ut-Mai'n Scripture portions

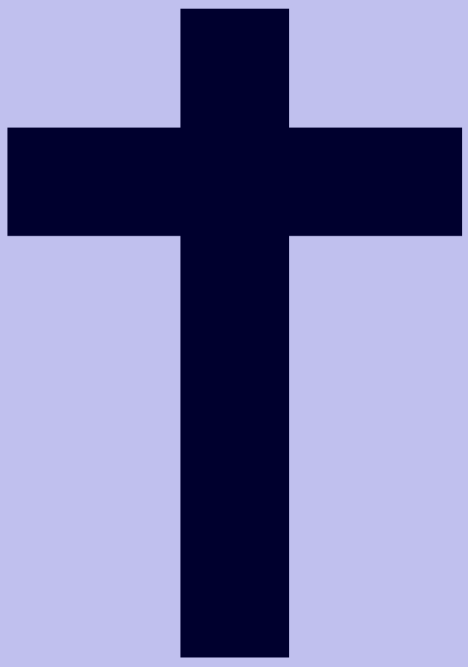

ut-Ma’in: ut-Mai'n Scripture portions (Bible)

ut-Mai'n Scripture portions
ut-Ma’in: ut-Mai'n Scripture portions (Bible)

copyright © 2024 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (ut-Ma'in)

Contributor: SIL Nigeria

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.
You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

- You include the above copyright and source information.
- If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.
- If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.
Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2025-05-02

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 2 May 2025 from source files dated 2 May 2025
068e2e02-b155-577a-92af-01c24a39c8cc

Contents

Ur-Takun 1
Esta 60
Yunana 69
Matiyu 72
Pama-u 112
Roma-ne 154
Garatiya-ne 174
Afisa-ne 181
Firipi-ne 188
1 Timoti 193
2 Timoti 198
Hyan-u Yohanna 202

Ran-ụ
Ụr-Takụn

Takụn-dụ kọ-uyan

1 Ụr-takụn, Rụ-ụ nọmụg dọm u-rụ, u-dak-nẹ.

2 Ụ da-u ọ dak-ụ zattẹ ụka ụt-senụssẹ da, tụmsụ ọ zattẹ ọkọn da, cwụm-ụ takụstẹ shụ-ụ radụ m-bụ, tụmsụ Yar-u u-Rụ ọ ụt-riig ụ-dọm m-bụ.

3 Sẹ Rụ-ụ zụ, <<Yagẹ ụ zụn-mụ rwụụn.>> Sẹ zụn-mụ mok.

4 Sẹ Rụ-ụ hog ụr-zwar ụ zụn-mụ mok-tẹ. Sẹ wa ké m-zụn dụgụ u-cwụm.

5 Rụ-ụ fog m-zụn <<U-họ.>> Tụmsụ wa fog u-cwụm <<M-gyụp.>> Ụ da-u ọ na kumẹ m-rim tụmsụ na kum ụr-wụn. Dẹ ọ họ-dụ ụr-takụn.

6 Sẹ Rụ-ụ zụ, <<Yagẹ hụk-dụ shụ'ụt dụ dọ'ẹ ụ kẹ-dụ bụ-mụ ọ dọm ụ bụ-mụ ọ ta u-dak-nẹ, tụmsụ yagẹ dẹ kẹ m-bụ u-yụr.>>

7 Rụ-ụ nom ụr-hụk dẹ keet-ụt m-bụ mụ ọọgẹ dọm-ụ hụk-dụ u-rụ ụ bụ-mụ ọọgẹ ụ-ta ụr-hụk nẹ. Tụmsụ iya ọ nomtẹ ụka Rụ-ụ zụttẹ.

8 Rụ-ụ fog hụk-ụr rẹ, <<Hụk-dụ dọm u-rụ.>> Ụ da-u ọ na kumẹ m-rim tụmsụ na kum ụr-wụn, dẹ ọ họ-dụ u-yụrụmsẹ.

9 Sẹ Rụ-ụ zụ, <<Yagẹ bụ-mụ ọọgẹ ta-ụ hụk-dụ dọm u-rụ mọ karụg ụr-be ụr-gan, tụmsụ yagẹ ụ dak-u u-gagụn rwụụn.>> Tụmsụ iya ọ nomtẹ ụka Rụ-ụ zụttẹ.

10 Rụ-ụ fog gas-ụ ọọgẹ u-gagụn <<u-dak.>> Tụmsụ bụ-mụ kargẹ ụr-be ụr-gan wa fog mọ <<M-sa.>> Sẹ Rụ-ụ hyen nọm-ụ wa nọmẹ nọng ụ sọ-ọ.

11 Sẹ Rụ-ụ zụ, <<Yagẹ dak-ụ apụn gọ-tụ ụt-kụwụt ụs-te nẹ sụ mụtẹ ụt-ya ụ gọ nẹ ụ-mẹ tọ. Kọyụhẹ ụka dụ wa gọ-dẹ.>> Tụmsụ iya ọ nomtẹ ụka Rụ-ụ zụttẹ.

12 Iya ọ hen dak-ụ apụn gọ-tụ ụt-kụwụt tụ mat-dụ gọ kọyụhẹ ụka gọ-ụr wa ọttẹ ụ ụs-te nẹ sụ mụtẹ ụt-ya ụ gọ nẹ mẹ. Sẹ Rụ-ụ hyen nọm-ụ wa nọmẹ nọng ụ sọ-ọ.

13 Ụ da-u ọ na kumẹ m-rim tụmsụ na kum ụr-wụn, dẹ ọ ụ họ-dụ u-tụtụrsẹ.

14 Sẹ Rụ-ụ zụ, <<Yagẹ zụn-mụ shụ'ụt ụ hụk-dụ dọm u-rụ ụ kẹ u-họ ụ m-gyụp nẹ, tụmsụ yagẹ tọ shụ'ụt ụs-nap sụ kọsẹ-dụ u-da, ụt-họ nẹ, tụmsụ ụs-hak nẹ.

15 Tụmsụ yagẹ tọ shụ'ụt ụka m-zụn ụ hụk-dụ dọm u-rụ ụ ya' m-zụn ụ-dọm u-dak.>> Tụmsụ iya ọ nomtẹ ụka Rụ-ụ zụttẹ.

16 Rụ-ụ nọng zụn-m yat-mọ m-yụr, zụn-m yat-mọ mọ nọm farụk-dụ u-họ tụmsụ zụnụn-m rẹk-mọ nọm farụk-dụ m-gyụp. Tụmsụ wa nom rẹgẹr.

17 Rụ-ụ sak ụr-họ, u-pyaat ụ rẹgẹr nẹ ụ-dọm u-rụ, remụ ẹ ye'et m-zụn u-dak,

18 remụ ẹ nọm-ụt farụk-dụ u-họ m-gyụp nẹ, tụmsụ ụ kẹ m-zụn dụgụ u-cwụm. Sẹ Rụ-ụ hyen nọm-ụ wa nọmẹ nọng ụ sọ-ọ.

19 Ụ da-u ọ na kumẹ m-rim tụmsụ na kum ụr-wụn, dẹ ọọgẹ họ-dụ u-nasụrsẹ.

20 Sẹ Rụ-ụ zụ, <<Yagẹ ụ bụ-mụ rwụụtụn nọm ụr-fat ụ shi m-bụ, tụmsụ ụ no nẹ ụ yụnẹ ụt-kap ụ dọm hụk-dụ u-rụ.>>

21 Iya ọ Rụ-ụ nomtẹ nọm-ụ ụr-fat i-yatẹ m-sa, tụmsụ kọyụhẹ nọm ụr-fat nẹ tụ ọọgẹ m-yụ ụ-mẹ m-bụ, kọwan ụ dụ wa gọ-dẹ, tụmsụ ụ kọyụhẹ no yụ ụt-kap nẹ kọwan ụ dụ wa gọdẹ. Sẹ Rụ-ụ hyen nọm-ụ wa nọmẹ ọ ụ sọ-ọ.

22 Sẹ Rụ-ụ wa'-ụ tọ nu-u sọ-ọ wa zụ, <<Dẹẹn nọ mat yaag nọ sur u-tát nọ shi m-sa, tụmsụ yagẹ no ẹ sur u-tát ẹ shi u-dak.>>

23 Ụ da-u ọ na kumẹ m-rim tụmsụ na kum ụr-wụn, dẹ ọ họ-dụ u-tanụrsẹ.

24 Rụ-ụ zụ, <<Yagẹ dak-ụ rwụtụn kọ-uyan gọ-dụ nọm-tụ ụr-fat tụ ọọgẹ ụt-kurup kowan ụdụ wa gọ-dẹ, bisa-tụ u-bu ụ nọm ụr-fat nẹ ụ i ọọgẹ ụt-kurup nẹ ụ-dọm u-dak ụ bisa-tụ ụr-dọg nẹ ụ kọ-uyan nọm-ụ ụr-fat nẹ.>> Iya ọ nomtẹ ụka Rụ-ụ zụttẹ.

25 Iya ọ Rụ-ụ nomtẹ bisa-tụ u-dak ụt-bẹẹt kọ-uyan nọm ụr-fat bẹẹt kọyụhẹ ụka dụ wa gọ-dẹ. Wa nọmụg bisa-tụ u-bu ụ nọm ụr-fat nẹ ụ i ụt-kurup bẹẹt u-dak kọyụhẹ ụdụ ya gọ-dẹ. Sẹ Rụ-ụ hyen nọm-ụ wa nọmẹ nọng ụ sọ-ọ.

26 Sẹ Rụ-ụ zụ, <<Yagẹ it nọm nẹt wụ ọttẹ u-ryụn ụ sha-m in. Yagẹ ẹ nọm ụr-farụk ụ dọm-ụ jan m-bụ, ụ dọm-ụ no nẹ, tụmsụ ụ dọm-ụ bisa-tụ u-bu nẹ, tụmsụ dak u-bẹẹt nẹ, tụmsụ nọm-ụ ụr-fat nẹ bẹẹt i ọ

ụt-kurup ụ u-dak u-bẹẹt.>>
27 I ya-ọ Rụ-ụ nọm-tẹ
nẹt ụ-mẹ sha-m wa,
ụ-mẹ sha-mụ Rụ-ụ ọ,
Rụ-ụ nọm-tẹ nẹt,
campa ụ nẹta Rụ-ụ nom ẹ.
28 Sẹ Rụ-ụ wa'-ụ ụn nu-u sọ-ọ wa zụ,
<<Dẹẹn nọ mat yaag, yagẹ ẹ nọm u-tát, ẹ
shi u-dak u-bẹẹt tụmsụ ẹ nọm farụk-dụ
ọ. Ẹ nọm farụk-dụ jan-ụ mẹ m-sa, tụmsụ
ụ dọm-ụ no nẹ i dọm-ụ u-rụ, tụmsụ ụ
dọm-ụ kọ-uyan nọm-ụ ụr-fat ụ ọ ụ-dọm
u-dak.>>
29 Sẹ Rụ-ụ zụ, <<Ụm yaag nọ kọ-uyan
gọ-dụ kụ-u ọ u-bẹẹt ụ mụtẹ yaag u-dak u-
bẹẹt tụmsụ ụ kọ-uyan gọ-yụ u-te yụ ọttẹ
ụt-ya ụ gọ nẹ ụ-mẹ ya. Tọ shụ'ụt nọm-tụ
ụt-rẹ nọ.
30 Ụm yaag ụt-ran ụt-gwa nẹ ụt-bẹẹt tọ
ụ shụ'ụt nọm ụt-rẹ ụdụ kọ-uyan bisa-ọ ụ
ọ u-dak, kọ-uyan no-ya ụ-dọm u-rụ, tụmsụ
kọyụhẹ nọm-yụ ụr-fat ya yụ ọ ụt-kurup u-
dak, ụ nọm-ụ ọ ụr-fat nẹ u-bẹẹt.>> Tụmsụ
iya ọ nomtẹ ụka Rụ-ụ zụttẹ.
31 Sẹ Rụ-ụ hyen nọm-ụ wa nọmẹ u-
bẹẹt, ọ nọmụg ụ sọ-ọ sok. Sẹ na kum ụr-
wụn tụmsụ na kum m-rim, dẹ ọ họ-dụ ụt-
shishin.

2

1 Iya-ọ Rụ-ụ taastẹ nọm-dụ dọm u-rụ u-
dak-nẹ, ụ nọm-tụ ọ mẹ nẹ ụt-bẹẹt.
2 Kanda họ-dụ ụr-ta'er ụ, Rụ-ụ taastẹ
nọm-dụ ank-mụ wa ọọgẹ ụt-nọm u-
bẹẹt; sẹ wa hurẹ dụgụ ank-m wa ụ họ-
dụ ụr-ta'er.
3 Sẹ Rụ-ụ wa'-ụ họ-dụ ụr-ta'er nu-u sọ-ọ,
wa muut dẹ họ-dụ u-hẹn. Rụ-ụ nọng iya
remụ zụ ụ họ-ụr rẹ wa hurẹ dụgụ ank-mụ
wa nọmẹ m-bẹẹt.

Rụ-ụ nọmụg nẹt-tụ ụr-takụn
Adamu ẹ Hawa

4 Tun-tọ tọ ọọgẹ ogụr-tụ dọm u-rụ ụ u-
dak-nẹ da na tasẹ nọm-dụ tọ.
Da Yawe u-Rụ nọmẹ u-dak ụ dọm u-rụ
nẹ,
5 tụmsụ gwa-tụ zaar tụ apnẹ u-dak da.
Tụmsụ kụw-ụt tụ zaar tụ rwụnẹ u-dak da,
remụ zụ Yawe Rụ-ụ wa'ag yụ-ụ rob da uro,
tụmsụ nẹt zaar wụ dẹ ụ kụw ụr-tọm nẹ u-
dak da.
6 Sẹdi rap-ụt ụ rwụụn dụgụ u-dak, ọ mụst
u-dak u-bẹẹt.
7 Sẹ Yawe u-Rụ nom nẹt ụ rwab-tụ u-dak.
Wa fur mya-mụ ụr-fat ụ swa-dụ nẹt, sẹ nẹt
kum ụr-fat.
8 Yawe u-Rụ zọngtẹ u-tak, ụ dẹkụn be-dẹ
dụ na fogẹ Idin, gas-ụ họ-dụ rwụtụn. Kụna
wa cintẹ nẹt-ụ wa nọmẹ.
9 Yawe u-Rụ wa'ag kọ-uyan gọ-dụ u-te
ya ụ apụn kụn, te-sụ ọ zwarrụ m-hyan nẹ
tụmsụ ụ zwarrụ ụt-rẹ nẹ. Te-yụ ụr-fat ọro
tẹk-ụ tak-u ọ. Ụ te-yụ wadụ nẹt-nẹ ụ nap-
mụ nọm-ụ sọ-ọ ụ nọm-u yọ-ọ nẹ.
10 Gi-yụ yụ'ẹ u-tak m-bụ ya jagụn dụgụ
Idin, dụgụ kụn ya mot m-te ụs-gi ụs-nas.
11 Dim-dụ gi-yụ ụr-takụn na zụ ya Pisọn.
Gi-u ya gụpẹ m-nar gas-ụ dak-ụ Havira u-
bẹẹt, be-dụ ọttẹ kwam-tụ shik tụ bụ-mụ ụt-
ro.
12 Kwam-tụ shik tụ dak-ụ Havira tọ zattẹ
ụr-waak ụ ọkọn nọm-ọ nẹ ụ dẹ naasụ ọ
da. Tụmsụ ụn ọttẹ dap-mụ wụs u-hakụn,
ụ ta'ar-ụt rim-tọ nẹ tụ shik sok.
13 Dim-dụ gi-yụ u-yụrụmsẹ na zụ ya
Gihọn, gi-u ya gụp m-nar ụ gas-ụ dak-ụ Kus
u-bẹẹt.
14 Dim-dụ gi-yụ u-tụtụrsẹ Tigris, ja-mụ
gi-u ya gụp ụ gas-ụ u-dọm ụ gụr-ụ Asur.
Dim-dụ gi-yụ u-nasụrsẹ na zụ ya Yupireti.
15 Yawe u-Rụ wụ nẹt ụ-mẹ u-tak ụ Idin,
remụ nẹt-ụ nọm-ụt tọm-dụ ọ tụmsụ wa
gwat ọ.
16 Sẹ Yawe u-Rụ nọmụ nẹt-ụ wa ụt-him,
<<Bọ kerụ rẹ-dụ yaa-tụ ụs-te ụs-bẹẹt sụ ọ u-
tak,
17 sẹdi A-bọ rẹ yaa-tụ te-yụ nap-mụ nọm-
ụt sọ-tọ ụ tụ yọ-tọ nẹ da, remụ zụ họ-dụ
bọ rẹ yaa-tụ te-u ya bọ dẹ m-mar za u-
sakna.>>
18 Sẹ Yawe u-Rụ zụ, <<Nọng ụr-zwar ụ nẹt
ụ shụ'ụt wa u-gan da. Yagẹ ụm nọmụ wa,
wa-ụr-sẹgẹ wụ ọ họn-họn ụ wụn nẹ.>>
19 Dụgụ u-dak Yawe u-Rụ nomtẹ kọ-uyan
gọ-dụ ụt-bisa ụ no nẹ. Wa hatụn ẹ ụdụ nẹt
wa tẹ'ẹ ẹ ụt-dim, tụmsụ kọ-uyan dim-dẹ wa
fogtẹ bisa-ụt tọ ụ no nẹ, dẹ shụ'ụtẹ dim-ụr
wa.
20 Adamu tẹ'ẹ bisa-ụt tọ ụ no nẹ ụ bisa-tụ
ụr-dọg ụt-bẹẹt ụt-dim.
Kọ ba shụ'ụtẹ iya Adamu zattẹ wa-ụr-
sẹgẹ họn-họn ụ wa nẹ da.*

* **2:20** Adamu: Dim-dẹ rem-dụ ụt-Ibraniya, dẹ na fogẹ nẹt ụr-takụn <<Nẹt>>.

21 Sẹ Yawe u-Rụ wụ roog-m yat-mọ ship
nẹt-ụ wa. Da-ụ wa ọ tẹk m-roog, Rụ-ụ for
shar-yụ u-gas u-gan yụ nẹt-ụ wa, sẹ wa
zwapẹ be-ụr rẹ dụ wa fortẹ shar-yụ u-gas
ụ ap-mụ u-war.
22 Iya ọ Yawe u-Rụ kụbtẹ shar-yụ u-gas yụ
wa farẹ dụgụ-dụ nẹt-ụ wa, wa nom nẹta. Sẹ
wa haatụn nẹta-u ya ụdụ nẹt-ụ wa.
23 Sẹ nẹt-ụ wa zụ,
<<M-vastẹ! Sham-m ri ya,
shar-ya yụ rwụnẹ
dụgụ shar-ụt ri,
Tụmsụ ap-m wa
dụgụ ap-m ri.
Na dẹ fag-dụ wa <Nẹta,>
remụ zụ, Rụ-ọ
rwụtụn nẹta dụgụ war-ụ nẹt.>>
24 Remụ iya, campa dẹ yagụ ụso-u wa ụ ino-
u wa nẹ, wa dap nẹta wa, ẹ shụ'ụtẹ u-war
u-gan.
25 Nẹt-ụ wa ẹ nẹta wa nẹ bẹẹt ẹ ọ ụt-so,
sẹdi ẹ họk m-'ẹ da.

3

Adamu ẹ Hawa nọmụg ụt-ba'as

1 Fa-yụ zẹk kọ-uyan bisa-tụ Yawe u-Rụ
nọmẹ ụs-vẹr. Sẹ fa-yụ zụ nẹta, <<¿Kọ Rụ-ụ
zụụg A nọ rẹ ụ tẹk-ụ yaa-tụ kọ-uyan te ya
yụ ọ mẹ tak-ụ Idin da?>>
2 Sẹ nẹta zụ u-fa, <<Rụ-ụ zụụg it ụ kerẹ rẹ-
dụ yaatụ ụs-te sụ ọọgẹ u-tak,
3 Sẹdi Rụ-ụ zụụg, <A nọ jarụn nọ rẹ yaa-
tụ te-u ya yụ ọọgẹ ụ-tẹk u-tak da, tụmsụ A
nọ tam ya da, taas nọ mar da.> >>
4 Tụmsụ fa-yụ zụ nẹta, <<Iya ọ da, nọ za
m-mar da.
5 Rụ-ụ zụụg iya remụ zụ wa nak ụzụ a nọ
rẹyẹ is-ụ nọ dẹ ụt-upus, nọ shụ'ụt ụka u-Rụ,
nọ nap nọm-ụt sọ-tọ ụ tụ yọ-tọ nẹ.>>
6 Da-ụ nẹta-yụ hyanẹ ụzụ yaatụ u-tẹ ọ sọ-
tọ ụdụ ụt-rẹ, tụmsụ ọttẹ zwarrụ m-hyan,
ụt-nọm ụr-zwar remụ ya-dụ m-nap; sẹ wa
kụ wa re. Wa yaasẹ tọkọn ụdụ campa wa,
wụ ọọgẹ ụr-kot ụ wa nẹ, sẹ wa re.
7 Za rem sẹ is-ụ ụn bẹẹt u-pus ụn nụp ụzụ
so-tọ ụn ọyẹ. Sẹ ẹ saan ran-tụ u-te yụ mụtẹ
ụt-ya yụ na fogẹ te-yụ u-rumba.
8 Da-ụ rim-mụ torẹ sẹ ẹ hog ram-ụs Yawe
u-Rụ u-tak. Nẹt-ụ wa ẹ nẹta wa ẹ pụk te-sụ
u-tak, taas ụ Rụ-ụ hyan ẹ da.
9 Sẹ Yawe u-Rụ fog nẹt-ụ wa ụzụ, <<¿Hẹ
bọ ọttẹ?>>
10 Sẹ wa zụ, <<Ụm họk ram-ụs ró u-tak,
sẹdi ụm họk u-gyẹr, remụ zụ so-dẹ ụm ọyẹ,
sẹ ụm pụk.>>
11 Yawe u-Rụ zụ, <<¿Wana warụ bọ ụzụ sọ-
dẹ bọ ọyẹ? ¿Kọ bọ rẹ m-rẹ yaatụ u-te tụ ụm
zụ a-bọ rẹ da?>>
12 Sẹ nẹt-ụ wa zụ, <<Nẹta wa wụ bọ ya mẹ
wa ya' mẹ yaatụ te-u ya, tụmsụ ụm re.>>
13 Sẹ u-Rụ Yawe zụ nẹta-u ya, <<¿Yan-ọ bọ
nọmẹ inya?>>
Sẹ nẹta-u ya zụ, <<Fa-ya ẹngụssẹ mẹ sẹ
ụm re.>>
14 Sẹ Yawe u-Rụ zụ u-fa, Remụ zụ bọ
ẹngụssẹ nẹta,
Ụm wa'agụ bọ nu-u yọ-ọ bọ
ọ dọ'ẹ ụt-dọr ụ war ró
ụ-mẹ bisa-tụ u-bu
ụ bisa-tụ ụr-dọg nẹ ụt-bẹẹt.
Bọ dẹ ụt-fụk ụt-mẹn
tụmsụ huug-mọ dẹ shụ'ụtụ
nọm ụt-rẹ ró ụ yụụr-ụr ró ụr-bẹẹt.
15 Mẹ wa'-ụ yụ-ụr yọ-dẹ
ụ tẹk-ụ kọ-ụr ró ụ dụ nẹta-u ya nẹ,
kọ-ụr nẹta tụmsụ ụ kọ-ụr ró nẹ, *
Wa jangụ hi-ụr ró
tụmsụ hen bọ dẹ kẹt-dụ dụkụntẹ-ụt ẹ.
16 Sẹ Rụ-ụ zụ nẹta,
<<Mẹ swụrụ bọ swadụ
ụr-kọb ụdụ ụr-mat,
ụ tẹk-ụ swadụ ụr-kọb dẹ bọ
dọtẹ mat-dụ yaag-ụ ró,
Cwan-ụt ró dọ'ẹ ụt-shụ'ụt
remụ campa ró,
sẹdi wa dẹ ụt-shụ'ụt yụ-Yat-ya ró.>>
17 Wa zụ Adamu, <<Remụ bọ ertẹ cwar-
yụ nẹta ró, bọ re yaatụ tẹ-u ya, <yụ ụm zụ
bọ a-bọ rẹ da,>
<<Ụm wa'agụ u-dak nu-u
yọ-ọ remụ ró,
sẹ bọ nọng m-ank sok mụ
swadụ ụr-kọb kanda bọ kum nọm ụt-
rẹ
ụ bọ dẹ ụt-rẹ,
ụ yụ-ụr ró ụr-bẹẹt.
18 Dak-ụ dọ'ẹ apụn-dụ ụs-hir

* **3:15** Gom-dụ ụr-kọ dụ nẹta, rem-sụ kọ-dụ campa-nẹ sẹ tụmsụ sụ nẹt gan. Ụt-nẹt u-tát kabụg ụzụ rem-sụ haan-ụr Yẹsọ Kiristi sẹ.

m-baat nẹ remụ ró,
ụ samẹ ụs-gwa nẹ
sụ na-sụ ụt-kụwụt.
19 Ụs-hund sẹ
bọ dọtẹ rẹ-dụ nọm ụt-rẹ,
M-tẹ họ-dụ bọ dọ'ẹ m-mar
tụmsụ bọ dẹ mụ-dụ u-dak,
remụ zụ dụgụ mẹ
u-dak ọ bọ rwụnẹ.
Bọ rwab-tọ
tụmsụ bọ dẹ ụt-barụm ụt-rwab.>>
20 Nẹt-ụ wa fog dim-dụ nẹta wa Hawa, remụ zụ wa ọyẹ ino-ụ ụt-nẹt ụt-bẹẹt tụ ọ ụr-fat.
21 Sẹ Yawe u-Rụ nọmụ Adamu ẹ nẹta wa ụt-kus ụ ka-tụ ụt-bisa tụmsụ wa takụs so-ụt ụn.
22 Sẹ Yawe u-Rụ zụ hi-ụr wa, <<Gwat ụ da-ọ nẹt shụ'ụtẹ ụs-gan ụ in nẹ, wa ọttẹ nap-mụ nọm-ụ sọ-ọ ụ yọ-ọ nẹ. Na zaarụ yagẹ wụn u jakụs u-kom ụ wa ka yaatụ te-yụ ụr-fat, taas wa rẹ, ụ wa nọm ụr-yụ m-mọmmọ da.>>
23 Remụ iya Yawe u-Rụ wa yanụg Adamu ẹ Hawa dụgụ tak-ụ Idin, remụ zụ Adamu nom-ụt ụr-tọm ụ dak-ụ Rụ-ụ nom-tụ wa.
24 Da-ụ Yawe u-Rụ buzẹ Adamu ẹ Hawa dụgụ mẹ tak-ụ Idin, sẹ wa wụ' ẹkẹn a-tọmụ wa i na fogẹ kẹrọbin ụr-'e ụr-kot u-van nẹ yụ ọ m-rẹ sha-mụ u-ra m-bakụt nẹ, ụ gas-ụ u-dọm ẹ nọm ụr-'e ụ fụn-yụ cwadụ be-dụ te-yụ ụr-fat.

4

Kayinu ẹ Ẹbẹr

1 Adamu roogtẹ ụ nẹta wa nẹ Hawa, wa nom ụt-mẹn, wa mụt Kayinu. Hawa zụ, <<Ụm kwụmụg ya-dụ ụr-campa, remụ sẹgẹ-ụr Yawe.>>
2 Hawa mụt tụmsụ hụnọ-u wa, wa tẹ'ẹ wa ụr-dim Habira.
Habira shụ'ụt wa-gwat-dụ ban-dụ ụt-bisa, Kayinu shụ'ụt wa-ụr-tọm.
3 Ụ tẹk-ụ da-u ọ Kayinu haatụn nya-ụ nọm-tụ ụr-tọmụ wa ụ dụ Yawe.
4 Tụmsụ Habira haatụn mat-tụ ụr-takụn ụ tẹk-ụ ban-dụ bisa-ụt wa tụ sẹmẹ, Yawe kụb nya-u Habira, Habira kum hyụ-m pus-mọ ụ nya-ụ wa haatụn.
5 Sẹdi Yawe ọnktẹ Kayinu ụ nya-u wa nọmẹ nẹ da, sẹ Kayinu hog ụs-ryab sok, wa naas u-shụ.
6 Kụna Yawe zụttẹ Kayinu, <<¿Yan-ọ wa'ẹ jab-ụ ró nụụt? ¿Yan-ọ wa'ẹ bọ naastẹ u-shụ?
7 Mẹ kabụ nya-u ró, a-bọ nọmẹ nọm-tụ u-họn-họn. Ba'as-tụ ya ụr-e' ụ bọn-dụ is, a-bọ gụgmẹ nọm-dụ nọm-tụ u-họn-họn; tọ ọ ụt-sa tọ ship bọ. Sẹ bọ zẹk bẹb-dụ tọ.>>
8 Ụ tẹk-ụ da-u ọ Kayinu zụ dụ-fadẹ wa Habira, <<Haanẹ in cwa ụr-dọg.>> Da-ụ ẹ ọ ụr-dọg, Kayinu kụt dụ-fadẹ wa Habira sẹ wa ho wa.
9 Da-ụ waasẹ, Yawe zụ Kayinu, <<¿Dụ-fadẹ ró Habira yụ?>>
Wa shụs wa zụ, <<Ụm nak da! ¿Mẹ wa ọ wa-gwat-dụ dụ-fadẹ ri?>>
10 Yawe zụ, <<¿Yan ọ bọ nọmẹ inya? Hyụ-mụ dụ-fadẹ ró nọng ụs-kan dụgụ u-dak ụ haan ụdụ ri!
11 Ụ da-ọ, bọ ọ nu-u yọ-ọ nẹ tụmsụ ụm dẹ bụz-dụ bọ dụgụ u-dak, ụ upsẹ u-nu ọ so hyụ-mụ dụ-fadẹ ró dụgụ kom-ụt ró.
12 Da-ụ bọ nọmẹ ụr-tọm bọ za kwụm-dụ nọm-tụ ụr-tọm da, bọ dẹ ụt-shụ'ụt wa-za ụr-hurẹ wa riig-tụ m-zan u-dak.>>
13 Sẹ Kayinu zụ Yawe, <<kwụp-dụ ụs-rem ri, zẹk bẹb-ụr ri.
14 Bọ yanụg mẹ dụgụ u-dak, tụmsụ dụgụ shụ ró, tụmsụ ụm dẹ ụt-shụ'ụt wa-za ụr-hurẹ ụ riig-tụ m-zan u-dak. Tụmsụ kọwana hyanẹ mẹ wa dẹ họ-dụ mẹ.>>
15 Tụmsụ Yawe zụ wụn, <<Iya-ọ da! Kọwana họ bọ, ụm dẹ tọp-ụ bọ ụr-mag u-ụso u-ta'er.>> Sẹ Yawe wa'-ụ Kayinu ụs-nap sụ ụt-him remụ ụzụ kọwana hyanụ wa, wa za họ wa da.
16 Kayinu yụnẹ wa arụk dụgụ-dụ Yawe, wa dọ'ẹ wa shụ'ụt ụ dak-ụ Nọd, u-dom ụ Idin nẹ.
17 Kayinu roog ụ nẹta wa nẹ, wa nọm ụt-mẹn sẹ wa mụt Ẹnọk. Ụ da-u ọ Kayinu ọ ma-dụ ọkọn bọ-ọ, sẹ wa tẹ'ẹ bọ-u ọ dim-dụ zwar-ụ wa Ẹnọk.
18 Ẹnọk ọttẹ zwar wụ na fogẹ Irad, tụmsụ Irad wa matẹ Mehujayẹr, tụmsụ Mehujayẹr wa matẹ Metushayẹr, tụmsụ Metushayẹr wa matẹ Ramẹk.
19 Ramẹk gaag nẹta-nẹ yụr, wa ụr-takụn na zụ wa Ada, wa-u-yụrụmsẹ na zụ wa Zira.
20 Ada wa matẹ Jabar, wụna ọ nẹt ụr-takụn wụ hẹẹsẹ gwat-dụ ụt-bisa tụmsụ wa yi ụt-rimpa.

21 Dim-dụ ọr-ụ wụn wa na zụyẹ Jubar,
wụna ọ takụn-dụ a ọs-dụ u-mọrọ ụr-tụkkụrma nẹ.
22 Zira wụ ọyẹ nẹta u-yụrụmsẹ, wa matẹ
Tubar-Kayinu wa shụ'ụtẹ wụ tak-nẹ m-ank
ụ kwam-tụ bụ-mụ u-dak tụ shik tụ nọm-dụ
tọkọn nọm-tọ nẹ. Hụno-ụ wa-nẹta Tubar-
Kayinu dim-ụr wa Naama.
23 Dẹkụn họ-dẹ Ramek zụ nẹta-ụt wa,
<<Ada ẹ Zira, ganụn ụt-tọ ụdụ-ri,
nẹta-ụt Ramẹk,
họgọn nọm-ụ ụm dẹ warụ nọ.
Ụm họọg wa'-ụ zwar,
Remụ zụ wa zwargụn mẹ
tụmsụ wa họnsẹ mẹ.
24 A mụnẹ ụzụ na ya'ụ wụ họyẹ Kayinu
ụr-kọb u-so u-ta'er,
kọwana họ mẹ,
wa dẹ swadụ ụr-kọb u-so ụt-shik ụt-tụt
ụ ọp-ụ ta'ẹr [77].>>
25 Adamu roog ụ nẹta wa nẹ tụmsụ.
Hawa nọm ụt-mẹn, wa sur m-mat ya-dụ ụr-
campa. Hawa tẹ'ẹ wa ụr-dim Sẹt.* Wa zụ,
<<Rụ-ụ yaag mẹ dẹkụn ya-dụ ụr-campa dẹ
ụ swas-m Habira wụ Kayinu họyẹ.>>
26 Da-ụ Sẹt rogmẹ wa kum zwar wụ na
zụyẹ Ẹnọsh. Ụ da-u ọ nẹt-tụ hẹẹsẹ nọmụ
dim-ụr Yawe ụt-huuk.

5

Yaag-ụ Adamu

1 Tun-tọ ọ dim-tụ ya'ag-ụ kọ-ụr Adamu.
Da-ụ Rụ-ụ nọmẹ nẹt, wa nom wa ụka
sha-m wa.
2 Wa nọmụg campa ụ nẹta-nẹ, sẹ wa wa'-
ụ ẹ nu-u sọ-ọ. Da-ụ wa nọmụ ụn, wa fogẹ
<<ụt-nẹt.>>
3 Da-ụ Adamu nọmẹ ụr-yụ ụs-hak u-kọk
u-gan ụr-shik ụ ọp [130], wa kum zwar wụ
ọttẹ sha-m wa, ụ-mẹ ryụn-u wa ụ sha-m
wa; tụmsụ wa tẹ'ẹ wa ụr-dim Sẹt.
4 Ba Adamu matẹ Sẹt, Adamu nọm ụr-yụ
ụs-hak ụt-kọk ụt-nas [800] ụ tẹk-ụ hak-sụ
ụt-kọk ụt-nas wa kum ẹkẹn ya'ag-ụ campa-
nẹ ụ yaat ụt-gwụp-nẹ.
5 Adamu nọng ụr-yụ ụs-hak ụt-kọk ụt-
jwụụr ụr-shik ụ ọp [930] sẹ wa mụrụs.
6 Da-ụ Sẹt nọmẹ ụr-yụ ụs-hak ụt-shik ụt-
tan ụs-tan [105], wa mụt Ẹnọsh.
7 Tụmsụ ba wa matẹ Ẹnọsh, Sẹt sur m-
nọm ụr-yụ ụs-hak ụt-kọk ụt-eer ụs-ta'er
[807] ụ tẹk-ụ hak-sụ ụt-kọk ụt-nas ụs-ta'er
wa sur m-mat ẹkẹn ya'ag-ụ campa-nẹ ụ
yaat ụt-gwụp-nẹ.
8 Hak-sụ Sẹt nọmẹ sẹ ọ ụs-hak ụt-kọk ụt-
jwụụr ụ ọp ụs-yụr [912], sẹ wa mụrụs.
9 Da-ụ Ẹnọsh nọmẹ ụr-yụ ụs-hak ụt-shik
ụt-nas ụ-ọp [90], wa mụt zwar wụ na zụyẹ
Kenan.
10 Tụmsụ ba wa matẹ Kenan, Ẹnọsh sur
m-nọm ụs-hak ụt-kọk ụt-eer ụ ọp ụt-tan
[815] ụ tẹk-ụ hak-sụ ụt-kọk ụs-nas ụ ọp ụs-
tan wa mụt ẹkẹn ya'ag-ụ campa-nẹ ụ yaat
ụt-gwụp-nẹ.
11 Hak-ụs Ẹnọsh sụ wa nomẹ ụs-bẹẹt sẹ ọ
ụs-hak ụt-kọk ụt-nas ụ ọp ụs-tan [905], wa
mụrụs.
12 Da-ụ Kenan nọmẹ ụr-yụ ụs-hak ụt-shik
ụt-tụt ụ ọp [70] wa mụt Mahararẹr.
13 Ba wa matẹ Mahararẹr, Kenan sur m-
nọm ụs-hak ụt-kọk ụt-eer ụ ụt-shik ụt-yụr
[840], ụ tẹk-ụ hak-sụ ụt-kọk ụt-nas ụt-shik
ụt-yụr wa mụt ẹkẹn ya'ag-ụ campa-nẹ ụ
yaat ụt-gwụp-nẹ.
14 Hak-sụ Kenan nọmẹ sẹ ọ ụt-kọk ụt-
jwụụr ụ ụs-ọp [910] sẹ wa mụrụs.
15 Da-ụ Mahararẹr nọmẹ ụr-yụ ụs-hak
ụt-shik ụt-tụt ụs-tan [65] wa mụt Jarẹd.
16 Ba Mahararẹr matẹ Jarẹd, wa sur
m-nọm ụs-hak ụt-kọk ụt-eer ụr-shik-ụ ọp
[830] ụ tẹk-ụ hak-sụ ụt-kọk ụt-nas ụ ụr-
shik-ụ ọp wa mụt ẹkẹn ya'ag-ụ campa-nẹ ụ
yaat ụt-gwụp-nẹ.
17 Hak-sụ Mahararẹr nọmẹ sẹ ọ ụt-kọk
ụt-eer ụ ụt-shik ụt-nas ụ ọp ụs-tan [895], sẹ
wa mụrụs.
18 Da-ụ Jarẹd nọmẹ ụr-yụ ụs-hak u-kọk
u-gan ụt-shik ụt-tụt ụs-yụr [162], wa mụt
Ẹnọk.
19 Tụmsụ ba Jarẹd matẹ Ẹnọk, wa sur m-
nọm ụs-hak ụt-kọk ụt-eer [800] ụ tẹk-ụ hak-
sụ ụt-nas wa mụt ẹkẹn ya'ag-ụ campa-nẹ ụ
yaat ụt-gwụp-nẹ.
20 Hak-ụs Jarẹd sụ wa nọmẹ sẹ ọ ụt-kọk
ụt-jwụụr ụt-shik ụt-tụt ụs-yụr [962], sẹ wa
mụrụs.
21 Da-ụ Ẹnọk nọmẹ ụr-yụ ụs-hak ụt-shik
ụt-tụt ụs-tan [65] wa mụt Mẹtusẹra.
22 Tụmsụ ba wa matẹ Mẹtusẹra, Ẹnọk
nọm ụs-hak ụt-kọk ụt-tụt [300], wa nọng

* **4:25** Nọmụ na zụyẹ dim-ụr rẹ u-nya.

m-ha ụr-kot u-Rụ-nẹ, tụmsụ wa sur m-mat ẹkẹn ya'ag-ụ campa-nẹ ụ yaat ụt-gwụp-nẹ.
23 Hak-sụ Ẹnọk nọmẹ sẹ ọ ụt-kọk ụt-tụt ụt-shik ụt-tụt ụs-tan [365].
24 Ẹnọk nọng m-ha ụr-kot u-Rụ-nẹ, sẹ Rụ-ụ kụb wụn, wa umus wụn m-da u-rụ.
25 Da-ụ Mẹtusẹra nọmẹ ụr-yụ ụs-hak u-kọk u-gan ụt-shik ụt-nas ụs-ta'ẹr [187], sẹ wa mụt Ramẹk.
26 Tụmsụ ba wa matẹ Ramẹk, Mẹtusẹra sur m-nọm ụs-hak ụt-kọk ụt-ta'er ụt-shik ụt-nas ụt-yụr [782], ụ tẹk-ụ hak-sụ ụt-kọk ụt-ta'er ụt-shik ụt-nas ụt-yụr wa mụt ẹkẹn ya'ag-ụ campa-nẹ ụ yaat ụt-gwụp-nẹ.
27 Hak-sụ Mẹtusẹra nọmẹ ụs-bẹẹt sẹ ọ ụs-hak ụt-kọk ụt-jwụụr ụt-shik ụt-tụt ụs-jwụụr [969], sẹ wa mụrụs.
28 Da-ụ Ramẹk nọmẹ ụs-hak u-kọk u-gan ụt-shik ụt-nas ụs-yụr [182], sẹ wa mụt ya-dụ ụr-campa.
29 Ramẹk tẹ'ẹ wa ụr-dim Nuhu, wa zụ, <<Yagẹ unwa hatụn it rụs-dụ jab dụgụ pama-u swadụ ụr-kọb-ụ it ụ remụ ank-mụ ụt-kom mụ it nẹ ụ dak-ụ Yawe wa'ẹ nu-u yọ-ọ.>>
30 Ba Ramẹk matẹ Nuhu, Ramẹk nọm ụs-hak ụt-kọk ụt-tan ụt-shik ụt-nas ụ ọp ụs-tan [595], ụ tẹk-ụ hak-sụ ụt-kọk ụt-tan ụt-shik ụt-nas ụ ọp ụs-tan wa mụt ẹkẹn ya'ag-ụ campa-nẹ ụ yaat ụt-gwụp-nẹ.
31 Hak-sụ Ramẹk nọmẹ ụs-bẹẹt sẹ ọ ụs-hak ụt-kọk ụt-ta'er ụt-shik ụt-tụt ụ ọp-ụs ta'er [777], sẹ wa mụrụs.
32 Ba Nuhu nọmẹ ụs-hak ụt-kọk ụt-tan [500], sẹ wa mụt Shẹm, Ham, ụ Japẹt nẹ.

6

Mẹn-ụt jas-tọ tụ nẹt-nẹ

1 Sẹ nẹt-nẹ hẹẹsẹ ụt-nọm u-tát u-dak, tụmsụ na matụ ụn ya-ụt-gwụp.
2 Sẹ tọkọn yar-tụ m-mya tụ dọm u-rụ hyen ya-ụt-gwụp ụt-nẹt ọ sọ-yẹ sọk, tụmsụ ụn gaan ya-ụt-gwụp i hẹ ụn ụ jab.
3 Yawe zụ, <<Yar-u ri zarụ ụt-shụ'ụt ụ-mẹ nẹt m-mọmmọ da, remụ zụ war-tụ m-mar tọ ụn ọttẹ. Sẹdi ụ anẹ u-shụ, hak-ụs wa zaar ụt-zẹg u-kọk u-gan ụr-shik [120].>>
4 Ụ da-u ọ, tụmsụ da tasẹ, tọkọn nẹt-tọ ọró bẹb-nẹ i na zụyẹ <<Nepirim.>> Ẹ ọ ụr-yụ u-dak, da-ụ tọkọn yar-tụ m-mya tụ dọm u-rụ roogẹ ụ ya'at ụt-gwụp ụ nẹt-nẹ, sẹ ẹ matụ ẹ yaag. Ẹ shụ'ụtẹ campa-nẹ tụmsụ bẹb-nẹ i na ọ m-họg ụ ẹ nẹ i da-ụ dim.
5 Sẹ Yawe hyen jab-ụ yọ-ọ nẹt nọng u-tát u-dak, dorog-sụ jab-ụ wa ụs-bẹẹt ọkọn zarra sẹ nọm-ụt yọ-tọ u-da u-bẹẹt.
6 Yawe nom namụ jab sok ụ wa nomtẹ nẹt u-dak, tụmsụ wa shi ụ remụ jab.
7 Sẹ Yawe zụ, <<Mẹ hastụ ụt-nẹt ụt-bẹẹt tụ ụm nọmẹ, dụgụ mẹ u-dak, nẹt-nẹ, ụt-bisa nẹ ụ nọm-tụ ọogẹ ụt-kurup nẹ, ụ no nẹ ẹ ọ ụt-riig ụ-dọm u-rụ, remụ jab naag mẹ ụm nọm-tụ ẹ.>>
8 Sẹdi Nuhu kwụmụg hyụ-m pusmọ ụdụ Yawe.

Nuhu

9 Tun-tọ ọogẹ ogor-tụ kọ-ụr Nuhu.

Nuhu nẹt-ụ gyẹr u-Rụ wa, wa zattẹ ụr-pyap ụ nẹt-tụ da-u wa da. Tụmsụ wa nọng m-ha ụr-kot u-Rụ-nẹ.
10 Nuhu mak-ụt ya'ag-ụ campa-nẹ tụt: Shẹm ụ Ham ụ Japẹt nẹ.
11 Sẹdi Rụ-ụ hyen ụzụ nẹt-tụ u-dak ụ naag tụmsụ ọ shụg ụ yụnụs-dụ jab nẹ.
12 Rụ-ụ hyen ụka dak-ụ nụụte, nẹt-tụ u-dak ụt-bẹẹt ẹ naag ụ yụụr ẹ.
13 Rụ-ụ zụ Nuhu, <<Ụm nọng ụs-dorog ụzụ mẹ họrụssụ ụt-nẹt ụt-bẹẹt, remụ zụ ụn shụụstẹ u-dak ụ jab-ụs yọ-sẹ nẹ. Iya ọ hen, ụm dẹ họrụssụ ụn bẹẹt u-dak-nẹ!
14 Dẹ'ẹ bọ nọmụ hi-ụr ró u-hat ụ ụt-bak tụ te-yụ u-jarin. Bọ nọm ụt-kur tụmsụ bọ rakẹ ọ dap-mụ u-te, ụ-dọ nẹ.
15 Ka bọ dọtẹ ụ nọm-dụ hat-u ya: wụr-mụ hat-u ya dọ'ẹ ụt-shụ'ụt ụs-na ụt-kọk ụt-nas ụt-shik ụt-yụr ọp [450], bọ nọm m-hụk ụs-na ụt-shik ụt-tụt ụ ọp ụs-tan [75], tụmsụ ja-mụ shụ'ụt ụs-na ụt-shik ụt-yụr ụ ụs-tan [45].
16 Bọ nọmụ hat-u ya ụr-byam, bọ yagẹ u-na u-gan ụr-mọt dụgụ dọm. Sẹ bọ nọm u-is ụ-mẹ gas-yụ u-hat. Bọ nọm ya ụt-kur ụt-tụt kọ-ụ-hẹ dọm-ụ ọrụ wa.
17 Gwat! Ụm dọ'ẹ tagẹ dụ u-dak ụ bụ-mụ dọ'ẹ rẹ-dụ u-dak, mụ dọ'ẹ họrụssẹ nọm-tụ ụr-fat ụt-bẹẹt tụ ụs-vụ'ẹ. Kọ-uyan u-dak ọ dọ'ẹ ụt-mar.
18 Sẹdi ụm dẹ estẹdụ ụs-rem ri ụ bọ nẹ, tụmsụ bọ dẹ cwadụ u-hat, bọ ụ ya'ag-ụ ró nẹ ụ nẹta ró nẹ ụ nẹta-tụ ya'ag-ụ ró nẹ ụr-kot ụ bọ nẹ.

19 Tụmsụ ụm ọ ụt-sa ụm guu kọyụhẹ gọ-tụ nọm-tụ na nọmẹ ụt-bẹẹt. Remụ iya sẹ bọ haatụn yụr ụ-mẹ nọm-tụ ụr-fat ụt-bẹẹt, u-sọ ụ u-gob nẹ ụ nọmụ ọọgẹ ụt-kurup nẹ u-dak, ụ-mẹ u-hat ụr-kot ụ bọ nẹ, kọ ẹ ụt-kwụs ụr-fat.
20 Kab yụr ụ tẹk-ụ gọ-tụ kọyụhẹ bisa ya m-cwa ụ-mẹ u-hat u-sọ ụ u-gob nẹ tụmsụ kọyụhẹ no ya nẹ, kọ ẹ ụt-kwụs ụr-fat.
21 Bọ dọ'ẹ ụ kab-dụ gọ-dụ nọm-tụ ụt-rẹ ụ dọ'ẹ kọrụ bọ ụt-bẹẹt ụ nẹt-tụ u-bu ró nẹ ụ nọm-tụ ụr-fat nẹ ụt-bẹẹt.>>
22 Nuhu nọm ko-uyan ụka Rụ-ụ zụttẹ wa nọm u-bẹẹt.

7

Bụ-mụ takụstẹ u-dak

1 Sẹ Yawe zụ Nuhu, <<Cwa u-hat, bọ ụ bu-ụ ró nẹ bẹẹt, remụ zụ ụm hyanụg bọ wa jab-ụ sọ-ọ wa ụ-mẹ nẹt-tụ unọ da-ọ.
2 Bisa-tụ u-hẹn ụt-bẹẹt, kab kag ta'er ụ sọ nẹ ta'er dụgụ kọdụhẹ gọ-dẹ. Bisa-tụ za u-hẹn ụt-bẹẹt, kab u-kag u-gan ụ sọ nẹ u-gan dụgụ kọdụhẹ gọ-dẹ.*
3 Gọ-tụ no ụt-bẹẹt, kab kag ta'er ụ rọb nẹ ta'er, ụ remụ gọ-ụt ẹ reet u-shụ ụr-yụ nẹ da-ụ bụ-mụ rẹ-dụ u-dak arkẹ.
4 Kwụkụs m-roog ụt-ta'er dụgụ da-ọ, ụm dọ'ẹ kasnụ u-yụ ụ rẹ-dụ u-dak ụt-họ ụt-shik ụt-yụr [40] m-gyẹp nẹ ụt-họ ụt-shik ụt-yụr [40], har sẹ ụm hastẹ nọm-tụ ụr-fat tụ ụm nọmẹ u-dak u-bẹẹt.>>
5 Sẹ Nuhu nọm kọ-uyan ụka Yawe zụttẹ wa nọm.
6 Ụ da-u ọ Nuhu ọọg ụs-hak ụt-kọk ụt-shishin [600] da-ụ bụ-mụ taksẹ u-dak.
7 Tụmsụ Nuhu, ụ ya'ag-ụ wanẹ, ụ nẹta wa nẹ, ụ nẹta-tụ ya'ag-ụ wa nẹ, ẹ to u-hat remụ ẹ postẹ bụ-mụ dọ'ẹ rẹ-dụ u-dak.
8-9 Ụ damẹ ya-ubu Nuhu nẹ, bisa-tụ to u-mẹ u-hat: ụt-bisa ụt-gọ ụt-gọ tụ u-hẹn ụ tụ za u-hẹn nẹ, ụ gọ-tụ no nẹ ụ nọmụ họg nẹ i ọ ụt-riig u-dak. Ẹ to u-hat u-sọ ụ u-gob nẹ yụr yụr ka Rụ-ụ zụttẹ Nuhu.
10 Da-ụ roog-mụ ụt-ta'er nọmẹ, sẹ bụ-mụ rẹ-dụ u-dak haan mọ takụs u-dak.
11 Da-ụ Nuhu ọ ụs-hak ụt-kọk ụt-shishin [600], ụ họ-dụ ọp ụt-ta'er [17] ụ pyaat-yụ u-yụr, bụ-mụ ta u-dak mọ bọkọn dụgụ mẹ u-dak, na nom yụ-ụ ụt-tụrụm sọk dụgụ dọm u-rụ.
12 Yụ-ụ re u-shụ ụr-rob nẹ m-te ụt-họ ụt-shik ụt-yụr [40] ụ m-gyụp nẹ.
13 Ụ gandi họ-ụr rẹ dẹ Nuhu to u-hat, ụr-kot ụ ya'ag-ụ wa nẹ Shẹm, Ham, ụ Japẹt nẹ, ụr-kot ụ nẹta wa nẹ ụ nẹta-tụ ya'ag-ụ wa nẹ tụt.
14 Ụn to u-hat ụ kọ-uyan gọ-dụ ụt-bisa tụ u-bu, ụ kọ-uyan bisa-tụ ụr-dọg nẹ tụ ọ ụt-riig u-dak kowan ụ dụ wa gọdẹ, ụ kọ-uyan bisa-tụ ụt-kurup nẹ ụr-kot, ụ no nẹ ụt-gọ ụt-gọ.
15 Nọm ụr-fat i kọ-uyan gọ-dẹ ẹ haan ụdụ Nuhu u-kag u-sọ nẹ ẹ to u-hat.
16 Campa ụ nẹta-nẹ ụ gọ-tụ ụt-bisa nẹ ụt-bẹẹt ẹ to u-hat ụka Rụ-ụ zụttẹ Nuhu. Sẹ Yawe tagẹ u-is yụ u-hat ụ-dim.
17 M-roog ụt-shik ụt-yụr [40] na ọ ụ rob-dụ u-yụ u-dak, bụ-mụ hụ swụrụn, mọ hụ jak-sụ u-hat dụgụ u-dak m-da u-rụ.
18 Sẹ bụ-mụ sur m-nọm u-tát mọ nọm m-ja sọk dụgụ u-dak, hat-yụ hụ ụt-riig ụ-dọm m-bụ.
19 M-vastẹ bụ-mụ takụs m-ha rọr-tụ zụgẹ m-ja ụt-bẹẹt u-dak.
20 Bụ-mụ nom m-ja mọ pụs ja-mụ ụt-rọr m-te ụs-na ụr-shik [20], tụmsụ mọ takụs ụt-rọr ụt-bẹẹt.
21 Nọm-tụ ụr-fat ụt-bẹẹt tụ ọọgẹ u-dak tọ mụrụs. Ẹ mụrụmụstẹ bẹẹt: ụ no nẹ, ụ bisa-tụ u-bu nẹ, ụ bisa-tụ ụr-dọg nẹ, ụ nọm-tụ ụr-fat tụ rẹk-tọ ụ i ọọgẹ ụt-riig u-dak, ụ nẹt-nẹ ụt-bẹẹt.
22 Nọm-tụ ụr-fat ụt-bẹẹt, ẹ mụrmụsse, tụ nomẹ ụs-vụ'ẹ i ọọgẹ ụt-riig ụ dak-u gagụn.
23 Rụ-ụ hast nọm-tụ ọọgẹ u-dak ụt-bẹẹt, nẹt-nẹ ụt-bisa nẹ ụ nọm ụr-fat nẹ i ọ ụt-riig u-dak ụ no dọm u-rụ nẹ bẹẹt na hast ẹ dụgụ mẹ u-dak. Nuhu wa Rụ-ụ yagẹ ụ i ọ ụr-kot ụ wa nẹ u-hat.
24 Bụ-mụ rẹ-dụ u-dak mọ rees u-dak m-te m-roog u-kọk u-gan ụ roog-mụ ụr-shik ụt-yụr ụ ọp [150].

8

Bụ-mụ rẹ-dụ u-dak

* **7:2** bisa-tụ u-hẹn tọ ọọgẹ nọm-tụ na ya-ẹ Yahuda-nẹ kẹrrụ ụt-tụ, bisa-tụ za u-hẹn tọ ọọgẹ tụ na hosẹ ụt-tụ.

hẹẹstẹ ụr-aruk

1 Sẹdi Rụ-ụ bakụstẹ Nuhu ụ bisa-tụ ụr-
dọg nẹ ụt-bẹẹt ụ bisa-tụ u-bu nẹ, tụ ọọgẹ ụr-
kot ụ wa nẹ u-hat. Sẹ wa yagnẹ m-mya u-
dak, tụmsụ bụ-mụ hụb.
2 Sẹ Rụ-ụ wụ bụ-mụ u-dak yagẹ ụr-rwụn,
tụmsụ wa wụ bụ-mụ dọm u-rụ yagẹ ụr-rob.
3 Sẹ bụ-mụ hẹẹsẹ ụt-hab u-dak cashi
cashi, da-ụ roog-mụ ụt-shik ụt-ta'er ụ ọp
[150] arkẹ, sẹ bụ-mụ hụb m-cụm.
4 Tụmsụ ụ họ-dụ ọp ụt-ta'er [17] ụ pyat-
yụ u-ta'er sẹ hat-yụ ees ụ dọm-ụ rọr-tụ
Ararat.
5 Bụ-mụ rẹ u-shụ m-hab m-te takụn-dụ
pyat-yụ u-ọp, ụ takụn-dụ pyat-u ya, dọs-tụ
ụt-rọr rwụụn ụ-dọ.
6 Da-ụ tọkụn họ-tọ ụt-shik ụt-yụr [40]
arkẹ, Nuhu upus pyam-yụ wa nọmẹ u-hat.
7 Sẹ wa tom u-ryag, sẹ ya hụ ụt-riig ya hụ
pam-dụ ụt-kap u-dim u-shụ nẹ sẹ da bụ-mụ
hosẹ dụgụ u-dak.
8 Tụmsụ wa tom ụr-gorop ụ dẹ hyan ụzụ
bụ-mụ hab-ụg kọ dẹ hyanụ gagụn u-dak.
9 Sẹdi gorop-dụ kwụmụg be-dụ ụr-jụz
da remụ zụ bụ-mụ takụstẹ u-dak, sẹ dẹ
barmụn u-hat. Tụmsụ sẹ Nuhu nụb u-kom
wa maas dẹ wa muut dẹ ụ mẹn-tụ u-hat.
10 Wa sur m-ẹstẹ m-roog ụt-ta'er sẹ wa
sur m-tọm ụr-gorop dụgụ u-hat.
11 Da-ụ gorop-dụ mụụnẹ ụdụ wụn m-
rim, sẹ wa mụụn ụ ran-u yar-ọ nẹ ụ tẹ-
yụ zẹtun u-nu! Sẹ Nuhu nụp ụzụ bụ-mụ
habụg dụgụ u-dak.
12 Wa sur m-ẹstẹ tọkọn họ-tọ ụt-ta'er, sẹ
wa sur m-tọm ụr-gorop, sẹdi ụ da-u ọ dẹ
swụrụg m-mụụn ụdụ wụn da.
13 Ụ họ-dụ ụr-takụn dụ u-pyaat, da-ụ
Nuhu nọmẹ ụs-hak ụt-kọk ụt-shishin u-gan
[601], sẹ bụ-mụ tụụs dụgụ u-dak. Sẹ Nuhu
hast is-yụ u-hat sẹ wa hyen dak-ụ gụụstẹ.
14 M-vastẹ da-ụ pyat-yụ roogẹ ụr-shik ụt-
ta'er ụ pyaat-yụ u-yụr dak-ụ gụụs u-bẹẹt.
15 Sẹ Rụ-ụ zụ Nuhu,
16 <<Rwụụnẹ dụgụ mẹ u-hat, nọ bẹẹt ụ
nẹta ró nẹ, ụ ya'ag-ụ ró nẹ, ụ nẹta-ụt ụn nẹ.
17 Rwụtụn gọ-tụ nọm-tụ ụr-fat ụt-bẹẹt tụ
ọọgẹ ụr-kot ụ bọ nẹ: ụ no nẹ, ụ bisa-tụ u-
bu nẹ, ụ nọm-tụ na nọmẹ nẹ ụt-bẹẹt tụ ọọgẹ
ụr-da u-dak. Nọm iya kọ ẹ ụt-nọm ụr-kẹs u-
dak ẹ nọm u-tát u-dak.>>
18 Nuhu rwụụn ụ-dọ, ụr-kot ụ nẹta wa nẹ,
ụ yaag-ụ wa nẹ, ụ nẹta-tụ yaag-ụ wa nẹ.
19 Ụt-bisa ụt-bẹẹt ụ nọm-tụ ụr-fat nẹ ụt-
bẹẹt tụ ọọgẹ ụt-riig u-dak ụ no nẹ bẹẹt, ụ
kọ-uyan ụ ọọgẹ ụr-nọk u-dak rwụụn dụgụ
u-hat, kọyụhẹ ụ dụ wa gọ-dẹ.

Sak-ụr Nuhu

20 Sẹ Nuhu ma-ụ Yawe ụr-sak. Sẹ wa kụb
tọkụn bisa-tụ u-hẹn tọ ụt-bẹẹt ụ no nẹ i u-
hẹn, wa yụ' ụr-tọọg ụ-dọm ụr-sak.
21 Yawe hog wụs u-hakụn sẹ wa zụ ụ-mẹ
jab-ụ wa: <<Ụm zamụn ụt-sur wa'-ụ u-dak
nu-u yọ-ọ rẹmụ nẹt da, kọ ba shụ'ụtẹ ụzụ
dorog-ụs wa dụgụ ụr-ya nọm-ụt yọ-tọ tọ.
Ụm zamụn ụt-sur họrụssẹtẹ nọm-tụ ụr-fat
da, ka ụm nomtẹ.
22 <<Abitẹ dak u-bẹẹt ọro:
na nọmụ da-ụ kụw
ụ da-ụ ket nẹ,
da-ụ m-tọr ụ da-ụ hund nẹ,
da-ụ u-gọs ụ da-ụ
u-zwụụn nẹ,
u-họ m-gyụp nẹ,
tọ zamụn ụt-yagẹ da.>>

9

Rụ-ụ nọng estẹdụ ụs-rem ụ Nuhu nẹ

1 Sẹ Rụ-ụ wa'-ụ Nuhu ụ ya'ag-ụ campa-nẹ
wa nu-u sọ-ọ. Tụmsụ wa warụ ẹ, Matụn
yaag tụmsụ nọ nọm u-tát, nọ shụụs u-dak.
2 Bisa-tụ u-dak ụt-bẹẹt, ụ no dọm u-rụ nẹ
bẹẹt, bisa-m rẹk-mọ m-bẹẹt i ọ ụt-riig u-
dak, tụmsụ ụ jan nẹ mẹ m-bụ, ẹ dọ'ẹ họg-dụ
gyẹr-u nọ. Ụm wa'ag tọ ụt-bẹẹt ụ ta-ụ bẹb-
ụr nọ.
3 Nọm-ụ ọọgẹ ụr-fat tụmsụ ụt-riig ụm
yaag nọ tọ shụ'ụt nọm ụt-rẹ nọ ụt-bẹẹt. Ụka
ụm yetẹ nọ hyụ ụt-ran nẹ, ụm yaag nọ kọ-
uyan ụ da-ọ u-bẹẹt.
4 A nọ jarụn nọ tụ ap-mụ bisa-yụ za na
pan da.
5 Kọwana kabẹ fat-dụ nẹt, na nọmụ wa
kwụp-dụ ụs-rem. A bisa-yụ ụr-dọg ụ họyẹ
nẹt, na họ ya. Tụmsụ kọwana họ ọr-ụ wa
nẹt kọwana họ wa.
6 <<Kọwana azgẹ
hyụ-mụ ọr-ụ wa nẹt,
nẹt wa dọ'ẹ ụ họ-dụ wa,
Remụ ụzụ sha-mụ u-Rụ mọ
na nomtẹ nẹt.

7 <<Ụ da-ọ matụn yaag nọ nọm u-tát,
tụmsụ nọ sur m-shụs u-dak.>>
8 Sẹ Rụ-ụ warụ Nuhu ụ ya'ag-ụ campa wa
nẹ tụmsụ wa zụ,
9 <<Ụ da-ọ ụm nọng estẹdụ ụs-rem ụ bọ
nẹ ụ yaag-ụ ró nẹ i dọ'ẹ haan,
10 tụmsụ ụt-bisa nẹ tụ ọọgẹ u-hat ụ bọ nẹ
ụ no nẹ, ụ bisa-tụ u-bu nẹ, tụmsụ ụ bisa-tụ
ụr-dọg nẹ, ụ nọm-tụ na nọmẹ nẹ tụ ọọgẹ u-
dak.
11 Ụm nọng estẹdụ ụs-rem ri ụ nọ nẹ: Ụm
zamụn tụmsụ họ-dụ nọm-ụ ụr-fat u-bẹẹt ụ
bụ-mụ rẹ-dụ u-dak da, ụm zamụn tụmsụ
nọm-dụ bụ-mụ rẹ-dụ u-dak mụ dẹ họ-dụ u-
dak da.>>
12 Sẹ Rụ-ụ zụ, <<Ụm ọ kọsẹ nọ sha-mụ
estẹdụ remụ-ụs ri tụmsụ ụ nọm-tụ ụt-fat nẹ
ụt-bẹẹt, estẹdụ ụs-rem ụ nẹt-tụ da-ụ dọ'ẹ ụ
haan nẹ ụt-bẹẹt.
13 Ụm wa'ag u-rọkọrọmb ụt-kụ'ụt. Ya ọ
kọsẹ-dụ sha-mụ estẹdụ ụs-remụ ri ụ nọ nẹ
tụmsụ u-dak-nẹ u-bẹẹt.
14 Da-ụ ụm haatụn ụt-kụ'ụt ụ-dọm u-rụ,
rọkọrọmb-yụ dọ'ẹ ụt-rwụn ụt-kụ'ụt,
15 tụmsụ mẹ baksụ estẹdụ ụs-remụ ri ụ
nọ nẹ tụmsụ ụ nọm-tụ ụr-fat nẹ ụt-bẹẹt.
Ụm zamụn ụ họ-dụ ụt-fat ụ bụ-mụ rẹ-dụ u-
dak da.
16 Da-ụ ụm hyanẹ u-rọkọrọmb ụt-kụ'ụt,
mẹ baksụ estẹdụ ụs-rem sụ m-mọmmọ sụ
ụm nọmẹ ụ nọm ụr-fat nẹ u-dak.>>
17 Rụ-ụ zụ Nuhu <<Inya ya ọ ụt-kọsẹ sha-
mụ estẹdụ ụs-rem sụ ụm nọmẹ ụ mọt-tụ
nọm-tụ ụm nọmẹ tụ u-dak u-bẹẹt.>>

Yaag-ụ campa-nẹ Nuhu

18 Yaag-ụ campa-nẹ Nuhu i rwụnẹ dụgụ
mẹ u-hat ụ uso-u ẹ nẹ na zụ ẹ: Shẹm, Ham
ụ Japẹt (Ham wa matẹ Kan'ana).
19 Ụn tụt ẹ ọ yaag-ụ Nuhu, dụgụ-dụ ẹ dẹ
na kumẹ nẹt-tụ bụrgụssẹtẹ u-dak.
20 Da-ụ bụ-mụ arkẹ, Nuhu hẹẹsẹ ụr-tọm
u-dak, tụmsụ wa ọọgẹ nẹt wụ tak-nẹ kau-
dụ u-tak ụ inabi.
21 Da-ụ wa swayẹ kẹ, sẹ kẹ họ wa. Wa rụt
ụr-so ụ rimpa-ụr wa.
22 Ham (ụso ụ Kan'ana) wa hyen ụzụ ụso-
u wa ọ ụr-so, wa arụk m-rwụ ụ-dọ wa warụ
ọr-ụt wa nẹ.
23 Sẹdi Shẹm nẹ ẹ Japẹt ẹ kụb u-kus ẹ
họbọg ọ ụ zag ụt-kap-ụ ẹ. Ẹ hụ m-ha m-
targadim ẹ dọ'ẹ ẹ takụs so-dụ ụso-u ẹ. Sẹ
ẹ hast shụụt ẹ ụ kit taas ẹ hyan so-dụ ụso-u
ẹ da.
24 Da-ụ Nuhu yụnẹ dụgụ họdụ kẹ, wa nụp
nọmụ vastẹ-ụr wa nọmụ wa.
25 Sẹ wa wa'-ụ Kan'ana nu-u yọ-ọ,
<<Yagẹ ụ Kan'ana
shụ'ụt ụ nu-u yọ-ọ nẹ!
Yagẹ tụmsụ wa shụ'ụt tọk
ụ tẹk-ụ ọr-ụt wa nẹ.>>
26 Tụmsụ wa zụ,
<<Yagẹ Yawe,
Rụ-ụ Shẹm, wa wa'-ụ
Shẹm nu-u sọ-ọ,
tụmsụ Kan'ana dọ'ẹ
shụ'ụt tọk-ụ Shẹm.
27 Yagẹ Rụ-ụ sur tat-ụ
kwụm-ụt Japẹt,
yagẹ Japẹt nọm ụr-yụ
rimpa-ụt Shẹm,
tụmsụ ụ Kan'ana
shụ'ụt tọk-ụ Japẹt.>>
28 Da-ụ bụ-mụ rẹ-dụ u-dak arkẹ, Nuhu
sur m-nọm sẹkẹn hak-sẹ ụt-kọk ụt-tụt ụ ụt-
shik ụt-yụr ụ ọp [350].
29 Nuhu nọng ụs-hak ụt-kọk ụt-jwụr ụr-
shik ụt-yụr ụ ọp [950], sẹ wa mụrụs.

10

Yaag-ụ campa-nẹ Nuhu

1 Tun-tọ ọ ogor-tụ ya'ag-ụ Nuhu: Shẹm,
Ham, ụ Japẹt. Na mak-ụt ya'ag-ụ campa-nẹ
ẹ da-ụ bụ-mụ rẹ-dụ u-dak arkẹ.

Ban-dụ ya'ag-ụ Japẹt

2 Yaag-ụ campa-nẹ Japẹt ẹ oyẹ:
Gomar, Magọg, Midiya, Jaban, Tubar,
Meshek, ụ Tiras.
3 Yaag-ụ campa-nẹ Gomar ẹ oyẹ:
Asukenaz, Ripat, ụ Togarma.
4 Yaag-ụ campa-nẹ Jaban ẹ oyẹ:
Erisha, Tarshish, Kittim, ụ Rodanin.
5 Inẹ ya'ag-ụ nẹt-ụt tọ nẹ, ẹ rwụnẹ dụgụ
kọ-ụr Jaban i ọ ụr-yụ ụ-kit m-sa. Yaag-ụ ẹ
shụ'ụt ụt-kọ, kọwan ụdụ ẹ rem-dẹ, ụ dak-u
ẹ nẹ.

Ban-dụ ya'ag-ụ Ham

6 Yaag-ụ campa-nẹ Ham ẹ oyẹ:
Kush, Masar, Put, ụ Kan'ana.
7 Yaag-ụ campa-nẹ Kush ẹ oyẹ:
Seba, Havira, Sabata, Raama, ụ
Sabateka.
Yaag-ụ campa-nẹ Raama ẹ oyẹ:

Sheba ụ Dedan.
8 Kush wa matẹ Nimrọ, wa ọyẹ nẹt ụr-takụn wụ shụ'ụtẹ u-kẹg ụdụ m-gag u-dak.
9 Wa ọyẹ yụ-shụ a u-sa nẹ ụ-shụ Yawe;
<<Ọ wa-ẹ na zụt Nimrọ, wa ọ yụ-shụ a u-sa nẹ ụ-shụ Yawe.>>
10 Bọ-tụ wụn taktụn ụr-faruk tọ ọọgẹ Babira, ụ Erẹk, Akat ụ Karnẹ nẹ. Bọ-ụt tọ ụt-nas ụt-bẹẹt tọ ọ mẹ dak-ụ Shinar.
11 Dụgụ dak-ụ ọ wa arụk m-ha Asur, sẹ wa mụ bọ-tụ Neneba, Rehobot-Ir, Kara-nẹ,
12 tụmsụ Resen, ụ ọọgẹ ụ-tẹk ụ Neneba ụ Kara-nẹ; ọ ọyẹ bọ-u yat-ọ.
13 Masar wa matẹ:
Ruda-nẹ, Anama-nẹ, Rehabita-nẹ, ụ Naputa-nẹ,
14 Patarus-nẹ, Kasaruhi-nẹ (kụna Firistiya-nẹ rwụtụn), ụ Kapator-nẹ.
15 Kan'ana wa matẹ:
Sidon, Sidon mat-dụ ụr-takụn wa, tụmsụ ụ Hẹt-nẹ,
16 ụ Jebusi-nẹ, ụ Amoriya-nẹ, ụ Giragashi-nẹ,
17 ụ Hiwi-nẹ, ụ Araki-nẹ, ụ Sinite-nẹ,
18 ụ Awadi-nẹ, ụ Zemara-nẹ, ụ Hamati-nẹ.
Da-ụ tasẹ kọ-ụr Kan'ana, sẹ ẹ bụrụg kọhẹnẹ.
19 Tụmsụ bọr-sụ Kan'ana teeg dụgụ Sidon m-ha gas-ụ Gerar m-te Gaza, tụmsụ m-te bọ-tụ Sọdọm, ụ Gomora, ụ Adma, ụ Zeboyim nẹ (ụt-mọr ụ Rasha nẹ).
20 Tuntọ ọyẹ kọ-tụ ya'ag-ụ campa-nẹ kọ-ụr Ham, kọdụhẹ kọ-dẹ ụ dụ wa rem-dẹ, tụmsụ dak-u wa nẹ.

Ya'ag-ụ campa-nẹ Shẹm

21 Na mak-tụ Shẹm ya'ag-ụ campa-nẹ, wụ ọọgẹ yụ-wụya Japẹt. Tụmsụ Shẹm wa ọọgẹ ụso-ụ kọ-ụr Eber ụr-bẹẹt.
22 Yaag-ụ campa-nẹ Shẹm ẹ ọyẹ:
Eram, Ashụr, Arpazad, Rud, ụ Aram.
23 Yaag-ụ Aram ẹ ọyẹ:
Uz, Hur, Geta, ụ Mash.
24 Arpazad wa matẹ Shera,
Shera wa matẹ Eber.
25 Eber wa matẹ ya'ag-ụ campa-nẹ yụr,
Wa gan na zụ wa Pereg, remụ ụ da-u ọ dak-ụ mọtẹ, dụ-dim-ụ wa na zụ wa Jokta.
26 Jokta wa matẹ:
Armodad, Sherep, Hazaramavẹt, Jera,
27 Hadoram, Uzar, Dikara,
28 Ọbar, Abimayer, Sheba,
29 Opir, Havira ụ Jobab. Ayan-nẹ ọyẹ ya'ag-ụ kọ-ụr Jokta bẹẹt.
30 Gas-ụ dak-ụ ụn shụ'ụtẹ ọ yụngẹ dụgụ Mesha m-ha Separ m-ha gas-ụ rọr-tụ u-dọm.
31 Tuntọ ọọgẹ kọ-tụ ya'ag-ụ Shẹm ụka kọ-ụt ẹ ụ rem-ụt ẹ nẹ, be-tụ ụr-shụ'ụt-ụ ẹ ụ dak-ụt ẹ nẹ.
32 Armọ nẹ ọyẹ kọ-dụ ya'ag-ụ Nuhu, dụgụ takụn-ụr ẹ. Dụgụ-dụ ẹ dẹ rem-tụ bụrgẹ u-dak u-bẹẹt, da-ụ bụ-mụ rẹ-dụ u-dak arkẹ.

11

Ma-ụ Babira

1 Ụ da-ụ takụn-dụ u-dak rem-dẹ ụr-gan dụ nẹt-tụ nomtẹ ụs-rem.
2 Da-ụ nẹt-tụ rwụnẹ dụgụ u-dọm, ẹ kum dak-ụ ọọgẹ nụrụgsẹ ụ-mẹ dak-ụ Shinar ẹ shụ'ụt ụkụn.
3 Ẹ zụ ọr-ụt ẹ nẹ, <<Haanụn in nọm ụt-kunku in zom-tọ sọk.>> Ụn nọm ụt-kunku tọ shụ'ụt ụka ụt-taar, tụmsụ rwab-tụ shụ'ụt ụka m-kwarta.
4 Ẹ zụ, <<Haanụn, in nọmụ hi-dụ war in u-bọ, ụ ma-ụ m-wụr ụ dọ'ẹ te-dụ dọm u-rụ in nọmọn hi-dụ war in ụr-dim taas in bụrụgsẹ u-dak da.>>
5 Tụmsụ Yawe cụzụn ụ remụ wa got bọ-ụ ma-ụ m-wụr ụ ya'ag-ụ ụt-nẹt ọ ụt-ma.
6 Yawe zụ, <<A-mụụnẹ zụ nẹt-tụ ọ samẹ-dụ ụt-hi nẹ tụmsụ ẹ wụr ụr-rem ụr-gan ẹ takụn nọm-dụ gọ-dụ ụnọ nọm-ọ, ọkọn zaar ụ ẹ dọ'ẹ ụt-zọng ụt-nọm ụ dọ'ẹ zẹg-dụ bẹb-ụr ẹ da.
7 Haanẹ, in ciz u-dak, in wagụssẹ rem-ụr ụn, ụka ụn zattẹ ụt-nap rem-dụ ọr-ụt ụn nẹ ọ ụt-war da.>>
8 Iya-ọ Yawe bụrgụssẹ ụn kọhẹnẹ u-dak u-bẹẹt, sẹ ụn yagẹ ma-dụ u-bọ.
9 Remụ iya na fogtẹ be-ụr rẹ Babira, remụ zụ kụna Yawe ẹngụssẹ ụt-rem tụ u-dak u-bẹẹt, ụ kụna Yawe bụrgụssẹ ụt-nẹt u-dak u-bẹẹt.

Kọ-ụr Shẹm ụ haan ụ Ibram

10 Tun-tọ ọọgẹ ogor-tụ ya'ag-ụ kọ-ụr Shẹm.
Da-ụ hak-sụ ụs-yụr arkẹ ba na tasẹ bụ-mụ rẹ-dụ u-dak, Shẹm wa mụtẹ Arpazad. Da-u Shẹm ọ ụs-hak ụt-shik ụt-tan [100].

11 Ba wa matẹ Arpazad, Shẹm sur m-nọm ụs-hak ụt-kọk ụt-tan [500], ụ tẹk-ụ hak-sụ ụt-kọk ụt-tan wa mụt ẹkẹn ya'ag-ụ campa-nẹ ụ yaat ụt-gwụp-nẹ.

12 Da-ụ Arpazad nọmẹ ụr-yụ ụs-hak ụr-shik ụ ọp ụs-tan [35], sẹ wa mụt Shera.

13 Ba wa matẹ Shera, Arpazad sur m-nọm ụr-yụ ụs-hak ụt-kọk ụt-nas ụs-tụt [403], ụ tẹk-ụ hak-sụ ụt-kọk ụt-nas ụ ọp ụs-tụt wa mụt ẹkẹn ya'ag-ụ campa-nẹ ụ yaat ụt-gwụp-nẹ.

14 Da-ụ Shera nọmẹ ụr-yụ ụs-hak ụr-shik-ụ ọp [30], wa mụt Eber.

15 Ba wa matẹ Eber, Shera sur m-nọm ụs-hak ụt-kọk ụt-nas ụs-tụt [403], ụ tẹk-ụ hak-sụ ụt-kọk ụt-nas ụs-tụt wa mụt ẹkẹn ya'ag-ụ campa-nẹ ụ yaat ụt-gwụp-nẹ.

16 Da-ụ Eber nọmẹ ụr-yụ ụs-hak ụr-shik ụs-ọp ụs-nas [34], wa mụt Pereg.

17 Ba wa matẹ Pereg, Eber sur m-nọm ụs-hak ụt-kọk ụt-nas ụr-shik ụ ọp [430], ụ tẹk-ụ hak-sụ ụt-kọk ụt-nas ụ ọp wa mụt ẹkẹn ya'ag-ụ campa-nẹ ụ yaat ụt-gwụp-nẹ.

18 Da-ụ Pereg nọmẹ ụr-yụ ụs-hak ụr-shik ụ ọp [30], sẹ wa mụt Rẹwi.

19 Tụmsụ ba wa matẹ Rẹwi, Pereg sur m-nọm ụs-hak ụt-kọk ụt-yụr ụ hak-sụ ụs-jwụr [209], ụ tẹk-ụ hak-sụ ụt-kọk ụt-yụr ụ ọp wa mụt ẹkẹn ya'ag-ụ campa-nẹ ụ yaat ụt-gwụp-nẹ.

20 Da-ụ Rẹwi nọmẹ ụr-yụ ụs-hak ụr-shik ụ ọp ụs-yụr [32], sẹ wa mụt Shụrụg.

21 Ba wa matẹ Shụrụg, Rẹwi sur m-nọm ụs-hak ụt-kọk ụt-yụr ụs-ta'ẹr [207], ụ tẹk-ụ hak-sụ ụt-kọk ụt-yụr ụs-ta'ẹr wa mụt ẹkẹn ya'ag-ụ campa-nẹ ụ yaat ụt-gwụp-nẹ.

22 Da-ụ Shụrụg nọmẹ ụr-yụ ụs-hak ụr-shik ụs-ọp [30], sẹ wa mụt Nahọr.

23 Ba wa matẹ Nahọr, Shụrụg sur m-nọm ụs-hak ụt-kọk ụt-yụr [200], ụ tẹk-ụ hak-sụ ụt-kọk ụt-yụr wa mụt ẹkẹn ya'ag-ụ campa-nẹ ụ yaat ụt-gwụp-nẹ.

24 Da-ụ Nahọr nọmẹ ụr-yụ ụs-hak ụr-shik ụs-jwụr [29], sẹ wa mụt Tera.

25 Ba wa matẹ Tera, Nahọr sur m-nọm ụs-hak ụt-shik ụt-tan ụ ọp ụs-jwụr [119], ụ tẹk-ụ hak-sụ ụt-shik ụt-tan ụ ọp ụs-jwụụr wa mụt ẹkẹn ya'ag-ụ campa-nẹ ụ yaat ụt-gwụp-nẹ.

26 Ba Tera nọmẹ ụr-yụ ụs-hak ụt-shik ụt-tụt ụ ọp [70], sẹ wa mụt Ibram, Nahọr ụ Haran.

Kọ-ụt Tera

27 Tun-tọ ọ ogụr-tụ kọ-ụr ya'ag-ụ Tera.

Tera wa matẹ Ibram, ụ Nahọr ụ Haran. Tụmsụ Haran wa matẹ Rọt.

28 Da-ụ ụso-u wụn Tera ọọgẹ ụr-fat, Haran mụrụs ụ bọ-ụ Ur ụ dak-ụ Kardiya-nẹ, be-dụ ụr-mat ụ wa.

29 Ibram nọmụg ụr-gụ, tụmsụ Nahọr nom ụr-gụ. Dim-dụ nẹta Ibram wa na zụyẹ Sera, nẹta Nahọr wana zụyẹ Mirka. Mirka ụ hụno-u wa Iska ẹ ọyẹ yaat ụt-gwụp ụ Haran.

30 Sera ọ u-makụt wa zattẹ yaag da.

31 Tera kagụb wa'-ụ wa Ibram, ụ Rọt nẹ zwarụ wa'-ụ wa Haran, ụ Sera nẹ kụmụwa wụ ọ nẹta wa'-ụ wa Ibram. Ẹ arụk ụr-kot dụgụ bọ-ụ Ur dak-ụ Kardiya-nẹ m-ha ụ dak-ụ Kan'ana. Tụmsụ da-ụ ẹ tenẹ bọ-ụ Haran, ẹ shụ'ụt ụkụn.

32 Tera nọmụg ụs-hak ụt-kọk ụt-yụr ụs-tan [205], sẹ wa mụrụs ụ Haran.

12

Rụ-ụ fak Ibram

1 Yawe zụ Ibram, <<Yụnẹ, bọ yagẹ dak-u ró, ụ nẹt-ụt ró nẹ, ụ bu-ụ ụso-u ró nẹ, bọ dọ'ẹ ụ dak-ụ ụm dẹ kọsụ bọ.

2 <<Mẹ ya'ụ bọ ya'ag,
tụmsụ kọ-ụr ro ụt-shụ'ụt
dak-u yat-ọ,
mẹ wa'-ụ bọ nu-u sọ-ọ;
Mẹ ụt-wa bọ nọm ụr-dim sọk,
remụ bọ shụ'ụtẹ fụn-yụ
kwụm-dụ nu-u sọ-ọ ụdụ ẹkẹn.

3 Mẹ wa'-ụ nu-u sọ-ọ,
ụdụ i wa'-ụ bọ nu-u sọ-ọ.
Tụmsụ kọwana wa'-ụ bọ
nu-u yọ-ọ mẹ wa'-ụ
wa nu-u yọ-ọ,
Kọ-tụ u-dak ụt-bẹẹt
ẹ kwụm-ụ nu-u sọ-ọ dụgụ-dụ ró.>>

4 Sẹ Ibram arụk, ụka Yawe war-tụ wa, sẹ Rọt dor wa. Da-ụ wa arkẹ dụgụ bọ-ụ Haran, Ibram ọ ụs-hak ụt-shik ụt-tụt ụ ọp ụs-tan [75].

5 Ibram kụb nẹta wa Sera, ụ Rọt wa'-ụ yụ-wụya wa, ụ nọm-tụ wa ottẹ nẹ ụt-bẹẹt, ụ ca wa ụ na ụ wa ụ gwar-ụ wa ụ tọk-nẹ i u-bu

wa nẹ bẹẹt tụ wa kargụssẹ ụ dak-ụ Haran, wa arụk m-ha ụ dak-ụ Kan'ana. Ụn te kụn.

6 Ibram ụ nẹt-tụ bu-u wa yụnẹ ẹ arụk m-ha mẹn-tụ bọ-ụ Shẹkẹm. Wa dẹ wa cụst-ụ kug-dụ yakụn te-yụ Ọk yụ na fogẹ More. Ụ da-u ọ, nẹt-tụ Kan'ana tọ ọọgẹ ụ shụ'ụt ụkụn.

7 Yawe kọsẹ hi-ụr wa ụdụ Ibram wa zụ, <<Mẹ ya'ụ bọ unọ dak-ọ ụdụ kọ-ụr ró.>> Sẹ Ibram ma'ẹ Yawe ụr-sak, wụ kọsẹ hi-ụr wa ụdụ rò.

8 Dụgụ kụna wa arkẹ m-ha ụ gas-ụ rọr-tụ u-dọm ụ Bẹtẹr nẹ. Wa nom rimpa-ụr wa ụkụn, ụ tẹk-ụ Bẹtẹr ụ gas-ụ u-ta tụmsụ Ai ụ gas-ụ u-dọm. Wa mụ ụr-sak dụ nọm-dụ tọọg ụkụn wa nọmụ Yawe ụt-huuk.

9 Ibram yụnẹ wa re u-shụ m-haanẹ m-sa gas-ụ Nẹgiv.

Ibram ẹ Saratu haag ụ Masar u-da cashi

10 Ụ da-u ọ na nọng ụs-mẹr ụ dak-ụ Kan'ana sok, wa'ag Ibram ụ cwadụ dak-ụ Masar. Wa shụ'ụt ụkụn ụka ham-ụt u-da cashi.

11 Da-ụ ẹ nomẹ ụt-mọr ụ cwadụ Masar nẹ, Ibram zụ nẹta wa Sera, <<Ụm nak ụzụ bọ nẹta sọ-wa wa bọ ọọgẹ.

12 Da-ụ nẹt-tụ dak-ụ Masar ụ hyanẹ bọ, ẹ dọ'ẹ ụt-zụ, <Nẹta wụnụ ya.> Ẹ dọ'ẹ họ-dụ mẹ sẹdi ẹ yagụ bọ ụr-fat.

13 Zụ ụn bọ hụno-u ri ọ, remụ zụ a-bọ warụ ụn iya, ụnụ yagụ mẹ ụr-fat. Ụn za họ-dụ mẹ da ụ remụ ró.>>

14 Da-ụ Ibram tenẹ Masar, nẹt-tụ Masar hyen ụzụ Sera ọ sọ-ya sọk.

15 Da-ụ tụ-yat-tọ pyụ-ụ farụk hyanẹ wụn, sẹ ẹ nọm-ụ wụn ụt-vam ụ-shụ Farụk-ụ Masar, na kụb wa m-cwa ụ pyụ-ụ farụk.

16 Remụ iya Farụk-ụ Masar nọm-ụ Ibram u-nya u-tát ụ remụ Sera: ban-dụ ca, ụ gwar-nẹ, ụ na-nẹ, ụ so-ụ janka nẹ, ụ gob-ụ janka nẹ, ụ tọk-nẹ nẹta-nẹ, ụ tọk-nẹ campa-nẹ, ụ rakum-nẹ.

17 Tụmsụ Yawe haatụn gọm-ụs yassẹ, ụ bu-ụ Farụk-ụ Masar u-bẹẹt ụ remụ Sera, wụ ọọgẹ nẹta Ibram.

18 Sẹ Farụk-ụ Masar fog Ibram, wa zụ, <<¿Yan ọ bọ nọmụ mẹ iya? ¿Remụ yan-ọ wa-ẹ bọ wargụ mẹ ụzụ nẹta ró wa da?

19 ¿Remụ yan-ọ bọ nọmtụ mẹ, ụs-bi ụzụ hụno-u ró wa? Bọ za nom-ụt iya da! Ụ da-ọ kab nẹta ró, bọ yagẹ be-ụr rindẹ bọ arụk.>>

20 Sẹ Farụk-ụ Masar wụ ẹkẹn tọk-nẹ wa ụ ẹ shụ'ẹ Ibram ụ nẹt-ụt wa nẹ. Sẹ ụn kụb Ibram tụmsụ ụn tok wa, wa arụk, ụ nẹta wa nẹ ụ nọmụ wa ottẹ nẹ u-bẹẹt.

13

Ibram ẹ Rọt mọkọt be-dụ ụr-shụ'ụt

1 Ibram ẹ nẹta wa ẹ yagẹ Masar, ẹ kụb nọm-tụ ẹ ọttẹ ụt-bẹẹt, tụmsụ Rọt dor ụn m-nọk m-cwa dọg-dụ Nẹgiv

2 Ibram shụ'ụtẹ wa ụt-kwụm sok, ụt-bisa nẹ, ụ kwam-tụ shik nẹ tụ bụ-mụ ụt-ro ụ tụ pus-tọ nẹ.

3 Ibram nẹ hụ ụt-riig dụgụ Nẹgiv m-te bọ-ụ Bẹtẹr m-ha dẹkụn be-dẹ ụ tẹk-ụ bọ-ụ Bẹtẹr ụ bọ-ụ Ai nẹ, ẹ tamụg ụt-cụst ẹ nom rimpa-ụt ẹ ụ be-ụr rẹ.

4 Tụmsụ be-dụ Ibram maatẹ Yawe ụr-sak. Kụna Ibram nomtẹ Yawe ụt-huuk ụkụn.

5 Rọt, wụ nọmẹ m-ha ẹ Ibram, kọwa wa ọttẹ ban-tụ ca, ụ ban-tụ gwaar nẹ, ụ ban-tụ na nẹ, ụt-rimpa nẹ u-tát.

6 Sẹdi ẹ ọttẹ ụt-bisa u-tát, tụ dọ'ẹ hosụ ụn ụr-shụ'ụt ụr-be ụr-gan. Dọg-dụ gwat-dụ ụt-bisa nom ụn cashi ụ bụ-mụ ụs-swa nẹ, ụ nọm-tụ ụt-rẹ tụ ụt-bisa nẹ.

7 Sẹ har ụ to ụ tẹk-ụ a-gwat-dụ bisa-ụt Rọt nẹ ụ a-gwat-dụ bisa-ụt Ibram nẹ. Tụmsụ nẹt-tụ Kan'ana ụ nẹt-tụ Periziya-nẹ ọ shụ'ụt ụkụn ụ da-u ọ.

8 Ibram zụ Rọt, <<Remụ ụzụ in hụụb-tụ ụr-mat tọ na ọọgẹ, nọng ụr-zwar na họg in u-har da, kọ tẹk-ụ a-gwat-dụ ụt-bisa ró ụ a-gwat-dụ ụt-bisa ri nẹ da.

9 ¿Dak-u u-no u-bẹẹt ọ za ụ-shụ ró da? Dụstẹ gas-ụ citẹ bọ ụ bọ ọọgẹ ụssa, ụ yụ-u mọt. Abitẹ Gas-ụ kom ụr-beer ọ bọ ọọgẹ ụssa, sẹ ụm kab Gas-ụ kom ụt-cwa. Abitẹ ụzụ kom ụt-cwa ọ bọ ọọgẹ ụssa, sẹ ụm kab Gas-ụ kom ụr-beer.>>

10 Rọt jakụs is-ụ wa wa hyen gas-ụ fụg-yụ Jodan u-bẹẹt, m-te Zọwar, ọttẹ m-bụ kọhẹnẹ. Gas-u ọ u-bẹẹt, be-tọ sọ-tọ ụka tak-ụ Yawe tụmsụ ụka dak-ụ Masar. (Na nọng iya kanda Yawe họrụssẹ Sọdọm ụ Gomora nẹ.)

11 Sẹ Rọt dụstụ hi-dụ war-wa gas-ụ gotẹ fụg-yụ Jodan m-sa gas-u u-dọm. Wa arụk ụ gas-u ọ ụ bisa-ụt wa nẹ ụ tọk-nẹ wa nẹ bẹẹt, tụmsụ ẹ bụrgụssẹ ẹ Ibram.
12 Ibram arụk ụ gas-ụ dak-ụ Kan'ana, Rọt shụ'ụt ụ gas-ụ bọ-tụ gi-yụ Jodan sẹ wa kụ ụt-rimpa ụ dapụs Sọdọm.
13 Nẹt-tụ bọ-ụ Sọdọm nẹt-ụt yọ-tọ tọ tụmsụ ẹ ọ yụ-dụ ụt-ba'as sok ụdụ Yawe.
14 Ụ-dim da-ụ Ibram mọtẹ ụ Rọt nẹ, Yawe zụ Ibram, <<Bir bọ gwat be-dụ bọ ọttẹ ụr-bẹẹt. Gwat gas-ụ kom ụr-beer gas-ụ kom ụt-cwa nẹ, u-dọm u-ta nẹ.
15 Mẹ ya'ụ bọ dak-u u-no u-bẹẹt, bọ ụ ya'ag-ụ ró nẹ m-mọmmọ.
16 Mẹ ụt-wa kọ-ụr ró nọm u-tát ụka tat-ụ m-hereg! Wụ kerẹ ọgrụ hereg-mụ u-gi wa kerụ ọgrụ ụ kọ-ụt ró.
17 Yụnẹ bọ nar dak-u ọ u-bẹẹt kọhẹnẹ, ụm ọ yasụ bọ ọ.>>
18 Sẹ Ibram hast rimpa-ụt wa, wa arụk, wa shụ'ụt ụ dapụs sẹkẹn te-ụs yat-sẹ sụ Ọk ụ Mamre ụ bọ-ụ Hẹbrọn. Ụ be-ụr rẹ, wa maatẹ Yawe ụr-sak dụ tọọg.

14

Ibram gwụụg Rọt

1 Ụ da-u ọ gag-mụ yụnnẹ ụ gas-u ọ. Ụ da-ụ Amraper farụk-ụ Shinar, ụ Ariyo farụk-ụ ụ Erasar, ụ Kedoramar farụk-ụ Eram, ụ Tidar farụk-ụ Goyim,
2 ẹ ru ụ remụ ẹ nom-ụt m-gag ụ Bera nẹ farụk-ụ Sọdọm nẹ, Birha farụk-ụ Gomora, Shinab farụk-ụ Adma, ụ Shimeba farụk-ụ Zeboyim, ụ farụk-ụ Bera nẹ Tụmsụ nẹt-tụ fog bọ-ụ Bera <<Zọwar.>>
3 Tun-tọ farụk-tọ ụt-tan ẹ samẹ nẹt-tụ m-gagụ ẹ fụg-yụ Sidim <<yụ na fogẹ Sa-mụ ụt-ma.>> *
4 Ụs-hak ọp ụs-yụr ẹ ọ dọrrụ Kedoramar farụk-ụ Eram, sẹdi ụ hak-yụ ọp u-tụtụrsẹ ụn nom gụg-mụ ụs-rem ụ wa nẹ.
5 Ụ hak-yụ ọp ụs-nas [14], sẹ Kedoramar farụk-ụ Eram ụ farkina-nẹ i ọọgẹ ụr-kot ụ wa nẹ, ẹ dọ'ẹ ẹ re nẹt-tụ bọ-ụ Refatis m-gag ụ bọ-ụ Asterot Karayin nẹ, ụ nẹt-tụ Zuzi-nẹ ụ bọ-ụ Ham, tụmsụ nẹt-tụ Emim-nẹ nẹ ụ bọ-ụ Shẹvẹ ụ Kiriyatim nẹ,
6 ụ nẹt-tụ Hori nẹ ụ dọm-ụ rọr-dụ Seyir, m-sa gas-ụ Er-paran-nẹ ụ dapụs ụr-dọg.
7 Sẹ ụn mụụn u-dim ụn dọ'ẹ ụ bọ-ụ Mispat (dụ na fogẹ ụ da-u ọ Kades). Ụn re gas-ụ nẹt-tụ Amerek ọttẹ ụ shụ'ụt m-gag, tụmsụ ụr-kot ụ Amoriya-nẹ i ọ shụ'ụt bọ-ụ Hazazon Tamar.
8 Sẹ farkụ Sọdọm ụ farkụ Gomora nẹ, ụ farụk-ụ Adma nẹ, ụ farụk-ụ Zeboyim nẹ ụ farụk-ụ Bera (tụmsụ ụ na zụyẹ Zọwar) ẹ dọ'ẹ ẹ nom zọng-sụ m-gag fụg-yụ Sidim.
9 Ẹ ru ẹ nom m-gag ụ Kedoramar nẹ farụk-ụ Eram, ụ Tidar nẹ farụk-ụ Goyim, ụ Amraper nẹ farụk-ụ Shinar, ụr-kot ụ Ariyo nẹ farụk-ụ Erasar. Ụt-farụk ụt-nas tọ nom m-gag ụ farụk-tụ ụt-tan nẹ.
10 Fụg-yụ Sidim ottẹ ụt-kub ụ u-rwabụr nẹ. Tụmsụ da-ụ farụk-ụ Sọdọm ụ farụk-ụ Gomora nẹ kụsmẹ, tọkọn nẹt-tọ heemsẹ u-rwabụr tụmsụ ẹkẹn som m-da dọm ụt-rọr.
11 Farụk-tụ ụt-nas ẹ kụb cwụ-tụ nẹt-tụ Sọdọm ụ Gomora nẹ ụ nọm-tụ ụt-rẹ ẹ nẹ ụt-bẹẹt, sẹ ẹ yụnẹ ẹ arụk.
12 Tụmsụ ụn maas Rọt wa'-ụ yụwụya Ibram. Rọt ọ ụ shụ'ụt ụ Sọdọm, tụmsụ ụn kụb nọm-tụ wa ottẹ nẹ ụt-bẹẹt.
13 Sẹdi wa-gan ụ tẹk-ụ nẹt-ụt Rọt wa kụsụm wa dọ'ẹ wa warụ Ibram nọmụ ụn nọmẹ u-bẹẹt ụ nẹt-ụt Eber-nẹ. Da-u ọ Ibram ọ shụ'ụt ụ dapụs te-ụs yat-sẹ sụ Mamre, nẹtụ Amoriya-nẹ. Ibram nọng estẹdụ ụs-rem ụ Mamre ụ ọr-ụt wa nẹ yụr Eskọr ụ Aner nẹ, ẹ samẹ ụt-hi ụ Ibram nẹ.
14 Da-ụ Ibram họgẹ ụzụ na mastẹ wa'-ụ yụ-wụya wa Rọt, wa kargụssẹ nẹt-tụ na iisẹ m-gag nẹt-tụ mẹ bu-u wa ụt-kọk ụt-tụt ụ ọp-ụ eer [318]. Ẹ yụnẹ ẹ buz karma-nẹ Kedoramar m-ha ụ Dan.
15 Da-ụ gyụp-mụ nọmẹ, Ibram mọt nẹt-ụt wa ụt-kir ụt-kir. Ẹ hẹẹsẹ karma-nẹ ụn m-gag kọyụhẹ gas-ya ụn re ẹ m-gag. Ụn buz ụn m-te Hoba, ụ ọọgẹ ụ m-erụg mụ kom ụr-beer ụ bọ-ụ Dimaskus nẹ.
16 Ibram ọnkụn nọm-tụ na kabẹ ụt-bẹẹt. Wa ọnkụn Rọt wa'-ụ yụwụya wa ụ nọm-tụ Rọt ottẹ nẹ ụt-bẹẹt ụ nẹta wa nẹ ụ tọkụn nẹt-tọ nẹ.
17 Ba Ibram mụụnẹ da wa tasẹ rẹ-dụ nẹt-tụ Kedoramar ụ nẹt-ụt wa nẹ m-gag, farụk-ụ Sọdọm dọ'ẹ wa bit Ibram ụ fụg-yụ Shẹvẹ (yụ na zụyẹ Fụg-yụ Farụk).

* **14:3** ọ na fogẹ sa-mụ m-mar.

18 Merkizẹdẹk faruk-ụ Sarẹm wa rwụtụn
ụr-bẹrẹdi ụ kẹ nẹ. Wa ọọgẹ wa-tọọg yụ u-
Rụ wụ Zụgẹ ụr-Bẹb.
19 Sẹ wa wa'-ụ Ibram nu-u sọ-ọ, wa zụ,
<<Yagẹ u-Rụ wụ Zẹgẹ ụr-Bẹb,
wụ nọmẹ dọm u-rụ u-dak-nẹ,
ụ wa wa'-ụ bọ nu-u sọ-ọ.
20 Yagẹ na nọmụ u-Rụ wụ zẹgẹ ụt-vam,
wụ ya'ụ bọ rẹ-dụ ụr-kọrrọ
dọm-ụ hụụb-ụt yọ-tọ ró.>>
Sẹ Ibram yasẹ Merkizẹdẹk ụr-kwụs ụr-gan
ụ tẹk ụt-ọp ụ-mẹ nọm-tụ wa ọnkọn ụ kom-
ụt ụn ụt-bẹẹt.
21 Sẹ faruk-ụ Sọdọm zụ Ibram, <<Mụtụn
mẹ nẹt-ụt ri tụ na masẹ. Sẹdi cinụ hi-dụ
war ró cwụ-tụ bọ ọnkụn ụt-bẹẹt.>>
22 Sẹ Ibram zụ faruk-ụ Sọdọm, <<Ụm
nọngụ Yawe estẹdụ ụs-rem, u-Rụ wụ Zụgẹ
ụr-Bẹb, wụ nomẹ dọm u-rụ u-dak-nẹ.
23 Ụm zụụg ụm zaar ụ kab-dụ ọkọn nọm-
ọ dụgụ-dụ ró da, kọ u-randi u-gan, kọ na-ụ
u-kaat u-gan, remụ zụ taas bọ zụ, <Mẹ wa
wa'ẹ Ibram kum-ụt nọm ụt-kom.>
24 Mẹ ọnk-ụ nọmụ ya'ag-ụ bẹb-nẹ ri i m-
gag tasẹ ụt-rees ụ war-o. Tụmsụ ụm ọ ụ
kọn-ụs ró bọ ya' hụụb-ụt ri Aner, Eskọr, ụ
Mamre ọg-dụ cwụ-tụ ẹ ọnkụn m-gag.>>

15

Estẹdụ ụs-rem sụ u-Rụ ẹ Ibram

1 Ba da-ụ arkẹ, Yawe nọm ụs-rem ụ
Ibram nẹ ụ bo' ụzụ,
<<Ibram, a-bọ họg u-gyẹr da,
remụ ụzụ mẹ ụt-ẹ' bọ,
ọg-ụr ró ụt-nọm u-tát.>>
2 Ibram zụ, <<Yawe, Ụso-ụ u-bu ri, ¿remụ
rẹmẹr-mụ yan-ọ bọ dọtẹ ya'ụ mẹ tun-tọ
nọm-tọ mẹ ya ụm zattẹ wa' da? Bọ yaag mẹ
ya'ag da, ¿kọ Eriyazer dụgụ Dimaskus, tọk
u-bu ri wa dọ'ẹ ụ rẹ-dụ nọm ụt-kom-ụ ri?
3 Bọ yaag mẹ ya'ag da, tọk-ụ u-bu ri dẹ
shụ'ụtụ wa rẹ-dụ nọm-ụ ụt-kom ri.>>
4 Sẹ Yawe nọm ụs-rem, <<Iya-ọ da, tọk-
ụ ró zaar ụt-shụ'ụt wụ dọ'ẹ ụ rẹ-dụ ọg-dụ
u-bu ró da. Bọ dọ'ẹ ụ kwụm-dụ ya-dụ ụr-
campa dụ hi-ụr ró wa dọ'ẹ ụ rẹ-dụ nọm-ụ
ụt-kom tụ u-bu ró.>>
5 Wa-ko-uyan rwụtụn wụn ụ-dọ wa zụ
wụn, <<Jaksẹ is bọ gwat dọm u-Rụ bọ ogor
rẹgẹr abitẹ bọ ụt-ker. Iya-ọ kọ-ụr ró dọtẹ ụt-
shụ'ụt.>>
6 Sẹ Ibram ye jab ụdụ Yawe, tụmsụ Yawe
got wụn wa nọm-dụ nọm-ụt sọ-tọ ụ remụ
yadụ jab-ụ wụn ụdụ u-Rụ.
7 Sẹ wa zụ wụn, <<Mẹ wa Yawe wụ
rwụtụn bọ dụgụ Ur dak-ụ Kardiya-nẹ remụ
ụm ye'et bọ unọ dak-ọ, ọ shụ'ụt ụ ró.>>
8 Sẹ Ibram shụs wa zụ, <<Ụso-ụ u-bu ri
Yawe ¿rẹ-ọ ụm dọtẹ ụt-nap ụzụ dak-u unọ
ụt-shụ'ụt ụ ri?>>
9 Yawe zụ wụn, <<Haatụn mẹ sọ-yụ u-na
yụ ụs-hak ụs-tụt, ụ sọ-yụ u-gwaar nẹ yụ ụs-
hak ụs-tụt, ụ kag-yụ u-ca nẹ yụ ụs-hak ụs-
tụt, ụr-gorop nẹ, ụr-tụntụbụr nẹ.>>
10 Ibram haatụn nọm-ụt to ụt-bẹẹt ụdụ u-
Rụ. Sẹ wa kwụpụrsẹ bisa-ụt tọ wa mot tọ u-
yụr họn-họn wa cin tọ kọwan m-gwat ọr-ụ
wa. Sẹdi wa kwụpụrtẹ no ẹ da.
11 Da-ụ sagra hẹẹnẹ u-dak ẹ tụ'ụt ap-mụ
nọm-ụt tọ, Ibram buz ẹ.
12 Da-ụ họ-dụ dọ'ẹ m-hẹ, roog-mụ ho
Ibram, sẹ cwụm-yụ ya-dụ u-gyẹr takụs
wụn.
13 Sẹ Yawe zụ Ibram, <<Nap ụzụ kọ-ụr ró
ụt-shụ'ụt ụka ụt-hamụt ụ dak-ụ zaarẹ dak-
u ẹ da. Na dọ'ẹ wadụ ẹ m-tọk tụmsụ ẹ dọ'ẹ
swadụ ụr-kọb ụs-hak ụt-kọk ụt-nas [400].
14 Sẹdi mẹ ụt-ya dak-ụ ụn nọmẹ m-tọk ụr-
kọb, da tasẹ ụm dọ'ẹ ụt-wa ụn ru dụgụ dak-
u ọ ụ nọm-ụ ụt-kwụm nẹ u-tát.
15 Bọ tụmsụ, bọ ụt-ha ụdụ ụso-ụt ró m-
yar tụmsụ na dọ'ẹ ụ jwak-dụ bọ ụ tekụ
wụụr sọ-dẹ.
16 Ba tẹk-ụ cara-u u-nasụrsẹ* kọ-ụr ró
dọ'ẹ ụt-mụụn ụ anẹ, tụmsụ ẹ kab dak-u unọ
ụ ẹ re nẹt-tụ Amoriya-nẹ m-gag remụ zụ
ba'as-tụ nẹt-ụt tọ shụụg u-ro nẹ da ụ na
dọtẹ ya-dụ ẹ ụr-kọb da.>>
17 Da-ụ họ-dụ hẹyẹ dak-ụ nọngọn u-
cwụm, sẹ Ibram hyen rem-dụ u-ra ụ rwụdụ
m-fụ'ụt ụ u-ra nẹ ụ ọ m-tọk dẹ rwụụn, dẹ
haan dẹ ọ m-da ụ tẹk-ụ ap-mụ Ibram kemẹ.
18 Ụ họ-ụr re, Yawe nọm estẹdụ ụs-rem ụ
Ibram nẹ wa zụ, <<Mẹ ya'ụ ya'ag-ụ ró unọ
dak-ọ, dụgụ gi-yụ Masar m-ha ụ gi-u yat-ya
yụ Yupireti nẹ.
19 Mẹ ụt-ya bọ dak-ụ Keni-nẹ, ụ Kenizi-
nẹ, ụ Kadmona-nẹ,

* **15:16** u-cara u-gan ọ ụs-hak u-kọk u-gan.

20 ụ nẹt-tụ Hẹt-nẹ, ụ Periziya-nẹ, ụ
Rifatis-nẹ,
21 ụ Amoriya-nẹ, ụ Kan'ana-nẹ, ụ
Giragashi-nẹ, ụ Jebusi-nẹ.>>

16

Hajaratu nẹ ẹ Ismaru

1 Sera nẹta Ibram, wa mak-tụ wa yaag da,
sẹdi wa ọttẹ tọk-ụ nẹta wụ ọọgẹ nẹtụ dak-ụ
Masar wụ na zụyẹ Hajara.
2 Sera zụ Ibram, <<Yawe hoostẹ mẹ ụr-
mat, cwa bọ roog ụ tọk-ụ ri nẹ, jiya mẹ ụt-
kwụm yaag dụgụ-dụ wa.>>
Ibram ees ụ nọmụ Sera warụ wa nẹ.
3 Da-ụ Ibram nọmẹ ụs-hak ụs-ọp ụ shụ'ụt
dak-ụ Kan'ana, Sera, nẹta wa, kụb Hajara
wụ Masar wa yasụ Ibram ụ wa shụ'ụt nẹta
wa.
4 Ibram roog ụ Hajara nẹ, wa nom mẹn-
tụ ub.
Da-ụ Hajara hyanẹ ụzụ wa ụt-mẹn nẹ,
wa hụ ụ jụrmụ ino-ụ u-bu wa.
5 Sera zụ Ibram, <<Bọ wa wa-ẹ unọ nọm
ọ u-bẹẹt. Ụm ya'astẹ bọ Hajara, da-ụ wa
hyanẹ wa kwụmụg mẹn-tụ ub wa hụ ụ
jụrmụ mẹ. Yagẹ Yawe nọmụ in kwụb-dụ
ụs-rem ụ nọm-u unọ ụ bọ nọmụ mẹ.>>
6 Ibram shasụ Sera, <<Tọk-ụ ró wa, nọmụ
wụn ụka cittụ bọ.>> Sẹ Sera hụ kọsụ wụn
m-tọk, sẹ Hajara som dụgụ-dụ wa.
7 Wa-tọm-ụ Yawe* hyen Hajara ụ kit-ụ
pẹr-mụ m-bụ ụr-dọg, ụ dapụs fụn-yụ ha-
mụ bọ-ụ Shur.
8 Wa zụ, <<Hajara tọk-ụ Sera ¿dụgụ hẹnẹ
ọ bọ ọọnẹ, tụmsụ hẹ bọ ọttẹ m-ha?>>
Wa zụ, <<Ụm sọmgọn dụgụ-dụ ino-ụ u-
bu ri Sera.>>
9 Wa-tọm Yawe zụ wụn, <<Barmẹ ụdụ
ino-ụ u-bu ró, bọ yasẹ hi-ụr ró ụdụ wa.>>
10 Wa-tọm Yawe sur m-zụ wụn, <<Mẹ ụt-
wa ya'ag-ụ ró nọm u-tát, na za kẹrrụ ogrụ ẹ
da.>>
11 Wa-tọm Yawe zụ wụn,
<<Bọ ya mẹn-tụ ub nẹ,
bọ dọ'ẹ ụ mat-dụ ya-dụ ụr-campa.
Bọ tẹ'ẹ wa'-ụ wa ụr-dim Ismaru,†
remụ zụ Yawe họk kan-ụs rò
sụ swadụ ụr-kọb ro nẹ.
12 Wa dọ'ẹ ụt-shụ'ụt ụka
janka-yụ ụr-dọg‡ yụ nẹt,
Tụmsụ wa dọ'ẹ ụ nọm-dụ
shụ'ụt-ụr yọ-dẹ ụ kọwan nẹ,
kọwan dọ'ẹ ụ nọm-dụ shụ'ụt-ụr
yọ-dẹ ụ wụn nẹ.
Wa dọ'ẹ ụt-shụ'ụt
m-ra ụ ọr-ụt wa nẹ.>>
13 Dụgụ kụn, Hajara fog Yawe ụ dẹkụn
dimdẹ, wụ nọmẹ ụs-rem ụ wanẹ, wa zụ,
<<Bọ wa u-Rụ ụ hyenẹ mẹ.>> Wa sur m-zụ,
<<¿Nip-tọ ụzụ ụm hyanụg wụ hyenẹ mẹ?>>
14 Remụ iya-ọ wụtẹ na fog-ụt du-ụr rẹ
Beer-Rahai Roi, wata <<Rụ-ụ ụr-fat wụ
hyenẹ mẹ.>> Dẹ ọ ụkụn ụ tẹk-ụ bọ-tụ Kades
ụ Bered nẹ.
15 Hajara matụ Ibram ya-dụ ụr-campa,
Ibram tẹ'ẹ wa ụr-dim Ismaru.
16 Ibram ọọg ụs-hak ụt-shik ụt-nas ụs-
shishin [86] da-ụ Hajara matụ wa Ismaru.

17

Estẹdụ ụs-rem sụ ụr-pẹs

1 Da-ụ Ibram nọmẹ ụs-hak ụt-shik ụt-nas
ụ ọp ụs-jwụụr [99], Yawe haan ụdụ wụn wa
zụ wụn, <<Mẹ wa Yawe u-Rụ wụ ọttẹ bẹb-
dụ kọ-uyan, nọmụ mẹ m-tọk u-mẹ jab-ụ sọ-
ọ tụmsụ bọ shụ'ụt za ụr-pyap.
2 Mẹ ụt-nọm estẹdụ ụs-rem ụ bọ nẹ, mẹ
ụt-wa kọ-ụr ró ẹ nọm u-tát sok.>>
3 Sẹ Ibram kakụs hi-ụr wa u-dak, tụmsụ
Rụ-ụ zụ wa,
4 <<Estẹdụ ụs-rem-ụ ri ya ụ bọ nẹ, nẹt-tụ
ụt-dak u-tát tọ dọ'ẹ ụt-shụ'ụt kọ-ụt ró.
5 Na zamụn ụ fag-dụ bọ Ibram da, dim-ụr
ró dọ'ẹ ụt-shụ'ụt Ibrahi, rem ụzụ ụm wa'ag
bọ shụ'ụt ụso ụ ụt-dak u-tát.
6 Mẹ ụt-wa bọ mat yaag u-tát, ya'ag-ụ ró
dọ'ẹ ụt-shụ'ụt ụt-dak u-tát, dụgụ-dụ ró dẹ
farụk-tụ dọtẹ ụ rwụụn.
7 Mẹ ụt-nọm estẹdụ ụs-rem sụ m-
mọmmọ ụ bọ nẹ tụmsụ ụ ya'ag-ụ ró nẹ ụ
kọ-ụr ró dụ dọ'ẹ ụ haan nẹ. Ụm shụ'ụt Rụ-u
ró ụ Rụ-ụ kọ-ụt ró nẹ tụ dọ'ẹ ụ haan ụ dim-ụ
ró.
8 Dak-ụ Kan'ana u-bẹẹt, ụ bọ ọọgẹ shụ'ụt-
dụ ụr-hamụt ọ, mẹ ya'ụ bọ dak-u ọ ụ ọ
shụ'ụt ụ ró m-mọmmọ ụ ya'ag-ụ ró nẹ i dọ'ẹ
haan ụ dim-ụ ró, mẹ ụt-shụ'ụt Rụ-u ẹ.>>

---

* **16:7** Wa-tọm-ụ Yawe unwa wụ haanẹ Rụ-ọ kọsẹ hi-ụr wa ụ-me wa-ụ nẹ. † **16:11** nọmụ na zụyẹ Rụ-ụ hokos.
‡ **16:12** Nọm-ụ na ọ ụt-war wa dẹ nọm-dụ ụr-yụ dụ wakụn zaar wụ dọ'ẹ dor-tụ wa da.

9 Rụ-ụ zụ Ibrahi, <<Sẹdi bọ ụm ụt-sa bọ
ship estẹdụ ụs-rem-u ri, bọ ụ kọ-ụt ró nẹ
bẹẹt i dọ'ẹ ụ haan ụ dim-ụ ró remụ dak-tụ
dẹ haan.
10 Estẹdụ ụs-rem ụ ri ya sụ ụm ọọgẹ ụt-
nọm ụ bọ nẹ ụ ya'ag-ụ ró nẹ, ya-dụ ụr-
campa ụr-bẹẹt sẹ na nọngụ dẹ ụr-pẹs.
11 Sẹ na nọngụ nọ ụr-pẹs, ụt-kọsẹ ụzụ ụm
nọng estẹdụ ụs-rem ụ nọ nẹ.
12 Dụgụ u-cara m-tẹ ọkọn cara-ọ, ya-dụ
ụr-campa ụr-bẹẹt sẹ na nọngụ dẹ ụr-pẹs ụ
họ-dụ roog-mụ ụt-eer ụr-mat nẹ. Za ya-ubu
ró nẹ war-ẹ da tụmsụ ụ tọk-nẹ i na matẹ bu-
u ró tụmsụ ụ tọk-nẹ i bọ ọnẹ ụ shik dụgụ dọ
i matẹ.
13 Sẹ na nọngụ ẹ bẹẹt ụr-pẹs, kọ i na
matẹ bu-ụt nọ kọ i na ọnẹ ụ shik, war-ụt nọ
dọ'ẹ kọsẹ-dụ sha-mụ estẹdụ rem-ụs ri sụ m-
mọmmọ.
14 Campa u-bẹẹt wụ na nọmẹ ụr-pẹs da,
na ruutụ wa dụgụ ọr-ụt wa remụ zụ wa
pakụs estẹdụ ụs-rem.>>
15 Sẹ Rụ-ụ sur m-nọm ụs-rem ụ Ibrahi
nẹ, <<Nẹta ró Sera na za ụt-swụr m-fag wa
Sera da, dim-ụr wa dọ'ẹ ụt-shụ'ụt <Saratu.>
16 Mẹ wa'-ụ wụn nu-u sọ-ọ, mẹ ụt-wa
wụn matụ bọ ya-dụ ụr-campa. Mẹ wa'-ụ
Saratu nu-u sọ-ọ, tụmsụ nẹt-tụ ụt-dak u-tát
tọ shụ'ụt kọ-ụt ró, farụk-tụ dọ'ẹ ụ rwụụn
dụgụ-dụ kọ-ụr Saratu.>>
17 Ibrahi kakụs hi-ụr wa u-dak. Wa nọm
ụt-nụmụs wa ọ ụs-dorog jab-ụ wa, wa zụ,
<<¿Ụt-nọmẹ nẹngẹn-yụ ụs-hak ụt-shik ụt-
tan [100] nazu wa shụ'ụtẹ ụso ụ wa'? ¿Ụt-
nọmẹ Saratu ụt-shik ụt-nas ụ ọp [90] na zụ
wa makụt ụr-ya?>>
18 Ibrahi zụ u-Rụ, <<Yagẹ Ismaru ụ kum
nu-u sọ-ọ ụdụ ró!>>
19 Sẹdi Rụ-ụ zụ, <<Ẹ, nẹta ró Saratu wa
matụ bọ ya-dụ ụr-campa. Bọ tẹ'ẹ wa ụ wa
ụr-dim Ishaku. Mẹ shụsụ estẹdụ ụs-rem sụ
ụm nọmẹ ụ bọ nẹ ụdụ kọ-ụr wa. Estẹdụ ụs-
rem sẹ ụt-shụ'ụt m-mọmmọ ụdụ wa ụ kọ-
ụr wa nẹ.
20 Sẹdi kọn-ụs ró mọttụ Ismaru nẹ, ụm
họk kọn-ụs ró. Mẹ wa'-ụ wụn nu-u sọ-ọ
tụmsụ mẹ ya'ụ wụn yaag u-tát. Mẹ ụt-wa
ya'ag-ụ wụn ẹ nọm u-tát. Wa ụt-shụ'ụt ụso
ụt-farụk ọp ụ ụt-yụr. Mẹ ụt-ya wụn ụt-kọ u-
tát wụ dọ'ẹ ụt-shụ'ụt dak-u yat-ọ.
21 Sẹdi estẹdụ ụs-rem-ụ ri ụ Ishaku
nẹ. Hak-yụ ọọnẹ, Saratu dọ'ẹ matụ bọ
Ishaku.>>
22 Da-ụ Rụ-ụ tasẹ ụs-rem ụ Ibrahi nẹ, sẹ
wa arụk.
23 Ụ gandi họ-ụr dẹ, Ibrahi kụb wa'-ụ wa
Ismaru, ụ yaag-ụ campa-nẹ bẹẹt i ọọgẹ bu-
u wa, ụr-kot i na matẹ nẹ bu-u wa, tụmsụ ụ
i wa ọọnẹ-nẹ. Sẹ wa nọmụ ẹ ụr-pẹs bẹẹt, ka
Rụ-ụ zụttẹ wa nọm.
24 Da-ụ na nọmụ Ibrahi ụr-pẹs, wa ọọg
ụs-hak ụt-shik ụt-tan za u-gan [99].
25 Da-u ọ wa'-ụ wa Ismaru ọ ụs-hak ụs-ọp
ụs-tụt da-ụ na nọmụ wa ụr-pẹs [13].
26 Ụ gandi họ-dụ ụr-ganụ dẹ, na nọmụ
Ibrahi nẹ ẹ Ismaru ụr-pẹs.
27 Campa-nẹ bẹẹt i ọọgẹ mẹ bu-u Ibrahi,
ụ i na ọọnẹ nẹ ụ shik dụgụ dọ, na nọmụ ẹ
ụr-pẹs ụ wa nẹ.

18

Rụ-ụ nọngụ Sera estẹdụ ụs-rem sụ ụr-ya

1 Da-ụ Ibrahi ọọgẹ ụ shụ'ụt ụ is-yụ cwadụ
rimpa-ụr wa ụ da-ụ họ-yụ dụngẹ sok, Yawe
haan ụdụ Ibrahi ụ dapụs sẹkẹn te-ụs yat-sẹ
sụ Ọk sụ Mamre.
2 Sẹ Ibrahi jakụs is u-rụ wa hyen nẹt-nẹ
tụt ụ ees ụ dapụs wa. Da-ụ wa hyanẹ ụn,
sẹ wa kụsụm m-sọm dụgụ is-yụ rimpa-ụr
wa m-ha ụdụ ụn. Wa hẹ ụt-kwụkụt u-dak ụ
yadụ m-zẹg.
3 Ibrahi zụ, <<Ụso-ụ u-bu ri, a ụm kumẹ
hyụ-m pusmọ ụdụ ró, a-bọ arụk bu-u ri da.
4 Yagụn na haatụn nọ m-bụ, ụ nọ jaas na-
ụs nọ, ụ nọ hurẹ ụ kug-dụ te-u inya.
5 Yagẹ ụm haatụn nọ nọm ụt-rẹ ụ nọ rẹ,
kọ nọ kumụ bẹb-dụ ụr-nọk. Bashụtẹ nọ
haagụn ụ bu-ụ tọk-ụ nọ, yagụn ụm nọm
iya.>>
Ụn zụ, <<Nọngẹ, nọm ụka cittụ bọ.>>
6 Ibrahi arụk m-mụ m-sọm ụ rimpa-ụr
wa. Wa zụ Saratu, <<Nọm m-họr, bọ kab
kọk-tụ m-hyụ ụt-tụt, bọ kwụụt tọ, bọ nọm
ụt-kak.>>
7 Sẹ Ibrahi dọ'ẹ ụdụ ban-dụ bisa-ụt wa,
wa dụg gob-dụ u-na dụ ọ sọ-dẹ wa yasụ tọk-
ụ wa, sẹ tọk-ụ wa dọ'ẹ wa họ tụmsụ wa
mang ya m-họr m-họr.
8 Da-ụ na tasẹ nọm-dụ nọm ụt-rẹ, Ibrahi
kụb nọmtụ m-bẹngu m-mẹ nẹ ụ ap-mụ na

mangẹ mọ nẹ, wa huụtụ hamụt-ụt wa. Da-ụ ụn ọ tẹk-ụ rẹ-dụ nọm ụt-rẹ, Ibrahi ees ụ kit-ụ ụn ụ dapụs yakụn te-ya.

9 Da-ụ ụn tasẹ rẹ-dụ nọm ụt-rẹ, ụn shit wa, <<¿Nẹta ró Saratu yụ?>>

Wa zụ ụn, <<Wa ọ mẹn-tụ ụr-rimpa.>>

10 Wa-gan ụ tẹk-ụ nẹt-ụt tọ wa zụ, <<Hak-yụ ọnẹ badanẹ, ụm ọ ụ mụụn ụdụ ró, Saratu nẹta ró wa ụt-kab ụr-ya.>>

Saratu ọ ụ ẹrrụ wụn ụ ụr-rimpa.

11 Ụ da-u ọ Saratu nẹ ẹ Ibrahi ẹ wụụmtẹ, Saratu yakkẹ hyan-dụ u-pyaat.

12 Saratu nọm ụt-nụmụs ụ war-wa ụzụ, <<Ụr-wụ ba mẹ nẹ, tụmsụ ụso u-bu ri wa wụmtẹ kọwa. ¿Ụm zamtụn m-họg zwarrụ m-roog ụ campa-nẹ ụm dọtẹ ụr-mat da?>>

13 Sẹ Yawe zụ Ibrahi, <<¿Yan ọ wa'ẹ Saratu ụt-nụmụs? ¿Remụ yan-ọ wa zụttẹ, <Ụr-mang ba mẹ nẹ ụt-kab ụr-ya?>

14 ¿Okọn ọro ụ zẹgẹ bẹb-ụr Yawe? Mẹ ụt-mụụn m-moon ụ gọ-dụ da-u unọ, Saratu ụt-kab ụr-ya dụ ụr-campa.>>

15 Saratu hog u-gyẹr, wa nọm m-se mụ nọmụ wa warẹ. Wa zụ, <<Ụm nụmụstẹ da.>>

Sẹdi Yawe zụ wụn, <<Bọ nọng ụt-nụmụs.>>

Ibrahi nọng ụs-kọn ụ remụ Sọdọm

16 Da-ụ nẹt-nẹ tụt-ụ ẹ yụnẹ ụr-arụk, Ibrahi shụ'ụ ụn. Da-ụ ụn ọ tẹk-ụ ụr-nọk ụ fụn-u ụn, ụn teen dẹkụn be-dẹ. Ẹ gwatụn u-dak u-fụg, ẹ hyen bọ-ụ Sọdọm.

17 Sẹ Yawe zụ hi-ụr wa, <<Nọng ụr-zwar ụzụ ụm yasẹ Ibrahi nọm-ụ ụm zọngẹ ụt-nọm da.

18 Kọ-ụr Ibrahi ụt-shụ'ụt dak-u yat-ọ tụmsụ ụr-bẹb nẹ sọk, tụmsụ dak-tụ u-dak u-bẹẹt ụt-kwụm nu-u sọ-ọ dụgụ-dụ wa.

19 Ụm dak Ibrahi remụ zụ wa wartụ ya'ag-ụ wa ụ a bu-u wa nẹ i dọ'ẹ ụ haan ụ dim-ụ wa ẹ ship fụn-ụ Yawe, ụ remụ nọm-dụ nọm-tụ ọ tụ sọ-tọ ụr-zwar nẹ. Ụ da-u ọ ụm dọ'ẹ nọmụ Ibrahi nọm-ụ ụm nomtẹ estẹdụ ụs-rem.>>

20 Sẹ Yawe warụ Ibrahi, <<Ụm họk ụs-rem u-tát sụ nom-ụt yọ-tọ ụ mọttụ Sọdọm ụ Gomora nẹ, remụ zụ ba'as-ụt ẹ nọng u-tát.

21 Ụm dọ'ẹ ụt-cụzụn ụm hyan kọ ụzụ kọ yụr ụn nọng ụ yọ-dẹ ụka ụm họktẹ rẹ, ụm ụt-sa ụm nap.>>

22 Sẹ nẹt-ụt tọ arụk dụgụ kụn m-ha Sọdọm, sẹdi Yawe kus ụ ees ụ-shụ Ibrahi.

23 Ibrahi hiknẹ ụ kit-ụ wụn. Wa zụ, <<¿Bọ họrrụssẹ a-jab-ụs sọ-sẹ nẹ ụ a-za-jab-ụs yọ-sẹ nẹ?

24 A-na kumẹ nẹt-nẹ a-jab-ụs sọ-sẹ nẹ ụt-shik ụt-yụr ụ ọp [50] u-bọ, ¿bọ họrụssẹ ụn bẹẹt bọ za yagẹ ẹ ụ remụ nẹt-nẹ ụt-shik ụt-yụr ụ ọp a-jab-ụs sọ-sẹ?

25 Ụm nụpụstẹ bọ zaar ụ nọm-dụ gọ nọm-u ọ da, bọ họrụssẹ a-jab-ụs sọ-sẹ nẹ ụr-kot ụ i yọ-yẹ nẹ. ¿Remụ yan-ọ bọ dọtẹ ụ họrụssẹ i yọ-yẹ ụs-gan ụ i sọ-yẹ nẹ? Za u-sakna bọ zaar ụ nọm-dụ gọ-ọ nọm-ọ iya da. Bọ dẹ nọmụ u-dak u-bẹẹt kwụp-dụ ụs-rem, tụmsụ bọ nọmụ nọm-ụ ọọgẹ họn-họn.>>

26 Yawe shụs wa zụ, <<A mụnẹ ụzụ ụm kwụmụg nẹt-nẹ ụt-shik ụt-yụr ụ ọp ụ bọ-ụ Sọdọm a-jab-ụs sọ-sẹ nẹ, mẹ yagẹ bọ-u ọ u-bẹẹt ụ remụ a-jab-ụs sọ-sẹ nẹ.>>

27 Ibrahi sur m-shas wa zụ, <<Remụ ụzụ ụm kẹrgẹ nọm-dụ ụs-rem za u-gyẹr ụdụ Ụso-ụ u-bu ri, kọ ụzụ a wakụn wa ụm ọọgẹ da sẹdi m-huug m-cwa nẹ,

28 a mụnẹ ụzụ na kwụmụg nẹt-nẹ ụt-shik ụt-yụr ụ tan [45] a-jab-ụs sọ-sẹ nẹ, ¿bọ ụt-họ u-bọ u-bẹẹt ụ remụ kọb-dụ tan?>>

Yawe zụ, <<Ụm za họrụssẹ ọ da a mụnẹ zụ ụm kwụmụg nẹt nẹ ụt-shik ụt-yụr ụ tan [45] nẹt-tụ ọ ụkụn.>>

29 Ibrahi sur m-zụ, <<¿M-ha iya nẹ bọ họrụssẹ bo-ụ Sọdọm, a mụnẹ ụzụ na kwụmụg nẹt-nẹ a-jab-ụs sọ-sẹ nẹ ụt-shik ụt-yụr [40]?>>

Yawe zụ, <<Ụm za họrụssẹ ụn da ụ remụ nẹt-nẹ jab-ụs sọ-sẹ nẹ ụt-shik yụr [40].>>

30 Ibrahi zụ, <<Ụso-ụ u-bu ri, a jab-ụ ró na ụ rẹmu ri da, yagẹ ụm nọm ụs-rem. ¿Bọ họrụssẹ bọ-ụ Sọdọm, a mụnẹ ụzụ shik-dẹ na kumẹ ụ ọp [30] a-jab-ụs sọ-sẹ nẹ?>>

Sẹ wa zụ wụn, <<Ụm za họ-dụ ụn da, a mụnẹ zụ ụm kwụmụg nẹt-nẹ ụr-shik ụ ọp [30] ụkụn a-jab-ụs sọ-sẹ nẹ.>>

31 Ibrahi zụ, <<Ụ da-ọ remụ zụ ụm kwụmụg bẹb-dụ ụs-rem ụ Ụso-ụ u-bu ri nẹ, a mụnẹ ụzụ shik-dẹ [20] na kumẹ warrẹ ụkụn nẹ.>>

Wa zụ, <<Ụ remụ kwaz-ụr rẹ [20], ụm zaar ụ họrụssụ bọ-u ọ da.>>

32 Ibrahi zụ, <<Ụso-ụ u-bu ri, a jab-ụ ró na da, yagẹ ụm sur m-nọm ụs-rem u-sọ u-gan.

¿A mụnẹ ụzụ nẹt-nẹ ọp ẹ na kumẹ a-jab-ụs sọ-sẹ nẹ?>>

Yawe zụ wụn, <<A ụm kumẹ nẹt-nẹ ọp a-jab-ụs sọ-sẹ nẹ, ụm zaar ụ họrụssẹ bọ-u ọ da.>>

33 Da-ụ Yawe tasẹ ụs-rem ụ Ibrahi nẹ, wa arụk wa, sẹ Ibrahi arụk m-mụ ụ rimpa-ụr wa.

19

Ba'as-ụt Sọdọm

1 A-tọm u-Rụ nẹ yụr ẹ haan ụ Sọdọm m-rim, tụmsụ Rọt ọ ụ shụ'ụt ụ is-yụ cwadụ u-bọ. Da-ụ wa hyanẹ ụn, wa yụne, wa bit ụn, wa kwụkụt ụt-jwụn u-dak wa kakụs shụ-u wa u-dak.

2 Wa zụ ụn, <<Haanụn ụ bu-ụ tọk-ụ nọ, ụ nọ jaas naas nọ tụmsụ nọ roog ụ anẹ a is-ụ gasẹ ụr-wụn tẹp tẹp sẹ nọ arụk m-mụ.>>

Sẹdi ụn zụ wa, <<O'o, yagẹ it roog ụ anẹ kat-dụ u-bọ.>>

3 Sẹ Rọt ẹksẹ ụn, da tasẹ ụn arụk m-mụ ụnụ ẹ nẹ ụ bu-u wa. Rọt zọngẹ ụn mọrọg-dụ rẹ-dụ nọm ụt-rẹ, wa nọmụ ụn ụr-bẹrẹdi dụ za m-yis, sẹ ụn re.

4 Kandi ụn toot m-roog, campa-nẹ i ọọgẹ bọ-ụ Sọdọm u-bẹẹt, ụ yaag-ụ bẹb-nẹ ụt-nẹngẹn nẹ gụnụs bu-ụ ụn ọttẹ.

5 Sẹ ụn fog Rọt, ụn zụ, <<¿Nẹt-ụt tọ yụ tụ haanẹ ụdụ ró m-gyụp? Rwụtụn ụn ụ anẹ ụdụ it, it roog ụ ẹ nẹ!>>

6 Sẹ Rọt arụk m-rwụ ụ-dọ wa tagẹ u-is ụ dim-ụ wa, wa dọ'ẹ ụnụ ẹ nẹ nọm ụs-rem.

7 Wa zụ ụn, <<Gagụn jab, ọr-ụt ri, a nọ jarụn nọ nọm gọ nọm-u yọ-ọ unọ da.

8 Gwatụn, ụm ọ yaat ụt-gwụp-nẹ yụr i tamẹ nap-dụ campa da. Yagụn ụm rwụtụn nọ ẹ ụdụ nọ, ụ nọ nom nọm-ụ citụ nọ ụ ẹ nẹ. Sẹdi a nọ nọmụ nẹt-ụt tun-tọ okọn da, ham-tụ ụt-ri tọ ụ bu-u ri.>>

9 Sẹdi ụn zụ wa, <<Ya it ụr-be!>> Tụmsụ ụn zụ hi-ụr ụn, <<Unwa nẹt wa ham-ụt wa, sẹdi wa ọ ụssa wa shụ'ụt wa kwụpụ in ụs-rem. Ụ da-ọ it ụ nọmụ bọ m-zẹg nọmụ it ọọgẹ ụssa ụ ụn nẹ.>> Sẹ ụn hụ ẹksẹ Rọt sọk. Ụn ọ ụt-sa ụn vụkụs is-yụ u-bu.

10 Sẹdi hamụt-ụt tọ nabụn u-kom ẹ nụk Rọt m-cwa u-bu. Sẹ ẹ tagẹ is-yụ u-bu.

11 Sẹ ụn muut nẹt-ụt tọ pọ-nẹ bẹẹt, ụ ya'ag-ụ campa-nẹ, ụt-nẹngẹn nẹ, i ọọgẹ ụ ees ụ is-yụ u-bu, taas ẹ hyan is-yụ cwadụ u-bu da.

Rọt sọmọg dụgụ Sọdọm

12 Sẹ nẹt-nẹ yụr-ụ ẹ zụ Rọt, <<¿Kọ bọ ọttẹ wakụn ụ anẹ, kọ maan-ụt ró, ya'ag-ụ campa-nẹ kọ yaat ụt-gwụp, kọ wakụn ụ-mẹ bọ-u unọ wụ ọọgẹ wụ ró? Rwụtụn ẹ dụgụ anẹ,

13 remụ ụzụ it dọ'ẹ ụ họrụssụ bọ-u unọ u-bẹẹt. Yawe họk ụzụ nọm-ụt yọ-tọ nẹt-ụt tuntọ nọng u-tát ọ wa'ẹ wa tọmtọn it họrụssẹ bọ-u unọ.>>

14 Sẹ Rọt arụk m-rwụ wa dọ'ẹ wa nọm ụs-rem ụ maan-ụt wa nẹ, ẹ sa'ẹ gụtụ ya-ụt-gwụp-ụ wa. Wa zụ ẹ, <<Zọngụn nọ arụk m-rwụ dụgụ anẹ, remụ zụ Yawe ọ mọttụ họrụssụ bọ-u unọ!>> Sẹdi maan-ụt wa kụb ụzụ họrọ wa ọttẹ.

15 Da-ụ is ụt-sa ụt-gas, sẹ a-tọm u-Rụ nẹ warụ Rọt ụzụ, <<Nọm m-họr, bọ kab nẹta ró ụ ya-ụt-gwụp-ụ ró nẹ yụr i ọọgẹ anẹ, taas na haan na họrụssụ bọ-u unọ ụr-kot ụ nọ nẹ remụ ba'as-ụt ụn da.>>

16 Da-ụ Rọt gụgmẹ nọm-dụ m-họr, sẹ nẹt-ụt tọ shipụs wa u-kom, ụ nẹta wa nẹ, ụ yaat ụt-gwụpụ wa nẹ yụr, ẹ ruut ụn m-yar dụgụ bọ-u ọ, remụ zụ Yawe ọ họg-dụ ọn-ụr ụn.

17 Da-ụ na ruutẹ ụn m-yar dụgụ bọ-u ọ, wa-tọm u-Rụ wa-gan zụ ụn, <<Somtụn fat-ụt nọ! A nọ gwat u-dim da kọ nọ ees ụ bẹdụ ọ nụrụgsẹ da. Dụsụn ụ dọm-ụ ụr-rọr, taas na họrụssụ nọ da.>>

18 Sẹdi Rọt zụ ụn, <<O'o, Ụso-tụ u-bu ri.

19 Ụm kwụmụg hyụ-m pusmọ dụgụ-dụ nọ, nọ gu fat-ụr ri ụ nọmu sọ-ọ ụ nọ nọmụ mẹ. Ụm zaar ụ kerrụ te-dụ dọm-ụ ụr-rọr kanda bọ họrụssẹ Sọdọm da. Ụnọ nọm-u yọ-ọ ụ masụ mẹ, tụmsụ mẹ ụt-mar.

20 Gwat, ọkọn bọ-u rẹk-ọ ọro ụ kit-ụ kụn. Yagẹ ụm dọ'ẹ ụkụn, nọ hyang ọ rẹk-ọ, ụ da-u ọ fat-ụr ri ụt-kụsụm.>>

21 Wa-tọm u-Rụ shụs wa zụ wụn, <<Ụm họk kọn-ụs ró, ụm zaar ụ họ-dụ bọ-u rẹk-ọ ọ da.

22 Zọngẹ m-họr-m-họr bọ sọm m-ha ụkụn, ụm zaar ụ nọm-dụ ọkọn da sẹ bọ teeg kụn.>> (Ọ wa-ẹ na fog-ụt bọ-u ọ Zọwar, wata be-ụr rẹk-dẹ).

Rụ-ụ họrụssẹ bọ-ụ Sọdọm ụ Gomora nẹ

23 Da-ụ họ-dụ ọọgẹ ụ rwụụn, Rọt ụ bu-u wa nẹ te u-bọ ụ na fogẹ Zọwar.

24 Sẹ Yawe hụ ụ dasụn eng-tụ u-ra dụgụ dọm u-rụ ụ bọ-tụ Sọdọm ụ Gomora nẹ.

25 Wa họrụsseṭe bọ-ụt tọ ụ neṭ-tụ ọọgẹ ụr-yụ nẹ ụ-mẹ tọ, ụ bọ-tụ ọ nụrụgsẹ nẹ ụt-bẹẹt, ụt-ran nẹ ụt-bẹẹt.
26 Sẹdi neṭa Rọt bir u-dim da-ụ wa ọọgẹ ụ dọrrụ dim-ụ wa, sẹ wa barụm kirrụ ụt-ma.
27 Da-ụ is gasẹ ụr-wụn tẹp tẹp, Ibrahi barụm m-mụ u-dim ụ be-dụ wa tamtẹ ụr-ees ụ-shụ Yawe.
28 Sẹ wa gwatụn u-dak ụ gas-ụ Sọdọm ụ Gomora nẹ, ụ be-dụ ọ nụrụgsẹ nẹ ụr-bẹẹt, wa hyụn fụ'ụt-u yat-ọ ụ rwụụn dụgụ mẹ bọ-ụt tọ sha-mụ m-fụ'ụt dụgụ ra-u yat-ọ.
29 Sẹdi Rụ-ụ họk kọn-ụs Ibrahi, wa yagẹ Rọt ụr-fat. Wa ruut Rọt dụgụ swadụ ụr-kọb dụ hẹẹnẹ bọ-ụt tọ.

Takụn-dụ Mowab ụ Amọn-nẹ

30 Da-ụ tasẹ Rọt yagẹ bọ-ụ Zọwar remụ zụ wa ọ gyẹr-ụ neṭ-tụ ọọgẹ ụkụn. Wa dọ'ẹ wa shụ'ụt ụ dọm-ụ ụr-rọr u-so' ụ ya-ụt-gwụp-ụ wa nẹ yụr.
31 Dẹkụn họ-dẹ yụ-wụya zụ hụno-u wa, <<Campa-nẹ zamụn ụ gas-ụ unọ da. In zaar ụ kwụm-dụ campa wụ dọ'ẹ ga-dụ in ụka na nomtẹ da. Za m-tumb ụso in dọ'ẹ nọm-dụ ụr-wụ' za yaag.
32 Haanẹ, yagẹ yụ-u ya' wụn kẹ wụn swa, sẹ yụ-u roog ụ wụn nẹ, kọ in ụ cinụ gọ dụgụ-dụ ụso-u in.>>
33 Da-ụ gyẹp-mụ nọmẹ, ụn yụ' wa kẹ ẹ ho wa, sẹ yụ-wụya to wa roog ụ wụn nẹ. Wụn nak da-ụ gwụp-ụ wụn rụtẹ da kọ da-ụ wa yụnẹ da.
34 Da-ụ is gasẹ yụ-wụya zụ hụno-u wa, <<Gyụp-nẹ, ụm roogtẹ ụ ụso ri nẹ, yagẹ ụ in sur m-ya wụn kẹ ụ da-ọ m-gyẹp. Sẹ bọ cwa ụ nọ wa nẹ roog ụ wụn nẹ kọ in ụ cinụ yaag dụgụ-dụ ụso-u in.>>
35 Sẹ ụn wụ' ụso-u ụn wa swa kẹ ẹ ho wa ụ gyụp-m mọ. Sẹ dụ-dim to wa roog ụ wa nẹ. Wụn nak da-ụ gwụp-ụ wụn rụtẹ da kọ da-ụ wa yụnẹ da.
36 Ụ remụ iyanẹ, ya-ụt-gwụp-ụ Rọt bẹẹt ụn nọm mẹn-tụ uub dụgụ-dụ ụso-u ụn.
37 Yụ-wụya mụt ya-dụ ụr-campa, wa tẹ'ẹ dẹ ụr-dim Mowab, ya'ag-ụ Mowab ẹ na fụgẹ da-ọ Mowab-nẹ.
38 Dụ-dim sur m-mat ya-dụ ụr-campa, wa tẹ'ẹ wa ụr-dim Amona. Wa na fogẹ ya-dụ neṭ-ụt ri, ya'ag-ụ Amona ẹ na fụgẹ Amona-nẹ ụ haan da-u unọ.

20

Ibrahi nọngụ Abimẹrẹk ụs-bi

1 Ibrahi ụ neṭ-ụt wa nẹ ẹ yụnẹ ụn arụk, sẹ da-ụ ẹ tẹyẹ gas-ụ dọg-dụ Nẹgiv. Ẹ dọ'ẹ ẹ shụ'ụt ụ tẹk-ụ bọ-tụ Kades ụ Shur nẹ u-da cashi. Sẹ wa shụ'ụt sha-mụ ham-ụt bọ-ụ Gerar.
2 Ụkụn Ibrahi warẹ ụt-neṭ ụzụ Saratu, <<Hụno-u ri wa.>> Sẹ Abimẹrẹk, farụk-ụ Gerar, tọm na fagụn Saratu wa kụb wa.
3 M-gyụp Rụ-ụ haan ụdụ Abimẹrẹk ụ bo' wa zụ wa, <<Bọ ụ wụ marẹ gansẹ ụ remụ neṭa wụ bọ kabnẹ, neṭa wakụn wa.>>
4 Sẹdi Abimẹrẹk haag ụ kit-ụ wụn da, sẹ wa zụ, <<Ụso-ụ u-bu ri, ¿bọ họrụsseṭẹ neṭ-tụ za ụt-ba'as?
5 Ibrahi wa zụ mẹ hụno-u wa ọ, tụmsụ Saratu ụ hi-ụr wa zụụg mẹ iya, <Ọrụ ri wa.> Ụm tọ ụ sa'u wa jab gan, kom-ụt ri zattẹ ụt-ba'as da.>>
6 Sẹ Rụ-ụ zụ wụn, <<Ẹ, ụm nak ụzụ bọ saag wa jab gan. Ọ wa'ẹ ụm hoostẹ bọ nọm-dụ ụt-ba'as ụdụ ri, tụmsụ ọ wa'ẹ ụm hoostẹ bọ tamdụ wụn.
7 Ụ da-ọ muutẹ campa-u ya neṭa wa, wa nọmụ bọ ụs-tọọg. Wa-warrụ rem-sụ u-Rụ wa, ụ da-u ọ bọ ụt-nọm ụr-fat. Sẹdi a-bọ gụgmẹ muutụ neṭa-u ya ụdụ campa wa, bọ nap ụzụ bọ ụ neṭ-tụ u-bu-u ró nẹ ụt-bẹẹt nọ ụt-mar.>>
8 Da-ụ is gasẹ ụr-wụn tẹ tẹp Abimẹrẹk fog mọrọg-dụ tọk-nẹ wa bẹẹt. Da-u ọ wa warụ ẹ nọmụ na nọmẹ, ụn hog u-gyẹr ụn bẹẹt.
9 Sẹ Abimẹrẹk fog Ibrahi wa zụ, <<¿Yan-ọ bọ nọmụ it inya? ¿Yan ba'as-tọ ụm nọmụ bọ? Bọ haatụn mẹ tun-tọ nọm-ụt yọ-tọ yattọ tuntọ ụ dak-u ri ụ neṭ-ụt ri nẹ ụt-bẹẹt. Bọ nọngụ mẹ nọmtụ kamẹ da.>>
10 Abimẹrẹk shit Ibrahi, <<¿Remụ yan-ọ bọ nomtẹ gọ-dụ unọ nọm-ọ?>>
11 Ibrahi zụ, <<Ụm nọmụg ụs-dorog ụzụ, <Gyẹr u-Rụ zaar ụdụ neṭ-tụ dindẹ be-dẹ da, ẹ kerụ họ-dụ mẹ ẹ kab neṭa ri.>
12 Ụt-nip hụnọ ri wa. Ụso-u it ụ wa nẹ ọ u-gan, sẹdi kọwan ọ ụ ino-u wa, sẹdi ụm gụ wa.
13 Da-ụ Rụ-ụ fagụ mẹ ụm yagẹ bu-ụ ụso-u ri, ụm zụ Saratu, <Ka bọ dẹttẹ ụ kọsụ mẹ ụt-cwanụ ya, be-dụ yụ-u hụụtẹ ụr-bẹẹt, bọ zụ mẹ hụno-u ró wa ụm ọọgẹ.> >>

14 Sẹ Abimẹrẹk kụb ẹkẹn ụ tẹk-ụ ban-tụ ca wa ụ gwaar nẹ ụ na nẹ, tụmsụ ụ tọk-nẹ nẹta-nẹ ụ campa-nẹ, wa yasụ Ibrahi ẹ, tụmsụ wa mụtụn Saratu nẹta wa.
15 Abimẹrẹk zụ Ibrahi, <<Dak-u ri ya ụkụn ụdụ ró, shụ'ụtẹ ụ be-dụ citụ bọ.>>
16 Sẹ Abimẹrẹk zụ Saratu, <<Ụm yaag campa ró kwam-ụt pus-tọ tụ shik ụt-kọk ụt-op [1,000], remụ zụ ụ shụ'ụt ụs-nap ụ nẹt-tụ bọ ọọgẹ ụ tọ nẹ ụt-bẹẹt ụzụ bọ nọmụg ọkọn ụ za sọ-ọ da.>>
17 Ibrahi nọm ụs-kọn ụdụ u-Rụ, Rụ-ụ yụ Abimẹrẹk m-yar, ụ nẹt-ụt wa nẹ ụ tọk-ụ wa nẹ, nẹta-nẹ, kọ ẹ kumụ mat-dụ yaag tụmsụ,
18 remụ zụ Yawe wa'ag nẹta-nẹ bẹẹt i ọọgẹ ụ bu-u Abimẹrẹk, ụzụ ẹ za ụr-mat da remụ zụ Abimẹrẹk kab-ụg nẹta Ibrahi Saratu.

21

Mat-ụr Ishaku

1 Yawe estẹ ụs-rem tụmsụ wa nọmụ Saratu nọmụ wa zụ wa ụt-nọm.
2 Nọng họn-họn ụ da-ụ Rụ-ụ warụ Ibrahi, Saratu kụb mẹn-tụ ub, sẹ wa matụ Ibrahi ya-dụ ụr-campa ụ da-ụ wụ-ụr wa.
3 Ibrahi tẹ'ẹ ya-dụ ụr-campa wa ụr-dim Ishaku.
4 Da-ụ Ishaku nọmẹ m-roog ụt-eer, Ibrahi nọmụ wa ụr-pẹs ụka Rụ-ụ zụttẹ wa nọm.
5 Ibrahi nọng ụs-hak ụt-shik ụt-tan [100] da-ụ wa matẹ Ishaku.
6 Saratu zụ, <<Rụ-ụ wa'ag mẹ ụt-nụmụs; kọwana họgẹ wa sẹgụ mẹ nọm-dụ ụt-nụmụs.
7 ¿Wana tamẹ ụt-zụ Ibrahi ụzụ Saratu ụ wụrgụ wa'? M-ha iyanẹ ụm mak-tụ Ibrahi ya-dụ ụr-campa ụ da-ụ wụ-ụr wa.>>

Ibrahi yanụg Hajara ẹ wa'-ụ wa Ismaru

8 Da-ụ Ishaku rogmẹ na ọ ụ mọttụ kasdụ wa ụr-dẹ, Ibrahi bụn mọrọg-ụr yat-dẹ dụ ụr-sọ.
9 Dẹkụn họ-dẹ, Ismaru wa'-ụ Hajara wa dak-ụ Masar ọ họr ẹ Ishaku, Saratu hyen Ismaru ụ nọmụ Ishaku nụmụs-tụ ụs-jụrụm.
10 Sẹ Saratu zụ Ibrahi, <<Buz tọk-ụ nẹta unwa ẹ wa'-ụ wa nẹ, wa za rẹ-dụ nọm-ụ ụt-kom ri ụr-kot ụ Ishaku wa'-ụ ri nẹ da!>>
11 Rem-ụs sẹ tụm jab-ụ Ibrahi sok remụ zụ Ismaru wa'-ụ rò wa.
12 Sẹ Rụ-ụ zụ Ibrahi, <<A jab-ụ ró na ụ remụ bụz-dụ tọk-ụ nẹta unwa Hajara ẹ wa'-ụ wa nẹ da. Nọm nọm-ụ Saratu zụ bọ nọm, remụ zụ dụgụ-dụ Ishaku dẹ na dọtẹ fag-dụ kọ-ụr ró.
13 Sẹdi mẹ ụt-nọm dak-u yat-ọ dụgụ-dụ wa'-ụ tọk-ụ nẹta ró wa shụ'ụt u-dak, remụ zụ wa'-ụ ró wa ọọgẹ kọwa.>>
14 Sẹ Ibrahi yụnẹ ụr-wụn tẹp tẹp, wa kụb nọm ụt-rẹ ụ kub-dụ m-bụ nẹ, wa yasụ Hajara. Ibrahi sụbgụ Hajara tọ ụt-kap, wa yasụ Hajara wa zụ wa arụk ụ wa'-ụ ẹ nẹ. Sẹ Hajara arụk, wa hụ ụt-riig ụr-dọg dụ ọ dapụs bọ-ụ Bẹrshẹba.
15 Da-ụ bụ-mụ ụr-kub tụsẹ, sẹ Hajara rụst ụr-ya ụ kug-dụ m-yara ụ yakụn te-ya ụr-dọg.
16 Sẹ wa arụk, wa dọ'ẹ m-ra wa shụ'ụt ụka ra-mụ ta-ụ u-ta, wa dorog ụ jab-ụ wa ụzụ, <<Ụm za ụssa ụm hyan mar-mụ wa'-ụ ri da.>> Sẹ wa hụ ụs-kan.
17 Sẹdi da-ụ Rụ-ụ họgẹ kan-sụ ụr-ya, wa-tọm u-Rụ fog Hajara. Wa zụ, <<Hajara, ¿yan-ọ nọmẹ? A-bọ họg u-gyẹr da, Rụ-ụ họk kan-sụ ụr-ya ụ be-dụ dẹ ọttẹ m-rụt.
18 Dẹ'ẹ, bọ yụnụs wa'-ụ wa, ụ bọ par wa, remụ zụ dụgụ kọ-ụr wa dẹ, ụm dọtẹ kadụ dak-u yat-ọ.>>
19 Sẹ Rụ-ụ upus is-ụ Hajara, wa hyen du-dụ m-bụ. Wa dọ'ẹ wa shụụs kub-dụ m-bụ wa yụ ya-ụr wa, wa so.
20 Rụ-ụ ọ ụr-kot ụ wa'-ụ wa nẹ, wa nen. Wa nom ụr-yụ ụ-me ụr-dọg wa shụ'ụt wa nap-mụ ta-ụ u-ta.
21 Da-ụ wa ọọgẹ shụ'ụt dọg-dụ Paran, inọ-u rò kwụmnụ wụn nẹta dụgụ dak-ụ Masar.

Ibrahi nọng estẹdụ ụs-rem ẹ Abimẹrẹk

22 Ụ tẹk-ụ da-u ọ, Abimẹrẹk ẹ Pikọr yụ-Yat-ya karma-nẹ ẹ dọ'ẹ ụdụ Ibrahi. Ẹ zụ wa, <<Rụ-ụ ọ ụr-kot ụ bọ nẹ ụ tẹk-ụ nọm-ụ bọ ọọgẹ ụt-nọm u-bẹẹt.
23 Remụ iyanẹ, tọn-dẹ u-Rụ nẹ ụzụ bọ zarụ rẹ ra-u ri da, ụ ya'ag-ụ ri nẹ, kọ a kọ-ụr ri nẹ. Nọmụ mẹ nọm-ụt sọ-tọ, ụ dak-u ri nẹ ụ bọ ọttẹ shụ'ụt mụ ụr-hamụt ụka ụm nomtẹ bọ.>>
24 Ibrahi zụ, <<Ụm tọndtẹ.>>

25 Ibrahi haatụn Abimẹrẹk ụs-kan ụ
mọttụ du-dụ m-bụ dụ tọk-nẹ Abimẹrẹk
rụmsẹ ụr-bẹb dụgụ-dụ tọk-nẹ Ibrahi.
26 Abimẹrẹk zụ, <<Ụm nak wụ nọmẹ unọ
nọm-ọ da. Bọ wargụ mẹ da, takụn-dụ m-
họg-ụ ri ya ụ ya-ọ.>>
27 Sẹ Ibrahi yụ Abimẹrẹk ban-dụ ca ụ
gwaar nẹ ụ na nẹ, sẹ ẹ yụr ẹ nọm estẹdụ ụs-
rem.
28 Ibrahi dụgụr ya'ag-ụ ca ta'ẹr dụgụ mẹ
ban-dụ ca wa.
29 Abimẹrẹk zụ Ibrahi, <<¿Rem-u yan-ọ
bọ dụgụrtẹ inẹ yaag-ụ ca-yẹ ụ war-ẹ?>>
30 Wa zụ, <<Kab ca ẹ, ẹ shụ'ụt ụs-nap ụzụ
mẹ wa kawẹ du-ụr rẹ.>>
31 Remụ iya na fụg dim-dụ be-ụr rẹ
Bẹrsheba, * remụ zụ kụna ẹ nomtẹ ụs-tọnd.
32 Da-ụ ẹ taasẹ nọm-dụ ụs-tọnd ụ be-dụ
na zụyẹ <<Du-dụ ụs-tọnd,†>> sẹ Abimẹrẹk
ẹ Pikọr yụ-Yat-ya karma-nẹ, ẹ yụnẹ ẹ arụk
m-mụ ụ dak-ụ Firistiya-nẹ.
33 Ibrahi ser u-te gọ-dụ te-yụ m-yara ụ
Bẹrsheba kụna wa fụktẹ ụ tẹk-ụ dim-ụr
Yawe, u-Rụ ụ za ụr-ma.
34 Sẹ Ibrahi shụ'ụt wa dak-ụ Firistiya-nẹ.

22

Rụ-ụ nọng reg-mụ ya-dụ jab-ụ Ibrahi

1 Da-ụ na nọmẹ ụs-hak u-tát, sẹ Rụ-ụ rẹg
ya-dụ jab-ụ Ibrahi, sẹ Rụ-ụ fụg wụn wa zụ,
<<Ibrahi!>>
Ibrahi zụ, <<Mẹ ya.>>
2 Sẹ Rụ-ụ zụ, <<Kab wa'-ụ ró, ya-dụ ụr-
gan ụ ró Ishaku, wụ bọ zegẹ ụt-cwan, bọ
arụk m-ha ụ dak-ụ na zụyẹ Moriya. Bọ
yasụ wụn ụkụn sha-mụ ya-dụ tọọg ụ dọm-
ụ dẹkụn rọr-dẹ dụ ụm dọ'ẹ kọsụ bọ.>>
3 Ibrahi yụnẹ ụr-wụn tẹp tẹp. Wa zọng
janka-u wa, wa zụ tọk-nẹ yụr ụ dọr wa, ụ
wa'-ụ wa nẹ Ishaku. Da-ụ wa bụkrẹ ụt-te tụ
nọm-dụ tọọg, sẹ ẹ hẹẹsẹ m-ha ụ be-dụ Rụ-ụ
warụ wụn.
4 Da-ụ ẹ nọmẹ m-roog ụt-tụt, Ibrahi jakụs
is wa hyan be-ụr rẹ dụgụ m-ra.
5 Ibrahi zụ tọk-nẹ wa, <<Ẹstụn it ụ anẹ u-
janka nẹ, it ụ Ishaku dọ'ẹ m-ha ụ anẹ jit, it
nọmọn ụt-huuk, it dọ'ẹ ụt-mụụn ụdụ nọ.>>
6 Ibrahi tọksụ Ishaku ụt-te tụ nọm-dụ
tọọg, wa kụb u-ra u-van nẹ, ẹ wanẹ arụk m-
nọk ụr-kot.
7 Ishaku bir wa got Ibrahi, wa zụ, <<Ụso-
u ri.>>
Ibrahi zụ, <<Wa'-ụ ri, mẹ ya.>>
Ishaku shit wa zụ, <<Ụm hyanụg u-ra, ụt-
te nẹ, sẹdi ụm hyanụg ca-yụ na dọtẹ nọm-
dụ tọọg da.>>
8 Ibrahi shụs wa zụ, <<Wa'-ụ ri, Rụ-ụ dẹ
haatụn ca-yụ tọọg.>> Sẹ ụn re shụ m-ha nẹ
ụn yụr.
9 Da-ụ ụn teyẹ be-dụ Rụ-ụ warụ wụn,
Ibrahi nọm ụr-sak wa sụk ụt-te u-dọm. Wa
gụgrụssẹ wa'-ụ wa Ishaku, wa sụk wa ụ-
dọm ụr-sak, ụ-dọm ụt-te.
10 Sẹ Ibrahi kabụn u-van, ụ remụ wa
pụnụt wa'-ụ wa.
11 Ụ da-u ọ wa-tọm Yawe fog wụn dụgụ
dọm u-rụ, wa zụ, <<Ibrahi! Ibrahi!>>
Wa shụs, <<Mẹ ya.>>
12 Wa zụ wụn, <<A-bọ họ wa'-ụ ró da, ụ
da-ọ ụm nak ụzụ bọ wa u-gyẹr u-Rụ wa bọ
oyẹ, remụ zụ bọ hoostẹ mẹ wa'-ụ ró da, ya-
dụ ụr-gan ụ ró.>>
13 Sẹ Ibrahi jakụs ụr-hi, wa hyụn kag-yụ
u-ca kar-ụs wa sụrgụssẹ ụs-hir, sẹ Ibrahi
dọ'ẹ wa maas ca-u ya, wa dọ'ẹ wa nom tọọg
ụ ya ụ swas-mụ wa'-ụ wa.
14 Ibrahi tẹ'ẹ be-ụr rẹ ụr-dim, <<Yawe
dẹ'e ụt-ya.>> Iya ọ na fụgtẹ ụ haan ụ da-ọ,
<<Ụ dọm-ụ ụr-rọr dẹ Yawe dọtẹ ụt-ya.>>
15 Sẹ wa-tọm Yawe sur m-fag Ibrahi dụgụ
dọm u-rụ, u-yụrụmsẹ.
16 Sẹ wa Yawe zụ, <<Remụ zụ bọ họk rẹm-
ụs ri bọ hoostụ mẹ wa'-ụ ró da, ya-dụ ụr-
gan-ụ ró, ụm nọng ụs-tọnd ụ hi-dụ war ri
nẹ, mẹ wa'-ụ bọ nu-u sọ-ọ tụmsụ kọ-ụr ró
dọ'ẹ ụt-nọm u-tát.
17 Mẹ wa'-ụ bọ nu-u sọ-ọ, ụm wa kọ-ụr
ró dẹ shụ'ụt u-tát ụka rẹgẹr i dọm u-rụ, dẹ
shụ'ụt tụmsụ ụka hereg-mụ u-gi, ya'ag-ụ ró
dẹ rẹ-dụ dak-tụ hụụb-ụt yọ-tọ ró m-gag.
18 Dụgụ-dụ ya'ag-ụ ró dẹ nẹt-tụ u-dak ụt-
bẹẹt tọ dọtẹ ụ kwụm-dụ kom-u u-Rụ remụ
zụ bọ dọrọg rem-ụs ri.>>
19 Sẹ Ibrahi ẹ Ishaku mụụn ụ be-dụ tọk-
nẹ wa ọttẹ ẹstụ ụn, ụnụ ẹ nẹ arụk m-mụ ụ
Bẹrsheba. Kụna Ibrahi retụ u-shụ ụr-yụ nẹ
ụ bọ-ụ ụ Bẹrsheba.

* **21:31** *Nọmụ na zụyẹ Bẹrsheba* kọ *Du-dụ ụs-tọnd.* † **21:32** Bẹrsheba.

Yaag-ụ campa-nẹ Nahọr

20 Da-ụ surẹ m-waas, na warụ Ibrahi ụzụ,
<<Mirka mak-tụ Nahọr hụno-u rò ya'ag-ụ
campa-nẹ eer.>>
21 Wa ụr-takụn na zụ wa Uz, hụno-u wa
na zụ wa Buz, ụ Kẹmuwẹr (Kẹmuwẹr wa ọ
ụso-ụ Aram),
22 Kẹsed, Hazo, Pirdas, Jidrab ụ Bẹtuwẹr
nẹ.
23 Bẹtuwẹr wa matụ Rebeka, Mirka wa
matụ hụno-u Ibrahi Nahọr ya'ag-ụ campa-
nẹ eer.
24 Nahọr mụt yaag nas dụgụ nẹta wụ dọ,
wụ na zụyẹ Rẹma, dim-tụ ya'ag-ụ ẹ na zụ:
Teba, ụ Gaham, ụ Tahas, ụ Maaka nẹ.

23

Saratu marụg Ibrahi ọ be-dụ jwak-dụ wa

1 Saratu nọmụg ụs-hak u-kọk u-gan ụr-
shik ụs-ta'er [127].
2 Wa marụg ụ bọ-ụ Kiriyat Arba (be-dụ
na fụgẹ ụ da-ọ Hẹbrọn) dak-ụ Kan'ana.
Ibrahi nọm ụs-kan sok, wa nọm ụt-bomos
ụ remụ mar-m Saratu.
3 Sẹ Ibrahi yagẹ u-dụ nẹta wa, wa dẹ'e wa
nọm ụs-rem ụ nẹt-tụ Hẹt-nẹ. Wa zụ ụn,
4 <<Mẹ ham-ụt wa ụm ọọgẹ ụdụ nọ,
babụn mẹ ụr-kẹngi, ụ dẹ shụ'ụt be-dụ u-
dok-ụ ri kọ mẹ jwak-ụ nẹta ri.>>
5 Nẹt-tụ Hẹt ẹ shasụ Ibrahi, ẹ zụ,
6 <<Ụso u-bu it, ẹr rem-ụs it, bọ nẹt-ụ yat-
ọ wa bọ ọyẹ it. Dag be-ụr sọ-dẹ dụ bọ ụt-sa,
bọ jwak nẹta ró ụkụn. Wakụn zaar ụ tẹk-ụ
it wụ dọ'ẹ ụt-zụ wa gụgụm ya-dụ bọ be-dụ
jwak-dụ nẹta ró da.>>
7 Sẹ Ibrahi hẹ ụt-jwụn ụ-shụ nẹt-tụ dak-u
Hẹt.
8 Wa zụ ụn, <<Remụ zụ nọ ọ ụssa nọ
nọmụ mẹ ụr-sẹgẹ, ụm ọ ụssa nọ kọnụ mẹ
Eparọn wa'-ụ Zohar.
9 Wa babụ mẹ u-pụkụs ụ jwak-dụ ụt-nẹt
ụ Mapẹra ụ ọọgẹ u-ta ụ madụ tak-u wa,
shụtụn mẹ wụn wa babụ mẹ be-ụr rẹ mẹ
ụt-tọp nọm-ụ wa zụ ụm tọp. Ụm ụt-sa
kẹngi-ụr rẹ ụka dẹ dọtẹ shụ'ụt kẹngi-ụr ri
dụ mọmmo dụ jwak-dụ mẹ ụ nẹt-tụ bu-u
ri.>>
10 Eparọn ọg ụ shụ'ụt ụkụn ụr-kot ụ nẹt-
tụ Hẹt-nẹ. Wa zụ Ibrahi ụ họg-mụ nẹt-tụ
Hẹt ụt-bẹẹt i haanẹ ụkụn ụ is-yụ u-bọ.
11 Sẹ wa zụ Ibrahi, <<Ụso u-bu ri, iya-ọ da,
ẹr rem-ụs ri. Mẹ ya bọ ụr-kẹngi u-pụkụs nẹ,
ụ anẹ ụ shụ nẹt-ụt ri ụt-bẹẹt, bọ jwak u-dụ
nẹta ró.>>
12 Ibrahi kwụkụt ụt-jwụn ụ shụ nẹt-tụ
dak-u ọ.
13 Sẹ wa nọm rem-sụ nọm-ụt tọ ụdụ
Eparọn ụ họg-mụ nẹt-tụ ọ ụkụn ụt-bẹẹt,
<<Ụm kọnọg nọ, a nọ eesẹ, mẹ tọp-ụ shik-
ụ be-ụr rẹ ụr-bẹẹt remụ ụm kum-ụt be-dụ
ụm dọtẹ ụ ha jwak-dụ nẹt-ụt ri a ẹ marẹ
ụkụn.>>
14 Eparọn shasụ Ibrahi wa zụ,
15 <<Ụso u-bu ri, ẹr mẹ, be-ụr rẹ teeg
kwam-ụt pus-tọ tụ shik ụt-kọk ụt-nas [400],
ụka shụ'ụt-ụr yụ-u shik-ụ ẹ ọkọn nọm-ọ ọ
da, dọ'ẹ bụ jwak nẹta ró.>>
16 Ibrahi hog rẹm-ụs Eparọn, wa tọp wa
nọmụ wa zụyẹ wa tọp kwam-ụt pus-tọ tụ
shik ụt-kọk ụt-nas [400] iya na bụbtẹ u-
tụrrụ. Wa nọng nọm-ụt tọ ụt-bẹẹt ụ-shụ
nẹngẹn-tụ Hẹt.
17 Iya-ọ tak-u Eparọn ụ ọ ụ Mapẹra ụ-
dapụs Mamre, ụ ụr-damẹ u-pụkụs nẹ, ụs-te
nẹ ụs-bẹẹt sụ ọ bọr-yụ u-tak, shụ'ụt ụ Ibrahi
u-bẹẹt.
18 Sẹ be-ụr rẹ shụ'ụt be-ụr Ibrahi dụ m-
mọmmọ ụ shụ nẹngẹn-tụ Hẹt ụ is u-bọ.
19 Sẹ Ibrahi dok nẹta wa Saratu ụkụn ụ
mẹn-tụ Kan'ana, pụkụs ụ Mapẹra ụ dapụs
Mamre (ụ na fogẹ Hẹbrọn)
20 Iya-ọ tak-u ọ u-pụkụs nẹ ụ ọ nẹt-tụ Hẹt
babụ Ibrahi ọ shụ'ụt be-ụr wa dụ u-dok.

24

Tọk-ụ Ibrahi sagụn Ishaku nẹta

1 Ibrahi wụ'ụmtẹ tụmsụ hak-ụs wa nọng
u-tát, tụmsụ Yawe wa'-ụ wụn nu-u sọ-ọ ụ-
me nọm-ụ wa ọ ụt-nọm u-bẹẹt.
2 Dẹkụn họ-dẹ Ibrahi zụ tọk-ụ wa wụ
zẹgẹ m-tumb, wụ shụ'ụtẹ wa-gwat-dụ bu-
u wa, Ibrahi zụ, <<Kab tọnd bọ wa kom-ụt
ró ụ-ta kut-ụt ri.
3 Ụm ọ ụt-sa bọ tọn-dẹ Yawe nẹ wụ nọmẹ
dom-u u-rụ u-dak-nẹ ụzụ bọ za yagẹ wa'-
ụ ri unwa ga nẹta-tụ dak-ụ Kan'ana tun-tọ
da.
4 Sẹdi bọ ha ụ dak-u ri ụ tẹk-ụ kọ-ụr ri bọ
kwụmnụ wa'-ụ ri Ishaku nẹta ụr-gụ.>>

5 Sẹ tọk-ụ wa zụ wụn, <<A mụnẹ ụzụ
gwụp cwanụg wa dọrọn it ụ mụụn ụ dak-u
unọ da, ¿Ụm shụ'ẹ wa'-ụ ró m-mụ ụ dak-ụ
bọ rwụtụn?>>

6 Ibrahi zụ wụn, <<Gwat sọk taas bọ
jarụn bọ kab wa'-ụ ri m-mụ be-dụ ụm
rwụtụn da!

7 Yawe, Rụ-ụ dọm u-rụ, wụ rwụtụn mẹ
dụgụ dak-ụ ụso-u ri ụ kọ-ụr ri nẹ, wa nọng
estẹdụ ụs-rem ụs-tọnd nẹ ụzụ wa ya' dak-u
unọ ụdụ ya'ag-ụ ri. Wa dẹ tọmnụ wa-tọmụ-
ụ wa ụ-shụ ró wa dẹ ụt-wa bọ kwụmnụ wa'-
ụ ri nẹta ụkụn.

8 Abitẹ ụzụ wa zaar ụssa wa dọrọn bọ
ụ mụụn da, bọ rwụụg dụgụ tọnd-sụ ụm
nọmẹ bọ nẹ. Sẹdi kọ rẹ ọ nomtẹ a-bọ jarụn
bọ muut wa'-ụ ri ụkụn da.>>

9 Sẹ tọk-ụ wa kụb tọnd-ụs sẹ wa wụ
komụt wa kut-u ụso u-bu wa Ibrahi. Wa
nom estẹdụ ụs-rem ụzụ wa dọr nọm-ụ wa
zụ wa ụt-nọm.

10 Sẹ tọk-ụ wa kụb rakum Ibrahi ọp
tụmsụ wa sakụ ẹ cwụ-tụ shik tụ u-nya ụt-gọ
ụt-gọ dụgụ ụso-ụ u-bu wa. Sẹ wa dor u-fụn
m-ha dak-ụ Aram, m-te bọ-ụ Nahọr.

11 Sẹ wa wụ rakum ẹ hẹ ụt-jwụn ụ
dapụs du-dụ nẹt-tụ soyẹ ụ-dọ u-bọ, rim-mụ
nọmụg ụ da-u ọ nẹta-nẹ ọ haan ụ yụbdụ bụ-
mụ ụt-swa ụ du-ụr rẹ.

12 Sẹ wa nom ụs-tọọg, <<Yawe, Rụ-ụ ụso
ụ u-bu ri Ibrahi, ya mẹ rẹ u-shụ bọ kọsẹ
cwan-ụt ró ụdụ ụso u-bu ri Ibrahi.

13 Mẹ ya ees ụ is-ụ ụr-dù, ya-ụt-gwụp i bọ-
u unọ dẹ haan ụ du-ụr rindẹ ụ yụbdụ m-bụ.

14 Sin-sẹ sẹ ọ kọn-ụs ri, mẹ ụt-shụt wa-
gan, <Ya mẹ m-bụ mụ ụt-swa dụgụ kub-
dụ m-bụ wa,> a wa zụyẹ mẹ, <Swa m-bụ
tụmsụ mẹ ụt-ya rakum-ụ ró ẹ swa> — yagẹ
wa shụ'ụt nẹta wụ bọ dụstẹ Ishaku. Iya ọ
ụm dọtẹ ụt-nap ụzụ bọ kọskẹ cwan-ụt ró
ụdụ ụso u-bu ri.>>

15 Kanda wụn taastẹ ụs-tọọg, Rebeka
rwụn ụ shar-dụ m-bụ wa nẹ m-sak ụt-kap,
wa ọ wa'-ụ gwụp-ụ Bẹtuwẹr wụ ọ wa'-ụ
zwarụ Mirka wụ ọọgẹ nẹta hụno-u Ibrahi
Nahọr.

16 Rebeka gwụp-ụ Sọ-wa wa sọk wa maag
ha-mụ ụr-gụ, sẹdi wa nak campa da. Wa
arụk m-hẹ ụ be-dụ yụbdụ m-bụ, wa shụsụn
shar-dụ m-bụ wa rwụn.

17 Tọk-ụ wa nọm m-họr wa bit wụn, wa
zụ wa, <<Ụm ọ ụ kọn-ụs ró, ya mẹ m-bụ mụ
shar-ụr ró cashi ụm swa.>>

18 Gwụp-ụ wa zụ wụn, <<Ụso u-bu ri,
ọnkọ bọ swa.>> Sẹ wa nọm m-họr wa cụst
sharrụ m-bụ wa dụgụ zagụ ụt-kap-ụ wa,
wa yasụ wụn, wụn swa.

19 Da-ụ wa ya'ẹ wụn bụ-mụ ụt-swa, wa
zụ, <<Mẹ ụt-ya rakum-ụ ró kọ ẹ m-bụ ẹ swa
ụ kọrụ ẹ.>>

20 Wa nom m-họr wa daas bụ-mụ ụr-
sharụ wa u-kora ụ ya-dụ ụt-bisa m-bụ wa
barụm ụdụ ụr-dù ụ yụbụndụ m-bụ wa
yụ'ụt rakum-ụ wa bẹẹt.

21 Tọk-ụ wa ho'ụs ụs-ram wa ọ gwat-dụ
wụn. Wa ọ ụs-dorog ụzụ kọ Yawe yaag wụn
rẹ-dụ u-shụ ụdụ sa-ụ Ishaku nẹta.

22 Da-ụ rakum tasẹ swadụ m-bụ, sẹ tọk-ụ
wa kụb kwat-yụ ụr-swa ụ ụs-kwa nẹ sụ ụt-
kom sụ kwam-tụ bụ-mụ ụt-ro sụ shik sọk
wa yasụ Rebeka.

23 Sẹ wa shit Rebeka ụzụ, <<¿Gwụp-ụ wan
wa bọ ọyẹ? Gyẹr jab warụ mẹ, ¿kọ ụso-u ró
ọttẹ kur-tụ it dọtẹ m-roog ụ gyụp-mụ ya-ọ?
>>

24 Wa shụs wa zụ, <<Ụso-u ri wa na zụyẹ
Bẹtuwẹr, tụmsụ ụso-u rò ụ ino-u rò nẹ ẹ na
zụyẹ Nahọr ẹ Mirka.>>

25 Wa sur m-zụ wụn, <<It ọttẹ ụt-zan ụ
nọm-tụ ụt-rẹ nẹ tụ rakum, ụ kur-tụ m-roog
nẹ tụ ụt-hamụt nẹ.>>

26 Sẹ tọk-ụ wa kug wa nom Yawe ụt-huuk.

27 Wa zụ, <<Ụt-vam ụdụ Yawe, Rụ-ụ ụso-
u ri Ibrahi, Yawe kọskẹ cwan-ụt wa nip-ụt
wa nẹ jab-ụ sọ-ọ wa nẹ ụdụ ụso-ụ u-bu ri,
remụ ụzụ wa dor-ụt tẹ mẹ m-ha ụdụ kọ-dụ
ụso-ụ u-bu ri.>>

28 Wa-gwụpụ arụk m-mụ m-sọm wa
warụ a-u-bu nẹ nọm-ụ nọmẹ u-bẹẹt.

29 Rebeka ọttẹ yụ-wụya wụna zụyẹ Ra-
ban, wa kụsụm m-sọm ụ haan ụ be-dụ nẹt-
ụ wa ọttẹ ụ-kit ụr-du.

30 Da-ụ wa hyanẹ kwat-yụ ụr-swa ya ụdụ
Rebeka, ụ kwasụ ụt-kom nẹ sụ ọ m-wa ụ
kọm-ụt wa, tụmsụ wa họk nọm-ụ Rebeka
warẹ u-bẹẹt nọm-ụ nẹt-ụ wa zụyẹ, wa ru
m-ha ụ du-dụ m-bụ dẹ, be-dụ nẹt-ụ wa ọttẹ
ees ụ-kit u-rakum.

31 Raban zụ wụn, <<Bọ yụ Yawe wa'ẹ nu-
u sọ-ọ. Haanẹ bọ shụ'ụt ụ it nẹ. ¿Rem yan-
ọ bọ ọttẹ ụ shụ'ụt ụ anẹ ụ-dim u-bọ? Mẹ

ya ụm mangtẹ bọ ụt-kur ụ be-dụ cụn-dụ rakum-ụ ró nẹ.>>

32 Sẹ nẹt-ụ wa arụk m-ha bu-u Raban. Raban cụst-ụ rakum cwụ-tụ ẹ ọttẹ ụ-dọ m-sak, wa yụ' ẹ ụt-zan tụ ẹ dọ'ẹ ụt-roog ụt-tụ. Sẹ wa hatụn nẹt-ụ wa m-bụ ụ remụ i ọ nak-dụ rakum nẹ ẹ jaaste na-ụs ẹ bẹẹt.

33 Wa haatụn wa nọm ụt-rẹ, sẹ tọk-ụ wa zụ wụn, <<Ụm za rẹ-dụ nọm ụt-rẹ unọ da sẹ ụm wargụ bọ nọm-ụ hatụn mẹ.>>

Raban zụ wụn, <<Warụ mẹ nọm-ụ hatụn bọ.>>

34 Sẹ wa zụ wụn, <<Mẹ tọk-ụ Ibrahi wa ụm ọyẹ.

35 Yawe wa'agụ ụso u-bu ri kọm-u u-Rụ, wa shụ'ụtẹ nẹt wụ ọttẹ nọm-ụ ụt-kom. Rụ-ụ yaag wụn ban-tụ ca, ụ ban-tụ gwaar nẹ, ụ ban-dụ na nẹ, ụ kwam-ụt pus-tọ ụ tụ bụ-mụ ụt-ro nẹ tụ shik, ụ tọk-nẹ u-tát (campa-nẹ ụ nẹta-nẹ) ụ janka nẹ, ụ rakum nẹ.

36 Da-ụ Saratu nẹta ụso-ụ u-bu ri wụụmẹ sọk, sẹ wa mụt ya-dụ ụr-campa, ụso u-bu ri yasẹ wụn nọm ụt-kom-ụ wa u-bẹẹt.

37 Ụso u-bu ri tọndụstẹ mẹ ụzụ, <A-bọ yagẹ ụ wa'-ụ ri wa ga nẹta-tụ dak-ụ Kan'ana da i ụm ọọgẹ ụ shụ'ụt dak-u ẹ.

38 Sẹdi bọ dọ'ẹ bu-u ụso-u ri, dụgụ mẹ kọ-dụ ụso-u ri bọ kwụmnụ wa'-ụ ri nẹta.>

39 <<Ụm zụ ụso u-bu ri, <¿A mụnẹ ụzụ ụm kwụmụg wa'-ụ gwụp wụ zụ wa dọrnụ mẹ da?>

40 <<Wa zụ mẹ, <Yawe, wụ ụm ọ ụt-dọr, wa tọmnụ Wa-tọm-ụ wa ụr-kot ụ bọ nẹ. Wa dọ'ẹ ụt-wa bọ kum rẹ-ụ u-shụ ụ nọmụ bọ ụt-nọm nẹ. Ka ụt-nọm zarra sẹ bọ kwụmgụn wa'-ụ ri nẹta dụgụ kọ-dụ ụso-u ri, ụdụ mẹ nẹt-tụ bu-ụ ụso-u ri.

41 Da-ụ bọ dọ'ẹ ụdụ ụso-ụt ri, bọ rwụụg dụgụ ụs-tọnd kọ da zụ ẹ gụgụmtẹ yanụ bọ nẹta bọ rwụụg dụgụ sese tọnd sẹ.>

42 <<Da-ụ ụm haanẹ be-dụ du-dụ m-bụ ụ ya-ọ, sẹ ụm nọm ụs-tọọg ụzụ, <Yawe, Rụ-ụ ụso u-bu ri Ibrahi nọmẹ ụt-huuk, ya mẹ rẹ-ụ u-shụ ụ ha-m m-mọ.

43 Gwat, mẹ ya ees ụ-kit-ụ du-dụ m-bụ dindẹ, tọọg-ụs sẹ ụzụ, da-ụ wa'-ụ gwụp-ụ haanẹ ụ nak-dụ m-bụ, ụm dọ'ẹ zụ dụ wa, <<Ya mẹ m-bụ ụm swa dụgụ sharrụ m-bụ ró.>>

44 Sẹdi wa zụ mẹ, <<Swa, mẹ ụt-ya rakum-ụ ró m-bụ kọya,>> yagẹ wa shụ'ụt nẹta wụ Yawe dagẹ wa'-ụ ụso-ụ u-bu ri.>

45 <<Kanda ụm taastẹ ụs-tọọg jab-ụ ri, Rebeka rwụụn ụr-shar nẹ m-sak ụ dọs ụ wa, wa arụk m-sa ụr-du wa yụbụn m-bụ, sẹ ụm zụ wa, <Ya mẹ m-bụ m-swa.>

46 <<Wa nọm m-họr m-họr wa cụst sharrụ m-bụ dụgụ zagụ zag-ụt-kap wa zụ, <Swa, mẹ ụt-ya rakum-ụ ró kọ ẹ,> sẹ ụm so, wa yụ rakum kọ'ẹ ẹ so.

47 <<Sẹ ụm shit wa, <¿Gwụp-ụ wan wa bọ oyẹ?>

<<Wa zụ mẹ, <Gwụp-ụ Bẹtuwẹr yụ wa'-ụ Nahọr, wụ Mirka matụ wa.>

<<Da-u ọ ụm wa'-ụ wụn u-kwaat ụr-swa ụ kwa-yụ ụt-kom nẹ.

48 Sẹ ụm hẹ ụt-jwụn ụm nọmẹ Yawe ụt-huuk, tụmsụ ụm nọmụ Yawe ụt-vam, Rụ-u ụso u-bu ri Ibrahi, remụ zụ wa dor-ụt tẹ mẹ fụn-yụ ụt-nip m-ha ụdụ kọ-dụ ụso-u wa remụ ụm kwụmtụn wa'-ụ wa nẹta.

49 Ụ da-ọ, abitẹ ụzụ bọ ụt-rẹ u-shụ ụ kọsụ jab-ụ sọ-ọ ụdụ ụso-ụ u-bu ri, warụ mẹ, abitẹ bọ zaar ụt-kọsẹ da warụ mẹ, kọ mẹ ụt-nap fụn-yụ ụm dọ'ẹ ụt-dọr.>>

50 Kụna Raban nẹ ẹ Bẹtuwẹr zụ, <<Yawe hattụn bọ ụ anẹ, ọkọn nọm-ọ zaar ụ it dọ'ẹ ụt-zụ da.

51 Rebeka ya ụ-shụ ró, kab wa bọ arụk, yagẹ wa shụ'ụt nẹta wa'-ụ ụso-ụ u-bu ró ụka Yawe zụttẹ.>>

52 Da-ụ tọk-ụ Ibrahi hogẹ shas-u ụn, wa hẹ u-dak ụt-jwụn wa nọmẹ Yawe ụt-huuk.

53 Sẹ tọk-ụ wa rwụtụn kwam-ụt pus-tọ ụ kwam-tụ bụ-mụ ụt-ro nẹ ụs-rẹgẹz nẹ sụ shik sọk ụ cwụ-tụ m-wa nẹ tụ sọ-tọ wa yasẹ Rebeka, sẹ tụmsụ wa yụ u-nya ụ nọm-tụ shik ụdụ yụ-wụya wa ụ inọ-u wa nẹ.

54 Sẹ tọk-ụ Ibrahi ụ campa-nẹ ọ ụr-kot ụ wa nẹ, re ẹ so tụmsụ ẹ roog ụkụn.

Sẹ ẹ yụnẹ ụr-wụn, wa zụ, <<Yagụn it arụk m-mụ ụdụ ụso-ụ u-bu ri.>>

55 Sẹdi yụ-wụya Rebeka ụ ino-u rò nẹ shụs ẹ zụ, <<It ụt-sa ụ Rebeka shụ'ụt ụ it nẹ m-ha m-roog ụt-ọp, kanda nọ arụk.>>

56 Sẹ wa zụ ụn, <<A nọ naas it u-da ụ anẹ da, Yawe yaag mẹ rẹ u-shụ ụ ha-m ri, yagụn it arụk, it mu ụdụ ụso-ụ u-bu ri.>>

57 Sẹ ụn zụ, <<Yagẹ it fagụn gwụp it shit wa ụ mọt-ụt tọ nẹ it hog.>>

58 Sẹ ụn fagụn Rebeka ụn shit wa, <<¿Bọ dọrụ nẹt-ụ wa m-mụ?>>

Wa shụs wa zụ, <<Mẹ ụt-dọr wụn.>>

59 Sẹ ụn yagẹ ụ Rebeka ụ nẹta warụg wa
nẹ, ụ tọk-ụ Ibrahi nẹ ụ hụụb-tụ m-ha wa nẹ
ẹ arụk.
60 Sẹ ụn wa'-ụ Rebeka nu-u sọ-ọ kanda
wa arụk, ụn zụ wa,
<<Hụno-u it, ụ bọ shụ'ụt
inọ ụ yaag ụt-zọngu
ụ-dọm ụt-zọngu
Yagẹ ya'ag-ụ ró ẹ re ụr-kọrrọ
ụ ẹ ọnk bọ-tụ hụụb-ụt yọ-tọ ẹ nẹ.>>
61 Sẹ Rebeka ụ tọk-ụt wa nẹ, ẹ dụụs ụ-
dọm u-rakum ẹ dọr nẹt-ụ wa. Sẹ tọk-ụ
Ibrahi kụb Rebeka ẹ arụk m-mụ.
62 Ụ da-u ọ Ishaku mụgụn dụgụ Beer-
Rahai Roi wa ọ shụ'ụt dọg-dụ Nẹgiv.
63 Dẹkụn họ-dẹ Ishaku rwụgụn m-rim
wa ọ m-da tụmsụ wa ọ ụs-dorog, sẹ wa
jakụs ụr-hi, wa hyen rakum ụ daan.
64 Da-ụ Rebeka jaksẹ is wa hyan Ishaku,
wa nọm m-họr wa cụzụn dụgụ u-rakum yụ
wa ọttẹ m-sak.
65 Rebeka zụ tọk-ụ Ibrahi, <<¿Wana unwa
jit wụ ọ haan ụdụ inẹ?>>
Tọk-ụ wa zụ, <<Ụso u-bu ri Ishaku wa.>>
Rebeka kụb u-gẹrẹ wa takụs shụ-u wa.
66 Sẹ tọk-ụ wa warụ Ishaku nọm-ụ wa
nọmẹ u-bẹẹt.
67 Ishaku kụb Rebeka wa hụụt wa ụ be-
dụ rimpa-dụ inọ-u wa Saratu, sẹ wa gu
Rebeka. Wa shụ'ụt nẹta wa, wa cwanụg wa
sọk; iya ọ hen Ishaku kumtẹ rụs-dụ jab ba
ino-u wa marẹ.

25

Ẹkẹn ya'ag-ụ Ibrahi

1 Ibrahi gụ yakụn nẹta ya dim-ụr wa
Ketura.
2 Ketura mụt ya'ag-ụ campa-nẹ shishin ẹ
na fogẹ Zimran, Jokshan, Medan, Midiya,
Ishbak, ụ Suya nẹ.
3 Jokshan wa matẹ Sheba ụ Dedan. Yaag-
ụ Dedan ẹ na zụyẹ Assur-nẹ, ụ Retushi-nẹ,
ụ Remin-nẹ.
4 Yaag-ụ campa-nẹ Midiya ẹ ọyẹ:
Epa nẹ,
ụ Epẹr nẹ,
ụ Hanọk nẹ,
ụ Abida nẹ,
ụ Erdak nẹ.
Inẹ bẹẹt ẹ ọọgẹ kọr Ibrahi dụgụ gasu
Ketura.
5 Ibrahi yasụ nọm-ụ ụt-kọmụ wa u-bẹẹt
ụdụ Ishaku.
6 Kanda Ibrahi mụr-ụt, wa nọmụ ya'ag-ụ
nẹta-tụ ụs-kit-ụ wa u-nya wa tom ẹ bẹẹt m-
ha dak-ụ u-dọm, m-ra ụ Ishaku nẹ.

Mar-m Ibrahi

7 Ibrahi nọng ụs-hak ụt-shik ụt-eer ụ ọp
ụs-tan [175]
8 Ibrahi marụg ụ tẹk-ụ ụs-hak sụ sọ-sẹ,
nẹngẹn-yụ ụs-hak u-tát, wa dor ụso-tụ ụso-
ụt wa.
9 Yaag-ụ wụn Ishaku nẹ ẹ Ismaru, ẹ dok
wụn ụ pụkụs ụ Mapẹra, ụ dapụs Mamre ụ-
me tak-u Eparọn wa'-ụ Zohar nẹt-ụ Hẹt-nẹ.
10 Tak-u ọ Ibrahi ọyẹ dụgụ-dụ Hẹt-nẹ
kụna wa doktẹ Saratu nẹta wa.
11 Da-ụ Ibrahi marẹ, Rụ-ụ wa'-ụ Ishaku
nu-u sọ-ọ, wụ shụ'ụtẹ dap-ụs bọ-ụ na fogẹ
Beer-Rahai.

Kọ-ụr Ismaru

12 Unọ ọ ogụr-tụ ya'ag-ụ Ismaru wa'-ụ
Ibrahi. Hajara nẹt-ụ dak-ụ Masar tọk-ụ
Saratu, wa matụ Ismaru.
13 Dim-tụ ya'ag-ụ campa-nẹ Ismaru ya,
na pang tọ ụka mat-ụr ẹ: Nebayọt wa ọọgẹ
mat-dụ ụr-takụn Ismaru, ụ Kedar, ụ Ad-
beer, ụ Misam,
14 ụ Mishma, ụ Duma, ụ Masa,
15 ụ Hada, ụ Tema, ụ Jẹtur, ụ Napụhish, ụ
Kedema nẹ.
16 Inẹ ọ ya'ag-ụ Ismaru, tụmsụ tun-tọ tọ ọ
dim-tụ farụk-tụ ụt-kọ ẹ kọwan ụ be-dụ ụr-
shụ'ụt-ụ wa nẹ.
17 Ismaru nọmụg ụs-hak ụt-shik ụt-
shishin ụ ọp-ụ ta'er [137], sẹ mụrụs wa dọr
ụso-tụ ụso-ụt wa.
18 Yaag-ụ wa ẹ shụ'ụt ụ gas-ụ bọ-ụ Havira,
m-ha Shur nẹ. Ụ dapụs bọr-yụ Masar, a-
bọ ọọgẹ m-ha ụ bọ-ụ Asur. Tụmsụ ẹ nom
shụ'ụt-ụr yọ-dẹ ụ hụno-tụ ụr-mat-ụ ẹ nẹ ụt-
bẹẹt.

Mat-ụr Isuwa nẹ ẹ Yakubu

19 Unọ ọ ogor-tụ ya'ag-ụ Ishaku wa'-ụ
Ibrahi.
Ibrahi wa matụ Ishaku.
20 Da-ụ Ishaku ọọgẹ ụs-hak ụt-shik ụt-yụr
[40], wa gụ Rebeka gwụp-ụ Bẹtuwẹr, nẹt-ụ
bọ-ụ Aram dụgụ Padan-aram hụnọ Raban
nẹt-ụ Aram-nẹ.

21 Ishaku nom ụs-tọọg ụdụ Yawe ụ remụ
nẹta wa, remụ zụ wa matụk yaag da. Rụ-ụ
ọnk tọọg-ụs Ishaku, sẹ Rebeka kụb mẹn-tụ
ya'ag-ụ yụr.
22 Sẹ ya'ag-ụ ẹ hụ ụt-noos ụ mẹn-tụ ụt-
mẹn. Sẹ Rebeka dọ'ẹ wa shit Yawe, wa zụ
<<¿Yan-ọ wa ẹ unọ nọm ọ ọttẹ ụt-nọm nẹ?
>>
23 Sẹ Yawe zụ wụn,
<<Nẹt-nẹ yụr ẹ ọyẹ ụ mẹn-ụt ró
damra tụ ụt-dak tọ ụt-yụr.
Dụgụ ụr-takụn,
dak-tụ ụt-yụr ụ tọ dọ'ẹ
ụt-mọt dụgụ mẹ ụt-mẹn.
Wa-gan dọ'ẹ zẹg-dụ
wa-gan ụr-bẹb,
ya'ag-ụ ẹ wụ dọ'ẹ rwụụn ụr-takụn
wa dọ'ẹ nọmụ wụ m-vastẹ m-tọk.>>
24 Da-ụ họ-tụ ụr-mat nọmẹ, Rebeka nụp
ụzụ ya'ag-ụ yụr ẹ wa ọttẹ mụn-ụt wa.
25 Wụ rwụnẹ ụr-takụn wa ọ jaz-ya, war-u
wa ọ ụs-can nẹ sha-mụ can-tụ u-gwaar, na
wa'-ụ wa ụr-dim Isuwa. Iya-ọ na fogtẹ dim-
ụr rẹ ụ rem-dụ Ibra-nẹ. <<Wa ụs-can.>>*
26 Sẹ wụ rwụnẹ u-yụrụmsẹ na mak-ụt wa
m-shụp-ụ dụkụntẹ-ụr Isuwa nẹ, dim-ụr wa
dẹ Yakubu. Ụ rem-dụ Ibra-nẹ iya-ọ na fogtẹ
dim-ụr rẹ <<Ụr-dụkụntẹ.>> Da-ụ na matẹ
ya'ag-ụ yụr, Ishaku ọ ụs-hak ụt-shik ụt-tụt
[60].

Isuwa bupụstẹ ọg-dụ mat-dụ u-shụ wa

27 Da-ụ ya'ag-ụ campa-nẹ ẹ nẹnẹ, Isuwa
shụ'ụt wa sa-ụ ụr-dọg, wa ọ ụka nẹt ụr-dọg.
Sẹdi Yakubu wa zattẹ ụs-rem da, wa zẹk-ụ
cwan-tụ shụ'ụt-dụ ụt-rimpa.
28 Ishaku zẹk-ụ cwan-ụt Isuwa remụ zụ
wa zẹk-ụ cwan-tụ ap-mụ ụr-dọg, sẹdi Re-
beka zẹk-ụ cwan-ụt Yakubu.
29 Dẹkụn họ-dẹ Yakubu ọ ụ nọm-dụ cwa-
sụ m-rẹrẹm, Isuwa mụụn dụgụ ụr-dọg wa
pogụn wa-o ụ họg-dụ ụs-mẹr.
30 Wa zụ Yakubu, <<Gyẹr jab, ụm ọ họg-
dụ ụs-mẹr, ya mẹ cwa-ụs jasse sụ m-rẹrẹm-
ụ ró sẹ ụm rẹ!>> (Iya ọ Isuwa kumtẹ dim-ụr
rẹ, dụ na zụyẹ Edọm tụmsụ na zụ dẹ <<jas-
dẹ.>>)
31 Yakubu shụs wa zụ, <<Mẹ ya bọ, sẹdi
ụm ọ ụssa bọ babụ mẹ ọg-dụ mat-dụ u-shụ
ró.>>
32 Isuwa zụ, <<Mẹ ya ụm ọ m-mar ụs-mẹr,
¿yan-ọ shụ'ụt-ụr ri mat-dụ u-shụ nọmụ mẹ
ụ da-ọ?>>
33 Yakubu zụ, <<Ụ da-ọ ụm ọ ụssa bọ tọn-
dẹ ụzụ bọ yasụ mẹ ọg-dụ mat-dụ u-shụ.>>
Da-u ọ Isuwa tọn-dẹ, wa bụpsụ Yakubu dụ-
dim-ụ wa ọg-dụ mat-dụ u-shụ wa.
34 Da-u ọ Yakubu ya'ẹ Isuwa ụt-bẹrẹdi ụ
cwa-sụ yaar nẹ, Isuwa rẹ nọm ụt-rẹ, wa
yụne wa arụk.
Iya ọ Isuwa jụrụmtẹ ọg-dụ mat-dụ u-shụ
wa.

26

Ishaku nẹ ẹ Abimẹrẹk

1 Ụ da-u ọ na nọng sẹkẹn mẹr-ụs yasse
u-dak, ụka na nomtẹ da-u Ibrahi. Ishaku
arụk m-ha ụdụ Abimẹrẹk farụk-ụ Firistiya-
nẹ bọ-ụ Gerar.
2 Yawe haan ụdụ Ishaku wa zụ wa, <<A-
bọ ọ m-ha dak-ụ Masar da, sẹdi bọ nọm ka
ụm zụttẹ bọ.
3 Shụ'ụtẹ anẹ sha-mụ ham-ụt u-dak, mẹ
ụt-nọm ụr-kot ụ bọ nẹ. Tụmsụ mẹ wa'-ụ
bọ nu-u sọ-ọ, mẹ ya'ụ bọ ụ kọ-ụr ró nẹ unọ
dak-ọ. Ụm shụụs tọnd-ụs ri sụ ụm nọmẹ ụ
ụso-u ró nẹ Ibrahi.
4 Mẹ ụt-wa ya'ag-ụ ró ẹ shụ'ụt u-tát ụka
rẹgẹr i dọm u-rụ, tụmsụ mẹ yasụ ẹ unọ dak-
ọ. Tụmsụ dụgụ-dụ ya'ag-ụ ró dẹ nẹt-tụ dak-
u unọ u-bẹẹt ẹ dọtẹ kwụm-dụ kom-u sọ-ọ ụ
u-Rụ.
5 Mẹ nọmụ unọ nọm-ọ remụ zụ Ibrahi
họk rem-ụs ri tụmsụ wa nọmụg nọm-tụ ụm
zụyẹ wa nọm, wa dọrọg rem-ụs ri, ụ bọr-ụt
ri nẹ ụt-bẹẹt.>>
6 Ishaku shụ'ụt Gerar.
7 Da-ụ nẹt-tụ ọ shụ'ụt ụkụn ẹ shitẹ Ishaku
mọttụ nẹta wa, wa zụ ụn, <<Hụno-u ri
wa.>> Rem ụzụ wa ọ ụ họg-dụ u-gyẹr wa
zụ, <<Nẹta ri wa.>> Wa nọng ụs-dorog ụzụ,
<<Taas ụ nẹt-ụt tun-tọ họ mẹ ụ remụ Re-
beka, remụ zụ wa sọ-ya sok.>>
8 Da-ụ Ishaku tumbẹ ụkụn, Abimẹrẹk
farụk-ụ Firistiya-nẹ wa wụksẹ dụgụ pyam-
yụ u-kur wa hyụn Ishaku ọ tamgụ war-ụ
nẹta wa Rebeka.
9 Za naas u-da, Abimẹrẹk fog Ishaku. Wa
zụ, <<Za ọkọn sakna ọ nẹta rò wa! ¿Remụ
yan-ọ bọ zụttẹ, <Hụno-u ri wa>?>>

---

* **25:25** Isuwa ụt-kerẹ ụt-shụ'ụt *ụs-can*; na fog wa Ẹdọm, ụ na zụyẹ *jaz-ya*.

Ishaku shụs wa zụ, <<Ụm ọ họg-dụ u-gyẹr ụzụ na họ mẹ na kab nẹta ri.>>
10 Abimẹrẹk zụ, <<¿Yan-ọ wa'ẹ bọ nọmtụ it gọ-dụ unọ nọm-ọ? Wakụn ụ tẹk-ụ nẹt-ụt ri wa kerẹ m-roog ụ wa nẹ, a-za shụ'ụtẹ iya bọ za wa'ag it nọm-dụ baas-ụt ụt-yattọ!>>
11 Sẹ Abimẹrẹk nọm ụr-dọnsẹ, wa nụk nẹt-nẹ ụt-tọ. Wa zụ ẹ, <<Kọwan wụ tamẹ nẹt unwa kọ nẹta wa na họ wa.>>

Du-tụ m-bụ Ishaku

12 Da-ụ Ishaku kawẹ nọm-tụ u-gọs ụ hak-u ya, wa kum nọm-tụ ụr-tọm u-so u-kọk u-gan m-zẹg nọmụ wa kawẹ, Yawe wa'agụ wa kom-u sọ-ọ.
13 Wa shụ'ụt wa-ụt-kwụm sọk, nọm ụt-kom-ụ wa rẹ u-shụ m-swụr-nẹ.
14 Wa kum ban-tụ ca ụ ban-tụ gwaar nẹ, ụ ban-tụ na nẹ, ụ tọk-nẹ u-bu nẹ u-tát, Firistiya-nẹ hụ shụb-ụr wa.
15 Firistiya-nẹ ẹ shụụs du-tụ m-bụ tụ tọk-nẹ ụso-u wa Ibrahi kawẹ m-huug.
16 Abimẹrẹk zụ Ishaku, <<Yụnẹ bọ yagẹ bọ-u it, remụ zụ bọ bẹb-ụr it.>>
17 Sẹ Ishaku yụnẹ wa muus ụ gas-ụ fụg-yụ Gerar, kụna wa kụụte ụr-rimpa, wa shụ'ụt ụkụn.
18 Ishaku sur m-kaw du-tụ ụso-u wa kawẹ, du-tụ Firistiya-nẹ taksẹ da-ụ Ibrahi marẹ, wa muut dim-tụ na ọọgẹ na wa'agụ dụ-ụt tọ wa wa'-ụ gọ-dụ dim-dụ Ibrahi tẹ'ẹ tọ.
19 Tọk-nẹ Ishaku ẹ kụw dẹkụn du-dẹ ụ mẹn-tụ fụg-u ya ẹ kum bụ-m sọ-mọ.
20 Sẹdi nẹt-tụ Gerar haan ẹ hụ kadụ gwụz-ụ a-gwat-dụ ụt-bisa nẹ Ishaku ẹ zụ, <<Du-dụ m-bụ ẹ dẹ!>> Sẹ Ishaku tẹ'ẹ du-ụr rẹ ụr-dim Ẹsek nọm-ụ na zụyẹ kadụ <<u-gwụz.>>
21 Sẹ nẹt-ụt Ishaku sur m-kaw dẹkụn du-dẹ tụmsụ na sur m-ka gwụz-ụ dẹ nẹ. Sẹ Ishaku sur m-tẹ'ẹ du-ụr rẹ ụr-dim, <<Ụt-gụgụm.>>
22 Wa yụnẹ be-ụr rẹ wa sur m-kaw dẹkụn du-dẹ, sẹdi ẹ swụrụg m-ka gwụz-ụ dẹ nẹ da. Sẹ wa fog du-ụr rẹ ụr-dim Rehobọt, dụ na fogẹ, Be-dụ na upsẹ remụ zụ wa zụụg, <<Yawe upustẹ ụr-kẹngi u-tát dụ it dọtẹ ụt-shụ'ụt m-yang nẹ u-dak.>>
23 Dụgụ kụn Ishaku arụk m-ha Bẹrshẹba.
24 Ụ gyụp-m mọ Yawe haan ụdụ rò wa zụ, <<Mẹ wa ọ u-Rụ ụ ụso-u ró Ibrahi. Wa zụ wụn a-bọ họg u-gyẹr da ụm ọ ụr-kot ụ bọ nẹ tụmsụ mẹ wa'-ụ bọ nu-u sọ-ọ. Mẹ ụt-wa ya'ag-ụ ró nọm u-tát, ẹ dọ'ẹ ụt-shụ'ụt damra u-dak. Mẹ ụt-nọm iya remụ estẹdụ ụs-rem sụ it ụ Ibrahi tọk-ụ ri nọmẹ.>>
25 Ishaku mụ ụr-sak dụ nọm-dụ tọọg ụkụn wa nọmụ Yawe ụt-huuk. Wa nom rimpa-ụr wa ụkụn, sẹ tọk-nẹ wa ẹ sur m-kaw dẹkụn du-dẹ.

Estẹdụ ụs-rem sụ Ishaku ẹ Abimẹrẹk

26 Da-ụ arkẹ Abimẹrẹk tamgẹ haan dụgụ Gerar, ụ Ahuzza wa ya-dụ wa ụs-rem, ụ Pikọr nẹ yụ-Yat-ya karma wa nẹ.
27 Ishaku zụ ụn <<¿Rem u-yan o nọ haatụn ụ anẹ? Nọ gụgụmtẹ mẹ sok, nọ yanụg mẹ dụgụ dak-u nọ!>>
28 Ẹ shụs, ẹ zụ, <<It hyanụg ụ is-ụ it ụzụ Yawe ọ ụr-kot ụ bọ nẹ. Remụ iya it ọ ụssa it nọm ụs-tọnd sụ samẹ-dụ ụt-hi ụ bọ nẹ, yagẹ in nọmọn estẹdụ ụs-rem ụ bọ nẹ.
29 It ọ ụssa ụzụ bọ tọn-dẹ bọ za nọmụ it nọm-ụt yọ-tọ da, ụka it nọm-tụ bọ da. U-da u-bẹẹt it ọ nọmụ bọ nọm-ụt sọ-tọ, it buz bọ dụgụ dak-u it m-yar, ụ da-ọ it gwak-ụt ụka Yawe watụ bọ kom-u sọ-ọ.>>
30 Sẹ Ishaku nọmụ ụn mọrọg-dụ estẹdụ ụs-rem, ụn rẹ nọm ụt-rẹ ụ nọm-ụt ụt-swa nẹ.
31 Tun ụr-wụn, ụn nom ụs-tọnd sụ m-yar ụ ọr-ụt ụn nẹ, sẹ Ishaku tọk ụn m-mụ, ụn arụk ụn yagẹ wa m-yar.
32 Ụ họ-ụr rẹ tọk-nẹ Ishaku haan ẹ warụ wa mọttụ du-ụr po-dẹ dụ ẹ kawẹ, ẹ zụ, <<It kwụng m-bụ!>>
33 Sẹ Ishaku fog dim-dụ be-ụr rẹ Shiba, dụ na fogẹ du-dụ ụs-tọnd ụr-ma ụ haan ụ unọ da-ọ, iya-ọ na fogtẹ be-ụr rẹ Bẹrshẹba dụ na fogẹ Bẹrsheba.

Nẹta-ụt Isuwa

34 Da-ụ Isuwa ọọgẹ ụt-shik ụt-yụr (40), wa gụ Judit gwụp-ụ Beeri nẹt-ụ Hẹt-nẹ, tụmsụ ụ Basemat nẹ gwụp-ụ Erọn nẹt-ụ Hẹt-nẹ.
35 Sẹdi nẹta-ụt tọ naknụ Ishaku namụ jab-ụ Rebeka.

27

Ishaku wa'agụ Yakubu nu-u sọ-ọ

1 Dẹkụn họ-dẹ da-ụ Ishaku wụụmẹ
tụmsụ wa hẹẹstẹ m-pọ, sẹ wa fog Isuwa,
mat-dụ u-shụ wa, wa zụ, <<Wa'-ụ ri.>>
Wa shụs wa zụ, <<Mẹ ya.>>
2 Ishaku zụ, <<Ụ da-ọ ụm wụụmtẹ ụm
nak họ-dụ m-mar ụ ri da.
3 Ụ da-ọ kab ta-u ró u-por nẹ ụs-ẹr nẹ, bọ
cwa ụr-dọg bọ họọnụ mẹ ap-mụ ụr-dọg.
4 Bọ nọmụ mẹ nọm ụt-rẹ m-rẹrẹm ụ ụm
zẹgẹ ụt-cwan, bọ hatụn mẹ ụm rẹ, da-u ọ
mẹ wa'-ụ bọ nu-u sọ-ọ ụ ọọgẹ ụ mat-dụ u-
shụ kanda ụm mar.>>
5 Sẹdi Rebeka ọ ụ họg-dụ nọm-ụ Ishaku
ọọgẹ warụ wa'-ụ wa Isuwa. Da-u Isuwa
arkẹ m-cwa ụr-dọg ụ sa-ụ ap-mụ ụr-dọg,
6 Rebeka zụ Yakubu, <<Ụm họk nọmụ
ụso-u ró ọọgẹ warụ ọr-ụ ró Isuwa.
7 Wa zụ wa, <Họọnụ mẹ ap-mụ ụr-dọg, bọ
ryụsụ mẹ nọm ụt-rẹ ụ m-rẹrẹm da-u ọ ụm
wa'-ụ bọ nu-u sọ-ọ Yawe m-họg kanda ụm
mar.>
8 Ụ da-ọ wa'-ụ ri họg nọm ụm dọ'ẹ warụ
bọ u-bẹẹt:
9 Dẹ'ẹ bọ cwa mẹn-tụ ban-dụ gwaar bọ
haatụn ya'ag-ụ gwaar yụr. Ụm dọ'ẹ ryụsụ
ụso-u ró nọm ụt-rẹ m-rẹrẹm ụ wa ọọgẹ ụt-
cwan.
10 Da-u ọ bọ dọ'ẹ ụ kabdụ nọm ụt-rẹ ọ bọ
hụụtụ uso-u ró wa rẹ, wa wa'-ụ bọ nu-u sọ-
ọ kanda wa mar.>>
11 Sẹ Yakubu zụ Rebeka, <<Yụ-wụya ri
Isuwa ọttẹ war ụt-can, mẹ ụm zattẹ da.
12 ¿A mụnẹ ụzụ ụso-ụ ri tamụg war-u ri?
Wa dọ'ẹ ụt-gwat ụzụ ụm ọ ụssa ụm nọmụ
wa ụs-vẹr, wa dọ'ẹ wa'-ụ mẹ nu-u yọ-ọ m-
zẹg nu-u sọ-ọ.>>
13 Sẹdi ino-u rò zụ wụn, <<Yagẹ nu-u yọ-
ọ mụụnụ mẹ wa'-ụ ri. Bọ di nọm nọm-ụ
ụm zụ bọ, dọ'ẹ bọ masụn gwaar bọ hatụn
mẹ.>>
14 Sẹ Yakubu dọ'ẹ wa masụn gwaar yụr,
wa hatụn ino-u wa. Rebeka kụb ẹ wa dọ'ẹ
wa ryụsụn nọm ụt-rẹ m-rẹrem, ụka Ishaku
ọttẹ ụt-cwan nẹ.
15 Rebeka kabụn cwụ-ụt sọ-tọ tụ Isuwa
wa'-ụ ụr-takụn wa, tụ ọọgẹ ụkụn u-bu, wa
kabụn tọ wa wa'-ụ Yakubu dụ-fadẹ Isuwa.
16 Sẹ wa kụb can-tụ u-gwaar wa wa'-ụ
Yakubu, ụt-kom ụ gẹksụ wa nẹ be-tụ ọọgẹ
za ụt-can.
17 Sẹ wa kụb nọm ụt-rẹ ụ wụs u-hakụn
wa yasụ Yakubu ụr-bẹrẹdi nẹ dụ wa nọmẹ.
18 Yakubu kụb nọm ụt-rẹ ọ wa yasụ ụso-u
wa, wa zụ <<Uso-u ri.>>
Wa shụs wa zụ, <<Wa'-ụ ri.>>
Ishaku shụs wa zụ, <<¿Bọ na zụ wanẹ?>>
19 Yakubu shụs wa zụ, <<Mẹ wa Isuwa
wa'-ụ ụr-takụn ụ ró. Ụm nọmụg ụka bọ
zụttẹ ụm nọm, ap-mụ ụr-dọg-ụ mọ ya.
Yụnẹ ụr-shụ'ụt bọ rẹ kọ bọ wa'-ụ mẹ nu-u
sọ-ọ.>>
20 Ishaku zụ, <<Wa'-ụ ri ¿Rẹ ọ bọ
kwụmtụn iya m-họr m-họr?>>
Yakubu shụs wa zụ, <<Yawe Rụ-u ró wa
nọmụ mẹ ụr-sẹgẹ ụm kwụmtụn.>>
21 Ishaku zụ Yakubu, <<Hanẹ ụ kit-ụ
ri ụm tam bọ, ụm nụpụt ụzụ kọ bọ wa
Isuwa.>>
22 Sẹ Yakubu dọ'ẹ ụ kit-ụ ụso-u wa.
Ishaku tụm wụn, wa zụ, <<Cwar-u Yakubu
ya, sẹdi ụt-kom tụ Isuwa tọ.>>
23 Sẹdi wa kergẹ ụt-nap ụzụ Yakubu wa
da, remụ kom-ụt Yakubu ọ ụt-can nẹ sha-m
Isuwa. Sẹ Ishaku zọng wa wa'-ụ wụn nu-u
sọ-ọ.
24 Wa shit wụn, <<¿Bọ wa ụt-nip wa'-ụ ri
Isuwa?>> Yakubu zụ, <<Mẹ wa.>>
25 Ishaku zụ, <<Hatụn mẹ ap-mụ ụr-dọg
ụm tụ da-u ọ sẹ ụm wa'-ụ bọ nu-u sọ-ọ.>>
Sẹ Yakubu kụb nọm ụt-rẹ ọ wa hụụtụ
ụso-u wa, Ishaku rẹ nọm ụt-rẹ o, wa so kẹ i
Yakubu hatụn wa.
26 Sẹ Ishaku zụ Yakubu <<Wa'-ụ ri, gag
jab haanẹ kit-ụ ri bọ ham-ụt mẹ.>>
27 Yakubu dọ'ẹ wa ham-ụt wụn. Da-ụ
Ishaku họgẹ wụs-ụ kus-tụ war-u wụn, da-
u ọ wa hẹẹsẹ wa'-ụ wụn nu-u sọ-ọ, wa zụ,
<<Wụs-ụ kus-tụ wa'-ụ ri
tọ ọ sha-mụ wụs-ụ ụr-dọg nẹ,
wụ Yawe wa'ẹ nu-u sọ-ọ.
28 Yagẹ Rụ-ụ ya bọ ụt-rapụt
tụ dọm u-rụ,
ụ nọm ụt-kom nẹ u-dak,
yagẹ Rụ-ụ ya bọ nọm-tụ ụr-tọm u-tát,
tụmsụ m-mụdi nẹ.
29 Yagẹ nẹt-tụ u-dak
ụ nọm-ụ bọ m-tọk
tụmsụ ẹ kwụktụ bọ ụt-jwụn.
Bọ shụ'ụt yụ-Yat-ya ọr-ụt ró nẹ,
yagẹ ya'ag-ụ inọ ró
ẹ kwụktụ bọ ụt-jwụn.
Kọwana wa'-ụ bọ nu-u yọ-ọ
yagẹ ụ nu-u yọ-ọ mu ụdụ wa,
tụmsụ kọwana wa'-ụ bọ
nu-u sọ-ọ ụ nu-u sọ-ọ mu ụdụ wa.>>

30 Da-ụ Ishaku tasẹ wa'-ụ Yakubu nu-u sọ-ọ, ba Yakubu ọ yagẹ u-kur dụgụ-dụ ụso-u wa, sẹ Isuwa mụụn dụgụ u-sa.
31 Isuwa ryụsụn nọm ụt-rẹ m-rẹrẹm wa haatụn ụso-u wa. Sẹ wa zụ, <<Ụso-u ri, yụnẹ, bọ-tụ ap-mụ ụr-dọg remụ bọ watụ mẹ nu-u sọ-ọ ró.>>
32 Ishaku shit wụn, <<¿Bọ wa na zụ wa nẹ?>>
Isuwa shụs wa zụ, <<Wa'-ụ ró wa, mat-dụ u-shụ ró, Isuwa.>>
33 Ishaku hẹẹsẹ zap-mụ namụ jab sok, wa zụ, <<¿Wana haatụn mẹ ap-mụ ụr-dọg? Ụm taastẹ ụt-rẹ, tụmsụ ụm wa'agụ wa nu-u sọ-ọ kanda bọ mụụn, tụmsụ za ọkọn sakna ọ wa shụ'ụtẹ wa nu-u sọ-ọ!>>
34 Da-ụ Isuwa họgẹ nọmụ ụso wa zụyẹ, sẹ wa kaụs u-jar yụ ụs-kan m-yat. Wa nọm ụs-kọn wa zụ ụso-u wa, <<Ụso ri, ¿rẹ-ọ mẹ họmọ? Wa-ụ mẹ nu-u sọ-ọ kọmẹ!>>
35 Ishaku shụs wa zụ, <<Hụno-u ró haagụn ụ anẹ, wa nọmụ mẹ ụs-vẹr, wa ọnktẹ nu-u sọ-ọ ró u-bẹẹt.>>
36 Isuwa zụ, <<Rekkụn họn-họn ụka dim-ụr rò Yakubu, <Wa rẹ-ụ u-ra.> Remụ zụ wa ẹngụssẹ vẹr-ụs ri u-so u-yụr. Ụr-takụn, wa kabụg ọg-dụ mat-dụ u-shụ ri, tụmsụ wa kụb nu-u sọ-ọ ri.>> Sẹ wa shit, <<¿Bọ zattẹ nu-u sọ-ọ ụ bọ kwụsụ mẹ da?>>
37 Ishaku shụs wa zụ Isuwa, <<Wa'-ụ ri, ụm wa'ag Yakubu wa shụ'ụt yụ-Yat-ya ró. Tụmsụ ụm zụụg ọr-ụt wa nẹ bẹẹt ẹ dọ'ẹ ụt-shụ'ụt tọk-ụ wa nẹ, ụ nọm-tụ ụr-tọm tụ u-tak ụ wa nẹ, ụ kẹ nẹ. Ụ da-o ¿yan-ọ ụm dọ'ẹ nọm-ụ bọ?>>
38 Isuwa zụ ụso wa, <<¿Bọ zamụn ụ nu-u sọ-ọ kọ u-gan da? Ụso ri, wa'-ụ mẹ kọmẹ nu-u sọ-ọ!>>
Isuwa kụst gụt-dụ ụs-kan.
39 M-vastẹ ụso-u rò Ishaku zụ wụn,
<<Bu-u ró dọ'ẹ ụt-shụ'ụt
m-ra ụ kwụm-tụ u-dak-nẹ,
tụmsụ ọ dọ'ẹ ụt-shụ'ụt
m-ra ụ rapụt nẹ dụgụ dọm-ụ u-rụ nẹ.
40 Van-yụ m-wụr ró
ya bọ dọtẹ ụr-yụ,
tụmsụ bọ dọ'ẹ nọmụ
hụnọ ró m-tọk.
Sẹdi a-bọ ọogẹ ụssa ụ
bọ ru dụgụ m-tọk,
bọ kerụ cụst-ụ nom-mọ
dụgụ gẹksụ ró.>>

Yakubu sọmọg m-ha ụdụ yụ-wụya ino-u wa Raban

41 Dụgụ da-u ọ Isuwa gụgụm hụno-u wa Yakubu, remụ zụ ụso wa ya'astẹ Yakubu nu-u sọ-ọ. Isuwa hẹẹsẹ ụs-dorog ụzụ, <<Da-ụ ụso-u ri marẹ, it taas namụ jab, da-u ọ ụm dẹ họ-dụ Yakubu!>>
42 Sẹdi Rebeka họk nọm-ụ Isuwa ụt-sa ụt-nọm, sẹ wa-tọm na fagnụ wa Yakubu wa warụ wa, wa zụ, <<Ẹr mẹ, Isuwa wa'agụ jab-ụ wa, wa nọng ụs-dorog wa dẹ họ-dụ bọ.
43 Wa'-ụ ri, ụm ọ ụssa bọ ẹr mẹ sok. Sọm za naas u-da m-ha ụdụ yụ-wụya ri campa wụ na zụyẹ Raban ụ bọ-ụ Haran.
44 Dẹ'ẹ bọ shụ'ụt ụkụn ụ wụn nẹ, sẹ da-ụ jab-ụ hụnọ ró rụte.
45 Da-ụ jab-ụ wa rụte ụzụ kaag wa ụt-tọ ụ nọm-ụ bọ nọmụ wa nẹ, mẹ ụt-tọmọn bọ mụụn. ¿Remụ yan-ọ ụm dọtẹ ụt-taag ụ nọ nẹ bẹẹt ụr-họ ụr-gan?>>
46 Rebeka zụ Ishaku, <<Mẹ ha ụm zattẹ m-yar da remụ nẹta-tụ Hẹt tun-tọ nẹ. Ụt-zẹg m-kụk ụzụ mar-tọ ụm marẹ ụ Yakubu gụụt ụ tẹk-ụ nẹta-ụt tun-tọ.>>

28

1 Sẹ Ishaku fog Yakubu, sẹ wa wa'-ụ wa nu-u sọ-ọ, wa zụ, <<A-bọ jarụn bọ ọ m-ga ụ tẹk-ụ nẹta-tụ dak-ụ Kan'ana tun-tọ da.
2 Dẹ'ẹ ụ dak-ụ Padan-aram ụ bu-u Bẹtuwẹr, ụso ino-u ró. Bọ ga wakụn ụ tẹk-ụ ya-ụt-gwụp Raban, yụ-wụya ino-u ró.
3 Yagẹ u-Rụ wụ ọttẹ bẹb-dụ kọ-uyan bẹẹt, wa wa'-ụ bọ kom-u sọ-ọ tụmsụ bọ mat ya'agụ ẹ tụmsụ yagẹ Rụ-ụ wa bọ shụ'ụt ụso ụ ụt-dak u-tát.
4 Yagẹ Rụ-ụ wa'-ụ bọ ụ ya'ag-ụ ró nẹ nu-u sọ-ọ ụka wa watụ Ibrahi, remụ bọ reet dak-u unọ ụ bọ ọttẹ shụ'ụt ụka ham-ụt, dak-ụ Rụ-ụ ya-ẹ Ibrahi.>>
5 Ishaku tok Yakubu wa arụk, sẹ wa arụk m-ha ụ Padan-Aram, ụdụ Raban wa'-ụ Bẹtuwẹr nẹt-ụ Aram, yụ-wụya Rebeka, wụ ọogẹ inọ Yakubu ẹ Isuwa.
6 Sẹ Isuwa nụp ụzụ ụso-u wa Ishaku wa'agụ Yakubu nu-u sọ-ọ, wa tom wa m-ha ụ Padan-Aram ụ wa gatụn nẹta ụkụn, tụmsụ Ishaku nong-ụ Yakubu ụt-him ụzụ, <<A-bọ jarụn bọ ọ m-ga nẹta nẹta-tụ Kan'ana da.>>

7 Wa nụp tụmsụ ụzụ Yakubu kabụg him-
tụ i matụ wa, Yakubu arụk m-ha Padan-
Aram.
8 Isuwa nụp ụzụ ụso-u wa Ishaku zarụ
cwan-tụ nẹta-tụ Kan'ana da.
9 Sẹ Isuwa dọ'ẹ ụdụ Ismaru wa gaan
Maharat, Maharat wa ọ hụno-u Nebayọt ụ
gwụp-ụ Ismaru nẹ wa'-ụ Ibrahi, ụr-damẹ
nẹta-tụ wa ba-ẹ m-gaan ụr-takụn nẹ.

Bo-ụ Yakubu ụ Bẹtẹr

10 Yakubu yagẹ bọ-ụ Bẹrshẹba wa dọ'ẹ
Haran.
11 Da-ụ wa teyẹ dẹkụn be-dẹ, wa ees
remụ zụ gyụp-mụ nọmụg họ-dụ hẹẹg. Sẹ
wa kụb ụr-ta'ar, wa peg ụr-hi wa rụt ụ wa
roogtẹ.
12 M-gyụp wa ọ ụ tẹk m-roog, sẹ wa hyụn
u-kan dụgụ u-dak m-da ụ dọm u-rụ, sẹ wa
hyen a-tọm u-Rụ ẹ ọ ụr-da ụ-cụzụn ụ-dọm
u-kan.
13 Sẹ wa hyen Yawe ụ ees ụ-dọm u-kan, sẹ
wa zụ, <<Mẹ wa Yawe, Rụ-ụ ụso-ụ ụso nọ
Ibrahi, tụmsụ Rụ-ụ ụso-u nọ Ishaku. Dak-
ụ nọ ọttẹ m-rụt ọ, ụm ọ ya-dụ ọ ụdụ ró ụ
ya'ag-ụ ró nẹ.
14 Yaag-ụ ró dọ'ẹ ụt-shụ'ụt u-tát ba huug-
mụ u-dak, nọ dọ'ẹ ụt-bụrụg u-dọm u-ta
nẹ, tụmsụ nọ dọ'ẹ ụt-bụrụg kom-ụ ụt-cwa
ụ kom ụr-beer nẹ. Tụmsụ dụgụ-dụ ró ụ
ya'ag-ụ ró dẹ u-dak u-bẹẹt ẹ dọtẹ kwụm-dụ
kom-u sọ-ọ.
15 Ụm ọ ụr-kot ụ bọ nẹ mẹ ụt-gwat bọ
kọhẹnẹ ọ bọ ọttẹ m-ha. Tụmsụ mẹ mụụtụn
bọ ụ unọ dak-ọ. Ụm da yaag-ụ bọ da sẹ
ụm taastẹ ya-dụ bọ ụt-nọm ụt-bẹẹt tụ ụm
nọmụ bọ estẹdụ ụs-rem sụ ụm nọmụ bọ.>>
16 Da-ụ Yakubu yụnẹ dụgụ m-roog, wa
zụ, <<Nip-tọ Yawe ọro ụ be-ụr rin-dẹ, sẹdi
ụm nak da.>>
17 Sẹdi wa ọ ụ họg-dụ u-gyẹr, wa zụ, <<Be-
ụr rin-dẹ ọ u-gyẹr nẹ, za u-sakna be-ụr rin-
dẹ bu-ụ u-Rụ ọ, is-yụ cwa-dụ dọm u-Rụ.>>
18 Tun ụr-wụn Yakubu kụb ta'ar-dụ wa
pegtẹ ụr-hi, wa yụnụs dẹ m-kim ụka ta'ar-
dụ ụt-hụktin wa da'as m-nọọg ụ dọm-ụ dẹ.
19 Wa fog dim-dụ be-ụr rẹ Bẹtẹr (dụ na
fogẹ <<bu-ụ u-Rụ>>) na ọọg m-fag be-ụr rẹ
bọ-ụ Ruz.
20 Sẹ Yakubu nọm ụs-tọnd, wa zụ,
<<Abitẹ ụzụ Rụ-ụ ọ ụr-kot nẹ, tụmsụ wa
ụt-gwat mẹ ụ ha-mụ ụm ọttẹ, tụmsụ wa ya'
mẹ nọm ụt-rẹ ụ cwụ-tụ m-wa nẹ,
21 A ụm mụnẹ m-yar ụ bu-ụ ụso-u ri,
Yawe ụt-shụ'ụt Rụ-u ri.
22 Tụmsụ din-dẹ ta'ar-dẹ dụ ụm yụnsẹ m-
kim be-ụr rẹ ụt-shụ'ụt be-dụ ụt-huuk, mẹ
ụt-ya u-Rụ ụt-họ ọp nọm-ụ wa ya' mẹ u-
bẹẹt.>>

29

Yakubu teeg bu-u Raban

1 Yakubu rẹ u-shụ ụ ha-m wa nẹ wa te
dak-ụ nẹt-tụ u-dọm.
2 Wa hyụn ụr-du dụ m-bụ dụgụ m-ra, ụ
ban-tụ ca ụ gwaar nẹ ụt-tụt ẹ ọ rụkụssẹ ụ
dapụs ụr-du, ẹ ọ ụr-e' na ya' ẹ m-bụ ẹ swa,
sẹdi damra u-ta'ar ọ na zwaptẹ nu-ụ du-ụr
rẹ.
3 Da-ụ ca kargẹ bẹẹt ụkụn, a-gwat-dụ ca
nẹ karụg bẹẹt da-u ọ ẹ hastẹ ụr-ta'ar dụgụ
nu-ụ ụr-du ẹ yụ ban-tụ ca ẹ m-bụ ẹ so, da-u
ọ tụmsụ ẹ kargẹ ẹ muut ta'ar-ụr rẹ ụ nu-ụ
ụr-du ẹ tagẹ.
4 Yakubu dọ'ẹ ụdụ a-gwat-dụ ca nẹ wa
shit, <<Hụụb-ụt ri, ¿dụgụ hẹ nọ rwụnẹ?>>
Ẹ zụ wụn, <<It rwụgụn dụgụ Haran.>>
5 Wa zụ ẹ, <<¿Nọ nak wakụn wụna zụyẹ
Raban, wa'-ụ Bẹtuwẹr, wa'-ụ Nahọr?>>
Ụn zụ wa, <<It nak wa.>>
6 Yakubu zụ ụn, <<¿Wa ọ m-yar?>>
Sẹ ụn zụ wa, <<Wa ọ m-yar, gwụp-ụ wa
Rahira ya jit ụ daan ụ ban-dụ ca nẹ.>>
7 Yakubu zụ, <<Họ-dụ ọmọn teeg da-ụ
kargụssẹ ban-tụ ca da. Ya ca m-bụ bọ muut
ẹ ụdụ ụt-rẹẹg.>>
8 Sẹ ụn zụ wa, <<It zaar ụt-kerẹ da sẹ ban-
tụ ca karụgtẹ ụt-bẹẹt na hast ụr-ta'ar dụgụ
nu-ụ ụr-du. Da-u ọ it dọ'ẹ ụ ya-dụ ca m-
bụ.>>
9 Yakubu ọ tẹk-ụ nọmụ ụn ụs-rem sẹ
Rahira teen ụ ban-dụ ca dụ ụso-u wa nẹ,
wụna gotẹ ca ẹ.
10 Da-ụ Yakubu hyanẹ Rahira gwụp-ụ Ra-
ban, yụ-wụya inọ-u wa, ụ ban-dụ ca Raban
nẹ wa dọ'ẹ wa hast ụr-ta'ar dụgụ nu-u ụr-
du wa yụ' ca yụ-wụya inọ-u wa m-bụ.
11 Sẹ Yakubu ham-ụt Rahira, wa kụst gụt-
dụ ụs-kan sụ ụr-sọ.
12 Yakubu tamụg warụ Rahira ụzụ, <<Mẹ
dụgụ kọ-dụ ụso-u ró dẹ, Rebeka wa matụ
mẹ.>> Sẹ wa kụsụm m-sọm wa warụ ụso-u
wa.
13 Da-ụ Raban họgẹ ụzụ Yakubu, wa'-ụ
dụ-dim-ụ wa tegen, wa kụsụm m-sọm wa

bit wa. Sẹ wa shipis wa, wa ham-ụt wụn tụmsụ wa mụụtụn wa u-bu. Sẹ Yakubu warụ wụn nọmụ nọmẹ u-bẹẹt.
14 Raban zụ wụn, <<Nip-tọ, war-u ri bọ ọọgẹ ụ hyụ-m ri nẹ.>>

Yakubu gaag Riya nẹ ẹ Rahira

Yakubu shụ'ụt ụkụn u-pyat u-gan.
15 Raban zụ Yakubu, <<Remụ zụ bọ wa kọ-ụr ri wa bọ ọyẹ, bọ za nọmụ mẹ m-tọk za u-top da. Warụ mẹ nọmụ ụm dọ'ẹ top-dụ bọ.>>
16 Raban ọttẹ ya-ụt-gwụp yụr, yụ wụya na zụ wa Riya, yụ dim tụmsụ na zụ wa Rahira.
17 Riya zattẹ is-ụt sọ-tọ sọk da, sẹdi Rahira ọttẹ shụ-u sọ-ọ ụ war-u sọ-ọ nẹ.
18 Yakubu ọ ụt-cwan ẹ Rahira, wa warụ ụso wa, ụzụ, <<Abitẹ bọ ya'ụ mẹ Rahira, gwụp-ụ rẹk-wa ró wa shụ'ụt nẹta ri, mẹ nọm-ụ bọ m-tọk ụs-hak ụs-ta'er.>>
19 Raban zụ, <<Ụm eestẹ, ụm yasụ bọ Rahira dụ ụm ya'astẹ wakụn Rahira. Bọ shụ'ụt ụ anẹ ụ mẹ nẹ.>>
20 Yakubu nom gọrọm ụs-hak ụs-ta'er remụ wa gụụt Rahira. Sẹdi hak-ụs sẹ wa hyen sẹ cashi remụ cwan-tụ wa ọttẹ Rahira.
21 Sẹ Yakubu zụ Raban, <<Ya mẹ nẹta ri, remụ zụ hak-sụ gọrmụ ri taag, ụm ọ ụssa ụm ga Rahira ụ da-ọ.>>
22 Raban kargụssẹ a-ụs-bọr-ụ wa nẹ, wa bụn mọrọg-dụ gag-dụ ụr-gụ dụ rẹ-dụ nọm ụt-rẹ.
23 Sẹdi da-ụ gyụp-mụ nọmẹ Raban kụb Riya wa hụụtụ Yakubu, wa roog ụ wa nẹ.
24 (Raban yasẹ gwụp-ụ wa-m-tọk-ụ wa Zirpa ụdụ gwụp-ụ wa Riya wa shụ'ụt wa-m-tọk-ụ wa.)
25 Sẹdi da-ụ Yakubu yụnẹ ụr-wụn sẹ wa hyen Riya! Wa zụ Raban, <<¿Yan-ọ bọ nọmụ mẹ inya? ¿Ụm nọng m-tọk ụ remụ Rahira, kọ iya ọ da? ¿Rem-u yan-ọ bọ nọm-tụ mẹ ụs-bi?>>
26 Raban zụ, <<Ụr-ma it họn-họn ọ da, ụ dụ-dim-ụ gwụp wa ba yụ-wụya m-ha ụr-gụ da.
27 Yagẹ họ-tụ ụt-ta'er tụ po-mụ ụr-gụ ụ arụk, it dọ'ẹ ya'ụ bọ Rahira tụmsụ, sẹdi sẹ bọ swụrụg m-nọm ụs-hak ụs-ta'er sụ gọrọm.>>
28 Yakubu ees wa sur sẹkụn hak-sẹ ụs-ta'er. Da-ụ roog-mụ ụt-ta'er mụ ẹ nomtẹ ụr-gụ ẹ Riya arkẹ, Raban yasụ wụn Rahira tụmsụ.
29 (Raban yasẹ gwụp-ụ wa-m-tọk-ụ wa Biruha ụdụ gwụp-ụ wa Rahira wa shụ'ụt wa-m-tọk-ụ wa.)
30 Yakubu roog tụmsụ ụ Rahira nẹ. Wa cwanụg Rahira m-zẹg Riya. Sẹdi wa sur m-nọmụ Raban m-tọk ụs-hak ụs-ta'er.

Yaag-ụ Yakubu matẹ

31 Da-ụ Yawe hyanẹ Yakubu cwanụg Rahira m-zẹg Riya, sẹ wa yụ' wa mat-dụ yaag, sẹdi Rahira kwụng ụr-mat da.
32 Sẹ Riya nọm ụt-mẹn wa mụt ya-dụ ụr-campa. Sẹ wa tẹ'ẹ wa ụr-dim Rubẹn, nọmụ na zụyẹ dim-ụr rẹ ụ rem-dụ ụt-Ibra-nẹ, gwat, ụr-ya. Riya zụụg, <<Remụ ụzụ Yawe gwak-ụt swadụ ụr-kọb-ụ ri. Za u-sakna campa ri ụt-cwan mẹ ụ da-ọ.>>
33 Wa sur m-nọm ụt-mẹn tụmsụ wa kum dẹkụn ya-dụ ụr-campa dẹ, wa tẹ'ẹ wa ụr-dim Simiyọn, ụka na fogtẹ dim-ụr rẹ na zụ, <<Yawe hokos.>> Sẹ wa zụ, <<Yawe họk ụzụ na cwanụg mẹ sok da sẹ wa sur m-ya mẹ dẹkụn ya-dụ ụr-campa dẹ.>>
34 Sẹ wa sur m-nọm ụt-mẹn, da-ụ wa matẹ ya-dụ ụr-campa, wa zụ, <<Ụ da-ọ ụm nak ụzụ campa ri ụ dapụrsẹ mẹ, remụ ụm maktụ wa ya'ag-ụ campa-nẹ tụt.>> Sẹ wa tẹ'ẹ wa ụr-dim Rẹwi ụka na fogtẹ dim-ụr rẹ ụ rem-dụ ụt-Ibra-nẹ na zụ, <<ụt-samẹ ụr-be ụr-gan.>>
35 Tụmsụ Riya sur m-nọm mẹn-tụ ub wa mụt dẹkụn ya-dụ ụr-campa dẹ. Wa wa'-ụ wa ụr-dim Yahuda, haka na fụktẹ dim-ụr re na zụ dẹ <<Ụt-vam.>> Wụn zụ, <<Ụ da-ọ mẹ nọmẹ Yawe ụt-vam.>> Sẹ Riya tẹ'ẹ wụn ụr-dim Yahuda. Sẹ Riya yagẹ mat-dụ yaag.

30

1 Da-ụ Rahira hyanẹ wa maktụ Yakubu ya'ag da, wa hụ shụb-dụ yụ-wụya wa. Wa kon Yakubu wa zụ, <<Ya mẹ yaag kọ ụm mar!>>
2 Yakubu họg ụs-ryab, wa zụ Rahira, <<¿Mẹ wa u-Rụ, wụ hosẹ bọ ụr-mat-dụ yaag?>>
3 Rahira zụ, <<Kab Biruha tọk-ụ ri, nọ wa nẹ roog kọ wa matụ mẹ yaag kọmẹ ụt-kwụm yaag dugụ-dụ wa.>>

4 Sẹ wa yasụ wa Biruha tọk-ụ wa ụ wa shụ'ụt nẹta wa, Yakubu roog ụ wa nẹ.
5 Biruha nom mẹn-tụ ub wa matụ Yakubu ya-dụ ụr-campa.
6 Rahira zụ, <<Rụ-ụ nọngụ mẹ kwụp-dụ ụs-rem sụ sọ-sẹ wa họk kan-ụs ri wa ye mẹ ụr-ya dụ ụr-campa.>> Sẹ wa tẹ'ẹ wa ụr-dim Dan, nọm-ụ na zụyẹ dim-ụr rẹ ụ rem-dụ ụt-Ibra-nẹ na zụ <<kwụp-dụ ụs-rem họn-họn.>>
7 Rahira tọk-ụ Biruha nom ụt-mẹn u-yụrụmsẹ wa matụ Yakubu ya-dụ ụr-campa.
8 Sẹ Rahira zụ, <<Ụm nọng ụt-noos sọk ụ yụ-wụya ri nẹ, ụm rẹẹg m-gag.>> Sẹ wa tẹ'ẹ ya-ụr rẹ ụr-dim Napari ụka na fogtẹ dim-ụr re ụ rem-dụ ụt-Ibra-nẹ na zụ <<ụt-noos.>>
9 Da-ụ Riya hyanẹ wa yakkẹ ụr-mat, wa kụb tọk-ụ wa Zirpa, wa yasụ Yakubu wa shụ'ụt nẹta wa.
10 Riya tọk-ụ Zirpa matụ Yakubu ya-dụ ụr-campa.
11 Sẹ Riya tẹ'ẹ wa ụr-dim Gad, dim-ụr rẹ na zụyẹ <<Rẹ ụr-kọrrọ,>> remụ zụ wa zụụg, <<Ụm rẹẹg ụr-kọrrọ!>>
12 Riya tọk-ụ Zirpa matụ Yakubu ya-dụ ụr-campa dụ u-yụrụmsẹ.
13 Sẹ Riya zụ, <<Mẹ wa ụr-sọ wa m-ọgẹ, nẹta-nẹ dọ'ẹ fag-dụ mẹ ụr-sọ.>> Wa tẹ'ẹ wa ụr-dim Ashụr, nọmụ na zụyẹ Ashụr <<Ụr-sọ.>>
14 Da-ụ gos-mụ fat nọmẹ, sẹ Rubẹn to ụr-dọg wa kwụmụn ụs-baat sụ kab-dụ ụt-mẹn sụ cwụụnẹ wa gẹtụn sẹ wa mụtụn ino-u wa Riya. Sẹ Rahira kọn Riya wa zụ, <<Gag jab, ya mẹ baat-sụ kab-dụ ụt-mẹn sụ zwarụ ró getnụ bọ.>>
15 Sẹdi Riya zụ wụn, <<¿Nọm-ụ bọ nọmụ mẹ u-bẹẹt ụ bọ ọnktẹ mẹ campa ọ kọrgẹ bọ da? ¿Ụ da-ọ tụmsụ bọ ụt-sa bọ ọnk baat-sụ zwarụ ri mụtụn mẹ tụmsụ?>>
Rahira zụ, <<Ụ gyụp-mụ ya-ọ mẹ zụ campa ri ụ roog ụ bọ nẹ abitẹ ụzụ bọ ya mẹ baat-sụ kab-dụ ụt-mẹn sụ zwarụ ró saannụ bọ.>>
16 Ụ họ-ụr rẹ m-rim, da-ụ Yakubu ọọgẹ mụụn dụgụ u-tak, sẹ Riya dọ'ẹ wa bit wa. Riya zụ Yakubu, <<Sẹ bọ roogtẹ mẹ nẹ ụ ya-ọ m-gyụp, ụm oostẹ bọ ụ baat-sụ kab-dụ ụt-mẹn sụ zwarụ ri sanụ mẹ.>> Sẹ ụ gyụp-m mọ wa roog ụ Riya nẹ.
17 Rụ-ụ ọnk tọọg-ụs Riya, wa nọm mẹn-tụ ub. Wa matụ Yakubu ya-dụ ụr-campa dụ ụr-tanụrsẹ.
18 Sẹ Riya zụ, <<Rụ-ụ yaag mẹ ọg-ụr sọ-dẹ remụ ụm ya'astẹ campa ri gwụp m-tọk-ụ ri.>> Sẹ wa tẹ'ẹ wa ụr-dim Issakar, nọm-ụ na fugẹ dim-ụr rẹ ụ rem-dụ ụt-Ibra-nẹ <<u-tọp.>>
19 Riya sur m-nọm mẹn-tụ ub wa matụ Yakubu ya-dụ ụr-campa dụ u-shishin.
20 Riya zụ, <<Rụ-ụ nọngụ mẹ nya-u sọ-ọ, unọ da-ọ campa ri ya'ụ mẹ m-zẹg, remụ zụ ụm maktụ wa ya'ag-ụ campa-nẹ shishin.>> Wa tẹ'ẹ wa ụr-dim Zẹburun. Nọm-ụ na zụ Zẹbẹrun ọ <<m-zẹg.>>
21 Da-ụ wa surẹ m-mat ya-dụ ụr-gwụp wa tẹ'ẹ dẹ ụr-dim Dinatu.
22 Sẹ Rụ-ụ bakụs ụ Rahira nẹ, wa ẹr kọn-ụs wa sẹ wa yụ wa ụr-mat.
23 Wa nọm ụt-mẹn wa mụt ya-dụ ụr-campa. Wa zụ, <<Rụ-ụ hastẹ mẹ m-'ẹ.>>
24 Sẹ Rahira tẹ'ẹ wa ụr-dim Yusuhu, nọm-ụ na zụ dim-ụr rẹ m-swụr, remụ zụ wụn zụụg, <<Yawe swụrụ wụn dẹkụn ya-dẹ bu-u ri.>>

Nọm ụt-kom-ụ Yakubu swụrụg

25 Da-ụ Rahira matẹ Yusuhu, Yakubu zụ Raban, <<Ụm ọ ụssa bọ yagụ iya ụm ụt-sa ụm mu ụ dak-u ri iya.
26 Ya mẹ ya'ag-ụ ri ụ nẹta-ụt ri nẹ, i ụm nọm-tụ bọ m-tọk, ụm ụt-sa ụm mu, bọ nak tat-ụ m-ank mụ ụm nọm-ụ bọ.>>
27 Raban zụ wụn, <<A ụm kumẹ hyụ-m pusmọ ụdụ ró, gag jab ẹr mẹ, ụm shụ'ụtẹ wa nọm ụt-kom sọk, ụm nak dụgụ u-gwat ụzụ Yawe wa'agụ mẹ kom-u sọ-ọ ụ rem-u ró.
28 Warụ mẹ nọm-ụ bọ dorụ mẹ, mẹ tọp-ụ bọ.>>
29 Yakubu zụ wụn, <<Bọ nak ụzụ ụm nong-ụ bọ m-tọk, bọ nak ụka bisa-ụt ró surtẹ ụ kom-ụt ri.
30 Bisa-ụt ró ọọg cashi kanda ụm haan, sẹdi nọm ụt-kom-ụ ró swụrụg u-tát sok. Yawe wa'agụ bọ kom-u sọ-ọ ụ kọ-uyan ụm nọmẹ u-bẹẹt. ¿Sẹdi ụ da-ọ, rẹnẹ ọ mẹ? ¿Mụnẹ ọ ụm dọ'ẹ hẹẹsẹ cụn-dụ ọkon remụ ya'ag-ụ ri?>>
31 Raban shit Yakubu, <<¿Yan-ọ ụm dọ'ẹ ya-dụ bọ?>>

Yakubu shụs wa zụ, <<A-bọ ya mẹ ọkọn nọm-ọ da. Sẹdi abitẹ ụzụ bọ nọm-ụ mẹ u-nọm u-gan, mẹ ụt-rẹ u-shụ ụ gwat-dụ ban-tụ ca ró:

32 Yagẹ ụm cwa ban-tụ ụt-bisa ró ụ ya-ọ, ụm hast ca ụ gwaar nẹ i ọttẹ dakụr-ụt rim-tọ, ụ samẹ ụ ya-tụ kag-ụ ca nẹ tụ ọọgẹ rim-tọ ụt-bẹẹt. Bọ ya mẹ tọ ụt-bẹẹt ẹ shụ'ụt ọg-dụ m-ank-ụ ri.

33 Ụ anẹ u-shụ, a-bọ gwatẹ bisa-tụ bọ ya'ụ mẹ tọ shụ'ụt ọg-ụr ri, bọ ụt-kerẹ ụt-nap ụzụ mẹ wa-ụt-nip wa. Abitẹ ụzụ bọ hyanụg gwaar i zattẹ ụt-dakụr da kọ kag-ụ ca i za rim-ẹ da, bọ nak ụzụ hiw-tọ ụm hiwẹ dụgụ-dụ ró.>>

34 Raban zụ, <<Yagẹ ụ shụ'ụt ụka bọ zụttẹ.>>

35 Ụ gandi họ-ụr rẹ Raban hast gob-ụ gwaar ẹ ọttẹ ụs-ker ụt-dakụr nẹ, ụ so-ụ gwaar nẹ bẹẹt i ọttẹ ụt-dakụr kọ dakụr-ụt pus-tọ nẹ, ụ kag-ụ ca rim-ẹ nẹ bẹẹt, wa yasụ ya'ag-ụ wa ẹ ha ụt-gwat.

36 Sẹ Raban kụb ụt-bisa wa nọm ha-mụ m-roog ụt-tụt, rem ụzụ wa ọ ụssa wa nọm m-ra ụ Yakubu nẹ, Yakubu rẹ u-shụ ụ gwat-dụ ban-dụ ụt-bisa Raban tụ kusẹ.

37 Sẹ Yakubu gẹtụn fẹ-sụ tesụ pọpra ụ te-yụ armọm nẹ ụ tẹ-yụ pẹrẹn nẹ, wa nyụụk kwụk-tụ dọm, wa yagẹ mẹr-dụ u-te ụ pus-dẹ.

38 Wa kụb fẹ-sụ ụs-tẹ sẹ wa guns be-dụ ban-dụ bisa-ụt sotẹ m-bụ, remụ zụ kụna ẹ nom-tụ ụs-naar da-ụ ẹ haanẹ ụ swadụ m-bụ.

39 Da-ụ ẹ nọmẹ ụs-naar u-shụ fẹ-sụ ụs-tẹ sụ pussẹ sẹ, ẹ mụt yaag i ọttẹ ụs-kẹr ụt-dakụr nẹ ụ war-ụt ẹ.

40 Yakubu hast kag-ụ ca ẹ dụgụ ban-dụ ca Raban, da-ụ ẹ ọ ụs-naar sẹ wa muut ẹ m-gwat bisa-ụt Raban tụ ọọgẹ ụ dakụr-ụt rim-tọ nẹ. Iya-ọ wa nomtẹ ụt-bisa wa reet u-shụ, wa kụngụssẹ bisa-ụt wa dụgụ-dụ bisa-ụt Raban.

41 Da-ụ bisa-tụ zegẹ m-yar ọ ụs-naar, sẹ Yakubu rụst fẹ-sụ te-ụs sẹ sụ wa kụna ụ-shụ ban-dụ bisa-ụt tọ. Remụ ẹ nọm-ụt ụs-naar ụ-shụ fẹ-sụ te-ụs sẹ.

42 Sẹdi wa nọm-ụt iya ụ i ọọgẹ za m-yar da. Ban-dụ ụt-bisa tụ zattẹ ụr-bẹb sọk da ẹ muus ụdụ Raban, i ọọgẹ ụr-bẹb ẹ muus ụdụ Yakubu.

43 Iya-ọ hen, Yakubu kumtẹ rẹ-ụ u-shụ sọk, wa kum ban-dụ ụt-bisa ụ gwaar nẹ u-tát, ụ tọk-nẹ campa-nẹ ụ tọk-nẹ nẹta-nẹ, ụ rakum nẹ ụ janka nẹ.

31

Yakubu sọmọg dụgụ-dụ Raban

1 Yakubu họk ya'ag-ụ campa-nẹ Raban ụs-rem ụzụ, <<Yakubu koostẹ nọmụ ụso-u in ọttẹ u-bẹẹt tụmsụ wa kwụmụg nọm ụt-kom unọ u-bẹẹt dụgụ nọm-tụ ọọgẹ tụ uso-u in.>>

2 Yakubu hyen ụzụ jab-ụ Raban zamụn ụ wa nẹ ụka ọttẹ da.

3 Sẹ Yawe zụ Yakubu, <<Barmẹ m-mụ ụ dak-ụ ụso-u ró ụ bu-u wa nẹ, mẹ ụt-nọm ụr-kot ụ bọ nẹ.>>

4 Sẹ Yakubu fog Riya ẹ Rahira ẹ haan ụr-dọg ụ be-dụ wa ọttẹ ụ gwat-dụ ban-dụ bisa-ụt wa.

5 Wa zụ ẹ, <<Ụm hyanụg jab-ụ ụso-u nọ ọ zamụn ụka it ụ wa nẹ ọttẹ da, sẹdi Rụ-ụ ụso-u ri ọ ụr-kot ụ-mẹ nẹ.

6 Nọ nak ụka ụm nomtẹ ụso-u nọ m-tọk ụ bẹb-dụ war-ụ ri nẹ ụr-bẹẹt.

7 Sẹdi wa nọngụ mẹ nọm-u yọ-ọ, wa swaskẹ ọg-ụr ri ụso u-ọp. Sẹdi Rụ-ụ yaag wụn fụn-yụ wa dọtẹ ụ họn-sụ mẹ da.

8 A wa zụyẹ, <Gwaar i ụt-kaap ẹ ọọgẹ i ri,> sẹ gwaar bẹẹt ẹ ha mat-dụ yaag ụt-kaap nẹ. Tụmsụ a wa swasẹ jab-ụ wa ụzụ, <Gwaar i ụs-ker ụs-ker ẹ ọọgẹ ọg-ụr rò,> sẹ ban-dụ gwaar bẹẹt ẹ ha mat-dụ yaag ụs-ker ụs-ker.

9 Iya o Rụ-ụ nomtẹ, wa kụb bisa-tụ ụso-u nọ, wa yasụ mẹ.

10 <<Da-ụ kab-dụ ụt-mẹn ụ ban-dụ ụt-bisa nọmẹ, ụm nọmụg bo'. Ụm hyen gob-ụ gwaar ẹ ọ ụs-naar ụ sọ-yụ u-gwaar nẹ ẹ ọ ụs-ker ụs-ker, kọ ụt-dakụr, kọ ụt-kaap nẹ.

11 Sẹ bo' ụm nọmẹ, Wa-tọm u-Rụ zụ mẹ, <Yakubu!> sẹ ụm zụ wa <Mẹ ya.>

12 Wa-tọm-u-Rụ zụ mẹ, <Gwat, bọ hyan gob-ụ gwaar i ọọgẹ ụs-naar ban-dụ ụt-bisa i ọ ụs-ker ụs-ker, kọ ụt-dakụr, kọ ụt-kaap nẹ, remụ zụ ụm hyanụg nọm-ụ Raban ọọgẹ nọm-ụ bọ u-bẹẹt.

13 Mẹ ọọgẹ u-Rụ ụ Bẹtẹr, be-dụ na watụ bọ yụnụstẹ ụt-ta'ar m-kim ụka ta'ar-dụ ụt-hụktin tụmsụ be-dụ bọ nomtẹ ụs-tọnd ụ-mẹ nẹ. Ụ da-ọ yagẹ dak-u unọ za naas u-da bọ mu ụ dak-ụ ụr-mat-ụ ró.> >>

14 Rahira ẹ Riya ẹ shụs, ẹ zụ, <<Nọng it ụr-zwar sok, it zamụn ụ rẹ-dụ nọm-tụ ụt-kom tụ ụso-u it.
15 Wa muutẹ it ụka ham-ụt nẹ. Wa babụg it, tụmsụ wa họrụssẹ shik-ụ bọ tọpẹ remụ it bẹẹt.
16 Nọm-ụ ụt-kom ụ Rụ-ụ ya bọ dụgụ-dụ ụso-u it, ọg-ụr it dẹ ụ ya'ag-ụ it nẹ, ụ remụ iya nọmọn nọm-ụ Rụ-ụ zụ bọ nọm.>>
17 Sẹ Yakubu sụk nẹta-ụt wa ụ ya'ag-ụ wa nẹ ụ-dọm rakum.
18 Sẹ wa yụn bisa-ụt wa ụt-bẹẹt ụ shụ wa, wa kargụssẹ ụ nọm-tụ wa kumẹ nẹ ụt-bẹẹt ụ Padan-aram sẹ wa arụk m-mụ ụ dak-ụ Kan'ana, ụ Gas-ụ ụso-u wa Ishaku ọttẹ ụ shụ'ụt.
19 Kanda Yakubu ụ nẹta-ụt wa, ụ ya'ag-ụ wa nẹ arụk, Raban ọ m-ra remụ wa or-ụt can-tụ ca. Rahira hiwis rụ-tụ u-bu tụ na mayẹ tụ e'-dụ bu-u tụ ọọgẹ tụ Raban. Tụmsụ wa arụk ụ tọ nẹ.
20 Yakubu ẹngụssẹ vẹr-ụs Raban nẹt-ụ Aram, ụ wa gụgụmtẹ warụ wa ụzụ wa dọ'ẹ ụ arụk.
21 Yakubu arụk ụ nọm-tụ wa ọttẹ nẹ ụt-bẹẹt. Wa pụs gi-yụ Yufiretis, wa arụk m-da ụ-dọmụ rọr-tụ dak-ụ Giriyad.

Raban dọrọg Yakubu

22 Da-ụ roogẹ ụt-tụt, na warụ Raban ụzụ Yakubu sọmọg.
23 Sẹ wa kargụssẹ nẹt-tụ bu-u wa ụt-bẹẹt ụr-kọt ụ wa nẹ ẹ arụk m-sọm m-dọr Yakubu m-roog ụt-ta'er. Wa ọ dọrrụ dim-ụ wa ụt-mọr ụ wa nẹ m-tẹ rọr-tụ dak-ụ Giriyad.
24 Sẹ Rụ-ụ haan ụdụ Raban nẹt-ụ Aram ụ bo' m-gyụp da-ụ wa ọọgẹ m-roog, wa zụ wa, <<A-bọ ọ jarụn bọ zụ Yakubu ọkọn nọm-ọ da, kọ ụ sọ-ọ kọ ụ yọ-ọ da.>>
25 Raban bit wụn da-ụ is gasẹ ụ be-dụ wa nomtẹ ụr-rimpa ụ dọm-ụ rọr-dụ dak-ụ Giriyad, Raban ụ nẹt-ụt wa nẹ ẹ nom dụ ẹ rimpa-dẹ ụt-mọr ụ Yakubu nẹ.
26 Raban zụ Yakubu, <<¿Yan-ọ bọ nọmụ mẹ iya? Bọ ẹngụssẹ mẹ ụs-vẹr, tụmsụ bọ kụb ya-ụt-gwụp-ụ ri m-nọk sha-mụ tọk-nẹ i m-gag.
27 ¿Rem-u yan-ọ bọ somtẹ m-yasa bọ ẹngụssẹ mẹ ụs-vẹr? ¿Remụ yan-ọ bọ gụgụmtẹ warụ mẹ, sẹ ụm yagẹ bọ arụk m-yar ụ-tẹk ụr-sọ, ụt-sẹp nẹ, ụ gọngu tụ ụr-sọ nẹ, ụs-mọrọ nẹ?
28 ¿Yan-ọ hosẹ bọ yagẹ ụm ham-ụt ya-ụt-gwụp-ụ ri ụ ya'ag-ụ ya'ag-ụ ri nẹ ụm warụ ẹ ụzụ sẹ ụr-họ? Bọ nọmụg nọm-tụ m-rag.
29 Ụm ọ ụr-bẹb nẹ, dụ ụm dọtẹ ụ họn-sụ bọ, sẹdi gyụp-nẹ m-gyụp Rụ-ụ ụso-u ró hyụmụg mẹ ụzụ, a ụm ọ jarụn ụm zụ bọ ọkọn, kọ ụ sọ-ọ kọ ụ yọ-ọ da.
30 Ụ da-ọ bọ arụktẹ remụ zụ bọ ẹkụstẹ m-tumb nẹ ụzụ bọ mu ụ bu-ụ ụso ró. ¿Sẹdi remụ yan-ọ wa-ẹ bọ hiwistẹ mẹ ụt-rụ?>>
31 Yakubu shụs, wa zụ Raban, <<Ụm ọ họg-dụ u-gyẹr, ụm kabụg ụ jab-ụ ri ụzụ bọ kab ya-ụt-gwụp-ụ ró dụgụ-dụ ri ụr-bẹb.
32 Sẹdi a-bọ hyanẹ wakụn ụ rụ-u ró nẹ, wa za ụt-shụ'ụt ụr-fat da. Ụ shụ nẹt-tụ kọ-ụr ró bẹẹt, gwat ụ hi-dụ warró kọ abitẹ zụ ọkọn ọro ụ it kabnẹ dụgụ-dụ ró ụ anẹ ụdụ ri. A-bọ hyanẹ, sẹ bọ kab.>> Yakubu nak hyen ụzụ Rahira hiwistụn cụn-dụ e'-dụ u-bu Raban da.
33 Raban to rimpa-ụr Yakubu ụkụn, wa to mẹ rimpa-ụr Riya wa got, wa to tụmsụ be-dụ rimpa-dụ tọk-nẹ nẹta-ụt rò ụt-yụr sẹdi wa hyanụg ọkọn da. M-vastẹ wa to rimpa-ụr Rahira.
34 Sẹdi, Rahira kabgụn rụ-tụ u-bu tụ na mayẹ tụ e'-dụ bu-u tụ ọọgẹ tụ Raban wa guns ụ nọm-dụ ụr-shụ'ụt ụ dọm-ụ u-rakum wa shụ'ụt ụ dọm-ụ dẹ. Raban gotụssẹ kọhẹnẹ wa hyanụg ọkụn da.
35 Rahira zụ ụso-u wa, <<Ụso u-bu ri, a jab-ụ ró na ụ-mẹ nẹ da. Ụm da kẹrrẹ ụr-yụnẹ ụ-shụ ró da, remụ zụ ụm ọ hyụ-mụ u-pyaat yụ nẹta-nẹ.>> Sẹ wa gọtụssẹ wa hyanụg rụ-ụ e'-dụ u-bu wa da.
36 Jab-ụ Yakubu nụ sọk wa shit Raban ụzụ, <<¿Yan-ọ ụm nọmẹ ụ yọ-ọ? ¿Yan ba'as-tọ ụm nọmụ bọ, tụ bọ ọttẹ ụ gotụ mẹ?
37 Bọ cwagụssẹ cwụ-ụt ri ụt-bẹẹt tụ ụm ọttẹ. Ụ da-ọ kọsụ mẹ ọkon ọro ụ bọ hyanẹ ụ ọọgẹ ụ ró! Cin ọ ụ anẹ ụ-shụ it, ụ-shụ nẹt-ụt in, ụ kọwan ụ hyan. Yagẹ ẹ nọmụ in kwụp-dụ ụs-rem!
38 <<Ụm shụ'ụtẹ ụ bọ nẹ ụs-hak ụr-shik (20). Mangụ ca ró ụ so-ụ gwar-ụ ró nẹ ẹ tamụg naas-dụ ụt-mẹn da. Ụm tamụg tụ-dụ kọ u-ca u-gan ban-dụ ca ró da.
39 Ụm tamụg mụtụn bọ u-dụ u-bisa ụ nọm-yụ ụr-dọg họyẹ da, bọ wụ mẹ ụm tọp nọm-ụ ẹnkẹ u-bẹẹt. Tụmsụ bọ zụ ụm tọp bọ i na hiwẹ kọ u-họ kọ m-gyụp.

40 Ụm swaag ụr-kọb ụ nọm-ụ bọ m-ank u-họ, m-tor nẹ, ụm kum-ụt m-roog m-gyụp da.
41 Iya-ọ hak-ụs ri ụr-shik ụm ọ nọm-ụ bọ m-tọk ụ bu-u ró! Ụm nọng ụs-hak ọp ụs-nas [14] ụ remụ bọ ye'et mẹ ya-ụt-gwụp-ụ ró, tụmsụ ụs-hak ụs-shishin ụ remụ ban-dụ bisa-ụt ró. Bọ swasẹ mẹ nọm-ụ ọọgẹ ọg-ụr ri u-so u-ọp.
42 Ụzụ u-Rụ ụ ụso-ụt ri, Rụ-u Ibrahi tụmsụ ụ Rụ-ụ ụso-u ri Ishaku wụ wa nọmẹ m-zap ụ gyẹr-u wa nẹ, ụzụ wa ọ ụr-kọt ụ-mẹ nẹ da, bọ za yanụg mẹ ụt-kom zan. Sẹdi Rụ-ụ hyanụg pama-u ri tụmsụ ụka ụm nomtẹ m-ank sok, ọ wa'ẹ wa nomtẹ bọ ụt-him gyụp-nẹ m-gyẹp ụzụ a-bọ jarụn bọ zụ mẹ ọkon da.>>

Yakubu nẹ ẹ Raban ẹ nọmụg estẹdụ ụs-rem

43 Raban zụ Yakubu, <<Nẹta-ụt ró ya'ag-ụ ri ẹ, ya'ag-ụ ẹ ya'ag-ụ ri ẹ, ban-dụ bisa-ụt ró tun-tọ tụ ri tọ, nọm-ụ bọ hyanẹ u-bẹẹt ụ ri ọ, bọ ọ m-ha nẹ ¿yan-ọ ụm dọ'ẹ ụt-nọm ụ da-ọ ụ mọttụ ya'ag-ụ ri nẹ, kọ ụ ya'ag-ụ ẹ, matẹ nẹ?
44 Haanẹ ụ da-ọ, ụ yo-u nọm estẹdụ ụs-rem, yagẹ ụ shụ'ụt ụs-nap ụdụ yo-u.>>
45 Yakubu kabụn ụr-ta'ar wa ser dẹ u-dak m-kim ụka ta'ar-dụ ụt-huktin, ụ shụ'ụt ụs-nap.
46 Sẹ Yakubu zụ nẹt-ụt wa, <<Kargussụn ụt-ta'ar.>> Sẹ ẹ kabụn ụt-ta'ar ẹ kargussẹ tọ ụr-kir, ẹ re nọm ụt-rẹ ụ kit-ụ kir-rụ ụt-ta'arụ dẹ.
47 Raban te'e be-ụr rẹ ụr-dim Jegar-sahaduta, nọm-ụ na zụ iya (ụr-kir dụ ụt-bakụs) tụmsụ Yakubu fog be-ụr rẹ Gareed, nọm-ụ na zụyẹ iya tụmsụ ụ rem-dụ Ibraniyawa <<ụr-kir dụ ụt-bakụs.>>
48 Raban zụ Yakubu, <<Dindẹ kir-dụ ụt-ta'ar dẹ dụ ụs-nap dẹ ụdụ ró nẹ ụ ya-ọ.>> Ọ wụtẹ na fog-ụt dẹ Gareed.
49 Na fog be-ụr rẹ tụmsụ Mizupa, (nọm-ụ na zụyẹ iya be-dụ wadụ ụr-is), remụ zụ Raban zụụg, <<Yagẹ Yawe wa ụr-is ụ dọm-ụ yo, yo-u ship estẹdụ ụs-remụ din-dẹ, da-ụ wakụn zarẹ u hyan-dụ ọrụ wa da.
50 A mụnẹ ụzụ bọ nọngụ ya'ag-ụ ri nọm-ụ yọ-ọ kọ bọ sur m-ga tọkọn nẹta tọ, kọ ba shụ'ụtẹ ụzụ wakụn zaarụ kit-ụ yo-u da, baksẹ ụzụ Rụ-ụ gwat-dụ yo.>>
51 Raban zụ Yakubu, <<Kir-dụ ụt-ta'ar ụ dindẹ, tụmsụ ụ ta'ar ụr-dindẹ dụ ụm sẹrẹ ụ tẹk-ụ mẹ yo.
52 Dindẹ kir-dẹ dẹ ọ ụs-nap, tụmsụ damra dụ ụr-ta'ar dindẹ dẹ de'ẹ bak-sụ yo-u, ụzụ ụm zaarụ pas-dụ ta'ar-dụ rindẹ rem ụm nọm-tụ bọ nọm-u yọ-ọ da, tụmsụ bọ zaarụ pas-dụ dẹ rem bọ nọm-tụ mẹ nọmu yọ-ọ da.
53 Yagẹ Rụ-u Ibrahi ụ Rụ-u Nahọr nẹ, ụ Rụ-ụ ụso-u ẹ nẹ, ụ wa nọm-ụ yo-u kwụp-dụ ụs-rem.>>

Yakubu nọm ụs-tọnd ụ dim-dụ u-Rụ ụ ya-dụ u-gyẹr ụ ụso-u wa Ishaku.
54 Yakubu yaag ụr-tọọg ụdụ u-Rụ ụkụn ụ-dọm ụr-rọr wa bụn kọ-ụr wụn ẹ haan ụ be-dụ rẹ-dụ nọm ụt-rẹ. Da-ụ ẹ tasẹ rẹ-dụ nọm ụt-rẹ, kụna ẹ roogtẹ ụ gyụp-m mọ.
55 Da-ụ is gasẹ ụr-wụn tẹp tẹp, Raban ham-ụt ya-ụt ụt-gwụp ụ wa ụ ya'ag-ụ ya'ag-ụ wa nẹ wa wa'-ụ ẹ nu-u sọ-ọ. Wa yụnẹ wa arụk m-mụ.

32

Yakubu zọngtẹ wa gotụn ẹ Isuwa

1 Yakubu tụmsụ wa re u-shụ ụ ha-m wa nẹ, a-tọm u-Rụ haan ẹ bit wụn dọm-ụ u-fụn.
2 Da-ụ Yakubu hyanẹ ụn, wa zụ, <<Dindẹ be-dẹ, be-dụ u-Rụ dẹ.>> Wa wa'-ụ be-ụr rẹ ụr-dim Mahanayim. Nọmụ na zụyẹ Mahanayim <<ụt-rimpa ụt-yụr.>>
3 Yakubu tom a-tọmụ wa nẹ ụ-shụ wa m-ha ụdụ yụ-wụya wa Isuwa ụ gas-ụ Seyir, dak-ụ Edọm.
4 Wa zụ ụn, <<Nọm-ụ nọ dẹ zụ Isuwa ụso u-bu ri ọr-ụ ri ya, <Nọm-ụ tọk-ụ ró Yakubu zụyẹ ya, ụm shụ'ụtẹ ụdụ Raban tụmsụ kụna ụm ọttẹ m-te unọ da-ọ.
5 Ụm ọttẹ ban-dụ na, ụ ca nẹ, ụ janka nẹ, ụ gwaar nẹ, ụ tọk-nẹ nẹta-nẹ ụ campa-nẹ. Ụ da-ọ ụm ọ tọmtụn sin-sẹ rem-sẹ ụdụ ụso u-bu ri, ụzụ kọmẹ kwụmụ hyụ-m pusmọ ụdụ ró.> >>
6 Da-ụ a-tọm nẹ mụụnẹ ụdụ Yakubu, ẹ zụ, <<It haag ụdụ ọr-ụ ró Isuwa, wa ọọn ụ campa-nẹ ụt-kọk ụt-nas [400], ụ nọ wa nẹ gotụn.>>
7 Yakubu hog u-gyẹr sok ụ nọm-ụ na warụ wa nẹ, sẹ wa mot nẹt-tụ ọọgẹ ụr-kot

ụ wa, ụ ban-tụ ca nẹ ụ gwaar nẹ ụ rakum nẹ, ụt-ban ụt-yụr.
8 Wa nọng ụs-dorog ụzụ, <<Kọ da Isuwa kwụkụp ban-dụ ụr-gan, jiya ban-dụ ụr-gan ụt-kụsụm.>>
9 Sẹ Yakubu nọm ụs-tọọg, <<Rụ-ụ ụso-u ri Ibrahi, Rụ-ụ ụso-u ri Ishaku, Yawe, bọ zụ mẹ, <Arkẹ m-mụ ụ dak-u ró ụ kọ-ụr ró nẹ, tụmsụ mẹ ụt-wa bọ rẹ u-shụ.>
10 Mẹ ụm kọrgẹ na zụ bọ kọskụ mẹ cwan-ụt ró tụmsụ nip-ụt ró nẹ tụ bọ kọsụ mẹ da, mẹ yụ ọọgẹ tọk-ụ ró. Da-ụ ụm yagẹ u-bu tụmsụ ụm pụs gi-yụ Jodan, ụm zattẹ ọkọn da sẹ kọm-yụ m-ha, mẹ ya ụ da-ọ bu-u ri shụ'ụtẹ ụ yat-ọ ụt-ban ụt-yụr.
11 Yawe, mẹ ya ụm ọ ụs-tọọg ụdụ ró, bọ gu mẹ dụgụ kom-tụ ọr-ụ ri Isuwa. Ụm ọ họg-dụ u-gyẹr ụzụ wa ọọn ụ zwarnụ it m-dum, ụ ya'ag-ụ ri nẹ ụ nẹta-ụt ri nẹ.
12 Baksẹ ụzụ bọ nọngụ mẹ estẹdụ ụs-rem, bọ ụt-wa ụm rẹ u-shụ tụmsụ bọ ụt-wa ụ ya'ag-ụ ri shụ'ụt u-tát ba m-hereg mụ m-sa, mụ zaarẹ ụt-ogrẹ da.>>
13 Yakubu roog ụkụn be-dụ wa ọttẹ m-gyụp m-gan, sẹ wa dụgụr cwụ-tụ u-nya dụgụ nọm-tụ ụt-kom-ụ wa, wa tom-ụt tọ ụdụ yụ-wụya wa Isuwa:
14 Mangụ gwaar nẹ ụt-kọk ụt-yụr [200], gob-ụ gwaar ụr-shik [20], mangụ ca nẹ ụt-kọk ụt-yụr [200], tụmsụ kag-ụ ca ụr-shik [20],
15 ụ rakum nẹ ụr-shik ụ ọp [30], ụ mangụ na nẹ ụt-shik ụt-yụr [40], gob-ụ na ọp, mangụ janka ụr-shik [20], tụmsụ gob-ụ janka ọp.
16 Wa wụ tọk-nẹ wa ẹ gwat bisa-ụt tọ, ụt-ban ụt-ban, wa zụ tọk-nẹ wa, <<Arkụn ụ shụ ri, ụ nọ ya' ụr-kẹr ụ kọduhẹ ban-dụ ụt-bisa dẹ.>>
17 Wa zụ ban-dụ ọọgẹ ụ shụ, <<Da-ụ ọr-ụ ri Isuwa haanẹ ụdụ nọ wa shit nọ, <¿Nọ nẹt wan tọ nọ ọọgẹ? ¿Tụmsụ hẹnẹ ọ nọ ọttẹ m-ha? ¿Wana tụmsụ ọttẹ tun-tọ bisa tọ tụ nọ ọttẹ ụt-bẹẹt?>
18 Sẹ nọ zụ wa, <Bisa-tụ tọk-ụ ró Yakubu tọ. Sẹdi tụ u-nya tọ tụ wa zụ na yasẹ ụso u-bu ri Isuwa. Wa ọọn ụ dim-ụ it.> >>
19 Wa sur m-nọmụ ban-dụ u-yụrụmsẹ ụt-him, ụdụ u-tụtụrsẹ nẹ ụ i ọọgẹ ụ gwat-dụ ban-tụ ụt-bisa nẹ ụt-bẹẹt: <<Nọ bẹẹt nọ dọ'ẹ zụ Isuwa nọm-ụ u-gan ụka ụm zụttẹ ọr-ụt nọ nẹ.
20 Sẹdi nọ dọ'ẹ zụdụ wụn, <Gwat tọk-ụ ró Yakubu ọọn ụ dim-ụ it.> >> Yakubu nọng ụs-dorog ụzụ <<Ụm ọ ụssa ụm swaan hi-ụr rò ụ remụ nya-ụ ụm tomtẹ ụ-shụ ri, da-ụ ụm hyanẹ wụn, jiya wụnụ kabụ mẹ ụt-kom ụt-yụr.>>
21 Sẹ cwụ-tụ u-nya tụ Yakubu arụk ụ-shụ wa, sẹdi Yakubu roog ụ-dim m-gyụp ụr-rimpa.

Yakubu nọng ụt-noos u-Rụ nẹ

22 Da-ụ gyụp-mụ nọmẹ Yakubu yụnẹ wa kụb nẹta-ụt wa ụt-yụr, ụ tọk-ụ nẹta-ụt wa nẹ, ụ ya'ag-ụ campa-nẹ wa nẹ ọp u-gan wa pụs gi-yụ Jabok ụ ẹ nẹ.
23 Da-ụ wa pasẹ ụ ụn nẹ ụ din-dẹ jit gwụg-dụ u-koor dẹ, wa pụst nọm-tụ wa ọttẹ ụt-bẹẹt.
24 Yakubu wa kusẹ ụ war-wa ụkụn, yakụn campa-ya haan wa nom ụt-noos ụ wụn nẹ sẹ ụr-gas is.
25 Da-ụ nẹtụ wa hyanẹ wa kergẹ wụn da, sẹ wa tụm sharrụ u-kut ụ Yakubu dẹ shatẹ da-ụ wa ọọgẹ ụt-noos ụ campa-u ya nẹ.
26 Sẹ nẹtụ wa zụ, <<Yagẹ mẹ ụm arụk, is haag m-gas.>>
Yakubu shụs wa zụ, <<Ụm da yagụ bọ da sẹ bọ wagẹ mẹ nu-u sọ-ọ.>>
27 Nẹtụ wa shit wa zụ, <<¿Dim-ụr ró dẹ na zụ wanẹ?>>
Wa shụs wa zụ, <<Dim-ụr ri dẹ na zụyẹ Yakubu.>>
28 Sẹ nẹtụ wa zụ wụn, <<Na zamụn ụt-swụr m-fag bọ Yakubu da, sẹdi Isra, rem ụzụ bọ nọng ụt-noos u-Rụ nẹ ụt-nẹt nẹ tụmsụ bọ re ụr-kọrrọ.>>
29 Yakubu shit wụn, wa zụ, <<Gag jab warụ mẹ dim-ụr ró.>>
Wụn zụ wa, <<¿Remụ u-yan ọ bọ ọttẹ ụssa bọ nap dim-ụr ri?>> Sẹ wa wa'-ụ Yakubu nu-u sọ-ọ ụkụn.
30 Sẹ Yakubu fog dim-dụ be-ụr rẹ Peniyẹr dụ na zụyẹ, <<Shụ-ụ u-Rụ remụ zụ ụm hyanụg u-Rụ u-shụ u-shụ nẹ, m-ha iya nẹ ụm marụg da.>>
31 Da-ụ họ-dụ ọ rwụụn sẹ Yakubu yagẹ Pẹniyẹr, wa ọ m-da ụs-teger remụ sharrụ u-kut-ụ wa shaktẹ.

32 Dẹ wụtẹ Isra-nẹ tụ-ụt ap-mụ u-kut da, ụ haan ụ da-ọ, remụ zụ kut-ọ na tụmtẹ Yakubu.

33

Yakubu gogon ẹ Isuwa

1 Sẹ Yakubu jakụs is wa hyen Isuwa, ụ daan ụ campa-nẹ wa nẹ ụt-kọk ụt-nas [400], sẹ wa mọt ya'ag-ụ wa ụ tẹk-ụ Riya, Rahira, ụ tọk-nẹ nẹta-ụt wa nẹ ụt-yụr.

2 Sẹ wa wụ tọk-nẹ nẹta-ụt wa ụ ya'ag-ụ ẹ nẹ ụ-shụ, Riya dọrọn ẹ ụ ya'ag-ụ wa nẹ, tụmsụ Rahira nẹ ẹ Yusuhu m-vastẹ.

3 Yakubu arụk ụ nu-dụ. Da-ụ wa nọmẹ mọttụ te-dụ be-dụ Isuwa ọttẹ, wa dọ'ẹ wa hẹ ụt-jwụn ụ shụ wa u-dak ụso u-ta'er.

4 Sẹdi Isuwa nom m-sọm wa bit wụn wa ham-ụt wụn, sẹ wa haatụn hi-ụr wụn ụ zag ụt-kap-ụ wa, kọwan su gụt-dụ ọr-ụ wa. Ụn bẹẹt kọwan hụ ụs-kan.

5 Isuwa got ụt-nẹta ụ yaag nẹ. Wa shit, <<¿Nẹt-ụt tun-tọ tụ ọọgẹ ụr-kot ụ bọ nẹ wannẹ ẹ?>>

Yakubu zụ, <<Yaag-ụ u-Rụ ya'ụ tọk-ụ ró ẹ.>>

6 Sẹ tọk-nẹ nẹta-ụt rò, da-ụ ẹ ọ mọttụ be-dụ wụn ọttẹ ẹ hiknẹ ẹ haan ẹ he ụt-jwụn shụ-u ẹ u-dak ụ ya'ag-ụ ẹ nẹ.

7 Riya haan ụ i wa yaag-ẹ nẹ, ẹ sọkọt u-dak ụ shụ wụn. M-vastẹ Rahira haan ẹ Yusuhu ẹ he ụt-jwụn ụ shụ wụn.

8 Isuwa shit, <<¿Yan-ọ dorog-ụs ró, ụm hyanụg ban-tụ ụt-bisa tun-tọ, ca, ụ gwaar nẹ, ụ na nẹ tụ ụm goonẹ ụ tọ nẹ u-fụn?>>

Wa zụ wụn, <<Ụso u-bu ri, ụm ụt-sa ụm kum hyụ-m pusmọ ụdụ ró.>>

9 Sẹdi Isuwa zụ, <<Ụm ọttẹ nọm-tụ kọrụ mẹ, shipsẹ nọm-ụt ró hi-dụ war ró.>>

10 Yakubu zụ, <<O'o, gag jab, abitẹ ụm kwụmụg hyụ-m pusmọ ụdụ ró, kab nya-u ri, remụ ụzụ hyan-dụ shụ-u ró ọ sha-mụ hyan-dụ shụ-u u-Rụ, bọ ya ụ da-ọ bọ kabụg mẹ ụ tẹk ụr-sọ.

11 Gag jab ọnkẹ nya-ụ ụm haatụn bọ, remụ zụ u-Rụ ọ ụr-kot ụ-mẹ nẹ ụm ọttẹ nọm-ụ ụm ọ ụssa u-bẹẹt.>> Yakubu ẹksẹ wụn, wụn kab nọm-tụ wa tọmtụn wụn, Isuwa ọnk tọ ụt-bẹẹt.

12 Isuwa zụ, <<Tọ, zọngẹ yo-u nọk, mẹ kọsụ bọ u-fụn.>>

13 Sẹdi Yakubu zụ, <<Ụso u-bu ri, bọ hyanụg ya'ag-ụ ri ẹkẹn ọmọn ụ rẹk-ẹ, tụmsụ ban-tụ ụt-bisa ẹkẹn ọttẹ ya-ụt rẹktọ kọ'ẹ, a it buze ẹ m-sọm, ẹ ụt-mụrmụssẹ bẹẹt.

14 Ụso u-bu ri, gag jab, arkẹ ụ-shụ tọk-ụ ró, it nọkọn cashi cashi, ụka bisa-tụ dọtẹ ụ kẹrrụ ụr-nọk ụ ya-ụt ẹ nẹ, mẹ bitụ bọ ụ Seyir.>>

15 Isuwa zụ, <<Yagẹ ụm yagẹ tọkọn nẹt-ụt ri tọ ụdụ ró.>>

Sẹdi Yakubu zụ wụn, <<Ụso u-bu ri, a sẹ bọ nọng iya da! Nọm-ụ ụm ọọgẹ ụssa bọ họg rẹmẹr-m ri.>>

16 Ụ gandi họ-ụr rẹ Isuwa arụk m-mụ ụ dak-ụ Seyir.

17 Yakubu arụk m-mụ ụ dak-ụ Sukot, kụna wa muutẹ ụr-be remụ a-u-bu wa nẹ nom-ụt ụr-yụ ụkụn. Tụmsụ wa nọmẹ bisa-ụt wa u-shingi, ọ wa-ẹ wa fog-ụt be-ụr rẹ Sukot, nọm-ụ na zụyẹ Sukot be-dụ ụr-hurẹ.

18 M-vastẹ, da-ụ Yakubu haanẹ dụgụ Padan-Aram, wa teeg bọ-ụ Shẹkẹm m-yar, dak-ụ Kan'ana, wa nọm ụr-rimpa ụt-mọr u-bọ nẹ.

19 Yakubu ọọg ụr-kẹngi dụ u-tak be-dụ wa nomtẹ ụr-shụm ụ kwam-ụt pus-tọ tụ u-kọk u-gan [100]. Dụgụ-dụ a-u-bu Hamor, ụso-u Shẹkẹm, wa babẹ Yakubu kẹngi-ụr re.

20 Kụna wa mate ụr-sak wa wa'-ụ dẹ ụr-dim Ẹr Ẹrọhi Isra, dim-ụr rẹ na zụyẹ, Rụ-ụ Isra-nẹ.

34

Dinatu ẹ nẹt-tụ Shẹkẹm

1 Dẹkụn họ-dẹ Dinatu, gwụp-ụ Yakubu nẹ ẹ Riya, wa dọ'ẹ ụ wa hatụ ẹkẹn ya-ụt-gwụp ụt-riig i ọọgẹ ụ shụ'ụt ụ dak-u ọ.

2 Sẹdi da-ụ zwar-ụ Hamor nẹt-ụ Hiwi, farụk-ụ dak-ụ Shẹkẹm hyanẹ Dina, wa kụb wa, wa nọm-ụ wa ụr-ryapụk ụr-bẹb.

3 Jab-ụ wa to ụdụ Dinatu gwụp-ụ Yakubu. Wa ọ cwan-tụ gwụp-ụ wa sok, wa nọm ụs-rem ụka wa dọtẹ ụ nak-dụ jab-ụ Dinatu ụ gom-ụt wa.

4 Sẹ Shẹkẹm zụ ụso wa Hamor, <<Ụm ọ ụt-sa bọ kwụmnụ mẹ gwụp unwa, ụ wa shụ'ụt nẹta ri.>>

5 Yakubu hog ụzụ Shekem naastẹ gwụp-ụ wa Dinatu. Ba shụ'ụtẹ ụzụ ya'ag-ụ campa-nẹ wa zaar u-bu da ẹ ọ ụr-dọg ụ be-dụ gwat-dụ ụt-bisa, wa zụụg ọkọn da sẹ da-ụ ẹ mụnẹ.

6 Hamor, ụso Shẹkẹm, wa haan ụdụ Yakubu wa nọm ụs-rem ụ wa nẹ.
7 Da-ụ ẹ ọ tẹk ụs-rem, ya'ag-ụ campa-nẹ Yakubu mụụn dụgụ ụr-dọg. Da-ụ ẹ họgẹ nọm-ụ nọmẹ, jab-ụ ẹ nụ sok, remụ zụ Shekem nọmụg nọm-tụ m-'ẹ ụ tẹk-ụ nẹt-tụ Isra dụ wa roogtẹ ụ gwụp-ụ Yakubu nẹ, nọm-ụ kamẹ da.
8 Hamor nom ụs-rem ụ Yakubu ụ ya'ag-ụ wa nẹ. Wa zụ, <<Zwarụ ri Shẹkẹm ọ ụ cwan-tụ gwụp-ụ nọ, ụm ọ ụs-kọn, nọ ya' wa'-ụ-gwụp-ụ nọ, Dina shụ'ụt nẹta wa.
9 Ụm ọ ụssa ụ in nọm ụt-gụ ụ tẹk-ụ in, ụ nọ ya' ya-ụt-gwụp-ụ nọ ụdụ ya'ag-ụ campa-nẹ it, tụmsụ it ụt-ya nọ ya-ụt-gwụp-ụ it ụdụ ya'ag-ụ campa-nẹ nọ.
10 Nọ ụt-kerẹ ụr-shụ'ụt it, dak-u it ụ ya ụdụ nọ. Shụ'ụtụn ụnọ nọm u-cerpa ụ it nẹ, a nọ kumẹ u-tak ụ nọ ọọgẹ ụssa, nọ ụt-kerẹ ụt-ọ.>>
11 Shẹkẹm nọm ụs-rem ụ ụso-u Dinatu nẹ ụ tụ-wụtọ wa nẹ. Wa zụ, <<Yagụn ụm kum hyụ-m pusmọ ụdụ nọ, mẹ ya'ụ nọ nọm-ụ nọ zụyẹ u-bẹẹt.
12 Kwụpụn mẹ shik-ụ gọrọm ụ cwụ-tụ ụr-gụ nẹ u-tát ụka nọ ọttẹ ụssa, mẹ ụt-tọp nọmụ nọ ụssa u-bẹẹt. Nọm-ụ ụm ọọgẹ ụssa ụ war-ọ ya mẹ, wa-gwụp kọ wa ụt-shụ'ụt nẹta ri.>>
13 Remụ zụ Shẹkẹm naastẹ Dinatu, ya'ag-ụ campa-nẹ Yakubu pọọt Shẹkẹm ẹ ụso-u wa Hamor.
14 Ẹ zụ ụn, <<It zaar ụ kerụ ụt-nọm iya da. It za ya-dụ gwụp-ụ it ụdụ i zattẹ ụr-pẹs da, ụt-shụ'ụt nọm-tụ m-'ẹ ụdụ it.
15 Fụn-yụ ụt-dọrụ ya, yụ it dọtẹ ụt-ees, abitẹ zụ nọ ụt-ees na nọ nọmụ nọ ụr-pẹs ụka it ọttẹ.
16 Da-u ọ it dọ'ẹ ya'ụ nọ ya-ụt-gwụp-ụ it, it ụt-kab ya-ụt-gwụp-ụ nọ, it-ụ ụt-shụ'ụt ụ-mẹ nọ, in shụ'ụtụn ụs-gan.
17 Sẹdi a nọ gụgmẹ ụt-ees ụ na nọm-ụ nọ ụr-pẹs, it-ụ kabụ hụnọ it Dinatu, it arụk ụ sụ it.>>
18 Hamor ẹ wa'-ụ wa Shẹkẹm ẹ ees ụ nọmụ ụn warụ ẹ nẹ.
19 Shẹkẹm naastẹ u-da ụ nọm-dụ kọn-ụs sin-sẹ da, remụ wa ọ ụ cwan-tụ gwụp-ụ Yakubu sok. Shẹkẹm wa na zẹgẹ m-ya m-zẹg a-u-bu wa nẹ.
20 Hamor nẹ ẹ Shẹkẹm ẹ arụk, ẹ hụụt rem-ụs sẹ ụdụ nẹngẹn-tụ u-bọ ụ is-yụ u-bọ.
21 Ẹ zụ ụn, <<Nẹt-ụt tun-tọ hụụb-ụt in tọ, in yagụn ụn shụ'ụt in ụ anẹ jab gan. Dak-ụ unọ ọ u-tát ọ kọrgẹ cụndụ ụn. Sẹ in gaan ya-ụt-gwụp-ụ ụn tụmsụ in yasụn ụn ya-ụt-gwụp-ụ in ẹ ga.
22 Sẹdi ụn ụt-shụ'ụt ụ in nẹ ụ anẹ in shụ'ụt ụs-gan ụ ụn nẹ a shụ'ụtẹ ụzụ inụ campa-nẹ in ụt-nọm ụr-pẹs, ụka ụn ọttẹ.
23 Sẹdi a in nọmẹ iya, bisa-ụt ụn ụ nọm-tụ ụn ọttẹ nẹ tọ ụt-shụ'ụt tụ in, yagụn in ees ụ rem-ụs ụn nẹ, ụn shụ'ụt ụ in nẹ.>>
24 Nẹt-tụ haanẹ ụt-bẹẹt ụ be-dụ ụr-mọrọg dụ u-bọ ẹ ees ẹ kụb Hamor nẹ ẹ Shẹkẹm. Na nọmụ campa-nẹ bẹẹt i ọ u-bọ ụr-pẹs.
25 Ba roogẹ ụt-tụt, ba shụ'ụtẹ ụn ọmọn ụ họg-dụ m-rẹ mụ ụr-pẹs, ya'ag-ụ Yakubu yụr, Simiyọn ẹ Rẹwi, tụ-wụtọ Dinatu, ẹ yụnẹ ẹ kụb ụs-van, ẹ dọ'ẹ ẹ hẹẹsẹ u-bọ za nap-ụr ẹ, ẹ họrụssẹ ya'ag-ụ campa-nẹ bẹẹt,
26 m-ha Hamor nẹ ẹ wa'-ụ wa Shekem. Ụn họrụssẹ ẹ ụ van-sụ m-wụr ụ ụn, sẹ ụn kabụn Dinatu dụgụ bu-u Shẹkẹm m-mụ rimpa-ụr ẹ.
27 Sẹ ya'ag-ụ campa-nẹ Yakubu, i kusẹ, ẹ haan ụ be-dụ u-tụ nẹt-nẹ tụt ọttẹ, u-bọ ẹ koos nọm-tụ ẹ ọttẹ ụt-bẹẹt, remụ zụ ẹ naastẹ hụno-u ẹ.
28 Ẹ haan ẹ koos ban-dụ na ụn, ụ ca nẹ, ụ janka nẹ, ụ nọm-tụ ụn ọttẹ ụt-bẹẹt u-bọ tụmsụ ụ-dọ nẹ ụt-kẹngi.
29 Ẹ kụb nọm-tụ ụt-kom-ụ ụn nẹ ụ ya'ag-ụ ụn nẹ ụ nẹta-ụt ụn nẹ, ụ nọm-tụ ụn ọttẹ bu-ụt ụn nẹ ụt-bẹẹt.
30 Yakubu zụ Simiyọn ẹ Rẹwi, <<Nọ hattụn mẹ swa-ụ ụr-kọb. Nọ wa'ag ụm shụ'ụtẹ nọm ụt-gụgụm ụdụ nẹt-tụ Kan'ana ụ nẹt-tụ Periziya-nẹ, nẹt-tụ ọ ụ shụ'ụt ụ dak-u unọ. In za u-tát da, a ụn samẹ nẹt-ụt ụn, ụn hẹẹsẹ mẹ m-dum, ụnụ họ mẹ ụ bu-u ri nẹ.>>
31 Sẹ ụn shụs ụn zụ, <<It zaar ụ yagẹ ụn nọmụ dụ-dim-ụ it iya da. Dina a gwụp wa wụ kọwan dọ'ẹ m-roog ụ wa nẹ da.>>

35

Yakubu arụktẹ m-mụ ụ Bẹtẹr

1 Rụ-ụ zụ Yakubu, <<Yụnẹ bọ zọng bọ arụk m-mụ Bẹtẹr bọ shụ'ụt ụkụn. Bọ ma-ụ u-Rụ be-dụ tọọg wụ haanẹ ụdụ ró da-ụ bọ sọmẹ dụgụ-dụ hụno-u ró Isuwa.>>

2 Yakubu zụ nẹt-tụ u-bu wa ụ nẹt-tụ ọ ụr-
kot ụ wa nẹ, <<Ụ kọwan ụ rụst ham-ụt tụ
ụt-rụ tụ za ụr-fat tụ wa ọ ụ tọ nẹ, tụmsụ
mụụtụn hi-ụr nọ u-hẹn nẹ tụmsụ nọ swasẹ
cwụ-tụ u-war ụ nọ.
3 Yụnụn in nọkọn m-ha ụ Bẹtẹr, be-dụ ụm
dọtẹ ma-ụ u-Rụ ụr-sak dụ tọọg, wụ ọnkẹ
kọn-ụs ri da-ụ ụm ọọgẹ ụ swadụ ụr-kọb wụ
ọọgẹ ụr-kot nẹ kọhẹnẹ ọ ụm hụụtẹ.>>
4 Sẹ ụn yasụ Yakubu ham-ụt tụ ụt-rụ tụ
ụn ọttẹ ụ nọm-tụ ụt-tọ ụn nẹ. Yakubu kụb
nọm-ụt tọ wa takụs u-dak ụ kug-dụ yakụn
teyụ u-kwụk ya ụ bọ-ụ Shẹkẹm.
5 Da-u ụn zọngẹ ụn arụk, sẹ gyẹr-ụ haan
dụgụ-dụ u-Rụ maas nẹt-tụ bọ-tụ kit-sụ bọ-
u ọ u-bẹẹt wakụn kergẹ nọm-dụ m-dum ụ
Yakubu nẹ da.
6 Yakubu ụ nẹt-tụ ọọgẹ ụr-kot ụ wa nẹ
haan ụ bọ-ụ Ruz (ụ na zụyẹ Bẹtẹr) ụ dak-ụ
Kan'ana.
7 Yakubu mụ be-dụ tọọg, ụkụn wa tẹ'ẹ
dẹ ụr-dim Er-Bẹtẹr, (nọm-ụ na zụyẹ, u-Rụ
ụ Bẹtẹr) remụ zụ kụna Rụ-ụ hatụn ụdụ
wụn ụkụn da-ụ wa ọọgẹ ụ sọm-mụ ọr-ụ wa
Isuwa.
8 Da-ụ Debora wụ wụrgẹ Rebeka marẹ,
sẹ na dok wa ụ kug-dụ tẹ-yụ u-kwụk u-ta ụ
Bẹtẹr nẹ. Sẹ na fog dim-dụ be-ụr rẹ Aron-
bekot (na zụ <<te-yụ u-kwụk yụ ụs-kan>>).
9 Da-ụ Yakubu mụnẹ dụgụ Padan-Aram,
Rụ-ụ sur m-haan ụdụ wụn, wa wa'-ụ wụn
nụ-ụ sọ-ọ.
10 Rụ-ụ zụ wụn, <<Dim-ụr ró dẹ na zụyẹ
Yakubu sẹdi na zamụn ụt-swụr m-fag bọ
Yakubu da. Dụgụ da-ọ dim-ụr ró dọ'ẹ ụt-
shụ'ụt Isra.>> Rụ-u tẹ'ẹ wụn ụr-dim Isra.
11 Rụ-ụ zụ, <<Mẹ wa Rụ-ụ ọttẹ ụr-bẹb dụ
ko-uyan. Nọm ụr-mat ụ bọ kum yaag u-tát,
ụt-dak u-tát tọ dẹ rwụụn, farụk-tụ dọ'ẹ ụ
rwụụn dụgụ ya'ag-ụ ró.
12 Tụmsụ mẹ ya'ụ bọ dak-ụ ụm tamẹ ya-
dụ Ibrahi nẹ ẹ Ishaku. Mẹ ya'ụ bọ dak-u ọ
ụdụ ya'ag-ụ ró I dọ'ẹ haan ụ dim-ụ ró.>>
13 Rụ-ụ arụk wa yagụ wụn ụkụn ụ be-dụ
wa nomtẹ ụs-rem ụ wụn nẹ.
14 Yakubu ser taar-ụr yaddẹ ụka ta'ar-dụ
ụt-hụktin wa yụnụs dẹ m-kim be-dụ Rụ-ụ
nomtẹ ụs-rem ụ wa nẹ, sẹ wa agụz kẹ ụ-
dọm sha-mụ ya-dụ tọọg ụ nọm-tụ ụt-swa
nẹ ụ-dọm, wa daas m-nọọg ụ-dọm tụmsụ.
15 Yakubu fụg be-dụ Rụ-ụ nomtẹ ụs-rem
ụ wa nẹ Bẹtẹr.

Mar-m Rahira nẹ ẹ Ishaku

16 Sẹ ụn arụk ụn yagẹ Bẹtẹr. Tun ụn ọ m-
ra ụ bọ-ụ Eparat nẹ, Rahira hẹẹsẹ rẹmụ ụt-
mẹn tụ ụr-mat wa sọ ụr-kọb sọk.
17 Da-ụ wa swa ụr-kọb ụdụ ụr-mat, nẹta
wụ gwat-dụ wụn ụdụ ụr-mat zụ wụn, <<A-
bọ họg u-gyẹr da, ụ da-ọ bọ swụrụg m-
kwụm ya-dụ ụr-campa dẹ.>>
18 Da-ụ Rahira ọọgẹ ụ mọttụ m-mar, sẹdi
ụ vụ'ẹ sụ m-vastẹ wa, wa fụg dim-dụ ya-
dụ ụr-campa wa Benomi (nọm-ụ na zụyẹ
iya, <<Wa'-ụ swadụ ụr-kọb>>). Ụso ụr-ya
fụg ụr-ya Banyamin (na zụ <<Wa'-ụ kom ụt-
cwa ụ ri>>).
19 Rahira mụrụs na dok wa ụ fụn-yụ ha-
mụ Eparat (na zụ Bẹtarami).
20 Yakubu ser ụr-ta'ar dụ ụt-bakụs ụ
saag-u Rahira, had da-ọ ta'ar-ụr rẹ ọmọn
ụkụn.
21 Isra sur m-hiknẹ wa dọ'ẹ wa ser ụr-
rimpa ụ Migdar Edar.
22 Da-ụ Isra ọọgẹ ụ shụ'ụt ụkụn, Rubẹn
roog ụ Biruha nẹ, nẹta ụr-kit ụ ụso wa.
Yakubu hog rem-ụs sẹ za naas u-da.
Yakubu ọttẹ ya'ag-ụ campa-nẹ ọp ụ yụr.
23 Yaag-ụ campa-nẹ Riya:
Rubẹn (mat-dụ u-shụ Yakubu),
ụ Simiyọn,
ụ Rẹwi,
ụ Yahuda,
ụ Issakar,
ụ Zẹburun.
24 Yaag-ụ campa-nẹ Rahira ọ:
Yusuhu ụ Banyamin.
25 Yaag-ụ campa-nẹ Biruha,
tọk-ụ Rahira ọ:
Dan ụ Napari.
26 Yaag-ụ campa-nẹ Zirpa,
tọk-ụ Riya ọ:
Gad ụ Ashụr.
Tun-tọ tọ ọọgẹ dim-tụ ya'ag-ụ campa-nẹ
Yakubu ẹ na matụ wa ụ Padan-Aram.

Mar-m Ishaku

27 Yakubu haan u-bu ụdụ ụso wa Ishaku
ụ Mamre, ụ dapụs Kiriyat Arba (ụ na zụyẹ
Hẹbrọn), be-dụ Ibrahi nẹ ẹ Ishaku shụ'ụtẹ.
28 Ishaku nọng ụs-hak ụt-shik ụt-jwụr
[180].
29 Ishaku nọm vụ'ẹ sụ m-vastẹ wa, wa
mụrụs wa bit ụso-tụ ụso-ụt wa. Wa nọng

ụs-hak u-tát, ya'ag-ụ campa-nẹ wa Isuwa nẹ ẹ Yakubu dok wa.

36

Yaag-ụ Isuwa

1 Untọ tọ ọọgẹ ogụr-tụ kọ-ụr Isuwa (Tụmsụ wa na fụgẹ Edọm).

2 Isuwa gaan ya-ụt-gwụp yụr dụgụ Kan'ana: Ada, gwụp-ụ Erọn ya-Hẹt-nẹ, ụ Ọhọribama, gwụp-ụ A-na tụmsụ wa'-ụ wa'-ụ Zibẹyon wa-Hiwi-nẹ.

3 Isuwa sur m-ga nẹta u-tụtụrsẹ wụ na fogẹ Basemat. Basemat wa ọọgẹ gwụp-ụ Ismaru tụmsụ dụ-dim-ụ Nebayọt.

4 Ada matụ Isuwa Eripa, Basemat mụt Rẹwẹr.

5 Tụmsụ Ọhọribama mụt ya'ag-ụ campa-nẹ, Jewus, Jaram, ụ Kora nẹ. Yaag-ụ campa-nẹ ẹ bẹẹt na mak-tụ Isuwa ẹ dak-ụ Kan'ana.

6 Isuwa kụb nẹta-ụt wa, ụ ya'ag-ụ wa nẹ ụ nọm-tụ u-bu wa nẹ ụt-bẹẹt bisa-ụt wa nẹ, ụ nọm-tụ ụt-kom-ụ wa kumẹ ụ dak-ụ Kan'ana ụt-bẹẹt, wa hatẹ m-ra dụgụ-dụ hụnọ wa Yakubu.

7 Remụ tat-ụ bisa-ụt ụn, za ụt-nọmẹ ụn shụ'ụt ụr-be ụr-gan da, be-dụ ụn ọttẹ ụ shụ'ụt dẹ zaar ụ kọrụ ụn bẹẹt da.

8 Isuwa (wụ na zụyẹ Edọm) shụ'ụt ụ gas-ụ rọr-tụ dak-ụ Seyir.

9 Untọ ọọgẹ ogụr-tụ ya'ag-ụ Isuwa, nẹt-ụ Edọm, wụ ọọgẹ ụ shụ'ụt ụ gas-ụ rọr-tụ dak-ụ Seyir.

10 Dim-tụ ya'ag-ụ campa-nẹ Isuwa ya:
Ẹripaz (wa'-ụ Ada nẹta Isuwa) ụ Rẹwẹr (wa'-ụ Basemat nẹta Isuwa).

11 Yaag-ụ campa-nẹ Ẹripaz:
Tẹman, ụ Ọmar, ụ Zẹpaho, ụ Gatama, ụ Kenaz.

12 Eripaz ọttẹ nẹta ụr-kit wụ na fogẹ Timụna. Wa matẹ Amarẹk wụ ọọgẹ nẹta ụs-kit Ẹripaz. Ẹ ọọgẹ ya'ag-ụ ya'ag-ụ campa-nẹ i nẹta Isuwa Ada.

13 Yaag-ụ campa-nẹ Rẹwẹr:
Nahat, ụ Zera, ụ Shamma, ụ Miza. Inẹ ẹ ọ ya'ag-ụ ya'ag-ụ nẹta Isuwa Basemat.

14 Yaag-ụ campa-nẹ nẹta Isuwa Ọhọribama gwụp-ụ Ana tụmsụ wa'-ụ wa'-ụ Zibẹyon, ẹ wa matẹ Isuwa:
Jewus, ụ Jaram, ụ Kora nẹ.

15 Inẹ ẹ ọọgẹ ụt-farụk ụ tẹk-ụ ya'ag-ụ Isuwa wụ shụ'ụtẹ yụ-Yat-ya ụt-kọ u-tát.
Yaag-ụ campa-nẹ Ẹripaz mat-dụ u-shụ Isuwa,
Wa shụ'ụtẹ yụ-Yat-ya kọ-ụr Tẹman, Ọmar, Zẹpaho, Kenaz,

16 ụ Kora, ụ Gatama, ụ Amarẹk nẹ. Inẹ ẹ ọọgẹ i-yatẹ ụr-kọ dak-ụ Edọm wụ rwụnẹ dụgụ Ẹripaz. Inẹ bẹẹt ẹ ọọgẹ ya'ag-ụ ya'ag-ụ Ada.

17 Yaag-ụ campa-nẹ wa'-ụ Isuwa Rẹwẹr:
Nahat, ụ Zera, ụ Shamma, ụ Miza nẹ. Inẹ i-yatẹ kọdụ rwụnẹ dụgụ Rẹwẹr Edọm; ẹ ọọgẹ kọ-dụ ya'ag-ụ nẹta Isuwa Basemat.

18 Yaag-ụ campa-nẹ nẹta Isuwa Ohoribama:
Yụ-Yat-ya Jewus, ụ Jaram, ụ Kora nẹ. Ẹ ọọgẹ i-yatẹ i rwụnẹ dụgụ nẹta Isuwa Ọhọribama gwụp-ụ Ana.

19 Inẹ ọ ya'ag-ụ campa-nẹ Isuwa (wụ na zụ Edọm), tụmsụ tuntọ ọ farụk-ụt ẹ.

Yaag-ụ Seyir

20 Tuntọ ọ dim-tụ ụt-kọ tụ ya'ag-ụ campa-nẹ i rwụnẹ dụgụ-dụ Seyir ya-Họri-nẹ, ẹ ọ ụ shụ'ụt ụ dak-ụ Edọm:
Rọtan, Shobar Zibẹyon, Ana,

21 Dishon, Ezer, ụ Dishan. Inẹ ọ i-yatẹ kọ-dụ ya'ag-ụ campa-nẹ Hori, ya'ag-ụ Seyir, ẹ ọ shụ'ụt ụ dak-ụ Edọm.

22 Yaag-ụ campa-nẹ Rọtan ẹ ọ: Hori ụ Heman, hụnọ-u ya-i nẹta Rọtan wa na zụyẹ Timna.

23 Yaag-ụ campa-nẹ Shobar:
Arban, Manahat, Ebar, Shepaho, ụ Onam nẹ.

24 Yaag-ụ campa-nẹ Zibẹyon ẹ ọ:
Aya ụ Ana. A-na wụ hyanẹ fụg-sụ m-pẹr yụ bụ-mụ m-dụng ụr-dọg da-ụ wa ọọgẹ ụ gwat-dụ janka ụso wa.

25 Ana ọttẹ yaag yụr:
Ya-dụ ụr-campa na zụ wa Dishon tụmsụ ya-dụ ụr-gwụp na zụ wa Ọhọribama.

26 Yaag-ụ campa-nẹ Dishon ẹ ọ:
Hemadan, Eshaban, Itaran, ụ Keran.

27 Yaag-ụ campa-nẹ Ezer ẹ ọ:
Birhan, Zaaban, ụ Akan nẹ.

28 Yaag-ụ campa-nẹ Dishan ẹ ọ:
Uz ụ Aran nẹ.

29 Inẹ ẹ ọ i-yatẹ kọ-dụ Hori:

Rọtan, Shobar, Zibẹyon, Ana,
30 Dishon, Ezer, ụ Dishan. Na panụg
dim-tụ kọ-ụr Hori ụ dim-tụ i-yatẹ nẹ, ẹ ọ ụ
shụ'ụt ụ dak-u Seyir.

Farụk-tụ Edọm

31 Untọ ọ dim-tụ ụt-farụk tụ ọọgẹ ụr-
farụk ụ dak-ụ Edọm kanda wakụn farụk
wa nọm ụr-farụk dak-ụ Isra:
32 Bera (zwarụ Beyor), wa shụ'ụt
farụk-dụ Edọm. Dim-dụ bọ-u na
zụyẹ Dinahaba.
33 Da-ụ Bera marẹ, Jobab zwarụ Zera
dụgụ Bozara, wa shụ'ụt ụr-farụk.
34 Da-ụ Jobab marẹ, Husan dụgụ dak-ụ
Tema-nẹ wa dụụs ụr-farụk.
35 Da-ụ Husan marẹ, Hadad zwarụ Be-
dad wụ rẹ bọ-ụ Midiya dak-ụ Mowab,
wa rẹ ụr-farụk. Dim-dụ bọ-u wa ọ na
zụyẹ Afit.
36 Da-ụ Hadad marẹ, Samara wụ rwụnẹ
dụgụ bọ-ụ Masarẹka wa shụ'ụt farụk.
37 Da-ụ Samara marẹ, Shawuru wụ
rwụnẹ dụgụ bọ-ụ Rehobot ụ Gas-ụ gi-
yụ Yufiretis wa shụ'ụt farụk.
38 Da-ụ Shawuru marẹ, Baar-hanan
(zwarụ Akubor) wa dụụs ụr-farụk.
39 Ba Baar-hanan zwarụ Akubor marẹ,
Hadar shụ'ụt farụk, dim-dụ bọ-u wa
na zụyẹ Pawa. Dim-dụ nẹta wụn dẹ na
zụyẹ Mehetaber gwụp-ụ Matad, gwụp-
ụ Mezahab.
40 Tun-tọ tọ ọ dim-tụ i-yatẹ i rwụnẹ dụgụ-
dụ Isuwa, i ọọgẹ ụ shụ'ụt ụt-be ẹ tẹ'ẹ ụka
kọ-ụt ẹ:
Timna, Arba, Jetet,
41 Ohoribama, Era, Pinon,
42 Kẹnaz, Tẹman, Mibazar,
43 Magadiyer ụ Iram nẹ.
Ẹ ọọgẹ i-yatẹ Edọm, ụ ẹ ọttẹ ụ shụ'ụt ụ
dak-ụ ẹ ọttẹ.
Isuwa ọọgẹ ụso ụ Edọm-nẹ.

37

Yusuhu nọng bo'

1 Yakubu shụ'ụt ụ dak-ụ Kan'ana, be-dụ
ụso wa tamtẹ shụ'ụt-dụ ụr-hamụt.
2 Ogor-tụ ya'ag-ụ Yakubu ya:
Da-ụ Yusuhu ọọgẹ ụs-hak ọp ụs-ta'ẹr
[17], wa ọ ụ gwat-dụ ban-dụ ụt-bisa ụ tụ-
wụtọ wa nẹ, ya'ag-ụ campa-nẹ Biruha ụ
ya'ag-ụ campa-nẹ Zirpa, nẹta-tụ ụso-u wa,
sẹ wa haatụn ụso ẹ rem-sụ za sọ-sẹ ụ mọttụ
nọmụ tụ-wụtọ wa ọọgẹ ụt-nọm.
3 Isra cwanụg Yusuhu m-zẹg ya'ag-ụ
campa-nẹ wa bẹẹt, remụ zụ wa matụk wa'
ụ da-ụ nẹngẹn-ụr wa. Isra nọmụ Yusuhu
tọggọ-u sọ-ya.
4 Da-ụ tụ-wụtọ wa hyanẹ ụzụ ụso-u ẹ zẹk-
ụ cwan-ụt wụn, ẹ gụgụm wụn. Ẹ nọmtụ
wụn rem-ụs sọ-sẹ da.
5 Yusuhu nom bo' da-ụ wa warẹ tụ-wụtọ
wa nẹ bo'ụ wa nọmẹ, ẹ sur m-gụgụm wa.
6 Wa zụ ụn <<Họgọn bo'ụ ụm nọmẹ.
7 Da-ụ in ọọgẹ ụ gụgụr-dụ gụg-tụ fat u-tak
sẹ dụ ri gụg-dẹ yụnẹ ụr-ees m-kim, da-u ọ
tụ nọ gụg-tọ haanẹ tọ gụnụs dụ ri gụg-dẹ tọ
kwụkụt u-dak.>>
8 Tụ-wụtọ wụn zụ wụn, <<¿Bọ ụt-sa bọ
shụ'ụt farụk ụ-dọmụ it? ¿Bọ ụt-gwat ụzụ bọ
ụt-shụ'ụt farụk-ụ it?>> Sẹ ẹ sur m-gụgụm
wụn remụ bo'ụ wa nọmẹ ụ nọm-ụ wa warụ
ẹ nẹ.
9 Da tasẹ sur m-nọm ọkọn bo' ọ. Wa
warụ tụ-wụtọ bo'-ụ ọ, wa zụ, <<Họgọn, ụm
swụrụg m-nọm ọkọn bo' ọ, sẹdi ụ unọ da-ọ,
ụr-họ, ụ pyaat nẹ, ụ rẹgẹr nẹ ọp-ụ yụr ẹ he
ụt-jwụn ụ shụ ri.>>
10 Unọ da-ọ wụn wargụ ụso rò bó-ụ ọ ụka
wa wartụ ọr-ụt wa nẹ, sẹ ụso wụn hagụssẹ
wụn. Wa zụ wụn, <<¿Bọ m-hyan ụzụ inọ ró
ụ-mẹ nẹ ụ tụ-wụtọ ró nẹ it-ụ ụt-haan it hẹ
ụt-jwụn u-dak ụ-shụ ró?>>
11 Sẹdi tụ-wụtọ Yusuhu ọ ụr-shụb, ụso
wụn hụ ụs-dorog ụzụ, yan-ọ bo'ụ nọ ọọgẹ
ụt-zụ.

Tụ-wụtọ Yusuhu bupụstẹ wa

12 Dẹkụn họ-dẹ ọr-ụt wụn ọ ụ gwat-dụ
ban-dụ ụt-bisa tụ ụso ẹ ụ Shẹkẹm.
13 Isra zụ Yusuhu, <<Ụka bọ nụptẹ, tụ-
wụtọ ró ọ ụ gwat-dụ ụt-bisa ụ dapụs
Shẹkẹm. Zọngẹ ụm tọm bọ ụdụ ẹ.>>
Wa zụ wụn, <<Ụm zọngtẹ.>>
14 Sẹ ụso ụn zụ wụn, <<Dẹ'ẹ, bọ hyan
tụ-wụtọ ró nẹ ụ ban-dụ ụt-bisa nẹ ụka ẹ
ọttẹ, sẹ bọ mụn bọ warụ mẹ ụka ẹ ọttẹ.>>
Yakubu tom Yusuhu dụgụ fụg-yụ Hẹbrọn
m-ha Gas-ụ Shẹkẹm.
Da-ụ Yusuhu teyẹ bọ-ụ Shẹkẹm,
15 wakụn nẹt wa hyen wụn ụt-riig ụr-dọg
wa shit wụn, wa zụ wụn, <<¿Yan-ọ bọ ọọgẹ
ụt-goot?>>

16 Yusuhu zụ, <<Ụm ọ gotụ tụ-wụtọ ri nẹ. Gag jab, ¿kọ bọ warụ mẹ be-dụ ẹ ọttẹ ụ gwat-dụ ụt-bisa?>>
17 Sẹ nẹt-ụ wa zụ wụn, <<Ụ, ụn yụngẹ dụgụ anẹ, sẹdi ụm họk ụn ọ ụt-zụ, <Yagẹ in dẹ'e ụ gas-ụ Dotan.> >>
Sẹ Yusuhu dor ọr-ụt wa nẹ m-ha Dotan, wa bit ụn ụkụn ụ Dotan.

Na bupụstẹ Yusuhu m-tọk

18 Da-ụ ọr-ụt Yusuhu hyannẹ wa ụ daan, ẹ nụp wa dụgụ m-ra. Da-ụ wa nọmnẹ ụt-mọr ụ ụn nẹ, ụn gụg nu-ụt ụn ụzụ ụn họ Yusuhu.
19 Ụn zụ ọr-ụt ụn nẹ, <<Wa-bo'-ụ wa ya jit ụ onẹ.
20 Haanụn, yagụn in họọn wụn na guns wụn ụ mẹn-tụ ụr-gan ụ-mẹ dụ-ụt tun-tọ sẹ na zụ nọm-yụ ụr-dọg hoostẹ wụn. Na hyan ma-dụ bo'-ụ wụn ụka ọ dọtẹ ụt-nọm!>>
21 Da-ụ Rubẹn họgẹ nọm-ụ ụn ọ ụt-sa ụt-nọm, wa sụ wa ruut wụn dụgụ kom-ụt ụn, Rubẹn zụ ụn, <<Ana họ wụn da.
22 Ana agụz m-hyụ da. Gunsụn wụn ụ mẹn-tụ ut-ụr ụr-dù ụ anẹ ụ-me ụr-dọg, sẹdi taas ụ wakụn ọ m-tam wụn da.>> Rubẹn zụụg iya remụ ụzụ wa ruut tẹ wụn m-yasa dụgụ-dụ ẹ ụ wa muut wụn ụdụ ụso wụn.
23 Da-ụ Yusuhu teenẹ be-dụ ọr-ụt wa nẹ ọttẹ, sẹ ẹ kemụssẹ tọggọ-u sọ-ya yụ wụn ọttẹ m-wa ẹ host ya.
24 Sẹ ụn kụb wa, ụn guns wa ụ mẹn-tụ ụr-dù dụ zattẹ m-bụ da, bụ-mụ zaar dẹ da.
25 Ụn ọ ụ shụ'ụt ụ rẹ-dụ nọm ụt-rẹ, sẹ ụn jakụs is ụn hyan ban-dụ Isma'iru-nẹ a-u-cẹrpa-nẹ, ẹ ọọn dụgụ Giriyad. Ẹ gakkụn rakum-ụ ẹ cwụ-tụ wụs u-hakụn nẹ ụt-gọ ụt-gọ, ụ nọọg-mụ mụr nẹ, ẹ ọ dọm-ụ u-fụn ụ hụụtụ tọ ụ Masar ụt-bab.
26 Yahuda zụ hụnọ-ụt wa, <<¿Yan swụrmọ in dọ'ẹ ụt-kwụm a in họọn ọr-ụ in tụmsụ in takụs hyụ-m wa?
27 Haanụn, in bụpụs wụn ụdụ nẹt-ụ Isma'iru-nẹ. A in ọ m-tam wụn da, ba shụ'ụtẹ ọr-ụ in wa u oyẹ. War-u in ọ ụ hyụ-m in nẹ.>> Ọr-ụt wụn ees ụ nọmụ wụn warụ ẹ nẹ.
28 Da-ụ nẹtụ u-cẹrpa tụ Midiya-nẹ nẹ haanẹ, tụ-wụtọ Yusuhu rwụtụn wa dụgụ ut-ụ ụr-dù. Ẹ bụpụs wa ụdụ nẹt-ụt tọ kwam-ụt pus-tọ shik ụr-shik [20], na kụb wa m-cwa ụ Masar.
29 Da-ụ Rubẹn barmẹ ụ be-dụ du-ụr rẹ wa hyanụg Yusuhu da, sẹ wa kemụssẹ cwụ-tụ u-war ụ wa ụ remụ namụ jab.
30 Wa arụk m-mụ ụdụ ọr-ụt wa nẹ wa zụ ẹ, <<Wa'-ụ wa zamụn ụkụn da, ụ da-ọ ¿rẹ-ọ ụm dọtẹ ụt-nọm?>>
31 Sẹ ọr-ụt Yusuhu ho gobor-dụ u-gwaar, ẹ guns tọggọ-u Yusuhu hyụ-mụ u-gwarụ mọ.
32 Ụn kụb tọggọ-u sọ-ya ya ụn muutụ ụso ụn tụmsụ ụn zụ, <<It kwụmụg tọggọ-u inya. Gwat bọ hyan kọ tọggọ-yụ zwarụ ró ya rẹ.>>
33 Wa nụp ya. Wa zụ, <<Tọggọ-yụ zwarụ ri ya, yakụn nọm-yụ ụr-dọg tụụstẹ wa, za u-sakna na tụụstẹ Yusuhu.>>
34 Yakubu kemụssẹ tọggọ-yụ u-warụ wa. Wa wụ cwụ-tụ kọsẹ-dụ namụ jab wa nọm m-roog u-tát wa ọ dorog-ụs Yusuhu.
35 Yaag-ụ wa bẹẹt ẹ haan ẹ rụstụ wa jab, sẹdi ẹ kergẹ rụstụ jab-ụ wa da. Wa zụ, <<Ụ tẹk-ụ namụ jab sẹ, ụm hẹẹg u-sag ụ be-dụ zwarụ ri ọttẹ.>> Sẹ wa nom ụs-kan ụ remụ Yusuhu.
36 Da tasẹ, nẹt-tụ Midiya-nẹ ẹ bụpsẹ Yusuhu ụdụ Potipa wụ ọọgẹ ụ tẹk-ụ i-yatẹ Farụk-ụ Masar, Pọtipa wa ọọgẹ yụ-Yat-ya e'-dụ pyụ.

38

Yahuda ẹ Tamar

1 Ụ da-u ọ, Yahuda yagẹ tụ-wụtọ wa ụ tụ-dimụ wa nẹ. Wa dọ'ẹ wa shụ'ụt ụdụ wakụn campa wa wụ bọ-ụ Aduram na zụ wa Hira.
2 Kụna Yahuda hyentẹ gwụp nẹt-ụ Kan'ana wa'-ụ Shuwa. Yahuda gụ wa wa roog ụ wa nẹ.
3 Wa nọm ụt-mẹn wa mụt ya-dụ ụr-campa, na tẹ'ẹ wa ụr-dim Er.
4 Wa sur m-nọm ụt-mẹn wa mụt ya-dụ ụr-campa na tẹ'ẹ wa ụr-dim Onan.
5 Wa mụt tụmsụ ya-dụ ụr-campa wa tẹ'ẹ dẹ ụr-dim Shera. Ụ da-ụ Yahuda ọ Kezib da-u ọ wa matụ Shera.
6 Yahuda nọngụ mat-dụ u-shụ wa Er ụr-gụ, na zụ nẹta wa Tamar.
7 Sẹdi Er, mat-dụ u-shụ Yahuda, nẹt-ụ yọ-wa wa ụdụ Yawe; sẹ Yawe ho wa.
8 Sẹ Yahuda zụ Onan, <<Roogẹ ụ nẹta yụ-wụya ró nẹ, yụ-wụya ró marụg za wa'. Remụ iya ga bomsụ wa bọ roog ụ wa nẹ

kọ bọ kwụmụ yụ-wụya ró yaag i dọ'ẹ rẹ-dụ ọg-ụr wa rem ụzụ iya-ọ kim-ụs in zụttẹ bọ nọm.>>
9 Sẹdi Onan nụp ụzụ ya'ag-ụ ẹ za shụ'ụtụ ya'ag-ụ wa da; da-ụ wa ọọgẹ m-roog ụ nẹta yụ-wụya wa nẹ, sẹ wa daas ụt-bas u-dak ụ taas wa matụ yụ-wụya wa yaag da.
10 Sẹdi nọm-ụ wa nọmẹ shụ'ụtẹ nọm-u yọ-ọ ụdụ Yawe; sẹ wa kụb fat-ụr rò.
11 Yahuda zụ Tamar kụmụ wa, <<Shụ'ụtẹ ụka bom-ụs ụ bu-ụ ụso-u ró, sẹ Shera zwarụ ri rogomtẹ.>> Wa nọng iya remụ zụ wa nọng ụs-dorog ụzụ, <<Wa kerẹ ụt-mar kọwa, ụka tụ-wụtọ wa.>> Sẹ Tamar arụk m-mụ wa shụ'ụt ụ bu-ụ ụso wa.
12 Da-ụ hak-sụ nọmẹ u-tát nẹta Yahuda, gwụp-ụ Shuwa, marụg. Da-ụ Yahuda tasẹ namụ jab, wa dọ'ẹ ụ Timna, ụdụ nẹt-tụ ọọgẹ ọrrụ can-tụ ca wa, ụ hụụb-ụ wụn nẹ Hira nẹtụ Aduram wa dọ'ẹ ụ wụn nẹ.
13 Da-ụ na warụ Tamar, <<Ụzụ ụso-u campa rò ụ fụn-yụ ha-mụ Timna ụ remụ wa or-ụt ca wa.>>
14 Tamar nak ụzụ Shera rogomtẹ, sẹdi ọkon nọmọ zaar ụ na nomẹ ụzụ ụ wa haan wa ga wa da. Remụ iya wa host cwụ-tụ ụt-bomos wa họbọgsẹ hi-ụr wa u-gẹrẹ remụ wa ẹngụssẹ hi-ụr wa. Sẹ Tamar shụ'ụt ụ kit u-fụn yụ na totẹ mẹ bọ-u rẹk-ọ ụ na zụyẹ Enayim, yụ ọọgẹ dọm-ụ fụn-yụ ha-mụ Timna.
15 Da-ụ Yahuda hyanẹ wụn, wa kụb ụzụ wa-u-as wa, remụ ụzụ wa họgoptẹ shụ-u wa u-gẹrẹ.
16 Wa nak ụzụ kụmụ wa da, wa dọ'ẹ ụdụ wa ụ kit-ụ fụn. Wa zụ, <<Haanẹ ụm roog-ụ bọ nẹ.>>
Sẹ Tamar zụ, <<¿Yan ọ bọ dẹ ya'ụ mẹ ụ bọ roogtẹ ụ-mẹ nẹ?>>
17 Sẹ wa zụ, <<Mẹ ya'ụ bọ ya-u gwaar ban-dụ gwaar-ụ ri.>>
Tamar zụ, <<¿Ọkọn ọro ụ bọ dọ'ẹ ya'ụ mẹ ụ dọ'ẹ ụt-shụ'ụt ụs-nap kanda bọ tọmtụn mẹ u-gwaar?>>
18 Wa zụ, <<¿Yan gọ-dụ ụs-nap sẹ bọ ụt-sa?>>
Tamar zụ wụn, <<Hatụn mẹ kọm-yụ m-ha ró, u-rẹgẹz yụ gẹkẹs nẹ ụ kwat-yụ u-kom ụ ró nẹ yụ ọttẹ dim-ụr ró nẹ.>> Sẹ wa yasẹ tọ ụdụ wụn. Sẹ Yahuda roog ụ wụn nẹ, sẹ Tamar nom ụt-mẹn dụgụ-dụ wụn.
19 Da ụn tasẹ, Tamar yụnẹ m-mụ, wa hast gẹrrẹ-yụ wa họpsẹ, sẹ wa wụ cwụ-tụ ụt-bomos wa.
20 Da tasẹ Yahuda tom hụụb-ụ wa Hira nẹtụ Aduram ụ ya-u gwaar nẹ, ụ remụ wa kabtụn nọm-tụ wa yasẹ nẹta-u ya, sẹdi Hira hyanụg Tamar da.
21 Sẹ wa shit campa-nẹ i ọọgẹ ụkụn, wa zụ, <<¿Hẹnẹ ọ kaar-yụ be-dụ m-gir yụ ọọgẹ ụ ana ọttẹ, kaar-yụ nomẹ ụt-huuk ụ Enayim ụ kit u-fụn?>>
Ẹ zụ wụn, <<Yakụn kaar ya yụ be-dụ m-gir zaar ụ shụ'ụt ụ anẹ da.>>
22 Sẹ wa mu ụdụ Yahuda, wa zụ, <<Ụm hyanụg wụn da. Nẹt-tụ ọ ụkụn ẹ zụụg, <Ẹ tamụg nap-dụ u-kaar ọ ụkụn ụ be-dụ m-gir da.> >>
23 Yahuda zụ, <<Yagẹ wa shipụs nọm-tụ wa ọttẹ, taas in shụ'ụt nọmtụ ụt-nụmụs da. Mẹ ya ụm tom-ụt tẹ wụn ya-u gwaar yụ ọ yụnnẹ, sẹdi bọ hyanụg wụn da.>>
24 Da pyaat-sụ ụs-tụt arkẹ, na warụ Yahuda, <<Kụmụ ró Tamar cwaag ụ fụn-yụ m-kaar, ụ remụ iya wa ọ ụt-mẹn nẹ.>>
Yahuda zụ, <<Rwụtụn wụn ụ dim-u u-bọ, nọ doos wụn u-ra sẹ wa marụg.>>
25 Da-ụ na rwụtụn Tamar ụ remụ na hoot wa, sẹ wa nọm tọm ụdụ kụmụwa ụzụ, <<Sẹ wa zụ ụm ọ ụt-mẹn nẹ dụgụ-dụ nẹt wụ ọttẹ tun-tọ nọm-tọ. Gwatụn tọ no hyan kọ wana ottẹ tọ. Kọm-yụ m-ha wa ya ụ kwat-yụ u-kom ụ wa nẹ ụ rẹgẹz yụ gẹkụs wa nẹ.>>
26 Sẹ Yahuda bakụs nọm-ụt tọ. Wa zụ iya ọ <<Wụn zẹk mẹ ụr-mọt, remụ zụ ụm yaag wụn wa'-ụ ri Shera wa ga wụn da. Ụm nọm-ụg nọmu sọ-ọ da.>> Wa swụrụg m-roog ụ wụn nẹ tụmsụ da.
27 Da da-ụ ụr-mat nọmẹ, sẹ Tamar mụt ya-ụt-zwar yụr.
28 Da-ụ wa ọọgẹ ụr-mat, wa-gan rwụtụn kọm-u wa ụ-dọ; Sẹ wụ ọọgẹ ụ mastụ wụn wa kụb u-randi wa gagụ wa ụr-kwaz-dụ u-kom. Wa zụ, <<Unwa wa ba-ẹ m-rwụụn.>>
29 Sẹdi da-ụ wa hastẹ kọmu wa, orụ wa bụ m-rwụụn. Wa mastụ wụn zụ, <<Gwat ụka bọ mọrtụn m-yat iya!>> Sẹ wa tẹ'ẹ wa ụr-dim Pẹrẹz.
30 Dụ-dim rwụụn ụ randi-u jaz-ya nẹ m-gag ụ kom-u wa, na zụ wa Zẹra.

39

Yusuhu ụ nẹta Potipa nẹ

1 Da tasẹ, kọ-dụ Isma'iru-nẹ ẹ kụb
Yusuhu m-ha ụ Masar. Kụna Potipa ọọt-ụn
Yusuhu dụgụ-dụ ụn. Potipa nẹt-ụ Masar
wa wụ ọọgẹ ụ tẹk-ụ i-yatẹ Faruk tụmsụ yụ-
Yat-ya yụ ụr-e' wụ nọmẹ e'-dụ faruk.

2 Yawe ọ ụr-kot ụ Yusuhu nẹ. Da-ụ wa
ọọgẹ ụ shụ'ụt ụ bu-ụ yụ-Yat-ya wa nẹtụ
Masar, wa shụ'ụt wa rẹ-dụ ụr-kọrrọ ụ nọm-
ụ wa ọ ụt-nọm u-bẹẹt.
3 Potipa hyanụg ụzụ Yawe u-Rụ o ụr-koto
ụ Yusuhu nẹ, remụ zụ wa yaag Yusuhu rẹ-
dụ ụr-kọrrọ ụ nọm-ụ wa ọ ụt-nọm u-bẹẹt.
4 Yusuhu kum hyụ-m pus-mọ ụdụ Potipa
wa nọm ụr-sọ ụ wa nẹ. Wa wụ Yusuhu
shụ'ụt wa-gwat-dụ bu-u wa ụ nọmụ wa ottẹ
nẹ u-bẹẹt.
5 Dụgụ da-u ọ Potipa wụ Yusuhu wa
shụ'ụt yụ-Yat-ya bu-u wa ụ nọmụ wa ọttẹ
nẹ u-bẹẹt, Yawe wa'agụ bu-u nẹt-ụ Masar
Potipa nu-u sọ-ọ ụ rem-u Yusuhu. Nọm-tụ
u-bu wụn ụt-bẹẹt tọ hụ m-da họn-họn, ụ
nọm-tụ ụr-tọmụ wụn nẹ, ụ bisa-tụ u-bu nẹ
tọ hụ ụ rẹ-ụ u-shụ.
6 Potipa yasụ gwat-dụ nọm-tụ wa ọttẹ
ụt-bẹẹt, kọ-uyan shụ'ụt ụ kom-ụt Yusuhu.
Potipa ruus-ụ fụn-ụ kọ-uyan u-bẹẹt. Ga-dụ
ụt-rẹ dẹ Potipa dọtẹ u nọm-dụ ụs-dorog ụ
warrẹ.

Yusuhu ọttẹ u-ma u-war ụ sọ-ọ u zwarrụ
m-hyan ụ zwarrụ u-shụ nẹ.
7 Remụ iya, da ọkụn da-ọ nọmẹ nẹta
Potipa got war-u Yusuhu wa hẹẹsẹ cwan-ụt
Yusuhu. Dẹkụn họ-dẹ wa zụ wa, <<Haanẹ
bọ roog ụ-mẹ nẹ!>>
8 Yusuhu gụgụm, wa zụ nẹta yụ-Yat-ya
wa, <<Gwat! Ụso u-bu ri, za wadụ jab-ụ
ọkọn ụ bu-u unọ da. Nọm-ụ wa ọttẹ u-
bẹẹt wa ya'astẹ kọ-uyan ụ kom-ụt ri ụm ha
gwat-dụ tọ.
9 U-bu anẹ wakụn zaar wụ zẹgẹ mẹ da.
Yụ-Yat-ya ri hoostẹ mẹ ọkọn ụ ana da sẹ bọ,
ụ remụ zụ bọ nẹta wa bọ oyẹ. ¿Rẹ-ọ ụm dọtẹ
ụ nọm-dụ nọm-ụt yọ-tọ ụt-ba'as nẹ ụ shụ u-
Rụ?>>
10 Nẹta-u ya re u-shụ nọmụ Yusuhu ụs-
rem kọ-uyan họ-dẹ, Yusuhu gụgụm wa
roog ụ wụn nẹ, ko wa dapụrsẹ wụn.
11 Dẹkụn họ-dẹ Yusuhu cwaag u-bu
remụ wa nọm-ụt ank-mụ u-bu, ụ tẹk-ụ tọk-
nẹ wakụn zaar u-bu da.
12 Sẹ nẹta-u ya shipis tọggọ-u Yusuhu.
Wa zụ, <<Roogẹ ụ-mẹ nẹ!>> Yusuhu ru m-
sọm ụ-dọ, sẹdi wa yagẹ tọggọ-u wa ụ kom-
ụt wụn.
13 Da-ụ wụn hyanẹ Yusuhu somọg, wa
yagẹ kus-tụ m-wa ụ wa ụdụ wụn wa arụk
m-sọm m-rwụ ụ-dọ,
14 sẹ nẹta-u ya fog tọk-nẹ u-bu wa. Wa
zụ ụn, <<Gwatụn! Campa ri haatụn tọk
nẹtụ Ibra-nẹ ụ anẹ wa muutẹ na ragnẹ! Wa
cwagụn ụ kur-u ri ụ remụ wa nọmtụ mẹ ụr-
ryapụk, ụm nom ụt-jar m-yat.
15 Da-ụ wa họgẹ ụm nọng ụt-jar, sẹ wa ru
u-bu m-sọm, wa yagẹ tọggọ-yụ dọ ụ wa ụdụ
ri.>>
16 Wa cin tọggọ-yụ u-war ụ Yusuhu sẹ da-
ụ yụ-Yat-ya wa mụụnẹ.
17 Sẹ wụn warẹ campa rò nọmụ nọmẹ,
ụzụ, <<Tọk-ụ wa wụ bọ kabnẹ in dụgụ Ibra-
nẹ, wa cwagụn ụ-mẹ kur-u ri wa ọ ụssa wa
nọmụ mẹ ụr-ryapụk.
18 Tụmsụ da ụm nọmẹ ụt-jar, wa arụk m-
sọm. Wa yagẹ tọggọ-yụ dọ wa ụ kom-ụt ri,
wa som m-rwụ ụ-dọ.>>
19 Da-ụ yụ-Yat-ya Yusuhu họgẹ nọmụ
nẹta wa warẹ, ụzụ iya ọ tọk-ụ wa nomtẹ
nẹta wa, sẹ Potipa nọm jab sọk.
20 Sẹ yụ-Yat-ya Yusuhu hụụt wa ụ bu m-
tọk be-dụ farụk cintẹ i nọmẹ wa ụt-ba'as,
wa shụ'ụt ụr-kot ụ tọk-nẹ.
21 Yawe ọ ụr-kot ụ Yusuhu nẹ ụ bu-ụ m-
tọk, wa kọsẹ wa ụt-cwan, wa kum hyụ-m
pusmọ ụdụ wa e'-dụ bọ-ụ m-tọk.
22 Yụ-Yat-ya a e'-dụ bu-ụ m-tọk yasụ
Yusuhu gwadụ a-bu-ụ m-tọk, kọ-uyan ọ na
ọ ụt-nọm Yusuhu wa ọ yụ-Yat-ya.
23 Yụ-Yat-ya a-bu-ụ m-tọk yagẹ kọ-uyan ụ
kom-ụt Yusuhu. Yawe ọ ụr-kot ụ Yusuhu
nẹ, wa yaag wa rẹ-dụ ụr-kọrrọ ụ bu-ụ m-
tọk.

40

Yusuhu wargụ a-bu-ụ m-tọk nẹ
yụr bo'-sụ ẹ nọmẹ

1 Da-ụ ọkọn da-ọ arkẹ, sẹ tọk-nẹ Farụk-ụ Masar yụr nọm nọm-ụ nasẹ farụk jab. Yụ-Yat-ya ya-dụ farụk nọmtụ ụt-swa ụ yụ-Yat-ya zwa-ụ wa ụr-bẹrẹdi nẹ ẹ bẹẹt ẹ nọmụ yụ-Yat-ya ẹ nọm-ụ na-sụ Farụk-ụ Masar jab.

2 Sẹ Farụk-ụ Masar naas jab sọk ụ remụ i-yatẹ wa nẹ yụr, yụ-Yat-ya ya-dụ farụk nọmtụ ụt-swa ụ yụ-Yat-ya zwa-ụ wa ụr-bẹrẹdi nẹ.

3 Wa tagẹ ẹ ụ bu-ụ yụ-Yat-ya a-gwat-dụ bu-u m-tọk nẹ ụ be-dụ Yusuhu ọttẹ tagẹ.

4 Yụ-Yat-ya a-gwat-dụ bu-ụ m-tọk wụ' Yusuhu wa shụ'ụt wa-gwat-dụ ụn.

Da-ụ ụn ọọgẹ mẹ bu-ụ m-tọk u-da u-tát.

5 M-gyụp m-gan, yụ-Yat-ya ya-dụ farụk nọmtụ ụt-swa ụ yụ-Yat-ya zwa-ụ wa ụr-bẹrẹdi nẹ ẹ nom bo' u-da u-gan bu-ụ m-tọk, bo' ụn bẹẹt kọwan ọ mụ wa sha-mọ.

6 Da-ụ Yusuhu haanẹ ụdụ ụn ụr-wụn, wa hyen ụzụ ụn ọ namụ jab.

7 Yusuhu shit i-yatẹ i ọ m-tọk ụdụ Farụk-ụ Masar, i ọyẹ ụr-kot ụ wa nẹ ụ bu-ụ m-tọk-ụ yụ-Yat-ya wa. Wa zụ ẹ, <<¿Yan-ọ nọ ọttẹ ụ na-sụ shụụt nọ inya?>>

8 Ẹ zụ wụn, <<It nọng bo' it yụr. Wakụn zaar hen wụ dẹ warụ it zụn-mụ bo'-ụs ọ da.>>

Sẹ Yusuhu zụ ụn, <<Rụ-ọ yụ'ẹ zụn-mụ kọ-uyan, warụn mẹ bọ'-sụ nọ nọmẹ.>>

9 Yụ-Yat-ya ya-dụ farụk nọm-tụ ụt-swa warụ Yusuhu bo'-ụ wa nọmẹ, wa zụ, <<Ụ-mẹ bo' ụm hyang tẹ-yụ inabi ụ-shụ ri.

10 Tẹ-yụ inabi ya ọ ụs-fẹ nẹ ụs-tụt. A wa tak-nẹ nọm-dụ ụt-ran, sẹ pyak-ụt tụ rwụụn, za wa'as ya'ag-ụ inabi rwụụn.

11 Mẹ hen ụm ọ m-shụp ụ kọk-ụ m-bụ farụk nẹ ụ kom-u ri, sẹ ụm kụb yaag-ụ inabi ụm vins ẹ kọk-dụ m-bụ tụmsụ ụm yasụ Farụk-ụ Masar dẹ ụ kom-u wa.>>

12 Yusuhu zụ wụn, <<Zụn-mụ bo'-ụ ró ya. Fẹ-ụs sẹ ụs-tut roog-mọ ụt-tụt.

13 Ba roog-mụ ụt-tụt ar-kẹ, Farụk-ụ Masar dọ'ẹ rwụtụn bọ dụgụ bu-ụ m-tọk, wa dẹ mutụ bọ ụ ọg-ụr ró. Tụmsụ bọ shụ'ụt wa ya-dụ farụk nọm-tụ ụt-swa ụka bọ ọtte m-nọm ụr-takụn.

14 Baksẹ mẹ a nọmụ ụm warụ bọ shiyẹ. Nọmụ mẹ ụr-sẹgẹ bọ nọmụ Farụk-ụ Masar ụs-rem ụ remụ ri, ụ remụ na rwụụtụn mẹ dụgụ bu-ụ m-tọk unọ.

15 Mẹ na kabụn mẹ ụr-bẹb dụgụ dak-ụ Ibra-nẹ, ụ haan ụ Masar. Ụm nọng ọkọn ụ kọrẹ ụzụ na hatụn mẹ ụ ana bu-ụ m-tọk da.>>

16 Da-ụ wụ zwa-ụ Farụk ụt-bẹrẹdi hogẹ zụn-m sọmọ mụ na ya'ẹ wa ya-dụ farụk nọmtụ ụt-swa ụ bo'-ụ wa, sẹ wa zụ Yusuhu, <<Kọ mẹ ụm nọmụg bo' ụm ọ kọọr-tụ ụt-bẹrẹdi nẹ ụt-tụt ụ-dọmụ hi-ụr ri.

17 Ụ-dọm kọọr-dụ shụụg ụ nọm ụt-rẹ sọ-tọ nẹ ụt-gọ ụt-gọ ụ na nọmẹ remụ Farụk-ụ Masar, tụmsụ no ọ rẹ-dụ ọ dụgụ kọọr-dụ ọ hi-ụr ri.>>

18 Yusuhu zụ, <<Zụn-mụ bo' ró ya, kọọr-ụt tọ ụt-tụt roog-mọ ụt-tụt.

19 Nọm-ụ bo' ọ ya-dụ m-zụnụ ya. Ụ tẹk-ụ rọọg-mụ ụt-tụt, Farụk-ụ Masar dẹ kupsụ hi-ụr ró, dụgụ war-u ró. No ụr-dọg dọ'ẹ tụ-dụ war-u ró.>>

20 Ụ họ-dụ ụr-tụtụrsẹ, dẹ ọyẹ họ-dụ bakụs-dụ mat-ụr Farụk-ụ Masar nẹ, wa zọngtẹ i-yatẹ wa ụr-mọrọg. Sẹ wa rwụụtụn wa yụ-Yat-ya ya-dụ farụk-ụ nọm-tụ ụt-swa, ụ yụ-Yat-ya zwa-ụ farụk ụr-bẹrẹdi nẹ, wa haatụn ẹ ụ shụ nẹngẹn-ụt wa.

21 Sẹ wa muut yụ-Yat-ya ya-dụ farụk nọm-tụ ụt-swa ụ ọg-dụ wa ọtte, kọwa ụt-rẹ u-shụ ụ ya-dụ Farụk-ụ Masar m-bụ ụ kom-u wa.

22 Tụmsụ Farụk-ụ Masar tụr yụ-Yat-ya a zwa-dụ ụt-bẹrẹdi u-ho ụ-dọm u-te ụka Yusuhu wartụ ụn da-ụ wa ọọgẹ ya-dụ ụn m-zụn.

23 M-ha iya nẹ yụ-Yat-ya ya-dụ farụk nọm-tụ ụt-swa bakụstẹ ụ Yusuhu nẹ da, wa kụụs ụt-tọ wa nẹ.

41

Bo'-ụs Farụk-ụ Masar

1 Da-ụ shụ-dụ hak-sụ ụs-yụr arkẹ, Farụk-ụ Masar nom bo', ụzụ wa ọ ees ụ kit-ụ gi-yụ Niru.

2 Da-ụ na' ta'er, i ọyẹ m-yar nẹ, ụt-birig nẹ, rwụụn dụgụ gi-yụ Niru. Ẹ hẹẹsẹ tụdụ gwa-tụ ọyẹ ụ-kit u-gi.

3 Sẹ ẹkẹn na'-ẹ ya ta'er za ụt-birig, m-ga nẹ za sọ-yẹ, ẹ rwụụn tụmsụ dụgụ gi-yụ Niru. Ẹ ees ụ dim-ụ na' ta'er i ọttẹ ụt-birig nẹ dap-ụs u-gi.

4 Sẹ na' i m-ga i za sọ-yẹ toromsẹ na' ụt-birig. Da-u ọ Farụk-ụ Masar zụtẹ.

5 Tụmsụ roog-mụ kos wa. Wa sur m-nọm
bo' u-yụrụmsẹ, rọp-tụ hyụ ụt-ta'er, tụ sọ-tọ
sok tụ shụụsẹ yaag sok, tọ cwụn ụ-dọmụ
kamb-yụ u-hyu u-gan.
6 Ụ dim-ụ ụn, sẹkẹn kamb-sụ hyụ sẹ ụs-
ta'er sẹ apụn, sụ za ụt-birig. Da-ụ mya-mụ
udọm fụrnẹ, sẹ rọp-tụ hyụ tọ ryamụssẹ, tọ
gụụs.
7 Rọp-tụ hyụ tọ tụ za ụt-birig tọ toromsẹ
rọp-tụ hyụ ụt-ta'er tụ m-yar, tụ shụsẹ yaag.
Sẹ Farụk-ụ Masar zụtẹ; wa hyen ụzụ bo' ọ.
8 Sẹ ụr-wụn, jab-ụ Farụk-ụ Masar nụụs.
Sẹ wa tom na fagnụ wa a-u-gwat-nẹ ụ a-m-
nap-nẹ i dak-ụ Masar bẹẹt. Sẹ wa warụ ẹ
bo'-ụs wa. Na kwụmụg wụ warụ wa nu-dụ
bo'-ụs sẹ da.
9 Da-u ọ yụ-Yat-ya ya-dụ Farụk-ụ Masar
nọm-tụ ụt-swa zụyẹ, <<Ụ ya-ọ, ụm bakụstẹ
ụ baas-ụt ri nẹ.
10 Farụk-ụ Masar hog ụs-ryap ụ tọk-ụ wa
nẹ, tụmsụ Farụk-ụ Masar hụụt mẹ ụ wa
zwa-ụ farụk ụr-bẹrẹdi nẹ ụ bu-ụ yụ-Yat-ya
a-gwat-dụ bu-u m-tọk nẹ.
11 It nọmụg ụs-bo' it bẹẹt m-gyụp m-gan,
kọhẹnẹ bo' ọ ọttẹ mụ wa zụn-mọ.
12 Wakụn zwar-wa ọro ụkụn ụr-kọt ụ it
nẹ, nẹt-ụ Ibra-nẹ, tọk-ụ yụ-Yat-ya a-gwat-
dụ bu-u m-tọk nẹ. It warụ wa bo'-ụs it,
sẹ wa warụ it zụn-mụ bo'-ụs it. Wa warụ
kọwan zụn-mụ bo'-ụ wa nọmẹ.
13 Kọ-uyan nom họn-họn ụka wa zụttẹ.
Na mụtụn mẹ ụ ọg-ụr ri ụka wa zụttẹ wụ
ya-dụ farụk nọm-tụ ụt-swa. Wa zwa-ụ
farụk ụr-bẹrẹdi na ho wa.>>
14 Da-ụ farụk họgẹ iya, wa tom tọk-nẹ,
na fagụn Yusuhu. Ẹ dọ'ẹ ẹ fagụn Yusuhu,
dụgụ bu-ụ m-tọk. Da-ụ Yusuhu tasẹ u-ọr sẹ
wa wụ tọkọn kus-tọ, wa arụk m-cwa wa ees
ụ-shụ Farụk-ụ Masar.
15 Farụk-ụ Masar zụ Yusuhu, <<Ụm
nọmụg bo'. Ụm kwụmụg wakụn wụ warụ
mẹ zụn-mụ bo'-ụ ọ da. Tụmsụ ụm họk ụzụ
bọ ye'ẹ zụn-mụ bo'.>>
16 Yusuhu zụ Farụk-ụ Masar, <<Mẹ wa
ye'ẹ zụn-mụ bo' da, sẹdi Rụ-ọ ya'ụ Farụk-ụ
Masar zụn-mụ wa ọọgẹ ụssa.>>
17 Sẹ Farụk-ụ Masar zụ Yusuhu, <<Ụ bo'-
ụ ri, ụm ọ ees ụ kit-ụ gi-yụ Niru.
18 Sẹ na' ta'ẹr rwụụn m-yar nẹ, ụt-birig
nẹ, dụgụ mẹ u-gi yụ Niru, sẹ ẹ hẹẹsẹ tụ-dụ
gwa-tụ ọ ụ kit-ụ u-gi.
19 Tụmsụ ẹkẹn na'-ẹ rwụụn ụ dim-ụ ẹ za
ụt-birig, za sọ-yẹ. Ụm tamụg hyan-dụ gọ-
dụ ẹ ụ dak-ụ Masar da.
20 Sẹ na' ta'er, i za ụt-birig i za sọ-yẹ,
toromsẹ na' ta'er i ụt-birig.
21 Tụmsụ da ụn toromsẹ ẹ, wakụn zaar
ụt-nap ụzụ ụn cwarụg ọkọn da, remụ zụ
ẹ ọmọn m-ga nẹ ụka ụr-takụn. Da-u ọ ụm
yụnẹ.
22 <<Sẹ roog-mụ sur m-kab mẹ, tụmsụ
ụm nọm ọkon bo' ọ, ụm hyanụg rọp-tụ
hyụ ụt-ta'er, tọ shụụsẹ yaag sok tụ sọ-tọ, tọ
cwụgụn ụ-dọm u-kamb u-gan.
23 Ụ dim-ụ ẹ, tọkọn rọp-tụ hyụ tọ ụt-ta'er
tọ cwụụn tọ zattẹ yaag da. Da-ụ mya-mụ
udọm fụrnẹ, sẹ rọp-tụ tụ hyụ tọ ryamụssẹ,
tọ gụụs.
24 Sẹ rọp-tụ ryaamsẹ toros rọp-tụ hyụ ụt-
ta'er tụ sọ-tọ tọ. Ụm wargụ a-u-gwat-nẹ
sẹdi wakụn kergẹ warụ mẹ bo'-ụ ri da.>>
25 Yusuhu zụ Farụk-ụ Masar, <<Bo'-ụs ró
ọ ụs-gan. Rụ-ụ wargụ Farụk-ụ Masar nom-
ụ wa ọọgẹ ụssa ụt-nọm.
26 Na'-ụ sọ-yẹ ta'er hak-sẹ ụs-ta'er, rọp-tụ
hyụ tọ ụt-ta'er hak-sẹ ụs-ta'er, nọm-ọ u-gan
tụmsụ bo'-sẹ ụs-gan.
27 Na' ta'er i ọttẹ m-ga za ụt-birig, i
rwụụnẹ ụ-dim tụmsụ hak-sẹ ụs-ta'er.
Tụmsụ rọp-tụ hyụ tọ ụt-ta'er za yaag i mya-
mụ u-dọm fụrnẹ ẹ ryamụssẹ: tọ ọọgẹ hak-
sụ ụs-ta'er sụ ụs-mẹr.
28 <<Iya ọttẹ ụka ụm zụttẹ Farụk-ụ
Masar, Rụ-ụ kọksụ Fir'una nọmụ wa dọ'ẹ
ụt-nọm.
29 Na dọ'ẹ ụ nọm-dụ ụs-hak ụs-ta'ẹr sụ
nọm-ụt-rẹ sọk dak-ụ Masar u-bẹẹt.
30 Sẹdi hak-sụ ụs-mẹr ụs-ta'er dọ'ẹ ụ
dọrnụ dim. Ụ da-u ọ na dọ'ẹ ụ kụ'ụs ụt-tọ
ụ nọm ụt-rẹ ụ na nọmẹ nẹ u-bẹẹt ụ dak-u
Masar. Tụmsụ mẹr-sụ dọ'ẹ ụ nọm-dụ u-tát
u-dak u-bẹẹt.
31 Mẹr-sụ dọ'ẹ ụt-shụ'ụt ụka zụ na tamụg
nọm-dụ nọm ụt-rẹ ụ Masar da, ụ remụ tat-
ụ ụs-mẹr sụ na dọ'ẹ ụt-nọm.
32 Nọmụ wa-ẹ bo' hatụn ụs-fụn ụs-yụr
ụdụ Farụk-ụ Masar na ọ ụssa wa nap nọmụ
dọ'ẹ ụt-nọm ụzụ Rụ-ọ nọmẹ dorog-sụ nọm-
dụ ọ nọm-o ụ hi-dụ war-wa, tụmsụ Rụ-ụ
dọ'ẹ ụ nọm-dụ ọ za m-tumb.
33 <<Remụ iya, yagẹ Farụk-ụ Masar sa
nẹt wa-m-nap ụ nẹt wụ ọttẹ dorog-ụs sọ-

sẹ nẹ, wa shụ'ụt yụ-Yat-ya ụ gwat-dụ dak-ụ Masar.
34 Yagẹ Faruk-ụ Masar wa i-yatẹ u-dak ụ Masar. Ẹ kargụsse u-gan ụt-tan ụ tẹk-ụ nọm-tụ ụr-tọm tụ na dọ'ẹ ụt-kwụm hak-sụ ụs-ta'er sụ na dọtẹ nọm-dụ nọm ụt-rẹ sok.
35 Ẹ dọ'ẹ ụ kargụsse nọm-tụ ụt-rẹ tụ hak-ụs sọ-sẹ sụ nọm ụt-rẹ sụ ọnẹ ụ tẹk-ụ bẹb-ụr Faruk-ụ Masar, na cin tọ ụt-bọ ụ na kum-ụt nọm ụt-rẹ.
36 Nọm ụt-rẹ ọ dọ'ẹ ụt-shụ'ụt ụr-cụn ụ rẹmu u-dak, ụ na kum-ụt nọm ụt-rẹ ụ hak-sụ ụs-ta'ẹr sụ ụs-mẹr sụ dọ'ẹ ụ haan dak-ụ Masar, taas ụ nẹt-tụ u-dak ụ mar ụs-mẹr da.>>

Faruk-ụ Masar wa'ag Yusuhu yụ-Yat-ya ụ dak-ụ Masar

37 Rem-ụs sẹ nom Faruk-ụ Masar ụr-zwar ụ tụ-yat-tọ wa nẹ.
38 Faruk-ụ Masar zụ tụ-yat-tọ, <<¿Inụ kwụmụ nẹt gọ-dụ wa wụ ọttẹ Yar u-Rụ?>>
39 Faruk-ụ Masar zụ Yusuhu, <<Remụ zụ Rụ-ụ kọksụ bọ tun-tọ nọm-tọ, wakụn zaar wa dorog-ụs sọ-sẹ wa-m-nap ụka bọ da.
40 Bọ shụ'ụt yụ-Yat-ya ụ pada-u ri. Tụmsụ nẹt-ụt ri ụt-bẹẹt ẹ dọ'ẹ yasụ hi-dụ war-ẹ ụdụ ró, ẹ ya bọ m-zẹg. Ụ-dọmụ pora-dụ ụr-faruk dẹ ụm dọtẹ ụ zẹg-dụ bọ ụ warrẹ.>>
41 Faruk-ụ Masar zụ Yusuhu, <<Gwat, ụ da-ọ ụm wa'ag bọ shụ'ụt ụr-faruk dak-ụ Masar u-bẹẹt.>>
42 Sẹ Faruk-ụ Masar host kwaat-yụ ụt-komụ wa, wa wa'-ụ Yusuhu ya u-jọ-u, tụmsụ wa wa'-ụ Yusuhu cwụ-ụt sọ-tọ. Tụmsụ faruk wa'-ụ wụn rẹgẹz shik yụ u-kwam yụ bụ-mụ ụt-ro ụ gẹksụ wa.
43 Faruk-ụ Masar zọngẹ Yusuhu wa sak ụ-dọmụ kẹkẹ-yụ u-jwaak ka wa ụr-sẹgẹ wa, remụ wa shụ'ụt wa ụr-sẹgẹ faruk. Sẹ nẹt-tụ yụnẹ ụt-jar ụzụ, <<Ya ụn ụr-be!>> Na wa'ag Yusuhu wa shụ'ụt yụ-Yat-ya dak-ụ Masar u-bẹẹt.
44 Sẹ Faruk-ụ Masar zụ Yusuhu, <<Mẹ ọ Faruk-ụ Masar, tụmsụ da ees-ụt ró nẹ da, wakụn zaar Masar wụ dọ'ẹ ụ nọm-dụ ọkon nọmọ da.>>
45 Faruk-ụ Masar wa'-ụ Yusuhu dim-ụr po-dẹ na zụ Zapena-Paneya. Sẹ wa yụ Yusuhu Asenat gwụp-ụ Potipara ụr-gụ wa-tọọg bọ-ụ Ọn. Yusuhu aruk m-cwa dak-ụ Masar u-bẹẹt, ụ wa shụ'ụt nẹta wa.
46 Ụ da-u ọ Yusuhu ọ ụs-hak ụr-shik-ụ ọp [30], da-ụ wa cwayẹ ụ nọmụ Faruk-ụ Masar m-ank. Remụ wa nọm-ụt ank-m wa, wa yagẹ u-pada ụ faruk m-caw dak-ụ Masar.
47 Da ụ hak-sụ ụs-ta'ẹr nọmẹ sụ nọm-ụt-rẹ nọm ụt-rẹ nọm u-tát u-dak u-bẹẹt.
48 Yusuhu kargụssẹ nọm ụt-rẹ ụ hak-sụ ụs-ta'ẹr sụ nọm-ụt-rẹ ụ dak-ụ Masar. Tụmsụ wa cin nọm ụt-rẹ ụt-bọ. Kọ-ụ-hẹ bọ-ọ wa wụ na kargụssẹ nọm ụt-rẹ ụ na gwayẹ ụ tak-tụ ụs-kit ụt-bẹẹt.
49 Yusuhu kargụssẹ nọm ụt-rẹ u-tát, ụka hereg-mụ u-gi. Sẹ wa yagẹ ụt-ogor remụ zụ wakụn zaar ụ kerụ ụt-ogor da.
50 Kanda hak-sụ ụs-mẹr ụ teen, Asenat gwụp-ụ Potipara wa-tọọg-ụ bọ-ụ Ọn, nẹta Yusuhu wa matụ Yusuhu yaag-ụ campa-nẹ yụr.
51 Yusuhu tẹ'ẹ mat-dụ ụr-takụn ụr-dim Manase. Wa zụ, <<Rụ-ụ wa'ag ụm kụụstẹ ụt-tọ ụ tọk-m ri nẹ ụ nẹt-tụ bu-ụ ụso ri nẹ.>>
52 Ya-dụ ụr-zwar dụ u-yụrụmsẹ Yusuhu zụ wa Ifaramu. Wa zụ, <<Remụ zụ Rụ-ụ yaag mẹ yaag ụ dak-ụ ụm nomtẹ m-tọk.>>
53 Hak-sụ ụs-ta'ẹr sụ nọm ụt-rẹ u-tát teeg ụr-ma ụ dak-ụ Masar.
54 Sẹ hak-sụ ụs-ta'ẹr sụ ụs-mẹr takụn, ụka Yusuhu zụttẹ. Sẹ mẹr-sụ haan ụ dak-tụ ọ m-gan ụ Masar ụt-bẹẹt. Sẹdi Masar nọm ụt-rẹ ọró.
55 Da-ụ mẹr-sụ hẹẹsẹ Masar, nẹt-tụ dọ'ẹ ụdụ Faruk-ụ Masar ẹ nọmụ wa ụs-kan ụzụ nọm ụt-rẹ zarra. Sẹ wa zụ ụn <<Dẹẹn ụdụ Yusuhu, nọm-ụ wa zụ nọ u-bẹẹt, sẹ nọ nọm.>>
56 Da-ụ mẹr-sụ goonẹ kọhẹnẹ u-dak u-bẹẹt, Yusuhu tụkụs be-tụ nọm ụt-rẹ ọttẹ. Wa babụ ụn remụ zụ mẹr-sụ nọmụg u-tát Masar.
57 Tụmsụ nẹt-tụ haan dụgụ dak-tụ ụs-kit ụ Masar ẹ oot nọm ụt-rẹ ụdụ Yusuhu, remụ zụ mẹr-sụ nọng u-tát u-dak u-bẹẹt.

42

Tụ-wụtọ Yusuhu haag ụ dak-ụ Masar ụ sa-ụ nọm ụt-rẹ

1 Da-ụ Yakubu napẹ ụzụ nọm ụt-rẹ ọro ụ dak-ụ Masar, wa zụ ya-ụt-zwarụ wa, <<¿Remu-u yan ọ nọ ọttẹ ụ shụ'ụt ụ gwat-dụ hi-dụ war-nọ?

2 Ụm họk ụzụ nọm ụt-rẹ ọro ụ Masar, dẹẹn nọ ọọnụ in nọm ụt-rẹ kọ in ụt-nọm ụr-fat, ụ taas in mar da.>>
3 Sẹ tụ-wụtọ Yusuhu nẹt-nẹ ọp ẹ arụk m-ha ụ Masar, ụ remụ ẹ ọọtụn nọm ụt-rẹ.
4 Sẹdi Yakubu tọmọg Banyamin hụno-u Yusuhu da, wa ọ ụt-gẹr taas ọkọn nọm-u yọ-ọ kum wa da.
5 Ya-ụt-zwarụ Isra yụnẹ dụgụ Kan'ana m-ha ụ Masar ẹ ọọtụn nọm ụt-rẹ, remụ zụ mẹr-sụ ọró Kan'ana sok.
6 Yusuhu wa ọyẹ wa-u-dak ụ Masar. Wa ọ wa bab-dụ hyụ ụdụ nẹt-tụ haanẹ ụ dak-ụ Masar u-bẹẹt. Sẹ ọr-ụt Yusuhu haan, ẹ hẹ ụ shụ wa ụt-jwụn, ẹ kakụs ụt-hi u-dak.
7 Da-ụ Yusuhu hyanẹ ọr-ụt wa nẹ, wa nụp ụzụ hụno-ụt wa tọ. Sẹ wa nom ụka ham-ụt wa wa ọyẹ wa nọmụ ụn ụs-rem ụ namụ jab nẹ. Wa zụ, <<¿Dụgụ hẹnẹ nọ rwụnẹ?>>
Ẹ zụ, <<It rwụgụn dụgụ dak-ụ Kan'ana, it haagụn it ọ nọm ụt-rẹ.>>
8 Yusuhu nak ọr-ụt wa, sẹdi ẹ bakụstẹ ụzụ nẹt wụ ọọgẹ ees ụ-shụ ẹ Yusuhu wa da.
9 Yusuhu bakụs bo'-ụ wa nọmẹ. Wa zụ ụn, <<Nọ haan m-haan, remụ nọ gwat ụka dak-u it ọttẹ. A-gwat-dụ u-dak-nẹ ẹ nọ ọyẹ.>>
10 Ẹ zụ wa, <<O'o ụso u-bu ri, tọk-nẹ ró hagụn remụ ẹ ọ nọm ụt-rẹ.
11 It ya'ag-ụ wa-gan nẹ it ọyẹ bẹẹt. It nẹt-tụ ụt-nip tọ tọk-nẹ ró ẹ. A-gwat-dụ u-dak-nẹ ẹ da.>>
12 Yusuhu zụ ụn, <<O'o, nọ haan m-haan remụ nọ hyen-ụt ụka bẹb-dụ dak-ụ it ọttẹ.>>
13 Sẹ ẹ zụ wụn, <<It rwụgụn u-bu u-gan, it ya'ag-ụ wa-gan nẹ, it ọ ọp ụ yụr [12] campa-nẹ. It haagụn dụgụ dak-ụ Kan'ana. Vastẹ-ụr it ọ ụr-kọt ụ ụso-u it nẹ, wa-gan it wa zamụn ụr-fat da.>>
14 Yusuhu zụ ụn, <<Ụka ụm zụttẹ nọ, nọ a-gwat-dụ u-dak-nẹ ẹ.
15 Ka ụm dọtẹ nọm-dụ reg-mụ rem-ụs nọ iya. Ụm nọm-ụg ẹstẹ dụ ụs-rem ụm zaar ụ mụ-dụ u-dim ụ nọmụ ụm warẹ nẹ da inde ụzụ Farụk-ụ Masar ọ ụr-bẹb nẹ: Nọ zaar yagẹ Masar da sẹ nọ haagụn ụ dụ-dim-ụ nọ nẹ ụ anẹ.
16 Tọmọn wa-gan nọ, wa dọ'ẹ wa kabụn dụ-fadẹ nọ. Na dọ'ẹ ụ tagụ i kusẹ ụ bu-ụ m-tọk, kọ mẹ nọmụ nọ reg-mụ rem-ụs nọ ụzụ nọ nip-tọ nẹ rẹ. Abitẹ nip-tọ da, ụm tọndtẹ ụ fat-dụ farụk nẹ, nọ a-gwat-dụ u-dak-nẹ ẹ.>>
17 Sẹ Yusuhu wụ ụn ụ bu-u m-tọk m-roog ụt-tụt.
18 Ụ họ-dụ u-tụtụrsẹ, Yusuhu zụ ụn, <<Mẹ nẹt-ụ u-gyẹr u-Rụ wa. A nọ nọmẹ nọm-ụ ụm zụ nọ nọm, nọ ụt-nọm ụr-fat.
19 A mụnẹ ụzụ nọ a-ụt-nip-nẹ ẹ, yagụn wakụn wa shụ'ụt ụ bu-ụ m-tọk, sẹ i kusẹ ẹ mutụ a-u-bu ụs-mẹr nọ nọm ụt-rẹ.
20 Remụ iya sẹ nọ hatụn dụ-dim-ụ nọ ụdụ ri, kọ na gwat-ụ rem-ụs nọ taas ụ nọ mar da.>> Ẹ ees ẹ nom iya.
21 Sẹ ẹ zụ hi-dụ war-ẹ, <<Za u-sakna na ọ yadụ in ụr-kọb ụ remụ nọmụ in nọmẹ hụno-u in. In hyanụg ka jab-ụ wụn nụụte da-ụ wa ọọgẹ ụ kọn-dụ in ụ remụ fat-ụr rò, sẹdi in gụgụm ụt-ẹr, ọ wa'ẹ din-dẹ swadụ ụr-kọb dẹ haatụn in.>>
22 Rubẹn zụ, <<¿Ụm wargụ nọ ụzụ a nọ nọmụ wa'-ụ wa ọkọn da? Nọ gụgụm hog-dụ mẹ. Tụmsụ tọp-ụ nọm-ụ in nọmụ wa na ọ nọmụ in.>>
23 Ụn nak ụzụ Yusuhu ọ hogụ ụn da, ụ remụ zụ a wa ọ ụs-rem ụ ụn nẹ wakụn ọ ụt-bargụssẹ ụt-war.
24 Sẹ Yusuhu hast shụ-u wa ụ-kit, wa hụ ụs-kan. Tụmsụ sẹ wa byụrụn ụdụ ụn wa nọmụ ụn ụs-rem. Wa umus Simiyọn dụgụ mẹ ụn wa wụ' na gụkụs wa ụ hyan-mụ is-ụ ụn. Na hụụt wa ụ bu-ụ m-tọk.

Tụ-wụtọ Yusuhu mụgụn ụ Kan'ana

25 Yusuhu ye u-nu ụzụ na shụụs ba-tụ tụ-wụtọ wa nẹ ụ hyụ, tụmsụ na muutụ kọwan kọnkọ shik-ụ wa ụ ba-ụr wa. Wa zụ na ya ụn nọm ụt-rẹ ụn dẹ ụt-rẹ ụ-fụn. Iya ọ na nọm-tụ ụn.
26 Sẹ ụn gagụ janka ụn ba-tụ hyụ, sẹ ụn arụk, ụn dor u-fụn m-mụ.
27 Be-dụ ụn eestẹ remụ ụn roogtẹ m-gyụp, wa-gan upus ba-ụr wa ụ remụ wa ye'et u-janka nọm ụt-rẹ, Sẹ wa bit kọnkọ shik-ụ wa dọm-ụ ba-ụr wa.
28 Wa zụ ọr-ụt wa, <<Na mụttụn mẹ shik-ụ ri. Ẹ ya ba-ụr ri.>>
Sẹ jab-ụ ụn mor ụn hog u-gyẹr kọwan bir wa got ọr-ụ wa, wa zụ, <<¿Yan ọ iya ụ Rụ-ụ nọmẹ inẹ?>>
29 Da-ụ ụn muyẹ ụdụ ụso-u ụn Yakubu ụ dak-ụ Kan'ana, ụn warụ wa nọm-ụ nọmẹ u-bẹẹt.

30 Ẹ zụ wụn, <<Nẹt wụ ọọgẹ wa-u-dak ụ
Masar wa nọngụ it ụs-rem ụ namụ jab nẹ.
Wa kagụb it a-gwat-dụ u-dak-nẹ.
31 Tụmsụ it zụ wa, <It nẹt-tụ ụt-nip tọ, za
a-gwat-dụ u-dak-nẹ ẹ da.
32 It nẹt-nẹ ọp ụ yụr [12], it ya'ag-ụ
campa-nẹ ụso ụ u-gan nẹ. Wa-gan marụg,
dụ-fadẹ it ọ ụr-kot ụ ụso-u it nẹ ụ Kan'ana.>
33 <<Nẹt wụ ọọgẹ, wa-u-dak zụ it, <Ka ụm
dọtẹ ụt-nap ụzụ nọ nẹt-tụ ụt-nip tọ, yagụn
wa-gan ụ ana nọ muut-ụ a-u-bu nọ nẹ i
ọọgẹ ụs-mẹr nọm ụt-rẹ.
34 Sẹ nọ hattụn dụ-dim-ụ nọ ụdụ ri. Ọ
dọ'ẹ ụt-wa ụm nap ụzụ nọ a-wụksụ u-dak-
nẹ ẹ da, sẹdi a-ụt-nip-nẹ ẹ. Da-u ọ ụm dọ'ẹ
yasụ nọ dụ-dim-ụ nọ, ụ da-u ọ nọ ụt-nọm
u-cẹrpa dak-u unọ.> >>
35 Da-ụ ụn ọ dasụ hyụ dụgụ ba-ụt ụn, sẹ
kọwan hyen shik-ụ wa ba-ụr wa. Da-ụ ụn ụ
ụso ụn nẹ hyanẹ put-tụ shik, ụn hog u-gyẹr.
36 Ụso ụn Yakubu zụ ụn, <<Nọ wa'ag
ụm taag ụ yaag yụr, Yusuhu zarra tụmsụ
Simiyọn zarra, ụ da-ọ tụmsụ nọ ụt-sa nọ
kab Banyamin. Mẹ ọ wa swadụ ụr-kọb ụ
nọmụ ọ m-da nẹ u-bẹẹt.>>
37 Rubẹn zụ ụso-u ẹ, <<Mẹ ya bọ ya-ụt-
zwarụ ri yụr ri yụr bọ họ, a ụm mụtụn
Banyamin ụdụ ró da. Mẹ gwat-ụ wa, tụmsụ
mẹ mụtụn bọ wa.>>
38 Tụmsụ Yakubu zụ, <<Banyamin za m-
ha ụ nọ nẹ da, remụ zụ Yusuhu marụg
tụmsụ wa kusẹ ụ war-wa. A ọkụn nọmu
yọ-ọ kumẹ wa ụ dọm-u u-fụn, nọ ụt-wa
mẹ nẹngẹn-yụ hi-ụr pus-dẹ, m-mar ụ remụ
namụ jab.>>

43

Ha-mụ u-yụrụmsẹ ụ dak-ụ Masar

1 Mẹr-sụ rẹg u-shụ ụ nọm-dụ u-tát ụ dak-
ụ Kan'ana.
2 M-vastẹ, Yakubu ụ ya-u-bu wa nẹ tasẹ
re-dụ nọm ụt-rẹ ụ ụn kabnẹ dụgụ dak-ụ
Masar, Yakubu zụ ụn, <<Barmụn ụ Masar
nọ sur m-ọọn in nọm ụt-rẹ.>>
3 Sẹdi Yahuda zụ wụn, <<Nẹt wụ babnẹ it
nọm ụt-rẹ nọngụ it ụs-rem ụr-bẹb nẹ ụzụ,
<A nọ haanẹ ụ dụ-dim-ụ nọ nẹ da, nọ za
hyanụ shụ-u ri da.>
4 A mụnẹ ụzụ bọ yaag it dọ'ẹ ụdụ dụ-fadẹ
it nẹ, it ụ ụt-ha it ọọnụ bọ nọm ụt-rẹ.
5 Tụmsụ a-bọ zụyẹ it dọ'ẹ ụ dụ-dim-ụ it nẹ
da, it zaar m-ha da. Ụm zụụg iya remụ zụ
nẹt-ụ wa zụụg it, <Nọ za hyanụ shụ-u ri da,
sẹ nọ hagụn ụ dụ-dim-ụ nọ nẹ.> >>
6 Isra shit wa zụ ụn, <<¿Ya wa'ẹ nọ nọmtụ
mẹ nọmtụ za sọ-tọ? ¿Yan-ọ wa'ẹ nọ wartụ
nẹt-ụ wa ụzụ nọ ọttẹ dụ-dim?>>
7 Ẹ shụs ẹ zụ wụn, <<Nẹt-ụ wa nọmgụ it
ụr-shụt dụ yụ-dụ u-bu it. Wa shit it, <¿Ụso-
u nọ ọmọn ụr-fat? ¿Nọ ọmọn ụ dụ-dim-ụ nọ
nẹ?> Da-u ọ it ọnkẹ shụt-dụ wa nọmẹ it, ¿it
nak ụzụ wa dọ'ẹ ụt-zụ, <Kabnụn dụ-dim-ụ
nọ ụ haan ụ ana>?>>
8 Yahuda zụ Isra ụso-u wa, <<Yagẹ it ha
ụdụ dụ-dim-ụ it nẹ, remụ it dọ'ẹ it kwụmụn
nọm ụt-rẹ, remụ zụ tass in mar ụ ya'ag-ụ in
nẹ da.
9 Mẹ hi-dụ war ri mẹ mụụtụn wụn m-
yar. Gwat wụn ụ kọm-ụt ri, a mụnẹ ụzụ ụm
mụụtụn wụn ụ-shụ ró da, yagẹ hyụ-m ró ụ
shụ'ụt ụ hi-ụr ri m-mọmmọ.
10 Abitẹ ụzụ in naastẹ u-da da, in za haag
u-yụr ụ Masar kanda unọ da-ọ.>>
11 Sẹ ụso-u ụn Isra zụ ụn, <<A mụnẹ ụzụ
yakụn fụn-ya zaar da, sẹ nọ kab nọm-ụt
sọ-tọ tụ u-dak nọ wa ụt-ba. Nọ hụtụ wụn
u-nya. Nọm-tụ wụs u-hakụn nẹ, ụ bụ-mụ
sọ nẹ, ụ pọ'ọg-tụ fistashiyo nẹ ụ pọ'ọg-tụ
arman nẹ.
12 Kabụn shik i zẹgẹ i nọ kabẹ u-so u-yụr,
nọ kab shik i na wa'-ụ nọ ụt-ba, remụ jiya
ụzụ swas-mọ na nọmẹ.
13 Kabụn dụ-dim-ụ nọ Banyamin tụmsụ,
ụ nọ arụk m-mụ ụdụ nẹt-ụ wa za rem.
14 Mẹ ụt-kọn u-Rụ wa-ụr-bẹb dụ kọ-uyan,
ụ wa wa' nẹtụ wa họg ọn-ụr nọ ụka wa
dọtẹ yagụ nọ mụụn ụr-kot ụ Simiyọn nẹ
ụ dụ-dim-ụ nọ Banyamin nẹ. Sẹdi mẹ a
mụnẹ ụzụ mẹ ụt-taag ụ ya'ag-ụ ri nẹ, yagẹ
ụ shụ'ụt iya.>>
15 Sẹ nẹt-ụt tọ kụb nya-ụ ụso-u ụn zụyẹ
ụn kab, ụ shik nẹ i zẹgẹ i ụr-takụn u-so u-
yụr, sẹ ẹ kụb Banyamin. Ẹ arụk m-họr m-
họr m-ha ụ Masar, ẹ ees shụ Yusuhu.
16 Da-ụ Yusuhu hyanẹ Banyamin ụ ụn nẹ,
wa zụ wa-gwat-dụ bu-u wa, <<Kab nẹt-ụt tọ
m-ha ụ bu-u ri. Bọ họ-ụ ẹ u-bisa bọ nọmụ
ụn nọm ụt-rẹ u-họ. Ụn dẹ rẹ-dụ nọm ụt-rẹ
ụr-họ tẹk ụ mẹ nẹ ụr-koto.>>
17 Nẹt-ụ wa nom ụka Yusuhu zụttẹ wa
nọm, wa toot ẹ ụ bu-u Yusuhu.

18 Ẹ hog u-gyẹr sọk remụ zụ na kagụb ẹ
m-ha ụ bu-u Yusuhu. Ẹ nom ụs-dorog ụzụ,
<<Remụ zụ na wa'ag-ụ in shik-ụ ba-ụt in ọ
wa'ẹ na kụbụt in m-ha u-bu, wa ụt-sa wa
maas in ụt-baas nẹ, ụ remụ wa muut in tọk-
nẹ tụmsụ wa ọnk janka in.>>
19 Da-ụ ụn teenẹ is-ụ bu-u Yusuhu, ụn
nọmụ wa-gwat-dụ bu-u Yusuhu ụs-rem.
20 Ụn zụ wa, <<Gag jab, ụso u-bu ri, it
hagụn ụ ana ụr-takụn remụ it oot nọm ụt-
rẹ.
21 Da-ụ it teyẹ be-dụ it dọtẹ ụ-cụs m-gyẹp,
it u-pus ba-ụt it, it bit shik i kọwan ụ ba-ụr
wa. It mụtụn ẹ họn-họn ụka na ya'astẹ it.
Rem iya it mụụtụn ẹ.
22 It haagụn ụ ẹkẹn shikẹ nẹ remụ it oot
ọkọn nọm ụt-rẹ ọ. It nak kọwana wa'ẹ it
shik ụt-ba da.>>
23 Wa zụ ụn, <<Nọngẹ, a nọ họg u-gyẹr da.
Rụ-u nọ, ọyẹ Rụ-ụ ụso-u nọ, wa wa'-ụ nọ
shik-ụ ba-ụt nọ, ụm ọnktẹ shik nọ topẹ.>>
Sẹ wa rwụtụn Simiyọn ụ be-dụ ụn ọttẹ.
24 Wa-gwat-dụ bu-u Yusuhu kụb ụn m-ha
bu-u Yusuhu. Wa ye ụn m-bụ ụn jaas ụs-na
u-bu, sẹ wa ye janka ụn nọm ụt-rẹ.
25 Ụn zọng nọmụ Yusuhu u-nya a wa
mụnẹ u-họ, remụ zụ ụn họk ụzụ ụn ụ ẹ nẹ
dọ'ẹ nọm-dụ u-rẹ ụr-kot.
26 Da-ụ Yusuhu mụnẹ u-bu, sẹ ụn kabnụ
wa nya-ụ ụn haanẹ ụ ọnẹ u-bu, ụn hẹ u-dak
ụ-shụ wa.
27 Wa shit ụka ụn ọttẹ, sẹ wa zụ, <<¿Rẹ-
ọ u-nẹngẹn ụso nọ wụ nọ warụ mẹ? ¿Wa
ọmọn ụr-fat?>>
28 Ụn shụs ụn zụ, <<Ụ, tọk-ụ ró ụso-u it ọ
m-yar.>> Sẹ ụn host ụt-ka'at ụn kakụs hi-ụt
ụn u-dak ụn yụ wa m-zẹg.
29 Da-ụ Yusuhu gwatẹ sẹ wa hyen dụ-
dim-ụ wa Banyamin, (wụ na matẹ ẹ wanẹ
u-inọ u-gan), wa zụ, <<¿Unwa ọ dụ-dim-ụ
nọ, wụ nọ warẹ mẹ?>> Wa zụ Banyamin,
<<Rụ-ụ nom ụr-kot ụ bọ nẹ, wa wa'-ụ bọ u-
kom, wa'-ụ zwar.>>
30 Sẹ gụt-dụ ụs-kan haan Yusuhu ụ shụ
ọr-ụt wa nẹ, sẹ wa arụk m-cwa u-kur ụ-mẹ,
wa nom ụs-kan ụkụn.
31 Da-ụ wa tasẹ ụs-kan, wa sa'ap u-shụ
wa mụụn ụdụ ụn. Wa garụg hi-ụr wa, wa
zụ na mọt nọm ụt-rẹ.
32 Na yụ Yusuhu ụ-wa nọm ụt-rẹ ọ, na ye
tụ-wụtọ Yusuhu ụ ẹ nọm ụt-rẹ ọ, na yụ nẹt-
ụ Masar ụ ẹ nọm ụt-rẹ ọ. Ẹ nọng iya remụ
zụ nẹt-tụ Masar reet ụr-kot ụ Ibra-nẹ da
remụ zụ nọm-tụ m-'ẹ tọ ụdụ nẹt-tụ Masar
ẹ nọm u-rẹ nẹt-tụ Ibra-nẹ.
33 Na shụgụssẹ ọr-ụt Yusuhu ụ-shụ wa,
kọwan ụka hak-sụ ụr-mat-ụ wa, dụgụ yụ-
wụya ụ-haan ụ dụ-dim, ụn got ọr-ụt ụn
kowan hụ mụrimmọ.
34 Yusuhu wụ na ya ụn nọm ụt-rẹ ụ na
haatụn ụ shụ wa. Tụmsụ na yụ Banyamin
ọg-ụr yaddẹ m-zẹg dụ kọwan usọ u-tan, sẹ
ụn re ụn so jab gan.

44

Kọpi dụ m-bak-ụt (azurpa) ụr-ba

1 Yusuhu yụ wa-gwat-dụ bu-u wa tun-tọ
bọr-tọ, <<Shụụsẹ ba-ụt ụn ụ hyụ ụka ụn
dọtẹ ụt-kerẹ ụt-kab m-mụ, tụmsụ bọ wa'ụ
shik-ụ kọwan ụ ba-ụr wa.>>
2 Yusuhu zụ wa-gwat-dụ bu wa, <<Wa
kọk-dụ swadụ m-bụ ri dụ m-bakụt, ba-
dụ dụ-dim-ụ ụn, ụr-kot ụ shik-ụ hyụ wụn
nẹ.>> Wa nọm ụka Yusuhu zụttẹ wa nọm.
3 Da-ụ is gasẹ, na tom nẹt-ụt tọ ẹ arụk m-
mụ ụ janka ụn nẹ.
4 Da-ụ ụn arkẹ ụn teeg m-ra u-bọ nẹ
sok da, Yusuhu tom wa-gwat-dụ bu-u wa,
<<Abọ bitẹ ụn bọ zụ ụn, <It nọmgụ nọ nọm-
ụt sọ-tọ, ¿Remụ u-yan ọ wa'ẹ nọ top-ụt nọm-
u sọ-ọ ụ yọ-ọ?
5 ¿Dindẹ a kọk-dụ m-bụ dụ ụso u-bu ri da
dụ wa gottẹ nọmụ dọ'ẹ ụt-nọm u-shụ? Unọ
nọmu yọ-ọ ọ nọ nọmẹ.> >>
6 Da-ụ wa bitẹ ụn, sẹ wa warụ ụn nọmụ
Yusuhu zụ wa u-bẹẹt.
7 Ẹ shụs ẹ zụ wa, <<¿Yan ọ wa'ẹ ụso u-bu ri
bọ ụt-zụ inya? It tọk-nẹ ró ẹ, it tamụg nọm-
dụ ọkọn gọ-dụ unọ da.
8 It mụụtụn shik-ụ it bitẹ ụ ba-ụt it da-ụ it
muyẹ Kan'ana. ¿Remụ yan-ọ it dọtẹ hiw-dụ
kwam-tụ shik tụ bụ-mụ ụt-ro ụ tụ pus-tọ nẹ
dụgụ-dụ ụso-ụ bu-u ró?
9 A-bọ hyanẹ wakụn ụ kọk-dụ m-bụ dẹ nẹ
it, họ wa. Tụmsụ it i kusẹ bẹẹt ẹ shụụt tọk-
nẹ ró.>>
10 Nẹt-ụ wa zụ, <<Nọngẹ, mẹ nọmụ nọm-
ụ nọ zụyẹ. Sẹdi wụ na hyanẹ ụ kọk-dụ m-
bụ nẹ wa dọ'ẹ ụt-shụ'ụt tọk-ụ ri, nọ i kusẹ
nọ arụk m-mụ u-bu.>>
11 Sẹ ụn bẹẹt kowan cụstụn ba-ụr wa
dụgụ janka ụn, tụmsụ ẹ upus tọ.

12 Wa-gwat-dụ bu-u Yusuhu hẹẹsẹ ụt-goot, dụgụ-dụ yụ-wụya ụ haan ụdụ dụ-dim. Sẹ na hyen kọk-dụ m-bụ dẹ ba-ụr Banyamin.
13 Remụ iya, sẹ ẹ keemsẹ kus-ụt ẹ. Tụmsụ ẹ gagụ janka ụt-cwụ, ẹ bir m-mụ u-bọ.
14 Da-ụ Yahuda ụ ọr-ụt wa nẹ mụnẹ u-dim, sẹ ẹ to bu-u Yusuhu. Yusuhu ọmọn ụ shụ'ụt, wa-gwat-dụ Yusuhu wa warụ wa nọmụ nọmẹ u-bẹẹt. Tụ-wụtọ Yusuhu nẹ bẹẹt ẹ he u-dak ụ-shụ wa.
15 Yusuhu zụ ụn, <<¿Yan-ọ nọ nọmẹ inya? ¿Nọ nak ụzụ nẹt ba mẹ ụ napụ nọmụ wakụn napẹ da?>>
16 Yahuda shụs, wa zụ, <<Ụso u-bu ri, ¿Yan rem-sẹ it dẹ ụt-nọmẹ? ¿Rẹ-ọ it dọtẹ kọsụ kọb-dụ ụt-ba'as ụ it? Rụ-ọ nọmụ it tọp-ụ nọmụ it nọmẹ. Remụ iya it bẹẹt it-ụ ụt-shụ'ụt tọk-nẹ ụ wụ na bitẹ ụ kọk-dụ m-bụ ba-ụr wa.>>
17 Yusuhu zụ, <<Ụm za kerẹ nọm-dụ ọkọn ụka nọ zụttẹ da, ụ Rụ-ụ mang. Wụ hiwẹ kọk-dụ m-bụ wa dọ'ẹ ụt-shụ'ụt tọk-ụ ri. Nọ kusẹ sẹ nọ arụk m-mụ ụ bu-ụ ụso-u nọ ụ jab-ụ pus-ọ.>>

Kọn-ụs Yahuda remụ Banyami

18 Yahuda haan ụdụ Yusuhu wa zụ, <<Ụso u-bu ri, gag jab, yagẹ tọk-ụ ró nọm ụs-rem ụ bọ nẹ. A-bọ nọm ụs-ryab ụ tọk-ụ ró da, kọ ba shụ'ụtẹ ụzụ bọ ọ ụr-bẹb nẹ ụka Farụk-ụ Masar.
19 Ụso u-bu ri shụkụt tọk-ụ wa, <¿Nọ ọmọn u ụso nẹ kọ tụ dim-ụ nọ ụr-fat?>
20 It zụ ụso u-bu ri, <Wa ọmọn ụr-fat sẹdi wa wụụmtẹ. Sẹdi wa ọttẹ ụr-vastẹ dụ wa matẹ da-ụ wa wụụmẹ. Yụ-wụya wa marụg, hụno-u wa kusẹ u-gan ụdụ ino-u wa, ụso-u ẹ ọ cwan-ụt wa sok.>
21 <<Bọ zụ tọk-nẹ ró haatụn wa ụdụ ró, bọ hyan wa ụ hi-dụ war ró.
22 It wargụ ụso u-bu ri ụzụ, <Wa'-ụ wa yaktẹ ụso-u wa da, ụ-rẹm ụzụ awa yagẹ wa, ụso wa ụt-mar.>
23 Bọ zụ it tọk-ụ nẹ ró, <A dụ-dim-ụ nọ haanẹ ụr-kot ụ nọ nẹ da, ụm da yagẹ nọ sur m-hyan shụ-u ri da.>
24 Da it muyẹ ụdụ ụso-u it, it warụ wa nọmụ ụso u-bu ri zụyẹ.
25 <<Ụso-u it zụ, it mụụn it sur m-ọọn nọm ụt-rẹ.
26 Tụmsụ it zụ wa, <It zaarụ mụụn da, sẹ dụ-dim-ụ it nọk ụr-kot ụ it nẹ ụ da-u ọ it dọ'ẹ ụr-mụn. A dụ-dim-ụ it dọ'ẹ ụr-kot ụ it nẹ da, it zaar ụt-sur m-hyan shụ-ụ nẹt-ụ wa da.>
27 <<Tọk-ụ ró ụso-u it zụ, <Ụka nọ nụptẹ, nẹta ri ọttẹ ya'ag-ụ campa-nẹ yụr, i wa matẹ ụdụ ri.
28 Wa-gan arụktẹ dụgụ-dụ ri, sẹdi ụm zụ, <<Na kemụssẹ wụn ụt-kik ụt-kik.>> Dụgụ da-u ọ, ụm hyanụg wa da.
29 A nọ kabẹ unwa, tụmsụ ọkọn nọm-ọ kumẹ wa, nọ wa'-ụ hi-ụr pus-dẹ ri dẹ ha ụdụ i marẹ nẹ ụ remụ namụ jab.>
30 <<Ụ-da ọ, ụm za kerẹ ụr-mụ ụdụ ụso-u it za wa'-ụ wa da. Remụ zụ jab-ụ ụso-u it ọ m-sak ụ fat-dụ wa'-ụ wa nẹ.
31 A mụnẹ ụzụ ụso-u it hyanụg mẹ za wa'-ụ wa, wa ụt-mar. It tọk-nẹ ró it ụt-wa ụ hi-ụr pus-dẹ ụso-u it hẹ u-sag remụ namụ jab.
32 Ụm nọmụg es-dụ ụs-rem ụdụ ụso-u ri, ụzụ mẹ mụtụn wụn u-bu m-yar. Ụm zụ wa, <A mụnẹ ụzụ ụm mụụtụn wụn ụdụ ró da, mẹ kabụ nọmụ dọ'ẹ kwụm-dụ wụn mọmmo a-mụụnẹ ụzụ ụm mụụtụn wụn ụ dụ ró da.>
33 <<Ụ da-ọ, gag jab, yagẹ ụ wa-m-ank-ụ ró shụ'ụt tọk-ụ ụso u-bu ri ụ swas-mụ wa'-ụ wa. Yagẹ wa'-ụ wa arụk m-mụ ẹ tụ-wụtọ wa nẹ.
34 ¿Rẹ-ọ ụm dọtẹ ụr-mụ ụdụ ụso-u ri, a mụnẹ ụzụ wa zaar ụr-kot ụ mẹ nẹ da? A-bọ yagẹ ụm swa ụr-kọb dụ dọ'ẹ ụ haan ụ ụso ri da.>>

45

Yusuhu kọksẹ hi-ụr wa ụdụ tụ-wụtọ wa nẹ

1 Yusuhu kẹrgẹ họ-dụ ụs-ram ụka wa ọtte ụt-họg da. Wa zụ ụ tọk-nẹ wa bẹẹt ẹ arụk m-rwụ ụ-dọ ụ cwar-yụ ụr-bẹb. Ẹ yagẹ wa u-kur ụ tụ-wụtọ wa nẹ. Da-u ọ wa warụ ụn ụzụ, <<Mẹ wa ọyẹ Yusuhu!>>
2 Wa jakụs cwar-yụ ụs-kan m-yat! Sẹ nẹt-tụ Masar tụ ọọgẹ ụ-dọ hog wụn, tụmsụ ụ nẹt-tụ pyụ-ụ Farụk-ụ Masar nẹ ẹ hog wụn.
3 Yusuhu zụ ọr-ụt wa nẹ, <<Mẹ ọ Yusuhu. ¿Ụso-u ri ọmọn ụr-fat?>> Ẹ kergẹ zụdụ wụn ọkọn da, remụ zụ gyẹr-yụ shụkụp ẹ sok.
4 Sẹ Yusuhu zụ ọr-ụt wa, <<Hiknụn ụt-mọr ụ-mẹ nẹ.>> Da ụn hiknẹ, wa zụ ụn, <<Mẹ wa dụ-dim-ụ nọ wụ na zụyẹ Yusuhu, wụ nọ babẹ tọk-ụ Masar.>>

5 A nọ naas jab da kọ nọ hyan na-m wakụn da. Ụm zụụg iya remụ zụ Rụ-ọ ba m-haatụn mẹ ụ ana remụ ụm guut fat-ụt nọ.
6 Na nọng ụs-hak ụs-yụr ụs-mẹr ụ da-ọ, kwụkụs ụs-hak ụs-tan, sụ na za ụr-tọm da, na za tụmsụ ket da.
7 Rụ-ọ tọmnụ mẹ ụm haan ụ-shụ nọ, remụ zụ na kus ụt-nẹt ụ-mẹ kọ-ụr nọ, iya ọ fụn-yụ Rụ-ụ zọngtẹ gwụdụ nọ.

8 <<Remụ iya a nọ haatụn mẹ ụ ana da, Rụ-ọ haatụn mẹ ụ ana! Wa wa'ag ụm shụ'ụt sha-mụ ụso ụdụ Farụk-ụ Masar. Ụm ọ ụso u-bu ụ kọ-uyan ụ-mẹ bu wa tụmsụ ụm ọ wa-ụr-farụk ụ Masar u-bẹẹt.>>
9 Ụ-da ọ nọmọn m-họr nọ warụ ụso u-bu ri ụzụ nọmụ wa'-ụ wa Yusuhu zụyẹ ya, <<Rụ-ụ muutụ mẹ ụso ubu ụ Masar u-bẹẹt. Haanẹ ụdụ ri za naas u-da.
10 Bọ ụt-ker shụ'ụt ụt-mọr nẹ ụ Gas-ụ Gọsen, bọ, ụ ya'ag-ụ ró nẹ, ụ ya'ag-ụ ya'ag-ụ ró nẹ, ụ-ban-tụ ca ụ ban-tụ gwaar nẹ, ụ ban-tụ na-ụ ró nẹ, ụ kọ-uyan ụ oyẹ ụ ró.
11 Mẹ gwat-ụ bọ ụ hak-sụ ụs-tan sụ ụs-mẹr sụ ọọnẹ. Mẹ nọmụ ka ụm dọtẹ ụt-nọm u-bẹẹt ụm ya bọ nọm ụt-rẹ. A-bọ haanẹ ụ ana da nọ ụ a-u-bu ró nẹ ụ tọk-nẹ ró bẹẹt bọ ụt-họg ụs-mẹr.>>

12 Yusuhu zụ ụn, <<Ụ da-ọ nọ hyanụg hi-dụ war-nọ, ọr-ụ ri Banyamin hyanụg ụzụ mẹ wa oyẹ Yusuhu, mẹ oyẹ ụs-remụ ụ nọ nẹ.
13 Dẹẹn, nọ warụ ụso-u ri ụzụ na ya mẹ ọg-ụr yat-dẹ ụ dak-ụ Masar. Dẹẹn, nọ warụ wụn nọm-ụ nọ hyanẹ nọ hatụn wụn ụ ana za naas u-da.>>
14 Wa ham-ụt Banyamin, wa hụ ụs-kan sụ ụr-sọ. Banyamin ham-ụt wa tụmsụ wa hụ ụs-kan.
15 Yusuhu ham-ụt tụ-wụtọ wa nẹ bẹẹt wa hụ ụs-kan. Da wa tasẹ sẹ, ẹ hẹẹsẹ ụs-rem ụ wa nẹ.

16 Da wakụn hụụtẹ ụs-rem ụdụ pyụ-ụ Farụk-ụ Masar ụzụ ọr-ụt Yusuhu hagụn, farụk-ụ nẹt-ụt wa nẹ nom ụr-sọ sok.
17 Farụk-ụ Masar zụ Yusuhu, <<Warụ tụ-wụtọ ró nọmụ ụm ụt-sa nọ nọm-ụ ya: Sakụn bisa-ụt nọ hyụ nọ arụk m-mụ ụ dak-ụ Kan'ana.
18 Dẹ'ẹ bọ warụ ụso-u ró ụ nẹt-tụ u-bu ró nẹ ẹ mụụn ụdụ ri. Mẹ ya bọ dak-ụ zẹgẹ ụr-zwar, dak-ụ Masar, bọ rẹ kwụm-tụ u-dak.>>
19 <<Tụmsụ warụ ụn ụzụ, <Nọmụ ụm ụt-sa nọ nọm-ụ ya,> Kabụn kẹkẹ-yụ u-jwaak dụgụ Masar, remụ nọ kabtụn ya'ag-ụ rẹk-ẹ ụ nẹta-ụt nọ nẹ, nọ haan ụ ụso-u nọ nẹ ụ ana ụ dak-ụ Masar.
20 A nọ naas jab-ụ kwụm-ụt nọ nẹ da, remụ zụ nọm-ụt sọ-tọ tụ Masar tọ dọ'ẹ ụt-shụ'ụt tụ nọ. Rem iya, a sẹ nọ kabgụn ụt-nọm dụgụ Kan'ana da.>>
21 Yaag-ụ campa-nẹ Isra nom iya ụka farụk zụttẹ ẹ. Yusuhu yụ' ụn kẹkẹ-sụ jwaak ụka Farụk-ụ Masar zụttẹ. Tụmsụ wa yụ' ụn nọm ụt-rẹ ụn dọ'ẹ ụt-rẹ ụ-dọmụ fụn.
22 Yusuhu yaag ụn bẹẹt kus-ụt po-tọ, tụmsụ ụdụ Banyamin wa yasẹ kọnkọ shik ụt-kọk ụt-tụt [300], ụ kus-ụt po-tọ nẹ usọ u-tan.
23 Tụmsụ nọm-tụ wa tọmtụn ụso-u wa ya, nọm-ụt sọ-tọ tụ Masar wa wụ' tọ dọm-ụ gob-ụ janka ọp. Wa yụ' wụn hyụ ụ ụr-bẹrẹdi nẹ ụ remụ ha-m wụn ụ Masar tụmsụ wa wụ' tọ dọm-ụ mangụ janka ọp.
24 Tụmsụ da ụn ọọgẹ ụ mọttụ ụr-arụk wa zụ ụn, <<A nọ nọm u-har ụ dọm u-fụn da!>> Sẹ wa tok ọr-ụt wa nẹ ụn arụk.
25 Ẹ yagẹ Masar, ẹ arụk m-mụ ụdụ ụso-u ẹ Yakubu ụ dak-ụ Kan'ana.
26 Ụn zụ ụso-u ụn, <<Yusuhu ọmọn ụr-fat! Farụk-ụ Masar wa'ag wụn damra nẹt Masar.>> Sẹ jab-ụ Yakubu yụnẹ wa kergẹ ụs-rem da.
27 Da-ụ ụn warụ wa nọm-ụ Yusuhu zụyẹ u-bẹẹt, da-ụ wa hyanẹ kẹkẹ-sụ u-jwaak sụ wa tọmtụn na kabụn wụn ụ haan ụ Masar, sẹ jab-ụ ụso ụn Yakubu tor.
28 Tụmsụ Isra zụ, <<Ụm eestẹ ụ da-ọ ụzụ wa'-ụ ri Yusuhu ọmọn ụr-fat. Mẹ ụt-dọ'ẹ ụm hyan wa kanda ụm mar.>>

46

Yakubu haag ụ dak-ụ Masar

1 Sẹ Isra kụb kọ-uyan ụ wa ọttẹ wa arụk m-ha ụ dak-ụ Masar. Da-ụ wa teenẹ bọ-ụ Bẹrshẹba, wa nọm ya-dụ tọog ụdụ Rụ-ụ ụso-u wa Ishaku.
2 M-gyụp Isra nom u-hyan Rụ-ụ nọm ụs-rem ụ wa nẹ. Wa zụ, <<Yakubu! Yakubu!>>

Wa shụs wa zụ, <<Mẹ ya ana!>>

3 Sẹ wa zụ, <<Mẹ ọọgẹ u-Rụ ụ ụso-u ró. A-bọ họg u-gyẹr da dọ'ẹ ụ Masar. Remụ zụ ụ kụna, ụm dọtẹ ụt-wa ụ kọ-ụr ró nọm u-tát ụkụn.
4 Mẹ ụt-ha ụ nọ nẹ ụ dak-ụ Masar, mẹ mụụtụn nọ tụmsụ ụ dak-ụ Kan'ana. Bọ ụt-mar ụ dak-ụ Masar, wa'-ụ ró Yusuhu wa dọ'ẹ jwak-dụ bọ.>>
5 Da-ụ Yakubu yagẹ bọ-ụ Bẹrshẹba, ya'ag-ụ campa-nẹ wụn kụb wụn m-ha ụ Masar. Ẹ kụb Isra, ụ yaag nẹ, ụ nẹta-ụt ẹ nẹ, ụ kẹkẹ-sụ u-jwaak yụ Farụk-ụ Masar yasẹ na kabụn ụn.
6 Ẹ kụb na ẹ ụ bisa-tụ u-bu nẹ tụ ẹ kumẹ ụ dak-ụ Kan'ana, tụmsụ Yakubu ụ kọ-ụr wa nẹ ụr-bẹẹt ẹ arụk m-ha ụ dak-ụ Masar.
7 Yakubu arụk m-ha ụ Masar ụ ya'ag-ụ wa nẹ bẹẹt, ụ ya'ag-ụ ya'ag-ụ wa nẹ, ya'ag-ụ campa-nẹ, ụ ya'ag-ụ nẹta-nẹ, ụ kọ-ụr wa nẹ ụr-bẹẹt.
8 Untọ tọ ọyẹ dim-tụ ya'ag-ụ campa-nẹ Isra (Yakubu ụ kọ-ụr wa nẹ) ẹ dọ'ẹ ụ dak-ụ Masar:
Rubẹn wa ọyẹ mat-dụ u-shụ Yakubu.
9 Yaag-ụ campa-nẹ, i na matẹ Rubẹn dim-ụt ẹ na zụyẹ:
Hanọk, Paru, Hẹzọn, Hazrọn ụ Karami nẹ.
10 Yaag-ụ campa-nẹ Simiyọn ẹ ọyẹ:
Jẹmiyẹr, Jamin, Ọhad, Jakin, Zọhar, ụ Shawuru (wa'-ụ nẹta yụ Kan'ana).
11 Yaag-ụ campa-nẹ Rẹwi ẹ na zụyẹ:
Gasọn, Kọhat, ụ Mirari.
12 Yaag-ụ campa-nẹ Yahuda ẹ na zụyẹ:
Er, ụ Onan, ụ Shera, Pẹrẹz, ụ Zẹra. (Tụmsụ Er ụ Onan marụg ụ dak-ụ Kan'ana).
Yaag-ụ Pẹrẹz ẹ ọyẹ: Hẹzọn ụ Hamur.
13 Yaag-ụ campa-nẹ Issakar ẹ ọyẹ:
Tora, ụ Fọwa, ụ Yashub, ụ Shimarọn.
14 Yaag-ụ campa-nẹ Zẹburun ẹ ọyẹ:
Sẹrẹ, Ẹrọn, ụ Yareyer.
15 Inẹ ẹ ọyẹ ya'ag-ụ campa-nẹ Riya i wa matẹ Yakubu ụ dak-ụ Padan-aram, ụr-kot ụ gwụp-ụ ẹ nẹ Dinatu. Tat-ụ ya'ag-ụ Yakubu (ya'ag-ụ nẹta-nẹ ya'ag-ụ campa-nẹ) i wa kumẹ dụgụ-dụ Riya ụr-shik ụr-gan ụ ọp-ụ tụt [33].
16 Yaag-ụ campa-nẹ Gad ẹ ọyẹ:
Zifiyon, Hagai, Shuni, Ezbon, Ẹri, Arodi, ụ Arẹri.
17 Yaag-ụ Ashụr campa-nẹ ẹ ọyẹ:
Imna, Isba, Isbi, ụ Beriya ụ hụnọ ẹ nẹ Sera. Yaag-ụ campa-nẹ Beriya ẹ ọyẹ: Heba ụ Markiyer nẹ.
18 Inẹ ẹ ọyẹ ya'ag-ụ Zirpa matụ Yakubu, i Raban yasụ gwụp-ụ wa Riya ẹ ọ ọp ụ shishin [16].
19 Yaag-ụ campa-nẹ Rahira nẹta Yakubu, yaag-ẹ yụr:
Yusuhu nẹ ẹ Banyamin.
20 Ụ dak-ụ Masar, ọ na mat-tụ Yusuhu Manase nẹ ẹ Ifaramu. Dim-dụ ino ụn na zụyẹ Asenat, gwụp-ụ Potipera wa-tọọg-ụ bọ-ụ Ọn.
21 Yaag-ụ campa-nẹ Banyamin ẹ ọyẹ:
Bera, Bekar, Asaber, Gera, Na'aman, Ehi, Rosh, Muppim, Huppim, ụ Arada.
22 Inẹ ọyẹ ya'ag-ụ campa-nẹ Rahira i wa matụ Yakubu, yaagẹ ọp-ụ nas [14].
23 Ya-dụ ụr-campa Dan wa na zụyẹ:
Husim.
24 Yaag-ụ campa-nẹ Napari ẹ na zụyẹ:
Jahazir, Guni, Jezar, ụ Shirem.
25 Inẹ ẹ ọyẹ ya'ag-ụ campa-nẹ Biruha i wa matụ Yakubu, wụ Raban ya'ẹ gwụp-ụ wa Rahira da-ụ wa ọọgẹ ha-mụ ụr-gụ, ya'ag-ụ wa ọ ta'er [7].
26 Nẹt-tụ hayẹ ụ Masar ụ Yakubu nẹ, i ọyẹ dụgụ kọ-ụr wa, za ụr-kot ụ nẹta-tụ ya'ag-ụ wa da, nẹt-tọ ụt-shik ụt-tụt ụ nẹt-tụ ụt-shin [66].
27 Yusuhu ọttẹ ya'ag-ụ campa-nẹ yụr i na wa matụ wa ụ Masar. Nẹt-tụ bu-u Yakubu i haanẹ Masar, nẹt-tọ ụt-shik ụt-tụt ụ ọp [70] i ọọgẹ shụ'ụt Masar.

Yakubu teeg mẹ Masar

28 Yakubu tọmọg Yahuda, wa dọ'ẹ ụdụ Yusuhu ụ remụ zụ, wa kọsnụ wa fụn-yụ dọ'ẹ wa ụt-dọr m-ha ụ Gas-ụ Gọsen. Da-ụ ẹ teenẹ Gas-ụ Gọsen dak-ụ Masar.
29 Yusuhu zọng kẹkẹ-yụ jwaak-ụ wa, wa yụnẹ wa arụk m-ha ụ Gọsen wa bit ụso wa Isra. Za naas u-da da wa te shụ wụn, wa ham-ụt ụso wa, wa tumb ụs-kan.
30 Isra zụ Yusuhu, <<Yagẹ ụm m-mar ụ da-ọ, remụ zụ ụm hyanụg ụ hi-dụ war ri ụzụ bọ ọmọn ụr-fat.>>
31 Sẹ Yusuhu zụ ọr-ụt wa nẹ ụ nẹt-tụ ụ bu-ụ ụso-u wa nẹ, <<Mẹ ụt-dọ'ẹ ụm nọm ụs-rem ụ Farụk-ụ Masar nẹ. Ụm dẹ zụ wa, <Tụ-wụtọ ri nẹ ụ nẹt-tụ bu-ụ ụso-u ri nẹ, i

ọọgẹ ụ shụ'ụt ụ dak-ụ Kan'ana, ẹ haagụn ụdụ ri.
32 Nẹt-ụt tọ nẹt-tụ gwat-dụ ụt-bisa tọ ụ gwaar nẹ, tụmsụ ẹ haagụn ụ ban-tụ ca ẹ nẹ ụ ban-tụ na nẹ, ụ nọmụ ẹ ọttẹ nẹ u-bẹẹt.>
33 Da-ụ Farụk-ụ Masar fagụ nọ, wa shit, <¿Yan-ọ ọ ank-m nọ?>
34 Nọ dẹ zụ wa, <It a-gwat-dụ ban-tụ ụt-bisa nẹ ẹ, dụgụ da-ụ it ọọgẹ ya'ag-ụ rẹk-ẹ. It a-gwat-dụ ụt-bisa nẹ ẹ, ụka ụso-u it nomtẹ.> Da-u ọ wa yagụ nọ ụ nọ nẹ shụ'ụt ụ gas-ụ Gọsen, remụ zụ nẹt-tụ Masar ẹ gụgụmtẹ a-gwat-dụ ụt-bisa nẹ nọm-tụ m-'ẹ tọ ụdụ ẹ.>>

47

Yakubu wa'agụ Farụk-ụ Masar nu-u sọ-ọ

1-2 Yusuhu kagụb ọr-ụt wa nẹ nẹt-nẹ tan, wa dọ'ẹ ụ-shụ Farụk-ụ Masar. Wa warụ wa, <<Ụso ri ụ ọr-ụt ri nẹ ẹ haagụn dụgụ Kan'ana ụ ban-tụ ca nẹ ụ ban-tụ gwar-ụ ẹ nẹ, ụ ban-tụ na-ụ ẹ nẹ, ụ nọm-tụ ẹ ọttẹ nẹ ụt-bẹẹt. Ẹ ọ da-ọ ụ Gas-ụ Gọsen.>> Sẹ wa kọsẹ ọr-ụt wa ụ-shụ Farụk.
3 Farụk-ụ Masar shit ụn ụzụ, <<¿Yan ọ ọyẹ ank-m nọ?>>
Ẹ shụs ẹ zụ, <<It a-gwat-dụ ụt-bisa nẹ ẹ, ụka ụso-tụ ụso-ụt it.>>
4 Tụmsụ ẹ zụ Farụk-ụ Masar, <<It haagụn it shụ'ụt u-da cashi, remụ zụ mẹr-sụ nọng u-tát ụ Kan'ana. Tụmsụ be-dụ u-rẹẹg dụ ụt-bisa zaar da. It ọ ụs-kọn bọ yagẹ tọk-nẹ ró it shụ'ụt ụ Gas-ụ Gọsen.>>
5 Farụk-ụ Masar zụ Yusuhu, <<Ụso ró ụ tụ-wụtọ ró nẹ ẹ haagụn ụdụ ró.
6 Ẹ ụt-kerẹ ụr-shụ'ụt kọhẹnẹ dak-ụ Masar u-bẹẹt. Ya ụso-u ró ụ ọr-ụt ró nẹ dak-ụ zẹgẹ ụr-zwar. Ẹ kerẹ ụr-shụ'ụt Gọsen. Tụmsụ abitẹ ụzụ wakụn ọro ụn wụ napẹ gwat-dụ ụt-bisa sok, bọ kerẹ wadụ wa ụ gwat-dụ bisa-ụt ri.>>
7 Sẹ Yusuhu haatụn uso-u wa Yakubu, wa hụụt wa ụ-shụ Farụk-ụ Masar. Tụmsụ Yakubu wa'-ụ Farụk-ụ Masar nu-u sọ-ọ.
8 Farụk-ụ Masar shit Yakubu, <<¿Hak-ụs ró sẹ ụs-nụ?>>
9 Yakubu shụs wa zụ Farụk-ụ Masar, <<Ụm nọmụg ụs-hak ụt-shik ụt-shishin ụ ọp [130]. Sẹdi hak-ụs ri ọ cashi ana gwatẹ hak-sụ ụso-ụt ri tụ marẹ.>>
10 Yakubu wa'-ụ Farụk-ụ Masar nu-u sọ-ọ, sẹ wa arụk m-rwụ dụgụ-dụ wa.
11 Yusuhu shụgụsẹ ụso-u wa ụ ọr-ụt wa nẹ ụ dak-ụ Masar. Wa yasụ ẹ dak-ụ zẹgẹ ụr-zwar ụ Masar, ụ na zụyẹ Ramase, ụka Farụk-ụ Masar zụttẹ.
12 Yusuhu hatụn ụso-u wa ụ tụ-wụtọ wa ụ nẹt-tụ bu-u wa nẹ ụt-bẹẹt nọm ụt-rẹ, ụka tat-u ẹ, ụ ya'ag-ụ ẹ nẹ.

Ụs-mẹr

13 U-dak u-bẹẹt nọm ụt-rẹ zaar da rem ụzụ mẹr-sụ nọng u-tát; nẹt-tụ ọ swadụ ụs-mẹr sok ụ dak-ụt tọ Masar ụ Kan'ana-nẹ.
14 Yusuhu ọnk shik bẹẹt i na kumẹ Masar ụ Kan'ana-nẹ i nẹt-tụ otẹ hyụ, wa hụụt shik-ụ ẹ ụ pyụ-ụ Farụk-ụ Masar.
15 Da-ụ nẹt-tụ Masar ụ nẹt-tụ Kan'ana tasẹ hosụ shik-ụ ẹ ọttẹ bẹẹt ụ remụ ọ-dụ hyụ, nẹt-tụ Masar nẹ bẹẹt ẹ haan ụdụ Yusuhu. Ẹ zụ, <<Ya it nọm ụt-rẹ. ¿Rẹ-ọ it dọtẹ ụt-mar bọ gwat-dụ it? Shik-ụ it tụụstẹ bẹẹt.>>
16 Yusuhu shụs wa zụ, <<Hatụn mẹ bisa-ụt nọ, mẹ ya' nọ nọm ụt-rẹ remụ zụ shik-ụ nọ tụụstẹ.>>
17 Dụgụ da-u ọ, ụn hatụn ụt-bisa ụdụ Yusuhu, wa yụ ụn nom-ụt rẹ ụ swas-mụ bisa-ụt ụn: jwaak nẹ, ban-tụ ca, ụ gwaar nẹ, ụ na nẹ, ụ janka nẹ. Tụmsụ ụ hak-u ya wa yụ ụn nọm ụt-rẹ ụ swasmụ bisa-tụ u-bu ụn.
18 Da-ụ hak-yụ arkẹ, yakụn hak-ya byụrụn ụn haan ụdụ wa, ụn zụ, <<Ụso u-bu it, it zaar ụ yasụ bọ ụt-nip da. It zamụttụn shik da ẹ tụụstẹ bẹẹt, tụmsụ bisa-ụt it ụt-bẹẹt tọ mụụg tụ ró. Ọkọn zamụn ụ it dọ'ẹ ụ haatụn bọ da war-ụt it tọ kusẹ ụ tak-ụt it nẹ.
19 ¿Rẹnẹ ọ it dọtẹ m-mar bọ gwat-dụ it ụ is-ụ ró? Ya it nom-ụt rẹ ụ swas-mụ tak-ụt it, it ya'astẹ Farụk-ụ Masar tak-ụt it ụ hi-dụ war it nẹ ụdụ Farụk-ụ Masar it shụ'ụt tọk-nẹ. Bọ di ya' it nọm ụt-rẹ taas it mar da, tụmsụ taas ụ dak-ụ shụ'ụt za nẹt sha-mụ ụr-dọg da.>>
20 Yusuhu ọgụ Farụk-ụ Masar dak-ụ Masar ụt-bẹẹt. Nẹt-tụ Masar ụt-bẹẹt ẹ bụpụs tak-ụt ẹ remụ zụ mẹr-sụ nọng u-tát sok, tak-tụ shụ'ụt tụ Farụk-ụ Masar ụt-bẹẹt.
21 Remụ iya Yusuhu muut nẹt-tụ Masar ụt-bẹẹt, nẹt-tụ shụ'ụt tọk-nẹ farụk bẹẹt.

22 Kọ ba shụ'ụtẹ iya, Yusuhu ọọg tak-tụ a-tọọg-nẹ da. Remụ ụzụ a-tọọg-nẹ ọnk nọm ụt-rẹ ẹ dụgụ-dụ Farụk-ụ Masar. Remụ iya ẹ zattẹ mọttụ bab-dụ tak-ụt ẹ da.
23 Yusuhu zụ ụn, <<Remụ ụzụ ụ da-ọ ụm ọọg nọ ụ tak-ụt nọ nẹ ụdụ Farụk-ụ Masar. Gọ hyụ ya ọnkọn nọ dọ'ẹ nọ kaw ụt-tak.
24 Da-ụ nọ tasẹ ket, nọ dẹ yasẹ ụr-họ ụr-gan ụ tẹk ụt-họ ụt-tan, ụdụ Farụk-ụ Masar. Họ-tụ ụt-nas tụ kusẹ tọ shụ'ụt gọ i nọ dọ'ẹ ụt-kaw ụ tak-ụt nọ, tụmsụ nọm ụt-rẹ ụdụ tak-ụt nọ, ụ nẹt-tụ u-bu nọ nẹ bẹẹt.>>
25 Ẹ shụs, ẹ zụ, <<Bọ gwụụg fat-ụt it, yagẹ it kum hyụ-m pusmọ ụdụ ụso u-bu ri; it shụ'ụt tọk-nẹ Farụk-ụ Masar.>>
26 Yusuhu nom ụt-bọr ụ dak-ụ Masar tụ ọmnẹ m-ank ụ haan ụ da-ọ, ụzụ ụr-họ ụr-gan ụ-mẹ ụt-tan dụ nọm-tụ ụr-tọm ụ dak-ụ Masar dụ Farụk dẹ. Sẹdi tak-tụ a-tọọg-nẹ tọ zarẹ tụ Farụk-ụ Masar da.

Kọn-sụ m-vastẹ sụ Yakubu

27 Sẹ Isra-nẹ ẹ shụ'ụt ụ Masar ụ gas-ụ Gọsen, ẹ nom ụt-kwụm u-tát. Ẹ mụt yaag u-tát, tụmsụ ẹ nom ụr-ban sok.
28 Yakubu shụ'ụtẹ ụ Masar ụs-hak ọp ụs-ta'er [17], hak-ụs Yakubu sụ wa nọmẹ, hak-sẹ u-kọk u-gan ụ hak-sụ ụt-shik ụt-yụr ụ hak-sụ ụs-ta'ẹr [147].
29 Da-ụ Isra napẹ ụzụ da-ụ mar-m wa nọng ụt-mọr, sẹ wa fog wa'-ụ wa Yusuhu. Wa zụ wa, <<A ụm kumẹ hyụ-m pusmọ ụdụ ró, wa kom-u ró ụ-ta kut-u ri, bọ kọsẹ mẹ ụt-nip ụ yadụ jab nẹ ụzụ a ụm marẹ bọ za jwak-ụ mẹ ụ ana ụ dak-ụ Masar.
30 Tụmsụ da-ụ ụm marẹ, kabụn war-u ri dụgụ Masar m-ha ụ be-dụ na doktẹ ụso-tụ tụ ụso-ụt ri.>>
Yusuhu zụ, <<Mẹ nọmụ bọ ụka bọ zụttẹ.>>
31 Yakubu zụ, <<Tọndẹ ụzụ bọ ụt-nọm iya.>> Yusuhu tọn-dẹ wụn. Da-u ọ Isra kaksẹ hi-ụr wa ụ-dọmụ yụn-ụ wa, wa nomẹ u-Rụ ụt-huuk.

48

Yakubu wagụ Ifaramu ẹ Manase nu-u sọ-ọ

1 Da-ụ wasẹ ca, na warụ Yusuhu ụzụ, ụso-u wa ọ za m-yar. Yusuhu kụb ya'ag-ụ campa-nẹ wa yụr, Manase ụ Ifaramu ụ wanẹ, ẹ dọ'ẹ, ẹ hyan ụso-u wa.
2 Da-ụ na warẹ Yakubu ụzụ, <<Wa'-ụ ró Yusuhu haagụn, wa hyan bọ.>> Sẹ Isra sur ụr-bẹb tụmsụ wa shụ'ụt ụ-dọm u-yụn.
3 Yakubu zụ Yusuhu, <<Rụ-ụ u-bẹẹt haagụn ụdụ ri ụ Ruz ụ dak-ụ Kan'ana, tụmsụ wa wa'-ụ mẹ nu-u sọ-ọ ụ kụn.
4 Wa zụ mẹ, <Mẹ ya'ụ bọ yaag, tụmsụ mẹ ụt-wa bọ nọm u-tát. Mẹ ụt-wa ụ bọ shụ'ụt wa ụt-kọ u-tát, mẹ ya'ụ bọ unọ dak-ọ Kan'ana, tụmsụ mẹ ya'ụ bọ unọ dak-ọ ụ shụ'ụt ụ kọ-ụt ró ụ dẹ haan dim-ụ ró m-mọmmọ.> >>
5 Yakubu zụ wụn, <<Yaag-ụ campa-nẹ yụr i na matẹ bọ ụ dak-ụ Masar, Ifaramu ụ Manase kanda ụm haan ụ ana, ẹ dọ'ẹ ụt-shụ'ụt ya'ag-ụ ri ụka Rubẹn ụ Simiyọn.
6 Tụmsụ da-ụ kọ-ụr nọ ụr-bẹẹt ẹ mụụnẹ ụ Kan'ana, ya'ag-ụ ri kọwan dọ'ẹ kwụm-dụ ụr-ọg dak-u ọ. Sẹdi ẹkẹn yaagẹ i bọ dẹ ụt-kwụm ụ dim-ụ ụn ẹ dọ'ẹ kwụm-dụ ọg-dụ u-dak dụgụ ọrụ ẹ Ifaramu kọ Manase.
7 Ụs-hak u-tát sụ arkẹ, da ụm ọọgẹ mụụn dụgụ Padan-Aram, Rahira mụrụs dak-ụ Kan'ana. It ọ ụ tẹk m-ha ụ dọm u-fụn, m-ra nẹ dụgụ bọ-ụ Eparat (Ụ na fụgẹ Bẹtarami). Ụ tẹk-ụ namụ jab sẹ ụm dok wa ụ kit-ụ fụn-yụ ha-mụ Eparat.>>
8 Da-ụ Isra hyannẹ ya'ag-ụ campa-nẹ Yusuhu yụr, sẹ wa shit, <<¿Wa zụ wannẹ ẹ inẹ?>>
9 Yusuhu shụs wa zụ, <<Ẹ ọyẹ yaag campa-nẹ i Rụ-ụ ya'ụ mẹ ụ ana, da-ụ ụm ọọgẹ ụ Masar.>>
Yakubu zụ, <<Haatụn ụn ụdụ ri ụm wa'-ụ ụn nu-u sọ-ọ.>>
10 Is-ụ Isra nọng u-cụm ụ remụ ụr-wụ, wa hyen-ụt sok da. Yusuhu haatụn ya'ag-ụ campa-nẹ wa yụr ụdụ Yakubu. Yakubu ham-ụt ẹ tụmsụ wa su gụt-ụt ẹ.
11 Isra zụ Yusuhu, <<Ụm nọng ụs-dorog ụzụ mẹ hyanụ bọ da. Sẹdi ụ da-ọ Rụ-ụ yakkụ mẹ ụm hyan ya'ag-ụ ró tụmsụ.>>
12 Sẹ Yusuhu hast ya'ag-ụ wa dụgụ-dụ jwụn-ụt Yakubu, sẹ Yusuhu hẹ u-dak ụt-jwụn wa kakụs hi-ụr wa u-dak.
13 Yusuhu kagụb ụn yụr bẹẹt, Ifaramu ụ kom-ụt ụt-cwa ụ Yusuhu m-gwat kom ụr-beer ụ Isra, tụmsụ Manase ụ kom ụr-beer Yusuhu m-gwat kom ụt-cwa ụ Isra. Wa haatụn ẹ ụt-mọr ụ Yakubu nẹ.

14 Tụmsụ Isra nọmụg nọmụ Yusuhu ụt-sa
wa nọm da. Sẹdi wa dor kom ụs-cwa ụ hi-
ụr Ifaramu, kọ ba shụ'ụtẹ ụzụ wa ọyẹ dụ-
fadẹ, kom ụr-beer ụ dọm-ụ hi-ụr Manase
wụ ọ mat-dụ u-shụ.
15 Sẹ wa wa'-ụ Yusuhu nu-u sọ-ọ, wa zụ,
<<Yagẹ u-Rụ wụ ụso-u ụso-ụt ri
Ibrahi ụ ụso ri Ishaku nẹ ẹ nọngẹ u-Rụ
m-ank.
Rụ-ụ dụụtẹ mẹ tụmsụ wa got mẹ
ụka wa-gwat-dụ ụt-bisa gottẹ ca wa.
Rụ-ụ nọng iya ụ fat-ụr ri ụr-bẹẹt ụ teen din-
dẹ họ-dẹ.
16 Wa-tọm u-Rụ wụ guu mẹ dụgụ nọm-ụt
yọ-tọ,
ụm nọng ụs-tọọg ụzụ,
wa wa'-ụ yaag inẹ nu-u sọ-ọ.
Ụm nọng ụs-tọọg ụzụ na dọ'ẹ ha fag-dụ ụn
ụ dim-ụr ri,
tụmsụ ụ dim-ụr Ibrahi ụ Ishaku nẹ
remụ nọmụ Rụ-ụ nọmụ ụn.
Ụm nọng ụs-tọọg ụzụ ụn kum ụt-kọ u-tát
i dọ'ẹ ụr-yụ u-dak u-bẹẹt.>>
17 Da-ụ Yusuhu hyanẹ ụso-u wa ụ wadụ
kom ụt-cwa ụ wa ụ hi-ụr Ifaramu, sẹ jab-
ụ wa nụ. Sẹ wa kụb kom ụt-cwa ụ ụso-u
wa, dụgụ hi-ụr Ifaramu, wa muut ọ ụ hi-ụr
Manase.
18 Yusuhu zụ ụso-u wa, <<Iya-ọ da, ụso-
u ri, unwa wa ọọgẹ mat-dụ u-shụ, wa kom
ụs-cwa ró ụ hi-ụr wa.>>
19 Tụmsụ ụso-u wa gụgụm. Wa zụ,
<<Ụm nak wa'-ụ ri, ụm-nak, Manase dọ'ẹ
ụt-shụ'ụt kọ-ụr yat-dẹ, tụmsụ Ifaramu dụ-
dim-ụ Manasse ụt-shụ'ụt kọ-ụr yaddẹ m-
zẹg dụ yụ-wụya wa, kọ-ụr wa ụt-shụ'ụt
dak-u yat-ọ.>>
20 Remụ iya Yakubu wa'-ụ ụn yụr nu-u sọ-
ọ ụr-họ ụr-gan wa zụ,
<<Dụgụ-dụ dim-ụr ro dẹ nẹt-tụ Isra-nẹ dọtẹ
wa'-ụ ụt-nẹt nu-u sọ-ọ, ẹ dọ'ẹ ụt-zụ,
<Yagẹ Rụ-ụ wa'-ụ nọ nu-u sọ-ọ ụka
Ifaramu nẹ ẹ Manase.> >>
Remụ iya Yakubu wụ Ifaramu ụ-shụ Man-
ase.
21 Da-u ọ Isra zụ Yusuhu, <<Bọ hyanụg
ụm ụt-sa m-mar, tụmsụ Rụ-ọ ụt-nọm ụr-kot
ụ bọ nẹ, tụmsụ wa dọ'ẹ ụ muutụ bọ dak-ụ
ụso-tụ ụso-ụt in.
22 Tụmsụ bọ, mẹ ya bọ m-zẹg nọm-ụ ụm
ya tụ-wụtọ ró. Mẹ ya'ụ bọ tak-ụ zẹgẹ ụr-bẹb
ụ gas-ụ Shẹchẹm. Ụm ọnktẹ dak-u ọ dụgụ
nẹt-tụ Amoriya-nẹ, da-ụ ụm nọmẹ m-dum
ụ ẹ nẹ van-yụ m-wụr ri ụ ta-u ri nẹ.>>

49

Yakubu wa'agụ ya'ag-ụ
campa-nẹ wa nu-u sọ-ọ

1 Sẹ Yakubu fog ya'ag-ụ campa-nẹ wa
tụmsụ wa zụ: <<Kargụn ụdụ ri, ụm warụ
nọ nọm-ụ dọ'ẹ kwụm-dụ nọ ụ da-ụ de'ẹ ụ
haan.>>
2 <<Kargụn nọ ẹr,
Yaag-ụ ri Yakubu;
Ẹrẹn Isra ụso-u nọ.>>

3 Rubẹn, bọ ọyẹ mat-dụ u-shụ ri.
Bọ wa ụm matẹ da-ụ
ụm ọọgẹ ụ fa-ụr ri,
ụ da-ụ ụm ọọgẹ ụ họg-mụ ụr-bẹb.
Bọ wa ọ yụ-shụ
tụmsụ wụ zẹgẹ ụr-bẹb.
4 Kọ ba shụ'ụtẹ zụ
bọ wa-kọb-dụ shụp-dụ ụr-hi wa
ụka bụ-mụ ụr-bẹb.
Ụ da-ọ bọ za kwụm-dụ
rẹ-ụ u-shụ da,
remụ zụ bọ daag
ụ yụn-u ri bọ naas ọ.
Bọ roogtẹ ụ tọk-nẹ,
wụ shụ'ụtẹ wa-gan
ụ tẹk-ụ nẹta-ụt ri.
Bọ wa'ag mẹ ụso-u ró
ụ họg-dụ m-'ẹ.

5 Simiyọn ẹ Rẹwi jab-ụs ẹ ọ ụs-gan,
van-sụ m-wụr ụn
nọm-tụ yụnụs-dụ jab-sụ ụt-nẹt sẹ.
6 Ụm zaar ụ cwadụ mọrọg-ụr ụn da,
Ụm za tụmsụ samẹ ụt-hi
ụ nọm-dụ nọm-ụt yọ-tọ ụn nẹ da.
Ụn họọrtẹ ụt-nẹt remụ ryab-ụs ụn.
Tụmsụ ẹ kwụprụssẹ tụrụg-sụ na,
remụ họg-dụ ụr-zwarụ ụn.
7 Nu-u yọ-ọ ụdụ ryab-ụs ụn,
remụ zụ ryab-ụs ụn nọng u-tát.
Mẹ bụrụgsẹ ụn dụgụ kọ-ụr Yakubu,
ụm bụrụgsẹ ụn dụgụ mẹ Isra-nẹ.

8 <<Yahuda, ọr-ụt ró nẹ
dọ'ẹ nọmụ bọ ụt-vam.
Bọ dọ'ẹ ụ shụp-dụ gẹkụstụ
hụụb-ụt yọ-tọ ró.
Yaag-ụ ụso-u ró dọ'ẹ ụt-hẹ

ụt-jwụn ụ shụ ró.
9 Yahuda wa'-ụ ri,
ya-dụ u-zur dẹ wa ọọgẹ,
wụ tasẹ tụdụ ap-mụ ụr-dọg mụ wa masẹ,
Wa rụt wa nụkụs m-kim
da-ụ wa tasẹ rẹ-dụ nọm ụt-rẹ.
Bọ ọ sha-mụ ya-dụ uzur,
wakụn zaar wụ dẹ yụnsụ bọ da.
10 Bọ Yahuda, kọm-yụ ụr-faruk
za ụt-rwụ dụgụ-dụ ró da.
Kọm-yụ ụr-faruk zaar ụt-mọt
ụ nẹt-ụt ró nẹ da.
Sẹ teeg ụdụ wụ kamẹ wa rẹ.
Ụt-dak ụt-bẹẹt tọ ya'ụ bọ m-zẹg.
11 Bọ gagụ janka-u ró
ụ te-yụ inabi,
jwaak-u wụn ụt-nọm
ụt-rẹẹg ụs-nag-nag sụ citẹ ẹ,
Wa jasụ kus-ụt wa
ụ bụ-mụ inabi,
nọ ụt-nọm m-jaas
ụ bụ-mụ inabi mụ ọ
ụ jaz-mọ ụka m-hyụ.
12 Is-ụ ró ụt-nọm ụs-rim
m-zẹg bụ-mụ kẹ,
tụmsụ ni-nụ wụn ụt-nọm
ụr-myak m-zẹg m-mẹ.

13 <<Zẹburun ụt-shụ'ụt ụ kit-yụ m-sa.
Ụ shụ'ụt be-dụ ẹẹs-dụ hat-sụ m-bụ,
Ma-dụ u-bọr wa ụt-te bọ-ụ Sidon.

14 <<Issakar, janka-yụ ụr-bẹb ya.
Wa ọ m-rụt ụ tẹk-ụ kapu-tụ
gag-dụ ụt-cwụ ụt-yụr.
15 Wa ụt-hyan ụzụ
be-dụ ụr-hurẹ wa ọ sọ-dẹ,
tụmsụ wa ụt-họg
ụka rẹmẹr-mụ u-dak ọttẹ.
Wa yasụ shin-u wa remụ
kab-dụ cwụ-tụ m-no,
wa yasẹ hi-ụr wa
ụ nọm-dụ m-tọk mụ ụr-bẹb.
16 Dan, dọ'ẹ ụt-shụ'ụt wa kwụp-dụ ụs-rem
u-mẹ nẹt-ụt wa,
ụka tọkụn kọ-tọ ụ-mẹ Isra-nẹ.
17 Dan wa dọ'ẹ ụt-shụ'ụt
u-fa ụ kit-ụ u-fụn,
fa-yụ m-rab ụ kit u-fụn,
Yụ epẹ dụkụntẹ dụ jwaak,
remụ i ọ m-sak ẹ hẹ'ẹ ụ-dim.

18 Yawe, ụm ọ wadụ is ụ ụkụr-u ró.

19 <<Gad, hyụw-nẹ kwụp-dụ ụs-fụn nẹ
dọ'ẹ ụ haan ụ bọ,
sẹdi bọ dorụ dim-ụ ụn
wa tọp ụr-mag.

20 <<Ashụr, bọ nọmụ nọm ụt-rẹ
tụ m-rẹrem u-tát tụ farkina-nẹ.
Tụmsụ i nomẹ nọm-tụ ụt-rẹ
tụ m-rẹmẹr tụ faruk.

21 <<Napari, bọ dọ'ẹ ụt-shụ'ụt ụka u-nụm,
wa dọ'ẹ mat-dụ yaag-ụ sọyẹ.

22 <<Yusuhu, bọ matụ yaag u-tát,
bọ ọ sha-mụ te-yụ inabi
yụ ọọgẹ kit-ụ u-gi yụ mụtẹ ụt-ya,
yụ fẹk-ụs wa rogmẹ
m-pas ja-mụ ụr-bọngọ.
23 Hụụb-ụt yọ-tọ ụn dọ'ẹ hẹẹsẹ ụn
m-dum za ụr-ọn,
huụb-ụt yọ-tọ ụn dọ'ẹ
tadụ wụn ụs-ta ụt-ẹr nẹ.
24 Sẹdi ta-u wụn ụt-shụ'ụt
ụ gọri-gọri,
tụmsụ kom-ụt wụn
ụt-shụ'ụt ụr-bẹb nẹ,
Ụ-remụ kom-ụ wa-ụr-bẹb
wụ Yakubu, tụmsụ ụ
remụ wa-gwat-dụ na,
ta'ar-dụ Isra-nẹ.
25 U-Rụ, wụ ụm nọmẹ ụt-huuk,
wa nọmẹ kọ-ụr ró ụr-sẹgẹ.
Rụ-ụ kọ-uyan wa wa'-ụ
ụn kom-u sọ-ọ,
ụ tọmtọn ụn m-bụ dụgụ dọm u-rụ,
tụmsụ wa ya'ụ ụn bụ-mụ ta u-dak,
m-ra ụ ta u-dak-nẹ.
Wa ya'ụ ụn na u-tát ụ yaag nẹ.
26 Yagẹ nu-u sọ-ọ tụ ụso-u ró,
tọ zẹk nu-u sọ-ọ tụ rọr-tụ da-ụ
tụ arkẹ m-tumb nẹ,
m-te jamụ rọr-tụ mọmmo.
Yusuhu, ụm nọng ụs-kọn
ụzụ na ya'ụ bọ tọ haan ụdụ ró,
bọ yụ shụ'ụtẹ yụ-shụ ọr-ụt ró nẹ.

27 <<Banyamin bọ ọyẹ u-go yụ ụr-dọg
yụ ọọgẹ họg-dụ ụs-mẹr,
ụr-wụn bọ họ huụb-ụ ụt-yọ-tọ ró,
tụmsụ m-rim bọ dẹ mọt-dụ kwụm-tụ
bọ ọnkẹ dụgụ-dụ huụb-ụt yọ-tọ ró.>>

28 Tun-tọ tọ ọyẹ kọ-tụ Isra-nẹ ọp-ụt yụr, tụmsụ nọmụ ụso-ụ ụn zụyẹ ụn ụ ya da-ụ wa ọọgẹ wa'-ụ ụn nu-u sọ-ọ. Wa wa'-ụ kọwan nu-u sọ-ọ ụ kamẹ wa.

Mar-m Yakubu

29 Yakubu yụ ụn tuntọ bọr-tọ: <<Ụm ọ ụt-mọr m-mar nẹ ụm byụtụn ụso-ụt ri. Jwakụn mẹ ụ ụso-ụt ri nẹ u-pụkụs u-tak ụ Eparọn nẹt-ụ Hẹt-nẹ.

30 Pụkụs ụ ọọgẹ tak-ụ Mapẹra, ụ dapụs Mamre Kan'ana, ụ Ibrahi ọyẹ ụka be-dụ u-dok ụdụ Eparọn nẹt-ụ Hẹt-nẹ, ụr-samẹ u-tak nẹ.

31 Kụna na doktẹ Ibrahi ẹ nẹta wa Saratu. Kụna na doktẹ Ishaku ẹ nẹta wa Rebeka. Kụna tụmsụ na doktẹ Riya.

32 Ibrahi ọọg u-tak ụ pụkụs nẹ dụgụ-dụ nẹt-tụ Hẹt.>>

33 Da-ụ Yakubu tasẹ warụ ya'ag-ụ wa ụs-rem, sẹ wa rụt ụ-dọm u-yụn. Wa nom vụ'ẹ sụ m-vastẹ, wa dor ụso-ụt wa, wa mụrụs.

50

Dok-u Yakubu

1 Yusuhu he ụ war-ụ ụso-u wa, wa nom ụs-kan, wa ham-ụt wa.

2 Sẹ Yusuhu zụ a-gwat-dụ yar-mụ ụso-u wa nẹ, ẹ wa'-ụ war-ụ ụso-u wa Isra ụs-baat sụ dẹ hoosụ wa ụt-zụm. Sẹ a-gwat-dụ war-u wa wa'-ụ wa baat-sụ hoos-dụ ụt-zụm.

3 Ẹ nom m-roog ụt-shik ụt-yụr [40], tọ ọyẹ roog-mụ kamẹ na nọm ụ tamụ ụs-baat sụ hoos-dụ ụr-u ụt-zụm. Nẹt-tụ Masar nọm m-roog ụt-shik ụt-tụt ụ ọp ẹ ọ namụ jab-ụ rem-u wụn [70].

4 Da-ụ rụttụ namụ jab arkẹ, sẹ Yusuhu nọm ụs-rem ụ nẹngẹn-tụ bu-u Farụk-ụ Masar nẹ. Wa zụ, <<A mụnẹ mẹ kwụmụ hyụ-m pusmọ ụdụ nọ, kọnọn mẹ Farụk-ụ Masar ụ nọ nọmụ wa ụs-rem.

5 <Da-ụ ụso-u ri ọọgẹ ụt-sa m-mar, wa wa'ag ụm nom ụs-tọnd ụzụ, <<Ụm ọ mọttụ m-mar, jwakụn mẹ ụ sag-ụ ụm kawẹ ụ hi-ụr ri ụ dak-ụ Kan'ana.>> Yagẹ ụm dọ'ẹ ụm jwakụn ụso-u ri, a ụm tasẹ jwak-dụ wa mẹ ụt-mụụn za naas u-da.> >>

6 Sẹ Farụk-ụ Masar shụs wa zụ, <<Dẹ'ẹ bọ jwakụn ụso-u ró ụka bọ tọndtẹ ụzụ bọ ụt-nọm.>>

7 Sẹ Yusuhu arụk m-ha ụ jwak-dụ ụso-u wa. Tụ-yat-tọ Farụk-ụ Masar shụ-ụ wụn bẹẹt ụ i-yatẹ kur-tụ kwụp-dụ ụs-rem ụ i-yatẹ dak-ụ Masar nẹ bẹẹt.

8 Yusuhu kụb nẹt-tụ bu-u wa ụt-bẹẹt, ụ ọr-ụt wa nẹ ụ nẹt-tụ ọọgẹ ya bu-ụ ụso wụn nẹ bẹẹt. Sẹdi ẹ yagẹ ya'ag-ụ ẹ ụ ban-tụ bisa-ụt ẹ ụ gwaar nẹ ụ ca nẹ ụ na nẹ ụ gas-ụ Gọsen.

9 Kẹkẹ-sụ jwaak ụ ya-sak-mụ jwaak nẹ tụmsụ ẹ dor Yusuhu m-nọk. Nẹt-tọ u-tát tụ dorụ Yusuhu m-ha.

10 Da-ụ ụn teenẹ be-dụ ụt-sogor dụ Atad, u-dọm ụ gi-yụ Jodan, ẹ nom namụ jab ụs-kan nẹ m-yat sọk. Tụmsụ kụna Yusuhu nomtẹ m-roog ụt-ta'er ụ namụ jab-ụ remụ ụso-u wa.

11 Da-ụ Kan'ana-nẹ i ọyẹ ụ shụ'ụt ụkụn ẹ hyanẹ ụn iya ụ be-dụ na nomtẹ ụr-vu dụ Atad, ẹ zụ, <<Din-dẹ be-dẹ be-dụ namụ jab dẹ sok dụ nẹt-tụ Masar!>> Sẹ ụn tẹ'ẹ be-ụr rẹ ụr-dim ụ dapụs gi-yụ Jodan <<Aber-mizrayim,>> Aber-mizrayim ọ na zụyẹ, <<Be-dụ namụ jab mụ nẹt-tụ Masar.>>

12 Inya-ọ ya'ag-ụ campa-nẹ Yakubu nomtẹ wa ụka wa zụttẹ ẹ nọm.

13 Ẹ kụb wa m-ha ụ dak-ụ Kan'ana. Ẹ dok wa ụ pụkụs tak-ụ Mapẹra, ụ dapụs Mamre, ụ tak-ụ Ibrahi ọyẹ be-dụ u-dok dụgụ Eparọn nẹt-ụ Hẹt-nẹ, ụ damẹ u-tak nẹ.

14 Da-ụ na tasẹ jwak-dụ Yakubu, Yusuhu arkụn ụ mụụn ụ Masar ụ ọr-ụt wa nẹ ụ i shụ'ẹ wa nẹ ụ ha-mụ jwak-dụ ụso-u wa.

Yusuhu wargụ ọr-ụt wa nẹ ụzụ wa zaar ụ top-dụ nọmụ ẹ nọmụ wa da

15 Da-ụ tụ-wụtọ Yusuhu nẹ hyanẹ ụzụ ụso-u ẹ marụg, sẹ ẹ zụ, <<¿A mụnẹ ụzụ Yusuhu ọ m-shụp ụ in nẹ ụ-jab wa tọp nọm-ụt yọ-tọ tụ in nọmụ wa?>>

16 Ụ remụ iya ụn nom tom ụdụ Yusuhu ụzụ, <<Kandi ụso-u in ụ mar wa yakkẹ tun-tọ bọr-tọ:

17 Warụn Yusuhu, <Bọ nọmụ tụ-wụtọ ró nẹ họ-dụ ba'as-ụt ẹ, nọm-ụt yọ-tọ tụ ẹ nọmụ bọ, ụka ẹ yụtẹ bọ ụr-kọb.> Remụ iya it ọ ụs-kọn bọ nọmụ ụn ụr-họ, it tọk-nẹ i Rụ-ụ ụso-u ró.>> Da-ụ sẹ rẹm-sẹ tenẹ dụ wụn, Yusuhu nom ụs-kan.

18 Tụ-wụtọ wa nẹ haan ẹ hẹ ụ-shụ wa ụt-jwụn, ẹ zụ, <<It tụ ya tọkụ nẹ ró ẹ.>>

19 Tụmsụ Yusuhu zụ ụn, <<A nọ họg u-gyẹr da! ¿Mẹ wa u-Rụ ụm dọtẹ ya-dụ nọ ụr-kọb?

20 Nọ zọngtẹ nọ nọmụ mẹ nọm-ụt yọ-tọ, sẹdi Rụ-ụ zọngtẹ tọ nọm-ụt sọ-tọ rem wa shụụstẹ nọm-ụ na nọmẹ da-ọ, ụ rem wa guut fat-tụ ụt-nẹt u-tát.
21 Remụ iya a nọ họg u-gyẹr da! Mẹ ya'ụ nọ nọm ụt-rẹ ụ dẹ kọrụ nọ ụ ya'ag-ụ nọ nẹ. Iya-ọ wa nomtẹ wa rụstẹ jab-ụs ụn ụr-be ụr-gan.>>

Mar-m Yusuhu

22 Yusuhu shụ'ụtẹ ụ Masar, ụ yụ-dụ u-bu ụso-u wa nẹ. Wa shụ'ụtẹ ụs-hak ụt-shik ụt-tan ụ ọp [110].
23 Yusuhu nọng ụr-yụ ụs-hak u-tát wa hyen ya'ag-ụ ya'ag-ụ Makir, wụ ọọgẹ zwarụ Manase, i wa matẹ kandi Yusuhu mar, tụmsụ Yusuhu kụb ya'ag-ụ ẹ, ẹ shụ'ụt ya'ag-ụ wa.
24 Sẹ Yusuhu zụ tụ-wụtọ wa nẹ, <<Da-ụ ụm dọ'ẹ m-mar nọngọn ụt-mọr. Za ọkụn sakna ọ Rụ-ụ ụt-haan ụdụ nọ ụ wa ruut nọ dụgụ dak-ụ Masar m-ha dak-ụ estẹdụ ụs-rem sụ wa nọmụ Ibrahi, Ishaku, ụ Yakubu nẹ.>>
25 Sẹ Yusuhu wụ ya'ag-ụ Isra ẹ nọm ụs-tọnd, wa zụ, <<Rụ-ọ ụt-haan ụdụ nọ ọ dụ-ụt nọ. Nọ tabbẹ ụzụ nọ kab-ụg shar-ụt ri dụgụ din-dẹ be-dẹ.>>
26 Yusuhu marụg wa ọttẹ ụs-hak ụt-shik ụt-tan ụ ọp [110]. Da-ụ ụn wa'-ụ u-ụr wa ba'at-sụ hoos-dụ ụt-zụm, na wụ u-ụr wa u adaka ụ cụndụ ụr-u ụ-mẹ Masar.

Ran-u Esta

Na ruutẹ U-rẹn Vasti ụ-kit

1 Nọm-tụ nọmẹ ya da-ụ Zarakẹs* ọyẹ ụr-faruk, ụt-dak ụt-shik ụt-shishin ụ ta'er [127] dụgụ Indiya m-ha ụ Kus.

2 Ụ da-u ọ Faruk Zarakẹs ọyẹ pora-dụ ụr-faruk dụ bọ-u yat-ọ ụ sar m-ja ụr-bẹb nẹ sok ụ Susha.

3 Ụ hak-yụ u-tụtụrsẹ yụ ụr-faruk, sẹ wa bụn mọrọg-dụ rẹ-dụ nọm-ụ ụt-rẹ tụ-yat-tọ wa ụ tọk-nẹ wa nẹ. Wa bụn karma-nẹ ụ i-yatẹ dak-ụ Pasiya ụ Midiya, ụ i-yatẹ gas-u ọ nẹ ẹ ọ ụkụn bẹẹt.

4 Mọrọg-dụ tumb m-tẹ m-roog ụt-shik ụt-jwụụr 180 wa kọsẹ tat-ụ kwụm-ụt wa tụ ụr-faruk, ụ ogụr yat-dẹ wa nẹ, ụ fụụbsẹ-ụt wa nẹ.

5 Da-ụ họ-ụt tọ arkẹ, sẹ faruk Zarakẹs zọng mọrọg-dụ u-rẹ ụ ụt-nẹt ụt-bẹẹt, ụ bọ-ụ Susha ụ ọttẹ sar m-ja ụr-bẹb nẹ sok, dụgụ i-yatẹ m-ha nẹt-ụt rẹk-tọ nẹ, na tumb m-tẹ m-roog ụt ta'er ụ-mẹ be-dụ na sẹrtẹ ụs-te ụ-dọ ụ pyụ-ụ faruk.

6 Na nọmụg kat-dụ u-bu Faruk ụt-ụk tụ kus-ụt pus-tọ ụ tụ bụ-mụ ụt-ran nẹ, tụmsụ na gụg tọ ụ ho-ụs pus-sẹ sụ sọ-sẹ, ụ kwat-yụ m-bakụt nẹ yụ na sụbgẹ ụr-bọngọ tụmsụ pora-tụ ọró ụ kwam-tụ shik nẹ tụ bụ-mụ ụt-ro ụ tụ pus-tọ nẹ, na cin tọ ụ kat-dụ u-bu faruk. Ụn dam-ụt kat-dụ u-bu faruk ụt-taar tụ m-bakụt ụt-gọ ụt-gọ tụ shik sok.

7 Na mọk-tẹ ụt-nẹt kẹ ụ-mẹ kọk-tụ m-bụ tụ ụt-kwam tụ shik-ụ tụ kwam-tụ shiknẹ tụ bụ-mụ ụt-ro, tụmsụ na haatụn kẹ ụr-faruk u-tát, ụka kwụm-tụ faruk.

8 Remụ bọr-ụt faruk na yụ' kọwan wa swa ụka wa ọttẹ ụt-sa, remụ ụzụ faruk yaag ụt-bọr ụdụ a nọmụ wa pama ẹ ya kọwan ụka wa ọttẹ ụt-sa.

9 Ụ tẹk-ụ da-u ọ, U-rẹn Vasti zọngtẹ nẹta-nẹ mọrọg-dụ rẹ-dụ nọm ụt-rẹ ụ pyụ-ụ Faruk Zarakẹs.

10 Ụ họ-dụ ụt-ta'er, ụ da-ụ Faruk Zarakẹs ọọgẹ ụ họ-dụ kẹ nẹ, sẹ wa nọmẹ a-tọmụ wa man nẹ ụt-nẹt ụt-ta'er ụt-bọr tụ nọmụ wa ụs-pama, Mẹhuman, ụ Bizta, ụ Harbona, ụ Bigta, Abagta, ụ Zẹtar, ụ Karkas nẹ,

11 wa zụ ẹ hatụn U-rẹn Vasti, ụdụ wa m-wa ụ tọp-dụ ụr-faruk-ụ wa nẹ ụ hi-ụr wa, remụ wa kọstẹ zwarrụ u-shụ wa ụdụ tụ-yat-tọ, remụ wa nẹta sọ-wa wa sok.

12 Da-ụ a-tọmụ faruk huụtẹ ụt-bọr wa, U-rẹn Vasti gụgụm ụr-haan. Sẹ faruk naas jab sọk ụs-ryab nẹ.

13 Za naas u-da, sẹ faruk nọm ụs-rem ụ ya-m-nap i yadụ wa ụs-rem nẹ, i napẹ bọr-tụ nẹt-tụ Pasiya, remụ ụzụ kọ-uyan da wụn nọm ụs-remụ ụ a-nap-mụ ụt-bọr nẹ.

14 Dim-tụ i-yatẹ faruk tọ oyẹ Karshẹna, Shetar, Admata, Tarshis, Mẹrẹs, Marsẹna, ụ Mẹmukan, ayan-nẹ ọyẹ tụ-yat-tọ nẹt-tụ Pasiya ụ Midiya-nẹ. Ụ na shụ'ụtẹ faruk nẹ u-da u-bẹẹt ụn ọ tụmsụ m-shụp ụ ọg-ụt yat-tọ nẹ ụ-mẹ u-dak.

15 Sẹ faruk shit wa ụzụ <<¿Remụ ụt-bọr yan ọ na dọ'ẹ nọmụ U-rẹn Vasti? Wa dọrọg ụt-bọr yụ yụ-Yat-ya a-tọmụ Faruk Zarakẹs ya'ẹ wa da.>>

16 Mẹmukan shụs ụ shụ faruk tụmsụ ụ shụ tụ-yat-tọ, <<U-rẹn Vasti nọng nọmụ za kamẹ da, za ụdụ faruk dẹ ụ war-wa da m-ha tụ-yat-tọ nẹ ụt-bẹẹt, tụmsụ ụdụ ụt-nẹt ụt-bẹẹt ụ i ọ mẹ faruk-ụr Faruk Zarakẹs ụr-bẹẹt.

17 Remụ ụzụ nọm-ụ u-rẹn nọmẹ ụt-shụ'ụt ụs-nap ụdụ kọ nẹta hẹ, ẹ shụ'ụt a-za yadụ m-zẹg ụdụ campa-ụt ẹ nẹ, <Faruk Zarakẹs zụ na haatụn U-rẹn Vasti ụ-shụ wa, wa zụ, <<Ụm za ụ haan ụdụ wa da.>> Remụ iya, a sẹ in nọmụg nọmụ campa-ụt in warẹ in da.>

18 Ụ kanda họ-ụr rindẹ aruk, nẹta-tụ tụ-yat-tọ faruk-ụ tụ-yat-tọ Pasiya ụ Midiya-nẹ a ẹ hogẹ nọmụ u-rẹn nọmẹ, tụmsụ ẹ dọ'ẹ nọmụ campa-ụt ẹ rem-sụ ụs-jụrụm ụka wa nomtẹ. Tụmsụ dọ'ẹ haatụn ụs-jụrụm ụ kọb-dụ shụ'ụt-dụ m-yar nẹ.

19 <<Remụ iya, a mụnẹ ụzụ nọngụ faruk ụr-zwar, yagẹ wa nọm ụt-bọr tụ ụr-faruk tụmsụ yagẹ na nọm ụs-pan ụ bọr-tụ Pasiya ụ Midiya-nẹ, tụ na za ụt-pas da, tụmsụ ụzụ U-ren Vasti zamụn ụ cwadụ shụ faruk Zarakẹs da, tụmsụ yagẹ faruk-ụ yasẹ wakụn ọg-dụ ụr-faruk ụdụ wakụn wụ zẹgẹ wụn.

---

* **1:1** ụt-Ibra: Ahasurus.

20 Da-ụ kọwan họgẹ dọnsẹ-dụ farụk nọmẹ ụ-mẹ gas-ụ wa ọttẹ ụr-farụk u-bẹẹt, tụmsụ nẹta-nẹ dọ'ẹ yadụ m-zẹg ụdụ campa-ụt ẹ dụgụ nẹta yat-ọ ụ m-ha wụ rẹk-wa nẹ.>>

21 Sẹ farụk ụ tụ-yat-tọ wa nẹ ẹ họg ụr-zwar dụ rem-ụs sẹ sọk, sẹ farụk nọm ụka Mẹmukan zụttẹ wa nọm.

22 Sẹ wa tomot ụs-pan m-ha kọyụhẹ gas-ya ụ dak-ụ ụr-farụk-ụ wa u-bẹẹt, kọyụhẹ gas-ya ụ sụwa pan-sẹ tụmsụ kọtụhẹ nẹt-tọ ụ rem-ụr ẹ, ụzụ kọ campa hẹ nọm ụr-farụk ụ bu-u wa.

2

Esta shụ'ụtẹ U-rẹn

1 Da-ụ jab-ụ Farụk Zarakẹs torẹ, sẹ wa bakụs Vasti ụ nọm-ụ wa nọmẹ nẹ tụmsụ ụ bọr-tụ na nọmẹ ụ mọt-ụt wa nẹ.

2 Sẹ ẹkẹn ụ tẹk-ụ a nọmụ farụk m-tọk i ọyẹ ụt-mọr ụ wa nẹ ẹ zụ, <<Yagẹ na kwụmụ farụk ya-ụt-gwụp i sọ-yẹ i napẹ campa da.

3 Yagẹ farụk wa i-yatẹ dụgụ kọ-ụ-hẹ gas-ọ ụ-mẹ u-dak, ụ remụ ẹ haatụn ya-ụt-gwụp i ọ sọ-yẹ i napẹ campa-nẹ da, u-bu ụ na nomtẹ ụr-cụn dụ ya-ụt-gwụp farụk* ụ bọ-ụ Susha ụ ọttẹ sar m-ja ụr-bẹb nẹ sok. Yagẹ na wa Hegai wa shụ'ụt man farụk, wụ shụ'ụtẹ wa-gwat-dụ ya-ụt-gwụp farụk i napẹ campa-nẹ da, ụ shụ'ụt ụzụ wa wa'ag ụn nọm ụs-mang ụ nọọg-mụ mangụ u-war ụka wa ọttẹ ụt-sa.

4 Sẹ gwụp wụ citẹ farụk wa kabụ wa wa shụ'ụt u-rẹn ba Vasti.>> Sẹ rem-ụs sẹ nọmẹ farụk ụr-zwar, wa dor sẹ.

5 Wakụn ọro ụkụn nẹt-ụ Yahuda wa ọ m-yụ ụ bọ-ụ Susha ụ ọttẹ sar ụ m-ja ụr-bẹb nẹ sok. Wa ọọn dụgụ kọ-ụr Banyamin. Na zụ wa Modekai. Wa'-ụ Jir, Jir ọg wa'-ụ Shimi, Shimi wa'-ụ Kis.

6 Ụs-hak u-tát sụ arkẹ wa ọ tekụ nẹt-tụ Farụk Nebukanezar kabnẹ dụgụ Urusharima m-ha Babira, i na kabnẹ kọ-ụr Jekoniya nẹ farụk-ụ Yahuda.

7 Modekai ọttẹ dụ-dim-ụ wa'-ụ hụnọ ụso-u wa ya-dụ ụr-gwụp dẹ ọ sọ-dẹ sọk na zụ wa, Hadassa, tụmsụ na zụ Esta. Da-ụ i matẹ wa marẹ, Modekai kụb wa ụ bu-u wa wa shụ'ụt ụka wa'-ụ wa.

8 Da-ụ na nọmẹ dọnsẹ-dụ bọr-ụt farụk, na haatụn ya-ụt-gwụp u-tát ụ bọ-ụ Susha ụ ọttẹ sar ụ m-ja ụr-bẹb nẹ sok na zụ ụ Hagai ụ ha gwat-dụ ẹ. Tụmsụ Esta ọ tekụ i na kabnẹ m-ha ụ pyụ-ụ farụk, Hegai wa shụ'ụt wa gwat-dụ ẹ.

9 Esta citẹ Hagai sọk wa kwụmụg hyụ-m pus-mọ ụdụ wa. Za naas uda wụn kwụmnụ wa nọm ụt-rẹ ụ nọọg-mụ mang ụ u-war nẹ. Ụ na zọngẹ ụ remụ Esta na yụ' wa ya'ag ụt-gwụp ta-ẹr dụgụ pyụ-ụ Farụk sẹ na kụb wa na toot wa ụ be-dụ zẹgẹ ụr-zwar ụ be-dụ na cintẹ ya-ụt-gwụp-ụ farụk.

10 Esta warụg ụzụ wa-Yahuda wa ọọgẹ da tụmsụ bu-u wan ọ wa rwụtụn da remụ ụzụ Modekai hostẹ wa warụ wakụn.

11 Kọ mụnẹ Modekai hụ u-shụ ụ dim nẹ ụ dapụs kat-dụ u-bu be-dụ na cintẹ ya-ụt-gwụp remụ wa hyan ụka Esta ọttẹ tụmsụ wa hyan nọmụ dọ'ẹ kwụm-dụ wa.

12 Kọwụhẹ gwụpwa wụ napẹ campa da na yụ' wa m-gyụp m-gan ụ wa shụ'ụt ụ farụk nẹ. Kanda na kab gwụp m-ha ụ yụn-u Farụk Zarakẹs, sẹ wa nọng ụs-pyat ụs-ọp ụs-yụr ụ mangụ u-war, ụs-pyat ụs-shishin na ọ tamụ wa m-nọọg, tụmsụ ụs-pyat ụs-shishin na ọ tamụ wa m-nọọg mụ wụs u-hakụn.

13 Da da-ụ teyẹ ụ wa dọtẹ ụ cwadụ pyụ-ụ farụk, na yụ wa ụr-kẹr wa dụst nọmụ wa ọọgẹ ụssa u-bẹẹt dụgụ bu-ụ na cintẹ nẹta-nẹ m-cwa ụdụ Farụk.

14 M-rim wa dọ'ẹ m-ha ụ-kụn, ụr-wụn wa mụụn ụ ọkọn gas-ọ ụ be-dụ na cintẹ ya-ụt-gwụp i Farụk, i ọọgẹ ụ kọm-ụt Shaasgaz, wụ ọọgẹ man farụk wụ gotẹ nẹta-tụ ụs-kit i farụk roogẹ ụ ẹ nẹ. Wụn zaar ụt-mụụn da sẹ bit-ụk ụzụ ciktẹ farụk wa fagụ wụn ụ dim-ụr ró.

15 Da da-u Esta byụr-nẹ (wụ Modekai kabnẹ wa shụ'ụt wa'-ụ wa, gwụp-ụ hụno-ụ ụso wa Abiher) ụ wa dọtẹ cwadụ dụ farụk, Esta shụk-ụt ọkọn da sẹ nọmu Hagai man farụk wa gwat-dụ bu-ụ na cintẹ ya-ụt-gwụp i Farụk warụ wa. Tụmsụ wa kum hyụ-m pusmọ ụdụ kọwan wụ hyanẹ wa.

16 Na kụb Esta m-ha ụdụ Farụk Zarakẹs ụ pyụ-ụ wa ụ pyat-yụ na fogẹ Tibet (pyat-

* **2:3** u-bu ụ na nomtẹ ụr-cụn dụ ya-ụt-gwụp farụk (wata ọ na fogẹ Harem). † **2:16** ụ ogor-tụ unọ da-ọ pyat-yụ Tibet ya ọ tẹk-ụ mọt-dụ pyat-yụ ọp u-yụr (Disamba) m-ha mọt-dụ pyat-yụ u-gan (Janairu).

yụ u-ọp yụ Yahuda-nẹ)†, ụ hak-yụ u-ta'er yụ faruk-ụr wa.
17 Faruk ọ cwan-ụt Esta m-zẹg kọwụhẹ
gwụp wa. Wa o cwan-ụt wa sọk tụmsụ wa
kum hyụ-m pusmọ ụdụ wa m-zẹg ya-ụt-
gwụp bẹẹt. Remụ iya wa wa'ụ Esta tọp-dụ
ụr-faruk wa zụ wa ọ u-rẹn ụka Vasti.
18 Sẹ faruk nọm mọrọg-dụ rẹ-dụ nọm-u
ụt-rẹ, ụ ya-dụ Esta m-zẹg. Wa bụn i-yatẹ
pyụ-ụ wa ụ tọk-nẹ wa nẹ bẹẹt tụmsụ wa yụ'
ụr-hurẹ ụs-gas ụs-bẹẹt tụmsụ wa nọmụ ụt-
nẹt u-nya u-tát ụka kwụm-tụ faruk-ụr wa.

Modekai gwụụg fat-ụr Faruk

19 Da-ụ na ọyẹ ụ kargụssẹ ya-ụt-gwụp-ụ
da-u yụrụm-sẹ, Modekai ọ shụ'ụt ụ is-ụ bu-
u faruk.
20 Esta wargụ wakụn ụzụ wa-Yahuda wa
ọọgẹ da tụmsụ ụ bu-ụ wa kọ dụgụ kọ-ụr
wandẹ wa rwụtụn da, ụka Modekai zụttẹ
wa nọm. Wa rẹ u-shụ dọrrụ nọm-ụ Mod-
ekai warụ wa da-ụ wa ọ rẹk-dẹ.
21 Da-ụ Modekai ọ ụ shụ'ụt ụ is-ụ bu-u
faruk, sẹ tọkọn nẹt-tọ i-yatẹ faruk i ọ e'-dụ
is-ụ bu-u faruk, Bigtan ụ Tẹrẹs ẹ nọng ụs-
ryab ụ Faruk Zarakẹs nẹ, har ẹ zọngtẹ ẹ ụt-
sa ẹ họ wa.
22 Modekai hog nọm-ụt yọ-tọ tụ ụn zọngẹ
ụt-nọm, wa warẹ U-rẹn Esta. Sẹ Esta
warụ faruk ụzụ Modekai wa họgẹ nọmụ
ụn zọngẹ ụt-nọm.
23 Da-ụ na gwatẹ sẹ na nụp ụzụ rem-ụs
Modekai nip-tọ sẹ na tụr ụt-nẹt ụt-yụr u-
kan. Faruk yaag ụt-bọr ụzụ na nọm ụs-pan
sụ rem-ụs sẹ u-mẹ ụt-ran tụ cụn-dụ ụs-rem
ụ-shụ faruk.

3

Haman zọngtẹ họdụ Yahuda-nẹ

1 Da da-ụ arkẹ, Faruk Zarakẹs yụ' Haman
wa'-ụ Hamedata m-zẹg, nẹt-ụ Agagite, wa
yụns wa m-pas tụ-yat-tọ faruk bẹẹt.
2 Tọk-nẹ faruk bẹẹt ẹ dọ'ẹ ụt-hẹ ụt-jwụn ụ
shụ Haman ẹ ya' wa m-zẹg, remụ ụzụ faruk
zụụg na nọm-ụ wa iya da-ụ wa ọ aruk. Sẹdi
Modekai gụgụm ya-dụ wa m-zẹg.
3 Sẹ tọk-nẹ faruk i ọyẹ ụ ees ụ is-ụ faruk
ẹ shit Modekai, ụzụ <<¿Yan-ọ wa'ẹ bọ yaag
faruk m-zẹg ụ bọr-tụ wa ya'ẹ da?>>
4 Ẹ nọm ụs-rem ụ wa nẹ kọdụhẹ họ-dẹ,
sẹdi wa hen wa gụgụm ụt-ẹr. Sẹ ụn warụ
Haman nọmụ nọmẹ remụ ụn hyan nọm-
ụ wa dọ'ẹ nọmụ Modekai, kọ wụn ụ họgụ
ọn-ụr wa kọ ba shụ'ụt ụzụ wa zụụg nẹt-ụ
Yahuda wa ọyẹ.
5 Da-ụ Haman hyanẹ ụzụ Modekai hẹẹg
ụt-jwụn wa yụ' wa m-zẹg da, sẹ wa nọm jab
sọk.
6 Da-ụ Haman napẹ ụzụ Modekai nẹt-ụ
Yahuda wa, sẹ wa zụ Modekai kọrgẹ na họ
wa ụ war-wa da, wa zụ na họ Yahuda-nẹ
bẹẹt i ọyẹ ụ faruk-ụr Zarakẹs.
7 Ụ tẹk-ụ hak-sụ ọp ụs-yụr sụ Faruk
Zarakẹs, ụ pyat-yụ na fogẹ Nisan wato
pyat-yụ u-nas (pyat-yụ ụr-takụn yụ
Yahuda-nẹ)* ụn nọm u-gwẹmbi ụ shụ
Haman na dụg ụr-họ ụ u-pyat nẹ. Sẹ dụk-tụ
hẹẹn ụ pyat-yụ na fogẹ Adar wato pyat-yụ
u-ta'er (pyat-yụ ọp u-yụr yụ Yahuda-nẹ)†.
8 Sẹ Haman zụ Faruk Zarakẹs, <<Tọkọn
nẹt-tọ ọrò ụ bụrgụssẹ ụ tẹk-ụ nẹt-ụt rò ụ
tẹk-ụ dak ụr-faruk-ụ rò kọ u-yan ụ ẹ ọ m-
sha ụr-kọb ụ-mẹ nẹt-ụt rò ẹ yaag m-sek ụ
bọr-ụt faruk da. Remụ iya kamụg ụ faruk
họg ọn-ụr ụn da.
9 A mụnẹ ụzụ nọng faruk ụr-zwar, yagẹ
ụ bọr-tụ rwụn ụzụ na họrụssẹ ụn, tụmsụ
ụm dọ'ẹ wadụ kwam-ụt pus-tọ tụ ọttẹ no-
mụ ụt-kwano ụt-zọngu ụt-kọk ụt-tụt ụ ụt-
zọngu tụ kwaz-tụ ụt-yụr ụ ọp [350,000] ụ-
mẹ cụn-dụ faruk remụ campa-nẹ i kabẹ
nọm-dụ mọ ank-mọ.>>
10 Sẹ faruk kụb kwat-yụ ọyẹ m-wa ụ jow
wa. Kwat-yụ ọttẹ nap-sụ ụr-faruk ụ dọm-
ụ ya. Wa yasẹ ya ụdụ Haman. Haman wa
ọọgẹ wa'-ụ Hamedata, nẹt-ụ Agagite, hụụb-
ụ yọ-ọ Yahuda-nẹ.
11 Faruk zụ Haman, <<Cin shik tụmsụ bọ
nọmẹ nẹt-ụt tọ ụka bọ tontẹ.>>
12 Sẹ ụ họ-dụ ọp ụt-tụt ụ pyat-yụ na fogẹ
Nisan (pyat-yụ ụr-takụn yụ Yahuda-nẹ) ‡sẹ
na fog a-ụs-gẹn ụ faruk nẹ, ẹ nọm ụs-gẹn m-
ha mẹ kọdụhẹ kọ-dẹ tụmsụ m-ha ụdụ Wa-
u-dak kọ-ụ-hẹ gas-ọ ụ-mẹ ụt-nẹt ụt-bẹẹt
ụka Haman yụtẹ ụt-bọr ụdụ tọk-nẹ faruk

* **3:7** ụ ogor-tụ unọ da-ọ wata pyat-yụ u-nas (Afriru). † **3:7** ụ ogor-tụ unọ da-ọ wata pyat-yụ u-tụt (Maris). ‡ **3:12** ụ ogor-tụ unọ da-ọ wata pyat-yụ u-nas. Ọp ụt-ta'er ụ pyat-yụ u-nas (17 Afriru).

yụ-Yat-ya ụt-nẹt nẹ. Na nọm ụs-gẹn ụ dim-ụr Farụk Zarakẹs ụ hi-ụr wa ụ wa-dụ kom-ụ wa nẹ.
13 Na yasẹ ran-tụ ụs-gẹn ụdụ tọk-nẹ farụk-ụ ẹ yasẹ ụ dak-u wa u-bẹẹt, nọmụ na zụyẹ ụ-mẹ ụs-pan ya ụ họ-dụ ọp ụt-tụt ụ pyat-yụ ọp u-yụr, wata ụ họ-dụ ụt-ta'er ụ pyat-yụ u-tụt yụ na fogẹ Adar§, na dọ'ẹ họdụ Yahuda-nẹ i rẹk-ẹ ụt-nẹta nẹ bẹẹt, ụ campa-nẹ, ụ ya-ụt-gwụp, ụ ya-ụt-zwar nẹ na họ ẹ bẹẹt na ọnk nọm-tụ ẹ ọttẹ ụt-bẹẹt.
14 Nọmụ ọyẹ m-pan ụ-mẹ u-ran na wa'ụ ọ shụ'ụt ụt-bọr kọhẹnẹ, na nọm ụr-dọnsẹ ụdụ ụt-nẹt ụt-bẹẹt ụ-mẹ u-dak rem ụzụ kọwan shụ'ụt ụs-zọng nẹ ụ họ-ụr rẹ.
15 Ụka farụk yụtẹ ụt-bọr, sẹ nẹt-tụ ọọgẹ m-sak dọm-ụ jwaak ẹ kụb ran-tụ ụs-pan m-họ m-họr m-cwa ụ-mẹ bọ-ụ Susha ụ ọttẹ sar m-ja ụr-bẹb nẹ sok. Farụk ẹ Haman da-ụ ẹ shụ'ụtẹ ẹ ọ swadụ kẹ, sẹdi nẹt-tụ bọ-ụ Susha u-bẹẹt ẹ ọ tẹk u-gwụz.

4

Modekai zụ Esta sẹgẹ wa

1 Da-ụ Modekai kumẹ zụn-mụ nọmụ nọmẹ u-bẹẹt, sẹ wa kees ụt-kus tụ u-war, ụ remụ namụ jab. Sẹ wa wụ' cwụ-tụ namụ jab m-cwa-nẹ, sẹ wa arụk m-cwa u-bọ wa ọ ụs-kan m-yat sok.
2 Sẹdi da-ụ wa tenẹ is u-bu ụ farụk, na yaag wa arụk m-cwa ụ-mẹ u-bu da rem ụzụ wakụn zaar wụ dọ'ẹ cwadụ bu-u farụk-ụ kụs-tụ namụ jab nẹ da.
3 Kọhẹnẹ ụ dak-ụt farụk u-bẹẹt ụ be-dụ bọr-ụt wa tẹyẹ u-bẹẹt, sẹ Yahuda-nẹ nọm ụs-kan m-yat sok ụ namụ jab nẹ tụmsụ u-swaat nẹ, ụt-nẹt u-tát ụ-mẹ ụn ẹ wụ kus-tụ namụ jab ẹ rẹt ụ-mẹ m-cwa.
4 Da-ụ ya-ụt-gwụp ụr-shụ-ẹ i ọyẹ nọmụ U-rẹn Esta m-tọk ẹ haan ẹ warụ wa mọt-ụt Modekai, sẹ Esta nọm namụ jab sọk. Sẹ Esta tomtụ ụt-kus ụ Modekai swasẹ kus-tụ namụ jab, sẹdi Modekai ọnktẹ da.
5 Sẹ Esta ọttẹ tọk wụ na zụyẹ Hatak, wụ farụk ya'ụ wa. Sẹ Esta fog wa, Esta zụ, <<Dọ'ẹ bọ hyan ụzụ yan-ọ kumẹ Modekai tụmsụ bọ shit wụn ụzụ yan-ọ kumẹ wa tụmsụ ụzụ yan-ọ wa ọttẹ ụ namụ jab.>>
6 Sẹ Hatak dọ'ẹ ụdụ Modekai ụ be-dụ m-zụn ụ-dọ u-bọ ụ-shụ is-yụ cwadụ pyụ-ụ farụk.
7 Modekai warụ wụn nọmụ nọmẹ u-bẹẹt. Wa warụ Hatak shik-ụ Haman nọm-tẹ ẹs-dụ ụs-rem ụzụ wa ụt-hụụt be-dụ ụr-cụnụ farụk, a mụnẹ ụzụ na họọg Yahuda-nẹ bẹẹt.
8 Modekai yasụ Hatak bọr-tụ na panẹ ụ Susha tụ zụyẹ na họ Yahuda-nẹ bẹẹt. Modekai kon Hatak ụzụ wa kọsẹ Esta ran-tụ bọr-ụ tọ wa warụ wa ụzụ wa dọ'ẹ ụdụ Farụk wa kon wa, wa nọm ụs-kọn ụ remụ nẹt-ụt wa.
9 Sẹ Hatak mu ụdụ Esta wa warụ wa nọm-ụ Modekai zụyẹ.
10 Sẹ Esta warụ Hatak ụzụ wa mu wa warụ Modekai ụzụ,
11 <<Bọr-tụ ọró tụ ha-mụ hyan-dụ farụk, tụmsụ i-yatẹ wa ụ nẹt-ụt wa nẹ ụt-bẹẹt ẹ nak ụ mọt-tụ bọr-u ya nẹ. Kọwana ụr-cwa ụdụ farụk za farụk-ụ fag wa na họ wa. Fụn-ya u-gan ụ war-ya yụ nẹt dẹtẹ ụt-kụsụm a mụnẹ farụk nabụg kọm-yụ m-bakụt yụ ụr-farụk-ụ wa ụdụ nẹt. Ụ ya-ọ teeg m-roog ụr-shik ụ ọp ụ farụk fụgtẹ mẹ ụ pyụ-ụ wa.>>
12 Da-ụ na warụ Modekai nọm-ụ Esta zụyẹ,
13 Modekai mutụ Esta u-nu wa zụ, <<A-bọ gwat ụzụ bọ ụt-kụsụm rem ụzụ bọ ọ shụ'ụt ụ-mẹ bu-u farụk da. A mụnẹ ụzụ na hog Yahuda-nẹ bẹẹt na da yagụ bọ da.
14 Remụ ụzụ a bọ hosẹ ụs-ram gwụdụ Yahuda-nẹ dọ'ẹ rwụụn ụ yakụn fụn-ya, tụmsụ bọ ụ bu-u nọ nẹ u-bẹẹt na dọ'ẹ họdụ nọ bẹẹt. ¿Wana napẹ kọ jiya remụ gọ-dụ unọ da-ọ wa'ẹ na dụg-ụt bọ u-rẹn?>>
15 Esta nọm tọm ụdụ Modekai, ụzụ,
16 <<Dẹ'ẹ bọ kargụssẹ Yahuda-nẹ i ọyẹ ụ Susha, ẹ nọm u-swa'at ụ remụ ri. A nọ rẹ ko nọ swa da m-roog ụt-tụt m-gyụp u-họ nẹ. Mẹ ụ ya-ụt-gwụp-ụ ri nẹ it ụt-nọm ụka nọ nomtẹ. Da-ụ na tasẹ, mẹ ụt-ha ụdụ farụk, kọ ba shụ'ụtẹ ụzụ pas-dụ ụt-bọr dẹ. A shụ'ụtẹ ụzụ m-mar, sẹdi m-mar.>>
17 Modekai arụk wa nọm nọm-ụ Esta zụyẹ wa nọm.

5

Kọn-ụs Esta ụdụ farụk

§ **3:13** ụ ogor-tụ unọ wata pyat-yụ u-tụt. Ụt-ta'er ụ pyat-yụ u-tụt. (7 Maris).

1 Ụ họ-dụ tụtụrsẹ Esta wụ' ụt-kus tụ u-rẹn. Wa to ụ kur-ụ mẹ m-gwat pyụ, Farụk ọ ụ shụ'ụt ụ pora-dụ ụr-farụk, dụ ọyẹ m-gwat is-yụ ụr-cwa.
2 Da-ụ farụk hyanẹ U-rẹn Esta ụ ees ụ-shụ pyụ-ụ farụk nọm ụr-sọ sọk, sẹ wa nụb kọm-yụ m-bak-ụt yụ bụ-mụ ụt-rò yụ ụr-farụk yụ ọyẹ ụ kọm-ụt wa. Tụmsụ Esta haan sẹ wa tụm kọm-yụ ụr-farụk.
3 Sẹ farụk shit, <<¿Yan-ọ, U-rẹn Esta? ¿Yan-ọ bọ ụt-sa? Kọ ụzụ ụk ụr-farụk ọ bọ ụt-sa, mẹ ya'ụ bọ ọ.>>
4 Esta zụ, <<A mụnẹ ụzụ nọngẹ farụk ụr-zwar yagẹ farụk-ụ haan ya-ọ ụr-kọt ụ Haman nẹ, ụr-mọrọg dụ rẹ-dụ nọm ụt-rẹ ụm zọngẹ bọ.>>
5 Sẹ farụk zụ, <<Na haatụn Haman ụ ana za wa'as remụ it nomot nọm-ụ Esta zụyẹ.>>
Sẹ farụk ẹ Haman dọ'ẹ ụdụ mọrọg-dụ Esta zọngẹ.
6 Da-ụ ẹ ọyẹ swa-ụ kẹ, farụk shit Esta, <<¿Ụ da-ọ yan-ọ bọ ụt-sa? Na ya'ụ bọ ọ. ¿Ụ da-ọ yan-ọ ọọgẹ kọn-ụs ró? Kọ da ụk ụr-farụk-ụ ri ọ, na ya'ụ bọ.>>
7 Esta ọnk wa zụ, <<Kọn-ụs ri ụ nọm-ụ ụm ụt-sa nẹ ya:
8 A mụnẹ ụzụ nọng farụk ụr-zwar tụmsụ a mụnẹ ụzụ ụm kwụmụg hyụ-m pusmọ ụdụ farụk wa ọnk kọn-ụs ri tụmsụ wa nọmụ mẹ nọm-ụ ụm ụt-sa, yagẹ farụk-ụ Haman ụ haan u-sot ụdụ ụr-mọrọg dụ ụm zọngẹ nọ. Da-u ọ ụm dọ'ẹ ọnkụ shụt-ụr ụr-farụk.>>

Haman zọngtẹ họdụ Modekai

9 Haman arụk m-rwụ ụr-sọ da-ụ wa yagẹ be-dụ ụr-mọrọg! Sẹdi da-ụ wa hyanẹ Mod-ekai ụ shụ'ụt ụ is-yụ pyụ-ụ farụk, wa yụngẹ wa kọsẹ họg-dụ u-gyẹr ụ-shụ wa da, sẹ Haman nọm jab sọk.
10 M-ha iyanẹ, Haman arụk m-mụ ụ u-bu wa rest jab-ụ wa.
Sẹ wa-tọmụ-ụ hụụb-ụt wa ụ nẹta wa Zerẹs, ụzụ ẹ haan.
11 Haman nọmụg hi-ụt yat-tọ ụdụ ụn remụ tat-ụ kwụm-ụt wa ụ tat-ụ ya'ag-ụ wa nẹ, ụs-fụn ụs-bẹẹt sụ farụk yụtẹ wụn m-zẹg, tụmsụ ụka na yụtẹ wa m-sek m-zẹg ụt-nẹt ụt-bẹẹt ụ tụ-yat-tọ farụk nẹ.
12 Sẹ Haman sur m-zụ, <<Mẹ wa u-gan wụ U-rẹn Esta banẹ m-haan ụ farụk nẹ ụdụ ụr-mọrọg dụ wa banẹ. Tụmsụ wa banụg mẹ ụ farụk nẹ u-sot.>>
13 Sẹ Haman zụ, <<Tọ nọm-tọ ụt-bẹẹt tọ zaar ọkon nọmọ ụdụ ri da, a mụnẹ ụm ọ hyan-dụ nẹt-ụ Yahuda-nẹ Modekai ụ shụ'ụt ụ is-yụ pyụ-ụ farụk.>>
14 Nẹta wa Zerẹs ụ hụụb-ụt wa nẹ ụt-bẹẹt, ẹ zụ wa, <<Yagẹ na yụnụs u-kan yụ tarrụ ụt-nẹt yụ wụrụm ya tẹyẹ daag-sụ m-ha ụt-shik ụt-yụr ụ ọp [50]. U-sot ụr-wụn bọ nọm ụs-rem ụ farụk nẹ ụzụ na tar Modekai u-kan. Sẹ nọ farụk ha ụ mọrọg-dụ rẹ-dụ nọm-ụt-rẹ ụ tẹk-ụ họg-dụ ụr-zwar.>> Sẹ Haman họg ụr-zwar sọk sẹ wa zụ na yụnụs u-kan yụ tarrụ ụt-nẹt.

6

Farụk yaag Modekai m-sek

1 Ụ gyụp-m mọ farụk kergẹ m-roog da. Sẹ wa wụ' na hatụn ran-tụ cụn-dụ ụs-rem tụ ogor-tụ farụk-ụr wa, ụ na karụntẹ ụ-shụ wa.
2 Sẹ na bit m-pan ụkụn ụzụ Modekai upustẹ nọm-ụ Bigtan nẹ ẹ Tẹrẹs ọọgẹ ụt-sa ẹ nọm, tụ-yat-tọ Farụk i ọọgẹ e-dụ is-yụ u-bu. I zọngtẹ remụ ẹ ho-ụt Farụk Zarakẹs.
3 Farụk shit, <<¿Yan gọ-dụ ụr-ọg dẹ kọ m-sek mọ na dọ'ẹ ya-dụ Modekai?>>
Nọm-ụ i ọọgẹ ụr-kot ụ wụn nẹ shasẹ, <<Na nọngụ wụn ọkụn da.>>
4 Farụk zụ, <<¿Wana ọọgẹ kụn ụ-dọ ụ-mẹ kat-dụ u-bu?>> Ụ da-u ọ Haman cwaag ụ-mẹ kat-dụ u-bu ụ ọọgẹ ụ-dọ ụ pyụ-ụ farụk. Wa ọ ụt-sa wa nọm ụs-rem ụ farụk nẹ ụka na dẹtẹ surgụssẹ Modekai ụ dọm-ụ u-kan yụ wa zọngẹ ụ remụ wa.
5 Nẹt-tụ ọọgẹ wụn nẹ zụ, <<Haman ọ ees ụ-mẹ kur-ụ kwụp-dụ ụs-rem.>>
Farụk shụs wa zụ, <<Cwatụn wụn ụ-mẹ.>>
6 Da-ụ Haman cwayẹ ụ-mẹ, farụk shit wa, <<¿Yan-ọ na dọ'ẹ nọmụ nẹt wụ farụk ọọgẹ ụr-sọ ụzụ wa ya' wa m-sek?>>
Sẹ Haman nom ụs-dorog ụ hi-ụr wa, <<¿Wana ọọgẹ ụ-kụn wụ farụk dọ'ẹ yadụ m-sek m-pas mẹ?>>
7 Sẹ Haman zụ farụk, <<In di ụzụ wakụn oró wụ bọ dọ'ẹ yadụ m-sek,
8 yagẹ na hatụn tọggọ-yụ ụr-farụk yụ farụk tamẹ ụt-wa, u-jwaak nẹ yụ farụk tamtẹ m-sak, yụ ọttẹ ụt-ụk gọ-dụ tụ ụr-farụk ụ dọm-ụ hi-ụr ya.

9 Yagẹ na yasẹ wakụn ụ tẹk-ụ i-yatẹ farụk wụ zụgẹ m-sek. Yagẹ ẹ wa-ụ wụ farụk ọọgẹ ụt-sa wa ya' wa m-sek. Tụmsụ wa sak u-jwaak na kab wa m-cwa ụ-mẹ fụn-sụ mẹ u-bọ, na war ụ-shụ nẹt-ụ wa ụzụ, <Gwat nọm-ụ na nọmẹ nẹt wụ farụk ọọgẹ ụt-sa wa ya' wa m-sek!> >>

10 Farụk zụ Haman, <<Dọ'ẹ bọ nọm m-họr m-họr! Bụ kab tọggọ-u ri ụ jwaak-u ri nẹ, tụmsụ bọ nọm nọm-ụ bọ zụyẹ na nọm! Bọ nọmụ Modekai iya, nẹt-ụ Yahuda, wụ ọọgẹ ụ shụ'ụt ụ is-yụ cwadụ pyụ. Tass ọkụn nọmọ ka bọ ụt-tọ ụ tẹk-ụ nọm-ụ bọ zụyẹ da.>>

11 Sẹ Haman kabụn u-tọggọ u-jwaak nẹ. Wa wa'ụ Modekai, wa kụb wa m-cwa ụ-mẹ fụn-sụ u-bọ, wa ụt-war ụ-shụ wa, <<Gwatụn nọm-ụ na nọmẹ wụ farụk ọọgẹ ụt-sa wa ya' wa m-sek!>>

12 Da tasẹ Modekai arụk m-mụ ụ fụn-yụ bu-u farụk, sẹ Haman arụk m-mụ m-sọm ụ mẹn-ụt rim-tọ nẹ. Wa hog m-'ẹ sok.

13 Sẹ Haman warụ Zerẹs nẹta wa ụ hụụb-ụt wa nẹ nọmụ na nọmẹ wa u-bẹẹt ụ họ-ụr rẹ. Sẹ nẹta wa ụ hụụb-ụt wa nẹ, ẹ zụ wa, <<Modekai, nẹt wụ wa'ẹ bọ họg-dụ m-'ẹ, nẹt-ụ Yahuda wa. Bọ zaarụ kẹrụ rẹ-dụ Modekai m-gag da. Wa rẹ bọ m-gag!>>

14 Da-ụ ụn ọ tẹk-ụ nọmụ wa ụs-rem, sẹ tẹk-ụ tụ-yat-tọ farụk haan ẹ kụb Haman m-ha ụ be-dụ rẹ-dụ nọm ụt-rẹ ụ Esta zọngẹ.

7

Na sụrgụssẹ Haman

1 Sẹ farụk nẹ ẹ Haman arụk m-ha ụ be-dụ rẹ-dụ nọm ụt-rẹ U-rẹn Esta banẹ.

2 Da-ụ ụn ọ tẹk-ụ swadụ kẹ, farụk sur m-shụ'ụt, <<U-rẹn Esta, ¿yan-ọ ọọgẹ kọn-ụs ró? Na ya'ụ bọ ọ. ¿Yan-ọ ọọgẹ kọn-ụs ró? Mẹ ya'ụ bọ kọ da ụk ụr-farụk-ụ ri ọ, mẹ ya'ụ bọ ọ.>>

3 U-rẹn Esta zụ, <<A mụnẹ ụzụ ụm kwụmụg hyụ-m pusmọ ụdụ farụk, tụmsụ a mụnẹ ụzụ nọng farụk ụr-zwar wa ya' mẹ kọn-ụs ri. Ụm ụs-kọn ụzụ fat-ụr ri ụ fat-tụ nẹt-ụt ri nẹ kum ụt-pos.

4 Remụ ụzụ mẹ ụ nẹt-ụt ri nẹ na bụpụstẹ it ụdụ i dọ'ẹ họdụ it, ụt-pan, ụ na hast it. A-za mụnẹ ụzụ na bụpụstẹ it sha-mụ tọk-nẹ, ụm da zụt ọkon da, rem ụzụ da shụ'ụtẹ nọm-u yat-ọ ụ dọ'ẹ ẹksẹ Farụk da.>>

5 Farụk Zarakẹs shit U-rẹn Esta, <<¿Wana dọ'ẹ nọm-dụ gọ-dụ ọ nọm-ọ? ¿Wana nẹt-ụ wa wụ dọ'ẹ ụt-jarụn wa tam bọ?>>

6 Esta zụ, <<Nẹt wụ ọọgẹ hụụb-ụ yọ-wa it ụ ya Haman nẹt-ụ yọ-wa!>>

Haman hog u-gyẹr sọk da-ụ wa ọọgẹ ees ụ-shụ farụk ẹ U-rẹn Esta.

7 Sẹ farụk yụnẹ ụ tẹk-ụ namụ jab. Wa yagẹ kẹ wa arụk m-cwa mẹ be-dụ na sẹrtẹ ụs-te ụ pyụ-ụ farụk. Sẹdi Haman, wa ees wa ọ kọn-dụ U-rẹn Esta wa guu fat-ụr wa, remụ ụzụ wa nak nọm-u yọ-ọ ụ farụk dọ'ẹ nọmụ wa.

8 Da-ụ Farụk mụụnẹ be-dụ na sẹrtẹ ụs-te dụ pyụ-ụ Farụk wa ọ m-cwa u-mẹ pyụ, Haman hẹẹg ụ-dọmụ ụr-wụndi ụ Esta ọttẹ m-rụt.

Sẹ farụk nọm ụt-jar m-yat, wa zụ, <<¿Wa ọ ụssa wa nọmụ U-rẹn Esta ụr-ryapụk ụ ana ụ-mẹ u-pada, ụ hyan-mụ is-ụ ri?>>

Za naas u-da farụk nọm ụs-rem, nẹt-tụ ọọgẹ ụr-kọt ụ wụn nẹ ẹ takụs shụ-u Haman.

9 Sẹ Harbona, wagan ụ tẹk-ụ a nọmụ farụk m-ank, wa shụs zụ, <<Haman shirgẹ u-kan yụ nọmẹ m-ja mụ daag-sụ m-ha ụt-shik ụt-yụr ụ ọp [50] ụ-mẹ bu-u wa. Wa zọngtẹ ya ụ remụ wa tụrụt Modekai, wụ guu fat-dụ farụk.>>

Farụk shụs wa zụ, <<Sụrgụssụn Haman ụ kan-u ya.>>

10 Sẹ ụn sụrgụssẹ Haman ụ-dọmụ u-kan yụ wa zọngẹ ụ remụ Modekai. Sẹ namụ jab farụk ciz.

8

Ụt-bọr ụ remụ Yahuda-nẹ sẹgtẹ hi-ụr ẹ

1 Ụ gandi họ-ụr rẹ Farụk Zarakẹs yasẹ U-rẹn Esta nọm-ụ ụt-kom-ụ Haman u-bẹẹt, hụụb-ụ yọ-wa Yahuda-nẹ. Modekai haan ụ-shụ farụk, rem ụzụ Esta warụg ụka wa ọttẹ ụt-mọr ụ wa nẹ.

2 Sẹ farụk host kwat-yụ gẹr-ụ wa, yụ wa ọnkẹ dụgụ-dụ Haman, wa yasẹ Modekai. Tụmsụ Esta wụ' wa gwat-ụ wa nọm-tụ Haman ọttẹ ụt-bẹẹt.

3 Esta sur m-nọm ụs-kọn ụdụ farụk, wa he u-dak ụ na-ụs wa. Esta nọm ụs-kọn m-is nẹ ụ wa hast nọm-ụt yọ-tọ tụ Haman wa-Agagite shirẹ m-ha ụdụ Yahuda-nẹ.

4 Tụmsụ farụk nụb kọm-yụ m-bak-ụt wa ụdụ Esta: sẹ wa yụnẹ wa ees ụ-shụ farụk.

5 Esta zụ, <<A mụnẹ ụzụ nọmụg faruk ụr-zwar, tụmsụ a ụm kumẹ hyụ-m pusmọ ụdụ wa, tụmsụ a wa hyanẹ ụzụ nọng ụr-zwar, tụmsụ a wa họgẹ zwar-ụr ri. Yagẹ wa nọm ụt-bọr tụ dọ'ẹ bargụssẹ bọr-ụt Haman wa'-ụ Hamedata, nẹt-ụ kọ-dụ Agagite, tụ wa nọmẹ ụzụ na họrụssẹ nẹt-tụ Yahuda-nẹ ụ-mẹ dak-tụ ụr-faruk-ụ ró.

6 ¿Rẹnẹ ọ ụm dẹtẹ kerẹ dụ ụr-ees ụm hyan nọm-u yọ-ọ ụ hẹẹn ụdụ nẹt-ụt ri? ¿Rẹnẹ ọ ụm dọtẹ kerẹ dụ hyan-dụ mar-mụ nẹt-tụ u-bu ri?>>

7 Faruk Zarakẹs zụ U-rẹn Esta nẹ ẹ Modekai nẹt-ụ Yahuda, <<Rem ụzụ Haman hẹsẹtẹ Yahuda-nẹ, ụm yastẹ nọm-ụ ụt-kom-ụ Haman ụdụ Esta, tụmsụ na sụrgụssẹ wụn u-kan.

8 Ụ da-ọ sur m-pan tọkụn bọr-tọ ụ dim-dụ faruk-ụ ees-mụ Yahuda-nẹ ụka cittụ bọ. Tụmsụ bọ rakẹ ran-ụt tọ ụ kwat-yụ faruk, remụ ụzụ nọm-ụ na panẹ u-bẹẹt ụ dim-dụ faruk tụmsụ na rakẹ tọ ụ kwat-yụ faruk wakụn zaar wụ dọ'ẹ swasẹ ọ da.>>

9 Za naas u-da sẹ na fog ya-ụs-panụ faruk nẹ. Na nọng iya ụ họ-dụ ụr-shik ụt-tụt ụ pyat-yụ na fogẹ Sivan (pyat-yụ u-tụt yụ Yahuda-nẹ).* Ụn pụn bọr-ụt Modekai m-ha dụ Yahuda-nẹ, tụmsụ m-ha tụ-yat-tọ nẹ, ụ faruk-ụt yat-tọ nẹ tụmsụ ụ i na ọ m-họg-ụ ẹ nẹ ụt-gas ụt-kwaz ụt-shishin ụt-ta'er [127] dụgụ Indiya m-ha Kus nẹ. Na pụn ran-ụt tọ tụmsụ ụ-mẹ ụ pan-ụs ẹ tụmsụ ụ rem-tụ nẹt-tụ gas-u ọ ụt-bẹẹt, ụ damẹ ụs-pan nẹ ụ rem-dụ Yahuda-nẹ.

10 Modekai nom ụs-pan ụ dim-dụ Faruk Zarakẹs, sẹ na rakẹ ran-tụ na panẹ tọ ụ kwat-yụ faruk. Na yasẹ a-ụs-tọm-ụ Faruk nẹ, ẹ sụk ụ jwaak i zẹgẹ m-sọm i ọọgẹ gọ-ụr yat-dẹ i na dagẹ ụ remụ tọm-sụ faruk.

11 Faruk yụ' Yahuda-nẹ i kọ bọ-ụ hẹnẹ ụr-kẹr ẹ samẹ hi-ụt ẹ, remụ ẹ guut fat-ụt ẹ. Na yụ' ẹ ụr-kẹr ẹ họ, ẹ pan, tụmsụ ẹ họrụssẹ kọ i hẹ karma-nẹ i m-gag dụgụ kọ-yụ-hẹ gas-ya i dọ'ẹ hẹẹsẹ ụn m-dum kọ ya'ag-ụ ụn ụ nẹta-ụt ụn nẹ. Tụmsụ ẹ ọnk cwụ-tụ hụụb-tụ m-gag ụ ụn nẹ.

12 Họ-dụ na estẹ ụzụ nẹt-tụ Yahuda-nẹ nọm iya ụ-mẹ gas-sụ Faruk Zarakẹs ọttẹ ụr-faruk dẹ ọ họ-dụ ọp ụt-tụt ụ pyat-yụ na fogẹ Adar (pyat-yụ ọp u-yụr yụ Yahuda-nẹ)†.

13 Ran-tụ na panẹ na rakẹ tọ na tomot tọ ụka ụt-bọr ụs-gas ụt-bẹẹt. Tụmsụ na karụntẹ tọ ụ-shụ nẹt nẹ, ụ remụ Yahuda-nẹ ẹ zọng ẹ tọp nọm-ụ hụụb-ụt yọ-tọ ẹ nọmụ ụn ụ họ-ụr rẹ.

14 Faruk yụ' nẹt-tụ huụtẹ ran-ụt tọ ụ-mẹ ụs-gas ụr-kẹr ẹ da m-họr-m-họr ụ dọm-ụ jwaak-ụ i m-sọm faruk. Tụmsụ ran-tụ na panẹ tọ na tom-ụt tọ ụ na karụntẹ tọ ụ-mẹ bọ-u yat-ọ ụ ọttẹ sar m-ja ụr-bẹb nẹ sok ụ Susha.

15 Sẹ Modekai yagẹ shụ faruk, m-wa ụ cwụ-tụ ụr-faruk nẹ tụ ọttẹ sha-mụ bụmụ ụt-ran ụ mụ pus-mọ nẹ, na wa'ụ wa ụr-tọp dụ yat-dẹ dụ ụr-faruk dụ na nọmẹ ụ kwam-tụ shik tụ bụ-mụ ụt-rò ụ hi-ụr wa. Tụmsụ na wa'ụ wa tọggọ yat-ya yụ ụs-kẹẹr yụ bụ-m jaz-mọ. Tụmsụ bọ-ụ Susha u-bẹẹt ọ kụb jar-tụ ụr-sọ.

16 Yahuda-nẹ i ọ mẹn-tụ Susha ẹ nom ụr-sọ, tụmsụ ẹ yụ' ụn m-sek.

17 Ụ-mẹ kọyụhẹ gas-ya tụmsụ ụ kọ-ụ-hẹ bọ-ọ, be-dụ bọr-tụ Faruk totẹ ụr-bẹẹt, nẹt-tụ Yahuda-nẹ nom ụr-sọ. Tụmsụ ẹ bụn ụr-mọrọg dụ rẹ-dụ nọm ụt-rẹ ụr-sọ nẹ tụmsụ họ-dụ ụr-hurẹ nẹ. Tụmsụ nẹt-tụ u-dak u-tát ẹ barụm Yahuda-nẹ ụ hi-ụr ẹ, rem ụzụ ẹ ọ họg-dụ gyẹr-ụ nọm-ụ Yahuda-nẹ dọ'ẹ nọmụ ụn.

9

Rẹ-dụ ụr-kọrro Yahuda-nẹ

1 Ụ họ-dụ ọp ụt-tụt ụ pyat-yụ na fogẹ Adar (pyat-yụ ọp u-yụr yụ Yahuda-nẹ)* bọr-tụ faruk wa'ẹ họ-dụ teeg ụzụ na nọm nọm-ụ faruk zụyẹ. Ụ gandi họ-dụ ụr-gan dẹ hụụb-ụt yọ-tọ Isra-nẹ ẹ ọ ụt-gwat ẹ re Yahuda-nẹ m-gag. Sẹdi nọm-tụ bargụssẹ, Isra-nẹ ẹ muyẹ ẹ re hụụb-ụt yọ-tọ ẹ tụ gụgmẹ ẹ m-gag.

2 Yahuda-nẹ kargụssẹ hi-ụt ẹ ụ-mẹ bọ-ụ ẹ ụ-mẹ gas-sụ Faruk Zarakẹs ọttẹ ụr-faruk ụs-bẹẹt ụ remụ ẹ hẹsẹtẹ wụ ọọgẹ ụssa wa họnsẹ ẹ u-bẹẹt. Sẹdi wakụn kergẹ ụt-zụ wa nọm ees-ụr yọ-dẹ ụ ẹ nẹ da, rem ụzụ kowan ọ ụ họg-dụ u-gyẹr ụ hẹẹsẹ ụn m-dum.

3 Tụmsụ nẹt-ụt yat-tọ tụ ụs-gas ụs-bẹẹt ụ tụ-yat-tọ faruk nẹ ụ nẹt-tụ na ọọgẹ họg-dụ ẹ

* **8:9** ụ ogor-tụ unọ da-ọ wata pyat-yụ u-shishin (25 Yuni).

* **9:1** ụ ogor-tụ unọ da-ọ wato pyat-yụ u-tụt (7 Maris).

† **8:12** ụ ogor-tụ unọ da-ọ wato pyat-yụ u-tụt (7 Maris).

nẹ bẹẹt ụ-mẹ ụs-gas ụs-bẹẹt ẹ sẹgẹ Yahuda-nẹ, remụ ụzụ ẹ ọ họg-dụ gyẹr-u Modekai.

4 Modekai shụ'ụtẹ nẹt-ụ yat-wa ụ-mẹ pyụ-ụ faruk; na hog dim-ụr wa ụ-mẹ ụs-gas ụs-bẹẹt. Wa shụ'ụt nẹt wa-ụr-bẹb sok.

5 Sẹ Yahuda-nẹ re u-shụ ụ gandi họ-dụ ụr-gan tụmsụ ẹ hẹẹsẹ ketụrrụ hụụb-ụt yọ-tọ ẹ ụ van-ụs ẹ. Ẹ nom nọm-ụ ẹ ụt-sa u-bẹẹt ụ hụụb-ụt yọ-tọ ẹ nẹ, ẹ họrụssẹ tụmsụ ẹ hast hụụb-ụt yọ-tọ ẹ ụt-bẹẹt.

6 Ụ-mẹ Susha bọ-u yat-ọ ụ ọttẹ sar m-ja ụr-bẹb nẹ sok, Yahuda-nẹ ho ụt-nẹt ụt-kọk ụt-tan [500].

7 Ụ tẹk-ụ nẹt-tụ ẹ họyẹ ụ damẹ ụ yaag-ụ Haman nẹ. Dim-ụt ẹ ọọgẹ Parasadata, Dafon, Asapata,

8 Porata, Adariya, Aridata,

9 Paramasata, Arisayi, Aridayi, ụ Bayizata,

10 yaag ọp i Haman wa'-ụ Hamedata, hụụb-ụ yọ-ọ Yahuda-nẹ. Sẹdi ẹ kabụg cwụ-ụt ụn da.

11 Sẹ na warụ faruk tat-ụ nẹt-tụ na họyẹ ụ-mẹ bọ-u Susha ụ ọttẹ sar ụ m-ja ụr-bẹb nẹ sok ụ gandi họ-ụr rẹ.

12 Sẹ faruk zụ U-rẹn Esta, <<Yahuda-nẹ họọg ụt-nẹt ụt-kọk ụt-tan [500] ụ-mẹ bọ-ụ Susha ụ ọttẹ sar ụ m-ja ụr-bẹb nẹ sok ụ war-ọ, ụ damẹ yaag-ụ Haman nẹ ọp. Ụ da-ọ dụ ụn nomtẹ iya ụ anẹ war-ọ, ¿rẹ-ọ dẹtẹ ụt-shụ'ụt ụ gas-sụ kusẹ nẹ? Sẹdi da-ọ, ¿Yan-ọ kusẹ ụ bọ ụt-sa? Yan-ọ kọn-ụs ró tụmsụ mẹ nọmụ bọ ọ.>>

13 Esta shụs wa zụ, <<A mụnẹ zụ nọmụg faruk ụr-zwar, ya' Yahuda-nẹ i ọọgẹ ụ-mẹ Susha ụr-kẹr u-sot tụmsụ ẹ nọm nọm-ụ bọ zụ na nọm. Bọ ya' ụr-kẹr ụzụ birig-tụ ya'ag-ụ Haman ọp na sụrgụssẹ tọ u-kan.>>

14 Sẹ faruk ees, na wụ' ụr-dọnsẹ ụ-mẹ Susha. Sẹ ụn sụrgụssẹ biruk-tụ ya'ag-ụ Haman ọp.

15 Sẹ Yahuda-nẹ i mẹ Susha ẹ karụg ụr-be ụr-gan ụ họ-dụ ọp ụt-nas ụ pyat-yụ na fogẹ Adar (pyat-yụ ọp u-yụr yụ Yahuda-nẹ)† tụmsụ ẹ sur m-họ nẹt-nẹ ụt-kọk ụt-tụt [300], tụmsụ ẹ kabụg kwụm-ụt ụn da.

16 Da tasẹ tụmsụ, Yahuda-nẹ i kusẹ ụ gas-ụ faruk ọttẹ tụmsụ ẹ karụg ụ remụ ẹ guut hi-ụr ẹ ụ remụ ẹ kum-ụt ụr-hurẹ dụgụ-dụ hụụb-ụt yọ-tọ ẹ. Ụn ho nẹt-nẹ ụt-zọngu ụt-shik ụt-tụt ụ ọp ụt-tan [75,000], sẹdi ụn tamụg nọm-tụ ụt-kom-ụ ụn da.

17 Na nọmụg iya ụ gas-ụ ọ u-bẹẹt tụmsụ ụ họ-dụ ọp ụt-tụt ụ pyat-yụ na fogẹ Adar (pyat-yụ ọp u-yụr yụ Yahuda-nẹ)‡ tụmsụ họ-dụ ọp ụt-nas sẹ ụn hurẹ ụn muudẹ họ-dụ rẹ-dụ nọm ụt-rẹ ụ họ-dụ ụr-sọ nẹ.

Mọrọg-dụ Purim

18 Yahuda-nẹ i ọọgẹ ụ-mẹ Susha, iya tụmsụ, ẹ karụg ụ họ-dụ ọp ụt-tụt ụ họ-dụ ụt-ọp ụt-nas nẹ, tụmsụ iya ụ họ-dụ ọp ụt-tan ụn hurẹ sẹ ụn muut họ-ụr rẹ họ-dụ ụr-sọ ụ rẹ-dụ nọm-ụt-rẹ nẹ.

19 Ọ wa'ẹ Yahuda-nẹ i ọọgẹ shụ'ụt ụ-mẹ bọ-tụ ụr-dọg ẹ ship-ụt họ-dụ ọp ụt-nas ụ pyat-yụ na fogẹ Adar (pyat-yụ ọp u-yụr yụ Yahuda-nẹ)§ dẹ shụ'ụt họ-dụ ụr-sọ ụ họ-dụ rẹ-dụ nọm ụt-rẹ nẹ, tụmsụ dẹ shụ'ụt họ-dụ u-nya ụdụ ọrụ-ụt ụn nẹ.

20 Modekai pụn nọm-ụt tọ wa tomot ụt-ran ụdụ Yahuda-nẹ i ọọgẹ m-ra ụt-mọr nẹ, ụ-mẹ gas-ụ Faruk Zarakẹs ọttẹ ụr-faruk u-bẹẹt.

21 Wa warụ ụn ụzụ ẹ nom ụr-sọ ụ họ-dụ ọp ụt-nas ụ họ-dụ ọp ụt-tan nẹ ụ pyat-yụ na fogẹ Adar (pyat-yụ ọp ụt-yụr yụ Yahuda-nẹ)* kọyụhẹ hak-ya.

22 Wa warụ Yahuda-nẹ ụzụ ẹ nọm sọ-dụ họ-ụt tọ ụ rẹ-dụ nọm ụt-rẹ nẹ ụr-sọ nẹ tụmsụ ụ nọmụ ọr-ụt ẹ nẹ u-nya ụ nọm ụt-rẹ nẹ tụmsụ ẹ nọmụ i ọ ụ-mẹ ụr-kọb u-nya. Din-dẹ dẹ ọọgẹ mọrọg-dụ ụr-sọ da-ụ Yahuda-nẹ kumẹ ụr-hurẹ dụgụ-dụ hụụb-ụt yọ-tọ ẹ.

23 Sẹ Yahuda-nẹ ees ụzụ ẹ dọ'ẹ rẹ-dụ u-shụ ụt-nọm iya kọyụhẹ hak-ya ụka ẹ taktụn, ụ nọm-dụ nọm-ụ Modekai panụ ẹ nẹ.

24 Haman wa'-ụ Hamedata nẹt-ụ Agagite, hụụb-ụ yọ-ọ Yahuda-nẹ, wa nọng dorog-sụ nọmu yọ-ọ ụdụ Yahuda-nẹ ụzụ na họrụssẹ ẹ. Tụmsụ na hast ẹ ụ họ-dụ ẹ cinẹ ụzụ na họrụssẹ Yahuda-nẹ ụ fụn-yụ gwụn-dụ u-gwẹmbi (yụ na fogẹ Purim).

25 Sẹdi da-ụ Esta haanẹ ụ shụ faruk, sẹ faruk pụn ụt-ran ụzụ nọmu yọ-ọ Haman

† **9:15** ụ ogor-tụ da-ọ na zụ pyat-yụ u-tụt (8 Maris). ‡ **9:17** ụ ogor-tụ unọ da-ọ na zụ pyat-yụ u-tụt (7 Maris). § **9:19** ụ ogor-tụ unọ da-ọ wato pyat-yụ u-tụt (8 Maris). * **9:21** ụ ogor-tụ unọ da-ọ wato pyat-yụ u-tụt. (7 Maris).

dorgẹ nọmụ Yahuda-nẹ ụ ọ mu ụ-dọmụ hi-ụr wa. Sẹ Haman ụ ya'ag-ụ wa nẹ na sụrgụssẹ ẹ ụ-dọm u-kan.

26 Rem iya ọ wụtẹ na fog-ụt họ-tụ ụr-sọ tọ Purim. Yahuda-nẹ fak họ-ụt tọ Furim, rem ụzụ Fur dẹ ọ gom-dụ gwụn-dụ u-gwẹmbi. Ụ remụ nọm-ụ ụn hyanẹ nẹ tụmsụ ụ nọm-ụ kumẹ ụn nẹ.

27 Sẹ Yahuda-nẹ i ọọgẹ ụ-me dak-u ọ bẹẹt ụn ees ụzụ ụn kab họ-ụt tọ tọ shụ'ụt u-kim ụdụ ụn m-ha ya'ag-ụ ụn nẹ ụ damẹ i barmẹ Yahuda-nẹ. Ụn kụb ụzụ ụn zaarụ yagụ nọm-dụ sọ-dụ họ-tụ ụt-yụr ụ tọ kọyụhẹ hak-ya da, ụka na iistẹ ẹ nẹ.

28 Tuntọ họ-tọ na dọ'ẹ baksụ tọ tụmsụ na shiptọ dụgụ unọ cara-ọ m-ha ọkụn cara-ọ tụmsụ kọ-ụ-hẹ bọ-ọ, tụmsụ ụ kọyụhẹ gas-ya m-ha bọ-ụt yat-tọ nẹ. Tuntọ họ-tụ Purim tọ na zaar ụ yagụ nọm-dụ sọ-dụ họ-ụt tọ ụdụ Yahuda-nẹ da, kọ ụzụ ụ họ-ụt tọ ka ụt-tọ ụ-mẹ kọ-ụt ụn.

29 U-rẹn Esta, gwụp-ụ Abiher, ụ damẹ Modekai nẹ nẹt-ụ Yahuda, ẹ pụn u-ran ụ ọttẹ ụr-bẹb sọk ụ remụ na egụssẹ ran u-yụrụmsẹ ụ mọttụ mọrọg-dụ Purim nẹ.

30 Sẹ Modekai tomot ụt-ran m-ha ụdụ Yahuda-nẹ ụ-mẹ gas-sụ Faruk Zarakẹs ọttẹ ụr-faruk u-kọk u-gan ụ kwaz-tụ ụt-yụr ụs-ta'ẹr [127] ụ-mẹ ran-ụt tọ na warụ Yahuda-nẹ gom-tụ rụs-dụ jab-ụ shụ'ụt-dụ m-yar nẹ.

31 Remụ na egụssẹ họ-tụ Purim ụ da-ụ kamẹ, ụka Modekai nẹt-ụ Yahuda ụ U-rẹn Esta yastẹ ụn ụt-bọr, ụka tụmsụ ụn egụssẹ hi-dụ war-ẹ ụ kọ-ụt ụn nẹ ụzụ ụn ship họ-tụ u-swaat ụ họ-tụ namụ jab nẹ.

32 Sẹ bọr-tụ Esta panẹ ụ mọttụ sọ-dụ Purim nẹ, tụmsụ na cin tọ ụ-mẹ ran-ụ ụr-cụn.

10

Bẹb-ụr Mọrdekai

1 Faruk Zarakẹs wụ' na tọp shik-ụ tar ụ-mẹ gas-sụ wa ọttẹ u-bẹẹt, tụmsụ m-ha i ọ shụ'ụt ụ dak-tụ ọọgẹ ụ-tẹk m-sa ẹ top shik-ụ tar kọ'ẹ.

2 A-ụs-gẹn Faruk panụg nọm-ụt yat-tọ tụ Faruk nọmẹ ụ da-ụ wa ọọgẹ ụr-faruk. Tụmsụ ẹ pụn tat-ụ rẹ u-shụ Modekai ụka wa shụ'ụtẹ remụ zụ Faruk yaag wa m-sek. A-ụs-gẹn nẹ pụn nọm-ụt tọ ụt-bẹẹt ụ-mẹ ụt-ran ụ mọttụ nọmụ Faruk-tụ Midiya ụ Pasiya nẹ nọmẹ.

3 Modekai nẹt-ụ Yahuda, wa ọọgẹ wụ dọrnẹ Faruk Zarakẹs ụr-bẹb. Ụ-mẹ nẹt-tụ Yahuda-nẹ ụn yụ' wa m-zẹg. Modekai shụ'ụt nẹt-ụ yat-wa ụ-mẹ Yahuda-nẹ, rem ụzụ wụn nọng m-ank ụ remụ họg-dụ ụr-zwar dụ nẹt-ụt wụn tụmsụ wụn nom ụs-rem ụ remụ shụ'ụt-dụ m-yar ụ Yahuda-nẹ bẹẹt.

Ran-u Yunana

Yunana sǫmǫg dugu-du Yawe

1 Rem-us Yawe haagun udu Yunana wa'-u Amitai.
2 <<Yunę bǫ dǫ'ę u Neneba bǫ-u yat-ǫ, bǫ waru un rem-us ri, remu nǫm-ut yǫ-tǫ un teegun udu ri.>>
3 Sędi Yunana gugum. Wa som u irig m-ha bǫ-u yat-ǫ u na fogę Jopa tumsu wa top shik, sę wa irig u-mę hat-u yat-ya m-ha bǫ-u Tarshis. Wa aruk remu uzu wa ǫǫg ussa wa sǫm dugu-du Yawe.
4 Un ǫ tęk ur-nǫk, Yawe tǫkǫn mya-mu ur-bęb u-mę m-sa, hat-yu ut-sa ut-ukus.
5 A-nak-du hat-u yat-ya hog u-gyer sok. Kǫwan hu kǫn-du ru-u wa. Un guns cwu-ut un u-mę m-sa remu hab-du m-no hat-u yat-ya.
Sędi Yunana ǫ u-mę dak-u hat-u yat-ya wa roog-mu hǫǫg wa.
6 Da-u ǫ yu-Yat-ya yu hat-u yat-ya haan udu Yunana wa zu, <<¿Remu yan-ǫ bǫ ǫttę m-roog? Yunę! Bǫ kǫn ru-u ró, ko wa hǫgu ǫn-ur in, wa ukur in dugu m-mar.>>
7 Kuna a-nak-du hat-u yat-ya nę zuttę, <<Haanun, in gunun u-gwębi remu na nuput wa-ut-ba'as.>> U da-u ǫ un nom u-gwębi, un nup uzu Yunana wa, wa-ut-ba'as.
8 Un zu wun, <<U da-ǫ waru it. ¿Yan-ǫ bǫ nǫmę na ǫttę swadu ur-kǫb? ¿Yan-ǫ ǫ ank-m ró? ¿Hęnę bǫ rwutun nę? ¿Yan-ǫ dim-du bǫ-u bǫ rwutun? ¿Yan kǫ-dę bǫ rwutun?>>
9 Yunana zu un, <<Mę nęt-u Isra wa, tumsu mę wa doru Yawe wa, Ru-u dǫm u-ru, wu nǫmę m-sa u-dak nę.>>
10 Tumsu wa waru un, uzu wa ǫ u sǫm-du Yawe. Da-u ǫ gyer-u ship nęt-ut tǫ, un zu wun, <<¿Remu yan-ǫ bǫ nomtę iya?>>*
11 Yu-u m-mya u-mę m-sa sur ur-bęb sok, un zu wun, <<¿Yan-ǫ it dǫ'ę nǫmu bǫ u yu-u m-mya yaktę nǫmu in u-gwuz?>>
12 Yunana zu un, <<Um nak yu-u m-mya haagun u-dǫmu nǫ u remu ba'as-ut ri. Kabun mę nǫ guns mę u-mę m-sa kǫ-uyan ǫ ut-rę̄s.>>
13 Sędi un wastę u rem-us Yunana nę da. A-nak-du hat-u yat-ya nę hu mat-du us-hund ę teet kit m-sa, remu bęb-du m-mya re u-shu m-swur un kergę da.
14 Un nom us-kan udu Yawe, un zu, <<Yawe u-Ru, it kǫnǫg bǫ, a-bǫ yagę it mar remu kab-du fat-du nęt unwa da. Yawe u-Ru, a-bǫ ship it a-ut-ba'as remu kab-du fat-du wa-za-ut-ba'as unwa da. Sędi nǫm nǫm-u citu bǫ.>>
15 Un kub Yunana, un guns wa u-mę m-sa. Da-u un gunsę Yunana, yu-u m-mya res tęk.
16 Da-u ǫ, nęt-tu hog gyer-u Yawe sok. Un nǫm estędu us-rem udu Yawe, tumsu un nom ur-tǫǫg udu wa.
17 Da-u un gunsę Yunana m-sa, Yawe tǫmǫn jan-u yat-ya, ya toros Yunana. Yunana shu'ut u-mę męn-tu u-jan ut-hǫ ut-tut.

2

Tǫǫg-us Yunana udu u-Ru

1 Da-u wa ǫǫgę u-mę męn-tu u-jan, Yunana nǫng us-tǫǫg udu Yawe u-Ru.
2 Wa zu,
<<Um fak Yawe u tęk-u
swadu ur-kǫb u ri,
tumsu wa shus tǫǫg-us ri.
U-mę be-du ur-shu'ut
du marimari nę,
tumsu bǫ hog kǫn-us ri.
3 Bǫ gwunug mę u-mę m-bu mu ur-ra,
u tęk-u dak-u m-sa.
Um ǫ u-mę m-bu,
tumsu jwak m-bu, rę̄g bęb-ur ri.
4 Um zuug, <Kǫ bǫ hastu mę dugu-du ró,
ko ba shu'utę iya,
mę ut-sur m-hyan
pyu-u u-hęn u ró.>
5 Bu-mu rę̄g mę ur-hi,
bu-mu m-sa takustę mę u-bę̄t.
Gwa-su mę m-sa
takustę hi-ur ri.*
6 Um yi'istę u-ta
m-sa m-te u be-du ut-ta'ar.
Um ǫ u-mę be-du marimari nę.
Yawe, u-Ru u ri,
bǫ wa ruutu mę u-mę u-kub.

* **1:10** Yęsǫ shukut iyanę Mati 12:40. * **2:5** Gwa-tu apnę u-mę m-sa.

7 <<Yawe, da-ụ ụm họgẹ fat-ụr ri
ọ m-rwụ;
tụmsụ ụm nom ụs-tọọg ụdụ ró,
Tụmsụ bọ hog kọn-ụs ri
ụ-mẹ be-dụ u-hẹn ụ ró.

8 <<Nẹt-tụ ọọgẹ nọm-dụ ụt-huuk m-gir,
ẹ gụgụmtẹ ọn-dụ ụ
cwan-tụ u-Rụ nẹ.
9 Sẹdi mẹ, ụ nu-ụ ụt-vam.
Ụm dẹ nọm-dụ tọọg ụdụ ró.
Mẹ shụsụ estẹdụ ụs-rem ụ ri,
remụ ụkụr ụ ọọn dụgụ Yawe.>>
10 Sẹ Yawe wụ' jan-yụ gwa'ụn Yunana ụ-kit m-sa.

3

Yunana ọ m-ha ụ Neneba

1 Rem-ụs Yawe sur m-haan ụdụ Yunana u-yụrụmsẹ. Wa zụ,
2 <<Yụnẹ bọ ha ụ Neneba bọ-u yat-ọ, bọ warụ nẹt-tụ ọ ụkụn rem-sụ ụm warụ bọ.>>
3 Yunana er rem-ụs Yawe, sẹ wa yụnẹ wa hụ ụ Neneba. Bọ-ụ Neneba ọọg ụ yat-ọ ọ sok, sẹ nẹt nọng m-roog ụt-tụt kanda wa hyan bọ-u ọ u-bẹẹt.
4 Họ-dụ Yunana cwayẹ ụ-mẹ bọ-ụ Neneba, wa nom ụr-hoot ụr-gan. Sẹ wa hẹẹsẹ nọm-dụ ụr-dọnsẹ ụzụ, <<Kwụkụs m-roog ụt-shik ụt-yụr ụ na haatụn ụ họ-dụ bọ-ụ Neneba.>>
5 Nẹt-tụ Neneba hog rem-ụs u-Rụ, ẹ dor sẹ. Ẹ nom ụr-dọnsẹ kowan ụ nọm u-swaat, iya ọ hen ụ nẹt-ụt wụtọ ụ ya'ag-ụ rẹk-ẹ, kowan nom u-swaat, tụmsụ ẹ wụ cwụ-tụ kọsẹ-dụ namụ jab remụ ba'as-ụt ụn.
6 Da-ụ farụk-ụ Neneba họgẹ rem-sụ Yunana warẹ, wa yụnẹ dụgụ pora-dụ ụr-farụk-ụ wa. Wa wụ' cwụ-tụ kọsẹ namụ jab. Wa shụ'ụt u-dak ụ dọm m-cwa remụ kọstẹ ụzụ wa yakkẹ ụt-ba'as.
7 Ụ da-u ọ, farụk wụ' na nọm ụr-dọnsẹ ụ-mẹ bọ-u wa u-bẹẹt ụzụ:
Dụgụ nu-u farụk-ụ i-yatẹ wa nẹ.
<<Ana yagẹ nẹt kọ u-bisa ọ rak nọm ụt-rẹ da, a wakụn ụ re nọm ụt-rẹ kọ wa swa m-bụ da.
8 Yagẹ nẹt, ụt-bisa nẹ ụ wa' kus-tụ kọsẹ namụ jab. Tụmsụ yagẹ kọwan ụ fag u-Rụ m-họr-m-họr. Kọwan byụrụn dụgụ fụn-ụs yọ-sẹ wa, ụ yụnụs-dụ jab-sụ ụt-nẹt nẹ.
9 Jiya Rụ-ọ ụt-họg ụr-ọn, wa toros jab-ụ wa remụ ba'as-ụt in, wa yagẹ mọttụ họ-dụ in.>>
10 Da-ụ Rụ-ụ hyanẹ ụzụ ụn yakkẹ ụt-ba'as ụ remụ yagẹ-dụ nọm-dụ nọm-ụt yọ-tọ ụn, sẹ wa hog ọn-ụr ụn. Wa yagẹ mọttụ họ-dụ ụn tụ wa ọọgẹ wa zọngtẹ.

4

Ryab-ụs Yunana remụ ọn-ụr Yawe

1 Yunana hog ụs-ryab sok, remụ ọn-dụ Rụ-ụ họgẹ ụ dọm-ụ nẹt-tụ Neneba.
2 Yunana nom ụs-tọọg ụdụ Yawe wa zụ, <<¿Yawe, inya ọ ụm zụttẹ da-ụ ụm ọọgẹ ụ bọ-u ri? Dẹ wụtẹ ụm somot m-họr m-họr m-ha ụ Tarshis. Kọ ba ụm napẹ ụzụ bọ wa-u-nya wa tụmsụ Rụ-ụ ụr-ọn, tụmsụ wa za họr-mụ ụs-ryab, bọ ọ ụt-cwan nẹ tụ barụmtẹ da, tụmsụ ko mụnẹ bọ ọ zọngi zọngi bọ hast jab-ụ ró dụgụ hatụn swadụ ụr-kọb.
3 Yawe, kab fat-ụr ri da-ọ, rem ụzụ zẹk ụr-zwar ụm mar.>>
4 Yawe zụ, <<¿Nọng ụr-zwar bọ nọm ụs-ryab ụ mọt-ụt tun-tọ?>>
5 Yunana arụk m-rwụ dụgụ mẹ u-bọ wa dọ'ẹ wa shụ'ụt ụ dẹkụn be-dẹ u-dọm u-bọ nẹ. Wa nọm dẹkụn rimpa-dẹ remụ wa kum-ụt m-yara. Wa shụ'ụt ụ mẹ, wa hyen-ụt nọm-tụ Rụ-ụ dẹ nọmụ bọ-ụ Neneba.
6 Da-ụ wa ọọgẹ ụ-mẹ ụr-rimpa, Yawe u-Rụ wụ' yakụn kụwụt-dụ ụt-ran apụn remụ ya habtẹ wụn dụng-mụ ụr-hi, ya rogom ya nọmụ wụn m-yara. Yunana nom ụr-sọ sok remụ kụwụt-dụ ụt-ran ya.
7 Da-ụ is gasẹ ụr-wụn tẹp tẹp, Rụ-u tọmọn ụt-zwa, tụ tụ'sẹ kụwụt-dụ ụt-ran ya, ya gụụs.
8 Da-ụ họ-dụ rwụnẹ, Rụ-ụ tọmọn mya-m yat-mọ dụgụ u-dọm. Họ-yụ gụp Yunana ụr-hi har wa ọọg ụssa ụt-byụz, wa ọ ụt-sa m-mar. Sẹ wa zụ, <<Zẹk ụr-zwar ụm m-mar ụzụ ụm fot nẹ.>>
9 Rụ-ụ zụ Yunana, <<¿Nọmụg bọ ụr-zwar bọ nọm ụs-ryab ụ remụ mar-mụ kụwụt-dụ ụt-ran dẹ?>>
Yunana zụ, <<Kamụg ụm nọm ụs-ryab, ryab-sụ te m-mar.>>
10 Yawe zụ, <<¿Kamụg bọ họg ọn-dụ kụwụt-dụ ụt-ran yụ ọ zụ bọ kawẹ ya da? Bọ

wa'ẹ tụmsụ ya nẹn-ụt da. Ya apkụn ụ gyụp-mụ m-gan ya mụr ụ mọkọn gyụp-mọ.
11 ¿Kamụg ụm họg ọn-dụ Neneba bọ-u yat-ọ da? Bọ-ụ ọttẹ ya'ag i zẹgẹ ụt-zọngu u-kọk ụ kwaz-dụ ụr-gan (120,000) i napẹ nọm-u sọ-ọ ụ yọ-ọ nẹ da. Tụmsụ bisa-tụ ọro u-tát ụ-me bọ-u ọ. ¿Kụmgẹ ụm họg ọn-dụ bọ-u ọ da?>>

Ran-u Matiyu

Ogor-tụ mat-ụr Yẹsọ
(Ruka 3:23-38)

1 *Tun-tọ tọ dim-tụ ụso-tụ ụso-ụt Yẹsọ Kiristi, wụ rwụnẹ dụgụ kọ-ụr Dawuda ụ Ibrahi nẹ.
2 Ibrahi wa ọyẹ ụso-u Ishaku.
Ishaku ụso-u Yakubu.
Yakubu ụso-u Yahuda, ụ hụụb-tụ ụr-matụ wa nẹ.
3 Yahuda ụso-u Pẹres ụ Zera (ino-u ẹ wa ọyẹ Tamar).
Pẹres ụso-u Hezụron.
Hezụron ụso-u Ram.
4 Ram ụso-u Aminadab.
Aminadab ụso-u Nashọn.
Nashon ụso-u Sarụmọn.
5 Sarụmọn ụso-u Boaz (wụ ino-u ẹ wa ọyẹ Rahab).
Boaz ụso-u Obida (ino-u ẹ wa ọyẹ Rutu).
Obida ụso-u Jesse.
6 Jesse ụso-u Dawuda Farụk.
Dawuda ụso-u Suremanu (wụ ino-u wa ọọgẹ nẹta Yuriya).
7 Suremanu ụso-u Rehobowam.
Rehobowam ụso-u Abija.
Abija ụso-u Asa.
8 Asa ụso-u Jehoshapat.
Jehoshapat ụso-u Yoram.
Yoram ụso-u Uziya.
9 Uziya ụso-u Jotam.
Jotam ụso-u Ahaz.
Ahaz ụso-u Hezekiya.
10 Hezekiya ụso-u Manase.
Manase uso-u Ẹmọs.
Ẹmọs ụso-u Josiya.
11 Tụmsụ Josiya ụso-u Jekoniya ụ hụụb-tụ ụr-matụ wa nẹ, ụ da-ụ karma-nẹ i Babira kabẹ nẹt-tụ Isra m-ha ụdụ m-tọk ụ dak-ụ Babira.
12 Da-ụ na kabụ ẹ m-ha ụdụ m-tọk Babira,
Jekoniya wa ọ ụso-u Shẹyartiyẹr.
Shẹyartiyẹr ụso-u Zerubaber.
13 Zerubaber ụso-u Abihuda.
Abihuda ụso-u Eriyakim.
Eriyakim ụso-u Azọr.
14 Azọr ụso-u Zadọk.
Zadọk ụso-u Akim.
Akim ụso-u Eriyuda.
15 Eriyuda ụso-u Eriyaza.
Eriyaza ụso-u Matana.
Matana ụso-u Yakubu.
16 Tụmsụ Yakubu wa ọyẹ ụso-u Yusuhu, campa Mẹri.
Mẹri matẹ Yẹsọ wụ na fogẹ Kiristi.
17 Dụgụ da-u Ibrahi ụ dọ'ẹ da-u Dawuda sara-tọ ọp ụt-nas, dụgụ-dụ Dawuda ụ dọ'ẹ da-ụ na kabẹ Isra-nẹ m-tọk ụ Babira, sara-tọ ọp ụt-nas, dụgụ kụn ụ dọ'ẹ da-u Yẹsọ Kiristi sara-tọ ọp ụt-nas.

Mat-ụr Yẹsọ
(Ruka 2:1-7)

18 Inya ọ na mụttẹ Yẹsọ Kiristi. Da-ụ a ụr-matụ Mẹri eesẹ yadụ gụ-ụr Mẹri ụdụ Yusuhu, sẹdi kanda na ga-gụ ụn ụr-gụ na bit Mẹri ụt-mẹn nẹ dụgụ-dụ Yar-u u-Rụ.
19 Kọ ba ọyẹ ụzụ Yusuhu nẹt ụr-ka wa, wa za ụssa wa ya' Mẹri m-'ẹ ụ tẹk ụt-nẹt da, sẹ wa dorog ụ jab-ụ wa, wa yagụ wụn m-yasa.
20 Wa ọ ụ tẹk-ụ dorog-ụs sẹ, sẹ wa-tọm Wa-ko-uyan haan ụdụ ro ụ bo', wa zụ, <<Yusuhu wa'-ụ Dawuda, a-bọ họg u-gyẹr ụ kab-dụ Mẹri wa shụ'ụt nẹta ró da, remụ zụ nọmụ ọ ụ mẹn-ụt wa dụgụ Yar-u u-Rụ ọ.
21 Wa dẹ mat-dụ ya-dụ ụr-campa, na dọ'ẹ tẹ'ụ wa ụr-dim Yẹsọ,† remụ zụ wa dẹ ụkụr nẹt-ụt wa dụgụ ba'as-ụt ẹ.>>
22 Tun-tọ nọm-tọ ụt-bẹẹt na nọmụg tọ remụ nọm-tụ Rụ-ụ warẹ Wa-warrụ rem-sụ u-Rụ Ishaya ụzụ,
23 <<Gwụp-ụ napẹ campa da dẹ nọm-dụ ụt-mẹn, wa dẹ mat-dụ yadụ ụr-campa na dọ'ẹ tẹ wa ụr-dim Imanuwẹr‡>> nọmụ dim-ụr rẹ ọyẹ, <<U-Rụ ụr-kot ụ na nẹ.>>
24 Da-ụ Yusuhu yụnẹ dụgụ m-roog, sẹ wa nọm nọmụ wa-tọm u-Rụ zụyẹ wa nọm, wa kụb Mẹri m-mụ u-bu, wa shụ'ụt nẹta wa.
25 Sẹdi wa tamụg m-roog ụ wa nẹ da sẹ da-ụ wa matẹ yadụ ụr-campa. Yusuhu tẹ'ẹ wa ụr-dim Yẹsọ.

2

Vụk-sụ a-nap-mụ rẹgẹr nẹ dụgụ u-dọm

* **1:1** † **1:21** *Yẹsọ* Na zụ <<Yawe Wa-u-ụkụr.>> ‡ **1:23** Gwat tụmsụ: Isha 7:14.

1 Ba Mari matẹ Yẹsọ ụ bọ-ụ Bẹtarami ụ
dak-ụ Yahudiya, da-ụ Herẹ ọọgẹ ụr-faruk,
a-nap-mụ rẹgẹr-nẹ dụgụ u-dọm ẹ rwụn
dụgụ u-dọm ẹ dọ'ẹ ụ Urusharima.
2 Ẹ shit ụt-nẹt ụzụ, <<¿Hẹnẹ wụna matẹ,
Faruk-ụ Yahuda-nẹ? It hyanụg rẹgẹr-u wa
dụgụ u-dọm, it haagụn it nọmụ wa ụt-
huuk.>>
3 Da-ụ Herẹ Faruk họgẹ iya sẹ jab-ụ wa
yụnẹ, ụ jab-ụ nẹt-tụ Urusharima nẹ kọ'ẹ.
4 Sẹ wa fọg i-Yatẹ a-Tọọg-nẹ bẹẹt ụ a-
kwụp-dụ u-bọr nẹ, wa shit ụn, <<¿Hẹnẹ na
dọtẹ mat-dụ Kiristi?>>
5 Ẹ zụ wụn, <<Ụ Bẹtarami ụ dak-ụ
Yahudiya, ụka wa-warrụ rem-sụ u-Rụ
pụntẹ:
6 <<Nọ nẹt-tụ Bọ-ụ Bẹtarami,
ụ dak-ụ Yahuda,
bọ-u nọ ọ m-sek nẹ sok,
Remụ zụ dụgụ bọ-u nọ
na dọtẹ kwụm-dụ faruk
wụ dẹ dor-tụ nẹt-ụt ri Isra-nẹ.*>>
7 Herẹ fog a-nap-mụ rẹgẹr-nẹ m-yasa, wa
nụpụt kọ-uyan da-ọ rẹgẹr-yụ hẹnẹ.
8 Sẹ wa tom ụn ụ Bẹtarami ụzụ, <<Dẹ'ẹn
nọ goot sọk ụr-zwar nẹ be-dụ na mụttẹ wa'-
ụ wa. A nọ hyanụ wa sẹ nọ nọm m-họr nọ
haan nọ warụ mẹ, kọmẹ ụm dọ'ẹ ụm nọmụ
wụn ụt-huuk.>>
9-10 Da-ụ ụn họgẹ nọmụ faruk warẹ ụn hụ
m-ha ụsụ ụn. Ẹ ọ tẹk m-ha, ẹ hyen rẹgẹr-yụ
ụn hyanẹ dụgụ u-dọm. Da-ụ ẹ hyanẹ ya, ẹ
hụ mụrimmọ, ẹ hụ ụr-sọ sok, ya hụ m-da ụ
shụ ụn, sẹ be-dụ ya eestẹ ụ be-dụ yadụ ọttẹ.
11 Da-ụ ẹ cwayẹ ụ-mẹ u-bu, ẹ hyen ụr-
ya ẹ ino-u wa Mẹri. Sẹ ẹ kug ẹ nọmụ wa
ụt-huuk. Sẹ ẹ upus ba-ụt ẹ, ẹ nọmụ wụn
u-nya' ụt-nọm u-tát ụ ta'ar-tụ m-bakụt nẹ
ụ nọm mụ wụs u-hakụn nẹ, mụ na fogẹ
<<farakansẹ,>> m-dap nẹ mụ wụs u-hakụn
mụ na fogẹ <<mur.>>
12 Remụ zụ Rụ-ụ baag ụ nọngụ ụn ụt-him
ụ bo' ụzụ a ụn mu ụdụ Herẹ da, sẹ ụn dor
yakụn fụn-ya m-mụ bọ-u ụn.

Yusuhu ẹ Mẹri ụ Wa'-ụ ẹ nẹ sọmọg m-ha ụ dak-ụ Masar

13 Da-ụ a-nap-mụ rẹgẹr-nẹ arkẹ, wa-tọm
Wa-ko-uyan haan ụdụ Yusuhu ụ bo'. Wa
zụ, <<Yụnẹ, bọ kab wa' ẹ ino-ụ wa bọ sọm
m-ha dak-ụ Masar. Bọ shụ'ụt ụkụn sẹ da-ụ
ụm warụ bọ, remụ zụ Herẹ ọ gotụ ya-ụr rẹ
wa hoot wa.>>
14 Sẹ wa yụnẹ, wa kụb ụr-ya ẹ ino-u wa
nẹ m-gyụp ẹ dọ'ẹ ụ Masar.
15 Kụna ụn shụ'ụtẹ sẹ da-ụ Herẹ marẹ.
Rụ-ụ zụụg na nọmụg nọm-ụt tọ da-ụ wa
warẹ wa-warrụ rem-sụ u-Rụ Hosiya ụzụ:
<<Dụgụ dak-ụ Masar mẹ fagụ Wa'-ụ ri.>>†
16 Da-ụ Herẹ napẹ ụzụ vẹr-sẹ a-nap-mụ
rẹgẹr-nẹ nọmụ wa, sẹ wa hog m-kụwụt. Sẹ
wa wụ na họọrsẹ ya'ag-ụ campa-nẹ bẹẹt
i ọ ụ-mẹ bọ-ụ Bẹtarami ụ kit-sụ bọ-u ọ
nẹ, dụgụ ụs-hak ụs-yụr ụ saan u-dak, wa
regnụssẹ họn-họn ụ da-ụ a-nap-mụ rẹgẹr
nẹ warụ wụn.
17 Irmiya wa-warrụ rem-sụ u-Rụ warụg
ụzụ na ụt-nọm iya da-ụ wa zụyẹ:
18 <<Na họk ụs-kan dụgụ bọ-ụ Rama,
Cwar-yụ ụs-kan ụ namụ jab nẹ
Rahira ọgụ ụs-kan
remụ ya'ag-ụ wa,
na hokụstẹ parrụ wa da,
Remụ zụ ẹ zamụn da.>>‡

Mụụn-dụ Nazara

19 Da-ụ Herẹ marẹ, wa-tọm Wa-ko-uyan
rwụn ụdụ Yusuhu ụ bo'-ụ dak-ụ Masar. Wa
zụ,
20 <<Yụnẹ, bọ kab wa' ẹ ino-u wa nọ dọ'ẹ
ụ dak-ụ Isra, remụ zụ, i ọọgẹ ụssa fat-dụ
wa' ẹ mụrụstẹ.>>
21 Sẹ wa yụnẹ wa kụb wa' ụ ino-u wa nẹ,
wa dọ'ẹ ụ dak-ụ Isra.
22 Da-ụ wa họgẹ ụzụ Arkirayus wa'-ụ
Herẹ ọ ụr-faruk ụ gas-ụ Yahudiya, sẹ wa
hog u-gyẹr ụ ha-mụ kụn. Ẹ arụk m-ha ụ
dak-ụ Gariri remụ zụ Rụ-ụ nọngụ wụn ụt-
him ụ bo'.
23 Sẹ ẹ dọ'ẹ ẹ shụ'ụt ụ ọkọn bọ-ụ ụ na fogẹ
Nazara, remụ ụ kọstẹ ụzụ nọmụ a-warrụ
rem-sụ u-Rụ nẹ warẹ nip-tọ, <<Na dẹ fag-
dụ wụn wa-Nazara.>>

3

Bụt-ụt Yohanna
Wa-ụt-yụbụssẹ m-bụ
(Mark 1:1-8; Ruka 3:1-18; Yoha 1:19-28)

1 Ụ tẹk-ụ họ-ụt tọ, Yohanna Wa-ụt-
yụbụssẹ m-bụ rwụụn wa ọ ụt-bụt ụ-mẹ
dọg-dụ Yahudiya.

---

* **2:6** Gwat tụmsụ: Mika 5:2. † **2:15** Gwat tụmsụ: Hosẹ 11:1. ‡ **2:18** Gwat tụmsụ: Irmi 31:15.

2 Wa o ut-zu, <<Yagun ut-ba'as, no
byurnun udu u-Ru remu faruk-du u-Ru o
ut-mor.>>
3 Unwa wa wa-warru rem-su u-Ru
Ishaya nomte us-rem uzu,
<<U-cwar yu o us-fag
u-me ur-dog uzu,
<Mangun fun-u Yawe,
Yunsun u-fun m-kim.> >>*
4 Toggo-yu Yohanna wa'e yu na nome u
ka-u u-rakum to, tumsu wa o m-gag u hap-
yu u-ka ne u-byun. I o nom ut-re ro u bu-
mu so ne.
5 Net-tu do'e udu wun dugu bo-u
Urusharima u dak-tu gas-u Yahudiya-ne
ut-beet, u net-tu o gas-u Gi-yu Yodan ne.
6 Un hu warru ba'as-ut un, se wa nomu
un ut-yubusse m-bu, u Gi-yu Yodan.
7 Da-u Yohanna hyane Farisa-ne u-tát u
Saduki-ne u haan udu ro, u be-du wa otte
nomu net-ne ut-yubusse m-bu, wa zu un,
<<No ban-du ya'ag-u kokos! ¿Wana hi-mu
no, no som ryab-su u-Ru su o haane?
8 Uka te-su mutte ut-ya, to kose ko-uyan
go-du u-te ya, remu iya ko no nomon nom-
tu de kose ut-net uzu no yakke nom-du ut-
ba'as no byurgun udu u-Ru.
9 A no dorog u jab-us no uzu Ibrahi wa o
uso-u no da, um o waru no uzu Ru-u o ut-
kere wa nom yaag dugu me ta'ar-ut tun-to
to shu'ut ya'agu Ibrahi.
10 Um o waru no Ru-u de yadu no ur-kob
a no byur-ne no yage yudu ut-ba'as da, uka
net wu ka'e ur-goog u kug-du us-te. Te-yu
mate ya-ut so-to da, wa de kupsu ya, wa
gun u-ra.
11 <<Um nongu no ut-yubusse m-bu,
remu u koste uzu no byurgun udu u-Ru no
yakke ut-ba'as, sedi u dim-u ri wakun de
haan wu zegu me m-shin. Ko gor-su ka'at-
ut wa um korge um ust se da. Wa de nomu
no ut-yubusse u Yar-u u-Ru tumsu u-ra ne.
12 Wa o m-shup u-sota ne, wa de mangu
dor-u m-der, wa sotusse so i o so-ye wa wa'
ur-bya, wa doos kon u ra-u u na da hoks ut-
ryum da.>>

Yohanna nongu Yeso ut-yubusse m-bu (Mark 1:9-11; Ruka 3:21-22)

13 Da-u Yeso haane dugu Gariri u Gi-yu
Yodan u Yohanna nom-tu wa ut-yubusse
m-bu,
14 Yohanna sa'ag ut-gugum. Wa zu,
<<¿Me hi-du warri um ut-sa bo nomu me
ut-yubusse m-bu, bo mu bo haan udu ri?>>
15 Se Yeso zu, <<Yage na nom iya u da-
o, remu na nom-ut nom-u Ru-u ut-sa na
nom.>> Se Yohanna ees.
16 Da-u Yohanna nomu Yeso ut-yubusse
m-bu, Yeso rwuun dugu m-bu, za rem dom
u-ru u-pus se Yeso hyen Yar u-Ru u hyeen
uka ur-gorop u dom-u wun.
17 Se Ru-u nom us-rem dugu dom u-ru wa
zu, <<Unwa o Wa'-u ri, wu um o ut-cwan,
tumsu um o hog-du zwar-ur wa sok.>>

4

Reg-m Yeso (Mark 1:12-13; Ruka 4:1-13)

1 Se Yar u-Ru dor-ut Yeso m-cwa ut-kanda
u remu faruk-u nom us-te nom-tu wa m-
reg.
2 Da-u Yeso nome u-swaat m-roog ut-shik
ut-yur ut-ho ne ut-shik ut-yur, se wa hog us-
mer.
3 Faruk-u nom us-te haan udu ro wa zu,
<<Abite Wa'-u u-Ru wa bo oye, zu ta'ar-ur
rinde de mu nom ut-re.>>
4 Yeso shus wa zu, <<Rem-su u-Ru zuug,
a-nom ut-re u war-o net dote ur-fat da, se
rem-su rwune dugu nu-u u-Ru.>>*
5 Faruk-u nom us-te kub wun m-ha u bo-
u Urusharima bo-u u-hen, se wa duut wun
u be-du m-ja be-du ur-shu'ut du Wa-ko-
uyan.
6 Tumsu wa zu wun, <<Abite Wa'-u u-Ru
wa bo oye, tane tari mak bo heen u-dak.
Remu zu na panug uzu,
<< <Ru-u de wadu a-tomu wa, e 'e bo,
E er bo u kom-ut e,
Taas u na-u ro u gap ur-ta'ar da.>†>>
7 Yeso shus wa zu, <<Na panug uzu, <A-
bo nomu Wa-ko-uyan Ru-u ro m-reg da.>‡
>>
8 Se faruk-u nom us-te kub wun m-ha
ror-du zege m-ja, wa kose wun faruk-tu
dak-u uno, u zwar-ur wa ne.
9 Se wa zu, <<Me ya u bo nom-ut to ut-
beet, a-bo nomu me ut-huuk.>>

* **3:3** Gwat tumsu: Isha 40:3. (Ran-u ut-Girik.) * **4:4** Gwat tumsu: Muut 8:3. † **4:6** Gwat tumsu: SepV 91:11-12.
‡ **4:7** Gwat tumsu: Muut 6:16.

10 Sẹ Yẹsọ zụ wụn, <<Farụk-ụ nọm ụs-te,
hatẹ dụgụ kit-ụ ri, remụ na panụg ụzụ, <Bọ
nọmụ Wa-ko-uyan Rụ-u ró ụt-huuk, tụmsụ
wa bọ dọ'ẹ ụt-dọr, wa u-gan.>§ >>
11 Farụk-ụ nọm ụs-te yagẹ wụn, sẹ a-tọm
u-Rụ haan, ẹ nọmụ wụn ụr-sẹgẹ.

Yẹsọ hẹẹstẹ bụt-tụ Rem-sụ u-Rụ ụ Gariri (Mark 1:14-15; Ruka 4:14-15)

12 Da-ụ Yẹsọ họgẹ ụzụ Herẹ Farụk An-
tipas wa'ag Yohanna wa-ụt-yụbụssẹ m-bụ
ụ bu-ụ m-tọk, sẹ wa mu ụ dak-ụ Gariri.
13 Yẹsọ yagẹ bọ-ụ Nazara wa dọ'ẹ wa
shụ'ụt ụ Kapanahum, ụ dap-sụ m-sa mụ
Gariri ụ-mẹ dak-ụ Zẹbẹrun ụ Naptari-nẹ.
14 Nọm-ụ wụtẹ wụn m-ha ụkụn, remụ wa
hyen-ụt nọmụ Ishaya Wa-warrụ rem-sụ u-
Rụ zụ na ụt-nọm, na nọm o.
15 <<Dak-ụ Zẹbẹrun ụ dak-ụ Naptari-nẹ,
ọ dọm-ụ fụn-yụ ọ dapụs sa-mụ ụ gas-ụ
u-dọm ụ gi-yụ Yodan,
Dak-tọ ụ-mẹ dak-ụ Gariri be-tụ i za-
Yahuda-nẹ zegtẹ u-tát da.
16 Nẹt-tụ ọ ụr-yụ ụ-mẹ u-cwụm,
ẹ hyanụg zụn-m yat-mọ.
Ụdụ i ọọgẹ ụr-yụ ụ-mẹ dak-ụ yara-mụ m-
mar.
Zụn-mụ rwụgụn ẹ.>> *
17 Dụgụ da-u ọ Yẹsọ hẹẹsẹ ụt-bụt, ụzụ,
<<Yagụn ụt-ba'as nọ byụrụn ụdụ u-Rụ,
remụ zụ da-ụ Rụ-ụ dẹ ụr-farụk ọ ụt-mọr.>>†

Yẹsọ fak a-dorụ wa nẹ nas ụr-takụn (Mark 1:16-20; Ruka 5:1-11)

18 Da-ụ Yẹsọ ọọgẹ m-ha ụ dapụs m-sa
mụ Gariri, sẹ wa hyen nẹt-nẹ yụr, ụ Simọn
wụna fogẹ Biturus ụ ọr-ụ wụn nẹ An-
darawus, ẹ ọ gwụn-dụ nọm-tụ masụ jan, ụ-
mẹ m-sa, remụ zụ ụn a masụ jan nẹ ẹ.
19 Yẹsọ zụ ụn, <<Dornụn mẹ, mẹ mutụ nọ
a naknụ ụt-nẹt ụ haan ụdụ ri.>>
20 Za rem, ụn yagẹ nọm-tụ masụ jan-ụ
ụn, ụn dor wa.
21 Da-ụ wa rẹ shụ m-ha nẹ, sẹ wa hyen
ẹkẹn nẹt-nẹ yụr, ụ Yakubu ẹ Yohanna ya'ag-
ụ Zabadi. Ẹ ọ ụ-mẹ u-hat ụ ụso-u ụn nẹ
Zabadi, ẹ ọ mangụ nọm-tụ masụ jan-ụ ẹ.
Yẹsọ fog ụn.
22 Za rem ụn yagẹ u-hat ụ ụso-u ụn nẹ, ụn
dor wa.

Yẹsọ hastẹ ụt-nẹt ụs-gọm (Ruka 6:17-19)

23 Yẹsọ rigụssẹ dak-ụ Gariri wa ọ nọmụ
ụn ụt-kọsẹ ụ-mẹ bu-ụ ụt-kọsẹ ụ Yahuda-nẹ,
wa ọ nọmụ ụn ụt-bụt tụ Rem-sụ m-Rẹmẹr
sụ Farụk-dụ u-Rụ, tụmsụ ụ has-tụ nẹt-nẹ
ụs-gọm m-rẹ nẹ.
24 Rem-sụ nọm-tụ Yẹsọ nọmẹ nụrụs dak-
ụ Suriya u-bẹẹt, Nẹt-tụ hụ haatụn wụn a ụs-
gọm ụ a-kọb-dụ m-yar nẹ, ụ a swadụ ụr-kọb
nẹ m-rẹ, ụ a-nọm ụs-te nẹ, ụ i ọttẹ gọm-sụ
ụr-hẹ'ẹ, ụ a remụ swadụ nẹt-nẹ ụt-be nẹ, sẹ
wa yụ' ẹ m-yar.
25 Mọrọg-dụ ụt-nẹt dụgụ Gariri, ụ Dika-
poris, ụ Urusharima, ụ Gas-ụ Yahudiya,
tụmsụ ụ gas-ụ gwụg-dụ gi-yụ Yodan dor
wụn.

5

Ụt-Bụt ụ dọm ụr-rọr

1 Da-ụ Yẹsọ hyanẹ ban-dụ ụt-nẹt, sẹ wa
dụụs ụ dọm ụr-rọr wa shụ'ụt m-shụ'ụt. Sẹ
a-dorụ wa ọp ụ yụr ẹ haan ụdụ wa,
2 Sẹ Yẹsọ hẹẹsẹ nọmụ ụn ụt-kọsẹ, wa zụ,
3 <<Kom u-Rụ ụdụ i napẹ
kụshin-m ẹ ụ-mẹ u-Yar,
remụ farụk-dụ u-Ru dụ ẹ dẹ.
4 Kom u-Rụ ụdụ a namụ jab-ne,
na dẹ yadụ ẹ jab m-shiriktin.
5 Kom u-Rụ ụdụ i zattẹ
hụk-mụ ụt-hi da,
ẹ dẹ kwụm-dụ dak-u unọ.
6 Kom u-Rụ ụdụ a họg-dụ ụs-mẹr
ụ swa'at m-bụ nẹ,
tụ nọm-ụt sọ-tọ,
na dẹ shụksụ ẹ.
7 Kom u-Rụ ụdụ a họg-dụ ụr-ọn nẹ,
remụ Rụ-ụ dẹ họgụ ọn-ụr ẹ.
8 Kom u-Rụ ụdụ i ọ jab-ụ sọ-ọ nẹ,
remụ ẹ dẹ hyan-dụ u-Rụ.
9 Kom u-Rụ ụdụ i wụ'ẹ ụt-nẹt
ụ shụ'ụt-dụ jab-ụ pus-ọ,
na dẹ fag-dụ ẹ ya'ag u-Rụ.
10 Kom u-Rụ ụdụ i nẹt-tụ ọ yadụ
ụr-kọb ụ remụ nọm-ụt sọ-tọ,
remụ farụk-dụ u-Rụ dụ ẹ dẹ.

§ **4:10** Gwat tụmsụ: Muut 6:13. * **4:16** Gwat tụmsụ: Isha 9:1,2. † **4:17** Gwat tụmsụ: Isha 9:1-2 (Ran-ụ Girik).

11 <<Kom u-Rụ ụdụ nọ da nẹt-tụ ọ pẹprụ
nọ, ẹ ọ ụ yadụ nọ ụr-kọb, ẹ ọ kẹtụ nọ ụs-rem
sụ nọm-ụt yọ-tọ ụ remụ ri.
12 Nọmọn ụr-sọ ụ nọ nọm jab-ụ pus-ọ ụ
remụ ụzụ tọp-u nọ ọ yat-ọ ụ dọm u-rụ, iya
ọ ụn nomtẹ a-warrụ rem-sụ u-Rụ nẹ i ba nọ
m-haan.

Ụt-Ma m-Zụn nẹ
(Mark 9:50; Ruka 14:34-35)

13 <<Nọ ọ ma-tụ dak-u unọ. Sẹdi a matụ
tayẹ ụr-gag, ¿rẹnẹ ọ na dọtẹ mangụ tọ? Na
za nọm-dụ ọkọn ụ tọ da, sẹdi na agụssẹ ụ
nẹt-tụ jangụsse ụs-na.
14 <<Nọ ọyẹ zụn-mụ dak-u unọ. Bọ-ụ ọ m-
sak ụ dọm ụr-rọr na za yasụ ọ da.
15 Nẹt za dapụs ụs-hitirra ụ wa wụgụb ya
u-kọk da. Sẹdi na sak ya ụ dọm naas wa ụ
ya ya' m-zụn ụdụ nẹtụ ọyẹ u-bu ụt-bẹẹt.
16 Iya ọ hen, yagụn ụ zụn-m nọ mọk, ụka
nẹt-tụ dọtẹ hyan-dụ ank-m sọmọ nọ, remụ
ẹ nọm-tụ Ụso-u nọ wụ ọ dọm u-rụ ụt-vam.

Kọsẹ-ụt Yẹsọ ụ mọt-tụ
Bọr-ụt Mosa

17 <<A nọ nọm ụs-dorog ụzụ ụm haagụn
ụm hastẹ rem-sụ u-Rụ sụ Mosa panẹ ụ sụ a-
warrụ rem-sụ u-Rụ nẹ da. Ụm haagụn ụm
hastẹ sẹ da sẹdi ụm shụụstẹ sẹ.
18 Ụm ọ warụ nọ ụt-nip kanda dọm u-rụ
u-dak nẹ ọ ẹnktẹ, kọ u-pan u-rẹk ya kọ u-dẹ
u-gan ya za ụt-ẹnk ụ tẹk-ụ rem-sụ u-bọr da
sẹ na nọng ko-uyan.
19 Kọwana pasẹ bọr-u rẹk-ya ụ tẹk-ụ bọr-
ụs sin-sẹ tụmsụ wa kọsẹ ụt-nẹt ẹ pas, na
dọ'ẹ fagụ wa yụ rẹk-ya ụ tẹk-ụ faruk-dụ u-
Rụ. Wa hene kabẹ rem-sụ u-bọr sin-sẹ wa
kọsẹ ẹkẹn nẹ na dọ'ẹ fagụ wa yụ yat-ya ụ
tẹk-ụ faruk-dụ u-Rụ.
20 Ụm ọ warụ nọ a nọ zegẹ Farisa-nẹ ụ a-
kọsẹ-tụ rem-sụ u-bọr nẹ ụ nọm-dụ nọm-ụt
sọ-tọ da, nọ za cwa-dụ faruk-dụ u-Rụ da.

Yẹsọ nọng ụt-kọsẹ ụ mọt-tụ ụs-ryab
(Ruka 12:57-59)

21 <<Nọ họk na zụụg nẹt-tụ da-ụ dim, <A
ẹ họ nẹt da, kọ wa họ nẹt na hụụtụ wa ụ be-
dụ kwụp-dụ ụs-rem.>*
22 Sẹdi ụm ọ warụ nọ kọwana ọ ụs-ryab
sụ ọr-ụ wa na dẹ kwụpụ wa ụs-rem. Tụmsụ
kọwana zụyẹ ọr-ụ wa, <M-zan,> mọrọg-dụ
ụt-nẹngẹn dẹ kwụpụ wa ụs-rem. Wụ fagẹ
ọr-ụ wa <Rag!> wa ọ fụn-yụ ha-mụ bu-u u-
ra.
23 <<Remụ iya, a bọ ọ nọm-dụ u-nya ụr-
sak u-mẹ be-dụ ụr-shụ'ụt dụ Wa-kọ-uyan
sẹ bọ bakụs ụzụ bọ nọngụ wakụn nọm-ụ
kamẹ da.
24 Yagẹ nọm-tụ u-nya' ụ ró ụ-shụ ụr-sak
bọ dọ'ẹ ụdụ wa. Kọn wa wa nọmụ bọ ụr-
họ remụ nọmụ bọ nọmụ wa. Sẹ bọ haan bọ
yasẹ nọm-tụ nya-u ró ụdụ u-Rụ.
25 <<A wakụn ọ hụụtụ bọ ụ be-dụ kwụp-
dụ ụs-rem, sa u-mang nọ wa nẹ za naas u-
da. Nọmọn iya dụgụ u-fụn, a-za iya da wa
dẹ hụụtụ bọ ụdụ wa kwụp-dụ ụs-rem, wa
kwụp-dụ ụs-rem dẹ hen ụ yasụ bọ ụdụ nọm
ụs-kọm, nọm ụs-kọm tụmsụ ẹ hụụt bọ ụ bu-
ụ m-tọk.
26 Ụm ọ warụ nọ ụt-nip bọ da rwụụn
ụkụn da sẹ bọ topọk nọmụ na shụt-nẹ wa
u-bẹẹt.

Ụt-kọsẹ ụ mọttụ m-ọ

27 <<Nọ họk bọr-tụ u-Rụ ụzụ, <A nọ nọm
m-ọ da.>†
28 Sẹdi ụm ọ warụ nọ, kọwana gwatẹ
nẹta gwat ụzụ wa roog ụ wa nẹ, wa taastẹ
m-ọ ụ wa nẹ ụ-mẹ jab-ụ wa.
29 A is-dụ kom ụt-cwa ụ ró ụ ọ wadụ bọ
ụ nọm-dụ ụt-ba'as, hostẹ dẹ bọ rest taas bọ
nọm ụt-ba'as. Zẹk ụr-zwar bọ taag ụ ọg-dụ
ụr-gan dụ war-u ró, ụzụ na gun bọ u-ra ụ
ọg-tụ war-u ró nẹ ụt-bẹẹt.
30 A kom ụt-cwa ró ọ wadụ bọ ụ nọm-dụ
ụt-ba'as, kupsẹ ọ bọ rest. Zẹk ụr-zwar ụ bọ
taag ụ ọg-dụ ụr-gan dụ war-u ró ụzụ na gun
bọ u-ra ụ ọg-tụ war-u ró nẹ ụt-bẹẹt.

Ụt-kọsẹ ụ mọttụ yan-dụ nẹta
(Mati 19:9; Mark 10:11-12; Ruka 16:18)

31 <<Tụmsụ na wargụ nọ ụzụ, <Kọwana
yanẹ nẹta wa, wa zattẹ ka ụt-nọm da, sẹ wa
yaag wa ran-ụ ụt-yan.>‡
32 Tụmsụ ụm ọ warụ nọ ụzụ, kọwana
yanẹ nẹta wa, a-za remụ ba'as-tụ m-ọ da,
wa wa'ag wa-u-as. Tụmsụ wụ gayẹ nẹta-yụ
na yannẹ wa nọng m-ọ ụ wa nẹ.

Kọsẹ-ụt Yẹsọ ụ mọttụ ụs-tọnd

33 <<Nọ họk na wargụ nẹt-tụ da-ụ dim a
ẹ nọm tọnd-sụ ụs-bi da, <A nọ pas nọmụ
nọ nomtẹ estẹdụ ụs-rem da, sẹdi nẹtụ

* **5:21** Gwat tụmsụ: Rwụụ 20:13; Muut 5:17. † **5:27** Gwat tụmsụ: Rwụụ 20:14; Muut 5:18. ‡ **5:31** Gwat tụmsụ: Muut 24:1. § **5:33** Gwat tụmsụ: Ogor 30:2.

nọm nọm-ụ wa nomtẹ estẹdụ ụs-rem ụdụ Yawe.>§
34 Tụmsụ nọm ụm warụ nọ ụzụ, a nọ
nọm ụs-tọnd da, kọ ụ dọm u-rụ, remụ ụzụ
be-dụ ụr-shụ'ụt dụ u-Rụ dẹ dụ ụr-farụk ụ
wa.
35 Tụmsụ a nọ tọn-dẹ u-dak nẹ da, remụ
ụzụ kụna Rụ-ụ cintẹ na-ụs wa. Tụmsụ a nọ
tọnd ụ Urusharima nẹ da, remụ ụzụ bọ-u
yat-ọ ụ Farkina-nẹ ọ.
36 A-bọ tọn-dẹ tụmsụ ụ hi-dụ war ró nẹ
da, remụ ụzụ kọ hi-u ró u-gan bọ za kerụ
mutụ ya ụ pus-ya kọ ụ rim-ya da.
37 A nọ ụt-sa nọm-dụ ọkọn nọmụ kamẹ
nọ zụ, <Ụ, mẹ ụt-nọm,> kọ <O'o, ụm za ụt-
nọm da.> Nọm-ụ zẹgẹ iya dụ farụk-ụ nọm
ụs-te dẹ ọ rwụtụn.

Top-dụ ụr-mag
(Ruka 6:29-30)

38 <<Nọ họk nọm-tụ a-kọsẹ-tụ u-bọr nẹ
zụyẹ, ụzụ bọr-ụt zụụg, <Wụ nasẹ is-dụ ọr-
ụ wa, wakụn dẹ na-sụ dụ wa is-dẹ. Wụ
tụmsụ farẹ nin-yụ ọr-ụ wa, wakụn dẹ far-
dụ yụ wa nin-ya.>*
39 Tụmsụ ụm ọ warụ nọ a nọ tọp wakụn ụ
nọm-u yọ-ọ remụ zụ wa nọngụ nọm-ụt yọ-
tọ da. A wakụn ụ gapụ bọ ụ gar-yụ kom ụs-
cwa bir ụ gar-yụ kusẹ.
40 A wakụn ụt-sa wa hụụt bọ ụ be-dụ
kwụp-dụ ụs-rem remụ ụzụ wa ọngtẹ tọggọ-
u ró, yasụ wa tọggọ-yụ dọm.
41 A karma-yụ wa bọ ụ kabụ wa ụr-ba ụ
ha-mụ u-mer u-gan ụr-bẹb, nọm ha-mụ ụs-
mẹr ụs-yụr ụ wa nẹ.
42 A wakụn ụ kọnụ bọ u-nọm, ya' wa. Wụ
haanẹ m-sẹg ụdụ ró, a-bọ hoos wa da.

Cwanụn hụụb-ụt yọ-tọ nọ.
(Ruka 6:27-28,32-36)

43 <<Nọ họk Mosa panụg ụzụ, <Cwanụn
ọr-ụt nọ nẹ,>† nọ gụgụm i gụgmụ nọ nẹ.
44 Sẹdi ụm ọ warụ nọ, cwanụn i gụgmụ
nọ nẹ, i ọ nẹ ụ yadụ nọ ụr-kọb nọmụn ẹ ụs-
tọọg.
45 Nọmọn iya remụ nọ shụ'ụtẹ ya'agụ
Ụso-u nọ wụ ọ ụ dọm u-rụ. Wa wụ' họ-dụ
ya' m-zụn ụdụ nẹt-ụt sọ-tọ ụdụ tụ za sọ-tọ
nẹ. Wa rob u-yụ ụdụ nẹt-ụt sọ-tọ nẹ ụ tụ yọ-
tọ nẹ.
46 A nọ ọ cwan-tụ i ọ cwan-ụt nọ nẹ, ¿yan
top-ọ nọ dẹ ụt-kwụm? Kọ a-ọnkụ shik tar
nẹ iya ọ ẹ nomtẹ!
47 A nọ ọ vụk-sụ ọr-ụt nọ ụ war'ẹ, ¿yan-ọ
ụ nọ nomẹ ụ nọ zektẹ ẹkẹn nẹ? Kọ i napẹ
u-Rụ da, ẹ nom iya!
48 Ụ remụ iya, sẹ nọ shụ'ụt shụyi-shụyi
ụka Ụso-u nọ ụ dọm u-rụ ọttẹ u-shụyi
shụyi.

6

Yẹsọ nọng ụt-kọsẹ ụka
nọm-dụ u-nya

1 <<Yẹsọ re shụ ụ nọmụ a-dorụ wa-ụt-
kọsẹ ụzụ, <A nọ ọ nọm-dụ nọm-ụt sọ-tọ,>
a nọ nọm ọ da-ụ nẹt-tụ ọ madụ nọ remụ ẹ
vom-ụt nọ da. A nọ nọmẹ ọkọn remụ nẹt-tụ
vom-ụt nọ, nọ za kwụm-dụ u-top ụdụ Ụso-
u nọ wụ ọ dọm u-rụ da.
2 <<Ụ remụ iya a nọ ọ nya-dụ wakụn wa
ụr-kọb u-nọm, a nọ nọm ụr-dọnsẹ da, ụka
a-ha-mụ ụr-nọ nẹ nomtẹ ụ-me bu-ụ ụt-kọsẹ
ụ Yahuda-nẹ ụs-fụn nẹ ụ remụ zụ ụ nẹt-tụ
vom-ụt ẹ. Ụm ọ warụ nọ ụt-nip ẹ taastẹ
ọnk-ụ top-u ẹ u-bẹẹt iya.
3 Tụmsụ a nọ ọ yadụ wakụn ọkọn nọm-
ọ, a-bọ yagẹ ụ tọkọn nẹt-tọ ụ nap nọm-ụ bọ
ụt-nọm da.
4 Iya ọ nọ dọtẹ nọm-dụ u-Nya m-yasa.
Tụmsụ Ụso-u nọ, wa hyenẹ nọm-tụ m-yasa
ụt-bẹẹt, wa nọmụ bọ u-top.

Ụt-kọsẹ ụ mọttụ ụs-tọọg
(Ruka 11:2-4)

5 <<Tụmsụ a nọ ọ ụ nọm-dụ ụs-tọọg, a nọ
nọm ụka a-ha-mụ ụr-nọ nẹ nomtẹ da, ẹ ton
ẹ ees ụ-mẹ bu-ụ ụt-kọsẹ ụ Yahuda-nẹ ụs-
fụn nẹ remụ nẹt-tụ hyen-ụt ẹ. Ụm ọ warụ
nọ ụt-nip, ẹ taastẹ ọnk-ụ tọp-u ẹ u-bẹẹt iya.
6 Sẹdi a-bọ ọ nọm-dụ ụs-tọọg, cwa ụ-me
u-kur bọ tagẹ u-is, sẹ bọ nọm ụs-tọọg ụdụ
Ụso-u ró wụ na hyentẹ da. Ụso-u ró wụ
hyenẹ nọm-tụ m-yasa wa dẹ nọmụ bọ u-
tọp.
7 A nọ ọ nọm-dụ ụs-tọọg, a nọ ha ụ sop-su
u-nọm ụr-ba da ụka i napẹ nẹ u-Rụ da, i ọ
m-hyan ụka zụ, a ẹ nọmẹ iya da, rụ-u ụn za
họg-dụ tọọg-ụs ụn da.
8 A nọ nọm ụka ẹ da, remụ Ụso-u nọ nak
nọm-tụ nọ ụt-sa kanda nọ kọn wa.

* **5:38** Gwat tụmsụ: Rwụụ 21:24; Tọọg 24:20; Muut 19:21.
† **5:43** Gwat tụmsụ: Tọọg 19:18.

9 <<Nọmọn ụs-tọọg inya,
<< <Ụso-u it, wụ ọ dọm u-rụ,
Ụm ụt-sa ụ nẹt-tụ vam bọ ụ nọm-ụ ẹ ọ ụt-
nọm u-bẹẹt.
10 Ụ farụk-ụr ró ụ haan,
Nọm-tụ bọ ụt-sa na nọm-tọ,
u-dak ụka na nomtẹ ụ dọm u-rụ.
11 Bọ ya' it nọm ụt-rẹ ụ ko-uyan họ-dẹ.
12 Bọ nọmụ it họ-dụ ba'as-ụt it,
ụka it nomtẹ i nọmụ it ụt-ba'as ụr-họ.
13 A-bọ hụụt it ụ be-dụ m-reg da,
sẹdi bọ ẹ' it ụdụ farụk-ụ nọm ụs-te.>
14 A nọ nọmụ nẹt-tụ nọmụ nọ ụt-ba'as ụr-
họ, Ụso-u nọ wụ ọ dọm u-rụ wa dẹ nọmụ
nọ họ-dụ ba'as-ụt nọ.
15 Sẹdi a nọ nọmẹ ụt-nẹt họ-dụ ba'as-ụt ẹ da,
Ụso-u nọ wa za nọmụ nọ họ-dụ ba'as-ụt nọ
da.

Ụt-kọsẹ ụ mọt-tụ u-swaat

16 <<A nọ kabẹ u-swaat, a nọ naas shụụt
nọ ụka a-ha-mụ ụr-nọ nẹ nomtẹ da. Ẹ naas
ụt-shụ ụ remụ ẹ kọstẹ ụt-nẹt ụzụ ẹ ọ u-
swaat. Ụm ọ warụ nọ ụt-nip, ụn taastẹ ọnk-
ụ tọp-u ụn u-bẹẹt.
17 Tụmsụ a-bọ ọ nọm-dụ u-swaat, saapẹ
shụ-u ró, bọ taam m-nọọg ụ hi-ụr ró,
18 ta'as na nap ụzụ bọ ọ u-swaat da. Ụso-u
ró dẹ nọmụ bọ u-tọp, wụna hyenẹ nọm-tụ
na nomẹ m-yasa.

Cụn-dụ dọm u-rụ
(Ruka 12:33-34)

19 <<Anọ cin kwụm-ụt nọ u-dak unọ da,
be-dụ rog m-kaari nẹ dọtẹ ụt-naas, ụ be-dụ
hyụw-nẹ dọtẹ ụr-cwa ẹ nọm u-hiw.
20 Sẹdi nọ nọm ụr-cụn ụ dọm u-rụ ụ be-
dụ orog ụ m-kaari nẹ zattẹ ụt-na'as da, ụ
be-dụ hyụw-nẹ tụmsụ ẹ zattẹ ụt-hyụw da.
21 Be-dụ kwụm-ụt nọ ọttẹ kụna jab-ụ ró
ọttẹ.
22 <<Is-dẹ ọyẹ zụn-mụ u-war. A is-ụr ró
ọyẹ m-yar nẹ, war-u ró u-bẹẹt ụt-shụ'ụt m-
zụn nẹ.
23 Sẹdi a is-ụ ró za soyẹ da, war-u ró u-
bẹẹt ọ dẹ shụ'ụt u-cwụm nẹ. Abitẹ zụn-mụ
ọ mẹ nọ cwụm ọ, rẹ-ọ tat-ụ cwụm-u ọ!
24 <<Wakụn za nọmụ tụ-shụ ụt-yụr m-tọk
da. Sẹdi wa gụgụm wa-gan ụ wa cwan wa-
gan, kọ wa nọm nọm-ụ wa-gan ụt-sa wa
jụrụm wa-gan. Nọ za wadụ dọrrụ u-Rụ ụ
jab tụmsụ nọ wa-cwan-tụ shik-ụ jab u-da u-
gan da.

Yadụ jab ụdụ u-Rụ
(Ruka 12:22-31)

25 <<Ụ remụ iya, ụm ọ warụ nọ, a nọ naas
jab-ụ remụ nọmụ nọ dẹ ụt-rẹ kọ ụ nọ dẹ ụt-
swa, kọ kus-tụ nọ dẹ ụt-wa ụ war-u nọ da.
Fat-dụ zẹk nọm ụt-rẹ, tụmsụ war-ụ zẹk ụt-
kus tụ nọ dẹ ụt-wa.
26 Gwatụn no i dọm u-rụ. Ẹ nọm-ụt kụw
da. Ẹ nọm-ụt ket da. Ẹ cin-ụt ụr-bya da.
Napụn ụzụ Ụso-u nọ wụ dọm u-rụ, wa
rẹgụssẹ ẹ, wa dẹ ya'ụ nọ nọm-ụ nọ ụt-sa nọ
nom-ụt ụr-yụ. Nọ zẹk no u-so u-tát!
27 ¿Wana ụ tẹk-ụ mẹ nọ ụ remụ namụ jab
wa dẹ kerụ swụrụ hi-ụr wa, u-kwam u-gan
ụ tẹk-ụ rụt-ụt wa?
28 <<¿Ụ remụ yan ọ nọ ọttẹ ụ na-sụ jab-ụ
remụ ụt-kus tụ nọ dẹ ụt-wa? Gwatụn pyak-
ụt tụ ụr-dọg ụka tọ hoptẹ ụ nẹn. Tọ nọm-ụt
m-tọk kọ u-tẹ ụt-kus da.
29 Ụm ọ ụ warụ nọ, kọ Suremanu Farụk-ụ
m-sek, wa tamụg nọm-dụ ụt-ụk ba pyak-ụt
dụ ụr-gan da!
30 A shụ'ụtẹ ụzụ Rụ-ụ dẹ nọmụ gwa-sụ
ụr-dọg ụt-ụk sụ oyẹ ụzụ ụ ya-ọ sẹ oyẹ, u-sot
ụ na gụn sẹ u-ra, za u-sakna Rụ-ụ dẹ ya'ụ
nọ cwụ-tụ m-wa. Nọ a-yadụ jab nẹ cashi!
31 Ụ remụ iya, a nọ naas jab ụzụ, <¿yan-
ọ it dẹ ụt-rẹ?> Kọ <¿yan-ọ it dẹ ụt-swa?> Kọ
<¿yan-ọ in dọ'ẹ ụt-wa'ẹ?>
32 I napẹ nẹ u-Rụ da, ẹ ụt-sa nọm-ụt tọ.
Ụso-u nọ wụ oyẹ ụ dọm u-rụ wa nak ụzụ nọ
ụt-sa nọm-ụt tọ ụt-bẹẹt.
33 Sẹdi nọm-ụ zẹgẹ ụr-zwar, nọ sa' farụk-
dụ u-Rụ ụ nọm-ụt sọ-tọ wa nẹ, nọm-ụt tọ ụt-
bẹẹt wa ya'ụ nọ tọ.
34 Ụ remụ iya, a nọ naas jab-ụ remụ u-sot
da, sot-ụ dẹ haan ụ tọk-m wa nẹ. Kọ-uyan
họ-dẹ tọk-m wa kọrgẹ wa.

7

Kwụpụ wakụn ụs-rem
(Ruka 6:37-38,41-42)

1 <<A nọ kwụpụ wakụn ụs-rem da, tas na
kwụpụ nọ ụs-rem da.
2 Remụ zụ, ka nọ kwụptẹ ụt-nẹt ụs-rem,
iya ọ Rụ-ụ dọtẹ ụ kwụpụ nọ. Kọk-dụ nọ
mụ'ụstẹ ụt-nẹt, dẹ Rụ-ụ dọtẹ mụsụ nọ.
3 <<¿Remụ u-yan ọ bọ ọttẹ ụ gwat-dụ pyar
i-te ọ is-dụ ọr-ụ ró, bọ hak bọ, bọ gwat king-
ụ ọ ụ is-ụr ró da?

4 ¿Tụmsụ rẹnẹ ọ bọ dọtẹ zụ ọr-ụ ró, <Yagẹ ụm has-tụ bọ pyar i-te ụ is-ụr ró,> bọ ya hen u-king nẹ ụ-mẹ ụ is-ụr ró?
5 Bọ wa ha-mụ ụr-nọ, ba m-has king-ụ ọ ụ-mẹ is-ụr ró, da-u ọ bọ dẹ ụt-hyan ụr-zwar nẹ, bọ hastẹ pyar i-te i ọ is-dụ ọr-ụ ró.
6 <<A nọ nya' ọ' nọm-tụ u-hẹn tụ u-Rụ da. A nọ nọmẹ iya, ẹ ụt-byụrụn ẹ yap nọ kọ họnsụ nọ. Tụmsụ a nọ gwụnụ ụt-arẹdẹ nọm-tụ shik da, remụ ụzụ ẹ dẹ jangụ tọ ụs-na.

Ụs-kọn, ụt-sa, ụt-kọọt nẹ (Ruka 11:9-13)

7 <<Nọmọn ụs-kọn, na dẹ ya'ụ nọ; sa'an nọ, dẹ ụt-kwụm; kọtọn u-is, na dẹ ụ up-sụ nọ.
8 Remụ zụ kọwana kọnẹ na ya'ụ wa; kọwana dẹ ụt-sa wa ụt-kwụm; tụmsụ kọwana kọọtẹ u-is na up-sụ wa.
9 <<¿Wana ụ tẹk-ụ mẹ nọ, wụ wa'-ụ wa dẹ kọn-dụ wa ụr-bẹrẹdi, sẹ wa ya' wa ụr-ta'ar re?
10 ¿Kọ a wa'-ụ wa ụ kọn wa u-jan wa ya' wa u-fa?
11 Nọ ọyẹ nẹt-ụt yọ-tọ, nọ nak yadụ nọm-ụt sọ-tọ ụdụ ya'ag-ụ nọ. Rẹnẹ ọ dọtẹ ụt-shụ'ụt, Ụso-u nọ wụ ọ dọm u-rụ, wa dẹ yadụ nọm-ụt sọ-tọ ụdụ i ọ kọn-dụ wa!
12 Nọm-tụ nọ ọ ụt-sa ụ nẹt-tụ nọmụ nọ, nọmụn ẹ iya, iya ọ Mosa ụ a-warrụ rem-sụ u-Rụ pụntẹ m-tumb nẹ.

Is-u rẹk-ya ụ yụ yat-ya nẹ (Ruka 13:24)

13 <<Cwaan ụ is-u rẹk-ya. Ụm zụụg iya remụ ụzụ is-yụ hụyẹ ụ be-ụr yọ-dẹ ya ọ m-hụk nẹ. Tụmsụ fụn-u ya ọttẹ m-kụk mụ ụt-dọr, i ọyẹ ụr-cwa ụ fụn-u ya ẹ ọ u-tát. Is-u ya hụụt ụt-nẹt u-mẹ bu-u u-ra.
14 Tụmsụ is-yụ ha-mụ be-dụ ụr-fat, ya ọ rẹk-ya. Fụn-u ya tụmsụ na so ụr-kọb ụ dọrrụ ya. I ọ ụ dọrrụ ya ẹ za ụ u-tát da.

Bọ napụ gọ-dụ u-te remụ ya-ụt wa (Ruka 6:43-44)

15 <<Nọmọn ga' ụ a-warrụ rem-sụ u-Rụ nẹ i ụs-bi nẹ, i dẹ haan ụdụ nọ ụka ca ụ hyan-mụ u-shụ, sẹdi ụ mẹn-tụ mẹ, ẹ ọ ụka go'.
16 Nọ napụ ụn remụ nọm-tụ ụn ọ ụt-nọm. ¿Nẹt-tụ ka ya-tụ inabi ụ war-ụ u-hir, kọ ya-tụ u-bab ụ war-ụ te-yụ tụntụr?
17 Iya hen tẹ-u sọ-ya, ya mụt ya'at sọ-tọ, te-yụ za sọ-ya da ya mụt ya-tụ za sọ-tọ.
18 Tẹ-u sọ-ya ya za mat-dụ ya'at sọ-tọ da, iya ọ tụmsụ tẹ-u yọ-ya, ya za kẹrrụ mat-dụ ya'at sọ-tọ da.
19 Kọ-uyan te-ya yụ matẹ ya'at sọ-tọ da, na dẹ kup-sụ ya, na guns ya u-ra.
20 Iya o hen, nọ napụ a-warrụ rem-sụ ụs-bi remụ nọm-tụ ụn ọ ụt-nọm.
21 <<Za kọwana dẹ fag-dụ mẹ, <Wa-ko-uyan, Wa-ko-uyan,> wa dẹ cwa-dụ farụk-dụ u-Rụ da. Sẹ wụ nọmẹ nọm-tụ Ụso-u ri wụ ọyẹ ụ dọm u-rụ ọ ụt-cwan.
22 Ụ họ-dụ kwụp-dụ ụs-rem, ẹkẹn dọ'ẹ ụt-zụ, <Wa-ko-uyan! Wa-ko-uyan! It nọmụg ụt-bụt ụ tẹk-ụ dim-ụr ró, it yụn nọm ụs-te ụ tẹk-ụ dim-ụr ró tụmsụ it nọm nọm-tụ m-shin tụ-yat-tọ ụ tẹk-ụ dim-ụr ró>
23 Ụ da-u ọ ụm dẹ zụ ụn, <Ụm nak nọ da. Hatụn dụgụ kit-ụ ri nọ a nọm-dụ nọm-ụt yọ-tọ nẹ!>

Wa-u-ma wụ ụs-vẹr ụ wa-za-ụs-vẹr nẹ (Ruka 6:47-49)

24 <<Ụ remụ iya, kọwana họgẹ rẹm-ụs ri, wa dor sẹ, wa ọ ba wa ụs-vẹrụ wa, wụ mayẹ bu-u wa ụ dọm-ụ pọk u-ta'ar.
25 Da-ụ yụ-ụ kasnẹ, gi-sụ shi m-bụ, mya-mụ yụnnẹ mọ gup u-bu tụmsụ ọ hẹẹg da. Remụ ụzụ na maag ọ ụ dọm-ụ pọk u-ta'ar.
26 Kọwana họgẹ rẹm-ụs ri wa kagụb sẹ da, wa ọ ba ragụ nẹt-tụ wa, wụ mayẹ bu-u wa ụ dọm m-hereg.
27 Da-ụ yụ-ụ kasnẹ, sẹ gi-sụ shi m-bụ, mya-mụ yụnnẹ mọ gup u-bu, sẹ bu-u ọ he, hẹ-ụr yọ-dẹ.>>
28 Da-ụ Yẹsọ tasẹ warrụ nọm-ụt tọ, sẹ ban-dụ ụt-nẹt hụ mụrimmọ ụ remụ kọsẹ-ụt wa,
29 remụ zụ wa kọksẹ ụ tẹk-ụ m-shin, za ba a-kọsẹ-tụ rẹm-sụ u-bọr nẹ da.

8

Yẹsọ hastẹ wakụn m-kim (Mark 1:40-45; Ruka 5:12-16)

1 17 Da-ụ Yẹsọ cụznẹ dụgụ ụr-rọr, ban-dụ ụt-nẹt u-tát dor wa.
2 Sẹ yakụn campa-ya kim, wa haan wa he ụt-jwụn ụ shụ Yẹsọ wa zụ, <<Ụso-ụ u-bu ri, a-bọ cwanẹ, bọ ụt-kerẹ bọ hastẹ mẹ m-kim.>>

3 Yẹsọ jakụs kom-u wa wa tụm wụn, wa zụ, <<Ụm cwanụg, bọ kum m-yar! >> Za rem, sẹ kim-mụ yagụ wụn.
4 Sẹ Yẹsọ zụ wụn, <<Gwat, a-bọ warụ wakụn da, sẹdi bọ dọ'ẹ bọ kọsẹ hi-dụ war ró ụdụ yụ-Yat-ya a-tọọg-nẹ, tụmsụ bọ nọm u-nya ụka bọr-ụt Mosa kọstẹ ụ-mẹ rẹm-sụ u-bọr,* ụzụ bọ nọm iya ụ kọstẹ ụzụ bọ kwụmụg m-yar.>>

Ya-dụ jab-ụ yụ-shụ karma-nẹ (Ruka 7:1-10)

5 Da-ụ Yẹsọ cwaanẹ ụ Kapanahum sẹ yụ-shụ karma-nẹ yụ Roma, wa haan wa kọn wụn ụzụ,
6 <<Wa-m-nap, tọk-u ri wa ọ m-rụt u-bu wa kertẹ ụs-zọọg da, wa ọ swadụ ụr-kọb.>>
7 Yẹsọ zụ, <<Mẹ ụt-haan Ụm ya wụn m-yar.>>
8 Sẹ karma-yụ zụ wụn, <<Wa-m-nap, ụm kọrgẹ bọ haan ụ bu-u ri da. Sẹdi bọ nọm ụs-rem dụgụ ana, tọk-u ri wa ụt-kwụm m-yar.
9 Ụm zụụg iya, remụ zụ ụm ọ tẹk ụr-farụk dụ hi-dụ war ri, tụmsụ ụm ọttẹ karma-nẹ ụ ta'ụ ri a ụm zụyẹ warmo, <Nọk,> sẹ wa nọk, ụm zụ warmo <Haanẹ,> wa ụt-haan, ụm zụ tọk-ụ ri wa <Nọm inya,> wa ụt-nọm.>>
10 Da-ụ Yẹsọ họgẹ iya sẹ wa nom mụrimmọ, wa zụ nẹt-tụ ọ dọrrụ wa, <<Ụm ọ warụ nọ ụt-nip, kọ tẹk-ụ Isra-nẹ ụm tamụg hyan-dụ wa yadụ jab ba campa-u inya da.
11 Ụm ọ warụ nọ, ụ tẹk-ụ a-yadụ jab nẹ ụ mẹ ẹ dẹ ụt-haan dụgụ u-ta u-dọm nẹ, ẹ ụt-shụ'ụt ẹ re nọm ụt-rẹ ụr-kot ẹ Ibrahi ụ Ishaku ụ Yakubu nẹ ụ tekụ Farụk-dụ dọm u-rụ.
12 Nọ nẹt-tụ Isra-nẹ, Rụ-ụ dẹ gwụn-dụ nọ ụ-mẹ u-cwụm, ụ be-dụ ụs-kan sok ụ ep-mụ nin nẹ.>>
13 Sẹ Yẹsọ zụ yụ-shụ karma-yụ Roma, <<Nọk, na nọngụ bọ ka bọ ọttẹ ụssa remụ yadụ jab-ụ ró.>> Za rem tọk-ụ wa kum m-yar.

Yẹsọ yaag nẹt-nẹ u-tát m-yar (Mark 1:29-34; Ruka 4:38-41)

14 Da-ụ Yẹsọ cwayẹ ụ bu-u Biturus sẹ wa hẹn ino-u nẹta Biturus m-rụt u-yụn hyam-ụ ọttẹ wa.
15 Sẹ Yẹsọ tụm kom-u wụn, sẹ hyam-ụ yagẹ wụn. Sẹ wa yụnẹ wa nọmụ ụn nom-ụt rẹ.
16 Da-ụ rim-mụ torẹ, sẹ nẹt-tụ hatụn Yẹsọ i nọm ụs-te shipsẹ wa buz nọm ụs-te ụ rẹm-sụ nu-u wa. Tụmsụ wa hast ụt-nẹt ụt-bẹẹt ụs-gọm.
17 Wa nọmụg iya ụ remụ na shụụstẹ nọmụ wa-warrụ rem-sụ u-Rụ Ishaya zụyẹ, <<Wa kụbụstẹ gọm-ụs in,
wa hast kọb-dụ m-yarụ in.>>†

Swadụ ụr-kọb dụ ọ ụ-mẹ dorụ Yẹsọ (Ruka 9:57-62)

18 Da-ụ Yẹsọ hyanẹ ban-dụ ụt-nẹt gụnụstẹ wa, sẹ wa zụ, <<Yagụn in pasụn ụ din-dẹ jit gwụg-dụ m-sa dẹ.>>
19 Sẹ wa kọsẹ-tụ rẹm-sụ u-bọr haan wa zụ wụn, <<Wa-ụt-kọsẹ, mẹ dọrụ bọ kọhẹnẹ bọ ọttẹ m-ha.>>
20 Sẹ Yẹsọ zụ wụn, <<Ọ' ụr-dọg ọttẹ ụs-hụ sụ m-roog, no dọm u-rụ ọttẹ ụt-tụkụs tụ m-roog, sẹdi Wa'-ụ Nẹt zattẹ be-dụ res-dụ hi-ụr wa da.>>
21 Wakụn ụ tẹk-ụ a-dorụ Yẹsọ nẹ wa zụ wụn, <<Wa-m-nap, yagẹ ụm dọ'ẹ ụm jwakụn ụso-u ri u-ro.>>
22 Sẹ Yẹsọ zụ wụn, <<Dọrnụ mẹ, yagẹ i marẹ, ẹ jwak ọrụt ẹ marimari nẹ.>>

Yẹsọ wa'ag jwaak m-bụ res tẹk (Mark 4:35-41; Ruka 8:22-25)

23 Da-ụ Yẹsọ cwayẹ u-hat, a-dorụ wa dor wụn.
24 Sẹ mya-mụ yụnnẹ ụr-bẹb nẹ ụ-mẹ m-sa sẹ bụ-mụ hụ m-cwa u-hat. Tụmsụ Yẹsọ ọ m-roog.
25 Sẹ ụn dọ'ẹ, ụn yụns wa, ụn zụ, <<Wa-m-nap, ụkrụ in! In dọ'ẹ ụt-is m-bụ!>>
26 Sẹ wa zụ ụn, <<¿Remụ yan-ọ nọ ọttẹ ụ họg-dụ u-gyẹr, nọ a-yadụ jab nẹ cashi?>> Sẹ wa yụnnẹ wa hagụssẹ m-mya ụ jwak m-bụ nẹ sẹ mọ ho ụs-ram tẹk.
27 Sẹ nẹt-tụ hụ ụ mụrimmọ ẹ zụ, <<¿Yan nẹt wa unwa wụ mya-mụ họgẹ rẹm-ụs wa ụ jwak m-bụ nẹ?>>

Yẹsọ hastẹ nọm ụs-te ụ war-ụ nẹt-nẹ yụr (Mark 5:1-20; Ruka 8:26-39)

* **8:4** Gwa tụmsụt: Tọọg 14:2-32. † **8:17** Gwat tụmsụ: Isha 53:4.

28 Da-ụ wa teenẹ ụ dak-ụ Gadari, sẹ ẹkẹn campa-nẹ yụr i nọm-ụs ụs-tẹ shipe rwụụn ụ be-dụ ụt-sag ẹ bit wụn. Ẹ nọng ụ yọ-yẹ sok, ẹ yụụt ụ nẹt-tụ dọr fụn-u ya da.
29 Za rem ẹ hẹẹsẹ ụt-jar ẹ zụ, <<¿Bụ-m ró yụ ụ it nẹ Wa'-ụ u-Rụ? ¿Bọ haagụn bọ ya it ụr-kọb kanda da-ụ nọmẹ?>>
30 Nụkụstụn sok ụkụn nẹ da, ban-dụ ụt-arẹdẹ ọ ụt-rẹẹg.
31 Sẹ nọm ụs-te kon Yẹsọ ẹ zụ, <<A-bọ ruut it da, yagẹ it cwa ụ-mẹ ban-dụ ụt-arẹdẹ.>>
32 Sẹ wa zụ, <<Nọkọn nọ cwa ụ-mẹ ụt-arẹdẹ.>> Sẹ ban-dụ ụt-arẹdẹ ụt-bẹẹt tọ ru m-sọm tọ irig dụgụ u-pingsẹ m-hẹ ụ-mẹ m-sa bụ-mụ rees tọ.
33 Sẹ a-gwat-dụ ụt-arẹdẹ nẹ, ẹ som m-mụ u-bọ ẹ wụr nọm-tụ kumẹ i ọttẹ nọm ụs-te.
34 Sẹ nẹt-tụ u-bọ u-bẹẹt ẹ rwụụn ụ remụ ẹ hyen-ụt Yẹsọ. Da-ụ ụn hyanẹ wa, ụn kon wa yagẹ dak-u ụn.

9

Yẹsọ hastẹ wakụn gọm-sụ m-ryam

1 Yẹsọ cwaag ụ-mẹ u-hat, wa pụs m-ha ụ Kapanahum ụ bọ-u wa.
2 Nẹt-tụ hatụn wụn wa gọm-sụ m-ryam m-rụt ụr-wụndi. Da-ụ Yẹsọ hyanẹ yadụ jab-ụ ụn, sẹ Yẹsọ zụ wụ ọttẹ ụs-gọm, <<Wa zwar, a-bọ naas jab da, na hastẹ bọ ba'as-ụt ró.>>
3 Da-ụ a-kọsẹ-tụ u-bọr nẹ họgẹ iya, sẹ ẹ zụ, <<Nẹt unwa ọ warrụ rem-sụ ụt-ba'as! ¿Wa ọ m-hyan ụka zụ wa ọ u-Rụ?>>
4 Yẹsọ nak nọm-ụ ọ jab-ụs ụn, sẹ wa zụ ụn, <<¿Remụ u-yan ọ nọ ọttẹ dorog-ụs yọ-sẹ ụ jab-ụs nọ?
5 ¿Yan-ọ zẹgẹ m-kụke na zụ nẹt, <Na hastẹ wa ụt-ba'as,> kọ na zụ, <Yụnẹ bọ ha m-ha>?
6 Ụm ụt-sa nọ nap ụzụ, Wa'-ụ Nẹt ọttẹ m-shin mụ hastụ ba'as-tụ nẹt-ụ dak-u unọ.>> Sẹ wa zụ wa gọm-sụ m-ryam, <<Yụnẹ bọ kab wụndi-ụr ró bọ mu u-bu.>>
7 Campa-u ya yụnẹ wa arụk m-mụ u-bu.
8 Da-ụ ban-dụ ụt-nẹt hyanẹ iya, ẹ hog u-gyẹr, ẹ nọmụ u-Rụ ụt-vam wụ ya' ụt-nẹt gọ-dụ mọmọ shin-mọ.

Yẹsọ fak Matiyu wa dọr wa
(Mark 2:13-17; Ruka 5:27-32)

9 Da-ụ Yẹsọ rẹ u-shụ m-ha nẹ, sẹ wa hyen yakụn campa-ya, wụna fogẹ Matiyu, wa ọ shụ'ụt ụ ọnk-ụ shik-ụ tar. Sẹ Yẹsọ zụ wụn, <<Dọrnụ mẹ.>> Sẹ wa yụnẹ wa dọr Yẹsọ.
10 A surẹ m-wa'as, Yẹsọ ọ u-rẹ ụ bu-u Matiyu, sẹ a-ọnkụ shik-ụ tar ụ a-ụt-ba'as-nẹ haan ẹ shụ'ụt ẹ nom u-rẹ ụ be-dụ wa ọttẹ ụ a-dorụ wa nẹ.
11 Da Farisa-nẹ hyanẹ iya, sẹ ẹ zụ a-dorụ wa, <<¿Remụ u-yan ọ wa-ụt-kọsẹ nọ ọttẹ u-rẹ ụ a-ọnkụ shik-ụ tar nẹ ụ a-ụt-ba'as-nẹ?>>
12 Da-ụ Yẹsọ họgẹ iya, sẹ wa zụ, <<A-m-yar nẹ za ụssa wa ụs-baat da, sẹdi a-kọb-dụ m-yar nẹ.
13 Nọkọn nọ iis nap-mụ rẹm-sụ u-Rụ sụ zụyẹ, <Họg-dụ ụr-ọn dẹ ụm ụt-sa, za tọọg da.>* Remụ zụ ụm haagụn ụm fag a-jab-ụs sọ-sẹ nẹ da, sẹdi a-ụt-ba'as.>>

Nẹt-tụ shụk-ụt Yẹsọ ụ mọttụ u-swaat
(Mark 2:18-22; Ruka 5:33-39)

14 A-dorụ Yohanna haan ụdụ Yẹsọ ẹ zụ, <<¿Yan-ọ wụtẹ it ụ Farisa-nẹ bẹẹt it nọm u-swaat, sẹdi a-dorụ ró nọm-ụt da?>>
15 Yẹsọ zụ ụn, <<Hụụb-tụ zwar ụr-gụ nọm-ụt namụ jab da-ụ wa ụr-kot ụ ụn nẹ da. Sẹdi da-ụ ọọn ụ na dọtẹ kab-dụ wụn ụ tekụ ụ-mẹ ụn, Da-u ọ ụn dẹ nọm-dụ u-swaat.>>
16 <<Wakụn zaar wụ dẹ kara-dụ tọggọ-yụ u-ut ụ kus-u po-ọ da, remụ zụ ana jasẹ tọggọ-u ya kara-ụr rẹ dẹ ụt-kees, kẹ-ụt tọ hẹn ụt-zẹg ụr-takụn m-yọ.
17 Wakụn zaar wụ dẹ dasụ kẹ' po-yẹ ụ mẹn-tụ ut-ụr shar-dụ u-ka da. A wa nọmụ iya kẹ' po-yẹ dẹ yọgụssẹ shar-dụ ụr-ut dụ u-ka, ụ bụ-mụ kẹ' azụg, shar-dụ u-ka dẹ nụụs. Bụ-m po-mọ mụ kẹ' na da'as mọ ụ shar-ụr po-dẹ dụ u-ka. Bụ-mụ kẹ po'yẹ na daas mọ ụ sharrụ u-ka dụ po-dẹ ụka mọ zattẹ ụt-agụz da.>>

Wa'-ụ Yayirus wa-gwụp ẹ nẹta-yụ wụdụ m-hyụ nẹ
(Mark 5:21-43; Ruka 8:40-56)

18 Yẹsọ ọ tẹk-ụ warụ ụn iya, sẹ tẹk-ụ tụ-shụ bu-ụ ụt-kọsẹ ụ Yahuda-nẹ haan wa he ụt-jwụn ụ shụ Yẹsọ wa zụ, <<Wa'-ụ ri wa'-ụ-gwụp marụg za m-tumb, sẹdi haanẹ bọ tam wụn, wa ụt-yụnẹ.>>

* **9:13** Hosẹ 6:6 (Ran-ụ Girik).

19 Yẹsọ yụnẹ ụ a-dorụ wa nẹ, ẹ dọr campa-u ya.
20 Na ọ ụ tẹk-ụ sẹ, yakụn nẹta-ya wụ nọmẹ ụs-hak ọp-ụs yụr [12], wa ọ pama wụdụ m-hyụ, wa haan wa tụm kwak-yụ toggọ-u Yẹsọ.
21 Nẹta-yụ nọng iya remụ zụ wa cụnụg ụ jab-ụ wa ụzụ, <<A ụm tamẹ toggọ-u Yẹsọ mẹ ụt-kwụm m-yar.>>
22 Da-ụ Yẹsọ birẹ wa got wụn, sẹ wa zụ, <<Nẹta, a-bọ naas jab da, yadụ jab-ụ ró yaag bọ m-yar.>> Za rem nẹta-yụ kum m-yar.
23 Da-ụ Yẹsọ cwayẹ bu-ụ yụ-Yat-ya yụ Kur-ụ ụt-Kọsẹ, wa bit nẹt-nẹ ụt-jar ụ fụụ-dụ sẹp-tụ m-mar nẹ.
24 Wa zụ, <<Yụnụn ụ anẹ, wa'-ụ-gwụp marụg da, roog-mọ wa ọttẹ.>> Ẹ hụ nọmụ wụn nụmụs-tụ ụs-jụrụm.
25 Da-ụ nẹt-tụ rụyẹ ụ-dọ, sẹ wa tọ, wa ship kom-ụ wa'-ụ-gwụp, za rem wa yụnẹ!
26 Rem-sụ nọm-u ọ tẹ kọhẹnẹ ụ-mẹ dak-u ọ.

Yẹsọ upustẹ pọ-nẹ is

27 Yẹsọ ọ yagụ be-ụr rẹ, sẹ ẹkẹn pọ-nẹ yụr hụ fag-ụs rò ụzụ, <<Wa'-ụ Dawuda họg ọn-ụr it!>>
28 Da-ụ Yẹsọ cwayẹ ụ-mẹ, sẹ pọ-nẹ ẹ haan ụdụ rò. Sẹ wa zụ ụn, <<¿Nọ yaag jab ụzụ mẹ kẹrụ yan-ọ m-yar?>>
Ẹ zụ wụn, <<Wa-m-nap, it ọ yadụ jab.>>
29 Sẹ wa tụm is-ụ ụn, wa zụ, <<Ụ remụ yadụ jab-ụ nọ, na ya'ag nọ m-yar.>>
30 Da-ụ is-ụ ụn upsẹ, Yẹsọ nọmụ ụn ụt-him ụzụ, <<A nọ warụ wakụn da.>>
31 Da-ụ ẹ ruyẹ, ẹ hụ warrụ rem-ụs sẹ kọhẹnẹ, ụ-mẹ dak-u ọ.
32 Da-ụ ẹ ọ mọttụ ụr-arụk, sẹ nẹt-tụ hattụn wakụn wụ ọttẹ nọm ụs-te ụdụ Yẹsọ tụmsụ wa kertẹ ụs-rem da.
33 Da-ụ na rutẹ nọm ụs-te, sẹ campa-u ya hẹẹsẹ ụs-rem. Mọrọg-dụ ụt-nẹt hụ mụrimmọ, ẹ zụ, <<Na tamụg hyan-dụ ọkọn nọm-ụ inya ụ-mẹ Isra da, sẹ ụ ya-ọ.>>
34 Sẹ Farisa-nẹ zụ, <<Ụ bẹb-dụ farụk-ụ nọm ụs-te dẹ wa ọttẹ rutụ nọm ụs-te.>>

Yẹsọ họk ọn-dụ ụt-nẹt

35 Yẹsọ dọr ụt-bọ ụt-taas nẹ ụt-bẹẹt, wa ọ nọmụ nẹt-nẹ ụt-kọsẹ, ụ-mẹ bu-ụ ụt-kọsẹ ụ Yahuda-nẹ, wa ọ bụt-tụ Rem-sụ m-Rẹmẹr sụ Farụk-dụ u-Rụ, wa ọ tụmsụ hastụ nẹt-nẹ ụs-gọm sụ kọ-uyan rẹ-mọ.
36 Da-ụ wa hyanẹ nẹt-tụ mọrọgtẹ u-tát, sẹ wa họg ọn-ụr ụn, remụ zụ, ẹ ọ swadụ ụr-kọb, za wa ụr-sẹgẹ, ụka ca i za wa-ụt-got.
37 Sẹ wa zụ a-dorụ wa nẹ, <<Ket ọ u-tát, sẹdi a-kẹt-nẹ ọ cashi.
38 Remụ iya kọnọn Wa-ko-uyan, wa tọmtọn a-kẹt-nẹ ụ tak-u wa.>>

10

Yẹsọ fak a-dorụ wa ọp-ụ yụr (Mark 3:13-19; Ruka 6:12-16)

1 Yẹsọ fak a-dorụ wa ọp ụ yụr [12]. Wa yụ' ẹ ụr-farụk, ẹ ruut nọm ụs-te, tụmsụ ẹ hast kọ-uyan gọmsẹ ụ kọb-dụ m-yar nẹ.
2 Tuntọ tọ ọ dim-tụ a-tọmụ Yẹsọ ọp-ụ yụr [12]:
Wa ụr-takụn Simọn ọr-ụ wụna fogẹ Bitu-
rus, ụ
Ọr-ụ wa nẹ Andarawus, ụ
Yakubu wa'-ụ Zabadi ụ
Ọr-ụ wa Yohanna, ụ
3 Firibi, ụ
Bataromi, ụ
Tomas, ụ
Matiyu nẹ wa-ọnkụ shik-ụ tar, ụ
Yakubu wa'-ụ Arụpayes, ụ
Tadiyus nẹ, ụ
4 Simọn wa shụb-dụ u-dak,
Yahudas Iskariyoti nẹ wụ yasụ Yẹsọ.

Yẹsọ tọmọg a-dorụ wa ọp-ụ yụr [12] (Mark 6:7-13; Ruka 9:1-6)

5 Yẹsọ tọmọg a-dorụ wa ọp-ụ yụr, wa zụ ẹ, <<A nọ cwa ụ bu-ụ a-za Yahuda-nẹ da, tụmsụ a nọ cwa ụ ọkọn bọ-ọ ụ Samariya-nẹ da.
6 Sẹdi nọ dọ'ẹ ụdụ nẹt-tụ Isra i ọ ụka ca i ẹnkẹ.
7 Dẹ'ẹn nọ nọm ụt-bụt ụzụ, <Farụk-dụ u-Rụ ọ ụt-mọr!>
8 Nọ hast ụt-nẹt ụs-gọm, nọ yụns i marẹ nẹ, nọ hastụ nẹt-nẹ m-kim, tụmsụ nọ ruut nọm ụs-te. A nọ ọ sẹgụ ụt-nẹt a nọ ọnk shik da, remụ Rụ-ụ ọnktẹ shik da-ụ wa sẹgụ nọ da.
9 A nọ kab shik kọ ọkọn nọm-ọ ụka shik-ụ nọ dọtẹ nọm-dụ ọkọn ụ-mẹ ba-ụt nọ da.
10 Tụmsụ a nọ kab ba-dụ m-ha, kọ yakụn toggọ-ya da, a nọ kab sẹkẹn na-sụ ụt-ka'at ụs-yụr da, kọ yakụn kọm-yụ m-ha da, remụ zụ wa u-pama u-bẹẹt wa kamụg kwụm-dụ

tọp-ụ pama-ụ wa nọmẹ ụ-mẹ ụt-nẹt, remụ iya nọ kwụmụ nọm ụt-rẹ, ụ tọkọn nọm-tọ nẹ u-mẹ nẹt-tụ nọ dọ'ẹ ụdụ ẹ.

11 <<Bọ-ụ nọ totẹ kọ u-taas, sa'an nẹt ụr-ka, nọ shụ'ụt ụ wa nẹ kanda nọ yụnẹ ụr-arụk.

12 Bu-ụ nọ totẹ u-bẹẹt, nọ vụkụs ẹ.

13 Bu-ụ nọ totẹ u-bẹẹt, a ẹ gụ nọ, nọmụn ụn ụs-tọọg ụ Rụ-ụ ya ụn rụs-dụ jab, tụmsụ bu-ụ nọ totẹ a ẹ kabẹ hamtụ-ụr nọ da, Rụ-ụ za yadụ ụn res-dụ jab da.

14 Wụ gu nọ da u-bẹẹt, kọ wa gụgụm rẹm-ụs nọ, pamtụn huug-mụ ụs-na nọ, nọ ru ụ-mẹ bu-u ọ kọ u-bọ, ụt-shụ'ụt ụt-him ụdụ ụn ụzụ Rụ-ụ dẹ ya-dụ ụn ụr-kọb ba ụn gụgmẹ ẹrrụ rem-ụs nọ.

15 Ụm ọ warụ nọ ụt-nip, Rụ-ọ ụt-zẹg m-họg ọn-dụ nẹt-tụ dak-ụ Saduma ụ Gomora nẹ, m-zẹg nẹt-tụ bọ-u ọ ụ họ-dụ kwụp-dụ ụs-rem.

Swa-ụ ụr-kọb dụ ọ haan (Mark 13:9-13; Ruka 21:12-17)

16 <<Ụm ọ tọm-dụ nọ, ụka ca ụ-mẹ go', remụ iya shụ'ụtụn a-ụs-vẹr-nẹ ụka fa, tụmsụ m-yar nẹ ụka ụr-gorop.

17 Nọmọn ga', ụt-nẹt nẹ, remụ zụ ẹ dẹ hụtụ nọ ụ bu-tụ kwụp-dụ ụs-rem, tụmsụ ẹ nọmụ nọ ụs-ryap ụ bu-ụ ụt-kọsẹ ụ Yahuda-nẹ.

18 Remụ zụ nọ yaag jab ụdụ ri, ụn dẹ hụụtụ nọ ụdụ a-u-dak-nẹ ụ farkina-nẹ ụ remụ ẹ kwụp-tụ nọ ụs-rem tụmsụ ẹ ya' nọ ụr-kọb. Yagụn ụ shụ'ụt ụr-kẹr ụdụ nọ, remụ nọ war-tụ farkina-nẹ ụ a-za Yahuda-nẹ Rẹm-sụ m-Rẹmẹr.

19 Da-ụ ẹ yasụ nọ, a nọ ha ụs-dorog ụ remụ nọm-ụ nọ dẹ ụt-war da, remụ Yar u-Rụ ọ dọr-tụ nọ ụ nọmụ nọ dẹ ụt-war.

20 Ụm zụụg iya remụ zụ, a nọ ọ ụs-rem da, Yar-u Ụso-u nọ ọ ụs-rem ụ-mẹ nọ.

21 <<Nẹt-tụ dẹ yasụ ọr-ụt ẹ na hoot, ụso ụ dẹ yasụ wa'-ụ wa na hoot, ya'ag dẹ zwarnụ i matụ ẹ nẹ, ẹ wa na hoot ẹ.

22 Nẹt-nẹ bẹẹt, ẹ dẹ gụgmụ nọ remụ dọrọg mẹ. Sẹdi wụ gagụ jab m-ha m-vastẹ, wa ụt-kwụm u-ụkụr.

23 A ẹ ọ yadụ nọ ụr-kọb ụ-mẹ ọkọn bọ-ọ, sọmọn m-ha ọkọn bọ-ọ. Ụm ọ warụ nọ ụt-nip, nọ za ụtte taas padụ bọ-tụ Isra ụt-bẹẹt da, Wa'-ụ Nẹt dẹ mụụn.

24 <<Wa-u-iis zarụ zẹgụ wa-ụt-kọsẹ wa da, tụmsụ tọk zẹk ụso-ụ bu-u wa da.

25 Wa-u-iis ụt-kerẹ ụt-shụ'ụt ba wa-ụt-kọsẹ wa tụmsụ tọk ụt-kerẹ ụt-shụ'ụt ba ụso-u bu-u wa. Ana fagẹ ụso ụ u-bu farụkụ nọm ụs-te, ụn dẹ fag-dụ a-u-bu wa nẹ kọ'ẹ m-zẹg iya!

Hogọn gyẹr-u u-Rụ za nẹt da (Ruka 12:2-7)

26 <<A nọ họg gyẹr-u ụt-nẹt da, remụ zụ ọkọn za ụ ọ ụr-tagẹ ụ na za ụt-upus da, tụmsụ ọkọn za m-yasa ụ na za ụt-rwụtụn m-zụn da.

27 Nọm-ụ ụm ọ warụ nọ u-cwụm warụn ọ m-zụn; tụmsụ nọm-ụ ụm warụ nọ m-yasa, nọmọn dọnsẹ-dụ ọ.

28 A nọ họg gyẹr-ụ i dẹ họ-dụ u-war da, sẹdi ẹ za kẹrrụ họ-dụ yar-u nẹt da. Hogọn gyẹr-ụ wụ dẹ họ-dụ yar-ụ nẹt ụ war-u wa nẹ tụmsụ wa gun tọ ụ-mẹ bu-u u-ra.

29 Na bụb no yụr ụ kọnkọ shik u-gan. Kọ u-gan ụ tẹk-ụ mẹ ụn ya za ụt-hẹ u-dak za nap-dụ Ụso-u nọ wụ ọ dọm-ụ u-rụ da.

30 Wa ọ ụr-kot ụ nọ nẹ, kọ hi-sụ hi-ụr nọ wa nak nụsẹ nọ ọttẹ

31 Remụ iya, a nọ họg u-gyẹr da. Nọ zẹk no ụso u-tát.

Ụt-war ụzụ in nak u-Rụ (Ruka 12:8,9)

32 <<Wụ kọsẹ ụzụ wa, wụ ri wa, ụ tẹk-ụ mẹ ụt-nẹt, kọ mẹ, mẹ ụt-kọsẹ wa wụ ri wa ụ ụdụ Ụso-u ri wụ ọ dọm-ụ u-rụ.

33 Tụmsụ wụ nọmẹ se-m ri, ụdụ ụt-nẹt, kọ mẹ, mẹ nọmụ se-m wa ụdụ Ụso-u ri wụ ọ mẹ dọm-ụ u-rụ.

34 <<A nọ kab ụzụ rụs-dụ jab dẹ ụm hatụn ụ-mẹ u-dak da. Ụm hatụn res-dụ jab da, sẹdi van-ụ m-wụr.

35 <<Ụm hagụn remụ ụm samtẹ.

<< <U-ụso ẹ wa'-ụ wa,
wa'-ụ gwụp tụmsụ ẹ ino-u wa,
U-kụmro, ẹ kụmụ wa.

36 Huụb-ụt yọ-tọ ró dẹ ụt-shụ'ụt
ụ-mẹ nẹt-tụ bu-u ró.>* >>

37 Sẹ Yẹsọ zụ, <<Nẹt bẹẹt wụ zẹgẹ m-cwan uso-u wa kọ ino-u wa, m-zẹg mẹ, wa kọrgẹ wa shụ'ụt wa dorụ ri da. Tụmsụ wụ cwanẹ wa'-ụ wa m-zẹg mẹ, wa kọrgẹ wa shụ'ụt wụ ri da.

* **10:36** Gwat tụmsụ: Mika 7:6.

38 Wụ kabẹ kan-u wa, wa dọr mẹ da, wa kọrgẹ wa shụ'ụt nẹtụ ri da.
39 Wụ cwanẹ fat-ụr wa, wa dẹ ụt-taag ụ dẹ.
Tụmsụ wụ taagẹ ụ fat-ụr wa, ụ remụ ri, wa
dẹ kwụm-dụ dẹ.
40 <<Wụ kabẹ nọ, wa kagụb mẹ, tụmsụ
wụ kabụ mẹ, wa kagụb wụ tọmnụ mẹ.
41 Wụ kabẹ wa-warrụ rem-sụ u-Rụ remụ
zụ wa ọ wa-warrụ rem-sụ u-Rụ, wa dẹ
kwụm-dụ tọp-ụ wa-warrụ rem-sụ u-Rụ
dụgụ-dụ u-Rụ. Tụmsụ wụ kabẹ wa jab-ụ
sọ-ọ remụ wa ọ wa jab-ụ sọ-ọ, wa dẹ kwụm-
dụ tọp-ụ wa jab-ụ sọ-ọ.
42 Wụ ya'ẹ kọk-dụ bụ-mụ m-tor, wa yụ' ụ
tẹk-ụ i-rẹk-ẹ inẹ, remụ zụ ẹ ọ a-dorụ ri, ụm
ọ warụ nọ ụt-nip, wa za hẹn ụt-taag ụ tọp-u
wa da.>>

11

Yẹsọ ẹ Yohanna wa-ụt-yụbụssẹ m-bụ

1 Da-ụ Yẹsọ tasẹ nọmụ a-dorụ wa nẹ ọp
ụ yụr ụt-him, sẹ wa yụnẹ wa dọ'ẹ wa ọ ụt-
kọsẹ ụt-bụt nẹ ụ-mẹ bọ-tụ Gariri.
2 Da-ụ Yohanna wa-ụt-yụbụssẹ m-bụ,
ọọgẹ ụ tagẹ ụ bu-ụ m-tọk. Da-ụ wa họgẹ
nọm-tụ Yẹsọ Kiristi ọ ụt-nọm, sẹ wa tom a-
dorụ wa ụdụ Yẹsọ,
3 ẹ shit wụn, <<¿Bọ wa wụ dẹ haana, kọ it
wa ụr-is ụ wakụn?>>
4 Yẹsọ shụs wa zụ, <<Mụụn nọ warụ
Yohanna nọmụ nọ ọ ụt-hyan tụmsụ nọmụ
nọ ọ ụt-họg.
5 Pọ-nẹ ọ kwụm-dụ m-hyan, a-za-ụs-na
nẹ ẹ ọ m-ha, kim-nẹ kwụng m-yar, a-za
m-họg, ẹ hog ụs-rem, na ọ yụnsụ i marẹ
nẹ, tụmsụ a-ụr-kọb-nẹ ọ họg-dụ Rem-sụ m-
Rẹmẹr.
6 Rụ-ụ dẹ wa ụ kọwan u-kom wụ nọmẹ u-
sakna ụ yadụ jab ụdụ ri da.>>
7 Da-ụ a-dorụ Yohanna arkẹ, Yẹsọ hẹẹsẹ
nọmụ mọrọg-dụ ụt-nẹt ụs-rem ụ Yohanna
wa zụ, <<¿Yan-ọ nọ dẹ ụt-hyan ụt-kanda?
¿Kọ nọ dọ'ẹ hyan-dụ tampur ụ mya-mụ
rụstẹ?
8 ¿Yan gọ nẹt-wa nọ dẹ ụkụn ụt-hyane?
¿Nọ dẹ m-dọ'ẹ ụkụn nọ hyan nẹt wụ wa'ẹ
kus-tụ shik? O'o! Nẹt-tụ wụ'ẹ kus-tụ shik ọ
bu-tụ ụt-farụk.
9 ¿Tọ yan-ọ nọ dẹ ụt-hyane? ¿Kọ wa-
warrụ rem-sụ u-Rụ wa? Ụ, ụm ọ warụ nọ
hẹn wa zẹk wa-warrụ rem-sụ u-Rụ.>>
10 Yohanna wa rẹm-sụ u-Rụ nomtẹ ụs-
rem ụzụ,
<< <Ụm dẹ tọmnụ wa-tọmụ-ụ ri,
kanda Kiristi hatụn,
wụ dẹ mangụ jab-sụ ụt-nẹt kanda wa
haatụn.>*
11 Ụm ọ warụ nọ ụt-nip, na tamụg mat-dụ
wakụn mat-dụ nẹta wụ teyẹ Yohanna wa-
ụt-yụbụssẹ m-sek da. Sẹdi wụ ọ wụ rẹk-ya
ụ-mẹ farụk-dụ u-Rụ zẹk wụn.
12 Dụgụ da-u Yohanna wa-ụt-yụbụssẹ m-
bụ, ụ haan ụ unọ da-ọ farụk-dụ u-Rụ ọ
swadụ ụr-kọb, tụmsụ i ọ yadụ ọ ụr-kọb ẹ ụt-
sa ẹ rum ọ ụr-bẹb.
13 Kọsẹ-tụ Mosa nọmẹ, ụ ran-tụ a-warrụ
rem-sụ u-Rụ nẹ, tọ nọmụg rem-sụ farụk-ụr
rẹ kanda haan-ụr Yohanna.
14 A nọ eesẹ rem-sụ ụm ọ ụt-war, Yohanna
wa na nomtẹ ụs-rem ụzụ wụna ọ Iriya.
Wụna a-warrụ rem-sụ u-Rụ nẹ zụ wa dẹ
mụụn.†
15 Yagẹ wa tọ-tụ m-họg, wa họg.>>
16 Sẹ Yẹsọ zụ, <<Mẹ warụ nọ kọ yan nẹt-
tọ nọ ọyẹ, nẹt-tụ unọ cara-ọ. Nọ ụka yaag
i ọ shụ'ụt ụ-mẹ u-tụrrụ, ẹ ọ fag-dụ hụụb-tụ
họr ụn ụzụ,
17 << <It fụrụg u-kar,
nọ gụgụm ụs-hẹw;
It fu sẹp-tụ m-mar,
nọ gụgụm ụs-kan.>
18 Da-ụ Yohanna haanẹ wa ọ u-swaat, wa
soot m-mụdi da, ẹ zụ, <Wa ọttẹ nọm ụs-te.>
19 Da-ụ Wa'-ụ Nẹt haanẹ, wa ọ u-rẹ, wa ọ ụt-
swa ẹ zụ, <Hyanụn! Wa tat u-rẹ ụ u-swa
nẹ, tụmsụ hụụb-ụ a-ọnkụ shik-ụ tar ụ a-
ụt-ba'as-nẹ!> Sẹdi nap-mụ u-Rụ na nụp mọ
dụgụ ank-m wa.>>

Nọm-tụ ụr-ọn ụdụ bọ-tụ gụgmẹ ụt-byụrụn

20 Yẹsọ hẹẹsẹ nọmụ nẹt-tụ bọ-tụ wa
nomtẹ nọm-tụ m-shin ụs-rem ụzụ ẹ nọmụg
nọm-tụ kamẹ da, remụ zụ ẹ gụgụmtẹ yagẹ-
dụ ba'as-ụt ẹ.
21 <<Nọm-tụ ụr-ọn, ụdụ nẹt-tụ bọ-ụ
Corazin! Nọm-tụ ụr-on, ụdụ nẹt-tụ bọ-u
Basayada kọ ẹ! Abitẹ nọm-tụ m-shin tụ
na nọmẹ ụ tẹk-ụ mẹ nọ na nọmụg ụ bọ-ụ

* **11:10** Gwat tụmsụ: Mara 3:1. † **11:14** Gwat tụmsụ: Mara 4:5.

Taya u bo-u Sidon ne, e za yakke ut-ba'as m-tumb ne e wo kus-tu ut-kemi, e shu'ut, e asu hi-ut e m-cwa remu e koste uzu e yakke ut-ba'as.
22 Um o di waru no, u ho-du kwup-du us-rem, Ru-o ut-zeg m-hog on-du net-tu Taya u Sidon ne m-zeg no.
23 Tumsu no net-tu bo-u Kapanahum, a no kab uka zu Ru-u de sekmussu no cwa u dom-u u-ru da, no da. Ru-u de di gwun-du no u kub-u za ur-ma. Uzu net-tu dak-u Saduma hyanug nom-tu m-shin tu na nome u ane, e za yakke ut-ba'as u bo-u e tumsu na za dooste bo-u o da.
24 Sedi um o waru no, u ho-du kwup-du us-rem, Ru-o ut-zeg m-hog on-du net-tu dak-u Saduma u no ne.>>

Haanun no kum ur-hure

25 U da-u o Yeso zu, <<U-uso Wa-ko-uyan wu nome u-ru u-dak ne, um nongu bo ut-vam, remu zu bo yaske nom-ut tun-to udu a-us-ver, u a-m-nap ne, bo kose-to udu ya'ag-u reke.
26 Iya o, Uso-u ri, iya o nomte bo ur-zwar bo nom iya.
27 <<Uso-u ri ya'aste me ko-uyan. Tumsu wakun zaar wu nape Wa' da se u-Uso, tumsu wakun nak u-Uso da se Wa' tumsu wu Wa' cwane se wa kose wa.
28 <<Haanun udu ri, no beet i po'e, i o swadu ur-kob u cwu-tu m-no, me ya' no ur-hure.
29 Kabun kan-u ri no iis dugu-du ri, remu zu um zatte huk-mu ur-hi da, net m-yar wa um oye, no ut-kwum ur-hure u jab-us no.
30 Kan-u ri zatte ut-po da, tumsu cwu-ut ri zatte m-no da.>>

12

Ur-shut u mot-tu Ho-du ur-Hure

1 Da-u Ho-du ur-Hure Yahuda-ne nome, Yeso dor u-me tak-tu arkama. A-doru wa o hog-du us-mer, e heese getmu rop-tu arkama e hu ut-hekem m-tu m-tu.
2 Da-u Farisa-ne hyane iya, se e zu wun, <<Hyan, a-doru ró e o nom-du nom-u bor-tu hose ut-nom u Ho-du ur-Hure.>>
3 Yeso shus wa zu un, <<¿No karunte nom-u Dawuda nome, da-u wa u huub-ut wa ne hoge us-mer da?
4 Uka wa tote u-me bu-u u-Ru, wa u huub-ut wa ne, e re nom ut-re ur-sak, u otte ger u kame wa ko huub-tu m-ha wa ne e re da, sedi a-toog-ne.
5 No karunte u-me bor-tu Ru-u yase Mosa, uka a-toog-ne hopte pas-du bor-tu Ho-du ur-Hure u-me be-du ur-shu'ut du Wa-ko-uyan, u wa nomte m-ank u ho-ur re, tumsu shu'ute ut-ba'as da.
6 Um o waru no, wu zege be-du ur-shu'ut du Wa-ko-uyan u ya u ane.
7 Uzu no nak zun-mu rem-us sin-se, <Onde um ut-sa, za toog da,>* no za kabug a-za ut-ba'as uka a-ut-ba'as-ne da.
8 Um zuug iya remu zu Wa'-u net otte ur-faruk u o Ho-du ur-Hure.>>

Campa-yu kom-u so-se (Mark 3:1-6; Ruka 6:6-11)

9 Yeso yage be-du wa otte, wa to u-me bu-u ut-kose u Yahuda-ne.
10 Yakun campa-ya o ukun wu kom-u sose. E ut-sa e kum nomu e ketu wun, se e shit wun uzu, <<¿Bor-tu zuug u net u hast us-gom u Ho-du ur-Hure?>>
11 Wa zu un, <<¿A wakun u tek-u no otte u-ca, se ya he u-me ur-du u Ho-du ur-Hure, wa za rwutun ya da?
12 Net zek u-ca m-sek sok. Remu iya, bor-ut it hooste it segu wakun u Ho-du ur-Hure da.>>
13 Tumsu wa zu campa-u ya wu kom-u so-se, <<Nabne kom-u ró!>> Wa nub u-kom hen, za rem kom-u kum m-yar uka kom u-gan.
14 Farisa-ne ru e zong uka e dote hodu Yeso.

Yeso Wu Ru-u dage

15 Da-u Yeso nape nom-u e zonge, se wa yage be-ur re. Ut-net u-tát e dor wun, tumsu e kwung m-yar beet.
16 Wa nomu un ut-him, uzu a un waru wakun mot-ut rò da.
17 Tunto ut-beet na nong to remu na shuuste nomu wa-warru rem-su u-Ru Ishaya ware.
18 <<Gwat Tok-u ri ya, wu um dage,
tumsu wu um o ut-cwan,

* **12:7** Gwat tumsu: Hose 6:6. (Ran-u Girik.)

wụ ụm ọ họg-dụ zwar-ụr wa sok.
Ụm dọ'ẹ wa'-ụ wụn Yar-u ri,
tụmsụ wa dọ'ẹ ụ ụt-bụt
ụzụ Rụ-ụ dẹ nọmụ a-za Yahuda-nẹ
kwụp-dụ ụs-rem ụka kụmtẹ.
19 Wa za nọm-dụ inan,
kọ rem-sụ u-har da,
wakụn za họg-dụ cwar-u wa ụs-fụn da.
20 Wa za gẹt-dụ tampur
ụ ụt-sa ụt-gẹt da,
Hitirra yụ ụt-sa ụt-mụrụs
wụn za ryụm-dụ ya da.
Sẹ wa wa'ag nip-tụ re ụr-kọrrọ.
21 I za-Yahuda-nẹ da,
ẹ dẹ wadụ jab-ụs ẹ
ụ-mẹ dim-ụr Yẹsọ.>> †

Yẹsọ ụ Beyerzebu
(Mark 3:20-30; Ruka 11:14-23; 12:10)

22 Ụn hatụn wụn wakụn wụ ọttẹ nọm ụs-te, wa zattẹ is da tụmsụ wa kertẹ ụs-rem da. Yẹsọ ye' wa m-yar, campa-u ya nọm ụs-rem tụmsụ wa hyen.
23 Nẹt-tụ nọm mụrimmọ sok ẹ zụ, <<¿A nẹt unwa oyẹ Mesaya da, wụ rwụnẹ dụgụ kọ-ụr Dawuda, wụ in wotẹ jab?>>
24 Da-ụ Farisa-nẹ hogẹ iya, ẹ zụ, <<Bẹb-ụr Beyerzebu, faruk-ụ nọm ụs-te dẹ, wa ọttẹ rutụ nọm ụs-te.>>
25 Ba Yẹsọ napẹ nọmụ ọ dorog-ụs ụn, sẹ wa zụ ụn, <<Faruk-dụ mọtẹ u-yụr, kowan ọ shụ'ụt-ụr yọ-dẹ ẹ ọr-ụ wa nẹ, dẹ-dẹ faruk dẹ za ụt-ees da. Tụmsụ u-bọ, kọ bu-ụ nẹt-tụ u-bu za shụ'ụt-ụr sọ-dẹ da, bu-u ọ za ụt-es da.
26 A-nọm ụs-te dụgụ-dụ faruk-dụ faruk-ụ nọm ụs-te mọtẹ, shụ'ụtẹ faruk-ụ nọm ụs-te ọ m-dum ụ hi-ụr wa nẹ, ¿rẹ faruk-ụr wa dọtẹ ụt eese?
27 Abitẹ Beyerzebu bẹb-dụ faruk-ụ nọm ụs-te dẹ ụm ọttẹ rutụ nọm ụs-te, ¿A-dorụ nọ bẹb-ụr wan dọ'ẹ ruttẹ? A-dorụ nọ, dẹ kwụpụ nọ sin-sẹ rem-sẹ.
28 Abitẹ mẹ hẹn bẹb-dụ Yar-u u-Rụ ọ ụm ọttẹ rutụ nọm ụs-te, shụ'ụtẹ ụzụ faruk-dụ u-Rụ hagụn ụ mẹ nọ.
29 <<Wakụn zaar wụ dẹ cwa-dụ bu-ụ wa-ụr-bẹb wa koos cwụ-ụt wa da, sẹ da wa gụgrụsse wa u-ro, kanda wa kertẹ koosụ cwụ-tụ bu-u wa.
30 <<Wụ za ụr-kot ụ mẹ nẹ da, wa ọ shụ'ụt-ụr yọ-dẹ ụ mẹ nẹ; tụmsụ wụ sẹgụ mẹ ụt-kargussẹ da, bụrgụssẹ tọ wa ọttẹ.
31 Iya ọ hẹn, ụm ọ warụ nọ, na dẹ nọmụ nẹt-nẹ ụr-họ dụ kọ-uyan ba'as-tọ, ụs-jụrụm nẹ sụ ẹ nọmẹ u-Rụ, sẹdi wụ nọmẹ rem-sụ ụs-jụrụm ụdụ Yar u-Rụ na za nọmụ wa hastụ ba'as-tụ da.
32 Wụ pyapẹ Wa'-ụ Nẹt na nọmụ wa ụr-họ, sẹdi wụ pyapẹ Yar-u u-Rụ, na za nọmụ wa ụr-họ da, ụ unọ da-ọ kọ da-ụ ọọnẹ.
33 <<Te-yụ ọ sọ-ya, ya mụt ya-tụ ọ sọ-tọ. Te-yụ za sọ-ya ya mụt ya-ụt yọ-tọ, na nụp u-te dụgụ ya-ụt wa.
34 Nọ fa' ụ yọ-yẹ, ¿rẹ nọ dọtẹ kerụ warrụ nọm-tụ ọ sọ-tọ ba shụ'ụtẹ ụzụ nọ nẹt-ụt yọ-tọ tọ? Nọmụ ọ mẹ jab ọ rwụnẹ u-nu.
35 Nẹt-ụ sọ-wa wụr nọmụ ọ sọ-ọ, dụgụ mẹ jab-ụ wa ụ sọ-ọ, tụmsụ nẹt-ụ yọ-ọ rwụtụn nọm-ụt yọ-tọ tụ ọ jab-ụ yọ-ọ wa.
36 Sẹdi ụm ọ warụ nọ, ụ họ-dụ kwụp-dụ ụs-rem, kọwan dẹ shụ'ụt na kwụpụ wa ụs-rem ụka kụmtẹ, kọ remụ rem-sụ m-zan sụ warẹ.
37 Remụ rem-sụ bọ warẹ, sẹ na dọtẹ kwụpụ bọ ụs-rem, kọ sẹ ruut bọ, kọ tụmsụ sẹ rụ bọ.>>

A-kọsẹ-tụ u-bọr nẹ ụ Farisa-nẹ ẹ ọ sa ụs-nap
(Mark 8:11-12; Ruka 11:29-32)

38 Ẹkẹn ụ tẹk-ụ a-kọsẹ-tụ u-bọr nẹ, ụ Farisa-nẹ ẹ zụ, <<Wa-m-nap, it ụt-sa bọ nọm nọm-tụ m-shin ụka dọtẹ kọsẹ it ụzụ Rụ-ọ tọmnụ bọ.>>
39 Sẹ wa shụs wa zụ, <<Nẹt-tụ ụnọ da-ọ nọ nọng ụ yoyẹ, tụmsụ nọ zattẹ gyẹr-ụ u-Rụ da. Ẹ ụt-sa ẹ hyan ụs-nap, sẹdi na za kọsụ ẹ sẹkẹn napsẹ da, sẹdi gọ-dụ sụ wa-warrụ rem-sụ u-Rụ Yunana.
40 Ụka Yunana nomtẹ m-roog ụt-tụt m-gyụp u-họ nẹ ụ-mẹ mẹn-tụ jan-u yat-ya, iya ọ hẹn Wa'-ụ Nẹt dọtẹ nọm-dụ m-roog ụt-tụt, m-gyụp u-họ nẹ ụ mẹn-tụ u-dak.
41 Ụ họ-dụ kwụp-dụ ụs-rem, nẹt-tụ Neneba dẹ rwụụn ụ kur-ụ kwụp-dụ ụs-rem. Ẹ warụ u-Rụ ụzụ nẹt-tụ unọ da-ọ nọmụg ụt-ba'as tụmsụ kamụg na ya ụn ụr-kọb. Ụn dẹ ụt-zụ iya, remụ zụ ẹ họk Yunana ụt-bụt, ụn yagẹ nọm-dụ ụt-ba'as. Wakụn

† **12:21** Gwat tụmsụ: Isha 42:1-4. (Ran-ụ ụt-Girik.)

wụ zẹgẹ Yunana ya ụ anẹ, nọ gụgụm yagẹ-dụ ụt-ba'as.
42 Ụ họ-dụ kwụp-dụ ụs-rem, u-Rẹn wụ Sheba, wa dẹ rwụụn ụ-mẹ kur ụ kwụp-dụ ụs-remụ wa warụ u-Rụ ụzụ nẹt-tụ unọ da-ọ nọmụg ụt-ba'as tụmsụ kamụg na ya ụn ụr-kọb. Ụm zụụg iya remụ wa hagụn dụgụ dak-ụ m-ra remụ ụm hog-ụt vẹr-ụs Suremanu. Ụ da-ọ wụ zẹgẹ Suremanu ya ụ anẹ, sẹdi nọ gụgmụ ụt-ẹr.
43 <<A nọm-yụ ụs-te ru war-ụ nẹt, wa ru wa nọm ụt-riig ụt-be tụ za m-bụ, remụ wa kum-ụt be-dụ ụr-hurẹ. Sẹdi a wa kumẹ da,
44 sẹ wa zụ, <Mẹ ụt-mụ ụ be-dụ ụm rwụtụn> A wa mụnẹ wa bit wakụn zarra, tụmsụ na opostẹ bu-u ọ, na mangtẹ ọ.
45 Wa ụt-mụ wa kabụn nọm ụs-te ta'er i zẹgụ wụn m-yọ, tụmsụ ụ ẹ cwa ụ mẹ nẹtụ wa ẹ shụ'ụt. M-vastẹ yụdụ nẹtụ wa ụt-zẹg ụr-takụn m-yọ. Iya ọ hẹn dọtẹ ụt-shụ'ụt ụ nẹt-tụ ụnọ da-ọ.>>

Ino-u Yẹsọ ụ hụno-ụt wa nẹ haagụn ẹ hyen-ụt wa
(Mark 3:31-35; Ruka 8:19-21)

46 Yẹsọ ọ tẹk-ụ nọmụ mọrọg-dụ ụt-nẹt ụs-rem. Ino-u wa ụ hụụb-tụ ụr-matụ wa nẹ ẹ ọ ees ụ-dọ, ẹ ụt-sa ẹ nọm ụs-rem ụ wa nẹ.
47 Sẹ na zụ wụn, <<Ino-u ro ụ hụụb-tụ ụr-matụ ró nẹ ẹ ọ ees ụ-dọ, ẹ ụt-sa ẹ nọm ụs-rem ụ bọ nẹ.>>‡
48 Yẹsọ shụs wa zụ, <<¿Wana ọ ino-u ri tụmsụ wana ọ hụụb-tụ ụr-matụ ri?>>
49 Sẹ wa og a-dorụ wa u-jou wa zụ, <<Ino-u ri ya, hụno-ụt ri ya ụ anẹ.
50 Nẹt bẹẹt wụ nọmẹ nọmụ Uso-u ri wụ ọ dọm-ụ u-rụ ụt-sa, wa ọ hụụb-ụ ụr-matụ ri ụ ino-u ri nẹ.>>

13

Sha-mụ ụs-rem sụ wa-kụw

1 Ụ tẹk-ụ họ-ụr rẹ, Yẹsọ ru dụgụ u-bu, wa shụ'ụt ụ-kit m-sa.
2 Ban-dụ ụt-nẹt u-tát ẹ haan ẹ gụns wụn, m-te da-ụ wa cwa ụ-mẹ u-hat wa shụ'ụt, nẹt-tụ mọrọg ụ-kit m-sa ẹ hog-ụt wụn.
3 Yẹsọ warụ ụn ụt-nọm u-tát ụ tẹk-ụ sha-mụ ụs-rem, wa zụ, <<Wakụn wa-ụr-tọm wa haag u-tak remụ wa nọm-ụt kụw.
4 Wa ọ tẹk-ụ as-dụ go', sẹ ẹkẹn gọ'ẹ he ụ dọm u-fụn, no haan ụ dụgrụssẹ ẹ.
5 Ẹkẹn tụmsụ he ụ be-dụ ụt-ta'ar, be-dụ zattẹ m-huug sok da. Ẹ apụn za rem, remụ zụ huug-mọ ụ-dọm ụt-ta'ar ụ-ta.
6 Sẹdi da-ụ họ-yụ nọmẹ m-dụng, sẹ ẹ barụssẹ ẹ gụụs, remụ zụ ẹ zattẹ ụs-gụr sok da.
7 Tụmsụ ẹkẹn gọ'ẹ he ụ be-dụ ụs-hir, hir-sụ rogom sẹ hoos ẹ ụt-rogom.
8 Ẹkẹn he ụ be-ụr sọ-dẹ, ẹ nom so, ẹkẹn u-kọk u-gan [100], ẹkẹn ụt-shik ụt-tụt [60], tụmsụ ẹkẹn ụr-shik ụ ọp [30].
9 Yagẹ wa tọ-tụ ụt-họg, wa họg.>>

10 A-dorụ Yẹsọ haan ẹ shit wụn ụzụ, <<¿Remụ u-yan ọ bọ ọttẹ nọmụ nẹt-tụ tun-tọ sha-mụ ụs-rem?>>
11 Wa shụs wa zụ, <<Rụ-ụ yaag nọ nap-mụ nọm-tụ m-yasa tụ Farụk-dụ u-Rụ, sẹdi ụn na yaag ụn da.
12 Nẹt wụ ọttẹ u-nọm wa na dẹ ụt-swụrẹ u-tát. Tụmsụ wụ zattẹ da, kọ nọm-ụ wa ọttẹ na dẹ ụt-ọnk dụgụ-dụ wa.
13 Dẹ wụtẹ ụm ọttẹ nọmụ ụn sha-mụ ụs-rem:
<<Remụ zụ kọ ụn gwak-ụt
ụn za ụt-hyan da,
kọ ụn ẹrẹg ụn za ụt-nap da.
14 Nọmụ wa-warrụ rem-sụ u-Rụ Ishaya warẹ m-tumb nẹ ọ shụụg ụ hi-ụr ụn, ụzụ:
<Nọ dẹ họg-dụ nọm-ụ ụm ọ ụt-war,
sẹdi nọ za ụt-nap da;
Nọ dẹ ụt-gwat,
sẹdi nọ za ụt-hyan da.
15 Remụ zụ jab-sụ
nẹt-ụt tun-tọ rindụssẹ,
tọ-ụt ụn za ụt-họg da,
tụmsụ ụn ryụbụktẹ is-ụ ụn,
ụn za ụt-hyan da.
Ụzụ iya da, ụn za hyanụg
ụ is-ụ ụn nọm-ụ ụm ọ ụt-nọm,
ụn za họk nọm-ụ ụm ọ warụ ụn,
tụmsụ ụn za nak
nọm-ụ ụm ọ warụ ụn,
Ụn za yakkẹ yụdụ ụt-ba'as
ụn byụrụn ụdụ ri,
tụmsụ ụm za nọngụ ụn u-ụkụr.>*

‡ **12:47** Tọkọn Ran-tọ zattẹ fẹ-yụ 47 Họngụssẹ Ran-u: Mark 3:32. Ụ Ran-u Ruka 8:20. * **13:15** Gwat tụmsụ: Isha 6:9-10. (Ran-ụ ụt-Girik.)

16 <<Nọ kwụng kom u-Rụ remụ zụ nọ
hyanụg nọm-tụ m-shin tụ ụm ọ ụt-nọm,
tụmsụ nọ nak nọm-tụ ụm ọ warụ nọ.
17 Ụm ọ warụ nọ ụt-nip, a-warrụ rem-
sụ u-Rụ nẹ u-tát, ụ nẹt-tụ jab-ụs sọ-sẹ nẹ, ẹ
cwanụg ẹ hyan nọm-ụ nọ hyanẹ tụmsụ nọ
hog, ẹ kergẹ da.
18 <<Họgọn nap-mụ sha-mụ ụs-rem sụ
wa-kụw:
19 Gọ i hẹ ụ-dọm u-fụn ẹ ọ ụka nẹt wụ
họgẹ rem-sụ Farụk-dụ u-Rụ, wa gwa'ag ụr-
nu da, farụk-ụ nọm ụs-te haan ụ kos nọm-ụ
na kawẹ ụ-mẹ jab-ụ wa.
20 Nẹt-ụ họgẹ ụs-rem za rem wa kụb sẹ
ụr-sọ nẹ, wa ọ ụka gọ i hẹ'ẹ ụ-mẹ be-dụ ụt-
ta'ar.
21 Ba shụ'ụtẹ ụzụ wa zattẹ ụs-gụr da wa
tumbtẹ sok da. Da da-ụ swadụ ụr-kọb
haanẹ wa yagẹ dọrrụ u-Rụ.
22 Tụmsụ gọ i hẹ be-dụ ụs-hir, ẹ ọ ụka
nẹt wụ họgẹ rem-sụ u-Rụ wa kụb, sẹdi da-ụ
nọm-tụ namụ jab haanẹ ụ ẹnk-tụ kwụm-tụ
dak-u unọ, sẹ soos wụn, sẹ hoos ya mat-dụ
ụt-ya.
23 Sẹdi gọ i hẹ'ẹ ụ be-ụr sọ-dẹ ẹ ọ ụka nẹt
wụ họgẹ rem-sụ u-Rụ, wa nụp sẹ. Wa mụt
ụt-ya ụt-kọk u-gan kọ ụt-shik ụt-tụt kọ ụr-
shik ụ ọp ụ nọm-ụ wa kawẹ.>>

Sha-mụ ụs-rem sụ gọ za sọ-yẹ

24 Yẹsọ nọmụ ụn sha-mụ ụs-rem tụmsụ
wa zụ, <<Farụk-dụ u-Rụ ọ ụka wa-ụr-tọm
wụ kawẹ gọ sọ-yẹ ụ-mẹ tak-u wa, sẹ wa
arụk.
25 Ụ tẹk m-gyụp da kowan ọ m-roog,
hụụb-ụ yọ-ọ rò haan wa-kụw gọ za sọ-yẹ ụ-
mẹ tak-u rò, sẹ wa arụk.
26 Da da-ụ gọ sọ-yẹ ọ ụt-rogom ẹ nọm
yaag, iya ọ hen gọ za sọ-yẹ rogom kọ ẹ.
27 <<Tọk-nẹ bu-u wa-u-tak haan wa warụ
wụn ụzụ, <Wa-u-bu, be-dụ bọ nomtẹ kụw
arkama, ụm byụk-ụt bambara ụ-mẹ. ¿Hẹnẹ
bambara rwụtụn?>
28 <<Wa zụ, <Hụụb-ụ yọ-ọ nọmẹ sẹ.>
<<Tọk-nẹ shit wụn ụzụ, <¿Bọ ụt-sa it dọ'ẹ
it hast bambara?>
29 <<Sẹ wa zụ ụn, <A nọ hast bambara da,
taas ụdụ ụt-has nọ samẹ ụ arkama nẹ.
30 Yagụn ẹ rogom ụr-kot m-te da-ụ ket.
Ụ da-u ọ ụm dẹ warụ a-ket nẹ, ẹ hast uro
bambara ụn gag ụt-gụg ụt-gụg ẹ gun u-ra.
Sẹdi na gun arkama ụ-mẹ ụr-bya.> >>

Sha-mụ ụs-rem sụ ya-yụ mastad

31 Tụmsụ Yẹsọ nọmụ ụn sha-mụ ụs-rem
ụzụ, <<Farụk-dụ u-rụ ọ ụka ya-yụ mastad
yụ na kawẹ u-tak.
32 Ya zegẹ ụs-rẹk ụ tẹk-ụ gọ nọm, sẹdi ya
nẹnẹ ya nom te-u yat-ya u-mẹ u-tak, no cụst
ụ-dọm ẹ nọm ụt-tụkụs ụ dọm ụs-fẹ.>>
33 Yẹsọ sur m-ya ụn sha-mụ ụs-rem ụzụ,
<<Farụk-dụ u-Rụ dẹ ọ ụka m-yis mụ nẹta
wakẹ ụ-mẹ hyụ-m yat-mọ kanda hyụm-mọ
hok-ụt m-yis.>>
34 Yẹsọ warụg sha-mụ rem-ụs sẹ ụs-bẹẹt
ụ-mẹ mọrọg-dụ ụt-nẹt. Wa warụg ọkọn ụ-
mẹ ụn za wa nọmụ ụn sha-mụ ụs-rem da.
35 Sin-sẹ ụs-bẹẹt ụ remụ na shụụstẹ
nọmụ wa-warrụ rem-sụ u-Rụ Ishaya warẹ
ụzụ,
Sha-mụ ụs-rem mọ
ụm dọtẹ ụs-rem.
Mẹ ụt-wa ụ nẹt-tụ nap
nọm-tụ ọ m-yasa,
tụ dụgụ da-ụ ụr-takụn dụ dak-u unọ.

Hi-dụ sha-mụ ụs-rem sụ gọ za sọ-yẹ

36 Yẹsọ yagẹ mọrọg-dụ ụt-nẹt wa to ụ-mẹ
u-bu. A-dorụ wa haan ẹ zụ wụn, <<Warụ
it hi-dụ sha-mụ ụs-rem sụ gọ za sọ-yẹ u-
tak.>>
37 Sẹ wa shụs wa zụ, <<Wụ kawẹ gọ sọ-yẹ
wa ọ Wa'-ụ Nẹt.
38 U-tak hen dak-u unọ ọ, gọ sọ-yẹ hen ẹ ọ
ụt-nẹt i ọ nọmụ u-Rụ ụt-huuk. Gọ za sọ-yẹ
ẹ ọ ya'ag-ụ farụk-ụ nọm ụs-te.
39 Tụmsụ hụụb-ụ yọ-ọ kawẹ gọ za sọ-yẹ
wa ọ farụk-ụ nọm ụs-te. Ket hen, ọ madụ
unọ da-ọ, a-kẹt-nẹ a-tọm u-Rụ.
40 <<Ụka nẹt-tụ kargụssẹ gọ za sọ-yẹ na
doos ẹ u-ra, iya ọ Rụ-ụ dọtẹ ụt-shụ'ụt ma-
dụ dak-u unọ.
41 Wa'-ụ Nẹt dẹ tọmnụ a-tọm u-Rụ, ẹ dẹ
kargụssụ a wadụ nẹt-nẹ nọm-dụ ụt-ba'as,
tụmsụ ụ a nọm-dụ nọm-ụt yọ-tọ nẹ, ẹ ruut
ẹ ụ-mẹ farụk-ụr wa.
42 A-tọm u-Rụ dẹ gwụn-dụ ẹ ụ-mẹ u-ra ụ
m-dụng sok. Ụ be-ụr rẹ kụna ẹ dọtẹ ụs-kan
ụ ep-mụ nin nẹ.
43 Ụ da-u ọ hẹn a-jab-ụs sọ-sẹ dẹ nọm-dụ
m-zụn ụka ụr-họ ụ-mẹ farụk-dụ Ụso-u ụn.
Wụ ọttẹ tọ-tụ m-họg yagẹ wa họg.

Sha-mụ ụs-rem sụ cụn-dụ m-yasa
ụ ta'ar-dụ m-bak-ụt nẹ

44 <<Faruk-dụ u-Rụ dẹ ọ ụka ụt-kwụm tụ
ọ m-yasa. Da-ụ nẹt-ụ kumẹ ọ, wa mang ụt-
yasẹ. Ụ remụ ụr-sọ wa dẹ bab nọm-tụ wa
ọttẹ wa ọ tak-u ọ.
45 <<Tụmsụ Faruk-dụ u-Rụ dẹ ọ ụka wa-
u-tụrrụ wụ ọ sa-ụ taar-tụ shik sok.
46 Da-ụ wa kumẹ ta'ar-ụr rẹ dụ shik, wa
dẹ m-ha wa bab nọm-tụ wa ọttẹ ụt-bẹẹt
remụ wa oot ta'ar-ụr rẹ.

Sha-mụ ụs-rem sụ
nọm-tụ masụ jan

47 <<Tụmsụ Faruk-dụ u-Rụ ọ ụka rẹn-tụ
masụ jan, tụ na gunẹ ụ-mẹ m-sa tọ maas
jan kọ-uyan gọdẹ.
48 Da-ụ rẹn-tụ shiyẹ, a masụ jan nẹ nakụn
ụ rwụụn, ẹ shụ'ụt ẹ dụgụr jan-ụ sọ-yẹ ẹ wo
ụ mẹ ụr-kọọr, na azụg jan i za sọ-yẹ.
49 Iya ọ dọtẹ ụt-shụ'ụt ụ họ-dụ ụr-vastẹ.
Wa-tọm u-Rụ dẹ ụt-haan wa mọt a-jab-ụs
yọ-sẹ nẹ ụ a-jab-ụs sọ-sẹ nẹ,
50 wa gun ẹ ụ-mẹ u-ra ụ m-dụng sok, be-
dụ ẹ dọtẹ ụs-kan ụ ep-mụ nin nẹ.>>
51 Yẹsọ shit ụn ụzụ, <<¿Nọ gwa'ag ụr-nu
a?>>
Ụn shụs ụn zụ, <<Ụ.>>
52 Sẹ Yẹsọ zụ ụn, <<Kọ-uyan wa-ụt-kọsẹ
tụ u-bọr wụ na iisẹ mọttụ Faruk-dụ u-Rụ,
wa ọ ụka wa-u-bu wụ gasnẹ kwụm-ụt po-
tọ ụt-ut nẹ dụgụ be-dụ ụr-cụnụ wa.>>

Wa-warrụ rem-sụ u-Rụ
za m-zẹg
(Mark 6:1-6; Ruka 4:16-30)

53 Da-ụ Yẹsọ tasẹ nọmụ ụn sha-mụ ụs-
rem, wa yagẹ be-ụr rẹ.
54 Yẹsọ haagụn ụ-mẹ bọ-u wa, wa hụ
nọmụ nẹt-nẹ ụt-kọsẹ ụ-mẹ bu-ụ ụt-kọsẹ ụ
Yahuda-nẹ. Ụn hụ mụrimmọ ụzụ, <<¿Hẹnẹ
nẹt unọ kumtẹ mummọ nap-mọ inya, ụ
shin-mụ nọm-dụ nọm-tụ m-shin tun-tọ nẹ
ụt-bẹẹt?
55 ¿Unwa a wa'-ụ kahinta-u yaya da? ¿A
ino-u rò na zụ Mẹri da? ¿A ọr-ụt rò nẹ ọyẹ
Yakubu, ụ Yusuhu ụ Simọn ụ Yahudas nẹ
da?
56 ¿Za ọr-ụt rò nẹ ya-ụt-gwụp i ọ ụr-kot
ụ in nẹ da? ¿Hẹnẹ wa kwụmtụn shin-mụ
nọm-dụ nọm-tụ m-shin tun-tọ?>>
57 Remụ iya ẹ gụgụm wụn.

Yẹsọ zụ ụn, <<Nẹt-tụ ye' wa-warrụ rem-
sụ u-Rụ m-sek, sẹdi nẹt-tụ bọ-u rò ụ nẹt-tụ
bu-u rò nẹ, ẹ nomtẹ da.>>
58 Tụmsụ wa nọng nọm-tụ m-shin u-tát
ụkụn sok da remụ kọb-dụ yadụ jab-ụ ụn.

14

Marụ-m Yohanna
wa-ụt-yụbụssẹ m-bụ

1 Ụ da-u ọ, Herẹ Antipas Faruk họgẹ ụzụ
Yẹsọ ọ nọm-dụ nọm-tụ m-shin.
2 Sẹ wa zụ tọk-nẹ bu-u wa, <<Unwa
ọ Yohanna wa-ụt-yụbụssẹ m-bụ wa yụnẹ
dụgụ marimari-nẹ dẹ wụtẹ wa kertẹ nọm-
dụ nọm-tụ m-shin tun-tọ.>>
3-4 Nọm-ụ wụtẹ Herẹ nọm-ụt dorog-ụs
sẹ: Herẹ gaag Herodiya nẹta hụụb ụr-matụ
wa Firibi, ụ Firibus nẹ ụr-fat. Dẹ wụtẹ
Yohanna ọgụ warụ wụn ụzụ, <<Nọm-ụ bọ
nọmẹ bọ gụ nẹta hụno-u ró ụ wanẹ ụr-
fat, bọ pakụs bọr-tụ u-Rụ.>> Remụ Herẹ
mangtẹ jab-ụ Herodiya, wa warụ karma-
nẹ ẹ maas Yohanna, ẹ gag wa ụ ho-sụ
kwam, ẹ gun wa ụ-mẹ bu-u m-tọk.
5 Herẹ cwang wa họ Yohanna, sẹdi wa
ọ u-gyẹr ụt-nẹt remụ zụ ẹ kabụg wụn wa-
warrụ rem-sụ u-Rụ.
6 Ụ họ-dụ bak-sụ họ-dụ ụr-matụ Herẹ,
wa'-ụ Herodiya nọngụ ụn ụs-hẹw sok har
Herẹ họk ụr-zwar.
7 Herẹ nọm estẹdụ ụs-rem ụs-tọnd nẹ
ụzụ wa ya' wụn ko-uyan ụ wa ụt-sa.
8 Ino-u rò yụ wụn ụs-rem ụ nọm-ụ u dọ'ẹ
ụt-kọn ụzụ, <<Ụm ụt-sa hi-ụr Yohanna wa
yụbụssẹ m-bụ ụ-mẹ u-kọk.>>
9 Faruk họk ụr-zwar da, sẹdi ba shụ'ụtẹ
ụzụ wa nọng estẹdụ ụs-rem ụs-tọnd nẹ,
tụmsụ remụ ham-ụt tụ ọ ụkụn nẹ, sẹ wa zụ
karma-nẹ ẹ yasụ nọmụ wa kọnẹ.
10 Wa tom m-ha bu-ụ m-tọk ụzụ na
kwụpụn hi-ụr Yohanna.
11 Na hatụn hi-ụr Yohanna ụ-mẹ u-kọk na
yasụ wa'-ụ-gwụp, wa kụb m-ha ụdụ ino-u
wa.
12 A-dorụ Yohanna haan ẹ kụb birig-dụ u-
war ẹ dok. Ẹ dọ'ẹ ẹ warụ Yẹsọ.

Yẹsọ regụssẹ nẹt-nẹ
ụt-zọngu ụt-tan [5,000]
(Mark 6:30-40; Ruka 9:10-17; Yoha 6:1-14)

13 Da-ụ Yẹsọ họgẹ ụzụ Herẹ wa'ag karma ẹ họọg Yohanna, sẹ wa to u-hat m-ha ụ dẹkụn be-dẹ dụ za ụt-nẹt remụ wa shụ'ụt wa u-gan ụkụn. Da-ụ nẹt-tụ họgẹ iya, ẹ rwụn dụgụ ụt-bọ, ẹ dor wụn ụs-na.
14 Da-ụ Yẹsọ ruyẹ ụ-mẹ u-hat, sẹ wa hyen ụt-nẹt tọ mọrọgtẹ u-tát. Wa hog ụr-ọn wa hast a-kọb-dụ m-yar nẹ ụs-gọm i ọ ụkụn.
15 Da-ụ rim-mụ torẹ, a-dorụ Yẹsọ ẹ zụ wụn, <<In ọ ụ-mẹ be-dụ zattẹ ụt-nẹt da, yagẹ ụt-nẹt ẹ cwa ụ-mẹ ụt-taas ẹ kum-ụt nọm ụt-rẹ ẹ ọ.>>
16 Yẹsọ zụ ụn, <<Kamụg ụzụ sẹ ụn haag ụ akụn da. Nọ ya' ụn nọm ụt-rẹ ụn rẹ.>>
17 Sẹ ẹ zụ wụn, <<It zattẹ ọkọn ụ anẹ da, bẹrẹdi-tọ ụt-tan ụ jan nẹ ụt-yụr.>>
18 Yẹsọ zụ ụn, <<Hatụn tọ ụ anẹ.>>
19 Sẹ wa zụ ụn zụụn nẹt-tụ shụ'ụt ụ dọm ụs-gwa. Wa kụb bẹrẹdi-ụt tọ ụt-tan ụ jan yụr, wa jakụs ụr-hi ụ dọm u-rụ, wa nọmụ u-Rụ ụt-vam. Wa mọt bẹrẹdi-ụt tọ wa yasụ a-dorụ, tụmsụ a-dor wa mọtụ ban-dụ ụt-nẹt.
20 Kowan re, wa shig, a-dorụ wa kargụsse nọm ụt-rẹ kusẹ kọọr-ụt yattọ ọp-ụt yụr.
21 Tat-ụ nẹt-tụ rẹ nọm ụt-rẹ ọ, nẹt-tọ campa-nẹ ụt-zọngu ụt-tan [5,000], a-dor ogortẹ nẹta-nẹ ụ ya'ag nẹ i rẹ nọm ụt-rẹ ọ da.

Yẹsọ nọng m-ha ụ dọm m-bụ
(Mark 6:45-56; Yoha 6:15-21)

22 Da-ụ ụn tasẹ Yẹsọ zụ a-dor ẹ cwa ụ-mẹ u-hat, ẹ dọ'ẹ ụ din-dẹ jit gwụg-dẹ. Wa hen wa ees kanda nẹt-tụ arụk.
23 Da-ụ wa yụnsẹ ụt-nẹt, wa dụ dọm ụr-rọr remụ wa nọm-ụt ụs-tọọg. Rim-mụ tor wụn ụkụn wụn u-gan.
24 Ụ da-u ọ hen hat-yụ ọ tẹk m-sa, ya ragụn u-dak nẹ, tụmsụ jwak m-bụ ọ gab-dụ m-mya tụmsụ mya-mụ nọng u-tát.
25 Ụka ụs-kwam ụs-tụt sụ ụr-wụn, Yẹsọ yụnẹ wa ọ jang m-bụ ụ-mẹ m-sa m-ha ụdụ a-dorụ wa.
26 Da-ụ a-dor hyanụ wụn m-ha ụ-mẹ m-sa, ẹ hog u-gyẹr, ẹ zụ, <<Nọm-tụ m-bụ tọ!>> Ẹ nọm ụt-jar ụ remụ u-gyẹr.
27 Za rem Yẹsọ zụ ụn, <<Nọmọn bẹb-dụ jab, tụmsụ a nọ họg u-gyẹr da, mẹ wa Yẹsọ.>>
28 Biturus zụ, <<Wa-m-nap, abitẹ bọ wa, zụ mẹ ụm jangụn ụ haan ụdụ ró ụ dọm m-bụ.>>
29 Yẹsọ zụ, <<Jangụn.>>
Biturus rụ dụgụ mẹ u-hat, wa hụ m-ha ụ dọm m-bụ m-ha ụdụ Yẹsọ.
30 Da-ụ wa hyanẹ m-mya, wa hog u-gyẹr wa hẹẹsẹ ụt-iis, sẹ wa nọm ụt-jar, <<Wa-m-nap! Gu mẹ!>>
31 Za rem Yẹsọ nụb u-kom wa ship wụn. Wa zụ, <<Bọ wa yadụ jab cashi, ¿remụ yan-ọ bọ nọm-tẹ u-sakna?>>
32 Da-ụ Yẹsọ ẹ Biturus cwa ụ-mẹ u-hat, mya-mụ ho ụs-ram tẹk.
33 Nẹt-tụ ọ ụ-mẹ u-hat ẹ nọmụ Yẹsọ ụt-huuk, ẹ zụ, <<Nip-tọ bọ Wa'-ụ u-Rụ wa!>>
34 Da-ụ ẹ pasẹ m-sa, ẹ ciz ụ dak-ụ Janis-arata.
35 Da-ụ nẹt-tụ bọ-u ọ napẹ ụzụ Yẹsọ wa, ẹ tom na warụ kowan wụ ọttẹ wa-kọb-dụ m-yar ụ-mẹ dak-u ọ ẹ haan ụ Yẹsọ ya ụn m-yar.
36 Ẹ kon Yẹsọ ụzụ, wa yagẹ a-kọb-dụ m-yar nẹ ẹ tam kọ nu-dụ tọggọ-u rò. Tụmsụ nẹt-nẹ bẹẹt i tamẹ wụn ẹ kwụng m-yar.

15

U-hẹn ụ kọb-dụ u-hẹn nẹ
(Mark 7:1-13)

1 Farisa-nẹ ụ a-kọsẹ-tụ u-bọr nẹ haan ụdụ Yẹsọ dụgụ Urusharima. Ẹ zụ,
2 <<¿Remụ u-yan ọ a-dorụ ró ọttẹ pas-dụ ụr-ma'in dụ nẹngẹn-ụt in? Remụ zụ ẹ saaptẹ ụt-kom kanda ẹ rẹ nọm-ụ ụt-rẹ da! >>
3 Yẹsọ shụs wa zụ, <<¿Nọ remụ yan-ọ nọ ọttẹ pas-dụ bọr-tụ u-Rụ remụ nọm-tụ nẹngẹn-ụt nọ is-ụ nọ?
4 Rụ-ụ zụụg, <Ya' ụso-u ró ụ ino-u ró nẹ m-zẹg,>* tụmsụ <Nẹt wụ pyapẹ ụso-u wa kọ ino-u wa na dọ'ẹ họ-dụ wa.>†
5 Nọ nọmụ nẹt-nẹ ụt-kọsẹ ụzụ, bọ kerụ zụ ụso-u ró kọ ino-u ró: <Nọm-ụ ụm ọttẹ u-bẹẹt ụ kamẹ ụm nya' nọ, ụm nọmụg estẹdụ ụs-rem ụzụ ụm dẹ yasụ ọ ụdụ u-Rụ.>
6 Tụmsụ a nọ nọmẹ iya, nọ dorog ụzụ ọkọn zaar ụ nọ dẹ yadụ i matẹ nọ da. Iya ọ hen, nọ ọ nọmụ nẹt-nẹ kọsẹ-tụ ụr-ma nọ, nọ yagẹ bọr-tụ u-Rụ.

---

* **15:4** Rwụụ 20:12; Gwat tụmsụ: Muut 5:16. † **15:4** Gwat tụmsụ: Rwụụ 21:17; Tọog 20:9. (Ran-ụ Girik.)

7 No a-ha-mu ur-no ne, nomu Ishaya
are u no nip-to, u wa nomte ur-donse
remu no uzu,
8 << <Net-ut tun-to
nomu me m-sek u gop-tu u-nu.
Sedi jab-us un za ur-kot u-me da.
9 E nomu me huuk-tu m-zan;
Kose-ut un kose-tu ut-net to.>‡ >>
10 Yeso fog ut-net wa zu un, <<Hogon no
nap.
11 Za nom-u o m-cwa u nu-u net o mutu
wa, wa-za-u-hen udu u-Ru da, sedi nom-u
o rwuun u nu-u wa.>>
12 A-dor haan udu ro, e zu wun, <<Farisa-
ne hok zwarru rem-us se da, da-u e hogu
se.>>
13 Yeso zu, <<Kuw beet u Uso-u ri wu o
dom u-ru kawe da, na de musu o us-gur ne.
14 Yagun net-tu Farisa, e uka po-ne e, a-
nak-du or-ut e po-ne. A po o nak-du or-u
wa po, e beet e de hedu u-kub.>>
15 Biturus zu wun, <<Gwa-su it nu-du
sha-mu us-rem sin-se.>>
16 Yeso zu, <<¿No gwa'ag ur-nu uro da?
17 No hyang, nom-u netu re u-beet ur-
takun o de ut-cwa u nu-u wa, o fang ut-
men, m-vaste o de rwuun m-ha u zan.
18 Nom-u o rwun dugu u-nu, dugu jab o,
o rwune. O hen u de mutu net wa-za-u-hen
udu u-Ru u net-ne.
19 Um zuug iya remu zu dugu jab o dorog-
su nom-ut yo-to rwutun, wato, ho-du net,
m-o, m-o ne, u-hiw, ket-du us-bi, u na-su
dim-ur eken ne.
20 Tunto to nom-to wute net u shu'ut wa-
kob-du u-hen udu u-Ru, sedi re-du nom ut-
re za saap ut-kom wa'ag net u shu'ut wa-za-
u-hen udu u-Ru da.>>

Ya-du jab-u u-neta yu Kanan

21 Da-u Yeso yage kun, se wa do'e u-dak,
u be-du bo-tu Taya u Sidon ne otte.
22 Yakun neta ya wa-za Yahuda, wu o u
dak-u o, wa jakus u-cwar wa zu, <<Wa-m-
nap! Wa'-u Dawuda, hog on-ur ri! Yakun
nom-yu us-te ya o yadu wa'-u ri wa-gwup
ur-kob.>>
23 Yeso shakus okon nom-o da. Se a-doru
wa haan e kon wun e uzu, <<Buz neta-u
inya remu zu wa o dorru in wa o ekse in!
>>
24 Se Yeso shus wa zu, <<Ru-u tomgun me
udu ca Isra-ne i enke u war-e.>>
25 Neta-u ya haan wa he ut-jwun wa
nomu Yeso ut-huuk, wa zu. <<Wa-m-nap,
segu me!>>
26 Yeso zu, <<Nong ur-zwar na kab nom
ut-re yaag na yasu o' da.>>
27 Neta-u ya zu, <<Wa-m-nap, o' re ko tek-
u nom ut-re u wa u-bu u he u-dak.>>
28 Se Yeso zu, <<Neta yadu jab-u ró o u-
tát, na kabug kon-us ró,>> Za rem wa'-u rò
kum m-yar.

Yeso regusse net-ne ut-zongu ut-nas [4,000]

29 Dugu kun Yeso dor kit m-sa yu Gariri,
wa duus u-dom ur-ror wa shu'ut.
30 Ut-net u-tát e haan udu rò, e hatun
ryam-ne, u po-ne u a-za-us-na ne, u a-
za hog-du us-rem ne ut-net ne u-tát, na
haatun un na rust u shu Yeso, tumsu wa yu
un m-yar.
31 Net-tu hu murimmo da-u e hyane a-
za us-rem ne, u a-za-us-na kwung m-yar,
ryam-ne o m-ha, po-ne kwung m-hyan, e
beet e nomu u-Ru u Isra-ne ut-vam.
32 Se Yeso fog a-doru wa, wa zu, <<Um o
hog-du on-du net-ut tun-to, remu zu u ya-o
e otte m-roog ut-tut e o ane u me ne, tumsu
e zatte nom ut-re da. Um za ussa um tok un
us-mer da, remu zu eken ut-byuz u dom u-
fun.>>
33 Se a-doru rò zu wun, <<¿Hene o na dote
kwum-du nom ut-re u de regussu ban-du
ut-net u-me dog-ur din-de?>>
34 Yeso shit un, <<¿Beredi-to ut-nu tu no
otte?>>
E zu, <<It otte ut-beredi ut-ta'er, u jan ne
cashi.>>
35 Wa zu ban-du ut-net e shu'ut u-dak.
36 Wa kub ut-beredi ut-ta'er u jan ne
cashi. Da-u wa nome ut-vam, wa bosor wa
yasu a-doru wa, e hen e motu ut-net.
37 E re, e shig. Da-u e tase a-dor kargusse
tu kuse m-te ut-koor ut-shuyi ut-ta'er.
38 Tat-u campa-ne re nom ut-re o, campa-
ne ut-zongu ut-nas, na ogorte neta-ne u
ya'ag ne da.
39 Da-u net-tu burge, se Yeso to u-me u-
hat m-ha u dak-u Magadan.

‡ **15:9** Gwat tumsu: Isha Isha 29:13. (Ran-u ut-Girik.)

16

Sa-ụ ụs-nap

1 Farisa-nẹ ụ Saduki-nẹ haan ụdụ Yẹsọ remụ ẹ reg-ụt wụn. Ẹ kon wụn wa kọsụ ụn nap-sụ nọm-tụ m-shin dụgụ dọm u-rụ, remụ ụ kọstẹ ụzụ Rụ-ọ tọmnụ wụn.
2 Yẹsọ shụs wa zụ ụn, <<A dọm u-rụ zanẹ, nọ zụ, <Na dẹ nọm-dụ m-ya.>
3 Tụmsụ a dọm u-rụ rimẹ ụt-kụụt, nọ zụ, <Ụ ya-ọ na ụt-nọm u-yụ.> Nọ kerẹ senụssẹ ụka da-ụ ọttẹ ụ dọm u-rụ, sẹdi nọ muutẹ jab-ụs nọ nọ nap nọm-tụ Rụ-ụ ọ ụt-nọm da.
4 Nẹt-ụt yọ-tọ a-za gyẹr-u u-Rụ nẹ, nọ ụt-sa ụs-nap sụ nọm-tụ m-shin, tọkọn nọm-tụ m-shin zaar hẹn da sẹ tụ Yunana.>> Yẹsọ yagẹ ụn wa arụk.

Yis-mụ Farisa-nẹ ụ Saduki-nẹ

5 Da-ụ a-dor pasẹ ụ dẹkụn gwụgdẹ dụ m-sa, ẹ bakụstẹ kab-dụ ụt-bẹrẹdi da.
6 Yẹsọ zụ ụn, <<Nọmọn ga' ụ gọ-dụ yis-mụ Farisa-nẹ ụ Saduki-nẹ.>>
7 Ẹ hẹẹsẹ ụs-rem m-ẹ m-ẹ ụzụ, <<Jiya kọb-dụ ụr-haan ụt-bẹrẹdi nẹ ọ wụtẹ wụn ụ rem-ụs sin-sẹ.>>
8 Da-ụ Yẹsọ napẹ nọm-ụ ẹ ọttẹ ụs-rem sẹ wa zụ, <<Nọ a-yadụ jab-ụ nẹ cashi, ¿remụ u-yan ọ nọ ọttẹ ụs-rem ụ tẹk-ụ nọ ụt-zụ nọ zattẹ ụt-bẹrẹdi da?
9 ¿Nọ gwa'ag ụr-nu uro da? ¿Kaag nọ ụt-tọ ụka ụm rẹgụssẹ nẹt-nẹ ụt-zọngu ụt-tan ụt-bẹrẹdi ụt-tan da? ¿Tụmsụ kọọr-ụt yattọ ụt-nụ tọ kusẹ?
10 ¿Nọ bakụstẹ nẹt-nẹ ụt-zọngu ụt-nas i ụm rẹgụssẹ ụt-bẹrẹdi ụt-ta'er da? ¿Tụmsụ kọọr-ụt yat-tọ ụt-nụ tọ kusẹ?
11 Kamụg nọ nap ụzụ, za ma-tụ bẹrẹdi-dụ ọttẹ m-yis dẹ ụm ọttẹ ụs-rem da. Sẹdi nọmọn ga' ụ yis-mụ Farisa-nẹ ụ Saduki-nẹ.>>
12 A-dorụ Yẹsọ nụp ụzụ Yẹsọ za ụ rem-sụ ụ mọttụ yis-mụ na wụyẹ ụt-bẹrẹdi da, sẹdi wa ọ ụs-rem ọ ụzụ ẹ nọm ga' ụ gọ-dụ kọsẹ-ụt Farisa-nẹ ụ Saduki-nẹ.

Biturus zụ Yẹsọ, <<Bọ wa ọ Kiristi>>

13 Da-ụ Yẹsọ haanẹ ụ dak-ụ Kasariya Firibi, wa shit a-dorụ wa ụzụ, <<¿Wana nẹt-tụ zụ Wa'-ụ Nẹt ọyẹ?>>*
14 Sẹ ẹ zụ, <<Ẹkẹn zụ Yohanna wa-ụt-yụbụssẹ m-bụ, ẹkẹn zụ Iriya wa, tụmsụ ẹkẹn zụ Irmiya, kọ wakụn ụ tẹk-ụ a-warrụ rem-sụ u-Rụ nẹ.>>
15 Yẹsọ zụ ụn, <<¿Nọ wa nọ ọ ụt-zụ wa ụm ọyẹ?>>
16 Simọn Biturus shụs wa zụ, <<Bọ wa Kiristi† Wa'-ụ u-Rụ ụr-fat.>>
17 Yẹsọ shụs wa zụ, <<Bọ ọ kom u-Rụ nẹ Simọn wa'-ụ Yunana! Ụm zụụg iya remụ zụ a nẹt wa warụ bọ sin-sẹ rem-sẹ da, sẹdi Ụso-u ri wụ ọ dọm u-rụ.
18 Ụm ọ hen ụ warụ bọ, bọ wa ọ Biturus (wụ fogẹ ụr-taar), ụ dọm-ụ taar-ụr rindẹ dẹ ụm dẹtẹ ma-dụ a-dorụ Yẹsọ nẹ, tụmsụ bẹb-dụ m-mar dẹ za kwụm-dụ ụr-bẹb ụ dọm-ụ ọ da.
19 Ụm dẹ yadụ bọ gọr-yụ Farụk-dụ u-rụ, nọm-ụ nọ hoosẹ ụ-mẹ u-dak, Rụ-ụ dẹ hoosụ ọ dọm u-rụ, tụmsụ nọm-ụ bọ ya bẹb-dụ ụt-nọm ụ-mẹ u-dak, Rụ-ụ dẹ yadụ be-dụ ụt-nọm ụ dọm u-rụ.>>
20 Sẹ wa nụk a-dorụ wa ụt-tọ ụzụ a ẹ warụ wakụn ụzụ wa ọ Kiristi da.

Yẹsọ warụg gọ-dụ mar-mụ wa dọtẹ

21 Dụgụ da-u ọ Yẹsọ hẹẹsẹ warụ a-dorụ wa ụzụ, zattẹ ka ụt-nọm da, sẹ wa dẹgẹ ụ Urusharima wa swa ụr-kọb ụt-gọ ụt-gọ ụ kom-tụ ụt-nẹngẹn, ụ i-Yatẹ a-Tọọg-nẹ, ụ a-kọsẹ-tụ u-bọr nẹ, tụmsụ ẹ họ wa, ụ họ-dụ u-tụtụrsẹ wa yụnẹ dụgụ marimari-nẹ.
22 Biturus nụk wụn ụ kit wa nọmụ wụn ụt-him ụzụ, <<Ụ Rụ-ụ hast, Wa-m-nap, sẹsẹ zarụ kwụm-dụ bọ da!>>
23 Yẹsọ bir wa zụ Biturus, <<Hatẹ ụ be-dụ ụm ọttẹ, bọ farụk-ụ nọm ụs-te! Bọ yụ ụt-sa wadụ mẹ ụr-hẹ'ẹ, remụ zụ dorog-ụs ró sụ nẹt sẹ, za ụka u-Rụ da.>>
24 Yẹsọ zụ a-dorụ wa, <<Wụ ụt-sa dọrrụ mẹ sẹ wa gụgụmtẹ hi-ụr wa, wa kab kan-u wa, wa dọr mẹ.
25 Wụ ọ ụkrụ fat-ụr wa, wa dẹ ụt-taag ụ dẹ. Tụmsụ wụ taagẹ fat-ụr wa remụ ri, wa dẹ kwụm-dụ dẹ.
26 ¿Yan-ọ nẹt dẹ ụt-kwụme, da-ụ wa kumẹ kwụm-tụ dak-u unọ wa taag ụ fat-ụr wa? ¿Kọ yan-ọ nẹt dẹ ụt-ya ụka m-swasa remụ fat-ụr wa?

---

* **16:13** <<Wa'ụ nẹt>> Dim-dẹ dụ Yẹsọ fogtẹ hi-ụr wa. † **16:16** Kọ *Armashihu. Mesaya* (Ụ rem-dụ Yahuda-nẹ) tụmsụ *Christ* (Ụt-Girik) tọ ụt-bẹẹt tọ zụ <<Wụ ọttẹ kom u-Rụ.>>

27 Wa'-u net de haan u a-tom u-Ru ne u-me fu'ubse-ut Uso-u wa, wa top kowan top-u nomu wa nome.
28 Um o waru no ut-nip, eken oro u ees u ane i za m-mar da, se e hyanug haan-du Wa'-u Net u-me faruk-ur wa.>>

17

Sha-m Yeso barumte

1 Da-u roog-mu shishin arke Yeso kub Biturus, u Yakubu, u Yohanna ne huub ur-matu wane Yakubu, wa huut un u dekun ror-de du m-wur, u war un.
2 Un o ukun se sha-m Yeso barum. Shu-u wa nom m-zun uka zun-mu ur-ho, tumsu kus-tu wa wa'e to nom u pus-to uka m-zun.
3 Za rem, se Iriya wa-warru rem-su u-Ru u Mosa ne rwun udu un, e o us-rem u Yeso ne.
4 Biturus zu Yeso, <<Wa-m-nap, nong ur-zwar u na otte u ane. A-bo ese um de kadu ut-rimpa ut-tut, du ró ur-gan, ur-gan du Mosa ur-gan tumsu du Iriya wa-warru rem-su u-Ru.>>
5 Wa o tek-u us-rem, se dekun ku'ut-de du m-zun gurus un beet, tumsu e hog u-cwar u-me ur-ku'ut ya o ut-zu, <<Unwa o Wa'-u ri, wu um o ut-cwan, tumsu um hog zwar-ur rò sok, eren wun.>>
6 Da-u a-dor hoge iya gyer-u ship un sok har e he m-hobog.
7 Yeso haan wa tum un wa zu, <<Yunun, a no hog u-gyer da!>>
8 Da-u e jakse ut-hi, e hyang wakun da, se Yeso u war-wa.
9 Da-u e o cuzun dugu dom ur-ror, Yeso nomu un ut-him, wa zu, <<A no waru wakun nomu no hyane da, se Wa'-u Net yunge dugu marimari-ne.>>
10 A-dor shit wun e zu, <<¿Yan-o wute a-kose-tu u-bor ne ut-zu, se wa-warru rem-su u-Ru Iriya baag m-haane?>>
11 Yeso shus wa zu, <<Iya o Iriya de haan wa mang ko-uyan.
12 Sedi um o waru no, Iriya baag u hagun, e nak wun da, har e nomu wun nomu cwane u jab-us e. Iya hen Wa'-u Net de swadu ur-kob u kom-ut un.>>
13 A-dor nup uzu, rem-us Yohanna wa-ut-yubusse m-bu se wa o nomu un.

Yeso haste wa zwar nom us-te

14 Da-u e cwaye be-du morog-du ut-net otte, yakun campa-ya haan udu Yeso wa he ut-jwun u shu Yeso.
15 <<Wa-m-nap, hog on-du wa zwar-u ri. Wa otte gom-su ur-he'e, tumsu wa o swadu ur-kob sok. Okon da-o wa he u-me u-ra, okon da-o u-me m-bu.
16 Um huute wun udu a-doru ró, e hen e kerge has-tu gom-us se da.>>
17 Yeso zu, <<No net-tu uno da-o, a-kob-du yadu jab, a-jab-us yo-se! ¿Yan da-o um de ut-kere ur-shu'ut u no ne? Hatun wa'-u ró u ane.>>
18 Yeso hagusse nom-yu us-te, nom-yu us-te ru, wa zwar kum m-yar.
19 A-doru Yeso haan udu Yeso da-u wakun zare ukun da, e shit Yeso uzu, <<¿Remu yan o wute it kerge rutu nom-yu us-te ya da?>>
20 Yeso zu un, <<No kerge buz-du nom-yu us-te ya da, remu zu yadu jab-u no o cashi. Um o waru no ut-nip, a no otte yadu jab uka ya-yu mastad, ya-yu zege us-rek u tek-u go ut-nom, no keru zu ror-ur din-de, <Mu'us m-ha u ana> jit, tumsu de mu'us. Okon zaar u zege beb-ur no da.>>*
22 Da-u a-dor morge u dak-u Gariri, se Yeso zu un, <<Eken de yasu Wa'-u Net u kom-tu ut-net.
23 Tumsu e do'e ho-du wun. U ho-du u-tuturse na de yunsu wa dugu marimari-ne.>> Nomu o zusu a-dor-ne sok.

Tar-u be-du ur-shu'ut du Wa-ko-uyan

24 Da-u Yeso u a-doru wa ne te bo-u Kapanahum, a-onku shik-u tar haan udu Biturus u mottu ta'ar-ru be-du ur-shu'ut du Wa-ko-uyan e zu, <<Warun it ko wa-ut-kose no top-ut shik-u tar.>>
25 Biturus zu, <<U, wa top.>>
Da-u Biturus mune u-bu, se Yeso heese nomu wun us-rem uzu, <<¿Yan o bo hyane u mottu shut-ur re? ¿No o m-hyan faruk-tu onk shik-u tar udu net-tu bo-u e? ¿Ko no o m-hyan faruk-tu onk shik-u tar udu net-tu na re m-gag?>>
26 Biturus zu, <<Udu eken.>>

* **17:20** Tokon Ran-to swurug fe-yu 21*Go-du se hen za ut-nome da se us-toog ne u-swaat ne.* Hongusse Mark 9:29.

Yẹsọ zụ, <<Shụ'ụtẹ ụzụ ụn top-ụt da.
27 Ko ba shụ'ụtẹ iya, taas ụ nẹt-ụt tun-tọ
họg ryab-ụs in da, dọ'ẹ bọ gun kwẹnhi-yụ
masụ jan, bọ upus nu-ụ jan-yụ bọ hẹẹsẹ ụt-
mas bọ ụt-hyan shik ụ-mẹ. Kab ẹ bọ tọp
shik-ụ tar i ró ụ i ri nẹ.>>

18

Wụ ọ yụ-shụ ụ-mẹ Faruk-dụ u-rụ (Mark 9:33-37; Ruka 9:46-48)

1 Ụ tẹk-ụ da-u ọ, a-dor haan ụdụ Yẹsọ
ẹ shit wụn ụzụ, <<¿Wana ọ yụ-shụ ụ-mẹ
faruk-dụ u-Rụ?>>
2 Yẹsọ kabụn ya-ụr rẹk-dẹ, wa egụssẹ wa
ụ-mẹ ụn.
3 Yẹsọ zụ, <<Ụm ọ warụ nọ ụt-nip, a nẹt
ụ muutẹ hi-ụr wa ụka ya-ụr rẹk-dẹ wa za
tamụ cwadụ Faruk-dụ u-rụ da.
4 Remụ iya wụ mutẹ hi-ụr wa ụka ya-ụr
rẹk-dẹ wa dẹ shụ'ụtụ yụ-Yat-ya ụ-mẹ faruk-
dụ u-rụ.
5 <<Tụmsụ i kabẹ ya-ụr rẹk-dẹ din-dẹ
remụ zụ ẹ ọ cwan-ụt ri, mẹ wa ẹ kabẹ.
6 Kọwana wa'ẹ wa-gan ụ tẹk-ụ i-rẹk-ẹ inẹ
i ya' jab ụdụ ri ụ nọm-dụ ụt-ba'as, ụt-zẹg ụr-
zwar na gagụ wa ta'ar-dụ ụr-na ụ gẹksụ wa,
na gun wa ụ-mẹ m-sa.
7 <<Nọm-tụ ụr-ọn ụdụ dak-u unọ ụ remụ
nọm-tụ wadụ nẹt ụ nọm-dụ ụt-ba'as dẹ
haan. Nọm-tụ wadụ nẹt ụt-ba'as tọ haan,
Sẹdi ụ shụ'ụtụ nọm-tụ ụr-ọn ụ wụ dẹ wadụ
wakụn ụ nọm-dụ ụt-ba'as.
8 A kom-u ró kọ na-u ró ọ wadụ bọ ụ nọm-
dụ ụt-ba'as, kupsẹ bọ jụrẹ. Ụt-zẹg bọ cwa ụ
fat-dụ za ụr-ma u-kom nẹ u-gan kọ u-na u-
gan kọ ryam, ụ na gunt bọ ụ mẹn-tụ u-ra ụ
za ụt-mar da, ụ kom-ụt ró nẹ ụt-yụr kọ ụs-
na ụs-yụr.
9 A mụnẹ is-ụr ró ụ wa bọ ụ nọm-dụ ụt-
ba'as, sẹ bọ hast bọ rest. Ụt-zẹg bọ cwa ụ
fat-dụ za ụr-ma ụr-is nẹ ụr-gan ụna gun bọ
ụ bu-u ra-ụ za ụt-mar da ụ is-nẹ yụr.

Sha-mụ ụs-rem sụ ca-yụ ẹnkẹ (Ruka 15:3-7)

10 <<Gwatụn a nọ jụrụm wakụn ụ tẹk-ụ
inẹ yaagẹ da. Remụ ụm ọ warụ nọ a-tọm
u-Rụ ụn nẹ, ọ ụr-yụ ụdụ Ụso-u ri wụ ọ dọm
u-rụ, ẹ dẹ warụ u-Rụ a nọ nọmụ yaag nọm-
ụt sọ-tọ da.*
12 ¿Yan ọ nọ ọ m-hyanẹ? A wa-gwat-dụ ca
ụt-shik ụt-tan, u-gan ụ tẹk-ụ ẹ ya ẹnk, ¿wa
da yagụ ca ụt-shik ụt-tan za u-gan wa dọ'ẹ
go-tụ yụ ẹnkẹ da?
13 A mụnẹ zụ wa hyanụg ya, ụm ọ warụ
nọ ụt-nip, sọ-dụ wa dẹ ụt-nọm remụ yụ
ẹnkẹ ya, ụt-zẹg ụt-kọk ụt-tan za u-gan i ọ za
ẹnk.
14 Iya ọ hẹn, cwan-tụ Ụso-u nọ to da wụ ọ
dọm u-rụ ụ wa-gan ụ ẹnk ụ tẹk-ụ mẹ yaag
inẹ.

Ọr-ụ ró wụ nọmụ bọ ụt-ba'as (Ruka 17:3)

15 <<A ọr-ụ ró nọmụ bọ ụt-ba'as dọ'ẹ bọ
kọsụ wa ụzụ wa nọngụ bọ ụt-ba'as, nọ wa
nẹ yụr. A nẹtụ wa ẹrụ bọ, bọ mụttụn wa ụ-
dọm u-fụn.
16 Sẹdi a wa ẹrụ bọ da, sẹ bọ mang m-ha
ụ nẹt gan nẹ kọ nẹt-nẹ yụr, remụ kọ-uyan
rem-sẹ na kụb remụ war-mụ nẹt-nẹ yụr kọ
nẹt-nẹ tụt.†
17 A ọr-ụ ró gụgmẹ ẹrrụ ụn, sẹ bọ warụ
a-dorụ Yẹsọ nẹ, a wa gụgmẹ ẹrrụ a-dor-nẹ,
muutẹ wa ụka wụ napẹ u-Rụ da, kọ wa-
ọnkụ shik-ụ tar.
18 <<Ụm ọ warụ nọ ụt-nip, nọm-ụ nọ
hoosẹ ụ-mẹ u-dak, Rụ-ụ dẹ hoosụ ọ dọm u-
rụ, tụmsụ nọm-ụ bọ ya bẹb-dụ ụt-nọm ụ-
mẹ u-dak, Rụ-ụ dẹ yadụ bẹb-dụ nọm-dụ ọ
ụ dọm u-rụ.
19 <<Ụm ọ hen ụ warụ no, a nẹt-nẹ yụr ụ
anẹ u-dak, ẹ eesẹ ẹ kon ọkọn nọm-ọ, Ụso-u
ri wụ ọ dọm u-rụ wa nọmụ ụn.
20 Ụm zụụg iya remụ zụ be-dụ nẹt-nẹ yụr
kọ tụt mọrọgtẹ remụ zụ ẹ yaag jab ụdụ ri,
ụm ọ ụr-kot ụ ẹ nẹ.>>

Sha-mụ ụs-rem sụ tọk wụ za ụr-ọn

21 Na ọ ụkụn Biturus haan wa zụ Yẹsọ,
<<Wa-m-nap, ¿so-ọ u-nu ọr-ụ ri dẹ nọmụ
mẹ ụt-ba'as, ụm nọmụ wa ụr-họ? ¿U-so u-
ta'er?>>
22 Yẹsọ zụ wụn, <<Za u-so u-ta'er da, sẹdi
u-so ụt-shik ụt-tụt ụ ọp u-so u-ta'er [490] za
ụr-ma.
23 <<Remụ iya, farụk-dụ u-Rụ ọ ụka
wakụn farụk wa wụ ụt-sa wa ogor kwụm-
ụt wa tụ ọ kom-tụ tọk-nẹ wa.

---

* **18:10** Tọkọn Ran-tọ swụrụg fẹ-yụ 11*Tụmsụ Wa'-ụ Nẹt haagụn remụ wa ụkụrtẹ nẹt-tụ ẹnkẹ.* Họngụssẹ Ruka 19:10.
† **18:16** Gwat tụmsụ: Muut 19:15.

24 Da-ụ faruk tak-nẹ ụt-ogor, sẹ na haatụn
wa wakụn nẹt wa, wụ faruk dorẹ ụr-mag,
shik u-tát i nẹt za ụt-kerẹ ụt-tọp ụ yụ-ụr wa
ụr-bẹẹt da.
25 Ba wa kụsụn ụt-tọp sẹ faruk wụ na bụb
wa ụ nẹta wa nẹ ụ ya'ag-ụ wa nẹ, ụ nọm-ụ
wa ọttẹ nẹ u-bẹẹt wa tọp ụr-mag.
26 <<Sẹ tọk-ụ wa he ụt-jwụn ụ shụ faruk
wa ọ ụs-kọn wa zụ, <Họg ọn-ụr ri, mẹ tọp-ụ
ko-uyan!>
27 Sẹ faruk hog ọn-dụ tọkụ wa, wa yagụ
wụn wa arụk, wa zụ a wa tọp mag-ụr rẹ da.
28 <<Sẹdi tọk-ụ wa da-ụ wa ruyẹ sẹ wa bit
hụụb m-ank wa, wụ wa dorẹ ụr-mag shik
cashi, wa soos wụn u-cwar, wa zụ, <Tọp mẹ
nọm-ụ ụm dorẹ bọ!>
29 <<Sẹ hụụb m-ank-ụ rò he ụt-jwụn ụ
shụ rò, wa kon wụn wa zụ, <Nọmụ mẹ ụr-
họ, mẹ tọp-ụ bọ!>
30 <<Sẹdi tọkụ wa gụgụm, wa hụụt wụn ụ
bu-ụ m-tọk, wa zụ sẹ wa tọpọk mag-ụr rẹ.
31 Da-ụ hụụb-tụ m-ank-ụ rò họgẹ nọmụ
nọmẹ, ẹ họk ụr-zwar da. Sẹ ẹ dọ'ẹ ẹ warụ
faruk nọmụ nọmẹ u-bẹẹt.
32 <<Faruk fog tọkụ wa wa zụ, <Bọ tọk yọ-
ọ wa. Ụm nọngụ họ-dụ mag-dụ ụm dorụ bọ
remụ zụ bọ kọnọg mẹ.
33 ¿Kamụg ụzụ bọ họg ọn-dụ hụụb m-ank-
ụ ró, ụka ụm hogtẹ ọn-ụr ró da?>
34 Faruk hog m-kụwụt sok, sẹ wa wụ na
ya' wụn ụr-kọb wa tọp nọm-ụ wa dorụ wa
u-bẹẹt.
35 <<Iya ọ hen Uso-u ri wụ dọm u-rụ dọtẹ
nọmụ wụ gụgmẹ nọmụ ọr-ụ wa ụr-họ jab
gan.>>

19

Kọsẹ-tụ mọt-dụ ụr-gụ

1 Da-ụ Yẹsọ tasẹ warrụ rem-ụs sẹ, wa
yagẹ Gariri, wa dọ'ẹ ụ dak-ụ Yahudiya ụ
gwụg-dụ u-dọm dụ Gi-yụ Yodan.
2 Ban-dụ ụt-nẹt dor wụn ụkụn, tụmsụ wa
hastụ nẹt-nẹ gọm-ụs ẹ.
3 Ẹkẹn Farisa-nẹ haan ẹ reg-ụt wụn ụ din-
dẹ shụt-dẹ ụzụ, <<¿Bọr-ụt in tụ Yahuda-nẹ
yaag nẹt bẹb-dụ yan-dụ nẹta wa ụ remụ kọ-
uyan rem ọ?>>
4 Yẹsọ zụ ụn, <<Nọ karụntẹ rem-sụ u-
Rụ, kamụg nọ nap ụzụ da-ụ Rụ-ụ nọmẹ nẹt
dụgụ ụr-takụn, <Rụ-ụ nọmụg campa gan
wa nom nẹta gan remụ ẹ shụ'ụtẹ nẹta ẹ
campa.>*
5 Kọskẹ nọm-ụ Rụ-ụ warẹ ụzụ, <Nẹt dẹ
yagụ Uso-u wa ụ ino-u wa nẹ wa dap nẹta
wa, ẹ yụr hen ẹ shụ'ụt nẹt gan.>†
6 Remụ iya ẹ zamụn nẹt-nẹ yụr da sẹdi
nẹt gan. Remụ iya hen, nọmụ Rụ-ụ samẹ
a wakụn ụ mọt da.>>
7 Ẹ shit ụzụ, <<¿Remụ yan-ọ Mosa wụrtẹ
bọr-tụ yan-dụ nẹta, ụzụ wụ ọ yan-dụ nẹta
wa, wa pan ran-ụ ụt-yanẹ?>>‡
8 Yẹsọ zụ ụn, <<Remụ hok-tụ ụt-tọ nọ ọ
wụtẹ Mosa yagtẹ ụ nẹt ụ yan nẹta wa. Sẹdi
da Rụ-ọ nọmẹ campa ẹ nẹta, wa cụng ụzụ ẹ
mọt da.
9 Ụm ọ hen ụ warụ nọ, wụ yanẹ nẹta wa,
wa gụ wakụn, a-za remụ m-ọ da, as-ọ wa
ọttẹ.>>
10 A-dorụ Yẹsọ zụ wụn, <<Abitẹ iya ọ, zẹk
ụr-zwar ụ nẹt ụ shụ'ụt za ụr-gụ.>>
11 Yẹsọ zụ ụn, <<Rụ-ụ sẹgụ tọkọn nẹt-tọ ẹ
kab kọsẹ-ụt tun-tọ. Ẹ war-ẹ dẹ kerẹ ụr-yụ
za nọm-dụ ụr-gụ.
12 Ẹkẹn ọro i na matẹ makụt-nẹ, ẹkẹn hen
nẹt-tụ muutẹ ẹ iya, tụmsụ ẹkẹn ọro i zụ ẹ za
ụr-gụ da remụ Faruk-dụ u-Rụ. Yagẹ wa ụt-
kab wa kab rem-ụs sin-sẹ.>>

Yaagụ rẹk-ẹ ụ Yẹsọ nẹ
(Mark 10:13-16; Ruka 18:15-17)

13 Dẹkụn họ-dẹ na hatụn Yẹsọ yaag remụ
wa dọr-tụ ẹ ụt-kom tụmsụ wa nọm-tụ ẹ ụs-
tọọg. A-dorụ Yẹsọ hagụssẹ a ya'ag nẹ ụzụ ẹ
ọ ẹksẹ Yẹsọ.
14 Yẹsọ zụ, <<Yagụn ụ yaag ụ haan ụdụ ri!
A nọ buz ụn da, remụ zụ Faruk-dụ u-Rụ ọ
dọm-ụ i ọ ụka yaag inẹ.>>
15 Wa dorụ ụn u-kom wa wa'-ụ ụn nu-u
sọ-ọ kanda wa yagtẹ kụn.

Bẹb wa ụt-kwụm
(Mark 10:17-31; Ruka 18:18-30)

16 Wakụn haan ụdụ Yẹsọ wa zụ, <<Wa-
m-nap, ¿yan nọm-u sọ-ọ ụm dẹ ụt-nọm ụm
kum-ụt fat-dụ za ụr-ma?>>
17 Yẹsọ zụ wụn, <<¿Remụ u-yan ọ bọ shit-
tụ mọt-tụ nọm-u sọ-ọ? Rụ-ọ ọ sọ-ọ war-wa.
A-bọ ụt-sa bọ kum fat-dụ za ụr-ma, sẹ bọ
dọrọg bọr-ụt wa họn-họn.>>
18 Campa-u ya zụ, <<¿Yan bọr-tọ?>>

* **19:4** Takụ 1:27; 5:2. † **19:5** Takụ 2:24. ‡ **19:7** Gwat tụmsụ Muut 24:1.

Yẹsọ shụs wa zụ, << <A-bọ họ nẹt da, a-bọ nọm m-ọ da, a-bọ nọm u-hiw da, a-bọ kẹtụ wakụn ụs-rem da.
19 Ya ụso-u ró m-zẹg ụ ino-u ró nẹ, tụmsụ bọ cwan wa-bọrụ ró ụka bọ ọttẹ cwan-tụ hi-dụ war ró.>§ >>
20 Wa-ụ bẹb zụ, <<Ụm dọrọg bọr-ụt tọ ụt-bẹẹt. ¿Yan-ọ kusẹ ụm dẹ ụt-nọmẹ?>>
21 Yẹsọ zụ wụn, <<A-bọ ụt-sa bọ shụ'ụt u-shụyi shụyi, dọ'ẹ bọ bab nọm-tụ bọ ọttẹ ụt-bẹẹt, bọ mọtụ a-ụr-kọb-nẹ shik-ụ ẹ. Bọ dẹ nọm-dụ ụt-kwụm ụ dọm u-rụ, sẹ bọ haan bọ dọr mẹ.>>
22 Da-ụ wa-ụ bẹb họgẹ iya, sẹ wa arụk jab nayi-nayi, remụ zụ wa ọttẹ ụt-kwụm sok.
23 Yẹsọ zụ a-dorụ wa, <<Ụm ọ warụ nọ ụt-nip, ụt-shụ'ụt ụt-pọ nẹ ụ wa-ụt-kwụm ụ to-ụt ụ Farụk-dụ u-rụ.
24 Ụm ọ tụmsụ warụ nọ, ụt-zẹg m-kụk ụ rakum-yụ cwa ụ-mẹ hụ-yụ u-bẹr, ụ wa-ụt-kwụm ụ to-ụt ụ Farụk-dụ u-Rụ.>>
25 Da-ụ a-dor họgẹ iya ẹ hụ mụrimmọ, ẹ zụ, <<¿Abitẹ iya ọ wana dẹ kwụm-dụ u-ụkụr?>>
26 Yẹsọ got ụn wa zụ, <<Ụdụ nẹt za ụt-nọmẹ da sẹdi ụdụ u-Rụ ko-uyan sụ ụt-nọmẹ sẹ.>>
27 Biturus zụ, <<Gwat, it yakkẹ ko-uyan remụ it dor-ụt bọ, ¿sẹdi yan-ọ it dẹ ụt-kwụm?>>
28 Yẹsọ zụ ụn, <<Ụm ọ warụ nọ ụt-nip, da-ụ ọ haan, da-ụ Wa'-ụ Nẹt dọ'ẹ ụt-shụ'ụt ụ pora-dụ ụr-farụk dụ ụt-fụ'ụbsẹ wa. Nọ dọrụ mẹ, nọ dọ'ẹ ụt-shụ'ụt ụ pora-tụ ụr-farụk tụ ụt-rem ọp-ụt yụr, nọ kwụpụ rem-tụ ọp ụ ụt-yụr tụ Isra-nẹ ụs-rem.
29 Tụmsụ wụ yagẹ ụt-bu, kọ hụno-ụt wa nẹ nẹta-nẹ kọ campa-nẹ, kọ ụso-u wa ụ ino-u wa nẹ kọ yaag, kọ ụt-tak, remụ wa ọ dọrrụ mẹ, wa dẹ ụt-kwụm u-so u-tát, tụmsụ wa dẹ kwụm-dụ fat-dụ za ụr-ma.
30 Tụmsụ nẹt-nẹ u-tát i ọ ụr-takụn, ẹ dẹ ụt-mụ a ụr-vastẹ, a ụr-vastẹ ẹ dẹ ụt-shụ'ụt a ụr-takụn.>>

20

Sha-mụ ụs-rem
mọt-tụ a-m-ank

1 Yẹsọ re shụ ụt-zụ, <<Farụk-dụ u-rụ ọ ụka wa-u-bu, wụ ruyẹ ụr-wụn ụr-wụn ụ sa-ụ i dẹ nọmụ wa-m-ank-ụ tak-ụ inabi.
2 Da-ụ ẹ họngụssẹ ụ nọmụ wa dọ'ẹ ụt-tọp shik ụr-hoot, sẹ wa tok ụn ụ tak-ụ inabi.
3 <<Ụs-kwam kọb-dụ u-gan sụ ụr-wụn sẹ wa ru ụ kat-dụ u-tụrrụ, wa hyen ẹkẹn ụ shụ'ụt-dụ m-zan.
4 Sẹ wa zụ ụn, <Haanụn nọ dọ'ẹ ụ tak-u inabi ri, mẹ tọp-ụ nọ nọm-ụ kamẹ.>
5 Ẹ yụnẹ ẹ dọ'ẹ.
<<Sẹ wa dọ'ẹ. Wa ru ụ tẹk u-họ, tụmsụ ụs-kwam ụs-tụt sụ m-rim wa sur m-kab a-m-ank nẹ.
6 Ụka ụs-kwam ụs-tan sụ m-rim, wa ru, wa bit ẹkẹn ụ ees, ẹ za nọm-dụ ọkọn da. Sẹ wa zụ ụn, <¿Remụ yan-ọ wụtẹ nọ nọmụg m-ank ụ họ-dụ ya-ọ da?>
7 <<Ẹ zụ wụn, <Wakụn yaag it nọmụ ụt-nọm da.>
<<Sẹ wa zụ ụn, <Nọkọn kọnọ m-ha ụ tak-u inabi ri.>
8 <<Da-ụ rim-mụ torẹ, sẹ wa tak-u inabi wa zụ wụ ọ sẹgụ wa ank-mụ u-tak, wa fag i ọ nọmụ wa-m-ank nẹ, wa tọp ẹ, tụmsụ wa hẹẹsẹ dụgụ a m-vastẹ m-ha a ụr-takụn nẹ.
9 <<Nẹt-tụ hayẹ ụka ụs-kwam ụs-tan sụ m-rim, kowan na top wa shik ụka kụmtẹ ụ tọp-ụ ụr-hoot.
10 Nẹt-tụ haanẹ ụr-takụn cụng ụzụ na dẹ tọp-dụ ẹ shik m-zẹg ọr-ụt ẹ nẹ i haanẹ m-rim, kọ ba shụ'ụtẹ iya kowan kwụng nọmụ kamẹ na tọp wa ụr-hoot.
11 Da-ụ ẹ ọnkẹ, sẹ ẹ hụ nọmụ wa-u-tak m-kwẹ remụ zụ wa topọk ẹ họn-họn.
12 Ẹ zụ wụn, <Nẹt-tụ haanẹ ụ-dim, ank-mụ u-da cashi mọ ẹ nọmẹ> tọp-u it ụ ẹnẹ ụs-gan, it ụ nọmẹ m-ank, ụ dụng-mụ u-họ nẹ.
13 <<Sẹ wa zụ wakụn ụ tẹk-ụ mẹ ụn, <Hụụb-ụ ri, ụm rẹẹg ra-u ró da. Ụm zụụg iya remụ zụ yo cụng ụzụ mẹ tọp-ụ bọ shik nọmụ na topẹ ụr-hoot.
14 Kab nọm-ụ ọ ụ ró bọ nọk. Mẹ kẹẹrẹ ụ jab-ụ ri ụm tọp ọr-ụt ró nẹ i haanẹ ụ dim-u ró nọm-ụ ụm tọp-ụ bọ.
15 Mẹ kerụ nọm-dụ nọm-ụ ụm kẹẹrẹ ụ jab-ụ ri, ụ nọm-ụ ọ ụ ri, ¿shụb-dẹ bọ ọttẹ ụ remụ nọm-u sọ-ọ ụm nọmẹ?>

§ **19:19** Gwat tụmsụ Muut: Rwụụ 20:12-16; Kwụp 5:16-20; Tọọg 19:18.

16 <<Iya o hen, a m-vaste de ut-shu'ut
a ur-takun, a ur-takun hen e shu'ut a m-
vaste.>>

Yeso warug mar-m wa
(Mark 10:32-34; Ruka 18:31-34)

17 Da-u Yeso u a-doru wa ne o m-ha u
Urusharima, se wa nuk a-dor-ne u-kit. Wa
zu un,
18 <<Hogon in do'e ur-cwa u Urusharima.
Na de yasu Wa'-u Net u kom-tu i-Yate a-
Toog-ne u a-kose-tu u-bor ne. Tumsu e ut-
kwup uzu na ho wun.
19 Tumsu e yasu wun udu i za-Yahuda-ne
da, e nomu wun rem-su us-jurum, e nomu
wun us-ryap, e tar wun u-kan, tumsu e ho
wun u ho-du u-tuturse wa de ur-yune.>>

Kon-su ino-u Yakubu
e Yohanna
(Mark 10:35-45)

20 Se ino-u Yakubu e Yohanna ya'ag-u
Zabadi e haan udu Yeso. Wa he ut-jwun u
shu Yeso wa kon wun okon nom-o.
21 Yeso zu wun, <<¿Yan-o bo ut-sa?>>
Wa zu, <<Um o kon-us ró, yage yaag-u ri
ine yur u shu'ut u ane u be-du m-sek-u ró
ur-kot u bo ne, wa-gan u kom ut-cwa tumsu
wa-gan u kom ur-beer.>>
22 Yeso zu Yakubu e Yohanna, <<No nak
nom-u no o ut-kon da, ¿no keru swadu kob-
du um de ut-swa?>>
E zu, <<It ut-kere.>>
23 Yeso zu un, <<No de swadu ur-kob
uka um dote swadu ur-kob, sedi mot-tu
ur-shu'ut u kom us-cwa ri ko kom ur-beer,
Uso-u ri wu o dom u-ru wa ooge wa ut-ya.
Wuna de ya-du be-ut to udu wu wa cwane
ut-ya.>>
24 Da-u a-dor op i kuse hoge uzu Yakubu
e Yohanna nong ur-shut iya, e hog ryab-us
un sok.
25 Yeso fak in beet wa zu, <<No nak net-tu
o ur-faruk i za-Yahuda-ne da, e hog zwarru
kosu e uzu e o ur-beb ne. Tu-shu hog
zwarru kose ur-beb udu i e otte ur-faruk.
26 A no nom uka un da. Remu iya hen wu
ut-sa wa shu'ut yu-Yat-ya u-me no, se wa
shu'ute tok udu or-ut wa ne.
27 Tumsu wu ut-sa wa shu'ut yu-shu u-
me no, wa shu'ute tok.
28 Wa'-u Net hagun remu na nom-tu wa-
m-ank da, sedi remu zu wa nom-ut m-ank,
wa yase fat-ur wa remu ukru ut-net u-tát.>>

Po-ne yur kwung m-hyan
(Mark 10:46-52; Ruka 18:35-43)

29 Da-u Yeso u a-doru wa ne de yagu bo-u
Yeriko, ban-du ut-net dor un.
30 Da-u e ooge ur-nok, eken po-ne yur o
shu'ut u kit u-fun. Da-u e hoge Yeso o aruk,
se e yuns us-cwar e zu, <<Wa-m-nap, Wa'-u
Dawuda! Hog on-ur it!>>
31 Net-tu hagusse un, uzu un hoon us-
ram, E sur m-jakus us-cwar e zu, <<Wa-m-
nap, Wa'-u Dawuda! Hog on-ur it!>>
32 Yeso ees, wa zu un, <<¿Yan-o no ut-sa
um nomu no?>>
33 E zu wun, <<Wa-m-nap, it ut-sa it kum
m-hyan.>>
34 Remu ur-on, Yeso tum is-u un. Za rem,
e kum m-hyan, e dor wun.

21

Cwa-du Faruk-u Urusharima

1 Da-u Yeso u a-doru wa ne ha m-te
Urusharima, u bo-u Bafaji u dapus Ror-du
Te-su Zetun, Yeso tom a-doru wa yur.
2 Wa zu un, <<Cwaan u taas-u o u shu no,
no ut-hyan u-janka m-gag ukun u ya-ur wa
ne, ustun e no hatun me.
3 A wakun u shitu nom-u no ut-nom,
warun wa uzu, <Wa-m-nap wa ut-sa e,>
tumsu wa de yasu no e za na-su u-da.>>
4 Na nong sin-se us-beet remu na shuuste
nomu wa-warru rem-su u-Ru ware uzu,
5 <<Waru net-tu bo-u Urusharima,*
<Gwatun faruk-u no o haan udu no,
wa zatte huk-mu ur-hi da.
Wa o ur-nok u dom u-janka,
Wa muute hi-ur wa za okon, ya-du u-
janka wa nokte.> >>†
6 A-doru Yeso yur nom uka Yeso war-tu e.
7 E hatun ya-du ur-janka u-janka ne udu
rò, e suk kus-ut e u dom-u u-janka u ya-ur
wa ne, wa duus u dom wa shu'ut u dom-u
ya-du u-janka.
8 Ut-net u-tát e hu nurgusse kus-ut e u
dom-u u-fun, tumsu eken getmun fe-su us-
te e nurgusse u dom-u u-fun.

* **21:5** Ut-Girik: Zayon. † **21:5** Gwat tumsu: Zeka 9:9.

9 Ban-dụ ụt-nẹt ọró ụ-shụ Yẹsọ tụmsụ
ban-dụ ụt-nẹt i ọ dim-ụ rò bẹẹt. Ẹ jakụs ụs-
cwar, ẹ zụ,
<<Ụt-vam ụdụ Wa'-ụ Dawuda!
Nu-u sọ-ọ ụdụ wụ haanẹ
ụ shin-m Yawe,
ụt-vam ụdụ u-Rụ
wụ ọọgẹ dọm u-rụ ụ zụgẹ kọhẹnẹ!>>‡
10 Da-ụ Yẹsọ cwayẹ ụ Urusharima, gwụz
yụnẹ ụzụ, <<¿Wana unwa?>>
11 Nẹt-tụ ọ dọrrụ Yẹsọ ẹ zụ, <<Unwa ọ
wa-warrụ rem-sụ u-Rụ Yẹsọ dụgụ Nazara
ụ Gariri.>>

Yẹsọ ụ be-dụ ụr-shụ'ụt dụ Wa-kọ-uyan
(Mark 11:15-19; Ruka 19:45-48; Yoha 2:13-22)

12 Yẹsọ to ụ-mẹ be-dụ ụr-shụ'ụt dụ Wa-
kọ-uyan wa buz a ụt-ọ ụ a bab-dụ ụt-bisa
nẹ ụ-mẹ, wa jụrgụssẹ cụmụs-tụ a swasa-
mụ shiknẹ, ụ nọm-tụ ụr-shụ'ụt-ụ a bab-dụ
ụt-gorop.
13 Yẹsọ zụ ụn, <<Rem-sụ u-Rụ zụụg, <Bu-
u ri dẹ shụ'ụtụ be-dụ ụr-shụ'ụt dụ Wa-
kọ-uyan,>§ sẹdi nọ muttẹ ọ be-dụ pak-dụ
hyụw-nẹ!>>
14 Kụna pọ-nẹ ụ ryam-nẹ hatụn ụdụ rò ụ-
mẹ be-dụ ụr-shụ'ụt dụ Wa-kọ-uyan, tụmsụ
wa yụ ụn m-yar.
15 I-Yatẹ a-Tọọg-nẹ, ụ a-kọsẹ-tụ bọr-ụt
Mosa nẹ, hog ụs-ryab da-ụ ẹ hyanẹ nọm-tụ
m-shin tụ Yẹsọ nọmẹ, ụ yaag nẹ bẹẹt ẹ ọ ụt-
jar ụ-mẹ be-dụ ụr-shụ'ụt dụ Wa-kọ-uyan ẹ
ọ ụt-zụ, <<Ụt-vam ụdụ Wa'-ụ Dawuda>> sẹ
ẹ hog ụs-ryab.
16 Ẹ zụ wụn, <<¿Bọ họk nọm-ụ ya'ag-ụ inẹ
ọ ụt-zụ?>>
Yẹsọ shụs wa zụ,
<<Ụ, nọ karụntẹ nọm-ụ rem-sụ
u-Rụ warẹ ụzụ,
<Bọ iistẹ ụt-ya' ụ
ya'ag-ụ rẹkẹ nẹ ụka
ẹ dọtẹ vam-ụt ró
ụka kụmtẹ.>* >>
17 Dụgụ kụn sẹ wa yagụ ụn, wa ru ụ bọ-u
ọ. Wa dọ'ẹ ụ Bataniya, wa roog ụkụn.

Te-yụ gụụstẹ
(Mark 11:12-14,20-24)

18 Da-ụ is gasẹ ụr-wụn, wa ọ ụ mụụn ụ-
mẹ u-bọ, sẹ wa hog ụs-mẹr.
19 Da wa hyanẹ yakụn te-ya ụ kit u-fụn, sẹ
wa dọ'ẹ ụ kug-dụ te-u ya, wa kwụng ọkọn
da sẹ ụt-ran. Wa zụ te-u ya, <<Bọ za ụr-mat
da m-mọmmọ.>> Za rem te-yụ gụụs.
20 Da-ụ a-dorụ Yẹsọ hyanẹ iya, ẹ hụ
mụrimmọ u-tát. Ẹ zụ, <<¿Rẹ ọ te-yụ gụụstẹ
za rem inya?>>
21 Yẹsọ shụs wa zụ, <<Ụm ọ warụ nọ ụt-
nip, a nọ ọ ụ yadụ jab nẹ tụmsụ nọ nọng u-
sakna da kọ cashi, nọ ụt-nọm nọm-tụ zẹgẹ
nọmụ ụm nọmụ te-u inya. Tụmsụ nọ zụ
rọr-ụr yat-dẹ din-dẹ, <Yụnẹ bọ hẹ ụ-mẹ m-
sa,> ụt-shụ'ụt iya.
22 A nọ nọmẹ yadụ jab, nọm-ụ nọ kọnẹ u-
Rụ u-bẹẹt ụ tẹk-ụ ụs-tọọg, nọ ụt-kwụm.>>

Shụt-dụ Bẹb-ụr Yẹsọ
(Mark 11:27-33; Ruka 20:1-8)

23 Da-ụ Yẹsọ cwayẹ ụ-mẹ be-dụ ụr-shụ'ụt
dụ Wa-kọ-uyan, wa ọ tẹk-ụ ụt-kọsẹ, sẹ i-
Yatẹ a-Tọọg-nẹ ụ ụt-nẹngẹn nẹ, ẹ haan ụdụ
rò. Ẹ zụ, <<¿Shin-m wan mọ bọ ọttẹ nọm-
dụ nọm-ụt tun-tọ? ¿Tụmsụ wana ya shin-m
mọ?>>
24 Sẹ Yẹsọ shụs wa zụ, <<Kọ mẹ, mẹ nọmụ
nọ ụr-shụt. A nọ shasẹ shụt-ụr ri, mẹ warẹ
nọ kọ shin-m wan mọ ụm ọttẹ nọm-dụ
nọm-ụt tun-tọ.
25 ¿Wana ya'ẹ Yohanna bẹb-dụ ụt-yụbụssẹ
m-bụ? ¿Rụ-ọ ya'ụ wụn kọ nẹt-ụ ya'ụ wụn?
>>
Ụn hụ pama inan ụ tẹk-ụ ụn ụzụ, <<A in
zụyẹ <Dụgụ-dụ u-Rụ dẹ,> wa zụ, <¿Remụ u-
yan ọ nọ ya'ag jab-ụ wụn da?>
26 Tụmsụ a in zụyẹ, <Dụgụ-dụ ụt-nẹt dẹ,>
in ọ hog-dụ gyẹr-ụ nọm-ụ nẹt-tụ dẹ nọmụ
na, remụ zụ nẹt-tụ kabụg Yohanna wa-
warrụ rem-sụ u-Rụ wa.>>
27 Sẹ ẹ zụ Yẹsọ, <<It nak da.>>
Yẹsọ zụ ụn, <<Ụm za warụ nọ kọ shin-
m wan mọ ụm ọttẹ nọm-dụ nọm-ụt tun-tọ
da.>>

Sha-mụ ụs-rem sụ yaag yụr

28 Yẹsọ zụ tụ-shụ a-tọọg ụ tụ-shụ ụt-nẹt
nẹ, <<¿Yan-ọ nọ hyanẹ? Na nọng yakụn
campa-ya wụ ọttẹ yaag-ụ campa-nẹ yụr.
Wa dọ'ẹ ụdụ wụ ụr-takụn wa zụ, <Wa'-ụ ri,
yụnẹ bọ dọ'ẹ ụ tak-ụ inabi ụ ya-ọ.>

---

‡ **21:9** Gwat tụmsụ: SẹpV 118:25-26; 148:1. § **21:13** Gwat tụmsụ: Isha 56:7; Irmi 7:11. * **21:16** Gwat tụmsụ: SẹpV 8:2. (Ran-ụ ụt-Girik).

29 <<Wa'-ụ rò zụ, <Ụm za m-ha da,> a sure
m-wa'as wa sur m-dorog, wa hụ.
30 <<Sẹ ụso ụ dọ'ẹ ụdụ wụ u-yụrụmsẹ, wa
warụ wụn nọm-ụ wa warẹ yụ wụya. Sẹ
wa'-ụ wa zụ, <Tọ, u-ụso, mẹ ụt-ha,> sẹ wa
gụgụm m-ha.
31 <<Ụ tẹk-ụ ya'ag-ụ ẹ yụr ¿wana nọmẹ
nọmụ ụso ụ ụt-sa?>>
Ẹ zụ, <<Wa ụr-takụn wa.>>
Yẹsọ zụ ụn, <<Ụm ọ warụ nọ ụt-nip, a-
ọnkụ shik-ụ tar nẹ ụ a-u-as nẹ, ẹ ba-ụ nọ m-
cwa ụ farụk-dụ u-Rụ.
32 Ụm zụụg iya remụ zụ Yohanna wa-ụt-
yụbụssẹ m-bụ haagụn wa ọ kọsụ nọ fụn-
u sọ-ya, nọ yaag jab da. Sẹdi a-ọnkụ shik-
ụ tar ụ a-u-as nẹ ẹ yaag ụt-nip. Kọ ba nọ
hyanẹ iya, nọ byụrgụn nọ yagẹ ụt-ba'as nọ
yụ' jab ụdụ rò da.

Sha-mụ ụs-rem sụ i sẹgẹ nẹ u-tak
(Mark 12:1-12; Ruka 20:9-19)

33 <<Sẹkẹn sha-mụ rem-sụ ya. Yakụn
campa-ya wa nọng tak-ụ inabi, wa gụnụs ọ
u-dụnni, tụmsụ wa nọm be-dụ nọm-dụ m-
mụdi mụ yaa-tụ inabi, tụmsụ wa nọm kur-
ụ wa-ụr-e' ụ dọm. Sẹ wa yụ' a-ụr-tọm-nẹ
sẹg-mụ tak-u inabi ọ, wa arụk m-ha ụ ọkọn
dak-ọ.
34 Da da-ụ rẹ-dụ tessẹ teyẹ, sẹ wa-tọm
wakụn ụ tẹk-ụ tọk-nẹ rò, wa dọ'ẹ ụdụ i wa
ya'ẹ sẹg-mụ u-tak, ẹ ọkọn ọgụr wa dụ nọm-
tụ u-tak.
35 <<I na ya nẹ sẹg-mụ u-tak, ẹ maas tọk-
nẹ wa, ẹ gapụr wa-gan, ẹ ho wa-gan, ẹ
jụrụg wa-gan ụt-ta'ar.
36 Sẹ wa sur m-tọm ẹkẹn tọk-nẹ m-zẹg
ụr-takụn, na nọmụ ẹ ụka na nọm-tụ a ụr-
takụn.
37 Da tasẹ wa u-tak tọm wa'-ụ wa ụdụ ụn.
Wa zụ, <Ụm nak ụzụ ụ da-ọ ụn ụt-ya wa m-
zẹg.>
38 <<Da-ụ i na ya sẹg-mụ u-tak hyanẹ wa'-
ụ wa-u-tak, sẹ ẹ zụ ọrụt ẹ, <Nọngẹ! Wụ
dẹ rẹ-dụ kwụm-tụ u-tak ụ ya. Yagụn in họ
wụn, ụ tak-ụ shụ'ụt ụ in.>
39 Sẹ ẹ maas wụn, ẹ gụn wụn ụ-dọ ụ tak-ụ
inabi, ẹ ho wụn.
40 <<Ụ da-ọ, ¿a wa-u-tak mụnẹ yan-ọ wa
dẹ nọmụ i wa sẹgẹ tak-ụ inabi?>>
41 Ẹ zụ wụn, <<Wa dẹ họ-dụ nẹt-ụt yọ-tọ
tọ. Wa ya' ẹkẹn tak-u ọ, i dẹ ha yadụ wụn
dụ rò ọgdẹ dụ nọm-tụ tak-ụ inabi.>>
42 Yẹsọ zụ ụn, <<¿Nọ karụntẹ nọm-ụ rem-
sụ u-Rụ warẹ da:
<< <Ta'ar-dụ a u-ma nẹ gụgmẹ,
dẹ shụ'ụtẹ ta'ar-dụ
zẹgẹ ụr-zwar dụ u-ma.
Rụ-ọ nọmẹ sin-sẹ,
tụmsụ nọm-tụ m-shin tọ ụ na hyan>†?
43 <<Remụ iya, ụm ọ warụ nọ, na dẹ
kab-dụ farụk-dụ u-Rụ dụgụ-dụ nọ, na yasụ
tọkọn nẹt-tọ tụ dẹ nọm-dụ nọm-tụ kamẹ tụ
farụk-dụ u-Rụ.
44 Kọwana hẹ ụ dọm-ụ ta'ar-ụr rẹ, dẹ
cakmụ wa, tụmsụ wa ta'ar-ụr rẹ hẹ ụ dọm-
ụ wa dẹ namụ wa ụka m-hyụ.>>‡
45 Da-ụ i-Yatẹ a-Tọọg-nẹ ụ Farisa-nẹ họgẹ
sha-mụ ụs-rem sụ Yẹsọ warẹ, ẹ nụp ụzụ
ụnụ wa ọttẹ ụs-rem.
46 Ụn haan ụn maas wụn, sẹdi ụn ọ họg-
dụ u-gyẹr, remụ zụ nẹt-tụ kabụg wụn wa-
warrụ rem-sụ u-Rụ wa.

22

Sha-mụ ụs-rem sụ mọrọg-dụ ụr-gụ

1 Yẹsọ sur m-nọm sha-mụ ụs-rem ụzụ,
2 <<Na hyanụ sha-mụ farụk-dụ u-Rụ ụka
wakụn farụk wụ zọngẹ nọmụ wa'-ụ wa
mọrọg-dụ ụr-gụ.
3 Wa tom tọk-nẹ rò ẹ fagụn nẹt-tụ na
banẹ ụ mọrọg-dụ ụr-gụ, sẹdi nẹt-tụ na banẹ
haagụn da.
4 <<Wa sur m-tọm ẹkẹn tọk-nẹ wa zụ,
<Warụn nẹt-tụ na banẹ ụzụ, ụm zọngtẹ
nọm ụt-rẹ, na pụnụmtẹ na i m-sẹm. Na
taastẹ zọngụ kọ-uyan, haan ụ ụdụ ụr-
mọrọg.>
5 <<Sẹdi ẹ ẹrẹg da. Ẹ arụk ụ sụ ẹ, wakụn
arụk ụ tak-u wa, wakụn arụk u-tụrrụ.
6 Tụmsụ ẹkẹn maas tọk-nẹ ẹ, ẹ pepụr ẹ,
na ho ẹ.
7 Farụk hog ụs-ryab sok. Wa tom karma-
nẹ wa họrrụssẹ i họ tọk-nẹ ẹ, ẹ doos bọ-u
ụn u-ra.
8 <<Ụ da-u ọ wa zụ tọk-nẹ wa, <Na taastẹ
zọngụ ụr-mọrọg, sẹdi i na banẹ ẹ kamụg
da.

† **21:42** Gwat tụmsụ: SẹpV 118:22-23. ‡ **21:44** Na samgẹ sin-sẹ ụ-mẹ tọkọn Ran-tụ ụr-takụn da, họngụssẹ Ruka 20:18.

9 Remụ iya, dọrọn ụs-fụn, nọ warụ i nọ
hyanẹ bẹẹt ẹ haan ụ mọrọg-dụ ụr-gụ.>
10 Tọk-nẹ ẹ dor ụs-fụn ẹ kargụssụn nẹt-tụ
ẹ kumẹ, nẹt-tụ ụr-ka ụ i za ụr-ka nẹ, be-dụ
ụr-mọrọg haan dẹ shi ụt-nẹt sok.
11 <<Da faruk cwanẹ wa hyan nẹt-tụ
haanẹ, sẹ wa hyen wakụn, wa wagụn
tọogọ-yụ mọrọg-dụ ụr-gụ da.
12 Sẹ wa zụ nẹtụ wa, <Hụbụ ri, ¿rẹ ọ bọ
nomtẹ bọ cwatụn ụ anẹ za bọ wa tọogọ-yụ
mọrọg-dụ ụr-gụ?> Nẹtụ wa taag ụ nọm-ụ
wa dẹ ụt-war.
13 <<Faruk zụ i ọ nọmụ wa-m-ank,
<Gụksụn naas-ụs rò, ụt-kom nẹ, nọ gun
wụn ụ-dọ ụ-mẹ u-cwụm, kụna wa dọtẹ ụs-
kan ụ ep-mụ jo-u nẹ.> >>
14 Yẹsọ zụ, <<Rụ-ụ fak ụt-nẹt u-tát, sẹdi
nẹt-tọ cashi i wa dagẹ.>>

Tọp-dụ shik-ụ tar ụdụ Sisar
(Mark 12:13-17; Ruka 20:20-26)

15 Da-ụ Yẹsọ zụyẹ iya, Farisa-nẹ dọ'ẹ ẹ
dọrọg ụka ẹ dọtẹ nọmụ wụn ụr-rẹn ụ remụ
nọmụ wa warẹ.
16 Sẹ ẹ tọmọn a-dorụ ụn ụr-kot ụ nẹt-ụt
Herẹ nẹ. Ẹ zụ, <<Wa-ụt-kọsẹ, it nak bọ ọ m-
shụp ụt-nip nẹ, tụmsụ bọ ọ nọmụ na kọsẹ-
tụ fụn-yụ u-Rụ tẹk-ụ ụt-nip. It zụụg iya
remụ zụ nẹt-tọ ụs-gan ụdụ ró, tụmsụ bọ
kọstẹ m-kụụk da.
17 Warụ it ụzụ, ¿Yan-ọ bọ zụyẹ, nọng ụr-
zwar na tọp shik-ụ tar ụdụ Kaisar Farụk, kọ
ana tọp da?>>
18 Ba shụ'ụtẹ ụzụ Yẹsọ nak nọm-ụ ụn ụt-
sa, sẹ wa zụ ụn, <<Nọ a-ha-mụ ụr-nọ nẹ!
¿Remụ u-yan ọ nọ ọttẹ nọmụ mẹ m-rẹgẹ?
19 Kọsụn mẹ shik i na toptẹ tar.>> Sẹ ẹ
haatụn wụn kọnkọ shik.
20 Sẹ wa zụ ụn, <<¿Ryụn-u wan ọ? Tụmsụ
¿dim-ụr wandẹ ụ anẹ?>>
21 Ẹ shụs ẹ zụ, <<Kaisar wa.>>
Sẹ Yẹsọ zụ, <<Na ya' Sisar nọm-ụ ọ ụ wa,
tụmsụ nọ ya' u-Rụ nọm-ụ ọ u-Rụ.>>
22 Da-ụ ẹ họgẹ iya, ẹ ship ụt-nu ẹ hụ
mụrimmọ. Ẹ yagụ wụn, ẹ arụk.

Ụr-gụ ụ họ-dụ yụnẹ-dụ marimari nẹ
(Mark 12:18-27; Ruka 20:27-40)

23 Ụ họ-ụr rẹ hen, ẹkẹn Saduki-nẹ haan
ụdụ Yẹsọ. Ụna zụyẹ yụnẹ-dụ marimari nẹ
zarra. Ẹ shit wụn.
24 Ẹ zụ, <<Wa-ụt-kọsẹ, Mosa zụụg, <A
nẹtụ marẹ wa kwụmụg wa' da, ka ụt-nọm
zarra, sẹ hụno-u wa gaag nẹta-u ya ụ remụ
wa kwụm-tụ wa yaag.>*
25 Ẹkẹn ọro ụ tẹk-ụ it, campa-nẹ ta'er
ya'ag-ụ wa-gan. Wa ụr-takụn nọng ụr-gụ
wa haan wa mụr za wa', wa yaksụ hụno-u
wa nẹta.
26 Gansẹ tụmsụ ụ wụ u-yụrụmsẹ, ụ u-
tụtụrsẹ nẹ m-tẹ wa u-ta'er.
27 Da-ụ ẹ mụrmẹ bẹẹt, nẹta-u ya mụr
kọwa.
28 Ụ da-ọ, ụ họ-dụ yụnẹ-dụ marimari nẹ,
¿nẹta wana wa dẹ ụt-shụ'ụt remụ zụ nẹt-nẹ
ta'er gaag wa?>>
29 Yẹsọ shụs wa zụ, <<Dorog-ụs nọ za
họn-họn da, remụ zụ nọ nak rem-sụ u-Rụ
sụ ọ m-pan da, tụmsụ nọ nak shin-mụ ọ ụ
sẹ da.
30 Da-ụ yụnẹ-dụ marimari nẹ, nẹt-tụ za
rẹ-dụ shụ nọm-dụ ụr-gụ ụ-mẹ dak-u unọ
da, tụmsụ nẹta-nẹ za ha-mụ ụr-gụ da, nẹt-
tụ dẹ ụt-shụ'ụt ụka a-ụs-tọm u-Rụ nẹ.
31 Tụmsụ ụ mọt-tụ yụnẹ-dụ marimari nẹ,
¿nọ karụntẹ nọm-ụ Rụ-ụ warụ nọ da? Na
panụg ụzụ,
32 <Mẹ wa ọ Rụ-ụ Ibrahi, Rụ-ụ Ishaku
tụmsụ Rụ-u Yakubu.>† Wụn Rụ-ụ a ụr-fat
nẹ ọ za marimari nẹ da.>>
33 Da-ụ nẹt-tụ họgẹ iya, ẹ hụ mụrimmọ ụ
remụ kọsẹ-ụt Yẹsọ.

Bọr-yụ zegẹ
(Mark 12:28-34; Ruka 10:25-28)

34 Da Farisa-nẹ họgẹ ụzụ Saduki-nẹ
taagtẹ ụ nọm-ụ ẹ dẹ shasụ Yẹsọ, sẹ Farisa-
nẹ mọrọg ụr-be ụr-gan.
35 Wakụn wa kọsẹ-tụ bọr-ụt Mosa ụ tẹk-
ụ mẹ ụn, wa nọm ụr-shụt remụ wa reg-ụt
Yẹsọ.
36 Wa zụ, <<Wa-ụt-kọsẹ, ¿yan bọr-ya zegẹ
ụ tẹk-ụ mẹ bọr-ụt Mosa?>>
37 Yẹsọ shụs wa zụ, << <Cwan u-Rụ Yawe
ụ jab-ụ ró nẹ bẹẹt, ụ fat-ụr ró nẹ bẹẹt, ụ
dorog-ụs ró nẹ bẹẹt.>‡
38 Inya ya ọọgẹ bọr-u yat-ya tụmsụ yụ
zẹgẹ ụr-zwar.

---

* **22:24** Gwat tụmsụ: Muut 25:5-6. † **22:32** Rwụụ 3:6. ‡ **22:37** Gwat tụmsụ: Muut 6:5. § **22:39** Gwat tụmsụ: Tọog 19:18.

39 Bọr-yụ u-yụrụmsẹ yụ zegẹ ụr-zwar ya
ọ ụs-gan ụ yụ ụr-takụn nẹ, <Bọ cwan wa-
bọrụ ró ụka bọ ọttẹ cwan-tụ hi-ụr ró.>§
40 Kọsẹ-ụt Mosa ụt-bẹẹt ụ a-warrụ rem-
sụ u-Rụ nẹ, tọ rwụgụn ụ-mẹ bọr-ụt tun-tọ
ụt-yụr.>>

¿Wa'-ụ wana Kiristi?
(Mark 12:35-37; Ruka 20:41-44)

41 Da Farisa-nẹ mọrgẹ ụr-be ụr-gan, sẹ
Yẹsọ shit ụn,
42 wa zụ, <<¿Yan-ọ dorog-ụs nọ ụ mọt-ụt
Kiristi? ¿Wa'-ụ wana?>>
Ẹ zụ wụn, <<Wa'-ụ Dawuda.>>
43 Yẹsọ zụ ụn, <<¿Rẹ-ọ Dawuda ụ tẹk-ụ
Yar u-Rụ fogtẹ wụn Wa-ko-uyan ri? Ụm
zụụg iya remụ zụ Dawuda zụụg,
44 << <Yawe zụụg Wa-ko-uyan ri,
Shụ'ụtẹ ụ anẹ ụ be-dụ m-sek dụ kom
ụt-cwa ri,
Sẹ ụm rẹẹg ụr-kọrrọ dụ huụb-ụt yọ-tọ ró
ụ ta ụs-na ró.>* >>
45 <<A Dawuda zụ Kiristi <Wa-ko-uyan>
¿Rẹ ọ Kiristi shụ'ụtẹ wa'-ụ rò?>>
46 Wakụn kergẹ shas-dụ Yẹsọ da. Dụgụ
họ-ụr rẹ wakụn swụrụg m-kwụm bẹb-dụ
nọmụ wụn dẹkụn shụt-dẹ da.

23

Him-ụt Yẹsọ ụdụ a-kọsẹ-tụ u-bọr nẹ ụ Farisa-nẹ
(Mark 12:38-40; Ruka 11:37-52; 20:45-47)

1 Da-ụ nẹt-tụ mọrgẹ u-tát ụ a-dorụ wa nẹ,
sẹ Yẹsọ zụ ụn,
2 <<A-kọsẹ-tụ bọr-ụt Mosa ụ Farisa-nẹ ẹ
na ya'ẹ bẹb-dụ nọm-dụ kọsẹ-ụt Mosa.
3 Remụ iya, nọmụn bẹẹt nọm-ụ ụn ọ is-ụ
nọ. A nọ nọm ụka ụn ọttẹ ụt-nọm da, remụ
zụ ụn nom-ụt nọm-tụ ụn ọ ụt-war da.
4 Ẹ sụk cwụ-tụ m-no, tụ zattẹ kụk-mụ ụt-
kab da, ẹ sakụ nẹt-nẹ tọ ụt-kap, sẹdi ụn ụ
hi-dụ war ụn, ụn za kerụ wadụ kọ u-jow ụn
nọm ụr-sẹgẹ da.
5 <<Ụn nom pama-ụs ụn ụs-bẹẹt remụ
nẹt-nẹ vom-ụt ụn. Hi-dụ rem-ụs sẹ ya: ụn ọ
gag-dụ fẹ-ụs yat-sẹ sụ rem-sụ u-Rụ ụ pọng-
ụt ụn ụka ụr-dụpụr. Ụn ọ wadụ bar-sụ m-
randi ụ tọggọ-ụs ụn.
6 Ẹ ton na ya' ụn be-ụt sọ-tọ tụ be-tụ ụr-
mọrọg ụ be-tụ m-sek nẹ ụ-mẹ bu-ụ ụt-kọsẹ
ụ Yahuda-nẹ.
7 Tụmsụ ẹ ton na ha vụk-sụ ụn ụ-mẹ u-
tụrrụ, na ha fag-dụ ụn, <Wa-m-nap.>
8 <<Nọ hen, ana zụ nọ <Wa-m-nap da>
remụ wa-m-nap-ụ nọ wa-gan wa, nọ hen
gansẹ nọ ọyẹ ụka ụt-hụno, campa-nẹ ụ
nẹta-nẹ.
9 A nọ zụ wakụn <u-ụso> ụ dak-u unọ da,
remụ zụ Ụso-u nọ ọ u-gan, wụ ọ dọm u-rụ.
10 Tụmsụ ana fag nọ <Yụ-shụ da> remụ
zụ yụ-shụ ya u-gan nọ ọttẹ, wato Kiristi.
11 Nẹt bẹẹt wụ ụt-sa ụ Rụ-ụ nya wa ụr-ọg,
yagẹ wa shụ'ụt wa nọmụ nọ m-tọk.
12 Wụ kabụ hi-ụr wa ọkọn, na dẹ mutụ
wa m-zan. Tụmsụ wụ mutụ hi-ụr wa m-
zan, wa dẹ kwụm-dụ m-sek.
13 <<Sẹdi nọm-tụ ụr-ọn tọ, ụdụ a-kọsẹ-tụ
bọr-ụt Mosa, ụ Farisa-nẹ! Nọ a-ha-mụ ụr-
nọ nẹ! Nọ beestẹ u-is yụ cwa-dụ faṛụk-dụ
dọm u-rụ, tụmsụ nọ cwaag da, tụmsụ nọ ọ
ho-sụ a cwan-tụ ụr-cwa nẹ ụr-cwa.*
14 Nọm-tụ ụr-ọn ụdụ a-kọsẹ-tụ bọr-ụt
Mosa, ụ Farisa-nẹ ụ a-ha-mụ ụr-nọ nẹ! Nọ
ọ rẹ-dụ cwụ-tụ bomos-nẹ, tụmsụ nọ ọ tọọg-
sụ m-wụr ụ remụ na hyan nọ. Remụ iya
hen nọ dẹ swadụ ụr-kọb u-tát.
15 <<Nọm-tụ ụr-ọn ụdụ a-kọsẹ-tụ bọr-ụt
Mosa, ụ Farisa-nẹ. Nọ a-ha-mụ ụr-nọ nẹ!
Nọ pụs m-sa, nọ te bọ-tụ m-ra remụ sa-u
wa-gan wụ dẹ dọrrụ kọsẹ-ụt nọ. A nọ kumẹ
wa, sẹ nọ muut wa, wa bu-u u-ra m-zẹg nọ
u-so u-yụr.
16 <<Nọm-tụ ụr-ọn ụdụ nọ, nọ ọ ụka pọ-
nẹ i ụt-sa dor-tụ nẹt-nẹ u-fụn! Nọ zụ, <Ọkọn
zarra a nẹt-ụ tọn-dẹ ụ be-dụ ụr-shụ'ụt dụ
Wa-kọ-uyan u-Rụ, sẹdi wụ tọn-dẹ ụ ta'ar-tụ
m-bakụt nẹ tụ be-dụ ụr-shụ'ụt dụ Wa-kọ-
uyan, sẹ wa nọng nọm-ụ wa tọn-dẹ ụzụ wa
ụt-nọm.>
17 Nọ rag-nẹ, nọ ọ ụka pọ-nẹ! Ta'ar-tụ m-
bakụt tụ ọ ụ-mẹ be-dụ ụr-shụ'ụt dụ Wa-kọ-
uyan tọ ọ sọ-tọ, sẹdi be-dụ ụr-shụ'ụt dụ Wa-
kọ-uyan zẹk ụr-zwar, remụ zụ ụ-mẹ be-dụ
ụr-shụ'ụt dụ Wa-kọ-uyan ọ cintẹ ta'ar-tụ m-
bak-ụt tụ tọ ụ-kit remụ ank-mụ u-Rụ.
18 Nọ zụ, <Wụ tọn-dẹ ụ be-dụ tọọg-nẹ,
ọkọn zarra, sẹdi wụ tọn-dẹ ụ be-dụ ya-dụ

* **22:44** Gwat tụmsụ: SẹpV 110:1. * **23:13** Tọkọn ran-tọ swụrụg fẹ-yụ 14, *Nọm-tụ ụr-ọn ụdụ nọ a-kọsẹ-tụ u-bọr nẹ ụ Farisa-nẹ. A-ha-mụ ụr-nọ, a-za m-'ẹ i re ra-ụ bomos-nẹ tụmsụ ẹ ton ẹ nọm tọọg-sụ m-wụr ụ shụ ụt-nẹt. Remụ iya, na dẹ yadụ nọ ụr-kọb sok.* Họngụssẹ Mark 12:40 tụmsụ Ruka 20:47.

toog ne, se wa nomug nom-u wa zu wa ut-nom.>
19 No o uka po-ne! Toog-du na nomte toog de so-de, sedi sak-du na nomte toog de zek ur-zwar, remu zu u dom-u ur-sak de na nomte toog, remu ank-mu u-Ru.
20 Remu iya, wu ton-de ur-sak ne, wa tondute u de ne, tumsu wa tondute u ko-uyan ne u o dom ur-sak.
21 Tumsu wu ton-de u be-du ur-shu'ut du Wa-ko-uyan ne, wa tondute u o ne, tumsu u-Ru ne wu o u shu'ut u-me o.
22 Wu ton-de u dom u-ru ne, wa tondute u pora-du faruk-du u-Ru ne, tumsu u wu o shu'ut u dom-u pora re.
23 <<Nom-tu ur-on udu a-kose-tu bor-ut Mosa, u Farisa-ne! No a-ha-mu ur-no ne! No haatun og-du u-Ru u tek-u op u nom-tu us-cwa, uka, zangarri, ran-tu u-zwuun ne, ut-ryumb ne, sedi no yakke nom-tu zege ur-zwar u tek-u me ut-bor, to o: nom-du nom-ut so-to udu ut-net, ur-on, u yadu jab ne. Tun-to kame uzu no nom, a no yage tokon nom-to da.
24 No o uka po-ne i ut-sa dor-tu net-ne u-fun, no pust nom-i ur-fat u-me m-bu taas no cwar-ya da, sedi no tor u-rakum.†
25 <<Nom-tu ur-on udu a-kose-tu bor-ut Mosa, u Farisa-ne! No a-ha-mu ur-no ne! No jaas dim u-kok, sedi u men-tu me, o shuug u cwan-tu m-jigin ne, u kob-du e'-du ur-hi ne.
26 No po Farisa-ne, jaasun men-tu me u-kok u-ro, uka do dote ut-shu'ut u so-o ko o.
27 <<Nom-tu ur-on udu a-kose-tu bor-ut Mosa, u Farisa-ne! No a-ha-mu ur-no ne! No shu'ute uka sag-tu na wa'e rwab-u pus-o, u zwarru m-hyan u-do, sedi me, se shar-tu net-tu mare m-jigin ne ut-go ut-go.
28 Iya o hen no otte, u-do net-tu hen no uka net-tu jab-us so-se, sedi u men-tu me, se ha-mu ur-no, u nom-ut yo-to ne.
29 <<Nom-tu ur-on udu a-kose-tu bor-ut Mosa, u Farisa-ne! No a-ha-mu ur-no ne! No mu sag-ut so-to u remu a-warru rem-su u-Ru ne, tumsu no nomu sag-tu net-tu jab-us so-se ut-uk.
30 No zu, <Uzu it oog u da-u i mate uso-ut it, it za segu un ho-du a-warru rem-su u-Ru ne da.>
31 Iya o no koste uzu no o ya'ag-u i ho a-warru rem-su u-Ru ne.
32 No shu'ute uka i zonge ho-du ut-net, uka i mate uso-ut no otte.
33 <<No fa, No yagu kokos! ¿Re no dote kus-mu kwup-du us-rem su cwa-du bu-u u-ra?
34 Remu iya, um de tomtun no a-warru rem-su u-Ru ne, u a-m-nap ne, u a-kose-tu ne. No de ho-du ekeen, no tar ekeen u-kan, tumsu no nomu ekeen us-ryap u-me bu-u ut-kose u Yahuda-ne, no o dorru un ut-bo ut-bo.
35 Ru-u de yadu no ur-kob, remu zu no hoog net-tu jab-us so-se ne beet u-me dak-u uno. Nom-u no nome o ut-muun u hi-ur no, i mare ne dugu da-u Habira wa jab-u so-o m-ha u Zakariya wa'-u Berekiya, wu no hoye u tek-u be-du u-hen ur-sak ne.
36 Um o waru no ut-nip, sin-se us-beet na nomu se u-me net-tu uno da-o.
37 <<Kus! Urusharima, no a ho-du a-warru rem-su u-Ru ne, a jurgu i na tomne ne udu no. Um saag um kargusse no uka kuut-yu kargusse ya'at wa u kap-ut wa, sedi no gugumte.
38 U da-o hen na yakuste no bo-u no za wakun.
39 Um o waru no, no za tumsu hyan-du me da, se ho-du no zuye, <Kom-u u-Ru udu wu haane u-tek dim-ur Yawe.>‡ >>

24

Nap-su da-u m-vaste
(Mark 13:1-13; Ruka 21:5-19)

1 Yeso ru dugu be-du ur-shu'ut du Wa-ko-uyan. Wa o tek-u ur-nok, se a-dor waru wa, zwarru ma-ut to u-tát tu be-du ur-shu'ut du Wa-ko-uyan.
2 Se wa shit un wa zu, <<No hyang tun-to ma-to, um o waru no ut-nip, na za yage ur-ta'ar u dom-u ur-ta'ar da. To ut-he ut-beet.>>
3 Yeso o shu'ut u dom-u Ror-du Te-su Zetun, se a-doru wa haan e war'e. E zu, <<Waru it, ¿mune o na de nom-du nom-ut tun-to? ¿Tumsu re-o nap-su haan-ur ró, u ma-du u-da ne?>>

† **23:24** Gwat Toog 11:4,23. ‡ **23:39** SepV 118:26.

4 Yẹsọ shụs wa zụ: <<Nọmọn ga', a
wakụn ụ ẹngụssẹ nọ ụ remụ nọmụ dẹ ụt-
nọm da.
5 Remụ nẹt-tụ dẹ rwụụn u-tát ẹ zụ ụm
yaag ẹ shin-m ri, ẹ dẹ ụt-zụ, <Mẹ ọ Kiristi.>
Ẹ dẹ ẹngụssẹ nẹt-nẹ u-tát.
6 Nọ dẹ họg-dụ rem-sụ m-gag, ụ u-na zụ
nẹ ụ m-gag. A nọ họg u-gyẹr da, remụ zụ
ọkọn za ụt-hoos da, sẹdi vastẹ-mụ nọng da
u-ro.
7 Dak-ụ dẹ yụnsụ m-gag m-ha ọkọn dak-
ọ, tụmsụ farụk-dụ yụns m-gag m-ha dẹkụn
farụk dẹ. Na dẹ nọm-dụ ụs-mẹr ụ rụmụs-
dụ u-dak nẹ tọkọn dak-tọ ụt-gọ ụt-gọ.
8 Sẹdi sẹ ụs-bẹẹt takụn-dụ swa-ụ ụr-kọb
dẹ.
9 <<Na dẹ yasụ nọ ụdụ swadụ ụr-kọb,
tụmsụ na họ nọ. Nẹt-tụ ụt-dak u-bẹẹt ẹ dẹ
gụg-mụ nọ remụ zụ nọ ọ a-dorụ ri.
10 Tụmsụ ụt-nẹt u-tát ẹ dẹ yagẹ yadụ jab-
ụ ẹ ụdụ ri. Ẹ yasụ ọr-ụt ẹ, tụmsụ ẹ gụgụm
ọr-ụt ẹ.
11 A-warrụ rem-sụ u-Rụ nẹ i ụs-bi nẹ ẹ dẹ
rwụn u-tát, ẹ ẹngụssẹ ụt-nẹt u-tát.
12 Remụ tat-ụ nọm-ụt yọ-tọ, cwan-ụt
ẹkẹn ọ nọmụ ọr-ụt ẹ dẹ ụt-hab.
13 Sẹdi wụ eesẹ ụr-bẹb nẹ m-tẹ ụr-ma, wa
dẹ kwụm-dụ u-ụkụr.
14 Tụmsụ na dẹ dọnsẹ-dụ Rem-ụs sin-sẹ
sụ m-Rẹmẹr sụ farụk-dụ u-rụ remụ ụs-nap
u-mẹ u-dak u-bẹẹt, kanda vastẹ-mụ nọm.
(Mark 13:14-23; Ruka 21:20-24)
15 <<Sẹdi kanda vastẹ-mụ nọm, da-ụ
nọm-tụ m-'ẹ tụ dẹ naasụ be-dụ ụr-shụ'ụt dụ
Wa-kọ-uyan tọ ụt-wa ụt-nẹt ẹ yagẹ ọ, tọ ụ
ees ụ-mẹ Bu-ụ ụs-tọọg. Wa-warrụ rem-sụ
u-Rụ Daniyer warụg tụmsụ wa pụn sẹ m-
tumb nẹ. Yagẹ wa-m-karụntẹ wa nap.
16 Nẹt-tụ ọ gwụg-dụ Yahudiya, ẹ dẹ sọm-
mụ rutụ ụr-hi m-ha ụt-rọr.
17 Wụ ọ dọm-ụ gọnt-dụ u-kur, a wa zụ,
<Yagẹ ụm cụzụn ụm kab ọkọn u-bu kanda
m-sọm da.>
18 Wụ ọ u-tak, a wa mu ụzụ wa kabụn
kus-ụ ụt-hopọs wa da.
19 Nọm-tụ ụr-ọn ụdụ nẹta-nẹ ọttẹ ụt-mẹn,
ụ i ọ ụr-wụrụg nẹ ụ da-ụ ọ.
20 Nọmọn ụs-tọọg taas sọmụ-m mọ
shụ'ụt ụ da-ụ u-gọs kọ ụ họ-dụ ụr-hurẹ da.
21 Ụ da-u ọ, na dẹ nọm-dụ dẹkụn swa-
ụ ụr-kọb dẹ, dụ na tamẹ ụt-nọm da, dụgụ
takụn-dụ dak-u unọ ụ haan ụ da-ọ, tụmsụ
na za ụt-swụr m-nọm gọ-dụ ọ da.
22 Ụzụ na habụg ụt-rụt da, wakụn zaar
wụ dẹ kwụn-dụ u-ụkụr da. Sẹdi remụ nẹt-
tụ na dagẹ Rụ-ụ dẹ hab-dụ ụt-họ.
23 Ụ da-u ọ, kọ wana zụ nọ, <Gwat Kiristi
ya> kọ <Wa ya' jit> a nọ ya' jab da.
24 Remụ zụ, ẹkẹn dẹ yụnẹ ẹ zụ ẹ haagụn
ụ shin-m Kiristi, ụ a-warrụ rem-sụ u-Rụ nẹ
i ụs-bi, ẹ nọm nọm-tụ m-shin u-tát ụ remụ ẹ
ẹngụssẹ ụt-nẹt, a mụnẹ ụt-nọmẹ, kọ i Rụ-ụ
dagẹ na ẹngụssẹ ẹ.
25 Mẹ hẹn ụm ọ warụ nọ kanda da-ụ nọm.
26 <<Remụ iya, ana zụ nọ, <Gwat, Kiristi
ya jit ụr-dọg,> A nọ rwụn da. Ana zụ nọ,
<Wa ya' jit ụ yasẹ ụ-mẹ kur-ụ mẹ,> A nọ ya'
jab da.
27 Ụka nọ hyentẹ yak-ụt yụ nomtẹ m-zụn
dụgụ u-dọm m-cụz u-ta, iya ọ haan-dụ Wa'-
ụ nẹt dọtẹ ụt-shụ'ụt.
28 Be-dụ u-dụ ọttẹ, kụna sag-ra mọrọgtẹ.

Haan-dụ Wa'-ụ Nẹt
(Mark 13:24-27; Ruka 21:25-28)

29 <<Za naas u-da, da-ụ họ-tụ swa-ụ ụr-
kọbụ tọ arkẹ,
<< <Họ-dụ dẹ nọm-dụ u-cwụm,
pyat-yụ za nọm-dụ m-zụn da,
Rẹgẹr dẹ hemụn dụgụ u-rụ,
tụmsụ na dẹ rụm-sụ
farụk-tụ dọm u-rụ.>*
30 <<Ụ da-u ọ nap-sụ Wa'-ụ Nẹt dẹ ụt-kọsẹ
ụ dọm u-rụ. Nẹt-tụ u-dak u-bẹẹt ẹ dẹ ụs-
kan ụ remụ u-gyẹr. Ẹ dẹ hyan-dụ Wa'-ụ Nẹt
ụ haan ụ-mẹ ụr-kụụt, m-shin nẹ ụ m-sek nẹ
u-tát.†
31 Wa dẹ tọmnụ a-tọmụ wa dụgụ dọm u-
rụ, ẹ fur u-kar yụ ụt-wan sok. Ẹ dẹ kargụssẹ
nẹt-tụ na dagẹ dụgụ u-dọm ụ u-ta nẹ ụ m-
ereg nẹ ụ kom ụt-cwa ụ kom ụr-beer nẹ,
dụgụ din-dẹ ma-dụ u-dak nẹ m-ha dẹkụn
ma-dụ u-dak dẹ.
32 <<Isụn ọkọn dụgụ sin-sẹ sha-mụ ụs-
rem sụ te-yụ u-baab: Da-ụ fẹ-ụs wa hẹẹsẹ
ụt-barụm, sẹ ọ rwụtụn ran-ụt po-tọ, napụn
ụzụ gọs-ụ teegụn.
33 Iya ọ hen, a nọ hyanẹ nọm-ụt tun-tọ ụt-
bẹẹt tụ ụm warụ nọ, napụn ụzụ da-ụ nọng,
ụ bọndụ u-is.

* **24:29** Gwat Isha 13:10; 34:4; Jowẹr 2:10. † **24:30** Gwat Dan 7:13.

34 Ụm ọ warụ nọ ụt-nip, nẹt-tụ unọ da-
ọ za m-mar da, sẹ nọm-ụt tun-tọ ụt-bẹẹt tọ
nọng.
35 Dọm u-rụ u-dak nẹ tọ ụt-ta, sẹdi rem-
ụs ri za ụt-ta kọ cashi.

Ụr-họ u-da nẹ ụ na napẹ da (Mark 13:32-37; Ruka 17:26-30,34-36)

36 <<Sẹdi wakụn nak ụr-họ kọ u-da, da-ụ
nọm-ụt tọ dẹ ụt-nọm da, kọ a-tọm u-Rụ i ọ
dọm u-rụ, kọ Wa sẹdi u-Ụso wa u-gan.
37 Ụka na nomtẹ ụ họ-ụt Nuhu, iya ọ dọtẹ
ụt-shụ'ụt ụ họ-tụ haan-dụ Wa'-ụ Nẹt.
38 Ụka na nomtẹ ụ da-u ọ, kanda yụ-u u-
hat, na ọ u-rẹ, na ọ ụt-swa, campa-nẹ ọ ụt-
gụ, tụmsụ na ọ hụtụ nẹta-nẹ ụt-gụ, m-tẹ da-
ụ Nuhu cwa ụ-mẹ u-hat.
39 Kanda ẹ nụpụt nọm-ụ ọ ụ tẹk, yụ-u yat-
ọ hagụn ụ koos-tụ ụn bẹẹt. Iya ọ mụụn-dụ
Wa'-ụ Nẹt dọtẹ ụt-shụ'ụt.
40 Ụ da-u ọ, nẹt-nẹ yụr, ẹ ọ u-tak na dẹ
kab-dụ wa-gan na yagẹ wa-gan.
41 Nẹta-nẹ yụr ẹ ọ ụr-na ụr-kot, Rụ-ụ dẹ
kab-dụ wa-gan wa yagẹ wa-gan.
42 <<Remụ iya, shụ'ụtụn ụs-zọng nẹ,
remụ nọ nak họ-dụ Wa-ko-uyan dẹ mụụn
da.
43 Sẹdi napụn, ụzụ wa u-bu dọ'ẹ nap-dụ
họ-dụ hyụw dẹ haan m-gyụp, wa za roogtẹ
da, tụmsụ wa za ụt-yagẹ na cwa wa u-bu
da.
44 Remụ iya, shụ'ụtụn ụs-zọng nẹ, remụ
da-ụ nọ wa wa' jab da, da-u ọ Wa'-ụ Nẹt dẹ
haan.
45 <<Tọk-ụ ụr-ka tụmsụ wa ụs-vẹr, wa ọ
wụ wa-u-bu wa ya'ụ wa gwa-tụ wa u-bu,
wa ọ hen ụ yadụ tọk-nẹ kusẹ nọm ụt-rẹ ụ
da-ụ kamẹ.
46 Nọm-tụ ụr-sọ tọ ụdụ tọk wụ wa-u-bu
haanẹ wa bit wa ụ nọm-dụ nọmụ na wụtẹ
wa.
47 Ụm ọ warụ nọ ụt-nip, wa dẹ wadụ tọkụ
wa gwa-tụ cwụ-ụt wa ụt-bẹẹt.
48 Jiya tọk-nẹ yọ-ọ wa, wa dẹ ụt-zụ, <Wa-
u-bu ri tumbtụn.>
49 Sẹ wa hẹẹsẹ gaprụ hụụb-tụ m-ank-ụ
wa, wa ọ u-rẹ u-swa nẹ ụr-kot ụ a u-swa nẹ.
50 A tọk-ụ wa nọmẹ iya, wa-u-bu rò dẹ
mụụn za napụr rò tụmsụ ụ họ-dụ wa napẹ
da.
51 Wa-u-bu dẹ vụdụ wụn sok, tụmsụ wa
dẹ gwụn-dụ wụn be-dụ na guntẹ a-ha-mụ
ụr-nọ nẹ. Kụna wa dọtẹ ụs-kan ụ ep-mụ jo-
u nẹ.

25

Sha-mụ ụs-rem sụ ya-ụt-gwụp ọp i napẹ campa-nẹ da

1 <<Farụk-dụ u-rụ dẹ ọ ụka ya-ụt-gwụp
ọp i napẹ campa-nẹ da i kabẹ hitirra-ụs ẹ.
Ẹ nok ụ bu-ụ gwụp ụr-gụ ụ e'-dụ campa ụr-
gụ.
2 Ya-ụt-gwụp tan ụ tẹk-ụ ụn, ẹ zattẹ ụs-
vẹr da, tan hene ẹ ọ ụs-vẹr nẹ.
3 Da-ụ ya-ụt-gwụp tan i za ụs-vẹr kabẹ
hitirra-ụs ẹ, ẹ kabụg m-nọọg mụ ụt-swụr
da.
4 I ọttẹ ụs-vẹr hen, ẹ kabụg mọkọn nọọg-
mọ ụ-mẹ ụr-kub ụ hitirra-ụs ẹ nẹ.
5 Campa ụr-gụ teegụn m-byannẹ da, ẹ
bẹẹt ẹ hụ degem-tụ m-roog, a tasẹ ẹ dekụs
m-roog.
6 <<Ụ tẹk-ụ m-gyụp sok, na fog ụzụ na
rwụụn, <Campa ụr-gụ ya, rwụnụn na gu
wa!>
7 <<Kụna ya-ụt-gwụp-ụ ẹ ọp i napẹ
campa-nẹ da yụntẹ ẹ mang hitirra-ụs ẹ.
8 Ya-ụt-gwụp i za ụs-vẹr zụ i ọ ụs-vẹr nẹ,
<Kẹrẹn it nọọg-m nọ cashi. Hitirra-ụs it ụt-
sa m-mar.>
9 <<I ọttẹ ụs-vẹr zụ ụn, <Nọọg-m mọ zarụ
kọrụ in ụr-kot da, sẹdi nọkọn ụ be-dụ na
bụbtẹ nọ ọọn.>
10 <<Da-ụ ẹ ruyẹ ụ remụ ẹ ọọtụn m-nọọg,
kanda ẹ mụụn campa ụr-gụ tẹẹn. Nẹt-tụ
zọngẹ hen ẹ tọ ụ campa ụr-gụ nẹ ụdụ ụr-gụ,
sẹ tọk u-bu tagẹ u-is.
11 <<Da wasẹ, sẹ ya-ụt-gwụp-ụ ẹ mụụn, ẹ
zụ, <Wa-u-bu, Wa-u-bu, up-sụ it u-is.>
12 <<Sẹ campa ụr-gụ zụ, <Ụm ọ warụ nọ
ụt-nip, ụm nak nọ da!>
13 <<Remụ iya, shụ'ụtụn ụs-zọng nẹ
remụ mụụn-ụr ri, remụ nọ nak ụr-họ kọ u-
da da.

Sha-mụ ụs-rem sụ tọk-nẹ tụt (Ruka 19:11-27)

14 <<Farụk-dụ u-Rụ ọ ụka nẹt wụ dẹ nọm-
dụ m-ha, sẹ wa fog tọk-nẹ wa, wa mọ-tụ ụn
shik.

* **25:15** Ba-dụ ụr-gan ọttẹ tat-ụ shik-ụ tọp-ụ ank-mụ nẹt mụ ụs-hak ụs-yụr.

15 Wa yasụ wa-gan ba-tụ shik ụt-tan,* wa-gan na yasụ wa ba-tụ shik ụt-yụr, tụmsụ wa-gan ba-dụ ụr-gan, kowan ụka wa dọtẹ ụt-kerẹ. Sẹ wa arụk.
16 Wụ na yasẹ ba-tụ shik ụt-tan, za rem wa dọ'ẹ wa hụ u-cerpa ụ ẹ, wa kum bụ-mụ ụt-ba ụt-tan.
17 Iya ọ hen wụ na yasẹ ba-tụ ụt-yụr kọwa wa kum bụ-mụ ba-tụ shik ụt-yụr.
18 Sẹdi wụ na yasẹ u-gan, wa dọ'ẹ wa-kụw ụr-kub u-dak wa yasẹ ba-dụ shik-ụ wa-u-bu wa.
19 <<Da-ụ tumbẹ, sẹ wa-u-bu ụ tọk-nẹ wa ẹ mụụn, remụ wa got nọm-ụ ẹ kumẹ ụ shik-ụ ẹ.
20 Sẹ wụ kabẹ ba-tụ shik ụt-tan, wa haan wa hatụn tọkọn tan-tọ wa zụ, <Wa-u-bu, bọ yastẹ mẹ ba-tụ shik ụt-tan. Ẹ ya ụm kwụng bụ-mụ tọkọn ba-tọ ụt-tan.>
21 <<Sẹ wa-u-bu rò zụ wụn, <Nọngẹ, tọk-ụ sọ-wa, bọ nọng ụr-ka ụ nọm-u rẹk-ọ. Ụm dẹ yasụ bọ ụ zegẹ unọ, haanẹ bọ nọm ụr-sọ ụr-kot ụ mẹ nẹ.>
22 <<Wụ kabẹ ba-tụ shik ụt-yụr, wa haan wa zụ, <Wa-u-bu, bọ yastẹ mẹ ba-tụ shik ụt-yụr. Ẹ ya ụm kwụmụg bụ-mụ tọkọn yụr-tọ.>
23 <<Sẹ wa-u-bu zụ wụn, <Nọngẹ tọk-ụ sọ-wa, bọ nọng ụr-ka ụ nọm-ụ rẹk-ọ. Ụm dẹ yasụ bọ ụ zegẹ. Haanẹ bọ nọm ụr-sọ ụr-kot ụ mẹ nẹ.>
24 <<Wụ kabẹ ba-dụ shik ụr-gan, wa haan wa zụ, <Wa-u-bu, ụm nak wakụn goot nu-ụr ró da, bọ nom ket ụ be-dụ bọ kawẹ da. Bọ kargụssẹ ụ be-dụ bọ ụs-tẹ gọ da.
25 Dẹ wụtẹ ụm hog-ụt u-gyẹr, ụm kụw ụr-kub u-dak ụm yasẹ ba-dụ shik-ụ dẹ. Ọnkọ shik-ụ ró.>
26 <<Sẹ wa-u-bu rò shụs wa zụ tọk-ụ wa, <Bọ nẹt-ụ yọ-ọ wa bọ ọyẹ za ụr-ka, bọ nak ụzụ ụm nom ket be-dụ ụm kawẹ da, tụmsụ ụm kargụssẹ be-dụ ụm a sẹ gọ da.
27 Ụzụ bọ wagụ mẹ shik-ụ ụ-mẹ be-dụ ụr-cụn, a ụm mụnẹ ụm ọnk shik-ụ ri m-swụr nẹ.
28 << <Remụ iya ọnkọn ba-dụ shik-ụ dẹ ụdụ rò, yasụn wa ba-tụ shik ụt-ọp.
29 Remụ zụ wụ ọttẹ u-nọm wa na dẹ ụt-swụrẹ, ụ wa kum u-tát. Wụ zattẹ ọkọn da, kọ cashi ụ wa ọttẹ na dẹ ụt-ọnk.
30 Kabụn tọk-ụ yọ-wa unwa, nọ gun ụ-dọ ụ-mẹ u-cwụm. Kụna wa dọtẹ ụs-kan ụ ep-mụ jo-u nẹ.>

Ca ụ gwaar nẹ

31 <<Da-u Wa'-ụ Nẹt dẹ haan, ụ-mẹ sek-m wa ụr-kot ụ a-tọmụ wa nẹ bẹẹt, da-u ọ wa dẹ ụt-shụ'ụt ụ pora-dụ ụr-farụk wa.
32 Na dẹ kargụssẹ nẹt-tụ ụt-dak ụt-bẹẹt ụdụ wa. Wa dẹ mọt-dụ ẹ ụt-gọ ụt-gọ ụka wa-ụt-got mottẹ ca ụ mẹn-tụ gwaar.
33 Wa dẹ cụn-dụ ca ụ kom ụs-cwa wa, gwaar hen ụ kom ụr-beer.
34 <<Sẹ Farụk dẹ ụzụ i ọ kom ụs-cwa wa, <Haanụn nọ i Ụso-u ri wa'ẹ nu-u sọ-ọ, nọ cwa farụk-dụ u-Rụ dụ wa zọngẹ nọ dụgụ takụn-dụ u-dak.
35 Ụm zụụg iya remụ zụ, da-ụ ụm ọ họg-dụ ụs-mẹr, nọ yaag mẹ nọm ụt-rẹ. Tụmsụ u-swaat nọ yụ' mẹ bụ-mụ ụt-swa. Ụm ọ ụr-hamụt nọ cwatụn mẹ.
36 Ụm zattẹ cwụ-tụ ụt-wa da, nọ yụ' mẹ tọ. Ụm zattẹ m-yar da, nọ got mẹ. Ụm ọ bu-ụ m-tọk, nọ haan ụ hyan-dụ mẹ.>
37 <<Dụgụ kụn a-jab-ụs sọ-sẹ nẹ dẹ ụt-zụ, <Wa-ko-uyan, ¿mụnẹ it hyanẹ bọ ụs-mẹr it ye' bọ nọm ụt-rẹ? ¿Kọ bọ ọ họg-dụ u-swaat it ye' bọ bụ-mụ ụt-swa?
38 ¿Mụnẹ ọ it hyanẹ bọ ụr-hamụt it cwatụn bọ, kọ bọ ọ za cwụ-tụ ụt-wa it yụ' bọ?
39 ¿Tụmsụ mụnẹ ọ it hyanẹ bọ za m-yar kọ ụ-mẹ bu-ụ m-tọk it haan ụ hyan-dụ bọ? >
40 <<Farụk dẹ ụt-zụ, <Ụm ọ warụ nọ ụt-nip, ba shụ'ụtẹ nọ nọngụ wa-gan ụ tẹk-ụ ọr-ụt ri, wụ rẹk-wa, mẹ wa nọ nọmẹ.>
41 <<Da-ụ ọ wa dẹ zụ i ọ kom ụr-beer, <Hatụn ụ anẹ, nọ nẹt-tụ Rụ-ụ wa'ẹ u-nu. Cwan ụ-mẹ u-ra ụ na za ụt-kerẹ ụt-ryụm da m-mọmmọ, ụ na zọngẹ farụk-ụ nọm ụs-te ụ a-tọmụ wa nẹ.
42 Ụm zụụg iya remụ zụ, da-ụ ụm ọọgẹ ụs-mẹr, nọ yaag mẹ nọm ụt-rẹ da. Ụm ọ họg-dụ u-swaat nọ yaag mẹ bụ-mụ ụt-swa da.
43 Ụm ọ ụr-hamụt, nọ cwatụn mẹ da. Ụm zattẹ cwụ-tụ ụt-wa da, nọ yaag mẹ da. Ụm nọng kọb-dụ m-yar, tụmsụ ụm ọ bu-ụ m-tọk, nọ hagụn ụ hyan-dụ mẹ da.>
44 <<Iya ọ hen ẹ dọtẹ ụt-zụ, <Wa-ko-uyan, ¿mụnẹ ọ it hyanẹ bọ ụ họg-dụ ụs-mẹr, kọ u-swaat m-bụ, kọ ụr-hamụt kọ za ụt-cwụ,

kọ ụ kọb-dụ m-yar kọ ụ mẹ bu-ụ m-tọk, it gwak-ụt bọ da?>
45 <<Wa dẹ zụ ụn, <Ụm ọ warụ nọ ụt-nip, ba shụ'ụtẹ nọ nọngẹ wụ rẹk-wa wa-gan ụ tẹk-ụ nọ da, mẹ nọ nọmẹ da.>
46 <<Ẹ dẹ cwa-dụ swadụ ụr-kọb dụ za ụr-ma, nẹt-tụ jab-ụs sọ-sẹ cwaan ụ be-dụ fat-dụ za ụr-ma.>>

26

Zọng-sụ masụ Yẹsọ
(Mark 14:1-2; Ruka 22:1-2; Yoha 11:45-53)

1 Da-ụ Yẹsọ tasẹ warrụ rem-ụs sẹ ụs-bẹẹt sẹ wa zụ a-dorụ wa nẹ,
2 <<Nọ nak kwụkụs m-roog ụt-yụr kanda na hẹẹstẹ Mọrọg-dụ ụr-Pas, na dẹ ụ yasụ Wa'-ụ Nẹt na tar wa u-kan.>>
3 Sẹ i-Yatẹ a-Tọọg-nẹ, ụt-nẹngẹn nẹ, ẹ mọrọg ụ bu-u yụ-Yat-ya a-Tọọg, wụ na fogẹ Kayafa.
4 Ẹ ye ụs-rem, ẹ maas Yẹsọ m-yasa tụmsụ ẹ họ wụn.
5 Sẹdi ẹ zụ, <<Za ụ da-ụ Mọrọg-dụ ụr-Pas da, tasụ nẹt-tụ yụnsụn u-gwụz da.>>

Yakụn nẹta-ya wa'agụ Yẹsọ m-nọọg ụ Bataniya

6 Da-ụ Yẹsọ ọọgẹ ụ Bataniya, wa dọ'ẹ ụ bu-u Simọn kim. Wụna Yẹsọ hastẹ gọm-sụ kim ụ war-u wa.
7 Yakụn nẹta ya haan ụdụ Yẹsọ ụ dẹkụn bakta-dụ m-nọọg nẹ mụ shik sok, nọọg-mụ wụs u-hakụn. Da-ụ Yẹsọ ọ tẹk-ụ u-rẹ, wa dasụ wụ nọọg-m mọ ụr-hi.
8 Sẹdi da-ụ a-dorụ Yẹsọ hyanẹ iya, ẹ hog ụs-ryab. Ẹ zụ ọr-ụt ẹ nẹ, <<¿Unọ naas ọ?
9 Ụzụ wa babụg nọọg-m mummọ, na za kwụmụg shik u-tát, na mọtụ a-ụr-kọb-nẹ.>>
10 Yẹsọ nak nọm-ụ ẹ ọ ụt-war, sẹ wa zụ ụn, <<¿Remụ u-yan ọ nọ ọttẹ ẹksẹ nẹta-u inya remụ nọm-ụ sọ-ọ wa nọmụ mẹ?
11 A-ụr-kọb-nẹ ọ ụr-kot ụ nọ nẹ kọ mụnẹ, sẹdi mẹ, ụm za ụr-kot ụ nọnẹ kọ mụnẹ da.
12 Nọọg-m mummọ mụ wa dasẹ ụ war-u ri, wa ọ m-ọ zọngụ mẹ kanda na jwak mẹ.
13 Ụm ọ warụ nọ ụt-nip, be-dụ nọ dọtẹ dọnsẹ-dụ Rem-sụ m-Rẹmẹr sin-sẹ u-mẹ u-dak u-bẹẹt, na dẹ ha bak-sụ nọm-ụ nẹta inya nomẹ.>>

Yahudas eestẹ wa yasụ Yẹsọ

14 Wa-gan ụ tẹk-ụ a-dorụ rò ọp ụ yụr wụ na zụyẹ Yahudas Iskariyoti, wa dọ'ẹ ụdụ i-Yatẹ a-Tọọg-nẹ.
15 Wa zụ, <<¿Yan ọ nọ dẹ yadụ mẹ, a ụm yasụ nọ wụnẹ?>> Ẹ ye' wụn kọnkọ shik ụr-shik ụ ọp.
16 Dụgụ da-ụ ọ, Yahuda hụ sa-ụ fụn-sụ yasụ Yẹsọ ụdụ ụn.

Yẹsọ rẹẹg nọm ụt-rẹ m-vastẹ ụ Mọrọg-dụ ụr-Pas ụ a-dorụ wa nẹ
(Mark 14:12-26; Ruka 22:7-23; Yoha 13:21-30; 1Kor 11:23-25)

17 Ụ tẹk-ụ họ-dụ ụr-takụn dụ Mọrọg-dụ ụr-Bẹrẹdi dụ za m-Yis, sẹ a-dor haan ụdụ Yẹsọ ẹ zụ, <<¿Hẹnẹ ọ bọ ọttẹ ụssa it zọngụ bọ, bọ rẹ nọm ụt-rẹ ụ Mọrọg-dụ ụr-Pas?>>
18 Wa zụ, <<Cwaan u-bọ ụdụ yakụn campa-ya, nọ zụ wa, <Wa-ụt-kọsẹ zụụg, da-u wa teegụn, wa dẹ rẹ-dụ Mọrọg-dụ ụr-Pas ụ-mẹ bu-u ró ụ a-dorụ wa nẹ.> >>
19 A-dor nom ụka Yẹsọ zụttẹ ẹ nọm, tụmsụ ẹ zọng nọm ụt-rẹ ụ Mọrọg-dụ ụr-Pas.
20 Da-ụ rim-mụ torẹ, sẹ Yẹsọ shụ'ụt m-shụ'ụt remụ wa re-ụ nọm ụt-rẹ ụ a-dorụ wa nẹ ọp ụ yụr.
21 Ụn ọ tẹk u-rẹ, Yẹsọ zụ ụn, <<Ụm ọ warụ nọ ụt-nip, ụ tẹk-ụ mẹ nọ wakụn dẹ yasụ mẹ.>>
22 Nọm-u ọ ẹksẹ ụn sok. Ẹ hẹẹsẹ shụt-dụ wụn u-gan u-gan ụzụ, <<¿Wa-m-nap, mẹ wa?>>
23 Sẹ wa shụs wa zụ, <<Wụ ọ rẹ-dụ nọm ụt-rẹ ụr-kot ụ mẹ nẹ, wa dẹ yasụ mẹ.
24 Wa'-ụ Nẹt dẹ m-mar ụka na pụntẹ ụ-mẹ rem-sụ u-Rụ ụ mọt-ụt wa. Sẹdi nọm-tụ ụr-ọn ụdụ wụ dẹ yasụ Wa'-ụ Nẹt! Ụt-zẹg m-kụk ụzụ na mak-ụt nẹtụ wa da, ụ na mụttẹ wa tụmsụ wa ya'astẹ Wa'-ụ Nẹt.>>
25 Sẹ Yahudas wụ yasụ wụn wa zụ, <<Wa-m-nap, ¿kọ mẹ wa?>>
Yẹsọ shụs wa zụ, <<Bọ warụg.>>
26 Ụn ọ tẹk-ụ u-rẹ, sẹ Yẹsọ kụb ụr-bẹrẹdi, wa nọm ụt-vam ụdụ u-Rụ Wa bos dẹ wa yasụ a-dorụ wa nẹ. Wa zụ, <<Kabụn nọ rẹ, unọ war-u ri ọ.>>
27 Wa kụb kọk-dụ bụ-mụ inabi. Da-ụ wa nọmẹ ụt-vam ụdụ u-Rụ, sẹ wa yasụ ụn. Wa zụ, <<Swaan nọ bẹẹt.
28 Hyụ-m ri mọ mụ na nomtẹ estẹdụ ụs-rem, mụ na dẹ ụt-azụg remụ jaas-dụ ba'as-tụ ụt-nẹt u-tát.

29 Ụm ọ warụ nọ, ụm za ụt-swụr m-swa bụ-mụ inabi mọ da, sẹ họ-dụ ụm dẹ swa-ụ bụ-mụ inabi mụ po-mọ ụr-kot ụ nọ nẹ ụ faruk-dụ Ụso-u ri.>>
30 Da-ụ Yẹsọ ụ a-dorụ wa nẹ fu Sẹp-ụ ụt-Vam, sẹ ẹ arụk m-rwụ m-ha Rọr-dụ Te-sụ Zẹtun.

Yẹsọ warụg se-m Biturus
(Mark 14:27-31; Ruka 22:31-34; Yoha 13:36-38)

31 Yẹsọ zụ ụn, <<Nọ bẹẹt nọ dẹ ụt-som nọ yagụ mẹ ụ anẹ ụ gyụpụ-m mummọ, remụ nọm-ụ dẹ kwụm-dụ mẹ, remụ zụ ọ m-pan ụzụ:
<< <Ụm dẹ gap-dụ wa-ụt-got,
tụmsụ ban-dụ ca dẹ ụt-bụrụg,>*
32 Sẹdi a ụm yụnẹ dụgụ m-mar mẹ ba-ụ nọ ha-mụ Gariri.>>
33 Sẹ Biturus zụ wụn, <<Kọ nẹt-tụ sọmọg remụ nọm-ụ dẹ kwụm-dụ bọ, mẹ ụm za m-sọm da kọ ca.>>
34 Yẹsọ shụs wa zụ, <<Ụm ọ warụ bọ ụt-nip, ụ gyụp-mụ ya-ọ, kanda kan-sụ kụụt, bọ dẹ nọmụ se-m ri u-so u-tụt.>>
35 Biturus zụ wụn, <<Kọ na họ mẹ, ụm za nọmụ sẹ-mụ napụ-m ró da.>> Iya ọ hen a-dor zụttẹ bẹẹt.

Ụs-tọọg ụ-mẹ tak-ụ Gẹsẹmani
(Mark 14:32-42; Ruka 22:39-46)

36 Sẹ Yẹsọ ụ a-dorụ wa nẹ arụk m-ha ụ dẹkụn be-dẹ dụ na fogẹ Gesemani. Wa zụ a-dorụ wa nẹ, <<shụ'ụtụn ụ anẹ, ụm dẹ m-ha ụ anẹ jit ụm nọm ụs-tọọg.>>
37 Sẹ wa kụb Biturus ụ yaag-ụ Zabadi nẹ yụr, Yakubu ụ Yohanna. Sẹ wa hẹẹsẹ namụ jab-ụ dorog-sụ jab nẹ sok.
38 Sẹ wa zụ ụn, <<Namụ jab mụ ọ jab-ụ ri ọ kerụ họ-dụ mẹ. Shụ'ụtụn ụ anẹ nọ nọm ụr-e' ụ mẹ nẹ.>>
39 Da-ụ wa hikẹ cashi, sẹ wa rụt m-họbọg u-dak wa nọm ụs-tọọg wa zụ, <<Ụso-u ri, abitẹ ụt-nọmẹ has-tụ mẹ din-dẹ kọk-dụ swa-ụ ụr-kọb dẹ. Sẹdi, za nọm-ụ ụm zụyẹ ọ na dẹ ụt-nọm da, sẹ nọm-ụ bọ ụt-sa.>>
40 Wa mụụn ụdụ a-dorụ wa nẹ, wa bitẹ m-roog. Wa zụ Biturus, <<¿Nọ za kerụ nọm-dụ ụr-e' ụ mẹ nẹ kọ u-da u-gan da?
41 Nọmụn ụr-ẹ', tụmsụ nọmụn ụs-tọọg taas nọ hẹ ụ-mẹ m-reg da. Jab ụt-sa sẹdi war-ụ zattẹ ụr-bẹb da.>>
42 Sẹ wa sur m-mụ wa nọm ụs-tọọg wa zụ, <<Uso-u ri, abitẹ din-dẹ swadụ ụr-kọb za ụt-yagẹ da, yagẹ na nọm nọm-ụ bọ ụt-sa.>>
43 Wa sur m-mụụn wa bit ụn m-roog, remụ zụ is-ụ ụn shụụg m-roog.
44 Wa yagụ ụn, wa mu u-tụtụrsẹ, wa nom ụs-tọọg, wa sur m-nọm tọọg-sụ wa nọmẹ ụr-takụn.
45 Wa mụụn ụdụ a-dorụ wa nẹ, wa zụ ụn, <<¿Nọ ọ pama m-roog ụr-hurẹ nẹ kọ? Da-ụ nọng ụ na dọtẹ yasụ Wa'-ụ Nẹt ụ kom-tụ a-ụt-ba'as-nẹ.
46 Yụnụn, na nọk, wụ dẹ yasụ mẹ ya wa teegụn.>>

Na maastẹ Yẹsọ
(Mark 14:43-50; Ruka 22:47-53; Yoha 18:3-12)

47 Kanda Yẹsọ tagtẹ u-nu, Yahudas wa-gan ụ tẹk-ụ a-dorụ rò ụ mọrọg-dụ ụt-nẹt teen, ẹ ọ m-shụp ụs-van nẹ ụs-te nẹ. I-Yatẹ a-Tọọg-nẹ ụ ụt-nẹngẹn nẹ ẹ tọmnụ ụn.
48 Wụ dẹ yasụ Yẹsọ baag ụ wargụ ụn ụzụ, <<Wụ nọ hyanẹ ụm hamụttẹ wa, masụn wa.>>
49 Da-ụ wa tenẹ wa dọ'ẹ ụdụ Yẹsọ, wa zụ wụn, <<Wa-m-nap, ụm ọ họsụ bọ.>> Sẹ Yahuda ham-ụt wụn.
50 Yẹsọ zụ wụn, <<Hụụb-ụ ri, nọm nọm-ụ hatụn bọ.>>
Kụna nẹt-tụ hatụn, ẹ maas Yẹsọ, ẹ ship.
51 Da-ụ ẹ hyanẹ iya, tẹk-ụ nẹt-tụ ọ ụr-kot ụ Yẹsọ nẹ, wa farụn van-u wa, wa ket wakụn ụ tẹk-ụ tọk-ụ yụ-Yat-ya a-tọọg-nẹ u-tọ.
52 Yẹsọ zụ wụn, <<Mutẹ van-u ró ụ-mẹ ụr-pakụm, remụ zụ wụ kabẹ u-van, van-ya dẹ họ-dụ wa.
53 ¿Nọ ọ m-hyan ụzụ ụm zattẹ ụr-bẹb ụm kọn ụr-sẹgẹ ụdụ Ụso-u ri da, tụmsụ za rem wa tọmnụ mẹ a-tọmụ wa ụt-zọngu u-tát† i zẹgẹ karma nọ?
54 ¿Rẹ na dọtẹ shụsụ nọm-ụ rem-sụ u-Rụ sụ na panẹ ụzụ tun-tọ ụt-bẹẹt na nọmụ tọ? >>
55 Da Yẹsọ zụ nẹt-ụt tọ, <<¿Nọ rwụgụn ụs-van nẹ ụs-te nẹ nọ maastẹ mẹ ụka hyụw a? Kọ mụnẹ ụm ọ ụr-kọt ụ nọnẹ ụ mẹ be-dụ ụr-shụ'ụt dụ Wa-kọ-uyan ụm ọ nọmụ nọ ụt-kọsẹ nọ maastẹ mẹ da.

* **26:31** Gwat tụmsụ: Zẹka 13:7. † **26:53** Teeg ụka ụt-zọngu ụt-kọk ụt-nas m-te ụt-shishin.

56 Kọ ba shụ'ụtẹ na nọng inya remụ na
shụụstẹ nọmụ a-warrụ rem-sụ u-Rụ nẹ
panẹ ụ-mẹ rem-sụ u-Rụ.>> Da-ụ a-dor-nẹ
họgẹ iya, ẹ som.

Yẹsọ ụ shụ Mọrọg-dụ ụt-Nẹngẹn
(Mark 14:53-65; Ruka 22:54-55,63-71; Yoha 18:13-14,19-24)

57 Sẹ i masẹ Yẹsọ, ẹ huụt wụn ụdụ Kayafa,
yụ-Yat-ya a-tọọg-nẹ, kụna a-kọsẹ-tụ bọr-ụt
Mosa ụ ụt-nẹngẹn nẹ mọrọgtẹ.
58 Sẹ Biturus dor ụn m-ra m-ra, m-te bu-ụ
yụ-Yat-ya a-tọọg-nẹ. Wa dọ'ẹ wa shụ'ụt ụdụ
a-ụr-e'-nẹ ụ remụ wa hyen-ụt ụka na dọtẹ
ụt-nọm.
59 I-Yatẹ a-Tọọg-nẹ, ụ nẹt-tụ Mọrọg-dụ ụt-
Nẹngẹn nẹ bẹẹt karụg, ẹ ọ go-tụ bi-sụ na
dẹ kẹ-tụ Yẹsọ ụka na dọtẹ kwụm-dụ bẹb-dụ
họ-dụ wụn.
60 Sẹdi ụn kwụmụg da, kọ ba shụ'ụtẹ
ẹkẹn u-tát ẹ kẹk-tụ wụn rem-sụ ụs-bi u-tát.
A tasẹ nẹt-nẹ yụr rwụụn.
61 Ẹ zụ, <<Nẹt unwa zụụg, <Mẹ kerụ rụ-
dụ be-dụ ụr-shụ'ụt dụ Wa-kọ-uyan u-Rụ,
tụmsụ wa ma ọ ụ tẹk-ụ m-roog ụt-tụt.> >>
62 Yụ-Yat-ya a-tọọg-nẹ yụnẹ wa zụ, <<¿Bọ
zattẹ nọm-ụ bọ dẹ ụt-zụ da? ¿Rẹ ọ mọttụ
nọm-ụ ẹ zụ bọ nọngẹ?>>
63 Yẹsọ họ ụs-ram. Yụ-Yat-ya a-Tọọg zụ
wụn, <<Ụm samgụ bọ u-Rụ nẹ wụ ụr-fat,
warụ it kọ bọ wa ọ Kiristi Wa' u-Rụ!>>
64 Yẹsọ zụ, <<Ụka bọ wụrtẹ. Sẹdi ụm ọ
warụ nọ, dụgụ da-ọ, nọ dẹ hyan-dụ Wa'-ụ
Nẹt ụ be-dụ ụr-farụk dụ kom ụs-cwa u-Rụ,‡
wa ọ haan ụ-mẹ ụr-kụụt dụgụ u-rụ.>>§
65 Sẹ yụ-Yat-ya a-tọọg-nẹ kemụssẹ tọggọ-
u wa remụ ụs-ryab. Wa zụ, <<¿Yan ọ tụmsụ
na ụt-sa na họgẹ? Nọ họk wa nọngụ u-Rụ
ụt-ba'as.
66 ¿Yan-ọ nọ hyanẹ?>>
Ẹ shụs ẹ zụ, <<Kọrgẹ na họ wụn.>>
67 Ẹ top-sụ wụn m-ta u-shụ, ẹ gapụr wụn.
Ẹkẹn zọọr wụn ụt-gap,
68 Ẹ ọ ụt-zụ, <<Nọm m-hyan, abitẹ bọ wa
Kiristi, ¿war wụ gapụ bọ?>>

Biturus nọng se-m Yẹsọ
(Mark 14:66-72; Ruka 22:56-62; Yoha 18:15-18,25-27)

69 Ụ da-u ọ hen Biturus ọ shụ'ụt ụ kat-dụ
bu-u ọ, sẹ ẹkẹn gwụp-ẹ i ọ m-ank ụ bu-u ọ,
wa haan ụdụ ró wa zụ, <<Kọ bọ, bọ ọ ụr-kot
ụ Yẹsọ nẹ nẹt-ụ Gariri.>>
70 Biturus nọm m-sẹ ụdụ ụn, wa zụ, <<Mẹ
m-nak nọm-ụ bọ ọttẹ ụs-rem da!>>
71 Da-ụ wa rwụnẹ ụ pyụ, ẹkẹn gwụp-ẹ
tụmsụ wụ ọ m-nak ụ bu-u ọ hyen wụn wa
zụ nẹt-tụ ọ ụ ees ụkụn, <<Nẹt unwa ọ ụr-kọt
ụ Yẹsọ wa-Nazara nẹ.>>
72 Biturus sur m-nọm m-se' ụs-tọnd nẹ
ụzụ, <<Ụm nak campa-u ya da!>>
73 A surẹ m-waas cashi, nẹt-tụ ọ ees ụkụn
ẹ haan, ẹ zụ Biturus, <<Nip-tọ bọ ọ tẹk-ụ ụn.
Ka bọ ọttẹ ụs-rem kọskẹ.>>
74 Sẹ Biturus hụ ụs-tọnd ụzụ, <<Ụ Rụ-ụ ya
mẹ ụr-kọb abitẹ bisẹ ụm ọttẹ, ụm nak nẹt-ụ
wa da.>> Za rem kụụt hẹẹsẹ ụs-kan.
75 Biturus bakụs rem-ụs Yẹsọ nọmụ wa
ụzụ, <<Kanda kan-sụ kụụt, bọ dẹ nọmụ se-
m ri u-so u-tụt.>> Biturus ru ụdụ wa nọm
ụs-kan sok.

27

Yahudas họọg hi-ụr wa
(Mark 15:1; Ruka 23:1-2; Yoha 18:28-32; Pama 1:18-19)

1 Da-ụ is gasẹ ụr-wụn, sẹ yụ-Yat-ya a-
tọọg-nẹ, ụt-nẹngẹn nẹ ẹ ẹ ye ụs-rem ụzụ ẹ
họ Yẹsọ.
2 Sẹ ẹ gụg wụn, ẹ arụk ụ wụn nẹ m-ha ụdụ
Biratus, wa-u-dak yụ Roma.
3 Da-ụ Yahudas wụ yasẹ wụn na hoot,
hyanẹ na kwụpkụ ụs-rem ụzụ na họ Yẹsọ,
sẹ wa sur m-dorog. Wa mụụn ụdụ i-Yatẹ
a-Tọọg-nẹ, ụt-nẹngẹn nẹ, wa muutụ ụn
kọnkọ shik-ụ ụn ụr-shik ụ ọp.
4 Wa zụ, <<Ụm nọng ụt-ba'as, ụm ya'astẹ
wa za ụt-ba'as na họ.>>
Sẹ ẹ zụ wụn, <<¿Bụ-m it mụ yụ? Sẹsẹ sụ
ró sẹ.>>
5 Sẹ wa gun shik-ụ ụ-mẹ be-dụ ụr-shụ'ụt
dụ Wa-kọ-uyan. Wa arụk m-rwụ, wa
sụrgụssẹ hi-ụr wa u-ho, wa mụr.
6 Kụna i-Yatẹ a-Tọọg-nẹ koostẹ shik-ụ ẹ,
ẹ zụ, <<Nọng ụr-zwar na muut shik-ụ ẹ ụ
cụn-dụ be-dụ ụr-shụ'ụt dụ Wa-kọ-uyan da,
remụ zụ shik m-hyụ ẹ.>>
7 Ẹ ye ụs-rem, ẹ o dẹkụn be-dẹ, remụ zụ
ẹ muutẹ be-ụr rẹ be-dụ jwak-dụ ụt-hamụt
nẹ a ẹ marẹ. Na zụ be-ụr rẹ, be-dụ wa ma-ụ
ụt-tur.

‡ **26:64** Gwat tụmsụ: SẹpV 110:1. § **26:64** Gwat tụmsụ: Dani 7:13.

8 Remụ iya, na ọmnụ fag-dụ be-ụr rẹ, Be-dụ m-Hyụ.
9 Iya ọ na shụụstẹ nọm-ụ wa-warrụ rem-sụ u-Rụ Irmiya warẹ ụzụ, <<Na kabụg kọnkọ shik ụr-shik ụ ọp [30], shik-ụ Isra-nẹ zụ na tọp-ụ remụ rò.
10 Sẹ ẹ o be-dụ wa ma-ụ ụt-tur ụ shik-ụ ẹ, ụka rem-sụ Yawe zụttẹ.>>*

Yẹsọ ụ shụ Biratus (Mark 15:2-5; Ruka 23:3-5; Yoha 18:33-38)

11 Yẹsọ ọ ees ụ shụ farụk wa-u-dak, wa shit Yẹsọ ụzụ, <<¿Bọ wa ọ farụk-ụ Yahuda-nẹ?>>
Yẹsọ zụ, <<Bọ warụg.>>
12 Sẹdi da i-Yatẹ a-Tọọg-nẹ ụ ụt-nẹngẹn nẹ kẹtụ Yẹsọ ụs-rem, u zụụg ọkọn da.
13 Sẹ Biratus zụ wụn, <<¿Bọ họk nọm-ụt tun-tọ tụ na zụ bọ nọmụg da?>>
14 Yẹsọ shakụs kọ ụr-shụt ụr-gan da. Remụ iya wa-u-dak hụ mụrimmọ sok.
15 Wa-u-dak vẹk-ụt ụ da-ụ Mọrọg-dụ ụr-Pas u-bẹẹt, wa restụn wa-gan ụ tẹk-ụ nẹt-tụ ọ tagẹ wụ nẹt-tụ ụt-sa.
16 Ụ da-u hen, wakụn ọro ụ tagẹ wụ kowan napẹ wa ụt-ba'as wa, na zụ wa Barabas.
17 Da-ụ nẹt-tụ mọrgẹ, sẹ Biratus zụ ụn, <<¿Wana nọ ụt-sa na restụn nọ? ¿Barabas wa kọ Yẹsọ wụ na zụ Kiristi?>>
18 Biratus zụụg iya, remụ zụ Biratus nak ụzụ rem ụr-shụb dẹ na ya'astẹ Yẹsọ.
19 Da-ụ Biratus shụ'ụtẹ ụ be-dụ kwụp-dụ ụs-remụ wa, sẹ nẹta wa tọmọn na warụ wa ụzụ, <<Ruutẹ kom-ụt ró ụ rem-sụ wa za ụt-ba'asụ wa, remụ iya ọ ụm sootẹ ụr-kọb sok m-gyụp ụ bo'-ụ mọttụ nẹtụ wa.>>
20 Kụna i-Yatẹ a-Tọọg-nẹ ụt-nẹngẹn nẹ toktẹ ụt-nẹt ụzụ na restụn Barabas, na họ Yẹsọ.
21 Wa-u-dak sur m-zụ, <<¿Wana ụm dẹ restụn nọ, ụ tẹk-ụ nẹt-ụt tun-tọ?>>
Ẹ zụ, <<Barabas wa!>>
22 Sẹ Biratus zụ ụn, <<¿Yan ọ ụm dẹ nọmụ Yẹsọ wụ na zụ Kiristi?>>
Ẹ bẹẹt kowan zụ, <<Tar wụn u-kan!>>
23 Biratus zụ, <<¿Remụ u-yanẹ? ¿Yan ọ wa nọmẹ ụ yọ-ọ?>>
Nẹt-tụ sur m-yụns ụs-cwar ụzụ, <<Tar wụn u-kan!>>
24 Da-ụ Biratus hyanẹ wa kergẹ swan-dụ hi-tụ ụt-nẹt da, tụmsụ nẹt-tụ ọ mọt-tụ yụnsụ gwụz ụkụn, sẹ wa yib m-bụ wa jaas kọm-ụt wa ụ hyan-mụ ụt-nẹt. Wa zụ, <<Mẹ bụ-m ri zarra, ụm kabụg ra-ụ wa za ụt-ba'asụ unwa nẹ da. Nọ wa.>>
25 Sẹ nẹt-ụt tọ ụt-bẹẹt ẹ yụns ụs-cwar ụzụ, <<Yagẹ ra-u ọ ụ dọr it ụ ya'ag-ụ it nẹ!>>
26 Sẹ wa restụn ụn Barabas. Da-ụ wa wa'ẹ na nọmụ Ẏẹsọ ụs-ryap, sẹ wa yasụ wụn na tar wa u-kan.

Karma-nẹ nụmụstẹ Yẹsọ (Mark 15:16-20; Yoha 19:2-3)

27 Dụgụ kụn karma-nẹ i wa-u-dak kụb Yẹsọ ẹ toot ụ pada-u wa-u-dak, ẹ kargụssụn karma-nẹ u-tát ụdụ Yẹsọ.
28 Ẹ horom wụn ụt-cwụ, ẹ wa'-ụ wụn yakụn tọggọ-u jaz-ya gọ-dụ yụ farkina-nẹ.
29 Ẹ nọmụ dẹkụn nọm-dụ ụr-hi dụ ụs-hir dẹ gọ-dụ farkina-nẹ, ẹ wa'-ụ wụn ụr-hi, ẹ yasụ wụn u-kọm wa ship ụ kom ụs-cwa rò, ẹ sọk-ụt ụ kẹnụ rò ẹ nọm wụn huuk-tụ ụs-bi, ẹ ọ zụ wụn, <<Họ'ọ farụk-ụ Yahuda-nẹ! >>
30 Ẹ top-sụ wụn m-ta, ẹ ọnk kọm-yụ ẹ yasụ wụn, ẹ hụ gaprụ wụn ụ ya ụr-hi.
31 Da-ụ ẹ tasẹ nọmụ wụn ụs-jụrụm, ẹ for tọggọ-u jaz-ya ya, ẹ wa-ụ wụn cwụ-ụt rò. Ẹ arụk ụ wụn nẹ remụ na tụr-ụt wụn u-kan.

Ụt-tar u-kan (Mark 15:21-32; Ruka 23:26-43; Yoha 19:17-27)

32 Ụn ọ tẹk-ụ m-ha, ụn goonẹ ụ yakụn campa-ya nẹ nẹt-ụ bọ-ụ Sayirin, dim-ụr Simọn. Ẹ wụ wa ụ kab-dụ kan-u Yẹsọ ụr-bẹb.
33 Ẹ te dẹkụn be-dẹ dụ na zụyẹ Gorgota, (na zụ dẹ <<Kọg-dụ ụr-Hi>>).
34 Ẹ ye' wụn bụ-mụ kẹ' ụr-waak ụt-gag nẹ ụ remụ wa soot. Da-ụ wa rakẹ, wa gụgụm ụt-swa.
35 Da-ụ ẹ tarụ wụn u-kan, sẹ ẹ gun u-kwẹmbi ẹ mọt tọggọ-u rò.†
36 A tasẹ ụn shụ'ụt ụkụn ụn ọ er-ụr wụn.
37 Ụ dọm-ụ hi-ụr rò, ụn pụn ba'as-tụ wa nọmẹ ụzụ, <<UNWA Ọ YẸSỌ FARỤK-Ụ YAHUDA-NẸ.>>
38 Tụmsụ na tụr Yẹsọ ụ ẹkẹn nẹ hyụw-nẹ yụr, wa-gan ụ kom ụs-cwa wa-gan ụ kom ụr-beer.

* **27:10** Gwat tụmsụ Muut: Zẹka 11:12-13; Irmi 32:6-9.
† **27:35** Gwat tụmsụ Muut: SẹpV 22:18.

39 Nẹt-tụ ọ aruk ẹ hụ rụm-sụ ụt-hi ụ nọmụ wụn ụs-jụrụm,
40 ẹ ọ ụt-zụ, <<Bọ yụ dọ'ẹ rụ-dụ be-dụ ụr-shụ'ụt dụ Wa-kọ-uyan, tụmsụ bọ ma ọ ụ tẹk-ụ m-roog ụt-tụt, gu hi-dụ war ró! Abitẹ bọ Wa'-ụ u-Rụ wa, cụznẹ ụ dọm u-kan.>>
41 Iya ọ hen, i-Yatẹ a-Tọọg-nẹ a-kọsẹ-tụ bọr-ụt Mosa nẹ ụt-nẹngẹn nẹ hụụtẹ nọmụ wụn ụs-jụrụm.
42 Ẹ ọ ụt-zụ, <<Wa gwụg ẹkẹn, tụmsụ wa kergẹ gwụdụ hi-ụr wa da. Abitẹ wụn faruk-ụ Isra-nẹ wa, yagẹ wa cụzụn ụ-dọm u-kan na hyan, da-u ọ it dẹ yadụ jab-ụ wụn nẹ!
43 Wa ya'astẹ jab ụdụ u-Rụ. Yagẹ Rụ-ụ gu wụn ụ da-ọ, a u ụt-sa, wa zụụg Wa'-ụ u-Rụ wa ọyẹ.>>
44 Iya ọ, hyụw-nẹ ẹ, i na tarụ ẹ u-kan ụr-kot, ẹ nọngụ wụn gom-ụ rim-ọ.

Mar-m Yẹsọ
(Mark 15:33-41; Ruka 23:44-49; Yoha 19:28-30)

45 Ụ tẹk-ụ u-họ, cwụm-yụ tagẹ u-dak u-bẹẹt, m-tẹ kwam-sụ ụs-tụt sụ m-rim.
46 Ụ tẹk-ụ ụs-kwam ụs-tụt, Yẹsọ jakụs u-cwar wa zụ, <<Ẹri, Ẹri, ¿Rama sabaktani? >> Wata, <<Rụ-u ri, Rụ-u ri, ¿remụ yan ọ bọ yaktụ mẹ?>>‡
47 Nẹt-tụ ọọgẹ ees ụkụn da-ụ ẹ họgẹ iya, ẹ zụ, <<Nẹt unọ ọ fag-dụ Iriya.>>
48 Dụgụ kụn wakụn yụnẹ za naas u-da wa kabụn soso. Wa mụs dẹ ụ-mẹ bụ-mụ u-zụr, wa sụk-dẹ ụ dọm u-te wa nabụ wụn wa soot.
49 Ẹkẹn zụ, <<Yagụn wụn ụsụ rò, na hyan kọ Iriya ụt-haan wa gu wụn!>>
50 Sẹ Yẹsọ sur m-yụns u-cwar ụr-bẹb nẹ, dụgụ kụn wa kụb ụr-fat.
51 Ụ da-u ọ kus-ụ u-is ụ na ergẹ u-mẹ be-dụ u-hẹn dụ be-dụ ụr-shụ'ụt dụ Wa-kọ-uyan ọ kees ụt-kik ụt-yụr, dụgụ dọm u-rụ m-cụz u-dak. Na nọm rụmụs-dụ u-dak, tụmsụ tar-tụ yọ'ọk.
52 Sag-tụ u-pus, nẹt-tụ u-Rụ u-tát i marẹ ẹ yụnẹ ụr-fat.
53 (Da-ụ ẹ bitẹ Yẹsọ yụngẹ dụgụ m-mar, ẹ yagẹ ụt-sag. Sẹ ẹ to ụ bọ-ụ u-hẹn, ụt-nẹt u-tát ẹ hyen ụn.)
54 Ụ da-ụ yakụn yụ-shụ karma Roma ụ ẹkẹn karma-nẹ, i ọ e-ụr Yẹsọ ẹ hyen nọmụ nomẹ u-bẹẹt, ẹ hog u-gyẹr sok. Ẹ zụ, <<Ụt-nip, unwa Wa'-ụ u-Rụ wa!>>
55 Tọkọn nẹta tọ ọro ụkụn u-tát tụ dọrụ Yẹsọ dụgụ Gariri ẹ ọ nọmụ wụn ụs-pama. Ẹ ees m-ra ẹ ọ madi-dụ nọmụ na ọ ụt-nọm.
56 Ụ tẹk-ụ ụn, Mẹri ọro dụgụ Magadarin, ụ Mẹri ino-u Yakubu ụ Yusuhu, tụmsụ ino-u yagụ Zabadi.

Jwak-dụ Yẹsọ
(Mark 15:42-47; Ruka 23:50-56; Yoha 1:38-42)

57 Da rim-mụ torẹ, sẹ wakụn wa-ụt-kwụm wa nẹt-ụ Arimatiya, dim-ụr wa Yusuhu, wa haan, kọwa wa ọ tẹk-ụ a-dorụ Yẹsọ.
58 Wa dọ'ẹ ụdụ Biratus, wa kon ụzụ na ya wa u-ụr Yẹsọ. Biratus hen wa zụ na yasụ wụn ụr-u.
59 Sẹ Yusuhu kụb u-ụr rẹ wa họpọs dẹ ụ kus-u pus-ọ ụ sọ-ọ.
60 Wa gụn u-ụr rẹ ụ-mẹ sag-u po-ọ wa, ụ na kawẹ ụ-mẹ ụt-tar. Wa kabụn ta'ar-ụr yat-dẹ wa wụgụb is-yụ u-sag, wa arụk.
61 Mẹri Magadarin ụ inya jit Mẹri ya, ẹ ọ shụ'ụt ụ dapụs u-sag.

A e'-dụ u-sag

62 Da-ụ is gasẹ, ba họ-dụ ụt-zọng arkẹ, i-Yatẹ a-Tọọg-nẹ ụ Farisa-nẹ ẹ mọrọg ụ shụ Biratus.
63 Ụn haan ụdụ wa-u-dak ụn zụ, <<It bakụstẹ ụzụ da-ụ nẹt unwa wa ụs-bi ọọgẹ ụr-fat wa zụụg, <Ụm dẹ ụr-yụnẹ dụgụ m-mar ụ họ-dụ u-tụtụrsẹ.>
64 Remụ iya na ẹ' sag-u ọ ụr-zwar nẹ, m-ha ụ họ-dụ u-tụtụrsẹ, ụ remụ zụ a taasẹ ụ a-dorụ rò haan ẹ hast war-u rò, ẹ zụ ụt-nẹt wa yụngẹ dụgụ marimari nẹ. A shụ'ụtẹ iya ẹnk-sụ m-vastẹ mọ ụt-zẹg ụr-takụn m-yọ.>>
65 Biratus zụ ụn, <<Sa'an karma-nẹ, ẹ dọ'ẹ ẹ nọm ụr-e' ụka nọ hyentẹ kamụg.>>
66 Sẹ ẹ aruk, ẹ wo gẹr ụ-dọmụ ta'ar-dụ ọ dọm-ụ u-sag taas ụ wakụn ụ tam da, tụmsụ ẹ wo karma-nẹ e'-dụ sag-u ọ.

28

Yụnẹ-ụr Yẹsọ dụgụ m-mar
(Mark 16:1-8; Ruka 24:1-12; Yoha 20:1-10)

‡ **27:46** Gwat tụmsụ Muut: SẹpV 22:1.

1 Ba Họ-dụ ụr-Hurẹ dụ roog-mụ ụt-ta'er
arkẹ, ụ tẹk-ụ họ-dụ ụr-takụn dụ roog-mụ
ụt-ta'er, ụr-is gas, Mẹri Magadarin ụ yakụn
nẹta-ya wụ na fogẹ Mẹri ẹ yụnẹ ẹ dọ'ẹ ụdụ
u-sag.
2 Za rem, na nọm dẹkụn rụmụs-dụ u-dak
dẹ u-tát, sẹ wakụn wa-tọm Wa-ko-uyan wa
haan dụgụ dọm u-rụ, wa irgụssẹ ta'ar-ụ na
takụstẹ u-sag, wa shụ'ụt ụ dọm-ụ ta'ar-u ọ.
3 Wa ọ m-bakụt, tụmsụ cwụ'ụt wa ụ pus-
tọ pụt ụka ụt-randi.
4 Da-ụ a-ụr-e'-nẹ hyanẹ wụn, ẹ hog u-gyẹr
sok, ẹ ọ m-zap, ẹ he u-dak ụka marimari nẹ.
5 Kụna wa-tọm u-Rụ zụttẹ nẹta-ụt tọ, <<A
nọ họg u-gyẹr da! Ụm nak nọ ọ sa-u Yẹsọ
wa, wụ na tarẹ u-kan.
6 Wa za anẹ da. Wa yụngẹ ụka wa zụttẹ.
Haanụn nọ hyan be-dụ wa ọttẹ m-rụt.
7 Nọmụn m-họr nọ dọ'ẹ, nọ warụ a-dorụ
wa ụzụ, <Yẹsọ yụngẹ dụgụ marimari nẹ.
Wa dẹ hen ụ ba-dụ nọ m-tẹ Gariri, kụna
nọ dọtẹ hyan-dụ wụn.> Baksụn nọm-ụ ụm
warụ nọ.>>
8 Sẹ ẹ yagẹ be-dụ u-sag, u-gyẹr nẹ sok,
tụmsụ ụr-sọ nẹ sok. Ẹ kụsụm m-sọm remụ
ẹ war-tụ a-dorụ Yẹsọ,
9 Yẹsọ ụ hi-ụr wa, wa goonẹ ụ ụn nẹ, wa
zụ ụn, <<Jab-ụs pussẹ ụdụ nọ!>> Ẹ hiknẹ ẹ
ham-ụt na-ụs rò, ẹ nọmụ wụn ụt-huuk.
10 Yẹsọ zụ ụn, <<A nọ họg u-gyẹr da!
Nọkọn nọ warụ ọr-ụt ri nẹ na goonẹ ụ
Gariri, kụna ẹ dọtẹ hyan-dụ mẹ.>>

Nọm-ụ a-ụr-e'-nẹ warẹ

11 Da-ụ nẹta-ụt tọ ọ tẹk-ụ m-ha, tẹk-ụ nẹt-
tụ e'-dụ sag-u ọ, ẹ to u-bọ, ẹ warụ i-Yatẹ a-
Tọọg-nẹ nọm-ụ na nọmẹ u-bẹẹt.
12 Kụna yụ-Yat-ya a-Tọọg-nẹ ụt-nẹngẹn
nẹ gụgtẹ ụt-hi, ẹ ye' karma-nẹ shik u-tát,
13 Ẹ zụ, <<Warụn ụt-nẹt ụzụ, <A-dorụ rò
haane m-gyụp ẹ hiwis wụn da-ụ nọ ọọgẹ m-
roog.>
14 A rem-sụ teyẹ ụdụ wa-u-dak, it nọmụ
wa ụs-rem taas nọ swa ụr-kọb da.>>
15 Kụna karma-nẹ ọnktẹ shik, ẹ nom ụka
na zụttẹ ẹ nọm. Nọm-u ọ gụrụs ụ-mẹ
Yahuda-nẹ ụ haan ụ da-ọ.

Ank-mụ Yẹsọ yasẹ a-dorụ wa

16 A-dor ọp u-gan dọ'ẹ ụ Gariri, ẹ dọ'ẹ ụ
rọr-dụ Yẹsọ zụttẹ ẹ goonẹ.
17 Da-ụ ẹ hyanẹ wụn, ẹ nọmụ wụn ụt-
huuk, sẹdi ẹkẹn nọng u-sakna.
18 Sẹ Yẹsọ hiknẹ ụt-mọr wa zụ ụn, <<Ụso-
u ri ya'astẹ mẹ farụk-dụ dọm u-rụ u-dak nẹ
u-bẹẹt.
19 Remụ iya, dọ'ẹn nọ nọmụ nẹt-tụ u-
dak ụt-bẹẹt kọsẹ-tụ rem-ụs ri, ụka ẹ dọtẹ
shụ'ụtụ a-dorụ ri. Nọ nọmụ ẹ ụt-yụbụssẹ
m-bụ ẹ shụ'ụt ụ-mẹ farụk-dụ Ụso-u ri, ụdụ
ri nẹ, Wa'-ụ wa, tụmsụ ụdụ Yar-u u-Rụ nẹ.
20 Nọ is-ụ ụn ẹ dọr nọm-ụ ụm zụ nọ nọm
u-bẹẹt. Ụm ọ ụr-kot ụ nọ nẹ ko-uyan da m-
te ma-dụ u-da.>>

Pama-ụ
a-Tọmụ Yẹsọ

Yẹsọ mụụg ụ dọm u-rụ

1 Tiyapọrus, ụ ran-u ri ụr-takụn ụm pangụn bọ ụ remụ nọm-tụ Yẹsọ tak-nẹ ụt-nọm ụt-kọsẹ nẹ,
2 m-tẹ họ-dụ wa dụsẹ ụ-dọm u-rụ. Kanda na kụb-ụt wa m-da u-rụ, da-ụ wa taasẹ nọm-dụ ụt-him dụgụ Yar-u u-hẹn ụdụ nẹt-tụ wa dagẹ ụka a-tọmụ wa nẹ.
3 Da Yẹsọ yụnẹ dụgụ m-mar, wa kọskẹ hi-ụr wa ụdụ a-dorụ wanẹ ụzụ wa ọ ụr-fat. Ụt-Họ ụt-shik ụt-yụr wa ọ nọmụ ụt-nẹt rem-sụ Faruk-dụ u-Rụ.
4 Da-ụ wa ọọgẹ u-rẹ ụ ụn nẹ, wa zụ ụn, <<A nọ yagụ Urusharima da. Nọ ẹ' estẹdụ ụs-rem sụ ụso ụ ri nọmẹ ụka ụm wartụ nọ,
5 Yohanna nọngẹ ụt-nẹt ụt-yụbụssẹ m-bụ, za m-tumb na dọ'ẹ nọmụ nọ ụt-yụbụssẹ ụ Yar-u u-Rụ.>>

Mụ-ụr Yẹsọ ụ dọm u-rụ

6 A-tọmụ Yẹsọ mọrọg ụr-be ụr-gan ẹ nọmụ wa ụr-shụt, <<¿Wa-ko-uyan, yan da-ọ bọ dọ'ẹ mụụtụn Isra-nẹ ụr-farụk ụ kom-ụt ẹ, ẹ hurẹ dụgụ farụk-tụ Roma-nẹ?>>
7 Yẹsọ zụ ụn, <<Nap-mụ u-da ụ họ-tụ u-gọs nẹ u-zwụụn nẹ, sẹsẹ sụ nọ sẹ da, ụka Ụso ụ estẹ ụ bẹb-ụr wa.>>
8 Nọ dọ'ẹ kwụm-dụ ụr-bẹb da-ụ Yar-u u-Rụ hẹẹnẹ ụ dọm-ụ nọ. Nọ dọ'ẹ ụt-shụ'ụt a-warrụ rem-ụs ri ụ Urusharima m-ha ụ dak-ụ Yahudiya nẹ, ụ dak-ụ Samariya-nẹ, m-tẹ ma-dụ u-dak.
9 Da-ụ wa taasẹ zụ iya, na kụb wụn m-da ụ dọm u-rụ ụ-mẹ ụr-kụụt. Ụn ọ tẹk-ụ ụt-gwat har u ẹnk ụn m-hyan.
10 Ụn ọ tẹk-ụ sak-dụ is ụ arụk-ụr rò ụ dọm u-rụ, kụna nẹt-nẹ yụr rwụụtụn m-wa ụ cwụ-ụt pus-tọ nẹ ẹ ọ ees ụ kẹnụ ụn.
11 Kụna ẹ zụtẹ, <<Nọ campa-nẹ Gariri, ¿remụ u-yan ọ nọ ọttẹ ees ụ ana ụ gwat-dụ dọm u-rụ? Yẹsọ wụ na kabẹ m-da ụ dọm u-rụ, wa dẹ ụt-mụụn ụka nọ hyentẹ da-ụr rò ụ dọm u-rụ.>>

Na dak Matiyas ụ ọg-ụr
Yahuda I skariyoti

12 A-Tọmụ Yẹsọ barụm ụ Urusharima dụgụ Rọr-dụ Te-sụ Zẹtun, rọr-dụ ọ dapụs Urusharima ra-mụ be-ụr rẹ ọ ụka ha-mụ u-kirometa u-gan.
13 Da-ụ ẹ cwayẹ ụ-mẹ u-bọ, ẹ dụụs ụ kur-ụ dọm ụ be-dụ ẹ ọttẹ roog. I ọ ụkụn, Biturus, ụ Yohanna, ụ Yakubu, ụ Andarawus, ụ Firibi, ụ Tomas, ụ Bataromi, ụ Matiyu, ụ Yakubu (wa'-ụ Arụpayes), ụ Simọn (wụ na zụyẹ wa shụb-dụ u-dak), tụmsụ ụ Yahudas nẹ (wa'-ụ Yakubu).
14 Ụn bẹẹt ụn samẹ ụt-hi ụs-tọọg ụ nọm u-gan, ụr-koto ụt-nẹta nẹ ụ Mẹri nẹ ino-u Yẹsọ, ụ hụno-ụt rò nẹ.
15 Ụ họ-ụt tọ na ọ mọrọg-dụ a-dor-nẹ nẹt-tụ teeg ụt-shik ụt-shishin [120]. Biturus yụnẹ ụr-ees,
16 wa zụ, <<Ọr-ụt ri nẹ, nọmụ na panẹ ọ shụụg ụ rem-sụ u-Rụ sụ Yar u-Rụ warẹ m-tumb nẹ ụ nu-u Dawuda ụ remụ Yahudas, wụ kọsẹ ụka na dọtẹ masụ Yẹsọ.>>
17 Wa ọgụ tẹk-ụ mẹ in, tụmsụ wa ọttẹ ụr-ọg ụ tẹk-ụ mẹ in.
18 Ụ top-ụ ụ shik-ụ pama-ụs yọ-sẹ Yahudas ọ wa otẹ ụr-be, kụna wa hẹẹtụn m-gwakka ụr-hi, mẹn-tụ yọ'ọk, yaag-ụ mẹn rwụụn ụ-dọ.
19 Kowan ụ Urusharima họk nọmụ nọmẹ, har na tẹgẹ be-ụr rẹ ụr-dim, <<Akardama>> wato ụ rem-ụr ụn na zụ, <<Be-dụ m-Hyụ.>>
20 Biturus zụ, <<Na panụg ụ Sẹp-tụ ụt-Vam ụzụ,
<< <Yagẹ be-dụ ụr-shụ'ụt rò
ụ shụ'ụt ụr-kanda,
Ana yagẹ wakụn
ụ shụ'ụt ụkụn da.>*
Tụmsụ,
<Yagẹ wakụn ụ kab ọg-ụr rò.>†
21 Remụ iya in dagụn wakụn ụ tẹk-ụ nẹt-ụt tun-tọ, wụ ọ ụr-kot ụ in nẹ ko-uyan da, ụ da-ụ Wa-ko-uyan Yẹsọ ọọgẹ ụr-nọk ụ in nẹ.
22 Nẹtụ wa shụ'ụt wụ hyanẹ da-ụ Yohanna nọmụ Yẹsọ ụt-yụbụssẹ m-bụ m-ha da-ụ Rụ-ụ kabẹ Yẹsọ m-da ụ dọm u-rụ. Tụmsụ wa shụ'ụt wụ ọ ụr-kot ụ in nẹ da-ụ mar-m Yẹsọ ụ yụnẹ-ụr wa nẹ dụgụ m-mar.>>
23 Ụn haatụn nẹt-nẹ yụr: Yusuhu wụ na fogẹ Barsaba (tụmsụ na zụ wa Justus), ụ Matiyas nẹ.

* **1:20** Gwat tụmsụ: SẹpV 69:25. † **1:20** Gwat tụmsụ: SẹpV 109:8.

24 A-dorụ Yẹsọ nọm ụs-tọọg ụzụ, <<Wa-
ko-uyan bọ nak jab-ụ kowan. Kọsụ it wụ bọ
dagẹ ụ tẹk-ụ nẹt-nẹ yụr-ụ inẹ,
25 wa kab pama-ụ Wa-tọm-ụ Yẹsọ ụ Yahu-
das yagẹ wa dọ'ẹ ụ be-dụ wa dagẹ.>>
26 Sẹ ẹ gụn u-gwẹmbi ụ tẹk-ụ mẹ ụn,
Matiyas re, wa shụ'ụt wa-tọm-ụ tẹk-ụ mẹ a-
Tọmụ Yẹsọ ọp u-gan.

2

Haan-dụ Yar-u u-Rụ

1 Da-ụ họ-dụ Pẹntikọs tenẹ, a-dor ọ bẹẹt
ụr-be ụr-gan.
2 Za m-nap na họg dum-dụ mya-mụ ụr-
bẹb ụ-dọm u-rụ mọ shi kur-ụ ụn ọttẹ ụ-mẹ.
3 Kụna ụn hyentẹ ụt-nẹt ụt-bẹẹt tụ ọ ụkụn
ụ ọkọn nọm-ọ nẹ ụka rem-tụ u-ra hi-ụr
kowan.
4 Ụn bẹẹt ụn shụụg u-Yar u-Rụ nẹ ụn hụ
ụs-rem ụ tọkọn rem-tọ nẹ ụt-gọ ụt-gọ, ụka
Yar u-Rụ yụtẹ ụn bẹb-dụ ụt-nọm.
5 Ụ da-u ọ ẹkẹn ọro ụkụn a-dorụ fụn-yụ
Yahuda-nẹ i ọ ụr-shụ'ụt ụ Urusharima ẹ
haagụn dụgụ be-tụ m-ra tụ dak-u ọ.
6 Da-ụ ẹ họgẹ ụt-nẹt ụs-rem ụ tọkọn
rem-tọ, sẹ mọrọg-dụ ụt-nẹt karụg, ẹ hụ
mụrimmọ, remụ zụ ụn họk a-dor ọ ụs-rem
ụ rem-dụ dak-u ẹ.
7 Ụn hụ mụrimmọ sọk, ụn ọ ụt-zụ, <<¿Nẹt-
ụt tuntọ a nẹt-tụ Gariri tọ da?
8 ¿Rẹnẹ ọ nomtẹ it ọ họg-dụ ụn ụs-rem ụ
rem-ụr it?
9 It hen nẹt-tụ:
Dak-ụ Fartiya tọ, ụ
Dak-ụ Madiya nẹ, ụ
Dak-ụ Erama nẹ,
Tụmsụ ụ
Dak-ụ Mẹsofotamiya nẹ, ụ
Dak-ụ Yahudiya, ụ
Dak-ụ Kafadokiya nẹ, ụ
Dak-ụ Fantus nẹ, ụ
Dak-ụ Asiya-nẹ, ụ
10 Dak-ụ Firijiya-nẹ, ụ
Dak-ụ Famfiriya-nẹ, tụmsụ ụ
Dak-ụ Masar nẹ, ụ
Dak-ụ Ribiya nẹ dapụs bọ-ụ Sayirin, ụ
Nẹt-tụ dak-ụ Roma-nẹ i haanẹ ụt-riig
11 i na matẹ Yahuda-nẹ ụ i-za-yahuda-nẹ
da i byụr-nẹ ẹ dor fụn-u it.
Ẹkẹn ụ tẹk-ụ mẹ it nẹt-tụ dak-ụ Kiritiya
tọ,
ụ dak-ụ Raraba nẹ.
It ọ họg-dụ ụn ụs-rem ụ rem-ụr it, it ọ
họg-dụ ụn ụ warrụ nọm-tụ m-shin tụ Rụ-ụ
nọmẹ ụ rem-ụr it!>>
12 Nọm-ụ ho ụn ụ mụrimmọ, ụn ọ shụt-dụ
hi-ụt ụn ụzụ, <<¿Yan-ọ inya?>>
13 Ẹkẹn nọmụ ụn rem-sụ ụs-jụrụm ụzụ,
<<Bụ-mụ kẹ mọ ụn swayẹ.>>

Kọsẹ-tụ Biturus nọmẹ ụ họ-dụ Pẹntikọs

14 Biturus yụnẹ ụr-ees ụr-kot ụ a-Tọmụ
Yẹsọ nẹ ọp u-gan, wa jakụs u-cwar wa
zụ, <<Ọr-ụt ri Yahuda-nẹ bẹẹt i ọ ụr-yụ ụ
Urusharima, họgọn, tụmsụ ẹrẹn ụt-tọ nọ
họg nọm-ụ ụm dẹ warụ nọ.
15 Nẹt-ụt tun-tọ swaag kẹ' da, ụka nọ ọttẹ
m-hyan, wụndụ ọmọn uro nẹ.
16 Nọm-ụ wa-warrụ rem-sụ u-Rụ Jowẹr
warẹ ọ ụzụ,
17 << <Rụ-ụ zụ: Ụ họ-tụ ụr-vastẹ,
ụm dẹ tọknụ Yar-u ri ụdụ ụt-nẹt.
Yaag-ụ nọ campa-nẹ
ụ yaagụ nẹta-nẹ dọ'ẹ
nọm-dụ bụt-tụ rem-ụs ri,
Yaagụ bẹb-nẹ dẹ
nọm-dụ u-hyan,
Nẹngẹn-tụ dẹ nọm-dụ ụs-bo'.
18 Ụt-nip ụ da-ụ ọ,
ụm dẹ haatụn Yar-u ri
ụdụ tọk-nẹ ri campa-nẹ ụ nẹta-nẹ,
Ẹ dọ'ẹ nọm-dụ
bụt-tụ ụm warụ ẹ.
19 Ụm dẹ kọsụ nọm-tụ
m-shin ụ dọm-ụ u-rụ,
ụ nọm-tụ m-shin nẹ u-dak,
wato m-hyụ, u-ra nẹ,
ụ ụt-fụ'ụt nẹ tụ rim-tọ.
20 Ụm dẹ muut ụr-họ u-cwụm,
pyaat-yụ dẹ ụt-shụ'ụt ụka m-hyụ,
kanda họ-dụ Yawe dẹ haan,
họ-ụr yat-dẹ dụ m-sek.
21 Ụ da-u ọ wụ nọmẹ ụs-tọọg
ụ dim-ụr Yawe wa dọ'ẹ
kwụm-dụ u-ụkụr.>*
22 <<Ọr-ụt ri Isra-nẹ, họgọn rem-ụs sin-
sẹ: Yẹsọ wa-Nazara wa Rụ-ụ yasẹ tụmsụ
wa ees. Rụ-ụ kọskẹ tun-tọ ụt-bẹẹt remụ
nọm-tụ m-shin tụ nọmẹ, ụs-nap nẹ sụ wa

* **2:21** Gwat tụmsụ: Jowe 2:28-32.

nọmẹ ụ-mẹ Yẹsọ ụ tẹk-ụ mẹ nọ, ụka nọ nụptẹ ụr-zwar nẹ.
23 Iya ọ Rụ-ụ zọngtẹ wa ya'astẹ wa ụdụ
nọ, tụmsụ ụ nap-dụ u-Rụ dẹ, nọ tụrtẹ wa u-
kan, nọ ho wa ụ sẹgẹ-dụ nẹt-ụt yọ-tọ nẹ.
24 Wa swaag ụr-kọb sok da-ụ wa marẹ,
sẹdi Rụ-ụ ụkụr wụn dụgụ bẹb-dụ m-mar,
tụmsụ wa yụns wụn dụgụ marimari-nẹ,
remụ zụ za ụt-nọmẹ ụ mar-mụ ship wụn
da.
25 Farụk Dawuda nọmụg ụs-rem ụ wụn
ụzụ,
<< <Ụm nak Yawe ọ ụr-kot
ụ mẹ nẹ ko mụnẹ,
wa ọ ụ daps kom ụt-cwa ri,
ụm za họg-dụ u-gyẹr da.
26 Remụ iya jab-ụ ri ọ ụr-sọ,
rem-ụr ri ọ fụ-dụ
ụt-sẹp tụ ụr-sọ,
war-u ri ụt-shụ'ụt
ụ tẹk-ụ wadụ jab.
27 Remụ zụ wa za yagụ
fat-ụr ri ụ-mẹ u-sag da.
Ko wa yagẹ Wa-u-hẹn wa zụm da.
28 Bọ kọskụ mẹ fụn-yụ
dẹ huụtụ mẹ ụdụ ụr-fat.
Bọ dẹ wadụ mẹ ụr-sọ remụ zụ,
bọ ọ ụr-kot ụ mẹ nẹ.> >>†
29 <<Ọr-ụt ri Isra-nẹ, mẹ kerụ nọmụ nọ
ụs-rem za u-sakna ụ mọttụ ụso-ụ ụso-ụt in
Dawuda. Dawuda marụg, na dok wa, sag-u
wa ọ ụdụ in har ụ da-ọ.
30 Wụn wa-warrụ rem-sụ u-Rụ wa,
tụmsụ wa nak ụzụ Rụ-ụ estẹ ụs-rem ụs-
tọnd nẹ, ụzụ wa dẹ wadụ wakụn ụr-farụk
dụgụ kọ-ụr rò, ụka wa wotẹ Dawuda ụr-
farụk.
31 Dawuda hyangụn iya, sẹ wa nọm ụs-
rem ụ mọttụ yụnẹ-ụr Yẹsọ Kiristi‡ dụgụ m-
mar, ụzụ wa za yagụ wụn ụ mẹ u-sag da,
tụmsụ war-u rò za ụt-zụm da.
32 Rụ-ụ yụnụstẹ Yẹsọ dụgụ m-mar, it bẹẹt
a-dorụ wa kowan hyanụg tụmsụ it ọ ụt-
war.
33 <<Rụ-ụ yaag Yẹsọ m-sek ụ kom ụt-cwa
u-Rụ, tụmsụ wa kabụg Yar-u u-Rụ dụgụ-dụ
u-Ụso, ụka wa estẹ ụs-rem. Ụ da-ọ hen, wa
haatụn Yar-u ọ ụ dọm-ụ in jab gan. Wa
haatụn nọmụ nọ hyanẹ tụmsụ nọ hog.
34 Dawuda tamụg da-dụ u-rụ da, sẹdi wa
zụụg,
<< <Yawe zụụg Wa-ko-uyan ụ ri:
<<Shụ'ụtẹ ụ kom-ụ ụt-cwa ri
35 Ụm tẹ da ụm dẹ wa-dụ
huụb-ụt yọ-tọ ró
u ta-ụ ụs-na ró.>> >§
36 <<Ụ remụ iya yagẹ nẹt-tụ Isra-nẹ bẹẹt ẹ
nap sin-sẹ, Yẹsọ u-ya yụ nọ tarẹ u-kan Rụ-ụ
muttẹ wa Wa-ko-uyan tụmsụ Kiristi.>>
37 Da-ụ nẹt-tụ họgẹ iya, nọm-u ọ do ụn jab
sok, sẹ ụn zụ Biturus ụ a-Tọmụ Yẹsọ nẹ i ọ
ụkụn, <<Ọr-ụt it, ¿yan-ọ it dẹ ụt-nọm?>>
38 Biturus zụ, <<Yagụn ụt-ba'as na nọmụ
nọ ụt-yụbụssẹ m-bụ, ụ dim-ụr Yẹsọ Kiristi
remụ has-dụ ụt-ba'as. Tụmsụ nọ ụt-kwụm
nya-ụ Yar-u u-Rụ dụgụ-dụ u-Rụ.
39 Estẹdụ ụs-rem remụ nọ ọ, ụ yaagụ nọ
nẹ bẹẹt, ụ ẹkẹn nẹ i za-Yahuda-nẹ da, i Rụ-u
in Wa-ko-uyan banẹ ụ hi-ụr wa.>>
40 Biturus re shụ ụ nọmụ ụn ụt-bụt u-tát,
tụmsụ wa nọmụ ụn ụt-him ụzụ, <<Kọnọn
u-Rụ taas wa nya nọ ụr-kọb da-ụ wa haanẹ
ụ yadụ a nọm-dụ nọm-ụt yọ-tọ nẹ ụr-kọb i
gụgmẹ Yẹsọ.>>
41 Nẹt-tụ kabẹ bụt-tụ Biturus nọmẹ na
nọngụ ẹ ụt-yụbụssẹ m-bụ. Ụ họ-ụr rẹ nẹt-
tụ swụrnẹ ụ-mẹ a-dorụ Yẹsọ ụ remụ bụt-ụt
tọ teeg nẹt-nẹ ụt-zọngu ụt-tụt [3,000].

Ụka yụ-dụ a-dor ọttẹ

42 Ụn muut jab-ụs ụn ụr-be ụr-gan ụ kọsẹ-
tụ a-Tọmụ Yẹsọ ọttẹ tụmsụ ụ samẹ-dụ ụt-hi
nẹ. Ụn re shụ ụ rẹ-dụ nọm ụt-rẹ ụr-pas ụ
Wa-ko-uyan tụmsụ ụs-tọọg nẹ.
43 Nẹt-tụ ọ ụ Urusharima ẹ hụ shụp-dụ
ụt-nu remụ nọm-tụ m-shin tụ a-Tọmụ Yẹsọ
nẹ ọ ụt-nọm ụt-gọ ụt-gọ.
44 I kabẹ rem-ụs sẹ, ẹ samẹ hi-ụt ụn nẹ
tụmsụ ko-uyan da ụn mọrọg ụr-be ụr-gan.
Tụmsụ ụn mot nọm-tụ ụn ọttẹ u-bẹẹt ụr-
kot.
45 Ụn bụb nọm-tụ ụn ọttẹ na ye kowan
ụka wa ọttẹ ụssa.
46 Ko mụnẹ ụn hụ m-ha ụ be-dụ ụr-shụ'ụt
dụ Wa-kọ-uyan. Ụn re nọm ụt-rẹ ụ baksụn
ụn war-u Yẹsọ ụ hyụ-m wa nẹ ụr-kot ụ bu-
ụt ụn. Ụn ọ u-rẹ u-swa nẹ ụ tẹk-ụ ụr-sọ jab
gan.
47 Ụka ụn zọngtẹ ụt-nọm, ụn ọ vam-tụ
Wa-ko-uyan. Ụn ọttẹ pọng-ụr pus-dẹ ụdụ
kowan ụ mẹ Urusharima, da-ụ nọm-ụt tọ ọ

† **2:28** Gwat tụmsụ: SẹpV 16:8-11. ‡ **2:31** Wụ Rụ-ụ dagẹ. § **2:35** Gwat tụmsụ: SẹpV 110:1.

ụt-nọm, Rụ-ụ ọ swụrụn ụn nẹt-tụ ọ cwan-tụ u-ụkụr dụgụ baas-ụt ụn.

3

Ryam kwụng m-yar

1 Dẹkụn họ-dẹ Biturus ẹ Yohanna ẹ ọ hamụ be-dụ ụr-shụ'ụt dụ Wa-kọ-uyan ụ da-ụ ụs-tọọg, ụs-kwam ụs-tụt sụ u-họ.
2 Ụ is-yụ na fogẹ Is-u Sọ-ya, wakụn nẹt-wa ọro ryam dụgụ da-ụ na matẹ wa. Ko mụnẹ na hatụn wa ụ Is-yụ be-dụ ụr-shụ'ụt dụ Wa-kọ-uyan, remụ wa nọm-ụt ụs-kọn sụ shik ụdụ i ọ ụr-cwa ụ mẹ.
3 Da-ụ wa hyanẹ Biturus ẹ Yohanna ụ mọttụ cwa-dụ kat-dụ be-dụ ụr-shụ'ụt dụ Wa-kọ-uyan, sẹ wa kon ụn shik.
4 Biturus ẹ Yohanna hụ gwat-dụ wụn, Biturus zụ, <<Gwat it!>>
5 Sẹ jab-ụ ryam mu ụdụ ụn, wa ọ m-hyan ụzụ ẹ ya wụn ọkọn.
6 Biturus zụ, <<Ụm zattẹ shik da, sẹdi nọm ụm ọttẹ ọ ụm dẹ yadụ bọ. Ụ tẹk-ụ dim-ụr Yẹsọ Kiristi wa-Nazara, yụnẹ bọ nọm m-ha!>>
7 Sẹ Biturus ship kom ụs-cwa rò, wa yụns wụn. Za rem na-sụ yụnẹ m-kim ụ is-tụ ụs-na rò nẹ sẹ nom ụr-bẹb.
8 Wa tụ mak wa yụnẹ ụr-ees, wa hẹẹsẹ m-ha. Wa dor Biturus nẹ m-cwa ụ-mẹ kat-dụ be-dụ ụr-shụ'ụt dụ Wa-kọ-uyan, wa ọ m-ha ụs-mak nẹ, wa ọ vam-dụ u-Rụ.
9 Ụt-nẹt ụt-bẹẹt ẹ hyen wụn wa ọ m-ha, ụ vam-tụ u-Rụ nẹ.
10 Nẹt-tụ nụp ụzụ wụna shụ'ụtẹ ụ Is-u Sọ-ya yụ be-dụ ụr-shụ'ụt dụ Wa-kọ-uyan ụs-kọn. Ẹ hụ mụrimmọ remụ nọm-ụ nọmẹ ụ wụn.
11 Da-ụ rya-mụ wa ọọgẹ m-shụp ụ Biturus nẹ ẹ Yohanna, nẹt-tụ kụsmụn m-sọm ẹ haan ụ dẹkụn be-dẹ dụ na zụyẹ ụ pyụ-ụ Suremanu ẹ ọ mụrimmọ.
12 Da-ụ Biturus hyanẹ iya, sẹ wa nọmụ nẹt-nẹ ụs-rem wa zụ, <<Nọ Isra-nẹ ¿remụ yan-ọ nọ ọttẹ ụ mụrimmọ? ¿Remụ yan-ọ nọ ọttẹ madi-ụr itẹ sẹ bọ zụ bẹb-dụ hi-dụ war it dẹ, ko na zụ wadụ jab-ụ it dẹ ụ dor u-Rụ dẹ wụtẹ campa-u inya m-ha?
13 Rụ-u Ibrahi, ụ Ishaku, ụ Yakubu, Rụ-u ụso-tụ ụso-ụt in, wa ye' Yẹsọ m-sek. Wụna hen tụ-shụ nọ yasẹ, tụmsụ nọ gụgụm wa ụ kẹnụ Biratus, ko ba shụ'ụtẹ Biratus cwanụg wa rest wa.
14 Sẹdi nọ gụgụm Wa-u-Hẹn, wa jab-ụ sọ-ọ, nọ kon na yagẹ wa họ-dụ ụt-nẹt,
15 Nọ ho wụ dẹ kerụ yadụ nẹt fat-dụ za ụr-ma. Tụmsụ Rụ-ụ yụns wụn dụgụ m-mar, in hyanụg wụn da-ụ wa yụnẹ dụgụ marimari-nẹ, tụmsụ it ọ warụ nọ sin-sẹ.
16 Ụ remụ yadụ jab m-shin nẹ mụ Yẹsọ, nẹt unwa nọ hyanẹ tụmsụ nọ nụp ọ wa kumtẹ m-yar. Remụ zụ it yaag ụt-nip ụ Yẹsọ ọ wa'ẹ nẹt unwa ọttẹ m-yar. Nọ bẹẹt hen nọ hyanụg.
17 <<Ụ da-ọ ọr-ụt ri, ụm nak nọmụ nọ nọmụ Yẹsọ ụ tụ-shụ nọ nẹ, nọ nọmụg ụ remụ zụ nọ nak ụzụ wụna ọ Kiristi da.
18 Sẹdi ụ remụ iya ọ Rụ-ụ shụụstẹ nọm-ụ wa warẹ ụ nu-tụ a-warrụ rem-sụ u-Rụ ụzụ, Rụ-ụ dẹ tọmnụ Kiristi u remụ wa ụkụrtẹ nẹt-ụt wa, tụmsụ wa dẹ swadụ ụr-kọb.
19 Remụ iya yagụn ụt-ba'as, nọ byụrụn ụdụ u-Rụ, remụ wa jaastẹ ba'as-ụt nọ.
20 A nọ nọmẹ iya, Wa-Kọ-uyan dẹ mutụ jab-ụs nọ ụ posẹ, Wa dẹ tọmnụ Kiristi ụdụ nọ tun dụgụ ụr-takụn, wato Yẹsọ.
21 Nip-tọ Yẹsọ wa shụ'ụtẹ ụ dọm u-rụ, har da-ụ wa dẹ mutụ ko-uyan ụ po-ọ, ụka Rụ-ụ zụttẹ dụgụ ụr-takụn ụ nu-tụ a-warrụ rem-sụ u-Rụ nẹ i u-hẹn.
22 Mosa zụụg, <Yawe Rụ-u nọ dẹ tọmtụn nọ wakụn wa-warrụ rem-sụ u-Rụ ụ tẹk-ụ mẹ no, ụka na tomtụ mẹ. Kụmgẹ hen nọ họg nọm-ụ wa dẹ warụ nọ.
23 Ụt-shụ'ụt hen wụ gụgmẹ họg-dụ wa-warrụ rem-sụ u-Rụ wa, na dẹ rutụ wa tẹk-ụ mẹ ụt-nẹt.>*
24 Iya ọ hen tẹk-ụ a-warrụ rem-sụ u-Rụ nẹ bẹẹt i nọmẹ ụs-rem, dụgụ da-u Samaira ụ haan ụ i haanẹ ụ-dim, ẹ nọng ụs-rem ụ remụ họ-ụt tun-tọ.
25 Rem-sụ u-Rụ sụ a-warrụ rem-sụ u-Rụ nẹ nọmẹ, remụ nọ ọ na nomtẹ, tụmsụ nọ dẹ rẹ-dụ estẹdụ ụs-rem sụ Rụ-ụ nọmẹ ụ ụso-tụ ụso-ụt in nẹ, ụ wa zụttẹ Ibrahi, <Ụ mẹ kọ-ụr rò dẹ rem-tụ dak-u unọ u-bẹẹt dẹ kwụm-dụ kom-ụ u-Rụ.>†
26 Da-ụ Rụ-ụ yụnsẹ tọk-ụ wa, wa tom wa ụr-takụn m-ha dụ nọ ụ wa wa-ụ nọ kom-ụ sọ-ọ ụ wa muutụ nọ ụ yagẹ-dụ fụn-ụs yọ-sẹ nọ.>>

* **3:23** Gwat tụmsụ: Takụ 22:18; 26:4. † **3:25** Gwat tụmsụ: Takụ 22:18; 26:4.

4

Biturus u Yohanna u Morog-du ut-Nengen ne

1 A-togog u yu-shu a e'-du be-du ur-shu'ut
du Wa-ko-uyan ne u Saduki-ne e haan udu
Biturus u Yohanna da-u e ooge us-rem ut-
net ne.
2 E hog us-ryab remu zu a-Tomu Yeso o
iis-u ut-net uzu, remu shin-m Yeso i mare e
de ur-yune ur-fat uka Yeso yunte.
3 Un maste Biturus e Yohanna, un tage e
m-ha gas-du is remu zu rim-mu torog u da-
u o.
4 Tumsu ut-net u-tát e hog rem-su Bitu-
rus ne ware e kub tumsu net-tu kabe e teeg
campa-ne ut-zongu ut-tan [5,000].
5 Da-u is gase, a-shu ne, ut-nengen ne, u
a-kose-tu u-bor ne, e morog u Urusharima.
6 Anas yu yat-ya a-togog, wa o ukun, u
Kayafa, u Yohanna, u Arekzanda, u tokon
net-to ne tu o bu-u yu yat-ya a-togog-ne.
7 Un wu na haatun Biturus e Yohanna.
Un nomu un ur-shut uzu, <<¿Beb-ur wande
tumsu dim-ur wande no ottę nom-du nom-
ut tun-to?>>
8 Yar-u u-Ru dor-ut Biturus, wa zu un,
<<No a-shu ut-net ne, u nengen-tu Isra-ne,
9 ¿u ya-o no o ur-shut remu segę-du rya-
mu wa kume? ¿Tumsu no ut-sa na nap wu
ya' wun m-yar?
10 It ut-sa no beet u net-tu Isra-ne ut-beet
no nap uzu, u tek-u dim-ur Yeso Kiristi wa-
Nazara. Wu no tare u-kan, Ru-u yuns wa
dugu m-mar. Yeso yaag wun m-yar u da-o
hen no hyanug se.
11 Yeso wa na nomte us-rem u-me rem-su
u-Ru uzu,
<< <Ta'ar-du ur-tak du u-ma
du a u-ma ne gugme,
de shu'ute ta'ar-du
zege ur-zwar.>
12 Ru-u tomgun in net gan kyak wu de ukru
in dugu ba'as-ut in, tumsu dim-du zaar u-
me dak-u uno du kore kwum-du u-ukur da
se dim-ur Yeso.>>
13 Tu-shu hu murimmo remu hyan-du
beb-du jab-u Biturus e Yohanna. E haan e
nup uzu Biturus u Yohanna e za tek-u net-
ut yat-to da tumsu e nong m-karuntę da.
Dugu da-u o un nup uzu un oog ur-kot u
Yeso ne.
14 Da-u tu-shu hyane wu kume m-yar u
ees udu Biturus u Yohanna ne, e kerge zu-
du okon da.
15 E nom u-shaura u tek-u me un uzu,
Biturus ne u Yohanna e yage Morog-du ut-
Nengen.
16 E zu, <<¿Yan-o in do'e ut-nom u net-ut
tun-to ne? Remu zu kowan u Urusharima
nak uzu net-tu hyanug nom-tu m-shin udu
net-ut tun-to, fun zaar u na dote ut-zu,
<Bise da.>
17 Sedi it o gyer-u rem-us sin-se cwa ko
hene, se na nak un ut-to, a un nomu wakun
us-rem da, ko un nom ut-kose u dim-ur
Yeso da.>>
18 Se un fagun a-Tom ne, un nuk un ut-to
uzu, a un waru wakun us-rem, ko un nom
ut-kose u dim-ur Yeso da.
19 Biturus e Yohanna shus e zu un, <<¿No
o m-hyan uzu Ru-u ut-sa it hog rem-us no
m-zeg su wa?
20 Remu zu it, it za keru ho-du us-ram u
warru nom-u it hoge tumsu it hyen da.>>
21 Tu-shu ut-nengen sur m-nak un ut-to
sok, da tase un rest un. Un taag uka un dote
yadu un ur-kob, remu zu ut-net ut-beet to o
nomu u-Ru m-sek remu nomu u nome.
22 Net-u wa wu kume m-yar mu m-shin
wa zek us-hak ut-shik ut-yur [40].
23 Da-u na reste Biturus e Yohanna, se e
do'e udu or-ut un, un waru un nom-u i-yate
a-Togog u ut-nengen ne waru un.
24 Un hen da-u un hoge iya, un jakus
cwar-us un udu u-Ru jab gan un zu, <<Wa
Ko-uyan, Wu nome dom u-ru u-dak ne, m-
sa ne, u nom-tu o me to.
25 Bo nomug us-rem m-tumb ne u beb-du
Yar-u u-Ru tumsu remu tok-u ro, wato wu
mate uso-u it Dawuda:
<< <¿Remu yan-o
i za-yahuda-ne da
nomte us-ryab?
¿Remu yan-o tumsu net-tu
nomte dorog-su m-zan?
26 Farkina-ne i u-dak
yune e zong m-gag,
tumsu tu-shu ut-net
same ur-hi u un ne,
un o yur yo-de u Yawe,
u Kiristi ne wu Ru-u dage
wa-u-ukur in.>*

* **4:26** Gwat tumsu: SepV 2:1-2.

27 Remụ ụzụ nip-tọ, Herẹ Antipas ụ Biratus samgẹ ụt-hi ụ-mẹ bọ-u unọ ụ i za-yahuda-nẹ da ụ nẹt-tụ Isra-nẹ. Ụn nọng zọngụssẹ remụ ụn ho-ụt Yẹsọ, wụ bọ dagẹ u wa shụ'ụt tọk-u u-hẹn ró.
28 Remụ zụ bọ ọ m-shin nẹ, nẹt-ụt tọ nọmụg nọmụ bọ zụ ẹ nọm. Nọmụ bọ zọngẹ ụt-nọm m-tumb nẹ ọ dẹ ụt-shụ'ụt.
29 Wa-ko-uyan, họg ụka ụn ọttẹ rem-sụ mọt-tụ yadụ it ụr-kọb. Ya tọk-nẹ ro bẹb-dụ jab dụ warrụ rem-ụs ro za u-gyẹr.
30 Nabnẹ kom-u ró bọ hatụn m-yar ụ nọm-tụ wadụ nẹt ụ mụrimmọ ụ nọm-tụ m-shin nẹ, ụ remụ dim-dụ tọk-ụ ro Yẹsọ, Wa-u-Hẹn.>>
31 Da-ụ ẹ nọmẹ ụs-tọọg, be-dụ ẹ mọrọgtẹ rụmụs. Sẹ Yar-u u-Rụ dor-ụt ụn bẹẹt ụ, ụn hụ warrụ rem-sụ u-Rụ za u-gyẹr.
32 Mọrọg-dụ a-dor ẹ ọ jab gan, wakụn zaar wụ dẹ ụt-zụ, <<Nọm-u ri ya>> da, sẹdi ụn mot nọm-ụ ụn ọttẹ.
33 Ụr-bẹb nẹ sọk, a-Tọmụ Yẹsọ wụr ụka yụnẹ-dụ Wa-ko-uyan Yẹsọ dụgụ marimari-nẹ. Kowan ụ tẹk-ụ mẹ ụn kum kom-ụ u-Rụ,
34 Tụmsụ wakụn zaar wụ tagẹ ụ ọkọn nọm-ọ ụ tẹk-ụ mẹ ụn da. Ẹkẹn a-dor-nẹ i ọttẹ ụt-tak kọ ụt-bu, ọkọn da-ọ ẹ bụb tọkọn nọm-tọ. Tụmsụ ẹ hatụn shik-ụ nọm-tụ ẹ babẹ.
35 Ụn haatụn shik ụ-shụ a-Tọmụ Yẹsọ nẹ, na ye' kowan ụka wa ọttẹ ụssa.
36 Wakụn ọro wụna zụyẹ Yusuhu, wụ a-Tọmụ Yẹsọ tẹ'ẹ ụr-dim Baraba (wato, Wa'-ụ wa shiriktin-mụ jab). Wa ọ ụ tẹk-ụ mẹ kọ-ụr Rẹwi nẹ, tụmsụ wa hagụn dụgụ Gas-ụ Sayifurus.†
37 Baraba bụb ọkọn tak-ọ ụ wa, wa haatụn shik-ụ kẹnụ a-Tọmụ Yẹsọ.

5

Hananiya ụ Safiratu

1 Tụmsụ wakụn nẹt wa wụna zụyẹ Hananiya ụ nẹta wanẹ Safiratu, wa bụb ọkọn tak-ọ ụ wa ọttẹ.
2 Ụ nap-dụ nẹta-nẹ, wa yasẹ u-ụk ụ mẹ shik tak-ụ ụn babẹ, wa hatụn u-ụk ụ kẹnụ a-Tọmụ Yẹsọ.
3 Kụna Biturus zụttẹ, <<Hananiya, rẹ-ọ bọ yaktẹ faruk-ụ nọm ụs-te zẹg-ụt bẹb-dụ jab-ụ ró, bọ nọmụ Yar-u u-Rụ ụs-bi. Bọ yaskẹ ẹkẹn shikẹ ụ-mẹ shik-ụ tak-u bọ babẹ. Bọ nọmụg ụka ụzụ bọ hattụn it shik bẹẹt.
4 Kanda bọ babụ ro ọ, ko ba bọ babẹ, bọ kerụ nọm-dụ nọmụ bọ cwanẹ ụ shik-ụ ẹ. ¿Remụ yan-ọ bọ wụtẹ sin-sẹ dorogsẹ ụ jab-ụ ro? Nẹt wa bọ nọmẹ ụs-bi da, Rụ-ọ bọ nọmẹ.>>
5 Da-ụ Hananiya họgẹ iya, sẹ wa hẹ'ẹ u-dak wa mụrụs. Nẹt-tụ họgẹ ụt-bẹẹt hen, gyẹr-ụ u-tát ship ẹ.
6 Ya'agụ bẹb-nẹ haan ẹ họpọs wụn u-kus, ẹ kụb wụn m-rwụ, ẹ dok wụn.
7 Da surẹ m-wa'as ụka ụs-kwam ụs-tụt, nẹta Hananiya cwan, wa nak nọmụ na nọmẹ da.
8 Biturus zụ wụn, <<¿Warụ mẹ, taas-dụ shik-dẹ anẹ i nọ bụbtẹ u-tak?>>
Wa zụ, <<Ụ, tasẹ ụkụn iya.>>
9 Biturus zụ wụn, <<¿Remụ yan-ọ nọ gụgtẹ u-nu nọ reg-ụt Yar-ụ Wa-ko-uyan? Gwat ba-tụ ụs-na i jwakẹ campa ró. Ẹ ọ hen ụ is, ẹ dọ'ẹ ụ kab-dụ bọ ẹ ruut.>>
10 Za rem wa hẹ'ẹ u-dak, wa mụrụs. Da-ụ ya'agụ bẹb-nẹ cwanẹ, ẹ bit wa marụg, ẹ kụb wụn, ẹ ruut, ẹ dok wụn ụ dapụs campa ro.
11 Gyẹr-ụ ship a-dorụ Yẹsọ nẹ bẹẹt, ụ nẹt-nẹ ụt-bẹẹt tụ họgẹ rem-ụs sin-sẹ.

A-Tọm nọmụg nọm-tụ m-shin

12 A-Tọmụ Yẹsọ nọmọg nọm-tụ m-shin u-tát ụ mẹ ụt-nẹt. Tụmsụ a-dor-nẹ bẹẹt mọrọg ụr-be ụr-gan ụka ẹ vettẹ ụ pyụ Suremanu, ụ-mẹ be-dụ ụr-shụ'ụt dụ Wa-kọ-uyan.
13 Ụ tẹk-ụ ụt-nẹt ụt-bẹẹt i te m-kab Yẹsọ da, ẹ ọ họg-dụ gyẹr ụr-cwa ụdụ a-dor, remụ zụ ẹ nak ụzụ a ẹ nọmẹ nọm-ụt yọ-tọ Rụ-ụ dẹ rwụtụn tọ m-zụn tụmsụ wa ya' ụn ụr-kọb. Ko ba shụ'ụtẹ iya nẹt-tụ ọ yadụ ụn m-zẹg.
14 Kọ ba shụ'ụtẹ iya, a-dor-nẹ hụ m-swụr u-tát ụdụ Wa-kọ-uyan campa-nẹ ụ nẹta-nẹ.
15 Nọm-tụ a-Tọm ọ ụt-nọm, wa'ag ụt-nẹt ụ rwụtụn a-kọb-dụ m-yar nẹ ụ dọm ụs-fụn, na ọ rụstụ ẹ dọm ụt-yụn ụt-wụndi nẹ ụka ọttẹ a Biturus ọ arụk wa tam ụn ko ryụn-u wa ọ tamẹ ẹkẹn ẹ kum m-yar.
16 Ụt-Nẹt u-tát ẹ hụ mọrọg dụgụ bọ-tụ ọ dapụs Urusharima, ẹ ọ hatụn a-kọb-dụ m-yar nẹ, ụ i nọm ụs-te ọ yadụ ụr-kọb nẹ, ẹ bẹẹt ẹ kum m-yar.

† **4:36** Sayifurus dak-ụ ọ m-gan m-sa.

17 Sẹ yụ yat-ya a-tọọg ụ mọrọg-dụ nẹt-tụ
Saduki-nẹ i ọ ụr-kot ụ wụn nẹ, ẹ nom ụr-
shụb u-tát remụ zụ nẹt-tụ ọ kab-dụ nọmụ
a-Tọmụ Yẹsọ ọ ụt-war.
18 Ụn maas a-Tọmụ Yẹsọ ụn tagẹ ẹ, ụ bu-ụ
m-tọk ụ nẹt-nẹ bẹẹt.
19 Ụ tẹk-ụ m-gyụp Wa-tọm-ụ Wa-ko-uyan
rwụn wa upus u-is ụ kur-ụ m-tọk. Wa
rwụtụn ụn, wa zụ,
20 <<Dẹ'ẹn ụ be-dụ ụr-shụ'ụt dụ Wa-kọ-
uyan nọ warụ nẹt-nẹ rem-sụ ụr-fat ụ sin-
sẹ.>>
21 Da-ụ ụn họgẹ iya, ụn yụnẹ ụn tọ ụ mẹ
be-dụ ụr-shụ'ụt dụ Wa-kọ-uyan ụr-wụn ụr-
wụn, ụn hụ ụt-kọsẹ.

Da-ụ yụ yat-ya a-tọọg ụ nẹt-tụ ọ ụr-kot ụ
wụn nẹ mọrgẹ, ẹ fog Mọrọg-dụ ụt-Nẹngẹn,
ụ tụ-shụ nẹ tụ Isra-nẹ, ẹ tom na hatụn a-
Tọmụ Yẹsọ i na wa'ẹ bu-ụ m-tọk.
22 Da-ụ a-ụr-e' teyẹ bu-ụ m-tọk, ẹ hyanụg
a-tọmụ Yẹsọ u-mẹ da. Ẹ mụụn ẹ warụ ụn,
ụzụ,
23 <<It byụk-ụt bu-ụ m-tọk u-gọri gọri,
tụmsụ a ụr-ẹ' ẹ ọ is u-bu ụr-ẹ', sẹdi da-ụ it
gwatẹ it hyanụg wakụn ụ-mẹ da.>>

24 Da-ụ yụ-shụ ụ got-tụ be-dụ ụr-shụ'ụt
dụ Wa-kọ-uyan ụ yụ-Yat-ya a-tọọg-nẹ họgẹ
iya, nọm-ụ ho ụn ụ mụrimmọ sok, ẹ ọ ụs-
dorog ụzụ yan-ọ dẹ ụt-nọm ụ-shụ.

25 Wakụn haan wa zụ ụn, <<Họgọn, nẹt-
ụt tọ tụ nọ wa'ẹ ụ bu-ụ m-tọk, ẹ ụ-mẹ be-dụ
ụr-shụ'ụt dụ Wa-kọ-uyan ụ da-ọ, ẹ ọ nọmụ
nẹt-nẹ ụt-kọsẹ!>>

26 Yụ-shụ a-gwat-dụ Bu-u u-Rụ yụnẹ ẹ
maas a-Tọmụ Yẹsọ, sẹdi za ọkon gwụz-ọ,
remụ zụ ụn ọ u-gyẹr taas ụ nẹt-tụ bong ụn
ụt-ta'ar.
27 Da-ụ ụn hatụn a-Tọmụ Yẹsọ, ụn egụssẹ
ụn ụ shụ Mọrọg-dụ ụt-Nẹngẹn remụ yụ-
Yat-ya a-tọọg ụ nọm-tụ ụn ụr-shụt.
28 Wa zụ, <<It nak nọ ụt-tọ ụzụ a nọ
sur m-nọm ụt-kọsẹ ụ tẹk-ụ dim-ụr Yẹsọ da.
Sẹdi nọ rẹẹg shụ ụt-kọsẹ, tụmsụ kowan ụ
Urusharima wa nak ụ kọsẹ-ụt nọ nẹ, har nọ
ụt-sa nọ sakụ it ra-ụ nẹt unwa ụ hi-ụr it.>>

29 Sẹ Biturus ụ a-Tọmụ Yẹsọ nẹ shụs ẹ zụ,
<<Ka ụt-nọm zarra zẹk ụr-zwar it dor rem-
sụ u-Rụ m-zẹg rem-sụ nẹt-nẹ!
30 Nọ ho wa tụmsụ nọ tụr wa ụ-dọm u-
kan. Sẹdi Rụ-ụ ụso-tụ ụso-ụt in, wa yụnsẹ
Yẹsọ dụgụ marimari-nẹ.

31 Wụna Rụ-ụ sekmụssẹ ụ kom ụs-cwa
ro, wa shụ'ụt yụ-Yat-ya tụmsụ Wa-u-ụkụr.
Wa nọng iya remụ wa upustẹ Isra-nẹ fụn-
yụ yagẹ-dụ ụt-ba'as, tụmsụ na nọmụ ụr-họ
dụ ba'as-ụt ụn.
32 It warụ nẹt-nẹ nọm-ụt tun-tọ tụ it napẹ
tụ kumẹ Yẹsọ, tụmsụ Yar-u u-Rụ, ụ Rụ-ụ
tọmtụn it a dọrrụ rem-ụs wa, ọ kọskẹ ụzụ
nọm-ụt tọ nip-tọ.>>

33 Da-ụ tụ-shụ họgẹ iya, ẹ hog ụs-ryab
sok, har ẹ cwanụg ẹ họ a-Tọmụ Yẹsọ.
34 Sẹ wakụn wa Farisa-wa ọro wụna zụyẹ
Gamariyẹr. Wa ọọgẹ wa kọsẹ-tụ u-bọr,
tụmsụ nẹt-tụ ye wụn m-zẹg sok. Wa yụnẹ
ụ-mẹ Mọrọg-dụ ụt-Nẹngẹn wa zụ, a-ụr-e'
ụzụ ẹ ruut nẹt-ụt tun-tọ ụ-dọ u-ro.
35 Da-ụ ụn ruutẹ a-Tọmụ Yẹsọ ụ-dọ, sẹ
Gamariyẹr zụ mọrọg-dụ ụt-nẹt, <<Ọr-ụt ri
Isra-nẹ, gwatụn nọm-ụ nọ ụt-sa nọ nọmụ
nẹt-ụt tun-tọ.
36 Ụ hak-sụ dim, wakụn rwụgụn na zụ
wa Tudas, wa kụb hi-ụr wa ọkọn. Wa
kwụmụg nẹt-nẹ ụt-kọk ụt-nas [400] i dọrụ
wa, sẹdi karma-nẹ họọg wa, tụmsụ na
bụrgụssẹ nẹt-tụ ọ ụr-nọk ụ wa nẹ. Ụn kergẹ
hen nọm-dụ nọm-ụ ụn zọngẹ ụt-nọm da.
37 Ụ ọkọn da-ọ tụmsụ wakụn wụ na fogẹ
Yahudas, nẹt-ụ Gariri wa. Da-ụ na ọọgẹ
ụ ogor-tụ ụt-nẹt, wa wa'ag nẹt-tụ dor wa,
iya ọ kọwa karma-nẹ họọg wa tụmsụ ẹ
bụrgụssẹ nẹt-ụt wa.

38 <<Ụ da-ọ, ụm ọ warụ nọ ruun ụ fụn-
yụ nẹt-ụt tọ, nọ yagụn ụn arụk. Abitẹ ụzụ
nọm-ụ ụn ọ ụt-nọm ụ nẹt ọ, ọ dẹ ụt-natụssẹ.
39 Abitẹ ụzụ pama-ụ u-Rụ ọ, nọ za kerụ
hosụ nẹt-ụt tun-tọ da. Nọ ụt-taas nọ bit hi-
ụr nọ m-gag u-Rụ nẹ.>> Kụna hen Mọrọg-
dụ ụt-Nẹngẹn kụbtẹ rem-ụs Gamariyẹr
40 Ụn fagụn a-Tọmụ Yẹsọ u-mẹ, ụn nọmụ
ụn ụs-ryap. Tụmsụ ụn nụk ụn ụt-tọ ụzụ a
ụn sur m-nọm ụt-kọsẹ ụ dim-ụr Yẹsọ da. Sẹ
ụn rest a-Tọm ẹ nọk m-mụ.

41 A-Tọmụ Yẹsọ yụnẹ dụgụ Mọrọg-dụ ụt-
Nẹngẹn ụ tẹk-ụ ụr-sọ, remụ zụ na hyang ụn
kọrgẹ swa-ụ m-'ẹ remụ dim-ụr Yẹsọ.
42 Tụmsụ ko mụnẹ, ụ mẹ be-dụ ụr-
shụ'ụt dụ Wa-kọ-uyan ko ụt-bu, ụn yakkẹ
nọmụ nẹt-nẹ ụt-kọsẹ ụ rem-sụ m-rẹmẹr
ụzụ, <<Yẹsọ wa ọ Kiristi.>>

6

Mọrọg-dụ a-dor dak nẹt-nẹ ta'er

1 Ụ da-ụ ọ a-dor u-tát hẹẹsẹ ụt-swụrụn. Ẹkẹn rwụgụn dụgụ tọkọn dak-tọ, tụmsụ rem-dụ ụt-Girik dọ'ẹ wargẹ, sẹdi ẹkẹn i shụ'ụtẹ ụ dak-ụ Isra-nẹ ẹ warụg rem-dụ Yahuda-nẹ. I wargẹ rem-dụ ụt-Girik hẹẹsẹ m-kwẹ ụ remụ Yahuda-nẹ i wargẹ rem-dụ Yahuda-nẹ. Ẹ ọ ụt-zụ, <<Da-ụ a-dor i wargẹ rem-dụ Yahuda-nẹ ọ mọt-dụ nọm ụt-rẹ ụ shik nẹ ụdụ bomos-nẹ ko mụnẹ, nọ ye'et matụ u-mọt ụdụ bomos-nẹ i wargẹ rem-dụ ụt-Girik da>>.

2 Sẹ a-Tọmụ Yẹsọ ọp ụ yụr mọrọg, ẹ zụ, <<Kụmgẹ na yagẹ warrụ rem-sụ u-Rụ, na mụ ụ mọttụ nọm-ụt re da.

3 Remụ iya ọr-ụt ri, nọ dag nẹt-nẹ ta'er ụ tẹk-ụ mẹ nọ, i ọttẹ dim-ụr sọ-dẹ, tụmsụ i Yar-u u-Rụ dortẹ, ụs-vẹr nẹ. It dẹ yasụ ẹ unọ pama-u ọ.

4 It hen it dẹ wadụ jab-ụ nọm-dụ ụs-tọọg ụ warrụ rem-sụ u-Rụ nẹ.>>

5 Nẹt-nẹ bẹẹt hog zwar-rụ rem-ụs sẹ. Sẹ ẹ dụg Istifanus. (Nẹt wa wụ yadụ jab ụdụ u-Rụ sok tụmsụ Yar-u u-Rụ ọ dor-tụ wa). Ụn dụg Firibus, ụ Burokoras, ụ Nikano, ụ Timon, ụ Barminas, ụ Nikoras dụgụ Antakiya (nẹt-ụ wa kabụg fụn-yụ Yahuda-nẹ, kanda wa ya' ụt-nip ụ Yẹsọ).

6 Nẹt-tụ haatụn a-Tọmụ Yẹsọ nẹt-ụt tọ ụtta'er. Na dọrụ ụn ụt-kom ụr-hi na nọmụ ẹ ụs-tọọg.

7 Rem-sụ u-Rụ re shụ ụr-cwa ko hẹnẹ. Tụmsụ tat-ụ a-dorụ bọ-ụ Urusharima sur u-tát, a-tọọg u-tát ẹ kum yadụ jab remụ rem-ụs Yẹsọ.

Na maastẹ Istifanus

8 Istifanus ọttẹ yadụ jab u-tát ụ bẹb-dụ u-Yar nẹ, wa nọng ụt-nọm u-tát tụ m-shin ụ mẹ ụt-nẹt.

9 Sẹ tọkọn nẹt-tọ zwarụn Istifanus. Nẹt-tụ Yahuda-nẹ tọ, i mọrgẹ ko-uyan da ụ Kur-ụ ụt-Kọsẹ ụ nẹt-tụ fogẹ <<Kur-ụ i kumẹ ụr-rwụ dụgụ m-tọk.>> Nẹt-ụt tọ rwụgụn dụgụ bọ-tụ Sayirin ụ Arẹkzandariya tụmsụ ẹkẹn rwụgụn dụgụ Gas-ụ bọ-tụ Kirikiya ụ Asiya-nẹ. Ẹ hẹẹsẹ inan ụ Istifanus nẹ.

10 Sẹdi ụn kergẹ ụ inan ụ wanẹ da, remụ zụ wa nom ụs-rem ụs-vẹr nẹ, tụmsụ Yar-u u-Rụ ọ dọm-ụ wụn.

11 Sẹ ẹ ye' ẹkẹn rẹ ụr-swa remụ ẹ kẹ-tụ Istifanus ụs-rem ụzụ, <<It họk wụn warrụ nọm-ụt yọ-tọ ụ remụ wa-warrụ rem-sụ u-Rụ Mosa ụ u-Rụ nẹ.>>

12 Iya-ọ ụn yụnụstẹ jab-sụ ụt-nẹt, ụ i-yatẹ nẹ tụmsụ ụ a-kọsẹ-tụ u-bọr nẹ. Ẹ yụnnẹ wụn, ẹ maas wụn. Ẹ hụụt wụn ụ-mẹ Mọrọg-dụ ụt-Nẹngẹn.

13 Sẹ i shụ ụt-nẹt hatụn rem-sụ ụs-bi, har ẹ zụ, <<Nẹt-ụ unwa ko mụnẹ wa ọ rem-sụ m-zan ụ mọttụ be-ụr rindẹ dụ u-hẹn tụmsụ ụ kọsẹ-ụt Mosa nẹ.

14 It họk wụn ụt-zụ Yẹsọ wụ Nazara dẹ rụ-dụ be-ụr rẹ, tụmsụ wa bargụssẹ ụr-main dụ wa-warrụ rem-sụ u-Rụ Mosa yak-sụ in.>>

15 I ọ shụ'ụt ụ be-dụ Mọrọg-dụ ụt-Nẹngẹn, ẹ sakụ wụn ụr-is, ẹ hyen shụ-u ro barụmtẹ ụka wa-Tọm u-Rụ.

7

Kọsẹ-ụt Istifanus

1 Yụ-Yat-ya a-tọọg-nẹ shit Istifanus ụzụ, <<¿Rem-ụs sẹ nip-tọ?>>

2 Istifanus zụ, <<Ọr-ụt ri, ganụn ụt-tọ nọ họg mẹ, u-Rụ wa ko-uyan kọskẹ hi-ụr wa ụdụ ụso-u in Ibrahi da-ụ wa ọọgẹ ụ dak-ụ Mẹsofotamiya kanda wa shụ'ụt ụ Haran.

3 Rụ-ụ zụ wụn, <Yụnẹ dụgụ dak-u nọ, bọ yagẹ ọr-ụt ro, bọ dọ'ẹ ụ dak-ụ ụm dẹ kọsụ bọ.>*

4 <<Ibrahi yụnẹ dụgụ dak-ụ Kardiya-nẹ wa dọ'ẹ wa shụ'ụt ụ Haran.

<<Da-ụ uso-u ro marẹ, Rụ-ụ hatụn wụn ụ dak-u unọ ụ nọ ọttẹ ụ da-ọ.

5 Ko ba shụ'ụtẹ iya Rụ-ụ yaag Ibrahi kwụm-tụ dak-u ọ da ko cashi, sẹdi wa estẹ ụs-rem ụzụ, wa dẹ ụt-wa ụ dak-u ọ shụ'ụt ụ ro, wụn ụ kọ-ụr ro nẹ, ụ da-u ọ hen Ibrahi zattẹ wa' da.

6 Tụmsụ Rụ-ụ zụ kọ-ụr Ibrahi dẹ cwadụ bọ-ụ ẹ napẹ da, tụmsụ nẹt-tụ bọ-u ọ dẹ muutụ ụn tọk-nẹ, ẹ dẹ yadụ ụn ụr-kọb m-te ụs-hak ụt-kọk ụt-nas.

7 Rụ-ụ zụ, <Ụm dẹ yadụ nẹt-tụ dak-u ọ ụr-kọb, tụmsụ kọ-ụr Ibrahi ẹ ụt-byụrụn ẹ nọmụ mẹ ụt-huuk ụ be-ụr rindẹ dụ ụm nomtẹ estẹdụ ụs-rem ụzụ mẹ ụt-ya.>

8 Rụ-ụ ye' Ibrahi estẹdụ ụs-rem ụzụ, yadụ ụr-campa ụr-bẹẹt ụ-mẹ bu-u wa, ụ kọ-ụr ro

* **7:3** Gwat tụmsụ: Takụ 12:1.

nẹ ụr-bẹẹt dụ na matẹ na nọmụ dẹ ụr-pẹs. Ụt-kọsẹ ụzụ ụn bẹẹt nẹt-tụ u-Rụ tọ tụmsụ ụnụ dọrrụ nọm-ụ wa warẹ Ibrahi wa nọm. Dẹ wụtẹ da-ụ Ibrahi matẹ Ishaku wa nọmụ wa ụr-pẹs da-ụ Ishaku nọmẹ m-roog ụt-eer. Isyaku mụt Yakubu tụmsụ wa nọmụ wa ụr-pẹs. Tụmsụ iya ọ Yakubu mụt ụso-tụ ụso-ụt in ọp-ụt yụr wa nọmụ ẹ ụr-pẹs.

9 <<Ụso-tụ ụso-ụt in ba shụ'ụtẹ ụzụ ẹ ọ shụb-ụr Yusuhu remụ zụ ụso-u ẹ ọ cwan-ụt Yusuhu sok. Remụ iya ẹ bụb wụn ụdụ a serpa-nẹ, ẹ kụb Yusuhu m-ha Masar remụ wa nọm-ụt m-tọk. Sẹdi Rụ-ụ ọ ụr-kot ụ wụn nẹ,

10 Wa ruut wụn dụgụ swadụ ụr-kọb. Rụ-ụ muut wụn wa ụs-vẹr, tụmsụ wa hyụ-m pus-mọ ụdụ Farụk-ụ Masar. Farụk wụ wụn ụr-farụk ụ dak-ụ Masar u-bẹẹt tụmsụ wa yasụ Yusuhu gwat-dụ nọm-tụ bu-ụt wa ụt-bẹẹt.

11 <<Dẹkụn họ-dẹ mẹr-sụ hẹẹn ụ-mẹ dak-tụ Masar ụ Kan'ana-nẹ, nẹt-tụ ọ swadụ ụr-kọb sok ụ kọb-dụ nọm ụt-rẹ.

12 Da-ụ Yakubu họgẹ ụzụ nọm ụt-rẹ ọro ụ Masar, sẹ wa tom hụnọ-ụt Yusuhu, wato ụso-tụ ụso-ụt in m-ha ụ dak-ụ Masar, ụ da-u ọ ụn hẹẹsẹ m-ha.

13 Ụ ha-mụ u-yụrụmsẹ Yusuhu kọsẹ hir-ụr wa ụdụ ọr-ụt wa nẹ, nẹt-tụ warụ Farụk-ụ Masar ụzụ nẹt-ụt Yusuhu nẹt-tụ Yahuda-nẹ tọ. Tụmsụ nẹt-tụ haanẹ dụgụ Kanan hụụb-tụ ụr-matụ rò tọ.

14 Sẹ Yusuhu tom ụzụ ụ uso-u rò Yakubu wa haan ụ a-u-bu ụn nẹ bẹẹt, ụn bẹẹt ụn teeg nẹt-nẹ ụt-shik ụt-tụt ụ ọp-ụ tan [75].

15 Yakubu dọ'ẹ ụ Masar, kụna wa mụrtẹ, ụ ụso-tụ ụso-ụt in nẹ.

16 Na kabụn u-ụr Yakubu ụ dụ Yusuhu nẹ, na mụtụn ụ Shẹkẹm, na dok Yakubu ụ sag-ụ Ibrahi ọyẹ, tụmsụ na dok Yusuhu ụ be-dụ Yakubu ọyẹ ụ kom-tụ yaag-ụ Hamọr ụkụn ụ Shẹkẹm.

17 <<Da da-ụ shụsụ estẹdụ ụs-rem sụ Rụ-ụ nọmẹ Ibrahi teenẹ, nẹt-tụ sur, ẹ nom u-tát sok ụ dak-ụ Masar.

18 Ụ da-u ọ na nom farụk-ụ powa ụ Masar, wa nak Yusuhu da.

19 Farụk-ụ wa nọngụ nẹt-ụt it nọm-ụt yọ-tọ sok, wa wụ na jụrụg yaag i mat-ụr podẹ, tas ẹ fat da.

20 <<Ụ da-u o na matẹ Mosa, ya-ụr sọdẹ dẹ sok ụdụ u-Rụ. Na wụrụg wa ụ bu-ụ uso-u wa ụs-pyaat ụs-tụt.

21 Da-ụ na rwụtụn wa dụgụ u-bu na rest, wa'-ụ Farụk-ụ Masar yadụ ụr-gwụp kụb wụn. Wa got wụn sok ụka wa'-ụ ro.

22 Sẹ a-ụt-kọsẹ tụ Masar is-ụ Mosa nap-mụ nẹt-tụ Masar, tụmsụ wụn nẹt wa wụ ọttẹ bẹb-dụ ụs-rem, ụ nọmụ wa ọ ụt-nọm nẹ u-bẹẹt.

23 <<Da-ụ wa teyẹ ụs-hak ụt-shik ụt-yụr, sẹ wa dorog ụzụ wa dọ'ẹ wa hyan ọr-ụt wa Isra-nẹ.

24 Da-ụ wa hyanẹ nẹt-ụ dak-ụ Masar wa ọ m-dum ụ nẹt-ụ Isra-nẹ sẹ wa dọ'ẹ wa sẹgụ nẹt-ụ Isra-nẹ, sẹ wa gụp nẹt-ụ Masar har wa mụr.

25 Wa kabụg ụzụ ọr-ụt ro nẹ ẹ ụt-nap ụzụ Rụ-ọ sẹgụ wụn remụ wa ụkụr ọr-ụt wa Isra-nẹ dụgụ m-tọk, sẹdi ẹ nak da.

26 Da-ụ is gasẹ, sẹ wa hyen ẹkẹn Isra-nẹ m-dum, wa haan ụ wa mot ụn. Wa zụ ụn, <No nẹt-ụt tun-tọ, nọ hụnọ tọ nọ, ¿remụ u-yan ọ nọ ọttẹ yadụ ọr-ụt nọ ụr-kọb?>

27 <<Nẹtụ ọ họn-sụ ọrụ wa, sẹ wa tọk Mosa ụ-kit wa zụ, <¿Wana wa'ẹ bọ, ụ bọ shụ'ụt yụ-Yat-ya it, tụmsụ wa kwụp-dụ ụs-rem?

28 ¿Bọ ụt-sa bọ họ mẹ ụka bọ hotẹ nẹt-ụ Masar gyụp?>

29 Da-ụ Mosa họgẹ iya, sẹ wa som wa dọ'ẹ ụ dak-ụ Midiyan remụ wa pụk-ụt. Kụna wa mụttẹ ya'ag-ụ campa-nẹ yụr.

30 <<Da-ụ hak-sụ ụt-shik ụt-yụr arkẹ, wa-Tọm u-Rụ rwụụn ụdụ Mosa ụ-mẹ ụr-dọg ụ tẹk-ụ rem-dụ u-ra ụ dẹkụn cwụk-dẹ, ụ be-dụ ụr-gagụn dụ m-hyụrụg ụ dapụs Rọr-dụ Sinai.

31 Da-ụ Mosa hyanẹ iya, nọm-ụ ho wa ụ mụrimmọ. Da-ụ wa hiknẹ ụt-mọr ụ wa hyen-ụt, sẹ wa hog cwar-u Yawe ya ọ ụt-zụ,

32 <Mẹ wa u-Rụ ụ ụso-tụ ụso-ụt ro, Rụ-u Ibrahi, ụ Ishaku, ụ Yakubu nẹ.> Kụna war-u Mosa hẹẹstẹ m-zap, wa hog gyẹr ụt-gwat.

33 <<Yawe zụ, <Far ka'at-ụt ro, remụ be-dụ bọ ọttẹ ees, be-dụ u-hẹn dẹ.

34 Ụm hyanụg kọb-dụ na ọ yadụ nẹt-ụt ri tụ ọ Masar, ụm họk kan-ụs ụn tụmsụ ụm cụzgụn remụ ụm ruut ụn dụgụ Masar, ụ da-ọ haanẹ, ụm dọ'ẹ tọm-dụ bọ m-mụ Masar.>

35 <<Ụzụ Mosa yụ ụn gụgmẹ, ẹ zụ, <¿Wana wa bọ, bọ shụ'ụt yụ-Yat-ya it, tụmsụ wa-kwụp-dụ ụs-rem?> Wụna Rụ-ụ tọmnẹ wa shụ'ụt yụ-Yat-ya tụmsụ Wa-u-ụkụr remụ

sẹgẹ-dụ wa-Tọm u-Rụ wụ rwụnẹ ụdụ ro ụ-mẹ ụr-kẹngi.
36 Tụmsụ wụna rwụtụn ụn da-ụ wa
nọmẹ nọm-tụ m-shin tụmsụ ụs-nap nẹ ụ
dak-ụ Masar ụ m-sa nẹ yụ jaz-ya, tụmsụ ụ-mẹ ụr-dọg ụs-hak ụt-shik ụt-yụr.
37 <<Mosa zụyẹ nẹt-tụ Isra-nẹ, <Rụ-ụ dẹ
tọmnụ nọ wakụn wa-warrụ rem-sụ u-Rụ ụ
tẹk-ụ mẹ nọ, ụka wa tọmtụn mẹ.>
38 Mosa wa kargụssẹ yaag-ụ Isra-nẹ ụ mẹ
ụr-dọg. Tụmsụ wa shụ'ụt ụ ụso-tụ ụso-
ụt in, da-ụ wa-Tọm u-Rụ wụ nọmẹ ụs-rem
ụ wụn nẹ ụ dọm-ụ Rọr-dụ Sinai. Tụmsụ
wụna kabnẹ rem-sụ yadụ ụr-fat dụgụ-dụ
u-Rụ.
39 <<Sẹdi ụso-tụ ụso-ụt in gụgụm kabdụ
rem-ụs sẹ, ẹ gụgụm rem-ụs ro, ẹ ton ẹ mu ụ
dak-ụ Masar.
40 Ẹ zụ Haruna, <Nọmụ it m-gir, ụ dẹ dor-
tụ it remụ zụ Mosa rwụtụn it dụgụ dak-ụ
Masar it nak nọmụ kumẹ wụn da.>
41 Ụ da-u ọ ụn nom ryụn-ụ yadụ u-na, ẹ
nọmụ yadụ u-na dẹ tọọg, ẹ hụ ụr-sọ remụ
nọm-ụ ẹ nọmẹ ụ hi-ụr ẹ.
42 Remụ iya Rụ-ụ jụnụ ụn wa yagụ ụn, ụn
nọmụ rẹgẹr ụt-huuk. Rem-ụs sin-sẹ nọng
họn-họn ụ nọmụ na panẹ ụ ran-ụ a-warrụ
rem-sụ u-Rụ ụzụ,
<< <Nọ nẹt-tụ Isra,
¿mẹ wa nọ panẹ ụt-bisa
nọ nom tọọg
m-te ụs-hak ụt-shik
ụt-yụr ụ mẹ ụr-dọg?
43 Ụ-mẹ be-dụ m-gir
dụ Morẹk dẹ nọ ọttẹ ụt-riig,
ụ rẹgẹr nẹ i m-gir
i na fogẹ Rifan,
wato gir-mụ nọ nọmẹ
ụ remụ nọ hụụtụ
nọmụ ẹ ụt-huuk.
Mẹ hen ụm dẹ tọk-dụ
nọ m-tọk m-ra>
ụ-shụ ụ Babira.†
44 <<Da-ụ ụso-tụ ụso-ụt in ọọgẹ ụ-mẹ ụr-
dọg, ẹ nọngụ u-Rụ ụt-huuk u-mẹ ụr-rimpa
dụ ụr-shụ'ụt dụ Wa-kọ-uyan, ụ kọsẹ ụzụ wa
ọọg ụr-kot ụ ụn nẹ. Gọ-dụ be-ụr rẹ dẹ Rụ-ụ
zụyẹ Mosa nọm, tụmsụ ụn nọmụg rimpa-
ụr rẹ ụka Rụ-ụ kọstẹ Mosa ụ dọm ụr-rọr.
45 Rimpa-ụr rẹ dẹ ụso-tụ ụso-ụt in kabnẹ
tụmsụ ẹ hatụn ụ dak-u unọ. Ụ da-u Josuwa
ọọgẹ dor-tụ ụn ẹ haan ụ dak-u unọ. Ụ da-
ụ ụn ọnkẹ dak-u ọ ụ kom-tụ nẹt-tụ yi'ẹ m-
tumb nẹ Rụ-ụ buz ẹ. Ụr-rimpa dụ shụụt dụ
Wa-kọ-uyan rẹ ọ ụkụn m-tẹ da-ụ Dawuda ọ
ụr-faruk.
46 Dawuda kwụng hyụ-m pus-mọ ụdụ u-
Rụ wa nom ụs-kọn ụ remụ zụ wa nọm-ụt
u-ma ụ bu-ụ Rụ-u Yakubu dụ m-mọmmọ,
kụna wụn ụ nẹt-tụ Isra-nẹ bẹẹt dọtẹ nọmụ
u-Rụ ụt-huuk.
47 Suremanu wa mayẹ be-dụ nẹt-tụ dọtẹ
nọmụ u-Rụ ụt-huuk.
48 <<Ko ba shụ'ụtẹ iya, Wa Ko-uyan
shụ'ụtẹ ụ be-dụ nẹt mayẹ ụ kom-ụt wa da.
Ụka wa-warrụ rem-sụ u-Rụ zụttẹ,
49 << <Yawe zụ, dọm u-rụ ọ be-dụ
ụr-shụ'ụt-ụ ri,
u-dak be-dụ jang-ụt ri.
¿Yan gọ-dụ u-bu ọ nọ dẹ ma-ụ mẹ?
¿Yan gọ-dụ ụr-be dẹ
ọ be-dụ ụr-hurẹ ri?
50 ¿Mẹ wa nọmẹ nọm-ụt
tun-tọ ụt-bẹẹt da?>‡
51 <<Nọ a hụk-mụ ụr-hi, a jab-sụ ụt-ta'ar,§
a tọ-tụ ụt-shar, ko mụnẹ nọ dor-ụt rem-
sụ Yar-u u-Rụ da. Ụso-tụ ụso-ụt gụgụmtẹ
dọrrụ nọm-ụ Yar-ụ u-Rụ warẹ tụmsụ iya ọ
nọ ọttẹ ụt-nọm.
52 Ụso-tụ ụso-ụt nọ yaag a-warrụ rem-sụ
u-Rụ nẹ u-tát ụr-kọb, tụmsụ ẹ ho i nọmẹ
dọnsẹ-dụ haan-ụr Wa-u-Hẹn u-Rụ. Nọ tok
wụn ụ kom-tụ nẹt-ụt yọ-tọ tụmsụ nọ ho wa.
53 Nọ ọnkẹ ụs-bọr ụdụ wa-Tọm u-Rụ, sẹdi
nọ dorogsẹ da.>>

Na bongtẹ Istifanus ụt-ta'ar har wa marụg

54 Da-ụ ụn họgẹ iya, ẹ hog ụs-ryab sok, ẹ
eprụ ụt-gọp remụ ụs-ryab.
55 Yar-u u-Rụ dor-ụt Istifanus, wa wụ is ụ
dọm u-rụ sẹ wa hyen sek-mụ u-Rụ, tụmsụ
wa hyen Yẹsọ ụ ees ụ kom ụt-cwa u-Rụ.
56 Istifanus zụ, <<Gwatụn! Ụm ọ hyan-dụ
dọm u-rụ ụr-hụk tụmsụ <Wa'-ụ Nẹt> ọ ees
ụ kom ụt-cwa u-Rụ.>>
57 Sẹ ụn hẹẹsẹ ụt-jar u-tát, ụn tagẹ tọ-ụt
ụn, ụn he wụn u-da u-gan.

† **7:43** Gwat tụmsụ: Ẹmọs 5:25. ‡ **7:50** Gwat tụmsụ: Isha 66:1-2. § **7:51** Ụt-Girik: Jab-ụs nọ zattẹ ụr-pẹs da.

58 Ụn tok wụn m-rwụ ụ-dim u-bọ, ụn hụ
bongụ wụn ụt-ta'ar. Nẹt-tụ ọọgẹ kẹ-tụ wụn
ụs-rem, ẹ horom tọggọ-ụs yat-sẹ sụ dọm
ụka ẹ dọtẹ kerụ bongụ wụn ụt-ta'ar, ẹ huụt
cwụ-ụt ẹ ụr-cụn ụdụ ọkọn zwar-ọ wụ na
zụyẹ Shawuru.
59 Ẹ bongụ Istifanus, wa hen sẹ wa nom
ụs-tọọg wa zụ, <<Wa-ko-uyan Yẹsọ, kab fat-
ụr ri.>>
60 Sẹ wa he ụt-jwụn, wa jakụs u-cwar
wa zụ, <<Wa-ko-uyan a-bọ ship ba'as-ụt ụn
da.>> Da-ụ ụt-war iya, sẹ wa mụrụs.

8

1 Shawuru ọ ụkụn, tụmsụ wa yaag ụr-bẹb
ụzụ na họ Istifanus.

Shawuru yaag a-dorụ Yẹsọ ụr-kọb

Ụ tẹk-ụ họ-ụr rẹ, ọkọn gwụz-ọ yụnẹ
za rem ụ tẹk-ụ a-dorụ Urusharima. Na
bụrgụssẹ ọ ụ gas-ụ Yahudiya ụ Samariya-
nẹ, a-Tọmụ Yẹsọ ẹ kusẹ ụ war'ẹ ụkụn.
2 Ẹkẹn a-dor u-Rụ nẹ haan ẹ dok Isti-
fanus. Ẹ kanụg sok remụ Istifanus.
3 Sẹ Shawuru re shụ ụ yadụ a-dorụ Yẹsọ
ụr-kọb sok. Wa ọ cwaag ụt-bu wa ọ naknụ
campa-nẹ ụ nẹta-nẹ ụ tagụ ẹ, ụ mẹ kur-ụ m-
tọk.

Na nọng bụt-tụ Rem-sụ m-Rẹmẹr ụ Samariya

4 Nẹt-tụ na bụrgụssẹ, hụ ụt-riig ụ bụt-tụ
Rem-sụ m-Rẹmẹr sụ Yẹsọ.
5 Firibus hụ ụ bọ-ọ Samariya ụ warụ nẹt-
nẹ ụzụ Yẹsọ wa ọ Kiristi.*
6 Da-ụ nẹt-tụ họgẹ, tụmsụ ẹ hyen nọm-tụ
m-shin tụ Firibus ọ ụt-nọm, ẹ muut jab-ụs
ẹ ụr-be ụr-gan ụ nọm-ụ na ọ ụt-war nẹ.
7 Nọm ụs-te hẹẹsẹ ụt-jar, ẹ hụ m-sọm
dụgụ war-tụ ụt-nẹt u-tát, tụmsụ na ye ụt-
nẹt u-tát i ọttẹ gọm-sụ swa-ụ nẹt ụt-be m-
yar, ụ a-za-ụs-na nẹ.
8 Ụ remụ iya na nom ụr-sọ sok ụ bọ-u ọ.
9 Wakụn nẹt wa ọro wụna zụyẹ Simọn,
wụ nomẹ u-gwat ụ bọ-u ọ. Tụmsụ wa ho
Samariya-nẹ ụ mụrimmọ sok, wa kụb hi-
ụr wa ụka nẹt-ụ yat-wa.
10 Nẹt-tụ ọ ụkụn bẹẹt a-ụt-kwụm nẹ ụ a-
za-ụt-kwụm nẹ, byụrụn ụdụ wụn. Ẹ ọ ụt-
zụ, <<Nẹt unwa ọttẹ bẹb-dụ u-Rụ, tụmsụ
Rụ-ụ wa'ag wa, wa shụ'ụt nẹtụ yat-wa.>>
11 Ụn muut jab-ụs ụn ụdụ ro sok, remụ zụ
wa tumbtẹ wa ọ nọm-dụ nọm-tụ m-shin ụ
bẹb-dụ m-bọn.
12 Sẹdi da-ụ ụn ya ụt-nip ụ Firibus wa
bụt-tụ Rem-sụ m-Rẹmẹr sụ farụk-dụ u-Rụ
ụ dim-ụr Yẹsọ Kiristi nẹ, na nọmụ ụn ụt-
yụbụssẹ m-bụ, ụ damẹ campa-nẹ ụt-nẹta
nẹ.
13 Simọn yụ' jab kọwa, da-ụ na nọmụ
wa ụt-yụbụssẹ m-bụ sẹ wa dụp Firibus ụr-
shụ'ụt. Da-ụ wa hyanẹ nọm-tụ m-shin ụs-
nap nẹ tụ na nọmẹ, sẹ wa hụ mụrimmọ.
14 Da-ụ a-Tọmụ Yẹsọ i ọ ụ Urusharima
họgẹ ụzụ Samariya-nẹ kabụg rem-sụ u-Rụ,
sẹ ẹ tok Biturus ẹ Yohanna ụkụn.
15 Da-ụ Biturus ẹ Yohanna dọ'ẹ ụkụn, ụn
nọmụ ụn ụs-tọọg, remụ ẹ kum-ụt Yar-u u-
Rụ.
16 Biturus ẹ Yohanna nụp remụ zụ Yar-
u teegụ haan ụdụ ụn da, sẹdi na nọmgụ
ụn ụt-yụbụssẹ m-bụ ụ dim-dụ Wa-ko-uyan
Yẹsọ.
17 Biturus ẹ Yohanna dọrụ ụn u-kom ẹ
wa'-ụ ụn nu-u sọ-ọ, ẹ kum-ụt Yar-u u-Rụ.
18 Da-ụ Simọn hyanẹ ụzụ Rụ-ụ yaag bẹb-
dụ Yar-u wa ụdụ ụt-nẹt, da-ụ a-Tọmụ Yẹsọ
dọrụ ụt-nẹt ụt-kom. Sẹ wa nabụ a-Tọmụ
Yẹsọ shik.
19 Wa zụ, <<Na ya' mẹ kọmẹ bẹb-ụr rẹ,
remụ zụ kọwana ụm dọrẹ u-kom sẹ wa
kum Yar-u u-Rụ.>>
20 Biturus zụ wụn, <<Bọ ụ shik-ụ ro nẹ,
¿nọ dọr m-zan, bọ ọ m-hyan ụzụ ụ shikẹ bọ
dọtẹ kwụm-dụ ya' u-Rụ?
21 Rụ-ụ wa'ag bọ ụ nọm-dụ ọkọn ụr-kot ụ
it nẹ ụ pama-ụ it ọ ụt-nọm nẹ da. Remụ zụ
Rụ-ụ nak ụzụ dorog-ụs ro za ụ sọ-sẹ da.
22 Sẹ bọ byụrụn bọ yagẹ nọm-dụ nọm-
ụt yọ-tọ tun-tọ, bọ kọn u-Rụ wa has-tụ bọ
nọm-tụ bọ zọngẹ ụt-nọm ụ jab-ụ ro.
23 Ụm zụụg iya remụ zụ ụm hyang bọ ọ
ụr-shụb nẹ sok, tụmsụ bọ ọ m-wa ụ-mẹ ụt-
ba'as.>>
24 Sẹ Simọn zụ, <<Kọnọn mẹ Wa-Ko-
uyan, taas nọm-tụ nọ warẹ ụt-bẹẹt tọ kum
mẹ da.>>
25 Da-ụ Biturus ẹ Yohanna warẹ ụt-nẹt
nọmụ ẹ napẹ ụ hi-ụr ẹ ụ mọt-ụt Wa-ko-
uyan Yẹsọ tụmsụ ẹ nom dọnsẹ-dụ rem-
ụs Yẹsọ. Da-ụ ẹ ọọgẹ ụ fụn-yụ ụr-mụ ụ

* **8:5** Wụ Rụ-ụ dagẹ.

Urusharima ẹ hụ warrụ Rem-sụ m-Rẹmẹr ụ taas-tụ Samariya.

Firibus ẹ nẹt-ụ rwụnẹ dụgụ dak-ụ Itiyofiya

26 Wa-Tọm u-Rụ zụ Firibus, <<Yụnẹ bọ dọr m-ereg, bọ dọr fụn-yụ rwụnẹ dụgụ Urusharima m-ha ụ Gaza>> wato fụn-yụ ụr-dọg.
27 Sẹ wa yụnẹ wa dọ'ẹ. Kụna wa bittẹ wakụn nẹt-ụ dak-ụ Itiyofiya tụmsụ man. Wa ọttẹ ọg-ụr yat-dẹ ụ farụk-ụr Kandis u-Rẹn yụ Itiyofiya, wụna wa ụr-cụn u-rẹn. Wa hagụn ụ Urusharima remụ wa nọm-ụt ụt-huuk.
28 Da-ụ wa ọogẹ ụ tẹk-ụ ụr-nọk m-mụ u-bu ụ shụ'ụt ụ dọm-ụ kẹkẹ-yụ jwaak, sẹ wa u-pus ran-ụ wa-warrụ rem-sụ u-Rụ Ishaya wa hụ ụt-karụntẹ.
29 Sẹ Yar-u u-Rụ zụ Firibus, <<Dapụrsẹ be-dụ kẹkẹ-yụ jwaak-u ya.>>
30 Sẹ Firibus nom m-sọm wa dọ'ẹ ụdụ ro, wa hog wụn ụ karụntẹ ran-ụ wa-warrụ rem-sụ u-Rụ Ishaya. Sẹ Firibus shit wụn ụzụ, <<¿Bọ nak nọm-ụ bọ ụt-karụntẹ?>>
31 Sẹ wa shụs wa zụ, <<A'o, sẹ wakụn kọskụ mẹ.>> Sẹ wa zụ Firibus, <<Daanẹ ụ dọm-ụ Kẹkẹ-yụ u-jwaak yo shụ'ụt.>>
32 Ụ tẹk-ụ nọm-ụ wa ọ ụt-karụntẹ ọ ụt-zụ, <<Na nak wụn ụka
u-ca m-ha ụdụ ụt-họ,
ụka kag-ụ u-ca hotẹ ụs-ram
ụdụ a wa ọr-rụ wa,
iya ọ hen wa hak nu-ụ ụs-rem da.
33 Nẹt-tụ nọngụ wụn nọm-ụt yọ-tọ,
tụmsụ ẹ yaag wụn u-mọt da.
Wakụn zaar wụ dẹ kerụ
warrụ ụka kọ-ụr ró da,
Remụ zụ na kabụg fat-ụr wa
dụgụ u-dak.>>
34 Sẹ manụ wa shit Firibus, <<¿Wa-warrụ rem-sụ u-Rụ wana wa ọttẹ ụs-rem? ¿Rem-sụ hi-ụr wa sẹ wa ọttẹ ko wakụn?>>
35 Sẹ Firibus hẹẹsẹ yadụ wụn m-zụn ụ-mẹ rem-sụ u-Rụ sụ u karụntẹ. Wa warụ wụn Rem-sụ m-Rẹmẹr sụ Yẹsọ.
36 Ụn ọ tẹk-ụ m-ha sẹ ụn te be-dụ m-bụ. Sẹ campa-u ya man zụ, <<Gwat bụ-mụ ya ụ anẹ, ¿yan ọ dẹ ụt-hoos na nọmụ bọ ụt-yụbụssẹ m-bụ?>>†
38 Sẹ wa zụ ụ na egụssẹ kẹkẹ-yụ jwaak, ụn yụr bẹẹt ụn to ụ mẹ m-bụ, kụna Firibus nọm-tụ campa-u ya ụt-yụbụssẹ m-bụ.
39 Da-ụ ụn rwụnẹ dụgụ m-bụ, Yar-u u-Rụ kụb Firibus. Campa-u ya man swụrụg hyan-dụ wụn da tụmsụ, sẹ wa hụ m-ha ụ tẹk-ụ ụr-sọ.
40 Firibus bit hi-ụr wa ụ bọ-ụ Azotus. Sẹ wa nụr bọ-ụt tọ ụt-bẹẹt, wa ọogụ warrụ Rem-sụ m-Rẹmẹr har wa te bọ-ụ Kasariya.

9

Byụrnụ-ụr Shawuru ụdụ Yẹsọ

1 Shawuru re shụ ụt-war m-kụwụt nẹ ụzụ, <<Ụm dọ'ẹ yadụ i ya jab ụzụ Yẹsọ wa ọ Wa-ko-uyan ụr-kọb.>> Sẹ ẹ dọ'ẹ ụdụ yụ-Yat-ya a-Tọog ụ Urusharima.
2 Wa kọnọg wụn ụzụ, wa ya' wụn u-ran m-ha Kur-ụ ụt-Kọsẹ ụ Yahuda-nẹ tụ Dimaku remụ zụ a wa bitẹ a-dor u-Rụ ụkụn campa-nẹ ko nẹta-nẹ sẹ wa maas ẹ wa mụtụn ẹ ụ bọ-ụ Urusharima wa tagẹ ẹ.
3 Wa ọ tẹk-ụ m-ha wa haag m-te Dimaku, za rem zụn-mụ rwụụn dụgụ dọm u-rụ mọ gụnụs wụn.
4 Sẹ wa hẹ'ẹ u-dak tụmsụ wa hog yakụn cwar-ya yụ ọ zụ wụn, <<Shawuru, Shawuru, ¿remụ u-yan ọ bọ ọttẹ yadụ mẹ ụr-kọb?>>
5 Sẹ wa zụ, <<¿Wana bọ ọyẹ yụ-Yat-ya?>>
Cwar-yụ shụs ya zụ, <<Mẹ wa Yẹsọ wụ bọ ọ yadụ ụr-kọb.
6 Yụnẹ bọ cwa ụ mẹ u-bọ, kụna na dọtẹ warụ bọ nọm-ụ bọ dẹ ụt-nọm.>>
7 Hụụb-tụ m-ha ro kergẹ nọm-dụ ụs-rem da remụ u-gyẹr. Ẹ ọ họg-dụ u-cwar, sẹdi ẹ hyanụg nẹt da.
8 Sẹ Shawuru yụnẹ. Da-ụ wa upsẹ is wa hyen-ụt da. Sẹ hụụb-tụ m-ha ro nụk wụn u-kom, ẹ haatụn wụn ụ Dimaku.
9 Wa nọmụg m-roog ụt-tụt wa hyen-ụt da, wa rẹẹg ọkọn da, tụmsụ wa swaag ọkọn da.
10 Yakụn campa-ya ọro wa-dor ụ Di-maku, wụ na fogẹ Hananiya. Wa-ko-uyan nọmụ wụn ụs-rem ụ bọ wa zụ, <<Hananiya!>>
Sẹ wa shụs wa zụ, <<Mẹ ya Wa-ko-uyan.>>

† **8:36** Tọkọn ran-tọ zattẹ 37: Firibus zụ, <<Abitẹ bọ yaag jab-ụ ró bẹẹt ro bẹẹt na nọmụ bọ ụt-yụbụssẹ m-bụ.>> Sẹ man zụ, <<Ụm yaag jab-ụ Yẹsọ Kiristi Wa'-ụ u-Rụ.>>

11 Wa-ko-uyan zụ wụn, <<Yụnẹ bọ dor u-fụn yụ na zụ yụ <m-Kim,> bọ dọ'ẹ ụ bu-u Yahuda, bọ shit ko nẹt-ụ bọ-ụ Tarsus ọro ụkụn wụ na zụyẹ Shawuru. Shawuru ọ tẹk-ụ ụs-tọọg ụkụn.
12 Burus nom u-hyan, wa hyen wakụn nẹt-wa wụ na zụyẹ Hananiya wa haagụn, wa dọrụ wa u-kom remụ wa mụttụn wa m-hyan.>>
13 Sẹ Hananiya shụs wa zụ, <<Wa-ko-uyan, ụm swaag họg-dụ rem-sụ campa-u ya ụdụ ụt-nẹt u-tát, ụ remụ nọm-ụt yọ-tọ tụ wa nọmẹ a-dorụ ro ụ Urusharima.
14 Tụmsụ a-tọọg i-yatẹ swụrgụ wụn ụr-bẹb, wa i nọmẹ ụs-tọọg ụ dim-ụr ro.>>
15 Wa-ko-uyan zụ, <<Dẹ'ẹ di remụ nẹt wa wụ ụm dagẹ wa nom-ụt pama-u ri, tụmsụ wa nọm dọnsẹ-dụ dim-ụr ri ụdụ i za-yahuda-nẹ da, ụ farkina-nẹ tụmsụ ụ Isra-nẹ.
16 Mẹ hi-dụ warri, mẹ kọsụ wụn kọb-dụ u dọ'ẹ ụt-swa remụ dim-ụr ri.>>
17 Sẹ Hananiya dọ'ẹ wa to ụ bu-u ọ wa sakụ Shawuru u-kom ụr-hi. Wa zụ, <<Ọrụ ri Shawuru, Wa-ko-uyan wa tọmnụ mẹ, wato, Yẹsọ wụ kọsẹ hi-ụr wa ụdụ ro ụ dọm-ụ u-fụn, remụ bọ kum-ụt m-hyan tụmsụ Yar-u u-Rụ dor-ụt bọ.>>
18 Za rem sẹ ọkọn nọm-ọ ụka u-ku hyẹẹn dụgụ Is-ụ Shawuru, sẹ wa kum m-hyan dụgụ kụn wa yụnẹ na nọmụ wa ụt-yụbụssẹ m-bụ.
19 Wa rẹẹg nọm ụt-rẹ wa sur m-kwụm ụr-bẹb.

Shawuru warụg rem-sụ u-Rụ ụ Dimaku

Tụmsụ Shawuru shụ'ụt ụkụn ụdụ ẹkẹn a-dor-nẹ i ọ ụ Dimaku.
20 Za m-tumb, Shawuru hẹẹsẹ warrụ rem-ụs Yẹsọ ụ Kur-ụ ụt-Kọsẹ ụ Yahuda-nẹ tụ Yahuda-nẹ, ụzụ Yẹsọ wa ọ Wa'-ụ u-Rụ.
21 Ụt-nẹt ụt-bẹẹt I họgẹ, ẹ hụ mụrimmọ. Ẹ zụ, <<Nẹt unwa họrẹ ụt-nẹt, ¿tụmsụ wa bụrgụssẹ ụt-nẹt i fogẹ dim-ụr Yẹsọ ụ Urusharima da? Jiya haan dẹ wa haanẹ ụ wa maas ẹ, wa hụụt ụ kẹnụ a-tọọg i-yatẹ!>>
22 Sẹdi Rụ-ụ yaag Shawuru bẹb-dụ ụt-bụt ụdụ ụt-nẹt tụmsụ wa hụ nak-dụ jab-sụ Yahuda-nẹ i ọ ụr-yụ ụ Dimaku. Wa ọ warụ ụn ụzụ Yẹsọ ọ Kiristi, wụ Rụ-ụ dagẹ.
23 Da roogẹ u-tát, Yahuda-nẹ zọng ẹ họ Shawuru.
24 Sẹ Shawuru hog nọm-ụ ụn zọngẹ ụt-nọm. U-họ m-gyụp nẹ ụn ọ wadụ ụr-is, ụ is-tụ u-bọ ụka ụn dọtẹ họ-dụ wụn.
25 M-gyụp a-dorụ Yẹsọ haan ẹ gun wụn ụ-mẹ u-kọọr ẹ ruut wụn ụ yakụn pyam-ya yụ na hunẹ sar.

Shawuru mụụg ụ Urusharima

26 Da-ụ Shawuru haanẹ ụ Urusharima, sẹ wa nom ụka wa cwa u-mẹ a-dorụ Yẹsọ. Sẹdi ụn bẹẹt kowan hog gyẹr-u ro, remụ zụ ụn eestẹ ụzụ wa ọ tẹk-ụ a-dorụ Yẹsọ da.
27 Baraba kụb wụn ụdụ a-Tọmụ Yẹsọ. Wa warụ ụn ụka Shawuru hentẹ Wa-ko-uyan u-fụn, ụ bọ-ụ Dimaku nẹ ụka Rụ-ụ nọm-tụ wụn ụs-rem, tụmsụ ụka Shawuru wụrtẹ rem-ụs Yẹsọ ụ Dimaku za u-gyẹr.
28 Dụgụ kụn Shawuru hẹẹsẹ ụt-riig ụ ụnnẹ ụ Urusharima. Wa ọ warụ rem-sụ Wa-ko-uyan za u-gyẹr.
29 Tụmsụ wa hụ ụs-rem ụ Yahuda-nẹ i họgẹ rem-ụr ụt-Girik, wa ọ inan ụ ụn nẹ, tụmsụ, ẹ ụt-sa ẹ họ wụn.
30 Da-ụ ọr-ụt ro napẹ iya, sẹ ẹ hụụt wụn ụ bọ-ụ Kasariya ẹ tok wụn ụ bọ-ụ Tarsus.
31 Dụgụ kụn a-dorụ Yẹsọ i dak-ụ Yahudiya, ụ Gariri nẹ, ụ Samariya-nẹ, ẹ kum shụ'ụt-dụ m-yar, remụ zụ wakụn zaar wụ ọ yadụ ụn ụr-kọb da. Yar-u u-Rụ yaag ụn ụr-bẹb tụmsụ wa swụrụ ụn shiriktin-mụ jab. Mọrọg-dụ a-dor kum ụr-bẹb. Tụmsụ ẹ sur u-tát remụ sẹgẹ-dụ Yar-u u-Rụ, dak-ụ ẹ ọ ụr-yụ ẹ ye' Wa-ko-uyan m-zẹg.

Biturus hastẹ Iniyas ụs-gọm

32 Da-ụ Biturus cwaagẹ gas-u ọ u-bẹẹt, sẹ wa dọ'ẹ ụdụ a-dorụ Yẹsọ nẹ i ọ ụr-shụ'ụt ụ bọ-ụ Ridda.
33 Kụna wa bitẹ wakụn wụ na zụyẹ Iniyas wa ọttẹ gọm-sụ swadụ nẹt ụt-be. Wa ọ m-rụt ụs-hak kọb-dụ ụs-yụr.
34 Biturus zụ wụn Iniyas, <<Yẹsọ Kiristi yaag bọ m-yar. Yụnẹ bọ hust wụndi-ụr ro.>> Za rem Iniyas yụnẹ.
35 Nẹt-tụ Ridda ụt-bẹẹt ụ tụ dak-ụ Sharọn nẹ, ẹ hyen wụna ya' m-yar, sẹ ẹ byụrụn ụdụ Wa-ko-uyan.

Biturus yụnụstẹ Tabita dụgụ marimari-nẹ

36 Ụ Jopa yakụn nẹta ya ọro, wa-dorụ Yẹsọ, wụ na zụyẹ Tabita. A-bọ bargụssẹ ụ rem-dụ ụt-Girik na zụ Dorkas. Nẹta-u ya ya'astẹ hi-ụr wa ụ nọm-dụ nọm-ụt sọ-tọ tụmsụ ụ nọm-dụ ụr-sẹgẹ nẹ ụdụ a-ụr-kọb-nẹ.
37 Ụ da-u ọ wa nom kọb-dụ m-yar, har wa mụrụs. Da-ụ na tasẹ zọrrụ ụr-u, ẹ rụst ụr-u ụ mẹ kur-ụ dọm.
38 Ridda ọ ụt-mọr ụ Jopa nẹ, da-ụ a-dor họgẹ ụzụ Biturus ọ ụ Ridda, sẹ ẹ tom nẹt-nẹ yụr ụdụ wụn, remụ ẹ kon-ụt wụn wa haan ụdụ ụn m-họr m-họr.
39 Sẹ Biturus yụnẹ wa dor ụn. Da-ụ wa teyẹ, ụn kụb wụn m-da ụ kur-ụ dọm. Bomos-nẹ, ẹ ọ ees ụ dapụs wụn, ẹ ọ ụs-kan, ẹ ọ kọsụ wụn ụs-tọggọ ụ tọkọn cwụ-tọ nẹ tụ Tabita nọmụ ụn da-ụ wa ọọgẹ ụr-kot ụ ụn nẹ.
40 Biturus zụ ụn ru ụ-dọ, sẹ wa he ụt-jwụn wa nọm ụs-tọọg, wa bir ụdụ ụr-u wa zụ, <<Tabita yụnẹ!>> Sẹ Tabita upus is. Da-ụ wa hyanẹ Biturus, sẹ wa yụnẹ ụ shụ'ụt m-shụ'ụt.
41 Biturus nụb u-kom, wa ship wụn ụdụ ụr-yụnẹ sẹ wa fog a-dorụ bomos-nẹ wa nabụ ụn wa ụr-fat nẹ.
42 Rem-ụs sẹ te kọhẹnẹ ụ Joffa, tụmsụ ụt-nẹt u-tát ẹ ye ụt-nip ụdụ Wa-ko-uyan.
43 Biturus shụ'ụt ụt-họ u-tát ụ Jopa, ụ bu-u wakụn (Wa u-swam ụt-ka) dim-ụr wa Simọn.

10

Biturus haag ụdụ yụ-Yat-ya a m-gag-nẹ

1 Wakụn nẹt-wa ọro ụ Kasariya na zụ wa Koniriyus. U ọ yụ yat-ya a-m-gag nẹ Roma-nẹ wa, ụ mọrọg-dụ na fogẹ, <<Mọrọg-dụ Itariya.>>
2 Wa cwanụg u-Rụ ụ jab-ụ ro nẹ bẹẹt, tụmsụ ọọg wụ <<Nọmụ u-Rụ ụt-huuk>> * nẹt-tụ bu-u ro nẹ ụt-bẹẹt. Wa ọ nọmụ Yahuda-nẹ ụr-sẹgẹ u-tát, i ọ ụr-kọb tụmsụ wa nom ụs-tọọg ụdụ u-Rụ ko mụnẹ.
3 Dẹkụn họ-dẹ ụ dapụs ụs-kwan ụs-tụt sụ m-rim, sẹ wa nọm u-hyan. Wa hyen wa-Tọm u-Rụ, wụ cwaanẹ ụdụ rò ụzụ, <<Koniriyus!>>
4 Koniriyus hen sẹ wa hụ gwat-dụ wụn u-gyẹr nẹ, wa zụ, <<¿Ụso-ụ u-bu ri, yan-ọ?>>
Wa-Tọm u-Rụ zụ wụn, <<Tọọg-ụs ró ụ sẹgẹ-ụr ró ụdụ a-ụr-kọb-nẹ, teeg ụdụ u-Rụ tụmsụ tọ shụ'ụtẹ nọm-ụ ụt-bakụs ụdụ u-Rụ.
5 Ụ da-ọ tọm ụt-nẹt m-ha ụ Jopa, na mụtụn yakụn campa-ya wụ na zụyẹ Simọn wụ na fogẹ Biturus.
6 Wa cụst-ụ bu-u Simọn wa-swam ụt-ka, wụ bu-u wa ọ dapụs m-sa>>
7 Da-ụ wa-Tọm u-Rụ wụ nọmụ ụs-rem ụ wụn nẹ arkẹ, Koniriyus fog tọk-ụ wa yụr, ụ wa m-gag wụ ya' ụr-hi sok ụdụ ro, i nọmụ wụn ụs-pama nẹ ko mụnẹ.
8 Wa warụ ụn ụt-nọm ụt-bẹẹt ụka na nomtẹ sẹ wa-Tọm ụn ụ Jopa.

Biturus nọmụg bo'

9 Da-ụ is gasẹ, ụ tẹk-ụ u-họ, a-tọmụ Koniriyus tụt ọ tẹk-ụ m-ha. Ẹ haag m-tẹ bọ-u Jopa, Biturus yụnẹ wa dụụs ụ kụr-ụ dọm wa nom-ụt ụs-tọọg.
10 Sẹ wa họọg ụs-mẹr, wa ụt-sa nọm ụt-rẹ. Da-ụ na ọ tẹk-ụ nọm-dụ nọm-ụt re, sẹ wa nom u-hyan.
11 Sẹ wa hyen dọm u-rụ upustẹ, ọkọn nọm-ọ cụzụn ụka kus-u yat-ọ, ọ cụzụn u-dak nu-ụt wanẹ ụt-nas.
12 Ụ-mẹ kus-u ọ kọ-uyan gọ-dụ bisa ụr-dọg ọ ọro ụ-mẹ, i ụs-na ụs-nas ọro ụ i za ụs-na nẹ, ụ no nẹ i ụr-dọg.
13 Cwar-yụ zụ wụn, <<Biturus, yụnẹ, bọ pan, bọ-tụ.>>
14 Biturus zụ, <<Wa-ko-uyan, za ụt-nọmẹ da, ụm tamụg tụdụ m-ap mụ Bọr-ụt Mosa hosẹ it ụt-tụ da.>>
15 Cwar-yụ sur nọmụ wụn ụs-rem u-yụrụmsẹ ụzụ, <<Nọm-ụ Rụ-ụ mutẹ u-hẹn, a-bọ zụ ọ zattẹ u-hẹn da.>>
16 Na nom iya ụso u-tụt, za rem na kụb u-kus ụ dọm u-rụ.
17 Da-ụ Biturus ọ tẹk-ụ ụs-dorog ụzụ yan gọ bo' ọ iya, sẹ nẹt-tụ Koniriyus tọmẹ teen bu-u Simọn. Ẹ ọ ees ụ is u-bu.
18 Ẹ fọg, ẹ shit ụzụ ko Simọn wụna fogẹ Biturus cụstẹ ụ anẹ.
19 Biturus ọ tẹk-ụ ụs-dorog, Yar-ụ zụ wụn, <<Simọn, nẹt-nẹ tụt ọ sa-u ró.

* **10:2** Yahuda-nẹ wa'ag dim-ụr rẹ <<A nọmụ u-Rụ ụt-huuk>> ụdụ nẹt wụ dorẹ kọsẹ-ụt Yahuda-nẹ sẹdi na nọngụ ụr-pẹs da. Remụ kọb-dụ ụr-pẹs, Yahuda-nẹ kabụg ụn ụka i za-Yahuda-nẹ da.

20 Yụnẹ bọ ciz, bọ dọr ụn, a-bọ nọm sakna ụ ọkọn da remụ zụ mẹ wa tọmnụ ụn.>>

21 Biturus ciz ụdụ nẹt-ụt tọ, sẹ wa zụ ụn, <<¿Mẹ wa nọ ụt-sa? ¿Yan-ọ hatụn nọ?>>

22 Nẹt-ụt tọ zụ, <<Yụ-shụ a-m-gagụ Romanẹ wa tọmnụ it. Wa ọttẹ dim-ụr sọ-dẹ, tụmsụ wụ nọmẹ u-Rụ ụt-huuk.† Nẹt wa wụ nẹt-tụ Yahuda-nẹ nọmẹ rem-ụs sọ-sẹ ụ wa nẹ. Wa-Tọm u-Rụ wụ u-hẹn wa zụ wụn wa-tọm bọ haan ụ bu-u ro, wa họg nọm-ụ bọ dẹ ụt-war.>>

23 Sẹ Biturus toot ụn ụ-mẹ u-bu, wa yụ' ụn be-dẹ m-roog.

Da-ụ is gasẹ Biturus nok ụ ụn nẹ, tụmsụ ẹkẹn a-dorụ Yẹsọ dụgụ Jopa ẹ shụ'ụ wụn.

24 Ụ họ-dụ u-tụtụrsẹ ụn tọ ụ Kasariya. Koniriyus ọgụ ẹstụ ụn, sẹ wa fagụn ọr-ụt wa nẹ ụ hụụb-tụ ụr-shụ'ụt ụ wanẹ bẹẹt.

25 Da-ụ Biturus cwayẹ u-bu, Koniriyus bit wụn wa he ụt-jwụn wa nọmụ wụn sekmụssẹ wụn.

26 Biturus zụ wa yụnẹ, wa zụ, <<Yụnẹ ụr-ees, Kọmẹ nẹt wa ụm ọyẹ.>>

27 Biturus ọ tẹk-ụ ụs-rem, wa arụk m-cwa ụ-mẹ sẹ wa bit ụt-nẹt u-tát.

28 Wa zụ ụn, <<Nọ nak ụzụ pas-dụ bọr-u Yahuda-nẹ dẹ ụ wa-yahuda nọm-ụt ụr-karụg ụ wa za-Yahuda-nẹ. Sẹdi Rụ-ụ kọskụ mẹ ụzụ a ụm fag wakụn za u-hẹn da kọ wa-ụs-gụr da.

29 Dẹ wụtẹ da na tọmnẹ ụm haan ụm gụgụmtẹ da, ụ da-ọ hen ụm ụt-sa ụm nap nọm-ụ nọ fog-tụ mẹ.>>

30 Koniriyus shụs wa zụ, <<Ụt-họ ụt-nas tụ arkẹ, họn-họn ụs-kwam ụs-tụt sụ m-rim, ụm ọ tẹk-ụ ụs-tọọg ụ bu-u ri, sẹ ụm hyen wakụn ụ ees ụ shụ ri ụ cwụ-tụ m-bakụt nẹ sok.

31 Nẹt-ụ wa zụ mẹ, <Koniriyus Rụ-ụ họk tọọg-ụs ró, ụ sẹgẹ-dụ bọ nọmẹ a-ụr-kọb-nẹ bẹẹt, Rụ-ụ bakụstẹ ụ bọ nẹ.

32 Tọm ụ Jopa na fagụn Simọn, wụna zụyẹ Biturus, wa cụstẹ ụ bu-u Simọn wa-swam ụt-ka, wụ bu-u wa ọ dapụs m-sa.>

33 Dẹ wụtẹ ụm tom na fagụn bọ, tụmsụ nọng ụr-zwar ụ bọ hatụn. It mọrọgtẹ ụ kẹnụ u-Rụ, remụ it họg nọm-ụ wa ụt-sa bọ warụ it.>>

34 Biturus hẹẹsẹ nọmụ ụn ụs-rem ụzụ, <<Ụ da-ọ ụm nak ụt-nip ụzụ Rụ-ụ kọstẹ m-kụụk da.

35 Wa kụb nẹt-tụ kọ-uyan dak-ọ i ọ gyẹr-u ro, tụmsụ nẹt-tụ ọ nọm-dụ nọm-ụ Rụ-ụ ụt-sa.

36 Nọ nak tọmụ Rụ-ụ nọmẹ m-ha ụdụ nẹt-tụ Isra-nẹ, warrụ Rem-sụ m-Rẹmẹr sụ shụ'ụt-dụ m-yar sụ Yẹsọ Kiristi, wụna ọ Wa-ko-uyan ụ kowan.

37 Nọ nak nọm-ụ nọmẹ ụ-mẹ dak-ụ Yahudiya, na takkụn u Gariri, da Yohanna hẹẹsẹ bụt-tụ ụt-yụbụssẹ m-bụ.

38 Nọ nak mọt-ụt Yẹsọ wa-Nazara. Nọ nak Rụ-ụ shụụstẹ wa ụ Yar-u u-Rụ, tụmsụ ụr-bẹb nẹ. Tụmsụ nọ nak ụka Yẹsọ hụụtẹ ụr-cwa, ụ nọm-dụ nọm-ụt sọ-tọ, ụ hastụ nẹt-nẹ ụs-gọm. Wa yadụ m-yar ụdụ nẹt-tụ farụk-ụ nọm ụs-te shipsẹ, remụ zụ Rụ-ụ ọ ụr-kot ụ wụn nẹ.

39 <<In bẹẹt kowan hyanụg tụmsụ wa wụr nọm-ụ Yẹsọ nọmẹ ụ dak-ụ Yahuda-nẹ ụ Urusharima nẹ. Tụ-shụ tụ Urusharima họọg wụn ẹ tụr wụn ụ dọm u-kan.

40 Rụ-ụ wa'ag wa yụnẹ ụ họ-dụ u-tụtụrsẹ dụgụ m-mar, tụmsụ nẹt-tụ hyanụg wụn.

41 Nẹt-tọ ụt-bẹẹt tụ hyanẹ wụn da, sẹdi in, i Rụ-ụ dagẹ remụ in hyen-ụt tụmsụ in warụn ẹkẹn nọm-tụ in hyanẹ. Tụmsụ it rẹg tụmsụ it swaag ụr-kot ụ wụn nẹ da-ụ wa yụnẹ dụgụ-dụ m-mar.

42 Wa wargụ ụzụ na nọm ụt-bụt ụdụ ụt-nẹt, tụmsụ na warụ ẹ ụzụ wụna Rụ-ụ dagẹ wa shụ'ụt wa kwụp-dụ ụs-rem sụ i ọ tẹk-ụ ụr-fat ụ i marẹ nẹ.

43 A-warrụ rem-sụ u-Rụ nẹ bẹẹt ẹ warụg ụzụ wụ ya' jab-ụ wụn nẹ wa ụt-kwụm jaas-dụ ụt-ba'as ụ tẹk-ụ dim-ụr ro.>>

44 Biturus ọ tẹk-ụ warrụ rem-ụs sin-sẹ, Yar-u u-Rụ hẹẹn ụ dọm-ụ kowan wụ họgẹ rem-sẹ.

45 Yahuda-nẹ a-dor i haanẹ ụr-kot ụ Biturus nẹ ẹ hụ mụrimmọ remụ zụ i za-yahuda-nẹ da kwụmụg Yar-u u-Rụ.

46 A-dorụ Yahuda-nẹ họk nọmụ Rụ-ụ nọmẹ remụ zụ ụn họk nẹt-ụt tọ ụs-rem ụ tọkọn rem-tọ ẹ vom u-Rụ.

Sẹ Biturus zụ,

† **10:22** Yahuda-nẹ wa'ag dim-ụr rẹ <<A nọmụ u-Rụ ụt-huuk>> ụdụ nẹt wụ dorẹ kọsẹ-ụt Yahuda-nẹ sẹdi na nọngụ ụr-pẹs da. Remụ kọb-dụ ụr-pẹs, Yahuda-nẹ kabụg ụn ụka i za-Yahuda-nẹ da.

47 <<¿Wakụn ọro wụ dẹ ụt-hoos na nọmụ nẹt-ụt tun-tọ ụt-yụbụssẹ m-bụ? Ẹ kwụmụg Yar-u u-Rụ ụka in kumtẹ.>>
48 Sẹ Biturus zụ ọr-ụt wa nọmọn ụn ụt-yụbụssẹ m-bụ, ụ dim-ụr Yẹsọ Kiristi. Sẹ nẹt-tụ bu-u Koniriyus kon ụzụ Biturus ụ shụ'ụt ụ ụn nẹ ụt-họ cashi.

11

Biturus warụg pama-u wa

1 A-Tọmụ Yẹsọ ụ a-dor-nẹ ụ-mẹ dak-ụ Yahudiya u-bẹẹt ẹ họk ụzụ i za-Yahuda-nẹ da, ẹ kabụg rem-sụ u-Rụ.
2 Da-ụ Biturus dọ'ẹ ụ Urusharima ẹkẹn i-yatẹ Yahuda-nẹ a-dor, i na nọmẹ ụr-pẹs, ẹ nọmụ wụn u-har.
3 Ẹ zụ, <<¿Remụ u-yan ọ bọ dẹtẹ ụdụ i nomtẹ ụr-pẹs da, har bọ rẹ nọm ụt-rẹ ụ ụn nẹ?>>
4 Biturus hẹẹsẹ warụ ụn ụr-zwar nẹ. Wa zụ,
5 <<Ụm ọ ụ bọ-ụ Jopa ụm ọ ụs-tọọg, sẹ ụm nom u-hyan. Ụm hyen ọkọn nọm-ọ ụ cụzụn dụgụ dọm u-rụ ụka kus-u yat-ọ ụ nu-ụt wa nẹ ụt-naas, har ọ teen ụ dapụs mẹ.
6 Da-ụ ụm gwatẹ ụr-zwar nẹ, ụm hyen ụt-bisa i na-sụ ụs-nas, ụ bisa-tụ ụr-dọg nẹ, ụ i za ụs-na nẹ, ụ no i mẹ ụr-dọg nẹ.
7 Tụmsụ ụm hog yakụn cwar-ya yụ zụ mẹ, <Biturus, yụnẹ, bọ pan, bọ tụ.>
8 <<Sẹ ụm zụ, <Iya ọ da! Wa-ko-uyan, ụm tamụg rẹ-dụ ọkọn nọm-ọ ụ bọr-ụt it Yahuda-nẹ kabẹ ụ za u-hẹn da.>
9 <<Ụm sur m-họg u-cwar u-yụrụmsẹ dụgụ u-rụ yụ zụyẹ, <Nọm-ụ Rụ-ụ muutẹ u-hẹn a-bọ kab ọ za u-hẹn da.>
10 Na nọng inya ụso u-tụt kanda na kụb-ụt nọm-ụt tọ m-mụ ụ dọm-ụ u-rụ.
11 <<Ụ tẹk-ụ da-u ọ sẹ nẹt-nẹ tụt rwụụn, ẹ ees ụ is u-bu ụ ụm ọttẹ. Na tọmgọn ẹ dụgụ Kasariya ụ haan ụdụ ri.
12 Sẹ Yar-u u-Rụ zụ mẹ, a ụm nọm dorog-sụ ọkọn nọm-ọ da, ụm dor ụn. Ọr-ụt ri nẹt-nẹ inẹ shishin ẹ shụ'ụ mẹ m-ha ụ Jopa har ụ mẹ bu-u Kaniriyus.
13 Sẹ wa warụ it ụka wa hentẹ wa-Tọm u-Rụ eestẹ ụ bu-u ro, wa-Tọm u-Rụ zụ, <Tọm m-ha ụ Jopa na fagụn Simọn, wụ na zụyẹ Biturus.
14 Wa dẹ haatụn bọ rem-sụ bọ dọtẹ kwụm-dụ u-ụkụr bọ ụ nẹt-tụ bu-u ro nẹ bẹẹt.>
15 <<Ba ụm hẹẹsẹ nọmụ ụn ụs-rem, sẹ Yar-u u-Rụ hẹẹn ụ dọm-ụ ụn, ụka hẹtẹn it ụr-takụn.
16 Sẹ ụm bakụs rem-sụ Wa-ko-uyan ụka sẹ zụttẹ, <Yohanna nọng ụt-yụbụssẹ m-bụ, na dẹ nọmụ nọ ụ Yar-u u-Rụ.>*
17 Ba shụ'ụtẹ ụzụ Rụ-ụ nọngụ ụn u-nya họn-họn ụka wa yetẹ in, da-ụ in ya'ẹ ụt-nip ụdụ Wa-ko-uyan Yẹsọ Kiristi, tụmsụ ụm kọrgẹ ụm hoos u-Rụ da!>>
18 Da Yahuda-nẹ ụ a-dorụ Yẹsọ nẹ họgẹ iya, ẹ taag ụ nọm-ụ ẹ dẹ ụt-zụ. Sẹ ẹ vọm u-Rụ, ẹ ọ ụt-zụ, <<Ko i za-yahuda-nẹ da Rụ-ụ nọngụ ẹ fụn-yụ yagẹ-dụ ụt-ba'as ụ kwụm-dụ ụr-fat nẹ.>>

A-dorụ Yẹsọ ụ bọ-ụ Antakiya

19 Da-ụ na họ Istifanus, Yahuda-nẹ hụ yadụ a-dorụ Yẹsọ ụr-kọb. Remụ iya a-dorụ Yẹsọ bụrụg m-ha tọkọn bọ-tọ. Ẹkẹn dọ'ẹ dak-ụ Finikiya ụ Sayifurus† nẹ ụ bọ-ụ Antakiya nẹ. Ẹ ọ warrụ rem-sụ u-Rụ ụdụ Yahuda-nẹ ụ wa-ụr-e'.
20 Sẹdi ẹkẹn a-dor-nẹ ọro dụgụ Sayifurus ụ Sayirin-nẹ ẹ dọ'ẹ ụ Antakiya ẹ nọmẹ i za-yahuda-nẹ da ụs-rem, ẹ ọ warụ ụn Rem-sụ m-Rẹmẹr sụ Wa-ko-uyan Yẹsọ.
21 Bẹb-dụ u-Rụ ọ ụr-kot ụ ụn nẹ har nẹt-nẹ u-tát ẹ yagẹ ụt-ba'as ẹ byụrụn ụdụ Wa-ko-uyan.
22 Rem-sụ nọmụ na nọmẹ ụ Antakiya teeg ụdụ a-dor i ọ ụ Urusharima, ban-dụ a-dorụ Yẹsọ tok Baraba m-ha ụ Antakiya.
23 Da-ụ wa haanẹ sẹ wa hyen nọm-ụ Rụ-ụ nọmẹ ụn, sẹ wa nom ụr-sọ. Sẹ wa sur m-ya ụn shiriktin-mụ jab ụzụ, ụn shụ'ụt ụ tẹk-ụ yadụ jab ụdụ Wa-ko-uyan ụ-mẹ jab-ụs ụn.
24 Baraba nẹt-ụ ụr-ka wa, tụmsụ Yar-u u-Rụ ọ dor-tụ wụn, tụmsụ wa ọttẹ yadụ jab. Ụt-nẹt u-tát ẹ byụrụn ụdụ Wa-ko-uyan.
25 Dụgụ kụn sẹ Baraba dọ'ẹ ụ Tarsus ụ sa-u Shawuru.
26 Da-ụ wa bitẹ wụn ụ kụn, sẹ wa haatụn wụn ụ Antakiya. U-hak u-gan họn-họn, ụn ọ ụ a-dorụ Yẹsọ nẹ, ẹ ọ nọmụ nẹt-nẹ u-tát ụt-kọsẹ. U Antakiya ọ na hẹẹstẹ fag-dụ a-dor Kirista-nẹ.

---

* **11:16** Gwat tụmsụ: Pama 1:5. † **11:19** Sayifurus dak-ụ ọ m-gan m-sa.

27 U da-u ọ ẹkẹn a-warrụ rem-sụ u-Rụ haan ụ Antakiya dụgụ Urusharima.
28 Wagan ụ tẹk-ụ mẹ ụn, na zụ wa Agabus, wa yụnẹ ụr-ees, wa nom ụs-rem ụ tẹk-ụ bẹb-dụ Yar-u u-Rụ. Wa zụ na ụt-nọm ụs-mẹr u-dak u-bẹẹt. (Na nọng sẹ hen ụ da-ụ Sisar Kawudikiya ọọgẹ ụr-faruk.)
29 Sẹ a-dor Yẹsọ dorog ụ jab-ụ ẹ ụzụ ẹ tom-tụ ọr-ụt ẹ nẹ i ọ Yahudiya ụr-sẹgẹ, kowan kụb nọm wa dẹ ụt-kerẹ ụt-ya.
30 Iya ọ hen ẹ nomtẹ, ẹ yasụ Baraba tom ẹ Shawuru sẹgẹ-ụr ẹ m-ha ụdụ tụ-shụ a-dorụ Yẹsọ ụ Urusharima.

12

Herẹ họọg Yakubu sẹ Rụ-ụ ruut Biturus dụgụ kur-ụ m-tọk

1 Ụ tẹk-ụ da-u ọ Herẹ Agarifa Farụk hẹẹsẹ yadụ ẹkẹn a a-dorụ Yẹsọ nẹ ụr-kọb.
2 Herẹ wa'ag karma-nẹ ho Yakubu hụno-u Yohanna u-van.
3 Da-ụ wa hyanẹ ụzụ Yahuda-nẹ họk zwarrụ nọm-ụ wa nọmẹ, sẹ wa maas Biturus kọwa. Tun-tọ nọm-tọ ụt-bẹẹt na nọmụg tọ ụ da-ụ Mọrọg-dụ ụr-Bẹrẹdi dụ za m-Yis.
4 Da-ụ Herẹ maasẹ Biturus wa wụ wụn ụ mẹ bu-u m-tọk, wa wụ karma-nẹ ọp ụ shishin ẹ ẹ' wụn. Wa wa'ag jab ụzụ ana tasẹ Mọrọg-dụ za m-Yis, wa dẹ kwụpụ wụn ụs-rem tụmsụ wa wụn ụr-kọb ụ-mẹ ụt-nẹt.
5 Da-ụ Biturus ọ ụ mẹ bu-u m-tọk ban-dụ a-dorụ Yẹsọ hụ ụ nọm-dụ ụs-tọọg ụdụ u-Rụ ụ remụ wụn.

Na ruutẹ Biturus dụgụ bu-ụ m-tọk

6 Ụ tẹk-ụ m-gyụp kanda Herẹ woot jab ụzụ a is-ụ gasẹ wa dẹ kwụpụ Biturus ụs-rem, Biturus ọ m-gag ụ ho-sụ kwam-nẹ ụs-yụr tụmsụ wa ọ m-roog ụ tẹk-ụ mẹ a-m-gag nẹ yụr. Nẹt-tụ ọ e'-dụ bu-ụ m-tọk ẹ ọọg ụ is bu-ụ m-tọk ụr-e'.
7 Za rem wa-Tọm u-Rụ rwụụn, zụn-mụ mok u-kur u-bẹẹt. Sẹ wa-tọm u-Rụ tụm Biturus ụ-kit wa zụst wụn. Wa zụ wụn, <<Yụnẹ!>> Sẹ ho-sụ kwam kụsmụssẹ dụgụ kom-ụt Biturus.
8 Wa-Tọm u-Rụ zụ wụn, <<Wa tọggọ-u ró, ụt-ka'at nẹ.>> Sẹ wa wụ, wa-Tọm u-Rụ zụ wụn, <<Họbgẹ bọrgọ-u ró, bọ dọrọn mẹ.>>
9 Sẹ Biturus yụne wa dor wụn, wa nak ụzụ nọm-ụ wa-Tọm u-Rụ ọ ụt-nọm nip-tọ da, wa kabụg ụzụ bọ-ọ wa ọttẹ.
10 Da-ụ ụn arkẹ a-ụr-e'-nẹ i ụr-takụn ụ i u-yụrụmsẹ nẹ ụn te is-yụ u-kwam yụ cwa-dụ gas-ụ u-bọ. Is-yụ upus ụ hi-ụr wa, sẹ ụn ru, ụn teeg be-dụ fụn-yụ tụụstẹ, sẹ wa-tọm u-Rụ yagẹ wụn.
11 Da tasẹ Biturus mụụn ụ tẹk-ụ dorog-ụs sẹ wa zụ, <<Ụ da-ọ ụm nak Rụ-ọ tọmnẹ wa-tọm-ụ wa, wa ụkụr mẹ dụgụ kom-ụt Herẹ tụmsụ ụ nọm-ụt yọ-tọ nẹ tụ Yahuda-nẹ ọgụ zọngtẹ nọmụ mẹ.>>
12 Da-ụ Biturus hyanẹ iya, sẹ wa hụ ụ bu-u Mẹri nẹ ino-u Yohanna wụ na zụyẹ Markus. Kụna nẹt-tụ mọrọgtẹ ẹ ọ ụs-tọọg.
13 Da-ụ wa kọọtẹ is-ụ pyụ u-bu, ẹkẹn gwụp-ẹ, i ọ m-ank ụ bu-u ọ wụna zụyẹ Roda, wa rwụụn wa hyan wụ ọ ụ-dọ.
14 Da-ụ wa napẹ ụzụ cwar-u Biturus ya, sẹ wa nom ụr-sọ sok. Ụ remụ ụr-sọ wa haag ụ ups-u is da, sẹ wa jarụg m-sọm m-mụ wa warụ ụn ụzụ Biturus ọ ees ụ is u-bu.
15 Sẹ ẹ zụ wụn, <<Bọ ọ u-dak!>> Sẹdi Roda hen wa re shụ ụ warụ ụn ụzụ Biturus wa, ẹ hen ẹ zụ, <<Yar-u rò ọ.>>
16 Biturus hụ kọọt u-is. Da-ụ ẹ upsẹ, ẹ hyen Biturus nọm-ụ ho ẹ mụrimmọ sok.
17 Wa hen wa nọmụ ụn u-kom ụzụ ụn họ ụs-ram, ụ da-u ọ wa warụ ụn ụka Rụ-ụ rwụttụn wụn ụ mẹ bu-ụ m-tọk. Tụmsụ wa zụ, <<Warụn Yakubu ụ ọr-ụt ri nẹ bẹẹt rem-ụs sin-sẹ>> Dụgụ kụn wa yụnẹ wa dọ'ẹ ụ dẹkụn be-dẹ.
18 Da-ụ is gasẹ, gwụz yụnẹ ụ tẹk-ụ mẹ a-m-gag nẹ ụ remụ nọmụ kumẹ Biturus.
19 Da-ụ Herẹ wa'ẹ karma-nẹ goot wụn ẹ hyanụg Biturus da. Sẹ wa nọmụ ụn ụr-shụt ụzụ, <<¿Remụ u-yan ọ nọ yaktẹ Biturus ruut? >> Ẹ kergẹ zụdụ ọkọn da. Sẹ wa zụ karma-nẹ, ẹ kab karma-nẹ i nọmẹ ụr-e' ẹ dọ'ẹ ẹ họrrụssẹ ẹ. Dụgụ kụn sẹ Herẹ arụk m-ha Yahudiya tụmsụ wa nọmọn ụt-họ cashi Kasariya.

Marụ-m Herẹ

20 Ụ tẹk-ụ da-ụ ọ Herẹ hog ụs-ryab ụ nẹt-tụ Taya ụ Sidọn nẹ. Sẹ ụn dụg tọkọn nẹt-tọ ẹ haan ụdụ Herẹ. Ụn baag ụ kwụng ụr-bẹb dụgụ-dụ Biratus yụ-shụ i ọ m-ank ụ-mẹ u-pada ụzụ wa warụ Herẹ ụzụ ụn ọ sa-ụ

shụ'ụt-dụ m-yar ụ wanẹ remụ zụ dụ ro dẹ ụn wụtẹ jab-ụ kwụm-dụ nọm ụt-rẹ.
21 Ụ tẹk-ụ họ-dụ ụn dagẹ, Herẹ Farụk wụ cwụ-tụ ụr-farụk, wa shụ'ụt ụ pora-dụ ụr-farụk wa nọmụ ụt-nẹt ụs-rem.
22 Da-ụ ban-dụ ụt-nẹt họgẹ iya, sẹ ẹ yụns ụs-cwar ụn hụ ụt-zụ, <<Họgọn sin-sẹ, Cwar-yụ ọkọn rụ-ụ ọ, yụ nẹt ya da.>>
23 Za rem, kụna wa-Tọm u-Rụ gụptẹ wụn, remụ zụ wa nọngụ u-Rụ m-sek da, sẹ zwatụ hụ rẹ-dụ wụn har wa mụrụs.
24 Sẹ rem-sụ u-Rụ re u-shụ m-cwa ko hẹnẹ, Nẹt-tụ kabẹ Yẹsọ hụ swụrụn.
25 Da-ụ ẹ tasẹ pama-u ẹ, sẹ Baraba ẹ Shawuru mụụn dụgụ Urusharima. Ẹ mụụn ụ Yohanna nẹ wụ na zụyẹ Markus.

13

Na dak Baraba ẹ Shawuru

1 Ụ-mẹ a-dorụ Yẹsọ ụ i ọọgẹ ụ Antakiya ụ dak-ụ Siriya-nẹ a-warrụ rem-sụ u-Rụ ụ a-ụt-kọsẹ nẹ, wato:
Baraba ẹ
Simiyọn wụ na zụyẹ, <<Nẹt-ụ rim-ọ,>>
Ụ Rushiyọs dụgụ Sayirin,
Ụ Manayen wụ yụnẹ ụr-kot ẹ Herẹ Antipas Farụk,
Tụmsụ ụ Shawuru.
2 Da-ụ ẹ ọọgẹ nọmụ u-Rụ ụt-huuk, u-swaat nẹ, sẹ Yar-ụ u-Rụ zụ, <<Kụngụssụn mẹ Baraba ẹ Shawuru remụ pama-ụ ụm dagụ ụn ụn nọm.>>
3 Da-ụ ụn tasẹ u-swaat ụs-tọọg nẹ, sẹ ụn dorụ Baraba ẹ Shawuru ụt-kom ụn wa-ụ ụn nu-u sọ-ọ, remụ pama-ụ Rụ-ụ ya ẹ, ụn zụ ẹ, ẹ arụk.

Baraba ẹ Shawuru haag ụ sa-mụ Sayifurus

4 Da Yar-u u-Rụ tọmẹ Baraba ẹ Shawuru, ẹ dọ'ẹ ụ bọ-ụ Sarukiya, dụgụ kụn ụn to ụ-mẹ u-hat m-ha Sayifurus.*
5 Da ụn teyẹ bọ-ụ Saramis, ụn wụr rem-sụ u-Rụ ụ Kur-ụ ụt-Kọsẹ ụ Yahuda-nẹ tụ Yahuda-nẹ. Yohanna ẹ Markus ọ ụr-kot ụ ụn nẹ, wa ọ sẹgụ ụn.
6 Da-ụ ụn tasẹ narrụ Sibirin u-bẹẹt m-ha da-ụ ụn tenẹ bọ-ụ Bafos. Kụna ụn goton ụ wakụn wa-u-gwat wa nẹ, wụna fogẹ Wa'-ụ Joshuwa. Wa-Yahuda wa, wụ kọsẹ ụzụ wa-warrụ rem-sụ u-Rụ wa, sẹdi wụ ụs-bi wa.
7 Wa ọ hụụb-ụ Wa-u-dak Sarjiyus Burus, Burus nẹt wa-m-nap nẹ sok. Sẹ wa fog Baraba ẹ Shawuru remụ zụ wa ụt-sa wa họg rem-sụ u-Rụ.
8 Sẹ Arimas wa-ụ Joshuwa wa-u-gwatụ wa, wa gụgụm dọrrụ rem-ụs ụn, wa ụt-sa wa par Wa-u-dak a wa ya' jab ụdụ Yẹsọ da.
9 Sẹ Shawuru wụ na zụyẹ Burus, Yar-u u-Rụ dor-ụt wa, sẹ wa sakụ Arimas ụr-is.
10 Wa zụ, <<Bọ wa'-ụ farụk-ụ nọm ụs-te! Bọ tontẹ nọm-u sọ-ọ da, bọ ọttẹ jab-ụ rak-sụ ụt-nẹt, ụ jab-ụ yọ-ọ nẹ. Yagẹ bargụssụ nip-ụt Wa-ko-uyan ụs-bi
11 Ụ da-ọ hen Rụ-ụ dẹ ya bọ ụr-kọb, bọ dẹ ụt-shụ'ụt pọ. Bọ dẹ nọm-dụ u-da, bọ za hyan-dụ zụn-mụ ụr-họ da.>> Za rem sẹ wa pọ, ụka wụ ọ ụ-mẹ u-cwụm, sẹ wa hụ pama ụt-vụbụg remụ wa kum-ụt wụ dẹ shụp-dụ wa u-kom wa nak-dụ wa.
12 Da-ụ Wa-u-dak hyanẹ nọm-ụ nọmẹ, sẹ wa yụ' jab wa ọ mụrimmọ ụ kọsẹ-tụ Wa-ko-uyan Yẹsọ.

Ha-m Burus nẹ ụ Ferga ụ dak-ụ Famfiriya

13 Sẹ Burus ụ hụụb-ụt wa nẹ yụnẹ dụgụ Bafos ụ mẹ u-hat, ẹ dọ'ẹ ụ Ferga ụ dak-ụ Famfiriya. Yohanna wụ na zụyẹ Markus wa som ụn, wa mụ ụ Urusharima.
14 Ụn hen ụn re shụ dụgụ Ferga, ụn dọ'ẹ ụ bọ-ụ Antakiya ụ dak-ụ Bisidiya. Ụ Họ-dụ ụr-Hurẹ Yahuda-nẹ ụn cwaag ụ Kur-ụ ụt-Kọsẹ ụn shụ'ụt.
15 Da-ụ na tasẹ m-karụntẹ dụgụ kọsẹ-ụt Mosa, ụ ran-tụ a-warrụ rem-sụ u-Rụ nẹ, sẹ yụ-shụ bu-ụ ụt-kọsẹ tom ụdụ ụn ụzụ, <<Ọr-ụt it, a nọ ọttẹ nọmụ nọ dẹ warụ nẹt-ụt tun-tọ nọ swụr-tụ ẹ shiriktin-mụ jab, warụn it.>>
16 Sẹ Burus yụnẹ ụr-es, wa jakụs kom-ụ ụs-cwa rò ụka nẹt-tụ dọtẹ ẹr-rụ wụn. Sẹ wa zụ, <<Nọ ọr-ụt ri Isra-nẹ, ụ i za-Yahuda-nẹ da, i nọmẹ u-Rụ ụt-huuk, † họọn ụs-ram.
17 Rụ-ụ it Isra-nẹ nọmẹ ụt-huuk, wa dak ụso-tụ ụso-ụt in ẹ shụ'ụt nẹt-ụt wa, tụmsụ wa wa'ag ẹ sur u-tát, da-ụ ẹ ọọgẹ ụr-yụ ụ

* **13:4** Sayifurus dak-ọ ụ ọ m-gan m-sa. † **13:16** Yahuda-nẹ wa'ag dim-ụr rẹ <<A nọmụ u-Rụ ụt-huuk>> ụdụ nẹt wụ dorẹ kọsẹ-ụt Yahuda-nẹ sẹdi na nọngụ ụr-pẹs da. Remụ kọb-dụ ụr-pẹs, Yahuda-nẹ kabụg ụn ụka i za-Yahuda-nẹ da.

dak-ụ Masar. Da-ụ hak-sụ arkẹ, Rụ-ụ sẹkkụ ụn ụ bẹb-ụr wa. Wa rwụtụn dụgụ dak-u ọ.
18 Wa kerẹ gag-dụ jab-ụ ụn nẹ m-te ụs-hak ụt-shik ụt-yụr ụ mẹ ụr-dọg.
19 Da-ụ wa wa'ẹ Isra-nẹ re ụt-rem ụt-ta'er m-gag i ọọgẹ ụr-yụ ụ dak-ụ Kan'ana, wa ye Isra-nẹ kwụm-tụ dak-u ọ.
20 Tuntọ nọm-tọ ụt-bẹẹt, na nọng tọ ụ tẹk-ụ ụs-hak ụt-kọk ụt-nas ụt-shik ụt-yụr ụ ọp.

<<Da tasẹ Rụ-ụ wa'-ụ ụn a-kwụp-dụ ụs-rem nẹ, har ụ haan ụ da-u wa-warrụ rem-sụ u-Rụ Samaira.
21 Ụ da-u ọ u kọn ụ na ya' ụn farụk wụ dẹ shụ'ụtụ farụkụ ụn. Sẹ Rụ-ụ ye ụn Shawuru wa'-ụ Kish, nẹt ụ kọ-ụr Banyami, wụ nọmẹ ụr-farụk ụs-hak ụt-shik ụt-yụr.
22 Da-ụ Rụ-ụ hastẹ Shawuru, wa ye' ụn Dawuda wa shụ'ụt farụk-ụ ụn. Rụ-ụ nọng ụs-rem ụ Dawuda ụzụ, <Ụm byụk-ụt Dawuda wa'-ụ Jesse, nẹt wa wụ ụt-sa wa nọm nọm-ụ ụm ụt-sa. Tụmsụ wa dẹ nọm-dụ nọm-ụ ụm ụt-sa u-bẹẹt.>

23 <<Dụgụ kọ-ụr nẹt unọ Rụ-ụ hattụn Isra-nẹ Wa-u-Ụkụr, Yẹsọ, ụka wa estẹ ụs-rem.
24 Kanda haan-ụr Yẹsọ, Yohanna Wa-ụt-yụbụsẹ m-bụ wargụ nẹt-tụ Isra-nẹ ụt-bẹẹt ẹ yagẹ ụt-ba'as tụmsụ ẹ kọn u-Rụ wụ nomẹ ụr-họ, na nọmụ ẹ ụt-yụbụsẹ m-bụ.
25 Da Yohanna ha taas nọm-ụ wa ụt-nọm, sẹ wa zụ, <¿Nọ ọ m-hyan mẹ wa ọ Kiristi, wụ Rụ-ụ nomtẹ estẹdụ ụs-rem wa ụt-tọmọn? Mẹ wa da. Sẹdi Kiristi dẹ haan za m-tumb. Ụm kọrgẹ ụm ust gọr-sụ ka'at-ụt wa da.>

26 <<Nọ ọr-ụt ri, kọ-ụr Ibrahi, tụmsụ ụ i za-yahuda-nẹ da I nọmẹ u-Rụ ụt-huuk,‡ ụdụ in dọ'ẹ Rụ-ụ tọmtụn rem-sụ u-ụkụr ụ sin-sẹ.
27 Remụ zụ i ọ shụ'ụt ụ Urusharima ụ i-yatẹ nẹ bẹẹt ẹ nak ụzụ wụna ọ Wa-u-Ụkụr da. Ko-uyan họ-dụ ụr-hurẹ dẹ dụ Yahuda-nẹ, ụn karụntẹ nọm-tụ Wa-warrụ rem-sụ u-Rụ panẹ, ụn gwa'ag nu-dụ nọm-ụ wa-warrụ rem-sụ u-Rụ panẹ ụ mọttụ Yẹsọ Kiristi da. Ụn nọmụg nọmụ shụụstẹ rem-sụ a-warrụ rem-sụ u-Rụ nẹ warẹ, remụ họ-dụ Yẹsọ dụ ụn nọmẹ.
28 Ko ba shụ'ụtẹ ụzụ na byụk-ụt wa ụt-ba'as nẹ tụ kọrẹ na ho wa da, sẹdi nẹt-tụ kon Biratus ụzụ na họ Yẹsọ.
29 Ụn nọngụ Yẹsọ nọm-ụt tọ ụt-bẹẹt tụ A-warrụ rem-sụ u-Rụ nẹ panẹ m-tumb nẹ ụzụ nẹt-tọ nọmụ wụn. Ụn cụstụn war-u ro dụgụ dọm u-kan ụn cin ụ-mẹ u-sag.
30 Sẹdi Rụ-ụ yụns wụn dụgụ marimari-nẹ.
31 Ụt-họ u-tát u kọsẹ hi-ụr ro ụdụ i nọkẹ ụ wụn nẹ m-ha dụgụ Gariri m-ha Urusharima. Ụn shụ'ụtẹ ụka i hyanẹ tụmsụ ẹ ọ war-rụ rem-ụs ro ụdụ ụt-nẹt ụ da-ọ.
32 <<It ọ warụ nọ Rem-sụ m-Rẹmẹr, nọm-ụ Rụ-ụ estẹ ụs-rem ụdụ ụso-tụ ụso-ụt in,
33 tụmsụ Rụ-ụ shụụstẹ tọ ụ remụ in yaag-ụ ụn, remụ yụnsụ Yẹsọ, ụka ọttẹ m-pam ụ ọkọn sẹp-ọ u-mẹ Ran-ụ Sẹp-ụ ụt-Vam:
<< <Bọ ọ wa'-ụ ri,
ụm ọ ụso-u ro ụ ya-ọ.>§
34 Rụ-ụ yụnstẹ Yẹsọ dụgụ marimari-nẹ, sẹ kọskẹ ụzụ hen Yẹsọ za m-mar ko ụt-zụm da. Rụ-ụ nọng nọmụ wa zụ wa ụt-nọm da-ụ wa yụnsẹ Yẹsọ dụgụ marimari-nẹ. Da-ụ Rụ-ụ zụyẹ,
<Ụm dẹ hen ụ sẹgụ nọ nẹt-ụt ri
ụka ụm nọm-tụ Dawuda estẹdụ ụs-rem
ụ nọmụ ụm dẹ ụt-nọm.>*
35 Ụ-mẹ Ran-ụ Sẹp-tụ ụt-vam, ọkọn Sẹp-ụ ụt-vam ọ zụụg,
<Bọ za ụt-yagẹ ụ Wa-u-hẹn ụ ro ụ zụm da.>†
36 <<Da-ụ Dawuda ọọgẹ ụr-fat, wa nọmọg nọm-ụ Rụ-ụ wa'ẹ wa ụt-nọm. Sẹ wa mụr, nẹt-tụ jwak wa, ụka ẹ nomtẹ ụso-tụ ụso-ụt wa, tụmsụ war-u ro zụmụs. Sin-sẹ kọskẹ ụzụ Dawuda rem-sụ hi-ụr wa sẹ wa ọttẹ ụ-mẹ Sẹp-ụ ụt-vam unọ da.
37 Sẹdi Yẹsọ wụ Rụ-ụ yụnsẹ dụgụ m-mar wa zụmụg ụ-mẹ u-sag da.
38 <<Remụ iya ọr-ụt ri, ụm ụt-sa nọ nap ụzụ ụ-mẹ Yẹsọ inya ọ it nọm-tụ nọ dọnsẹ-dụ yagẹ-dụ ụt-ba'as.
39 Ụm ọ hen ụ warụ nọ, ụ-mẹ Yẹsọ, nẹt bẹẹt wụ ya' jab ụdụ wụn, wa ụt-kwụm u-ụkụr dụgụ ụt-ba'as, ụkụr ụ wa kumẹ ụ tẹk-ụ mẹ bọr-tụ Mosa panẹ da.

‡ **13:26** Yahuda-nẹ wa'ag dim-ụr rẹ <<A nọmụ u-Rụ ụt-huuk>> ụdụ nẹt wụ dorẹ kọsẹ-ụt Yahuda-nẹ sẹdi na nọngụ ụr-pẹs da. Remụ kọb-dụ ụr-pẹs, Yahuda-nẹ kabụg ụn ụka i za-Yahuda-nẹ da. § **13:33** Gwat tụmsụ: SẹpV 2:7.
* **13:34** Gwat tụmsụ: Isha 55:3. † **13:35** Gwat tụmsụ: SẹpV 16:10.

40 Gwatụn hi-ụt nọ sọk tas nọmụ Rụ-ụ warẹ ụ-mẹ ran-tụ a-warrụ rem-sụ u-Rụ ụ
kum nọ da, ụzụ,
41 << <Họgọn nọ a u-shiga nẹ!
Nọ nọm mụrimmọ, nọ mar.
Ụm dẹ nọm-dụ ọkọn
ụ tẹk-ụ họ-ụt nọ,
ụ nọ zattẹ yadụ jab da,
Ko wakụn wargụ nọ.> >>
42 Burus ẹ Baraba ọ m-rwụ ụ-mẹ Kur-ụ
ụt-Kọsẹ sẹ nẹt-tụ kon ụn, ụn sur m-nọm ụs-
rem. Ụn zụ Burus nẹ ụ nọm rem-ụs sẹ ụ Họ-
dụ ụr-Hurẹ dụ ọọnẹ.
43 Da-ụ nẹt-tụ bụrgẹ dụgụ Kur-ụ ụt-Kọsẹ,
Yahuda-nẹ ụ ụt-nẹt nẹ u-tát ụ i barmẹ ẹ
dor fụn-u Yahuda-nẹ, ẹ dor Burus ẹ Baraba.
Ẹ hen ẹ ye' ụn shiriktin-mụ jab. Burus
bakụstụn ụn, ụn nọm ụr-yụ ụ nap-mụ nya-
u u-Rụ.
44 Da-ụ Họ-dụ ụr-Hurẹ byụr-nẹ, ụka nẹt-
tụ bọ-u ọ ụt-bẹẹt ẹ karụgtẹ ụ remụ ẹ hog-ụt
rem-sụ Wa-ko-uyan.
45 Da-ụ ẹkẹn Yahuda-nẹ hyanẹ mọrọg-dụ
ụt-nẹt nọng u-tát, ẹ hụ ụr-shụb, ẹ hụ sẹ-mụ
nọmụ Burus warẹ, tụmsụ ẹ hụ peprụ wụn.
46 Burus ẹ Baraba nom ụs-rem za u-gyẹr.
Ẹ zụ, <<Nọ Yahuda-nẹ, kamụg it hẹẹsẹ
nọmụ nọ Yahuda-nẹ bụt-tụ rem-sụ u-Rụ ụr-
takụn. Ba shụ'ụtẹ nọ gụgụmtẹ sẹ, tụmsụ
nọ kọskẹ ụzụ nọ kamụg kwụm-dụ fat-dụ za
ụr-ma da, remụ iya hen it dẹ ụt-ha ụdụ i za-
yahuda-nẹ da.
47 Remụ zụ, Wa-ko-uyan baag ụ wargụ it
ụzụ,
<< <Ụm wa'ag bọ shụ'ụt m-zụn
ụdụ i za-yahuda-nẹ da,
Remụ bọ hattụn tọm ụzụ
Rụ-ụ dẹ nọmụ it u-ụkụr
kọhẹnẹ ụ-mẹ u-dak.> >>
48 Da-ụ i za-yahuda-nẹ da họgẹ rem-ụs
sẹ, ẹ hụ ụr-sọ sok. Ẹ vom Wa-ko-uyan Yẹsọ
remụ rem-ụs wa. I za-yahuda-nẹ da i Rụ-ụ
dagẹ remụ kwụm-dụ fat-dụ za ụr-ma'ẹ yụ'
jab.
49 Rem-ụs Wa-ko-uyan re shụ ụr-cwa
kọhẹnẹ ụ dak-u ọ u-bẹẹt.
50 Sẹdi tọkọn tụ-shụ tụ Yahuda-nẹ
zụngụssẹ tọkọn nẹta tọ tụ na ọ m-họg ụ ẹ nẹ
ụ-mẹ u-bọ ụ tọkọn nẹta-tọ nẹ i za-yahuda-
nẹ da, i nọmẹ u-Rụ ụt-huuk.‡ I za-yahuda-
nẹ da ẹ hẹẹsẹ yadụ Burus ụ Baraba nẹ ụr-
kọb. Remụ iya, ẹ buz ụn dụgụ bọ-u ẹ.
51 Da-ụ a-Tọmụ Yẹsọ ọ mọttụ ụr-arụk, ẹ
pamtụssẹ huug-mụ naas ẹ remụ ụ shụ'ụtẹ
ụs-nap ụdụ tụ-shụ Yahuda-nẹ ụzụ Rụ-ụ
gụgụmtẹ ụn tụmsụ wa dẹ yadụ ụn ụr-kọb.
Ẹ arụk ụ bọ-ụ Ikoniya.
52 A-dorụ Yẹsọ i ọ ụ bọ-ụ Antakiya ẹ hụ
ụr-sọ, tụmsụ Yar-u u-Rụ dor-ụt ẹ.

14

Burus ẹ Baraba ụ bọ-ụ Ikoniya

1 Ụ Ikoniya Burus ẹ Baraba cwaag ụka ẹ
vettẹ ụ Kur-ụ ụt-Kọsẹ ụ Yahuda-nẹ ụka ẹ
vettẹ. Ẹ warụg rem-sụ u-Rụ ụ bẹb-dụ Yar-u
u-Rụ, ụt-nẹt u-tát Yahuda-nẹ ụ i za-Yahuda-
nẹ da ẹ yụ' jab.
2 Sẹdi ẹkẹn Yahuda-nẹ gụgụmtẹ yadụ
jab. Ẹ hụ yadụ i za-Yahuda-nẹ da ụs-rem.
M-vastẹ ẹkẹn i za-Yahuda-nẹ da hụ họg-dụ
ryab-sụ a-dorụ Yẹsọ i ọ ụkụn.
3 Ko ba shụ'ụtẹ iya Burus ẹ Baraba
tumbtẹ ụkụn sok, ẹ warrụ rem-sụ u-Rụ jab
gan ụ bẹb-dụ Wa-ko-uyan. Wa-ko-uyan
Yẹsọ yaag ụn ụr-bẹb dụ nọm-dụ nọm-tụ m-
shin, ụs-nap nẹ ụt-kọsẹ ụzụ bụt-ụt ụn nip-
tọ.
4 Nẹt-tụ bọ-u ọ mot u-so u-yụr, ẹkẹn ọ
dọrrụ Yahuda-nẹ, tụmsụ ẹkẹn ọ dọrrụ a-
Tọmụ Yẹsọ.
5 Sẹ i za-yahuda-nẹ da ụ tụ-shụ Yahuda-
nẹ, ẹ zọngtẹ ẹ ya' a-Tọm ụr-kọb, tụmsụ ẹ
bong ẹ ụt-ta'ar.
6 Da-ụ a-tọmụ Yẹsọ nẹ họgẹ iya, ẹ som m-
ha ụ bọ-tụ Risitira ụ Darbe nẹ ụ ta'as-tụ gụr-
u ọ ụ-mẹ dak-ụ Rikoniya.
7 Kụna ụn retẹ shụ ụ warrụ Rem-sụ m-
Rẹmẹr.

Burus warụg Rem-sụ m-Rẹmẹr ụ bọ-ụ Risitira

8 Ụ Risitira yakụn campa-ya ọro ryam,
wa tamụg nọm-dụ m-ha da dụgụ da-ụ na
matụ wa.
9 Wa ọ ẹrrụ nọmụ Burus ọ ụt-war. Sẹ
Burus sakụ wụn ụr-is. Da-ụ Burus hyanẹ

‡ **13:50** Yahuda-nẹ wa'ag dim-ụr rẹ <<A nọmụ u-Rụ ụt-huuk>> ụdụ nẹt wụ dorẹ kọsẹ-ụt Yahuda-nẹ sẹdi na nọngụ ụr-pẹs da. Remụ kọb-dụ ụr-pẹs, Yahuda-nẹ kabụg ụn ụka i za-Yahuda-nẹ da.

nẹtụ wa ọttẹ yadụ jab-ụ kọrẹ na hastụ wa ụs-gọm,
10 sẹ wa yụns u-cwar ụr-bẹb nẹ. Wa zụ,
<<Yụnẹ bọ ees ụ na-ụs ró!>> Da-ụ campa-
u ya họgẹ iya, sẹ wa tụ mak wa yụnẹ wa
hẹẹsẹ m-ha.
11 Da-ụ mọrọg-dụ ụt-nẹt hyanẹ nọmụ
Burus nọmẹ, sẹ ẹ jakụs ụs-cwar ụ rem-ụr
Rikoniya-nẹ. U-da u-gan ẹ zụ, <<Ụt-nip, rụ-
tụ hagụn ụdụ in ụ wartụ ụt-nẹt!>>
12 Sẹ ẹ ye Baraba ụr-dim Zeyus, Burus
hen ẹ zụ wa Hamẹs, remụ zụ wụna ọọgẹ
wa hi-dụ ụs-rem.
13 Sẹ Wa-ụs-tọọg ụ m-girụ Zeyus, wụ kur-
ụ m-girụ wa ọ ụ-dọ u-bọ, wa hatụn na ụ
ụt-pyakụt nẹ ụ is u-bọ. Wa-ụs-tọọgụ m-gir
ụ nẹt-ụt wanẹ ẹ ụt-sa ẹ nọmụ Burus nẹ ẹ
Barabas tọọg.
14 Da-ụ a-tọmụ Yẹsọ Baraba ẹ Burus họgẹ
iya, sẹ ẹ keem tọggọ-ụs ẹ remụ namụ jab.
Ụn to ụ mẹ ban-dụ ụt-nẹt m-sọm ụt-jar ụn
ọ ụt-zụ,
15 <<¿Remụ u-yan ọ nọ ọttẹ ụt-nọm inya?
It nẹt-tọ ụka nọ. It hattụn nọ Rem-sụ m-
Rẹmẹr, ụ remụ zụ nọ yaktẹ nọm-tụ m-zan,
nọ byụrụn ụdụ u-Rụ wụ ụr-fat, wụ nọmẹ u-
dak ụ dọm u-rụ nẹ, m-sa ụ ko-uyan ụ nọm-
tụ ọ mẹ ụt-bẹẹt.
16 Ụ da-ụ dim, Rụ-ụ yakkẹ i za-yahuda-nẹ
da ẹ nọm ụt-huuk ụdụ rụ-tụ ẹ ọ ụt-cwan.
17 Ko ba shụ'ụtẹ iya u tamụg yagẹ hi-ụr
wa za ụs-nap da. Wụna yụ'ẹ na m-bụ mụ u-
yụ tụmsụ wa wụ nọm-tụ na kawẹ tọ rogom.
Wa shụkụs na ụ nọm ụt-rẹ, tụmsụ wa ye na
jab-ụ pus-ọ.>>
18 Ko ba ụn nọmẹ rem-ụs sẹ, Burus nẹ ẹ
Barabas kergẹ hosụ nẹt-ụt tọ nọm-dụ tọọg
ụ remụ ụn da.
19 Sẹdi ẹkẹn Yahuda-nẹ haan dụgụ An-
takiya ụ Ikoniya nẹ ẹ pụr ban-dụ ụt-nẹt, ẹ
bong Burus ụt-ta'ar. Ẹ nụk wụn m-ha ụ ụ-
dọ u-bọ, ẹ rest wụn ụzụ wa marụg.
20 Da-ụ a-dorụ Yẹsọ katẹ wụn, sẹ wa yụnẹ
wa to ụ mẹ u-bọ. Da is gasẹ wa dọ'ẹ ụ Darbe
ẹ Baraba.

Burus ẹ Baraba
mụgụn ụ Antakiya

21 Da Burus ẹ Baraba warẹ Rem-sụ m-
Rẹmẹr ụ Darbe, ẹ kum a-dorụ Yẹsọ u-tát.
Tụmsụ ẹ mụgụn ụ Risitira, ụ Ikoniya nẹ, ụ
Antakiya ụ dak-ụ Bisidiya nẹ.
22 Ẹ ọ swụrụ a-dor Yẹsọ shiriktin-mụ jab,
ẹ ọ yadụ ụn ụs-rem ụzụ ẹ rẹ shụ ụ yadụ jab.
Ẹ zụ, <<Sẹ it swaag ụr-kọb sok kanda it to-
ụt ụ Farụk-dụ u-Rụ.>>
23 Burus ẹ Baraba dụg ụt-nẹngẹn dụgụ
kọ-ụ-hẹ a-dorụ Yẹsọ nẹ bẹẹt. Ẹ nom ụs-tọọg
u-swaat nẹ, ẹ yagẹ ụn ụ kom-tụ u-Rụ wụ ẹ
ya jab ụdụ wa.
24 Ẹ dọrọg dak-ụ Bisidiya m-ha ụ dak-ụ
Famfiriya.
25 Ẹ warụg rem-sụ u-Rụ ụ bọ-ụ Ferga,
tụmsụ ẹ dọ'ẹ ụ bọ-ụ Atariya.
26 Dụgụ kụn ụn to ụ-mẹ u-hat ụn mu ụ bọ-
ụ Antakiya ụ gụr-ụ Siriya. Kụna a-dor Yẹsọ
nẹ tomtẹ Burus ẹ Barabas ẹ dọ'ẹ ụ tọkọn be-
tọ ẹ nọm ụt-bụt. Antakiya be-dẹ dụ a-dor-
nẹ kontẹ u-Rụ wa sẹgụ Burus ẹ Barabas ụ
pama-ụ ẹ tasẹ ụ da-ọ.
27 Da-ụ ụn teenẹ, ụn kargụssẹ a-dorụ
Yẹsọ nẹ. Ụn warẹ ụn nọmụ Rụ-ụ ya ụn bẹb-
dụ ụt-nọm, tụmsụ ẹ warụ ụn ụka Rụ-ụ sẹg-
tụ nẹt-tụ za-Yahuda-nẹ da ụka ẹ yụtẹ jab
ụdụ Yẹsọ.
28 Ụn tumbtẹ ụkụn ụr-kot ụ a-dor-nẹ.

15

Mọrọg-dụ i-yatẹ a-dor
nẹ ụ Urusharima

1 Tọkọn nẹt-tọ haan ụ Antakiya dụgụ gụr-
ụ Yahudiya, ẹ ọ nọmụ a-dor ụt-kọsẹ ụzụ,
<<Ana nọmụ nọ ụr-pẹs ụka bọr-ụt Mosa
zụttẹ da, nọ za kwụm-dụ u-ụkụr da.>>
2 Nọm-ụt tọ haatụn mọt-dụ ụt-hi ụdụ Bu-
rus nẹ ẹ Baraba ẹ nom inan ụ ụn nẹ. Dụgụ
kụn ụn tok Burus ẹ Baraba ụ ẹkẹn a-dorụ
Yẹsọ nẹ, ẹ dọ'ẹ ụ Urusharima ụdụ a-Tọmụ
Yẹsọ nẹ ụ tọkọn nẹngẹn-tọ nẹ, remụ ẹ nom-
ụt rem-ụs sẹ.
3 Da-ụ a-dorụ Yẹsọ i Antakiya yasẹ Burus
ụ Barabas ụ tọkọn nẹt-tọ nẹ tọkọn nọm-tọ
tụ ha-m ẹ, ẹ arụk, ẹ dor dak-ụ Finikiya ụ
Samariya-nẹ. Da-ụ ẹ esẹ ụ tọkọn be-tọ ụ
dak-u ọ, ẹ wụr ụzụ i za-yahuda-nẹ da u-tát
ẹ yaag jab. Remụ iya hen, a-dor bẹẹt i ọ ụ
be-ụt tọ nọmọg ụr-sọ sok.
4 Da-ụ ẹ teyẹ Urusharima, a-dorụ Yẹsọ ụ
a-Tọmụ Yẹsọ nẹ, ụ ụt-nẹngẹn nẹ, mọrọg-dụ
a-dor gu ụn. Burus ẹ Baraba warụ ụn nọm-
tụ Rụ-ụ nọmẹ ụ ụn.
5 Sẹdi ẹkẹn a-dor-nẹ i ọ tẹk-ụ ban-dụ
Farisa-nẹ, ẹ yụnẹ ụr-ees ẹ zụ, <<Ka ụt-nọm

zarra sẹ na nọmgụ a-dor i za-yahuda-nẹ da ụr-pẹs tụmsụ na wa' ẹ dọr nọmụ wa-warrụ rem-sụ u-Rụ Mosa warẹ ụ-mẹ bọr-ụt wa.>>
6 A-Tọmụ Yẹsọ nẹ ụ ụt-nẹngẹn nẹ, ẹ mọrọg remụ ẹ nọm-ụt rem-ụs sẹ.
7 Da-ụ na tasẹ inan sok, sẹ Biturus yụnẹ ụr-ees wa zụ ụn, <<Ọr-ụt ri, nọ nak m-tumb nẹ ụzụ Rụ-ụ dak mẹ ụ tẹk-ụ mẹ nọ, ụzụ dụgụ-dụ ri dẹ i za-yahuda-nẹ hogtẹ Rem-sụ m-Rẹmẹr, tụmsụ ẹ yụ'ụt jab.
8 U-Rụ wụ napẹ jab-ụ kowan, wa kọskẹ ụzụ wa kabụg ụn ụ wa ye'et ụn Yar-u u-Rụ, ụka wa yetẹ in.
9 Tụmsụ wa kọskẹ m-kụụk ụ-mẹ in ụ ụn nẹ da, remụ zụ wa jatụssẹ jab-ụs ụn remụ yadụ jab-ụs ụn.
10 ¿Ụ da-ọ remụ yan-ọ nọ ọttẹ rẹg-dụ u-Rụ ụ nọ ọttẹ sakụ a-dorụ Yẹsọ ụt-cwụ, bọr-tụ in ụ i matẹ ụso-tụ ụso-ụt in kerẹ ụt-kab da?
11 Sẹdi in yaag jab ụzụ remụ nya-u Wa-ko-uyan Yẹsọ dẹ in kumtẹ u-ụkụr, ụka in kumtẹ.>>
12 Sẹ mọrọg-dụ ụt-nẹt ho ụs-ram, ẹ hụ ẹrrụ Burus ẹ Baraba da-ụ ẹ ọọgẹ warrụ nọm-tụ m-shin tụ Rụ-ụ nọmẹ ụ tẹk-ụ mẹ i za-yahuda-nẹ dẹ.
13 Da-ụ ụn tasẹ ụs-rem, Yakubu shụs wa zụ, <<Ọr-ụt ri, họgọn mẹ.
14 Simiyọn hẹẹsẹ warrụ ka Rụ-ụ hẹstẹ kọsụ cwan-ụt wa ụdụ i za-yahuda-nẹ da, ụ wa kụbtẹ tọkọn nẹt-tọ ẹ shụ'ụt nẹt-ụt wa.
15 Byụrnụr i za-yahuda-nẹ da, nọng họn-họn ụ nọmụ a-warrụ rem-sụ u-Rụ nẹ warẹ. Ụka na pụntẹ ụzụ,
16 << <Da tasẹ ụm dẹ ụt-mụụn
ụm ma bu-u Dawuda ụ hemụssẹ.
Ko ba ọ hemụssẹ mẹ ụt-swụr m-ma ọ,
tụmsụ ụm yụnụs ọ.
17 Iya ọ hen nẹt-tụ kusẹ
dọtẹ sa-u Yawe,
I za-yahuda-nẹ da i ụm dagẹ
i hi-dụ war ri.
Iya ọ Yawe zụttẹ,>
18 Ụm yaag nẹt-ụt ri nap-mụ
nọm-ụt tun-tọ m-tumb nẹ.
19 <<Ụ hyan-m ri zattẹ ụr-zwar na ẹksẹ a-za Yahuda-nẹ i ọ byụrụn ụdụ u-Rụ da.
20 Sẹdi yagẹ in panụ u-ran m-ha ụdụ ụn taas ụn rẹ nọm ụt-rẹ ụ sakẹ rụ-tụ za ụr-fat da. Tụmsụ a ụn nọm m-ọ da, a ụn tụ ọkọn bisa-ọ ụ na myụgrẹ ụr-gẹkụs da. Tụmsụ taas ụn tụ kọ ụn swa hyụ-mụ ụt-bisa da.
21 In ụt-kerẹ ụt-zụ iya remụ da-ụ ar-kẹ, nẹt-tụ ọọg ụ nọm-dụ dọnsẹ-dụ bọr-u Mosa ụ-mẹ kọhẹnẹ bọ-ọ, tụmsụ kọdụhẹ họ-dụ ụr-hurẹ dẹ ụn karụntẹ ọ ụ-mẹ Kur-ụ ụt-Kọsẹ ụ Yahuda-nẹ.>>

Shas-ụ i-yatẹ mọrọg-dụ a-dor Yẹsọ

22 Sẹ a-Tọm Yẹsọ, ụt-nẹngẹn nẹ, ụ a-dorụ Yẹsọ nẹ bẹẹt ụ Urusharima, ẹ hyen nọng ụr-zwar. Ụn dag ẹkẹn ụ tẹk-ụ mẹ ụn, ẹ tọm ụn m-ha ụ Antakiya ụ Burus nẹ ẹ Baraba, sẹ ụn dụg Yahudas, (wụ na zụyẹ Barsaba) ụ Sira, ẹ ọ tụ-shụ tụ a-dorụ Yẹsọ nẹ ụ Urusharima.
23 Na yasụ ụn u-ran ụ zụyẹ:
Dụgụ-dụ ọr-ụt nọ, a-Tọmụ Yẹsọ ụ nẹngẹn-tụ a-dor, m-ha ụdụ a-dor i ọ takụn-ụr i za-yahuda-nẹ da, ụ bọ-ụ Antakiya ụ dak-tụ Suriya-nẹ ụ Kirikiya nẹ. It ọ ụs-vụk.
24 It họk ụzụ, ẹkẹn ụ tẹk-ụ mẹ it naastẹ jab-ụs nọ, ụ rem-ụs ụn nẹ. Ụn yụns jab-ụs nọ ụzụ, sẹdi na nọngụ nọ ụr-pẹs nọ dọr bọr-u Mosa, it tọmọg ụn da hen.
25 Da-ụ it mọrgẹ, it hyen nọng ụr-zwar it tọmọn ẹkẹn ụdụ nọ, ụr-kot ụ Baraba ẹ Burus nẹ,
26 I zọngẹ m-mar, remụ ẹ nọm-tụ Wa-ko-uyan Yẹsọ Kiristi ụs-pama.
27 Remụ iya ọ it tọmtọn Yahudas ụ Sira. Ẹ dẹ warụ nọ nọm-ụt tun-tọ m-sha m-gan ụ nọm-tụ it panẹ nẹ.
28 Yar-u u-Rụ ụ it nẹ, it hyanụg nọng ụr-zwar it ẹksẹ nọ dọrrụ bọr-tọ tụ Yahuda-nẹ bẹẹt da. Sẹdi it ụt-sa nọ dọr tun-tọ bọr-tọ ụ war-tọ:
29 Sẹdi a nọ rẹ nọm ụt-rẹ ụ sakẹ m-gir da, ụ tụdụ m-ap m-hyụ nẹ, ụ tụdụ bisa-tụ na myụgrẹ ụr-gẹkụs nẹ, tụmsụ m-ọ nẹ. A nọ sọmẹ dụgụ nọm-ụt tọ, nọ dẹ nọm-dụ nọm-ụ kamẹ iya.
Sẹ wa'astẹ.
30 Na tom ụn m-ha Antakiya, da-ụ ụn kargụssẹ mọrọg-dụ a-dor u yasụ ụn u-ran.
31 Da-ụ nẹt-tụ karụntẹ ran-u ọ, ẹ nom ụr-sọ sok, remụ shiriktin-mụ jab mụ ẹ kumẹ.
32 Yahudas ẹ Sira hen, ụn a-warrụ rem-sụ u-Rụ nẹ ẹ, ụn nak u-da ụ nọmụ ụt-nẹt ụt-kọsẹ tụmsụ ụ swụrụ ụn bẹb-dụ jab nẹ.

33-34 Da-ụ ụn nọmẹ ụt-họ cashi ụkụn, sẹ a-dor-nẹ zụ Yahudas ẹ Sira arụk ẹ mụụn ụdụ i tọmẹ ụn ụ Urusharima m-yar.*
35 Burus ẹ Baraba shụ'ụt ụ Antakiya, ụ tọkọn nẹt-tọ nẹ. Ẹ ọọgẹ ụt-kọsẹ ụ warụ nẹt-nẹ rem-sụ Wa-ko-uyan ụkụn.

Burus ẹ Baraba mọk-ụt

36 Dẹkụn họ-dẹ Burus zụ Baraba, <<Haanẹ yụ-u dọ'ẹ ụt-bọ ụt-bẹẹt tụ yo ọttẹ m-nọm ụt-bụt tụ rem-sụ Wa-ko-uyan da-ụ dim, yụ-u hyan ụka a-dor-nẹ retẹ shụ yadụ jab ụdụ Yẹsọ.>>
37 Baraba cwang wa nọk ụ Yohanna nẹ wụna fogẹ Markus wa dor ụn.
38 Sẹdi Burus hyen kamụg ụn nọk ụ Markus nẹ da, remụ zụ da-ụ dim wa yakkụ ụn ụ dak-ụ Famfiriya, wa gụgụmtẹ rẹ-dụ shụ u-pama ụ ụn nẹ.
39 Rem-ụs sẹ shụ'ụt ụn inan, sẹ ụn mot. Ụn mot, Baraba kụb Markus ụn tọ u-hat m-ha ụ Sayifurus.†
40 Burus hen wa dụg Sira. A-dorụ Yẹsọ kọn Wa-ko-uyan wa nọmụ Burus ẹ Sira ụr-sẹgẹ tụmsụ wa kọsụ ụn nya-u wa. Sẹ ụn arụk.
41 Ụn dor dak-tụ Suriya ụ Kirikiya nẹ, ụn ọ cwaag ụ be-ụt tọ remụ ẹ sẹg-tụ a-dorụ Yẹsọ nẹ ụka ẹ dọtẹ yadụ jab-ụs ụr-bẹb nẹ ụdụ Wa-ko-uyan Yẹsọ.

16

Timoti dọrọg Burus ụ Sira nẹ

1 Sẹ Burus hụ ụ bọ-tụ Darbe ụ Risitira nẹ. Wakụn wa-dorụ Yẹsọ ọro ụkụn wụ na zụyẹ Timoti. Ino-u wa, wa-Yahuda wa. Ụso-u ro ọ nẹt-ụ Girik.
2 A-dor-nẹ bẹẹt i bọ-tụ Risitira ụ Ikoniya nẹ warụg nọm-ụt sọ-tọ ụ Timoti.
3 Burus cwanụg Timoti ụ shụ'ụ wa remụ ya ọ wa kụbtẹ wa da-ụ wa dọ'ẹ tọkọn be-tọ, sẹ wa nọmụ Timoti ụr-pẹs. Wa nọng iya remụ zụ Yahuda-nẹ bẹẹt i ọ ụkụn ụ be-ụt tọ ẹ kabụ Timoti, ẹ nak ụzụ uso-u rò nẹtụ Yahuda wa da, wa eestẹ ụ wakụn ụ nọmụ wa'-ụ wa ụr-pẹs da.
4 Sẹ Timoti arụk ẹ Burus ụ Sira nẹ. Ẹ dọ'ẹ tọkọn bọ-tọ u-tát, ẹ ọ warụ a-dor-nẹ ụ i za-yahuda-nẹ da ụ ẹ dọr rem-sụ a-Tọmụ Yẹsọ ụ ụt-nẹngẹn nẹ tụ Urusharima cinẹ ụ ẹ dọr sẹ.
5 Rụ-ụ ọgụ sẹgụ a-dorụ Yẹsọ nẹ i ọ ụ-mẹ ụt-bọ ụka ẹ dọtẹ yadụ jab ụr-bẹb nẹ ụdụ Wa-ko-uyan Yẹsọ, tụmsụ ko mụnẹ nẹt-tụ sur u-tát.

Wakụn nọngụ Burus ụs-rem ụ tẹk-ụ u-hyan ụzụ wa haan ụ dak-ụ Makidoniya

6 Burus ụ hụụb-tụ m-ha wa nẹ to ụ Gas-ụ dak-tụ Firijiya ụ Garatiya-nẹ, remụ zụ Yar-u u-Rụ hoostẹ ụn warrụ rem-sụ u-Rụ ụ dak-ụ Asiya.
7 Da-ụ ụn tenẹ ma-dụ dak-ụ Misiya, ẹ nom ụka ẹ cwa ụ dak-ụ Bitiniya, sẹ Yar-u Yẹsọ hoos ụn.
8 Sẹ ẹ dor gas-ụ dak-ụ Misiya, ẹ irig m-ha ụ bọ-ụ Toruwa.
9 M-gyụp Burus nom u-hyan, wa hyen wakụn ụ dak-ụ Makidoniya ụ ees. Wa ọgụ kọn-dụ wụn ụzụ, <<Haanẹ ụ Makidoniya bọ sẹgụ it!>>
10 Da-ụ Burus nọmẹ u-hyan, za rem it* yụnẹ it pụs m-ha ụ Makidoniya, remụ it kwụng m-nap ụzụ Rụ-ụ ọ fagụ it, it war Rem-sụ m-Rẹmẹr.

Ridiya nọng yadụ jab ụdụ Wa-ko-uyan

11 It nok ụ mẹ u-hat dụgụ dak-ụ Toruwa m-ha ụ Samutakiya,† tụmsụ ụr-is gas it te bọ-ụ Niyaporis.
12 Tụmsụ dụgụ kụn it arụk m-ha ụ bọ-ụ Firibi ụ ọ ụ-mẹ farụk-dụ dak-ụ Roma, tụmsụ ọ ọyẹ bọ-u yat-ọ ụ kwụn-ụ dak-ụ Makidoniya. It nọmọg ụt-họ ụkụn cashi.
13 Ụ Họ-dụ ụr-Hurẹ it ru ụ is u-bọ, it dọ'ẹ ụ kit u-gi be-dụ it ọọg m-hyan it ụt-kwụm be-dụ ụs-tọọg dụ Yahuda-nẹ. Sẹ it shụ'ụt it nom ụs-rem ụ nẹta-nẹ i haanẹ ụkụn.
14 Yakụn nẹta ya ọro na zụ wa Ridiya, wụ nọmụ u-Rụ ụt-huuk,‡ wa ọgụ họg-dụ it. Wa nẹt-ụ bọ-ụ Tayatira wa, wa bụb kus-tụ randi-m jaz-mọ mụ shik u-tát. Wa-ko-uyan

* **15:33-34** Tọkọn ran-tọ zụụg: ụs-fẹ 34 Sẹ Sira hyen kamụg wa sur m-shụ'ụt ụ kụn. † **15:39** Sayifurus dak-ụ ọ m-gan m-sa. * **16:10** Nẹt-tụ nak ụzụ <<it>> kọskẹ ụzụ Ruka ọ ụr-kot ụ Burus nẹ, ụ hụụb-tụ m-ha wa nẹ. † **16:11** Samutakiya dak-ụ ọ m-gan m-sa. ‡ **16:14** Yahuda-nẹ wa'ag dim-ụr rẹ <<A nọmụ u-Rụ ụt-huuk>> ụdụ nẹt wụ dorẹ kọsẹ-ụt Yahuda-nẹ sẹdi na nọngụ ụr-pẹs da. Remụ kọb-dụ ụr-pẹs, Yahuda-nẹ kabụg ụn ụka i za-yahuda-nẹ da.

upustẹ jab-ụ rò wa wụ jab-ụ ẹrrụ nọmụ Burus ọọgẹ ụt-war.

15 Da-ụ na nọmụ wụn ụt-yụbụssẹ m-bụ ụr-kot ụ nẹt-tụ bu-u rò nẹ, sẹ wa kọn ụzụ, <<A nọ eesẹ ụzụ mẹ ma-tụ wa yadụ jab wa ụdụ Wa-ko-uyan, haanụn nọ cụst ụ bu-u ri.>> Wa pụr it, it ees.

Tụ-shụ tụ u-bọ wa'ag Burus ụ Sira nẹ ụ-mẹ kur-ụ m-tọk

16 Dẹkụn họ-dẹ it ọgụ ha-mụ be-dụ ụs-tọọg, sẹ it goonẹ ụ ẹkẹn gwụp-ẹ nẹ tọk wụ nomẹ u-gwat ụ bẹb-dụ nọm ụs-te. I u ọ ụ kom-ụt ẹ ọ kwụm-dụ shik u-tát remụ gwat-u ọ ụ wa nomẹ.

17 Sẹ gwụp-i ẹ hụ Burus nẹ, wa ọ ụt-jar wa ọ ụt-zụ, <<Nẹt-ụt tun-tọ tọk u-Rụ ẹ wụ m-sek, wụ zegẹ ko-uyan rụ-ọ, ẹ ọ warrụ fụn-yụ kwụm-dụ u-ụkụr!>>

18 Wa haag ụt-nọm iya ụt-họ u-tát. Sẹ Burus hog ụs-ryab sok, wa zụ nọm-yụ ụs-te, <<Ụ tẹk-ụ shin-mụ ọ dim-ụr Yẹsọ Kiristi, yagụ wụn! >> Za rem nọm-yụ ụs-te yagụ wa'-ụ-gwụp.

19 Da-ụ nẹt-tụ u ọ kom-ụt ẹ hyanẹ fụn-yụ ẹ kumtẹ shik zwapkẹ, sẹ ẹ maas Burus ụ Sira nẹ. Ẹ nụk ụn m-ha ụ-mẹ ban-dụ ụt-nẹt m-te be-dụ a-kwụp-dụ ụs-rem.

20 Da-ụ ẹ hụtụ ụn ụdụ a-kwụp-dụ ụs-rem nẹ, ẹ zụ, <<Nẹt-ụt tun-tọ Yahuda-nẹ ẹ, ẹ ọ yụn-sụ jab-sụ ụt-nẹt ụ-mẹ u-bọ.

21 Ẹ ọ iis-ụ ụt-nẹt ụr-ma'ẹ nọmụ in nomtụn da, remụ zụ in Roma-nẹ ẹ.>>

22 Sẹ nẹt-tụ kụgụn u-da u-gan ụ haan ụdụ Burus nẹ ẹ Sira, a-kwụp-dụ ụs-rem nẹ zụ nẹt-tụ kemụssẹ Burus ẹ Sira ụt-kus, na vu' ẹ.

23 Da-ụ na vu' ẹ sok, a-kwụp-dụ ụs-rem nẹ wụ ụn ụ mẹ kur-ụ m-tọk. A-kwụp-dụ ụs-rem zụ wa e'-dụ bu-ụ m-tọk wa ẹ' ụn sok.

24 Wa e'-dụ bu-ụ m-tọk hen wa kụb rem-ụs sẹ, wa wụ ụn ụ mẹn-tụ mẹ kur-ụ m-tọk wa gụg naas ụn ụ king u-te.

25 Ụ tẹk-ụ m-gyụp, Burus ụ Sira ẹ ọọg ụs-tọọg ụ sẹp-tụ vam-tụ u-Rụ nẹ. Nẹt-tụ ụ-mẹ bu-ụ m-tọk ọ họg-dụ ụn.

26 Za rem dak-ụ rụmụs ụr-bẹb nẹ, har kan-tụ bu-ụ m-tọk tọ rụmụs. Za rem is-tụ u-pus, i ọọgẹ m-gag ụ-mẹ bu-ụ m-tọk ust.

27 Da-ụ wa e'-dụ bu-ụ m-tọk yụnẹ dụgụ m-roog, wa hyen ụt-is ụr-hụk, wa cụng ụzụ nẹt-tụ ọ tagẹ ụ bu-ụ m-tọk sọmọg. Sẹ wa nakụn u-van wa ho-ụt hi-ụr wa, wa nak ụzụ tụ-shụ ụ kerụ họ-dụ wụn a nẹt-ụt tọ sọmẹ.

28 Burus yụns u-cwar wa zụ, <<A-bọ họnsụ hi-ụr ró da! It ọ anẹ bẹẹt!>>

29 Sẹ wa e'-dụ bu-ụ m-tọk zụ na hatụn ụs-hitirra, sẹ wa tọ m-sọm wa he ụ kẹnụ Burus ẹ Sira.

30 Wa rwụtụn ụn ụ-dọ, wa zụ, <<I-yatẹ, ¿yan-ọ ụm dẹ ụt-nọm ụm kum-ụt u-ụkụr?>>

31 Ẹ zụ wụn, <<Ya jab ụdụ Wa-ko-uyan Yẹsọ, bọ ụ a bu-u ro nẹ u-bẹẹt, nọ ụt-kwụm u-ụkụr.>>

32 Dụgụ kụn ụn warụ wụn rem-sụ Wa-ko-uyan, wụn ụ nẹt-tụ tọ bu-u ro nẹ bẹẹt.

33 Ụ tẹk-ụ da-ụ ọ m-gyụp, wa rwụtụn ụn, wa jasụ ụn nat-ụt ụn, za rem na nọmụ wụn ụt-yụbụssẹ m-bụ, wụn ụ a bu-u ro nẹ bẹẹt.

34 Dụgụ kụn wa cwan ụ ụnnẹ ụ mẹ bu-u ro, wa hatụn nọm ụt-rẹ. Wụn ụ a bu-u ro ụn shi ụr-sọ nẹ sok, remụ zụ ụn bẹẹt kowan yaag jab ụdụ u-Rụ.

35 Da-ụ is gasẹ, a-kwụp-dụ ụs-rem tọmọn A-ụs-kọm nẹ ụzụ, <<Restẹ nẹt-ụt tọ.>>

36 Sẹ wa e'-dụ bu-ụ m-tọk hatụn Burus nẹ tọm ụzụ, <<Wa kwụp-dụ ụs-rem tọmgọn ụzụ ụm rest nọ. Remụ iya rwụnụn nọ yụr nọ, ha m-ha. Nọ te m-yar.>>

37 Sẹdi Burus zụ ụn, <<Ụ tẹk-ụ ụt-nẹt ọ na nọm-tụ it ụs-ryap, za na kwụpụ it ụs-rem, ko ba it ọ Roma-nẹ. Tụmsụ na gụn it ụ bu-ụ m-tọk, ¿ụn ụt-sa ụn rest it m-yasa? Za ụt-nọmẹ da, ụn haan ụn ruut it ụ hi-dụ war ụn.>>

38 A-ụs-kọm dọ'ẹ ẹ warụ a-kwụp-dụ rem-ụs sẹ. Da-ụ ẹ họgẹ ụzụ Burus ẹ Sira nẹt-tụ Roma tọ, nọm-u ọ yaag a-kwụp-dụ ụs-rem nẹ hog u-gyẹr.

39 Dụgụ kụn a-kwụp-dụ ụs-rem nẹ haan ẹ kon Burus ẹ Sira ẹ nọmụ ụn ụr-họ. Dụgụ kụn ụn rwụtụn ụn, sẹ ụn kon Burus ẹ Sira ẹ yagụ bọ-u ọ.

40 Da-ụ Burus nẹ ruyẹ dụgụ bu-ụ m-tọk, sẹ ẹ dọ'ẹ ụdụ Ridiya. Da-ụ ẹ hyanẹ a-dor-nẹ, ẹ swụrụ ẹ shiriktin-mụ jab, ẹ arụk.

17

Burus haag ụ bọ-ụ Tasaronika

1 Burus ẹ Sira dọrọg ụ-mẹ bọ-tụ Ampiporis ụ Aporiniya nẹ, ẹ mụụn ụ bọ-ụ Tasaronika, ụ be-dụ Kur-ụ ụt-Kọsẹ ụ Yahuda-nẹ ọttẹ.
2 Ụ họ-dụ ụr-hurẹ, Burus cwaag ụ Kur-ụ ụt-Kọsẹ ụka wa vettẹ, ụt-họ ụt-tụt tụ Họ-dụ ụr-Hurẹ tụ wa nọmẹ ụkụn wa ọọg ụr-orop ụ ụn nẹ ụ nọm-tụ na panẹ ụ-mẹ Rem-sụ u-Rụ.
3 Wa ọgụ warrụ rem-sụ u-Rụ, tụmsụ wa kọsẹ ụn ụzụ Kiristi dẹ swa-ụ ụr-kọb tụmsụ wa yụnẹ dụgụ marimari. Burus zụ, <<Yẹsọ wụ ụm ọ warụ nọ, wa ọ Kiristi.>>
4 Ban-dụ Yahuda-ne ụ i za-yahuda-nẹ da i nọmẹ u-Rụ ụt-huuk* tụmsụ ụ tọkọn nẹta-tọ nẹ tụ na napẹ kọhẹnẹ, ẹ kụb rem-ụs sẹ, ẹ samẹ ụr-hi ụ Burus ụ Sira nẹ.
5 Sẹdi ẹkẹn Yahuda-nẹ hụ ụr-shụb, ẹ kargụsse a-kọb-dụ m-ẹ' nẹ u-tụrrụ, ẹ mọrọg ẹ yụns gwụz ụ-mẹ u-bọ. Ẹ arụk m-sọm m-cwa ụ bu-u Jason, ụ sa-u Burus ẹ Sira, ụ remụ ẹ hatụn ẹ ụdụ mọrọg-dụ ụt-nẹt.
6 Sẹdi ba ụn hyanẹ ụn da, ụn nakụn Jason ụ ẹkẹn a-dor-nẹ m-ha ụdụ tụ-yat-tọ tụ u-dak. Ẹ hụ ụt-jar ụzụ, <<Tuntọ nẹt-tọ ẹ hatụn yụnụs-dụ ụs-jab kọhẹnẹ ụ mẹ u-dak, ẹ ya ẹ teegụn ụ ane.
7 Jason cụstẹ ụn hen ụ-mẹ bu-u wa. Ẹ bẹẹt ẹ ọ pas-dụ bọr-ụt Kaisar Farụk ụzụ wakụn farụk wa ọro na zụ wa Yẹsọ.>>
8 Da-ụ nẹt-tụ họgẹ iya ụ tụ-yat-tọ tụ u-dak nẹ, jab-ụs ẹ yụnẹ.
9 Ụn gụgụm res-tụ Jason ụ ẹkẹn a-dor-nẹ, sẹ da-ụ a-dorụ Yẹsọ topẹ ụn shik.

Burus ẹ Sira dẹgẹ ụ bọ-ụ Biriya

10 Ụ tẹk-ụ gyụp-m mọ a-dor tọmọg Burus ẹ Sira ẹ nọk ụ Biriya. Da-ụ ẹ teyẹ kụn, ẹ dọ'ẹ ụ Kur-ụ ụt-Kọsẹ ụ Yahuda-nẹ.
11 Yahuda-nẹ i ọ dụgụ Biriya, ẹ zẹk nẹt-tụ Tasaronika-nẹ ụ jab-ụ sọ-ọ, remụ zụ ẹ kabụg rem-ụs sẹ ụt-kom ụt-yụr. Tụmsụ ko mụnẹ ụn ọ is nọm-ụ na panẹ ụ rem-sụ u-Rụ, ụ remụ ẹ hyen-ụt nọm-ụ Burus warẹ kọ nip-tọ rẹ.
12 Yahuda-nẹ u-tát ẹ yaag jab ụdụ Yẹsọ, ụ tọkọn nẹta tọ nẹ tụ napi napi tụ Girik tụmsụ ụ campa-nẹ tụ Girik u-tát yaag jab kọ ẹ.
13 Da-ụ Yahuda-nẹ i Tasaronika napẹ ụzụ Burus ọ warrụ rem-sụ u-Rụ ụ Biriya, ẹ hụ ụkụn ụ tọk-dụ ụt-nẹt tụmsụ ụ yụn-sụ jab-sụ ụt-nẹt nẹ.
14 Za rem a-dor tok Burus m-ha ụ dapụs m-sa, sẹdi Sira ụ Timoti ẹ ees ụ Biriya.
15 I nọmẹ Burus ụr-shụ'ẹ, ẹ hụụt wụn ụ bọ-ụ Atina. Da-ụ ẹ ọ mụụn Burus tọmọn nẹt-tụ ọ ụr-kot ụ wanẹ wa zụ ụn, <<Warụn Sira ẹ Timoti ụzụ ẹ nọmọn m-họr ẹ bit mẹ ụ anẹ ụ Atina.>> Sẹ nẹt-ụt tọ yagẹ bọ-ụ Atina m-mụ Biriya.

Burus ụ-mẹ bọ-ụ Atina

16 Da-ụ Burus ọọgẹ ẹstụ Sira ẹ Timoti ụ bọ-ụ Atina, jab-ụ rò naag sok ụka wa hyentẹ bọ-u ọ shụụg ụ nọm-tụ m-gir sok tụ nẹt-tụ nọmẹ ụt-huuk.
17 Wa to ụ-mẹ Kur-ụ ụt-Kọsẹ wa nom ụt-orop ụ Yahuda-nẹ ụ i za Yahuda-ne da, i nọmẹ u-Rụ ụt-huuk.† Tụmsụ ụn tọ ụ-mẹ u-tụrrụ ko mụnẹ, ụ tọkọn nẹt-tọ nẹ ụkụn i haanẹ wa nọmụ ụn ụs-rem.
18 Burus kwụmụg tọkọn nẹt-tọ i tonẹ nọm-dụ rem-sụ nọm-tụ nẹt-tụ dọtẹ ya-dụ jab. Nẹt-tụ fog nẹt-ụt tọ Ipikuriya-nẹ ụ Sitokiya-nẹ. Ẹkẹn zụ, <<¿Yan-ọ wa u-sorom unwa ụt-sa ụt-zụ?>> Ẹkẹn zụ, <<U ọ ụka nẹt-tụ warrụ nọm-tụ tọkọn rụ-tọ tụ za tụ anẹ da.>> Ẹ zụụg iya remụ zụ Burus haagụn wa ọ warrụ Rem-sụ m-Rẹmẹr sụ Yẹsọ ụ yụnẹ-ụr wa nẹ.
19 Sẹ ẹ kụb Burus ẹ hụụt wụn ụdụ tụ-shụ tụ u-bọ, ụ be-dụ na fogẹ Arasa. Kụna ẹ zụttẹ wụn, <<Warụ it ka kọsẹ-ụt po-tọ tun-tọ ọttẹ tụ bọ nọmụ it.
20 It tamụg họg-dụ gọ-dụ sin-sẹ rem-sẹ da, it ụt-sa it nap kọ re sẹ ọttẹ.>>
21 (Atina-nẹ bẹẹt ụ tọkọn ham-ụt tọ nẹ i ọọgẹ ụr-shụ'ụt ụ Atina ẹ shụ'ụt ụkụn ẹ naasụ u-da za nọm-dụ ọkọn sẹdi remụ ẹ hog-ụt rem-sụ nọm-ụt po-tọ tọ, tụmsụ ẹ nom-tụ ụs-rem.)

* **17:4** Yahuda-nẹ wa'ag dim-ụr rẹ <<A nọmụ u-Rụ ụt-huuk>> ụdụ nẹt wụ dorẹ kọsẹ-ụt Yahuda-nẹ sẹdi na nọngụ ụr-pẹs da. Remụ kọb-dụ ụr-pẹs, Yahuda-nẹ kabụg ụn ụka i za-Yahuda-nẹ da. † **17:17** Yahuda-nẹ wa'ag dim-ụr rẹ <<A nọmụ u-Rụ ụt-huuk>> ụdụ nẹt wụ dorẹ kọsẹ-ụt Yahuda-nẹ sẹdi na nọngụ ụr-pẹs da. Remụ kọb-dụ ụr-pẹs, Yahuda-nẹ kabụg ụn ụka i za-Yahuda-nẹ da.

22 Burus yụnẹ ụr-ees ụ-shụ tụ-shụ u-bọ, wa zụ, <<Nọ nẹt-tụ Atina, ụm hyang ụzụ nọ zẹk ụ cwan-tụ dọrrụ ụt-rụ u-tát.
23 Da-ụ ụm ọ narrụ u-bọ, ụm got ụr-zwar nẹ ụm hyen nọm-tụ nọ nọmẹ ụt-huuk. Tụmsụ ụm hyen dẹkụn sak-dẹ ụm hyen na nọng sẹkẹn pan-sẹ ụzụ, <Ụdụ Rụ-ụ na napẹ da.> Yagụn ụm warụ nọ kọwana Rụ-ụ nọ ọ nọmẹ ụt-huuk ụ nọ napẹ da.

24 <<Rụ-ụ nọmẹ u-dak ụ kọ-uyan ụ ọ ụ-mẹ u-dak, wụna ọ Rụ-ụ u-dọm u-dak nẹ. Ba shụ'ụtẹ ụzụ wụna ọ ụr-farụk dụ nọm-tụ ụr-fat tụ dọm u-Rụ u-dak nẹ, wa shụ'ụtẹ ụ bu-ụ nẹt mayẹ ụt-kom da.
25 Tụmsụ wa za ụ sa-ụ ụr-sẹgẹ ụdụ ụt-nẹt da, wa za sa-ụ ọkọn da, remụ zụ wụna ya'ẹ kowan ụr-fat ụ ụs-vụ'ẹ nẹ, ụ kọ-uyan nẹ ụ nẹt dọtẹ ụr-yụ.
26 Dụgụ ụr-takụn, Rụ-ụ nọng nẹt gan, dụgụ-dụ nẹt gan dẹ wa nomtẹ gọ-dụ ụt-nẹt ụt-gọ ụt-gọ i ọ ụr-yụ ụ-mẹ u-dak. Tụmsụ wa dụg ụka rem-tụ ụt-nẹt dọtẹ ụr-yụ tụmsụ ụ da-ụ ẹ ụt-nọm nẹ ụ be-ụt tọ.
27 Rụ-ụ nọng inya remụ nẹt-tụ sụ-ụt wa, ụka ọttẹ, jiya ụnụ kwụmụ wa, ko ba shụ'ụtẹ iya, wa za m-ra ụ in nẹ da.
28 Remụ zụ, dụ wụn dẹ in ọttẹ ụr-yụ, in ọ ụs-rụmụs tụmsụ in shụ'ụtẹ ụt-nẹt, ụka ẹkẹn a ụt-sẹp nẹ zụttẹ ụzụ, <In yaag-ụ rò ẹ.>

29 <<Ko ba shụ'ụtẹ ụzụ in yaag u-Rụ ẹ, kụmgẹ in gwat ụzụ Rụ-ụ ọ ụka sha-mụ zinariya ko azurfa ko ụt-ta'ar da. Nọm-tụ nẹt-tụ kerẹ ụ jab-ụs ẹ, tụmsụ ụ kom-ụt ẹ, sẹdi to zattẹ ụr-fat da.
30 Ụ da-ụ nẹt-tụ napẹ nọm-ụ Rụ-ụ ụt-sa ẹ nọm da, wa haag ụ yadụ ụn ụr-kọb za naas u-da remụ nọmụ ẹ nọmẹ da. Sẹdi ụ da-ọ Rụ-ụ zụụg ụ kowan ụ byụrụn kọhẹnẹ wa byụrụn dụgụ kim-ụs yọ-sẹ ẹ
31 Remụ zụ wa wa'ag họ-dụ wa dẹ mụn, wa nọmụ nẹt-nẹ bẹẹt kwụp-dụ ụs-rem. Wa dak wakụn wụ dẹ nọmụ in kwụp-dụ ụs-rem, tụmsụ nẹtụ wa nọm-dụ kwụp-dụ ụs-rem sụ ụt-nip wa. Rụ-ụ kọskẹ nẹt-nẹ bẹẹt ụzụ wa dak nẹtụ wa, wa nọmụ kowan kwụp-dụ ụs-rem, Rụ-ụ estẹ ụzụ wa ụt-nọm inya remụ yụnsụ wayan dụgụ marimari-nẹ.>>
32 Da-ụ ẹ họgẹ Burus nọng mọttụ yụnẹ-dụ marimari-nẹ, ẹkẹn nọmụ wụn u-shiga. Sẹdi ẹkẹn zụ, <<It ụt-sa it sur m-họg nọmụ bọ dẹ ụt-war ụ mọttụ rem-ụs sẹ.>>
33 Da-ụ ẹ zụyẹ iya, kụna Burus arụktẹ wa yagtẹ mọrọg-dụ ụt-nẹt.
34 Ẹkẹn dor Burus ẹ yụ' jab. Ụ tẹk-ụ ụn wakụn ọro wụ na zụyẹ Diyoniyus wakụn ụ tekụ i-yatẹ i Arasa, ụ yakụn nẹta ya wụna zụyẹ Damaris tụmsụ ụ ẹkẹn nẹ.

18

Burus ụ bọ-ụ Korintiya

1 Da tasẹ Burus yagẹ bọ-ụ Atina wa hụ ụ bọ-ụ Kọrintiya.
2 Kụna wa bittẹ wakụn wụna zụyẹ Akira, nẹt-ụ dak-ụ Pọntus. Akira tumbtẹ ụr-haan dụgụ dak-ụ Itariya, ẹ nẹta wa Biskira, remụ zụ Kawudikiya ụka Kaisar, Farụk-ụ Roma wa nọng ụr-dọnsẹ ụzụ nẹtụ dak-ụ Yahuda u-bẹẹt wa yagẹ bọ-ụ Roma. Burus dọ'ẹ wa hyan ụn.
3 Nẹt-nẹ yụrụ ẹ, tẹ-ụ ụt-rimpa ẹ nọmẹ ẹ kum-ụt shik. Tẹ-ụ ụt-rimpa Burus nomẹ kọwa, sẹ wa shụ'ụt ụdụ ụn ẹ nom m-ank ụr-kot.
4 Kọ-uyan Họ-dụ ụr-Hurẹ dẹ, Burus to ụ-mẹ Kur-ụ ụt-Kọsẹ wa nom ụr-orop ụ Yahuda-nẹ ụ i za-Yahuda-nẹ da. Tụmsụ wa sur m-warụ ụn ụzụ Yẹsọ wa ọ Kiristi.
5 Da-ụ Sira ẹ Timoti haanẹ dụgụ Maki-doniya, Burus muut jab-ụ bụt-tụ rem-sụ u-Rụ, wa ọ warụ Yahuda-nẹ ụzụ Yẹsọ wa ọ Kiristi.
6 Sẹ Yahuda-nẹ gụgụm rem-ụs ro, ẹ hụ peprụ wụn. Remụ iya Burus pam-ụt cwụ-ụt wa, wa zụ, <<Hyụ-m nọ ọ dọm-ụ hi-ụt nọ, mẹ di ụm ruttẹ hi-ụr ri. Dụgụ da-ọ ụm dẹ m-ha ụdụ i za-yahuda-nẹ da.>>
7 Da tasẹ wa dọ'ẹ ụ ọkọn bu-ọ ụ ọ dapụs Kur-ụ ụt-Kọsẹ ụ wakụn wụna zụyẹ Titiyus Jostus, <<A nọmụ u-Rụ ụt-huuk.>>*
8 Kiribus yụ-shụ bu-ụ ụt-kọsẹ ụ bu-u wa nẹ u-bẹẹt ẹ yụ' jab ụdụ Wa-ko-uyan. Tụmsụ u-tát ụ tekụ Korintiya-nẹ ẹ ye jab na nọmụ ẹ ụt-yụbụssẹ m-bụ.
9 Ụ mọkọn gyụp-mọ Wa-ko-uyan nọmọg ụs-rem ụ Burus nẹ ụ da-ụ wa nọmẹ u-hyan

* **18:7** Yahuda-nẹ wa'ag dim-ụr rẹ <<A nọmụ u-Rụ ụt-huuk>> ụdụ nẹt wụ dorẹ kọsẹ-ụt Yahuda-nẹ sẹdi na nọngụ ụr-pẹs da. Remụ kọb-dụ ụr-pẹs, Yahuda-nẹ kabụg ụn ụka i za-yahuda-nẹ da.

ụzụ, <<A-bọ họg u-gyẹr da, ha ụt-war. A-bọ họ ụs-ram da.
10 Remụ zụ ụm ọ ụr-kot ụ bọ nẹ, kọ ba shụ'ụtẹ ụzụ nẹt-tụ zwargụn Burus, tụmsụ wakụn họnsụ bọ da, remụ zụ ụm ọttẹ ụt-nẹt u-tát ụ-mẹ bọ-u unọ.>>
11 Burus shụ'ụt ụkụn m-te u-hak ụ pyaat-sụ shishin, ụ is-ụ ụn rem-sụ u-Rụ.
12 Da-ụ Gariyo ọọgẹ Wa-u-dak ụ Akaya, ẹkẹn Yahuda-nẹ samẹ ụt-hi, ẹ zwar Burus, ẹ hụụt wa ụdụ Gariyo na kwụpụ wa ụs-rem.
13 Ẹ zụ, <<Nẹt unọ wa wadụ nẹt-nẹ ẹ dọr u-Rụ ụ fụn-yụ bọr-ụt hosẹ.>>
14 Kanda Burus ụ nom-ụt ụs-rem, sẹ Wa-u-dak Gariyo zụ Yahuda-nẹ, <<Ụzụ ọkọn nọm-u yọ-ọ wa nọmẹ ụ yat-ọ, mẹ ẹrụ nọ.
15 Ba shụ'ụtẹ ụzụ nan-ẹ i ụt-gom ụ ụt-dim nẹ tụmsụ ụ bọr-ụt nọ nẹ, sẹ nọ họ rem-ụs sin-sẹ ụ tẹk-ụ mẹ nọ. Ụm za kwụp-dụ gọ-dụ sin-sẹ rem-sẹ da.>>
16 Sẹ wa buz ụn dụgụ kur-ụ kwụp-dụ ụs-rem.
17 Sẹ ụn bẹẹt ụn maas Sostanus yụ-shụ bu-ụ ụt-kọsẹ. Ẹ gap-ụr wa ụ shụ kur-ụ kwụp-dụ ụs-rem. Gariyo gwak-ụt ụn da.

Burus mụụg ụ Antakiya

18 Da tasẹ Burus swụrụg tọkọn họ-tọ ụ Korintiya, sẹ wa yagẹ a-dor-nẹ. Ụn arụk m-ha ụ Kankiriya, Burus nom u-ọr remụ estẹdụ ụs-rem sụ wa nọmẹ. Sẹ wa to ụ-mẹ u-hat ẹ Biskira ụ Akira m-ha ụ Suriya.
19 Da-ụ ẹ tẹyẹ bọ-ụ Afisa kụna Burus yaktẹ Biskira ẹ Akira. Sẹ wa tọ ụ-mẹ Kur-ụ ụt-Kọsẹ ụn wa ụr-orop ụ Yahuda-nẹ.
20 Sẹ ẹ kon wụn wa sur m-nọm tọkọn họ-tọ ụkụn wa gụgụm.
21 Kanda wa arụk sẹ wa zụ, <<Mẹ ụt-mụụn ụdụ nọ a Rụ-ụ zụyẹ.>> Sẹ wa arụk ụ mẹ u-hat m-ha dụgụ Afisa.
22 Da-ụ wa cizẹ ụ Kasariya, sẹ wa dọ'ẹ ụ-mẹ a-dorụ Yẹsọ ụ Urusharima wa vụkụs ụn, wa arụk m-tẹ ụ Antakiya.
23 Da-ụ wa tumbẹ ụkụn cashi, sẹ wa yụnẹ wa tọ ụ dak-tụ Garatiya-nẹ ụ Firijiya-nẹ. Wa ọgụ dọrrụ ụt-bọ ụt-bọ, ụ swụrụ a-dorụ Yẹsọ bẹẹt shiriktin-mụ jab.

Apọrọs nọng ụt-bụt ụ Afisa

24 Da-ụ Burus ọ tẹk-ụ m-ha ụ dak-tụ Garatiya ụ Firiya-nẹ, yakụn campa haan dụgụ bọ-ụ Afisa. Wa-yahuda wa wụ na fogẹ Apọrọs. Nẹtụ bọ-ụ Arẹkzandariya wa. Wa nak ụs-rem sok. Tụmsụ wa nak Rem-sụ u-Rụ ụr-zwar nẹ.
25 Ẹkẹn a-dor-nẹ iis-tụ wụn ụ-mẹ fụn-yụ Wa-ko-uyan. Tụmsụ wa kerẹ nọm-dụ ụs-rem ụ tekụ ụt-nẹt sọk, tụmsụ wa ọgụ is-ụ ụt-nẹt ụt-nip ụ mọttụ Yẹsọ ụka kụmtẹ. Sẹdi wa nak Yẹsọ ko-uyan ụ-mẹ Yẹsọ da, wa nak di mọt-tụ ụt-yụbụssẹ m-bụ ụ nọmụ ụt-nẹt ụ wa napẹ dụgụ Yohanna Wa-ụt-yụbụssẹ m-bụ.
26 Wa hẹẹsẹ nọm-dụ ụs-rem za u-gyẹr ụ-mẹ Kur-ụ ụt-Kọsẹ. Biskira ụ Akira hog rem-ụs ro, sẹ ẹ fog wụn ụ-kit m-yasa. Ẹ sur m-warụ wụn ụr-zwar nẹ ụka fụn-yụ u-Rụ ọttẹ yụ wa yetẹ nẹt-nẹ fat-dụ za ụr-ma.
27 Da-ụ Apọrọs ọọgẹ ụssa wa dọ'ẹ ụ dak-ụ Akaya, a-dorụ Yẹsọ sẹgụ wụn. Ẹ pụn u-ran m-ha ụdụ a-dor-nẹ i ọ ụ Akaya ẹ kab wụn ụt-kom ụt-yụr. Da-ụ wa hayẹ ụkụn, ha-m ro shụ'ụt ụr-sẹgẹ sok ụdụ a-dor-nẹ i ya jab-ụ nya-u u-Rụ.
28 Wa nọng iya remụ zụ wa rụụg Yahuda-nẹ u-tát ụr-orop ụ tẹk-ụ ụt-nẹt, wa ọgụ warụ ụn ụ tẹk-ụ nọm-tụ na panẹ mẹ Rem-sụ u-Rụ ụzụ Yẹsọ wa ọ Kiristi.

19

Burus ụ bọ-ụ Afisa

1 Da-ụ Apọrọs ọọgẹ ụ Kọrintiya, Burus to ụ-mẹ dak-u ọ wa te bọ-ụ Afisa, kụna wa bittẹ ẹkẹn a-dorụ Yẹsọ nẹ.
2 Sẹ wa zụ ụn, <<¿Nọ kwụng Yar-u u-Rụ da-ụ nọ ya' jab?>>
Sẹ ẹ zụ, <<O'o, it họk ụzụ Yar-u u-Rụ ọro da.>>
3 Tụmsụ wa zụ, <<¿Yan gọ-dụ ụt-yụbụssẹ tụ m-bụ tọ na nọmụ nọ?>>
Ẹ zụ, <<Gọ-dụ tụ Yohanna tọ.>>
4 Burus zụ, <<Yohanna nọng ụt-yụbụssẹ m-bụ nọngụ nẹt-nẹ ụt-yụbụssẹ m-bụ, i byụr-nẹ ẹ yagẹ yụdụ ba'as-ụt ẹ, wa ọgụ warụ nẹt-nẹ ẹ ya jab-ụ wakụn wụ dẹ haan ụ dim-ụ wa, wato Yẹsọ.>>
5 Da-ụ ụn họgẹ iya, na nọmụ ụn ụt-yụbụssẹ m-bụ ụ tẹk-ụ dim-ụr Wa-ko-uyan Yẹsọ.
6 Da-ụ Burus dọrụ ụn u-kom, Yar-u u-Rụ hẹẹn ụ dọm-ụ ụn, ụn hụ nọm-dụ ụs-rem ụ tọkọn rem-tọ ụ warrụ nọm-tụ Yar-u u-Rụ kọsụ ụn.

7 Ụn teeg campa-nẹ ụka ọp-ụ yụr [12].
8 Sẹ Burus to ụ-mẹ Kur-ụ ụt-Kọsẹ wa ọgụ warrụ rem-sụ u-Rụ jab gan. Wa teeg ụs-pyaat ụs-tụt ụkụn wa, wa ọgụ parrụ ụn ụ warụ mọttụ Faruk-dụ u-Rụ.
9 Sẹdi ẹkẹn gụgụm kab-dụ rem-ụs sẹ remụ huk-mụ ụr-hi har ẹ nọmụ ẹkẹn a-dor-nẹ gom-ụ rim-ọ ụ tẹk-ụ ụt-nẹt. Remụ iya Burus yagẹ ụn, wa nok ụ a-dor-nẹ, wa ọ ụt-kọsẹ ko mụnẹ ụ makaranta-u Tiranus.
10 Burus nọng iya m-tẹ ụs-hak ụs-yụr, har nẹt-tụ ọgụ ụr-shụ'ụt ụ Asiya ẹ hog rem-sụ Wa-ko-uyan Yẹsọ, Yahuda-nẹ ụ i za-yahuda-nẹ da bẹẹt.

Yaagụ Siba

11 Rụ-ụ yaag Burus m-shin mụ nọm-dụ nọm-tụ m-shin sọk.
12 Abitẹ i ọttẹ ụs-gọm haagụn ụdụ Burus da, ẹkẹn nọm-dụ kọọk ụs-hund ko ụt-kus tụ Burus tamẹ, na dẹ ụt-kab na dọrụ a-kọb-dụ m-yar nẹ. Remụ iya, nẹt-tụ ọttẹ kọb-dụ m-yar ẹ dẹ kwụm-dụ m-yar, tụmsụ i nọm-ụs ụs-te ọọgẹ yadụ ụr-kọb, ẹ dẹ ụr-rwụ remụ nọmụ Burus nọmẹ.
13 Sẹ ẹkẹn Yahuda-nẹ a riig-tụ ruutụ nọm-ụs ụs-te nẹ, ẹ ụt-sa ẹ kab dim-ụr Yẹsọ ẹ hụụtụ rutụ nọm-ụs ụs-te. Ẹ zụ, <<Ụm zụ ụ dim-ụr Wa-ko-uyan Yẹsọ dụ Burus ọ bụt-ụt wa, ruun!>>
14 Ẹkẹn yaagẹ ọro ta'er, yaag-ụ Siba, wa-Yahuda, wụ fogẹ hi-ụr wa yụ-Yat-ya a-Tọọg.
15 Dẹkụn họ-dẹ ẹ ọ tẹk ụt-nọm iya, nọm-yụ ụs-te gụgụm ụr-rwụ. Sẹ nọm-yụ ụs-te shụs ya zụ ụn, <<Ụm nak Yẹsọ, ụm nak Burus. ¿Sẹdi nọ wannẹ nọ ọyẹ?>>
16 Campa-yụ ọttẹ nọm-yụ ụs-te tụ mak wa he ụn ụt-war. Wa zeg bẹb-ụr ụn wa kemụssẹ ụn ụt-kus wa họn-sụ ụn, ụn ru dụgụ bu-u ọ m-sọm ụt-so tụmsụ u-war m-ja m-hyụ.
17 Nẹt-tụ ọọgẹ ụ Afisa bẹẹt, ụ Yahuda-nẹ ụ i za-yahuda-nẹ da hogẹ rem-sụ nọm-ụ na nọmẹ, gyẹr-ụ ship ẹ, tụmsụ ụn sekmụssẹ dim-dụ Wa-ko-uyan Yẹsọ.
18 U-tat ụ tẹk-ụ i ya jab ẹ haan ẹ ọ warrụ nọm-ụt yọ-tọ tụ ẹ nọmẹ ụ tẹk-ụ ụt-nẹt.
19 Ụt-nẹt u-tát i nomẹ u-gwat, ẹ gargussụn ran-ụt ụn tụ ụs-pan, ẹ doos u-ra ụ tẹk ụt-nẹt ụt-bẹẹt. Da-ụ ẹ dọrẹ shik-ụ ran-tụ ụs-pan tụ ẹ dosẹ u-ra, shik teeg shik-ụ pama-ụ ụt-họ ụt-zọngu ụt-ọp u-so u-tan [50,000].
20 Remụ iya rem-sụ Wa-ko-uyan sur m-cwa kọhẹnẹ, sẹ tụm jab-sụ ụt-nẹt u-tát.
21 Da-ụ na nọmẹ nọm-ụt tọ ụt-bẹẹt, Burus ọgụ ụssa wa dọ'ẹ ụ Urusharima, sẹdi wa dorog ụzụ wa ba m-ha ụ Gas-ụ dak-tụ Makidoniya ụ Akaya nẹ uro. Tụmsụ Burus zụ, <<A ụm cwayẹ ụ Urusharima, mẹ ụt-fang m-tẹ bọ-ụ Roma.>>
22 Sẹ wa tom nẹt-nẹ yụr ụ tẹk-ụ a-ụr-sẹgẹ ro nẹ, Timoti ụ Eratus nẹ m-ha ụ Makidoniya, wa hen wa tumb cashi ụ dak-ụ Asiya.

Gwụz yụngẹ u-mẹ bọ-ụ Afisa

23 Da-u na nọmẹ iya, ẹkẹn ụ tẹk-ụ nẹt-tụ Afisa, yụnụs jab-sụ nẹt-tụ ya jab ụdụ Yẹsọ. Ẹ họk ụs-ryab sok remụ zụ a-dor zụụg Yẹsọ wa ọ fụn-yụ kwụm-dụ fat-dụ za ụr-ma.
24 Yụnụs-dụ ụs-jab takkụn ụdụ yakụn campa-ya wa-ụ u-zwa na zụ wa Dimitiriyus. Wa mụyẹ pyụ-m rẹk-mọ ụ azurfa mụ ọttẹ sha-mụ pyụ yat-ọ ụ Atemis.* Nẹt-tụ ọ pyụ-m mọ remụ ẹ ye'et Atemis m-zẹg. Dimitiriyus ụ tọkọn nẹt-tọ nẹ kwụmụg shik sok ụ remụ cerpa-u ọ.
25 Wa fog ụn bẹẹt, ụr-kot ụ a gọ-dụ sa-u ọ nẹ, wa zụ, <<Nọ nẹt-nẹ, nọ nak ụzụ sa-u unọ ọ it kumtẹ shik sok.
26 Nọ hyang tụmsụ nọ họk, bọ-ụ Afisa ọ war-ọ da, dak-ụ Asiya u-bẹẹt, Burus uya parụg ụt-nẹt u-tát sok. Wa byụụg hi-ụt ụn ụzụ rụ-ụ nẹt nọmẹ kom-ụt wa, a rụ-ọ da.
27 Za hen ụt-nọm ụ sọ-sẹ iya da. Ụn dẹ na-sụ dim-dụ cerpa-u in. A Burus ụ rẹ shụ ụt-nọm inya, ụt-wa ụ nẹt-tụ yagẹ nọmụ Atemis rụ-u yat-ọ ụt-huuk. Tụmsụ na dẹ mọt-dụ ọ ụ sek-m wa nẹ, nọm-ụ nẹt-tụ dak-ụ Asiya u-bẹẹt har dak-u unọ ọ nọmẹ-dụ ụt-huuk.>>
28 Da-ụ ẹ hogẹ inya, sẹ ẹ hog ụs-ryab sok, ẹ yụns ụs-cwar u-da u-gan ẹ zụ, <<m-Sek ụdụ Atemis ụ Afisa-nẹ!>>
29 Bọ-ụ rukustẹ, nẹtụ kụsụn m-ha ụ be-dụ ụr-mọrọg, ụn ọ nak-dụ Gayus ụ Aristakus nẹ, i rwụnẹ dụgụ dak-ụ Makidoniya, ẹ oyẹ hụụb-tụ ụr-nọkụ Burus.

* **19:24** Atemis rụ-ọ sha-mụ nẹta.

30 Burus cwang wa cwa ụdụ ụr-mọrọg,
sẹdi a-dorụ Yẹsọ nẹ hoos wụn m-ha.
31 Tọkọn nẹngẹn-tụ dak-ụ Asiya, i ọ
hụụb-ụt Burus kọ ẹ, ẹ tom wakụn ụdụ rò
m-họr m-họr ụzụ a wa jar wa cwa ụ be-dụ
ụr-mọrọg da.
32 Nẹt-nẹ bẹẹt i mọrgẹ nọm-ụ zustẹ
kowan, remụ zụ ụn nak ko yan-ọ wa ụn ụt-
mọrọg da. Ẹkẹn jakụs ụs-cwar ẹ ọ sẹkẹn
rem-sẹ, tụmsụ ẹkẹn hụ warrụ sụ ẹ.
33 Yahuda-nẹ tok wakụn u-shụ wụ ẹ fogẹ
Arẹkzandariya, wa jakụs kom-ụt wa u-
rụ remụ nẹt-tụ ho-ụt ụs-ram. Wa ụt-sa
wa warụ ụn ụzụ yụns-dụ jab kụmgẹ ụdụ
Yahuda-nẹ da.
34 Da-ụ napẹ ụzụ wụn wa-yahuda wa ụn
yụns cwar-ụs ụn uda u-gan ụn zụ. <<M-Sek
ụdụ Atemis wụ Afisa!>> Ụn teeg ụs-kwam
ụs-yụr ụ nọm-dụ u-nọm u-gan.
35 Da-ụ wa-ụs-gẹn yụ bọ-u ọ wa ụ ụn ụ
họ-dụ ụs-ram, sẹ wa zụ, <<Nọ nẹt-tụ Afisa,
kowan nak ụzụ bọ-ụ Afisa ọ ụ gwat-dụ pyụ-
ụ yat-ọ ụ Atemis, tụmsụ wụ sha-m wa hẹnẹ
dụgụ dọm u-rụ.
36 Ba shụ'ụtẹ ka ụt-nọm zaar na sẹ nọm-
ụt tọ da, kụmgẹ nọ rest jab, a nọ nọm ko-
uyan ụ tẹk-ụ m-họr da.
37 Nọ hattụn nẹt-ụt tun-tọ ụ anẹ, remụ zụ
ẹ nọng nọm-ụt yọ-ọ da. Ẹ nọng u-hiw ụ-mẹ
pyụ-ụ yat-ọ ụ Atemis. Tụmsụ ẹ pyapụk rụ-
u in da.
38 Sẹdi abitẹ Dimitiriyus ụ i ọ ụr-kot ụ
wanẹ ọttẹ ọkọn nọm-ọ ụ ẹksẹ ẹ ụ wakụn nẹ,
kur-ụ kwụp-dụ ụs-rem ụ ya ụr-hụk, tụmsụ
a-kwụp-dụ ụs-rem ọro, sẹ ẹ hụụt ụs-rem.
39 Tụmsụ abitẹ ọkọn ọro ụ nọ ụt-sa nọ
shit, sẹ na mang ko-uyan ụ-mẹ ụr-mọrọg.
40 Ụt-nip, ụm ọ m-hyan ụzụ in ọ tẹk-ụ a
swadụ ụr-kọb nẹ, ba shụ'ụtẹ ụzụ in za kerụ
warrụ ọkọn nọm-ọ ụ hatụn unọ gwụz-ọ ụ
ya-ọ da. A farụk-ụ Roma ụ shitẹ ụzụ gwụz-
ụ yan-ọ na ọttẹ, in zattẹ nọm-ụ ụt-zụ da.>>
41 Da-ụ wa tasẹ ụs-rem inya sẹ wa zụ ụ
nẹt-tụ arụk.

20

Burus mụụg ụ dak-tụ Makidoniya ụ Giris

1 Da-ụ gwụz habẹ, Burus tom fagụn a-
dor Yẹsọ. Wa ye' ẹ shiriktin-mụ jab. Sẹ wa
arụk, wa dọ'ẹ ụ dak-ụ Makidoniya.
2 Da-ụ wa nụrsẹ be-ụt tọ ụt-bẹẹt, wa ye' ẹ
shiriktin-mụ jab sok, sẹ wa te ụ dak-ụ Giris.
3 Kụna wa shụ'ụtẹ m-te ụs-pyaat ụs-tụt.
Wa ọgụ tẹk-ụ zọng-sụ cwadụ u-hat wa dọtẹ
ụ dak-ụ Suriya. Ẹ wa hog ụzụ ẹkẹn Yahuda-
nẹ zọngtẹ nọmụ wụn nọm-ụt yọ-tọ. Remụ
iya wa hyen wa dor u-dak m-mụ, sẹ wa
arụk wa dor ụ-mẹ Makidoniya.
4 Nẹt-ụt tun-tọ tọ shụ'ẹ wụn, Sufata wa'-
ụ Farus dụgụ Biriya, ụr-kot ụ Aristakus nẹ
ụ Sandụnkus (nẹt-tụ Tasaronika), ụ Gayus
(dụgụ Darbe), ụ Timoti, ụ Tikikus nẹ, ụ
Tarofimus (nẹt-tụ Asiya).
5 Ẹ ba'ag it m-arụk, ẹ ẹstụ it ụ Toruwa.
6 Da-ụ na tasẹ Mọrọg-dụ ụr-Bẹrẹdi dụ za
m-Yis, It hẹn it yụnẹ dụgụ bọ-ụ Firibi ụ-
mẹ u-hat. Da-ụ roog-mụ ụt-tan arkẹ it tẹ
Toruwa it bit nẹt-ụt tọ i arkụn kanda it
nọkọn ụkụn. Sẹ it shụ'ụt ụ Toruwa m-roog
ụt-ta'er.

Burus ụ-mẹ bọ-ụ Toruwa

7 Ụ họ-dụ ụr-takụn dụ roog-mụ ụt-ta'er
it mọrọg remụ it Mot ụr-Bẹrẹdi it bakụstẹ
ụ mar-m Wa-ko-uyan. Sẹ Burus hụ nọmụ
nẹt-nẹ ụt-him ụ tẹk-ụ m-gyụp, remụ zụ wa
ọ zọng-sụ ụr-arụk ụr-is gas.
8 It mọrọgtẹ ụ kur-ụ dọm. Kụna hitirra-
sụ ọttẹ u-tát ụr-dọ.
9 Da-ụ Burus ọọgẹ ụs-rem, ẹkẹn zwar-ẹ
ọ shụ'ụt ụ dọm pyam-yụ u-kur na zụ wa
Yutikus, roog-mụ kos wa. Da-ụ Burus ọọgẹ
ụs-rem za ụr-ma, roog-mụ kost Yutikus har
wa hẹẹn dụgụ u-kur ụ dọm-ụ ọ, na kụb wa
ụr-u.
10 Sẹ Burus ciz u-dak wa kụb wụn. Wa zụ,
<<Ana naas jab da, wa ọ ụr-fat!>>
11 Sẹ Burus mu ụ dọm kur-ụ dọm, wa Mot
ụt-Bẹrẹdi, it re. Wa re shụ ụ nọmụ ụn ụs-
rem har is gụs da-u ọ wa arụk.
12 Sẹ ụn nok i-zwar nẹ ụr-fat nẹ, ụn nom
ụr-sọ sok.

Burus yụngẹ dụgụ Toruwa m-ha ụ bọ-ụ Miretus

13 Burus arụktẹ m-ha bọ-ụ Asus ụ fụn-yụ
u-dak, kụna wa zọngtẹ ụzụ it bit wụn. It
hẹn it dor u-hat.
14 Da-ụ wa bitẹ it ụ Asus, it kụb wụn u-hat
it haan ụ bọ-ụ Mitirin.

* **20:15** Kiyos dak-ụ ọ m-gan m-sa.

15 Tụmsụ dụgụ kụn it re shụ m-ha nẹ ụ-mẹ u-hat. Is ọ m-gas it te ụ Gas-ụ Kiyos.* Tụmsụ da is gasẹ it ụ ya Gas-ụ Samos.† Da tasẹ it arụk m-ha ụ bọ-ụ Miretus.
16 Burus ọgụ zụụg wa za ụr-cụz ụ bọ-ụ Afisa da, remụ gyẹr-ụ naasụ u-da ụ dak-ụ Asiya. Wa ọgụ m-họr, wa cwang ụzụ a-za nọmẹ wa te Urusharima kanda họ-dụ Mọrọg-dụ Fentikos.

Burus mọrọgtẹ ụ nẹngẹn-tụ mọrọg-dụ a-dorụ bọ-ụ Afisa-nẹ

17 Da-ụ hat-yụ te bọ-ụ Miretus Burus tọm na fagnụ wa nẹngẹn-tụ a-dorụ Yẹsọ tụ bọ-ụ Afisa wa nọm ụs-rem ụ ẹ nẹ.
18 Da-ụ ẹ haanẹ ụdụ ro sẹ wa zụ ụn, <<Nọ hi-dụ war-nọ, nọ nak kọ yan gọ-dụ ụr-yụ dẹ ụm nọmẹ tun dụgụ da-ụ ụm cwanẹ ụ dak-ụ Asiya.
19 Nọ nak ụka ụm dortẹ Wa-ko-uyan Yẹsọ ụ yadụ m-zẹg nẹ, tụmsụ ụm nom ụs-kan ụ remụ ụt-nẹt. Tụmsụ nọ nak ụzụ ụm swaag ụr-kọb sok, remụ Yahuda-nẹ i za dor da cwang ẹ họnsụ mẹ.
20 Tụmsụ ụm yakkẹ za warụ nọ ọkọn ụ dẹ sẹgụ nọ da, ụm warụ nọ rem-sụ u-Rụ tụmsụ ụm is-ụ nọ ụ tẹk-ụ ụr-ban tụmsụ ụ mẹ ụt-bu nẹ.
21 Ụm nọngụ Yahuda-nẹ ụ i za-yahuda-nẹ da ụt-bụt ụ mọttụ ụt-byụrụn ụdụ u-Rụ ẹ yagẹ ụt-ba'as, tụmsụ ẹ ya' jab ụdụ Wa-ko-uyan Yẹsọ.
22 <<Yar-ụ u-Rụ kọskụ mẹ ụzụ ụm dọ'ẹ ụ Urusharima, sẹdi ụm nak nọm-ụ dẹ kwụm-dụ mẹ ụkụn da.
23 Ko ba shụ'ụtẹ ụzụ Yar-u u-Rụ ọgụ warụ mẹ kọ bọ-ụ hẹ na dọ'ẹ tagụ mẹ ụ kur-ụ m-tọk, tụmsụ swadụ ụr-kọb ọ ẹstụ mẹ ụkụn.
24 Sẹdi mẹ, ụm muttẹ fat-ụr ri ọkọn nọm-ọ da, abitẹ mẹ kerụ tasụ nọm-ụ Wa-ko-uyan Yẹsọ wa mẹ ụt-nọm. Wa dak mẹ ụm nọm dọnsẹ-dụ Rem-sụ m-Rẹmẹr ụzụ Rụ-ọ Wa-u-ụkụr tụmsụ ụ nya-u u-Rụ nẹ.
25 <<Ụm nọngụ nọ ụt-bụt ụka Rụ-ụ ọttẹ ụssa wa dor-ụt jab-sụ ụt-nẹt. Sẹdi ụm nak ụ ya-ọ ọ m-vastẹ ụzụ nọ ọr-ụt ri nẹ a-dor dọtẹ hyan-dụ mẹ da tụmsụ.
26 Ụm ụt-sa nọ nap ụzụ, wụ họgẹ bụt-ụt ri, tụmsụ wa mụr za kab Yẹsọ ba'as-ụt ri tọ da.
27 Ụm zụụg iya remụ zụ ụm wargụ nọ nọm-ụ Rụ-ụ ụt-sa u-bẹẹt.
28 Gwatụn hi-ụt nọ ụr-zwar nẹ, ụ nẹt-tụ Yar-u u-Rụ ya'ụ nọ ụt-gwat nẹ. Rẹẹn shụ ụ gwat-dụ a-dorụ Yẹsọ i Rụ-ụ kwụmnẹ ụ hi-ụr wa tụmsụ ụ hyụ-mụ Wa'-ụ wa nẹ.
29 Ụm nak da-ụ ụm arkẹ, nẹt-tụ nomẹ kọsẹ-tụ ụs-bi dẹ haan. Ẹ ụt-sa ẹ họrụssẹ ban-dụ a-dor ụka ọ-yụ u-dak nomtẹ ban-dụ ca.
30 Ko tẹk-ụ mẹ nọ, ẹkẹn dọ'ẹ ụr-yụnẹ ẹ nọm rem-sụ ụs-bi remụ zụ ẹ naktụn ụt-nẹt ụ haan ụdụ ẹ.
31 Remụ iya, shụ'ụtụn ụs-zọng nẹ, tas wakụn ụ tẹk-ụ mẹ nọ wa yagẹ yadụ jab ụdụ Wa-ko-uyan Yẹsọ, baksụn ụ da-ọ ụzụ u-họ m-gyụp nẹ ụzụ ụm nọng ụs-hak ụs-tụt ụm nọngụ nọ ụt-him m-is nẹ ụ is-ụ ri tas nọ kab tọkọn kọsẹ-tọ da.
32 <<Ụ da-ọ hen ụm yakkụ nọ ụ kom-tụ u-Rụ tụmsụ ụ rem-sụ nya-u wa ụ nọm ụr-kot ụ nọ nẹ, nọ ụt-shụ'ụt ụr-bẹb nẹ tụmsụ ọ ya' nọ ụr-ọg ụr-kot ụ i ọ nẹt-tụ u-Rụ nẹ.
33 Ụm za cwan-tụ shik ko cwụ-ụt wakụn da.
34 Nọ hi-dụ war-nọ, nọ nak ụzụ ụm nọng pama-ụ hi-dụ war ri, remụ ụm họtụ hi-dụ war ri m-'ẹ ụ i ọ ụr-kot ụ mẹ nẹ.
35 Ụ tẹk-ụ tun-tọ ụt-bẹẹt tụ ụm nọmẹ, Ụm nọng tọ remụ ụm kọs-tụ nọ ụzụ a in ọ ụt-nọm iya, inụ kerụ sẹgụ kụshin kụshin nẹ. Tụmsụ in baksụn ụ rem-sụ Wa-ko-uyan Yẹsọ nẹ sụ zụyẹ, <In nom ụr-sọ a nẹt-tụ nya in nọmụ in ụt-sa, sẹdi ụt-zẹg m-nọm ụr-sọ a in nya ụt-nẹt nọmụ ẹ ụt-sa.> >>
36 Da-ụ Burus tasẹ ụt-war inya, sẹ wa ụt-jwụn wa nom ụs-tọog ụ ụn nẹ bẹẹt.
37 Sẹ ụn bẹẹt ụn hụ ụs-kan, ụn ham-ụt Burus ụn hụ pa-tụ wụn.
38 Ụn naas jab sok remụ rem-sụ wa nọmẹ ụzụ ụn zamnụ hyan-dụ wụn da tụmsụ, sẹ ụn shụ'ụ wụn m-ha ụdụ u-hat.

21

Nọk-ụr Burus m-ha ụ Urusharima

1 Da-ụ it zụ nẹngẹn-tụ Afisa sẹ ụr-họ, sẹ it to ụ-mẹ u-hat m-ha ụ bọ-ụ Kos,* ụ be-dụ hat-sụ eestẹ m-gyụp. Da-ụ is gasẹ it arụk m-ha ụ gi-yụ Rods tụmsụ ụ be-dụ hat-sụ

† **20:15** Samos dak-ụ ọ m-gan m-sa. * **21:1** Kos dak-ụ ọ m-gan m-sa.

eestẹ. Tụmsụ dụgụ kụn it arụk m-ha ụ bọ-ụ Fatara.
2 Da-ụ it kumẹ hat-yụ ha-mụ dak-ụ Finikiya, it to m-ha ụkụn.
3 Da-ụ it hyannẹ dak-ụ Sayifurus,† it hụt it tok ọ ụ kom ụr-beer it, it arụk m-ha ụ dak-ụ Suriya. Sẹ it ciz ụ bọ-ụ Taya remụ zụ kụna hat-yụ dọtẹ cụst-ụ ụt-cwụ.
4 Da-ụ it te be-dụ a-dor-nẹ ọttẹ, it shụ'ụt ụkụn har m-roog ụt-ta'er. Yar-u u-Rụ wargụ a-dorụ Yẹsọ ụzụ nẹt-tọ ya Burus ụr-kọb a wa dọ'ẹ ụ Urusharima. Remụ iya hen ụn zụ a wa dọ'ẹ da.
5 A da-ụ ụr-yụnẹ it nọmẹ, it yụnẹ it hụ m-ha. A-dor-nẹ bẹẹt i ọ ụkụn nẹta-nẹ ụ yaag-ụ ụn nẹ, ẹ shụ'ụ it m-ha dim-ụ u-bọ, sẹ it he ụt-jwụn ụkụn ụ kit m-bụ it nom ụs-tọọg.
6 It kowan zụ ọrụ wa sẹ wa'astẹ. Sẹ it to ụ-mẹ u-hat, sẹ a-dor-nẹ i ọ ụkụn kowan arụk m-mụ bu-u wa.
7 Da-ụ it teyẹ bọ-ụ Taya it eestẹ ụ akụn da sẹ da it tenẹ bọ-ụ Toremayis It vụkụs ọr-ụt it nẹ, it ees ụkụn ụ gyụp-m mọ ụdụ ẹ.
8 Da-ụ is gasẹ it arụk m-pas ụ bọ-ụ Kasariya, it to ụ bu-u Firibus wa-warrụ Rem-sụ m-Rẹmẹr. Wa ọ tẹk-ụ nẹt-nẹ ta'er i na dagẹ remụ ẹ nom-tụ u-pama ụ a-dor-nẹ ụ Urusharima, it ciz ụdụ ro.
9 Wa ọttẹ ya-ụt-gwụp nas i nọmẹ ụt-gụ da, ẹ bẹẹt kowan wụr nọmụ Yar-u u-Rụ zụ wa war.
10 Da-ụ it nọmụ ụt-họ ụkụn cashi, sẹ wakụn wa-warrụ rem-sụ u-Rụ haan dụgụ gas-ụ Yahudiya na zụ wa Agabus.
11 Da-ụ Agabus haanẹ ụdụ it, sẹ wa kụb hap-u Burus. Agabus gụg hi-ụr wa, kom-ụt wa ụs-na nẹ sẹ wa zụ, <<Nọm-ụ Yar-u u-Rụ zụyẹ ya, <Iya ọ Yahuda-nẹ i Urusharima dọtẹ gụksụ wụ ọttẹ hap-u inya, tụmsụ ẹ yasụ wa ụdụ i za-yahuda-nẹ da.> >>
12 Da-ụ it họgẹ iya it ụ nẹt-tụ ọ kụn nẹ ụt-bẹẹt, it kon Burus a wa dọ'ẹ ụ Urusharima da.
13 Sẹ Burus zụ, <<¿Remụ yan-ọ nọ ọttẹ ụt-nọm inya? ¿Rẹ nọ ọttẹ ụs-kan ụ na-sụ mẹ jab? Ụm zọngtẹ ụ nẹt-tụ gụg-ụt mẹ tụmsụ ẹ họ mẹ ụ Urusharima remụ zụ ụm ọ nọmụ Wa-ko-uyan Yẹsọ ụt-huuk.>>
14 Ba it kerẹ parrụ wụn da, sẹ it ho ụs-ram it zụ, <<Yagẹ Rụ-ụ nọm nọm-ụ citẹ wa.>>
15 Da tasẹ, it zọng it dọ'ẹ ụ Urusharima.
16 Ẹkẹn a-dor-nẹ dụgụ Kasariya ẹ shụ'ụ it, ẹ hụụt it ụdụ Manason wụ it dẹ ụr-cụz ụdụ wa, nẹtụ bọ-ụ Sayifurus wa, wa ọ tẹk-ụ a-dor-nẹ i ụr-takụn.

Burus teeg Urusharima

17 Da-ụ it teenẹ Urusharima, or-ụt it nẹ gu it ụt-kom ụt-yụr.
18 Da-ụ is gasẹ Burus dọ'ẹ ụ it nẹ ụdụ Yakubu, nẹngẹn-tụ a-dorụ Yẹsọ ụt-bẹẹt hen ẹ ọ ụkụn.
19 Da-ụ Burus vụk-sẹ ụn, sẹ wa warụ ụn ụt-nọm u-tát tụ Rụ-ụ nọmẹ ụ-mẹ nẹt-tụ i za-yahuda-nẹ da dụgụ ank-m wa.
20 Da-ụ ẹ họgẹ iya, sẹ ẹ nọmụ u-Rụ ụt-vam, ẹ zụ Burus, <<Bọ hyang ụt-nẹt ụt-zọngu u-tát ẹ yaag jab-ụ tẹk-ụ mẹ Yahuda-nẹ, tụmsụ ụn bẹẹt hen a shụb-dụ dọrrụ ụt-bọr tụ Mosa ya it.
21 Na wargụ Yahuda-nẹ a-dor, ụzụ bọ ọ iis-ụ Yahuda-nẹ bẹẹt i ọ tẹk-ụ i za-yahuda-nẹ da, ẹ yagẹ dọrrụ kọsẹ-ụt wa-warrụ rem-sụ u-Rụ Mosa, tụmsụ bọ zụ a ụn nọmụ yaag-ụ ụn ụr-pẹs da, ko ẹ nọm ụka in nomtẹ ụr-ma'in da.
22 ¿Yan-ọ in dọ'ẹ ụt-nọm? Za u-sakna ụn dọ'ẹ ụt-họg ụzụ haagụn.
23 Remụ iya sẹ bọ nọm nọm-ụ it warụ bọ. It ọttẹ nẹt-nẹ nas ụ tẹk-ụ mẹ it i nọmẹ estẹdụ ụs-rem ụr-bẹb nẹ ụdụ u-Rụ remụ ọkọn nọm-ọ.
24 Kabụn nẹt-ụt tuntọ, tụmsụ jaasụn hi-ụt nọ ụr-kot ụ ụn nẹ ụka bọr-ụt zụttẹ, tụmsụ nọ tọp nọm-u ẹ haatụn ụdụ tọọg, kọ ẹ ụt-nọm u-ọr. Kọ kọwan ụt-nap ụzụ nọm-ụ na ọ ụt-war ụ ụn nẹ a nip-tọ da, tụmsụ ẹ ụt-nap ụzụ nọ hi-ụr nọ, nọ ọ yụ-dụ dọrrụ ụt-bọr.
25 Ụ mọttụ i za-yahuda-nẹ da i ya jab, It ụt-nẹngẹn ụ Urusharima, it nọng ụs-rem ụ mọttụ bọr-tụ ẹ dọ'ẹ ụt-dọr, tụmsụ it pangụ ụn u-ran, it warụ ụn ụka it cintẹ ụs-rem. It panụg ụzụ a ụn tụ ap-mụ na panẹ m-gir da, kọ ẹ tụ hyụ-mụ u-bisa da, tụmsụ a ụn tụ ap-mụ bisa-ụ na myụgrẹ ụr-gẹkẹs da. Tụmsụ it wargụ ụn ụzụ a ụn nọm m-ọ da.>>
26 Da-ụ is gasẹ, Burus kụb nẹt-ụt tọ wa arụk ụnụ ẹ nẹ remụ ẹ nọm-ụt nọmụ Mosa warụ ụn ụ mọttụ jaasụ u-war ụ remụ ụt-huuk. Sin-sẹ ọ estẹdụ ụs-rem sụ ụn nọmẹ

† **21:3** Sayifurus dak-ọ ụ ọ m-gan m-sa.

u-Rụ ụr-takụn. Sẹ wa tọ ụ mẹ be-dụ ụr-shụ'ụt dụ Wa-kọ-uyan remụ wa nom-ụt dọnsẹ-dụ họ-dụ u-zọrụ ụn, wato họ-dụ ụn dẹ họ-dụ ụt-bisa tụ tọọg ụ remụ kowan ụ tekụ mẹ ụn.

Na maastẹ Burus ụ mẹ kur-ụ ụt-kọsẹ

27 Da-ụ họ-tụ ụt-ta'er ha m-ta, ẹkẹn Yahuda-nẹ dụgụ Asiya ẹ hyen Burus ụ-mẹ be-dụ ụr-shụ'ụt dụ Wa-kọ-uyan. Sẹ ẹ yụnsẹ gwụz u-mẹ mọrọg-dụ ụt-nẹt. Ẹ maas wụn.

28 Ẹ ọgụ ụt-jar ụzụ, <<Nọ nẹt-tụ Isra-nẹ nọmụn ụr-sẹgẹ! Nẹtụ wa ya', wụ ọ ụt-riig kọhẹnẹ wa ọ peprụ nẹt-ụt in, wa hosụ nẹt-nẹ dọrrụ bọr-ụt in. Tụmsụ wa ọ warrụ rem-sụ m-zan mọttụ be-dụ ụr-shụ'ụt dụ Wa-kọ-uyan unọ nẹ. Wa naastẹ be-dụ u-hẹn cwatụn nẹt-tụ za-Yahuda-nẹ ụ-mẹ Bu-u ụs-Tọọg.>>

29 (Ẹ zụụg iya remụ zụ ẹ hyang Burus ẹ Tarofimus, nẹtụ Afisa ụ-mẹ u-bọ, kabụg ụzụ wa ọọg ụr-kot ụ wụn nẹ ụ-mẹ be-dụ ụr-shụ'ụt dụ Wa-kọ-uyan.)

30 Bọ-ụ rukus, nẹt-tụ yụnnẹ m-sọm ẹ maas Burus. Ẹ ruut wụn ụ mẹ be-dụ ụr-shụ'ụt dụ Wa-kọ-uyan, za rem na tagẹ ụt-is.

31 Ẹ ọ ụt-sa ẹ họ wụn, sẹ rem-sụ sẹ haan ụdụ yụ-Yat-ya a-m-gag ụzụ Urusharima u-bẹẹt ọ tẹk-ụ gwụz sok.

32 Za rem sẹ a-m-gag nẹ, ụ a-m-gag nẹ i-yatẹ i Roma, ẹ dọ'ẹ ụkụn za naas u-da. Da nẹt-tụ hyanẹ a-m-gag i-yatẹ sẹ ẹ yagẹ gap-dụ Burus.

33 Sẹ yụ-Yat-ya haan wa maas Burus, wa wụ na gụg wụn ụ ho-sụ kwam-ụs yụr. Da-u ọ yụ-shụ a-m-gag shitụ wụn ụzụ, <<¿Wana bọ ọyẹ? Tụmsụ ¿yan-ọ bọ nọmẹ?>>

34 Mọrọg-dụ ụt-nẹt ọ hen ụ pama-ụ gwụz unwa war sụ unwa war sụ wa. Remụ tat-ụ gwụz, yụ yat-ya gwa'ag hi-dụ rem-ụs sẹ da. Sẹ wa zụ na hụụt Burus ụ bu-ụ a-m-gag.

35 Da-ụ Burus tenẹ be-dụ ụt-jang sẹ gwụz mang ụr-yụnẹ, sẹ da a-m-gag haanẹ ẹ kụb wụn ụ hi-dụ war ụn.

36 Mọrọg-dụ ụt-nẹt dor dim-ụ pama ụt-jar ụzụ, <<Na họ wụn! Na họ wụn!>>

37 Na ọ mọttụ ụr-cwa ụ Burus nẹ ụ-mẹ bu-ụ karma-nẹ sẹ wa zụ yụ yat-ya karma-nẹ, <<¿Ko bọ ụt-ees ụm nọm ụs-rem ụ bọ nẹ?>>

Sẹ yụ yat-ya karma-nẹ zụ wụn, <<¿Bọ nak ụt-Girik rem-ụr it?

38 ¿Bọ wa nẹt-ụ Masar wụ hatụn wa yụnụs-dụ jab-sụ ụt-nẹt ụ da-ụ dim har wa kụb nẹt-nẹ ụt-zọngu ụt-nas a họ-dụ nẹt-nẹ ụ-mẹ ụr-dọg da?>>

39 Sẹ Burus zụ wụn, <<A'o, mẹ nẹt-ụ Yahudiya wa'. Tụmsụ nẹt-ụ bọ-u yat-ọ ọ, wa Tarsus ụ dak-ụ Kirikiya. Remụ iya ụm ụs-kọn yagụ mẹ ụm nọmụ nẹt-ụt tun-tọ ụs-rem.>>

40 Sẹ wa yagụ wụn. Burus ees ụ be-dụ na jangẹ, wa jakụs u-kom ụ mọrọg-dụ ụt-nẹt ẹ họ ụs-ram. Sẹ ẹ ho ụs-ram tẹk, sẹ wa nọmụ ụn ụs-rem ụ rem-dụ ụt-Ibraniya.

22

1 Burus zụ, <<Ọr-ụt ri, ụt-nẹngẹn nẹ, ẹrẹn nọmụ ụm dẹ warụ nọ ụ da-ọ, ụm ụt-sa ụm shasụ i ọ kẹtụ mẹ ụs-rem.>>

2 Da-ụ ụn hogẹ u nọng ụs-rem ụ rem-dụ ụt-Ibraniya, sẹ ụn ho ụs-ram.

Sẹ wa zụ:

3 Mẹ nẹtụ Yahudiya wa, na mak-ụt mẹ ụ Tarsus, ụ dak-ụ Kirikiya, sẹdi anẹ a ụm nentẹ. Ụm nọng u-makaranta ụ makaranta-u Gamariyẹr, wụna is-ụ mẹ ko-uyan ụ mọttụ bọr-tụ i matẹ ụso-ụt in. Ụm ọttẹ cwan-tụ dọrrụ u-Rụ ụka kowan ụ tẹk-ụ mẹ nọ ọttẹ ụt-nọm.

4 Dẹ wụtẹ ụm yaag nẹt-nẹ i ya jab ụr-kọb ụ da-ụ dim-ụ fụn-u ya yụ nẹt-tụ fogẹ fụn-yụ kọsẹ-ụt Yẹsọ. Ụm họọg ụn, ụm wụ na gụg ụt-nẹt campa-nẹ ụ nẹta-nẹ bẹẹt, ụm wụ ụn ụ kur-ụ m-tọk.

5 Wa-Tọọg yụ-Yat-ya ụ i shụ ụt-nẹt nẹ bẹẹt ẹ nak tụmsụ ẹ kerẹ ụt-war ụka nomtẹ. Dụgụ-dụ ụn dẹ ụm kụbtẹ ụt-ran m-ha ụdụ ọr-ụt it nẹ Yahuda-nẹ ụ-mẹ Dimaku. Ụm dẹgẹ ụkụn ụm maastẹ a-dorụ fụn-u ya, ụm hatụn ụn ụ Urusharima remụ na yụ'ụt ụn ụr-kọb.

6 <<Ụm ọ tẹk-ụ ụr-nọk, ụm haag m-te Dimaku, ụr-họ ụ tẹk sẹ m-zụn dụgụ dọm u-rụ mọ gụrụs mẹ.

7 Sẹ ụm hẹ'ẹ u-dak, ụm hog yakụn cwar-ya yụ ọ zụ mẹ, <Shawuru, Shawuru, ¿remụ yan-ọ bọ ọttẹ yadụ mẹ ụr-kọb?>

8 <<Ụm shụs ụzụ, <¿Wana bọ ọyẹ, yụ-Yat-ya?>

<<Sẹ wa zụ mẹ, <Mẹ wa Yẹsọ wụ Nazara wụ bọ ọ yadụ ụr-kọb.>

9 Nẹt-tụ ọ ụr-kot ụ mẹ nẹ, ẹ hyang m-zụn, sẹdi ẹ họk cwar-yụ ọ ụs-rem ụ mẹ nẹ da.

10 <<Sẹ ụm shit, ụm zụ, <¿Wa-ko-uyan, yan-ọ ụm dẹ ụt-nọm?>
<<Sẹ wa zụ, <Yụnẹ bọ cwa ụ Dimaku, kụna na dọtẹ warụ bọ nọm-ụ bọ dẹ ụt-nọm.>
11 Remụ myak-dụ zụnụm-mọ is-ụ ri poos, sẹ i it ụ ẹ nẹ oyẹ ẹ nụk mẹ m-cwa ụ Dimaku.
12 <<Kụna yakụn campa-ya wụ na zụyẹ Hananiya haan ụdụ ri. Wa dọrụ u-Rụ wa sok, tụmsụ wa dor bọr-ụt in Yahuda-nẹ. Yahuda-nẹ bẹẹt i ọ ụr-yụ ụ Dimaku ẹ wụr nọm-ụt tụ wa nọmẹ.
13 Wa haan wa zụ mẹ, <Ọrụ ri Shawuru, bọ kerụ kwụm-dụ m-hyan.> Za rem is-ụ ri upus, ụm hyen wụn.
14 <<Sẹ wa zụ, <Rụ-ụ matẹ ụso-ụt ụso-ụt in, wa ụt-sa bọ nap nọm-ụ wa ụt-sa, bọ hyan Wa Jab-ụ Sọ-ọ unọ, tụmsụ bọ họg rem-ụs ro.
15 Bọ dẹ shụ'ụtụ wa-warrụ rem-ụs ro ụdụ ụt-nẹt ụt-bẹẹt remụ nọm-ụ bọ hyanẹ tụmsụ bọ hog.
16 ¿Ụ da-ọ yan-ọ bọ ọ ụt-ẹstẹ? Yụnẹ, yagẹ ụm nọmụ bọ ụt-yụbụssẹ m-bụ, ụm nọm ụs-tọọg ụdụ Wa-ko-uyan Yẹsọ, kọn u-Rụ wa nọmụ bọ họ-dụ ba'as-ụt ró.>
17 <<Da-ụ ụm mụnẹ ụ Urusharima, ụm ọgụ ụs-tọọg ụ-mẹ Bu-ụ ụs-tọọg, ụm nom m-hyan.
18 Ụ tẹk-ụ hyanụ-m mọ hen, ụm hyang Yẹsọ. Wa zụ mẹ, <Nẹngẹ bọ yụnẹ bọ yagẹ Urusharima m-họr m-họr, remụ zụ ụn za ụt-ees ụ nọm-ụ bọ warẹ ẹ ụ mẹ.>
19 <<Sẹ ụm zụ, <Wa-ko-uyan ko ụn, ụn nak ụzụ ụm haag ụ kọ-uyan Kur-ụ ụt-Kọsẹ ọ ụm gak i ya jab-ụ bọ nẹ, tụmsụ ụm gapụrtẹ ụn.
20 Tụmsụ da-ụ na họyẹ Istifanus wa-warrụ rem-ụs ro, mẹ hi-dụ war ri ụm yaag ụr-bẹb ụ nọmụ na nọmẹ u-bẹẹt, har ụm ọ e'-dụ cwụ-tụ i họ wụn nẹ.>
21 <<Sẹ Wa-ko-uyan zụ mẹ, <Yụnẹ bọ nọk, mẹ tọmụ bọ m-ra ụdụ i za-yahuda-nẹ da.> >>

Burus nẹt-ụ dak-ụ Roma

22 Ban-dụ ụt-nẹt ẹ ọ ẹrrụ Burus sẹ da-ụ wa zụ Rụ-ụ tọmọg wa ụdụ i za-yahuda-nẹ da. Sẹ ẹ nom ụt-jar ẹ zụ, <<Na họ wụn! Wa kamụg na yagụ wa ụr-fat da!>> Ẹ zụụg iya remụ zụ ẹ kabụg ụzụ Rụ-ụ za gwụ-dụ wakụn da sẹ Yahuda-nẹ.
23 Sẹ ụn hụ pama ụt-jar, ụn hụ gwụn-dụ kus-tụ ụt-họbgụ ụn, tụmsụ ụn hụ as-dụ m-hyụrụg m-mya ụ kọsẹ ụzụ ụn họk ụs-ryab sok.
24 Remụ iya sẹ yụ-shụ a-m-gag nẹ zụ na hụụt wụn ụ bu-ụ a-m-gag nẹ. Na zwụtụr wụn ụs-ryap remụ ụn kum-ụt nap-mụ nọm-ụ wụtẹ nẹt-tụ nọm-tụ wụn ụt-jar.
25 Da-ụ ụn gụgsẹ wụn remụ ẹ nọm-tụ wụn ụs-ryap, sẹ Burus zụ yụ-shụ a-m-gag yụ Roma wụ ọ ees ụ dapụs wụn, <<Gwatụn nọm-u unọ ụr-zwar nẹ, nọ dọ'ẹ pas-dụ nọm-ụ bọr-tụ zụyẹ a nọ zwụtrụ mẹ nẹt-ụ bọ-ụ Roma, wụna na bitẹ ụ tọkọn ba'as-tọ ụdụ wa da.>>
26 Da-ụ yụ-shụ karma-nẹ họgẹ iya, sẹ wa dọ'ẹ ụdụ yụ-Yat-ya wa zụ, <<¿Yan-ọ bọ ụt-sa ụt-nọm? Nẹt unwa wa Roma wa, ụm kabụg ụzụ bọ ụt-wa it nọmụ wụn ụs-ryap da.>>
27 Da-u ọ yụ-Yat-ya haanẹ wa zụ Burus, <<Warụ mẹ ụt-nip, ¿bọ nẹtụ Roma wa?>>
Sẹ Burus zụ, <<Ụ.>>
28 Sẹ yụ-Yat-ya a-m-gag nẹ zụ, <<Mẹ, sẹ da ụm tọpẹ shik u-tát kanda ụm shụ'ụtẹ wa Roma.>>
Burus zụ, <<Sẹdi mẹ nẹt-ụ Roma na ma-tụ mẹ.>>
29 Da-ụ karma ọ mọttụ hẹẹsẹ zwụtrụ Burus tụmsụ ẹ shit wụn nọm-ụ wa nọmẹ. Da-ụ ẹ họgẹ nọmụ Burus warẹ, ẹ yagụ wụn za rem. Ko yụ-Yat-ya ụ hi-ụr wa, wa nak ụzụ Burus nẹtụ Roma wa, sẹ wa hog u-gyẹr remụ wa wa'ag karma-nẹ gụg kom-ụt Burus.

Na haatụn Burus ụ kẹnụ Mọrọg-dụ ụt-Nẹngẹn

30 Da-ụ is gasẹ yụ-Yat-ya a-m-gag ụt-sa wa nap ko yan-ọ wụtẹ Yahuda-nẹ maastẹ Burus. Sẹ wa zụ karma-nẹ ẹ ustụn Burus. Wa zụ a-tọọg i-yatẹ ụ mọrọg-dụ ụt-nẹt ẹ kargụn. Sẹ wa haatụn Burus ụ shụ ụt-nẹt.

23

1 Burus sakụ Mọrọg-dụ ụt-Nẹngẹn is, sẹ wa zụ, <<Ọr-ụt ri, yụ-ụr ri dụ ụm nọmẹ ụ tẹk-ụ yadụ Rụ-ụ in m-zẹg, tụmsụ ụm nak ọkon nọm-ọ ụm nọmẹ ụ ụm napẹ ụzụ ọ zarụ sọ-ọ da.>>
2 Da-ụ Hananiya yụ-Yat-ya a-Tọọg-nẹ họgẹ nọmụ Burus warẹ, sẹ wụ i ọ ees ụ dapụs Burus ẹ gap wa u-nu.

3 Burus zụ ụn, <<Rụ-ụ dẹ ya bọ ụr-kọb bọ wa ha-mụ ụr-nọ! Bọ shụ'ụtẹ ụkụn bọ ọ kwụpụ mẹ ụs-rem sụ u-bọr, tụmsụ bọ ya ụ gap-dụ mẹ, nọm-ụ bọr-tụ hosẹ.>>

4 I ọ ees ụkụn ẹ zụ Burus, <<¿Bọ yụ-Yat-ya a-Tọọg u-Rụ wa bọ dẹ ụt-pyap?>>

5 Burus shụs wa zụ, <<Ọr-ụt ri nẹ, ụm nak ko yụ-shụ a-tọọg-nẹ ya da. Na panụg ụzụ a-bọ pyap yụ-shụ ụt-nẹt da.>>

6 Da-ụ Burus napẹ ụzụ nẹt-tụ ọ ụkụn ẹkẹn Saduki-nẹ ẹ tụmsụ ụ ẹkẹn Farisa-nẹ, sẹ wa yụns u-cwar wa zụ, <<Ọr-ụt ri, mẹ wa u Farisa wa ụm oyẹ yadụ Farisa-nẹ. Nọ ọ kwụpụ mẹ ụs-rem remụ zụ ụm wa'ag jab-ụ yụnẹ-dụ marimari-nẹ.>>

7 Da-ụ u warẹ iya, sẹ nan-i yụnẹ ụ tẹk-ụ Saduki-nẹ ẹ Farisa-nẹ, har mọrọg-dụ ụt-nẹt mot u-yụr.

8 Remụ zụ Saduki-nẹ zụụg yụnẹ-dụ marimari-nẹ zarra, tụmsụ a-tọm u-Rụ zarra ko ụt-yar da sẹdi Farisa-nẹ yaag jab-ụ nọm-ụt tọ ụt-bẹẹt.

9 Sẹ gwụz yụnẹ ụkụn, ẹkẹn ụ tẹk-ụ a-kọsẹ-tụ bọr-ụt Farisa-nẹ yụnẹ ụr-ees ẹ nọng inan sok, ụzụ, <<It, it hyang nọm-ụt yọ-tọ tụ nẹt unọ nọmẹ da. Jiya ọkọn yar-ọ nọmụ wụn ụs-rem ko wa-tọm u-Rụ.>>

10 Gwụz nom u-tát, sẹ yụ-Yat-ya a-m-gag nẹ hog u-gyẹr tasụ na nọm Burus ụt-kik ụt-kik. Sẹ wa zụ a-m-gag nẹ ẹ ọkọn Burus ụr-bẹb, ẹ hụụt wa ụ bu-ụ a-m-gag nẹ.

11 Da-ụ gyụp-mụ nọmẹ, Burus nom m-hyan sẹ wa hyen Wa-ko-uyan Yẹsọ haan ụ kit-ụ Burus wa zụ, <<Nọm bẹb-dụ jab, ụka bọ nomtẹ bụt-ụt ri ụ Urusharima, iya hen bọ dọtẹ bụt-ụt ri ụ Roma.>>

Na zọngtẹ họ-dụ Burus

12 Da-ụ is gasẹ, Yahuda-nẹ zọngtẹ ẹ hoot Burus. Ẹ eestẹ ụs-rem ụzụ ẹ za u-rẹ kọ ẹ u-swa ọkọn da sẹ ẹ họọg Burus.

13 Nẹt-tụ zọngẹ nọm-ụ yọ-ọ unọ ẹ zẹk nẹt-nẹ ụt-shik ụt-yụr.

14 Sẹ ẹ dọ'ẹ ụdụ i-Yatẹ a-Tọọg ụ i shụ ụt-nẹngẹn nẹ. Ẹ zụ, <<It nọng tọnd-ụs yatsẹ ụzụ it za rẹ-dụ ọkọn da sẹ it họọg Burus.

15 Remụ iya nọ Mọrọg-dụ ụt-Nẹngẹn ụ tụ-shụ ụt-nẹt nẹ zụụn yụ-Yat-ya karma-nẹ i Roma nọ kọn wa na haatụn nọ wụn. Warụ yụ-Yat-ya karma-nẹ ụzụ nọ ụt-sa nọ sur m-gwat rem-ụs ro ụr-zwar nẹ, it hen it zọngtẹ họ-dụ wụn kanda wa teen.>>

16 Da-ụ wa'-ụ hụno-u Burus nẹta họgẹ nọmụ ụn zọngẹ ụt-nọm, sẹ wa to ụ bu-ụ a-m-gag nẹ wa warụ Burus.

17 Burus hen wa fog wakụn ụ tẹk-ụ tụ-shụ karma-nẹ i Roma. Wa zụ, <<Hụtụ zwarụ unwa ụdụ yụ-Yat-ya karma-nẹ, wa ọttẹ nọm-ụ wa dẹ warụ wa.>>

18 Yụ-shụ karma-yụ Roma kụb i-zwar wa hụụt wụn ụdụ yụ-Yat-ya karma-nẹ.

Yụ-shụ karma-nẹ i Roma zụ, <<Burus wa-m-tọk, wa kọnẹ ụm haatụn zwarụ unwa ụdụ ró, remụ zụ wa ọttẹ nọm-ụ wa dẹ warụ bọ.>>

19 Yụ yat-ya ship kom-ụ i-zwar, wa nụk wụn ụ-kit, wa shit wụn wa u-gan, <<¿Yan-ọ bọ dẹ warụ mẹ?>>

20 Wa zwar zụ, <<Tụ-shụ Yahuda-nẹ zọngtẹ ẹ kọn bọ, bọ hụụt Burus ụdụ Mọrọg-dụ ụt-Nẹngẹn u-sot. Ụn dẹ ụt-zụ ụn ụt-sa ụn sur m-gwat rem-ụs wa ụr-zwar nẹ.

21 Sẹdi a-bọ ees da, remụ ụn zẹk nẹt-nẹ ụt-shik ụt-yụr, tụmsụ ụn ụt-sa ụn họ wụn, ụn nọng ụs-tọnd ụzụ ụn za u-rẹ kọ swa-ụ ọkọn da sẹ ụn họọg wụn. Ụ da-ọ hen ụn taastẹ ụt-zọng, bọ wa ụn ọ ụt-ẹstẹ.>>

22 Sẹ yụ-Yat-ya nụk wụn ụt-tọ wa zụ, <<A-bọ warụ wakụn ụzụ bọ wargụ mẹ rem-ụs sin-sẹ da.>> Sẹ wa zụ wa, wa mu.

Na tọk Burus ụdụ Wa u-dak Fẹrik

23 Da-u ọ yụ-Yat-ya karma-nẹ fog tụ-shụ karma-nẹ i Roma yụr wa zụ, <<Zọngọn remụ zụ nọ dẹ ha-mụ Kasariya ụ ya-ọ kwam-sụ ụs-jwụụr sụ m-gyụp, ụr-kot ụ karma-nẹ ụt-kọk ụt-yụr, ụ karma-nẹ ụt-shik ụt-tụt ụ ọp a sak-dụ jwak, tụmsụ ụ a-m-gag nẹ ụt-kọk ụt-yụr a m-dum nẹ ụs-sap.

24 Nọkọn nọ kwụmụn jwaak i Burus dọtẹ ụr-da. Sẹ nọ hụụt wụn ụdụ Wa-u-dak Fẹrik m-yar.>>

25 Yụ-Yat-ya a-m-gag nẹ pụn u-ran:

26 Dụgụ-dụ Kawudikiya Risiyas, m-ha ụdụ Wa-u-dak Fẹrik.

Ụm ọ ụs-vụk.

27 Yahuda-nẹ ọgụ maastẹ campa-u inya, ẹ ụt-sa họ-dụ wa, sẹ ụm nom m-họr ụ a-m-gagụ ri rwụmụn wụn, remụ zụ ụm m-hyan ụzụ u ọ dụgụ Roma.

28 Ba shụ'ụtẹ ụzụ ụm ụt-sa ụm nap nọm-ụ wa nọmẹ ụ ụn ọttẹ rem-ụs rò, sẹ ụm hụụt wụn ụ be-dụ Mọrọg-dụ ụt-Nẹngẹn.

29 Tụmsụ ụm họk ụn ụs-rem ụzụ u ọ pas-dụ bọr-ụt ụn, sẹdi nọm-ụ na zụ wa nọmọg kọrgẹ na gag wa ko na họ wa da.
30 Da-ụ wakụn warụ mẹ nọm-ụ ụn zọngẹ nọmụ campa-u inya, dẹ wụtẹ za rem ụm tọktọn wa ụdụ ró. Ụm zụụg i hatụn rem-ụs ro ẹ warrụ bọ nọm-tụ wa nọmẹ.
31 Remụ iya ọ Karma-nẹ kụbtẹ Burus ụka na wartụ ẹ, ụn hụụt wụn ụ bọ-ụ Antifatiris m-gyụp.
32 Da-ụ is gasẹ, Karma-nẹ a da-dụ jwakẹ arụk ụ Burus nẹ m-ha Kasariya. Sẹdi Karma-nẹ i ọ ha-mụ ụs-na ụ a ụs-sap nẹ nok m-mụ ụ bu-ụ Karma-nẹ.
33 Da a-m-gag a dadụ jwak teyẹ Kasariya, sẹ ẹ yasụ Wa-u-dak u-ran tụmsụ ẹ yagụ Burus ụ kom-ụt ro.
34 Da-ụ wa u-dak karụntẹ nọm-ụ na pannẹ, sẹ wa shit Burus dụgụ gụr-ụ hẹ wa ọọnẹ. Da-ụ wa họgẹ ụzụ dụgụ Kirikiya ọ,
35 sẹ wa zụ, <<Mẹ họgụ rem-ụs ró, da-ụ i hụtụ rem-ụs ro haanẹ.>> Sẹ Wa-u-dak zụ karma-nẹ dọ'ẹ ẹ' wụn ụ-mẹ bu-ụ Herẹ Farụk.

24

Yahuda-nẹ hụụtẹ rem-ụs Burus ụdụ Wa-u-dak

1 Da-ụ roog-mụ ụt-tan arkẹ, sẹ yụ-Yat-ya a-tọọg Hananiya, yagẹ Urusharima m-ha ụ Kasariya ụ tọkọn nẹngẹn-tụ Yahuda-nẹ ụ wa nap-mụ ụt-bọr wụ na zụyẹ Taturus. Kụna war-tụ Wa-u-dak nom-tụ Burus nọmẹ tụ za sọ-tọ da.
2 Wa-u-dak zụ na cwatụn Burus, sẹ Taturus hẹẹsẹ kẹ-tụ Burus ụs-rem ụdụ Wa-u-dak. Wa zụ, <<Wa-u-dak, hak-sụ bọ ọọgẹ ụr-farụk ụdụ it, it nọng shụ'ụt-dụ m-yar, remụ zụ vẹr-sụ nọm-tụ rẹ-ụ shụ ụ bọ hatụn, wa'ag dak-u unọ re-ụt shụ.
3 Remụ iya Wa-u-dak, it nọng ụt-vam ụdụ ró Fẹrik remụ nọm-tụ bọ nọmụ it bẹẹt.
4 Ụ remụ gyẹr-ụ na-sụ bọ u-da, ụm ọ kọn-ụs ró bọ ya' mẹ u-da cashi, gag jab bọ ẹr nọm-ụ ụm dẹ warụ bọ.
5 <<Nẹt unwa gụgụdi ụ nọmọg wa u-tát, wa ọ hatụn yụnụs-dụ ụs-jab ko hẹnẹ ụ dak-ụ Yahuda-nẹ u-bẹẹt, tụmsụ wụna ọ yụ yat-ya Nazara-nẹ, wato a-dorụ Yẹsọ.
6-7 Wa ụt-sa wa muut be-dụ ụr-shụ'ụt dụ Wa-kọ-uyan it za u-hẹn, sẹ it maas wụn.*
8 A-bọ shitẹ campa-u inya, bọ họgụ tọ-ụ ro nọm-ụt tọ ụt-bẹẹt ụka it war-tụ bọ tọ.>>
9 Yahuda-nẹ ees, ẹ zụ iya ọ nọm-ụt tọ ọttẹ.

Rem-ụs Burus ụ kẹnụ Fẹrik

10 Da-ụ Wa-u-dak ya wụn u-da wa nọm ụs-rem, sẹ Burus zụ, <<Ụm dẹ haatụn hi-dụ war ri ụ tẹk-ụ ụr-sọ, ụm nak bọ tumbtẹ bọ ọ kwụp-dụ ụs-rem ụ-mẹ nẹt-ụt tun-tọ.
11 A nọ gwatẹ ụr-zwar nẹ, nọ ụt-nap ụzụ, zẹk m-roog ọp-ụt yụr da, da ụm dọ'ẹ ụ Urusharima ụm nom-tụ ụt-huuk.
12 I hatụn rem-ụs ri nẹ, ẹ tamụg họg-dụ it ụ wakụn inan da, ko yụnsụ jab-sụ ụt-nẹt ụ-mẹ be-dụ ụr-shụ'ụt dụ Wa-kọ-uyan da, ko Kur-tụ ụt-Kọsẹ ko ụ mẹ u-bọ da.
13 Nọm-ụt tun-tọ tụ ẹ ọ warụ bọ, ẹ za kerụ ụr-wụụn ẹ war ụzụ nip-tụ tọ da.
14 Nọm u-gan ọ ụm eesẹ ụ ọ nẹ, ọ ọ ụzụ ụm dọr u-Rụ ụ ụso-tụ ụso-ụt in nomtẹ ụt-huuk. Nọng họn-họn ụm dor fụn-yụ Yẹsọ is-ụ it (Tụ-shụ Yahuda-nẹ zụ fụn-u ya zattẹ ụt-nip da). Tụmsụ ụm ọ ya-dụ jab-ụ nọm-tụ Mosa ụ ẹkẹn a-warrụ rem-sụ u-Rụ nẹ panẹ.
15 Ụm ọọg wa'ag jab ụdụ u-Rụ, ụka armọ nẹ nomtẹ ko ẹ, ụzụ na dẹ yụnsụ marimari-nẹ, a-jab-ụs sọ-sẹ nẹ ụ a-za-jab-ụs yọ-sẹ nẹ bẹẹt.
16 Dẹ wụtẹ ụm ọttẹ wa'ag jab-ụ họ-ụr rẹ, ko mụnẹ ụm nọm nọm-ụ Rụ-ụ ụt-sa tụmsụ nọm-ụ nẹt-tụ ụt-sa.
17 <<Da-ụ hak-sụ arkẹ u-tát, sẹ ụm mụụn ụ Urusharima ụ remụ ụm hattụn ụr-sẹgẹ ụdụ nẹt-ụt it i ọ cwan-tụ ụr-sẹgẹ, tụmsụ ụm ọ nọm-dụ tọọg ụdụ u-Rụ.
18 Ụm ọ tẹk-ụ ụt-nọm inya, sẹ ẹkẹn Yahuda-nẹ bit mẹ ụ be-dụ ụr-shụ'ụt dụ Wa-kọ-uyan, ụm ta'astẹ jasụ hi-ụr ri remụ ụt-huuk ụka bọr-ụt zụttẹ. Tụmsụ mọrọg-dụ ụt-nẹt za ụr-kot ụ mẹ nẹ da, tụmsụ yụnụs-dụ ụs-jab zarra kọ gwụz.
19 Sẹdi ẹkẹn Yahuda-nẹ ọro i dụgụ dak-ụ Asiya i ọ ụkụn. Kamụg ụzụ ẹ ọ ụ anẹ ẹ hattụn rem-ụs ri ụdụ ró, abitẹ ẹ hyanụg ụka ụzụ ụm nọng nọm-ụ kamẹ da.

* **24:6-7** Tọkọn Ran-tụ ụt-ut tọ wa'ag fẹ-yụ u-ta'er ụ-mẹ 7 It ọgụ wa'ag jab it kwụpụ wụn ụs-rem ụka bọr-ụt it zụttẹ, sẹ yụ-Yat-ya karma-nẹ Risiya haan wa ọnk wụn ụr-bẹb dụgụ kom-ụt it.

20 Ko nẹt-ụt tun-tọ ẹ war ba'as-tụ ẹ bitẹ mẹ ụ tọ nẹ da-ụ ụm esẹ ụ-mẹ Mọrọg-dụ ụt-Nẹngẹn,
21 Sẹdi jiya rem-sụ ụm nọmẹ, da-ụ ụm jaksẹ u-cwar ụm zụ, <Nọ ọ kwụpụ mẹ ụs-rem ụ ya-ọ remụ zụ ụm yaag jab ụzụ Rụ-ụ dẹ yụnsụ nẹt-nẹ bẹẹt i marẹ dụgụ marimari-nẹ.> >>
22 Fẹrik wa u-dak nụpụstẹ nọm-ụt tọ ụt-bẹẹt ụ mọt-ụt Yẹsọ, sẹ wa zụ ụn, <<Da-ụ yụ-Yat-ya Karma-nẹ Risiya teenẹ, da-u ọ ụm dẹ kwụpụ nọ ụs-rem.>>
23 Fẹrik zụ yụ-Yat-ya a-m-gagụ Roma wa ẹ' Burus, sẹdi a wa ẹksẹ wụn u-tát da, tụmsụ a wa hoos hụụb-ụt wa ụr-haan ụdụ wa remụ ẹ gwat wụn da.
24 Da-ụ rogẹ cashi, Fẹrik ẹ nẹta wa Durusira wa-Yahuda ẹ mụụn Kasariya. Sẹ wa tom na hatụn Burus wa họg rem-sụ mọttụ yadụ jab-ụ Yẹsọ Kiristi.
25 Da-u ọ Burus hẹẹsẹ ụs-rem ụ mọttụ jab-ụ sọ-ọ. Tụmsụ wa wụr ụka nẹt dọtẹ rẹ-dụ bẹb-dụ cwan-tụ u-war. Burus nom ụs-rem ụzụ da-ụ ọọn ụ da-ụ Rụ-ụ dẹ kwụpụ nẹt-nẹ ụs-rem. Da-ụ Fẹrik họgẹ rem-ụs sẹ, sẹ gyẹr-ụ maas wa. Sẹ wa zụ Burus, <<Ụm kwụmụg nọm-ụ ụm ụt-sa ụm họg ụ da-ọ. A ụm kumẹ u-da mẹ ụt-swụr m-fag bọ, bọ haan.>>
26 Fẹrik zụụg iya remụ zụ wa ọ m-hyan ụka zụ Burus ụ ya wụn shik, wụn hụ pama-ụ fag-dụ wụn kọ-uyan da, Burus hụ hen m-ha ụdụ wụn ụn ọ ụr-wa'as, sẹdi wa yaag Fẹrik ọkọn da, Fẹrik hen wa gụgụm zụ dụ Karma-nẹ rest wụn.
27 Da hak-sụ ụs-yụr arkẹ, sẹ Fokiyus Fẹstus shụ'ụt Wa-u-dak ụ porar Fẹrik. Fẹrik hen remụ zụ wa ụt-sa ụ nẹt-tụ Yahuda ẹ cwan wa sok, sẹ wa gụgụm restụn Burus dụgụ bu-ụ m-tọk.

25

Burus hụụtẹ ụs-rem ụdụ Sisar

1 Da-ụ Fẹstus ọọgẹ ụr-faruk dụ Wa-u-dak, sẹ wa teen ụ bọ-ụ Kasariya, da-ụ họ-tụ ụt-tụt arkẹ wa yụnẹ dụgụ Kasariya wa dọ'ẹ ụ Urusharima.
2 I-Yatẹ a-tọọg-nẹ ụ tụ-shụ Yahuda-nẹ ẹ warụ Wa-u-dak Fẹstus nọm-tụ Burus nọmẹ tụ yọ-tọ.
3 Ẹ kon Fẹstus ụzụ wa zụ karma-nẹ ẹ muut Burus ụ Urusharima. Ẹ cwang ụzụ wa nọng iya, remụ ẹ ho-ụt wụn ụ dọm-ụ u-fụn.
4 Fẹstus shụs wa zụ, <<Na shipụs Burus ụ Kasariya, mẹ hi-dụ war ri ụm dẹ m-ha ụkụn za m-tumb.
5 Remụ iya yagẹ i-yatẹ nọ dọrọn mẹ, abitẹ nẹtụ wa ọttẹ tọkọn ba'as-tọ sẹ ụn war.>>
6 Da-ụ Wa-u-dak Fẹstus ụka m-roog ụt-eer ko ụt-ọp ụ Urusharima, sẹ wa mu ụ Kasariya. Da-ụ is gasẹ sẹ wa shụ'ụt ụ pora-dụ ụr-faruk wa. Sẹ wa zụ karma-nẹ cwatụn Burus ụ-mẹ remụ wa kwụp-tụ wa ụs-rem.
7 Da-ụ Burus teenẹ, Yahuda-nẹ i haanẹ dụgụ Urusharima ẹ yụnẹ ẹ gụns wụn. Ẹ ọgụ warrụ rem-ụs yọ-sẹ u-tát ụ Burus, sụ ụn za kerẹ ụt-kọsẹ ụzụ rem-sụ ụn kẹtụ Burus nip-tọ da.
8 Burus hen wa ruut hi-ụr wa. Wa zụ, <<Mẹ ụm pakụs bọr-ụt Yahuda-nẹ da, tụmsụ ụm nọngụ be-dụ ụr-shụ'ụt dụ Wa-kọ-uyan, ko Kaisar ụt-ba'as da ko cashi.>>
9 Sẹdi Fẹstus ụt-sa wa mangụ tụ-shụ Yahuda-nẹ jab sẹ wa shit Burus ụzụ, <<¿Ko bọ ụt-ees bọ dọ'ẹ ụ Urusharima bọ họg nọm-ụ nẹt-ụt tọ dọ'ẹ ụt-war ụ remụ ró ụ kẹnụ ri?>>
10 Burus zụ, <<Ụm ọ ees kẹnụ be-dụ kwụp-dụ ụs-rem ụ Kaisar, anẹ kụmtẹ na kwụpụ mẹ ụs-rem. Bọ nụpụstẹ ụs-bẹẹt, ụm nọngụ Yahuda-nẹ tọkọn ba'as-tọ da.
11 Abitẹ mẹ wa ụt-ba'as wa, har ụzụ ụm nọng ụt-ba'as, ụm za sọm-dụ ụr-họ da. A shụ'ụtẹ rem-sụ ụm warẹ ụzụ bisẹ ụn nọmẹ, wakụn kọrgẹ hen wa yasụ mẹ ụ kom-ụt ụn da. Tụmsụ ụm dẹ nok-tụ ụs-rem m-ha dụ Kaisar!>>
12 Da-ụ Fẹstus tasẹ ụs-rem ụ a-yadụ wa ụs-rem nẹ u-pada nẹ, sẹ wa zụ, <<Tọ bọ kọnọg na hụụt rem-ụs sin-sẹ ụ kẹnụ Kaisar, dụ Sisar hen dẹ bọ dọtẹ m-ha.>>

Burus ụ Kẹnụ Agarifa ụ Banis nẹ

13 A roogẹ cashi, Agarifa farụk teen Kasariya ẹ yụ-faya wa ya-i-gwụp na zụ wa Banis. Ẹ hagụn remụ ẹ vụkụstẹ Fẹstus remụ cwa-ụr wa ụ farụk-dụ Wa-u-dak.
14 Ba shụ'ụtẹ ụzụ, ụn ụt-tumb ụkụn, sẹ Fẹstus haatụn rem-ụs Burus ụdụ Farụk.

Fẹstus zụ, <<Wakụn nẹt wa ọro ụ-mẹ bu-ụ m-tọk wụ Fẹrik yagẹ ụ da-ụ wa ọọgẹ Wa-u-dak.
15 Da-ụ ụm ọọgẹ Urusharima i-yatẹ a-tọọg ụ nẹngẹn-tụ Yahuda-nẹ ẹ hattụn mẹ rem-sụ nẹt unwa, ẹ kon mẹ ụm kwụpụ wụn rem-sụ ụr-họ.
16 <<Sẹdi ụm warụ ụn ụzụ Roma-nẹ kwụp-tụ wa ụt-ba'as ụs-rem da, sẹ na haatụn wa ụ kẹnụ i haatụn rem-ụs rò, tụmsụ na ya wa u-da wa ruut hi-ụr wa dụgụ-dụ i haatụn rem-ụs wa.
17 Da-ụ ụn haanẹ ụ mẹ nẹ anẹ, ụm naastẹ u-da da, da-ụ is gasẹ ụm shụ'ụt ụ dọm-ụ pora-dụ kwụp-dụ ụs-rem, ụm zụ na hatụn nẹtụ wa.
18 Da-ụ i hatụn rem-ụs ro yụnẹ, ẹ hattụn rem-ụs ro ụ nọm-ụ ụm ọọgụ wa'ag jab ụn ụt-haatụn da.
19 Remụ iya, ụn hụ inan ụ tọkọn kọsẹ-tọ tụ ẹkẹn Yahuda-nẹ yetẹ jab tụmsụ ẹkẹn yaag jab da. Ụn ọ inan ụ remụ yakụn campa-ya wụ na fogẹ Yẹsọ, wụ marẹ, sẹdi Burus yụ ụn ọ kẹtụ ụs-rem, wa hụ ụzụ, <Yẹsọ ọ ụr-fat.>
20 Mẹ hen ụm nak ụka ụm dọtẹ ụ nọm-dụ rem-ụs sin-sẹ da. Sẹ ụm shit Burus ko wa ụt-ha ụ Urusharima ụ remụ na kwụp-tụ wa ụs-rem ụkụn ụ mọt-tụ rem-ụs sin-sẹ.
21 Da-ụ Burus sa'ẹ ụzụ farụk-ụ yat-wa Sisar wa dẹ kwụpụ wụn ụs-rem, sẹ ụm zụ na ẹ' wụn m-ha da-ụ ụm dẹ tọm-dụ wụn ụdụ Kaisar.>>
22 Sẹ Agarifa Farụk zụ Fẹstus, <<Ko mẹ ụm cwang ụm ẹr campa inya ụ hi-dụ war ri.>>
Fẹstus Wa-u-dak zụ, <<Bọ hogụ wụn hen u-sọt.>>
23 Da-ụ is gasẹ sẹ Agarifa Farụk ẹ Banis ẹ wụ cwụ-tụ ụr-farụk ẹ to ụ-mẹ ụt-nẹt, ụn haan ụ i-yatẹ karma-nẹ ụ tụ-shụ u-bọ nẹ. Sẹ Fẹstus zụ na cwatụn Burus.
24 Sẹ Fẹstus zụ, <<Agarifa Farụk, ụ nẹt-tụ ọ anẹ ụt-bẹẹt, nẹtụ wa ya' wụ Yahuda-nẹ hatụn mẹ rem-ụs wa ụ Urusharima, ụ ana nẹ, har ẹ zụ kamụg na yagẹ wa ụr-fat da.
25 Sẹdi mẹ ụm hyang u nọng ọkọn ụ kọrẹ na họ wụn da. Remụ ụzụ wụna zụyẹ na haatụn rem-ụs sẹ ụdụ yụ-Yat-ya yụ Sisar, ụm zụ hen mẹ tọmtụn wụn.
26 Sẹdi ụm zattẹ ọkọn nọm-ọ ụm dẹ panụ yụ-Yat-ya yụ Roma ụ mọttụ sin-sẹ rem-ụs sẹ da. Dẹ wụtẹ ụm hatụn wụn ụdụ nọ tụmsụ ụdụ ro Agarifa Farụk nọ ẹr nọm-ụ wa dẹ ụt-war. A in nọmẹ wụn ụt-shụt jiya mẹ ụt-kwụm nọmụ ụm dẹ ụt-pan.
27 Ụ hyanụm ri rag-mọ a ụm tọmẹ wụ ọ tagẹ ụdụ Sisar ụ Roma za na war ba'as-tụ wa nọmẹ da.>>

26

Burus ruttẹ hi-ụr wa ụdụ Agarifa Farụk

1 29 A tasẹ Agarifa zụ Burus, <<Na yaag bọ u-da bọ jaas hi-dụ war ró.>> Sẹ Burus jakụs u-kom, wa hẹẹsẹ ụs-rem:
2 <<Farụk Agarifa, iya ọ hen ụm họk ụr-zwar ụ shụ'ụtẹ ụzụ dụ ró dẹ ụm dọtẹ taasụ hi-dụ war ri ụ remụ rem-sụ Yahuda-nẹ kẹ-tụ mẹ.
3 Ụm nọng ụr-sọ sok remụ zụ bọ nẹt wa wụ napẹ ụr-ma it dụ Yahuda-nẹ ụr-bẹẹt ụ nọm-tụ ẹ nomtẹ inan ụ tọ. Remụ iya ụm ọ kọn-ụs ró bọ gag jab bọ ẹr rem-ụs ri.
4 <<Yahuda-nẹ bẹẹt ẹ nak yụ-dụ ụm nọmẹ ụ fa-ụr ri, dụgụ dak-ụ na mụttẹ mẹ tụmsụ ụ haan ụ Urusharima.
5 Ụn nak mẹ m-tumb nẹ, har a ụn haanẹ ụnụ kerụ warụ nọ ụzụ mẹ wa Farisa wa tụmsụ ụm dor ụr-ma'it ụr-zwar nẹ, ụka ẹkẹn Farisa-nẹ nọm-tẹ.
6 Mẹ ya ụ da-ọ ụ ees ụ kẹnụ nọ ụ kwụp-tụ mẹ ụs-rem, remụ zụ ụm wa'ag jab-ụ estẹdụ ụs-rem sụ Rụ-ụ nọmẹ i matẹ ụso-ụt in.
7 Estẹdụ ụs-rem dẹ, kọ-dụ ụt-rem ọp-ụt yụr wụtẹ jab ẹ hyan ọ shụụg, dẹ wụtẹ ẹ ọttẹ dọrrụ u-Rụ u-họ m-gyụp nẹ. Agarifa Farụk remụ zụ ụm wa'ag jab-ụ estẹdụ rem-ụs sẹ dẹ wụtẹ Yahuda-nẹ ọttẹ kẹ-tụ mẹ ụs-rem.
8 ¿Ya wụtẹ nọ ọttẹ m-hyan ụzụ za ụt-nọmẹ Rụ-ụ yụns nẹt-ụ marẹ ụr-fat da?
9 <<Mẹ hi-dụ war ri, ụ da-ụ dim ụm nom nọm-tụ dẹ hosụ rẹ-ụ shụ rem-ụs Yẹsọ wa-Nazara.
10 Nọm-ụ ụm nọmẹ ọ hen ụ Urusharima, har ụm kum ụr-bẹb dụgụ i-yatẹ a-tọọg remụ ụm wụ'ụt a-dorụ Yẹsọ ụ-mẹ bu-ụ m-tọk. Da-ụ Yahuda-nẹ ẹ ụt-sa họ-dụ a-dorụ Yẹsọ nẹ, ụm yaag ụr-bẹb ko mẹ ụzụ na họ ụn.
11 Ụm dọrọg u-so u-tát Kur-tụ ụt-Kọsẹ ụn ụ yadụ ụn ụr-kọb tụmsụ ụm ton ụn jụrụm

dim-ụr Yẹsọ. Remụ zụ ụm ọ họg-dụ ryab-ụs ụn sok, sẹ ụm ha dọrrụ ụt-bọ tụ tọkọn dak-tọ ụm ọ yadụ ụn ụr-kọb.

12 <<Yụ-Yat-ya a-Tọọg ụ Urusharima yaag mẹ ụr-bẹb tụmsụ wa tom mẹ ụm masụn a-dor i ọ ụkụn. Dẹkụn họ-dẹ, ụm ọ tẹk-ụ m-ha ụ bọ-ụ Dimaku ụm nom-ụt iya.

13 Farụk, ụ tẹk-ụ u-họ, sẹ ụm hen mọkọn zụn-mọ mụ zẹgẹ zụn-mụ ụr-họ, mọ mọkọn dụgụ dọm-u u-rụ, mọ gụrụs mẹ ụ hụụb-tụ m-ha ri nẹ bẹẹt.

14 It bẹẹt it he u-dak, kụna ụm hogtẹ yakụn cwar-ya ya zụ mẹ ụ rem-dụ ụt-Ibraniya-nẹ, <Shawuru, Shawuru, ¿remụ yan-ọ bọ ọttẹ yadụ mẹ ụr-kọb? Bọ ọ Yadụ hi-dụ war ro ụr-kọb ụ bọ ọttẹ gụg-mụ mẹ.>

15 <<Sẹ ụm zụ, <¿Wana bọ oyẹ yụ-Yat-ya?>

<<Kụna Wa-ko-uyan zụttẹ mẹ, <Mẹ wa Yẹsọ wụ bọ ọ yadụ ụr-kọb.

16 Yụnẹ ụr-ees. Ụm haagụn ụdụ ro remụ ụm war-tụ bọ ụzụ ụm dak bọ, bọ shụ'ụt tọk-ụ ri, tụmsụ bọ war nọm-tụ bọ hyanẹ ụdụ ri, ụ nọm-tụ ụm dẹ kọsụ bọ anẹ ụ-shụ.

17 Mẹ ụkrụ bọ dụgụ nẹt-ụt ró, ụ i za-yahuda-nẹ da, i ụ ụm dẹ tọm-dụ bọ ụdụ ẹ.

18 Bọ dẹ upsẹ ẹ is, ẹ byụrụn dụgụ u-cwụm ụ haan m-zụn, dụgụ farụk-ụr farụk-ụ nọm ụs-te, m-ha ụdụ u-Rụ. Remụ iya ọ ẹ dọtẹ kwụm-dụ has-dụ ụt-ba'as, tụmsụ ụn kum ụr-ọg ụr-kot ụ i ọ shụ'ụt be-dụ u-hẹn i ya jab ụdụ ri.>

19 <<Agarifa Farụk, remụ iya ụm dọrọg nọm-ụ Wa-ko-uyan Yẹsọ warụ mẹ ụm nọm u-bẹẹt, da-ụ wa nọmụ ụs-rem dụgụ dọm u-rụ.

20 Ụm hẹẹstẹ nọm-dụ ụt-bụt ụdụ Yahuda-nẹ bẹẹt ụ Dimaku. Tụmsụ ụm nọmụ Yahuda-nẹ ụt-bụt ụ Urusharima m-ha gụr-ụ Yahudiya u-bẹẹt, tụmsụ ụm nọng ụt-bụt ụdụ i za-yahuda-nẹ da ụzụ ụn byụrụn dụgụ yụ-dụ ụt-ba'as, ẹ muut jab-ụs ẹ ụdụ u-Rụ, ụn nọm nọm-tụ dẹ ụt-kọsẹ ụzụ ụn yakkẹ ụt-ba'as.

21 Dẹ wụtẹ Yahuda-nẹ maastẹ mẹ ụ mẹ be-dụ ụr-shụ'ụt dụ Wa-kọ-uyan, ụn ọttẹ sa-ụ họ-dụ mẹ.

22 Sẹdi ụm kwụng sẹgẹ-dụ u-Rụ ụ haan ụ da-ọ, dẹ wụtẹ ụm ọttẹ anẹ ụm ọ warụ wụ rẹk-wa ụ wụ yat-wa nẹ ụ kowan ụ họg. Ọkọn-ọ ụm ọ ụt-war ụ wakụn yagẹ za nap da, sẹdi nọm-tụ a-warrụ rem-sụ u-Rụ nẹ ụ Mosa nẹ warẹ ụzụ na ụt-nọm tọ.

23 Ụn panụg ụzụ, Kiristi dẹ swadụ ụr-kọb tụmsụ wa mar. Tụmsụ ụn panụg ụzụ wa dẹ shụ'ụtụ nẹt ụr-takụn wụ dẹ hẹẹsẹ ụr-yụnẹ dụgụ marimari-nẹ remụ wa hattụn zụn-mụ u-ụkụr ụdụ ụt-nẹt ụt-bẹẹt, Yahuda-nẹ ụ i za-yahuda-nẹ da.>>

24 Burus ọ tẹk-ụ ruutụ hi-ụr wa, sẹ Fẹstus jakụs u-cwar ụr-bẹb nẹ wa zụ, <<Burus bọ ọ u-dak, nap-mụ nọmẹ bọ u-tát mọ dakụs-tụ bọ!>>

25 Burus zụ, <<Wa-u-dak wa ụm oyẹ da Fẹstus. Nip-tọ ụm ọ ụt-war jab gan.

26 Farụk-ụ hi-ụr wa, wa nak, dẹ wụtẹ ụm ọttẹ nọmụ wụn ụs-rem za u-gyẹr. Ụm eestẹ ụzụ hen u nak nọm-ụt tun-tọ ụt-bẹẹt, remụ zụ yasa-mọ na nọmẹ tọ da.

27 Agarifa Farụk, ¿bọ yaag jab-ụ a-warrụ rem-sụ u-Rụ nẹ? Ụm nak ụzụ bọ yaag jab.>>

28 Sẹ Agarifa zụ Burus, <<A-bọ dorog ụka zụ ụ tẹk-ụ nọm-ụt tuntọ cashi tụ bọ warẹ ụ da-ọ tọ bọ dọtẹ rak-sụ mẹ ụm shụ'ụt wa-dorụ Yẹsọ Kiristi da!>>

29 Burus zụ, <<Ko u-da cashi, ko u-tát, Tọọg-ụs ri sẹ ụdụ u-Rụ, ụ bọ ụ nẹt-ụt tun-tọ i ọ họg-dụ mẹ ụ ya-ọ ẹ shụ'ụt ụka ụm ọttẹ, sẹdi za ụka wa m-tọk ụka ụm ọttẹ da.>>

30 Sẹ Agarifa Farụk yụnẹ, ụ Fẹstus Wa-u-dak, ụ Banis kọwa ụ tọkọn nẹt-tọ nẹ i ọ ụkụn.

31 Da-ụ ụn ruyẹ dụgụ kur-ụ kwụp-dụ ụs-rem, ụn zụ, <<Nẹt unwa nọng nọmụ kọrẹ na gag wa ko na họ wa da.>>

32 Sẹ Agarifa zụ Fẹstus, <<Ụzụ nẹt unwa hụụtẹ rem-ụs sin-sẹ ụdụ Kaisar da, it za res-tụ wụn.>>

27

Burus cwaag u-hat m-ha ụ Roma

1 Da-ụ Wa-u-dak zọngẹ ụzụ da-ụ nọng arụk-ụr it, it to ụ-mẹ u-hat m-ha dak-ụ Itariya, sẹ ụn yasụ Burus ụdụ yakụn karma-ya yụ Roma-nẹ wụ na zụyẹ Juriyọs, yụ-shụ karma-nẹ wụ ọ tẹk-ụ <<Mọrọg-dụ Karma Sisar nẹ.>>

2 Da-ụ it cwa ụ-mẹ u-hat yụ bọ-ụ Adimir-itiyum, yụ ọ zọng-sụ ha-mụ tọkọn bọ-tọ tụ dapụs Asiya, it hẹẹsẹ m-ha. Wakụn nẹt

wa ọro wụ rwụnẹ dụgụ Tasaronika ụ dak-ụ Makidoniya. Dim-ụr wa Aristakus nẹt-ụ tụmsụ wa dọrọg it.

3 Da-ụ is gasẹ it te bọ-ụ Sidọn. Juriyọs nọmụ Burus nọm-u sọ-ọ, wa yagụ wụn wa dọ'ẹ remụ wa hyen-ụt hụụb-ụt ro ẹ yụ'ụt wụn nọm-ụ u ụt-sa.

4 Da-ụ it yụnẹ dụgụ kụn ụ-mẹ u-hat, mya-mụ hụ gapụn ụdụ it. Remụ iya it pụ' ụ dim-ụ Sayifurus,* gụrụ mya-mụ zattẹ ụr-bẹb nẹ da.

5 Da-ụ it pasẹ m-sa mụ ọ dapụs dak-ụ Kirikiya ụ Famfiriya-nẹ, it te bọ-ụ Mira ụ dak-ụ Rikiya.

6 Kụna yụ-shụ karma-nẹ kụmtẹ u-hat yụ dụgụ bọ-ụ Arẹkzandariya yụ ọ ha-mụ dak-ụ Itariya, wa wụ it ụ-mẹ hat-u ya.

7 It nọng ụt-rụt u-tát ụ tẹk-ụ ụr-pas remụ zụ ha-mụ nọng m-họr da. It swaag ụr-kọb sok kanda it teet Kinidus. Da mya-mụ hosụ it ụr-arụk, sẹ it pụs m-ha dak-ụ Kirit, † it arụk ụ kit-yụ dak-u ọ be-dụ na fogẹ Sarmoni.

8 It arụk ụr-kyat, har it te dẹkụn be-dẹ ụ dak-ụ Kirit dụ na zụyẹ <<Be-ụr Sọdẹ dụ ụr-Pak,>> ụ dapụs bọ-ụ Rikiya.

9 In naastẹ u-da u-tát, remụ zụ ha-mụ shụ'ụtẹ in ụr-gẹt ụr-gas nẹ. Da-ụ kab-dụ u-swaat arụktẹ. Sẹ Burus zụ nẹt-tụ ọ ụ-mẹ u-hat,

10 wa zụ ụn, <<Ha-m mum-mọ dẹ shụ'ụtụ in swa-ụ ụr-kọb sok, tụmsụ dẹ hatụn in u-taag ụ tọkọn nọm-tọ, za ụt-cwụ ụ u-hat nẹ ụ war tọ da, har ụ fat-ụt in nẹ.>>

11 Juriyos gụgụm ụt-ees ụ nọmụ Burus warẹ. Wa er rem-sụ wa nak-dụ u-hat ụ wa u-hat nẹ.

12 <<Be-ụr Sọdẹ dụ ụr-Pak>> dụ Rikiya zattẹ zwarrụ ụr-pak u-gọs da. Sẹ ẹkẹn zụ na rẹ shụ m-ha nẹ, na nom m-họr a nọmẹ, na te bọ-ụ Finikiya,‡ remụ ẹ nom-ụt u-gọs ụkụn. Finikiya ụ ọ u-mẹ dak-ụ Kirit ọttẹ hen be-ụr sọ-dẹ dụ ụr-ees dụ ụs-hat. Dak-ụ gụnstẹ be-ụr rẹ, sẹdi mya-mụ kerẹ ụr-cwa ụ gas-ụ ụ ọ gwat-dụ kom ụs-cwa ụ gas u-ta ụ kom ụr-beer nẹ ụ gas u-ta ụ bọrụ ọ.

M-mya ụ-mẹ m-sa

13 Da-ụ mya-mụ hẹẹsẹ ụt-fụrụn dụgụ m-ereg ụ kom-ụt ụs-cwa, sẹ nẹt-tụ hyen ụka zụ ẹ dẹ kwụm-dụ nọm-ụ ẹ ọ ụssa. Sẹ ẹ nakụn kwam-yụ shipẹ u-hat, ụn hẹẹsẹ ụr-pas ụ dapụs dak-ụ Kirit.

14 Za m-tumb mya-m yọ-mọ gagụn mụ na fogẹ, <<Kom ụr-beer ụ gas u-dọm>> mọ gapụn dụgụ Kirit.

15 Da-ụ mya-mụ gapnẹ dụgụ Kom ụr-beer ụ gas u-dọm u-hat, a-nak-dụ u-hat nẹ cwang ẹ bir u-hat ụ gas-ụ mya-mụ ọttẹ. Ẹ kergẹ byụr-rụ ya da, sẹ ẹ yagẹ mya-mụ hụ tọk-dụ it.

16 Da-ụ it dọrẹ gas-ụ Kawuda,§ be-dụ mya-mụ zattẹ sok da. Ụr-kyat ọ it kertẹ naknụ hat-u rẹk-ya it gụg ya ụdụ hat-u yat-ya.

17 Da tasẹ ụn naknẹ hat-u rẹk-ya ụn sụk ya ụ dọm-ụ hat-u yat-ya, Sẹ ụn gugrụsẹ hat-u yat-ya ụs-ho. Ụn nọng iya remụ taas ya cakụmsẹ ụt-kik ụt-kik da. Ụn ust kap-tụ u-hat taasụ mya-mụ hụtụ tọk-dụ ya da. Ụn gun kwam-u yat-ya yụ shipẹ u-hat remụ ụn hoostẹ u-hat ụr-nọk. Ụn nọng inya remụ gyẹr-ụ taas ụn hẹ ụ-mẹ hereg-mụ Sirtis mụ dẹ na-sụ u-hat.

18 Remụ zụ bụ-mụ nọng u-gwụz sok, tụmsụ mọ ọgụ rụm-sụ it, da-ụ is gasẹ, a-nak-dụ u-hat nẹ hẹẹsẹ koos-dụ cwụ-tụ ọ ụ-mẹ u-hat ẹ gun ụ-mẹ m-bụ.

19 Ụ họ-dụ u-tụtụrsẹ, ụn ụ hi-ụr ụn ụ jụrgẹ tọkọn nọm-tọ tụ u-hat remụ gyẹr-ụ m-no.

20 Da-ụ it tumbẹ it hyanụg ụr-họ ko rẹgẹr da, tụmsụ mya-m yat-mọ mụ u-yụ mọ ọ gapdụ it, sẹ it ruut jab bẹẹt ụzụ it ụt-fat.

21 Ba shụ'ụtẹ ụzụ ụn tumbtẹ, wakụn rẹẹg nọm ụt-rẹ da, sẹ Burus yụnẹ wa zụ, <<Ụzụ nọ kabụg rem-ụs ri dụgụ Kirit, nọm-ụt tuntọ nụsẹ ụ nọm-ụt yọ-tọ kụmẹ in, to za kụm-ụt in da.

22 Sẹdi ụ da-ọ ụm ọ warụ nọ, nọ nọm bẹb-dụ jab, remụ zụ wakụn zarụ ụt-taag ụ fat-ụr wa da, sẹdi na taag u-hat.

23 Ụm zụụg iya remụ zụ Wa-tọm Rụ-u ri, tụmsụ wụ ụm ọ ụt-dọr, wa haagụn ụ dapụs dụ ri gyụp-nẹ m-gyụp.

24 Wa zụ, <Burus, a-bọ họg u-gyẹr da. Sẹ bọ haag Roma tụmsụ bọ ụt-ees ụ kẹnụ Kaisar Farụk remụ wa kwụp-tụ bọ ụs-rem. Ụm ụt-sa bọ nap ụzụ remụ nya-u u-Rụ, wa

* **27:4** Sayifurus dak-ụ ọ m-gan m-sa. † **27:7** Kirit dak-ụ ọ m-gan m-sa. ‡ **27:12** Finikiya dak-ọ ụ ọ m-gan m-sa.
§ **27:16** Kawuda dak-ụ ọ m-gan m-sa.

dẹ tetụ bọ m-yar ụ hụụb-tụ m-ha ró nẹ ụt-bẹẹt.>
25 Remụ iya hen nọmụn bẹb-dụ jab, mẹ ụm yaag jab ụdụ u-Rụ ụzụ nọm-ụ na warụ mẹ iya ọ dọtẹ ụt-shụ'ụt.
26 Sẹdi mya-mọ gwụnụ in ụ-dọmụ heregmụ ọkọn dak-ọ.>>

Hat-yụ nụụstẹ

27 Ụ gyụp-mụ ọp ụt-nas, mya-mụ ọ pama-ụ tọkdụ it ụ Sa-mụ Adiriya. Ụ tẹk-ụ m-gyụp a tọkdụ u-hat hyen ụka zụ na haag ụ teen dak-u ọ.
28 Ụn mụ'ụs ra-dụ m-bụ, ụn hyen teeg ụs-daag ụt-shik ụt-shishin. Da-ụ it rẹ shụ cashi, sẹ ụn sur ụt-mụ'ụs ụn bit ụs-daag ụt-shik ụt-nas ụ ọp.
29 Remụ gyẹr-ụ hat-yụ gap ụt-ta'ar, ụn gun ụs-kwam ụs-nas sụ shipẹ u-hat remụ ụn hoostẹ u-hat ụr-nọk. Ụ da-u ọ hen ụn hụ ụs-tọọg ụdụ rụ-u ụn ụ is-ụ gas m-họr m-họr.
30 Sẹdi ụ tekụ a tọk-dụ u-hat ẹkẹn sa'ag ẹ fat. Ẹ nom ụka zụ ụn ọ cụst-ụ kwam-tụ m-no dụgụ hat-u yat-ya.
31 Sẹ Burus zụ yụ-shụ karma-nẹ Roma ụ a-m-gag nẹ ọ ụkụn, <<A nẹt-ụt tun-tọ eesẹ ụ-mẹ hat-u inya da, nọ zaarụ ụt-fat da.>>
32 Da-ụ ẹ họgẹ iya, sẹ a-m-gag nẹ kwụprụssẹ ụs-ho sụ hat-u rẹk-ya, ẹ yagẹ ya arụk ụ mẹ m-bụ.
33 Da-ụ is ha m-gas, sẹ Burus kon ụn, ụn rẹ nọm ụt-rẹ. Wa zụ, <<Ụ ya-ọ m-roog ọp ụt-nas ụ ya-ọ nọ ọ wadụ jab, za nọ rẹ ọkọn.
34 Remụ iya ụm ọ kọn-ụs nọ, nọ rẹ nọm ụt-rẹ. Ottẹ ụr-zwar ụ na rẹ, remụ na nom-ụt ụr-fat. Ụm ọ warụ nọ nọmọn iya rem ụzụ wakụn zaar wụ dẹ ụt-taag ụ hi-yụ hi-ụr wa da ko u-gan.>>
35 Da-ụ wa warẹ iya, sẹ wa kụb ụr-bẹrẹdi, wa nom ụt-vam ụdụ u-Rụ ụ hyanụm ụn bẹẹt. Wa mot dẹ, wa hẹẹsẹ ụt-rẹ.
36 Da-u ọ kowan kum shiriktin-mụ jab, ụn re ko ụn.
37 Tat-u it ụ mẹ u-hat, it nẹt ụt-kọk ụt-yụr ụ ụt-shik ụt-tụt ụ ọpụ shishin (276).
38 Da-ụ ụn rẹ nọm ụt-rẹ ụn shig, ụn habụ u-hat m-no, ụn daas arkama ụ mẹ m-bụ.

Ho-sụ m-bụ yọ'ọktẹ u-hat

39 Da-ụ is gasẹ, a tọk-dụ u-hat nak be-dụ ẹ ọttẹ da. Sẹdi ụn hyen dẹkụn gwụg-dẹ dụ ọttẹ m-hereg. Sẹ ụn zọng ụn hụụt u-hat ụkụn a nọmẹ.
40 Ụn kwụprụssẹ ụs-ho sụ na gụgtẹ ụs-kwam sụ m-no, ụn yagẹ sẹ ụ-mẹ m-bụ. Ụ tẹk-ụ da-ọ hen ụn ust ụs-gụkụt sụ birẹ u-hat, sẹ ụn yụns kap-tụ u-hat ụka mya-mụ dọtẹ tọkdụ ụn ụ shụ. Ụn hụ ụr-nọk m-sa u-pingsẹ.
41 Sẹ hat-yụ gụp m-hereg ụ-mẹ m-bụ, hat-yụ kergẹ ụr-nọk da. Sẹ hat-yụ hẹẹsẹ ụt-yọ'ọk ụ-dim remụ bẹb-dụ m-bụ.
42 A-m-gag zọng ẹ hoot nẹt-tụ ẹ ọ m-shụp ụ ẹ nẹ, remụ gyẹr-ụ taas wakụn ụ tẹk-ụ mẹ ụn wa nọm u-swab wa sọm.
43 Sẹdi yụ-shụ karma-nẹ Roma ụt-sa wa gu Burus, sẹ wa hoos ụn. Wa zụ ụn bẹẹt wụ napẹ u-swab u-bẹẹt wa hẹ m-bụ wa nọm u-swab m-ha ụ kit m-sa.
44 I za kerụ u-swab da ẹ ship te-sụ u-hat, ko ụk-tụ u-hat tụ kusẹ. Iya ọ hen ụn bẹẹt kowan te kit m-sa m-yar.

28

Burus ụ dak-ụ Marta

1 Da-ụ it kumẹ u-ụkụr it tẹ u-pingsẹ, it hog ụzụ dim-dụ dak-u ọ fogẹ Marta.*
2 Nẹt-tụ be-ụr rẹ ẹ gu it bẹẹt tụmsụ ẹ nọmụ it nọm-ụt sọ-tọ sok. Ẹ dap-sụ it u-ra it fa'at remụ zụ na ọ u-yụ ụ da-u ọ tụmsụ tor-mụ ọro.
3 Burus kargụssụn ụt-te wa wụ u-ra, sẹ yakụn fa-ya u-kọkọs ya rwụụn remụ dụng-mụ u-ra, ya ship kom-u Burus.
4 Da-ụ nẹt-tụ u-bọ hyanẹ u-fa ụ kom-u Burus, sẹ ẹ zụ ọr-ụt ẹ nẹ, <<Nẹt unwa wa họ-dụ ụt-nẹt wa, ko ba wa ruyẹ dụgụ m-sa, ra-ọ dọrrụ wụn sẹ wa marụg.>>
5 Burus pam-ụt u-fa ụ dọm-ụ kom-u wa, wa gun ya ụ-mẹ u-ra, tụmsụ wa họk m-rẹ da.
6 Ụn ọ m-hyan ụzụ kom-u ọ ụt-huus ko wa hẹ'ẹ wa mar. Da-ụ ụn hyanẹ wa tumbtẹ ọkọn kwụng wa da, sẹ ụn hẹẹsẹ ụs-dorog ụzụ wụn ọkọn rụ-ọ ọ.
7 Ụ dapụs be-dụ nẹt-tụ dapụstẹ u-ra, tọkọn tak-tọ ọro tụ yakụn campa-ya dim-ụr wa Fubiriyus. Wụna ọ yụ-shụ ụ ọkọn dak-ọ ụ ọ m-gan m-bụ. Wa bụn it, it haan it shụ'ụt ụ bu-u rò. Wa ye' it be-dụ ụr-cụst dụ sọ-dẹ m-te m-roog ụt-tụt.

* **28:1** Marta dak-u ọ m-gan m-sa.

8 Ụso-u Fubiriyus ọgụ m-rụt ụ kọb-dụ m-yar, wa ọttẹ dụng-mụ u-war ụ remụ ụt-mẹn nẹ. Sẹ Burus to ụdụ ro, wa dọrụ wụn u-kom ụr-hi wa nọmụ wụn ụs-tọog. Nẹtụ wa kum m-yar.
9 Da-ụ wa nọmẹ iya, sẹ a-kọb-dụ m-yar nẹ i ọ ụ dak-u ọ haan ụdụ rò wa hastẹ ẹ ụs-gom.
10 Nẹt-tụ dak-ụ ọ m-gan m-sa ẹ ye' it ụt-nọm u-tát, ẹ nọng iya remụ ẹ kọstẹ it ụzụ ẹ ọ yadụ it m-zẹg sok. Da-ụ it ọ zọng-sụ ụr-arụk, sẹ ẹ kargụssụn it nọm ụt-rẹ ụ tọkọn nọm-tọ nẹ tụ it ụt-sa ụt-bẹẹt ụ-mẹ u-hat.

Burus teeg bọ-ụ Roma

11 Da-ụ pyaat-sụ ụs-tụt arkẹ, it to ụ u-hat yụ ha-mụ Itariya, it arụk. Hat-yụ gọsẹ ụkụn ụ da-ụ u-gọs ụ dak-u ọ ụ ọ m-gan m-sa. Hat-ya yụ rwụnẹ dụgụ Arẹkzandariya yụ ọttẹ m-sha mụ ụt-rụ ụt-yụr, Kasto ụ Parus nẹ.
12 Da-ụ it teyẹ bọ-ụ Sirakus, it nọm m-roog ụt-tụt ụkụn.
13 Sẹ it arụk ụ-mẹ u-hat, it te bọ-ụ Rigiyum. Da-ụ roog-mụ ụr-gan arkẹ, mya-mụ yụnnẹ dụgụ m-ereg it pụs m-họr m-họr. Da-ụ is gasẹ it te bọ-ụ Futiyori kụna it yaktẹ u-hat.
14 Ụ kụna it gotụn ụ ẹkẹn a-dorụ Yẹsọ nẹ. Ẹ kon it ụzụ it nọm m-roog ụt-ta'er ụ ụn nẹ. It ees ụdụ ụn, sẹ it re shụ m-te dak-ụ Roma.
15 Da-ụ a-dorụ Yẹsọ i bọ-ụ Roma họgẹ ụzụ it ọ haan, sẹ ẹ haan ẹ gu it ẹkẹn bit it ụ <<Turrụ ụ Afisa,>> tụmsụ ẹkẹn bit it ụ dẹkụn be-dẹ dụ na zụyẹ be-dụ <<Ụt-kur ụt-Tụt.>> Da-ụ Burus hyanẹ ụn wa nọmụ u-Rụ ụt-vam, tụmsụ wa sur m-kwụm bẹb-dụ jab.
16 Da-ụ it teyẹ ụ Roma tụ-shụ tụ Roma yagụ Burus wa shụ'ụt ụ bu-ụ m-sẹg ụr-kot ụ Karma-nẹ i ọ er-ụr ro.

Burus nọng ụt-bụt ụ Roma

17 Da-ụ roog-mụ ụt-tụt arkẹ, Burus fog tụ-shụ Yahuda-nẹ. Da-ụ ẹ mọrgẹ sẹ wa zụ ụn, <<Nọ ọr-ụt ri, ko ba shụ'ụtẹ ụzụ ụm nọngụ nẹt-ụt in tọkọn ba'as-tọ da, ko ọkọn ụ tẹk-ụ ụr-ma'in dụ i matẹ ụso-ụt in, ko iyanẹ na maastẹ mẹ ụ Urusharima. Ẹ yasụ mẹ ụdụ Roma-nẹ na tagụ mẹ.
18 Ụn hen da-ụ ụn gwatẹ, ụn ụt-sa ụn yagụ mẹ, remụ zụ ụn byụk-ụt mẹ ụ tọkọn ba'as-tọ nẹ tụ kọrẹ na họ mẹ da.
19 Da Yahuda-nẹ gụgmẹ ụt-ees, shụ'ụtẹ ụzụ ụm hụụt rem-ụs sẹ m-ha ụdụ Kaisar, ko ba shụ'ụtẹ ụzụ ụm zattẹ sẹkẹn rem-sẹ sụ ụm haatụn remụ nẹt-ụt in da.
20 Dẹ wụtẹ ụm kon-ụt ụzụ nọ haan ụ anẹ ụka ụm dọtẹ warụ nọ kọ remụ u-yan ọ ụm ọttẹ wa bu-ụ m-tọk. Ụm ọ ụ-mẹ ụ bu-ụ m-tọk remụ zụ ụm wa'ag jab ụdụ Kiristi. Ụm tumb-nẹ Rụ-ụ estẹ ụs-rem ụzụ wa tọmtụn Kiristi ụdụ in Yahuda-nẹ. Tụmsụ wa haagụn.>>
21 Sẹ ẹ zụ wụn, <<It, it hyang ọkọn ran-ọ dụgụ gas-ụ Yahudiya ụ mọttụ rem-ụs ró da. Wakụn haagụn hen wa warụ it rem-ụs ró da, ko wa war sẹkẹn rem-sẹ sụ yọ-sẹ ụ bọ da.
22 Sẹdi it ụt-sa it họg ya-dụ jab-ụ ró, nọmụ it napẹ di mọt-tụ fụn-u Yẹsọ Kiristi yụ Burus ọ bụt-tụ ya. Kọhẹnẹ nẹt-tụ ọ warrụ nọm-ụt yọ-tọ ụ fụn-u inya.>>
23 Ẹ wa'ag họ-dụ ẹ dẹ ụr-shụ'ụt ụ Burus nẹ. Sẹ ẹ haan ụ be-dụ wa cụstẹ, ụn haagụn hen u-tát. Dụgụ ụr-wụn m-ha m-rim, wa ọ yadụ ụn m-zụn ụ mọttụ Farụk-dụ u-Rụ. Wa ụt-sa wa nakụn ụn ụ haan ụdụ Yẹsọ remụ kọsẹ-tụ u ọ nọmụ ụn tụ rem-ụs Mosa ụ rantụ a-warrụ rem-sụ u-Rụ nẹ.
24 Ẹkẹn Yahuda-nẹ yaag Jab-ụ rem-ụs ro, tụmsụ ẹkẹn yaag jab da.
25 Remụ iya ẹkẹn eestẹ ụ ọr-ụt ẹ nẹ da. Burus nụp ụzụ ẹkẹn ọro i za ụssa ẹr-rụ wa da, da-ụ ẹ ọ mọt-tụ ụr-arụk, sẹ wa zụ, <<Yar-u u-Rụ nọngụ i matẹ ụso-ụt in ụs-rem. Wa nọng rem-ụs sẹ ụdụ wa-warrụ rem-sụ u-Rụ Ishaya tụmsụ nọm-ụ wa warẹ ụ remụ nọ nip-tọ.
26 << <Dẹ'ẹ ụdụ nẹt-ụt tun-tọ bọ zụ,
<<Nọ ụt-họg, sẹdi nọ za ụt-nap da;
nọ ụt-hyan,
sẹdi nọ za gwadụ ụr-nu da.>>
27 Rụ-ụ zụụg a-warrụ rem-ụs wa,
nẹt-ụt tuntọ gwa'ag ụr-nu da,
remụ zụ jab-ụs ụn rindụssẹ.
Ụn ọttẹ ụt-tọ,
sẹdi ụn gwa'ag nu-dụ nọm-ụ ọ ụt-họg da,
ụn takkẹ is-ụ ụn,
remụ zụ ụn za ụssa ụn hyan da.
A ụn ụt-sa ụn dor nọm-ụ ụm warụ ụn,
ụn za gwa'ag ụr-nu ụ jab-ụs ụn,
nọm-ụ ụn hyanẹ mẹ
ụt-nọm tụmsụ nọm-ụ
ẹ họgẹ mẹ ụt-war.

Ẹ za byụrgụn dụgụ fụn-sụ ụt-ba'as ụ ụn tụmsụ ụm za ụkụrtẹ ụn.>†
28-29 <<Ụm ụt-sa nọ nap ụzụ, Rụ-ụ tọmgụn rem-sụ u-ụkụr m-ha ụdụ i za-yahuda-nẹ da. Tụmsụ ẹ dẹ kab-dụ sẹ.>>‡
30 Burus shụ'ụt ụ bu-ụ m-sẹg m-te ụs-hak ụs-yụr, wa ọ kab-dụ kowan wụ haanẹ ụdụ ro.
31 Burus nọng ụt-bụt tụmsụ ụt-kọsẹ nẹ ụka Rụ-ụ dor-ụt tẹ jab-ụs ẹ tụmsụ wa nọmụ ụn ụt-kọsẹ ụ mọt-tụ Yẹsọ Kiristi. Wa nọng iya za u-gyẹr, tụmsụ wakụn hoostẹ wụn da.

† **28:27** Gwat tụmsụ: Isha 6:9,10. ‡ **28:28-29** Tọkọn ran-tọ: <<*Họgọn!*>> 29*Da-ụ wa warẹ iya, sẹ Yahuda-nẹ yagẹ kụn ẹ hụ inan ụ tẹk-ụ mẹ ụn.*

Ran-u Burus ụ dọ'ẹ ụdụ Roma-nẹ

Ụs-vụk

1 Mẹ, Burus wa-dorụ Kiristi Yẹsọ, mẹ panẹ unọ ran-ọ. Rụ-ụ dak mẹ Wa-tọm-ụ Yẹsọ. Wa dak mẹ remụ ụm nom-ụt bụt-tụ Rem-sụ m-Rẹmẹr sụ u-Rụ.
2 Kanda haan-ụr Yẹsọ, Rụ-ụ nọng estẹdụ Rem-ụs sẹ m-tumb nẹ, sụ rwụnẹ dụgụ nu-ụ a-warrụ Rem-sụ u-Rụ nẹ, ụka ọttẹ m-pan ụ-mẹ Ran-ụ Rem-sụ u-Rụ u-hẹn.
3 Rem-sụ m-Rẹmẹr ụ sẹ, sụ mọttụ Wa'-ụ wa sẹ, wụ shụ'ụtẹ nẹt tụmsụ wa rwụụn dụgụ kọ-ụr Dawuda.
4 Tụmsụ Rụ-ụ kọskẹ ụzụ Wa'-ụ u-Rụ wa Yẹsọ ọyẹ. Rụ-ụ nọng iya remụ bẹb-dụ Yar-u wa da-ụ na yụnsụ Yẹsọ dụgụ m-mar. Wụna ọ Yẹsọ Kiristi Wa-ko-uyan in.
5 Wụna dagẹ mẹ remụ ụm shụ'ụtẹ Wa-tọm-ụ wa. Rụ-ụ yaag mẹ u-nya ụm shụ'ụt Wa-tọm-ụ Yẹsọ. Wa nọng iya remụ i-za-Yahuda-nẹ da, ẹ dẹ yadụ wụn m-zẹg tụmsụ ẹ dọr rem-ụs rò remụ yadụ jab-ụ ẹ nọmẹ remụ bụt-tụ ụm nọmụ ụn.
6 Nọ nẹt-tụ bọ-ụ Roma, nọ ọ tẹk-ụ nẹt-tụ Rụ-ụ fagẹ ẹ shụ'ụt a-dorụ Yẹsọ Kiristi.
7 Ụm ọ panụ nọ unọ ran-ọ, nọ a-dor-nẹ Roma bẹẹt i Rụ-ụ ọ ụt-cwan tụmsụ wa dụg ẹ shụ'ụt nẹt-ụt wa:

Ụm nọng ụs-tọọg ụdụ u-Rụ Ụso-u in ụ Yẹsọ Kiristi nẹ Wa-ko-uyan, wa rẹ shụ ụ nọmụ nọ u-nya tụmsụ wa ya' nọ jab-ụ pus-ọ.

Burus cwanụg ha-mụ Roma

8 Nọm ụm ụt-sa ụt-zụ ụr-takụn, ụm nọng ụt-vam remụ nọ a-dor bẹẹt i bọ-ụ Roma. Ụm kergẹ nọmụ u-Rụ ụt-vam remụ nọm-ụ Yẹsọ Kiristi nọmẹ, yaag in u-fụn in nọm-ụt ụs-rem u-Rụ nẹ. Tụmsụ ụm nọmẹ u-Rụ ụt-vam remụ zụ nẹt-tụ ọ rem-sụ yadụ jab-ụ nọ ụ-mẹ u-dak u-bẹẹt.
9 Rụ-ụ nak ụka ụm hoptẹ nọmụ nọ ụs-tọọg kọ-uyan da-ọ. U-họ m-gyụp nẹ ụ-mẹ tọọg-ụs ri ụm haatụn kọn-ụs nọ ụdụ Rụ-u ri, wụ ụm ọ ụt-dọr jab gan, tụmsụ ụm ọ dọnsẹ-dụ Rem-sụ m-Rẹmẹr sụ Wa'-ụ wa.
10 Tọọg-ụs ri ko-uyan da, Rụ-ụ upsẹ mẹ u-fụn ụm haan ụm hyen-ụt nọ, abitẹ iya wa ọttẹ ụssa.
11 Ụm cwanụg ụr-haan ụdụ nọ, ụm nọmụ nọ ụs-tọọg nọ kum-ụt nya-ụ u-Yar remụ nọ shụ'ụtẹ ụt-mọr u-Rụ tụmsụ nọ sur m-wa jab-ụs nọ ụdụ rò.
12 Cwan-ụt ri ọ ụzụ, mẹ ụ nọ nẹ in swụrụn hi-ụt in m-shiriktin ụ yadụ jab ụdụ Yẹsọ.
13 Ọr-ụt ri, ụm ụt-sa nọ nap, ụs-fụn u-tát, ụm saag ụm haan ụdụ nọ. Sẹdi ụm kwụmụg ụr-kẹr da ụ haan ụ da-ọ. Ụm cwanụg ụm haan ụm sẹgụ nọ ụka nọ dọtẹ swụrụ ụr-bẹb ụ-mẹ Yẹsọ Kiristi. Ụm cwanụg ụm nọmụ nọ iya ụka ụm nọmtụ ẹkẹn nẹ i za-Yahuda-nẹ da.
14 Shụ'ụtẹ mẹ ụka ụr-mag ụ-mẹ jab-ụ ri ụdụ ụt-nẹt ụt-bẹẹt. Shụ'ụtẹ mẹ ụr-mag ụdụ nẹt-tụ Girik ụ ya za Girik-nẹ da, tụmsụ ụdụ a-m-nap-nẹ ụ a-za-m-nap-nẹ.
15 Ọ wụtẹ ụm zọngtẹ ụt-bụt sụ Rem-sụ m-Rẹmẹr ụdụ nọ i ọ bọ-ụ Roma.

Bẹb-dụ rem-ụs Yẹsọ

16 Ụm za họg-dụ ẹ'-mụ warrụ Rem-sụ m-Rẹmẹr da. Remụ zụ Rem-sụ m-Rẹmẹr ụ sẹ ọ bẹb-dụ u-Rụ nẹ dụ u-ụkụr ụdụ nẹt-tụ ya jab: Rụ-ụ takụn ụkrụ Yahuda-nẹ i ya jab, sẹ i-za-Yahuda-nẹ da.
17 Remụ mẹ rem-sụ m-Rẹmẹr jab-ụ sọ-ọ dụgụ-dụ u-Rụ kọskẹ, jab-ụ sọ-ọ ụ ọọgẹ ụdụ yadụ ụt-nip dụgụ ụr-takụn m-ha m-vastẹ, ụka rem-sụ u-Rụ pụntẹ sẹ ụzụ <<Nẹt-ụ jab-ụ sọ-ọ wa ụt-kwụm ụr-fat a wa ya' jab ụdụ u-Rụ.>>*

Ryab-sụ u-Rụ ụdụ a-ụt-ba'as-nẹ

18 Rụ-ụ kọskẹ ryab-ụs wa sụ rwụnẹ dụgụ dọm u-rụ ụdụ a-za-jab-ụs sọ-sẹ nẹ ụ a nọm-dụ nọm-ụt yọ-tọ nẹ. Remụ nọm-ụt yọ-tọ tụ nẹt-tụ ọ ụt-nọm wa'ag ẹ takkẹ ụt-nip.
19 Kamụg ụ kowan ụ nap ụka Rụ-ụ ọttẹ, remụ zụ Rụ-ụ kọskẹ ẹ m-zụn kọwana wa ọọgẹ.
20 Dụgụ da-ụ Rụ-ụ nọmẹ u-dak, nọm-tụ u-Rụ, tụ na hyentẹ ụ is da, ụ shin-m wa mụ za ụt-ta da, tụmsụ ụka wa ọttẹ nẹ, kọskẹ m-zụn cas ụ-mẹ nọm-tụ Rụ-ụ nọmẹ. Remụ iya ka ụt-nọm zarra ụ nẹt-ụ zụ wa nak u-Rụ da.
21 Ẹ nak u-Rụ, sẹdi ẹ ye'et wa m-sek ụka u-Rụ da, tụmsụ ẹ nọm-tụ wa ụt-vam remụ

* **1:17** Gwat tụmsụ: Haba 2:4.

nǫm-ų wa nǫmę da. Remų zų dorog-ųs ųn shų'ųtę m-zan, tųmsų jab-ųs ę shųųg u-cwųm.
22 Ę ǫ m-hyan ųka zų ųn ǫ ųs-vęr nę, sędi dorog-ųs ųn sų m-rag sę.
23 Ę swasę nǫm-dų ųt-huuk ųdų u-Rų wų za ųr-ma da, sędi ę hų nǫmų ųt-ryųn tų ǫttę sha-mų ųt-nęt tų dę m-mar ų no nę ų ųt-bisa nę ų nǫm-ų ųr-fat nę.
24 Remų iya, Rų-ų yagę ųn, ę hų nǫm-dų nǫm-tų ę cwanę ų jab-ųs ę. Ę hų yų-dų m-ǫ ų-mę dų kǫb-dų ya-dų war-tų ǫr-ųt ųn nę m-zęg.
25 Ę yagę dǫrrų Rų-ų ųt-nip, ę ship ųs-bi. Ę hų ųt-huuk ų m-tǫk nę ųdų nǫm-tų Rų-ų nǫmę, sędi Rų-ǫ nǫmę ųn bęęt. Rų-ǫ kǫrę na nǫmę ųt-vam za ųr-ma. Ų shų'ųt iya.
26 Remų iya, Rų-ų yagę ę, ę nom-ųt nǫm-tų ę cwanę tų m-'ę. Kǫ nęta-nę ę yagę m-roog campa-ųt ę nę, ę hų m-roog ų ǫr-ųt ę nę nęta-nę.
27 Campa-nę tųmsų ę yagę m-roog ų nęta-ųt ę nę. Sędi ę to m-ǫ ų ǫr-ųt ę nę. Campa-nę nǫmǫg cwų-tų m-'ę ų ǫr-ųt ę nę, tųmsų ę swaag ųr-kǫb remų nǫm-tų ę nǫmę.
28 Ba shų'ųtę ųzų ę gųgųmtę ę kum nap-mų u-Rų, sę wa yagę ę dor dorog-sų m-zan ųn. Ę hų nǫm-dų nǫm-tų kamę ųzų ųn nǫng da.
29 Jab-ųs ųn ǫ shųyi-shųyi ų nǫm-ųt yǫ-tǫ.
Ę ǫ ų nǫmų nęt-nę nǫm-ųt yǫ-tǫ.
Ę pastę cwan-tų m-zan.
Ę ǫ nǫmų nęt-nę nǫm-tų dę naasų ę jab.
Ę pastę ųr-shųb.
Ę ǫ ų hǫ-dų ų nęt-nę.
Ę pastę u-har.
Ę parrų nęt-nę.
Ę ǫ jab-ų rim-ǫ nę.
Ę ǫ m-shat.
30 Ę ǫ tųdų dim-tų nęt-nę.
Ę yakkę u-Rų.
Ę pastę jųrmų ųt-nęt.
Ę pastę jaksų ųt-dǫs.
Ę yųkkę hųk-mų ųr-hi.
Dorog-ųs ę sų yǫ-sę sę.
Ę ǫ kǫb-dų kab-dų rem-sų i matę ę nę.
31 Ę zattę ųr-hi da.
Ę nom-ųt nǫmų ę cintę ųs-rem da.
Ę hog-ųt ǫn-dų nęt da.
32 Ę nak ųzų Rų-ų zųųg, i nomę nǫm-ųt tǫ ę kǫrgę na hǫ ę. Sędi ę zęngę ų nǫm-dų nǫm-tų za sǫ-tǫ. Ę maag ųkųn da, ę hų swųrų ękęn bęb-dų nǫm-dų nǫm-ųt yǫ-tǫ tǫ.

2

Rų-ų kwųp-dų ųs-rem hǫn-hǫn

1 Ǫr-ų ri, bǫ wa hyan-dų ba'as-tų ǫr-ų ró, bǫ zattę nǫm-ųt war da. Remų zų da-ų bǫ kwųpų wakųn ųs-rem, bǫ ǫ ęngųssę hi-dų war ró, remų zų nǫm-ų bǫ ǫttę kwųpų wakųn ųs-rem, ǫ bǫ ǫ ųt-nǫm.
2 Ųm zųųg iya remų zų Rų-ų nak ųt-nip da-ų wa ǫ kwųp-dų ųs-rem sų nęt-tų ǫ nǫm-dų gǫ-dų nǫm-ųt yǫ-tǫ tǫ.
3 Bǫ nęt, wa kwųpų nęt-nę ųs-rem remų nǫm-dų nǫm-ųt yǫ-tǫ, sę bǫ ǫ nǫm-dų nǫm-ųt yǫ-tǫ kǫ bǫ, ¿Bǫ ǫ m-hyan ųzų bǫ kųs-mų kwųp-dų ųs-rem sų u-Rų?
4 Kamųg in napųn ųzų Rų-ų nǫngų in nǫm-ųt sǫ-tǫ, ų ǫn-ųr wa nę tųmsų wa zattę hǫr-mų ųs-nip da. A in jųrųm wųn da remų gag-dų jab-ų wa ųdų in. Napųn ųzų Rų-ų kǫsų in ǫn-ųr wa, remų in byųrtųn ųdų wa tųmsų in yagę nǫm-dų ųt-ba'as.
5 Sędi remų kǫb-dų hǫg-mų ųs-rem, ų kǫb-dų ųt-byųrųn nę ųdų u-Rų, bǫ ǫ naknų hi-ųr ró swadų ųr-kǫb ų hǫ-dų ryab-sų u-Rų. Ų Hǫ-ųr rę wa dę nǫmų nęt-nę kwųp-dų ųs-rem hǫn-hǫn.
6 Rų-ų <<dę top kǫwan hǫn-hǫn ų gǫ-dų pama-ų wa nǫmę.>>*
7 Rų-ų dę yadų fat-dų za ųr-ma ųdų nęt-tų ǫ nǫm-dų nǫm-ųt sǫ-tǫ, tųmsų ųdų i wa jab ę kum ųt-fų'ųbsę, m-sek nę ų wadų jab nę ų Rų-ų ya ųn fat-dų za ųr-ma.
8 Sędi tǫkǫn nęt-tǫ ǫttę cwan-tų ųr-hi, ę yaag jab-ų nǫm-ų Rų-ų zųyę nip-tǫ da. Ę re shų ų nǫm-dų nǫm-tų za sǫ-tǫ. Rų-ų dę yadų ųn ųr-kǫb sok.
9 Wa dę yadų nęt bęęt wų ǫ nǫm-dų nǫm-ųt yǫ-tǫ ųr-kǫb sok ų namų jab nę, Rų-ų dę hęęsę yadų Yahuda-nę ųr-kǫb, kanda wa ya' i-za-Yahuda-nę ųr-kǫb.
10 Sędi Rų-ų dę yadų kǫwan wų ǫ nǫm-dų nǫm-ųt sǫ-tǫ, m-zęg, m-sek nę, ų res-dų jab nę. Rų-ų dę ųt-takųn ųdų Yahuda-nę, kanda wa ya' i-za-Yahuda-nę.

* **2:6** Gwat tųmsų: SępV 62:12; ShaR 24:12.

11 Remų zų Rų-ų kǫstę m-kųųk da.

12 I za-Yahuda-nę da, a ę nǫmę ųt-ba'as,
Rų-ų dę kwųpų ę ųs-rem kǫ ųka ę zattę bǫr-
ųt Rų-ų yasę Mosa da. Tųmsų Yahuda-nę i
ǫttę bǫr-ųt Mosa, a ę nǫmę ųt-ba'as, Rų-ų
dę kwųpų ę ųs-rem remų kǫb-dų dǫrrų ųt-
bǫr.
13 Nǫng hǫn-hǫn na ya ųn ųr-kǫb, remų
za nęt bęęt wų napę bǫr-tų u-Rų wa ǫ nęt-
ų jab-ų sǫ-ǫ da. Sędi nęt-tų ǫ dǫrrų nǫm-ų
bǫr-tų Rų-ų yasę Mosa, Rų-ų dę fag-dų nęt-
ų wa, wa jab-ų sǫ-ǫ.
14 Ękęn i za-Yahuda-nę dor bǫr-tų Rų-ų
yasę Mosa. Kǫskę ųzų bǫr-tų u-Rų ǫ ų-mę
jab-ųs ųn, kǫ ba shų'ųtę ųzų wakųn ya'astę
ųn bǫr-tų Rų-ų yaasę Mosa da.
15 Yų-ųr ųn kǫskę ųzų ę nak ų-mę jab-ųs
ę nǫm-ų Rų-ų ųt-sa ų-mę ųt-bǫr. Remų zų
da-ų ę nǫmę nǫm-ų za sǫ-ǫ, jab-ųs ę kǫsų ę,
tųmsų a nǫmę ų sǫ-ǫ jab-ųs ę kǫsų ę.
16 Remų iya, ųka nǫ hogtę mę bųt-
tų Rem-sų m-Ręmęr ǫ ųt-war, iya dǫtę
shų'ųtę. Rų-ų dę yadų Yęsǫ Kiristi m-
shin mų wa dǫtę kwųpų nęt-nę ųs-rem, kǫ
dorog-sų m-yasa sų jab-sų ųt-nęt ųs-bęęt.

Yahuda-nę ų Bǫr-ųt Mosa nę

17 Bǫ fogę hi-ųr ró <<Wa-Yahuda wa,>>
bǫ tǫstę jab-ų ró ų dǫm-ų bǫr-tų u-Rų,
tųmsų bǫ ǫ ųt-ųk ų yų-ųr ró ųzų bǫ nęt-ų
u-Rų wa.
18 Bǫ nak nǫm-ų Rų-ų ǫ ųt-cwan. Remų
zų nęt-tų iis-tų bǫ bǫr-tų u-Rų, tųmsų bǫ
nak nǫm-tų kamę bǫ dag tų ǫ hǫn-hǫn.
19 A mųnę ųzų bǫ zattę u-sakna da ųzų bǫ
ǫǫgę dor-ųt nęt-tų ǫ pǫ-nę, tųmsų bǫ ǫ bǫ
m-zųn ųdų nęt-tų ǫ ų-mę u-cwųm.
20 Bǫ kabę ųzų bǫ wa-ųt-kǫsę a-kǫb-dų
m-nap nę wa ų ya'ag-ų rękę nę, remų zų
bǫ nak ųzų bǫr-tų Rų-ų yasę Mosa ǫttę m-
nap ų ųt-nip nę.
21 Bǫ wa iis-ų ękęn, ¿bǫ iistę hi-ųr ró?
Bǫ wų ǫ ųt-bųt ųzų nęt-tų yagę u-hiw, ¿bǫ
gwak-ųt nǫm-ų bǫ ǫ ųt-war ųr-zwar nę ųzų
bǫ nom-ųt u-hiw da?
22 Bǫ wų ǫ ųt-zų a nęt-tų nǫm m-ǫ da, ¿bǫ
gwak-ųt nǫm-ų bǫ ǫ ųt-war ųr-zwar nę ųzų
bǫ nǫm-ųt m-ǫ da? Bǫ wų tontę m-gir da,
¿bǫ nom-ųt u-hiw ų pyų m-gir da?

23 Bǫ wų ǫ ųt-ųk ųzų bǫ ǫttę bǫr-tų Rų-ų
yasę Mosa. ¿Sędi bǫ gwak-ųt ųzų bǫ naastę
dim-dų u-Rų da-ų bǫ pasę rem-sų u-bǫr da?
24 Dę wųtę Rem-sų u-Rų zųųt, <<Nǫm-ų
Yahuda-nę ǫ ųt-nǫm wa'ag i-za-Yahuda-nę
ǫttę jųrmų Rų-u Yahuda-nę kǫhęnę.>>†
25 Nǫm-dų ųr-pęs ǫttę ųr-zwar, a nęt-ų
dǫrę bǫr-tų u-Rų. Sędi a nęt dǫrę bǫr-tų u-
Rų da wa shų'ųtę ųs-gan ų nęt-tų na nǫmę
ųr-pęs nę da.
26 A shų'ųtę zų i zattę ųr-pęs da, ę ǫ dǫrrų
bǫr-tų u-Rų, Rų-ų dę kab-dų ę nęt-ųt wa.
27 Na dę kwųpų nǫ ųs-rem remų zų nǫ
ǫttę bǫr-ųt Mosa tųmsų nǫ nǫmǫg ųr-pęs,
sędi nǫ ǫ pas-dų bǫr-ųt tǫ.
28 Wa-Yahuda wų ųt-nip wa bǫ ǫyę da, a-
bǫ shų'ųtę wa-Yahuda u-war. Sędi ǫttę ųr-
zwar bǫ shų'ųt wa-Yahuda ų jab u-war nę.
29 Wa-Yahuda ųt-nip wa ǫ wų jab-ų wa
ǫǫgę hǫn-hǫn ųdų u-Rų. Yar u-Rų ǫ dǫ'ę
nǫmų jab-ų nęt ųr-pęs za bǫr-tų nęt panę
da. Gǫ-dų nęt-ų wa kum ųt-vam dųgų-dų
u-Rų, za dųgų-dų nęt da.

3

Rų-ų ǫ nǫm-dų nǫm-ų wa zų wa ųt-nǫm

1 ¿Dękųn sęgę-dę ǫro dų Yahuda-nę kumę
dų i-za-Yahuda-nę kumtę da? ¿Yan-ǫ nęt dę
ųt-kwųm ana nǫmų wa ųr-pęs?
2 Sęgę-dų ǫro dų nęt dǫ'ę ųt-kwųm ųs-fųn
u-tát! Rų-ų ya'astę rem-ųs wa ųdų Yahuda-
nę remų ę got sę ųr-zwar nę.
3 Yahuda-nę u-tát ę zattę yadų jab ųdų u-
Rų ųka ę nomtę estędų ųs-rem ųzų ųt-ya
jab da. Wakųn ųt-kerę ųt-shųt ųzų, <<¿Nǫ ǫ
m-hyan ųzų a Yahuda-nę shų'ųtę a-kǫb-dų
yadų jab, ųt-wa ų Rų-ų yagę nǫm-dų nǫm-ų
wa nom-tų Yahuda-nę es-dų ųs-rem?>>
4 Za ųt-nǫmę da iya! Kǫ nęt-nę bęęt
shų'ųtę a-ųs-bi, u-Rų wa-ųt-nip wa, ųka
Rem-sų u-Rų zųttę:
<<Remų nęt-nę hyen-ųt ųzų nǫm-ų
bǫ warę ų mǫttų ba'as-ųt ųn nip-tǫ,
tųmsų bǫ rę ųr-kǫrrǫ ana
ǫ kwųp-dų rem-ųs ró.>>
5 Abitę nǫm-ųt yǫ-tǫ in ǫ ųt-nǫm kǫskę
nǫm-ųt sǫ-tǫ tų Rų-ų nǫmę, ¿In dęęn ųt-zų
Rų-ų nǫng hǫn-hǫn da a wa ya' in ųr-kǫb?
(Sin-sę dorog-sų ųr-ma nęt sę.)

† **2:24** Gwat tųmsų: Isha 52:5; Ęzik 36:22.

6 Za ụt-nọmę iya da! A shụ'ụtę Rụ-ụ
nọmę họn-họn da kọ-uyan da, ¿rẹnę ọ wa
dọtę nọmụ nẹt-tụ u-dak kwụp-dụ ụs-rem
họn-họn nę?
7 Wakụn wa ụt-kerę ụt-zụ, <<A mụnę ụzụ
bis-ụs ri hatụn m-swụr mụ nip-tụ Rụ-ụ ụ
swụr-mụ zęg-m wa nę, ¿Remụ u-yan ọ Rụ-ụ
dọtę kwụpụ mę ụs-rem ụzụ mę wa-ụt-ba'as
wa?>>
8 Tọkọn nẹt-tọ kẹk-tụ it ụs-rem ụzụ it
zụụg, <<Yagę it nọm ụt-ba'as, remụ nọm-ụt
sọ-tọ nom-ụt.>> Sẹdi Rụ-ụ dę kwụpụ ụn ụs-
rem họn-họn.

Wakụn za nẹt-ụ sọ-ọ da

9 ¿Yan-ọ in dọ'ẹ ụt-zụ? ¿In Yahuda-nę
zęg m-zęg i-za-Yahuda-nę da? Kọ ọkọn, na
kọskụ ụzụ ụt-nẹt ụt-bẹẹt! Ụ Yahuda-nę ụ i-
za-Yahuda-nę da gansę na ọyę remụ bẹb-
dụ ụt-ba'as dę ọ dor-tụ na.
10 Ụ-mę Rem-sụ u-Rụ, na panụg nọm-ụt
tun-tọ ụt-bẹẹt:
<<Nẹt-ụ jab-ụ sọ-ọ zarra,
kọ wa-gan;
11 wakụn zaar wụ ọ m-nap nę da,
wakụn zaar wụ ọ sa-ụ u-Rụ da.
12 Nẹt-nę bẹẹt ę yakkę fụn-yụ u-Rụ,
Nẹt-nę bẹẹt ę zattę fụn da;
Wakụn zaar wụ nomę nọm-ụt sọ-tọ da,
kọ wa-gan.>>*
13 <<Nu-ụt ę ọ ụka ụt-sag tụ ọ ụr-hụk,
Rem-ụt ę shụụg ụs-bi.>>†
<<Rem-ụs ę ụka m-rab mụ fa-u yọ-ya.>> ‡
14 <<Nu-ụt ę shụụg ụ rem-ụs yọ-sę,
ụs-pyap nę.>>§
15 <<Ẹ waastę họ-dụ nẹt da.
16 Kọ hę ę hụụtę ę hatụn u-naas ụ namụ
jab nę
ụdụ ụt-nẹt tụmsụ hi-dụ war'ẹ nę.
17 Ẹ nak fụn-yụ res-dụ jab da.>>*
18 <<Gyẹr-u u-Rụ zaar ụ jab-ụs ụn
da.>>†
19 Ụ da-ọ in nak ụzụ Yahuda-nę ę na ụt-sa
ę dọr bọr-tụ u-Rụ tụ Mosa panę. Na nọmọg
iya hen remụ nẹt-tụ taagtę nọm-ụt war,
tụmsụ Rụ-ụ dę kwụpụ nẹt-tụ dak-u unọ u-
bẹẹt ụs-rem.
20 Remụ iya, wakụn zaar wụ dę ụt-shụ'ụt
wa za ụt-ba'as remụ dọrrụ nọm-ụ bọr-tụ zụ
na nọm da. Nọm-ụ bọr-tụ nomę ọ kọsụ nẹt
ụka ba'as-ụt wa ọttę.‡

Yadụ jab ụdụ Yẹsọ wa'ag in a-jab-ụs sọ-sę nę

21 Sẹdi ụ da-ọ Mosa ụ a-warrụ Rem-sụ u-
Rụ nę kọskę in fụn-yụ yadụ jab-ụ sọ-ọ, za
remụ dọrrụ nọm-tụ bọr-tụ ụt-sa da.
22 Unọ jab-ụ sọ-ọ dụgụ-dụ u-Rụ hagụn
dụgụ-dụ yadụ jab ụdụ Kiristi ụdụ i ya'ẹ ụt-
nip bẹẹt. Mọkọn kụụk-mọ zaar da.§
23 Nẹt-nę kowan nọng ụt-ba'as, tụmsụ ę
nọmọg m-ra ụ sek-mụ u-Rụ nę.
24 Tụmsụ Rụ-ụ nọng sẹgẹ-ụr wa remụ
nya-ụ wa nọmụ in jab gan. Wa nọmọg iya
remụ Kiristi Yẹsọ wụ rurę in dụgụ swadụ
ụr-kọb dụ ụt-ba'as.
25 Rụ-ụ ya'astę Yẹsọ ụka ụr-tọọg dụ hastụ
ụt-ba'as. Wa nọmọg iya remụ wa mụttę
nẹt-nę za ụt-ba'as ụdụ u-Rụ da-ụ ę ya jab
ụdụ Yẹsọ wụ marę ụ remụ in tụmsụ wa
azụg hyụ-m wa. Tọọg-ụ ọ kọskę ụzụ Rụ-ụ
zattę m-kụụk da, tụmsụ remụ gag-dụ jab-ụ
wa, wa ruustę ụ fụn-ụ ba'as-tụ ę nọmę u-
dim wa yaag ụn ụr-kọb da.
26 Rụ-ụ nọng gag-dụ jab-ụ unọ da-ọ remụ
wa kọstę ụzụ wa ọttę jab-ụ sọ-ọ. Tụmsụ nẹt
bẹẹt wụ ya' jab ụdụ Yẹsọ wa dę ụt-shụ'ụt
wa jab-ụ sọ-ọ.

27 Ụ da-ọ hen, ¿yan-ọ na dọtę ụt-ụk? Ọkọn
zarra! Rụ-ụ za kab-dụ nẹt remụ zụ a ọ
dọrrụ bọr-ụt Mosa da, sẹdi wa kab i ọ yadụ
jab ụdụ Yẹsọ ụ tọọg-ụ wa nę.
28 In nak ụzụ Rụ-ụ ọ kab-dụ ụt-nẹt remụ
yadụ jab-ụ ę za remụ dọrrụ u-bọr da.
29 ¿Rụ-u Yahuda-nę ọ war-ọ? ¿Rụ-u a-za
Yahuda-nę wa kọ ę da? Iya ọ, Rụ-ụ nẹt-nę
bẹẹt ọ.
30 Rụ-ọ u-gan, wa dę muutụ Yahuda-nę
ę shụ'ụt a-jab-ụs sọ-sę ụdụ wa, remụ yadụ
jab-ụ ụn. Tụmsụ muut i za-Yahuda-nę da
a-jab-ụs sọ-sę ụdụ wa, remụ yadụ jab-ụ ụn.
31 ¿Nọ ọ m-hyan in mụụtụn bọr-tụ Rụ-ụ
yasę Mosa m-zan ụ remụ mọttụ ya-dụ jab?
Kọ cashi iya ọ da! Sẹdi a inya jab ụdụ Yẹsọ,
ụt-kọsę ụzụ bọr-ụt Mosa ọttę m-shin.

---

* **3:12** Gwat tụmsụ: Sẹpv 14:1-3; 53:1-3; WBụt 7:20. † **3:13** Gwat tụmsụ: Sẹpv 5:9. ‡ **3:13** Gwat tụmsụ: Sẹpv 140:3. § **3:14** Gwat tụmsụ: Sẹpv 10:7. * **3:17** Gwat tụmsụ: Isha 59:7-8. † **3:18** Gwat tụmsụ: Sẹpv 36:1. ‡ **3:20** Gwat tụmsụ: Sẹpv 143:2; Gara 2:16. § **3:22** Gwat tụmsụ: Gara 2:16.

4

Yadụ jab-ụ Ibrahi

1 ¿A in ọ dorog-sụ mọttụ bọr-ụt Mosa
tụmsụ ụka nẹt dọtẹ ụt-shụ'ụt wa jab-ụ sọ-
ọ, kamụg in baksụn Ibrahi, ụso-ụ ụso-ụt
Yahuda-nẹ.
2 Abitẹ remụ nọm-dụ nọm-ụt sọ-tọ
Ibrahi ọ Rụ-ụ has-tụ wa ụt-ba'as, Ibrahi za
kwụmụg nọm-ụ ụt-ụk ụ-mẹ ụt-nẹt, sẹdi wa
za kum-ụt nọm-ụ ụt-ụk ụdụ u-Rụ da.
3 Rem-sụ u-Rụ zụụg, <<Ibrahi yaag jab
ụdụ u-Rụ, dẹ wụtẹ Rụ-ụ fog-ụt wa wa-jab-
ụ sọ-ọ.>>*
4 Da-ụ nẹt-ụ nọmẹ u-pama, tọp-ụ na dọ'ẹ
tọp-dụ wa họs-mọ da. Sẹdi tọp-ụ nọm-ụ wa
nọmẹ ọ.
5 Sẹdi na got nẹt-nẹ a-jab-ụs sọ-sẹ nẹ, za
remụ pama-ụs ẹ da, sẹdi remụ yadụ jab-ụ
ẹ ụdụ u-Rụ wụ nomẹ họ-dụ ụt-ba'as.
6 Dawuda warụg rem-ụs sẹ da-ụ wa
nọmẹ rem-sụ kom-ụ u-Rụ ụdụ nẹt-ụ wụ Rụ-
ụ fagẹ wa jab-ụ sọ-ọ za wa nọm ọkọn pama-
ọ.
7 <<Nẹt-tụ Rụ-ụ nọmẹ họ-dụ ba'as-ụt ẹ,
ẹ ottẹ Kom-ụ u-Rụ,
I na taksẹ baas-ụt ẹ
ottẹ kom-ụ u-Rụ.
8 Kom u-Rụ ụdụ nẹt,
wụ Yawe za ụt-bakụs
ụ nọm-tụ ba'as-ụt wa nẹ da.>>†
9 ¿Kom-ụ u-Rụ ọ dọm-ụ a-ụr-pẹs-nẹ ụ war-
ẹ kyak i na nọmẹ ụr-pẹs? ¿Kọ bẹẹt ụ a-za-
ụr-pẹs-nẹ? Nọm-ụ in ọ ụt-zụ, <<Ibrahi ọttẹ
yadụ jab ụdụ u-Rụ, dẹ wụtẹ Rụ-ụ kụb-ụt
wụn, wa-jab-ụ sọ-ọ.>>‡
10 ¿Yan da-ọ Rụ-ụ muutụ Ibrahi wa jab-ụ
sọ-ọ? ¿Da-ụ na nọmụ wa ụr-pẹs ọ kọ kanda
na nọmụ wa ụr-pẹs? Rụ-ụ fak Ibrahi wa
jab-ụ sọ-ọ kanda na nọm-tụ wa ụr-pẹs ọ.
11 Sẹdi wa kabụg nap-sụ ụr-pẹs remụ
yadụ jab-ụ rò ụdụ u-Rụ ụzụ wa hastẹ ba'as-
ụt rò. Remụ iya Ibrahi shụ'ụtẹ u-ụso ụ yadụ
jab ụdụ a-yadụ jab nẹ kọ ba na nọmẹ ụn ụr-
pẹs da. Rụ-ụ ọ hyan-dụ ụn a-jab-ụs sọ-sẹ nẹ
remụ yadụ jab-ụ ụn.
12 Tụmsụ wụna ụso-u i na nọmẹ ụr-pẹs,
za rem ụr-pẹs ụ warrẹ da sẹdi dọrrụ da-tụ
yadụ jab-ụ ụso-u in Ibrahi kanda na nọmẹ
wa ụr-pẹs.

Estẹdụ ụs-rem u-Rụ haagụn ụdụ in remụ yadụ jab

13 Rụ-ụ nọngụ estẹdụ ụs-rem ụ yaasẹ u-
dak u-bẹẹt ụdụ Ibrahi ụ kọ-ụr wa nẹ, za
remụ dọrrụ bọr-tụ u-Rụ da sẹdi remụ zụ
Ibrahi yaag jab ụdụ u-Rụ. Remụ iya, Rụ-ụ
zụ Ibrahi nẹt-ụ jab-ụ sọ-ọ.
14 Abitẹ es-dụ ụs-rem sụ u-Rụ ụ i ọ dọrrụ
u-bọr nẹ ọ ụ war-ọ, kọskẹ ụzụ yadụ jab-ụ
nẹt zan-mọ, tụmsụ estẹdụ ụs-rem sụ Rụ-ụ
nọmẹ zattẹ m-kim da.
15 Ụm zụụg iya, remụ zụ bọr-tụ nakụn
ryab-sụ u-Rụ. Tụmsụ be-dụ bọr-tụ zattẹ da,
nẹt za ụt-shụ'ụt wa-kọb-dụ kab-dụ rem-sụ
u-bọr da.
16 Remụ iya, estẹdụ ụs-rem haan ụ remụ
yadụ jab. Rụ-ụ nọngụ in ọ ụka m-họs, ụdụ
nẹt-tụ ọ u-mẹ kọ-ụr Ibrahi, za nẹt-tụ na
yaasẹ nẹ u-bọr ụ war-ẹ da, sẹdi ụr-kot ụ i
ọttẹ yadụ jab ụka Ibrahi. Wụna ọ u-ụso ụ i
ya jab bẹẹt ụdụ estẹdụ ụs-rem sụ u-Rụ.
17 Rem-sụ Rụ-ụ warụg ụzụ, <<Ibrahi, ụm
wa'ag bọ, bọ shụ'ụt ụso-u rem-tụ u-dak u-
tát.>>§ Rụ-ụ nọng iya remụ zụ Ibrahi yaag
jab ụdụ u-Rụ ụzụ wa ọttẹ bẹb-dụ yadụ ụr-
fat ụdụ wụ marẹ, tụmsụ wụ nomẹ nọm-ụt
po-tọ ụ-mẹ nọm-tụ za ọkọn da.
18 Kọ ba shụ'ụtẹ ụzụ Ibrahi zattẹ ọkọn ụ
wa dọtẹ wadụ jab da, sẹdi wa rẹẹg shụ ụ
yadụ jab nẹ ụzụ wa dẹ shụ'ụtẹ ụso-ụ ụt-dak
u-tát, ụka Rụ-ụ zụttẹ wa ụzụ, <<Iya ọ ya'ag-
ụ ró dọtẹ ụt-shụ'ụt.>>
19 Ibrahi yakkẹ ụ yadụ jab-ụ wa ụ mar da,
kọ ba shụ'ụtẹ ụzụ wa nọng ụs-hak ụt-shik
ụt-tan, tụmsụ nẹta wa Saratu arụktẹ da-ụ
ụr-mat.
20 Sẹdi wa nọng u-sakna ụ jab remụ
estẹdụ ụs-rem sụ Rụ-ụ nọmẹ da, sẹdi wa
swụrụg yadụ jab, tụmsụ wa nọmụ u-Rụ m-
sek.
21 Ibrahi yaag jab, Rụ-ọ kerụ nọm-dụ
nọmụ wa zụ wa ụt-nọm.
22 Remụ yadụ jab Ibrahi, Rụ-ụ kabụg wa,
<<wa-jab-ụ sọ-ọ.>>
23 Ụka na pụntẹ ụ Rem-sụ u-Rụ, <<Rụ-
ụ kabụg wụn wa-jab-ụ sọ-ọ.>> Tụmsụ za
remụ Ibrahi ọ war-ọ na pụntẹ da.
24 Sẹdi na panụg rem-ụs sin-sẹ remụ in,
remụ zụ Rụ-ụ muttẹ in a-jab-ụs sọ-sẹ, nẹt

* **4:3** Gwat tụmsụ: Takụ 15:6; Gara 3:6. † **4:8** Gwat tụmsụ: SẹpV 32:1-2. ‡ **4:9** Gwat tụmsụ: Takụ 15:6. § **4:17** Gwat tụmsụ: Takụ 17:5.

beet wu ya' jab udu wa, wu yunse Yeso Wa-ko-uyan in dugu m-mar.
25 Remu ba'as-ut in, to net-tu hote wa, tumsu wa yune dugu m-mar remu wa jaaste ba'as-ut in.

5

Ru-u de yadu in rus-du jab a in toste jab-us in udu wa

1 Ba shu'ute uzu, Ru-u jaaste ba'as-ut in remu yadu jab udu Yeso, in ottе rus-du jab u-me Wa-ko-uyan in Yeso Kiristi.
2 Remu yadu jab-u in, Kiristi upuste in kerru kwum-du nya-u u-Ru u in ottе ur-yu. Tumsu in nong ur-so remu wadu jab-u Ru-u de koso in fu'ubse-tu u-Ru.
3 Tumsu in nomon ur-so da-u net-tu o yadu in ur-kob remu yadu jab-u in udu Kiristi, remu zu in nak uzu swadu ur-kob u in do'e naknu in gag-du jab.
4 A net-u shu'ute wa gag-du jab, Ru-u de muutu wa net-u ur-ka. Tumsu a net-u shu'ute net-u ur-ka, wa de shu'utu wa wadu jab udu u-Ru.
5 Wadu jab za yadu bo m-'e da ko cashi, remu zu Ru-u koske in cwan-ut u wa sok. Wa yaag in Yar-u wa, u-me jab-us in.
6 Da-u in za keru ukru hi-ur in da, regne hon-hon da-u Kiristi mare remu ba'as-ut in.
7 Ut-po ne na kum-ut wakun wu de m-mar remu wakun wa-jab-u so-o, jiya na ut-kere kwum-du net wu de ut-mar remu net-u o nom-du nom-ut so-to.
8 Sedi Ru-u koske in cwan-ut wa, u wa tomton in Kiristi wa mur u remu in, da-u in oogе a-ut-ba'as-ne.
9 Ru-u jaaste ba'as-ut in remu hyu-m Kiristi, za u-sakna, wa de hen u ukru in dugu ryab-su u-Ru.
10 Da-u in oogе m-ra u-Ru ne, Ru-u hongussu in u wa ne remu mar-mu Wa'-u wa. In nak uzu Yeso u keru ukru in, tumsu remu zu wa o ur-fat.
11 Maag ukun da, in do'e nom-du ur-so remu mar-mu Wa-ko-uyan Yeso Kiristi nome wa samge in u-Ru ne.

M-mar dugu-du Adamu ur-fat udu Yeso

12 Uka ba'as-tu cwatun u-me u-dak dugu-du net gan, mar-mu cwaan remu zu net-ne beet nong ut-ba'as. Tumsu mar-mu haan udu ut-net ut-beet, remu ba'as-tu Adamu nome.
13 Kanda na hattun bor-tu Ru-u yase Mosa, net-tu o nom-du ut-ba'as. Sedi na kabug se uka ut-ba'as da, remu zu bor-tu zaar tu net de ut-pas da.
14 Ko ba shu'ute iya, mar-mu takkun dugu da-u Adamu u haan u da-u Mosa, tumsu u i nome ne ut-ba'as remu pas-du u-bor da uka Adamu nomte. Adamu tumsu wa oogе ryun-u wu de'e haan. *
15 Sedi hastu ba'as-ut in tu Ru-u nome o uka m-hos udu in, za uka ba'as-ut Adamu da. Remu zu ba'as-ut wa-gan nakkun mar-mu ut-net u-tát. Sedi nya-u u-Ru o u-tát, remu hos-mu wa nome u-me net gan u wa, Yeso Kiristi hattun nya-u u-Ru udu ut-net u-tát.
16 Tumsu, nya-u u-Ru ganse oogе u ba'as-ut Adamu ne da. Um zuug iya remu ba'as-ut to tu Adamu nome to nakkun kwup-du us-rem su u-Ru udu net-tu u-dak ut-beet. Sedi nya-u u-Ru muute in za ut-ba'as ko ba in nome ut-ba'as u-tát.
17 Mar-m nomog ur-faruk u-me ut-net remu ba'as-tu net gan, Adamu. Sedi m-zeg iya, Yeso Kiristi samge in u-Ru ne. Ru-u yaag in wa uka m-hos u-tát, tumsu i kabe wa, e de re-du beb-du ut-ba'as m-mar ne u-me Yeso Kiristi.
18 Remu ba'as-tu wa u-gan nome, to haatun net-ne beet swadu ur-kob, tumsu iya-o hen nom-u u-gan u Kiristi nome, o haatun u-ukur u-me kowan, uka Ru-u dote yadu net-ne fat-du za ur-ma.
19 Remu ba'as-ut net gan nome, de wute net-ne beet e shu'ute a-ut-ba'as-ne. Iya-o hen tumsu remu jab-u so-o u net gan nome, net-ne u-tát e de ut-shu'ut a-jab-us so-se ne.
20 Ru-u ya'aste bor-ut wa udu Mosa remu net-tu hyen-ut ba'as-ut e m-zun. Sedi da-u ba'as-tu sure u-tát, nya-u u-Ru zeg u-tát sok.
21 Uka ba'as-tu nomte ur-faruk u-me ut-net ut-beet tumsu hatun un m-mar, iya o hen nya-u u-Ru dote nom-du ur-faruk remu jab-u so-o, u de hatun fat-du za ur-ma remu Yeso Kiristi Wa-ko-uyan in.

* **5:14** Wu do'e haan wa o Yeso.

6

Kiristi getụmtẹ bẹb-dụ ụt-ba'as

1 ¿Yan-ọ in dọ'ẹ ụt-zụ? ¿In dẹẹn ụ re-dụ shụ ụ nọm-dụ ụt-ba'as remụ wa jastẹ ba'as-ụt in tụmsụ wa swụrụ in u-nya?
2 Za ụt-nọmẹ iya da! A in kabẹ Yẹsọ, nọm-tụ wadụ in ụ yụ-dụ ụt-ba'as tọ marụg, ¿rẹ dọtẹ ụt-nọm in ha ụr-yụ u-mẹ ụt-ba'as?
3-4 Ụka na nọm-tụ in ụt-yụbụssẹ m-bụ, in marụg tụmsụ na dok in ụ Kiristi nẹ ụka wa mụrtẹ tụmsụ na dok wa. Na nọngụ in ụt-yụbụssẹ m-bụ remụ in nom-ụt yụ-ụr po-dẹ ụka ụs-gan, ụka Yẹsọ yụntẹ dụgụ m-mar, ụ-mẹ fụ'ụbsẹ-tụ u-Rụ Uso-u in. Iya ọ in kumtẹ fat-ụr po-dẹ. *

5 Ba in shụ'ụtẹ ụs-gan ụ Kiristi nẹ remụ mar-m Kiristi, iya ọ hen in dọtẹ ụt-shụ'ụt ụs-gan ụ yụnẹ-ụr wa ụr-fat ụka wa yụntẹ.
6 Ụka in nụptẹ ụzụ na tarụg yụ-dụ ụt-ba'as ụ in ụ-dọm u-kan da-ụ na tarẹ Yẹsọ ụ-dọm u-kan, taas ụ ba'as-tụ kum-ụt ụr-bẹb ụ jab-ụs in da. Na nọmọg sin-sẹ ụs-bẹẹt taas in shụ'ụt tọk-nẹ i ụt-ba'as da.
7 In nak ụzụ ba'as-tụ zattẹ ụr-farụk ụ dọm-ụ nẹt-tụ marẹ da.

8 Ba shụ'ụtẹ ụzụ in marụg ụ Kiristi nẹ, in ọ yadụ jab ụzụ in dọ'ẹ ụr-fat ụ wa nẹ.
9 In nakkụn ụzụ Rụ-ụ yụnstẹ Kiristi dụgụ m-mar, tụmsụ wa zamụn ụt-swụr m-mar da. Mar-mụ zattẹ ụr-bẹb ụdụ Yẹsọ da.
10 Remụ mar-mụ wa marẹ, ba'as-tụ zattẹ ụr-bẹb ụ-mẹ wụn da, tụmsụ ụ da-ọ wa ọ yụ-dụ nọmụ u-Rụ ụt-fụ'ụbsẹ.

11 Remụ iya hen, kab hi-ụr ró ụka wụ marẹ taas ụ ba'as-tụ dor-ụt wa da, sẹdi bọ kab hi-ụr ró wa ụr-fat ụdụ u-Rụ ụ-mẹ Kiristi Yẹsọ.
12 Remụ iya, a nọ yagẹ ụ ba'as-tụ nọm ụr-farụk ụ-mẹ war-ụt nọ tụ dẹ m-mar da, taas nọ dọr zwarrụ nọm-ụ war-ụt nọ ọ ụt-sa da.
13 A nọ yasẹ ọg-tụ war-u nọ tọ tọ shụ'ụt cwụ-tụ nọm-dụ ụt-ba'as da. Sẹdi nọ yasẹ hi-ụr nọ ụdụ u-Rụ, remụ zụ nọ ọgụ marụg sẹdi ụ da-ọ nọ ọttẹ fat-ụr po-dẹ. Remụ iya yaasẹ war-u nọ ụ shụ'ụt ụka cwụ-tụ m-ank ụ nọm-dụ nọm-ụt sọ-tọ remụ fụ'ụbsẹ-tụ u-Rụ.

14 A nọ yagẹ ụ ba'as-tụ nọm ụr-farụk ụ-mẹ nọ da, remụ zụ bọr-tụ zattẹ ụr-bẹb ụ-mẹ nọ da. Sẹdi, nọmọn ụr-yụ ụ-mẹ shin-mụ nya-ụ u-Rụ.

Nọmọn ụr-yụ ụka tọk u-Rụ ụ nọm-dụ pama-ụ jab-ụ sọ-ọ

15 Ba shụ'ụtẹ ụzụ nya-u u-Rụ ụkụrtẹ in dụgụ ụt-bọr, ¿ụt-shụ'ụt ụzụ na rẹ shụ ụ nọm-dụ ụt-ba'as nẹ? O'o! Kọ ca!
16 ¿Nọ nak ụzụ a nọ yaasẹ hi-ụr nọ ụdụ wakụn ụka tọk-nẹ nomtẹ m-tọk, nọ shụ'ụtẹ tọk-ụ wa, remụ zụ nọ ọ dọrrụ wa da? Nọ kerụ shụ'ụtụ tọk-nẹ ụt-ba'as tụ hụụtụ nẹt-nẹ ụdụ m-mar, kọ nọ kerụ dọrrụ Rem-sụ u-Rụ sụ dẹ wadụ nẹt ụ yụ-dụ jab-ụ sọ-ọ.
17 Sẹdi ụt-vam ụdụ u-Rụ, remụ ụr-takụn nọ ọọg m-tọk ụ-mẹ ụt-ba'as, sẹdi ụ da-ọ nọ kabụg kọsẹ-tụ it nọmụ nọ jab gan.
18 Rụ-ụ ruutẹ nọ dụgụ tọk-mụ ụt-ba'as, nọ shụ'ụtẹ tọk-nẹ ụ nọm-dụ yụ-dụ jab-ụs sọ-sẹ.
19 Ụm kọskụ nọ sha-mụ ụs-rem mụ tọk remụ nọ gotụ ụr-nu, remụ jab-ụ ụr-ma nẹt. Ụr-takụn nọ ọọgụ yasụ ọg-tụ war-ụt nọ ụ nọm-dụ nọm-tụ za u-hẹn tụmsụ ụ swụrrụ nọm-ụt yọ-tọ. Remụ iya ụ da-ọ, yasụn ọg-tụ war-ụt nọ remụ nọ nọm-ụt yụ-dụ jab-ụs sọ-sẹ ụ nọ shụ'ụtẹ u-hẹn nẹ.
20 Ụ da-ụ dim, nọ ọọg tọk-nẹ ụt-ba'as, wakụn wa'ag nọ ụ nọm-dụ nọm-ụt sọ-tọ ụr-bẹb da.
21 Ụ da-ụ dim nọ nọmọg nọm-tụ nọ họg-dụ ẹ'-mụ nọm-dụ tọ ụ da-ọ. ¿Yan top-ọ nọ kumẹ remụ nọm-dụ nọm-ụt tọ? Top-ụ nọm-ụt tọ mar-mọ.
22 Sẹdi ụ da-ọ, Rụ-ụ rwụrụg nọ dụgụ ụt-ba'as, nọ shụ'ụtẹ tọk-nẹ u-Rụ. Nya-u u-Rụ ụ nọ dẹ ụt-kwụm ọ jab u-hẹn, tụmsụ nọ dẹ kwụm-dụ fat-dụ za ụr-ma.
23 Top-ụ ụt-ba'as mar-mọ, sẹdi nya-u u-Rụ fat-dụ za ụr-ma dụ ụ-mẹ Yẹsọ Kiristi Wa-ko-uyan in.

7

In ọ ụka ụr-gụ ụ Kiristi nẹ

1 Ọr-ụt ri nẹ, nọ nak ụka bọr-tụ ọttẹ, nọ nụpụstẹ nọm-ụ ụm dẹ ụt-war, bọr-tụ nom ụr-farụk ụ-dọm nẹt-ụ ọ ụr-fat ụ war-tọ.
2 A in gwatẹ nẹta ụr-gụ, wa ọ m-shụp ụ bọr-tụ ụr-gụ nẹ, da-ụ campa wa ọ ụr-fat.

* **6:3-4** Gwat tụmsụ: Koro 2:12.

Sędi da-ų campa wa marę, wa rwųųg ų bǫr-tų ųr-gų.
3 Remų iya a wa ga wakųn campa wa, ų campa wa nę ųr-fat, na zų wa wa-u-as. Sędi a campa wa marę, wa rwųųg ų-mę ho-yų ųr-gų, a nęta-u ya ga wakųn, wa nǫng m-ǫ da remų zų campa wa marųg.
4 Remų iya nǫ ǫ ǫr-ųt ri nę, mar-m Kiristi ų-dǫm u-kan ǫ wa'ag nǫ shų'ųtę marimari-nę ųdų u-bǫr. Iya nǫ shų'ųtę ųs-gan, ų wų yųnę dųgų m-mar nę remų in nǫm-tų u-Rų ųs-pama.
5 Da-ų in ǫ shų'ųt ų-mę yų-dų ųt-ba'as tų ǫ ųr-yų ų-mę in, kǫsę-tų u-bǫr tǫ yųnstųn dorog-sų nǫm-ųt yǫ-tǫ tų haatųn in m-mar.
6 Sędi ų da-ǫ in kwųng u-ųkųr, Rų-ų rwųrųg in dųgų ųt-bǫr. Ų da-ǫ hen in ǫ dǫrrų u-Rų ų fųn-yų fat-ųr po-dę yų Yar-u wa. Fųn-yų u-ut yų na panę ų-mę ųt-bǫr in dor-ųt ya da.

Bǫr-ųt Mosa ų bębdų ųt-ba'as nę

7 Ękęn ǫro i ǫ ųt-zų, <<Bǫr-tų Rų-ų yasę Mosa ǫ yǫ-tǫ.>> Ę ǫ ųt-zų nap-mų ųt-bǫr wa'ag in ų nǫm-dų ųt-ba'as u-tát, sędi nǫng ųr-zwar ę nǫm ųs-dorog iya da. Bǫr-tų u-Rų tǫ kǫsų mę ba'as-ųt ri. Ųm za nak ųzų shųb-dų nǫm-u wakųn ba'as-tǫ da, sę da-ų bǫr-tų zų, <<A-bǫ wa ųr-is ų nǫm-u wakųn da.>>*
8 Sędi remų bǫr-tų u-Rų tǫ, dę wųtę ba'as-tų kum-ųt ųr-kęr tǫ yųnsųn kǫ-uyan gǫ-dų dorog-sų wadų ųr-is ų nǫm-u wakųn ų-mę jab-ų ri. Ųzų bǫr-tų ǫro da, ba'as-tų za ǫttę ųr-bębda.
9 Ų da-ų dim kanda ųm nap nǫm-ų bǫr-tų ųt-sa, ųm ǫǫg ų ękse hi-ųr ri ų nǫm-tų ųm ǫ ųt-nǫm da. Sędi da-ų ųm napę kǫsę-tų bǫr-tų u-Rų, za rem ųm nųp ųzų ųm ǫ nǫm-dų ųt-ba'as.
10 Sę ųm mųr, bǫr-tų kamę ųzų tǫ hatųn ųr-fat, tǫ hatųn m-mar mų mǫtę mę dųgų-dų u-Rų.
11 Ba'as-tų kwųng ųr-kęr, tǫ parųg mę tǫ wų mę ųs-dorog ųzų mę kerų nǫm-dų ųt-ba'as tųmsų ųm dǫr ųt-bǫr u-da u-gan ųka ųm dǫtę kwųm-dų fat-dų za ųr-ma, sędi ǫ mǫk-ųt dųgų-dų u-Rų.†
12 Kǫ ba shų'ųtę iya, bǫr-ųt u-Rų tǫ ǫ u-hęn nę tųmsų nǫm-tų Rų-ų zų na nǫm nę tǫ ǫ u-hęn nę tų jab-ų sǫ-ǫ, tųmsų tų sǫ-tǫ sok.
13 ¿Sędi yan-ǫ in dǫ'ę ųt-zų, bǫr-tų u-Rų ǫ sǫ-tǫ tųmsų tǫ hatųn in m-mar? Iya ǫ da kǫ cashi! Ba'as-tǫ hatųn mę m-mar. Ba'as-tų dǫrǫg dim-ų bǫr-ųt sǫ-tǫ, tǫ hatųn mę m-mar. Nǫ hyanųg ųka ba'as-tų ǫttę yǫ-tǫ. Tǫ dǫrǫg bǫr-ųt sǫ-tǫ tų u-Rų remų nǫm-dų nǫm-ųt yǫ-tǫ.

Gag-mų ǫyę ų-mę nęt remų ba'as-ųt wa

14 In nak ųzų bǫr-tų Rų-ų yasę Mosa, dųgų Yar-u u-Rų ǫ rwųnę. Sędi mę nęt-wa, tųmsų tǫk ų-mę ųt-ba'as.
15 Ųm nak nǫm-ų ųm dę ųt-nǫm da. Remų zų nǫm-ų ųm ųt-sa ųt-nǫm, ųm nom-ųt ǫ da, nǫm-ų ųm gųgmę ǫ ųm ǫ ųt-nǫm.‡
16 Abitę nǫm-ų ųm ǫ ųt-nǫm, ǫ ųm ųt-sa ųt-nǫm da, ųm kabųg ųzų bǫr-tų u-Rų tǫ ǫ hǫn-hǫn.
17 Mę wa ų hi-ųr ri ų nǫm-dų nǫm-ųt yǫ-tǫ da, sędi ba'as-tų ǫ męn-tų jab-ų ri.
18 Ųm nak ųzų ǫkǫn za ų sǫ-ǫ ų ǫ ų-mę jab-ų ri ųr-ma nęt da, sędi ba'as-tǫ ǫ ų-mę jab-ų ri. Ųm zųųg iya remų zų ųm cwanųg ųzų ųm nǫmǫg nǫm-ųt sǫ-tǫ, sędi ųm kertę ųt-nǫm da.
19 Ųm wa'ag jab ųm nǫm nǫm-ųt sǫ-tǫ, sędi ųm ǫ nǫm-dų nǫm-ųt yǫ-tǫ tų ųm za cwan-tų ųt-nǫm da.
20 A ųm nǫmę nǫm-ų ųm za ųssa ųt-nǫm da, kǫskę ųzų mę wa ǫ nǫm-dų nǫm-ųt yǫ-tǫ tǫ da, sędi ba'as-tų ǫ ų-mę jab-ų ri.
21 Ųm hyanųg ųzų, nǫm-ų ųm nomę ko-uyan da-ǫ; a ųm ųt-sa nǫm-dų nǫm-u sǫ-ǫ, ųm hyen nǫm-ųt yǫ-tǫ ųr-kot ų-mę nę remų ǫ hoostę mę nǫm-dų nǫm-u sǫ-ǫ.
22 Dųgų męn-tų jab-ų ri, ųm ǫ cwan-tų bǫr-tų u-Rų.
23 Sędi ų war-u ri ųm ǫ hyan-dų ǫkǫn ų ǫ m-gag ų-mę jab-ų ri. Ǫ dor-tų mę, tųmsų ǫ muutų mę tǫk ųt-ba'as.
24 Nǫm-tų ųr-ǫn tǫ ųm ǫyę! Wana dę ųkrų mę dųgų nǫm-ų war-u ri ųt-sa, taas ų mǫt mę dųgų-dų u-Rų?
25 Ųt-vam ųdų u-Rų ų-mę Yęsǫ Kiristi Wa-ko-uyan in!

Sędi ųka ųm kųbtę iya, ų-mę dorog-ųs ri ųm ųt-sa ųm dǫr nǫm-tų bǫr-tų zų na nǫm,

* **7:7** Gwat tųmsų: Rwųų 20:17; Muut 5:21. † **7:11** Gwat tųmsų: Takų 3:13. ‡ **7:15** Gwat tųmsų: Gara 5:17.

sẹdi war-u ọ wadụ mẹ ụm shụ'ụt ụka tọk ụt-ba'as.

8

Ụr-yụ ụ shin-mụ Yar-u u-Rụ

1 Remụ iya ụ da-ọ, kwụp-dụ ụs-rem sụ m-mar zamụn da, ụdụ i ọ ụ-mẹ Kiristi Yẹsọ.
2 Remụ bọr-tụ u-yar, tụ mụụtụn in ụr-fat ụ samẹ-dụ ụt-hi ụ Kiristi Yẹsọ nẹ, tọ ruutẹ mẹ dụgụ-dụ bọr-tụ ụt-baas, ụ m-mar nẹ.
3 Nọm-ụ bọr-ụt Mosa kerẹ ụt-nọm da remụ jab ụr-ma nẹt, Rụ-ụ nọmọg ọ. Rụ-ụ tọmgọn Wa'-ụ wa ụ war-ụ m-ma-nẹt remụ wa shụ'ụtẹ ụr-tọọg remụ ụt-ba'as, tụmsụ wa hastẹ bẹb-dụ ụt-ba'as dụgụ war-ụt in.
4 Rụ-ụ nọng iya, remụ in nọm-ụt nọm-tụ bọr-tụ zụ na nom. In nọng iya da-ụ Yar-ụ u-Rụ ọ dor-tụ in, za m-ma-nẹt dụ dor-ụt in da.
5 Nẹt-tụ ọ ụr-yụ ụka dorog-sụ jab-ụs ẹ kọstẹ ẹ, jab-ụs ẹ shụ'ụt ụ shi ụ nọm-tụ dorog-sụ ụr-ma nẹt ụt-sa. Sẹdi i Yar-u u-Rụ ọ dor-tụ ẹ, ẹ nom dorog-sụ nọm-ụ Yar-u u-Rụ ụt-sa.
6 Yagụ jab-ụs nọ ụ nọm-dụ ụt-ba'as haatụn m-mar, sẹdi wadụ jab-ụ nọ ụ nọm-tụ Yar-ụ u-Rụ haatụn ụr-fat ụ rụs-dụ jab nẹ.
7 Kowan wụ muutẹ jab-ụ wa ụ dorog-sụ ụr-ma nẹt, wa shụ'ụtụ hụụb-ụ yọ-ọ u-Rụ nẹ. Ụm zụụg iya remụ zụ wa dọrọg bọr-tụ u-Rụ da, tụmsụ wa ụt-kerẹ ụt-dọr da.
8 Nẹt-tụ ọ dorog-sụ ụr-ma nẹt, Rụ-ụ za họg-dụ zwarrụ gọ-dụ nẹt-ụt tọ da.

9 Sẹdi a in yagẹ dorog-sụ ụr-ma nẹt ụ dor-ụt in da. Yagụn ụ Yar-u u-Rụ ọ dor-ụt in, remụ zụ wa ọ ụr-yụ ụ-mẹ in. Nẹt-tụ zattẹ Yar-ụ rwụnẹ ụdụ Kiristi da, Kiristi nak wa da.
10 A regnẹ Kiristi ọ ụr-shụ'ụt ụ-mẹ nọ, kọ da war-ụt nọ marụg remụ ụt-ba'as, Yar-u u-Rụ dẹ ya' nọ ụr-fat remụ zụ Rụ-ụ kabụg nọ a-jab-ụs sọ-sẹ.
11 Yar-u u-Rụ, ụ yụnsẹ Yẹsọ dụgụ m-mar, ọ ụ-mẹ jab-ụs nọ. Ụka Rụ-ụ yụnstẹ Kiristi dụgụ m-mar, wa dẹ yadụ nọ ụr-fat ụ war-ụt nọ tụ m-mar remụ Yar-u wa ụ ọ ụ-mẹ nọ.*
12 Remụ iya, hụụb-ụt ri nẹ, in ọttẹ nọm-ụ ụt-nọm, sẹdi za ụka dorog-sụ nọm-tụ m-ma-nẹt dụ ụt-sa da.
13 A-bọ ọ ụr-yụ ụka m-ma-nẹt dụ ọttẹ ụssa, nọ dọ'ẹ m-mar. Sẹdi abitẹ nọ ọ dọrrụ nọm-ụ Yar-u u-Rụ ụt-sa, tụmsụ nọ yagẹ ụt-ba'as, nọ dẹ kwụm-dụ ụr-fat.
14 Remụ zụ i Yar-u u-Rụ ọ dor-tụ ẹ, ẹ ọ yaag u-Rụ.
15 Nọ kwụmụg Yar-u dẹ muutụ nọ tọk-nẹ da, remụ iya a nọ shụ'ụt ụ họg-dụ u-gyẹr da. Sẹdi Yar-u ọ dẹ ụt-wa in shụ'ụt yaag u-Rụ, ụ remụ shin-mụ Yar-u ọ in dọ'ẹ fag-dụ u-Rụ, <<Baba! U-ụso in!>>†
16 Yar-u u-Rụ ụ yar-u in nẹ ọ warụ in ụzụ yaag u-Rụ in ọyẹ.
17 Ba shụ'ụtẹ ụzụ yaag u-Rụ in ọyẹ, shụ'ụtẹ ụzụ a kwụm-tụ u-Ụso in ọyẹ. In rẹẹn kwụm-tụ ụt-fụ'ụbsẹ tụ u-Ụso ụr-kot ụ Wa'-ụ wa Kiristi nẹ. Sẹdi a in kumẹ fụbụssẹ tụ Ụso, ka ụt-nọm zarra, sẹ in swaag ụr-kọb ụr-kot ụ Kiristi nẹ.‡

Rụ-ụ dẹ yadụ ya'ag-ụ wa ụt-fụ'ụbsẹ

18 Ụm nak ụzụ, in za kerụ họngụssẹ fụ'ụbsẹ-tụ Rụ-ụ dẹ yadụ in ụ kọb-dụ in ọ ụt-swa nẹ ụ da-ọ da.
19 Nọm-ụ Rụ-ụ nọmẹ u-bẹẹt dụgụ takụn-dụ u-dak, ọ wadụ jab ọ hyan da-ụ Rụ-ụ dẹ kọsẹ kọ rẹ ya'ag-ụ wa ọttẹ.
20 Remụ nọm-tụ ba'as-tụ nọmẹ, nọm-tụ Rụ-ụ nọmẹ ụt-bẹẹt, ẹ kergẹ nọm-dụ nọm-ụ Rụ-ụ cwanẹ ẹ nọm da. Rụ-ụ wa'ag jab ụzụ§
21 nọm-tụ wa nọmẹ tọ ụt-kwụm ụt-wụz dụgụ m-tọk ụt-zụm nẹ. Wa ọ wadụ jab ẹ dẹ kwụm-dụ ụt-fụ'ụbsẹ tụ na dẹ yadụ yaag u-Rụ.
22 In nak ụzụ nọm-tụ Rụ-ụ nọmẹ ụt-bẹẹt ẹ ọ ụr-e' ụ haan ụ unọ da-ọ ẹ ọ ụs-ekụs ụka nẹta ọ họg-dụ rẹmụ ụr-mat nomtẹ.
23 Za nọmụ Rụ-ụ nọmẹ ọ ụs-ekụs ụ war-ọ da, ụ in nẹ bẹẹt, in i Rụ-ụ nọmẹ u-nya ụ Yar-ụ u-Rụ in ọ ụs-ekụs ụ-mẹ jab-ụs in. In ọ ụr-'e tụmsụ ụ wadụ jab nẹ da-ụ Rụ-ụ dẹ muutụ in ya'ag-ụ wa, tụmsụ wa guut war-ụt in.*
24 Remụ wadụ jab, ọ wụtẹ Rụ-ụ ụkụrtẹ in. Sẹdi wadụ jab-ụ nọm-ụ nọ hyanẹ wadụ jab

* **8:11** Gwat tụmsụ: 1Kor 3:16. † **8:15** Ụt-Arameki: <<Abba! Ụso-u in!>> ‡ **8:17** Gwat tụmsụ: Gara 4:7. § **8:20** Gwat tụmsụ: Takụ 3:17-19. * **8:23** Gwat tụmsụ: 2Kor 5:2-4.

dę da. Wakụn za wadụ jab-ụ nọm-ụ wa ọttę ụt-kom da.
25 Sędi a in ọ wadụ jab-ụ nọm-ụ in zattę da, kọskę ụzụ in ọ ụr-'e ụ gag-dụ jab nę.
26 Iya ọ hen Yar-u u-Rụ ọttę nọmụ in ụr-sęgę ụ kọb-dụ ụr-bęb ụ in. In nak ụka nọm-dụ ụs-tọọg da, sędi Yar-ụ u-Rụ ọ ụs-tọọg ụ ụt-shig nę ụdụ u-Rụ remụ in ụt-gom nę tụ za ụt-warę da.
27 Rụ-ọ napę jab ụt-nęt bęęt. Wa nụp ụka dorog-sụ Yar-ụ u-Rụ ụ ọ ụs-tọọg ụ remụ nęt-ụt wa. Da-ụ Yar-ụ u-Rụ nọmụ in ụs-tọọg wa nak nọm-ụ Rụ-ụ ụt-sa.

In zękkụn i rę ụr-kọrrọ

28 In nak ụzụ ụ tęk-ụ ụt-nọm ụt-bęęt Rụ-ụ ọ nọm-dụ nọm-ụt sọ-tọ ụdụ i ọ cwan-ụt wa nę. Wa nom iya ụdụ nęt-tụ wa dagę ụ remụ ę nom-ụt nọm-tụ wa zọngę ę nọm.
29 I Rụ-ụ dagę dụgụ ụr-takụn wa dak wa tụn ę shụ'ụt sha-mụ wa'-ụ wa, remụ wa-ụ wa shụ'ụtę mat-dụ ụr-takụn ụ-mę ban-dụ ọr-ụt wa nę.
30 Remụ i Rụ-ụ dagę, i wa banę. Ę wa jasę ba'as-ụt ę. Tụmsụ in i Rụ-ụ jasę ba'as-ụt ę, wa dę nọmụ ę ụt-fụ'ụbsę.

Wakụn zaar wụ dę ụt-wa ụ Rụ-ụ yagę cwan-ụt in da

31 Gwatụn gọ-dụ rem-ụs sin-sę, ¿Yan-tọ in dọ'ę ụt-zụ? ¿A Rụ-ụ ọ ụr-kot ụ in nę, wana dę m-gag ụ in nę?
32 Rụ-ụ hoostụ Wa'-ụ wa m-mar ụ-dọm u-kan remụ in da, sędi wa ya'astę in Wa'-ụ wa, wa kerụ nọmụ in họs-mụ kọ-uyan.
33 ¿Wana dę sakụ i Rụ-ụ dagę ụt-ba'as? Wakụn zarra, remụ zụ Rụ-ụ muutę ụn za ụt-ba'as.
34 ¿Wana dę kerę ụt-kwụp ụzụ na họ in? Kọ nęt! Yęsọ Kiristi marụg, wa yụnę dụgụ m-mar, ụ da-ọ wa ọ shụ'ụt ụ kom ụs-cwa u-Rụ. Wa ọ ụs-tọọg ụdụ u-Rụ remụ in.
35 Wakụn zaar wụ dę ụt-wa ụ Kiristi yagę cwan-ụt in da! Kọ u-taag, Kọ swa-ụ ụr-kọb, kọ ụs-męr, kọ ụr-so, kọ u-ra, ụr-họnsę nę, kọ m-mar, ọkọn zaar ụ dę hoosụ u-Rụ cwan-ụt in da.
36 Ụka Rem-sụ u-Rụ zụttę,
<<Remụ zụ it ọ nęt-ụt ró,
nęt-tụ ọ ụt-cwan ę họ it.
Ę ọ kab-dụ it ụka nęt-tụ
na dę ụt-họ,
ụka wa-u-pan kụbtę ca m-ha
ụdụ ụt-pan.>>†
37 Kọ ba shụ'ụtę ụzụ, nọm-ụt yọ-tọ tun-tọ ụt-bęęt tọ kwụmụ in, in arụktę na fag in a rę-dụ ụr-kọrrọ, remụ Kiristi ọ cwan-ụt in.
38-39 Ụm nụpụstę ụzụ, wakụn zaar wụ dọ'ę ụt-wa ụ Rụ-ụ yagę cwan-ụt in da:
kọ m-mar,
kọ ụr-fat,
kọ a-tọmụ u-Rụ,
kọ farụk-ụ nọm ụs-te,
kọ nọm-ụ na ọ tęk ụt-nọm,
kọ ụ na dę ụt-nọm ụ da-ụ ọọn nę,
kọ yan gọ-dụ ụr-farụk,
kọ m-ja,
kọ ụr-ra,
kọ ọkọn nọm-ọ ụt-kwụs ụt-kwụs,
tọ kọrgę tọ mọt in ụ cwan-tụ Rụ-ụ nę da.
Rụ-ụ kọskę ụzụ wa ọ cwan-ụt in, ụ wa tọmtọn Yęsọ Kiristi Wa-ko-uyan in wa mụr ụ remụ in.

9

Rụ-ụ dak nęt-tụ Isra

1 Remụ shụ'ụt-ụr ri wa-dorụ Kiristi, ụm ọ warrụ ụt-nip, Yar-ụ u-Rụ ọ dor-tụ jab-ụ ri tụmsụ ọ kọskę ụzụ bisę ụm ọttę da.
2 Jab-ụ ri naag sok, męn-tụ dụng-tę mę za ụr-ma.
3 Ụm nọmọg dorog-ụs sę remụ ọr-ụt ri nę Isra-nę campa-nę ụ ụt-nęta nę, ụm cwanụg ụzụ Rụ-ụ yagụ mę ụm shụ'ụt ụka nęt wụ na wa-ę u-nu, na mọt mę ụ Kiristi nę remụ ụkụr ụ nęt-ụt ri Isra-nę.
4 Nęt-tụ Isra, tọ ọ nęt-tụ Rụ-ụ mụttę ya'ag-ụ wa, wa kọskụ ụn fụụbsę-ụt wa. Wa nọngụ ụn estędụ ụs-rem, wa yasụ ụn Bọr-ụt wa. Wa kọsụ ụn fụn-yụ ụt-huuk ụt-nip nę tụmsụ ụ estędụ ụs-rem nę.*
5 Ibrahi, Ishaku, ụ Yakubu ę ọyę nęngęn-tụ ụso-tụ ụso-ụt in, tụmsụ Kiristi wa-Isra wa ụ mat-dụ nęt. Wụna ọ u-Rụ. Wụna ọ farụk-ụ kọwan bęęt, tụmsụ wa kọrgę na nọmụ wa ụt-vam za ụr-ma, Ụ shụ'ụt iya!
6 Za remụ zụ es-dụ ụs-rem u-Rụ zattę ụr-bęb da, sędi remụ zụ nęt-tụ Isra tọ ụt-bęęt nęt-tụ u-Rụ da.
7 Tụmsụ za nęt-tụ kọ-ụr Ibrahi tọ ọ nęt-tụ u-Rụ da. Remụ iya, Rụ-ụ zụ Ibrahi, <<Ụ-mę

† **8:36** Gwat tụmsụ: SępV 44:22. * **9:4** Gwat tụmsụ: Rwụụ 4:22. † **9:7** Ibrahi ọttę ękęn yaagę, sędi Ishaku wa ọyę wa'-ụ Rụ-ụ nomtę estędụ ụs-rem ụzụ wa ya' Ibrahi.

Ishaku † Me rwuutun bo yaag i um nomu
bo estedu us-rem, za wakun u tek-u me
ya'ag-u ró da.>>‡
8 Yaag-u na mate u-war, e o ya'ag-u Ru-u
da, sedi ya'ag-u estedu us-rem, e o ya'ag-u
Ibrahi i ut-nip.
9 Baksun nom-u Ru-u zuye, da-u wa
nome estedu us-rem, <<Ba da-u shiye, um
de ut-muun, Saratu de mat-du yadu ur-
campa.>>§
10 Mokon sha-mu oro tumsu. Yaag-u
Rebeka ottę u-uso u-gan, wuna o uso-u in
Ishaku.
11-12 Sedi kanda na mat ya'ag-u e yur, Ru-
u wargu Rebeka uzu, <<Wa'-u yat-wa de
nomu wu rek-wa m-tok.>>* Ru-u zuug iya
kanda e nom-ut okon nom-o u so-o ko u
yo-o. Ru-u zuug iya remu zu wuna dage
Yakubu remu zu iya-o Ru-u cinte.
13 Uka Rem-su u-Ru zuttę, <<Um cwanug
Yakubu, um gugumte Isuwa.>>†
14 ¿Yan-o in do'e ut-zu? ¿No o m-hyan uka
zu Ru-u nong hon-hon da? Iya-o da! Ko
cashi!
15 Remu Ru-u zuug Mosa,
<<Wa um cwane um hyan on-ur wa,
me hogu on-ur wa,
wa um cwane um nomu ur-ho,
me nomu wa ur-ho.>>‡
16 Remu iya, za remu cwan-mu net mo
ko pama-us wa da, sedi remu on-du u-Ru
kyak.
17 Rem-su u-Ru zuye Faruk-u Masar, <<Um
wa'ag bo Faruk remu um kostę ut-net shin-
m ri udu ró remu u-dak u-beet nuput
me.>>§
18 Iya Ru-u hogtę on-du wu wa cwane wa
hog on-ur wa, tumsu wa rindusse jab-u wu
wa cwane ut-rindusse.

Ryab-su u-Ru u on-ur wa ne

19 Wakun ut-kere ut-zu, <<Abite iya-o,
¿remu yan-o Ru-u ottę hyan-du ba'as-ut in?
¿Wana de gugmu nom-u Ru-u cwane?>>
20 ¿Sedi wana bo mat-du net bo nom-ut
inan u-Ru ne? ¿Nom-u Ru-u nome, o ut-
kere ut-zu, <<Remu yan-o bo nom-tu me
inya?>>*
21 Wu o ma-u ut-tur, wa keru kab-du ut-
rwab wa nom uka wa ottę ussa. Wa kere
kab-du kwus-du ut-rwab ur-gan, wa muut
ut-tur remu ho-du ur-morog, tumsu tokon
tur-to hen remu net-tu daastę ut-opos u-
me.
22 Iya Ru-u nomtę pama-us wa, wa kose
ryab-us wa remu ut-ba'as tumsu wa kose
uzu remu shin-m wa, wa keru yadu net-ne
ur-kob i nome ut-ba'as. Sedi wa ottę gag-
du jab udu i wa de kosu ryab-us wa, net-tu
kame wa ya' e ur-kob.
23 Iya-o wa ottę ussa wa kose fuubse-ut
wa udu i wa ut-sa wa hog on-ur e, i wa
zonge ur-takun i de kwum-du fubusse wa.
24 In i Ru-u bane, za in Yahuda-ne u war
in da sedi u a-za Yahuda-ne.
25 Uka wa wurtę u ran-u Hoseya uzu:
<<I za net-ut ri da,
um de fag-du e <Net-ut ri.>
Tumsu ko-du um oog gugumte,
um de fag-du de,
<Ko-du um o ut-cwan.> >>†
26 Tumsu <<U be-ur re du na fog-tu un:
<No o net-tu ri i da,> na de fag-du un,
<Yaag-u Ru-u ur-fat.> >>‡
27 Ishaya wa-warru Rem-su u-Ru jakus u-
cwar wa nom us-rem u mot-tu Isra-ne,
<<Isra-ne o u-tát uka hereg-mu m-sa,
sedi u be-du un ottę,
net-to cashi e de
kwum-du u-ukur.
28 Yawe de kwupu u-dak u-beet us-rem za
naas u-da,
tumsu wa hoog se okon za ut-kwus
da.>>§
29 Uka Ishaya wa-warru Rem-su u-Ru
zuttę u dekun be-de:
<<Sedi uzu Yawe wu zege m-shin
yakustę in ekęn u-me yaag-u in da
In za shu'utę uka net-tu bo-u Saduma,
na za horusse in beet uka net-tu
bo-u Gomora.>>*

‡ **9:7** Taku 21:12. § **9:9** Gwat tumsu: Taku 18:10,14. * **9:11-12** Gwat tumsu: Taku 25:23. † **9:13** Gwat tumsu: Mara 1:2-3. ‡ **9:15** Gwat tumsu: Rwuu 33:19. § **9:17** Gwat tumsu: Rwuu 9:16. * **9:20** Gwat tumsu: Isha 29:16; 45:9. † **9:25** Gwat tumsu: Hose 2:23. ‡ **9:26** Gwat tumsu: Hose 1:10. § **9:28** Gwat tumsu: Isha 10:23. * **9:29** Gwat tumsu: Isha 1:9.

Isra-ne yaag jab ude u-Ru da

30 ¿Yan-o in do'e ut-zu u da-o? I za-Yahuda-ne da, zongte e shu'ut net-tu jab-us so-se udu u-Ru da, u da-o e kwumug, jab-u so-o u na kume dugu-du yadu jab.
31 Sedi Isra-ne i cwane e shu'ut a-jab-us so-se u dorru fun-yu u-bor, e kwumug da.
32 ¿Yan-o wute iya? Remu zu Yahuda-ne kwumug o u fun-yu yadu jab da, sedi un cwanug u Ru-u kab un remu nom-du pama-us so-se un. E nong ur-pukse, <<U dom-u ta'ar-ru wadu net ur-pukse.>>
33 Uka otte m-pan u-me Rem-su u-Ru uzu:
<<Gwat! Um kaag ur-taar u Sihiyona †
Taar-du ur-pukse,
Sedi wu ya' jab udu wa,
na za yadu wa m-e' da.>>‡

10

1 Or-ut ri ne, nom-u jab-u ri zege m-cwan u toog-us ri ne udu u-Ru uzu, u Isra-ne kum u-ukur.
2 Um nak un yaag hi-ut un u nom-du pama-su u-Ru sok. Sedi o za u fun-yu nap-du ut-nip da.
3 Um zuug iya remu zu un nak fun-yu Ru-u o ut-dor wa muute ut-net a-jab-us so-se ne. Wa cwanug un kum jab-u so-o u rwune udu wa. Sedi e gugumte fun-yu u-Ru. De wute e otte ussa e kum jab-u so-o remu dorru ut-bor.
4 Kiristi shuuste nom-u wute na nom-ut bor-ut Mosa, remu kowana ya'e jab udu u-Ru, Ru-u de jaasu ba'as-ut wa.

U-ukur u kowan o

5 Kose-ut Mosa koske uzu net de keru shu'utu wa jab-u so-o a wa o dorru ut-bor. <<A-bo ut-sa kwum-du ur-fat, se bo nong nom-u bor-tu zuye.>>*
6 Sedi nom-u Rem-su u-Ru zuye, uka net dote ut-shu'ut wa jab-u so-o remu yadu jab, <<A-bo zu u-me jab-u ró, <¿Wana de dadu dom u-ru?> (Remu wa custun Kiristi u-dak)
7 Tumsu ko no zu, <¿Wana de ur-cwa u-ta u-dak>?>>† (Wa yuns Kiristi dugu m-mar.)
8 Sedi nom-u Rem-su u-Ru zuye ya:
<<Rem-su u-Ru o ut-mor u bo ne,
se o me nu-u ró u jab-u ró ne.>>‡
Rem-us se otte kose-tu yadu jab se in o ut-but.
9 A-bo ware u nu-u ró uzu Yeso Wa-ko-uyan wa, tumsu bo yu' jab uzu Ru-u yunste wun dugu m-mar, bo de ut-kwum u-ukur.
10 Um zuug iya remu zu jab o net dote yadu jab wa shu'ute za ut-ba'as udu u-Ru, tumsu nu-o net dote ur-donse wa kum-ut u-ukur.
11 Uka otte m-pan u-me Rem-su u-Ru, <<Wu ya' jab ro udu wa, wa za nom-du m-'e da.>>§
12 Ru-u koste m-kuuk da. Wa o hyan-du Yahuda-ne u i-za-Yahuda-ne da us-gan. Ru-u net-ne beet o. Tumsu wa nom u-nya udu net-ne beet i foge dim-ur wa.
13 Uka otte m-pan u-me Ran-u u-Ru uzu, <<Kowana fage Yawe u sa-u ur-sege, wa do'e kwum-du u-ukur.>>*
14 ¿Sedi rene o net-tu ya jab udu ró da, e dote keru fag-du Yawe u sa-u ur-sege? ¿Rene o e dote yadu jab udu wu e tame hog-du mot-ut wa da? ¿Rene o e dote ut-hog a wakun waru un da?
15 ¿Rene o a-ut-but dote but-tu a wakun tomu un da? Uka otte m-pan u-me Rem-su u-Ru uzu, <<Haan-ur a-but-tu Rem-su m-Remer zek ur-zwar.>>†
16 Sedi net-tu Isra to ut-beet u kabe Rem-su m-Remer se da. Uka Ishaya wa-warru Rem-su u-Ru zutte, <<Yawe, ¿wana kabe rem-us sin-se su it ware?>>
17 De wute yadu jab o haan udu in u fun-u hog-du Rem-su M-remer, tumsu na hog Rem-su m-Remer udu Rem-us Kiristi.
18 Sedi um otte ur-shut, <<¿Nip-to uzu net-tu Isra-ne hok da?>> Uka otte m-pan u-me Rem-su u-Ru:
<<Un nong donse-du rem-us
se u-dak u-beet,
Rem-us un teeg ma-du u-dak u-beet.>>‡
19 Um swurug m-shut, <<¿Net-tu i Isra e gwa'ag nu-du u rem-us se da?>> U, e gwa'ag nu-du se, remu zu u da-u Mosa, Ru-u zuug:
<<Um de wadu Isra-ne nom shub-du
net-tu za-Yahuda ne.
Tumsu um de ut-wa no hog us-ryab

† **9:33** Urusharima. ‡ **9:33** Gwat tumsu: Isha 8:14; Isha 28:16. * **10:5** Gwat tumsu: Toog 18:5. † **10:7** Gwat tumsu: Muut 30:13. ‡ **10:8** Gwat tumsu: Muut 30:12-14. § **10:11** Gwat tumsu: Isha 28:16. * **10:13** Gwat tumsu: Jowe 2:32. † **10:15** Gwat tumsu: Isha 52:7. ‡ **10:18** Gwat tumsu: SepV 19:4. § **10:19** Gwat tumsu: Muut 32:21.

remų nęt-tų o a-kob-dų m-nap nę
i-za-Yahuda-nę da.>>§
20 Ishaya warųg Rem-sų u-Rų jab gan:
<<Nęt-tų sa-ų mę da,
ę dę kwųm-dų mę,
Nęt-tų oro i shitę ųka ę dotę kwųm-dų mę
da.
Sędi ųm koskę hi-ųr ri m-zųn
cas ųdų ųn.>>*
21 Sędi motų Isra, Rų-ų swųrųg m-warų
ųn,
<<Ko-uyan da,
ųm ųt-sa ųm mųųtųn ę ųdų ri,
Sędi ę shų'ųt a-kob-dų dorrų ųs-rem nę
ų a-kob-dų hog-mų ųs-rem nę.>>†

11

Rų-ų hok on-dų nęt-tų Isra-nę

1 A wakųn ų shitę mę ųzų: ¿Shų'ųtę ųzų
Rų-ų yakkę nęt-ųt wa? Za, iya o da! Ko mę
nęt-ų Isra wa, dųgų rem-ųr Ibrahi, tųmsų
dųgų ko-ųr Banyami nę.*
2 Rų-ų yaktę nęt-ųt wa da, i wa dagę
dųgų ųr-takųn. Baksųn nom-ų Rem-sų u-
Rų warę, ųka Iriya hųųtę rem-sų nęt-tų
Isra ųdų u-Rų wa zų,
3 <<Yawe, ę horųssų a-warrų rem-ųs ró
nę. Tųmsų ę yo'oktę sak-ųr ró. Mę wa u-
gan ų kusę ųr-fat, tųmsų ę o bakų ri remų ę
hoot.>>†
4 ¿Yan go-dų u-shas o Rų-ų nomų wųn?
Wa shakųs wa ųt-zų, <<Ųm cųngų hi-dų
war ri ųt-nęt ųt-zongu ųt-ta'er i sokte ę
nomų rų-u o ų na fogę Ba'ar ųt-huuk da.>>‡
5 Ko ų da-o iya ottę. Nęt-tų oro cashi i
kusę i Rų-ų dagę remų nya-u wa.
6 Dųg-ųt to tų Rų-ų nomę remų nya-u wa
o, za remų ųs-pama sų ųn nomę da. Ųzų iya
da, nya-u u-Rų za shų'ųtę nya-u so-o da.
7 Nom-ų o tęk-ų ya: Nęt-tų Isra saag fųn-
yų ę dotę ųt-shų'ųt nęt-ųt so-to ųdų u-Rų.
Sędi ę kwųng nom-ų ę ųt-sa da. Ękęn ų tęk-
ų mę ųn i Rų-ų dagę, ę kabųg jab-ų so-o
u-Rų, sędi u-tát i kusę, ę shų'ųtę a-kob-dų
hog-dų ųs-rem nę tųmsų ę kwųmųg da.
8 Ųka ottę m-pan ų-mę Rem-sų u-Rų ųzų,
<<Rų-ų muutę ųn ųka rag-nę
tųmsų za m-nap.
Wa yaag ųn is sędi ę za ųt-hyan da,
tųmsų wa yaag ųn ųt-to,
ę za ųt-hog da ų haan ų ya-o.>>§
9 Sę Dawuda zų,
<<Yagę morog-dų u-rę
ųn to shų'ųt ųka ųr-ręn.
Tųmsų yagę ų shų'ųt ųn ųr-pųksę,
ų dę hatųn ųn swadų ųr-kob.
10 Yagę is-ų ųn ų nom u-cwųm,
Ę dę swadų ųr-kob u-tát
ųka tok-nę za ųr-ma.>>*

I za-yahuda-nę da ę kwųmųg u-ųkųr

11 Ųm omon ųr-shųt nę ų da-o: ¿A Isra-nę
pųksę ę hę'ę ę za kerų ųr-yųnę da? Iya o
da! Remų ba'as-tų Isra-nę nomę, dę wųtę
ųkųr-ų teet nęt-tų za-Yahuda-nę da, remų
Isra-nę nom-ųt shųb-ųr ųn.
12 Ba'as-ųt Isra-nę haatųn kom u-Rų ų-
mę u-dak u-bęęt. Tųmsų kob-dų dorrų
ųs-remų ųn haatųn kom u-Rų ųdų i za-
Yahuda-nę da. M-vastę, a Isra-nę ya jab
ųdų u-Rų, in bęęt in do'ę nom-dų ųr-so sok
remų kom u-Rų.
13 Ųm o ųs-rem ų no nę i-za-Yahuda-nę
da. Mę Wa-tom-ų Yęso wa ųdų i za-Yahuda-
nę da, ųm o ųt-ųk ų remų pama-ųs ri.
14 Ų remų iya, ųm o haan jiya mę kerų
wadų Isra-nę ę nom ųr-shųb, o ųt-wa ų
ękęn ų kum u-ųkųr.
15 Sędi ba na gųgmų ųn, wa'ag is-yų u-
pus yų hongųssę nęt-tų u-dak ųt-bęęt u-
Rų nę. Da-ų Yahuda-nę ya jab ųdų Yęso,
shų'ųtę ųka mųųtųn nęt-ų marę ųr-fat!
16 Ba Ibrahi ų ękęn ųso-tų ųso-ųt in nę
ooge u-hęn nę, iya o ko-ųr ę dotę ųt-shų'ųt
u-hęn nę ųka nęt hastę rop-dų hyų u-gan
wa hatųn dę ųdų u-Rų, dę ųt-shų'ųt u-hęn
nę. Shų'ųtę ųzų gųg-dų hyų dę ųr-bęęt dę
ųt-shų'ųt u-hęn nę. Tųmsų ana yasę gųr-yų
u-te na hųųt ųdų u-Rų, ya ųt-shų'ųt u-hęn
nę, koskę ųzų ko fę-sų te-u ya sę ottę u-hęn.
17 Nomon ųs-dorog ųzų: ana kwųprę fę-
sų te-sų zętun sų na sęrę, sę na kųb fę-yų te-
yų zętun yų ųr-dog na damę ųr-kot. No i za
nęt-tų Yahuda-nę da, no o ųka te-yų zętun

* **10:20** Gwat tųmsų: Isha 65:1. † **10:21** Gwat tųmsų: Isha 65:2. * **11:1** Gwat tųmsų: Firi 3:5. † **11:3** Gwat tųmsų: 1Far 19:10,14. ‡ **11:4** Gwat tųmsų: 1Far 19:18. § **11:8** Gwat tųmsų: Muut 29:4; Isha 29:10. * **11:10** Gwat tųmsų: SepV 69:22-23.

yụ ụr-dọg, ana damẹ nọ ụs-gụr nẹ, nọ dẹ kwụm-dụ nya-ụ u-Rụ remụ Yahuda-nẹ.†
18 Remụ iya, a nọ nọm ụt-ụk ụzụ nọ zẹk
fẹ-ụs sẹ sụ na kupsẹ da. A nọ ọ ụt-ụk
baksụn ụzụ, a nọ shipẹ ụs-gụr da, sẹdi gụr-
sẹ shipẹ nọ.
19 Sẹdi i-za-Yahuda-nẹ da ẹ ụt-kerẹ ụt-zụ,
<<Rụ-ụ kwụpụrtẹ fẹ-sụ Yahuda-nẹ remụ
wa samtẹ in ụs-gụr nẹ.>>
20 Nip-tọ, remụ kọb-dụ yadụ jab-ụ
Yahuda-nẹ, dẹ wụtẹ na kwụpụrtẹ ụs-fẹ
dụgụ ụs-gụr. Tụmsụ nọ remụ yadụ jab-ụ
nọ ọ nọ kumtẹ fụn-yụ ụt-tọst ụs-gụr. Sẹdi a
nọ nọm ụt-ụk da sẹdi na họg u-gyẹr.
21 A Rụ-ụ yagẹ Yahuda-nẹ da, ụna ọ ụka
fẹ-sụ u-te sụ ụr-takụn, wa za hen ụ yagụ nọ
da.
22 Iya-ọ Rụ-ụ dọtẹ kerụ kọsụ nọm-ụt sọ-
tọ wa ụ ryab-ụs wa nẹ. Wa kọsụ a-ụt-ba'as
ryab-ụs wa, sẹdi wa nọmụ nọm-ụt sọ-tọ
wa. Sẹdi a nọ kabẹ ọ jab gan da, na dẹ
kwụp-rụ nọ dụgụ ụs-gụr.
23 A Isra-nẹ byụr-nẹ dụgụ kọb-dụ yadụ
jab, na samẹ ẹ ụs-gụr nẹ, remụ zụ Rụ-ụ dẹ
kerụ muutụ ụn ụdụ gụr-u ya.
24 Nọ i-za-Yahuda-nẹ da, nọ ọ ụka te-
yụ zẹtun yụ ụr-dọg yụ na kupsẹ, sẹ Rụ-ụ
samẹ ya ụ matụ te-yụ zẹtun nẹ yụ na sẹrẹ.
Yahuda-nẹ ẹ ọ ụka te-yụ na sẹrẹ yụ sọ-ya,
za shụ'ụtụ nọm-ụ m-no ụ Rụ-ụ samẹ ụ-fẹ yụ
Yahuda-nẹ ụ dọm-ụ u-gụr yụ ẹ rwụtụn da.

Rụ-ụ ọ họg-dụ ọn-dụ ụt-nẹt ụt-bẹẹt

25 Nọ hụụb-ụt ri, ụm za ụssa nọ shụ'ụt a-
kọb-dụ m-nap nẹ ụ remụ nọm-ụ ọ yasẹ da,
taas ụ nọ shụ'ụt a ụt-ụk nẹ da. Isra-nẹ u-tát
ẹ dẹ shụ'ụtụ a-kọb-dụ họg-dụ ụs-rem nẹ, sẹ
i za-Yahuda-nẹ u-tát i Rụ-ụ dagẹ ẹ ọ yadụ
jab ụdụ Kiristi.
26 Iya-ọ Isra-nẹ bẹẹt ẹ dọtẹ kwụm-dụ u-
ụkụr, ụka Rem-sụ u-Rụ zụttẹ:
<<Wa-u-ụkụr dẹ rwụụn ụ Urusharima,‡
wa dẹ hastụ jab-ụ kọb-dụ kab-dụ
ụs-rem dụgụ kọ-ụr Yakubu.§
27 Sin-sẹ ọ estẹdụ ụs-rem
ụ ri ụ ụn nẹ,
ụm dẹ nọmụ ụn họ-dụ ba'as-ụt ụn.>>*
28 Yahuda-nẹ shụ'ụtẹ hụụb-tụ Rem-sụ M-
rẹmẹr, tụmsụ ọ shụ'ụtẹ swụr-m nọ a-za-
Yahuda-nẹ remụ zụ ẹ gụgụmtẹ Rem-sụ m-
Rẹmẹr, sẹdi Rụ-ụ dak Yahuda-nẹ. Rụ-ụ ọ
cwan-ụt ụn remụ i matẹ ụso-tụ ụso-ụt ụn.
29 In nụpụstẹ ụzụ Rụ-ụ rẹẹg shụ ụ cwan-
ụt ụn nẹ remụ zụ wa za kab-dụ nya-ụ wa
nọmụ ụn da kọ nẹt-tụ wa dagẹ tọ ka wa ụt-
tọ.
30 Ụr-takụn nọ i za-Yahuda-nẹ da, nọ
nọng kọb-dụ dọrrụ ụs-rem, sẹdi ụ da-ọ nọ
kwụmụg ọn-dụ u-Rụ remụ kọb-dụ dọrrụ
ụs-rem ụ Yahuda-nẹ.
31 Ụ da-ọ Yahuda-nẹ ụ hi-ụr ẹ, ẹ shụ'ụtẹ
a-kọb-dụ dọrrụ Rem-sụ u-Rụ ụka ẹ dọtẹ
kwụm-dụ ọn-dụ u-Rụ, ọn-dụ Rụ-ụ kọsụ i-
za-Yahuda-nẹ da.
32 Rụ-ụ mụttẹ ụt-nẹt ụt-bẹẹt Yahuda-nẹ ụ
i za-yahuda-nẹ da a-kọb-dụ dọrrụ ụs-rem.
Rụ-ụ nọmọg iya remụ wa kọstẹ ụt-nẹt ụt-
bẹẹt ọn-ụr wa.

Ụt-vam ụdụ u-Rụ

33 Nip-tụ ra-dụ vẹr-sụ u-Rụ tụmsụ
nap-m rò zattẹ ụr-ma da,
kwụp-dụ ụs-rem ụ rò zẹk ụr-shụt.
Nọm-tụ wa ọ ụt-nọm
zẹk nap-mụ nẹt.†
34 Ụka Rem-sụ u-Rụ zụttẹ:
<<¿Wana napẹ jab-ụ Yawe?
¿Wana ọ hụụb-ụ rò,
wana hẹẹsẹ yadụ wụn ụs-rem?>>
35 <<Wakụn zaar wụ dẹ yadụ u-Rụ ọkọn
nọm-ọ
ụ wa yagẹ za kum dụgụ-dụ u-Rụ da.
Remụ iya wakụn zaar wụ dẹ ụt-zụ
ụ Rụ-ụ tọp wa da.>>‡
36 Remụ dụgụ-dụ wụn,
tụmsụ ụdụ wụn,
tụmsụ ụdụ dụ wụn dẹ
na nọm-tẹ ko-uyan.
Yagẹ fụbụsẹ tụ shụ'ụt ụdụ wụn
m-mọmmọ! Ụ shụ'ụt iya!§

12

Tọọg ụr-fat ụdụ u-Rụ

† **11:17** Nọmụ na ọ ụt-war, nọ a-za-Yahuda-nẹ kwụmụg rẹ-dụ ọg-dụ rwụnẹ dụgụ Yahuda-nẹ ụs-gan ụka teyụ zẹtun yụ ụr-dọg kumtẹ nọm ụt-rẹ dụgụ gụr-sụ tesụ na na kawẹ u-tak. ‡ **11:26** Ụt-Girik: Sihiyona. § **11:26** Gwat tụmsụ: Isha 59:20-21. * **11:27** Gwat tụmsụ: Isha 27:9; Irmi 31:33-34. † **11:33** Gwat tụmsụ: Isha 55:8. ‡ **11:35** Gwat tụmsụ: Ayub 41:11. § **11:36** Gwat tụmsụ: 1Kor 8:6.

1 Remų iya, o̲r-u̲t ri, u̲m o̲ ko̲n-u̲s no̲ remų
o̲n-dų u-Rų, no̲ yaase̲ war-u̲t no̲ u̲ka u̲r-
to̲o̲g, ko̲ ba no̲ o̲ u̲r-fat, se̲di no̲ yaase̲ hi-
u̲t no̲ u̲ pama-u̲ u-Rų u̲ka Rų-u̲ do̲te̲ ho̲g-dų
zwar-u̲r no̲. Ya o̲ fu̲n-yų u̲t-nip yų no̲ do̲te̲
no̲mų u-Rų m-sek.
2 A no̲ yage̲ ne̲t-tų za u̲ do̲rrų u-Rų da, e̲
warų no̲ u̲ka no̲ do̲te̲ u̲ yų-u̲r no̲ da. Se̲di
yage̲ u̲ Rų-u̲ mang no̲ u̲ka wa o̲tte̲ u̲ssa,
tu̲msu̲ wa ya' no̲ jab-u̲ po-o̲. Da-u o̲ no̲ do̲'e̲
nap-dų no̲m-u̲ Rų-u̲ u̲t-sa no̲ no̲m, tu̲msu̲
no̲ u̲t-nap u̲ka no̲ do̲te̲ no̲m-dų ko̲-uyan u̲
so̲-o̲ u̲ Rų-u̲ u̲t-sa.
3 Remų nya-u̲ Rų-u̲ no̲mų me̲, u̲m o̲ nakų
no̲ u̲t-to̲ be̲e̲t, a wakų̲n u̲ hu̲u̲t hi-u̲r wa u̲
be-dų wa teye̲ da. Se̲di no̲ nap u̲ka no̲ gotte̲
hi-u̲t no̲, se̲di no̲ kab hi-u̲t no̲ ho̲n-ho̲n u̲ka
yadu̲ jab-u̲ Rų-u̲ ya' no̲.
4 U̲ka in ko̲wan o̲tte̲ u-war u-gan u̲t-o̲g ne̲
u-tát, tu̲msu̲ ko̲du̲he̲ o̲gde̲ o̲tte̲ pama-u̲ wa
nome̲.
5 Ko̲ ba shu̲'u̲te̲ u̲zu̲ in o̲ u-tát, se̲di war-o̲
u-gan o̲ na o̲ye̲ remų shu̲'u̲t-u̲r in u̲ Kiristi
ne̲, tu̲msu̲ ko̲wan ganse̲ wa o̲ye̲ e̲ o̲r-u̲ wa
ne̲. Taas u̲ wakų̲n u̲ hyan u̲ka zu̲ Rų-u̲ ze̲k
m-cwan wa m-ze̲g wakų̲n.*
6 Remų iya, kamu̲g in no̲mo̲n m-ank u̲
nya-u̲ Rų-u̲ no̲mų in, u-nya u̲t-go̲ u̲t-go̲, u̲ka
Rų-u̲ no̲m-tu̲ in nya-u o̲. A Rų-u̲ ya bo̲ nya-
u̲ warru̲ rem-u̲s wa, war u̲ yadu̲ jab ne̲ u̲ka
Rų-u̲ yu̲te̲ bo̲.
7 Abite̲ nya-u ró u-pama u̲ dor-u u-Rų o̲,
no̲m pama-u o̲. Abite̲ nya-u̲ u̲t-kose̲ o̲, no̲m
u̲t-kose̲.
8 Abite̲ nya-u ró u̲ swu̲ru̲ ne̲t-ne̲ shiriktin-
mu̲ jab mo̲, re̲ u-shu̲ u̲t-no̲m. Abite̲ nya-u̲
m-hos o̲ u̲du̲ u̲t-ne̲t remu̲ u̲r-ko̲b, re̲ u-shu̲
u̲t-no̲m jab gan. Abite̲ dor-tu̲ u̲t-ne̲t o̲, no̲m
o̲ jab gan. Abite̲ ho̲g-du̲ o̲n-du̲ u̲t-ne̲t de̲,
no̲m-o̲ u̲ te̲k-u̲ u̲r-so̲.†

Nap-dų wa-dor wų u̲t-nip

9 Cwan o̲r-u̲ ró u̲ cwan-tu̲ u̲t-nip. No̲
gu̲gu̲m no̲m-u̲t yo̲-to̲, se̲di no̲ ship no̲m-u̲ o̲
u̲ so̲-o̲ u̲t-kom u̲t-yu̲r.
10 Cwan o̲r-u̲ ró u̲ka hu̲u̲b u̲r-matu̲ ró,
gwat ko̲wan u̲ka zu̲ wa ze̲k bo̲.
11 A-bo̲ shu̲'u̲t za no̲m-u̲t no̲m da, se̲di
yaase̲ hi-u̲r ró u̲ pama-u̲ Wa-ko-uyan.
12 No̲m u̲r-so̲ remu̲ zu̲ bo̲ o̲ wadu̲ jab-u̲
no̲m-u̲ Ru̲-u̲ de̲ no̲mu̲ bo̲, bo̲ gag jab-u̲ te̲k-
u̲ swadu̲ u̲r-ko̲b. Tu̲msu̲ re̲e̲n u-shu̲ u̲s-to̲o̲g
ne̲ ko̲-uyan da.
13 A ne̲t-tu̲ u-Ru̲ o̲ swadu̲ u̲r-ko̲b, mo̲-tu̲n
u̲n no̲m-u̲ no̲ o̲tte̲. Tu̲msu̲ shu̲'u̲tu̲n a cu̲st-u̲
u̲t-hamu̲t ne̲.
14 Kom-u̲ u-Ru̲ u̲du̲ ne̲t-tu̲ o̲ yadu̲ no̲ u̲r-
ko̲b, waan u̲n nu-u so̲-o̲. A no̲ wa'-u̲ u̲n nu-u
yo̲-o̲ da.‡
15 No̲mo̲n u̲r-so̲ u̲ ne̲t-tu̲ o̲ u̲r-so̲ ne̲,
tu̲msu̲ no̲ no̲m u̲s-kan u̲ i o̲ u̲s-kan ne̲.
16 No̲mo̲n shu̲'u̲t-du̲ m-yar u̲ o̲r-u̲t no̲ ne̲.
A no̲ shu̲'u̲t a hu̲k-mu̲ u̲r-hi da, se̲di no̲
shu̲'u̲t u̲r-hu̲u̲b u̲du̲ ne̲t-tu̲ na gu̲gme̲ ne̲. A-
bo̲ kab hi-u̲r ró u̲ka zu̲ bo̲ nak ko̲-uyan da.§
17 A wakų̲n u̲ no̲mu̲ bo̲ no̲m-u yo̲-o̲, a-bo̲
to̲p wa u̲ no̲m-u yo̲-o̲ da. Re̲ shu̲ u̲ no̲m-du̲
ne̲t-tu̲ de̲ u̲t-hyan u̲zu̲ o̲ so̲-o̲.
18 No̲m no̲m-u̲ bo̲ do̲te̲ u̲t-shu̲'u̲t m-yar u̲
ko̲wan ne̲.
19 O̲r-u̲t ri ne̲, a wakų̲n u̲ no̲mu̲ bo̲ no̲m-
u yo̲-o̲, a-bo̲ to̲p-u̲ no̲m-u̲ yo̲-o̲ da, se̲di yage̲
u̲ Ru̲-u̲ to̲p-u̲ bo̲ u̲r-mag u̲ ryab-u̲s wa. U̲m
zu̲u̲g iya remu̲ zu̲ na panu̲g u̲-me̲ Ran-u̲ u-
Ru̲ u̲zu̲,

<<Me̲ Yawe, u̲m de̲ to̲p-du̲
ko̲wan remu̲ no̲m-u̲ wa no̲me̲.>>*

20 Rem-su̲ u-Ru̲ re̲e̲g shu̲ u̲t-zu̲,

<<Abite̲ hu̲u̲b-u̲ yo̲-o̲
ró o̲ ho̲g-du̲ u̲s-me̲r,
ya wa no̲m u̲t-re̲.
A wa ho̲g-du̲ u-swaat m-bu̲,
ya wa m-bu̲ wa swa.
A-bo̲ no̲me̲ iya shu̲'u̲te̲ u̲ka bo̲
kargu̲sse̲ eng-tu̲ u-ra u̲ hi-u̲r ro̲.
Tu̲msu̲ iya o̲ bo̲ do̲te̲ wadu̲
wu̲n u̲ ho̲g-du̲ m-'e̲.>>†

21 A-bo̲ yage̲ jab-u̲ yo̲-o̲ u̲ re̲ jab-u̲ ró da, se̲di
bo̲ ze̲g be̲b-du̲ jab-u̲ yo̲-o̲ u̲ fu̲n-yu̲ no̲m-du̲
no̲m-u̲t so̲-to̲.

13

Do̲rrų rem-su̲ u̲t-faru̲k

1 Ko̲wan wa ya' m-ze̲g u̲du̲ farkina-ne̲ i u-
dak. Wakų̲n zaar wu̲ de̲ shu̲'u̲tu̲ faru̲k da,
se̲ wu̲ Ru̲-u̲ dage̲. Tu̲msu̲ ko̲wana shu̲'u̲te̲
faru̲k, Ru̲-o̲ gan-du̲ wa u̲r-faru̲k.

---

* **12:5** Gwat tu̲msu̲: 1Kor 12:12. † **12:8** Gwat tu̲msu̲: 1Kor 12:4-11. ‡ **12:14** Gwat tu̲msu̲: Mati 5:44; Ruka 6:28.
§ **12:16** Gwat tu̲msu̲: ShaR 3:7. * **12:19** Gwat tu̲msu̲: Muut 32:35. † **12:20** Gwat tu̲msu̲: ShaR 25:21-22.

2 Remų iya, kǫwana gųgmę dǫrrų farųk-tų u-dak, wa gųgųmtę dǫrrų nǫm-ų Rų-ų gan-dę. Tųmsų i ǫ ųt-nǫm iya ę dę naknų hi-ųr ę swadų ųr-kǫb.
3 Ųm zųųg iya remų zų a nǫ ǫ nǫm-dų nǫm-ųt sǫ-tǫ nǫ za hǫg-dų gyęr-u ųn da. Sędi nęt-tų ǫ nǫm-dų nǫm-ųt yǫ-tǫ ę dę hǫg-dų gyęr-ų ųt-farųk. A-bǫ ųt-sa bǫ ru gyęr-yų nęt-ų ǫ ųr-farųk, nǫm nǫm-ųt sǫ-tǫ wa dę hen ų vam-dų bǫ.
4 Wa dę vam-dų bǫ remų zų wa tǫk wa u-Rų wa remų ró. Sędi a-bǫ ǫ nęt-ų yǫ-ǫ, bǫ ųt-hǫg u-gyęr remų zų zan-ǫ da, farkina-nę ǫttę bęb-dų yadų bǫ ųr-kǫb. Tǫk u-Rų wa tųmsų ųdų wa dę Rų-ų kǫstę ryab-ųs wa ųdų nęt-ųt yǫ-tǫ.
5 Remų iya yasųn hi-ųr nǫ ųdų farųk-tų u-dak, za remų gyęr-ų ryab-sų u-Rų ų war-ǫ da, sędi taas ų dorog-ųs nǫ ų hoos nǫ rųs-dų jab.
6 Dę wųtę nǫ top-ųt shik-ų tar, remų zų farųk-ųt tǫ tǫk-nę u-Rų ę, tųmsų ę yaasę da-u ę remų ę nom-ųt ųr-farųk.
7 Tǫpǫn kǫwan nǫm-ų wa dorų nǫ. Abitę shik-ų tar-ų hi-dų war-nǫ ę, dęęn nǫ tǫp, abitę hen shik-ų tar-ų nǫ ę, tǫpǫn. Yaan m-zęg ųdų wų kǫrę Hǫgǫn gyęr-ų wų kǫrę na hǫg gyęr-u wa, tųmsų nǫ ya' m-zęg ųdų wų kǫrę nǫ ya' m-zęg.*

Ųka kųmtę in Kǫsųn ųt-cwan ųdų ǫr-ųt in nę

8 A nǫ shipis nǫm-u wakųn da. Sędi nǫm-dų nǫm-tų bǫr-tų u-Rų zų na nǫm, ųzų ų nęt-ų cwan ǫr-ųt wa nę. Ųm zųųg iya remų zų wų cwanę ǫr-ų wa, wa ǫ dǫrrų nǫm-ų bǫr-tų zų na nǫm.
9 Bǫr-ųt tǫ zųųg, <<A-bǫ nǫm m-ǫ da, a-bǫ hǫ wakųn da,† a-bǫ nǫm u-hiw da, a-bǫ nǫm shųb-dų nǫm-ų nęt da.>> Ų nǫm-tų ǫ m-pan nę ųt-bęęt ų-mę ųt-bǫr, na samgę tǫ ų-mę rem-ųs sin-sę sų zųyę, <<Cwan ǫr-ų ró ųka bǫ tontę hi-dų war ró.>>‡
10 A-bǫ ǫ cwan-ųt wakųn, bǫ za nǫmų wa nǫm-ųt yǫ-tǫ da. A-bǫ cwanę ǫr-ų ró, bǫ ǫ nǫm-dų bǫr-ųt Mosa zų na nǫm.

Hǫ-dų Kiristi dę mųųn

11 Da-ų Kiristi dǫ'ę mųųn remų wa kųb-ųt in ǫ ųt-mǫr ų in nę m-zęg da-ų ųr-takųn dų in kabę wa. Remų iya gwatųn ka nǫ ǫttę ųr-yų. Nǫ yųnę dųgų m-roog.
12 Gyųp-mų haag m-ta, is haag m-gas. Remų iya, yagųn nǫm-dų nǫm-ųt yǫ-tǫ ųka nęt-tų ǫ u-cwųm, sędi nǫ kab cwų-tų m-gag tų u-Rų ųka nǫ dǫtę gųg-mų farųk-ų nǫm ųs-te.
13 In nǫmǫn shų'ųt-ųr sǫ-dę, ųka nęt-tų ǫ ųr-yų ų-mę m-zųn. A nǫ samę ųt-hi ų mǫrǫg-dų a-u-swa nę ų i ǫǫgę yųdų za sǫdę nę ų a-u-as nę da, za mę u-har ųr-shųb nę.
14 Sędi nǫ ya' Wa-ko-uyan Yęsǫ Kiristi ųr-be ų-mę jab-ųs nǫ, remų wa hiktųn ųt-mǫr ų nǫ nę ųka cwų-tų u-war ų nǫ tų nǫ wųyę. A nǫ nǫm dorog-sų yų-dų ųt-baas tų cwan-tų war-ųt nǫ da.

14

Nǫ kwųpų ǫr-ųt nǫ ųs-rem da

1 Kabųn nęt-ų yadų jab-ų wa zattę ųr-bęb da. A nǫ ha inan ų ųn nę da, abitę dorog-ųs ųn za hǫn-hǫn ų sų nǫ nę da.
2 Tǫkǫn nęt-tǫ ǫttę yadų jab-ų dę wadų ę rę-dų nǫm-ų ę ųt-sa ųt-rę. Tųmsų ękęn ǫttę yadų jab ųzų Rų-ų za ųssa ę tų m-ap da sę ųt-ran ų war-tǫ.
3 Wų rę kǫ-uyan nǫm ųt-rę ǫ, a wa jųrųm wų retę da. Tųmsų wų retę da a wa hyan wa ųt-rę ųka wa ųt-ba'as da, remų zų Rų-ų kabųg ę.
4 ¿Wana bǫ, bǫ kwųp-tų tǫk-ų wakųn ųs-rem? Kǫ tǫk-ų nǫng nǫm-ųt sǫ-tǫ ųdų ųso-u u-bu wa kǫ tų yǫ-tǫ, sę ųs-bęęt sų wa-u-bu sę wa kwųpų wa ųs-rem. Wa ųt-kerę ųt-es, remų zų Rų-ǫ kerų yadų wųn bęb-dų ųr-es.
5 Wakųn ųt-kerę ųt-zų dękųn hǫ-dę zęk tǫkǫn hǫ-tǫ. Ų hyanųm wakųn hǫ-tǫ ųs-gan. Kǫwan ų nǫm nǫm-ų wa napę Rų-ų ųt-sa wa nǫm, a wa ha kwųpų nęt-nę ųs-rem da.
6 Wų ǫ hyan-dų ųka zų dękųn hǫ-dę zęk tǫkǫn hǫ-tǫ, wa ǫ ųt-nǫm iya remų yadų u-Rų m-sek. Nęt-ų ǫ re-dų kǫ-uyan nǫm ųt-rę ǫ, wa ǫ u-rę remų sek-mų u-Rų, remų zų ę ǫ nǫmų Wa-ko-uyan ųt-vam remų nǫm ųt-rę ǫ. Tųmsų nęt-ų retę kǫ-uyan nǫm ųt-rę ǫ da wa ǫ ųt-nǫm iya remų Sęk-mų u-Rų, wa ǫ nǫmų u-Rų ųt-vam.*

---

* **13:7** Gwat tųmsų: Mati 22:21; Mark 12:17; Ruka 20:25.
† **13:9** Gwat tųmsų: Rwųų 20:13-15,17; Muut 5:17-19,21.
‡ **13:9** Gwat tųmsų: Tǫǫg 19:18.
* **14:6** Gwat tųmsų: Koro 2:16.

7 Wakun zaar wu o shu'ut-mu hi-du war-wa da, tumsu wakun zaar wu de m-mar remu hi-du war-wa da.
8 A in o ur-fat, in o ur-fat udu u-Ru. Remu iya, ko ur-fat ne ko za ur-fat, in o udu u-Ru.
9 Remu iya, Kiristi marug tumsu wa muun ur-fat remu wa shu'ute Wa-ko-uyan u net-tu ur-fat u marimari ne.
10 ¿Bo, remu yan-o bo ottę kwupu or-u ró us-rem? ¿Ko yan-o wute bo ottę jurmu or-u ró? Um zuug iya remu in beet in do'e ut-es u pora-du kwup-du us-rem u-Ru.†
11 Rem-su u-Ru zuug:
<<Me o Yawe,
um tondte,
Koduhe jwun-de de
ut-kwug u-shu ri,
koduhe rem-de de ut-war
u nu-u wa uzu me wa u-Ru.>>‡
12 Remu iya hen kowan de warru nom-u wa nome udu u-Ru. Yaksun u-Ru kwup-du us-rem.

A-bo wa or-u ró u nom-du ut-ba'as da

13 Yagun kwupu or-ut no us-rem. Tumsu yagun ut-zu u Ru-u ya' or-ut in ne a-dor ur-kob. Sedi in waan sin-se u jab-us in uzu in za nom-du okon nom-o u do'e wadu wakun ur-he'e ko u wadu wa u nom-du ut-ba'as da.
14 Uka wa-doru Wa-ko-uyan Yeso um o waru no rem-us sin-se. Um nak u-me jab-u ri um zatte u-sakna da uzu ko-uyan nom ut-re o so-o. Sedi a wakun u zuye, <<A um re nom ut-re uno me ut-nom ut-ba'as udu u-Ru,>> a wa re nom ut-re o hen wa nong ut-ba'as.
15 Abite nom ut-re u bo o ut-re o de haatun or-u ró ur-he'e, bo za cwan-ut wa da. Kiristi marug remu or-u ró, a-bo yage u or-u ró u he'e u remu nom ut-re da.
16 A-bo yage nom-u bo o m-hyan uka u so-o, o shu'ut u yo-o da.
17 Um zuug iya remu zu faruk-du u-Ru za mottu nom ut-re ut-swa ne o da, sedi mottu yudu jab-u so-o, shu'ut-du m-yar, u ur-so ne u-me Yar-u u-Ru.
18 Kowan wu o dorru Kiristi u go-du fun-u inya, Ru-u de hog-du zwar-ur wa tumsu net-tu de rustu jab-us e u wun ne.
19 Yagun in nomon nom-u de haatun shu'ut-du m-yar a-doru Yeso. Tumsu in segen net-ne e nom ur-beb u yadu jab ne.
20 A-bo naas nom-u Ru-u nome remu nom ut-re da. Ko-uyan nom-ut ut-re o so-o, sedi zatte ur-zwar u net u re nom ut-re u de wadu wakun ur-he'e da.
21 Ut-zeg ur-zwar a net u tu m-ap da ko swadu ke' ko nom-du okon u do'e wadu wakun ur-he'e.
22 Bo keru yadu jab uzu nom-u bo o ut-nom u-beet o so-o, sedi cin o u tek-u jab-u ró u u-Ru ne. Kom-u u-Ru udu net wu jab-u wa zatte ut-ba'as da, remu nom-u wa cwane ut-nom u so-o.
23 Sedi net-u wu ottę u-sakna u jab-u wa u nom-u wa de ut-re, wa o naknu hi-ur wa kwup-du us-rem dugu-du u-Ru. Um zuug iya remu zu wa zatte yadu jab da. Tumsu nom-u zatte yadu jab da ba'as-to.

15

Yudu mangu ekęn jab

1 In i yadu jab-u in o ur-beb ne, kamug in segen i yadu jab-u e zatte ur-beb da in kabun no'om e. Taas in nomon cwan-tu ur-hi da.
2 Yagun u kowan u mang jab-u or-u wa, remu wa swur-tu wun beb-du yadu jab.
3 Ko Kiristi wa nong cwan-tu hi-ur wa da. Uka Rem-su u-Ru zuttę, <<Pyap-su i o peprų bo um o hog-du se uka uzu me un o ut-pepur.>>*
4 Nom-u na pane u-beet u-me Rem-su u-Ru us-beet ur-takun, na panug se remu na swur-tu in gag-du jab-u shiriktin-mu jab ne, uka in dote ut-shu'ut u wadu jab ne.
5 Um o us-kon udu u-Ru, wu ye na gag-du jab-u shiriktin-mu jab ne, uka no dote ut-shu'ut u same-du ut-hi ne us-dorog ne us-gan, remu dorru da'at Kiristi Yeso.
6 A no nome iya, rem-us no u dorog-us no de ut-shu'ut us-gan, uka no dote vam-du u-Ru wu o Uso-u in Wa-ko-uyan, Yeso Kiristi.

Rem-su m-Remer su Yahuda-ne se u a-za Yahuda-ne

7 Uka Kiristi kubte no, kabun or-ut no iya remu Ru-u kum-ut ut-fu'ubse.

† **14:10** Gwat tumsu: 2Kor 5:10. ‡ **14:11** Gwat tumsu: Isha 45:23. * **15:3** Gwat tumsu: SepV 69:9.

8 Ụm ụt-sa nọ bakụs ụzụ Kiristi nọngụ
Yahuda-nę ụr-sęgę remụ wa kọstę ụzụ Rụ-
ọ kerụ nọm-dụ nọm-ụ wa zụ wa ụt-nọm.
Rụ-ụ nọngụ i matę ụso-tụ ụso-ụt in estędụ
ụs-rem ụzụ wa tọmnụ Kiristi. Da-ụ Yęsọ
haanę, Rụ-ụ nom nọm-ụ wa zụ wa ụt-nọm.
9 Wa haagụn remụ a-za Yahuda-nę, remụ
ę nọm-tụ u-Rụ ụt-fụ'ụbsę remụ ọn-ụr wa.
Ụka Rem-sụ u-Rụ zụttę:
<<Remụ iya,
Ụm dę vam-dụ nọ ụ-mę
a-za Yahuda-nę,
Ụm dę nọm-dụ sęp-tụ
vam-tụ dim-ụr ró.>>†
10 Tụmsụ Rem-sụ u-Rụ sur m-zụ:
<<Nọmọn ụr-sọ nọ i za-Yahuda-nę da, ụr-
kot ụ nęt-tụ u-Rụ nę.>>‡
11 Tụmsụ na sur m-zụ:
<<Nọ bęęt a-za Yahuda-nę
vamụn Yawe,
nęt-nę bęęt ę vam wa.>>§
12 Wa-warrụ Rem-sụ u-Rụ Ishaya zụụg:
<<Wakụn dọ'ę rwụụn dụgụ kọ-ụr Jesse,
wa dọ'ę haan wa nọm ụr-farụk ụ-mę
i-za-Yahuda-nę da.
Tụmsụ ę dọ'ę wadụ jab ụdụ wa.>>*
13 Ụm nọng ụs-tọọg ụzụ, Rụ-ụ wadụ jab,
wa ya' nọ ya' jab-ụ pus-ọ ụ shụ'ụt-dụ m-
yar nę, nọ ọttę yadụ jab ụdụ wa. Iya ọ nọ
wadụ jab-ụ nọ dọtę ụt-shụ'ụt u-shụyi shụyi
ụ shin-mụ Yar-u u-Rụ.

Pama-ụs Burus ụdụ i-za-Yahuda-nę da

14 Hụụb-ụt ri, mę hi-dụ war ri ụm nak
ụzụ nọ ọttę jab-ụ nọm-dụ nọm-ụt sọ-tọ. Nọ
ọttę nap-mụ nọm-ụt tun-tọ ụt-bęęt, tụmsụ
nọ kerụ is-ụ ọr-ụt nọ nę nọm-ụt tọ.
15 Sędi ụ-mę unọ ran-ọ, ụm wargụ nọ
nọm-ụ ọ jab-ụ ri ụ tọkọn nọm-tọ nę. Ụm
wargụ nọ tọkọn nọm-tọ tụ ụm ụt-sa ụm
baksụn nọ, remụ nya-ụ u-Rụ ụ wa nọmụ
mę.
16 Ụm shụ'ụtę wa pama-ụs Kiristi Yęsọ
ụdụ a-za Yahuda-nę. Ụm haatụn nọ Rem-
sụ m-Rẹmẹr remụ nọ shụ'ụtę ụka ụr-tọọg
ụdụ u-Rụ dụ wa ụt-sa dụ u-hẹn, remụ Yar
u-Rụ.
17 Remụ iya, mę ụt-kerę gap-dụ u-sọk ụ
Yęsọ Kiristi nę tụmsụ ụ pama-ụ ụm ọ ụt-
nọm ụdụ u-Rụ.
18 Ụm za kerụ gap-dụ u-sọk ụm war ọkọn
da, sędi ụm war nọm-ụ Kiristi nọmę, remụ
ụm wụ'ụt i za-Yahuda-nę da ụ dọrrụ u-Rụ,
remụ rem-ụs ri ụ pama-ụs ri nę.
19 Rụ-ụ nọng nọm-ụt tun-tọ ụ remụ shin-
mụ wa kọsę ụ nọm-dụ m-shin ụ ụs-nap nę,
tụmsụ ụ bęb-dụ Yar-u u-Rụ. Wa takkụn sę
dụgụ Urusharima m-ha Iririkum, ụm nọng
bụt-tụ Rem-sụ m-Rẹmẹr sụ Kiristi, sę da-ụ
ụm tasę pama-ụs sę ụs-bęęt.
20 Cwan-m ri mọ kọ-uyan da-ọ, ụm nọm
bụt-tụ Rẹm-sụ m-Rẹmẹr sụ u-Rụ ụ be-tụ i
napę Kiristi da. Ụm nọng iya remụ zụ ụm
za ụssa ụm shụ'ụt ụka nęt wụ nọmę u-ma
ụ dọm-ụ ma-u wakụn da.
21 Ụka Rem-sụ u-Rụ zụttę:
<<Nęt-tụ napę wụn da,
ę hyan.
Tụmsụ nęt-tụ hogę rem-ụs rò da,
ę nap.>>†
22 U-da u-bęęt a ụm zọngę m-haan ụdụ nọ,
na hoos mę ụr-haan.‡

Burus zọngtę ha-mụ bọ-ụ Roma

23 Ụ da-ọ ụm taastę pama-ụ ụm dę ụt-
nọm remụ nęt-tụ họk Rem-sụ m-Rẹmẹr ụ
rụg-u ọ. Ụs-hak u-tát ụm cwanụg ụm haan
ụm hyan nọ.
24 Ụ da-ọ ụm wa'ag jab ụr-haan nę ụ be-
ụr nọ. A ụm ọ m-ha ụ gas-ụ Asbaniya, mę
ụt-dọrụn ụm hyan nọ. Mę ụt-hog ụr-zwar
ụm shụ'ụt ụdụ nọ u-da cashi. Da-ụ ụm
kumę sęgę-ụr nọ sę ụm rę shụ m-ha nę.
25 Sędi kanda ụm dọ'ę ụkụn, ụm dę m-ha
ụ bọ-ụ Urusharima remụ ụm nọm-ụt u-nya
ụdụ nęt-tụ u-Rụ.
26 Nęt-tụ kabę Yęsọ Kiristi i ọ ụ gas-ụ
Makidoniya ụ i ọ rụg-u Akaya nę, ę họk
zwarrụ yadụ cwụụt ę ụdụ ọr-ụt ę nę i
ọ ụr-kọb nę i ọ ụ-mę nęt-tụ u-Rụ ụ bọ-ụ
Urusharima.§
27 Ę họk zwarrụ ụt-nọm iya rem ụzụ
ę họk ę dor ụn ụr-mag. Remụ zụ a-za-
dor nę ọnktę nya-ụ u-yar ụ kom-ụ u-Rụ ụ
rem-sụ m-rẹmẹr dụgụ-dụ a-dor-nę ụ bọ-ụ

† **15:9** Gwat tụmsụ: 2Sam 22:50; SępV 18:49. ‡ **15:10** Gwat tụmsụ: Muut 32:43. § **15:11** Gwat tụmsụ: SępV 117:1.
* **15:12** Gwat tụmsụ: Isha 11:10. † **15:21** Gwat tụmsụ: Isha 52:15. ‡ **15:22** Gwat tụmsụ: Roma 1:13. § **15:26** Gwat tụmsụ: 1Kor 16:1-4. * **15:27** Gwat tụmsụ: 1Kor 9:11.

Urusharima, e hok uzu nomu kuse e nom u e top-ut un ur-mag uzu e nomu un segedu shik.*
28 Da-u um tase pama-u uno, um do'e yasu un shik-u un, um do'e shup-du fun-yu ha-mu gas-u Asbaniya. A um o tek m-ha u Asbaniya, me ut-dorun um vukus no.
29 Da-u um teene u Roma, um nak me ut-teen u kom-u u-Ru ne u Kiristi ne.
30 Or-ut ri ne, remu Yeso Kiristi Wa-ko-uyan tumsu ut-cwan ne tu Yar-u ya in, um o kon-us no, no same ut-kom u me ne remu gag-mu nomu me us-toog udu u-Ru.
31 Nomon us-toog uka um dote ut-pos dugu kom-tu i za a-doru Yeso da, in o dak-u Yahudiya. Um o us-toog uka segedu um do'e ut-kab udu a-dor i Urusharima e kab o.
32 A Ru-u tane, me ut-haan udu no ur-so ne remu in nomtun ur-orop ur-kot du de ya in shiriktin-mu jab-u ank-mu u-Ru.
33 Um o nomu no us-toog udu u-Ru wu shu'ut m-yar wa nom ur-kot u no ne! U shu'ut iya.

16

Us-vuk

1 Yakun neta-ya oro wu de haan udu no, dim-ur wa Fibi. Um o waru no, net-u m-kim wa. Tumsu wa o wa-m-ank u-me a-doru Yeso u bo-u Kankiriya.
2 Kabun wun ut-kom ut-yur remu zu wa doru Wa-ko-uyan wa, uka na gute net-tu u-Ru. Nomon wun segedu wa ut-sa ur-beet, remu zu kowa wa nongu net-ne u-tát ur-segе tumsu ko me u nongu me.
3 Vuk-su me Biskira u Akira ne or-u ri u-me pama-us Kiristi Yeso.*
4 E ya'aste fat-ut e uka e mar remu ri. Me wa u-gan u o vam-ut un da, a-doru Yeso i za-Yahuda-ne da e nong ut-vam ko'e.
5 Vuksun morog-du a-dor i morge u-me bu-u un.
Vuksun huub-u ri Apanitus, wa doru Kiristi ur-takun u dak-u Asiya.
6 Vuksun Meri wu nomu u-pama u remu no sok.
7 Vuksun Andaronikus u Yuniya ne, net-tu Yahuda to uka um otte, it u e ne oogе u bu-u m-tok. A-doru Yeso o yadu un m-sek sok, tumsu um nak un u tek-u a-Tomu Yeso e kabug Kiristi kanda me.
8 Vuksun Ampiriyatus, huub-u ri u-me Wa-ko-uyan.
9 Vuksun Urbanus huub m-anku ri u-me Kiristi, u huub-u ri ne Sitakis.
10 Vuksun Aperes, tok-u so-wa wu Kiristi.
Vuksun net-tu o bu-u Aristoburus.
11 Vuksun Herodiya, or-u ri wa-yahuda.
Vuksun a-dor u-Ru i o bu-u Narkisus.
12 Vuksun Tirayipina u Tiraposa. Neta-ut to e nongu Wa-ko-uyan us-pama sok.
Vuksun huub-u ri Parsis, yakun neta-ya tumsu yu nomu Wa-ko-uyan us-pama.
13 Vuksun Rufus, wu Ru-u dage, u ino-u wane wu shu'ute uka u-ino udu ri.†
14 Vuksun Asinikiritus, u Pirigona, u Hermes, u Paturubas, u Haramas u or-ut un i o ur-kot u un ne.
15 Vuksun Pikorogus, u Juriya ne neta, u Niriyus ne u huno-u wa ne wa neta, u Orimpas, u a-doru Yeso ne beet i o ukun.
16 Vuksun or-ut no ne u ham-ut tu u-hen ne.
A-doru Yeso beet tomgon us-vuk.

Burus nak to-tu net-tu Roma

17 Or-ut ri ne, um cwanug m-nak no ut-to remu net-tu o mot-du no, i wadu ut-net e yage dorru u-Ru tumsu e gugumte go-du kose-tu na kabe.
18 Go-du net-tu o nom-du nom-ut to, e za nomu Kiristi us-pama da, sedi cwan-tu war-ut e. U gom-tu m-remer u nu-ut e, u vam-tu us-bi ne, e o parru jab-su ut-net i o er-ru un. Net-tu o er-ru un e o uka ya'ag-u rek-e.
19 Kowan hok uka no otte dorru Rem-su m-Remer. Um hok ur-zwar u remu iya. Sedi um ut-sa no nom us-ver u nom-u o so-o. No shu'ut za ut-ba'as tumsu no som nom-ut yo-to.
20 Ru-u m-yar de yadu no m-shin u no dote jangu faruk-u nom us-te za m-tumb. Nya-u Wa-ko-uyan in Yeso o ur-kot u no ne!
21 Timoti huub m-ank ri, wa o vuk-su no. Iya o tumsu Rushiyos, u Jason ne, u

* **16:3** Gwat tumsu: Pama 18:2. † **16:13** Gwat tumsu: Mark 15:21. ‡ **16:21** Gwat tumsu: Pama 16:1.

Sosipata nę, ę o vụk-sụ no, ę bęęt o̱r-ụt ri nę ę Yahuda-nę.‡
22 Mę, Tartiyus, wụ panę uno ran-o̱, ụm o̱ vụk-sụ no̱ nęt-tụ o̱ do̱rrụ Wa-ko-uyan.
23 Gayus o̱ vụk-sụ no̱. Wa gwụg mę ụ-mę bu-u wa, ụ-mę bu-u wa o̱ a-dorụ Yęso̱ ụ-mę bo̱-u o̱ mo̱ro̱gtę.
Erastus, wa-cụn-dụ shik u-bo̱ wa o̱ vụk-sụ no̱. Tụmsụ ụ o̱r-ụ it nę Kwartus wa o̱ vụk-sụ no̱.§
24 Nya-ụ u-Rụ Yęso̱ Kiristi o̱ ụr-kot ụ no̱ nę bęęt! Ụ shụ'ụt iya.*

Ụt-vam ụdụ u-Rụ

25 Yagụn in no̱mụn u-Rụ m-sek! Wa o̱tte m-shin mụ no̱ do̱tę ụt-ees ụ-mę yadụ jab remụ Rem-sụ m-Rę̱mę̱r sụ Yęso̱ Kiristi wụ ụm o̱ do̱nsę̱-ụr wa! Rem-sụ m-Rę̱mę̱r ụ sin-sę na yaksụ sę m-tumb nę.
26 Sędi ụ da-o̱ na rwụtụn sę m-zụn ụ-mę ran-tụ a-warrụ Rem-sụ u-Rụ nę. Na no̱ng iya ụka Rụ-ụ zụttę, tụmsụ na ko̱skụ sę m-zụn ụdụ ụt-nęt, remụ i-za-Yahuda-nę da ę yụ'ụt jab tụmsụ ę do̱r rem-ụs Yęso̱.
27 Ụm cwanụg ụzụ, a Yęso̱ Kiristi sęgụ in, in do̱'ę no̱mụ u-Rụ ụt-vam wụ o̱ wa-m-nap m-mo̱mmo̱! Ụ shụ'ụt iya.

§ **16:23** Gwat tụmsụ: Pama 19:29; 1Kor 1:14; 2Tim 4:20. * **16:24** Ran-tụ ụt-ut u-tát panụg inya fę-ya da.

Ran-u Burus ụ dọ'ẹ ụdụ Garatiya-nẹ

1 *Unọ ran-ọ ọọn dụgụ-dụ Burus, Watọm-ụ Yẹsọ Kiristi wụ ọọgẹ ụzụ nẹt-tọ dagẹ wa da, kọ dụgụ-dụ wakụn nẹt wa da. Sẹdi Yẹsọ Kiristi wa dagẹ mẹ ụ u-Rụ nẹ ụ Ụso, wụ yụnsẹ Yẹsọ dụgụ m-mar.
2 A-dorụ Yẹsọ nẹ bẹẹt i ọọgẹ ụr-kot ụ mẹ nẹ tọmọttọn unọ ran-ọ ụdụ mọrọg-tụ a-dor-nẹ tụ ọọgẹ ụ dak-ụ Garatiya:
3 Ụm nọng ụs-tọọg ụzụ u-Rụ Ụso-u in ụ Wa-ko-uyan Yẹsọ Kiristi nẹ ya' nọ u-nya ụ rụs-dụ jab nẹ.
4 Yẹsọ yastẹ fat-ụr wa sha-mụ tọọg ụ remụ ba'as-ụt in remụ wa guut in dụgụ dak-u yọ-ọ unọ. Unọ nọng ụka citẹ mụ Rụ-u in ụ Ụso nẹ.
5 Yagẹ inya m-sek ụdụ u-Rụ m-mọmmọ! Ụ shụ'ụt iya.

Rem-sụ m-Rẹmẹr sụ ụt-nip

6 Ụm nọng m-zap ụzụ nọ ọ byụrrụ u-dim m-họr dụgụ-dụ u-Rụ, wụ dagẹ nọ remụ nya-u Kiristi. Nọ ọ dọrrụ sẹkẹn fụn-sẹ sụ ọọgẹ bam ụ Rem-sụ m-Rẹmẹr nẹ sụ ụm nọmụ nọ bụt-tụ sẹ.
7 Sẹdi ụt-nip a Rem-sụ m-Rẹmẹr sẹ da. M-ha iya nẹ tọkụn nẹt-tọ ọro tụ ọọgẹ ẹngụssẹ nọ tụmsụ ẹ ụt-sa ẹ bargụssẹ Rem-sụ m-Rẹmẹr sụ mọt-ụt Kiristi.
8 Sẹdi kọ da ụzụ it, kọ wa-tọm u-Rụ wụ ọọgẹ dụgụ dọm u-rụ wa nọmụ nọ bụt-tụ Rem-sụ m-Rẹmẹr sụ ọọgẹ bam ụ Rem-sụ m-Rẹmẹr nẹ, sụ it nọmụ nọ ụt-bụt dụgụ ụr-takụn, yagẹ nu-u yọ-ọ u-Rụ hẹẹn ụ-dọm-ụ hi-ụr wa.
9 Ụka it war-tụ nọ ụr-takụn, ụ da-ọ ụm swụrụg m-warụ nọ: A wakụn nọmụ nọ bụt-tụ Rem-sụ m-Rẹmẹr sụ ọọgẹ bam ụ Rem-sụ m-Rẹmẹr nẹ, sụ nọ ọnkẹ dụgụ-dụ it, ụm kọnụg ụzụ Rụ-ụ ya' gọ nẹt-ụ wa ụr-kọb sok.

Rụ-ọ fagẹ Burus shụ'ụtẹ Wa-tọm-ụ Yẹsọ

10 ¿Ụm ụt-sa ụ da-ọ ụzụ nẹt-tụ họg zwar-ụr ri, kọ u-Rụ? ¿Kọ sha-mụ ọro ụzụ nẹt-tọ ụm ụt-sa tọ họg rẹmẹr-m ri? A mụnẹ ụzụ ụm ọmọn ụt-sa ụ nẹt-tụ họg rẹmẹr-m ri, ụm da shụ'ụtẹ tọk-ụ Kiristi da.
11 Ụ da-ọ ụm ụt-sa nọ nap ọr-ụt ri nẹ, ụzụ Rem-sụ m-Rẹmẹr sụ ụm nọmụ nọ a dụgụ-dụ nẹt dẹ sẹ rwụụnẹ da.
12 Ụm kab-ụg sẹ dụgụ-dụ wakụn nẹt wa da, kọ wakụn wa iisẹ mẹ da. Yẹsọ Kiristi wa hi-ụr wa kwụrẹ sẹ rem-sẹ ụdụ ri.

13 Remụ nọ họk ụka ụm ọttẹ ụr-yụ da-ụ ụm ọọgẹ dọrrụ fụn-yụ Yahuda-nẹ. Ụm yaag a-dorụ Yẹsọ i ọọgẹ nẹt-tụ u-Rụ ụr-kọb sọk. Ụm nọng nọmụ ụm dọ'ẹ ụt-ker ụm họrụssẹ ụn.
14 Ụm ọọg ụ-shụ ọr-ụt ri nẹ u-tát i ọọgẹ ụs-hak ụs-gan ụ mẹ nẹ ụ dọrrụ fụn-yụ Yahuda-nẹ. Rem ụzụ ụm wa'ag jab sok ụ dọrrụ kim-sụ ụso-tụ ụso-ụt ri nẹ.
15 Sẹdi kanda na mat mẹ, Rụ-u dak mẹ tụmsụ wa fụg mẹ remụ nya-u wa. Tụmsụ Rụ-ụ hog ụr-zwar,
16 ụzụ wa kọsẹ Wa'-ụ wa ụdụ ri rem ụm nọm-ụt bụt-tụ Rem-sụ m-Rẹmẹr sụ mọt-ụt wa ụ-mẹ a-za Yahuda-nẹ. Da-ụ nọm-ụt tọ nọmẹ ụm shụk-ụt wakụn nẹt wa mọttụ nọm-ụ tọ ọọgẹ ụt-zụ ụt-bẹẹt kọ nọm-ụ ụm dọ'ẹ ụt-nọm da.
17 Tụmsụ ụm haag ụ Urusharima rẹmụ ụm shit a-tọmụ Yẹsọ i ba'ẹ mẹ m-haan da. Sẹdi ụm arụk m-ha dak-ụ Arabiya tụmsụ da tasẹ ụm mụụn ụ-mẹ bọ-ụ Dimaku.

18 Sẹ da-ụ hak-sụ ụs-tụt arkẹ ụm arụk m-ha Urusharima rem ụm nụpụt Biturus, tụmsụ ụm shụ'ụt ụ wa nẹ m-roog ọp ụt-tan.
19 Sẹdi ụm hyanụg wakụn ụ tẹk-ụ a-tọmụ Yẹsọ ụ da-u ọ da sẹdi Yakubu huụb ụr-matụ Wa-ko-uyan.
20 Ụm ọ warrụ nọ ụt-nip ụ-shụ u-Rụ, nọm-ụ ụm ọọgẹ panụ nọ a bi-sẹ da.
21 Da tasẹ ụm arụk m-ha gas-sụ Suriya ụ Kirikiya nẹ.
22 Sẹdi a-dorụ Yẹsọ nẹ i ọọgẹ gas-ụ Yahudiya ẹ tamụg hyan-dụ mẹ ụr-is ụ ụr-is nẹ da.
23 Ẹ họk kyak ụ mọt-ụt ri nẹ ụzụ: <<Burus, wụ ọọgẹ da-u ọ m-ya in ụr-kọb wa ọọgẹ da-ọ ụ bụt-tụ Rem-sụ m-Rẹmẹr sụ yadụ jab sụ wa ọọgẹ ụt-sa wa họrụssẹ.>>
24 Tụmsụ ẹ nọngẹ u-Rụ ụt-vam ụ remụ ri.

* **1:1**

2

A-tọmụ Yęsọ kabụg Burus

1 Sędi da-ụ hak-sụ ọp ụs-nas arkę, ụm sur
m-ha Urusharima, unọ da-ọ ụ Baraba nę.
Ụm kụb Titus tụmsụ.
2 Ụm haag ụ kụn rębụ zụ Rụ-ụ kọskụ mę
u-hyan ụzụ ụm dọ'ę. Da-ụ ụm ọọgę kụn
ụm shụ'ụtę m-yasa ụ tụ-shụ a-dorụ Yęsọ nę,
tụmsụ ụm yụ' ę zụn-mụ Rem-sụ m-Rębęr
sụ ụm ọọgę bụt-tụ sę ụ tęk-ụ i za-yahuda-
nę. Ụm ọọg ụm cwang ụzụ hi-ụt it ụ ụn nę
ọ ụr-be ụr-gan, remụ u-gyęr ụ shụ'ụt ụzụ
ank-m ri ụ da-ụ ar-kę ụ unọ da-ọ nę ọọg m-
zan da.
3 Sędi Titus wụ ọọgę ụr-kot ụ mę nę, kọ ba
shụ'ụtę ụzụ wa nęt-ụ wa-za-Yahuda wa, tụ-
shụ wa'ag wa nọm ụr-pęs za wa cwan da.
4 Sin-sę rem-sę yụngụn remụ ụzụ tọkọn
nęt-tọ tụ ọọgę ụs-bi ụzụ a-dor-nę ę ọọgę, ę
cwagụn m-yasa rem ę got ụkụr ụ in kumę ụ
samę-dụ ụt-hi in ụ Kiristi Yęsọ nę. Ę ụt-sa ę
muut in tọk-nę ụdụ nọm-dụ nọm-ụ bọr-tụ
Yahuda-nę zụyę.
5 Sędi it yaag ụn ụr-kęr da kọ u-da cashi,
remụ Rem-sụ m-Rębęr sụ ụt-nip sę shụ'ụt
ụ remụ swụr-m nọ.
6 Tụmsụ i ọọgę tụ-shụ a-dorụ Yęsọ ę
swụrụg ọkọn ụ-mę rem-ụs ri da. (Shụụt-ụr
ụn tụ-shụ zattę mọkọn swas-mọ ụdụ ri da,
remụ zụ Rụ-ụ kọstę m-kụụk da.)
7 Ọọg ba tụ-shụ sur ọkon ụ rem-ụs ri, ę
nụp ụzụ Rụ-ụ yaag mę ank-mụ bụt-tụ Rem-
sụ m-Rębęr ụdụ a-za Yahuda-nę, tụmsụ
wa yụ' Biturus ank-mụ bụt-tụ gandi rem-ụs
sę ụdụ Yahuda-nę. *
8 Remụ gandi Rụ-ụ wa'ę Biturus shụ'ụt
Wa-tọm-ụ Yęsọ remụ ank-mụ ụt-bụt ụdụ
Yahuda-nę†, tụmsụ wa wa'ę ụm shụ'ụt Wa-
tọm-ụ Yęsọ ụdụ i za-yahuda-nę.
9 Da-ụ Yakubu, ụ Biturus ụ Yohanna nę, i
ọọgę tụ-shụ a-dorụ Yęsọ nę, ę nụp ụzụ Rụ-ụ
yaag mę unọ nya-ọ. Ę so ụt-kom ụ Baraba
nę ụ mę nę. Ę ees ụzụ it de'ę ụ it nọm m-ank
ụdụ i za-yahuda-nę, tụmsụ ę nọm m-ank ụ-
mę Yahuda-nę.
10 Nọm-ụ ụn kọnę it ụ war-ọ ụzụ it rę u-
shụ ụ gwat-dụ I ọọgę ụr-kọb, nọm-ụ ụm
ọọgę ụssa ụzụ ụm nọmọg u-da u-bęęt.

Burus hagụssę Biturus

11 Sędi da-ụ Biturus‡ haanę bọ-ụ An-
takiya, ụm bastę wụn ụ-shụ a-dor-nę,
remụ ụzụ nọm-u wa ọọg ụt-nọm ọ za họn-
họn da.
12 Remụ da-ụ wa teenę ụr-takụn, wa ọọg
m-rę nọm ụt-rę ụ i za-Yahuda-nę. Sędi
a tasę, da-ụ tọkọn nęt-tọ haan dụgụ-dụ
Yakubu, wa hęęsę mụụdụ u-dim tụmsụ wa
mot hi-ụr wa dụgụ-dụ ụn. Wa ọ gyęr-ụ
Yahuda-nę i zụyę sę na nọngụ i za-yahuda-
nę da ụr-pęs.
13 Tụmsụ Yahuda-nę u-tát ę samę ụt-hi ụ
ha-mụ ụr-nọ wụn nę, kọ Baraba hi-ụr wa
ụn ęngụssę wa tụmsụ wa dor ụn ụ ha-mụ
ụr-nọ ụn nę.
14 Da-ụ ụm hyanę ụn yakkę dọrrụ fụn-yụ
ụt-nip yụ Rem-sụ m-Rębęr, ụm zụ Biturus
u-shụ kọwan, <<Bọ nęt-ụ Yahuda wa, m-
ha iya nę bọ zaar dọrrụ bọr-tụ Mosa yasụ
Yahuda-nę da. ¿Rę-ọ nọm-tę ụ da-ọ bọ ọttę
wadụ a-za Yahuda-nę ę dor bọr-tụ Yahuda-
nę?>>

Rụ-ụ gwụụg Yahuda-nę ụ a-za Yahuda-nę

15 Burus re shụ ụt-zụ nę, <<In Yahuda-nę
ę ụdụ ụr-mat, za <a-za Yahuda-nę i na fogę
a-ụt-ba'as-nę da.>§
16 Sędi in nak ụzụ wakụn zaar ụt-shụụt
họn-họn ụdụ dọrrụ bọr-tụ Rụ-ụ yasę Mosa
da, sędi ụdụ yadụ jab ụdụ Yęsọ Kiristi.
Tụmsụ in Yahuda-nę i ya'ę jab ụ-mę Kiristi
Yęsọ, remụ in shụ'ụtę za ụt-ba'as ụdụ u-
Rụ ụ yadụ jab nę ụ-mę Kiristi, tụmsụ za
ụdụ dọrrụ bọr-tụ Rụ-ụ yasę Mosa da. Remụ
wakụn zaar ụt-shụụt za ụt-ba'as ụdụ dọrrụ
bọr-tụ Mosa yasụ Yahuda-nę da.
17 <<Sędi a mụnę zụ da-ụ in ụt-sa in
shụ'ụt họn-họn ụdụ u-Rụ ụ-mę Kiristi,
in bit hi-ụr in ụt-ba'as nę sha-mụ a-za
Yahuda-nę, ¿ụt-shụ'ụt ụzụ Kiristi yaag in
shiriktin-mụ ụt-ba'as? A-a! Iya-ọ da!
18 Nọm-ụ ụm ụt-war ọ ụzụ, a-mụụnę ụzụ
ụm byụrụg u-dim ụ dọrrụ ụt-bọr remụ ụm
shụ'ụtę họn-họn ụdụ u-Rụ, shụ'ụtę ụka ụm
swụrụg m-ma ma-ụ ụm duusę ụr-takụn.
19 Rębụ bọr-tụ kọskę mę ụzụ ụm ọ ụka
nęt-ụ marę ụdụ ụt-bọr, rem iya ụm ọ ụr-yụ

* **2:7** Girik i za-Yahuda-nę ę na zụ a-za ụr-pęs-nę, Yahuda-nę ę na zụ a-ụr-pęs-nę. † **2:8** Girik zụ, <<ụr-pęs.>>
‡ **2:11** *Biturus* Biturus ụt-Girik na zụ wa Kefas. § **2:15** Remụ ụzụ Yahuda-nę ọttę bọr-u Mosa tụmsụ ę nọm ụr-pęs
ę kụb hi-ụr ę a jab-ụ sọ-ọ nę. A-za Yahuda-nę ę zattę ụt-bọr da nom-ụt ụr-pęs da, Yahuda-nę kụb ę ụka a-ụt-ba'as-nę.

rę̱mu u-Ru̱, shu̱'u̱tę̱ u̱ka zu̱ na taru̱g mę̱ u-do̱m u-kan u̱r-ko̱t u̱ Ye̱so̱ Kiristi nę̱ u̱-do̱m u-kan.
20 Remu̱ da-o̱, u̱m zamu̱n u̱r-yu̱ da, se̱di Kiristi wa o̱o̱ge̱ u̱r-yu̱ u-me̱ ri. Tu̱msu̱ u̱ka u̱m o̱tte̱ u̱r-yu̱ u̱ uno̱ war-u̱ u-dak o̱, u̱m o̱ yu̱-du̱ fat-u̱r ri u̱du̱ yadu̱ jab u̱du̱ Wa' u-Ru̱, wu̱ cwane̱ mę̱ tu̱msu̱ wa yase̱ hi-u̱r wa remu̱ ri.
21 U̱m muute̱ nya u-Ru̱ m-zan da. Remu̱ a-mu̱u̱ne̱ u̱zu̱ do̱rru̱ bo̱r-tu̱ Ru̱-u̱ yase̱ Mosa in shu̱'u̱t za u̱t-ba'as u̱du̱ u-Ru̱, shu̱'u̱tę̱ u̱zu̱ Kiristi maru̱g m-zan!>>

3

Yadu̱ jab ko̱ do̱rru̱ bo̱r-u Mosa

1 No̱ ragnę̱ Garatiya-nę̱! ¿Wana e̱ngu̱sse̱ jab-u̱s no̱? Remu̱ u̱m wargu̱ no̱ m-zu̱n mo̱ttu̱ mar-m Ye̱so̱ Kiristi u̱-do̱m u-kan.
2 Waru̱n mę̱ u-no̱m u-gan: Ko̱ no̱ o̱nkte̱ Yar u-He̱n remu̱ do̱rru̱ u̱t-bo̱r tu̱ Yahuda-ne̱, ¿ko̱ remu̱ ya-du̱ jab u̱-me̱ rem-su̱ no̱ ho̱ge̱ u̱ mo̱t-u̱t Ye̱so̱ Kiristi ne̱?
3 ¿Yan o̱ wu̱te̱ no̱ o̱tte̱ m-rag ne̱ u-tát? Ba no̱ tak-ne̱ u̱ Yar u-He̱n, ¿yan-o̱ wu̱te̱ no̱ otte̱ u̱t-sa no̱ vaste̱ ank-mu̱ u-Ru̱ u̱ be̱b-du̱ u-war?
4 ¿Ko̱b-du̱ no̱ swaye̱ u-tát du̱ m-zan de̱? Za u-sakna o̱ da shu̱'u̱t o̱ku̱n no̱mo̱!
5 ¿U̱m o̱ shu̱t-du̱ no̱ tu̱msu̱, u̱t-shu̱'u̱t u̱zu̱ Ru̱-u̱ yaag no̱ Yar u-He̱n u̱ ank-mu̱ no̱m-tu̱ m-shin u̱ te̱k-u̱ no̱ remu̱ zu̱ no̱ do̱ro̱g u̱t-bo̱r? Iya-o̱ da! Wa yaag no̱ remu̱ u̱zu̱ no̱ yaag jab-u̱ re̱m-su̱ no̱ ho̱ge̱ u̱ mo̱t-u̱t Kiristi ne̱.
6 Gwat Ibrahi: <<Wa yaag jab u̱du̱ u-Ru̱ tu̱msu̱ Ru̱-u̱ og wu̱n ne̱t ho̱n-ho̱n.>>*
7 No̱ nap u̱zu̱, ya'ag-u̱ Ibrahi i u̱t-nip e̱ o̱oge̱ i ya'e̱ jab u̱du̱ u-Ru̱.
8 Tu̱msu̱ remu̱ Ran-u̱ u-Ru̱, Ru̱-u̱ zu̱u̱g Ibrahi da-u̱ dim u̱zu̱, a-za Yahuda-ne̱ do̱'e̱ u̱t-shu̱'u̱t ho̱n-ho̱n u̱du̱ u-Ru̱ remu̱ yadu̱ jab-u̱ e̱ u̱du̱ wa. Ru̱-u̱ zu̱ Ibrahi: <<Ne̱t-tu̱ u̱t-dak u̱t-be̱e̱t e̱ do̱'e̱ kwu̱m-du̱ nu-u so̱-o̱ du̱gu̱-du̱ ró.>>
9 Remu̱ iya, i wa'e̱ yadu̱ jab-u̱s e̱ u̱du̱ Kiristi e̱ kwu̱mu̱g gandi nu-u so̱-o̱ u̱ Ibrahi o̱nke̱ remu̱ yadu̱ jab-u̱ wa.
10 Ko̱wana wu̱ to̱ste̱ u̱du̱ do̱rru̱ u̱t-bo̱r u̱ remu̱ wa muute̱ hi-u̱r wa ho̱n-ho̱n u̱du̱ u-Ru̱ wa o̱ u̱r-yu̱ u̱-me̱ nu-u yo̱-o̱. Remu̱ zu̱ o̱ m-pan u̱-me̱ Ran-u̱ u-Ru̱: <<Ko̱wana wu̱ gu̱gme̱ re̱-du̱ u-shu̱ u̱ no̱m-du̱ ko-uyan u̱ o̱o̱ge̱ m-pan u̱-me̱ ran u-bo̱r wa o̱ u̱ nu-u yo̱-o̱ ne̱!>>
11 O̱ m-zu̱n u̱zu̱ waku̱n zaar u̱t-shu̱'u̱t ho̱n-ho̱n u̱du̱ u-Ru̱ remu̱ do̱rru̱ u̱t-bo̱r da. U̱m zu̱u̱g inya remu̱ o̱ m-pan u̱-me̱ Ran-u̱ u-Ru̱: <<Se̱ remu̱ yadu̱ jab ne̱t o̱ ho̱n-ho̱n de̱te̱ u̱r-fat.>>
12 Inya fu̱n-yu̱ yadu̱ jab ya zaar u̱s-gan u̱ fu̱n-yu̱ u̱t-bo̱r ne̱ da, yu̱ zu̱ye̱, <<Se̱ u̱du̱ do̱rru̱ u̱t-bo̱r de̱ ne̱t do̱te̱ kwu̱m-du̱ u̱r-fat.>>
13 Se̱di Kiristi gwu̱u̱g in du̱gu̱ nu-u yo̱-o̱ u̱ u-bo̱r du̱ wa shu̱'u̱te̱ nu-u yo̱-o̱ remu̱ in. Rem u̱zu̱ o̱ m-pan u̱-me̱ Ran-u̱ u-Ru̱: <<Nu-u yo̱-o̱ u̱du̱ ko̱wana na tare̱ do̱m u-te.>>
14 Wa gwu̱u̱g in remu̱ nu-u so̱-o̱ u̱ Ru̱-u̱ ya'e̱ Ibrahi o̱ u̱t-haan u̱du̱ a-za Yahuda-ne̱ remu̱ Kiristi Ye̱so̱. Na no̱ng iya remu̱ in o̱nkte̱ este̱du̱ u̱s-rem du̱ Yar u-Ru̱ remu̱ yadu̱ jab.

U-bo̱r yu̱ o̱ bam u̱ este̱du̱ u̱s-rem ne̱

15 O̱r-u̱t ri a-dor-ne̱ yage̱ u̱m ya' no̱ sha-mu̱ ko̱du̱he̱ ho̱-de̱. Da-u̱ ne̱t-ne̱ yur wa'e̱ u-kom u-ran e̱ cin u̱s-rem, waku̱n zaar wu̱ do̱'e̱ has-tu̱ se̱ ko̱ wa sur o̱ku̱n da. Iya o̱tte̱ u̱ sin-se̱ rem-se̱.
16 Ru̱-u̱ yaste̱ este̱du̱ u̱s-rem wa u̱du̱ Ibrahi tu̱msu̱ u̱du̱ wa'-u̱ wa ne̱. Napu̱n u̱zu̱ Ran-u̱ zu̱u̱g da <<U̱du̱ ya'ag-u̱ ró>> U̱ka na zu̱ ko̱-u̱t wa. Se̱di, o̱ zu̱u̱g <<U̱du̱ wa'-u̱ ró,>>† no̱mu̱ o̱ o̱oge̱ u̱t-war ne̱t gan, u̱du̱ Kiristi.
17 No̱m u̱m o̱oge̱ u̱t-zu̱ ya: Bo̱r-u̱t Mosa, tu̱ haane̱ u̱s-hak u̱t-ko̱k u̱t-nas u̱ hak-su̱ u̱r-shik u̱s-o̱p ba wa no̱me̱ Ibrahi este̱du̱ u̱s-rem, to̱ haste̱ este̱du̱ u̱s-rem su̱ Ru̱-u̱ no̱me̱ m-tumb ne̱ da, remu̱ zu̱ Ru̱-u̱ haste̱ este̱du̱ u̱s-rem wa da.
18 Remu̱ a mu̱ne̱ u̱zu̱ na o̱nk-u̱ o̱g-du̱ u̱r-mat u̱du̱ do̱rru̱ bo̱r-u Mosa, se̱ zaar u̱t-shu̱'u̱t u̱zu̱ u̱ remu̱ este̱du̱ u̱s-rem da. Se̱di Ru̱-u̱ yaste̱ este̱du̱ u̱s-rem u̱ka nya-u̱ m-ho̱s u̱du̱ Ibrahi.

* **3:6** Gwat tu̱msu̱: Taku̱ 15:6; Roma 4:3. † **3:16** Gwat tu̱msu̱: Taku̱ 12:7; 13:15; 17:7; 24:7.

19 ¿Rem-u yan-o Ru-u ya'aste bor-ut
Mosa? Wa ya'aste ut-bor u remu to koste
ut-net ba'as-ut e. Sedi Ru-u cunug uzu u
bor-tu tumb u war-to m-te haan-du wa' wu
Ru-u nomte estedu us-rem u mot-ut wa.
Ru-u ya'aste bor-ut wa udu a-tom u-Ru m-
ha udu Mosa, wu eese tek-u u-Ru ut-net ne.
20 U da-o wa-ur-ees u-tek ottę ur-segę a-
muunę zu m-zuug kir-du ut-net ur-gan ut-
sa e egusse us-rem. Sedi u-Ru, wu oogę u-
gan, wa nong m-ank u wa-ur-ees u-tek da-u
wa yase estedu us-rem udu Ibrahi da.

Nom-u wutę Ru-u ya'astę ut-bor

21 ¿Shu'utę uzu bor-tu gugumtę estedu
us-rem su Ru-u nomę? A'a, iya-o da! Remu
a munę uzu bor-ut Mosa tu na yasę to
keru yadu ur-fat, shu'ut du hon-hon za
haagun dugu-du u-bor.
22 Sedi Ran-u u-Ru o ut-war uzu ba'as-
to dor-tu u-dak u-beet. Remu iya Ru-u yu
estedu us-rem su ukur udu i ya'e jab-u e
udu Yeso Kiristi.
23 Kanda din-de yadu jab haan, in oog u
men-tu ur-tage udu dorru u-bor. In oog ur-
tage kanda na upse in yadu jab.
24 Remu bor-ut oog u dor-tu u-dak u-beet
kanda Kiristi haan. Nomu wute wa haatun
remu na muute in hon-hon udu u-Ru remu
yadu jab.
25 Sedi da-o yadu jab haagun, bor-ut
zamun u dor-tu in da.

Yaag-u u-Ru remu yadu jab

26 Remu udu same-du ut-hi no u Kiristi
Yeso ne ya'ag u-Ru no oogę beet remu yadu
jab.
27 Tumsu net-ne beet i same ut-hi u
Kiristi ne u-me ut-yubusse m-bu e wa'ag
Kiristi uka na wute kus-ut po-to.
28 Remu i oogę same-du ut-hi u Kiristi
ne mottu Yahuda-ne ko a-za Yahuda-ne,
tok ko za m-tok, campa ko neta to zamun
da. Remu no beet no shu'ute us-gan u-me
Kiristi Yeso.
29 Tumsu a munę no net-ut Kiristi to, no
ko-ur Ibrahi de no oogę. No do'e re-du og-
du ur-mat-u wun. Tumsu estedu us-rem su
u-Ru udu Ibrahi du no de.

4

1 U da-o nom-u um oogę ut-zu ya: Abite
zu wa re-du og-du ur-mat omon wa'-u rek-
wa, wa o us-gan uka tok, ko uzu wa ottę ko-
uyan u uso wa ottę.
2 Tumsu net-tu oro tu gwat-du wa, se wa
teeg da-u uso wa cine.
3 Iya o in ottę kanda Kiristi haan. In oog
sha-mu ya'ag-u rek-e in o u-me m-tok u ta-u
yar-ut yo-to tu oogę ur-faruk du uno dak-o.
4 Sedi da da-u na cine teene, Ru-u tomon
Wa'-u wa. Wu neta matę tumsu wa dor
bor-tu Ru-u yase Mosa.
5 Ru-u tomon wun remu wa guut net-ut
to tu oogę dorru bor-ut Yahuda-ne remu in
onkte og-ur in du shuyi-shuyi, uka ya'ag-u
u-Ru.
6 Tumsu rem uzu no ya'ag-u wun ne, Ru-
u tomon Yar-u Wa'-u wa u-me jab-us in,
Yar-u wa wu' in fog u-Ru, <<Uso ri! Uso ri!
>>
7 Remu iya, bo zamun tok da, sedi wa'-u
u-Ru bo oogę. Tumsu remu uzu bo o wa'-u
wun, wa wa'ag bo re og-du ur-mat-u wa.

Burus ekuste remu Garatiya-ne

8 Ur-takun, da-u no napę u-Ru da, no oog
tok-ne udu ru-tu za ur-fat.
9 Sedi u da-o ba no haane u-me same-du
ut-hi u u-Ru ne ko um zu, Ru-u haagun u-
me same-du ut-hi u no ne, ¿re-o no ottę ut-
sa no sur m-mu u-dim tumsu no shu'ut tok-
ne udu yar-tu za ur-beb tumsu tu m-zan
tumsu udu yar-ut to ne tu oogę ur-faruk u-
me uno dak-o?
10 No dor tokun ho-to sok us-pyat ne u u-
da ne u us-hak ne u no kum-ut hyu-m pus-
mo udu u-Ru.
11 Um hok u-gyer remu no. Jiya pama-us
ri u none oog m-zan.
12 Um kon-ug no or-ut ri ne, shu'utun
sha-m ri uka um kumte ut-pos dugu to
nom-to, remu uzu um shu'ute sha-m no a-
za Yahuda-ne i poste dugu bor-ut to. No
nongu me nom-tu za hon-hon da.
13 No bakus uzu ur-takun remu kob-du
m-yar de um nomtu no donse-du Rem-su
m-Remer.
14 Tumsu ko ba shu'ute kob-du m-yar ri
shu'ute m-reg udu no, no jurum me ko no
gugum me da. No onkte me tumsu no kub

mę ụka ụzụ ụm ọ wa-tọm u-Rụ, nọ kụb mę ụka Kiristi Yęsọ hi-ụr wa.
15 ¿Yan-ọ kumę sọ-ụr nọ ụr-bęęt? Ụm nak ụzụ abitę ọọg ụt-nọmę, nọ za hostę is-ụt nọ tụmsụ nọ yasę tọ ụdụ ri.
16 ¿Ụm shụ'ụtę hụụb-ụ yọ-ọ nọ ụ da-ọ remụ zụ ụm ọ warụ nọ ụt-nip?
17 Tọ-tọ nęt-tọ ękụstę tọ kụbụs jab-ụs nọ, sędi nọm-ụ ụn ọọgę zọng-sụ ụt-nọm ọ zaar sọ-ọ da. Ę ụt-sa ę hast nọ dụgụ-dụ ri remụ nọ muutę jab-ụs nọ ụdụ ụn.
18 Kọ rę-ọ nomtę, ọttę ụr-zwar wakụn ya' jab-ụ remụ nọmu sọ-ọ, uda u-bęęt, za da-ụ ụm ọọgę nọnę war-ọ da.
19 Yaag-ụ ri! Ụka nęta yụ ọ ụ-mę ręmụ męn-tụ ụr-mat, iya-ọ ụm ottę ụt-swụr m-họg gandi gọ-dụ rę-mọ sę Kiristi shụụg ụt-rogom ụ-mę jab-ụs nọ.
20 Ụm cwang ụm haan tụmsụ ụm shụ'ụt ụr-kot ụ nọ nę ụ da-ọ tụmsụ ụm swasę cwar-yụ ụs-rem ri, rem ụzụ ụm ękụstę mọt-ụt nọ nę.

Hajaratu ụ Saratu

21 Warụn mę, nọ i ọọgę ụt-sa nọ shụ'ụt ụ ta-ụ bọr-tụ Yahuda-nę, ¿nọ nak nọm-ụ bọr-tụ zụyę?
22 Ran-ụ u-Rụ ọ ụt-zụ Ibrahi ọttę ya'ag yụr. Wagan ọọg dụgụ tọk-ụ nęta, tụmsụ wagan ọọg dụgụ-dụ nęta wụ zaarę mę m-tọk da.
23 Sędi wa'-ụ ọọgę dụgụ-dụ tọk-ụ nęta na mak-ụt wa ụka na vettę; sędi wụ na matę dụgụ-dụ nęta wụ zaarę mę m-tọk da wa ọọg ụka shụ-dụ estędụ ụs-rem sụ u-Rụ ụdụ Ibrahi.
24 Nęta-ụt tun-tọ ụt-yụr tọ ọ sha-mụ estędụ ụs-rem sụ u-Rụ ụs-yụr. Hajaratu, wa ọ ụka Rọr-dụ Sinai be-dụ nęt-tụ ọnktę bọr-tụ Yahuda-nę, tụ mutę ę tọk-nę.
25 Ụ da-ọ Hajaratu ọ ees-mụ Rọr-dụ Sinai ụ-mę dak-ụ Arabiya, tụmsụ ees-mụ Urusharima ụ ya-ọ. Remụ wa ọ ụ-mę m-tọk ụdụ u-bọr ụr-kot ụ yaag-ụ wa nę.
26 Sędi unwa jit nęta wa, Saratu, wa ọ ees-mụ Urusharima ụ ọọgę ụ-dọm u-rụ. Wa zaar mę m-tọk da tụmsụ wa ọ sha-mụ inọ-u in.
27 Remụ zụ ọ m-pan:
<<Nọm ụr-sọ, nęta za ụr-mat,
wụ matę ya'ag da.
Nọm ụt-jar m-yat,
wụ tamę nap-dụ ręmụ ụr-mat da.
Remụ ụzụ nęta wụ campa wa gụgmę,
ụ da-ọ wa ọttę ya'ag,
m-zęg wụ ọọgę ụr-yụ ę campa wa.*>>
28 Tụmsụ da-ọ nọ ọr-ụt ri nę, nọ ọ ya'ag i na matę sha-mụ shụ-dụ estędụ ụs-rem sụ u-Rụ, ụka Ishaku.
29 Sędi ụ da-u ọ wa' wụ na matę ụka na vettę wa yụ' wa'-ụ na matę ụdụ bęb-dụ u-yar ụr-kọb. Gandi nọm-ụt tọ ọọgę m-da ụ da-ọ.
30 Sędi ¿yan-ọ Ran-ụ u-Rụ zụyę ụ mọt-tụ iya nę? <<Buz tọk-ụ nęta-u ya ụ wa'-ụ wa nę. Rem ụzụ wa'-ụ tọk-ụ nęta wa zaar ụ rę-dụ ọg-dụ ụr-mat-ụ wa'-ụ nęta wụ zaarę m-tọk da.>>
31 Remụ iya ọr-ụt ri nę, in zaar ya'ag-ụ tọk-ụ nęta da, sędi ya'ag-ụ nęta yụ zaarę mę m-tọk da.

5

Kwụm-dụ u-ụkụr ụ-me Kiristi

1 Kiristi ruutę in remụ in shụ'ụtę i na ruutę ụt-nip. Sę nọ ees ụr-bęb nę ụ-mę yadụ hi-ụt nọ, tụmsụ a nọ shụ'ụt tọk-nę ụdụ dọrrụ bọr-ụt Yahuda-nę da.
2 Ęręn! Mę, Burus, ụm ọ warụ nọ iya: A nọ tọstę jab-ụs nọ ụdụ nọm-dụ ụr-pęs ụ remụ nọ shụ'ụtę họn-họn ụdụ u-Rụ, sędi shụ'ụtę ụzụ nọm-ụ Kiristi nọmę remụ nọ zattę mọkọn swụr-mọ ụdụ nọ da.
3 Tụmsụ ụm dọ'ę ụt-sur warụ nọ kọwana yagę na nọmụ wa ụr-pęs, sę wa dọrọg nọmụ bọr-ụt Yahuda-nę zụyę ụt-bęęt.
4 Tụmsụ a nọ ọọgę ụt-sa nọ nọm họn-họn ụ-shụ u-Rụ ụdụ dọrrụ u-bọr, nọ kupụstę hi-ụr nọ dụgụ-dụ samę-dụ ụt-hi nọ ụ Kiristi nę. Nọ byụrụg shin-ụt nọ dụgụ-dụ nya-ụ u-Rụ.
5 Sędi ụdụ in, Yar-ọ yụ'ę in ụr-bęb in ọ wadụ jab ụ-mę yadụ jab tụmsụ ụdụ shụ'ụt-dụ jab-ụ sọ-ọ ụ u-Rụ nọmę in estędụ ụs-rem.
6 Remụ da-ụ in ọọgę samę-dụ ụt-hi ụ Kiristi Yęsọ, ụr-pęs kọ kọb-dụ ụr-pęs zattę mọkọn swụr-mọ da. Nọm-ụ na ọọgę ụt-gwat ụ war-ọ yadụ jab-ụ ọ kọsę hi-ụr ọ ụdụ ụt-cwan.

* **4:27** Gwat tụmsụ: Isha 54:1.

7 Nọ ọọg ụ sọm-mụ maga ụka kụmtę, ¿wana kupsę nọ u-fụn dụgụ dọrrụ ụt-nip?
8 U-Rụ, wụ dagę nọ, a wa wa'ę nọ nom-ụt gọ-dụ sę dorogsę da!
9 Tun-tọ kọsę-tụ ụs-bi tọ ọ sha-mụ <<yisti cashi mọ wụ' ụr-tụng ụr-bęęt dę yụnę.>>
10 Ụm tọstę jab ụdụ Wa-ko-uyan ụzụ wa dọ'ę ę'-dụ nọ dụgụ dọrrụ kọsę-tụ ụs-bi. Sędi Rụ-ụ dọ'ę nọmụ nęt wa kwụp-dụ ụs-rem, wụ ọọgę ęngụssę nọ.
11 Ụ da-ọ ọr-ụt ri nę, a mụnę ụzụ ụm ọmọn ụt-bụt ụzụ sę na nọngụ nọ ụr-pęs, ¿yan-ọ wa-ę na ọmton ụ yadụ mę ụr-kọb? A mụnę ụzụ ụm ọ ụt-kọsę ụzụ sę na nọngę i ya'ę jab ụr-pęs, nęt-tụ za hok-ụt ryab-sụ mọttụ bụt-tụ rem-sụ u-kan da.
12 Ụm cwang ụzụ a-yụnsụ ụs-jab nę i ọọgę ụssa ę họnsụ nọ ụr-pęs ụzụ ę nọmụ hi-ụr ę ụr-vu.
13 Remụ na fak nọ ụ nọ nọm ụr-yụ ụ-mę u-ụkụr ọr-ụt ri nę. Sędi a nọ yagę ụkụr ụ nọ kumę ọ shụ'ụt kęrrụ yagę-dụ cwan-tụ u-warụ nọ dụụt nọ da. Sędi nọmọn m-ank ụ ụkụr-ụ nọ kumę nọ nọmę ọr-ụt nọ nę ụs-pama u-mę ụt-cwan.
14 Remụ bọr-ụt Yahuda-nę na samgę tọ ụt-bęęt ụ-mę u-bọr u-gan: <<Cwan kọwan ụka bọ tontę hi-ụr ró.>>
15 Sędi a nọ ụt-nọm sha-mụ ụt-bisa, ụ tụdụ ọr-ụt nọ nę tụmsụ ụ họnsụ ę nę, gwatụn sok, tass nọ họrụssę ọr-ụt nọ nę da.

Ụr-yụ ụdụ Yar u-Rụ

16 Sędi ụm ọ ụt-zụ, yagụn ụ Yar-ụ dụụt fat-ụt nọ. A nọ nọmę iya, nọ zaar ụ shụksụ cwan-tụ u-war ụ nọ.
17 Remụ zụ cwan-tụ u-warụ nọ ton nọm-ụ Yar-ụ u-Rụ zarę ụt-sa da, tụmsụ Yar-ụ u-Rụ ton nọm-ụ cwan-tụ u-warụ nọ tontę da. Tuntọ nọm-tọ ụt-yụr tọ ọ m-dum ọr-ụt ę nę, tass bọ nọm nọm-ụ cwan-tụ u-war ụ nọ ụt-sa da.
18 Sędi a nọ nọmę nọm-ụ Yar-ụ warụ nọ, nọ zamụn ụ ta-ụ kọsę-tụ bọr-ụt Yahuda-nę da.
19 Ụ da-ọ ank-mụ ba'as-tụ u-war ọ m-zụn. Tọ ọ:
M-ọ,
Kọb-dụ u-hęn,
Cwan-tụ họg-dụ ręmęr-mụ u-war,
20 Dọrrụ rụ-tụ zarę ụr-fat,
M-bọn nę,
Ụt-gụgụm nę,
U-har nę,
Ụr-shụb nę,
Ụ dụụs-dụ jab nę,
Ụ cwan-tụ m-zęg nę,
Ụ kọb-dụ shụ'ụt-dụ m-yar nę,
Ụ mọt-dụ ụt-hi nę,
21 shụb-dụ rę u-shụ ękęn,
Ụ swa nę,
Cwan-tụ mọrọg-dụ m-zan nę,
Ụ tọkọn nọm-ụt yọ-tọ nę.
Ụm ọ nọmụ nọ ụt-him ụka ụm nọmtụ nọ ụr-takụn, kọwana ọ nọm-dụ gọ-dụ tọ nọm-tọ wa za rę-dụ ọg-dụ Farụk-dụ u-Rụ da.
22 Sędi Yar-ụ mụt gọ-dụ tun-tọ nọm-tọ ụ-mę fat-ụt in:
Ụt-cwan,
Ụr-sọ nę,
Rụs-dụ jab nę,
Gag-dụ jab nę,
Ụr-ọn nę,
Nọm-dụ nọm-ụt sọ-tọ nę,
Yadụ jab nę,
23 Swụụmsę dụ ụr-hi,
Ụ shụpdụ ụr-hi nę.
Bọr-yụ zaar yụ dọ'ę ụt-zụ a nęt-tụ nọm nọm-tọ da.
24 Tụmsụ i ọọgę i Kiristi Yęsọ ę tarụg cwan-tụ ba'as-tụ u-war ụ cwan-tụ nọm-ụt yọ-tọ nę.
25 Ba shụ'ụtę ụzụ in ọ ụr-yụ ụdụ u-Yar, yagę in nọmọn ụr-nọk u-mę dụ'ụt-dụ Yar-ụ.
26 Taas in shụ'ụt hi-ụt yat-tọ nę da, kọ in wa ọr-ụt in nę dụụs jab da, kọ in nọm shụb-dụ ọr-ụt in nę da.

6

Nọm-dụ nọm-ụt sọ-tọ ụdụ kọwan

1 Ọr-ụt ri nę, a ba'as-tụ shipę wakụn, nọ i Yar-ụ ọọgę ụt-dụ'ụt sę nọ mụtụn gọ-dụ nęt-ụ wa u-fụn ụ-tęk ụt-swụụmsę. Sędi gwatụn hi-ụr nọ sok, tass nọ he ụ gandi gọ-dụ mọ reg-mọ da.
2 Kabụn no-mụ ọr-ụt nọ nę, tụmsụ a nọ nọmę iya nọ ọ dọrrụ bọr-ụt Kiristi.
3 A wakụn ụs-dorog ụzụ ọkọn-ọ wa ọọgę, tụmsụ wa zaar ọkọn da, wa ọ ęngụssę hi-ụr wa.
4 Yagę kọwan nọmụ hi-ụr wa m-reg, da-u ọ wa kerę nọm-dụ ụt-ụk ụ hi-ụr wa, a sę wa samgę hi-ụr wa ụ wakụn nę da.
5 Remụ zụ kowan dọ'ę kabdụ no-mụ nọm-ụ wa nọmę.

6 Kọwana wụ ọ ọnk-dụ ụt-bọr dụgụ-dụ
rem-sụ u-Rụ sẹ wa yaag a-ụt-kọsẹ wa nẹ,
ụdụ mọt-dụ nọm-ụt sọ-tọ wa ụt-bẹẹt.
7 Taas nọ ẹngụssẹ hi-ụr nọ da. Wakụn
nomtẹ u-Rụ họr da, nọm-ụ nẹt-ụ kawẹ ọ wa
dọ'ẹ ụt-kẹt.
8 Remụ i ọọgẹ yụdụ họk-sụ war-tụ ụt-
ba'as ẹ m-rẹmẹr ẹ dọ'ẹ kẹt-dụ ụt-zụm, ụka
wa-ụr-tọm wụ kụwẹ gọ za sọ-yẹ, wa dọ'ẹ
kẹt-dụ ya-tụ za sọ-tọ. Sẹdi nẹt wụ ọọgẹ
yụdụ họk-sẹ dụ u-Yar m-rẹmẹr, wa dọ'ẹ
kwụm-dụ fat-dụ m-mọmmọ dụgụ-dụ u-
Yar, ụka wa-ụr-tọm wụ kawẹ gọ sọ-yẹ wa
dọ'ẹ kẹt-dụ ya-ụt sọ-tọ.
9 Sẹdi a in pó ụ nọm-dụ nọm-ụt sọ-tọ nẹ
da. Remụ da-ụ kamẹ, in dọ'ẹ nọm-dụ kẹt-ụ
sọ-ọ, a in kụụsụn da.
10 Remụ iya, kọdahẹ in kumẹ ụr-kẹr, yagẹ
in nọmụ kọwan nọm-u sọ-ọ, haddẹ i ọọgẹ
mẹ bu-ụ a-yadụ jab nẹ.*

Him-tụ m-vastẹ

11 Gwatụn pan-ụs yassẹ sụ ụm nọmẹ ụka
ụm ọttẹ panụ nọ tun-tọ gom-tụ m-vastẹ ụ
kom-u ri.
12 I ọọgẹ ụt-sa ẹ wa nọ nọm-dụ pẹs-dụ
za cwan ẹ ụt-sa ẹkẹn gwat ẹ nẹt-ụt sọ-tọ.
Nọmụ wa'ẹ ụn nọm-ụt iya ẹ zaar ụt-sa na
ya' ẹ ụr-kọb da remụ ẹ ọ nọm-dụ ụt-kọsẹ
ụzụ mar-m Kiristi u-kan ụ war-ya na dọtẹ
kwụm-dụ u-ụkụr.
13 Remụ i na nọmẹ ụr-pẹs ẹ dor-ụt u-bọr
ụ hi-ụr ẹ da. Sẹdi ẹ ụt-sa na nọmụ nọ ụr-pẹs
kọ ẹ nọm ụt-ụk ụ mọttụ dọrrụ ụr-pẹs nọ.
14 Sẹdi mẹ, ụm zattẹ nọm-ụ ụm dọ'ẹ ụt-
ụk da sẹ kan-u Wa-ko-uyan in Yẹsọ Kiristi.
Remụ kan-u ya, cwan-ụt ri remụ unọ dak-ọ
tọ marụg. Tụmsụ cwan-tụ unọ dak-ọ remụ
ri tọ marụg.
15 Ụr-pẹs, kọ za ụr-pẹs ọ zaar ọkon nọm-
ọ da. Nọm-ụ zụgẹ ụr-zwar ụzụ Rụ-ụ muutẹ
in nẹt-ụt po-tọ.
16 Ụm nọng ụs-kọn Rụ-ụ ya' rụs-dụ jab-ụ
ụr-ọn nẹ ụdụ i dọrẹ tun-tọ kọsẹ-tọ bẹẹt. Ẹ ọ
Isra-nẹ ụt-nip i u-Rụ.
17 M-vastẹ, a wakụn ọ ẹksẹ mẹ ụ tun-tọ
nọm-tọ da. Rem ụm ọttẹ ụt-ran ụ war-u ri
sụ kọsẹ ụzụ mẹ yụ Yẹsọ wa ụm ọọgẹ.
18 Ọr-ụt ri nẹ, nya-u Wa-ko-uyan in Yẹsọ
Kiristi ọ ụr-kot ụ yar-u nọ nẹ. Ụ shụ'ụt iya.

* **6:10** Wata a-dorụ Yẹsọ.

Ran-u Burus ụ dọ'ẹ ụdụ Afisa-nẹ

Ụs-vụk

1 *Unọ ran-ọ ọọn dụgụ-dụ Burus, wa-tọm-ụ Yẹsọ Kiristi remụ citẹ mụ u-Rụ, ụdụ nẹt-tụ u-hẹn i ọ ụ-mẹ bọ-ụ Afisa i ọọgẹ yadụ jab ụ-mẹ samẹ-dụ ụt-hi ẹ ụ Kiristi Yẹsọ nẹ.

2 Ụm ọ ụs-tọọg ụdụ u-Rụ Ụso-u in, ụ Wa-ko-uyan Yẹsọ Kiristi nẹ, ụzụ wa ya' nọ u-nya ụ rụs-dụ jab nẹ.

Rụ-ụ yụ' yar-tụ nu-u sọ-ọ remụ Yẹsọ Kiristi

3 Ụt-vam ụdụ u-Rụ, Ụso-ụ Ụso-u in Yẹsọ Kiristi, wụ wa'ẹ in nu-u sọ-ọ ụ ụt-yar nẹ ụ kọyụhẹ fụn-ya ụ wa yụtẹ in nu-u sọ-ọ tụ rwụnẹ dụgụ dọm u-rụ remụ samẹ-dụ ụt-hi Kiristi nẹ.

4 Remụ wa dak in kanda wa nom dọm u-rụ u-dak nẹ, in shụ'ụt u-hẹn nẹ tụmsụ za ụr-pyap ụ shụ wa. Ụ-mẹ ụt-cwan,

5 Rụ-ụ cụnụg in shụ'ụt ya'ag-ụ wa remụ samẹ-dụ ụt-hi in ụ Kiristi Yẹsọ nẹ remụ citẹ-m wụn ụ họg-dụ rẹmẹr-m nẹ.

6 Remụ iya in nọmẹ u-Rụ ụt-vam remụ nya-ụ m-sek ụ wa ya'ẹ in m-họs remụ Wa'-ụ wa wụ wa cwanẹ.

7 Rụ-ụ rwụrụg in ụ hyụ-m Kiristi, remụ samẹ-dụ ụt-hi in ụ Kiristi nẹ. In kwụmụg họdụ ba'as-ụt in. Kiristi nọng iya remụ ụ tat-ụ ọn-dụ u-Rụ ụdụ in.

8 Tụmsụ wa kọskẹ in nya-u wa u-tát. Tụmsụ wa wa'ag in shụ'ụt ụs-vẹr nẹ tụmsụ in nap kọ-uyan gọ-tụ ụt-nọm ụt-bẹẹt.

9 Tụmsụ remụ zụ ciktẹ u-Rụ, wa kọsẹ in zọng-sụ m-yasa sụ wa zọngẹ ụt-nọm ụ remụ dụgụ nọm-tụ Kiristi dẹ ụt-nọm.

10 Nọm-ụ Rụ-ụ zọngẹ ụt-nọm ya: Ba da-ụ teyẹ, wa zọngtẹ wa haatụn kọ-uyan nọm-ọ ụ dọm-ụ u-rụ u-dak nẹ ụr-koto, ụdụ farụk Kiristi.

11 Tụmsụ remụ zụ in samgẹ ụt-hi ụ Kiristi nẹ, in kwụmụg ụr-ọg dụgụ-dụ u-Rụ, remụ zụ wa dak in dụgụ ụr-takụn, tụmsụ wa wa'ag kọ-uyan nok họn-họn ụka wa zọngtẹ ụt-nọm.

12 Rụ-ụ zọngtẹ ụzụ it Yahuda-nẹ i ba'ẹ m-wa jab ụdụ Kiristi dụgụ ụr-takụn, in haatụn ụt-vam m-sek nẹ ụdụ u-Rụ.

13 Tụmsụ nọ a-za-Yahuda-nẹ, remụ samẹ-dụ ụt-hi ụ Kiristi nẹ, Rụ-ụ yaag nọ Yar-ụ u-Hẹn, wụ wa nomtẹ estẹdụ ụs-rem m-tumb nẹ. Na nọng iya ba nọ họgẹ rem-sụ u-Rụ sụ ụt-nip, Rem-sụ m-Rẹmẹr sụ ụkụr, da-ụ nọ ya'ẹ jab ụdụ Kiristi.

14 Rụ-ụ yaag in Yar-u wa. Yar-ụ u-Hẹn ọ ọọgẹ ọg-dụ ụr-takụn dụ Rụ-ụ dọ'ẹ ya-dụ in. Da-ụ wa ya'ụ in Yar-ụ u-Hẹn, unọ kọskẹ in ụzụ wa ya'ụ in nọm-ụ wa nọmẹ in estẹdụ ụs-rem. M-vastẹ wa dọ'ẹ gwụ-dụ i ọọgẹ nẹt-ụt wa. Wa nọng iya remụ vam-tụ sek-m wa.

Tọọg-ụs Burus

15 Remụ iya, dụgụ da-ụ ụm họgẹ yadụ jab-ụ nọ ụdụ Wa-ko-uyan Yẹsọ tụmsụ cwan-ụt nọ nẹ remụ nẹt-tụ u-Rụ ụt-bẹẹt,

16 Ụm yakkẹ vam-dụ u-Rụ ụ remụ nọ da, da-ụ ụm baksẹ ụ nọ nẹ ụ-mẹ tọọg-ụs ri.

17 Ụm ọ kọn-dụ u-Rụ ụ Wa-ko-uyan in Kiristi Yẹsọ nẹ, Ụso ụ m-sek, remụ sẹgẹ-dụ Yar-u u-hẹn wa ya' nọ ụs-vẹr ụ u-hyan nẹ, kọ nọ napụ wa ụka dụpkẹ.

18 Ụm ọ ụs-kọn ụdụ u-Rụ wa u-pus jab-ụs nọ kọ nọ napụ wadụ jab dụ na fogtẹ nọ, ụ ọọgẹ tat-ụ sek-m wụn ụ wa zọngẹ remụ nẹt-ụt wa, i ọ ọg-ụr rò.

19 Ụm ọ ụs-kọn tụmsụ nọ nap sẹg-mụ bẹb-dụ shin-mụ u-Rụ mụ zẹgẹ remụ in i ya'ẹ jab ụdụ wụn. Gandi shin-m mọ ọ ụs-gan,

20 mọ yụnsẹ Kiristi dụgụ m-mar, tụmsụ wa shụgụssẹ wụn u-dọm ụ pora-dụ dụ sek-mụ u-Rụ ụ kom-ụ ụs-cwa u-Rụ ụ-dọm u-rụ

21 Ụkụn Kiristi wa ọọgẹ ụr-farụk m-zẹg kọtụhẹ yar-tọ tụ ọ ụr-farụk. Tụmsụ wa ọttẹ dim-dụ zegẹ kọdụhẹ dim-dẹ ụ unọ da-ọ m-ha da-ụ ọọnẹ nẹ.

22 Rụ-ụ yaag Kiristi farụk-dụ kọ-uyan tụmsụ wa wa'ag wụn yụ-shụ ụ-dọmụ kọ-uyan, remụ a-dorụ Yẹsọ.

23 A-dorụ Yẹsọ ẹ ọọgẹ i Kiristi, Kiristi wa ya'ụ ọ ụr-fat u-bẹẹt, wa dortẹ kọ-uyan u-bẹẹt ụ hi-ụr wa.

2

Ụr-fat ụ-mẹ Kiristi

* **1:1**

1 Da-ụ dim nọ ọọg ụka a-za Yahuda-nę remụ ba'as-ụt nọ ụ nọm-ụt yọ-tọ nọ nę.
2 Ụ họ-ụt tọ nọ dọrọg fụn-ụs yọ-sę sụ u-dak. Nọ dọrọg wụ ọọgę ụr-faruk ụ dọm-ụ yar-tụ m-mya tụ nęt-tụ hyentę da. Wụna ọọgę u-yar ụ ọọgę da-ọ m-ank u-mę jab-sụ nęt-tụ gụgmę dọrrụ u-Rụ.
3 In bęęt Yahuda-nę tụmsụ in nọngọn ụr-yụ sha-mụ a-za Yahuda-nę, ụ dọrrụ cwan-tụ ụt-baas in. In ọ nọm-dụ nọmụ war-ụt in ụ jab-ụs in ụt-sa in nọm. Remụ iya in wa'ag Rụ-ụ hog ryab-ụs in ụka nęt-tụ kusę i Rụ-ụ dę nọmụ kwụp-dụ ụs-rem.
4 Sędi ọn-dụ u-Rụ ọ u-tát, tụmsụ wa cwanụg in sok.
5 Kọ ba ụzụ in ọọg ụka marimari nę remụ ba'as-ụt in, wa yaag in ụr-fat da-ụ wa yụnsę Kiristi dụgụ m-mar. Nọ kwụmụg u-ụkụr remụ nya-ụ u-Rụ.
6 Remụ samę-dụ ụt-hi in ụ Kiristi nę, Rụ-ụ yụnụstę in dụgụ m-mar ụr-koto ụ Kiristi nę, remụ in nom-ụt ụr-faruk ụr-koto ụ Kiristi nę ụ dọm u-rụ.
7 Rụ-ụ nọng iya remụ wa kọstę kọwan da-ụ dę haan, tat-ụ nya-u wa ụ zattę ụt-mụgụssę da, remụ ọn-ụr wa dụ wa kọsę in, i ọọgę samę-dụ ụt-hi ụ Kiristi Yęsọ nę.
8 Remụ nya-ụ u-Rụ ọ wụtę nọ kum-ụt u-ụkụr remụ yadụ jab, za remụ bęb-dụ hir-ụr nọ ọ da. Họs-mọ dụgụ-dụ u-Rụ.
9 Rụ-ụ ụkụrtę nọ za remụ nọm-ụt sọ-tọ tụ nọ nọmę da, remụ taas, wakụn nọm ụt-ụk da.
10 Rụ-ụ nọmọg in ụka in ọttę. Tụmsụ wa nọmọg in remụ samę-dụ ụt-hi in ụ Kiristi Yęsọ nę, remụ nọm-dụ ank-mụ nọm-ụt sọ-tọ, nọmụ wa zọngę in nọm dụgụ ụr-takụn.

Yahuda-nę ụ a-za Yahuda-nę shụ'ụtę ụs-gan remụ Kiristi

11 Remụ iya baksụn ụzụ na makụt nọ a-za Yahuda-nę. Tụmsụ i fogę hi-ụr ę a-ụr-pęs-nę, ę ọ fag-dụ nọ a-za-ụr-pęs-nę, kọ ba shụ'ụtę ụzụ pęs-dụ u-war dę, dụ na nomę kom-tụ nęt.
12 Họtọ nọ ọọg m-ra u-Rụ nę nọ ọọg za Kiristi, tụmsụ nọ ọọg ụka ham-ụt nę ụ-mę a-u-dak-nę ụ Isra. Nọ nak estędụ ụs-rem sụ Rụ-ụ nọmụ ę da. Nọ ọ ụr-yụ ụ unọ dak-ọ za u-Rụ tụmsụ za wadụ jab.
13 Sędi da-ọ remụ samę-dụ ụt-hi nọ ụ Kiristi Yęsọ nę, nọ ọọg m-ra u-Rụ nę sędi da-ọ Rụ-ụ mụụtụn nọ ụt-mọr ụ Kiristi nę. Wa nọng iya remụ ụzụ nọ tọstę jab ụ-mę nọmụ Kiristi shụsę da-ụ hyụ-m wa azgę dụgụ war-u wa da-ụ wa marę ụ dọm u-kan.
14 Ụm zụụg iya remụ Kiristi hi-ụr wa rụs-dụ jab-ụ in dę. Wa samgę Yahuda-nę ụ a-za Yahuda-nę ụka nęt gan remụ mar-m wa ụ-dọm u-kan. Wa hast bọr-tụ Yahuda-nę ya hatụn yụ-ụr yọ-dę dę dụ mọtę Yahuda-nę ụ a-za Yahuda-nę.
15 Bọr-ụt Yahuda-nę ọ u-tát, sędi Kiristi hastę tọ remụ mar-m wa. Wa nọng iya remụ wa nọmtụ hi-ụr wa nęt-ụt po-tọ, ę samę ụt-hi ụ wa nę. Tuntọ nęt-ụt po-tọ tọ damę Yahuda-nę ụ a-za Yahuda-nę ụr-koto, remụ ę nọm-ụt shụ'ụt-dụ m-yar.
16 Tụmsụ hen, Kiristi hastę bọr-ụt Yahuda-nę remụ wa họngụssę Yahuda-nę ụ a-za Yahuda-nę ụdụ u-Rụ, ę shụ'ụt nęt gan, ụ wa hastę shụ'ụt-ụr yọ-dę ụ tęk u-Rụ ụ nęt-nę ụ rẹmu mar-m wa ụ dọm u-kan.
17 Kiristi haan wa nom dọnsę-dụ Rem-sụ m-Rẹmẹr sụ rụs-dụ jab ụdụ nọ a-za Yahuda-nę i ọọgę m-ra dụgụ u-Rụ tụmsụ rụs-dụ jab nę ụdụ Yahuda-nę i ọọgę ụt-mọr.
18 Remụ dụgụ-dụ wụn, in bęęt in kumtę ụr-kęr dụ ha-mụ kit-ụ u-Ụso remụ Yar-u u-Hẹn u-gan.

Be-dụ ụr-shụ'ụt dụ Wa-kọ-uyan

19 Remụ iya da-ọ nọ a-za Yahuda-nę hamụt-tọ nọ ọọgę da kọ nęt-tụ dọ da, sędi nọ a-u-dak-nę ę ụr-koto ụ nęt-tụ u-Rụ nę tụmsụ nęt-tụ bu-ụ u-Rụ.
20 In bęęt a-za Yahuda-nę ụ Yahuda-nę in ọ ụka u-ma, ụ na mayę ụ-dọm ụr-tak dụ a-tọmụ Yęsọ nę ụ a-warrụ rem-sụ u-Rụ nę. Tụmsụ taar-dụ takụn-dụ u-ma Kiristi Yęsọ wa hi-ụr wa.
21 Na samgę in bęęt ụ-mę samę-dụ ụt-hi ụ wụn nę, ụka na nomtę u-ma remụ in rogom in shụ'ụt bu-u u-hẹn ụs-tọọg be-dụ Wa-ko-uyan dọtę ụr-yụ.*
22 Tụmsụ ụ remụ samę-dụ ụt-hi nọ a-za Yahuda-nę ụ Yahuda-nę ụ wụn nę ọ na mụtę nọ, remụ ụzụ nọ shụ'ụtę ụka be-dụ dụ ụr-shụ'ụt dụ Yar-u u-Rụ.

* **2:21** Wata a-dor-nę ę ọọgę bu-u u-hẹn ụs-tọọg ụ Wa-kọ-uyan.

3

Rụ-ụ rwụtụn nọm-tụ m-yasa wa m-zụn

1 Ụ sin-sę dorogsę nę u jab, mę, Burus ụm ọ nọmụ nọ ụs-tọọg, mę wụ ọyę wa-m-tọk-ụ Kiristi Yęsọ ụ remụ re-ụ u-shụ nọ, a-za Yahuda-nę.
2 Remụ ụm nak za u-sakna ụzụ ụm ọọg ụm kabụg ụzụ nọ nak, Rụ-ụ yaag mę nomụ nọm-dụ ank-mụ yụ-dụ wa-tọm-ụ Yęsọ, remụ rę-ụ u-shụ nọ a-za Yahuda-nę.
3 Rụ-ụ upustę mę nọmụ wa zọngę ụt-nọm m-yasa, ụka ụm pantụ nọ ụ takụn-dụ ran-u unọ.
4 Tụmsụ a nọ karụntę nọmụ ụm pannę, nọ ụt-kerę ụt-nap ụzụ ụm nak m-zụn nọm-tụ m-yasa tụ Rụ-ụ zọngę ụt-nọm sụ mọt-ụt Kiristi.
5 Rụ-ụ wargụ nęt-tụ cara-tụ arkę nọm-ụ m-yasa ụ wa zọngę ụt-nọm da. Sędi ụ da-ọ wa kọskę tọ remụ Yar-u wa ụdụ nęt-tụ wa dagę ę shụ'ụt a-tọmụ Yęsọ ụ a-warrụ rem-sụ u-Rụ nę.
6 Tụmsụ nọm-ụ Rụ-ụ zọngę ụt-nọm ụ ya: a-za Yahuda-nę ụ Yahuda-nę, i ya'ę jab-ụ rem-sụ m-rębęr nę, ę ọnktę ọg-dụ ụr-mat họn-họn dụgụ-dụ u-Rụ. Tụmsụ, ę ọ ọg-tụ war-ụ u-gan, tụmsụ ụr-koto, ę hog rębęr-mụ nọmụ Rụ-ụ nomtę estędụ ụs-rem, remụ samę-dụ ụt-hi ę ụ Kiristi Yęsọ nę.
7 Ụm shụ'ụtę tọk-ụ ank-mụ rem-sụ m-rębęr remụ nya-ụ u-Rụ ya'ụ mę, ụdụ wa wụtę bęb-ụr wa dę ụm nọm m-ank ụ-mę ri.
8 Kọ ba shụ'ụtę zụ mę ọ ụr-vaste ụ-mę ụ tęk-ụ nęt-tụ u-Rụ, Rụ-ụ yụ' mę m-mọ ank-m yat-mọ. Wa dak mę ụm shụ'ụt wa-warrụ Rem-sụ m-Rębęr ụdụ a-za Yahuda-nę, ụ mọttụ tat-ụ kwụm-tụ u-yar ụ ę dọ'ę ụt-kwụm ụdụ ọnk-ụ Kiristi.
9 Tụmsụ na dak mę ụm ya m-zụn ụdụ kọwan ụ mọttụ nọm-tụ m-yasa tụ Rụ-ụ zọngę ụt-nọm. Wụna nọmę kọ-uyan tụmsụ wa yaksę nọm-tụ m-yasa tụ wa zọngę dụgụ ụr-takụn.
10 Nọm-ụ wụtę Rụ-ụ nom-ụt tun-tọ nọm-tọ ụt-bęęt remụ wa nomot a-dorụ Yęsọ nę wa kọstę tat-ụ nap-m wa, ụdụ ụt-yar tụ ọọgę ụr-farụk ụ-dọm u-rụ.
11 Unọ ọ nọm-ụ m-mọmmọ ụ Rụ-ụ zọngę ụt-nọm, ụ wa shụsę remụ Kiristi Yęsọ Wa-ko-uyan in.
12 Ụ remụ Kiristi tụmsụ ụ yadụ jab-ụ in nę mę wụn, in ụt-kerę ụt-haan za u-gyęr tụmsụ jab gan ụ-shụ u-Rụ.
13 Ụm ọ kọn-ụs nọ, a jab-ụ nọ gęt ụ remụ swadụ ụr-kọb ụ ri da. Ụm ọ swadụ ụr-kọb remụ nọ, ụ ọọgę rę-ụ u-shụ nọ.

Tọọg-ụs Burus remụ Afisa-nę

14 Remụ nọm-ụt tọ ụt-bęęt, ụm he ụt-jwụn ụm nọm ụs-tọọg ụdụ Ụso.
15 Wụna wụ kọdụhę kọ-dę dụ dọm u-rụ u-dak nę kumtę dụ wa dim-dę.
16 Ụm nọng ụs-kọn ụzụ mę tat-ụ sek-m wụn wa ya' nọ ụr-bęb dụgụ Yar-u u-hęn jab-ụs nọ.
17 Sędi Kiristi ụt-nọm be-dụ ụr-shụ'ụt ụ wa ụ-mę ụ jab-ụs nọ ụka nọ wụtę jab ụdụ wa. Gụrụs nọ ụt-rogom m-cwa mę cwan-tụ u-Rụ tụmsụ ụ ship nọ ụr-bęb nę.
18 Ụm nọng ụs-tọọg ụzụ nọ kum ụr-bęb, ụr-koto ụ nęt-tụ u-Rụ nę ụt-bęęt, nọ nap m-hụk tụmsụ m-wụr nę m-ja nę tụmsụ ụ radụ ka cwan-ụt Kiristi ọttę remụ in.
19 Tụmsụ ụm nọng ụs-tọọg nọ nap cwan-ụt Kiristi, tụ zęgę bęb-dụ nap-mụ nęt, remụ nọ shụ'ụtę shụyi-shụyi m-tę da-ụ nọ dọ'ę ọnk-dụ shụ-dụ u-Rụ.
20 In ya' m-sek ụdụ u-Rụ, wụ dę kerę nọm-dụ ụt-nọm u-tát sok m-zęg nọmụ in kọnę kọ dorog-ụs in. Tụmsụ wa nọm iya ụka bęb-ụr wa dụ ọọgę m-ank ụ-mę in.
21 Remụ samę-dụ ụt-hi in ụ Kiristi Yęsọ nę, yagę a-dorụ Yęsọ nę bęęt ụ ya' wụn m-sek remụ nọ m-mọmmọ! Ụ shụ'ụt iya!

4

Samę ụt-hi ụ u-war nę

1 Remụ iya mę, yụ ọọgę wa ụr-tagę remụ ank-mụ Wa-ko-uyan, ụm ọ kọn-ụs nọ, nọ i Rụ-ụ dagę nọ shụ'ụt nęt-ụt wa, nọ nọm tun-tọ nọm-tọ: Dortụn fat-ụt nọ ụka nęt-tụ u-Rụ nomtę.
2 U-da u-bęęt swụụmsụn hi-ụr nọ ụ shụ'ụt ụ tor-mụ jab nę. Shụ'ụtụn ụ gag-dụ jab nę tụmsụ nọ kab nwas-mụ ọr-ụt nọ nę ụ jab ụt-cwan nę.
3 Nọmọn ụka nọ dọtę ụt-kerę nọ ę' samę-dụ ụt-hi nọ ụ rwụụnę dụgụ-dụ Yar-u u-Hęn, ụdụ shụ'ụt-dụ m-yar ụ ọr-ụt nọ nę.

4 Nọ ọg-tụ u-war u-gan tọ. Tụmsụ na
samgẹ nọ ụ u-Yar u-Hẹn u-gan, ụka na fogtẹ
nọ ụ wadụ jab u-gan da-ụ Rụ-ụ dagẹ in.
5 In ọttẹ Wa-ko-uyan u-gan, fụn-yụ yadụ
jab ụdụ u-Rụ u-gan, ụt-yụbụssẹ m-bụ u-
gan.
6 In ọttẹ u-Rụ u-gan, wa ọ Ụso u-bẹẹt. Wa
ọọgẹ farụk-dụ kọ-uyan, tụmsụ dọm-ụ kọ-
uyan, tụmsụ wa ụ-mẹ kọ-uyan.
7 Sẹdi Kiristi yaag in kọwan u-nya, ka
Kiristi zọngtẹ wa ya'.
8 Ụka Rem-sụ u-Rụ zụttẹ,
<<Da-ụ wụn arkẹ m-da dọm u-rụ
wa kụb ban-dụ ụt-nẹt i wa masẹ;
tụmsụ wa nọmụ nẹt-nẹ m-họs.>>*
9 Da-ụ rem-sụ u-Rụ zụyẹ, <<wa daag dọm
u-rụ>> kọskẹ m-zụn ụzụ, tụmsụ Kiristi
cụzgụn u-dak.
10 Nẹt wụ na zụyẹ wa cụzgụn u-dak tụmsụ
wụna wụ dayẹ ụ anẹ jit ụ-dọm u-rụ, u be-
dụ zẹgẹ m-ja remụ wa kọstẹ bẹb-ụr wa ụ
kọhẹnẹ.
11 Kiristi yaag ẹkẹn a-dorụ Yẹsọ nẹ u-nya:
ẹkẹn nẹ, ẹ shụ'ụt a-tọmụ Yẹsọ,
ẹkẹn nẹ, shụ'ụt a-warrụ ụ Rem-sụ u-Rụ,
ẹkẹn nẹ, shụ'ụt a-warrụ ụ Rem-sụ m-
Rẹmẹr,
ẹkẹn nẹ, shụ'ụt a e'-dụ a-dorụ Kiristi nẹ,
tụmsụ ẹkẹn nẹ, shụ'ụt a-ụt-kọsẹ nẹ.
12 Kiristi nọmọg iya remụ wa zọngtẹ nẹt-tụ
u-Rụ, remụ ank-mụ a-dorụ Yẹsọ, remụ na
mụụt war-u Kiristi.
13 Unọ ụt-rẹ u-shụ m-te da-ụ in bẹẹt dọ'ẹ ụt-
shụ'ụt ụ samẹ-dụ ụt-hi nẹ ụ-mẹ nọmụ in
yụtẹ jab tụmsụ nap-m in ụ mọt-ụt Wa' u-Rụ
nẹ. Sẹ in dọ'ẹ ụt-shụ'ụt sha-mụ nẹt wụ sẹtẹ
mẹ u-Yar, m-te jamụ na dọtẹ ụt-shụ'ụt ụka
Kiristi ọttẹ.
14 Sẹ, in zamụn ụt-shụ'ụt ụr-yụ ụka ya'ag-ụ
rẹk-ẹ da. A in ees na ẹngụssẹ in ụ kọsẹ-tụ
ụs-bi tụ ụt-nẹt da, sha-mụ hat-u rẹk-ya yụ
mya-mụ m-bụ byụrgụssẹ. Ana nak jab-ụs
in dụgụ nẹt-tụ ụs-vẹr i zọngẹ ẹ ẹngụssẹ in
ụdụ warrụ ụs-bi ẹ.
15 Sẹdi, ụdụ dọnsẹ-dụ nip-tụ Remsụ m-
Rẹmẹr dụgụ jab ụt-cwan, in dọ'ẹ ụt-rogom
ụ kọyụhẹ fụn-ya, remụ in shụ'ụt sha-m
Kiristi. Wụna ọọgẹ ụr-hi dụ a-dorụ Yẹsọ.
16 Wụn wa'ag u-war u-bẹẹt ọ samẹ ụr-be
ụr-gan tụmsụ na shipụs ụr-koto. Kọdụhẹ
ọg-dụ u-war nomtẹ mụ wa ank-mọ tụmsụ
tọ sẹgẹ tọkọn ọg-tọ rogom, remụ u-war u-
bẹẹt ọ shụ'ụt m-yar nẹ tụmsụ ọ nẹn ụ-me
cwan-ụt ẹ remụ ọr-ụt ẹ nẹ.

Fat-ụr po-dẹ ụ-mẹ Kiristi

17 Remụ iya, ụ bẹb-ụr Wa-ko-uyan ụm ọ
warụ nọ inya: A nọ sur m-nọm ụr-yụ ụka
a-za Yahuda-nẹ ụ-mẹ dorog-sụ m-zan ẹ da.
18 Dorog-ụs ụn shụụg u-cwụm tụmsụ sẹ
mọk-ụt dụgụ fat-dụ Rụ-ụ yụ'ẹ, remụ zụ ụn
nak u-Rụ da tụmsụ ụn gụgụmtẹ ẹrrụ rem-
ụs wa.
19 Ẹ zattẹ m-ẹ' da. Ẹ ọ ụr-yụ dụ shụ'ụt-dụ
cwan-tụ u-warụ ẹ tụmsụ ụn nom kọ-uyan
gọ-dụ nọm-tụ ụs-gụr tọ za mụ-dụ u-dim.
20 Sẹdi, iya-ọ na iis-tụ nọ ụ mọt-ụt Kiristi
nẹ da.
21 Za u-sakna na wargụ nọ mọt-ụt Kiristi
tụmsụ na iis-tụ nọ mọt-ụt wụn, remụ zụ na
byụk-ụt ụt-nip ụ-mẹ Yẹsọ.
22 Na iis-tụ nọ, ụzụ nọ yagẹ yụ-dụ fụn-yụ
họ-tọ nọ. Sẹ nọ hostẹ u-tụ u-war ụ nọ, ụ
natụstẹ ụ remụ cwan-tụ tụ ụt-ẹnk.
23 Sẹdi yagụn ụ Yar-ụ muut jab-ụs nọ ụ
posẹ tụmsụ dorog-ụs nọ nẹ.
24 Tụmsụ wa-ụn war-u po-ọ ụka nọ wụtẹ
cwụ-tụ m-wa. Unọ war-u po-ọ na nọm-ụg
ọ ụka sha-mụ u-Rụ. Tụmsụ unọ war-u po-
ọ kọsẹ hi-ụr wa ụ-mẹ jab-ụ sọ-ọ ụ yụ-dụ u-
hẹn nẹ dụ rwụụnẹ dụgụ ụt-nip.

Kọsẹ-tụ fat-ụr po-dẹ

25 Remụ iya, yagụn warrụ ụs-bi. Sẹdi,
kọwan sẹ wa war-ụ ọrụ wa a-dor-nẹ ụt-nip,
remụ in bẹẹt ọg-tụ war-u Kiristi tọ.
26 <<Nọmọn ụs-ryab tụmsụ a nọ nọm ụt-
ba'as ụ-mẹ ryab-ụs nọ da.>>† A nọ yagẹ nọ
cwa m-roog nọ ọ ụ-mẹ ụs-ryab da.
27 Tụmsụ a nọ ya' farụk-ụ nọm ụs-te ụr-
kẹr da.
28 Nẹt wụ nomẹ u-hiw a-wa sur m-nọm u-
hiw da. Sẹdi yagẹ wa nọm m-ank tụmsụ wa
nọm ọkọn ụ sọ-ọ ụ kọm-ụt wa, kọ wa kumụ
ọkọn ụ wa dọ'ẹ yadụ i zattẹ da.
29 A nọ yagẹ rem-sụ za sọ-sẹ rwụụn dụgụ
nu-ụt nọ da. Sẹdi nọ war nọmụ ọttẹ ụr-
sẹgẹ kọ ẹkẹn ụt-haan ụt-mọr u-Rụ nẹ ẹ kum
nọmụ ẹ ụt-sa, kọ ụt-wa i ọọgẹ ụt-ẹr ẹ kum
shiriktin-mụ jab.

---

* **4:8** Gwat tụmsụ: SẹpV 68:18. † **4:26** Gwat tụmsụ: SẹpV 4:4.

30 A nǫ naas jab-ų Yar-ų u-Hęn u-Rų da. Wa ǫǫgę sha-mų ųs-nap ųdų nǫ ųzų Rų-ų kabųg nǫ nęt-ųt wa tǫ nǫ ǫǫgę, ųzų dękųn hǫ-dę Rų-ų dǫ'ę ruutų nǫ dųgų ųt-baas.
31 Yagųn nǫ mǫt ų gag-tų jab nę ų kųwųt-mų jab nę ų ųs-ryab nę, ų namų jab nę ų gom-tų u-har nę ų nas ųr-dim nę, ų samę ų nǫm-ųt yǫ-tǫ nę ųt-bęęt ų jab-ų yǫ-ǫ nę.
32 Ba iya, shų'ųtųn ų jab-ų sǫ-ǫ nę ųdų ǫr-ųt nǫ nę. Hǫgǫn ǫn-dų ǫr-ųt nǫ nę, ų nǫmę-dų ǫr-ųt nǫ nę ųr-hǫ, ųka Rų-ų nǫmtų nǫ ųr-hǫ remų Kiristi.

5

Yų-dų mę m-zųn

1 Remų iya, dǫrǫn sha-mų u-Rų ų nǫmų nǫ ųt-nǫm u-bęęt remų zų nǫ ǫ ya'ag-ų Rų-ų tonę.
2 Yagųn nǫ ų kǫwan ų gwat ǫr-ų wa ų is-ųr sǫ-dę, ųka Kiristi nomtę in wa yastę hi-ųr wa remų in sha-mų ya-dų tǫǫg, ų Rų-ų hǫgę ręmęr-m wa tųmsų nǫm-ų ųt-kab ųdų u-Rų.
3 Sędi ana tan rem-sų m-ǫ da, ko dękųn yų-dų ųs-gųr dę ų cwan-tų ųr-hi nę ų-me nǫ. Tǫ nǫm-tǫ dųpkę ųdų nęt-tų u-Rų da.
4 A nǫ nǫm rem-sų kǫb-dų m-ę da, remsų m-zan, ų hǫr m-zan nę da, remų ųzų sę dųpkę na war sę ų tęk-ų nǫ da. Sędi, nǫ ya' ųt-vam ųdų u-Rų.
5 Nǫ nap ųzų wakųn zaar wa-u-as, wa-za-u-hęn, wa-cwan-tų ųr-hi (wų ǫǫgę ųs-gan ų wa nǫmę-dų rų-tų za ųr-fat ųt-huuk) wų dǫ'ę kwųm-dų dękųn ǫg-dę ų farųk-ųr Kiristi ų u-Rų nę da.
6 Remų iya, a nǫ yagų wakųn ęngųssę nǫ rem-sų m-zan da, remų, ųzų gǫ-dų tǫ ba'as-tǫ ryab-sų u-Rų haatųn ųdų a-kǫb-dų hǫg-mų ųs-rem nę.
7 Remų iya a nǫ samę ųt-hi ųn nę ų nǫm-tų ųn nomę nę da.
8 Remų zų hǫ-tǫ nǫ nak nip-tų u-Rų da, ųka i ǫǫgę u-cwųm i napę nǫmų ǫǫgę m-gan ų ę da, remų samę-dų ųt-hi nǫ ų Wa-ko-uyan nę. Nǫmǫn ųr-yų ųka i napę nip-tų u-Rų ųka kųmtę ę nǫm.
9 Remų zųn-m mǫ mų ǫǫgę ų-mę nǫ mǫ mųt nǫm-tų ǫǫgę tų sǫ-tǫ kyak, ų u-hǫn hǫn nę, tųmsų ų ųt-nip nę.
10 Tųmsų nǫ mųgųssę kǫ-uyan nǫ iis nǫmų citę Wa-ko-uyan.
11 A nǫ samę ųt-hi ų ank-mų m-zan mų u-cwųm nę da, sędi nǫ rwųtųn tǫ m-zųn.
12 Nǫm-tų m-ę tǫ na tan gǫ-dų nǫm-ųt tǫ, tų nęt-ųt yǫ-tǫ nomę m-yasa.
13 Sędi da-ų na rwųtųn ųt-nǫm ųt-bęęt m-zųn dǫ'ę ųt-kǫsę kǫ wannę ę ųn ǫǫgę.
14 Remų zųn-mų wų' na hyen kǫ-uyan m-zųn. Ǫ wa'ę wakųn zųųt:
<<Zųtę, nǫ ǫǫgę m-roog,
tųmsų nǫ yųnę dųgų m-mar,
Tųmsų Kiristi ųt-mǫk ų-dǫmų nǫ.>>

Ųr-yų ųdų bęb-dų u-Yar

15 Ų remų iya shų'ųtųn ga' sok ųka nǫ ǫttę ųr-yų. A nǫ nǫm ųr-yų ųka rag-nę da, sędi ųka a-ųs-vęr-nę.
16 Nǫmǫn ank-mų da-u nǫ ųka dųptę, remų zų in ǫ mę da-u yǫ-ǫ.
17 Ų remų iya a nǫ shų'ųt rag-nę da, sędi napųn nǫmų Wa-ko-uyan ǫ ųt-sa nǫ nǫm.
18 A nǫ yagę ų kę hǫ nǫ da, remų ųzų swa-ų kę u-tát ų na-sų fat-ųt nǫ. Sędi yagųn ų Yar u-Hęn dor-ųt fat-ųt nǫ.
19 Unǫ ųt-wa nǫ huut ųt-sęp ų ųdų ǫr-ųt nǫ nę ųt-gom nę dųgų mę Ran-ų u-Rų, ų sęp-tų ųt-vam nę, ų sęp-tų rwųnę dųgų-dų Yar-ų u-hęn nę. Huun ųt-sęp tųmsų ųt-ǫni nę ų-mę jab-ųs nǫ.
20 Tųmsų u-da u-bęęt ya-ųn ųt-vam ųdų u-Rų Ųso ų kǫ-uyan, remų samę-dų ųt-hi in ų Yęsǫ Kiristi nę.

Nęta-nę ų campa-nę

21 Tųmsų nǫ yasų hi-ųr nǫ ųdų ǫr-ųt nǫ nę ų remų ųt-fų'ųbusę ųdų Kiristi.
22 Nǫ nęta-tų ųr-gų, yasųn hi-ųr nǫ ųdų campa-ųt nǫ, ųka nǫ ǫttę ųt-nǫm ųdų Wa-ko-uyan.
23 Nǫmǫn iya remų zų campa ró wa ǫǫgę yų-shų ró, ųka Kiristi ǫttę hi-dų a-dorų Yęsǫ nę bęęt. Kiristi wa ǫǫgę wų ųkrę a-dorų wa nę bęęt i ǫǫgę sha-mų war-u wa.
24 Ųka a-dorų Yęsǫ nę yutę hi-ųr ę ųdų Kiristi, iya ǫ nęta-nę sę ę ya'astę hi-ųr ę ųdų campa-ųt ę ų-mę kǫ-uyan.
25 Kǫwųhę campa wa sę wa cwanųg nęta wa tųmsų wa got wa ųka Kiristi tontę a-dorų Yęsǫ nę, tųmsų wa mųr ų remų ę.
26 Wa nǫmǫg iya remų wa ruutę a-dorų wa ų kit. Wa nǫng iya ųdų jaas-dų baas-ųt in ųka bų-mų jaastę m-jigin, da-ų in hǫgę rem-sų u-Rų.

27 Wa nǫng iya remų wa ya'astę a-dorų Yęsǫ nę ųdų hi-ųr wa sha-mų gwųp ųr-gų wų sǫ-wa. Wa ųt-sa wa shų'ųt u-hęn nę, za ųr-pyap, za tǫkǫn dakųr-tų m-jigin tǫ, kǫ tǫkǫn kaap-tǫ.
28 Iya tųmsų, kǫwųhę campa wa sę wa gwak-ųt nęta wa ųka wa tontę war-u wa. Wų cwanę nęta wa hi-ųr wa dę wa cwanę.
29 Sę wa nǫng iya remų zų wakųn tamųg gųgmų war-u wa da, sędi wa ręgųssę ǫ tųmsų wa got ǫ ųka Kiristi nomtę remų a-dorų Yęsǫ nę.
30 Kiristi gwak-ųt in ų inya fųn-ya remų zų in ǫ sha-mų ǫg-tų war-u wa tǫ.
31 Ųka Ran-ų u-Rų zųttę: <<Campa yagę ųso wa, ų ino wa nę, wa samę ų nęta wa nę, tųmsų wa shų'ųt sha-mų nęt gan ų nęta wa nę.>> *
32 Ųm nak ųzų gom-ųt tun-tǫ kǫsę-dų m-sha dę ųka Kiristi ų a-dorų Yęsǫ nę ǫttę ųs-gan. Tųn-tǫ ǫ nǫmtų m-yasa yat-tǫ.
33 M-ha iyanę, kǫwan ų-mę nǫ sę wa gwak-ųt nęta wa ka wa cwųntę hi-ųr wa, tųmsų nęta sę wa yaag campa wa m-zęg.

6

Ya'ag ų ųso-ųt ę nę

1 Ya'ag, dǫrǫn i matę nǫ, tųmsų remų zų nǫ ya'ag u-Rų nǫ ǫǫgę, rem iya ǫ kųmgę nǫ nǫm.
2 <<Ya'an m-zęg ųdų ųso nǫ ų ino-u nǫ nę.>> Unǫ ǫǫgę bǫr-yų ųr-takųn ų Rų-ų ya'ę yų ǫttę estędų ųs-rem nę:
3 A-bǫ ya'ę ųso ró ų inǫ ró nę m-zęg, <<Nǫm-tų ųt-nǫk hǫn-hǫn ų remų ró, tųmsų bǫ ųt-kwųm fat-dų m-wųr ų-mę u-dak.>>*
4 Ųt-ųso, a nǫ wa ya'ag-ų nǫ nǫm ųs-ryab da ų fųn-yų nǫ dų'ųtę ę. Sędi yųnsųn ųn ųt-him nę ų tųmsų ųt-bǫr nę tų rwųnę dųgų-dų Wa-ko-uyan.

Tǫk-nę ų ųso-tų u-bu nę

5 Nǫ tǫk-nę, dǫrǫn ųso-tų u-bu nǫ i u-dak m-zęg nę, u-gyęr nę. Tųmsų ų jab ųt-nip nę, ųs-gan ka nǫ nomtę ųdų Kiristi.
6 Nǫmǫn iya za da-ų ę ǫǫgę gwat-dų nǫ ų war-ǫ da, remų zų nǫ ųt-sa ę vam nǫ, sędi ų jab-ų nǫ bęęt nǫmǫn nǫm-ų Rų-ų ǫǫgę ųssa, sha-mų tǫk-nę Kiristi.
7 Nǫmǫn ank-mų m-tǫk-ų nǫ ų jab-sų ųr-sǫ nę, ųka ųzų Wa-ko-uyan wa nǫ ǫǫgę nǫmų ųs-pama, za ųt-nęt da.
8 Nǫ bakųs ųzų Wa-ko-uyan dǫ'ę yadų kowan dų wa ǫgdę, kǫ tǫk-ǫ wa ǫǫgę kǫ wa-u-bu, remų nǫm-ųt sǫ-tǫ tų wa nǫmę.
9 Ųso-tų u-bu, dortųn tǫk-nę nǫ ųs-gan, tųmsų nǫ yagę yadų ę u-gyęr. Nǫ bakųs ųzų nǫ bęęt tǫk-ų Ųso u-bu u-gan wa ǫǫgę ų-dǫm u-rų. Wa kǫstę m-kųųk da.

Cwų-tų m-gag tų u-Rų ųt-bęęt

10 M-vastę, shų'ųtųn ųr-bęb nę ų remų bęb-ųr yat-dę dų Wa-ko-uyan.
11 Gagųn cwų-tų m-gag ųt-bęęt tų Rų-ų yų'ę, kǫ nǫ ųt-ker ųr-ees ųr-bęb nę ų gųg-mų zǫng-sų farųk-ų nǫm ųs-te.
12 Nǫmǫn iya remų zų gag-m in za gųg-mų hųųb-ųt yǫ-tǫ tų ųt-nęt tǫ da. Sędi gag-m in ų yar-ųt yǫ-tǫ nę tų ǫ ųr-farųk tųmsų ę kǫsę ųr-bęb, ų gųgųm dų bęb-ųt yat-tǫ dųgų mę unǫ dak-ų u-cwųm ǫ, tųmsų gųg-mų yar-ųt yǫ-tǫ nę tų dǫm u-rų.
13 Gagųn cwų-tų m-gag ųt-bęęt tų Rų-ų yų'ę, kǫ nǫ ųt-ker ųr-ees ųr-bęb nę ų gųg-mų yar-tų hųųb-ųt yǫ-tǫ ró. Tųmsų ba nǫ nǫmę kǫ-uyan ųt-zǫng nę nǫ kerę ųr-ees ų rę-ų ųr-kǫrrǫ nę ų gųg-mų hųųb-ų yǫ-ǫ.
14 Sę nǫ ees, ba nǫ wa'ę ųt-nip sha-mų u-ho ų byųn-u nǫ tųmsų nǫ wa' jab-ų sǫ-ǫ sha-mų cwų-tų m-gag remų sǫk-u nǫ.
15 Shipųn Rem-sų m-Ręmęr ųr-bęb nę sų haatųn rųs-dų jab u-Rų nę, ųka karma-nę wųtę ųt-ka'at tųmsų ę ees ųr-zwar nę ų gųg-mų hųųb-ųt yǫ-tǫ ę.
16 Uda u-bęęt, ship yadų jab, sha-mų u-tum, ų dǫ'ę ųt-wa bǫ ker ruutų ęr-tų u-ra tų farųk-ų nǫmų ųs-te ųt-bęęt.
17 Kabųn u-ųkųr ųka tǫp-dų dų u-kwam, ų rem-sų u-Rų nę sų ǫǫgę sha-mų u-van ų yar-ų yų'ę nǫ.
18 Tųmsų nǫ nǫm ųs-tǫǫg ųs-kǫn nę u-da u-bęęt ų dor-ųt tų u-Yar u-hęn nę. Remų iya nǫ ees ųs-zǫng nę tųmsų a nǫ yagę ųs-kǫn sų sa-ų sęgę-dų u-Rų ų remų nęt-tų u-Rų ųt-bęęt da.
19 Tųmsų nǫmǫn mę ųs-tǫǫg, kǫmę. Kǫnǫn u-Rų ǫ ya' mę gom-tų kamę ųm war

* **5:31** Gwat tųmsų: Takų 2:24. * **6:3** Gwat tųmsų: Rwųų 20:12; Muut 5:16.

za u-gyęr kǫ mę ụt-ker ụt-wa na nap zǫng-sụ m-yasa, sụ ǫǫgę Rem-sụ m-Rę̀męr.
20 Ụm ǫ wa-u-gụg, wụ Rụ-ụ tǫmnę ụka wa-tǫm, ụm haatụn sin-sę remsụ m-rę̀męr sę. Rem iya nǫmǫn ụs-tǫǫg kǫ mę rę u-shụ ụt-war za u-gyęr ụ remụ wụn, ụka dụptę ụm war.

Vụk-sụ m-vastę

21 Mę ǫ tǫmnụ Tikikus, ǫr-ụ in wụ in tonę. Wụn tǫk-ụ jab-ụ sǫ-wa ụ Wa-ko-uyan wa, wụ dǫ'ę warụ nǫ nǫmụ ụm ǫǫgę ụt-nǫm ụka ụm ǫttę m-da nę.
22 Ụm ǫ tǫmnụ wa ụdụ nǫ ụ remụ zụ nǫ nap ụka it ǫttę m-da, tụmsụ nǫ kum shiriktin-mụ jab.
23 Ụm nǫng ụs-tǫǫg ụzụ u-Rụ Ụso in ụ Wa-ko-uyan Yęsǫ Kiristi nę ya' nǫ bę̀ęt a-dor-nę rụs-dụ jab, tụmsụ ụt-cwan nę, ụ yadụ jab nę.
24 Nya-ụ u-Rụ ǫ ụr-koto ụ i ǫǫgę cwan-tụ Wa-ko-uyan Yęsǫ Kiristi nę bę̀ęt ụ cwan-tụ za ụr-ma nę.

Ran-u Burus ụ dǫ'ę ụdụ Firipi-nę

Ụs-vụk

1 Unǫ ran-ǫ ǫǫn dụgụ-dụ Burus ę Timoti,
tǫk-nę Yęsǫ Kiristi, m-ha ụdụ nęt-ụt Yęsǫ
Kiristi ụt-bęęt ụ bǫ-ụ Firibi, ụr-kot ụ i ǫ tụ-
shụ ụ a-ụr-sęgę dụ ank-m Yęsǫ nę.
2 Ụm ǫ ụs-tǫǫg ụdụ u-Rụ, wụ ǫǫgę Ụso-u
in, ụ Wa-ko-uyan Yęsǫ Kiristi nę, wa ya' nǫ
u-nya ụ rụs-dụ jab nę.

Ụt-vam ụs-tǫǫg nę

3 Ụm nǫmụ Rụ-u ri ụt-vam, u-da u-bęęt
da-ụ ụm baksę ụ nǫ nę.
4 Da-ụ ụm nomę nǫ bęęt tǫǫg-ụs ri ụ u-da
u-bęęt, ụm nǫm sę ụr-sǫ nę,
5 remụ samę-dụ ụt-hi nǫ ụ mę nę, ụ rę-
ụ u-shụ Rem-sụ m-Ręmęr dụgụ hǫ-dụ ụr-
takụn dụ nǫ hǫgę sę ụ haan ụ da-ǫ.
6 Tụmsụ ụm zattę u-sakna da ụzụ, u-Rụ
wụ tak-nę nǫm-dụ nǫm-ụt sǫ-tǫ ụ-mę jab-
ụs nǫ, wa ụt-rę u-shụ ụ nǫm-dụ tǫ m-te ụr-
vastę kanda da-ụ Kiristi Yęsǫ dǫ'ę mụụn.
7 Nǫng hǫn-hǫn ụm nǫm dorog-ụs sę ụka
ụm nomtę ụ mǫt-ụt nǫ nę bęęt, remụ zụ ụm
ǫ m-hǫg-ụ nǫ nę ụ-mę jab-ụ ri. Ụm zụụg iya
remụ ụzụ nǫ bęęt nǫ samgę ụt-kom ụ-mę
nya-ụ u-Rụ ụr-kot ụ mę nę, m-ha ụ-mę bu-
ụ m-tǫk, tụmsụ ụ ruut dụ Rem-sụ m-Ręmęr.
8 Rụ-ụ nak ụzụ ụm cwanụg nǫ sok, ụka
Kiristi ǫttę cwan-ụt nǫ nę.
9 Tụmsụ tǫǫg-ụs ri sę ụzụ, cwan-ụt nǫ ụ
rogom ụ-mę m-nap, ụ zụn-mụ ko-uyan nę.
10 Ụm nǫng sin-sę tǫǫg-sę remụ nǫ dụg-ụt
nǫm-tụ kamę, nǫ shụ'ụtę u-hęn nę tụmsụ
za ụr-pyap, kanda hǫ-dụ Kiristi dę mụụn.
11 Ụm nǫng ụs-tǫǫg ụzụ Rụ-ụ dǫ'ę ụt-nǫm
iya ụ remụ nǫ nom-ụt yụ-ụr nǫ u-hęn nę
tụmsụ shụyi-shụyi. Ụm nak ụzụ nǫ ụt-nǫm
iya remụ zụ Kiristi Yęsǫ ǫ nǫmụ nǫ ụr-sęgę.
Da-ụ nęt-tụ hyanę shin-m nǫ ę ụt-ya u-Rụ
m-sek tụmsụ ę nǫmụ wa ụt-vam.

Burus nǫng ụr-sǫ ụzụ nęt-tụ ǫ bụt-tụ Rem-sụ m-Ręmęr

12 Ǫr-ụt ri nę, ụm ụt-sa nǫ nap ụzụ, nǫm-
ụ kumę mę ụ anę wa'ag rę-ụ u-shụ ụ Rem-
sụ m-Ręmęr.
13 Remụ iya, karma-nę bęęt i ǫ e'-dụ u-
pada, ụ kǫwan ụ-mę bǫ-u unǫ nak ụ da-ǫ
ụzụ, na wa'ag mę ụ bu-ụ m-tǫk remụ bụt-
ụt Kiristi.
14 Tụmsụ tagę-tụ na tagụ mę ụ bu-ụ m-
tǫk, wa'ag ǫrụ ri a-dor-nę u-tát sur ụr-bęb
ụdụ Wa-ko-uyan ụ shiriktin-mụ jab nę mụ
bụt-tụ rem-sụ u-Rụ za u-gyęr.
15 Nip-tǫ ụzụ ękęn a-dor-nę ǫ bụt-tụ rem-
ụs Kiristi ụ-tęk ụr-shụb m-dum nę. Sędi
ękęn ǫ bụt-ụt Kiristi ụ tęk-ụ jab-ụ sǫ-ǫ.
16 A-dor-nę ǫ ụt-bụt ụ tęk-ụ jab-ụ sǫ-ǫ, ę
ǫ ụt-nǫm remụ ę ǫ cwan-ụt ri, tụmsụ ę nak
ụzụ na wa'ag mę anę remụ ụm ruutę Rem-
sụ m-Ręmęr sụ mǫt-ụt Kiristi.
17 Nęt-tụ ǫ bụt-ụt Kiristi remụ ụr-shụb m-
dum nę, ę ǫ rogmụssụ hi-ụr ę remụ cwan-
tụ ụr-hi tụ jab-ụs ę, za remụ jab ụt-nip da.
Cwan-m ę, ę sur m-wa ụm swa ụr-kǫb ụ-mę
bu-ụ m-tǫk.
18 Sędi ǫkǫn zarra. Kǫ dụgụ jab-ụs ụs-bi
kǫ dụgụ jab ụt-nip, nǫm-ụ zęgę ụr-zwar u-
bęęt ǫ ụzụ, na nǫng bụt-tụ rem-sụ mǫt-ụt
Kiristi. Ụm hǫk ụr-zwar remụ nęt-tụ ǫ hǫg-
dụ Rem-sụ m-Ręmęr.

Tụmsụ ụm dę rę-dụ shụ ụr-sǫ nę,
19 remụ zụ ụm nak ụ remụ tǫǫg-ụs nǫ, ụr-
sęgę nę dụ Yar-u Yęsǫ Kiristi, nǫmụ kumę
mę ǫ ụt-wa ụm kum u-ụkụr.
20 Ụm ǫ wadụ jab tụmsụ u-kar nę sok
ụzụ, na za yadụ mę m-ę' da ụ ǫkǫn nǫm-
ǫ kǫ yakụn fụn-ya da. Sędi ụm rę u-shụ ụ
shiriktin-mụ jab nę remụ Kiristi, ụka ụm
ǫttę kǫ-uyan da-ǫ ụ da-ụ dim, remụ war-u
ri dę hatụn m-sek ụdụ Kiristi, kǫ ana hǫ mę
kǫ ana yagụ mę ụr-fat.
21 Ụ mụri gwat-mǫ, a ụm ǫ ụr-fat, ụm
ǫ ụr-yụ remụ Kiristi. Tụmsụ a ụm marę
swụr-mǫ ụdụ ri.
22 Sędi a ụm rę shụ ụr-yụ, mę nǫmụ ank-
m Kiristi ụka kụmtę, remụ iya ụm nak
nǫm-ụ ụm dę ụt-dag da.
23 Jab-sụ mǫkǫt mę ụs-yụr. Nǫm-ụ ụm
zęgę m-cwan, ụm dǫ'ę ụm shụ'ụt ụdụ
Kiristi, ụ zęgụ mę ụr-zwar iya sok.
24 Kǫ ba shụ'ụtę ụzụ zęk ụr-zwar ụm
shụ'ụt ụr-fat remụ ụm nǫm-tụ nǫ ụr-sęgę.
25 Ụm ǫttę m-nap iya za u-sakna. Tụmsụ
ụm nak ụzụ mę ụt-shụ'ụt ụr-fat tụmsụ mę
ụt-rę u-shụ ụr-shụ'ụt ụ nǫ nę bęęt remụ nǫ
rogomtę ụ-mę ụr-sǫ ụ yadụ jab-ụ nǫ nę.

26 Remụ zụ da-ụ ụm surẹ m-haan ụdụ nọ,
sọ-ụr nọ remụ nọm-ụ Kiristi Yẹsọ nọmẹ dẹ
ụt-nọm u-tát remụ nọm-ụ wa ọ ụt-nọm ụ
mẹ nẹ.
27 Nọm-ụ zẹgẹ ụr-zwar ọ ụzụ, nọ nọm
shụ'ụt-ụr nọ họn-họn ụka Rem-sụ m-
Rẹmẹr ụ mọt-ụt Kiristi. Sẹdi, kọ a ụm
haanẹ hyan-dụ nọ, kọ a ụm họgẹ ụ mọt-ụt
nọ da-ụ ụm za ụr-kot ụ nọ nẹ da, mẹ ụt-nap
ụzụ nọ ọ ees ụr-bẹb nẹ ụ u-Yar nẹ u-gan,
tụmsụ nọ ọ nọm-dụ m-gag ụr-kot ụ tẹk-ụ
samẹ-dụ ụt-hi remụ ya-dụ jab-ụ ọ ụs-gan ụ
Rem-sụ m-Rẹmẹr nẹ.
28 A nọ họg u-gyẹr ụ hụụb-ụt yọ-tọ nọ ụ
kọyụhẹ fụn-ya da. Ọ dẹ ụt-shụ'ụt sha-mụ
swadụ ụr-kọb-ụ ụn dụ m-mọmmọ, sẹdi ụt-
shụ'ụt nap-sụ kwụm-dụ ụkụr-u nọ, tụmsụ
ọ ụt-rwụụn dụgụ-dụ u-Rụ.
29 Ụm zụụg iya remụ zụ na yaag nọ ụr-
kẹr remụ Kiristi za remụ yadụ jab-ụ war-ọ
ụdụ rò da, sẹdi nọ swa ụr-kọb ụ remụ wụn,
30 remụ ụzụ nọ ọ tẹk-ụ ụs-pama ụs-gan ụ
sụ nọ hyanẹ mẹ ụt-nọm, tụmsụ ụ da-ọ nọ
họk ụzụ ụm ọ tẹk ụt-nọm.

2

Ụr-shụ'ụt ụka Kiristi

1 Kiristi yaag nọ shiriktin-mụ jab dụgụ
yụ-ụr nọ ụ wa nẹ, tụmsụ wa yaag nọ rụs-dụ
jab dụgụ cwan-ụt wa, tụmsụ nọ ọttẹ samẹ-
dụ ụt-hi ụ Yar-ụ Kiristi nẹ, tụmsụ nọ kọskẹ
cwan-ụt nọ ụ ụr-ọn nẹ ụdụ ọr-ụt nọ nẹ.
2 Remụ iya, ụm ọ kọn-ụs nọ. Yagụn ụ sọ-
ụr ri ụ shi u-tát, ụdụ samẹ-dụ ụt-hi nọ nẹ ụr-
koto, ụdụ cwan-tụ ọr-ụt nọ tụmsụ nọ shụ'ụt
jab-ụs nọ ụs-gan tụmsụ ụ dorog-ụs nọ nẹ.
3 A nọ ọ m-nọm ọkọn ụ remụ cwan-tụ ụr-
hi da, sẹdi nọ kọsẹ hi-ụr nọ ụzụ ọkọn nọm-ọ
nọ ọọgẹ da. Sẹdi nọ shụ'ụt swụụnẹ, gwatụn
ọr-ụt nọ nẹ m-zẹg hi-ụt nọ.
4 A nọ gwat hi-ụr nọ ụ bọrụ nọ da, sẹdi nọ
gwat ọr-ụt nọ nẹ kọ'ẹ.
5 Yagụn ụ dorog-ụs nọ shụ'ụt ụka sụ ọọgẹ
ba sha-mụ sụ Kiristi Yẹsọ:
6 Kọ ba shụ'ụtẹ ụzụ wa ọ ụka u-Rụ
ụ kọyụhẹ fụn-ya,
wa muutẹ shụ'ụt-ụr wa ụs-gan u-Rụ nẹ
nọm-ụ wa dọ'ẹ ụt-shụp da.
7 Sẹdi wa muutẹ hi-ụr wa ụzụ wa ottẹ
m-shin ụ shụ'ụtẹ ụs-gan u-Rụ nẹ da,
tụmsụ wa kụb ọg-dụ tọk,
tụmsụ na mụụt wụn ụ sha-mụ nẹt.
8 Da-ụ wa haanẹ ụ sha-mụ nẹt,
wa muut hi-ụr wa swụ.
Tụmsụ wa ye m-zẹg ụdụ u-Rụ,
tụmsụ m-ha m-mar nẹ,
mar-mụ dọm-u u-kan.
9 Remụ iya nẹ,
Rụ-ụ fụbụssẹ wa ụ be-dụ zẹgẹ,
tụmsụ wa ye wụn ụr-dim
dụ zẹgẹ kọdụhẹ dim-dẹ.
10 Remụ ụ-mẹ dim-ụr Yẹsọ kọdụhẹ
jwụn-dẹ dọ'ẹ ụt-kwụkụt,
ụ-dọm u-rụ u-dak nẹ
tụmsụ ụ-ta u-dak nẹ,
11 Tụmsụ kọdụhẹ rem-dẹ dọ'ẹ ụt-war
ụzụ Yẹsọ Kiristi Wa-ko-uyan wa,
remụ sek-mụ u-Rụ u-Ụso.

M-zụn ụ-mẹ u-dak u-bẹẹt

12 Sẹdi, hụụb-ụt ri, ka nọ yụtẹ mẹ m-zẹg
u-da u-bẹẹt da-ụ ụm ọọgẹ ụr-kot ụ nọ nẹ,
zẹk ụr-zwar ụ da-ọ ụzụ nọ ya' mẹ m-zẹg da-
ụ ụm ọọgẹ m-ra ụ nọ nẹ. Rẹẹn u-shụ m-ank
nẹ u-gyẹr nẹ ụ m-zap nẹ ụ nọ shụụstẹ ụkụr-
u nọ.
13 Ụm zụụg iya rẹmụ Rụ-ọ ọ m-ank ụ-mẹ
nọ, remụ wa ye'et nọ jab tụmsụ m-shin nẹ
nọ nọm nọm-ụ wa ọ ụt-sa nọ nọm.
14 Nọ nọm kọ-uyan za ụs-rem tụmsụ za
u-gwụz,
15 remụ nọ shụ'ụtẹ tụmsụ za ụr-pyap u-
hẹn nẹ, ụka ya'ag-ụ u-Rụ, ụ tẹk-ụ ụ-mẹ nẹt-
ụt yọ-tọ ụ a-ụt-ba'as-nẹ. Sẹ nọ nọng yụ-ụr
sọdẹ ụ-mẹ ụn sha-mụ rẹgẹr ụ mọk-dụ m-
zụn ụ-mẹ dak-ụ u-cwụm
16 Shụpụn gom-dụ ụr-fat ụr-zwar nẹ,
remụ ụzụ họ-dụ mụụn-ụr Kiristi mẹ ụt-ker
nọm-dụ ụt-ụk ụzụ ụm nọng m-sọm kọ ank-
mụ m-zan da.
17 Sẹdi mẹ ụt-nọm ụr-sọ kọ zụ ụm tagtẹ ụ
fat-ụr ri, dụ na azgẹ ụka tọog, ụka ank-m nọ
mụ ụt-nip, ụka ụr-tọog ụdụ u-Rụ. Tụmsụ
ụm nọng ụr-sọ tụmsụ ụm ọ ụr-sọ ụ nọ nẹ
bẹẹt.
18 Dụpkẹ nọ shụ'ụt ụ mọk-dụ jab ụr-sọ nẹ
ụr-kọt ụ mẹ nẹ.

Timoti ẹ Eparaditus

19 A Wa-ko-uyan Yẹsọ zụyẹ, ụm ọ wadụ
jab ụzụ mẹ tọmtọn nọ Timoti za m-tumb.
Mẹ ụt-ha ụt-nọm iya kọ mẹ ụm kum-ụt m-
shiriktin da-ụ ụm họgẹ ụka nọ ọttẹ ụt-nọm.

20 Ụm ọ ụt-sa nọ nap ụzụ ụm zattę wakụn ụka wụn da, wụ dọ'ę gwat-dụ cwan-tụ shụ'ụt-dụ m-yarụ nọ sọk.
21 Ụm zụụg iya remụ zụ kọwan mụttę jab-ụ dorog-sụ cwan-tụ nọm-ụ ọ ụ wa, za nọm-ụ ọ ụ Yęsọ Kiristi da.
22 Sędi nọ nak gọ-dụ nęt-ụ Timọti oyę, ụka wa ya'astę hi-ụr wa, ụka wa' ụdụ ụso-u wa, ụka wa nomtę ụs-pama ụ mę nę ụ warrụ Rem-sụ m-Ręmęr.
23 Remụ iya, da-ụ ụm hyanę ka kọ-uyan ọttę m-da ụ męnę, ụm ọ wadụ jab tọmọn wụn ụdụ nọ za m-tumb.
24 Ụm zattę u-sakna da ụzụ a Wa-ko-uyan ụ tanę, mę ụt-haan mę hi-ụr ri za m-tumb.
25 Sędi ụm dorogtę ụzụ kamụg ụm ụ da-ọ mụụtụn nọ Abafariditus. Ọrụ ri wa dorụ Yęsọ wa, hụụb m-ank ụ ri, hụụb ụr-sęgę ri ụdụ m-gag. Tụmsụ wụ nomę m-ank mụ sha-mụ wa-tọm-ụ nọ remụ wa nọm-tụ mę ụr-sęgę ụ da-ụ ụm ọ ụssa.
26 Ụm ọ tọmnụ wụn remụ zụ wụn tumbtę ụt-sa wụn hyan nọ, tụmsụ wụn ębkụstę sok remụ ụzụ nọ họk ụzụ wa zattę m-yar da.
27 Tụmsụ iya-ọ wa nọng kọb-dụ m-yar sọk, har wa ọọg ụssa m-mar. Sędi Rụ-ụ họk ọn-ụr wa, tụmsụ ụ ọn-ụr ri nę, taas ụm nọm namụ jab ụ-mę mọkọn namụ jab mụ da.
28 Remụ iya ụm ębkụstę sok ụm tọmtọn nọ wụn, remụ ụzụ da-ụ nọ hyanę wụn nọ ụt-nọm ụr-sọ dụ hyan-dụ wụn, tụmsụ ụm za na-sụ jab sọk da.
29 Remụ iya, kabụn wụn ụr-sọ nę sọk, ụka a-dorụ Wa-ko-uyan kụbtę ọr-ụt ę a-dor-nę. Ya'an ụt-nęt gọ-dụ wụn nę m-zęg.
30 Yaan wụn m-zęg remụ zụ wa kọkọt m-mar remụ ank-m Kiristi. Da-ụ wa ọọgę nọmụ mę ụr-sęgę, dụ nọ kergę nọmụ mę da. Wa nọng iya remụ ụzụ nọ kergę ụr-haan nọ nọmụ mę ụr-sęgę hi-ụr nọ da.

3

Jab-ụ sọ-ọ ụt-nip

1 Ụ da-ọ hen ọr-ụt ri nę, nọmọn ụr-sọ ụ-mę Wa-ko-uyan! Ụm poot ụ gęnụ nọ tun-tọ nọm-tọ tụ ụm dę ụt-swụr m-warụ nọ da tụmsụ ụm ọ nọm-dụ tọ remụ ę'-dụ yar-m nọ.
2 Gwatụn ụr-zwar nę ụ a-nọm-dụ nọm-ụt yọ-tọ nę, ę ụka ọ', i ọọgę a-kwụp-dụ u-war, i zụyę sę na nọngụ nọ ụr-pęs kanda nọ kum-ụt u-ụkụr.
3 Remụ in i nomę ụt-huuk ụ Yar u-Rụ i na oyę i na nọmę ụr-pęs dụ ụt-nip. In tọstę ụ nọmụ Rụ-ụ nọmụ in nę ụ-mę Kiristi Yęsọ. In tọstę ụ bęb-dụ nęt da,
4 Kọ ba shụ'ụtę ụzụ mę ụ hi-ụr ri ụm ọttę nọmụ dę kerę wadụ mę yadụ jab-ụ nọm-ụt tọ.

A wakụn ọ ụs-dorog ụzụ wa kerę kwụm-dụ ụkụr dụgụ-dụ bęb-dụ nęt, ụm ọttę m-zęg wa:
5 Na nọngụ mę ụr-pęs ụ họ-dụ roog-mụ ụt-eer. Mę nęt-tụ Isra wa, dụgụ kọ-ụr Banyami. Mę matụ nęt-ụ Ibraniya-nę wa. Ụka wa Farisa ụm nọng yụ-ụr ri dụ dọrrụ bọr-ụt Yahuda-nę.
6 Ụm ọọg ụm cwanụg u-Rụ sok ụ wa mę ụ yadụ a-dorụ Yęsọ nę ụr-kọb. Ụm ọọg ụ jab-ụ sọ-ọ nę sok, ụ wa mę dọrrụ bọr-ụt Yahuda-nę za pas-dụ u-bọr.

7 Ụm ọọg ụm kabụg nọm-ụt to ụka m-swụr, sędi ụ da-ọ ụm kabụg tọ m-zan remụ nọmụ Kiristi nọmụ mę.
8 Nọmụ zęgę iya, ụm kabụg kọ-uyan m-zan remụ swụr-mụ zarę senụssę da mụ nap-m Kiristi Yęsọ Wa-ko-uyan u ri. Remụ wa ọ ụm taagtę kọ-uyan tụmsụ ụm kabụg tọ nọm-tụ ụs-gụr, remụ ụm kum-ụt Kiristi,
9 tụmsụ zụ ụm shụ'ụtę ụs-gan ụ wụn nę. Ụm zamụn ụ tọstụ jab-ụ ri remụ nọm-ụ ụm ọ ụt-nọm da sędi ụm shụ'ụtę wa jab-ụ sọ-ọ remụ dọrrụ ụt-bọr da. Sędi ụm shụ'ụtę wa jab-ụ sọ-ọ remụ ya-dụ jab-ụ ụdụ Kiristi. Jab-ụ sọ-ọ unọ rwụgụn dụgụ u-Rụ remụ ya-dụ jab.
10 Ụm ụt-sa m-nap Kiristi tụmsụ ụm nap shin-m mọ mụ yụnsę wa dụgụ m-mar. Tụmsụ ụm ụt-sa ụm swa ụr-kọb ụka wa sootę ụr-kọb, tụmsụ ụm shụ'ụt ụs-gan ụ wa nę ụ mar-m wa,
11 ụm ụt-sa tuntọ nọm-tọ nọm remụ ụzụ Rụ-ọ ụt-wa ụm shụ'ụt ụr-fat tụmsụ ba ụm marę.

Rę-dụ u-shụ

12 Za zụ ụm kwụmụg nọm-ụt tọ ụt-bęęt da, kọ ụzụ ụm shụụg u-bęęt ụka Rụ-ụ ọttę ụssa da. Sędi ụm ọ ụt-swụr ụr-nọk u-shụ ụm shụ'ụt ụka Kiristi remụ ụzụ wa dak mę ụm shụ'ụt ba wa.

13 Ǫr-ụt ri nę, ụm kabụg hi-ụr ri ụzụ ụm
shụpụk tǫ da. Sędi nǫm-ụ ụm ǫ ụt-nǫm u-
gan: Ụm ǫ ụt-kụụs ụt-tǫ ụ nǫmụ ǫǫgę dim
nę tụmsụ ụm ǫ bụz-dụ nǫm-ụ ǫ u-shụ.
14 Ụm ǫ m-sǫm ụm te be-dụ rę-dụ ụr-
kǫrrǫ remụ ụm reet ụr-ǫg, dụ Rụ-ụ ụt-sa
ụdụ ri. Wa ụt-sa ụm shụ'ụt sha-m Yęsǫ
Kiristi tụmsụ ụm shụ'ụt ụt-mǫr ụ wa nę.
15 In bęęt i Yar u-Rụ sęstę yagę in shụ'ụt
ụ gǫ-dụ unǫ jab ǫ nę. Sędi a wakụn ǫ sękęn
dorogsę nę sụ kit, Rụ-ụ dę ụt-wa wa nap m-
zụn.
16 Nǫm-ụ zụgę ụr-zwar hen, yagụn in
dụụt yụ-ụr in remụ nip-tụ in kumę.
17 Ǫr-ụt ri nę, dorton fat-ụt nǫ ụka ụm
nomtę dụ ri yụ-dę, tụmsụ isụn dụgụ-dụ
nęt-tụ ǫ dǫrrụ da-tụ it yasụ nǫ.
18 Nǫmụ wụtę ụm ǫttę warụ nǫ ụzụ nǫ
gwat yụ-ụr nǫ ụr-zwar nę, ụ da-ǫ tụmsụ
ụm ǫ warụ nǫ m-is nę ụ is-ụ ri, ụzụ ękęn
ǫro u-tát i ǫ gụg-mụ kǫsę-tụ mǫttụ mar-m
Kiristi ụ-dǫm u-kan.
19 Vastę-m ụn be-dụ m-mar dę ụn sa-ę,
rụ-u ụn nǫm-tụ war-ụt ụn ụt-sa tǫ, tụmsụ
ụn u-da u-bęęt ụn ǫ ụt-ụk tụ nǫm-tụ m-ę.
Dorog-ụs ụn ǫ dụ nǫm-tụ u-dak.
20 Sędi in nęt-tụ dǫm u-rụ tǫ. Tụmsụ in
ękụstę ụ e'-dụ wa-u-ụkụr dụgụ kụn, wụna
ǫ Wa-ko-uyan Yęsǫ Kiristi.
21 Wa dǫ'ę kab-dụ war-tụ za m-sek ụ in
tụmsụ wa muut tǫ sha-mụ war-ụ m-sek ụ
wa. Wa ụt-nǫm iya ụ bęb-ụr wa, remụ
gandi bęb-ụr re dụ muutę kǫ-uyan ụdụ
farụk-ụr wa.

4

1 Remụ iya, ǫr-ụt ri nę i ụm ụt-cwan,
shụ'ụtụn ụr-bęb nę ụdụ Wa-ko-uyan! Ụm
cwanụg nǫ ǫr-ụt ri nę, tụmsụ ụm tumbtę
ụssa ụm m-hyan nǫ, remụ zụ nǫ ǫyę sǫ-ụr
ri ụ tǫp-u ri nę ụ ụm kumę remụ ank-m ri.

Gom-tụ m-shiriktin mụ jab

2 Ụm kǫnǫg Yudiya ụ Sintiki remụ ụzụ
nǫ nęt-ụt Wa-ko-uyan tǫ hǫngsụn kǫb-dụ
samę-dụ ụt-hi nǫ.
3 Tụmsụ ụm kǫnǫg bǫ, hụụb m-ank-ụ
ri wụ ụt-nip, bǫ nǫmụ nęta-ụt tǫ ụr-sęgę,
remụ zụ ụn nǫng m-ank sǫk ụ mę nę ụdụ
warrụ Rem-sụ m-Ręmęr. Ụn nǫng m-ank
ụr-kǫt ụ Kęręmęn nę ụ tǫkǫn hụụb-tụ m-
ank-ụ ri nę, i dim-ụt ę ǫǫgę m-pan ụ-mę
Ran-ụ ụr-fat.
4 Kǫ-uyan da nǫmụn ụr-sǫ ụ-mę Wa-ko-
uyan. Mę ụt-swụr m-zụ: Nǫm ụr-sǫ!
5 Yagę kǫwan hyan yar-mụ jab nǫ. Wa-
ko-uyan nǫng ụt-mǫr ụ mụụn nę.
6 A jab-ụ nǫ yụnę remụ ǫkǫn nǫm-ǫ da,
sędi tęk-ụ kǫ-uyan, ụ-mę ụs-tǫǫg ụs-kǫn nę,
ụt-vam nę hụụtụn kǫn-ụs nǫ ụdụ u-Rụ.
7 Tụmsụ rụs-dụ jab nę dụ u-Rụ, ụ zęgę
nap-mụ nęt, ǫ dę e'-dụ jab-ụs nǫ ụ dorog-ụs
nǫ nę remụ samę-dụ ụt-hi nǫ ụ Kiristi Yęsǫ
nę.
8 M-vastę, ǫr-ụt ri, Kǫ-uyan ǫ nǫ iisę
dụgụ-dụ ri, kǫ-uyan ǫ nǫ ǫnkę dụgụ-dụ ri,
kǫ-uyan ǫ nǫ hǫgę dụgụ-dụ ri, kǫ-uyan ǫ
nǫ hyanę mę ụt-nǫm, waan tǫ ụ-mę u-iis.
Tụmsụ Rụ-ụ rụs-dụ jab ụt-nǫm ụr-kot ụ nǫ
nę.
9 Kǫ-uyan ǫ nǫ iisę dụgụ-dụ ri kǫ-uyan
ǫ nǫ ǫnkę dụgụ-dụ ri, kǫ-uyan ǫ nǫ hǫgę
dụgụ-dụ ri, kǫ-uyan ǫ nǫ hyanę mę ụt-nǫm,
waan tǫ ụ-mę u-iis. A nǫ nǫmę tuntǫ nǫm-
tǫ Rụ-ụ rụs-dụ jab ụt-nǫm ụr-kot ụ nǫ nę.

Ụt-vam remụ nya-u ụn

10 Ụm nǫngụ Wa-ko-uyan ụt-vam, remụ
zụ ụ da-ǫ nǫ mụttụn jab-ụs nǫ tụmsụ ụdụ
ri. Ụm nak ụzụ ụm ǫǫg ụ jab-ụs nǫ, sędi nǫ
kwụmụg kerụ nǫmụ mę ụr-sęgę da.
11 Za ụzụ ụm zụụg iya remụ ụzụ ụm tagtę
ǫkon da, remụ ụzụ ụm iistę ụr-shụ'ụt ụ
nǫmụ ụm ǫttę nę u-bęęt ụ kǫyụhę fụn-ya.
12 Ụm nak yụ-dụ ụr-kǫb, tụmsụ ụm nak
yụ-dụ ụt-kwụm. Ụm iistę ụr-shụ'ụt ụ nǫmụ
ụm ǫttę nę u-bęęt ụ kǫyụhę fụn-ya, kǫ ụm
ręęg ụm shig kǫ ụm ǫ ụs-męr, kǫ ụm ǫ
shụ'ụt-dụ ụt-kwụm u-tát kǫ da-ụ swa-ụ ụr-
kǫb.
13 Mę kerę nǫm-dụ kǫ-uyan ụ remụ
Kiristi wụ yụ'ę mę ụr-bęb.
14 Sędi nǫng ụr-zwar ụ nǫ nǫm-tụ mę ụr-
sęgę ụ-mę swadụ ụr-kǫbụ ri.
15 Nęt-tụ Firipi-nę, da-ụ ụm haatụn nǫ
rem-sụ m-ręmęr sụ u-Rụ, nǫ nak ank-m ri
dụgụ ụr-takụn. A tasę, da-ụ ụm yagę nǫ m-
ha dak-ụ Makidoniya, nǫ nak ụzụ nǫ ǫǫgę
mǫrǫg-dụ a-dorụ Yęsǫ nę i nǫmụ mę ụr-
sęgę ụ war-nǫ. Nǫ ǫ nęt-tụ nǫmụ mę sęgę-
dụ shik-ụ war-nǫ. Nǫ nǫng iya remụ ụm
ye'et ụn Rem-sụ m-Ręmęr sụ u-Rụ.

16 Remų da-ų ųm ǫǫgę ų bǫ-ų Tasaronika
nǫ tǫmǫttǫn mę ųr-sęgę m-zęg u-so u-gan.
17 Ųm zųųg iya tass nǫ dorog ųzų hǫs-mǫ
ųm ųt-sa dųgų-dų nǫ da, sędi ųm ųt-sa nǫ
kum u-tǫp dųgų-dų u-Rų remų hǫs-m nǫ.
18 Ųm kwųmųg kǫ-uyan ųm ųt-sa, ųt-
nip ųm ǫttę u-tát m-zęg nǫm-ų ųm ųt-sa.
Ųm ǫttę nǫm-ų ųm ųt-sa u-bęęt remų ųm
kwųmųg hǫs-mų nǫ yasųn Abafariditus.
Hǫs-mǫ ųka hǫs-mų sha-mų wųs u-hakųn,
tǫǫg-ǫ ų Rų-ų ǫnkę tųmsų wa hǫg zwarrų
ǫ.
19 Tųmsų Rų-u ri dę tǫs-dų nǫ nǫm-ų
nǫ ųt-sa u-bęęt dųgų sek-mų kwųm-ųt wa,
remų Kiristi Yęsǫ.
20 M-sek ųdų u-Rų Ųso-u in m-mǫmmǫ. Ų
shų'ųt iya.

Vųk-sų m-vastę Burus

21 Vųksųn nęt-ųt Kiristi Yęsǫ ųt-bęęt. A-
dor-nę i ǫǫgę ųr-kǫt ų mę nę ę ǫ vųk-sų nǫ.
22 Nęt-tų u-Rų ųt-bęęt ę ǫ vųk-sų nǫ, ųr-
samę ų a-dor-nę i ǫǫgę ų-mę bu-u Kaisar.
23 Nya-u Wa-ko-uyan in Yęsǫ Kiristi ǫ ųr-
kot ų yar-u nǫ nę. Ų shų'ųt iya.

Ran-u u̱r-Takun u̱ Burus panę Timoti

U̱s-vu̱k u̱du̱ Timoti

1 Uno̱ ran-o̱ o̱o̱n du̱gu̱-du̱ ri, Burus. U-Ru̱ wu̱ u̱kre̱ in tu̱msu̱ Kiristi Ye̱so̱ ne̱ wu̱ in o̱o̱ge̱ wa-du̱ jab u̱du̱ wa, wa wa'ag me̱ u̱m shu̱'u̱t wa-to̱m-u̱ Kiristi Ye̱so̱.
2 U̱m o̱ pan-du̱ uno̱ ran-o̱ m-ha u̱du̱ ró Timoti wu̱ o̱ u̱ka wa-u̱ u̱t-nip u̱ ri remu̱ u̱zu̱ tu̱msu̱ bo̱ yaag jab u̱-me̱ Kiristi. U̱m no̱ng u̱s-ko̱n u̱du̱ u-Ru̱ u-U̱so u̱ Kiristi Ye̱so̱ Wa-ko-uyan u̱ in, u̱zu̱ wa ya' bo̱ u-nya u̱ u̱r-o̱n u̱ ru̱s-du̱ jab ne̱.

U̱t-him u̱ mo̱t-tu̱ a-ko̱se̱-tu̱ u̱s-bi

3 Da-u̱ u̱m o̱o̱ge̱ m-ha u̱ Makidoniya u̱m zu̱u̱g u̱zu̱ bo̱ shu̱'u̱t u̱-me̱ bo̱-u̱ Afisa remu̱ bo̱ no̱m-tu̱ to̱ko̱n ne̱t-to̱ u-har u̱ku̱n u̱zu̱ u̱n yage̱ ko̱se̱-tu̱ u̱s-bi.
4 Tu̱msu̱ waru̱ u̱n u̱zu̱ u̱n yage̱ muut-u̱ jab-u̱s u̱n u̱du̱ u̱t-kwu̱r u̱ ogor-tu̱ u̱so-tu̱ u̱so-u̱t u̱n tu̱ za u̱r-ma. Go̱-du̱ rem-u̱s se̱ haatu̱n inan ko̱ o̱o̱g ba haatu̱n re̱-u̱ u-shu̱ ank-mu̱ u-Ru̱, u̱ na shu̱u̱se̱ remu̱ yadu̱ jab.
5 Se̱di no̱m-u̱ u̱m u̱t-sa u̱ nak-du̱ u̱t-to̱ ri shu̱u̱s cwan-u̱t to̱, cwan-tu̱ rwu̱u̱ne̱ du̱gu̱ jab-u̱ u-he̱n tu̱msu̱ u̱ jab ne̱ u̱ nape̱ no̱m-u so̱-o̱ u̱ yo̱-o̱ ne̱ u̱ yadu̱ jab-u̱ u̱t-nip ne̱ u̱du̱ u-Ru̱.
6 Se̱di e̱ke̱n ne̱t-ne̱ e̱nkte̱ du̱gu̱ no̱m-u̱t tun-to̱, tu̱msu̱ e̱ byu̱ru̱g u̱-kit u̱du̱ rem-su̱ m-zan.
7 E̱ u̱t-sa e̱ shu̱'u̱t a-u̱t-ko̱se̱ tu̱ bo̱r-u̱t Mosa, se̱di e̱ nak no̱mu̱ e̱ o̱ u̱t-zu̱ ko̱ e̱ nak no̱m-u̱ e̱ o̱ u̱t-war za-u gye̱r-u̱ u̱r-be̱b ne̱ da.
8 In nak u̱zu̱ bo̱r-yu̱ u-Ru̱ o̱ so̱-ya, se̱di se̱ ne̱t-tu̱ no̱ng ko̱se̱-tu̱ to̱ ho̱n-ho̱n.
9 Tu̱msu̱ in nak u̱zu̱ na no̱mu̱g bo̱r-yu̱ u-Ru̱ remu̱ ne̱t-tu̱ o̱o̱ge̱ a-jabu̱ so̱-o̱ ne̱ da. Se̱di na no̱mo̱g to̱ remu̱ i pase̱ bo̱r-yu̱ u-Ru̱ tu̱msu̱ a-yu̱nsu̱ u̱s-jab ne̱, re̱mu̱ i gu̱gme̱ no̱m-du̱ no̱m-u̱ Ru̱-u̱ u̱t-sa tu̱msu̱ a-u̱t-ba'as-ne̱, remu̱ a-za u-he̱n ne̱ u̱ i yu̱te̱ u-Ru̱ m-ze̱g ne̱ da, remu̱ i hoye̱ u̱so-u̱t e̱ u̱ ino-u̱t e̱ ne̱ u̱ i hoye̱ u̱t-ne̱t ne̱,
10 u̱ ne̱t-tu̱ i no̱me̱ m-o̱ ne̱, u̱ campa-ne̱ i rooge̱ u̱ campa-ne̱, u̱ ne̱ta-ne̱ i rooge̱ u̱ ne̱ta-ne̱, u̱ a-hyu̱-u du̱ u̱t-ne̱t ne̱, u̱ a-u̱s-bi ne̱, u̱ a pas-du̱ este̱du̱ u̱s-rem ne̱, u̱ i no̱me̱ o̱ko̱n no̱m-o̱ u̱ ko̱se̱-tu̱ u̱t-nip hose̱ u̱t-no̱m.
11 Ko̱se̱-tu̱ u̱t-nip tun-to̱ eeste̱ u̱ rem-su̱ m-re̱me̱r ne̱ su̱ m-sek su̱ ware̱ mo̱t-tu̱ Ru̱-u̱ nu-u so̱-o̱. Sin-se̱ o̱o̱ge̱ remsu̱ m-re̱me̱r su̱ Ru̱-u̱ ya'u̱ me̱ no-mu̱ no̱m-du̱ bu̱t-tu̱ se̱.

Nya-u̱ Wa-ko-uyan ko̱se̱ Burus

12 U̱m vam-u̱g Kiristi Ye̱so̱, Wa-ko-uyan in, wu̱ ya'u̱ me̱ u̱r-be̱b remu̱ wa kabu̱g me̱ u̱ka ne̱t wu̱ wa do̱'e̱ to̱stu̱ jab-u̱ wa u̱du̱ ri, da-u̱ wa dage̱ me̱ u̱m no̱m pama-u̱s wa.
13 Ho̱to̱, u̱m o̱o̱g waru̱g no̱m-u̱t yo̱to̱ u̱ mo̱t-u̱t wu̱n ne̱. U̱m yaag ne̱t-u̱t wu̱n u̱r-ko̱b, tu̱msu̱ u̱m o̱o̱g yu̱nu̱s-du̱ u̱s-jab u̱du̱ ne̱t-u̱t wu̱n. Se̱di u̱m kwu̱mu̱g u̱r-o̱n rem u̱zu̱ u̱m no̱mo̱g u̱ ko̱b-du̱ m-nap tu̱msu̱ ko̱b-du̱ yadu̱ jab ne̱ u̱-me̱ Kiristi.
14 Tu̱msu̱ Wa-ko-uyan da'u̱ste̱ nya-u wa u-tát u̱ do̱m-u̱ ri u̱ jab-u̱ so̱-o̱ ne̱ u̱ u̱t-cwan ne̱ remu̱ same̱-du̱ u̱t-hi ri u̱ Kiristi Ye̱so̱ ne̱.
15 Sin-se̱ rem-se̱ nip-to̱ tu̱msu̱ yage̱ kowan kab se̱: Kiristi Ye̱so̱ haagu̱n u̱-me̱ u-dak remu̱ wa u̱ku̱rte̱ u̱t-ne̱t du̱gu̱ ba'as-u̱t e̱, tu̱msu̱ u̱-me̱ u̱n me̱ zege̱ u̱t-ba'as.
16 M-ha iya ne̱, Kiristi Ye̱so̱ hog o̱n-u̱r ri, me̱ yu̱ ze̱ge̱ kowan u̱t-ba'as, u̱ remu̱ wa ko̱ste̱ u̱t-ne̱t gag-du̱ jab-u̱ wa u̱ za u̱t-ta. Wa cwan-u̱g u̱zu̱ no̱m-u̱ wa no̱me̱ remu̱ ri o̱ shu̱'u̱t m-sha u̱du̱ u̱t-ne̱t i do̱'e̱ ya-du̱ jab u̱du̱ wa, tu̱msu̱ e̱ kum fat-du̱ m-mo̱mmo̱.
17 U̱ da-o̱ u̱du̱ faru̱k-u̱ za u̱r-ma, wu̱ zaare̱ m-mar da, wu̱ na hyu̱n-te̱ da, wu̱ o̱ u-Ru̱ u-gan kyak, m-ze̱g u̱ m-sek ne̱ shu̱'u̱t u̱du̱ wa m-mo̱mmo̱. U̱ shu̱'u̱t iya.

No̱m-u̱ Timoti de̱ u̱t-no̱m

18 U̱m o̱ no̱mu̱ bo̱ tun-to̱ him-to̱, Timoti, wa-u̱ ri, u̱ka warru̱ no̱mu̱ do̱'e̱ u̱t-no̱m u-shu̱ su̱ na no̱me̱ u̱ mo̱t-u̱t ró ne̱ u̱r-takun, u̱ remu̱ u̱zu̱ a-bo̱ do̱re̱ to̱ bo̱ u̱t-no̱m gag-m u̱ka wa m-gag so̱-wa remu̱ nip-tu̱ Rem-su̱ m-Re̱me̱r,
19 bo̱ o̱ m-shu̱p u̱ yadu̱ jab-u̱ ro̱ u̱r-zwar-ne̱, tu̱msu̱ u̱ jab ne̱ u̱ nape̱ no̱m-u so̱-o̱ u̱ yo̱-o̱ ne̱. E̱ke̱n ne̱t-ne̱ e̱ yakke̱ tun-to̱ tu̱msu̱ remu̱ iya e̱ shaktu̱sse̱ yadu̱ jab-u̱ e̱.
20 Go̱-du̱ ne̱t-u̱t to̱ e̱ o̱ Himeniyus u̱ Are̱zanda. U̱m ya'aste̱ u̱n u̱ kom-tu̱ faru̱k-u̱ no̱m u̱s-te, remu̱ u̱zu̱ o̱ do̱'e̱ iis-u̱ u̱n yage̱-du̱ pyap-su̱ u-Ru̱ ne̱.

2

Ụt-Him ụ mọt-tụ ụt-huuk

1 Ụr-takụn, remụ iya, ụm ọ hyụm-dụ nọ, nọmọn ụs-kọn ụ remụ ụt-nẹt ụt-bẹẹt, ụs-tọọg nẹ, ụt-vam nẹ,
2 nọmọn ụs-tọọg remụ ụt-faruk ụ i ọ dọm-ụ ụr-faruk nẹ bẹẹt. A in nọmẹ iya in ụt-nọm ụr-yụ m-yar tụmsụ ụ nọm-dụ nọm-ụ Rụ-ụ zụyẹ in nọm u-hẹn nẹ.
3 Gọ-dụ sin-sẹ tọọg-sẹ ottẹ ụr-zwar, tụmsụ u-Rụ Wa-u-ụkụr in hog zwarrụ sẹ sok.
4 Wa ụt-sa ụt-nẹt ụt-bẹẹt ụ kum u-ụkụr dụgụ ba'as-ụt ẹ tụmsụ ẹ nap rem-sụ ụt-nip sụ mọt-tụ u-Rụ.
5 Remụ ụzụ Rụ-ọ u-gan kyak. Tụmsụ nẹt ọró gan wụ eesẹ tẹk-ụ ụt-nẹt ụ u-Rụ nẹ. Nẹt-ụ wa na fogẹ Kiristi Yẹsọ.
6 Wa ya'astẹ hi-ụr wa remụ wa rwurut ụt-nẹt ụt-bẹẹt remụ ẹ kum-ụt u-ụkụr. Sin-sẹ ọ rem-sụ Rụ-ụ yasẹ ụdụ u-dak u-bẹẹt họn-họn ụ da-ụ kamẹ.
7 Ọ wa'ẹ Rụ-ụ tọmtọn mẹ ụka wa-ụt-bụt ụ wa-tọmụ-ụ Yẹsọ nẹ, ụm nọm kọsẹ-tụ ụt-nip sụ rem-sụ mọt-tụ ya-dụ jab, ụdụ i za-Yahuda-nẹ. Nọm-ụ ụm ọọgẹ ụt-war nip-tọ. A bisẹ ụm ọttẹ da.
8 Remụ iya, ụm ụt-sa campa-nẹ be-dụ ẹ mọrọgtẹ, ẹ jakụs ụt-kom tụ u-hẹn ụdụ u-Rụ da-ụ ẹ ọ ụs-tọọg, za namụ jab nẹ kọ inan nẹ da.
9 Tụmsụ iya ụm ụt-sa ụ nẹta-nẹ wa' cwụ-tụ dụpẹ. Kụmgẹ nẹta-nẹ wa' cwụ-tụ zaarẹ haatụn m-ẹ' da tụmsụ ẹ wa' cwụ-tụ kọsẹ shụp-dụ ụr-hi, za ụk-tụ u-ga nẹ da, kọ kus-tụ bụ-mụ ụt-ro kọ ta'ar-tụ shik kọ kus-tụ shik sok,
10 sẹdi nẹta-nẹ i ọ m-gwat ụzụ ẹ yastẹ hi-ụr ẹ ụdụ u-Rụ kụmgẹ ẹ muut hi-ụt ẹ ụ nọm-dụ nọm-ụt sọ-tọ.
11 Yagẹ nẹta-nẹ iis za nọm-dụ ụr-shụt tụmsụ ụ yasẹ dụ ụr-hi nẹ u-bẹẹt.
12 Ụm yaag nẹta ụr-bẹb dụ ụt-kọsẹ da kọ ẹ nọm ụr-faruk dụ campa-nẹ da. Sẹdi yagẹ ẹ họ ụs-ram.
13 Remụ zụ Rụ-ụ nọmọg Adamu ụr-takụn kanda Hawa.
14 Tụmsụ Adamu wa faruk-ụ nọm ụs-te ẹngụssẹ da. Sẹdi nẹta wa, remụ ụzụ wa na ẹngụssẹ wa shụ'ụt wa-ụt-ba'as.
15 Sẹdi nẹta-nẹ dọ'ẹ kwụm-dụ ụkụr ụdụ ụr-mat dụ yaag, abitẹ ẹ rẹẹg u-shụ ụ yadụ jab nẹ, ụ ụt-cwan nẹ, tụmsụ u-hẹn nẹ, tụmsụ ụ shụp-dụ ụr-hi nẹ.

3

Ụka dụptẹ Yụ-shụ A-dor-nẹ Shụụt

1 Rem-ụs sin-sẹ nip-tọ sụ zụyẹ, a nẹt-ụ ọ cwan-tụ wa shụ'ụt yụ-shụ ụ-mẹ a-dorụ Yẹsọ nẹ wa ọ cwan-tụ ọg-ụr sọ-dẹ.
2 Remụ iya, sẹ yụ-shụ shụ'ụtẹ za ụr-pyap, wa shụ'ụt campa nẹta gan, wa shụ'ụt ụ shụp-dụ ụr-hi nẹ, wa shụ'ụt wa-ụs-vẹr, ụ dim-ụr sọ-dẹ nẹ. Tụmsụ wa shụ'ụt wa-cwan-tụ ụt-hamụt ụ bu-u wa, tụmsụ wa shụ'ụt wa kerrụ ụt-kọsẹ.
3 Tụmsụ sẹ wa shụ'ụtẹ za wa swa-ụ kẹ u-tát da kọ wa cwan-tụ yụnụs-dụ jab da. Sẹdi sẹ wa shụ'ụtẹ nẹt ụr-ka, za wa u-har da, tụmsụ za wa cwan-tụ shik da.
4 Sẹ wa kergẹ gargụ bu-u wa ụr-zwar nẹ, tụmsụ sẹ wa kergẹ ụt-wa yaag-ụ wa ya' wa m-zẹg tụmsụ ẹ dọr wa.
5 Remụ zụ abitẹ nẹt kẹrgẹ gargụ bu-u wa da, rẹnẹ ọ wa dọtẹ kerụ gwat-dụ a-dorụ Yẹsọ nẹ?
6 Tụmsụ sẹ a wa shụ'ụt wa dorụ po-wa da, remụ zụ wa kerẹ ụt-shụ'ụt ụ hụk-mụ ụr-hi nẹ tụmsụ wa hẹ gandi kwụp-dụ ụs-rem ụka faruk-ụ nọm ụs-te nomtẹ.
7 Yụ-Yat-ya a-dorụ Yẹsọ nẹ sẹ tụmsụ wa shụ'ụtẹ nẹt wụ ọttẹ dim-ụr sọ-dẹ ụdụ a-za-dor nẹ, taas wa hẹ ụ-mẹ nọm-tụ m-ẹ da tụmsụ ụ-mẹ rẹn-dụ faruk-ụ nọm ụs-te.
8 Iya ọ hẹn ụs-dikọn sẹ ẹ shụ'ụtẹ nẹt-tụ kọrẹ ya-dụ m-zẹg, ẹ shụ'ụt nẹt-tụ ụt-nip. Tụmsụ sẹ ẹ shụ'ụtẹ a-za swa-ụ kẹ nẹ u-tát, tụmsụ sẹ ẹ shụ'ụtẹ a-ụt-nip-nẹ ụ mọt-tụ shik nẹ.
9 Sẹ ẹ ship rem-sụ ụt-nip sụ mọt-tụ yadụ jab-ụ ụr-zwar nẹ tụmsụ ẹ shụ'ụt ụ jab nẹ ụ kọsẹ ụzụ ụn zattẹ ụt-ba'as da.
10 Kanda na dag ụn ụs-dikọn, yagẹ na rẹg ụn sok. A-mụụnẹ ụzụ ụn zattẹ ụr-pyap da, yagẹ ẹ nọm m-ank ụka ụs-dikọn.
11 Iya-ọ hẹn tụmsụ nẹta-ụt ụn sẹ ẹ shụ'ụtẹ nẹt-tụ kọrẹ yadụ m-zẹg, sẹdi za a remsụ hamụ ụr-nọ nẹ ụ mọt-tụ ọr-ụt ẹ nẹ da. Tụmsụ ẹ shụ'ụt ụ shụp-dụ ụr-hi nẹ ụ jab-ụ sọ-ọ nẹ ụ-mẹ kọ-uyan ụ ẹ ọ ụt-nọm.
12 Sẹ dikọn yụ shụ'ụt campa nẹta gan, tụmsụ wa kerẹ gargụ ya'agụ wa ụ bu-u wa nẹ ụr-zwar nẹ.

13 Nɛ̰t-tu̱ o̱ u̱ no̱m-du̱ pama-u so̱-o̱ u̱ka u̱s-
dikɔ̰n ɛ̰ do̱'ɛ̰ kwu̱m-du̱ m-zɛ̰g du̱gu̱-du̱ ɛ̰kɛ̰n
tu̱msu̱ ɛ̰ do̱'ɛ̰ kwu̱m-du̱ swu̱r-mu̱ shiriktin-
mu̱ jab u̱-mɛ̰ yadu̱ jab-u̱ ɛ̰ u̱-mɛ̰ Kiristi Yɛ̰so̱.
14 Ko̱ ba shu̱'u̱tɛ̰ u̱zu̱ u̱m o̱ panu̱ no̱, u̱m
cwang u̱zu̱ u̱m haan u̱m hyan no̱ za wa'as.
15 Sɛ̰di u̱m o̱ panu̱ no̱ remu̱ u̱zu̱, a-mu̱u̱nɛ̰
u̱zu̱ o̱kɔ̰n no̱m-o̱ naasɛ̰ mɛ̰ uda, no̱ shu̱'u̱t
u̱ m-nap nɛ̰ u̱ka du̱ptɛ̰ nɛ̰t-tu̱ dor-u̱t hi-u̱r ɛ̰
u̱-mɛ̰ bu-u̱ u-Ru̱. U̱m o̱ u̱s-rem u̱ mo̱t-tu̱ a-
doru̱ Yɛ̰so̱ nɛ̰ u̱ Ru̱-u̱ u̱r-fat, u̱ o̱o̱gɛ̰ u̱r-kug
tu̱msu̱ u̱r-tak du̱ u̱t-nip.
16 Tu̱msu̱ in bɛ̰ɛ̰t in eestɛ̰ u̱zu̱, yu̱-u̱r so̱-dɛ̰
in no̱m-tu̱ m-yasa to̱ tu̱-yat-to̱:
Yɛ̰so̱ haagu̱n u̱ war-u̱ nɛ̰t,
na ko̱skɛ̰ in u̱zu̱ wu̱na o̱ wa'u̱ u-Ru̱ u̱du̱
Yar-u̱ u-Ru̱.
A-to̱m u-Ru̱-nɛ̰ hyu̱n wu̱n,
a-doru̱ Yɛ̰so̱ no̱m do̱nsɛ̰-u̱r wa u̱-mɛ̰ u̱t-
dak.
Nɛ̰t-tu̱ u-dak u-bɛ̰ɛ̰t ɛ̰ yaag jab u̱ wu̱n nɛ̰,
Ru̱-u̱ ku̱b wu̱n u̱-do̱m u-ru̱, u̱-mɛ̰ sek-m
wa.

4

Burus wargu̱ Timoti u̱ka no̱mu̱ a-doru̱ Yɛ̰so̱ nɛ̰ u̱t-ko̱sɛ̰

1 Sɛ̰di Yar-u̱ u-hɛ̰n wargu̱ in u̱zu̱ u̱ ho̱-
tu̱ m-vastɛ̰ ɛ̰kɛ̰n do̱'ɛ̰ yagɛ̰-du̱ yadu̱ jab-u̱
u̱t-nip. Ɛ̰ do̱'ɛ̰ do̱rru̱ ko̱sɛ̰-tu̱ yar-tu̱ u̱t-ɛ̰nk
tu̱msu̱ u̱t-ko̱sɛ̰ nɛ̰ tu̱ rwu̱nɛ̰ du̱gu̱ no̱m u̱s-
tɛ̰.
2 Go̱-du̱ ko̱sɛ̰-u̱t to̱ haan u̱du̱ ya ha-mu̱ u̱r-
no̱ nɛ̰ u̱ u̱s-bi nɛ̰, i nap-mu̱ no̱m-u so̱-o̱ u̱ yo̱-
o̱ nɛ̰ mu̱r-sɛ̰.
3 U̱n zu̱u̱g u̱zu̱ ku̱mgɛ̰ na no̱m u̱r-gu̱ da
tu̱msu̱ ana rɛ̰ to̱ko̱n no̱m-tu̱ u̱t-rɛ̰ to̱ da.
Sɛ̰di Ru̱-u̱ no̱ng no̱m-u u̱t-rɛ̰ remu̱ na rɛ̰ u̱
tɛ̰k-u̱ ya-du̱ u̱t-vam u̱du̱ i ya'ɛ̰ jab tu̱msu̱
u̱du̱ i napɛ̰ u̱t-nip.
4 Rɛ̰mu̱ ko̱-uyan u̱ Ru̱-u̱ no̱mɛ̰ u̱ so̱-o̱ o̱,
tu̱msu̱ no̱m-u̱ na do̱'ɛ̰ u̱t-gu̱gu̱m zaar da a-
mu̱u̱nɛ̰ u̱zu̱ na kabu̱g to̱ u̱ ya-du̱ u̱t-vam nɛ̰.
5 Rɛ̰mu̱ zu̱ u̱du̱ to̱og-u̱s in tu̱msu̱ rem-su̱
u-Ru̱ nɛ̰ na muutɛ̰ to̱ u-hɛ̰n nɛ̰.
6 Abo̱ rɛ̰ u-shu̱ u̱ rwu̱u̱tu̱n no̱m-u̱t to̱ m-
zu̱n u̱du̱ o̱r-u̱t ró a-dor-nɛ̰, bo̱ do̱'ɛ̰ shu̱'u̱t
wa-warru̱ rem-u̱s Kiristi Yɛ̰so̱ wu̱ so̱-wa,
tu̱msu̱ bo̱ u̱t-rɛ̰ u-shu̱ u̱t-rogom nɛ̰ remu̱
rem-su̱ ya-du̱ jab u̱ ko̱sɛ̰-u̱t so̱-to̱ nɛ̰ tu̱ bo̱
o̱o̱gɛ̰ u̱t-do̱r.
7 Gu̱gmɛ̰ ko̱sɛ̰-u̱t to̱ tu̱ za tu̱ u̱t-nip da,
tu̱msu̱ kwu̱r-tu̱ m-zan nɛ̰ tu̱ za u̱t-sɛ̰gɛ̰ u̱t-
nɛ̰t ɛ̰ ya' u-Ru̱ m-zɛ̰g da. U̱ swas-mu̱ iya, iisɛ̰
hi-u̱r ró bo̱ no̱m u̱r-yu̱ u̱ka Ru̱-u̱ o̱ttɛ̰ u̱ssa bo̱
no̱m.
8 Remu̱ iis-u̱ u-war o̱ u̱r-zwar nɛ̰, sɛ̰di iis-
u̱ no̱m-du̱ no̱m-u̱ Ru̱-u̱ u̱t-sa zɛ̰k u̱r-zwar.
O̱ do̱'ɛ̰ sɛ̰gu̱ nɛ̰t u̱-mɛ̰ dindɛ̰ yu̱-dɛ̰ u̱ da-o̱
tu̱msu̱ m-mo̱mmo̱.
9 No̱m-u̱ u̱m warɛ̰ rem-u̱s sin-sɛ̰ nip-to̱,
tu̱msu̱ sɛ̰ ko̱rgɛ̰ u̱t-kab u̱ u̱t-kom u̱t-yu̱r.
10 O̱ wa'ɛ̰ it o̱ no̱m-du̱ m-ank u̱s-hund nɛ̰
tu̱msu̱ rɛ̰-u̱ u-shu̱ nɛ̰ remu̱ rɛ̰-u̱ u̱r-ko̱rro̱ u̱
swadu̱ u̱r-ko̱b nɛ̰, rɛ̰mu̱ zu̱ it wa'ag jab-u̱ it
u̱du̱ u-Ru̱ u̱r-fat. Wa ko̱rgɛ̰ u̱ku̱r du̱ u̱t-nɛ̰t
u̱t-bɛ̰ɛ̰t, u̱ku̱r-u o̱ u̱t-zɛ̰g u̱r-zwar u̱du̱ i ya'ɛ̰
jab u̱-mɛ̰ wa bɛ̰ɛ̰t.
11 Ko̱sɛ̰ no̱m-u̱t to̱ tu̱msu̱ bo̱ waru̱ ko̱wan
wa no̱m-to̱.
12 A-bo̱ yagɛ̰ waku̱n ju̱ru̱m bo̱ da remu̱
u̱zu̱ bo̱ o̱ wa'u̱ bɛ̰b. Sɛ̰di bo̱ shu̱'u̱t no̱m-u̱
u̱t-ko̱sɛ̰ u̱du̱ a-dor-nɛ̰, u̱-mɛ̰ rem-u̱s ró, u̱ yu̱-
u̱r ró, u̱-mɛ̰ cwan-u̱t ró, u̱-mɛ̰ yadu̱ jab-u̱ ró
tu̱msu̱ u̱-mɛ̰ hɛ̰n-u ró nɛ̰.
13 Kanda u̱m haan u̱ku̱n, wa jab-u̱
karu̱ntɛ̰ a-dor-nɛ̰ Ran-u̱ u-Ru̱, u̱t-bu̱t nɛ̰
tu̱msu̱ no̱mu̱ ɛ̰ u̱t-ko̱sɛ̰ nɛ̰.
14 Taas bo̱ yagɛ̰ nya-u̱ Yar-u̱ Ru̱-u̱ u̱ na
ya'u̱ bo̱ u̱du̱ no̱m-u̱ a-warru̱ rem-su̱ u-Ru̱ nɛ̰
warɛ̰, da-u̱ nɛ̰ngɛ̰n-tu̱ a-doru̱ Yɛ̰so̱ nɛ̰ do̱ru̱
bo̱ u̱t-kom.
15 Wa' jab u̱-mɛ̰ no̱m-u̱t to̱ u̱t-bɛ̰ɛ̰t. Yasu̱
hi-u̱r ró u̱r-bɛ̰ɛ̰t, u̱ remu̱ kowan do̱'ɛ̰ hyan-
du̱ rɛ̰-u̱ u-shu̱ ró.
16 Gwat hi-u̱r ró u̱r-zwar nɛ̰ u̱ka bo̱ o̱ttɛ̰
u̱r-yu̱ tu̱msu̱ u̱ ko̱sɛ̰-u̱t ró nɛ̰. Rɛ̰ u-shu̱ u̱
no̱m-du̱ no̱m-u̱t to̱, remu̱ zu̱ bo̱ u̱ nɛ̰t-tu̱ o̱
ho̱g-du̱ bo̱ nɛ̰ do̱'ɛ̰ kwu̱m-du̱ u-u̱ku̱r.

5

U̱t-ko̱sɛ̰ u̱ mo̱ttu̱ Bomos-nɛ̰, u̱t-Nɛ̰ngɛ̰n nɛ̰ tu̱msu̱ to̱k-nɛ̰

1 A-bo̱ hagu̱ssɛ̰ u-nɛ̰ngɛ̰n da, sɛ̰di no̱mu̱
wa u̱s-rem u̱ka u-u̱so. Gwat ya'ag-u̱ bɛ̰b-nɛ̰
u̱ka o̱r-u̱t ró nɛ̰.
2 Gwat u̱t-mang u̱ka ino-u̱t ró tu̱msu̱
ya'ag-u̱ nɛ̰ta-nɛ̰ u̱ka hu̱no-u̱t ró, u̱ jab u-hɛ̰n
nɛ̰.
3 Gwatu̱n bomos-nɛ̰ i zattɛ̰ waku̱n wu̱
do̱'ɛ̰ yadu̱ ɛ̰ u̱r-sɛ̰gɛ̰ da.
4 Sɛ̰di abitɛ̰ bomos o̱ttɛ̰ ya'ag ko̱ ya'agu̱
ya'agu̱ wa, no̱m-u̱ kamɛ̰ ɛ̰ no̱m u̱r-taku̱n ɛ̰

iis ụr-yụ ụka ya'ag u-Rụ ụ bu-ụt ẹ, tụmsụ ẹ tọp i matẹ ẹ ụdụ gwat-dụ ẹ. Rẹmụ zụ a ẹ nọmẹ iya Rụ-ụ dọ'ẹ họg-dụ zwar-ụr ụn.

5 Sẹdi bomos wụ zattẹ wakụn wa sẹgụ wa da tụmsụ wa ọ war-wa, sẹ wa tọstẹ wadụ jab-ụ wa ụdụ u-Rụ. Tụmsụ wa nọm ụs-tọọg u-da u-bẹẹt, m-gyụp ụ u-họ nẹ wa ọ ụs-kọn remụ sẹgẹ-dụ u-Rụ.

6 Sẹdi bomos wụ ọ yụdụ remụ cwan-tụ họg-dụ ụr-zwar remụ hi-ụr wa, wa marụg ụ-mẹ u-Yar kọ ba wa ọ ụr-fat.

7 Yasẹ ụt-nẹt bọr-ụt tun-tọ, kọ'ẹ, remụ ẹ ụt-shụ'ụt za ụr-pyap.

8 Sẹdi a-mụụnẹ ụzụ wakụn kergẹ gwat-dụ kọ-ụr wa da kọ nẹt-tụ bu-u wa da, wa yakkẹ yadụ jab-ụ wa ụ-mẹ Kiristi tụmsụ gọ-dụ nẹt-ụ wa zẹk wa-za dọr m-yọ.

9 Bomos wụ na panẹ dim-ụr wa, ụ-mẹ ran-ụ bomos-nẹ, sẹ wa teeg ụs-hak ụt-shik ụt-tụt, tụmsụ wa ọọg wa ya-dụ jab ụdụ campa wa da-ụ campa wa ọọgẹ ụr-fat.

10 Tụmsụ sẹ wa ọttẹ dim-ụr sọ-dẹ remụ nọm-dụ ank-m sọmọ, tụmsụ wa nọmgụ ya'agụ wa ụt-him, tụmsụ wa cụst-dụ ụt-hamụt, tụmsụ wa nọmẹ-dụ nẹt-tụ u-Rụ ụs-pama, tụmsụ wa sẹgẹ i ọ swadụ ụr-kọb, tụmsụ wa ya'astẹ hi-ụr wa ụ nọm-dụ nọm-ụt sọ-tọ ụt-gọ ụt-gọ ụt-bẹẹt.

11 Sẹdi bomos-nẹ i ọmnẹ ya'ag, a nọ wa dim-ụt ẹ ụ-mẹ ran-ụ bomos-nẹ da. Remụ da-ụ cwan-tụ war-u ẹ ruyẹ yadụ hi-ụr ẹ remụ Kiristi, ẹ dọ'ẹ ụt-cwan ẹ nọm ụr-gụ.

12 A shụ'ụtẹ iya ụn dọ'ẹ haatụn hi-ụr ụn kwụp-dụ ụs-rem remụ zụ ụn pakụs estẹdụ ụs-rem ụn sụ ụr-takụn.

13 Tụmsụ a-mụụnẹ ụzụ nọ wa'ag dim-ụt ẹ ụ-mẹ ran-ụ bomos-nẹ, ụn dọ'ẹ iis-dụ ụr-shụ'ụt roggọ nẹ tụmsụ ẹ dọ'ẹ naasụ da-u ẹ ụ cwaag ụ-mẹ ụt-bu tụ ụt-nẹt ụr-ba. Tụmsụ ụn zaar ụt-shụ'ụt roggọ war-ọ da, sẹdi ụn dọ'ẹ ụt-shụ'ụt ụ ha-mụ ụr-nọ ụ cwaag ụ nọm-ụ zaarẹ bụ-m ẹ da tụmsụ warrụ nọm-tụ kamẹ ẹ war da.

14 Remụ iya, ụm ọ yadụ ụs-rem ụdụ bomos-nẹ i ọmnẹ ya'agụ rẹk-ẹ ụzụ ẹ sur m-nọm ụr-gụ, ẹ mat ya'ag, tụmsụ ẹ gwat bu-ụt ẹ, farụk-ụ nọm ụs-te zaar ụ kwụm-dụ kẹrrụ zụdụ ọkọn nọm-ọ ụ yọ-ọ ụ ụn nẹ da.

15 Ụm zụụg iya rẹmụ zụ ẹkẹn bomos-nẹ i ọ ya'ag taag yagẹ-dụ dọrrụ Yẹsọ tụmsụ ẹ ọ dọrrụ farụk-ụ nọmụ ụs-te ụ da-ọ.

16 Abitẹ wakụn nẹta wa wụ ọ wa-dorụ Yẹsọ ọttẹ bomos-nẹ ụ-mẹ bu-u wa, kamụg wa gwat ẹ tụmsụ za wa sakẹ a-dorụ Yẹsọ nẹ m-no da. Sẹ a-dorụ Yẹsọ nẹ gwat bomos-nẹ i zattẹ wakụn wụ dọ'ẹ sẹgẹ ụn da.

17 Ụt-nẹngẹn i nomẹ m-ank ụ-mẹ morọg-dụ a-dor-nẹ ụka kụmtẹ ẹ kọrgẹ na ya' ẹ m-zẹg, tụmsụ na tọp ẹ, hadde i nọmẹ m-ank sok ụ samẹ ụt-bụt nẹ ụ ụt-kọsẹ nẹ.

18 Remụ Ran-ụ u-Rụ zụụg, <<A-bọ tagẹ nu-u gọb-u u-na' da-ụ wa ọ rew-mụ hyụ da.>> Tụmsụ ụ dẹkụn be-dẹ ọ zụụg, <<Kọwana nọmẹ m-ank kamụg wa kum u-tọp.>>

19 A-bọ ees ụ remsụ na kẹtẹ u-nẹngẹn yụ a-dorụ Yẹsọ da sẹ bọ kwụng ụs-ees ụs-yụr kọ ụs-tụt.

20 A-mụụnẹ nẹngẹn-yụ a-dor Yẹsọ nọng ụt-ba'as, nọmụ wa ụt-him ụ-shụ a-dorụ Yẹsọ nẹ, remụ tọkọn nẹngẹn tọ họg gyẹr-ụ ụt-nọm.

21 Ụm ọ ụ hyụm-dụ bọ ụ-shụ u-Rụ tụmsụ ụ Kiristi Yẹsọ nẹ ụ a-tọm u-Rụ nẹ, bọ dọr tuntọ bọr-tọ za kọsẹ-dụ m-kụụk tụmsụ cwan-tụ ụr-hi nẹ.

22 Abọ nọm họr-mụ dọrụ wakụn ụt-kom da, tụmsụ a-bọ samẹ ụt-hi ụ-mẹ ba'as-ụt ẹkẹn nẹ da. Ship hi-ụr ró u-hẹn nẹ.

23 Yagẹ swadụ m-bụ ụ war-mọ, sẹdi bọ swa kẹ dụgụ bụ-mụ inabi cashi ụ remụ rẹ-mụ ụt-mẹn ró tụmsụ m-kwẹt-kwẹt-m ró nẹ.

24 Baksẹ, ba'as-tụ tọkọn nẹt-tọ tọ ọ m-zụn cas, tụmsụ tọ ọ ụ dor-tụ ụn m-ha ụdụ kwụp-dụ ụs-rem. Sẹdi ẹkẹn ọro ba'as-ụt ẹ zaar m-zụn da sẹ ụ anẹ u-shụ.

25 I ya-ọ tụmsụ, ank-m sọ-mọ tọkọn nẹt-tọ ọ m-zụn cas. Tụmsụ ank-m sọ-mọ tụ na nọmẹ m-yasa tọ dọ'ẹ ụt-rwụụn dẹkụn họ-dẹ m-zụn.

6

1 Tọk-nẹ bẹẹt sẹ ẹ yaag ụso-tụ bu-ụt ẹ m-zẹg. Unọ ụt-hoos haatụn dụ ụs-pyap ụ dim-dụ u-Rụ ụ kọsẹ-tụ a-dorụ Yẹsọ nẹ.

2 Sẹdi i ọttẹ ụso-tụ u-bu i ọ a-dor Yẹsọ nẹ a ẹ jụrụm ẹ da remụ zụ ẹ ọ a-dorụ Yẹsọ nẹ. Sẹdi yagẹ ẹ sur m-nọmụ ụn ụs-pama ụka kụmtẹ, remụ ụzụ ank-m ụn sẹgụ ẹkẹn a-dorụ Yẹsọ nẹ i ẹ tonẹ.

Ụt-him ụ mọt-tụ Kọsẹ-tụ ụs-bi nẹ

3 Tọkọn nẹt-tọ nom tọkọn kọsẹ-tọ tụ ọ
bam dụgụ kọsẹ-tụ ụm nọmụ nọ nẹ. Kọsẹ-
ụt ụn eestẹ ụ rem-sụ ụt-nip sụ Wa-ko-uyan
in Yẹsọ Kiristi da. Tụmsụ ụn kọstẹ nọm-tụ
dọ'ẹ sẹgẹ ụt-nẹt ẹ nọm ụr-yụ ụka Rụ-ụ ọttẹ
ụt-sa da.
4 Gọ-dụ nẹt-ụt tọ ọttẹ hụk-mụ ụr-hi,
tụmsụ ụn nak ọkọn da. Nẹt-ụt tọ ọttẹ cwan-
tụ inan ụ mọt-tụ gom-tụ m-zan nẹ. Gọ-dụ
nọm-ụt tọ haatụn ụr-shụb, ụ u-har nẹ, ụs-
pyap nẹ, ụ dorog-ụs yọ-sẹ ụ mọt-tụ ẹkẹn nẹ.
5 Gọ-dụ nẹt-ụt tọ haatụn namụ jab u-da
u-bẹẹt. Jab-ụs ụn natụssẹ, tụmsụ ụn yakkẹ
dọrrụ ụt-nip. Ụn dorog ụzụ dorụ u-Rụ ọ
fụn-yụ kwụm-dụ shik.
6 M-ha iya nẹ, dọrrụ u-Rụ ụ rụs-dụ jab-ụ
ụ mọt-tụ nọmụ bọ ọttẹ nẹ, swụr-mọ sok.
7 Remụ zụ in haagụn ụ ọkọn nẹ ụ unọ
dak-ụ u-bẹẹt ọ da tụmsụ iya in zaar ụ kab-
dụ ọkọn nọm-ọ m-rwụ da.
8 Sẹdi a in ọttẹ nọm ụt-rẹ tụmsụ ụ cwụ-tụ
ụt-wa nẹ, tọ kọrgẹ in.
9 Sẹdi nẹt-nẹ i ụt-sa ẹ kum ụt-kwụm, ẹ hẹ
ụ-mẹ m-rẹg ụ ụr-rẹn nẹ ụ cwan-tụ nọm-tụ
m-rag nẹ u-tát tụ ụr-họnsẹ, m-tẹ m-sabrẹ
tụmsụ m-mar nẹ.
10 Remụ cwan-tụ shik ọ kug-dụ gọ-dụ
nọm-ụt yọ-tọ ụt-bẹẹt. Tụmsụ remụ cwan-
tụ shik ẹkẹn yakkẹ yadụ jab dụ ụt-nip,
tụmsụ ẹ naknụ hi-ụr ẹ namụ jab u-tát.

Burus nak Timoti ụt-tọ

11 Sẹdi bọ Timoti, bọ ọ nẹt u-Rụ. Rem iya,
sọm m-ra dụgụ-dụ nọm-ụt yọ-tọ tuntọ ụt-
bẹẹt. Tụmsụ bọ dọr fụn-yụ yụdụ jab-ụ sọ-
ọ, ụ nọm-dụ nọm-tụ Rụ-ụ ụt-sa nẹ, ụ yadụ
jab nẹ, ụ ụt-cwan nẹ ụ gag-dụ jab nẹ, u jab-
ụ m-tor nẹ.
12 Jumụn dum-m sọ-mọ mụ yadụ jab.
Ship fat-dụ m-mọmmọ dụ Rụ-ụ fogtẹ bọ
rẹmụ dẹ, tụmsụ rem-sụ bọ warẹ ụ-shụ ụt-
nẹt u-tát.
13 Ụm ọ kọn-dụ bọ ụ-shụ u-Rụ wụ yụ'ẹ ụr-
fat ụdụ ụt-nọm ụt-bẹẹt tụmsụ u-shụ Kiristi
Yẹsọ wụ warẹ ụt-nip tụ mọt-tụ hi-ụr wa nẹ
ụ-shụ Pọntus Biratus,
14 ụzụ bọ ship bọr-u inya ụr-zwar nẹ, za
ụr-pyap m-te họdụ mụụn-ụr Wa-ko-uyan
in Yẹsọ Kiristi.
15 Wa dọ'ẹ mụụn ụ da-ụ Rụ-ụ cinẹ. Wụna
ọ wa nu-u sọ-ọ tụmsụ u-Rụ kyak, wụ zẹgẹ
ụt-farụk ụt-bẹẹt ụr-bẹb tụmsụ Wa-ko-uyan
wụ zụgẹ a-ko-uyan nẹ bẹẹt.
16 Wa war-wa wa zaar m-mar da, tụmsụ
wa nọm ụr-yụ u-mẹ m-zụn mụ wakụn zaar
wụ dẹ kerrụ te-dụ wa da. Is-ụ nẹt tamụg
hyan-dụ wụn da, tụmsụ wa zaar tamẹ-dụ
hyan-dụ wa da. M-zẹg m-bẹẹt ụ ụr-bẹb nẹ
ụdụ wa m-mọmmọ! Ụ shụ'ụt iya.
17 Nomẹ i ọttẹ ụt-kwụm ụ unọ dak-ụ u-
bẹẹt ọ ụt-him a ẹ shụ'ụt hụk-mụ ụr-hi da,
tụmsụ a ẹ wa' jab-ụs ẹ ụdụ ụt-kwụm tụ
dọ'ẹ ụt-natụssẹ da. Sẹdi sẹ ụn wa'ag jab-ụs
ụn ụdụ u-Rụ, wụ yụ'ẹ ko-uyan m-họs remụ
họg-dụ m-rẹmẹr in.
18 Warụ ụn ụzụ ụn wa' shik-ụ ụn ụdụ
nọm-dụ nọm-ụt sọ-tọ. Ụn shụ'ụt a-ụt-
kwụm nẹ ụdụ nọm-dụ ank-m sọmọ, tụmsụ
ẹ mọt nọm-tụ ẹ ọttẹ m-họs ụdụ i ọọgẹ ụt-sa
ụr-sẹgẹ.
19 A ụn nọmẹ iya ụn ọ nọmụ hi-ụr ụn ụr-
cụn dụ ụt-kwụm tụ dọ'ẹ ụt-shụ'ụt ụr-tak dụ
ụr-bẹb ụ remụ u-shụ, remụ zụ ụn kum-ụt
ụr-fat dụ ụt-nip.

Rem-sụ m-vastẹ

20 Timoti, ship nọmụ na yasẹ bọ ụr-zwar
nẹ. Bir ụ-kit dụgụ rem-sụ m-zan ụ i ọọgẹ
gụg-mụ bọ nẹ ụ nọm-ụ ẹ ọ ụt-gwat ụzụ nap-
mọ.
21 Tọkọn nẹt-tọ haktẹ ụ-kit dụgụ yadụ jab
ẹ tụmsụ ẹ ọ dọrrụ kọsẹ-tụ ụs-bi. Yagẹ nya
u-Rụ shụ'ụt ụr-kọt ụ nọ nẹ.

Ran-u u-yụrụmsẹ ụ Burus pane Timoti

Ụs-vụk ụdụ Timoti

1 Unọ ran-ọ ọọn dụgụ-dụ Burus, wụ Rụ-ụ dagẹ wa shụ'ụt wa-tọm-ụ Kiristi Yẹsọ ụ citẹ mụ u-Rụ. Wa tọmọg mẹ ụm warụ nẹt-nẹ mọt-tụ estẹdụ ụs-rem sụ ụr-fat ụdụ yadụ jab ụ-mẹ Kiristi Yẹsọ.

2 Ụm ọ pan-dụ unọ ran-ọ ụdụ Timoti. Bọ ọ ụka wa'-ụ ri wụ ụm ọ ụt-cwan. Yagẹ u-Rụ u-Ụso ụ Kiristi Yẹsọ nẹ Wa-ko-uyan in ya' bọ u-nya, ụr-ọn nẹ ụ rụs-dụ jab nẹ.

Shiriktin-mụ ụr-shụ'ụt ụ yadụ jab-ụ nẹ

3 Ụm vam-ụg u-Rụ wụ ụm ọ nọmẹ m-tọk ụka ụso-tụ ụso-ụt ri nomtẹ ụ jab nẹ ụ kọsẹ ụzụ ụm zattẹ ụt-ba'as da, ụka u-họ ụ m-gyụp nẹ ụm ọ ụt-bakụs ụ bọ nẹ ụ-mẹ tọọg-ụs ri.

4 Da-ụ ụm baksẹ ụ is-m ró nẹ, ụm tumbtẹ ụt-sa ụm hyan bọ, kọ jab-ụ ri dọ'ẹ ụt-shụ ụ ụr-sọ nẹ.

5 Ụm nọng ụt-vam remụ ụzụ ụm bakụstẹ ụ yadụ jab-ụ ụt-nip ró nẹ ụ ọọgẹ ụr-takụn ụ-mẹ wụ matẹ ino-u ró Rois, tụmsụ ino-u ró Afiniki. Tụmsụ ụm nak ụ da-ọ ụzụ gandi yadụ jab-ụ ọ ụ ụ-mẹ ró.

6 Rem iya ụm ọ baksụn bọ, ụzụ bọ puk-ụt u-ra ụ nya-ụ u-Yar ụ Rụ-ụ yasụ bọ, da-ụ ụm dọrụ bọ kom-ụt ri dọm-ụ ró.

7 Remụ ụzụ Rụ-ụ yaag in yar-ụ u-gyẹr da, sẹdi yar-ụ ụr-bẹb, tụmsụ ụt-cwan nẹ tụmsụ him-tụ ụr-hi nẹ.

8 Remụ iya a-bọ họg ẹ'-mụ warrụ rem-ụs mọt-ụt Wa-ko-uyan in kọ ẹ'-m ri da, mẹ yụ ọ ụ-mẹ bu-ụ m-tọk ụ remụ wa. Sẹdi Afisa bọ samẹ ụt-hi ụ mẹ nẹ ụ tẹk-ụ swadụ ụr-kọb ụ remụ warrụ Rẹm-sụ m-Rẹmẹr, ụdụ bẹb-dụ u-Rụ.

9 Remụ Rụ-ụ gwụụg in tụmsụ wa fog in ụzụ in nọmọn yụ-dụ u-hẹn. Wa nọng inya, za remụ ụzụ in kọrgẹ wa nọmẹ in iya da. Sẹdi kanda wa nọm u-dak u-bẹẹt Rụ-ụ zọngtẹ wa kọsẹ in ọn-ụr wa ụdụ Kiristi Yẹsọ.

10 Sẹdi na kọskẹ ọn-dụ u-Rụ ụ da-ọ ụdụ haan-ụr Wa-ụ-ụkụr in Kiristi Yẹsọ. Wa gẹk-ụt bẹb-dụ m-mar tụmsụ wa kọsẹ fụn-yụ fat-dụ m-mọmmọ ụdụ rem-sụ m-rẹmẹr.

11 Rụ-ụ dak mẹ ụm shụ'ụt wa-ụt-bụt, wa-tọm-ụ Yẹsọ, tụmsụ wa-ụt-kọsẹ tụ Rẹm-sụ m-Rẹmẹr wa.

12 Ọ wụtẹ ụm ọttẹ swadụ ụr-kọb ụ ana ụ-mẹ bu-ụ m-tọk. Sẹdi ụm họk ẹ'-mụ sẹ da, remụ ụzụ ụm nak wụ ụm ọttẹ yadụ jab. Tụmsụ ụm nak za u-sakna ụzụ wa kerẹ ẹ'-dụ Rem-sụ M-rẹmẹr sụ ụm ọọgẹ bụt-tụ sẹ m-tẹ họ-dụ Kiristi dọ'ẹ mụụn.

13 Nọm-ụ bọ họgẹ dụgụ-dụ ri, ship ọ ụka fụn-yụ kọsẹ-tụ ụt-nip ụr-zwar nẹ sọk. Tụmsụ bọ nọm inya ụ yadụ jab nẹ tụmsụ ụt-cwan nẹ tụ bọ kumẹ dụgụ-dụ samẹ-dụ ụt-hi ụ Kiristi Yẹsọ nẹ.

14 Remụ bẹb-dụ Yar-ụ u-hẹn ụ ọ m-yụ ụ-mẹ in, gwat kọsẹ-tụ ụt-nip tụ sọ-tọ tụ na yasụ bọ.

15 Bọ nap ụzụ kọwan ụ Asiya kuus-tụn mẹ u-shin, m-ha Fajerus tụmsụ Hamojenis nẹ.

16 Yagẹ Wa-ko-uyan kọsẹ ụr-ọn ụ bu-u Onesiforus, remụ ụzụ u-da u-tát wa yaag mẹ m-hiriktin sok, tụmsụ wa họk m-ẹ' ụzụ ụm ọọg ụ-mẹ bu-ụ m-tọk da.

17 Sẹdi da-ụ wa haanẹ Roma, wa goot mẹ sok sẹ da-ụ wa hyanụ mẹ.

18 Ụm nọng ụs-tọọg ụzụ Wa-ko-uyan ụzụ wa kọsẹ wụn ọn-ụr wa ụ họ-dụ Kiristi dọ'ẹ mụụn. Tụmsụ bọ nak sok ụr-zwar nẹ ụka wa nọm-tẹ mẹ ụr-sẹgẹ ụ-mẹ Afisa.

2

1 Remụ iya, wa'ụ ri, shụ'ụtẹ ụr-bẹb nẹ ụdụ u-nya ụ bọ ọttẹ remụ samẹ-dụ ụt-hi ró ụ Kiristi Yẹsọ.

2 Tụmsụ nọm-tụ bọ họgẹ mẹ ụt-war ụdụ ụt-nẹt u-tát, iisẹ nọm-ụt tọ ụdụ ụt-nẹt tụ ọ yadụ jab nẹ, i dọ'ẹ kerẹ iis-ụ ẹkẹn.

3 Gag jab-ụ swa-ụ ụr-kọb ụ it nẹ ụka wa m-gag sọ-wa wụ Kiristi Yẹsọ.

4 Wa m-gag zaar wụ dọ'ẹ gụksụ hi-ụr wa ụ nọm-dụ tọkọn nọm-tọ tụ nẹt-tụ nomẹ da, rẹmụ zụ cwan-ụt wa ụzụ yụ-shụ wa wụ kabẹ wụn wa họg zwar-ụr wụn.

5 Iya tụmsụ, da-ụ wakụn ọ sọm-mụ maga, na zaar wa' wụn tọp-dụ rẹ-dụ ụr-kọrro da sẹ wa dọrọg bọr-tụ maga.

6 Wa-ụr-tọm wụ nomẹ m-ank sok wa
kamụg kwụm-dụ nọm-tụ ụr-tọm tụ ụr-
takụn.
7 Nọm ụs-dorog ụ mọt-tụ nọm ụm ọ ụt-
war. Remụ ụzụ Wa-ko-uyan dọ'ẹ sẹgụ bọ,
ụzụ bọ nap tọ nọm-tọ ụt-bẹẹt.
8 U-da u-bẹẹt baksẹ ụzụ Kiristi Yẹsọ, wụ
yụnẹ dụgụ marimari-nẹ, wa ọ dụgụ kọ-ụr
Farụk Dawuda. Sin-sẹ ọ Rem-sụ m-Rẹmẹr
sụ ụm ọ ụt-war.
9 Remụ warrụ Rem-sụ m-Rẹmẹr, ọ wa'ẹ
ụm ọttẹ swadụ ụr-kọb, teet ụn gụg-ụt mẹ
ho-sụ kwam ụka wakụn wụ nomẹ ụt-ba'as.
Sẹdi wakụn zaar wụ dọ'ẹ kerụ gag-dụ
remsụ u-Rụ da.
10 Remụ iya, ụm gak jab ụ ko-uyan remụ i
Rụ-ụ dagẹ. Ụm nọng iya remụ kọ'ẹ ẹ kum u-
ụkụr ụdụ yadụ jab ụ-mẹ Kiristi Yẹsọ, tụmsụ
ẹ kum ụr-cwa ụ-mẹ m-sek mụ m-mọmmọ.
11 Rem-ụs sẹ nip-tọ:

A in marẹ ụ Kiristi nẹ,
in dọ'ẹ tụmsụ ụr-yụ ụ wa nẹ.
12 A in gagẹ jab,
in ụt-nọm ụr-Farụk ụ wụn nẹ.
A in nọmẹ se-m wụn,
wụn dọ'ẹ nọm-dụ se-m in.
13 A in zattẹ yadụ jab da,
wụn ọmọn ụ jab-ụ sọ-ọ nẹ,
remụ ụzụ wụn za nọmụ se-mụ hi-ụr
wụn da.

Wa u-pama wụ Rụ-ụ hogẹ zwar-ụr wa

14 Baksụn kowan mọt-tụ tuntọ nọm-tọ,
tụmsụ nọmụ ụn ụt-him ụ-shụ u-Rụ ụzụ ụn
yagẹ m-dum mụ ụt-gom. Gọ-dụ nan-i ẹ i m-
zan, tụmsụ tọ kerẹ naasụ i ọ ẹrrụ ụn.
15 Nọm ụka bọ dọtẹ ụt-kerẹ u-bẹẹt bọ
kọsẹ hi-ụr ro ụdụ u-Rụ ụka wa u-pama wụ
Rụ-ụ hogẹ zwar-ụr wa. Shụ'ụtẹ nẹt-ụ wụ
zarẹ họg-dụ ẹ'-mụ pama-ụs wa da, tụmsụ
wụ iis-ụ nẹt-nẹ rem-sụ ụt-nip họn-họn.
16 Eesẹ m-ra dụgụ rem-sụ m-zan ụ rem-
sụ m-rag sụ wụ'ẹ ụt-nẹt ẹ sur m-nọm nọm-
tụ za tụ u-Rụ da.
17 Kọsẹ-ụt ụn bụrụg ụka ụr-bụbụ. Nẹt-
nẹ yụr i nomẹ gọ-dụ kọsẹ-ụt tọ ụna ọ Hi-
meniyus ụ Firẹtus nẹ.
18 Ụn yakkẹ fụn-yụ ụt-nip. Ụn zụ na
nọmọg yụnẹ-dụ marimari-nẹ, tụmsụ ụn ọ
natụssẹ ya-dụ jab-ụ ẹkẹn.
19 M-ha iya nẹ, nẹt-tụ u-Rụ ees ụr-bẹb
nẹ ụka ụr-tak dụ zaarẹ ụt-rụmụs da. Ụ-
dọmụ tak-ụr rindẹ Rụ-ụ pụntẹ tuntọ gom-
tọ: <<Rụ-ụ nak nẹt-tụ ọọgẹ nẹt-ụt wa>>
tụmsụ <<I zụyẹ ụzụ ẹ ọ a-dorụ Wa-ko-uyan
sẹ ẹ yakkẹ nọm-dụ nọm-ụt yọ-tọ.>>
20 Ụ-mẹ bu-ụ yat-ọ a kwano tụ shik tụ
kwam-tụ bụ-mụ ụt-ro ụ kwam-ụt pus-tọ nẹ
tọ ọ war-tọ da, tụmsụ tọkụn ọro tụ na nọmẹ
ụs-te ụ ụt-rwab nẹ. Tọkọn na zọngtẹ tọ ụ
remụ mọrọg-ụr yat-dẹ, tọkọn remụ ank-
mụ kọ-uyan họ-dẹ.
21 Bọ yụ shụ'ụtẹ kwano dụ ank-mụ ko-
uyan họ-dẹ, a bọ jaasẹ hi-ụr ró u-hẹn nẹ, bọ
dọ'ẹ ụt-shụ'ụt ụka ụt-kwano remụ ank-m
yat-mọ. Na dọ'ẹ has-tụ bọ ụ-kit, remụ ank-
mụ ụso-ụ u-bu, zọngi zọngi remụ ko-uyan
ank-m sọ-mọ.
22 Sẹdi sọm dụgụ nọm-ụt yọ-tọ tụ nak-dụ
jab-sụ yaag-ụ bẹb-nẹ. Tụmsụ bọ dọr yụ-dụ
jab-ụ sọ-ọ, ụ yadụ jab nẹ, ụ ụt-cwan nẹ, ụ
shụ'ụt-dụ m-yar nẹ, ụr-kọt ụ i fogẹ dim-ụr
Wa-ko-uyan ụ jab-ụ u-hẹn nẹ.
23 Sẹdi gụgmẹ m-rag tụmsụ inan i m-zan
nẹ, remụ ụzụ bọ hi-ụr ro bọ nak ụzụ tọ
haatụn u-har.
24 Tụmsụ tọk-u Wa-ko-uyan sẹ wa
shụ'ụtẹ za u-har. Sẹdi sẹ wa kọskẹ ụr-ọn
ụdụ kọwan, wa shụ'ụt wụ dọ'ẹ kerẹ nọm-
dụ ụt-kọsẹ, tụmsụ wa shụ'ụt wa tor-mụ jab.
25 Ụ-tẹk ụt-swụụmsẹ ụ nọmẹ ụn i ọ gụg-
mụ bọ ụt-him, ụ-mẹ wadụ jab ụzụ Rụ-ọ ụt-
wa ụn yagẹ ụt-ba'as, tụmsụ ụ dọ'ẹ hụụtụ ụn
ụdụ nap-mụ ụt-nip.
26 Sẹ ụ da-u ọ, ụn dọ'ẹ ụt-mụụn ụ-
mẹ dorog-ụs ụn tụmsụ ụn kum ụt-kụsụm
dụgụ-dụ rẹn-dụ farụk-ụ nọm ụs-te. Remụ
ụzụ wa maastẹ ụn ụka tọk-nẹ remụ ẹ nom-
ụt ko-uyan ụ wa ụt-sa.

3

Yụ-dụ ụt-nẹt ụ da-ụ m-vastẹ

1 Ụm ụt-sa bọ nap ụzụ họ-tụ m-vastẹ da-ụ
swadụ ụr-kọb dọ'ẹ haan.
2 Remụ nẹt-nẹ dọ'ẹ ụt-shụ'ụt a cwan-tụ
ụr-hi nẹ, a cwan-tụ shik nẹ, a ụt-ụk nẹ,
a hụk-mụ ụr-hi nẹ, a ụs-pyap nẹ, a-kọb-
dụ dorụ i matẹ ẹ nẹ, a-kọb-dụ ụt-vam nẹ
tụmsụ a-za u-hẹn nẹ.

3 Un do'e ut-shu'ut a-kob-du ut-cwan ne, a shup-du or-ut e ne u jab, a naasu dim-tu or-ut e ne, a-kob-du shup-du ur-hi ne, a-ut-gam ne, tumsu i gug-mu nom-tu ooge tu soto ne.
4 Un do'e ut-shuut a re-du u-ra u huub-ut un, a-kob-du gwat-du orut e ne, a huk-mu ur-hi ne, tumsu a cwan-tu m-remer ne m-zeg cwan-tu u-Ru.
5 Un do'e ut-kose uka a-dor u-Ru ne, sedi un do'e gugum du shin-m mu do'e ut-wa un shu'ut net-tu u-Ru. Som m-ra dugu net-tu ooge iya.

6 Una ooge go-du net-ut to tu cwuye u-me ut-bu tu ut-net tumsu un engusse jab-su neta-ne. Neta-ut tun-to zatte us-ver da, i no-mu ba'as-ut e ruye un u-dak, tumsu go-du ut-ba'as ut-go ut-go to o dor-tu un.
7 Go-du neta-ut to u-da u-beet e o u-iis, sedi m-ha iya ne e kerge nap-du rem-su ut-nip da.
8 A-ut-kose ne ine e gugum ut-nip uka Yannes u Yamris e gugumte Mosa. Jab-us un za so-se da tumsu un zatte yadu jab u ut-nip da.
9 Sedi un zaar ha-mu m-ra da. Dekun ho-de za m-tumb kowan do'e ut-nap uzu un o rag-ne, uka Yannes e Yamris.

Burus nak Timoti ut-to

10 Sedi bo, Timoti, bo nak u mot-tu kose-ut ri, tumsu uka yu-ur ri ne, nom-u um ut-sa ut-nom u fat-ur ri, u yadu jab-u ri ne, u shiriktin-mu jab-u ri ne u cwan-ut ri ne, u gag-du jab-u ri ne.
11 Bo nak uka un yute me ur-kob tumsu swadu ur-kob ne du kume me u-me Antakiya, u Ikoniya u Risitira ne. Um gak jab u swadu ur-kob dinde tumsu Wa-ko-uyan ruut me dugu to ut-beet.
12 Ut-nip, kowana oogo ussa wa dor fun-yu u-Ru uka wa-doru Kiristi Yeso wa do'e swadu ur-kob.
13 Sedi net-ut yo-to u i o engusse ut-net ne e do'e ut-re u-shu m-swur ne. Un do'e engusse eken tumsu na do'e engusse un.

14 Sedi se bo eese u yadu jab ne udu nom-tu na iise bo ne. Bo nak uzu nom-ut to nip-to, remu uzu bo nak uzu bo keru yadu jab udu i iise bo.
15 Na iise bo Ran-u u-Hen dugu fa-ur ró. Tumsu o yaag bo us-ver u bo onk ukur-u u oone udu yadu jab u-me Kiristi Yeso.
16 Remsu Ran u-Ru us-beet gom-to tu Ru-u wa'e u-me jab-su i pane se udu Yar-u wa. Tumsu se kere iis-u in ut-nip, tumsu se wa' in nap nom-u oogo u za so-o u-me fat-ut in. Se mang in da-u in nome nom-u oogo za so-o, tumsu se iis-u in nom-du nom-u oogo u hon-hon.
17 Nom-u wute inya u-beet o uzu net wu nomu u-Ru ut-huuk do'e ut-shu'ut u-zongi zongi shuyi-shuyi u remu wa nom-ut ko-uyan u oogo u ank-m so-mo.

4

1 Um o hyum-du bo u-shu u-Ru u Kiristi Yeso ne, wu do'e nomu i oogo ur-fat u i mari ne kwup-du us-rem, tumsu remu uzu wa do'e muun wa ka faruk-ur wa:
2 Nom donse-du remsu u-Ru. Bo shu'ut us-zong ne, ko da-u m-remer ko da-u za m-remer. Bo mang, bo nom ut-him, tumsu bo ya' shiriktin-mu jab u gag-du jab-u yato ne tumsu u kose-ut so-to ne.
3 Remu da-u oon da-u net-tu zamuttun cwan-tu errú kose-tu ut-nip da, sedi un do'e doru nomu jab-us un ut-sa. Un do'e kargusse hi-du war-e a-ut-kose ne i do'e waru un nom-u to-tu m-koot un ut-sa ut-hog.
4 Un do'e zwape to-ut un dugu errú ut-nip, tumsu un bir u-kit udu errú ut-kwur.
5 Sedi bo, Timoti, se bo shu'ute u shup-du ur-hi ne u-da u-beet, gag jab u swa-u ur-kob ne, nom ank-mu warru Rem-su m-Remer, tumsu bo shuus no-mu ank-mu Ru-u yase udu ró.
6 Um o yadu bo tunto bor-to remu uzu fat-ur ri o uka ur-toog du u-swa du wa-toog dase, tumsu da-u um do'e yage uno dak-u u-beet o ut-mor.
7 Um jwumug dum-m so-mo uka kumte. Um taaste maga. Um shupuk rem-su ut-nip su mot-ut Kiristi ur-beb ne.
8 Tumsu u da-o og-du o estu me, top-du ur-faruk jab-u so-o. Wa-ko-uyan, wa-kwup-du us-rem hon-hon, wa do'e yadu me dinde og-de u ho-du wa do'e muun. Tumsu og-ur rinde za remu ri o warri da,

sẹdi tụmsụ remụ i ọọgẹ cwan-tụ mụụn-ụr wụn bẹẹt.

Gom-tụ m-vastẹ Burus

9 Nọm m-họr ụka bọ dọtẹ ụt-nọm bọ haan ụdụ ri.
10 Remụ zụ Dimas kuustụn mẹ u-shin ụ remụ cwan-tụ nọm-tụ u-dak tụmsụ wa yakkẹ mẹ wa dọ'ẹ ụ Tasaronika. Kiricin dọ'ẹ ụ Garatiya, tụmsụ Titus dọ'ẹ ụ Dimatiya.
11 Ruka wa ọ ụr-kọt ụ-mẹ nẹ kyak. Gotẹ Markus ụ bọ haatụn wa, remụ ụzụ wa ọ ụr-sẹgẹ nẹ dụ yat-dẹ ụ-mẹ ank-m ri.
12 Ụm tọmọg Tikikus m-ha Afisa.
13 Da-ụ bọ ọ haan, sẹ bọ kabnụ mẹ u-gọdọ yụ ụm yagnẹ ụ-mẹ bọ-ụ Toruwa ụ kom-ụt Karbus. Tụmsụ bọ kabnẹ mẹ ran-tụ ụs-pan ri, hadde tụ na nọmẹ ụ ka-tụ ụt-bisa.
14 Arẹzanda wụ nọmẹ u-zwa ụt-kwam, wa nọngụ mẹ nọm-ụt yọ-tọ u-tát. Wa-ko-uyan dọ'ẹ tọp-ụ wụn remụ nọm-ụ wụn nọmẹ.
15 Tụmsụ bọ ees m-ra dụgụ-dụ wụn, remụ wa gụgụmtẹ rem-ụs in ụr-bẹb nẹ.
16 Da ụm ruutẹ hi-ụr ri ụr-takụn ụ-shụ wa-kwụp-dụ ụs-rem, wakụn dọrọg dim-ụ ri da. Kowan sọmọg mẹ. Ta'as Rụ-ụ tọp ụn nọm-ụt tọ ụt-bẹẹt m-yọ ụ ụn nẹ da.
17 Sẹdi Wa-ko-uyan ees ụr-kọt ụ mẹ nẹ tụmsụ wa yụ' mẹ ụr-bẹb rẹmụ ụm shụụstẹ dọnsẹ-dụ rem-sụ m-rẹmẹr m-zụn m-ha ụdụ i za-Yahuda-nẹ da ẹ họg. Tụmsụ wa ụ-kụr mẹ dụgụ nu-ụ u-zur.
18 Wa-ko-uyan dọ'ẹ ruutụ mẹ dụgụ kọ-uyan ank-m yọ-mọ mụ dọ'ẹ hẹẹsẹ mẹ tụmsụ wa dọ'ẹ mụụtụn mẹ m-yar ụ-mẹ farụk-dụ u-rụ wa. M-sek m-bẹẹt ụdụ u-Rụ m-mọmmọ! Ụ shụ'ụt iya.

Vụk-sụ m-vastẹ Burus

19 Bọ vụk-sẹ mẹ Biskira ụ Akira nẹ ụ nẹt-tụ bu-u Onesiforus nẹ.
20 Eratus ees ụ-mẹ bọ-ụ Kọrintiya, tụmsụ ụm yakkẹ Tarofimus ụ kọb-dụ m-yar ụ-mẹ bọ-ụ Miretus.
21 Nọm ụka bọ dọtẹ ụt-kerẹ bọ teen anẹ kanda gọs-ụ hẹẹn. Yuburus ọ tọmtọn bọ ụs-vụk, ụ Fudens nẹ, ụ Rinus nẹ, ụ Karadiya nẹ, tụmsụ a-dorụ Yẹsọ nẹ bẹẹt.
22 Yagẹ Wa-kọ-uyan nọm ụr-kot ụ yar-u ró nẹ. Nya-u shụ'ụt ụr-kot ụ nọ nẹ.

Hyan-u Yohanna
dụgụ-dụ Yẹsọ Kiristi

Takụn-dụ ụs-rem

1 *Unọ hyan-ọ ọọn dụgụ-dụ Yẹsọ Kiristi, ụ Rụ-ụ ya'ụ Yẹsọ remụ Rụ-ụ ọ ụt-sa wa kọstẹ tọk-nẹ wa nọm-ụ wa zọngẹ ụt-nọm u-shụ za m-tumb. Tụmsụ Kiristi nọmọg remsụ hyan-u unọ ụ wa tọmtọn wa-tọm-ụ u-Rụ ụdụ tọk-ụ wa Yohanna.

2 Yohanna wụr kọ-uyan họn-họn ụ wa hyanẹ tụmsụ wa hog. Sin-sẹ ọọgẹ ogor-tụ remsụ u-Rụ tụmsụ ụt-nip nẹ tụ Yẹsọ Kiristi upsẹ.

3 Nu-u u-Rụ ụdụ wụ karụntẹ rem-ụs sin-sẹ sụ nọm-ụ dọ'ẹ ụt-nọm u-shụ, tụmsụ kom-ụ u-Rụ ụdụ wụ ẹrẹ tụmsụ wa dor sẹ. Rem ụzụ nọm-ụt tun-tọ dọ'ẹ ụt-nọm za m-tumb.

Vụk-ụs Yohanna m-ha ụdụ mọrọg-tụ a-dorụ Yẹsọ nẹ ụt-ta'er

4 Unọ ran-ọ ọọn dụgụ-dụ Yohanna, m-ha ụdụ mọrọg-tụ a-dorụ Yẹsọ nẹ ụt-ta'er i ọ mẹ gas-sụ dak-ụ Asiya.

Yagẹ nọ ọnk u-nya ụ rụs-dụ jab nẹ dụgụ-dụ u-Rụ, wụ ọ da-ọ, tụmsụ ụ da-ụ arkẹ nẹ, ụ da-ụ dọ'ẹ haan nẹ, tụmsụ dụgụ-dụ ụt-yar ụt-ta'er tụ ọ u-shụ pora-dụ ụr-farụk dụ u-Rụ,

5 tụmsụ dụgụ-dụ Yẹsọ Kiristi. Wụna ọ wa-warrụ rem-sụ ụt-nip họn-họn wụ yụ'ẹ zụn-mụ nọm-ụ wa napẹ. Wụna ọ wụ yụnẹ ụr-takụn dụgụ m-mar tụmsụ farụk-ụ farụk-tụ u-dak ụt-bẹẹt.

Yẹsọ Kiristi cwan-ụg in tụmsụ wa ụkụr in dụgụ swadụ ụr-kọb ụdụ agụz-dụ hyụ-m wa ụ remụ ba'as-ụt in.

6 Wa wa'ag in shụ'ụt nọm-ụ ụr-farụk tụmsụ a-tọọg-nẹ rem-ụ in nọm-tẹ Rụ-u wa tụmsụ ụso-u wa nẹ m-tọk. M-sek tụmsụ ụr-bẹb nẹ ụdụ wụn m-mọmmọ! Ụ shụ'ụt iya.

7 Gwatụn! Yẹsọ ọ haan ụ ụt-kụ'ụt nẹ.

Tụmsụ kowan dọ'ẹ hyan-dụ wa,
ụ damẹ i jwayẹ wụn nẹ.
Tụmsụ nẹt-tụ u-dak ụt-bẹẹt
ẹ dọ'ẹ nọm-dụ namụ jab ụ remụ wụn.
Ụ! Ụ shụ'ụt iya.

8 Wa-Kọ-uyan u-Rụ zụụg, <<Mẹ wa wụ ọttẹ ụr-bẹb ụr-bẹẹt dụgụ ụr-takụn m-ha m-vastẹ, wụ ọọgẹ da-ọ, tụmsụ wụ ọọgẹ da-ụ arkẹ, tụmsụ wụ dọ'ẹ haan, mẹ ọ Rụ-ụ zụgẹ ụr-bẹb.>>

Wakụn sha-mụ Wa'ụ Nẹt

9 Mẹ, Yohanna, mẹ ọ ọrụ nọ wa-dorụ Kiristi tụmsụ wụ nọmẹ ụr-kot ụ nọ nẹ ụ-mẹ swadụ ụr-kọb, ụ farụk-dụ u-Rụ nẹ, tụmsụ ụ gag-dụ jab nẹ ụka wa-dorụ Yẹsọ. Na gwụnụg mẹ ụ-mẹ dak-ụ ọọgẹ m-gan m-sa nẹ mụ Patamos remụ ụzụ ụm ọọg warrụ rem-sụ u-Rụ tụmsụ remsụ ụt-nip sụ mọt-ụt Yẹsọ nẹ.

10 Ụ họ-dụ a-dorụ Yẹsọ nẹ nọm-ụ Wa-kọ-uyan ụt-huuk, Yar-ụ u-Rụ dor-ụt mẹ. Tụmsụ ụm hog u-cwar ụ dim-ụ ri yụ ụt-wan ụka wan-tụ u-kar.

11 Ya zụ mẹ, <<Pan ụ-mẹ ran-ụ ụs-pan nọm-ụ bọ hyanẹ, tụmsụ bọ tomot ọ ụdụ mọrọg-tụ a-dorụ Yẹsọ nẹ ụ-mẹ bọ-ụt tun-tọ ụt-ta'er: Afisa, Simina, Pirigamu, Tayatira, Sardisu, Firadafiya ụ Rawudikiya nẹ.>>

12 Ụm bir u-dim remụ ụm hyan wana ọ ụs-rem ụ mẹ nẹ. Tụmsụ da-ụ ụm birẹ u-dim, ụm hyụn ụs-kwam ụs-ta'er sụ kwam-tụ bụ-mụ ụt-ró sụ shik sụ na sụktẹ ụs-hitirra.

13 Ụ-mẹ tẹk-ụ ụs-kwam sụ ụr-ees sụ na sụktẹ ụs-hitirra, ụm hyụn wakụn nẹt wa ụ ees <<Sha-mụ Wa'ụ Nẹt,>> wa ọ m-wa ụ tọggọ-yụ m-wụr nẹ m-tẹ ba-tụ ụs-na, tụmsụ wa ọ m-as u-zeng nẹ yụ kwam-tụ bụ-mụ ụt-ró sụ shik-ụ sọk-u wa.

14 Hi-ụr wa ụ hi-ụs wa nẹ ọ pusse ụka ụt-randi, tụmsụ pusse ụka ụt-tụrụm. Tụmsụ is-ụ wa ọ ụka rem-tụ u-ra.

15 Tụmsụ na-ụs wụn ọ ụka kwam-tụ bụ-mụ u-dak tụ shik tụ na tokẹ ụ-mẹ u-ra. Tụmsụ cwar-u wa ọ ụka gwụz-ụ m-bụ mụ ọ m-ja ụ-mẹ u-gi.

16 Wụ ọttẹ sha-mụ Wa'ụ Nẹt wa ọ m-shụp ụ regẹr-nẹ ta'er ụ kom-ụ ụt-cwa wa, tụmsụ ụ-mẹ nu-u wa van-ụ m-wụr rwụụn yụ ọttẹ m-rẹ kọyụhẹ gas-ya. Shụ-u wa ọ ụs-mọk ụka zụn-mụ ụr-họ sok.

17 Da-ụ ụm hyanẹ wụn ụm he u-dak ụt-jwụn u-shụ wụn ụka zụ ụm marụg. Sẹ wa dọrụ mẹ kom ụt-cwa tụmsụ wa zụ mẹ: <<A-bọ hog u-gyẹr da! Mẹ wa ọ wụ ọttẹ ụr-bẹb ụr-bẹẹt dụgụ ụr-takụn m-te m-vastẹ.

---

* **1:1**

18 Mẹ wa wụ ọọgẹ wa-ụr-fat. Ụm ọọgụ marụg, tụmsụ da-ọ ụm ọ ụr-fat m-mọmmọ! Ụm ọ m-shụp ụ u-mabudi yụ m-mar nẹ ụ mabudi yụ be-dụ andaka nẹ ọttẹ nẹ.

19 <<Remụ iya pan nọm-ụ bọ hyanẹ, ụ nọm-ụ o da-ọ nẹ, tụmsụ nọm-ụ dọ'ẹ ụt-shụ'ụt nẹ da-ụ nọm-ụt tun-tọ arkẹ.
20 Unọ ọ zụn-mụ nọm-tụ m-yasa tụ rẹgẹr ta'er i bọ hyanẹ ụ kom ụt-cwa ri tụmsụ ụs-kwam nẹ ụs-ta'er sụ bụ-mụ ụt-ró sụ shik sụ na sụktẹ ụs-hitirra: Ụ rẹgẹr nẹ ta'er ẹ ọ a-tọm u-Rụ nẹ ẹ i mọrọg-tụ a-dorụ Yẹsọ nẹ ụt-ta'er, tụmsụ kwam-sụ ụr-ees sụ na sụktẹ ụs-hitirra ụs-ta'er sẹ ọọgẹ mọrọg-tụ a-dorụ Yẹsọ nẹ ụt-ta'er.

2

Tọm m-ha ụdụ mọrọg-dụ a-dorụ Yẹsọ nẹ ụ-mẹ bọ-ụ Afisa

1 Pan ran-u unọ m-ha ụdụ wa-tọm u-Rụ wụ mọrọg-dụ a-dorụ Yẹsọ nẹ ụ-mẹ bọ-ụ Afisa:

Unọ ran-ọ ọọn dụgụ-dụ wụ ọ m-shụp ụ rẹgẹr nẹ ta'er ụ kom-ụ ụt-cwa ụ wa, tụmsụ wa ọ m-da ụ tẹk-ụ ụs-kwam ụs-ta'er sụ kwam-tụ bụ-mụ ụt-ró sụ shik sụ na sụktẹ ụs-hitirra:

2 Ụm nak nọm-tụ nọ nomẹ ụt-bẹẹt. Ụm hyanụg pama-ụ ank-m nọ tụmsụ gag-dụ jab-ụ nọ nẹ. Ụm nak ụzụ nọ gụgụmtẹ nẹt-ụt yọ-tọ. Tụmsụ nọ reg i ọọgẹ ụt-war ụzụ ẹ ọ a-tọmụ Yẹsọ nẹ sẹdi ẹ zaar a-tọmụ Yẹsọ da. Nọ byụk-ụt ụn a-ụs-bi nẹ.

3 Nọ nọng gag-dụ jab, tụmsụ nọ gụg jab ụ swadụ ụr-kọb ụ remụ dim-ụr ri, tụmsụ nọ poog da.

4 Sẹdi ụm ọttẹ u-nọm u-gan ụ ụm zaarẹ ụt-sa da ụ mọt-ụt nọ nẹ: Nọ zaar ụ cwan-ụt ri da kọ ọr-ụt nọ nẹ ụka nọ nomtẹ ụr-takụn.

5 Remụ iya, baksụn ụka nọ ọttẹ m-nọm ụt-cwan ụr-bẹb nẹ kanda nọ hẹ'ẹ. Yagụn ụt-ba'as tụmsụ nọ nọm ụr-yụ ụka nọ nomtẹ ụr-takụn da-ụ nọ ya'ẹ jab ụdụ ri. A nọ re u-shụ ụt-ba'as nẹ, ụm dọ'ẹ ụt-haan ụdụ nọ tụmsụ ụm dọ'ẹ vẹn-dụ nọ ụdụ hast-dụ kwam-sụ ụr-ees ụ nọ sụ na sụktẹ ụs-hitirra dụgụ be-dụ ụr-shụ'ụt ụ sẹ.

6 Sẹdi nọ ọttẹ nọm-u sọ-ọ ụ nọ nomẹ: Nọ gụgụmtẹ nọm-ụt yọ-tọ Nikorata, tụ kọmẹ ụm gụgmẹ.

7 Kowan wụ ọttẹ ụt-tọ yagẹ wa gan ụt-tọ ụdụ nọm-ụ Yar-ụ u-Rụ ọ ụt-war ụdụ mọrọg-tụ a-dorụ Yẹsọ nẹ. Ụdụ nẹt-tụ kerẹ rẹ-dụ ụr-kọrrọ, mẹ ya'ụ ụn kẹrrụ rẹ-dụ ya-tụ u-te dụgụ mẹ u-te yụ yụ'ẹ ụr-fat, sụ rogmẹ ụ-mẹ u-faradisi ụ u-Rụ.

Tọm m-ha ụdụ mọrọg-dụ a-dorụ Yẹsọ nẹ ụ-mẹ bọ-ụ Simina

8 Pan unọ ran-ọ m-ha ụdụ wa-tọm u-Rụ wụ mọrọg-dụ a-dorụ Yẹsọ nẹ ụ-mẹ bọ-ụ Simina:

Sin-sẹ rem-sẹ ọọn dụgụ-dụ wụ ọọgẹ ụr-takụn ụ m-vastẹ nẹ, wụ marẹ sẹdi da-ọ wa mụụgụn ụr-fat.

9 Ụm nak ụ mọt-tụ swadụ ụr-kọb nọ nẹ tụmsụ taag-u nọ nẹ, m-ha iya nẹ nọ ọttẹ ụt-kwụm. Ụm nak ụ mọt-tụ nẹt-tụ ọ ụt-war ụzụ nẹt-tụ Rụ-ụ dagẹ tọ, Yahuda-nẹ, sẹdi ẹ zaar Yahuda-nẹ da. Ụn ọ warrụ nọm-ụt yọ-tọ ụ mọt-ụt nọ nẹ, sẹdi ụn ọ mẹ nẹt-tụ ọ nọmụ farụk-ụ nọm ụs-te m-tọk.

10 A-nọ họg gyẹr-ụ kọb-dụ nọ dọ'ẹ ụt-swa da. Ẹr mẹ! Farụk-ụ nọm ụs-te ọ mọt-tụ wadụ hụụb-ụt yọ-tọ nọ ẹ maas ẹkẹn ụ-mẹ nọ tụmsụ ẹ wa' nọ ụ-mẹ bu-ụ m-tọk remụ ụzụ ẹ nọm-tụ nọ m-reg. Nọ dọ'ẹ swa-ụ kọb-ụr yat-dẹ m-roog ụt-ọp. Sẹdi taas nọ kụụsụn ụ yadụ jab ụ mẹ nẹ da kọ a-mụụnẹ ụzụ na dọ'ẹ họ-dụ nọ. Ụm dọ'ẹ yadụ nọ tọp-dụ ụr-fat.

11 Kowan wụ ọttẹ ụt-tọ yagẹ wa gan ụt-tọ ụdụ nọm-ụ Yar-ụ u-Rụ ọ ụt-war ụdụ mọrọg-tụ a-dorụ Yẹsọ nẹ. Wụ rẹrẹ rẹ-dụ ụr-kọrrọ, mar-mụ u-yụrụmsẹ zaar ụ họnsẹ wa da.

Tọm m-ha ụdụ mọrọg-dụ a-dorụ Yẹsọ nẹ ụ-mẹ bọ-ụ Pirgamu

12 Pan unọ ran-ọ m-ha ụdụ wa-tọm u-Rụ wụ mọrọg-dụ a-dorụ Yẹsọ nẹ ụ-mẹ bọ-ụ Pirigamu:

Sin-sẹ remsẹ ọọn dụgụ wụ ọ m-shụp ụ van-ụ m-wụr nẹ yụ ọttẹ m-rẹ kọyụhẹ gas-ya:

13 Ụm nak be-dụ nọ ọttẹ ụr-yụ ụ-mẹ be-dụ farụk-ụ nọm ụs-te ọttẹ ụr-farụk. Nọ ọ a-dorụ ri a jab-ụ sọ-ọ nẹ, tụmsụ nọ yakkẹ dọrrụ mẹ da, kọ da-ụ ụn họyẹ Antipas wụ ọọgẹ wa jab-ụ pus-ọ ụdụ warrụ rem-ụs ri ụkụn ụ bọ-u nọ be-dụ farụk-ụ nọm ụs-te ọttẹ ụr-farụk.

14 Sẹdi nọ nom tọkụn nọm-tọ tụ ụm
zaarẹ ụt-sa da: Tọkọn nẹt-tọ ụ-mẹ nọ
ụn dor kọsẹ-ụt Bara'amu, wụ kọsẹ Barak
ụka wadụ nẹt-tụ Isra-nẹ nọm ụt-ba'as.
Bara'amu wụ' ụn rẹ nọm-ụ ụt-rẹ ụ na
sakẹ rụ-tụ za ụr-fat. Tụmsụ wa wụ' ẹ
nọm ụt-ba'as ụdụ rẹg-dụ ẹ ụzụ ẹ roog ụ
nẹta-tụ zaarẹ tụ' ẹ da.
15 Iya-ọ, ẹkẹn ọró ụ-mẹ nọ i dọrrụ kọsẹ-
ụt Nikorata.
16 Rem iya, sẹ nọ yakkẹ ụt-ba'as! Sẹdi a
nọ gụgmẹ ụt-yagẹ, ụm dọ'ẹ haan ụdụ nọ za
m-tumb ụm nọm m-dum ụ ụn nẹ ụ van-ụ
m-wụr ụ rwụụnẹ dụgụ mẹ nu-u ri.
17 Kowan wụ ọttẹ ụt-tọ yagẹ wa gan
ụt-tọ ụdụ nọm-ụ Yar-ụ u-Rụ ọ ụt-war
ụdụ mọrọg-tụ a-dorụ Yẹsọ nẹ. Tụmsụ
kọwana wụ re ụr-kọrrọ mẹ ụt-ya wa
nọm ụt-rẹ ụ m-yasa dụgụ dọm u-rụ ụ na
fogẹ manna. Mẹ ụt-ya kọwan ta'ar-ụr
pus-dẹ. Tụmsụ ụ dọm-ụ ta'ar-ụr rẹ dim-
dụ ọró m-pan dụ wakụn napẹ da sẹ wụ
ọnkẹ dẹ.

Tọm m-ha ụdụ mọrọg-dụ a-dorụ Yẹsọ nẹ ụ-mẹ bọ-ụ Tayatira

18 Pan unọ ran-ọ m-ha ụdụ wa-tọm u-Rụ ụ
mọrọg-dụ a-dorụ Yẹsọ nẹ ụ-mẹ bọ-ụ Tay-
atira:
Sin-sẹ remsẹ ọọn dụgụ-dụ Wa'u u-
Rụ wụ is-ụ wa ọọgẹ sha-mụ rem-tụ u-
ra tụmsụ wụ ba-tụ ụs-na wa ọọgẹ ụka
kwam-tụ bụ-mụ u-dak tụ shik yụ na tokẹ
u-ra tụmsụ na jig.
19 Ụm nak nọm-tụ nọ nomẹ ụt-bẹẹt.
Ụm nak ụzụ nọ ọ cwan-tụ ọr-ụt nọ nẹ
tụmsụ nọ ọttẹ yadụ jab-ụ ụdụ ri. Ụm
nak ụka nọ ọttẹ nọmụ ọr-ụt nọ nẹ ụr-sẹgẹ,
tụmsụ ụka nọ ọttẹ gag-dụ jab-ụ nẹ. Ụm nak
ụ da-ọ ụzụ nọ ụt-nọm m-zẹg da-ụ nọ ọnk-ụ
mẹ ụr-takụn.
20 Sẹdi ọkọn ọró ụ nọ nomẹ ụ yụ-ụr nọ
ụ ụm zaarẹ ụt-sa da: Nọ gụgụmtẹ egụssẹ
nẹta-u ya Jezebẹr dụgụ bụrgụssẹ kọsẹ-
tụ ụs-bi wa. Wa fog hi-ụr wa wa-warrụ
rem-sụ u-Rụ sẹdi ụdụ kọsẹ-ụt wa, wa ọ
ẹngụssẹ nẹt-ụt ri dụgụ u-fụn ụdụ nọm-
dụ yụdụ m-ọ tụmsụ ụ rẹ-dụ nọm-ụ ụt-rẹ
ụ na sakẹ rụ-tụ za ụr-fat.
21 Ụm yaag wa u-da ụzụ wa byụrụn
dụgụ ụt-ba'as, sẹdi wa zaar ụt-sa ụt-byụrụn
dụgụ ọọ-m wa da.
22 Gwat! Ụm dọ'ẹ gwụn-dụ wụn ụ dọm-
ụ u-yụn ụ kọb-dụ m-yar. Tụmsụ ụm dọ'ẹ
wadụ i nọmẹ m-ọ ụ wụn nẹ ẹ swa ụr-kọb
u-tát, sẹ ẹ byụrgụn tụmsụ ẹ yagẹ nọm-dụ
nọm-tụ wụn nomẹ.
23 Ụm dọ'ẹ họ-dụ i ọ dọrrụ kọsẹ-ụt wụn.
Sẹ mọrọg-tụ a-dorụ Yẹsọ nẹ bẹẹt ẹ dọ'ẹ ụt-
nap ụzụ mẹ ọ wụ gotẹ ụs-jab tụmsụ dorog-
sụ ụt-nẹt ụt-bẹẹt. Tụmsụ ụm dọ'ẹ vẹn-dụ
kọwan ụ-mẹ nọ họn-họn ụka ba'as-ụt tụ nọ
nọmẹ.
24 Sẹdi tụmsụ ụm ọttẹ ụs-rem ụ remụ
nọ i kusẹ ụ-mẹ Tayatira i gụgmẹ dọrrụ
kọsẹ-tụ ụs-bi tun-tọ, i gụgmẹ ụt-nọm ụr-kot
ụ nọm-ụ a-dorụ wụn nẹ fogẹ kọsẹ-tụ ụt-nip
tụ ụr-ra tụ farụk-ụ nọm ụs-te upsẹ. Ụm
zaar ụt-swụr m-sakẹ nọ mọkọn no'-mọ da,
25 sẹdi ụzụ nọ rẹ u-shụ dọrrụ mẹ nẹ
ụka nọ ọttẹ dọrrụ mẹ, kanda ụm haan.
26 Sẹdi ụdụ wụ rẹyẹ ụr-kọrrọ tụmsụ wa
dor mẹ m-te m-vastẹ, ụm dọ'ẹ ya-dụ wa-
ụr-bẹb wa nọm farụk-dụ ụt-dak ụt-bẹẹt.
27 Wa dọ'ẹ nọm-dụ farụk-ụr ụn ụ kọm-yụ
u-kwam;
tụmsụ wa dọ'ẹ cakmụssẹ ụn ụka
rwab-tụ ma-ụ ụt-tur,
ụka ụm ọnktẹ ụr-bẹb dụgụ-dụ ụso-u ri.
28 Ụm dọ'ẹ ya-dụ wụn rẹgẹr-yụ ụr-wụn.
29 Kowan wụ ọttẹ ụt-tọ yagẹ wa gan ụt-
tọ ụdụ nọm-ụ Yar-ụ u-Rụ ọ ụt-war ụdụ
mọrọg-tụ a-dorụ Yẹsọ nẹ.>>

3

Tọm m-ha ụdụ mọrọg-dụ a-dorụ Yẹsọ nẹ ụ-mẹ bọ-ụ Sardisu

1 Pan unọ ran-ọ m-ha ụdụ wa-tọm u-Rụ
wụ mọrọg-dụ a-dorụ Yẹsọ nẹ ụ-mẹ bọ-ụ
Sardisu.
Wụ ọ farụk-dụ ụt-Yar ụt-ta'er i nọmẹ u-
Rụ m-tọk, tụmsụ wụ ọ m-shụp ụ rẹgẹr nẹ
ta'er, wa tọmọttọn sin-sẹ remsẹ: Ụm nak
nọm-tụ nọ nọmẹ ụt-bẹẹt. Ụm nak ụzụ
nẹt-tụ ọ ụt-war ụzụ nọ ọ ụr-fat, sẹdi nọ
marụg.
2 Zụtụn dụgụ m-roog, tụmsụ nọ swụrẹ
nọm-ụ kusẹ mẹ nọ cashi ụr-bẹb kanda ọ
mụrụs u-bẹẹt. Remụ ụzụ ụm byụk-ụt ụzụ
nọm-ụ nọ ọ ụt-nọm ọ shụụstẹ nọm-ụ Rụ-u
ri ọ ụt-sa nọ nọm da.
3 Remụ iya, baksụn ụ nọm-ụ nọ ọnkẹ
tụmsụ nọ hog, tụmsụ nọ dor ọ, tụmsụ nọ
byụrụn ụdụ ri. A nọ gụgmẹ ụt-zụtẹ dụgụ

m-roog, ụm dọ'ẹ ụt-haan ụdụ nọ za m-tumb, za nap-ụr nọ, ụka hyụ-u.

4 M-ha iya nẹ, ẹkẹn ọró i kusẹ cashi ụ-mẹ nọ ụ bọ-ụ Sardisu i gụgmẹ naas-dụ hi-ụr ẹ ụ ụt-ba'as. Ụn dọ'ẹ nọm-dụ m-ha ụ mẹ nẹ ụ-mẹ cwụ-ụt pus-tọ tụ u-hẹn remụ ụzụ ụn kọrgẹ.

5 Kọwana re ụr-kọrrọ wa dọ'ẹ wadụ cwụ-ụt pus-tọ ụka nẹt-ụt tun-tọ nomtẹ. Ụm zaar ụ has-tụ dim-dụ nẹt-ụ wa dụgụ ran-ụ ụr-fat da. Da-ụ ụm eesẹ ụ-shụ Ụso-u ri ụ a-tọmụ u-Rụ nẹ, ụm dọ'ẹ ụt-war ụzụ wa ọ nẹt-ụ ri.

6 Kowan wụ ọttẹ ụt-tọ yagẹ wa gan ụt-tọ ụdụ nọm-ụ Yar-ụ u-Rụ ọ ụt-war ụdụ mọrọg-tụ a-dorụ Yẹsọ nẹ.

Tọm m-ha ụdụ mọrọg-dụ a-dorụ Yẹsọ nẹ ụ-mẹ bọ-ụ Firadafiya

7 Pan unọ ran-ọ m-ha ụdụ wa-tọm u-Rụ wụ mọrọg-dụ a-dorụ Yẹsọ nẹ ụ-mẹ bọ-ụ Firadafiya. Wa-u-Hẹn tụmsụ wa-ụt-nip ọ tọmtọn sin-sẹ rem-sẹ.

Wụna ọ wụ ọ m-shụp ụ mabudi nẹ yụ farụk-ụr farụk Dawuda. A wa upsẹ u-is wakụn za kerrụ ụt-tagẹ da, tụmsụ a wa tagẹ u-is wakụn za kerrụ ụt-upus da.

8 Ụm nak nọm-tụ nọ nomẹ ụt-bẹẹt, tụmsụ ụm upustẹ u-is ụ remụ nọ yụ wakụn zaarụ kẹrrụ ụt-tagẹ da. Nọ ọttẹ ụr-bẹb cashi, m-ha iya nẹ nọ dor rem-ụs ri tụmsụ nọ nọng se-m ri ụzụ nọ ọ wa-dorụ ri da.

9 Ụt-nip! Ụm dọ'ẹ wadụ nẹt-ụt tọ i ọ ban-dụ kirrụ ụt-nẹt i ọọgẹ nọmụ farụk-ụ nọm ụs-te ụt-huuk, i zụyẹ, It ọ nẹt-tụ Rụ-ụ dagẹ, sẹdi bisẹ ụn ọttẹ, ụn haan tụmsụ ụn hẹ ụt-jwụn u-shụ nọ tụmsụ ụn war ụzụ ụm ọ cwan-ụt nọ.

10 Rem ụzụ nọ dọrọg bọr-u ri ụdụ gag-dụ jab nẹ, ụm dọ'ẹ ẹ'-dụ nọ dụgụ da-ụ reg-m yat-mọ mụ dọ'ẹ haan ụ-mẹ u-dak u-bẹẹt remụ na reg-ụt i ọ m-yụ ụ-mẹ u-dak u-bẹẹt.

11 Ụm ọ haan za m-tumb. Ship yadụ jab ụ bọ ọttẹ, taas ụ wakụn haan wa kost top-dụ ụr-farụk dụ na dọ'ẹ yadụ bọ da.

12 Wụ kerẹ rẹ-dụ ụr-kọrrọ ụm dọ'ẹ ụt-wa wa shụ'ụt ụr-kan ụ-mẹ be-dụ ụr-shụ'ụt dụ Rụ-u ri. Tụmsụ wa zamụn ụ yagẹ ọ da. Tụmsụ ụm dọ'ẹ pan-dụ dim-dụ Rụ-u ri ụ dim-dụ bọ-ụ Rụ-u ri nẹ ụ dọm-ụ wụn. Bọ-u ọ ọọgẹ Urusharima ụ po-ọ ụ ọ cụzụn dụgụ mẹ dọm u-rụ dụgụ-dụ Rụ-u ri. Tụmsụ ụm dọ'ẹ pan-dụ dim-ụr po-dẹ ri ụ dọm-ụ wụn.

13 Kowan wụ ọttẹ ụt-tọ yagẹ wa gan ụt-tọ ụdụ nọm-ụ Yar-ụ u-Rụ ọ ụt-war ụdụ mọrọg-tụ a-dorụ Yẹsọ nẹ.

Tọm m-ha ụdụ mọrọg-dụ a-dorụ Yẹsọ nẹ ụ-mẹ bọ-ụ Rawudikiya

14 Pan unọ ran-ọ m-ha ụdụ wa-tọm u-Rụ wụ mọrọg-dụ a-dorụ Yẹsọ nẹ ụ-mẹ bọ-ụ Rawudikiya.

Wụ na fogẹ, Ụ shụ'ụt iya ọ tọmtọn nọ sin-sẹ remsẹ. Wa warẹ ụt-nip họn-họn ụ mọt-tụ u-Rụ nẹ. Tụmsụ dụgụ wụn dẹ Rụ-ụ nomtẹ ụt-nọm ụt-bẹẹt.

15 Ụm nak ank-m ró. Ụm nak ụzụ bọ zattẹ m-dụng kọ m-tor da. Ụm cwan-ụg ụzụ nọ ọ m-tor nẹ kọ m-dụng nẹ.

16 Sẹdi ba shụ'ụtẹ nọ zattẹ m-dụng kọ m-tor da, ụm dọ'ẹ top-sụ nọ dụgụ mẹ nu-u ri.

17 Remụ zụ nọ ọ ụt-war ụ-mẹ nọ, <<It o ụt-kwụm nẹ. It ọttẹ kọ-uyan ụ it ọ ụt-sa.>> Sẹdi nọ nak da ụzụ yụ-ụr nọ ụ-mẹ Yar-ụ u-Rụ dẹ shaktụssẹ, nọm-tụ ụr-ọn, wa ụr-kọb, pọ, tụmsụ ụr-so.

18 Ụm ọ yadụ nọ ụs-rem ụzụ nọ haan ụdụ ri nọ ọ kwam-tụ bụ-mụ ụt-ró sụ shik tụ na zọmẹ ụ u-ra. Ụ da-u ọ nọ dọ'ẹ ụt-shụ'ụt ụt-kwụm nẹ. Tụmsụ nọ dọ'ẹ ọọdụ cwụ-ụt pus-tọ dụgụ-dụ ri remụ nọ takụstẹ so-ụr nọ dụ shụ'ụtẹ nọm-tụ m-ẹ'. Tụmsụ nọ ọ m-nọọg remụ is-ụ nọ kọ nọ ụt-ker m-hyan.

19 Nẹt-tụ ụm ọ ụt-cwan ẹ ọ nẹt-tụ ụm ọ nak-dụ ụt-tọ tụmsụ ụt-him nẹ. Rem iya wa'ụn jab ụka nọ dọtẹ yagẹ-dụ ụt-ba'as.

20 Mẹ ya ana! Ụm ọ ees ụ bọn-dụ is tụmsụ ụm ọ ụt-kọọt. A wakụn họgẹ cwar-u ri tụmsụ wa upus u-is ụm dọ'ẹ cwaan ụ-mẹ bu-u wa tụmsụ ụm dọ'ẹ rẹ-dụ nọm ụt-rẹ ụr-kot ụ wa nẹ, tụmsụ wa dọ'ẹ ụt-rẹ ụ mẹ nẹ.

21 Ụdụ wụ reyẹ ụr-kọrrọ mẹ ya'ụ wa ụr-be ụr-kot ụ-mẹ nẹ ụ dọm-ụ pora-dụ ụr-farụk-ụ ri, ụka ụm retẹ ụr-kọrrọ tụmsụ ụm shụ'ụt ụr-kot ụ ụso-u ri nẹ ụ dọm-ụ pora-dụ ụr-farụk-ụ wa.

22 Kowan wụ ọttẹ ụt-tọ yagẹ wa gan ụt-tọ ụdụ nọm-ụ Yar-ụ u-Rụ ọ ụt-war ụdụ mọrọg-tụ a-dorụ Yẹsọ nẹ.

4

Pora-dụ ụr-farụk ụ-mẹ dọm-u u-rụ

1 Da-ụ nọm-ụt tọ arkẹ ụm got, tụmsụ is-
yụ ọró ụkụn ụ ees ụr-hụk ụ-mẹ dọm-u u-rụ!
Tụmsụ cwar-yụ ụr-takụn yụ ụm họgẹ ya ọ
ụs-rem ụ mẹ nẹ sha-mụ fụrrụ u-kar ya zụ
mẹ: <<Daanẹ dọm ụ ana remụ ụm kọs-tụ
bọ nọm-ụ dọ'ẹ ụt-nọm za u-sakna ụ dim-ụ
nọm-ụt tun-tọ.>>
2 Za rem Yar-ụ u-Rụ dor-ụt mẹ, tụmsụ ụm
hyụn pora-dụ ụr-farụk ụkụn ụ-mẹ dọm u-
rụ tụmsụ wakụn ọ shụ'ụt ụ dọm-ụ dẹ.
3 Tụmsụ wụ ọ shụ'ụt ụ-dọmụ pora-dụ ụr-
farụk wa ọ ụs-bakụt sha-mụ ta'ar-ụt sọ-tọ
tụ shik tụ na fogẹ jaspa ụ yakutu nẹ. Be-
dụ wa ọttẹ ụ shụ'ụt rọtọrọnd yụ gụnụs wa
ya ọ sha-mụ ta'ar-ụt sọ-tọ tụ shik tụ na fogẹ
zumurrudu.
4 M-gan ụ pora-dụ ụr-farụk nẹ pora-tụ
ụt-farụk ọró ụr-shik ụt-nas (24), tụmsụ i ọ
shụ'ụt ụ dọm-ụ tọ ẹ ọ ụt-nẹngẹn ụr-shik ụt-
nas (24). Ụn kowan ọ m-wa ụ cwụ-ụt pus-tọ
nẹ tụmsụ ụ tọp-tụ ụr-farụk nẹ tụ kwam-tụ
bụ-mụ ụt-ró tụ shik ụ-dọm-ụ hi-ụt wa.
5 Dụgụ-dụ mẹ pora-dụ ụr-farụk yakụt-
sụ ọ rwụụn tụmsụ ụt-dum nẹ ụ gap-dụ
ụs-kagagag nẹ. Tụmsụ ụ-shụ pora-dụ ụr-
farụk-ụ dẹ hittirra sụ ọrò ụkụn ụs-ta'er sẹ
ọ m-rẹ u-ra. Tọ ọọgẹ Yar-tụ u-Rụ ụt-ta'er.
6 Tụmsụ ụ-shụ pora-dụ ụr-farụk-ụ dẹ
ụkụn ọkọn nọm-ọ ọrò sha-mụ sa-mụ ụr-
madibi, dụ ọ ụs-myak ụ m-bakụt nẹ.
M-gan pora-dụ ụr-farụk dẹ, nọm-tụ ụr-
fat ọró ụt-nas, tụmsụ war-ụ ụn ọ ụt-is nẹ
kọyụhẹ gas-ya, u-shụ ụ u-dim nẹ.
7 Nọm-yụ ụr-fat yụ ụr-takụn ọ ụka u-zur,
yụ u-yụrụmsẹ ọ ụka u-na, yụ u-tụtụrsẹ ọ ụ
u-shụ nẹ sha-mụ shụ-ụ nẹt, yụ u-nasụrsẹ ọ
sha-mụ u-shụp ụr-yụnẹ ụt-kap nẹ.
8 Kọyụhẹ ụ-mẹ nọm-tụ ụr-fat ụt-nas ya
ọttẹ ụt-kap ụt-shishin, tụmsụ war-ụt ẹ u-
bẹẹt is-tụ takụstẹ u-shụ ụ u-dim nẹ m-ha ta-
ụ kap-ụt ẹ nẹ. U-họ ụ m-gyụp nẹ ụn tamụg
ụt-yagẹ ụt-zụ:

<<U-hẹn, u-hẹn, u-hẹn,
ụdụ Wa-kọ-uyan u-Rụ wụ ọttẹ bẹb-dụ
kọ-uyan,
wụ ọọgẹ da-ụ dim, ụ wụ ọ da-ọ nẹ,
ụ da-ụ dọ'ẹ haan nẹ.>>

9 Da-ụ nọm-tụ ụr-fat yụ'ẹ m-sek, m-zẹg nẹ
ụ ụt-vam nẹ ụdụ wụ ọ shụ'ụt ụ-dọmụ pora-
dụ ụr-farụk tụmsụ wụ ọ ụr-fat m-mọmmọ,
10 nẹngẹn-ụt tọ ụr-shik ụ ụt-nas (24) ụn hẹ
u-dak tụmsụ ụn nọmụ wụ ọ shụ'ụt ụ-dọmụ
pora-dụ ụr-farụk ụt-huuk wụ ọ ụr-fat m-
mọmmọ. Tụmsụ ụn rụst tọp-tụ ụr-farụk-ụ
ụn ụ-shụ pora-dụ ụr-farụk tụmsụ ụn zụ,
11 <<Bọ wa kọrẹ, Wa-kọ-uyan it tụmsụ Rụ-u
it nẹ,
ụ bọ ọnk m-sek ụ m-zẹg nẹ tụmsụ ụr-
bẹb nẹ,
remụ bọ wa nọmẹ ụt-nọm ụt-bẹẹt,
tụmsụ ụdụ citẹ-m ró na nomtẹ to,
tụmsụ nọm-ụt tọ shụ'ụt.>>

5

Ran-ụ ụs-pan ụ Kag-ụr Ụr-ca nẹ

1 Sẹ ụm hyụn ran-ụ ụs-pan ụ na hustẹ ụ
kom-ụ ụt-cwa ụ wụ ọ shụ'ụt ụ dọm-ụ pora-
dụ ụr-farụk. Ụ-mẹ ran-u ọ pan-sụ ọró ụ-mẹ
tụmsụ ụ-dọ nẹ, tụmsụ na rakẹ ran-u ụs-pan
ọ ụt-be ụt-ta'er.
2 Tụmsụ ụm hyụn wa-tọm u-Rụ yụ ọ ụr-
bẹb nẹ, wụ nọmẹ ụt-jar ụ cwar-yụ m-yat
ụzụ, <<Wana kọrẹ wa upus ran-ụ ụs-pan ọ
tụmsụ wa hast ụt-rakẹ tụ ọ dọm-ụ ran-ụ ụs-
pan ọ?>>
3 Sẹdi wakụn zaar ụ-mẹ dọm u-rụ kọ dak-
u unọ kọ ta-ụ u-dak wụ kọrẹ wa upus ran-u
ọ kọ wa gwat nọm-ụ ọ m-pan ụ-mẹ ran-u ọ
da.
4 Sẹ ụm hẹẹsẹ ụs-kan m-yat rem ụzụ
wakụn zaar wụ kọrẹ wa upus kọ wa
karụntẹ nọm-ụ ọ m-pan ụ ran-u ọ da.
5 Sẹ wakụn ụ tẹk-ụ ụt-nẹngẹn wa zụ mẹ,
<<Yagẹ ụs-kan! Gwat! Wụ na fogẹ zur-
yụ kọ-ụr Yahuda, wụ ọ dụgụ kọ-ụr farụk
Dawuda, wa rẹẹg ụr-kọrrọ. Wụna ọ wụ na
nomtẹ estẹdụ ụs-rem dụgụ kọ-ụr Dawuda.
Tụmsụ wa kọrgẹ wa upus ran-ụ ụs-pan ọ
tụmsụ wa hast rakẹ-tụ ọ ụt-ta'er.>>
6 Sẹ ụm hyụn Kag-ụr ụr-ca, ụka zụ na
panụg ya, wụ ọ ees ụt-mọr ụ pora-dụ ụr-
farụk, tụmsụ nọm-tụ ụr-fat ụ tọ ụt-nas ụ ụt-
nẹngẹn nẹ tọ gụnụstẹ wa. Wa ọttẹ ụs-kar
ụs-ta'er ụ ụt-is nẹ ụt-ta'er, tụ ọ Yar-tụ u-Rụ
ụt-ta'er tụ wa tọmnẹ ụ-mẹ u-dak u-bẹẹt.
7 Sẹ wa dọ'ẹ tụmsụ wa ọnk ran-u ọ dụgụ
kom ụt-cwa ụ wụ ọ ụ shụ'ụt ụ-dọm pora-dụ
ụr-farụk.
8 Da-ụ wa kabẹ ran-u ọ, sẹ nọm-tụ ụr-
fat ụ tọ ụt-nas ụ ụt-nẹngẹn nẹ ụr-shik ụ ụt-
nas (24) tọ hẹ u-dak u-shụ Kag-ụr Ụr-ca.
Kowan ọ u-mọrọ nẹ, tụmsụ ẹ ọ m-shụp ụ ụt-
kwano nẹ tụ kwam-tụ bụ-mụ ụt-ró tụ shik

tọ shụụg ụ nọọg-mụ wụs u-hakụn, tụ ọọgẹ tọọg-sụ nẹt-tụ u-Rụ.
9 Tụmsụ ẹ fu sẹp-u po-ọ ẹ ọ ụt-zụ:
<<Bọ wa kọrẹ bọ kab ran-ụ ụs-pan
tụmsụ bọ hast rakẹ-ụt wa,
remụ ụzụ na panụg bọ,
tụmsụ bọ gwụụg nẹt-tụ u-Rụ ụ hyụ-m ró
dụgụ kọdụhẹ kọ-dẹ tụmsụ ụt-rem nẹ
tụmsụ ụt-nẹt nẹ tụmsụ ụt-dak nẹ.
10 Bọ muutẹ ụn shụ'ụt ụr-faruk tụmsụ a-tọọg-nẹ remụ ụn nọm-tẹ Rụ-u in m-tọk,
tụmsụ ụn dọ'ẹ nọm-dụ ụr-faruk ụ dọm-u u-dak.>>
11 Sẹ ụm got tụmsụ ụm hog cwar-sụ a-tọmụ u-Rụ u-tát, ụt-zọngu dọm ụt-zọngu, tụmsụ ụt-zọngu ụt-ọp u-so ụt-zọngu u-ọp. Ẹ gụnụstẹ pora-dụ ụr-faruk ụ nọm-tụ ụr-fat nẹ tụmsụ ụt-nẹngẹn nẹ.
12 Tụmsụ ụn fu ụt-sẹp ụ-mẹ dọm-ụ u-rụ ụ cwar-yụ m-yat:
<<Kag-ụr Ụr-ca wụ na panẹ wa kọrẹ.
Wa ọnk ụt-vam, m-shin nẹ, ụt-kwụm nẹ,
ụs-vẹr nẹ, tụmsụ ụr-bẹb nẹ,
m-sek nẹ, m-zẹg nẹ, tụmsụ ụt-vam nẹ.>>
13 Sẹ tụmsụ ụm hog kọtụhẹ nọm-tụ ụr-fat tụ mẹ dọm u-rụ ụ tụ dọm-u u-dak nẹ ụ tụ ta-u u-dak nẹ ụ tụ mẹ m-sa nẹ, tụmsụ ụ kọ-ụ-hẹ nọm-ụ ụr-fat ụ ọ mẹ m-bụ ụ u-dak nẹ, ẹ ọ fụ-dụ ụt-sẹp:
<<Ụdụ wụ ọ shụ'ụt ụ dọm-ụ pora-dụ ụr-faruk
tụmsụ ụdụ Kag-ụr ụr-ca nẹ,
na ya' wa ụt-vam, m-sek nẹ, m-zẹg nẹ, tụmsụ m-shin nẹ,
m-mọmmọ!>>
14 Tụmsụ nọm-tụ ụr-fat ụ tọ ụt-nas tọ zụ, <<Ụ shụ'ụt iya.>> Tụmsụ nẹngẹn-ụt tọ ụr-shik ụt-nas he u-dak ụn nọmụ Kag-ụr Ụr-ca ụt-huuk.

6

Ụt-rakẹ

1 Ụm ọ ụt-gwat ụka Kag-ụr Ụr-ca hastẹ ụr-takụn u-gan ụ tẹk-ụ ụt-rakẹ ụt-ta'er. Sẹ ụm hog wagan ụ tẹk-ụ nọm-tụ ụr-fat ụ tọ ọ ụt-zụ ụ cwar-yụ ọ ụka u-kagagag, <<Haanẹ! >>
2 Ụm got tụmsụ ụm hyụn jwaak-u pus-ya ọ ees ụkụn. Wụ ọ m-sak ụ dọm-ụ ya ọ m-shụp u-ta nẹ, tụmsụ na wa-ụ wa tọp-dụ ụr-faruk ụ hi-ụr wa. Wa arụk m-rwụ remụ wa reet m-gag tụmsụ wa kum rẹ-dụ ụr-kọrrọ.
3 Da-ụ Kag-ụr Ụr-ca upsẹ ụt-rakẹ tụ u-yụrụmsẹ, ụm hog nọm-yụ ụr-fat yụ u-yụrụmsẹ ya ọ ụt-zụ, <<Haanẹ!>>
4 Sẹ yakụn jwaak ya rwụụn, yụ ọ jaz-ya. Wụ ọ m-sak ụ dọm-u u-jwaak na yasẹ wa van-ụ m-wụr ụ yat-ọ, tụmsụ na yụ' wa-ụr-bẹb ụzụ wa hast shụ'ụt-dụ m-yar dụgụ mẹ u-dak, tụmsụ wa wụ'ụt ụt-nẹt ẹ pan ọr-ụt ẹ nẹ kọhẹnẹ.
5 Da-ụ Kag-ụr Ụr-ca hastẹ ụt-rakẹ tụ u-tụtụrsẹ, sẹ ụm hog nọm-yụ ụr-fat yụ u-tụtụrsẹ ya ọ ụt-zụ, <<Haanẹ! >> Ụm got, tụmsụ kụn ụ shụ ri ụm hyụn jwaak-u rim-ya! Wụ ọ m-sak ụ dọm-ụ ya wa ọ m-shụp ụ nọm-yụ ụt-mụ'ụs nẹ ụ kom-u wa.
6 Sẹ ụm hog ọkọn nọm-ọ ụka u-cwar ụ tẹk-ụ nọm-tụ ụr-fat ụ tọ ụt-nas ya ọ ụt-zụ, <<Kwano dụ u-mụ'ụg ụr-gan dụ fat dẹ ọ tọp-ụ ụr-hoot ụr-gan, tụmsụ kwano tụ u-mụ'ụg tụ bur ụt-tụt tọ ọ tọp-ụ ụr-hoot ụr-gan. A-bọ naas m-nọọg ụ bụ-mụ kẹ nẹ da.>>
7 Da-ụ Kag-ụr Ụr-ca hastẹ ụt-rakẹ tụ u-nasụrsẹ, ụm hog cwar-yụ nọm-yụ ụr-fat yụ u-nasụrsẹ ya ọ ụt-zụ, <<Haanẹ!>>
8 Ụm got, tụmsụ ụkụn ụ-shụ ri ụm hyụn u-jwaak yụ bụ-mụ ụt-ran! Wụ ọ m-sak ụ-dọm ya dim-ụr wa na zụyẹ m-mar. Tụmsụ be-dụ andaka nẹ ọttẹ, dụ na fogẹ Hades ọ dọrrụ dim-ụ wa. Na yụ' ẹ ụr-bẹb ụ-dọmụ ụr-họ ụr-gan ụ-mẹ ụt-nas ụ-mẹ nẹt-tụ u-dak ụt-bẹẹt ụzụ ụn họ ụn ụs-van sụ m-wụr, ụ ụs-mẹr nẹ ụ ụs-gọm nẹ tụmsụ bisa-tụ ụr-dọg nẹ.
9 Da-ụ Kag-ụr Ụr-ca hastẹ ụt-rakẹ tụ u-tanụrsẹ, sẹ ụm hyụn ụ-ta ụr-sak andaka nẹ i na họyẹ ụ remụ rem-sụ u-Rụ tụmsụ ụ remụ yadụ jab ụ warrụ rem-sụ ụt-nip sụ mọt-ụt Yẹsọ
10 Ụn nọm ụs-kan ụ cwar-u yat-ya, <<Wa-ko-uyan, bọ ọ wa-u-hẹn tụmsụ ụt-nip nẹ! Mụnẹ ọ bọ dọ'ẹ kwụp-dụ ụs-rem tụmsụ bọ tọp-ụ it mag-dụ hyụ-m it ụ-dọmụ nẹt-tụ dak-u unọ i họyẹ it?>>
11 Sẹ na yasẹ ụn kọwan u-tọggọ yụ m-wụr yụ pus-ya, tụmsụ na zụ ụn ẹstẹ u-da cashi,

sẹ tat-ụ hụụb-ụt ụn tọk-nẹ ụ ọr-ụt ụn nẹ i na dọ'ẹ ụt-họ ụka na hotẹ ụn ọ shụụg.
12 Ụm got ụka Kag-ụr Ụr-ca hastẹ ụt-rakẹ tụ u-shishin. Sẹ na nom rụmụs-dụ u-dak dụ yat-dẹ. Tụmsụ họ-dụ barụm ụ rimdẹ ụka kus-u rim-ọ ụ na nọmẹ ụ can-tụ gwaar-u rim-ya, tụmsụ pyaat-yụ barụm ụ jaz-ya ụka m-hyụ.
13 Tụmsụ rẹgẹr hẹẹn dụgụ dọm u-rụ ụ u-dak ụka gom-tụ ya-tụ u-rumba hẹẹtụn da-ụ mya-mụ ụr-bẹb fụrnẹ tụmsụ mọ zụgumsẹ ya.
14 Sẹ dọm u-rụ hust ụka ụr-wụndi. Tụmsụ ụt-rọr ụt-bẹẹt ụ dak-tụ ọ m-gan m-sa nẹ kọ-ụ-hẹ na hast ọ dụgụ be-dụ ụr-shụ'ụt ụ wa.
15 Sẹ faruk-tụ u-dak, tụmsụ ụ faruk-ụt rẹk-tọ nẹ, ụ tụ-shụ karma-nẹ, ụ a nọm-ụ ụt-kom nẹ, ụ a ụr-bẹb nẹ, tụmsụ ụ i ọ m-tọk nẹ ụ i zaarẹ m-tọk nẹ da, kọwan yasẹ hi-ụr wa ụ-mẹ ụt-so tụmsụ ụ tẹk-ụ ta'ar-ụr ụ dọm-ụ ụt-rọr.
16 Tụmsụ ụn zụ ụt-rọr ụ ụt-ta'ar nẹ, <<Hẹẹnụn ụ dọm-ụ it! Nọ yasẹ it dụgụ-dụ wụ shụ'ụt ụ dọm-ụ pora-dụ ụr-farụk! Yasụn it dụgụ-dụ namụ jab-ụ Kag-ụr Ụr-ca!
17 Rẹmụ họ-ụr yat-dẹ dụ namụ jab-ụ ụn teegụn! Wana dọ'ẹ kerrụ ụr-ees?>>

7

Nẹt-nẹ ụr-zọngu u-gan ụ ụt-shik ụt-yụr ụt-nas (144,000) i na wa'ẹ ụs-nap

1 Da-ụ taasẹ ụm hyụn a-tọmụ u-Rụ nẹ nas ụ ees ụ jwụn-tụ u-dak ụt-nas. Ụn ọ m-shụp ụ mya-mụ u-dak nẹ ụt-nas remụ ẹ hoostẹ m-mya ụt-fụrụn u-dọm u-dak kọ ụ-mẹ m-sa nẹ, kọ ụ-dọmụ yakụn te-ya.
2 Sẹ ụm hyụn wakụn wa-tọm u-Rụ wa ọọn dụgụ gas-ụ họ-dụ rwụụtụn, wa ọ m-shụp ụ nap-sụ Rụ-ụ ụr-fat nẹ. Wa nọmụ a-tọmụ u-Rụ nẹ nas i na ya'ẹ ụr-kẹr ẹ họnsẹ u-dak ụ m-sa nẹ wa ọ ụt-jar ụ cwar-u yat-ya.
3 Wa zụ, <<A nọ họnsẹ u-dak kọ m-sa kọ ụs-te sẹ it wa'ag ụs-nap ụ pọng-tụ tọk-nẹ u-Rụ>>
4 Wakụn warụ mẹ tat-ụ ụt-nẹt i na wa'ẹ ụs-nap dụgụ mẹ kọ-tụ Isra-nẹ ụt-bẹẹt, ụr-zọngu u-gan ụ ụt-shik ụt-yụr ụt-nas (144,000).
5 Dụgụ mẹ kọ-ụr Yahuda 12,000,
dụgụ mẹ kọ-ụr Rubẹn 12,000,
dụgụ kọ-ụr Gad 12,000,
6 dụgụ kọ-ụr Ashụr 12,000,
dụgụ kọ-ụr Naptari 12,000,
dụgụ kọ-ụr Manase 12,000,
7 dụgụ kọ-ụr Simiyọn, 12,000,
dụgụ kọ-ụr Rẹwi 12,000,
dụgụ kọ-ụr Issakar 12,000,
8 dụgụ kọ-ụr Zẹbẹrun 12,000,
dụgụ kọ-ụr Yusuhu 12,000,
dụgụ kọ-ụr Banyamin 12,000.

Mọrọg-ụr yat-dẹ ụ toggọ-sụ m-wụr nẹ sụ pus-sẹ

9 Da-ụ taasẹ ụm hyụn mọrọg-dụ ụt-nẹt u-tát tụ wakụn zarẹ kerrụ ụt-ogor da, dụgụ kọ-ụ-hẹ dak-ọ, ụt-kọ nẹ, ụt-nẹt nẹ ụ ụr-rem nẹ. Ụn ọ ụ ees u-shụ pora-dụ ụr-farụk tụmsụ ụ-shụ Kag-ụr Ụr-ca nẹ. Ụn ọ m-wa ụ toggọ-sụ m-wụr sụ pus-sẹ nẹ tụmsụ m-shụp ụ ran-ụ u-dabinọ nẹ ụ kom-ụt ụn.
10 Tụmsụ ụn ọ ụt-jar ụ cwar-sụ m-yat:
<<Ụkụr-ụ ọọn dụgụ-dụ Rụ-u it
wụ ọ shụ'ụt ụ-dọmụ pora-dụ ụr-farụk,
tụmsụ dụgụ-dụ Kag-ụr Ụr-ca!>>
11 Tụmsụ a-tọmụ u-Rụ nẹ bẹẹt ẹ ọ ees m-gan ụ pora-dụ ụr-farụk nẹ tụmsụ m-gan ụt-nẹngẹn nẹ tụmsụ m-gan ụ nọm-tụ ụr-fat ụ tọ nẹ ụt-nas. Tụmsụ ụn he u-dak ụ ụt-jwụn, shụụt ụn ụ u-dak ụ-shụ pora-dụ ụr-farụk, tụmsụ ụn nọmẹ u-Rụ ụt-huuk.
12 Ụn fu ụt-sẹp,
<<Ụ shụ'ụt iya!
Nu-u sọ-ọ ụ m-sek nẹ
tụmsụ ụs-vẹr nẹ tụmsụ ụt-vam nẹ tụmsụ m-zẹg nẹ
tụmsụ m-shin nẹ tụmsụ ụr-bẹb nẹ
ụdụ Rụ-u it m-mọmmọ.
Ụ shụ'ụt iya!>>
13 Sẹ wagan ụ tẹk-ụ nẹngẹn-ụt tọ nẹ ụr-shik ụt-nas (24) shit mẹ, <<Wannẹ ẹ inẹ m-wa ụ toggọ-sụ m-wụr nẹ sụ pus-sẹ? Tụmsụ dụgụ hẹnẹ ọ ụn rwụụnẹ?>>
14 Tụmsụ ụm zụ wụn, <<Ụso-ụ u-bu ri, bọ wa ọ wụ napẹ.>>
Sẹ wa zụ mẹ, <<Inẹ ọọgẹ nẹt-tụ rwụụnẹ dụgụ da-ụ swa-ụ kọb-ụr yat-dẹ. Ẹ jaastẹ toggọ-sụ m-wụr ụn tụmsụ mọ muut ụn ụ pusẹ ụ hyụ-mụ Kag-ụr Ụr-ca.>>
15 Ọ wa'ẹ
ụn ọttẹ ụ ees ụ-shụ pora-dụ ụr-farụk dụ u-Rụ

tụmsụ ụn ọ nọmụ wa ụt-huuk u-họ ụ
m-gyẹp nẹ
ụ-mẹ be-dụ ụr-shụ'ụt dụ u-Rụ.
Tụmsụ wụ ọ shụ'ụt ụ-dọmụ pora-dụ ụr-
farụk
wa dọ'ẹ yadụ ụn be-dụ ụr-hurẹ.
16 Ụn zamụn ụt-swụr m-họg ụs-mẹr
kọ u-swaat m-bụ da.
Họ-dụ zamụn ụt-swụr m-gap ụn
kọ mọkọn dụng-mọ gap ụn da.
17 Remụ Kag-ụr Ụr-ca ya yụ ọ shụ'ụt ụ-
dọmụ pora-dụ ụr-farụk
wa dọ'ẹ ụt-shụ'ụt wụ ọ gwat-dụ ụn.
Wa dọ'ẹ hụụtụ ụn ụ be-dụ pẹr-mụ m-bụ
mụ yụ'ẹ fat-dụ m-mọmmọ.
Tụmsụ Rụ-ụ dọ'ẹ kọkụ ụn m-is m-bẹẹt dụgụ
is-ụ ụn.

8

Ụs-nap ụs-ta'er ụ ụr-tanda nẹ
dụ tok-dụ nọọg-mụ wụs u-hakụn nẹ
ụ dụ kwam-tụ bụ-mụ ụt-ró nẹ dụ shik

1 Da-ụ Kag-ụr Ụr-ca hastẹ ụt-rakẹ tụ u-
ta'er, sẹ mẹ dọm u-rụ nọm tẹk m-tẹ u-ụk u-
kwam u-gan.
2 Sẹ ụm hyụn a-tọmụ u-Rụ ta'er i eesẹ u-
shụ u-Rụ, tụmsụ na yasụ ẹ ụs-kar ụs-ta'er.
3 Wakụn wa-tọm u-Rụ wụ ọttẹ ụr-tanda
dụ kwam-tụ bụ-mụ ụt-ró nẹ dụ shik, wa
haan tụmsụ wa ees ụ ụr-sak dụ tọọg. Na
yasụ wa nọọg-mụ wụs u-hakụn u-tát remụ
yadụ tọọg ụdụ u-Rụ, ụ tọọg-sụ nẹt-tụ u-Rụ
nẹ, ụ dọm-ụ ụr-sak dụ kwam-tụ bụ-mụ ụt-
ró nẹ dụ shik ụ-shụ pora-dụ ụr-farụk.
4 Fụ'ụt-mụ nọọg-mụ wụs u-hakụn, mọ
samẹ ụ tọọg-sụ nẹt-tụ u-Rụ nẹ, mọ yụnẹ m-
tẹ dụ u-Rụ dụgụ-dụ kom-ụ wa-tọm u-Rụ.
5 Sẹ wa-tọm u-Rụ shụụs ụr-tanda dụ
nọọg-mụ wụs u-hakụn u-ra dụgụ ụr-sak,
tụmsụ wa gun dẹ ụ-dọm-ụ u-dak u-bẹẹt.
Tụmsụ na nom gap-ụ ụs-kagagag, ụt-dum
nẹ, ụ ụs-yakụt nẹ tụmsụ rụmụs-dụ u-dak
nẹ.

Ụs-kar

6 Sẹ a-tọmụ u-Rụ nẹ u-ta'er i ọ m-shụp ụs-
kar nẹ ụs-ta'er ẹ zọngtẹ remụ ụn fụr-ụt sẹ.
7 Wa-tọm u-Rụ yụ ụr-takụn fur yụwa kar-
ya, tụmsụ na nọm ụt-tụrụm ụ u-ra nẹ ụr-
damẹ ụ m-hyụ nẹ na gwụn tọ ụ-dọm u-dak.
Ụr-kwụs ụr-gan ụ tẹk-ụ ụt-tụt ụ u-dak to
tokos, tụmsụ ụr-kwụs ụr-gan ụ tẹk-ụ ụt-tụt
tụ ụs-te sẹ tokos, tụmsụ ụ gwa-ụs yarsẹ nẹ
ụs-bẹẹt sẹ tokos.
8 Sẹ wa-tọm u-Rụ yụ u-yụrụmsẹ wa fur
yụwa kar-ya, tụmsụ ọkọn nọm-ọ ụka ta'ar-
u yat-ọ m-rẹ u-ra na gun ọ ụ-mẹ m-sa.
Ụr-kwụs ụr-gan ụ tẹk-ụ ụt-tụt tụ m-sa tọ
barụm m-hyụ,
9 tụmsụ ụr-kwụs ụr-gan ụ tẹk-ụ ụt-tụt tụ
nom-tụ ụr-fat tụ ọ ụ-mẹ m-sa tọ mụrụs,
tụmsụ ụr-kwụs ụr-gan ụ tẹk-ụ ụt-tụt tụ ụs-
hat sẹ natụssẹ.
10 Sẹ wa-tọm u-Rụ yụ tụtụrsẹ wa fur
yụwa kar-ya, tụmsụ regẹr-u yat-ya hẹẹn
dụgụ dọm u-rụ, ya ọ m-rẹ u-ra ụka u-hitirra
yụ ụt-kom. Ya he ụ-dọmụ ụr-kwụs ụr-gan ụ
tẹk-ụ ụt-tụt sụ ụs-gi tụmsụ ụ dọm-ụ bụ-mụ
m-pẹr.
11 Dim-dụ regẹr-u ya na fogẹ Ụt-gag. Ya
muut ụr-kwụs ụr-gan ụ tẹk-ụ ụt-tụt tụ m-
bụ ụt-gag nẹ, tụmsụ ụt-nẹt u-tát ẹ mụrụm
remụ swadụ bụ-mụ ụt-gag.
12 Sẹ wa-tọm u-Rụ yụ u-nasụrsẹ wa fur
yụwa kar-ya, tụmsụ ụr-kwụs ụr-gan ụ tẹk-
ụ ụt-tụt tụ ụr-họ tọ barụm u-cwụm, tụmsụ
ụr-kwụs ụr-gan ụ tẹk-ụ ụt-tụt tụ u-pyaat
tọ barụm u-cwụm, tụmsụ ụr-kwụs ụr-gan
ụ tẹk-ụ ụt-tụt dụ regẹr ẹ barụm u-cwụm.
Tụmsụ ụr-kwụs ụr-gan ụ tẹk-ụ ụt-tụt tụ ụr-
hoot tọ barụm u-cwụm, tụmsụ ụr-kwụs ụr-
gan ụ tẹk-ụ ụt-tụt tụ m-gyụp tọ barụm u-
cwụm.
13 Sẹ ụm got tụmsụ ụm hog u-shụp ya ọ
ụr-yụnẹ ụ tẹk-ụ dọm u-rụ tụmsụ ụt-jar m-
yat, ya ọ ụt-zụ, <<Nọm-tụ ụr-ọn! Nọm-tụ
ụr-ọn! Nọm-tụ ụr-ọn ụdụ i ọ shụ'ụt ụ-mẹ u-
dak u-bẹẹt, ụ remụ nọmụ dọ'ẹ ụt-nọm da-ụ
a-tọmụ u-Rụ nẹ tụt i kusẹ furẹ kar-ụs ẹ!>>

9

1 Sẹ wa-tọm u-Rụ yụ u-tanụrsẹ wa fur
yụwa kar-ya, tụmsụ ụm hyụn u-regẹr yụ
hẹẹnẹ dụgụ dọm u-rụ u-dak. Tụmsụ na
yasẹ wa u-mabudi yụ kub-ụ za ụr-ma.
2 Wa upus kub-ụ za ụr-ma, tụmsụ fụ'ụt-
mụ yụnnẹ dụgụ mẹ u-kub ụka fụ'ụt-mụ ra-
u yat-ọ. Ụr-họ ụ m-mya nẹ tọ barụm u-
cwụm remụ m-fụ'ụt mụ rwụụnẹ dụgụ mẹ
kub-ụ za ụr-ma.
3 Tụmsụ dụgụ mẹ m-fụ'ụt é cụzụn ụ-mẹ
u-dak, tụmsụ na yụ' ụn ụr-bẹb ụn nọm m-
tot ụka tot i u-dak u-bẹẹt.

4 Na warụ ẹ ụzụ a ẹ họnsẹ gwa-sụ u-dak
kọ ụr-kụwụt kọ u-te sẹdi nẹt-ụt tọ war-tọ tụ
zattẹ nap-sụ u-Rụ ụ pọng-ụt ẹ da.
5 Na warụ ụn ụzụ a ụn họ ụn da, sẹdi ụn
ya' ụn ụr-kọb m-te ụs-pyaat ụs-tan. Tụmsụ
toto-m ụn ọ ụka tot-mụ u-tot da-ụ ya tọ-tẹ
nẹt.
6 Ụ họ-ụt tọ nẹt-tụ dọ'ẹ goot-dụ m-mar
sẹdi ụn zaar ụ kwụm-dụ mọ da. Ụn dọ'ẹ ụt-
sa ụn mar, sẹdi mar-mụ dọ'ẹ sọm-dụ ụn.
7 Sha-mụ é ẹ ọ ụka jwaak i na zọngẹ i m-
gag. Ẹ ọttẹ ọkọn nọm-ọ ụka tọp-tụ ụr-farụk
tụ bụ-mụ ụt-ró nẹ dụ shik ụ-dọm-ụ hi-ụt ẹ,
tụmsụ shụụt ụn ọ ụka sha-mụ shụụt-ụ ụt-
nẹt.
8 Hi-ụs ụn ọ ụka hi-sụ nẹta tụmsụ nin-ụ
ụn ọ ụka nin u-zur.
9 Ụn ọttẹ ụt-tum sha-mụ tum-tụ ụt-
kwam, tụmsụ ram-sụ kap-ụt ụn ọ ụka kẹkẹ-
sụ jwaak u-tát m-sọm ụdụ m-gag.
10 Ụn ọttẹ ụs-tor tụmsụ ụn nom m-tot ụka
tot nomtẹ. Tụmsụ na yaag ẹ ụr-bẹb ẹ họnsẹ
ụt-nẹt m-te ụs-pyaat ụs-tan ụ tor-ụs ẹ.
11 Farụk-ụ ụn wa ọ nọm-yụ ụs-te yụ kub-
ụ za ụr-ma. Dim-ụr wa ụ rem-dụ ụt-
Ibraniya na zụ wa Abadan tụmsụ ụ rem-
dụ ụt-Girik na zụ wa Aporiyan, wata Wa-
ụr-họ.
12 Swa-ụ ụr-kọb dụ ụr-takụn arụktẹ, sẹdi
gwat, swa-ụ ụr-kọb ụt-yụr ọmọn.
13 Sẹ wa-tọm u-Rụ wụ shi-shin fur yụwa
kar-ya, tụmsụ ụm hog u-cwar ya ọ rwụụn
dụgụ jwụn-tụ ụr-sak ụt-nas dụ kwam-tụ
bụ-mụ ụt-ró dụ shik dụ ọọgẹ ụ-shụ u-Rụ.
14 Tụmsụ ya zụ wa-tọm u-Rụ yụ shishin
wụ ọ m-shụp u-kar nẹ, <<Ustẹ a-tọm u-
Rụ nẹ ẹ nas i ọ m-gag ụ gi-u yat-ya yụ
Yufiretis.>>
15 Tụmsụ a-tọm u-Rụ nẹ ẹ nas i na zọngẹ
ụ remụ da-u ọ tụmsụ họ-ụr re nẹ tụmsụ
pyaat-u ya nẹ tụmsụ hak-u ya nẹ na ust ụn
remụ ụn họrụssẹ ụr-kwụs ụr-gan ụ tẹk-ụ
ụt-tụt tụ nẹt-tụ u-dak ụt-bẹẹt.
16 Ụm hog tat-ụ karma-nẹ ụn teeg
200,000,000 karma-nẹ ụ-dọmụ jwaak.
17 Tụmsụ u-mẹ hyan-u ri ụm hyang
jwaak ụ i o m-sak nẹ ụ-dọmụ ẹ. I ọ m-sak
ụ dọm-ụ jwaak ẹ ọ m-wa ụt-tum nẹ tụ bụ-
m jaz-mọ tụmsụ rim-sụ bụ-mụ ụt-ran nẹ ụ
bụ-mụ ụt-ró nẹ. Jwaak-ụ ẹ ọttẹ ụt-hi ụka
zur, tụmsụ u-ra ụ m-fụ'ụt nẹ ụ ta'ar-tụ bụ-
mụ ụt-ró tụ ọ m-tok ọ rwụụn dụgụ mẹ nụ-
ụt ẹ.
18 Remụ nọm-ụt tun-tọ ụt-tụt nọm-tụ
haatụn swadụ ụr-kọb nẹ dụ u-ra, ụ m-
fụ'ụt nẹ, ta'ar-tụ bụ-mụ ụt-ró tụ ọ m-tok tụ
rwụụnẹ dụgụ nu-tụ jwaak, tọ ho ụr-kwụs
ụr-gan ụ tẹk-ụ ụt-tụt tụ nẹt-tụ u-dak.
19 Bẹb-dụ jwaak-ụ ẹ ọ dụgụ nu-ụt ẹ ụ tor-
ụs ẹ nẹ. Remụ ụzụ tor-ụs ụn ọ ụka fa, tor-ụs
sẹ ọ ụt-hi nẹ tụ họnsẹ ụt-nẹt.
20 Sẹdi nẹt-tụ kusẹ i na họyẹ da ụdụ nọm-
tụ haatụn swadụ ụr-kọb, ụn gụgụm ụt-
byụrụn tụmsụ ụn yagẹ ụt-ba'as. Ẹ re u-shụ
ụ nọmẹ nọm ụs-te ụt-huuk ụ rụ-tụ za ụr-
fat nẹ tụ kwam-tụ bụ-mụ ụt-ró nẹ tụ shik
tụmsụ kwam-ụt pus-tọ nẹ tụ shik tụmsụ ụ
kwam-tụ bụ-mụ u-dak nẹ tụmsụ ụt-ta'ar nẹ
tụmsụ ụs-te nẹ tụ zaarẹ m-hyan kọ m-họg
kọ m-ha da.
21 Tụmsụ ẹ gụgụm yagẹ-dụ họ-dụ ụt-nẹt
kọ nọm-dụ m-bọn kọ m-ọ kọ u-hiw nẹ.

10

Wa-tọm u-Rụ ụ ran-ụ ụs-pan nẹ ụ rẹk-ọ

1 Sẹ ụm hyụn wakụn wa-tọm u-Rụ wụ ọ
ụr-bẹb nẹ wa ọ cụzụn dụgụ mẹ dọm u-rụ.
Kụ'ụt-dụ takụs wa, ụ rọtụrọnd nẹ dọm-ụ
hi-ụr wa. Shụ-u wa ọ ụs-bakụt ụka ụr-họ,
tụmsụ na-ụs wa ọ ụka u-ra ụ yụnẹ m-kim
m-da u-rụ ụka ụr-kan.
2 Tụmsụ wa ọ m-shụp ụ ran-ụ ụs-pan nẹ
ụ rẹk-ọ ụ na upsẹ ụ kom-ụt wa. Tụmsụ wa
dor ba-tụ ụs-na wa ụ kom-ụ ụt-cwa wa ụ
dọm-ụ m-sa tụmsụ na-ụ kom-ụ ụr-beer wa
ụ dọm-ụ u-dak.
3 Sẹ wa nom ụt-jar m-yat ụka jar-tụ u-zur.
Tụmsụ da-ụ wa nọmẹ ụt-jar, sẹ ụs-kagagag
ụs-ta'er sẹ shụs.
4 Da-ụ kagagag-ụs sẹ ụs-ta'er nọmẹ ụs-
rem, ụm ọ mọt-tụ ụt-pan. Sẹdi ụm hog
yakụn cwar-ya dụgụ mẹ dọm u-rụ, ya ọ ụt-
zụ, <<Taksẹ nọm-ụ kagagag-ụs sẹ ụs-ta'er
warẹ tụmsụ a-bọ ọ m-pan da.>>
5 Sẹ wa-tọm u-Rụ wa wụ ụm hyanẹ ees u-
dọm m-sa tụmsụ u-dak nẹ wa jakụs kom ụt-
cwa wa m-gwat mẹ dọm u-rụ.
6 Wa nọm ụs-tọnd ụ dim-dụ wụ ọ ụr-fat
m-mọmmọ, wụ nọmẹ dọm-u u-rụ ụ nọm-ụ
ọọgẹ ụ-mẹ ọ nẹ, tụmsụ u-dak nẹ ụ nọm-ụ ọ
ụ-mẹ ọ nẹ, tụmsụ m-sa nẹ ụ nọm-ụ ọ ụ-mẹ
ọ nẹ. Wa zụ, <<Naas u-da zamụn da!

7 Sẹdi da-ụ wa-tọm u-Rụ wụ u-ta'er ọ mọt-tụ fụrrụ yụwa kar-ya, nọm-tụ m-yasa tụ Rụ-ụ zọngẹ ụt-nọm tọ dọ'ẹ ụt-shụ, ụka wa war-tụ tọk-nẹ wa a-warrụ rem-sụ u-Rụ nẹ.>>

8 Sẹ cwar-yụ ụm họgẹ dụgụ mẹ dọm u-rụ, ya sur m-nọm ụs-rem ụ mẹ nẹ: <<Dọ'ẹ bọ ọnk ran-ụ ụs-pan ụ na upsẹ dụgụ kom-ụ wa-tọm u-Rụ wụ ọọgẹ ụ ees u-dọm m-sa tụmsụ dọm-u u-dak nẹ.>>

9 Sẹ ụm dọ'ẹ ụdụ wa-tọm u-Rụ tụmsụ ụm zụ wa <<Ya' mẹ ran-ụ ụs-pan rẹk-ọ ụ ọọgẹ kom-u ró.>> Wa zụ mẹ, <<Kab ọ tụmsụ bọ rẹ ọ. Ọ dọ'ẹ ụt-shụ'ụt ụt-gag ụ mẹn-ụt rò, sẹdi ụ-mẹ nu-u rò ọ dọ'ẹ ụt-shụ'ụt m-rẹmẹr nẹ ụka sọ.>>

10 Sẹ ụm ọnk ran-ụ ụs-pan rẹk-ọ dụgụ kom-ụ wa-tọm u-Rụ tụmsụ ụm tụ'ụs ọ. Ọ shụ'ụt m-rẹmẹr nẹ ụka sọ ụ nu-u ri, sẹdi da-ụ ụm tor-sẹ ọ, ọ barụm ụt-gag ụ mẹn-ụt ri.

11 Sẹ na warụ mẹ, <<Sẹ bọ swụrụg m-war rem-sụ u-Rụ ụ mọt-tụ ụt-nẹt u-tát, ụt-dak nẹ, ụt-rem nẹ tụmsụ ụt-farụk nẹ.>>

11

Ụs-ees ụs-yụr

1 Sẹ na yasẹ mẹ u-ryap yụ u-te yụ ọ ụka u-kọm, tụmsụ na zụ mẹ, <<Dọ'ẹ bọ mụ'ụs be-dụ ụr-shụ'ụt dụ u-Rụ ụ sak-dụ tọọg nẹ, tụmsụ bọ ogor tat-ụ ụt-nẹt i nọmẹ ụt-huuk ụkụn.

2 Sẹdi a-bọ mụ'ụs kat-dụ dọ-ụ be-dụ ụr-shụ'ụt dụ u-Rụ da. Remụ ụzụ na ya'astẹ ọ ụdụ ụt-dak, tụmsụ ụn dọ'ẹ jangussẹ bọ-u u-hẹn m-tẹ ụs-pyaat ụt-shik ụt-yụr ụ ụs-yụr (42).

3 Tụmsụ ụm dọ'ẹ yadụ a-warrụ nip-ụt ri nẹ yụr ụr-bẹb dụ warrụ rem-sụ u-Rụ m-te ụt-họ 1,260 m-wa ụ cwụ-tụ namụ jab nẹ.>>

4 A-warrụ ụt-nip nẹ inẹ yụr ẹ ọọgẹ te-sụ zẹtun ụs-yụr tụmsụ kwam-sụ ụr-ees sụ na sụktẹ ụs-hitirra ụs-yụr sụ eesẹ ụ-shụ Wa-kọ-uyan wụ ọttẹ u-dak u-bẹẹt.

5 A wakụn ọ cwan-tụ wa họnsẹ ụn, ra-ụ rwụụn dụgụ nu-ụt ụn ọ tokos hụụb-ụt yọ-tọ ụn. Iya-ọ kọwana wụ ọ ụt-sa wa họnsụ ụn wa dọ'ẹ ụt-mar.

6 Nẹt-ụt tun-tọ ụt-yụr ụn ọttẹ bẹb-dụ tagẹ dụ dọm u-rụ taas na nọm u-yụ da da-ụ ẹ ọọgẹ warrụ rem-sụ u-Rụ. Tụmsụ ụn ọttẹ bẹb-dụ muut-dụ m-sa tụmsụ ụs-gi nẹ m-hyụ, tụmsụ ụn haatụn kọ-uyan gọ-dụ nọm-tụ haatụn swadụ ụr-kọb ụ-mẹ u-dak kọ-uyan da-ọ citẹ ụn.

7 Da-ụ ụn taasẹ warrụ rem-sụ u-Rụ, bisa-u yọ-ọ yụ rwụụnẹ dụgụ kub-ụ za ụr-ma wa dọ'ẹ nọm-dụ m-gag ụ ụn nẹ tụmsụ wa dọ'ẹ zeg bẹb-ụr ụn wa họrụssẹ ụn.

8 Tụmsụ na dọ'ẹ u yagụ war-ụt ụn m-rụt u-dak ụ-dọmụ fụn-u yat-ya ụ-mẹ bọ-u yat-ọ ụ na fogẹ ụ sha-mụ ụs-rem Saduma ụ Masar nẹ. Gandi bọ-u ọ ọọgẹ be-dụ na sụrgụssẹ Wa-kọ-uyan ụn u-kan.

9 M-roog ụt-tụt ụ u-ụk, ụt-nẹt ụt-bẹẹt, ụt-kọ nẹ, ụt-rem nẹ tụmsụ ụt-dak nẹ ẹ dọ'ẹ gwat-dụ u-ụt ụn tụmsụ ẹ za ụt-yagẹ na jwak ụn da.

10 Tụmsụ I ọ ụr-yụ ụ dọm-ụ u-dak ẹ dọ'ẹ nọm-dụ ụr-sọ dọm-ụ ụn tụmsụ ẹ nọm mọrọg-dụ ụr-sọ, m-ha tom-tụ u-nya nẹ ụdụ ọr-ụt ụn nẹ. Remụ inẹ a-warrụ rem-sụ u-Rụ nẹ yụr ẹ yaag i ọ ụr-yụ ụ dọm-ụ u-dak ụr-kọb.

11 Sẹdi ba roog-mụ ụt-tụt u-ụk arkẹ vụ'ẹ sụ ụr-fat dụgụ-dụ u-Rụ to ụ-mẹ ụn, tụmsụ ụn yụnẹ ụ ba-tụ ụs-na ụn. Nẹt-tụ hyanẹ ụn gyẹr-ụ yat-ya maas ẹ.

12 Sẹ cwar-yụ m-yat dụgụ mẹ dọm u-rụ ya fog a-warrụ rem-sụ u-Rụ ẹ yụr, <<Daanụn ụ ana! >> Tụmsụ ụn yụnẹ m-da ụ-mẹ dọm-ụ u-rụ ụ-mẹ ụr-kụ'ụt, da-ụ hụụb-ụt yọ-tọ ụn ọ madi-ụr ụn.

13 Ụ da-u ọ za rem na nọm rụmụs-dụ u-dak dụ yat-dẹ sẹ ụr-kwụs ụr-gan ụ-mẹ ụt-ọp tụ u-bọ ọ hemụssẹ. Nẹt-nẹ 7,000 ẹ marụs ụ remụ rụmụs-dụ u-dak. Kọwan hog u-gyẹr sọk tụmsụ ụn yụ' Rụ-ụ mẹ dọm u-rụ m-zẹg.

14 Swa-ụ ụr-kọb dụ u-yụrụmsẹ arụktẹ. Dụ tụtụrsẹ ọọn za rem.

Kar-yụ u-ta'er

15 Wa-tọm u-Rụ wụ u-ta'er wa fur yụwa kar-ya, tụmsụ cwar-sụ yụnẹ ụt-jar m-yat ụ-mẹ dọm u-rụ sẹ ọ ụt-zụ:

<<Farụk-dụ dak-ụ u-bẹẹt shụ'ụtẹ be-dụ
farụk-dụ Wa-kọ-uyan ụ in tụmsụ ụ Kiristi
wụn nẹ.
Tụmsụ Wa-kọ-uyan dọ'ẹ ụ nọm-dụ ụr-
farụk m-mọmmọ.>>

16 Sẹ nẹngẹn-ụt tọ ụr-shik ụt-nas (24) i ọ shụ'ụt ụ-dọmụ pora-tụ ụr-farụk ụn ụ-shụ

u-Rụ, ụn he dọm-ụ ụt-jwụn ụ shụụt ụn nẹ
u-dak. Tụmsụ ụn nọmẹ u-Rụ ụt-huuk,
17 Tụmsụ ụn zụ,
<<It yaag ụt-vam ụdụ ró, Wa-kọ-uyan u-Rụ
wụ zẹgẹ ụr-bẹb,
wụ ọọgẹ ụ da-ọ tụmsụ wụ ọọgẹ ụ da-ụ
arkẹ,
rem ụzụ bọ kabụg bẹb-ụr yat-dẹ ró
tụmsụ bọ hẹẹsẹ ụr-faruk.
18 Dak-tụ hog ụs-ryab,
sẹdi ryab-ụs rò teegụn,
tụmsụ da-ụ teegụn ụ bọ dọtẹ nọmụ i marẹ
kwụp-dụ ụs-rem,
tụmsụ bọ ya' tọk-nẹ rò, a-warrụ
rem-sụ u-Rụ nẹ, top-u ụn,
tụmsụ ụ damẹ nẹt-tụ u-Rụ nẹ ụ i ọ hog-dụ
gyẹr-ụ dim-ụr ró nẹ,
m-ha ụ i-rẹk-ẹ ụ i-yatẹ nẹ.
Tụmsụ da-ụ teegụn ụ bọ dọ'ẹ
horụssẹ nẹt-tụ horụssẹ u-dak u-
bẹẹt.>>
19 Sẹ na upus be-dụ ụr-shụ'ụt dụ u-Rụ dụ
ọ ụ-mẹ dọm u-rụ tụmsụ ụ-mẹ kụn na hyụn
ụr-tụksụra dụ estẹdụ ụs-rem wa ụ-mẹ be-
dụ ụr-shụ'ụt dụ u-Rụ. Tụmsụ ụkụn na nom
ụs-yakụt, ụt-dum nẹ, ụ gap-dụ ụs-kagagag
nẹ, rụmụs-dụ u-dak nẹ tụmsụ na nom u-yụ
ụ yat-ọ ụ ụt-tụrụm nẹ tụmsụ m-mya nẹ.

12

U-nẹta ụ fa-u yat-ya nẹ yụ yọ-ya

1 Sẹ ụm hyụn u-hyan ụ ya'ụ mẹ
mụrimmọ ọ rwụụgụn dụgụ mẹ dọm u-rụ.
Ụm hyụn u-nẹta ya na takụstẹ wa ụ ụr-ho,
tụmsụ u-pyaat nẹ ụ ta-ụ ba-tụ ụs-na wa.
Wa ọ m-wa ụ topdụ ụr-faruk nẹ dụ rẹgẹr
ọp ụ yụr (12) ụ hi-ụr wa.
2 Wa ọ mẹn-tụ ub nẹ, tụmsụ wa ọ ụs-ekụs
m-yat rẹmụ rẹ-mụ ụr-mat da-ụ wa ọ ụ mọt-
tụ ụr-mat.
3 Sẹ ụm hyụn sẹkụn nap-sẹ sẹ rwụụgụn
dụgụ mẹ dọm u-rụ. Ụm hyụn fa-u yat-ya yụ
yọ-ya ụ jaz-ya yụ ọttẹ ụt-hi ụt-ta'er tụmsụ
ụs-kar nẹ ụs-ọp tụmsụ top-tụ ụr-faruk nẹ
ụt-ta'er ụ dọm-ụ hi-ụt wa.
4 Tor-u wa opos ụr-kwụs ụr-gan ụ tẹk-ụ
ụt-tụt tụ rẹgẹr i dọm u-rụ tụmsụ wa gwụn
ẹ ụ-mẹ u-dak. Sẹ fa-u yat-ya yụ yọ-ya ya ees
u-shụ nẹta-u ya yụ ọ mọttụ ụr-mat, remụ
wa torostẹ ụr-ya da-ụ wa matẹ.
5 Nẹta-u ya mụt ya-dụ ụr-campa, wụ dọ'ẹ
nọm-dụ farụk-dụ ụt-dak ụ kọm-yụ yụ u-
kwam. Tụmsụ na rumus ya-ụr wa m-da
dọm-u u-rụ tụmsụ ụdụ pora-dụ ụr-farụk-ụ
wa.
6 Nẹta-u ya kụsụm m-sọm m-cwa ụ-
mẹ ụr-dọg, m-ha be-dụ Rụ-ụ zọngtẹ ụr-be
remụ wa, dụ wa dọtẹ gwat-dụ wa m-te m-
roog 1,260.
7 Tụmsụ gag-mụ yụnẹ ụ-mẹ dọm u-rụ.
Mika'iru ụ a-tọm wa nẹ ẹ nọm m-dum ụ fa-
u yat-ya nẹ yụ yọ-ya. Tụmsụ fa-u yat-ya yụ
yọ-ya ụ a-tọmụ wa nẹ ẹ top ụr-mag.
8 Sẹdi Mika'iru ụ a-tọmụ wa nẹ ụn zeg
bẹb-dụ fa-u yat-ya yụ yọ-ya. Tụmsụ fa-u
yat-ya yụ yọ-ya ụ a-tọmụ wa ẹ taag ụ be-dụ
ụr-shụ'ụt ụ-mẹ dọm u-rụ.
9 Sẹ na gwụn fa-u yat-ya yụ yọ-ya u-dak,
wata fa-u ya yụ dụgụ da-ụ dim yụ na fogẹ
farụk-ụ nọm ụs-te, wụ ẹngụssẹ u-dak u-
bẹẹt. Na gwụn wa ụ-dọm u-dak ụ a-tọmụ
wa nẹ ụr-kot ụ wa nẹ.
10 Tụmsụ ụm hog cwar-yụ ụr-bẹb dụgụ
mẹ dọm u-rụ ya ọ ụt-zụ,
<<Ụ da-ọ ụkụr ụ haagụn ụ ụr-bẹb nẹ
tụmsụ ụ farụk-dụ Rụ-u in nẹ,
tụmsụ bẹb-ụr Kiristi wa nẹ.
Remụ wụ kẹtẹ ọr-ụt in ụs-rem, campa-nẹ ụ
ụt-nẹta nẹ
wụ kẹtẹ ẹ ụs-rem ụ-shụ Rụ-ụ in u-họ ụ
m-gyụp nẹ,
na gwụn-gụn wa u-dak.
11 Tụmsụ ụn re ụr-kọrrọ ụ wa nẹ
remụ mar-mụ Kag-ụr Ụr-ca dọm u-kan
tụmsụ remụ rem-sụ u-Rụ sụ ụn warẹ.
Ụn cwang fat-ụt ụn sok da,
har teet ụn zaar ụ hog-dụ gyẹr-ụ m-
mar da.
12 Rem iya, nọmọn ụr-sọ, mẹ dọm u-rụ!
Tụmsụ ụ nọ nẹ i ọ ụr-yụ ụ-mẹ dọm u-
rụ,
nọmọn ụr-sọ! Sẹdi nọm-tụ ụr-ọn ụdụ nọ
u-dak tụmsụ m-sa nẹ.
Remụ ụzụ farụk-ụ nọm ụs-te cụzgụn
ụdụ nọ!
Tụmsụ wa shụụg ụs-ryab nẹ,
remụ wa nak ụzụ da-u wa cashi ọ
kusẹ.>>
13 Da-ụ fa-u yat-ya yụ yọ-ya hyanẹ ụzụ na
gwụn-gụn wa u-dak, wa bụz nẹta-u ya yụ
matẹ ya-dụ ụr-campa.

14 Sẹdi na yụ' nẹta-u ya ụt-kap ụt-yụr ụka
kap-tụ u-shụp, remụ wa yụntẹ ụt-kap m-ha
be-dụ na zọngẹ wa ụ-mẹ ụr-dọg taas ụ fa-u
yọ-ya maas wụn da. Kụna na dọtẹ gwat-dụ
wa m-te, u-da u-gan, ụt-da ụt-yụr nẹ tụmsụ
ụk u-da nẹ.
15 Sẹ fa-u yat-ya yụ yọ-ya ya agzụn m-bụ
dụgụ nu-u wa ụ dim-ụ nẹta-u ya ụka bụ-mụ
u-gi, remụ bụ-mụ reet nẹta-u ya ụka bụ-mụ
rẹ-dụ u-dak.
16 Sẹdi dak-ụ sẹgẹ nẹta-u ya ụdụ upus u-
nu tụmsụ ọ toros gi-u ya yụ fa-u yat-ya yụ
yọ-ya agzụn dụgụ nu-u wa.
17 Tụmsụ fa-u yat-ya yụ yọ-ya hog ryab-
sụ nẹta-u ya, tụmsụ wa arụk remụ wa jum-
ut m-gag ụ kọ-dụ nẹta-u ya nẹ, i dorẹ nọm-ụ
Rụ-ụ zụ ụn nọm tụmsụ ụn dor rem-ụs Yẹsọ.
18 Sẹ fa-u yat-ya yụ yọ-ya yụnẹ wa dọ'ẹ
wa ees ụ-kit m-sa.

13

1 Sẹ ụm hyụn bisa-u ọ ụ yọ-ọ ụ rwụụn
dụgụ mẹ m-sa.

Bisa-u yọ-ọ dụgụ mẹ m-sa

Wa ọttẹ ụs-kar ụs-ọp ụ ụt-hi nẹ ụt-ta'er, ụ
tọp-tụ ụt-farụk nẹ ụt-ọp ụ-dọmụ kar-ụs wa.
Tụmsụ m-pan ụ dọm-ụ kọdụhẹ hi-dẹ dim-
tụ ọrò dụ pyap-sụ u-Rụ.
2 Bisa-u yọ-ọ ya ọ ụka sha-mụ u-go.
Sẹdi na-ụs wa ọ u-cam tụmsụ ụt-can nẹ ụ
karanku i ọttẹ m-rẹ tụmsụ m-wụr sha-mụ
sụ bisa-yụ ụr-dọg yụ na fogẹ biyẹr tụmsụ
nu-u wa ọ sha-mụ nu-ụ u-zur. Fa-u yat-ya
yụ yọ-ya yasẹ bisa-u yọ-ọ ya bẹb-ụr wa ụ
pora-dụ ụr-farụk-ụ wa nẹ ụ farụk-ụr yat-dẹ
wa nẹ.
3 Ụm hyụn ụr-gan ụ tẹk-ụ hi-tụ bisa-u yọ-
ọ ya ụ ụr-họnsẹ nẹ dụ yat-dẹ ụka dụ dọ'ẹ
họ-dụ wa, sẹdi họnsẹ-ụr rẹ tụụs! U-dak u-
bẹẹt ọ mụrimmọ tụmsụ ụn dor bisa-u yọ-ọ
ya.
4 Ụn nọmẹ fa-u yat-ya yụ yọ-ya ụt-huuk
remụ zụ wa yaag bisa-u yọ-ọ ya ụr-bẹb,
tụmsụ ụn nọmẹ bisa-u yọ-ọ ya ụt-huuk. Ụn
shit, <<Wana ọttẹ ụr-bẹb ụka bisa-u yọ-ọ
inya? Wana dọ'ẹ ụt-kerẹ m-gag ụ wa nẹ
tụmsụ wa rẹ wa m-gag?>>
5 Na yụ' bisa-u ya ụr-kẹr wa war gom-
tụ hụk-mụ ụr-hi tụmsụ ụ pyap-sụ u-Rụ nẹ.
Tụmsụ na yụ' wa-ụr-bẹb ụ wa nọm nọm-ụ
wa ọ ụt-sa u-bẹẹt ụs-pyaat ụt-shik ụt-yụr ụ
pyaat-sụ ụs-yụr (42).
6 Sẹ bisa-u yọ-ọ ya upus u-nu wa tụmsụ
wa ọ pyap-sụ u-Rụ. Wa ọ pyap-sụ dim-dụ u-
Rụ ụ be-dụ ụr-shụ'ụt wa nẹ, wata, i ọ shụ'ụt
ụ-mẹ dọm u-rụ.
7 Tụmsụ na yụ' bisa-u yọ-ọ ya ụr-kẹr wa
nọm m-gag ụ nẹt-tụ u-Rụ nẹ tụmsụ wa rẹ ẹ
m-gag. Tụmsụ na yụ' wa-ụr-bẹb ụ wa nọm
ụr-farụk dụ kọdụhẹ kọ-dẹ ụ ụt-nẹt nẹ ụ ụr-
rem nẹ tụmsụ u-dak nẹ.
8 Tụmsụ nẹt-tụ ọ shụ'ụt ụ-mẹ u-dak ụt-
bẹẹt ẹ dọ'ẹ nọmụ bisa-u yọ-ọ ya ụt-huuk.
Ụna ọọgẹ nẹt-tụ dim-ụt ẹ zarẹ m-pan ụ-mẹ
ran-ụ ụr-fat da dụgụ na nọm u-dak u-bẹẹt,
ran-ụ ụs-pan ọ ụ ọọgẹ ụ Kag-ụr Ụr-ca wụ na
panẹ.
9 Kowan wụ ọttẹ ụt-tọ yagẹ wa gan ụt-tọ.
10 Kọwana na cinẹ ụzụ sẹ wa nọng m-tọk,
tọk-mọ wa dọtẹ m-ha.
Kọwana na cinẹ ụzụ van-ụ m-wụr ọ dọ'ẹ
họ-dụ wa,
tụmsụ van-ụ m-wụr ọ na dọtẹ họ-dụ
wa.
Remụ iya nẹt-tụ u-Rụ sẹ ẹ gak jab ụ swadụ
ụr-kọb nẹ tụmsụ ẹ shụ'ụt ụ yadụ jab nẹ.

Bisa-u yọ-ọ rwụụgụn dụgụ mẹ u-dak

11 Sẹ ụm hyụn ọkọn bisa-u yọ-ọ wụ ọ
rwụụn dụgụ mẹ u-dak. Wa ọttẹ ụs-kar ụs-
yụr ụka Kag-ụr Ụr-ca, sẹdi cwar-u wa ọ ụka
cwar-yụ fa-u yat-ya yụ yọ-ya.
12 Wa ọ nọm-dụ ko-uyan ụ bẹb-dụ bisa-
u yọ-ọ ya yụ ụr-takụn. Wa wa'ag u-dak u-
bẹẹt ụ nẹt-tụ ọ ụ-mẹ ọ nẹ ẹ nọmụ bisa-u yọ-
ọ ya yụ ụr-takụn ụt-huuk, wụ họnsẹ-ụr yat-
dẹ wa tụụsẹ.
13 Wa nọm nọm-tụ m-shin tụ-yat-tọ, m-
ha wa-dụ u-ra nẹ ọ hẹẹn dụgụ dọm u-rụ u-
dak da-ụ kọwan ọ ụt-gwat.
14 Tụmsụ ụ ụs-nap nẹ sụ na ya'ẹ wa nọm
ụ swas-mụ bisa-u yọ-ya ya yụ ụr-takụn, wa
ẹngụssẹ ụt-nẹt ụt-bẹẹt tụ unọ dak-u u-bẹẹt
ọ. Wa wụ' ụt-nẹt ẹ nọm u-ma ụ ọọgẹ sha-
mụ bisa-u yọ-ya ya yụ na họnsẹ ụ van-ụ m-
wụr tụmsụ wa mụụn ụr-fat remụ ẹ yụ'ụt
wa m-zẹg.
15 Na yụ' bisa-u yọ-ya ya yụ u-yụrụmsẹ
ụr-bẹb wa ya' ụr-fat ụdụ ma-ụ bisa-u yọ-
ya ya yụ ụr-takụn, remụ wa nom-ụt ụs-rem
tụmsụ wa wa' i gụgmẹ nọmẹ-dụ ma-ụ bisa-
u yọ-ya ụt-huuk bẹẹt na họ ẹ.

16 Tụmsụ wa wa'ag na wa'ụ kọwan ụs-nap ụ kom ụt-cwa kọ dọm-ụ pọng-ụr wa, i-yatẹ, i-rẹk-ẹ, a-ụt-kwụm nẹ, a-ụr-kọb-nẹ, tọk-nẹ, tụmsụ wụ zarẹ m-tọk da.
17 Tụmsụ wakụn zaar wụ dọ'ẹ kẹrrụ ụt-ọ kọ wa bab ọkọn za nap-ụs sẹ da, wata dim-dụ bisa-u yọ-ya ya, kọ ụt-ogor nẹ tụ ọ ees-mụ dim-ụr wa.
18 Unọ nọm-ọ ọttẹ sa-ụ ụs-vẹr: Wụ ọttẹ m-nap, yagẹ wa nap ogor-tụ bisa-u yọ-ya ya, remụ ụzụ ogor-tụ dim-dụ nẹt-tọ. Ogor-ụt tọ ọọgẹ 666.

14

Kag-ụr Ụr-ca ụ ụt-nẹt nẹ ụr-zọngu u-gan ụ ụt-shik ụt-yụr ụt-nas (144,000)

1 Sẹ ụm got, tụmsụ ụkụn ụ-shụ ri ụm hyụn Kag-ụr Ụr-ca ụ ees ụ-dọmụ ụr-rọr dụ na fogẹ Sihiyona ụ-mẹ u-bọ u-hẹn u-Rụ. Tụmsụ ụ Kag-ụr Ụr-ca nẹ, ụt-nẹt nẹ ụr-zọngu u-gan ụ ụt-shik ụt-yụr ụt-nas (144,000), i ọttẹ dim-ụr wa ụ dim-dụ Ụso-u wa nẹ m-pan ụ pọng-ụt ẹ.
2 Tụmsụ ụm hog ụs-ram sẹ ọ rwụụn dụgụ mẹ dọm u-rụ sha-mụ ram-sụ bụ-mụ ọ m-ja tụmsụ sha-mụ dum-tụ u-kagagag m-yat. Wan-tụ ụm hogẹ tọ ọ sha-mụ wan-tụ ya ụt-ọni nẹ ẹ ọ ọs-dụ ụs-mọrọ.
3 Tụmsụ ẹ fu sẹp-u po-ọ ụ-shụ pora-dụ ụr-faruk dụ u-Rụ tụmsụ ụ-shụ nọm-tụ ụr-fat ụt-nas ụ nẹngẹn-ụt tọ nẹ. Wakụn zaar wụ ọ wụ kerẹ iis-ụ sẹp-u ọ da sẹ nẹt-nẹ ẹ ụr-zọngu u-gan ụ ụt-shik ụt-yụr ụt-nas (144,000) i na guyẹ dụgụ mẹ u-dak u-bẹẹt.
4 Tun-tọ ọ nẹt-tụ naasẹ war-ụt ẹ ụ yụ-dụ m-ọ da, remụ zụ ụn shụpụk hi-ụt ụn u-hẹn nẹ. Ụn ọ dorụ Kag-ụr Ụr-ca kọhẹnẹ wa hụụtẹ. Na ọọg ẹ dụgụ mẹ nẹt-tụ u-dak ụka sha-mụ yadụ tọọg-dụ ket ụr-takụn dụ na yụ'ẹ ụdụ u-Rụ ụ Kag-ụr ụr-ca nẹ.
5 Ụn warụg ụs-bi ụ nu-ụt ụn da. Ụn zattẹ ụr-pyap da.

A-tọm u-Rụ nẹ tụt

6 Sẹ ụm hyụn wakụn wa-tọm u-Rụ ụt-riig ụt-kap m-mya ụ-dọm u-rụ. Wa zọngtẹ rẹmụ wa nom-ụt bụt-tụ rem-sụ m-rẹmẹr sụ m-mọmmọ ụdụ i ọ ụr-yụ ụ-mẹ u-dak u-bẹẹt, ụdụ kọ-ụ-hẹ dak-ọ, ụr-kọ nẹ, ụr-rem nẹ tụmsụ ụt-nẹt nẹ.
7 Sẹ wa zụ ụ u-cwar yụ m-yat, <<Hogọn gyẹr-ụ u-Rụ tụmsụ nọ ya' wa m-sek remụ họ-dụ kwụp-dụ ụs-remụ wa teeg. Nọmọn wa ụt-huuk wa yụ nọmụ mẹ dọm u-rụ ụ u-dak nẹ, m-sa nẹ tụmsụ hụ-sụ bụ-mụ m-pẹr nẹ.>>
8 Sẹ wa-tọm u-Rụ wụ u-yụrụmsẹ dọrọn wụn, wa zụ, <<Babira ọ hemụssẹ! Babira bọ-u yat-ọ hemụssẹ! Bọ-u unọ wa'ag ụt-dak ụt-bẹẹt ẹ nọm ụr-kot ụ wa nẹ ụ yụ-dụ m-ọ ụ wụn nẹ ụka nẹt wụ kẹ họyẹ.>>
9 Wa-tọm u-Rụ wụ tụtụrsẹ dor ụn, ụt-jar m-yat, <<A-mụụnẹ wakụn nọngẹ bisa-u yọ-ya ya ụt-huuk tụmsụ ụ ma-ụ ọọgẹ sha-mụ bisa-u yọ-ya ya tụmsụ wa ọnk nap-ụs ụ wa dọm-ụ pọng-ụr wa kọ dọm-ụ kom-u wa,
10 wa dọ'ẹ ụt-goonẹ ụ ryab-sụ u-Rụ nẹ. Wa dọ'ẹ yadụ ẹ ụr-kọb sok ụ ryab-sụ u-tát ụ wa nẹ ụs-shụyi. Tụmsụ ẹ dọ'ẹ swadụ ụr-kọb u-tát ụ-mẹ u-ra ụ dọ'ẹ ụt-wa ụ kwam-tụ ụ'ẹ ụ-shụ a-tọm u-Rụ nẹ i u-hẹn tụmsụ ụ-shụ Kag-ụr Ụr-ca.
11 Fụ'ụt-mụ u-ra mụ swadụ ụr-kọb ụ ụn dọ'e ụt-yụnẹ ụ-dọm u-rụ m-mọmmọ. Tụmsụ ẹ zaar kwụm-dụ ụr-hurẹ dụgụ swa-ụ ụr-kọb ụn da u-họ ụ m-gyẹp nẹ, remụ i nọmẹ bisa-u yọ-ọ ya ụt-huuk ụ ma-ụ ọọgẹ sha-mụ bisa-u yọ-ya nẹ kọ i ọnkẹ nap-sụ dim-ụr wa.>>
12 Remụ iya, nẹt-tụ u-Rụ sẹ ẹ gak jab-ụ swa-ụ ụr-kọb nẹ, i dọrẹ bọr-tụ u-Rụ tụmsụ ẹ ship yadụ jab-ụ ẹ ụ-mẹ Yẹsọ.
13 Sẹ ụm hog u-cwar dụgụ mẹ dọm u-rụ ụzụ, <<Pan nọm-ụt tun-tọ: Nu-u sọ-ọ ụdụ i marẹ ụ-mẹ yadụ jab ụdụ Wa-ko-uyan dụgụ da-ọ m-ha u-shụ.>>

<<Ụ,>> nọm-ụ Yar-ụ u-Rụ warẹ, <<ụn dọ'ẹ kwụm-dụ ụr-hurẹ dụgụ ank-m ụn, remụ na dọ'ẹ nọmụ ụn u-tọp ụ remụ ank-m sọmọ mụ ụn nọmẹ dọ'ẹ dọrrụ ụn.>>

Ket u-dak u-bẹẹt

14 Sẹ ụm got, tụmsụ ụkụn ụ-shụ ri ụm hyụn kụ'ụt-ụr pus-dẹ, tụmsụ wụ ọ shụ'ụt ụ-dọm kụ'ụt-ụr rẹ wa ọ sha-mụ Wa'ụ Nẹt. Wa ọttẹ tọp-dụ ụr-faruk dụ kwam-tụ bụ-mụ ụt-ró dụ shik ụ-dọmụ hi-ụr wa tụmsụ u-rọji nẹ yụ ọttẹ m-rẹ sok ụ kom-u wa.
15 Sẹ wakụn wa-tọm u-Rụ rwụụn dụgụ be-dụ ụr-shụ'ụt dụ u-Rụ. Tụmsụ wa nom ụt-jar m-yat ụdụ wụ ọ shụ'ụt ụ-dọm ụr-kụ'ụt, <<Kab rọji-u rò tụmsụ bọ nọm ket, rem ụzụ da-ụ ket teeg, remụ da-ụ

ket-ụ nọm-tụ na kawẹ mẹ u-dak u-bẹẹt teegụn.>>
16 Sẹ wụ ọ shụ'ụt ụ-dọm ụr-kụ'ụt wa nụb
rọji-u wa ụ-mẹ u-dak u-bẹẹt tụmsụ na kest
u-dak u-bẹẹt.
17 Sẹ wakụn wa-tọm u-Rụ rwụụn dụgụ
be-dụ ụr-shụ'ụt dụ u-Rụ ụ-mẹ dọm u-rụ,
tụmsụ kọwa wa ọttẹ u-rọji yụ m-rẹ sok.
18 Wakụn wa-tọm u-Rụ, wụ ọ gwat-dụ u-
ra, wa rwụụn dụgụ mẹ ụr-sak wa nọm ụs-
rem ụ cwar-yụ ụr-bẹb ụdụ wụ ọ m-shụp u-
rọji nẹ yụ ọttẹ m-rẹ, <<Kab u-rọji yụ m-rẹ
ró bọ kargụssẹ yatụ inabi tụ nẹnẹ dụgụ u-
dak, remụ ụzụ ya-tụ inabi tọ nẹng.>>
19 Sẹ wa-tọm u-Rụ nụb rọji-u wa ụ-mẹ u-
dak, tụmsụ wa gargụssẹ inabi dụgụ mẹ tak-
ụ inabi ụ ọ mẹ u-dak. Sẹ wa gun ụn ụ-mẹ
be-ụr yat-dẹ be-dụ na nomtẹ rew-mụ yatụ
inabi. Kụna Rụ-ụ dọtẹ ụ yadụ ụn ụr-kọb ụ-
mẹ ryab-ụs wa.
20 Na ryawugụssẹ ẹ ụ be-dụ na nọm-tẹ
ryụ-u mụ yatụ inabi ụ-dọ u-bọ. Tụmsụ hyụ-
mụ agzụn dụgụ be-dụ na nọm-tẹ rew-mụ
yatụ inabi mọ nom m-ja m-te ja-mụ nu-ụ u-
jwaak, m-te ra-mụ ụs-kiromẹta ụt-kọk ụt-
tụt (300).

15

A-tọm u-Rụ nẹ ta'er ụ nọm-tụ haatụn swadụ ụr-kọb nẹ ụt-ta'er

1 Sẹ ụm hyụn u-hyan ụ ya'ụ mẹ
mụrimmọ ụ rwụụgụn dụgụ mẹ dọm u-
rụ: a-tọm u-Rụ nẹ ta'er ẹ ọ m-shụp ụ nọm-
tụ haatụn swadụ ụr-kọb nẹ ụt-ta'er tụ m-
vastẹ, tụ dọ'ẹ haatụn shụ-dụ ryab-sụ u-Rụ.
2 Ụm hyụn ụ-shụ ri ọkọn nọm-ọ ụka m-
sa ụs-bakụt ụka ụr-madibi mọ samgẹ u-ra
nẹ. Tụmsụ ụ-dọmụ dẹ nẹt-tụ reyẹ ụr-kọrrọ
ụ bisa-u yọ-ya ya nẹ ụ ma-ụ ọọgẹ sha-mụ
bisa-u yọ-ya tụmsụ pan-yụ dim-ụr wa nẹ.
Ụn ọ m-shụp ụs-mọrọ nẹ sụ Rụ-ụ yasẹ ụn.
3 Ụn fu sẹp-u Mosa tọk-u u-Rụ tụmsụ ụ
sẹp-ụ Kag-ụr Ụr-ca nẹ:
<<Nọm-tụ bọ nọmẹ tọ ọ u-tát tụmsụ
mụrimmọ nẹ,
Wa-kọ-uyan u-Rụ, wụ zụgẹ ụr-bẹb u-
bẹẹt.
Fụn-ụs rò ọ họn-họn tụmsụ ụt-nip nẹ,
Farụk wụ ụt-dak ụt-bẹẹt.
4 Wana za họg-dụ gyẹr-u ró da, Wa-kọ-
uyan,
tụmsụ wa ya' m-sek ụ dim-ụr ró da?
Remụ ụzụ bọ wa ọọgẹ wa-u-hẹn ụ war ró.
Ụt-dak ụt-bẹẹt tọ dọ'ẹ haan
tụmsụ ẹ nọm ụt-huuk ụ-shụ ró,
remụ ank-mụ jab-ụ sọ-ọ ró rwụụgụn m-
zụn.>>
5 Sẹ ụm got ụm hyụn be-dụ ụr-shụ'ụt dụ
u-Rụ (rimpa-dụ estẹdụ ụs-rem sụ u-Rụ) ụr-
hụk ụ-me dọm u-rụ.
6 Sẹ a-tọm u-Rụ nẹ ta'er i ọọgẹ m-shụp ụ
nọm-tụ haatụn swadụ ụr-kọb nẹ ụt-ta'er ẹ
rwụụn ụ-dọ dụgụ mẹ be-dụ ụr-shụ'ụt dụ u-
Rụ. Ẹ ọ m-wa ụ cwụ-ụt sọ-tọ nẹ tụmsụ tụ
m-bak-ụt nẹ ụ hap-sụ kwam-tụ bụ-mụ ụt-
ró yụ shik-ụ sọk-ụt ụn.
7 Sẹ wagan ụ tẹk-ụ nọm-tụ ụr-fat ụ tọ ụt-
nas yasẹ a-tọm u-Rụ nẹ ẹ ta'er, ụt-kwano nẹ
tụ kwam-tụ bụ-mụ ụt-ró tụ shik, tọ shụụg ụ
ryab-sụ u-Rụ nẹ, wụ ọ ụr-fat m-mọmmọ.
8 Be-dụ ụr-shụ'ụt dụ u-Rụ dẹ shi m-fụ'ụt
dụgụ sek-mụ u-Rụ ụ bẹb-ụr wa nẹ. Wakụn
zaar wụ ọ kerrụ cwadụ be-dụ ụr-shụ'ụt dụ
u-Rụ da sẹ a-tọm u-Rụ nẹ ta'er ẹ taastẹ dasụ
nọm-tụ haatụn swadụ ụr-kọb nẹ ụt-ta'er.

16

Ụt-kwano ụt-ta'er tụ ryab-sụ u-Rụ

1 Sẹ ụm hog u-cwar m-yat dụgụ be-dụ ụr-
shụ'ụt dụ u-Rụ ya ọ zụdụ a-tọm u-Rụ nẹ
ta'er, <<Dẹẹn tụmsụ nọ agụz kwano-ụt yat-
tọ tọ ụt-ta'er tụ shiyẹ ụ ryab-sụ u-Rụ nẹ ụ-
mẹ u-dak u-bẹẹt.>>
2 Sẹ wa-tọm u-Rụ wụ ụr-takụn dọ'ẹ wa
da'as ụ-wa kwano ọ u-mẹ u-dak u-bẹẹt. Sẹ
tọkọn nat-ụt yọ-tọ tụ ọ m-rẹ nẹ tọ rwụụn ụ
war-tụ ụt-nẹt i ọttẹ nap-sụ bisa-u yọ-ya ya
tụmsụ ụ i nọmẹ ma-ụ ọọgẹ sha-mụ bisa-u
yọ-ya nẹ ụt-huuk.
3 Sẹ wa-tọm u-Rụ wụ u-yụrụmsẹ dọ'ẹ wa
da'as ụ-wa kwano ọ ụ-dọmụ m-sa, tụmsụ
sa-mụ barụm ụka hyụ-mụ ụt-nẹt tụ marẹ.
Tụmsụ kọ-uyan ụ ọ ụ-mẹ m-sa ọ mụrụs.
4 Sẹ wa-tọm u-Rụ wụ u-tụtụrsẹ wa dọ'ẹ
wa da'as ụ-wa kwano ọ ụ-mẹ ụs-gi ụ be-tụ
m-pẹr nẹ, tụmsụ tọ barụm m-hyụ.
5 Sẹ ụm hog wa-tọm u-Rụ wụ ọttẹ ụr-bẹb
ụ dọm-ụ m-bụ ọ ụt-zụ,
<<Bọ wa u-họn-họn wa,
Wa-u-Hẹn, wụ ọọgẹ ụ da-ọ tụmsụ wụ
ọọgẹ u-da u-bẹẹt,
remụ ụzụ bọ tọmọttọn sin-sẹ kwụb-dụ
ụs-rem sẹ.

6 Remụ ụzụ ụn aguzte m-hyụ mụ nẹt-tụ u-
Rụ ụ a-warrụ rem-sụ u-Rụ nẹ,
tụmsụ bọ yaag ụn m-hyụ ụn swa. Ọ
ọọgẹ tọp-u ụn.>>
7 Tụmsụ ụm hog u-cwar dụgụ-dụ ụr-sak,
ụt-zụ,
<<Ụ, Wa-kọ-uyan u-Rụ, wụ zụgẹ ụr-bẹb u-
bẹẹt,
kwụp-dụ ụs-rem ụ ró ọ họn-họn tụmsụ
ụt-nip nẹ.>>
8 Sẹ wa-tọm u-Rụ wụ u-nasụrsẹ da'as ụ-
wa kwano ọ ụ-dọm ụr-họ, tụmsụ na yụ' ụr-
họ ụr-bẹb dẹ tok ụt-nẹt ụ u-ra.
9 Sẹ dụng-mụ u-tát tokos ụt-nẹt har ụn hụ
pyap-sụ dim-dụ u-Rụ, wụ wa'ẹ nọm-ụt tọ
ụt-bẹẹt tọ nọm. Sẹdi ụn gụgụm yagẹ-dụ ụt-
ba'as ụn ya' u-Rụ m-sek.
10 Sẹ wa-tọm u-Rụ wụ u-tanụrsẹ wa da'as
ụ-wa kwano ọ ụ-dọmụ pora-dụ ụr-faruk dụ
bisa-u yọ-ya ya, ụ faruk-ụr wa nẹ tọ barụm
u-cwụm. Nẹt-tụ hụ epụr-dụ ụt-gọp ụ remụ
m-rẹ.
11 Tụmsụ ụn hụ pyụpụr-rụ u-Rụ wụ dọm
u-rụ remụ m-rẹ ụ nat-ụt ụn nẹ. Sẹdi
ẹ gụgụm yagẹ-dụ nọm-dụ nọm-ụt yọ-tọ
tụmsụ ẹ byụrụn ụdụ u-Rụ.
12 Sẹ wa-tọm u-Rụ wụ u-shishin da'as ụ-
wa kwano ọ ụ-mẹ gi-u yat-ya yụ Yufiretis.
Tụmsụ bụ-m wa gụ'ụs remụ na mangtẹ
faruk-tụ u-dọm u-fụn.
13 Sẹ ụm hyụn nọm ụs-te i rimẹ tụt i ọ
sha-mụ ụt-ko ẹ rwụụgụn dụgụ mẹ nu-ụ fa-
u yat-ya yụ yọ-ya, dụgụ mẹ nu-ụ ụ bisa-u
yọ-ya ya tụmsụ dụgụ mẹ nu-tụ wa-warrụ
rem-sụ u-Rụ nẹ wụ ụs-bi.
14 Ụna ọ yar-tụ nọm ụs-te i ọ nọm-dụ
nọm-tụ m-shin ụs-nap nẹ. Tụmsụ ụn ru ụn
dọ'ẹ ụdụ faruk-tụ u-dak ụt-bẹẹt, tụmsụ ụn
kargụssụn ụn ụ remụ gag-mụ m-vastẹ mụ
họ-ụr yat-dẹ dụ u-Rụ wụ zụgẹ ụr-bẹb.
15 <<Gwat, mẹ ya ụm dọ'ẹ haan za nap-
ụr nọ sha-mụ hyụ-u! Nu-u sọ-ọ ụdụ wụ
shụ'ụtẹ u-họg tụmsụ wa cin kus-ụt wa
zọngi zọngi, taas wa nọk ụr-so da tụmsụ wa
họg m-ẹ' da.>>
16 Sẹ yar-tụ nọm ụs-te kargụssẹ ụt-faruk
ụ a-m-gagụ ụn nẹ ụ dẹkụn be-dẹ dụ na fogẹ
Amagedon ụ rem-dụ Yahuda-nẹ.
17 Sẹ wa-tọm u-Rụ wụ u-ta'er da'as ụ-wa
kwano ọ ụ-mẹ m-mya. Tụmsụ jar-tụ m-yat
rwụụn dụgụ be-dụ ụr-shụ'ụt dụ u-Rụ, ụzụ,
<<Na taastẹ!>>
18 Sẹ na nom gap-dụ ụs-kagagag, ụt-dum
nẹ, ụ ụs-yakụt nẹ tụmsụ rụmụs-dụ u-dak.
Na tamụg nọm-dụ gọ-dụ rụmụs-dụ u-dak
iya da mụ na nọm-tẹ nẹt u-mẹ u-dak u-bẹẹt,
rụmụs-dụ u-dak ụ dẹ ọ yat-dẹ sok.
19 Bọ-u yat-ọ ọ mot ụt-kwụs ụt-tụt tụmsụ
bọ-tụ u-dak ụt-bẹẹt tọ hemụssẹ. Rụ-ụ
bakụs ụ Babira nẹ bọ-u yat-ọ tụmsụ wa yụ'
wa kọk-dụ m-bụ ụr-shụyi shụyi ụ ryab-sụ
u-Rụ.
20 Tụmsụ kọ-ụ-hẹ dak-ụ ọọgẹ m-gan m-sa
ọ ẹnk, tụmsụ ụt-rọr ụt-bẹẹt tọ ẹnk.
21 Na nọm ụt-tụrụm tụ-yat-tọ, tụ no'-mụ
tọ teyẹ tat-ụ nẹt. Tọ hụ hemụn dụgụ dọm u-
rụ ụ dọm-ụ ụt-nẹt, sẹdi ụn hụ pepụrrụ u-Rụ
ụ remụ swa-ụ ụr-kọb dụ ụt-tụrụm nẹ, remụ
ụzụ swadụ ụr-kọb ụ dẹ ọ u-tát.

17

U-nẹta ụ bisa-u yọ-ya nẹ

1 Wagan ụ tẹk-ụ a-tọm u-Rụ nẹ ta'er i ọttẹ
ụt-kwano ụt-ta'er wa haan tụmsụ wa zụ
mẹ, <<Dọrnụ mẹ, tụmsụ ụm dọ'ẹ kọsụ bọ
swadụ ụr-kọb dụ dọ'ẹ hẹẹn ụdụ napi napi
yụ u-kaar wụ ọ shụ'ụt ụ ụ-dọm m-bụ u-tát.
2 Faruk-tụ u-dak nọng m-ọ ụ wụn nẹ.
Tụmsụ nẹt-tụ u-dak ụt-bẹẹt kẹ i m-ọ wụn
họọg ụn.>>
3 Sẹ wa-tọm u-Rụ haan tụmsụ wa kụb mẹ
ụ-mẹ sẹgẹ-dụ Yar-ụ u-Rụ m-cwa ụ-mẹ ụr-
dọg. Kụna ụm bittẹ u-nẹta ụ shụ'ụt ụ-dọmụ
bisa-u yọ-ya yụ jaz-ya tụmsụ bisa-u yọ-ya
na takụstẹ ya ụ ụt-gom tụ pyap-sụ u-Rụ nẹ.
Wa ọttẹ ụt-hi ụt-ta'er tụmsụ ụs-kar nẹ ụs-
ọp.
4 Nẹta-u ya ọ m-wa kus-tụ bụ-mụ ụr-gẹ
nẹ tụmsụ tụ jas-tọ nẹ, tụmsụ wa nọng ụt-
ụk ụ ta'ar-tụ kwam-tụ bụ-mụ ụt-ró tụ shik,
ụ ta'ar-tụ shik nẹ tụmsụ uz-nẹ i shik sok.
Tụmsụ wa ọ m-shụp ụ kọk-ụ m-bụ nẹ ụ
kwam-tụ bụ-mụ ụt-ró dụ shik, dẹ shụụg ụ
bụ-mụ kẹ nẹ mụ ọ ees-mụ nọm-tụ ụs-gụr
ụt-gọ ụt-gọ ụ tụ ọọ-m wụn nẹ.
5 Ụ pọng-ụr wa dim-dụ ọró m-pan:
M-YASA
BABIRA Ụ YAT-Ọ,
INO-Ụ KĀAR NĒ
TỤMSỤ INO-Ụ NỌM-TỤ ỤS-GỤR TỤ U-DAK
Ụ-BẸẸT.
6 Ụm hyụn nẹta-u ya swa-ụ họọg wa ụ hyụ-
mụ nẹt-tụ u-Rụ i warẹ rem-sụ ụt-nip sụ
mọt-ụt Yẹsọ.

Da-ụ ụm hyanẹ wụn ụm hog mụrimmọ.
7 Sẹ wa-tọm u-Rụ zụ mẹ, <<Rem-u yan-ọ bọ ọttẹ ụ mụrimmọ? Ụm dọ'ẹ warụ bọ nọm-tụ m-yasa tụ nẹta-u ya ụ bisa-u yọ-ya ya nẹ yụ wa ọttẹ m-sak, yụ ọttẹ ụt-hi ụt-ta'er ụ ụs-kar nẹ ụs-ọp.
8 Bisa-u yọ-ọ ya yụ bọ hyanẹ, ya ọọg ụr-fat sẹdi ya zaar ụr-fat ụ da-ọ da. Tụmsụ m-ha iyanẹ wa dọ'ẹ rwụụn dụgụ mẹ kub-ụ za ụr-ma tụmsụ ya dọ'ẹ ụ be-dụ m-mar. Tụmsụ nẹt-tụ dak-ụ u-bẹẹt nẹ i dim-ụt ẹ zaarẹ m-pan ụ-mẹ ran-ụ ụr-fat dụgụ na nọm u-dak u-bẹẹt, ụn dọ'ẹ nọm-dụ mụrimmọ ụ remụ bisa-u yọ-ya ya ọọg ụr-fat sẹdi ya zaar ụr-fat ụ da-ọ da tụmsụ wa dọ'ẹ ụt-swụr m-rwụụn ụr-fat.
9 <<Rem-ụs sin-sẹ ụt-sa wụ ọttẹ jab-ụ m-nap: Hi-ụt tọ ụt-ta'er tọ ees-mụ ụt-rọr ụt-ta'er tụ nẹta-u ya ọttẹ shụ'ụt. Tọ ọ tụmsụ shụ'ụt mụ ụt-farụk ụt-ta'er.
10 Ụt-farụk ụt-tan tọ arụktẹ, wụ shi-shin wa ọ ụr-farụk ụ da-ọ, tụmsụ wụ u-ta'er haagụn u-ro da, sẹdi farụk-ụr wa dọ'ẹ ụt-shụ'ụt u-da cashi.
11 Bisa-u yọ-ya ya ọọg ụr-fat sẹdi da-ọ ya zaar ụr-fat da, ya ọọgẹ farụk-dụ u-eer. Wa ọ tẹk-ụ ụt-farụk ụt-ta'er, tụmsụ wa dọ'ẹ ha-mụ dụ mar-m wa.
12 <<Kar-sụ bọ hyanẹ ụs-ọp farụk tọ ụt-ọp tụ ọnkẹ ụr-farụk da u-rò. Na dọ'ẹ ya-dụ ụn ụr-bẹb dụ nọm-dụ ụr-farụk u-kwam u-gan ụr-kot ụ bisa-u yọ-ya ya nẹ.
13 Farụk-ụt tun-tọ dorog-ụs ụn ọ ụs-gan, tụmsụ ụn dọ'ẹ yasụ bẹb-ụr ụn ụ farụk-ụr ụn nẹ ụdụ bisa-u yọ-ya ya.
14 Ụr-koto dẹ ụn dọ'e m-ha tụmsụ ụn nọm m-dum ụ Kag-ụr Ụr-ca ya nẹ, sẹdi Kag-ụr Ụr-ca dọ'e ụ rẹ-dụ ụn m-gag remụ ụzụ wa ọọgẹ Wa-ko-uyan yụ a-ko-uyan nẹ tụmsụ Farụk-dụ ụt-farụk ụt-bẹẹt. Tụmsụ i wa fagẹ ụ i wa dagẹ nẹ tụmsụ a jab-ụ sọ-ọ wa nẹ ẹ dọ'ẹ ụt-shụ'ụt ụr-kot ụ wa nẹ.>>
15 Sẹ wa-tọm u-Rụ zụ mẹ, <<Bụ-mụ bọ hyanẹ, be-dụ kaar-u ya ọttẹ shụ'ụt, dẹ ọ ees-mụ ụt-nẹt, ụ ban-tụ ụt-nẹt nẹ, ụt-dak nẹ tụmsụ ụt-rem nẹ.
16 Bisa-u yọ-ya ya yụ bọ hyanẹ tụmsụ ụs-kar nẹ ụs-ọp ẹ dọ'ẹ gụg-mụ kaar-u ya. Ẹ dọ'ẹ ọnk-dụ kwụm-ụt wa ụt-bẹẹt ụn yagẹ wa ụr-so. Ụn dọ'ẹ tụ'ụsụ war-u wa tụmsụ ụn tokos wa u-ra.
17 Remụ ụzụ Rụ-ọ wa'ẹ gọ-dụ dorog-ụs sẹ ụ-mẹ jab-ụs ụn, nọm-ụ dọ'ẹ ụt-wa ụn nọm nọm-ụ wa ụt-sa ụn nọm. Ụn dọ'ẹ ụt-ees ụn yasẹ farụk-ụr ụn ụdụ bisa-u yọ-ya ya, m-te da-ụ na dọ'ẹ shụụs-dụ rem-sụ u-Rụ.
18 Tụmsụ nẹta-u inya yụ bọ hyanẹ ụ-mẹ hyan-u ró wa ọ shụ'ụt-mụ bọ-u yat-ọ ụ ọọgẹ farụk-dụ farụk-tụ u-dak u-bẹẹt.>>

18

Hẹ'ẹ dụ bọ-ụ Babira

1 Da taasẹ tụmsụ ụm hyụn wakụn wa-tọm u-Rụ wa cụzụn dụgụ mẹ dọm u-rụ. Ụ bẹb-ụr yat-dẹ nẹ sok, wa ọttẹ shin-m yat-mọ, tụmsụ dak-ụ nọm m-zụn ụ remụ sek-m wa.
2 Wa nom ụt-jar ụ cwar-yụ m-yat:
<<Babira ọ hemụssẹ! Babira bọ-u yat-ọ hemụssẹ!
Ọ shụ'ụtẹ be-dụ ụr-pak dụ kọ-uyan gọ-dụ nọm ụs-te nẹ
tụmsụ be-dụ ụr-pak dụ ko-uyan gọ-dụ yar-ụt yọ-tọ
tụmsụ be-dụ ụr-pak dụ kọ-uyan gọ-dụ no za sọ-yẹ nẹ
tụmsụ be-dụ ụr-pak dụ kọ-uyan gọ-dụ bisa-ọ
ụ za u-hẹn tụmsụ ụ tụ ụs-gụr nẹ.
3 Ụt-dak ụt-bẹẹt ẹ nọng ụr-kot ụ wa nẹ,
ụ yụ-dụ m-ọ ụ wụn nẹ ụka nẹt wụ kẹ họyẹ.
Farụk-tụ u-dak tọ nọng m-ọ ụ wụn nẹ,
tụmsụ a-u-cerpa nẹ i u-dak u-bẹẹt shụ'ụtẹ a-ụt-kwụm nẹ
sọk remụ ụzụ wụn kergẹ ọọdụ nom-tụ shik u-tát.>>
4 Sẹ ụm hog yakụn cwar-ya ụs-fag dụgụ mẹ dọm u-rụ,
<<Hatụn m-ra dụgụ-dụ wụn, nẹt-ụt ri.
A nọ samẹ ụt-hi ụ ba'as-ụt wụn nẹ da,
taas tụmsụ na ya' nọ ụr-kọb ụr-kot ụ wụn nẹ.
5 Remụ ba'as-ụt wụn nọng u-tát, ụka ta'ar-tụ na kargụssẹ tọ nom m-ja m-tẹ mẹ dọm u-rụ,
tụmsụ Rụ-ụ bakụstẹ ụ nọm-ụt yọ-tọ rò nẹ.
6 Nọmụ wụn ụka wụn nomtẹ ụt-nẹt. Top-ụ wụn u-so yụr remụ nọm-ụt yọ-tọ ró.
Ụ-mẹ kọk-dụ dụ wụn var-tụ ẹkẹn nẹ,
varụn wụn kọwụn u-so u-yụr nọm-ụ wụn varụ ẹ.
7 Ya' kaar-u ya ụr-kọb tụmsụ ụ namụ jab nẹ

ụka m-sek tụmsụ ụ họg-dụ m-rẹmẹr nẹ
dụ wụn ya'ẹ hi-ụr wụn.
Wa nọng ụt-ụk ụ-mẹ jab-ụ wa,
<Ụm shụ'ụtẹ ụka u-rẹn tụmsụ ụm zaar
bomos da.
Ụm zaar ụ tamẹ-dụ nọm-dụ namụ jab
da.>
8 Remụ iya, nọm-tụ haatụn swadụ ụr-kọb
tun-tọ dọ'ẹ hẹẹn ụdụ rò ụr-họ ụr-
gan:
m-mar ụ namụ jab nẹ ụ ụs-mẹr nẹ.
Ra-ụ dọ'ẹ ụ toksụ wụn,
remụ ụzụ Wa-ko-uyan u-Rụ wụ dọ'ẹ
kwụpụ wụn ụs-rem
wa ọ wa-ụr-bẹb u-bẹẹt.
9 <<Tụmsụ farụk-tụ u-dak ụt-bẹẹt tụ
nọmẹ m-ọ ụ wụn nẹ ụ yụ-dụ họg-dụ m-
rẹmẹr ụ wụn nẹ ẹ dọ'ẹ nọm-dụ ụs-kan ụ
namụ jab nẹ da-ụ ụn hyanẹ m-fụ'ụt mụ ọ
yụnẹ dụgụ ra-ụ ọọgẹ tok-dụ wụn.
10 Ẹ dọ'ẹ ụt-ees m-ra, ẹ họg u-gyẹr ụ remụ
swa-ụ ụr-kọb wụn. Tụmsụ ụn dọ'ẹ ụt-zụ,
<< <Nọm-tụ ụr-ọn! Nọm-tụ ụr-ọn ụdụ ró
Bọ-u Yat-ọ,
Babira bọ-u yat-ọ!
Remụ ụzụ ụ-mẹ u-kwam u-gan
kwụp-dụ ụs-rem sụ u-Rụ hẹẹgụn ụdụ
rò.>
11 <<A-u-cerpa nẹ i u-dak u-bẹẹt ẹ nọm
ụs-kan ụ namụ jab nẹ rem-u wụn, remụ
ụzụ wakụn zamụn wụ dọ'ẹ ụ ọọdụ cwụ-ụt
ẹ da.
12 Cwụ-tụ ụn ọọgẹ ụt-bab tọ ọọgẹ, kwam-
tụ bụ-mụ ụt-ró tụ shik, ta'ar-tụ pus-tọ nẹ
tụ shik nẹ, ta'ar-tụ shik nẹ, ụ uz nẹ i
shik, tụmsụ ụ cwụ-tụ ụs-kẹẹr nẹ tụ sọ-tọ,
ụ kus-tụ bụ-mụ ụr-gẹ nẹ, ụ tụ jas-tọ, kus-
tụ m-bakụt nẹ, ụs-katakọ nẹ sụ te-yụ Sitiru,
tụmsụ nọm-tụ na nọmẹ dụgụ nin u-rwag,
ụ katako-sụ shik nẹ, kwam-tụ bụ-mụ u-dak
nẹ tụ shik, kwam-ụt rim-tọ nẹ tụmsụ ta'ar-
tụ m-bakụt nẹ,
13 ụ ụt-kirfa, ụ ụt-pọ-ụg nẹ, ụ nọọg-mụ
wụs u-hakụn nẹ, ụ m-nọọg nẹ ụ mur nẹ, ụ
nọọg-mụ mang u-war nẹ, ụ kẹ nẹ, ụ nọọg-
mụ inabi nẹ, ụ hyụ-mụ fat nẹ, ụ hyụ-mụ
bur nẹ, ụ na nẹ, ụ ca nẹ, ụ jwaak nẹ, ụ kẹkẹ-
sụ jwaak nẹ, ụ tọk-nẹ wata, ụ fat-tụ ụt-nẹt
nẹ.
14 <<Ụn dọ'ẹ ụt-zụ, <Ya-tụ ụs-te tụ bọ
tumbẹ ụt-sa bọ kum tọ haag m-ha. Cwụ-tụ
shik ró ụt-bẹẹt ụ nọm-tụ bọ zụgẹ ụt-cwan
nẹ tọ ẹnktẹ bọ, bọ zamụn ụ kwụm-dụ tọ da
m-mọmmọ.>
15 A-u-cerpa nẹ i shụ'ụtẹ a-ụt-kwụm nẹ ụ
remụ babụ wụn nọm-ụt tun-tọ ẹ dọ'ẹ ụt-ees
m-ra, ẹ ọ họg-dụ u-gyẹr ụ remụ swa-ụ ụr-
kọb ró. Ẹ dọ'ẹ nọm-dụ ụs-kan ụ namụ jab
nẹ.
16 << <Nọm-tụ ụr-ọn! Nọm-tụ ụr-ọn, ụdụ
bọ-u yat-ọ unọ!
Wụ ọ m-wa' ụ kus-ụt sọ-tọ nẹ tụ ụs-kẹẹr,
ụ tụ bụ-mụ ụr-gẹ nẹ tụmsụ tụ jas-tọ nẹ,
tụmsụ ụt-ụk nẹ tụ kwam-tụ bụ-mụ ụt-
ró tụ shik,
ụ ta'ar-tụ shik nẹ tụmsụ uz nẹ i shik!
17 Ụ-mẹ u-kwam u-gan kwụm-ụt yattọ tọ
natụsse!>
<<Kọyụhẹ yụ yat-ya hat-sụ m-bụ ụ i
nomẹ m-ha ụ-mẹ m-sa nẹ, ụ nẹt-tụ nak-dụ
ụs-hat nẹ tụmsụ ụ i kumẹ shik-ụ ẹ nẹ dụgụ
ụ-mẹ m-sa ẹ dọ'ẹ ụt-ees m-ra.
18 Da-ụ ụn hyanẹ m-fụ'ụt dụgụ be-dụ
wụn ọttẹ m-tok ụn dọ'ẹ nọm-dụ ụt-jar ụn
zụ <Hẹnẹ ọ ọkọn bọ-ọ ọttẹ ụ ọ yat-ọ ụka bọ-
u unọ?>
19 Tụmsụ ẹ dọ'ẹ ụs-kan ụ namụ jab nẹ
ụ as-dụ m-huug nẹ ụ hi-ụt ẹ remụ ẹ kọstẹ
namụ jab ẹ. Tụmsụ ẹ dọ'ẹ ụt-jar,
<< <Nọm-tụ ụr-ọn! Nọm-tụ ụr-ọn ụdụ
ró unọ bọ-u yat-ọ ọ!
I ọttẹ ụs-hat ẹ shụ'ụt a-ụt-kwụm nẹ
remụ pụst-dụ kwụm-ụt wụn m-bụ.
Ụ-mẹ u-kwam u-gan, tọ arụktẹ ụt-bẹẹt!
20 Cwar-yụ re ụ-shụ ụt-zụ dụgụ mẹ dọm-ụ
u-rụ,
Nọmọn ụr-sọ ụ remụ Babira nọ nẹt-tụ
ọ mẹ dọm u-rụ!
Nọmọn ụr-sọ, nẹt-tụ u-Rụ ụ a-tọmụ Yẹsọ nẹ
ụ a-warrụ rem-sụ u-Rụ nẹ!
Rụ-ụ nọmgụ wụn kwụp-dụ ụs-rem ụka
wụn nọm-tụ nọ.> >>
21 Sẹ wa-tọm u-Rụ wụ ụr-bẹb kụb ta'ar-u
yat-ọ ụka ta'ar-ụr dụ ụr-na tụmsụ wa gun
dẹ ụ-mẹ m-sa, wa ọ ụt-zụ,
<<I ya-ọ bọ-u yat-ọ Babira na dọtẹ ụ gwụn-
dụ wa-ụr-bẹb
tụmsụ na zamụn ụ hyan-dụ ọ da.
22 Na zamụn ụt-sur m-họg wan-tụ ụs-
mọrọ, ụ a ụt-sẹp nẹ, ụr-tụkkụrma
nẹ, tụmsụ ụs-kar nẹ ụ-mẹ ró da.
Tụmsụ na zamụn ụt-sur m-kwụm wakụn
wa nọm-dụ u-cerpa ụ-mẹ rò da.
Na zamụn tụmsụ ụt-sur m-họg wan-tụ ụr-
na ụ-mẹ ró da.

23 Zụn-mụ u-hitirra
zamụn ụt-mọk ụ-mẹ ró da.
Cwar-yụ gwụp ụr-gụ ụ zwar ụr-gụ nẹ
na zamụn ụt-sur m-họg ụ-mẹ ró da.
A-ụt-kwụm nẹ ró ẹ ọọgẹ i-yatẹ u-dak u-bẹẹt,
rem ụzụ bọ ẹngụssẹ ụt-dak ụt-bẹẹt ụ gwat-ụ bọ nomẹ.
24 Ụ-me fụn-ụs rò na byụk-ụt hyụ-mụ a-warrụ rem-sụ u-Rụ nẹ ụ nẹt-tụ u-Rụ nẹ
tụmsụ ụ hyụ-mụ ụt-nẹt ụt-bẹẹt tụ na họyẹ
nẹ ụ-mẹ u-dak u-bẹẹt.>>

19

Na vam Wa-ko-uyan

1 Da taasẹ ụm hog na nọng u-gwụz ụka gwụz-ụ ụt-nẹt u-tát ụ-mẹ dọm u-rụ, ụn ọ ụt-jar:
<<Na vam Wa-ko-uyan!
U-ụkụr tụmsụ m-sek nẹ ụ ụr-bẹb nẹ shụ'ụt ụdụ Rụ-u in,
2 remụ ụzụ kwụp-dụ ụs-rem ụ wa nip-tọ tụmsụ họn-họn.
Remụ wa nọngụ kaar-u yat-ya ya kwụp-dụ ụs-rem
wụ nasẹ u-dak u-bẹẹt ụ m-ọ.
Wa nọngụ wụn u-tọp remụ ụzụ
wụn họọg i nọmụ wa m-tọk.>>
3 Tụmsụ u-yụrụmsẹ ụn sur m-nọm ụt-jar,
<<Na vam Wa-ko-uyan!
M-fụ'ụt mụ bọ-u ọ dọ'ẹ ụt-yụnẹ u-rụ m-mọmmọ!>>
4 Tụmsụ nẹngẹn-ụt tọ ụr-shik ụt-nas ụ nọm-tụ ụr-fat nẹ ụt-nas (24) ụn he u-dak ụn nọmẹ u-Rụ ụt-huuk wụ ọ shụ'ụt ụ dọm-ụ pora-dụ ụr-farụk. Tụmsụ ụn zụ,
<<Ụ shụ'ụt iya! Na vam Wa-ko-uyan!>>
5 Sẹ cwar-yụ rwụụn dụgụ pora-dụ ụr-farụk, ya zụ,
<<Vamụn Rụ-u in,
tọknẹ wa bẹẹt,
i ọọgẹ ụ gyẹr-u wa,
ụ samẹ i-rẹk-ẹ ụ i-yatẹ.>>
6 Sẹ ụm sur m-họg ụt-jar ụka jar-tụ ụt-nẹt u-tát, kọ sha-mụ gwụz-ụ gi-yụ ọ m-ja, kọ sha-mụ u-kagagag. Ụn zụ,
<<Na vam Wa-ko-uyan!
Remụ Wa-ko-uyan in u-Rụ wụ zụgẹ ụr-bẹb
wa hẹsẹtẹ ụr-farụk.
7 Yagụn in nọmọn ụr-sọ ụ mẹn-ụt pus-tọ nẹ,
tụmsụ yagụn in ya' wụn m-sek.
Remụ da-ụ teegụn ụ mọrọg-dụ ụr-gụ dụ Kag-ụr Ụr-ca,
tụmsụ gwụp ụr-gụ wụn zọngtẹ hi-ụr wa.
8 Na yaag wa
kus-ụt pus-tọ tụ sọ-tọ tụmsụ tụ m-bakụt nẹ ụ wa wa'.>>
Remụ kus-ụt pus-tọ tụ sọ-tọ tọ ọ ees-mụ ank-m sọ-mọ mụ nẹt-tụ u-Rụ.
9 Sẹ wa-tọm u-Rụ zụ mẹ, <<Pan inya: <Nu-u sọ-ọ ụdụ i na banẹ ụdụ mọrọg-dụ ụr-gụ dụ Kag-ụr Ụr-ca!> >> Tụmsụ wa sur m-zụ, <<Sin-sẹ ọ rem-sụ u-Rụ sụ ụt-nip.>>
10 Da-ụ ụm họgẹ nọm-ụ wụn zụyẹ sẹ ụm he u-dak ụt-jwụn u-shụ wụn ụm nọmụ wụn ụt-huuk. Sẹdi wa zụ mẹ, <<A-bọ nọm iya da! Tọk wa ụm ọọgẹ ụ bọ nẹ tụmsụ ụ ọr-ụt rò nẹ i ọ jab-ụ sọ-ọ nẹ ụdụ dọnsẹ-dụ rem-sụ mọt-ụt Yẹsọ. Nọmẹ u-Rụ ụt-huuk! Remụ rem-sụ mọt-ụt Yẹsọ ọ haatụn bẹb-dụ warrụ nọm-ụ dọ'ẹ ụt-nọm u-shụ.>>

Wa sak-mụ dọm-ụ jwaak-u pus-ya

11 Sẹ ụm hyụn ụ-mẹ dọm u-rụ ụr-hụk tụmsụ jwaak-u pus-ya ọ ees ụkụn, tụmsụ wụ ọ m-sak ụ dọm-ụ jwaak-u ya dim-ụr wa ọyẹ Wa ya-dụ jab-ụ ụ Wa-ụt-nip nẹ. Wa nom kwụp-dụ ụs-rem họn-họn tụmsụ wa nom m-gag họn-họn.
12 Is-ụ wa ọ ụka rem-dụ u-ra, tụmsụ ụ dọm-ụ hi-ụr wa tọp-tụ ụr-farụk ọró u-tát. Dim-dụ ọro m-pan ụ dọm-ụ wa wakụn kẹrgẹ nap-dụ dẹ da sẹ wa hi-ụr wa.
13 Wa ọ m-wa ụt-cwụ nẹ tụ na masẹ ụ-mẹ m-hyụ, tụmsụ dim-ụr wa na fogẹ Rem-sụ u-Rụ.
14 Ban-dụ karma-nẹ i ọ mẹ dọm u-rụ ọ dọrrụ wụn, tụmsụ ẹ ọ m-sak ụ jwaak-u pusẹ tụmsụ m-wa ụ kus-ụt pus-tọ nẹ tụmsụ ụs-myak nẹ.
15 Dụgụ mẹ nu-u wa van-ụ m-wụr rwụụn yụ ọ m-rẹ nẹ remụ wa họrụssẹ hụụb-ụt yọ-tọ tụ u-Rụ dụgụ kọ-ụ-hẹ dak-ọ. <<Wa dọ'ẹ nọm-dụ farụk-ụr ụn ụ kọm-yụ u-kwam.>> Wa dọ'ẹ jangụssẹ be-dụ rew-mụ inabi, dụ ọọgẹ ees-mụ ryab-sụ u-Rụ wụ zụgẹ ụr-bẹb u-bẹẹt.
16 Wa ọttẹ dim-ụr wa m-pan ụ-dọmụ toggọ-u wa tụmsụ ụ-dọmụ kut-u wa nẹ:

FARUK-U FARUKINA NE TUMSU
WA-KO-UYAN WU A KO-UYAN NE.

17 Se um hyun wa-tom u-Ru u ees u-me
ur-ho, wa o ut-jar m-yat udu no i oogе
ur-yune ut-kap u-dom u-ru, <<Haanun!
Kargun ur-be ur-gan remu uzu ho-du
morog-du re-du nom-u ut-re du yat-de du
u-Ru zonge.

18 Haanun no tu war-tu ut-faruk, u i-yate
karma-ne, u beb-ne i m-gag. Tu'un ap-mu
jwaak u a sakmu jwaak ne, tumsu u ap-
mu ut-net ne ut-beet, u same tok-ne tumsu
i zaare m-tok ne da, i-rek-e u i-yate ne.>>

19 Se um hyun bisa-u yo-o ya u faruk-
tu dak-u u-beet ne tumsu u a-m-gag ne e
karugte ur-be ur-gan remu e nom-ut m-gag
u wu o m-sak dom-u u-jwaak ne u a-m-gagu
wa ne.

20 Sedi na maas bisa-u yo-o ya, tumsu ur-
kot u wa ne u wa-warru rem-su u-Ru ne
i us-bi i nome nom-tu m-shin u-tát u ees-
m wa. U nap-us se wa engusse ut-net u-
tát i kabe nap-su bisa-u yo-ya ya, tumsu un
nome ma-u oogе sha-mu bisa-u yo-ya ya ut-
huuk. Un yur na gun un ur-fat ne u-me ur-
kaw du u-ra u do'e ut-wa u kwam-tu u'e.

21 Na horusse karma-ne wa beet u van-
u m-wur u rwuune dugu me nu-u wu oye
m-sak u jwaak-u pus-ya. Tumsu sagra tu'us
ap-mu u-ut un se da-u e shige.

20

Us-hak ur-zongu u-gan (1,000)

1 Se um hyun wa-tom u-Ru wa o cuzun
dugu me dom u-ru. Wa o m-shup u mabudi
ne yu kub-u za ur-ma tumsu wa o m-shup
u ho-su kwam ne su m-no u kom-u wa.

2 Wa maas fa-u yat-ya yu yo-ya ya, wata,
fa-u ya yu dugu da-u dim, wu na foge
faruk-u nom us-te, ko Shetan. Tumsu wa
gug wa m-te us-hak ur-zongu u-gan (1,000).

3 Wa guns wa u-me u-kub u za ur-ma, wa
tage tumsu wa rake o. Wa nong iya remu
hooste wa engusse net-tu ut-dak m-te da-
u hak-su ur-zongu u-gan (1,000) shiye. Da
taase, na do'e yagu wa u-da cashi.

4 Se um hyun pora-tu ur-faruk, tumsu
net-tu o shu'ut u dom-u to na yu' e beb-du
kwup-du us-rem. Tumsu um hyun net-tu
na hoye u remu warru rem-su mot-ut Yeso
tumsu u remu donse-du rem-su u-Ru ne. E
gugumte nome-du bisa-u yo-o ya ut-huuk
ko ma-u oogе sha-mu bisa-u yo-ya ya, ko e
onk nap-us wa u pong-ut e ko u kom-ut e.
E beet e yunge tumsu ur-fat, tumsu e nom
ur-faruk u Kiristi ne m-te us-hak ur-zongu
u-gan (1,000).

5 Dinde o yune-du marimari ne du ur-
takun. Net-tu mare i kuse, e yunge ur-fat
da se hak-su ur-zongu u-gan (1,000) shuug.

6 I kume yune-du ur-takun e kwumug
nu-u so-o udu u-Ru, tumsu na haste e kit
remu ank-m wun. Mar-mu u-yurumse
zatte ur-beb u dom un da, sedi e do'e shu'ut
a-toog-ne i u-Ru tumsu u Kiristi ne. Tumsu
e do'e nom-du ur-faruk ur-kot u wa ne us-
hak ur-zongu u-gan (1,000).

Na reeg faruk-u nom us-te m-gag

7 Da-u hak-su ur-zongu u-gan (1,000)
arke, na do'e u ustu faruk-u nom us-te dugu
gug-u wa.

8 Tumsu wa do'e ur-rwu remu wa
engusse ut-dak dugu koyuhe gas-yu u-
dak u-beet, wata Gog u Magog ne, tumsu
Shetan do'e kargusse e ur-be ur-gan remu
m-gag. Karma-ne e o u-tát i na zaare kerru
ut-ogor da, uka m-hereg kit m-sa.

9 Tumsu um hyun un da-u un oogе m-
nok m-pas m-cwa u-dak u-beet, tumsu un
gunus net-tu u-Ru tumsu bo-u Ru-u tone
ne. Sedi ra-u heen dugu me dom u-ru
tumsu o tokos un beet.

10 Se faruk-u nom us-te, wu engusse ut-
dak na guns wa u-me ur-ka-u du u-ra u do'e
ut-wa u kwam-tu u'e, be-du na gunte bisa-
u yo-ya ya u wa-warru rem-su u-Ru ne wu
us-bi. Un do'e swadu ur-kob ukun u-ho u
m-gyup ne m-momo.

Kwup-du us-rem su m-vaste

11 Tumsu um hyun pora-du ur-faruk du
pus-de u yat-de, u wu o shu'ut u-domu de
ne. U-dak u-beet u u-me dom u-ru ne e som
dugu-du shu wa, sedi e kwumug be-du ur-
pak da.

12 Tumsu um hyun i mare, i-yate u i-rek-e
ne e o ees u-shu pora-du ur-faruk du u-Ru.
Na upus ut-ran, tumsu na upus okon ran-
o, u na foge ran-u ur-fat. Na nomu i mare
kwup-du us-rem uka otte m-pan u-me ut-
ran uka ank-m un.

13 Sẹ sa-mụ yụ' nẹt-tụ marẹ ụ-mẹ wa tụmsụ be-dụ andaka nẹ ọ yụ' tụ wa nẹt-tọ, tụmsụ mar-mụ yụ' tụ wa nẹt-tọ. Tụmsụ Rụ-ụ nọmụ ụn bẹẹt kwụp-dụ ụs-rem ụka nọm-tụ ụn nọmẹ.
14 Sẹ m-mar tụmsụ be-dụ andaka nẹ ọttẹ nẹ na gun ụn ụ-mẹ ụr-ka-u dụ u-ra. Ka-w dụ ra-u unọ ọ ọọgẹ mar-mụ u-yụrụmsẹ.
15 Kọwana na bitẹ dim-ụr wa m-pan ụ-mẹ ran-ụ ụr-fat da, sẹ na guns wa ụ-mẹ ụr-ka-u dụ u-ra.

21

Dọm u-rụ po-ọ ụ dak-u po-ọ nẹ

1 Sẹ ụm hyụn mẹ dọm u-rụ ụ po-ọ ụ dak-u po-ọ nẹ. Remụ mẹ dọm u-rụ ụ ụr-takụn ụ dak-ụ ụr-takụn nẹ ọ arụktẹ, tụmsụ mọkọn sa-mọ zamụn da.
2 Tụmsụ ụm hyụn bọ-u u-hẹn ụ u-Rụ, Urusharima ụ po-ọ, ọ ụ cụzụn dụgụ-dụ ụ-mẹ dọm u-rụ dụgụ-dụ u-Rụ. Bọ-u ọ ọọg sha-mụ gwụp ụr-gụ wụ nọmẹ ụt-ụk ụ kus-ụt sọ-tọ tụmsụ zọngi zọngi ụ remụ campa ụr-gụ wa wụ wa dọ'ẹ ụt-ga.
3 Tụmsụ ụm hog u-cwar m-yat dụgụ pora-dụ ụr-farụk ya ọ ụt-zụ, <<Ụ da-ọ be-dụ ụr-shụ'ụt dụ u-Rụ dẹ ọ ụr-kot ụ ụt-nẹt nẹ, tụmsụ wa dọ'ẹ ụr-yụ ụ ụn nẹ. Ẹ dọ'ẹ ụ ụt-shụ'ụt nẹt-ụt wa, tụmsụ u-Rụ ụ hi-ụr wa, wa dọ'ẹ ụt-shụ'ụt ụr-kot ụ ụn nẹ tụmsụ wa dọ'ẹ ụt-shụ'ụt Rụ-u ụn.
4 Wa dọ'ẹ kọkụ ụn m-is m-bẹẹt dụgụ isụ ụn. Mar-mụ zamụn da kọ namụ jab kọ ụs-kan kọ m-rẹ, remụ ụzụ ut-ụt ụt-nọm tụ họ-tọ to arụktẹ.>>

5 Sẹ wụ ọ ụ shụ'ụt ụ-dọm pora-dụ ụr-farụk wa zụ, <<Gwatụn, ụm ọ muutụ ko-uyan ụ po-ọ!>> Sẹ wa zụ mẹ, <<Pan nọm-ụt tun-tọ, remụ nọm-ụ ụm warụ bọ ọ ụ họn-họn tụmsụ nip-tọ.>>

6 Sẹ wa zụ mẹ, <<Na taastẹ! Mẹ wa ọọgẹ Ar-fa ụ Omẹga, wụ ụr-takụn tụmsụ m-vastẹ nẹ. Ụdụ i ọ họg-dụ u-swaat bẹẹt mẹ ya'ụ ẹ bụ-mụ ụt-swa m-họs dụgụ pẹr-mụ m-bụ mụ ụr-fat.
7 I rẹ ụr-kọrrọ bẹẹt ẹ dọ'ẹ ọnk-ụ dindẹ ọg-dụ ụr-mat dẹ, tụmsụ mẹ ụt-shụ'ụt Rụ-u ụn tụmsụ ụn dọ'ẹ shụ'ụt ya'ag-ụ ri.
8 Sẹdi i ọ u-gyẹr nẹ, a-kọb-dụ yadụ jab nẹ, ụ a nọm-dụ nọm-tụ ụs-gụr nẹ, ụ a họ-dụ ụt-nẹt nẹ, ụ a m-ọ nẹ, ụ a-u-gwat-nẹ, ụ a nọmẹ-dụ rụ-tụ za ụr-fat ụt-huuk nẹ tụmsụ ụ a-ụs-bi nẹ bẹẹt, ọg-ụr ẹ ọ ụ-mẹ ụr-ka-u dụ u-ra ụ dọ'ẹ ụt-wa ụ kwam-tụ ụ'ẹ. Unọ ọ mar-mụ u-yụrụmsẹ.>>
9 Sẹ wagan ụ tẹk-ụ a-tọm u-Rụ nẹ ta'er wụ ọ m-shụp ụ ụt-kwano nẹ ụt-ta'er tụ shiyẹ ụ nọm-tụ haatụn swadụ ụr-kọb nẹ ụt-ta'er tụ m-vastẹ wa haan tụmsụ wa zụ mẹ, <<Dọrnụ mẹ! Mẹ kọsụ bọ gwụp ụr-gụ, nẹta Kag-ụr Ụr-ca.>>
10 Sẹ Yar-ụ u-Rụ dor-ụt mẹ, wa kụb mẹ m-da rọr-ụr yat-dẹ tụmsụ dụ m-ja. Ụkụn wa kọsụ mẹ bọ-ụ u-hẹn, wata Urusharima ọ ụ cụzụn dụgụ mẹ dọm u-rụ dụgụ-dụ u-Rụ.
11 Sek-mụ u-Rụ ọ ụr-mọk ụ-mẹ ọ. Tụmsụ tọ ọ ụr-myak nẹ ụka ta'ar-tụ m-bakụt tụ na fogẹ jaspa, tụmsụ m-zụn nẹ ụka ụr-madibi.
12 Ọ ọttẹ sar ụ yat-ọ tụmsụ m-ja nẹ ụ ụs-is nẹ ọp ụs-yụr, tụmsụ ụ a-tọm u-Rụ nẹ ọp ụ yụr, wagan ụ kọyụhẹ is-ya. Tụmsụ ụ-dọmụ kọyụhẹ is-ya na panụg ụr-dim ụr-gan dụ kọdụhẹ kọ-dụ Isra-nẹ ọp ụ ụt-yụr (12).
13 Is-ụs ọró ụs-tụt ụ gas-u u-dọm, ụs-tụt ụ kom ụr-beer, ụs-tụt ụ kom ụt-cwa, tụmsụ ụs-tụt ụ gas-ụ u-ta.
14 Sarụ bọ-u ọ na maag ọ ụ-dọmụ ta'ar-ụt yat-tọ ọp ụt-yụr (12). Ụ-dọmụ ta'ar-ụt tọ dim-dụ ọró ụr-gan m-pan dụ kọwụhẹ a-tọmụ Kag-ụr Ụr-ca ọp ụ ụt-yụr.
15 Wa-tọm u-Rụ wụ ọ ụs-rem ụ mẹ nẹ wa ọttẹ kọm-yụ bụ-mụ ụt-ró yụ shik remụ mụ'ụs-dụ bọ-u ọ, is-ụs wa ụ sarụ wa nẹ.
16 Da-ụ wa mụ'ụsẹ bọ-u ọ ụ u-kọm, sẹ wa bit ọ teeg ụs-tadiya 12,000 sụ shụ'ụtẹ ụka ụs-kirometa 2,220. Wụr-m wa ụ hụk-m wa tụmsụ m-ja nẹ gansẹ.
17 Sẹ wa mụ'ụs sarụ bọ-u ọ, tụmsụ wa bit cam-u wa teeg ụs-kubit 144, sụ shụ'ụtẹ ụs-na 200. Mụ'ụs-ụt tun-tọ tọ ọ ụka nẹt-nẹ mụ'ụstẹ, tọ wa-tọm u-Rụ nọmẹ.
18 Sarụ bọ-u ọ na maag ọ ụt-ta'ar tụ sọ-tọ tụ na fogẹ jaspa. Tụmsụ kọ-uyan ụ ọọgẹ mẹ bọ-u ọ na nọng tọ ụ kwam-tụ bụ-mụ ụt-ró tụ shik, tọ ọ ụs-mọk m-bakụt nẹ ụka ụr-madibi.
19 Sarụ bọ-u ọ na maag ọ ụ dọm-ụ ụt-ta'ar tụ na nọmẹ ụt-ụk ụ kọ-uyan gọ-dụ ta'ar-tụ sọ-tọ tụ shik. Ta'ar dụ ụr-takụn na nọngụ wa ụt-ụk ụ ta'ar-ụt sọ-tọ na zụ tọ

jaspa, tụ u-yụrụmsẹ na zụ tọ sappaya, tụ u-tụtụrsẹ na zụ tọ agata, tụ u-nasụrsẹ na zụ tọ zumurrudu,
20 tụ u-tanụrsẹ na zụ tọ onis, tụ u-shishin na zụ tọ yakutu, tụ u-ta'er na zụ to kirisorata, tụ u-eer na zụ tọ berir, tụ u-jwụụr na zụ tọ topaz, tụ u-ọp na zụ tọ kirisoparasa, tụ ọp ụ u-gan na zụ tọ yakinta, tụ ọp ụ u-yụr na zụ tọ ametis.
21 Is-sụ bọ-u ọ ọp ụ ụs-yụr (12) na nọng sẹ ụ uz i shik tụ na fogẹ ru'uru'u. Koyụhẹ is-ya na nọng ya ụ ru'uru'u u-gan. Tụmsụ fụn-u yat-ya yụ bọ-u ọ na nọng ya ụ kwam-tụ bụ-mụ ụt-ró tụ shik tọ na nomtẹ ya, m-zụn nẹ ụka ụr-madibi.
22 Ụm hyanụg be-dụ ụr-shụ'ụt dụ u-Rụ ụ-mẹ bọ-u ọ da, remụ ụzụ Wa-ko-uyan u-Rụ wụ zụgẹ ụr-bẹb u-bẹẹt ụ Kag-ụr Ụr-ca nẹ ẹ ọọgẹ be-dụ ụr-shụ'ụt dụ u-Rụ dụ bọ-u o.
23 Bọ-u ọ zaarụ cwan-tụ zụn-mụ ụr-họ kọ u-pyaat mọ mọk ọ da, remụ sek-mụ u-Rụ mọ yụ'ẹ m-zụn, tụmsụ ya-dụ Kag-ụr Ụr-ca wa ọọgẹ u-hitirra yụ bọ-u ọ.
24 Dak-tụ dọ'ẹ ụr-nọk ụ zụn-mụ bọ-u ọ, tụmsụ farụk-tụ u-dak u-bẹẹt dọ'ẹ haatụn sek-m ẹ ụ-mẹ ọ.
25 Na za tagẹ is-sụ bọ-u ọ u-họ da, tụmsụ gyẹp-mụ zaar ụkụn da.
26 Nẹt-tụ dọ'ẹ haatụn m-sek tụmsụ m-zẹg nẹ mụ ụt-dak ụ-mẹ ọ.
27 Ọkọn zaar ụ za u-hẹn ụ dọ'ẹ cwa-dụ bọ-u o da, kọ wakụn wụ nọmẹ nọmtụ m-ẹ' ụ wa-ụs-bi nẹ. Sẹdi i dim-ụt ẹ ọọgẹ m-pan ụ war-ẹ ụ-mẹ ran-ụ ụr-fat ụ Kag-ụr Ụr-ca ẹ dọ'ẹ cwadụ bọ-u ọ.

22

U-gi yụ bụ-mụ ụr-fat

1 Sẹ wa-tọm u-Rụ kọsẹ mẹ gi-yụ m-bụ mụ ụr-fat. Ya ọ ụs-bakụt ụka ụr-madibi, tụmsụ ya rwụụgụn dụgụ pora-dụ ụr-farụk dụ u-Rụ tụmsụ ụdụ Kag-ụr Ụr-ca nẹ.
2 Ya jaan m-dọr tẹk-ụ fụn-ụ yat-ya yụ bọ-u ọ. Ụ koyụhẹ gas-yụ gi-u ya te-yụ ụr-fat ọ ees, sụ mụtẹ ụt-ya ụt-gọ ọp ụ ụt-yụr, koyụhẹ pyaat-ya ya mụt ụt-ya. Tụmsụ ran-tụ te-u ya hen ụ remụ yar-mụ ụt-dak tọ.
3 Nu-u yọ-ọ zamụn ụkụn da. Pora-dụ ụr-farụk dụ u-Rụ ụ dụ Kag-ụr Ụr-ca nẹ dọ'ẹ ụt-shụ'ụt ụ-mẹ bọ-u ọ, tụmsụ tọk-nẹ wa dọ'ẹ nọmụ wa m-tọk.
4 Ẹ dọ'ẹ hyan-dụ shụ-u wa. Tụmsụ dim-ụr wa dọ'ẹ ụt-shụ'ụt ụ pọng-ụt ụn, ụt-kọsẹ ụzụ ụn nẹt-ụt wa tọ.
5 Na zamụn ụ nọm-dụ m-gyẹp ụkụn da. Ụn zamụn ụ cwan-tụ zụn-mụ ụs-hitirra kọ zụn-mụ ụr-họ da, remụ Wa-ko-uyan u-Rụ wa dọ'ẹ ụt-shụ'ụt zụn-m ụn. Tụmsụ ụn dọ'ẹ nọm-dụ ụr-farụk m-mọmmọ.
6 Sẹ wa-tọm u-Rụ zụ mẹ, <<Ko-uyan ụ bọ họgẹ tụmsụ bọ hyụn ọ ụ họn-họn ọ tụmsụ ụ ụt-nip. Wa-ko-uyan u-Rụ, wụ Yar-u wa dortẹ a-warrụ remsụ u-Rụ nẹ, wa tọmgọn wa-tọm u-Rụ wa, wa warẹ tọk-nẹ wa nọm-ụ dọ'ẹ ụt-nọm za m-tumb.>>

Yẹsọ ọ muụn

7 <<Gwat, ụm dọ'ẹ muụn za m-tumb! Nu-u sọ-ọ ụdụ i dọrẹ rem-sụ nọm-ụ dọ'ẹ ụt-nọm u-shụ sụ ọ m-pan ụ-mẹ ran-u unọ.>>
8 Mẹ, Yohanna, mẹ wa họgẹ tụmsụ ụm hyụn nọm-ụt tun-tọ ụt-bẹẹt. Tụmsụ da-ụ ụm họgẹ tụmsụ ụm hyụn tọ, ụm hẹ u-dak ụ dọm-ụ jwụn-ụt ri remụ ụm nọm-tụ wa-tọm u-Rụ ụt-huuk wụ kọsẹ mẹ tọ.
9 Sẹdi wa zụ mẹ, <<O'o! A-bọ nọm-ụ mẹ ụt-huuk da. Mẹ tọk-u u-Rụ wa ụm ọọgẹ, ụka u-ró tụmsụ ụ ọr-ụt rò nẹ a-warrụ rem-sụ u-Rụ nẹ, tụmsụ ụ samẹ i dọrẹ nọm-ụ ọ m-pan ụ-mẹ ran-u unọ. Nọmẹ u-Rụ ụt-huuk kyak.>>
10 Sẹ wụn nọmụ mẹ ụt-him, <<A-bọ yasẹ rem-sụ nọm-ụ dọ'ẹ ụt-nọm u-shụ ụ-mẹ ran-u unọ da, remụ zụ da-ụ ọ ụt-mọr.
11 Yagẹ wụ ọ nọm-dụ nọm-ụt yọ-tọ wa rẹ u-shụ ụ nọm-dụ nọm-ụt yọ-tọ nẹ, tụmsụ wụ ọ nọm-dụ nọm-tụ ụs-gụr yagẹ wa rẹ u-shụ ụ nọm-dụ nọm-tụ ụs-gụr nẹ. Wụ ọ nọm-dụ nọm-tụ jab-ụ sọ-ọ yagẹ wa rẹ u-shụ ụ nọm-dụ nọm-tụ jab-ụ sọ-ọ nẹ, tụmsụ wụ ọ nọm-dụ nọm-tụ u-hẹn yagẹ wa rẹ u-shụ ụ nọm-dụ nọm-tụ u-hẹn nẹ.>>
12 Gwat, ụm ọ haan za m-tumb! Ụm ọ haatụn top-u ri ụr-kot ụ mẹ nẹ, remụ ụm top-ụ kọwan ụka nọm-tụ wa nọmẹ.
13 Mẹ wa ọyẹ Ar-fa ụ Omẹga nẹ, wa ụr-takụn ụ m-vastẹ nẹ, takụn-dụ u-nọm ụ vastẹ mụ u-nọm nẹ.
14 Nu-u sọ-ọ ụdụ i jaasẹ tọggọ-sụ m-wụr ẹ. Na dọ'ẹ ya-dụ ẹ ụr-kẹr ẹ cwa ụ-mẹ is-ụ bọ-u ọ tụmsụ ẹ re ya-tụ u-te dụgụ te-yụ ụr-fat.

15 I o̱ do̱-u̱ u-bo̱ u̱na o̱ye̱ o̱, i nome̱ u-gwat ne̱, a-u-as ne̱, u̱ a ho̱-du̱ u̱t-ne̱t, u̱ a no̱me̱ ru̱-tu̱ za u̱r-fat u̱t-huuk tu̱msu̱ u̱ kowan wu̱ o̱ cwan-tu̱ u̱s-bi ne̱ tu̱msu̱ wa nom u̱s-bi ne̱.

16 Me̱ Ye̱so̱, u̱m to̱mgo̱n wa-to̱m u-Ru̱ ri wa waru̱ bo̱ sin-se̱ remse̱ remu̱ mo̱ro̱g-tu̱ a-doru̱ Ye̱so̱ ne̱. Me̱ wa o̱ u̱r-kug tu̱msu̱ du̱gu̱ ko̱-u̱r Dawuda ne̱, tu̱msu̱ me̱ o̱ye̱ re̱ge̱r yu̱' m-zu̱n yu̱ u̱r-gas is.

17 Yar-u̱ u-Ru̱ u̱ gwu̱p u̱r-gu̱ ne̱ u̱n zu̱, <<Haane̱!>> Tu̱msu̱ yage̱ wu̱ o̱ ho̱g-du̱ rem-u̱s sin-se̱ wa zu̱, <<Haane!>> Ko̱wana wu̱ o̱ ho̱g-du̱ u-swaat, yage̱ wa haan. Tu̱msu̱ ko̱wana u̱t-sa, yage̱ wa haan tu̱msu̱ wa kab nya-u̱ m-ho̱s u̱ m-bu̱ mu̱ u̱r-fat.

18 U̱m o̱ no̱mu̱ ko̱wan u̱t-him wu̱ o̱ ho̱g-du̱ rem-su̱ no̱m-u̱ do̱'e̱ u̱t-no̱m u-shu̱ su̱ o̱ me̱ ran-u uno̱: A waku̱n sure̱ de̱ku̱n gom-de̱ u̱ se̱, tu̱msu̱ Ru̱-u̱ do̱'e̱ swu̱ru̱ wa no̱m-tu̱ haatu̱n swadu̱ u̱r-ko̱b ne̱ tu̱ na pane̱ u̱-me̱ ran-u uno̱.

19 Tu̱msu̱ a waku̱n haste̱ o̱ko̱n no̱m-o̱ du̱gu̱ me̱ ran-u uno̱ u̱ no̱m-u̱ do̱'e̱ u̱t-no̱m u-shu̱, Ru̱-u̱ do̱'e̱ hastu̱ o̱g-u̱r rò du̱gu̱ me̱ te-yu̱ u̱r-fat tu̱msu̱ du̱gu̱ me̱ bo̱-u̱ u-he̱n, su̱ na ware̱ u̱-me̱ uno̱ ran-o̱.

20 Ye̱so̱, wu̱ ware̱ rem-u̱s sin-se̱ wa zu̱, <<U̱, U̱m o̱ haan za m-tumb!>>

U̱ shu̱'u̱t iya! Haane̱, Wa-ko̱-uyan Ye̱so̱!

21 Yage̱ nya-u Wa-ko-uyan Ye̱so̱ u̱ shu̱'u̱t u̱r-kot u̱ ne̱t-tu̱ u-Ru̱ ne̱! U̱ shu̱'u̱t iya.